

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

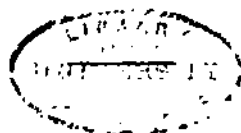
B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

IOANNES ZONARAS.

TOMUS I.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXLL**

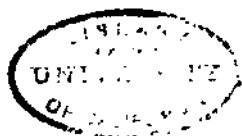
IOANNIS ZONARAE

A N N A L E S

EX RECENSIONE

MAURICII PINDERI.

TOMUS I.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXLI.

PRAEFATIO

MAURICII PINDERI.

Ioannis Zonarae Annales editi sunt primum ab *Hieronymo Wolfio* Basileae anno 1557 tomis tribus (W), deinde a *Ducangio* Parisiis anno 1686 duobus voluminibus (P). codices horum uterque habuit quinos, sed plerosque non integros. Wolfius e codicibus pauca enotavit, Ducangius suos etiam rarius inspexit.

Nos libris manuscriptis quattuor usi sumus, uno Parisiensi antea nondum excusso, tribus Wolfianis.

A codex est Parisiensis Regius 1715, bombycinus, forma maxima, foliis 474 versuum fere 81, scriptus anno C. 1289: *ἔτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ τάχα καὶ μοναχοῦ μακρίου τοῦ ταράνη, μηνὶ ἀπριλλίῳ πεντεκαδεκάτῃ, ἡμέρα ε', ἰνδ. β, ἔτους 5456. δόξα σοι ἄγλα τριάς πάντων ἕνεκα.* cum exemplari Ducangiano summa accuratione comparavit F. Haasius. — Eo libro vix recentiores sunt duo qui sequuntur.

B codex Vindobonensis 16, membranaceus, forma maxima, foliis 478.

C codex Monacensis 824, bombycinus, forma maxima, foliis 553. hi ambo integros et ipsi habent Annales: adhibiti sunt a nobis ad Praefationem et eos libros quibus res Romanae a gentis primordiis usque ad Constantinum Magnum enarrantur.

D codex Monacensis 93, chartaceus, forma maxima, foliis 546 versuum 30, inscriptus τοῦ ζωνάρᾳ χρονικῆ διήγησις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου. Zonaram folio 240 excipit Nicetas Choniata, καὶ ταύτην τὴν βιβλον ἱμμανουήλος ὀμβραβεῖς ὁ ἐκ μονεμβασίας ἐξέγραψε μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἑαυτοῦ πατριδος.

Wolfii interpretationem ubi necesse visum est correxi, annotationes supervacaneas recidi, singula historiae capita quibus ex auctoribus transcripta sint indicavi. qua de re docte nuper commentatus est Guil. Ad. Schmidtus.

Scribebam Berolini a. 1841.

DUCANGII PRAEFATIO.

Nemo est tum ex nostris tum etiam exteris ¹⁾, qui Regiam scriptorum Byzantinorum editionem velut eximium Gallicae magnificentiae monumentum non suspiciat. et merito sane ac iure optimo, cum, praeterquam quod historiam minus hactenus notam et quae tot rerum eventis varietur, Romanique imperii universo paene orbi olim dominantis causas inclinationis atque ruinae ob oculos proponat, typis illa tam elegantibus chartarumque magnitudine adornata exit in publicum, ut quandam prae se ferat maiestatem, et quotquot litteras amant ad sui lectionem quodammodo sollicitet et alliciat. at cum tot inter Regio isto apparatu insignes, Ioannis Zonarae Annales graece semel minusque nitide impressos ac in praesens rariores plerique ex eruditis desiderari monuissent, vir illustrissimus **MARCHIO DE LOUVOIS**, Regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia Regia, artes, ipsaque typographia Regia permissa sunt, in idem etiam consilium conspirante illustrissimo fratre **ARCHIEPISCOPO REMENSI** ac primo Franciae pari, pro innoto non vulgari erga litteras affectu ut auctor Regia editione dignissimus ederetur optimum factum videri sibi significavit. hacce mihi deinde demandata provincia, qua doctiores alios longe melius defuncturos licet minime dubitem, manum statim admovi, codices veteres quantum per tempus licuit collegi et contuli, notasque adieci: quod qualecunque est, aequi bonique consulturos benignos lectores confido.

Enimvero ut de hisce qui nunc prodeunt Annalibus ac de eorum auctore Zonara quaedam praemittamus, hos praesertim

1) Mart. Hankius in praefat. ad lib. de script. Byzant.

commendat scriptoris eruditio, quae non ex iis modo colligi potest, sed etiam ex aliis quam plurimis operibus, quorum indicem huicce praefationi subiicimus; in quibus neque rerum cognitionem neque acre vel solidum iudicium ut nec pietatem quispsam desideret. quin etiam si natalium splendor gestique in imperatorum palatiis magistratus existimationem aliquam scriptori conciliare possunt, quod nemo forte in dubium revocaverit, de illo praecipue qui de rebus politicis, in quibus versatus est, scribere aggreditur, eo sane celebrari poterit et ipse Zonaras. quem caeteroquin ab illo Zonara, qui sub Constantino Porphyrogenito Leonis Sapientis filio in aula vixit ¹⁾, genus duxisse suadet omnino nominis similitudo. quippe in Ioannis et Manuelis Comneni, quibus imperantibus vixit, palatio, magni vigiliarum drungarii seu, ut Latini efferebant, vigillum praefecti ac primi a secretis gestae dignitates, inter illustriores semper habitae, magno fuisse apud imperatores loco satis arguunt. atque ex eo, ni fallor, a Theodoro Balsamone ²⁾ et a Matthaeo Blastare ³⁾ ὑπερφνής indigitari solet, quod essent inter senatorias praecipuae, cum hocce epitheto senatum ac ipsos senatores donari solitos constet, uti alibi observamus ⁴⁾: quo quidem et nobilitas generis et magistratuum splendor exprimitur, cum, ut ait Gregorius Nazianzenus ⁵⁾, μέγιστον εἰς εὐγενείας ἀπόδειξιν συγκλήτου μετουσία habeatur.

Verum abdicatis postea palatinis curis, quo sibi in primis vacaret animaeque saluti consuleret, monachum induit, relictaeque urbe imperii primaria in insulam remotiorem secessit: quod ipsemet in praefatione ad Annales testatur: quo loco in iis ut par erat conscribendis librorum defectum causatur, αὐτὸς ὑπερόριστος ὢν καὶ πόρρω τῆς ἄστειος ἐν νησίδι ἰνδιαιωόμενος. quae vero fuerit insulula ista tanto ab urbe spatio disparata, non promptum est assequi; sed vel inde saltem licet conijcere, venire in dubium quod tradit Andreas Thevetus, scriptor caeteroquin in aliis haud certae fidei, sua aetate visum adhuc in

1) Anonym. Combesis. in Porphyrogen. n. 8.

2) ad Can. 36 Apost.

3) Lit. E cap. 11.

4) in Gloss. med. graecit.

5) Orat. 18 in S. Cyprian.

quodam Montis Sancti (ita Athos hodie appellatur) monasterio Zonarae epitaphium hisce verbis conceptam *ΕΝΤΑΦΕ ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΕΙΤΑΙ*, nisi sub vitae extrema eo dicatur concessisse ¹).

Utcunque de hac re sit, vix aliquot in aesceterio annos exegerat, cum eum convenere amici ²) hortatique sunt ut solitariam istud otium in negotium aliquod conferret, quod et rem publicam iuvaret et aeternae vitae praemia sibi conciliaret: quod quidem maxime assequi liceret si historiam conscriberet quae et reseraret supervacanea et res memoratu digniores nullo verborum ambitu in compendium quoddam contraheret. eos enim qui in hocce descriptionis genere operam hactenus collocassent, rerum quas enarrant seriem fere semper interrumpere inutilibus *παρεβάζουσι* seu excessibus, vel etiam descriptionibus aut contionibus, atque adeo intempestivis et quae annalibus

1) [*Andreas Thevetus* (la Cosmographie universelle, Paris 1575 fol. II 811 a) haec habet *ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ Ο ΣΟΦΟΣ ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΕΙΤΑΙ*. idem Thevetus (Pourtraits et vies des hommes illustres, Paris 1584 fol. I 26 b et 27 a) "... toutesfois les Grecs du mont Athos m'ont dit que ce fut en un rocher qui peut avoir de tour (compria les escueils qui l'environnent) quelques lieues, le plus inaccessible lieu que j'aye veu en toute la mer Egée et Archipelague, et de present appellé par les Grecs Caloier d'Andros, autrement dict le bon vieillard, les Turcs le nomment Cahyra, les Hebreux ou Juifs du pays luy donnent le nom de Charchas, auquel y a encores aujourd'huy un fort beau monastere de Grecs. ... Zonare doncq ayant demouré cinq ans en ce lieu .. Callineus son Patriarche .. luy commanda se retirer au mont Athos, .. où ayant demouré treize ans, finit ses jours âgé de quatre-vingtz huit ans sept moys, et fut depuis honorablement enterré en l'un des monasteres nommé saint Helie dudict mont, la sepulture duquel se voit encore de present, couverte d'une pierre jaspée contre laquelle sont escrits ces mots en Grec, et la plus part si effaces qu'à grand peine les peut on lire .. *ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ Ο ΣΟΦΟΣ ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΕΙΤΑΙ.*" insula igitur illa, in qua se degenant libris carere auctor queritur (libro 9 extr.), si Theveto fides habenda, *Gyaros* esset, nobilium virorum famosa exiliis (cf. Cramerii Anecd. Paris. I 179). eo Ioannem Zonaram concessisse ne dubitarem quidem, si constaret ea in insula fuisse monasterium S. Glyceriae: nam librorum in titulis Zonarae appellatur *μοναχός τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Γλυκερίας* (Lambecii Comment. de bibl. Caes. lib. VIII p. 995 ed. 2) et *μοναχός ἐν τῆς σβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Γλυκερίας* (I. Zonarae in Canonis apost. et concil. comment. p. 1049 ed. Paris. 1618, cod. Paris. Reg. 1321). caeterum *Lemnos* insula, quo S. Glyceriae reliquiae ab Heraclea Thraciae translatae erant, singulari huius martyris cultu celebris fuit. in monte Atho monasterium ei dicatum fuisse nusquam proditur.]

2) praef. a. 1. [p. 4 v. 8.]

parum convenient de religione disputationibus, dum fidei mysteria exponunt vel haereses confutare aggrediuntur, argumentis e sacra scriptura vel e sanctis patribus petitis. quibus quidem ex chronologis aliquot suggillabant qui ea tempestate in omnibus manibus versabantur, auctorem forte Chronici quod Alexandrinum vocant, Georgium Syncellum, Georgium Hamartolum, Georgium Cedrenum, aliosque quorum scripta eiusmodi supervacaneis excursibus passim scatent.

Verum tametsi duas res languorem afferre animis, otium et solitudinem, quod aiebat Tullius, persuasum haberet, et apud Christianos, ac monachos in primis, pravas illas seu cogitationes (*λογισμοίς* ascetici vocant) seu cupiditates, quae mentem a negotiis vacuum invadere solent et in peccata fere semper demergunt, avocare unicam posse occupationem, segre tamen cessit amicorum hortatibus, cum rem esse carneret quae librorum, quibus carebat, copiam postularet. at vellicare ii non prius destiterunt quam improbitate stimulandi ad suscipiendum opus impulissent. victus igitur familiarium flagitationibus, et supra allatis adductus rationibus, ad Annales conscribendos se accinxit, cum in hoc secessu agens, ubi ad condendam historiam necessarii libri non suppetere, si non omnia dicenda complecteretur, veniam a benigno lectore se impetraturum facile sibi persuaderet. in qua caeteroquin conscribenda ita est versatus, ut praecipua et quae alicuius viderentur momenti non omiserit, "eaeque in epitomen coegerit tanta elegantia, solus ut videatur assecutus quod contra rerum naturam est, brevitatis obscura non esset;" quod de Pontio Paulino, qui tres Suetonii libros de Regibus in compendium redegerat, dixit Ansonius ¹⁾. quidam enim sunt, ut aiebat Focas Grammaticus, qui late copioseque scripserunt, ita ut superflua interdum ubertate narrationis memoria legentium confundatur: alii dum brevitati student, admodum diffusam coartasse materiam, ut sterili compendio nihil ad integram scientiam lectoribus conferant. neque tamen sibi ipsi satisfacit omnino, cum quibus ad operis quod in manus sumpserat absolutionem necesse erat codicibus persaepe careret, quos cum saepius quaevisset, reperire non potuerat,

1) Epist. 7. [19.]

seu temporum iniuria essent amissi, seu negligentius ab iis in-
 quisiti quibus id negotii dederat ¹⁾, dum ipse extorris et procal
 ab urbe in parva insula vitam ageret: ex quo factum agnoscit
 ut consulum et dictatorum historia minus sit absoluta. neque
 porro mirari debere subdit lectorem, si in iis quos conscripsit
 Annalibus descriptionis character ubique sibi similis non occurrat,
 cum aliter fieri vix queat, ut qui historiam e variis scriptoribus
 veluti stipem colligit, illorum et dictione et compositione in
 multis non utatur. quod ita tamen confecit, ut si aliquid de
 suo interiecerit, id illius stilo quem sequebatur auctoris quan-
 tum fieri potuit accommodaverit, ne descriptionis ratio a sese
 ubique dissidere videretur: cum interim alia longe quam caeteri
 qui res chronologicas hactenus tractaverant, Annales suos con-
 scriberet, res nempe quasi de suo componens et narrans, et
 quod laude dignum est eaque summa, non alienorum furtis
 plausum captans, neque tractatus integros exscribens, ut de
 ipso Zonara scribit Leo Allatius ²⁾.

Non defuere tamen qui censorio quodam iudicio ut minus
 diligentem, maxime ubi de rebus Romanis agit, vellicarint
 atque adeo perstrinxerint. "omnia" inquit horum alter ³⁾
 "ante Constantinum inepte et parum diligenter (de rebus Latinis
 loquor) explicavit." sed quam sano ille iudicio haec effutierit
 vel inde patet, quod a paulo aequioribus iudicibus, iisque
 perereditis, quibusvis chronologicis scriptis Annalium Zonarae
 pars illa quae res Latinas pertractat longe anteponatur. nam
 cum in recensendis Romanorum gestis ex Dione praesertim,
 quem minime truncatum ut hodie editus est sed integrum lege-
 rat, aliisque scriptoribus qui periere temporum iniuria, hanc
 historiae partem compegerit, nova fere semper et ab aliis in-
 dicta commemorat: ita ut multis in locis de verbo ad verbum
 Dionem exscripsisse dicatur a Guillelmo Xylandro, Fulvio
 Uraino, Friderico Sylburgio et Henrico Valesio, istius scri-
 ptoris eroditis interpretibus, quibus solenne est ex Zonara aut
 ipsum Dionem emendare aut Romanos scriptores alios illu-

1) Zonar. Kb. 9 n. 31.

2) de Georg.

3) apud Allat. de error. magn. viror. in dissonde p. 136.

strare: unde Theodorus Marcilius ¹⁾ Zonaram et Xiphilius Dionis subdignas vocat. et certe ita de Zonara sensisse constat eundem Allatium, "qui" ait ille "licet in historia post Constantinum Magnam isenior sit, et notnisi obvia quaeque percurrerit, in his vero quae ante Constantinum ad mundi exordia diligentius et copiosius versatur." non miram igitur si ab Alexandro Brassicano in praefatione ad Salvianum sinceræ fidei historicus, et a Casaubono ²⁾ dicatur vir eruditissimus. Cedreni codici manuscripto schedam adscripsisse dicitur Wolfius, in qua observabat tractare idem argumentum quod Zonaras, sed habere a Zonara multa de industria praetermissa, brevitatis forte studio, sed certe non praetermittenda, ita ut optioe sibi data ab initio Cedrenum Zonarae praetulisset, qui, inquit Xylander ³⁾, a quo haec ex Wolfio referuntur, ad ea respexit praecipue, quae aliunde quam ex eo repeti non possunt, cum duo priores Zonarae tomi longe alioquin sint meliores ac laude digniores, quam ea quae ad Constantinum usque Magnum Cedrenus collegit. scribit praeterea idem Wolfius ⁴⁾ Zonaram alias prolixiorē videri, ut in Iudaica historia, alias breviorē, ut in exterarum gentium rebus gestis. in quo quidem si qua culpa commissa est, excusationem habere videri hanc, quod ipse non ex suo ingenio deprompsit ea quae scripsit, sed ex variis auctoribus collecta in certum ordinem redegit: qui auctores inter se dissimilimi sunt. quod autem non omnia persecutus est, non tam negligentia quam de industria fecisse.

Verum, licet in iis quae post Constantinum Magnum scripsit obvia quaeque percurrere Zonaram dicat Allatius, longe aliter tamen sensisse videtur exacti vir iudicii Henricus Valesius, qui non modo auctorem sat diligentem haud semel indigitat, sed et in iis praesertim quae eiusdem Constantini familiam spectant, accuratiorē quam in caeteris, neque aliis obvia dicere observat ⁵⁾. et sane quanquam in recensendis Cpolita-

-
- 1) in not. ad Sueton.
 - 2) ad Hist. Aug. p. 202, 2 ed.
 - 3) in praefat. ad Cedren.
 - 4) in praefat.
 - 5) in not. ad lib. 18 Ammian.

norum imperatorum gestis, fusioribus forte editis commentariis versati sint Theophaues Cedrenus Scylitzes et aliquot alii, constat id Zonarae in primis consilium fuisse, ut non pleniorum quemadmodum ii historiam, sed contractiorem atque adeo compendium conscriberet, in quo singularia quaeque et quae in re historica praecipui viderentur ponderis perstringeret. ex quibus facile dilucit quod ait Gerardus Vossius, tum in eo maiorem curam et industriam desiderari, tum etiam maxime mirandum esse, virum usque adeo experientem in sui temporis praesertim rebus pleraque perfunctorie tantum dicere, cum multa magnaque iis temporibus gesta sunt, orientali orbe cum occidentali quasi concurrente: adeo ut pauca sint quibus Alexii vitam perstrinxerit. id, inquam, haud aegre refellitur ex auctoris ipsius *Annalium* lemmate, vel ex ipsius praefatione, in qua non historiam sed historiae compendium scribere se proficitur; ita ut si proficiori sui temporis res fuisset persecutus narratione, primum scriptoris officium minime observasse diceretur: cum, ut ait Plinius alter, titulum suum legere debeat, atque identidem interrogare se quid coeperit scribere, scireque si materiae immoratur non esse longum, longissimum si aliquid accessit atque attrahit. atque ex hac virorum eruditorum varia de Zonarae *Annalibus* sententia patet quam infausta sit eorum sors qui aliquid scribere aggrediuntur, cum quibusvis ac fere iniquis hominum iudiciis et censurae ingenii foetus exponunt.

Caeterum in *Annalium* decursu occasionem interdum cepit Zonaras Graecorum suae aetatis mores vellicandi, veluti cum virorum ecclesiasticorum simoniam carpit, comatos et circinatos palatinos perstringit ¹⁾, et imperatores, quod abdicato patrio vestitu barbaricum amplecterentur ²⁾. denique in ipsos adhuc Augustos ac eorum in rebus administrandis publicis tyrannidem gravius invehitur. nam ut Valentis mathematici ³⁾ de urbis Cpolitanae duratione editum sub Constantino Magno natalicium thema quodammodo tueatur, ne omnino falsum putetur, quam annos 696 duraturam praedixerat, iam olim cum scribebat Zonaras elapsos, subdit aut falsam existimandam Valentis

1) Hb. 7 sect. 17.

2) Hb. 10 sect. 28.

3) Hb. 13 sect. 3.

praedictionem; aut annos illos intelligendos esse quibus instituta rei publicae ac status conservabantur, dum eius honor erat senatui, dum cives sub legitima imperii potestate florebant, non autem cum manifesta vigeat tyrannis dominorum publica sibi pro privatis vendicantium et ad suas voluptates conferentium, easque parum honestas, cum publica quibusvis donarent, nec pastorum instar subditos tractarent, nec lana supervacua detonsa, sed praedonum more oves mactando, ad medullas ipsas exurgerent.

Chronici titulum huiusce Zonarae historiae adscripsimus quemadmodum Wolfius. nam et ita laudatur a Michaele Glyca in Annalibus ¹⁾ ὁ Ζωναράς ἐν τῷ χρονικῷ συντάγματι, et in altero e codicibus Regiis, in quo secunda duntaxat pars continetur, haec verba in fronte leguntur τὸ παρὸν βιβλίον χρονογράφος ὀνομάζεται. verum in codice Viennensi, quo usus est Wolfius, alia habetur epigraphe, hisce videlicet vocibus concepta Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν συλλεγίσα καὶ συγγραφῆσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρά τοῦ γεγονότος μεγάλου βροντογράφου τῆς βίβλου καὶ πρωτοσημητήρις ²⁾. et sane compendium historiae scribere se profitetur ipse Zonaras, ἔμοι δ' ἐπιτομὴν ἱστορίας πεπονημένῃ οὐκ ἐπέλοιε τὴν πραγματείαν θείας καλίστιχον etc. ³⁾

Universum vero opus duas in partes distribuit: ac in priori quidem historiae quam vulgo sanctam vocant ex sacris libris et ex Iosephi Archaeologia compendium complexus, tum res Graecorum veterum tangit, ac Romanorum deinde ad ea usque tempora historiam perducit, quibus res publica in unius administrationem seu monarchiam delapsa est. alteram autem a triumviratu orditur, ac recensitis singulorum imperatorum gestis usque ad Alexii Comneni exitum persequitur, id est ad saeculum quo ipse vixit undecimum. non solum enim Ioannis Comneni imperatoris Alexii filii meminit, sed et Manuele Ioannis filio imperante vixisse infra docemus. caeterum haec Annalium

1) p. 286. [p. 530 16 ed. Bonn.]

2) (ita Wolfius Zon. t. I p. 224; sed ex eodem codice Viennensi (B) annotatum invenio Ἰωάννην pro τοῦ εὐσεβεῖον, et paulo post θεοργατόν.)

3) lib. 3 sect. 26. [I p. 303 6 ed. Bonn.]

Zonarae partitio non ex ipsa modo praefatione percipitur, sed praesertim ex verbis quibus pars prior clauditur¹⁾, atque adeo ex alterius inscriptione, quae in scriptis codicibus haec verba praefert *Ἀρχὴ τῆς περὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἱστορίας*. quibus quidem vocibus in altero ex Regiis istae, caractere licet paulo recentiori, praefiguntur *Ἱστορίας Ζωνάρᾳ τόμος δεύτερος καὶ τελευταίος*. sed praesertim alter ex Regiis, qui secundam duntaxat partem Annalium Zonarae complectitur, in primis contextus lineis hanc partitionem prorsus adstruit, in quo scriptor ita hanc orditur *Ἐξ ἀρχῆς μὲν οὖν, ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ μοι προϊστόρηται, βασιλεύσιν ἢ τῶν Ῥωμαίων* etc. ubi codex alius Regius et Colberteus praeter editionem Wolfianam haec tantum habent *Ἐξ ἀρχῆς μὲν οὖν, ὡς ἱστόρηται*, etc. sed et in eisdem codicis Regii initio haec leguntur *Ἐν προτέρᾳ βίβλῳ περιέχου τὰ Ἑβραϊκὰ καὶ τὰ περὶ Ῥωμαίων ὑπάτων, τῷ δὲ τὰς τῶν αὐτοκρατόρων ἱστορίας*. quin etiam Wolfianos codices hanc Annalium Zonarae partitionem praetulisse arguit quod in fronte Zonaræi codicis a se Cpoli empti praefixit Ioannes Derschwanus, et ex eo descripsit in sua praefatione Wolfius. ex quibus abunde colligitur hosce Annales in duos duntaxat tomos a Zonara fuisse dispertitos, non vero in tres, ut illos divisit idem Wolfius: quorum prior de rebus Iudaicis ab initio mundi usque ad Hierosolymitanum excidium, alter historiam Romanam ab urbe condita usque ad Constantinum Magnum breviter complectitur, in qua tum Dionem, ut diximus, tum etiam Estropii interpretem Paeanium, quem ad verbum saepe numero exscribit, ut observatum a Scaligero²⁾, praesertim sequitur³⁾. tertius denique imperatorum res gestas a Constantino Magno usque ad obitum Alexii Comneni tractat. falsum tamen constat Derschwanum, cum dixit priorem Annalium Zonarae partem in Hierosolymorum excidium desinere.

Licet porro Wolfii divisio tolerari quodammodo possit, ut quae sacram historiam a Romanae rei publicae, rursum paganorum a Christianorum imperatorum historia distinguat,

1) lib. 9 sect. ult.

2) in not. ad Euseb. p. 241 244, 2 edit.

3) [Immo nusquam Paeanium Zonarae exscripsit.]

cum ipsius Zonaræ divisioni contraria sit, satius duximus ex virorum eruditorum consilio univèrsum hoc Annalium opus in libros 18 partiri, libros vero in sectiones,

sumere ne lector iuge paveret opus.

nam ut

intervals viae fessis praestare videtur
qui notat inscriptas milia crebra lapsis ¹⁾,

ita librorum divisiones a continua lectionis assiduitate lectoris animum relaxant, cum habet ubi longo quasi itinere defatigatus consistat; praesertim etiam cum nihil auctori detrahant nec descriptionis seriem abruptant. adde quod id partitionis genus ad locos ex scriptoribus laudatos statim reperiendos multum conducat: unde inductum illud fere ab eruditioribus in quibusvis exemplaribus, quae continua serie absque libris vel absque capitibus describuntur. quod quidem ita in Zonara confecimus, ut alteram partem Wolfianam a 7, tertiam vero a 13 libro, ut partem Annalium alteram secundum auctoris receptam divisionem a libro 10 auspicemur.

Iam vero quid Wolfium impulerit ut ad Zonaræ Annales in Latinam linguam convertendos sese accinxerit, pluribus declarat ipse in Praefatione, quam nostrae hic subiicimus, atque etiam in alia ad Nicephori Gregorae Historiam a se pariter Latino donatam, quam, ut et Zonaræ, Antonio Fuggero nobili Germano dicavit. in qua postrema sic loquitur "fateor equidem ad Zonaram convertendum praemiis a te propositis, eoque tempore peropportunis, initio excitatum me fuisse potius quam ineapte voluntate accessisse: non tam laborum et molestiarum fuga, quibus ita tum quoque assueveram ut ignavo otio nihil mihi esset molestius, quam privatis meis studiis, si quid daretur otii, fruendi, et diuturnam quasi sitim variae lectionis restinguendi cupiditate." cum vero de Fuggerorum nobilium insigni liberalitate ac munificentia in eruendis ab interita bonis libris idem fere praedicet Guillelmus Xylander, praemiisque illectos ab iis suae aetatis viros eruditos testetur qui Graecos scriptores Latina toga donarent necdum editos, vel inde petat quantas debeat gratias res litterariae viris principibus, qui pro-

1) Rutilius Numat. lib. 2.

positis subinde coronis publicam utilitatem sibi iuvandam proponunt, et Musis non semper opulentis, immo persaepe inopibus, manum ultro porrigunt. neque enim fateri dedignatur ipsemet Wolfius, quidquid hactenus ediderat, id vel publica utilitate vel temporibus suis adductum fecisse, nec tam famam captasse quam famem vitasse. sed et Xylander ¹⁾ "me" inquit, "ne quid dissimulem, paupertas, ut ille ait, impulit audax ut libros facerem." quem quidem dicentem audivisse scribit Ioannes Leunclavius ²⁾, lucubrationem Dioniam et alias non a fama sed fame sibi pariter extortas ac praecipitatas fuisse. neque nostrorum saeculorum istaec est duntaxat querela, cum legamus ³⁾ Plautum propter annonae difficultatem ad molas manuarum pistorem se locasse, ibique quoties ab opere vacasset, scribere fabulas solitum et vendere: quomodo etiam Pacuvium Brundisium tragoediarum scriptorem Romae picturam exercuisse ac fabulas vendidisse ferunt. sed et Lactantium, virum omnium suo tempore eruditissimum, adeo in hac vita pauperem fuisse, ut plerumque etiam necessariis indigerit, scribit Eusebius. infausta omnino litteratorum condicio, qui ne panem emendicent, libros conficere coguntur. debemus igitur illustribus Fuggeris, quod illorum cura et sumptibus in publicum prodierint Ioannis Zonarae, Georgii Cedreni, Nicetae Acominati et Nicephori Gregorae historiae, et quod rerum Byzantarum hisce editionibus gustum primi quodammodo inspirarint litterarum studiosis. sed non minus obstricta erit erudita posteritas Regum nostrorum magnificentiae, qui non hactenus modo publicatos imperatorum Cyprianorum historiae scriptores, sed et novos ac e manuscriptis codicibus ex Regia ac locupleti prorsus bibliotheca depromptos magnifico adeo atque splendido apparatu edi quotidie volunt, viris doctis ut in idem consilium una conspirant, suaque conferant studia, Regis praemiorum mercede invitatis ac illectis.

Enimvero ut Wolfius in vertendis Zonarae Annalibus versatus fuerit, quaeque observavit quotve codicibus scriptis

1) in praef. ad Cedr.

2) in praefat. ad Dionem.

3) Euseb. in chr. lib. 1.

in iisdem edendis usus fuerit, pluribus in praedicta ad eosdem Annales praefatione exponit; et ut in opere Latine Graeque exscribendo adiutorem sibi adsciverit Hieremiam Martium, praeclearae tum indolis adolescentem, medicum deinde physicum Augustanum. quem quidem ea de re verba facientem praestat audire in praefatione ad Nonum medicum, quem Argentorati is primus edidit anno 1568. "cum itaque" inquit "non parvi interesse viderem ut quis quamprimum optimis uteretur praeceptoribus, nec ob rei familiaris angustiam alio conferre me, quod unice optabam, possem, commode sane cecidit ut eo ipso tempore Cpoli Augustam afferrentur Annales Ioannis Zonarae et Nicetae Choniatae historia, sumptibus magnifici et generosi viri et studiosorum omnium Maecenatis Antonii Fuggeri. quos cum prudentissimus vir, in iudicium adhibitis doctissimis hominibus, praecipue vero Ludovico Carino, cui et tribuebat multum et quo uno omnium maxime delectabatur, dignos existimaret ut in publicum exirent, tum ob rerum quas tractabant amplitudinem, tum ob historiae seriem longissimam a condito mundo usque eleganti ordine deductam, sollicito (ut fuit propagandae posteritatis studiosissimus) de conversione cogitare, et quem ei muneri praeficere posset, anxie deliberare secum coepit, et tandem de multis unum eumque omni liberali doctrina poltiissimum virum, et in lingua utraque singularem prope, Hieronymum Wolfium, scholae et urbis vestrae ornamentum, non exigua praemii spe proposita elegit. quem laborem hoc libentius suscepit, quo iuvandae posteritatis studiosior et Fuggeranae familiae laudis propagandae avidior fuit. sed cum ob afflictam valetudinem, a qua fere nunquam ob assiduum in literis studium, ut ego quidem existimo, liber est, solus et versionis et scriptioni vacare non posset, me sibi, accedente auctoritate et consilio Ioannis Baptistae Heintzelii, viri et rerum tractandarum usu eximii et mei amantissimi, a cuius praedicatione invitatus digredior, socium laborum adiunxit, meaque opera in exscribendo Zonara et Choniate Graece et Latine ultra integrum annum usus est, eamque non proorsus improbavit. qui vel ob hoc minus gravis mihi esse debuit, quod et triennii sumptus Antonius Fuggerus, eo exacto, pollicitus est, et liberalissime etiam praestitit, et ego tantum utilitatis ex doctrina et

domestica consuetudine Wolfii cepi, ut eius laboris nunquam me paenitere debeat." hactenus ille.

Caeterum non una est in mss codicibus Zonarae Annalium descriptionis ratio, seu rerum in iis pertractatarum spectentur argumenta, quae in quibusdam ex iis in marginibus, seu qui interdum, cum nova inchoatur materia, in ipso contextu tituli apponuntur. ac certe quoad notas istas marginales, non semper etiam eadem in omnibus exemplaribus in quibus habentur, nec simili dictione exaratae. in quibusdam praeterea interdum plures ac crebriores quam in aliis, in quibusdam per intervalla longiuscula breviores occurrunt. in aliis denique ac antiquioribus codicibus nullae fere semper habentur. scribit Leo Allatius in Diatriba de Georgiis ubi de Cedreno agit¹⁾, exstare in bibliotheca Sfortiana codicem ingentem Georgii Scylitzae nomen praeferentem, licet unicos duntaxat Zonarae Annales contineat. sed et inter codices Palatinos Romam advectos se vidisse eisdem Zonarae historiam principio mutilam, a monarchia Romanorum incipientem, in qua, etsi notis ab historia diversis, praefixum est Γεωργίου τοῦ Σκυλίτζη. quae quidem differt, inquit, ab edito Zonara, quod in capita divisa ubique summaria capitum exhibeat. "an summarum" subdit idem Allatius "auctor Scylitzae iste? an propterea vel fraude sua vel exscriptorum oscitantia historiae auctor comminiscitur?" seu fingitur? unde prorsus licet conicere haec rerum argumenta non esse ipsius Zonarae, tum ex eo etiam quod diversis saepe concepta verbis legantur, tum quod, ut attingi, varie marginibus codicum, alibi scilicet rarius, alibi singulis ferme periodis appingantur. quod quam inutile sit vel ex eo patet, quod longe satius est quae in contextu breviter descripta habentur legere, quam in argumentis, cum totidem fere semper verbis constant. ea qualiacunque sunt et cuiusmodi in suis codicibus invenerat Hieronymus Wolfius in interiorem editionis suae marginem seu ad Graecam columnam edi curavit, et cum non tenti viderentur, eorum omisit interpretationem, notis aliis brevioribus Latinis ad alteram columnam pariter adscriptis, quae subinde de rerum argumentis lectorem admonerent. harum plerasque in hac Regia

1) [immo, ubi de Scylitza agit, c. 27.]

edi curavimus, aliis certis ex causis reiectis, tum etiam ne, si crebrioribus eiusmodi argumentis fuscarentur libri margines, editionis prorsus Regiae venustas ac maiestas commacularetur. atque id quidem causae fuit, ut Graeca ista argumenta in interiores margines reiicere, quod fecerat Wolfius, visum non fuerit, tum quod illae in editionibus Regiis vulgo hasce notas hactenus non admiserint, tum etiam quod eo sunt inutiles, quod appositae Latinae idem prorsus efficiant. ne tamen Graecis argumentis fraudare lectorem videamur, ea rursus hic recudimus, aliquot in locis ex mss codicibus auctiora, eaque secundum librorum et sectionum numeros digesta, ita ut refum a Zonara in Annalibus descriptarum elenchi seu summarii vicem praestare possint.

Quid porro postremae huic ac Regiae prorsus Ioannis Zonarae Annalium editioni accesserit, lectorem interest edocere. Graeca contulimus, maxime in locis qui dubietatem quandam praeserebant, cum quattuor codicibus Regiis et uno Colberteo. Regionum duo ¹⁾ integros Annales complectuntur, praeterquam quod horum alter ²⁾ duobus foliis initio mutilus est: tertius ³⁾ secundam Annalium partem: quartus ⁴⁾ demum, isque recentiori descriptus manu, eosdem Annales ab imperio Diocletiani ad Alexium continet. codex Colberteus ⁵⁾ sat bonae notae, paucis etiam paginis initio mutilus, desinit in huiusce editionis sectionem 34 libri 12, in Maximini scilicet et Licinii imperium. varias ex hisce codicibus excerptas lectiones in Notas subinde rettulimus, nonnullis quae extra controversiam videbantur in contextum ipsum immissis. Hieronymi Wolfii versionem Latinam interdum et rarius emendavimus, maxime iis locis ubi auctoris mentem non omnino erat assecutus, quos in Notis fore semper indicamus; sed praesertim in ea parte ubi res Byzantinae pertractantur quaedam potissimum immutavimus,

1) [1714, saec. XIII, et 1716, saec. XV.]

2) [1716.]

3) [1768, saec. XIV.]

4) [1718, saec. XVI.]

5) [nunc Regius 1717, saec. XIII. — praeter hos Zonarae codices Parisiis sunt duo alii, alter Colbertianus 137, saec. XIV, alter paulo post Zonaram a Ducangio editum Parisios advectus, Regius 1716, quo nos uti sumus.]

ubi palatinas aut ecclesiasticas dignitates minus consentaneae reddidisse videbatur. Annalibus denique Annotationes nostras subiecimus, una cum Disceptatione de Hebdomo et aliquot additamentis ad nostram Epistolam Christianam, de quibus omnibus initio cuiusque lucubrationis lectorem monemus.

Breve denique Chronicon, levioris forte licet momenti, Ioannis Zonarae Annalibus subiicimus, quod temporum ab Adamo ad Alexium Comnenum, quae ille persequitur, summarium quoddam contineat, cuiusmodi nonnulla alia habentur in codicibus manuscriptis bibliothecae Regiae, quae tamen in annorum characterismis non omnino ubique cum eo quod edimus conveniunt, exscriptorum, ut existimo, potius incuria, quam eorum a quibus sunt confecta. ut tamen caeteris istud praeferrem, fecit viri in chronologicis ut et in caeteris disciplinis versatissimi Dionysii Petavii auctoritas, a quo primum editum est cum Nicephori Patriarchae Epolitani Breviario historico: quod cum in Regia editione eiusdem scriptoris omissum fuerit, hic rursus proponere visum est, tum maxime, ut attingimus, quod eosdem quos Zonaras annos complectatur, a mundo scilicet condito usque ad eundem Alexium.

Sed priusquam huic praefationi finis imponatur, praestat, quod supra sumus polliciti, aliorum Zonarae operum, quorum memoria ad nos pervenit, indicem subiicere, ut vel inde, quam singularis fuerit viri eruditio ac pietas, lector assequatur. atque ut ab editis sumatur initium, occurrit in primis Commentarius in canones apostolorum et conciliorum ¹⁾ et in epistolas canonicas ²⁾, cuius titulus ita concipitur in codicibus mss Regiis *Ἐξήγησις τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων τῶν τε ἁγίων καὶ σεπτῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πατέρων, ποθηθεῖσα Ἰωάννη μοναχῷ τῷ Ζωναρᾷ τῷ γεγονότι μεγάλῳ δρουγγαρίῳ τῆς βίβλας καὶ πρωτοσηκρητίς.* in istius porro operis praefatione illud se aggressum ait non sponte sed alterius persuasu, Manuelis forte Comneni imp., ut infra dicemus: *μή τις δέ μοι καταγνοίη προπέτειαν· οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τῷ πονήματι ἐγχειρῶ, ἀλλὰ παρακληθεῖς*

1) [ed. Paris. 1618 fol. et in Beveregii Pandectis Canonum.]

2) [ed. ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Paris. 1621 fol. et in Beveregii Pandectis Canonum.]

ὑπέκρυπα καὶ τῷ πόνῳ δέδωκα ἑμαυτὸν ἵνα μὴ δι' ἀνηκοίαν κατακριθῶ.

Λόγος πρὸς τοὺς τὴν φυσικὴν τῆς γοῆς ἰκροὴν μίασμα ἡγουμένους. editus habetur in Iure Graeco-Rom. [tom. I p. 351 — 361 et in *Enimundi Bonifidii Iure orientali* P. II p. 216 — 237.]

Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρά, ἐκ προσώπου τῶν ἀρχιερέων, περὶ τοῦ μὴ δεῖν δύο δισεξιδέλφους τὴν αὐτὴν ἀγαλάθαι πρὸς γάμον ¹⁾. edit. a v. c. Ioanne Baptista Cotelerio tom. II [p. 883] Monumentorum eccl. Gr.

Laudatur a Petro Lambecio lib. III de Bibl. Caesarea pag. 39 eiusdem Zonaræ et Nicetae Thessalonicensis Expositio canonum anastasimorum S. Ioannis Damasceni, hoc titulo Ἰωάννου ἀσκητοῦ τοῦ Ζωναρά γεγονότος μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίβλης καὶ πρωτασκηρῆτις ἐξήγησις τῶν ἀναστασίμων κανόνων τῶν τοῦ Λαμιασκηνοῦ, cuius initium hisce verbis concipitur Ἐπεὶ κανόνων ἐρμηνεῖα ἵστι τὸ παρὸν σύνταγμα, χρῆ καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ κανόνος, καὶ τὴν τοῦ εἰρημοῦ καὶ τῆς ᾠδῆς κλήσιν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ τροπαρίου (ἐκ τούτων γὰρ ἀπαρτίζεται ὁ κανὼν) φιλοσοφῆσαι ἡμᾶς. posterioris vero expositionis titulus est hic αὕτη ἡ ἐξήγησις τῶν ἀναστασίμων κανόνων τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου, ἄχρι τῆς ε' ᾠδῆς, γέγονε παρὰ ἱεροτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κυρίου Νικήτα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ζωναρά etc. laudatur pariter Zonaras in canones anastasimos Damasceni ab Allatio in Syntagmate de Georgiorum scriptis pag. 417, ex quibus quaedam fragmenta edidit Iacobus Gretzerus sub initium libri V de Sancta cruce: et in Octateuchum eiusdem Ioannis Damasceni Expositio pulcherrima, ab eodem Allatio in Symmictis pag. 453.

Servatur in bibl. Reg. Ἰωάννου μοναχοῦ καὶ πρωτασκηρῆτις τοῦ Ζωναρά κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν θειοτόκον, οὗ ἡ ἀκροστιχίς ΥΣΤΑΤΟΣ ΗΧΟΣ ΥΣΤΑΤΟΝ ΠΛΑΚΕΙ ΜΕΛΟΣ. [ed. in Io. Bapt. Cotelerii Ecclesiae Graecae monum. tom. III p. 465 — 472.] huic subduntur Νικηφόρου πατριάρχου καὶ ἀνθυπότου Μιτυληναίου στιχοὶ καταβάσιαι ἢ εἰς τὴν ποσότητα τῶν ἢ μηνῶν. μὴν Σεπτεμβρίου etc.

1) ex cod. Reg. 2038.

Quattuor praeterea Zonarae laudantur opuscula a Leone Allatio in *Distributa de Symeonibus*, scilicet

Λόγος εἰς τὴν σταυροπροσκύνησιν, hoc initio *Ἡρετό με τις πρόβλημα τῶν ἐκ πνεύματος. ἐπεὶ δὲ καὶ σωφρονῶν.*

Βίος τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, hoc initio *Οἱ μὲν σεντοὶ καὶ θρόπται ἀπόστολοι.* proinde alia est vita eiusdem S. Silvestri edita a Combefisio, cuius initium aliter concipitur.

Ἐπόμνημα εἰς τὴν ὑπαπαντὴν τοῦ σωτῆρος, hoc initio *Πάλιν τοῖς εἰσεβέσει πατήγυρις, καὶ πάλιν μυστήριον ἕτερον.* denique

Εἰς τὸν Ἱεροσολύμων Σωφρόνιον, hoc initio *Οἱ τοῖς θεοῖς καὶ μακαρίοις πατράσι συγγράφοντες τὰ ἐγκύμια.*

Laudatur etiam a Lambecio lib. V de *Bibl. Caesar.* p. 150 opusculum aliud Zonarae, hoc titulo *Περὶ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου τοῦ Ζωναρά, Ὅτι καὶ δίκαιοι κολλάκις, ἥνικα τῶνδε μεθίστανται, ὀπτασίας ἁγίων τεθάνται καὶ θεῶν ἕμνων ἐν οὐρανοῖς αὐτήκοοι γίνονται etc.* sed haec epistola est ex iis quae sub nomine etiam Glycae circumferuntur; de quibus mox egemus.

Scribit idem Lambecius lib. IV servari in eadem *bibl. Caesarea* anonymi cuiusdam auctoris *Paraphrases* 88 in totidem S. Gregorii Nazianzeni carmina, de quorum auctore nondum liquet, inquit idem Lambecius, nisi sint Nicetae Davidis Paphlagonis, quem *Δαδύβρον* scilicet episcopum nominatum ait David Hoeschelius ¹⁾, cuius *Commentarius* in S. Gregorii Nazianzeni *Tetrasticha* et *Monosticha* latine versa edita sunt ab Hercule Phaello Imolae an. 1588, vel potius Ioannis Zonarae, qui non solum S. Gregorii Nazianzeni *Tetrasticha*, verum etiam alia non pauca partim eiusdem partim diversi generis monumenta antiqua commentariis atque paraphrasibus suis illustravit. vide p. 39 et 247 eiusdem lib. IV ²⁾.

1) in *Bibl. August.* p. 46.

2) [Zonarae Prooemium *Commentarii* in S. Gregorii Nazianzeni *Tetrasticha* editum est in libro inscripto *ΝΙΚΗΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΔΑΒΙΔ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΜΟΝΟΣΤΙΧΑ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΑ ΕΙΣ Τὸν μέγαν Βασιλεῖον παραφρασίς. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΟΥ ἐπιγραμματα.* Venet. ap. Franc. Zanetum 1563. 4. folio 3 recto. *commentarium* autem ipsum non Nicetae Davidis

Laudator praeterea eiusdem Zonaræ Lexicon, de quo ita Iosephus Scaliger in epistola ad Isaacum Casaubonum, quæ est 48 inter Scaligerianas editas "ego quoque videor mihi non inutiliter Zonaræ Lexicon tractare, quod est in libris soceri tui" (Henrici Stephani) "si per te et affinem tuum Paulum Stephanum eius usura brevis mihi contingat." [ed. ab I. A. H. Tihmanno Lips. 1808 2 vol. 4. sed de auctore valde dubito.]

Meminit denique Ioannes Pontanus, in præfatione ad historiam Ioannis Cantacuzeni, poematum Ioannis Zonaræ de Processione spiritus sancti, quæ a Genebrardo in Latinam linguam conversa esse observat. ea cum in omnibus fere bibliothecis exacta satis adhibita diligentia acquisierim, nec reperi nec ubi et in quo Genebrardi volumine edita sint ab huiusce urbis viris doctis rescire potui¹⁾. sic porro Pontanus "Zonaram fuisse schismaticum testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti spiritus, et alia adversus Latinos composita, quæ Genebrardus dum converteret, se criminationes illas omisisse narrat." quæ quidem ipsissima Pontani verba exscripsit Allatius in Creyptonum²⁾.

Enimvero præter supra laudata Ioannis Zonaræ opera circumferuntur passim in bibliothecis Epistolæ dogmaticæ, continentes obscuriorum sacræ Scripturæ locorum explicationem, numero sex et quinquaginta, quarum seriem et argumenta descripsit Petrus Lambecius³⁾; quas quidem Ioanni Zonaræ quidam codices, alii Michaeli Glycæ adscribunt, adeo ut hactenus incertum maneat utrius sint: tametsi in eam videatur concedere sententiam Leo Allatius⁴⁾ ut Glycæ potius illas tribuat quam Zonaræ, ubi ita scribit "haec et alia Michael Glycæ, epistola satis proluxa ad Ioannicum monachum etc. huius etiam epistolam de hac eadem re se legisse scribit Casaubonus

ease sed Zonaræ, nuper exposuit Ernestus Dronkius (De Niceta Davide. Conf. 1839. 4). Nicetae interpretationem Zonaræ videtur amplificasse, ut facile utrique libellus tribuoretur. Zonaræ proœmium cum Tetrastichorum explicatione habere fertur codex Regius Parisiensis 992, sæculi XV ineuntis, emptus paulo post Zonaram a Ducangio editum.)

1) [v. Fabricii Biblioth. gr. tom. X (1721) p. 345 v. 7.]

2) p. 346.

3) lib. 4 de Bibl. Caesar.

4) contra Creypton. p. 544.

exercit. in Baronium 16 n. 49, sed sub nomine Zonaræ editam, quam Glycæ esse codices antiqui repræsentant. cuiusnam vero sint illæ epistolæ, quæ sub nomine Glycæ et Zonaræ nomine in mss prostant, alius erit disserendi locus." utinam viri doctissimi et in re veterum libraria peritissimi exstaret super hac difficultate dissertatio, quæ nos ab hac disquisitione levasset. certe Zonaræ hæc adscribit codex Regius, sed recentiori manu scriptus, anno scilicet mundi iuxta Græcos 6996 (Christi 1488) Ind. 6, hoc titulo *Ἐπιστολαὶ κυροῦ Ἰωάννου Ζωνάρᾳ καὶ πρωτοσυγκρίτης καὶ δρογγαρίου τῆς βίβλης*. continet porro hic codex 45 duntaxat epistolas¹⁾, quarum prima Ioanni Sinaitæ inscribitur, penultima vero, quæ est 38 in indice Lambeciano, videtur esse Manuelis Comneni imp., scripta videlicet, ut præfert inscriptio, *τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρίῳ Ἀλκιῷ τῷ ἐκκλησίῳ, Εἰ χρηὴ τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην ἀποτρόποιον ἡγεῖσθαι παντάπασιν*. initium vero illius est *Τὰ τῆς μαθηματικῆς* etc. atque in hæcce verba desinit *ἐκ τούτων οὖν πάντων μάνθανε, ἱερὰ κεφαλὴ, ὡς εἰμαρμένη μὲν καὶ γέννησις παντάπασιν ἀπηγόρευται²⁾ τὸν κατ' εἰκόνα καὶ γὰρ θεοῦ πλασθέντα λογικὸν ἀντιξοῦσιον ἄνθρωπον· οὐ γὰρ φυσικαῖς ἀνάγκαις ὑποκειῖσθαι καταδεικνόμεθα· προγνωστικὴν δὲ τινα τοῖς ἀνθρώποις ἐνδεδύξασθαι δύναμιν, κατὰ καὶ φθάσας ἢ λόγος ἐπέδειξεν, οὐ τοσοῦτον ἀπέλασε δι' ἣν αἰτίαν εἰρήκαμεν, εἰ καὶ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἐνασχολεῖσθαι τούτοις οὐ συγχωρούμεθα, ὅτι μὴ κατὰ λόγον³⁾ ὁρῶν αὐτοῖς ἀποχρώμεθα*. istius epistolæ Antapologeticum sequitur in cod. Reg. et in indice Lambeciano, qui hæc Manueli omnino adscribunt, hoc titulo *Ἀνταπολογητικὸν ἐκ μέρους πρὸς τὴν ἐχχειρισθεῖσαν ἀπὸ γραφῆν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ, τὴν ἀπολυθεῖσαν πρὸς τινα μοναχὸν ἐπιμεμφόμενον οὐ μικρῶς αὐτοῦ διὰ γε τὸ τῆς ἀστρολογίας μάθημα, καὶ φιλονεικοῦσαν τὸ τοιοῦτον συστήσαι μάθημα φυσικαῖς καὶ γραφικαῖς ἀποδείξει*. tum vero illius initium hisce verbis concipitur

1) [est hic cod. Regius 3045, manu Theodori cuiusdam exaratus; quem codicem triginta duas Zonaræ epistolas continere dicit Anicetus Mellotus, Catal. mss bibl. Reg. Par. tom. II p. 601.]

2) [ἀπηγορεύεται P.]

3) [κατὰ λόγον] δευτέρου P.]

Τολμῶν ὑπομιμνήσκω τὸ προγεγονὸς γράμμα τῆς βασιλείας σου
 καὶ εἰς ἡμῶν ἤδη χεῖρας ἐληλυθέν. καὶ ἐν πρώτοις μὲν ἀνα-
 γνοὺς καὶ περιπτυστάμην ἀδιῶ καὶ θερμοῦς κατεφίλησα. τίνος
 ἔνεκεν; διὲ παναγία τῶ ὄντι καὶ ἡριμαία φωνῇ, κατὰ μίμησιν
 αὐτοῦ τοῦ εἰπόντος Χριστοῦ "μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶός εἰμι
 καὶ ταπεινός τῇ καρδίᾳ," πρὸς αὐτὸν ἐκείνον ἐποιήσατο τὴν
 ἀπόκρισιν τὸν¹⁾ ἀπερισκέπτως οὕτως τοῦ θεοστεφεοῦς καταβου-
 μενον κράτους σου. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ τοιοῦτον γράμμα ἐθαύ-
 μακα κατὰ γε τὸ προσὸν αὐτῶ τῶν λέξεων στρουφὸν καὶ εὐ-
 ρυθμον καὶ τὸ τῶν νοημάτων βαθὺ καὶ πυκνόν. οἷς δὴ νοήμασι,
 καὶ οὐκ οἶδ' ἕπως, περιπεσιών, χειροδοθῆναι πρὸ τοῦ κατακτι-
 γῆναι τὸ τέλειον etc. alia ex eadem epistola exscribimus in
 Notis ad nostram Zonaram, ubi de Vectio Valente astronomo,
 qui imperante Constantino Magno vixit, agimus. sub finem
 vero haec subduntur *πειθόμεαι σὺν καὶ τοῦτο, κράτιστε βασιλεῦ,*
ὡς οὐκ ἂν ὁ μοναχὸς ἐκείνος πᾶσαιτὸ ποτε κατηγορῶν τοῦ μαθή-
ματος, εἰπερ εὐπαράγραπτοί εἰσιν ἐπὶ τοσοῦτον οἱ κατ' αὐτοῦ
προσφερόμενοι μάρτυρες. ad calcem denique codicis Regii
 describuntur eorum nomina quorum auctoritatibus usus est epi-
 stolarum scriptor, *συγγράφοντες καὶ συμμάρτυρες τῆς βίβλου*
αὐτοί, Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ὁ μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος
Νύσσης, Ἰωάννης ὁ Χρυσορρήμων, ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὁ Κύ-
ριλλος, ὁ μέγας Ἐπιφάνιος, Ἀναστάσιος ὁ Συναίτης, Ἰωάννης
ὁ Δαμασκηνός, Γρηγόριος ὁ διάλογος, Ἀνδρέας Κρήτης, Πέτρος
καὶ Παῦλος οἱ ἀπόστολοι, Νικηφόρος πατριάρχης, σὺν τούτοις
καὶ Μωσῆς καὶ Δαβὶδ, καὶ τις ὁ φωστίζων τούτους καὶ μάρτυς
ἀψευδής, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ex hisce epistolis aliquot edidit
 Bonaventura Vulcanius in notis ad S. Cyrillum contra Anthropol-
 morphitas, ex cod. quem Georgius Douza Cpoli attulerat, recenti
 et parum fida manu, ut ipse testatur, exscripto, qui Ioanais
 Zonarae nomen praeferebat. Zonarae adscribuntur praeterea
 istae epistolae in indice librorum graecorum ex cod. ms Reg.
 2813. verum codices duo Caesarei, quos laudat Lambecius²⁾,
 quorum prior 50, alter 56 epistolas continet, Michaellem Glycam
 auctorem praeferunt, hoc lemmate *Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιω-*
τάτου κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Γλυκᾶ εἰς τὰς ἀπορίας τῆς θείας γραφῆς.

1) [σὺν] τοῦ P.]

2) fol. 30 v.

laudantur etiam a Gesnero sub nomine Glycae, ut et ab Hoeschelio ex bibl. Augustana eodem titulo, et a Iacobo Pontano, qui priores duas latine edidit. sed et ad calcem codicis posterioris Caesarei haec scribuntur τοῦτο βιβλίον ἠνάρχει Μιχαὴλ τοῦ Γλυκᾶ. promiscue vero hasce epistolas sub nomine Zonarae sive Glycae semper laudat Allatius lib. 2 de consensu utriusque ecclesiae cap. 18 n. 17, lib. 3 cap. 15 n. 8, cap. 16 n. 24, cap. 18 n. 8, et contra Creyhtonem ¹⁾. in quibus quidem locis quasdam ex iis integras exscripsit, ita ut, cum scribebat, cuius essent non omnino ipsi pro indubitato haberetur. id duntaxat constat, harum auctorem vixisse sub Manuele Comneno, tum ex Antspologetico cuius meminimus, tum ex viris primariis aulae Cpolitanae quibus aliquot inscribuntur, atque in iis Ioanne Duca magno hetaeriarcha et sebasto, cuius prae caeteris, ut alios praeteream, mentio occurrit apud Nicetam ²⁾, et Manuele Comneno Sebastocratore, qui non alius est ab eo cuius pariter meminit Cinnamus ³⁾.

Quando vero Glycas vixerit, ex illius Historia non promptum est assequi: tametsi Zonara posteriorem fuisse, vel certo post Zonaram scripsisse, ex eo colligimus quod illius Annales non semel laudet ⁴⁾. unde illo multo esse posteriorem non desunt qui coniiciunt. neque perinde ex Annalibus, vel ex aliis hactenus editis operibus, Ioannis Zonarae aetatem plane deprehendimus, nisi quod post imperium Ioannis Comneni vitam produxisse ipsemet videatur indicare, atque adeo vixisse Manuele imperante, a quo, ut opinor, ipse et Theodorus Balsamon, tum magnae ecclesiae Cpolitanae nomophylax et chartophylax, deinde Antiochenus patriarcha, sunt delecti ut sacros canones inspicerent et quae in iis obscuriora occurrerent interpretarentur, vel quae aliquatenus legibus adversari viderentur observarent; quod de se testatur Balsamon in praefatione ad expositionem nomocanonis. quod quidem ad ipsum Zonaram referri potest, qui suae in canones commentarios non suapte sed alterius iussu se conscripsisse prodit, uti supra observavimus,

1) p. 541 544.

2) in Alexio Man. f. n. 7 9. [p. 318 2 et 318 17 ed. Bonn.]

3) lib. 5 n. 14 15. [p. 232 3 et 235 1 ed. Bonn.]

4) Glycas p. 140 266 294 297. [p. 266 7. 530 15. 546 8. 551 22 ed. Bonn.]

ita tamen ut Zonaras suos emiseric ante Balsamonem, a quo non semel et cum elogio is laudatur. ex quibus saltem licet colligere, sub Manuele vixisse Zonaram atque adeo ipsum Glycam, si quidem illius sunt Epistolae de quibus agimus: quod certe suadere videtur descriptionis qua in Annalibus utitur ratio, ubi sacrae Scripturae potius quam illustrandae historiae totus incumbit. quin etiam in iis astronomos carpit et illos qui astrorum affectionibus quidquid in terra agitur adscribant, adeo ut τοὺς μὲν πόροντας τοὺς δὲ μοιχοὺς καὶ ἄλλους πάλιν φονέας καὶ ἀγκυρας efficiant ¹⁾; quod et ipsum iisdem ferme verbis habetur in Antapologetico cuius supra meminimus: licet fateatur, ut et auctor Antapologetici, multa ex siderum affectionibus et signis caelestibus id quod futurum sit nos posse coniectare. ex quibus non omnino tamen conficitur Michaelem Glycam esse auctorem Epistolarum de quibus agimus, cum trivialis et quibusvis obvia sit eiusmodi circa astrorum influxus sententia, atque adeo ipsius sit Zonarae, qui in Annalibus ²⁾ deum astra condidisse scribit ut terrae ambitus per ea illustraretur et mensura temporis ex eorum circuitibus peteretur, non vero ut una cum motu stellarum omnia nostra circumferantur. iam vero Manuelem imperatorem astronomiae plus quam par erat operam impendisse, et astrologorum nugae pro oraculis excepisse, testatur non uno loco Nicetas in illius vita ³⁾. quem quidem haud mirum sententiam suam in epistola ad monachum firmasse tot sacrae Scripturae et patrum auctoritatibus, cum a Cinnamo ⁴⁾ divinis perinde ac humanioribus litteris admodum instructus, et bello clarus habitus, Martem et Mercurium una et simul coluisse dicatur: ita ut Manuelli aptari potuerit quod Calpurnius ⁵⁾ de Carino imperatore cecinit

utcumque tamen conspeximus ipsum
longius, ac, nisi me decepit visus, in uno
et Martis vultus et Apollinis esse putavi.

-
- 1) Glycas p. 26. [p. 50 19 ed. Bonn.]
 2) lib. 1 n. 1.
 3) lib. 2 n. 7, lib. 5 n. 2 8, lib. 7 n. 7. [p. 126 10. 199 24.
 230 3. 286 22 ed. Bonn.]
 4) lib. 6 n. 2. [p. 253 16 ed. Bonn.]
 5) ecl. nit.

HIERONYMI WOLFII
IN
IOANNIS ZONARAE ANNALES
PRAEFATIO,
AD MAGNIFICUM ET GENEROSUM VIRUM
D. ANTONIUM FUGGERUM
KIRCHPERGAE ET WEISSENHORNI DOMINUM,
CAESARAE MAIESTATI A CONSILIIIS, &c.

Opus hoc historiarum **IOANNIS ZONARAE**, viri sua aetate in **Capolitano imperio clarissimi**, longo iam tempore a multis viris doctissimis desideratum, duplici potissimum nomine commendandum esse videtur, tum propter amplitudinem et varietatem rerum quas in eo continentur, tum ob brevitatem, hominibus vel in re publica vel domesticis negotiis vel studiis gravioribus occupatis, vel iis quorum infirmior est memoria, gratam atque aptissimam. neque enim cuilibet accommodatum est omnia scripta omnium historicorum evolvere, et praecipuas res summorum imperiorum a mundi exordio, quantum quidem mortalitati nostrae concessum est, usque ad hanc aetatem, ignorare turpissimum. nam si **Cicerone** auctore inter hominem et beluam hoc maxime interest, quod haec tantum quantum sensu movetur, ad id solum quod adest quodque praesens est se accommodat, paululum admodum sentiens praeteritum aut futurum, homo autem quoniam rationis est particeps, consequentia cernit, principia et causas rerum videt, earumque progressus et quasi antecessiones non ignorat, similitudines comparat, et rebus praesentibus adiungit atque annectit futuras,

facile totius vitae cursum videt, ad eamque degendam praeparat res necessarias, vix hominis nomine dignus est qui memoria et cogitatione ultra suam aetatem non progreditur. ac praescientia rerum futurarum, si qua est, divini potius esse muneris quam humani ingenii creditur: etsi non desunt qui vel natura incitati vel arte adiuti vel usu rerum edocti ea praedicant quae multo post futura sunt. quae quidem facultas et latius pateret et multo esset illustrior, si tria haec in uno homine coniungerentur: praeteritarum autem ignoratio in homine literis vel mediocriter imbuto vix ullam habet excusationem. neque enim in hac, ut in illa, vel de rei difficultate vel de naturae nostrae imbecillitate queri possumus, sed vel supina negligentia vel occupatio supervacanea vel inane voluptatis studium culpam omnem sustinet. quis enim omnium mortalium ita negotiis obruitur quin, si parcus et prudens ait temporis pretiosissimi et irreparabilis thesauri dispensator, unam atque alteram horam legendo meditandoque absque ullo incommodo valetudinis et rerum suarum dispendio quotidie possit impendere? videmus enim quibus nugis, ne quid dicam gravius, plerisque tempus pereat, quod longe rectius studio sapientiae tribueretur. nec iniuria vir gravissimus Seneca exclamat, magnam vitae partem nihil agentibus, maiorem male agentibus, totam aliud agentibus elabi, eoque fieri ut necessaria ignoremus quoniam supervacanea didicerimus. supervacanea porro intelligit immodicum voluptatum honoris potentiae pecuniaeque studium, necessaria vero philosophiam, hoc est humanarum divinarumque rerum cognitionem: quae si ulli mortalium perfecta contingeret, haud dubie omnium oculi atque animi in illum unum tanquam deum quendam converterentur. nunc quia nomen inane multi iactitant, perpauca vero ita sunt morati ut recta ratio postulabat, fit ut res ipsa vulgo non intelligatur, et nomen odiosum aequae atque ridiculum habeatur. idque haud scio quam recte. neque enim disciplinae aut vitae genus ob hominum incitiam aut perversitatem iure traducitur: et qui tam severe iudicant, ne semetipsos quidem, nisi mentis errore afficiantur, probant. homines enim sunt ut caeteri, et iisdem affectibus obnoxii: et parum liberale est unum atque alterum naevum exagitare dissimulatis virtutibus, quarum in philo-

sophis non minima est studium inquirendi veri et moderandarum cupiditatum, ut intra naturae praescriptum coherceantur, eodemque pro sua virili producendi quam plurimos. postulare autem ut ii sese infra omnes infimos homines abiciant, et in extremis sordibus Cynicorum more vivant, immanis est inscitiae atque superbiae. sed ad historiam redeo, quae cum crassior quaedam philosophia sit, et exemplis potius quam rationibus vitam civilem ac privatam instituat, non dubium est quin magnoam habeat utilitatem cum summa suavitate coniunctam. in qua quae praecipue observanda sint, prudenter Livius his verbis monet "ad illa mihi pro se quisque acriter intendat animum, quae vita, qui mores fuerint, per quos viros quibusque artibus domi militiaeque et partum et auctum imperium sit. labente deinde paulatim disciplina, velut dissidentes primo mores sequatur animo, deinde ut magis magisque lapsi sint, tum ire coeperint praecipites, donec ad haec tempora, quibus nec vitia nostra nec remedia pati possumus, ventum est. hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri: inde tibi tuaeque rei publicae quod imitere capias, inde foedum inceptu, foedum exitu, quod vitas." hactenus ille. sed et Cicero, praeterquam quod ait "nescire quid antea quam natus sis acciderit, id est semper esse puerum," magnis ornat laudibus historiam, cum testem temporum, lucem veritatis, vitam memoriae, magistram vitae, nuntiam vetustatis appellat. quae cum vera esse non negem (neque enim quorundam fabulosa commenta rem ipsam corrumpere possunt), tamen, si maxima ex parte omnium aetatum consilia, acta, eventus aestimemus, quid est aliud historia quam ingens quoddam pelagus ac potius naufragium miserabile humanae stultitiae, improbitatis et miseriae, et speculum longe illustrius vitae privatae et politicae, quam ulla comedia aut tragoedia? quae cogitatio in huius operis elucubratione perpetuo sensibus atque animo meo obversata est. sive enim sacra sive profana, sive nova sive vetera occurrerent, sive Hebraea sive Graeca tractarentur, cramben eandem repeti, cantilenam eandem cani videbam: omnia plena errorum, scelerum, fraudum, mendaciorum, praestigiarum, aerumnarum, dissensionum, caedum, excidiorum.

ut res ipsa abunde doceat, humanum ingenium ab ipso ortu esse depravatam, neque inanem existisse divinam execrationem, cum ubique sudor vultus, ubique tribuli et spinæ, ubique serpentis insidiæ apparent. boni et simplices pauci sunt: et si qui sunt, ii alias per imprudentiam in facinus ruunt, alias malis exemplis corrumpuntur, alias a maximo improborum et callidorum numero opprimuntur. et quanquam naturæ hominum duo insignia munera, facultas rationis et orationis divinitus sunt concessa, quibus ad contemplantum et celebrandum huius universitatis opificem, et ad tuendam ac iuvandam hominum inter ipsos communitatem utendum erat, in nullum fere alium usum a plerisque ea converti videmus, nisi ad expeditius fallendum et nocendum, et vestitatem efficiendam. an non ita plerumque vivitur, ut quemadmodum ferae in solitudine et silvis, pisces in fluminibus et mari, volucres in immensis illis aëris spatiis, magna ex parte quasi naturæ quædam lege imbecilliores opprimunt et devorant, ita etiam in nostro genere callidissimi et potentissimi quique imbecillitatem et simplicitatem caeterorum in suam prædam vertunt, aliquando etiam sine fructu, quid fructu dico? immo etiam cum periculo et incommodo suo aliis nocent; idque cum faciunt, quasi re bene gesta gloriantur. interea theologi de iusto dei iudicio, de præmiis piorum, de suppliciis improborum concionantur; cum ipsi sese, quasi terrigenæ illi fratres, acutis exacerbatae linguæ pugionibus confodiant, eundemque morbum in animis auditorum propagent, ut haud iniuria dubitari queat an ... sed temperandum est calamo, ne ipse in idem vitium incidam. philosophi de officiis præcipiant, et ipsi ab officio sæpe decedunt: neque fere usquam plus est iniuriæ quam ubi iuris plurimum, neque plus morborum quam in copia remediorum, nusquam plus paupertatis quam in summis opibus, nusquam plus dementiae quam in summa sapientiæ persuasionem. quæ quidem sapientiæ consuetudinis inveteratae, acceptæque a maioribus opinionis, et auctoritatis magistrorum fundamentis haud scio quem firmis innititur. hinc infinita illa dissidia religionum, doctrinarum, morum, institutorum, et propter opinionum (rei levissimæ) diversitatem capitale inimicitiae, seditiones perniciosæ, bellaque atrocissima. inter hæc alii fremunt, alii gemunt, aliqui

rient, multi flent, plures indignantur, plerique omnes conque-
runtur. nemo non aliena vitia perspicit et exagitat; sua vero
serio et constanter emendat fere nemo, aut sane paucissimi:
in quo exiguo grege utinam et ego meipsum numerare possem.
sed nescio quo pacto exemplis magis omnes trahimur quam
disciplina et ratione, καὶ τὸν ἐπιχώριον, ut Aristophanes ait,
ἀσχοῦμεν τρόπον. pauci enim ea sunt vel prudentia vel animo-
rum constantia praediti, ut cum vitiis et erroribus suorum tem-
porum pugnare possint. ita quasi fato quodam praecipites in
vitia ruimus, et ex vitiis in calamitates. quae fortasse minus
multae aut saltem leviores essent, si rectam rationem et reli-
quos adhuc in natura nostra divinae lucis igniculos in tantis for-
tunae tenebris tanquam fidelissimos duces sequeremur. quod si
fieret, non toties fatum fatui et caecam fortunam caeci accusare-
mus, neque nostros errores et vitia obscuris quibusdam nomini-
bus velaremus. nulla quidem est in terris vel sapientiae vel vir-
tutis perfectio, et frustra describitur nobis ille qui apud Horatium

uno minor est Iove: dives,
liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
praecipue sanus,

aut apud Gellium ἀκώλυτος, ἀνεκβίαστος, ἀπαρემπόδιστος, ἐλευ-
θιρος, ἔυπορος, εὐδαίμων. qualis, ut opinor, nemo unquam
fuit neque futurus est. omnibus enim, quod satiricus perfacete
addit, non modo pituita, sed flava et atra bilis aliquando mo-
lesta est. quod utinam minus crebro et in dictis et in factis
praestantissimorum virorum cerneretur. alioqui doctrinam di-
vinarum humanarumque rerum et integriorem et minus contro-
versam et multo expeditiorem haberemus, et vita mortalium
aerumnis longe paucioribus premeretur. sed tantam esse ve-
cordiam et malitiam, ut quasi de industria miseros et nos ipsoe
et alios esse velimus, id vero est dolendum. quid enim obstat,
morbis et morte exceptis (quorum illos intemperantia volupta-
tum atque libidinum cumulamur, hanc saepe quasi refugientem
ultra arcessimus), quo minus etiam in terris aliquo modo beati-
simus? cum divina benignitas ad victum et cultum necessaria
liberaliter omnia suppeditet, modo recte uteremur et humaniter
communicaremus. nam pestilentiae quidem et sterilitates et
terrae motus et siccitates et inundationes, et si qua sunt eius

Zonarus Annotata.

generis alia publica mala, in unius hominis aetatem rarius incidunt. bella vero nulla naturae necessitate, sed hominum, eorumque principum et regum, quos virtute et sapientia praestare caeteris et cives suos reddere beatos decebat, vel ambitione vel aemulatione vel avaritia vel crudelitate existunt, et longe maiorem malorum omnium molem secum trahunt quam quae naturae nobis necessitas imposuit. ne vero caeteri nos excusatos putemus, nunquam principes tantos cedere tumultus possent, nisi inferiores, iisdem morbis laborantes, illorum cupiditatibus non ministros modo sed duces etiam se praeberent: qui honesti laboris fuga et scelesti otii cupiditate divina humanaque iura omnia violare non verentur, et horribili furore et plus quam belluina immanitate grassantur; cumque ipsi pessimi sint, bona etiam aut saltem mediocria ingenia corrumpunt, aut caeteros quietos et tranquillos esse non patientur. saevum profecto et horrendum est Martis imperium, qui ferro et igni saevit; sed paulo mitior est Mercurii tyrannia, qui falsis rationibus et callidis verbis miscet omnia, et tela fere suppeditat quae Mars ei aculetur: pessimi sane demagogi, ut ab astrologis appellantur, ac potius κοσμοκράτορες. nam vis et fraus, iure et veritate oppressa, plerumque rerum potiuntur. quod etsi ita in promptu est, ut optabile sit esse obscurius, tamen nescio quo modo lectione historiarum magis animus commovetur et ad considerandam vitae humanae sive comicotragoediam sive tragicocomoediam et miseriam simul et vanitatem impellitur: quae nos ad aliam vitam, piis divinitus promissam, maiori studio et ardentioribus votis expetendam excitare debebant, et dum hic sumus, etiam diligentiores, prudentiores, et moderatiores efficere. nam tragicos casus, quorum plenae sunt historiae, vel ex superbia et ambitione, vel ex negligentia et temeritate, vel ex animi libidine et iniustitia ortum habuisse fere constat; perpaucos autem, dum officio fungerentur, impegisse. cuius rei Zonaras noster exempla paene innumera, in postremo tomo praesertim (absque quo si esset, posteriorum imperatorum res gestas magna ex parte ignoraremus) compendio proponit. in quo etsi alii alia desiderare possunt (quis enim satisfaciat omnibus?), tamen conatus eius egregius atque institutum praeclarum fuit, certam quandam historiae quasi disciplinam constituendi, et dispersa in plurimis

voluminibus membra et partes eius in unum quoddam corpus redigendi, ea moderatione adhibita, ut instar lauti magis quam copiosi convivatoris optima potius quam plurima apponeret, nec convivae cum fastidio dimitteret, sed ita affectos, ut Timotheum de Platone dixisse ferunt, cenas eius etiam postridie delectare. delegit enim sibi non omnium sed praecipuarum gentium historias, neque eas omnes, sed vel praecipuas duntaxat vel eas quae ad ecclesiae seriem perspicendam facere videbantur, consilio iudicioque suo. quod sive probarit sive non probarit omnibus, hoc illi cum multis, illud cum paucissimis scriptoribus, ne dicam nullis, commune erit. in bona tamen spe sum, fore plures qui avidè acceptari et gratis animis hoc opus pellecturi sint, quam qui contempturi aut calumniaturi. morosorum vero et obtractorum querelas atque aculeos quis hominum deorumve effugiat? quibus, nisi quod ipsi fecerunt, nihil placet: ac ne ipsi quidem sibi ubique satis placent, alioqui non alias aliud probarent atque improbarent. non infitior posse videri Zonaram alias prolixiorum, ut in Iudaica historia, alias breviorum, ut in exterarum gentium rebus gestis. in quo si qua culpa commissa est, excusationem habere videtur hanc, quod ipse non ex suo ingenio deprompsit ea quae scripsit, sed ex variis auctoribus collecta in certum ordinem redegit; qui auctores inter se dissimillimi sunt. quod autem non omnia persecutus est, fortasse non negligentia sed de industria fecit. nam omnium gentium atque urbium res gestas describere immensi est negotii atque adeo infiniti, ut taceam non semper esse fructuosum. ac parum abest quin dicam, id in tanta amplitudine orbis terrarum non magis esse vel utile vel necessarium, quam si quis in civitate maxima omnium domorum acta cognoscere studeat. insignia, rara, exquisita, nos aliqua ex parte attingentia ignorare turpe: consecrari singula curiositatis potius est quam eruditionis. si geographis, qui totius terrae formam tenere se profitentur, multas et magnas orbis partes ignorare licuit, cur non idem in historia quoque cum venia liceat? iam quod ad elocutionem attinet, contiones, strategemata, consilia, eventus, eadem fere ubique recurrunt. nam finitimos populos plerumque de finibus dimicare, esse causas vel praetextus quosdam bellorum et subitas occasiones, alia atque alia consilia, sententias, eventus, quis nescit?

occidit miseros crambe repetita magistros
inquit ille, et alio loca

quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
gaudia, discursus nostri farrago libelli.

Quae cum ita se habeant, et philosopho auctore singularia infinita sint nec ullis scientiae limitibus includi possint, praecipua ex iis scire satis est (de hominibus occupatis loquor) et ordinem temporum ac rerum gestarum animo complecti. quam ad rem non parum adiumenti afferet Zonaras noster, qui ab orbe condito auspiciatus ad suam usque aetatem, hoc est ad annos abhinc amplius 400 processit. in quo necesse habuit prima quasi rerum gestarum cunabula ex litteris sacris, Iosepho atque aliis scriptoribus vetustis repetere. quae nobis, si absque Mose fuisset, plane ignotae essent: cui nos ut divinitus edocto religio nostra, quamvis adversante philosophia, credere iubet ac cogit. utut sit, auctorem eo antiquiorem et certiore non habemus. est enim Iudaica historia veluti fundamentam aut principiam caeterarum omnium: et gentis illius mirum quoddam fatum, ut paene totum terrarum orbem pervagata, in summis exterarum gentium odiis et adversationibus, tamen opiniones suas mirabili sive pertinacia sive constantia defenderit, atque etiam hodie tueatur, et multos in suam sententiam pertraxerit. quale nihil in caeteris populis cernitur: quorum historiae, insertis etiam et explicatis Danielis et aliorum prophetarum oraculis, obiter attinguntur, ut Aegyptiacae, Assyriae, Persicae, Macedonicae, Romanae. quanquam his peculiare volumen dedicavit, quod ego in duas partes distinxi, et Christianos imperatores ab ethnicis separavi, ut totum opus tripartitum esset. de cuius argumento hactenus. nunc etiam de stylo auctoris nonnihil est dicendum, qui cum non unius sit generis et formae, sed pro varietate auctorum, e quibus haec petita sunt, et ipse variet, in ultimo tomo praesertim, qua aetate Graeca pariter et Romana lingua degeneravit, eruditi homines in eo nonnihil desiderabunt. desideravi et ipse nonnihil, parsimoniam in primis Demosthenicae orationis, quae meo palato longe fuit gratior, et ad convertendum non tantum iucundior sed etiam facilior: utut aliis difficilis videatur, et mea tenuitate superior. nam in hoc auctore multae sunt aut mihi certe esse videntur *περισσολογίαι*, quae ut Graecam

sermone suo quodam genio saepe non infeliciter lascivientem deceant, Latinis auribus multo severioribus, nisi multum ego fallor, permolestae futurae erant. eaque de causa, ubi citra sententiae detrimentum fieri potuit, a me alicubi praetermissae sunt. idque cum non tam mea sponte, quam monitu doctissimorum virorum, Ioachimi Camerarii et Ludovici Caribi, fecerim, me facile viris doctis probaturum confido. imperitorum autem et obtrectatorum iudicia, quae vel nulla vel perversa sunt, contemno, neque facio pluris quam morsum pulicis elephantus Indicus. Fabris enim fabrilia tractanda sunt, neque temere falces in alienam messem immittendae. concessa omnibus est ab invidia et imperitia ad aequitatem et eruditionem provocatio. idem mihi ius, ubi vel decere vel necessarium esse visum est, et in dialogicis ad perpetuam orationem redigendis haud raro permisi, ne propria nomina et pronomina quaedam et verbum *inquit* et alia huiusmodi ad fastidium usque inculcanda essent. quis enim non malit cum Aristoxeno redire in latomias, quam eandem cuculi cantilenam audire toties? ut enim Graeci vel ob complures breves et commodas connexionum particulas, vel ob participiorum, quae praeteriti temporis significationem habent, multitudinem, sive etiam aliis de causis, quas hic persequi longum fuerit, a tautologiis et perissologiis minus abhorrent, et omnia minutius et curiosius persequantur, sic qui apud Latinos imitari eadem voluerit, nae is in horrendam et ineptam incidat loquacitatem? qui igitur interpretem huiusmodi salebras sine ullo sententiae detrimento vitantem vel negligentiae vel malae fidei accusant, suam vel incitiam et iudicii inopiam vel morbum animi et nulla de causa maledicendi libidinem produunt. neque tamen indulsi mihi nimium. nam quod Plato ait, ei quantum disputando respondeat interrogantis vestigia persequenda esse, id multo magis faciendum esse alienae linguae interpreti cogitavi, quod si is scriptor, quem explicandum susceperis, recto itinere praecessit, hoc est si rerum bonitatem cum elegantia dictionis coniunxit, interpretes et minus laboris et plus laudis caput: sed illius salebrosa est oratio, et res haud magni momenti consistet, alienae culpae dare poenas etiam interpretes cogitur. nam, ut Sophocles alio sensu affirmat, malarum rerum pulchra esse commemoratio non potest, et ordinem ac dispositionem earum

immutare vix conceditur. ut igitur oratio interpretis Latina et pura sit, ipsa tamen compositio horridum quiddam atque asperum sonat, membris et partibus eius non multo melius quam arena sine calce cohaerentibus. quae vitia qui effugere volunt, in aliud gravius plerumque incidunt, ut dum orationi poliendae et exornandae impense student, ab auctoris sententiis longe aberrant, et gravissimo perfidiae criminis se obstringant. his incommodis acute perspectis, summo ingenio et doctrina vir Ioannes Iovianus Pontanus praeclare scripsit, malle se quemque afferre sua, quam offerre aliena: et quod scripsit; ipse in doctrina morum et rerum caelestium explicanda fecit, a philosophis et astrologis petita materia, quam suo arbitrata et collocaret et exornaret. sed tanti viri exemplum ego imitari, praesertim in hoc scripti genere, et ingenii tenuitate et aliis incommodis impeditus, neque possim neque ausim. illud mihi satis fuit, ut sententias bona fide appenderem, et dictione, quantum ipse auctor et orationis meae paupertas pateretur, quam minime aspera uterer aut barbara. nec tamen ipse mihi ubique satisfeci, et in meae infelicitatis parte numeravi, quod in auctorem loculentiorum non incidissem. non quod hunc reprehendam, sed quod vereor ne ab aliis ipse reprehendar, qui nihil nisi florem dictionis sequuntur, qui profecto in brevitate annalium locum non habet. ubertatem Livii quaeris? at orationis divitiae cum paupertate rerum coniungentur. diligentiam in minutissimis quibusque persequendis postulas? atqui in immensum volumen excrescet historia, nec iam compendium erit sed dispendium aut potius furtum. nam quem prolixitas voluminum delectat, is non epitomas sed historias legat. quas si omnes meminisset, bene est: sin minus, Zonara tanquam indice et monitore utatur; ac cogitet nihil ab omni parte beatum esse, et multiplicem variarum rerum in uno non usque adeo magno volumine cognitionem styli incommodis, si qua sunt, comparet. quae ratio me quoque movit ut non conquiescerem prius quam saxum hoc, quod toto hoc anno versavi, ad montis cacumen perductum tandem aliquando constitisset, ingenti utique labore et multis sudoribus, quocumque tandem eventu. nam ut de conversionis ipsius aerumnis taceam, quantum difficultatis in ipsa lectione fuit ob characteres elegantissimos illos quidem sed lectu diffi-

ciliosos propter affectata illa scribendi compendia et τῆς καλλυγραφίας stadium, unde infinita errata oriuntur ex facili notarum mutatione: quae cum alicubi non dissimiles sint, vim diversissimam habent. unde factum ut, quemadmodum Plutarchus se Latina verba ex cognitione rerum asequentum profitetur, ita ego saepe de varietate lectionis ex sensu et constructione divinarem coactus, ratione plane praepostera. nam et verba rerum, et litterae verborum notae ut essent sunt inventae. neque tamen hac solertia me expedire ubique potuissem, nisi plures mihi codices suppeditati fuissent. quorum tres e tua bibliotheca accepi, magnis sumptibus Cpoli comparatos opera atque industria egregii viri et prudentia longinquis peregrinationibus Ulyssis exemplo ac multo rerum usu perita clari, Ioannis Dernechwam, qui in fronte vetustissimi illius codicis ¹⁾ haec verba scripsit: "Chronica Ioannis Zonaræ duobus tomis distinctam, quorum prior historiam Iudaicam potissimum ab exordio mundi usque ad Hierosolymorum excidium, alter imperatorum tam Graecorum quam Romanorum res gestas usque ad Alexii Comneni obitum complectitur: anno domini 1554 Cpoli in Pera sive Galata (quam olim χέρσα sive Corou appellatam putant) 150 ducatis Hungaricis emi a magnifico domino Antonio Cantacuzeno: cuius familia, dum res Byzantina stetit, imperatoria fuit, nunc sub Turcico dominatu ad privatam condicionem redacta est: ab eo-que rogatus sum ut hoc opus aliquando exraderetur, et impressi codicis sibi copia fieret ob Zonaram conservatam. praeterea secundum Zonaræ tomum de imperatoribus conferendi gratia ab Alexandro chartophylace triginta ducatis Hungaricis comparavi. alium item Zonaræ libellum de rebus imperii et ecclesiae a Constantino usque ad Iustinianum imperatorem ex vetusto codice transcribendum curavi." hactenus ille. quartam codicem ²⁾, qui a Constantino Magno incipiebat, omnibus ornamentis amplissimi viri, domini et Maecenatis mei, Ioannis Iacobi Fuggeri bibliotheca instructissima suppeditavit. denique praeter omnem spem et expectationem meam accessit Viennensis bibliothecae codex integer ³⁾, benignitate singulari cla-

1) [inter nostros C.]

2) [D.]

3) [B.]

rissimi viri et senatoris regii, domini Gasparis a Nydprug etc
 ultro suppeditatus: quem totum, adiutore Hieremia Martio,
 praeclaræ indolis adolescente (cuius in hoc opere Graecæ La-
 tineque exscribendo solerti et fideli opera sum usus), contuli,
 et multas nostri codicis lacunas explevi. qui sicubi ambo non
 satisfecerunt, cæteros quoque tres inspexi, et a variis difficul-
 tatibus me quanto potui studio expedivi: quanto labore, nemo
 aestimabit melius quam qui ipse operis non dissimilis periculum
 fecerit. si qua, in diversitate illa, momenti alicuius esse vide-
 bantur, ad finem operis adscripsi. manifeste vero praetermissa
 aut depravata non annotavi. cuius enim dementiae fuerit, per-
 sequenda librariorum vel inscitia vel negligentia vel perfidia et
 mihi et lectoribus facessere negotium? ut enim oculus integer
 candidum a nigro facile discernit, sic acuto et exercitato ingenio
 videre non difficile est, quæ lectio vera sit, quæ praetermissa,
 quæ addita ex supervacuo, quæ depravata sint. neque his
 contentus indicem quoque adieci: quod genus operæ, quamvis
 lectoribus utilissimum, ut nihil admodum laudis et ingenii habet,
 ita multum temporis et laboris sibi vendicat, praesertim si eum
 indicem per temporis angustias et alias occupationes ita perte-
 xere licuisset uti coeperam. quid multa? confido me officio
 fidelis et non indiserti interpretis sedulo esse functum; in id
 certe operam dedi. sin aliis aliud videbatur, illud saltem affir-
 mare possum, me quod scierim et potuerim fide optima fecisse
 et diligentia summa; sicubi vero aut ingenii vires aut eruditionis
 nervi mihi defuerint, fortunæ eam esse culpam, infelicitatem
 meam, quæ cum aliis tantum displiceat, mihi etiam plurimum
 nocet. neque tam iniquum ullum esse puto, qui plus a me
 postulet quam praestare queam. ego vero iis, qui vel in hoc
 vel in aliis operibus a me conversis laudem solidam assequuntur,
 gratulabor potius quam invidere. cum enim, quidquid hactenus
 edidi, id vel publica utilitate vel temporibus meis adductus fece-
 rim, nec tam famam captarium quam famam vitarum, si eae
 lucubrations meae illustrioribus aliorum editionibus, quales
 aliqui pollicentur, aliqui etiam minantur, abolitæ fuerint, non
 iniquo animo ferendum erit, meum privatum dedecus (si quod
 tamen infelicis potius quam inhonesti conatus est dedecus) cum
 rei publicæ litterariæ utilitate coniungi, cui ex animo consultum

esse et volo et volui. vellem equidem id cum laude mea potius et gloria fieri (neque enim amorem nostri ab ipsa natura insitum plane abieciimus), sed si fatis aliter visum est, hoc quoque aequi bonique faciendum erit.

Atque haec de auctore et argumenti genere et opera mea: nunc ad eam praefationis partem accedendum est, in qua alioqui multum audare solitus, quod verebar ne vel in assentationis suspicionem commemorando vel in negligentiae crimen dissimulando venirem: nunc ut liberiore sim animo, tua modestia vel potius magnitudo animi facit, qua id ab incunte aetate meditatatus esse videris quod apud Ciceronem Scipioni divinitus praecipitur, ut alto spectans atque ad caelestem sedem et aeternam domum contuens, neque sermonibus vulgi dederis te, nec in praemiis humanis spem posueris rerum tuarum, sed suis te illecebris ipsa virtus traxerit ad verum decus: ut illud Graeci poetae de te dici possit

ὁ γὰρ δούειν ἄριστος ἄλλ' εἶναι θέλει,
βαθείαν ἄλοκα διὰ φρονῶν καρποτέρως,
ἐξ ἧς τὰ καθὰ βλαστάνει βουλευματα.

quibus versibus id Amphiarao suo tribuit Aeschylus, ut affirmet eum virum optimum esse malle quam videri, cuius animus tanquam ager fecundus et probe subactus, conceptis virtutum seminibus, honestorum consiliorum et quae inde oriuntur actionum quandam quasi segetem proferat. quae si per omnem aetatis tuae decursum, quem ita moderatus es ut honesta negotia suavissimo otio semper anteposueris, singulatim explicare studeam, opus Iliade prolixius mihi nascetur, et tuae aures satis scio non ferent. quae igitur calamo vel tua voluntas vel mea verecundia negat, ea posteritatis sermonibus vel invito te celebrabuntur. idem enim est gloriae quod crocodili ingenium: sequentes fugit, fugientes sequitur. nihil (ut eloquentiae Romanae parens testatur) de insignibus ad laudem viris obacure nuntiarī solet. famae nemo unquam imperare potuit. non patitur illa Hesiodi dea sibi frenos iniici: loquitur et clamat, ut quae ipsa posteritate vox eius audiat. praedicabit illa non tantum ornamenta fortunae, ob quae cum vulgo beatus habearis, tu ea umbrae parietum comparare soles, sed et ingenii magnitudinem et prudentiam tuam periculosissimis temporibus in re et publica et privata,

animi constantiam et aequabilitatem in utraque fortuna, in amplissimis opibus, quas a maioribus acceptas et feliciter conservasti et sine cuiusquam iniuria amplificasti et ad bene merendum de multis contulisti, eam modestiam et debiti etiam honoris contemptum, qui vel in infimis hominibus raro invenitur; nec tacebit vel benignitatem erga miseros et afflictos, vel liberalitatem erga studiosos et doctos: in quo numero si quis mihi locus est, et si inter Luscinios, Carinos, Tonneros, Streitos, Siphanos atque alios complures, qui tua munificentia fruuntur, numerari mereor (ut autem merear, tua humanitas potius quam mea dignitas facit), et ego nomen meum ex grati animi officio profiteri debeo, qui post multas aerumnas tua liberalitate, Vir amplissime, tandem hoc consecutus videor, ut ad omnes fortunae casus, qui varii impendent, aliquid parati subsidii (nisi fatalis aliqua calamitas intercesserit) me habere confidam: et hic annus, cui tu tanquam salutare quoddam sidus affulsisti, id mihi attulerit, quod per omnem aetatem exhausti labores non contulerunt. ita res ipsa me docet, nimis verum illud esse regii vatis oraculum, qui frustra ante lucem surgere et panem comedi doloris, deum autem suis vel dormientibus suppeditare omnia confirmat. etsi autem in tanto opere neque dormire neque dormire nimium, ac ne valetudinis quidem semper rationem habere licuit (nam alias nunquam tantum volumen tantillo spatio temporis absolvissem), tamen, si hi decem menses, quibus in hac lucubratione continenter elaboro, cum omni antea vita mea comparentur, plane dormientis rete traxisse videor, meque insigni beneficio tuo devinctum esse hoc publico monumento testor, quod tua munificentia studiosis historiarum nunc primum communicatur. faxit deus optimus maximus ut neque te sumptuum tantorum neque me laborum paeniteat; idemque te cum liberis tuis ornatissimis totaque amplissima Fuggerana familia quam diutissime incolumem et florentem conservet. Augustae Vindelicorum, ex bibliotheca herili: calendis Novembris, anno a nativitate domini MDLVI.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ ^{P 11} _{W 11}
ΧΡΟΝΙΚΟΝ. *)

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

1. *Εὐστόχως ἄν τις εἴποι ἐπιπιδάξων μοι, μείζον σοι τοῦ Α ἔργον τὸ πάρεργον. Ἴδει γάρ με ὡς ἀληθῶς πάλαι τῶν πραγμάτων ἀφίμενον καὶ τυρβῶξισθαι ἀποσχόμενον καὶ τοῦ μέσου μεταναστεύσαντα καὶ καθ' ἑαυτὸν ἰδόμενον ἔην ἀεφυγῶν τε ἑαυτοῦ καταψηφισάμενον, οὕτω τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσαντος τοῦ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἐπειδὴ τοὺς δεσμούς μου διέρρηξε τῶν φιλάτων στερήσας με, οἷς οἶδεν ἑκάστος λόγους, ἀλγεινῶς μὲν ἔμοι συμφερόντως δ' ὅμως, μηδὲν ἕτερον μετέναι ἢ ὅσα ψυχὴν καταρτίζουσι καὶ καθαρῶσσι*

*) Sic PW. ἱστορικὴ ἱστοριῶν συλλογικὰ καὶ συγγραφικὰ παρὰ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ (τοῦ om A) γεγονότος μεγάλου θρονοφυλοῦ (θρονοφυλοῦ B) τῆς βίβλος καὶ (καὶ om A) πρωτοσημείας AB: Ἰστορικὸς τοῦ τιμωτάτου μοναχοῦ πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Ζωνάρᾳ C. 3 μεταναστεύσαντα ABCW, μεταναστεύσαντα P. 4 καὶ om C. ἑαυτοῦ] ἑαυτῷ AC. 6 ἐπεὶ A, ἐπεὶ B, ἐπεὶ δὲ C. στερήσας με om A. 7 δ' ἔμοι] δὲ πάντως A, δὲ πάντως B.

IOANNIS ZONARAE
ANNALS.

PRAEFATIO.

1. *Equidem haud inepte rideri queam ut supervacuis in rebus magis quam in necessariis occupatus. posteaquam eadem e medio excessi vitamque delegi solitariam, perpetuo mihi ipsi exilio indicto (idque illius nata arcanoque consilio factum qui supra nos est, ruptis vinculis meis creptisque mihi carceribus, cum dolore quidem, utiliter tamen), omnino me insperidam omnis negotiis turbisque repeditis nihil aliud tractare con-*

P I 2 τῶν ἐντακέντων αὐτῇ μολυσμάτων διὰ φανλότητα πράξεων, καὶ ἅττα ἐξιλοῦνται τὸ θεῖον ἔφ' οἷς παρώργισται παρ' ἑμοῦ, παραβηκός τις ἐπιτολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ ζητεῖν οὕτω συγγνώμην ἐπὶ τοῖς πταίσμασιν. ἐγὼ δ' ἀμειλῶς πρὸς τὸ ἔργον ἐκ τῆς πρὸς τὰ καλὰ νουθεσίας διατιθέμενος, περὶ τὸ πάρεργον ὅ κατέπεινα τὴν σπουδῆν.

Ἄλλ' ἵνα τι καὶ ὑπεραπολογῆσμαι ἑαυτοῦ, οὐκ οἶκοθεν B ὠρμηθῆν πρὸς τὸ ἐχειρῆσαι, ἄνδρες δέ με φίλοι πρὸς τοῦτο παρέθῆσαν, σχολάζοντα βλέποντες καὶ "χρῆσαι" λέγοντες "τῇ σχολῇ πρὸς ἔργον κοινωφελές, καὶ κίσειται σοι πρὸς τοῦ θεοῦ 10 καὶ τούτου ἀνταπόδομα." προσεπήγον γὰρ ὡς οἱ περὶ τὰς ἱστορίας ποηήσαντες καὶ τὰ πάλαι γινόμενα συγγραψάμενοι, οἱ μὲν διεξοδικώτερον τὰς τε ἄλλας πράξεις τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ C στρατηγήματα συγγεγράψασι, παρατάξεις διηγουμένοι καὶ συμπλοκὰς στρατευμάτων καὶ στρατοπεδείας καὶ χάρακας καὶ εἴ τι 15 τούτοις ἐπόμενον, πρὸς δὲ τοῖς περιηγήσεις χωρίων καὶ δυσχωρίας ὁδῶν καὶ ὕρη προσάντη καὶ δύσβατοι καὶ ἀυλῶνων στενοχωρίας καὶ πόλιων ὀχυρότητας καὶ πυργωμάτων ἔψη μετέωρα καὶ ὡς ἂν τις φαίη ἀθέτριά· τοῖς δὲ καὶ πρὸς ἐπίδειξιν συντίθενται τὰ συγ- D γράμματα, ἐπιδεικνυμένοις ὅπως εἶχον περὶ τὸ γράφειν δυνάμεις, 20

1 ἐντακέντων B. 4 τοῖς om C. 5 νουθεσίας ABC, πωθρίας PW. 7 ὑπεραπολογῆσμαι ABC, ὑπεραπολογῆσμαι PW. 10 κίσειται AC, κίσειται PW. σοι ABCW, σοι. τι P. πρὸς τοῦ — τούτου A, κ. τούτου π. τ. θ. PW. 11 προσεπήγον A. 13 τὰς ἄλλας τε A, om C. 17 ἀυλῶνων B, ἀυλῶνων C. 19 συντίθενται B. 20 περὶ τὸ γράφειν om C.

veniebat nisi ea quae animum excolant et a maculis pravarum actionum assuetudine impressis purgant, quaeque numen infectum mihi ob eius praecepta violata et desertam iustitiae viam placare queant, itaque delictorum veniam impetrare. ego vero, quae mea ad recte faciendum socordia est, rebus necessariis neglectis in supervacuis elaboro.

Tamen, ut pro mei defensione aliquid afferam, non meapte auctoritate susceptum hoc opus est, sed hortatu amicorum: qui cum me otium agere viderent, id aiebant in negotium aliquid esse conferendum, quod et rem publicam invareret et ipsum quoque divinum mihi praenium conciliaret. addebant, eos qui historiae et rebus olim gestis describendis laborassent partim cum alia facta veterum tum strategemata prolixius conscripserunt, atque acies instructas, exercituum conflictus, castrametationes; aggeres excitates et alla halus generis evarrare, praeteraque loca et impedita itinera et montes arduos atque inaccessos, vallium ibidem angustias, urbium munitiones et turrium altitudines immensas propeque in caelum porrectas quasi oculis sublicere; partim scripta sua ad ostentationem retulisse, ut suam scribendi facultatem demonstrarent, eoque

καὶ διὰ τοῦτο δημηγορίας τε μεταξὺ τιθεῖσι καὶ περιβατικώτερον
 ἢ καὶ ῥητορικώτερον κεχημένους τῶ λόγῳ· ἐπίοις δὲ καὶ εἰς δια-
 λόγους τὸ φιλότιμον ἐτελεύτησεν, ὥσθ' ὀπηήκα περὶ τῶν ἑτερο-
 δοξούντων καὶ σφαλλομένων περὶ τὰ ὁρθὰ συγγράφονται δόγματα,
 5 διαλέξεις ποιεῖσθαι πρὸς ἐκείνους ὡς πρὸς παρόντας, καὶ διελγ- P 13
 χεν αὐτῶν τὸ κακόδοξον, καὶ τῆς ἱερᾶς γραφῆς τοὺς ἐλέγχους
 παράγειν, ἢ καὶ Ἰουδαίοις ἀντιλέγειν, καὶ ἐθελοκακούντας δει-
 κνέειν αὐτοὺς εἰ μὴ τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον δέχοιντο, καὶ χρήσει
 κεχρησθαι προφητικαῖς, καὶ πρὸς Ἑλλήνας αἰθῆς ἀντικαθίστα-
 10 σθαι, καὶ τὸν ἕθλον ἐκείνων εἰς μέσον παράγειν, καὶ καταμω-
 κῶσθαι τῶν μυσθευμένων αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτῶν γραφὰς προσέ-
 ρειν τῆς κακοδοξίας εἰς ἔλεγχον, ἔστι δ' οὗ γνώμοι λογιστὴν τε καὶ B
 ἡθδικαῖον. "ταῦτα δ'" ἔφασαν "τοῖς πλείοσι τῶν ἀναγινο-
 σκόντων τὰ τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων συγγράμματα, ἵνα μὴ λέγωμεν
 15 πᾶσιν ἴσως, φορτικὰ τε καὶ παρελκοντα ἤγηται, ὅτι τε σχολῆς
 εἴσι δέδομενα πλείονος, καὶ ὅτι, κἂν ταύτης τύχοιεν τῶν ἐπιόντων
 τὰς ἱστορίας τινές, μάταιον ἐκείνοις ἀποβαίνει τὸ περὶ ταύτας C
 ποιεῖν, τῶν μακρῶν διηγημάτων τῶν περὶ παρατάξεων καὶ πόλλ-
 μων καὶ τοῦ τῶν στρατικῶν διακρίσμου καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ὁμοίων W 12
 20 διμπεφυγόντων τὴν μνήμην, τῶν δὲ γε δημηγορικῶν καὶ τῶν δια-
 λέξεων καὶ εἰς τὸ ἀνόνητον περισταμένων τοῖς ἐπιόδοι τὰ ἱστο-

1 τε add A. 2 διάλογος ABC, διάλογον PW. 4 συ-
 γράφονται AC, et B ut videtur. 6 ὡς πρὸς AB, ὡς PW.
 6 ἱερᾶς om A. 7 Ἰουδαίους B. 8 χρήσει ABC et codi-
 ces Ducangii, ῥήσει PW ex consuetudine Wolfii. 11 προσ-
 φέρειν C. 15 ἴσως om AB, "absent ab aliquot mss" Droskio.
 17 μάταιος C. 19 στρατικῶν A. 20 alteram τῶν om B.

conciones interposuisse ac digressiones, oratorio plane modo; partim
 ambitione quadam desinere in dialogos, ut, cum de aliquibus diversas
 opinionis et a rectis sententiis aberrantibus scribant, cum his quasi
 praesentibus disputent et pravas eorum persuasiones arguant, probatio-
 nibus e sacra scriptura positis, aut Iudaeos confutent, ipsorumque pra-
 vitate ac pertinacia fieri contendunt que minus religionis nostrae arcana
 amplectantur, locis prophetarum in medium adductis, atque etiam gen-
 tilibus sese opponere eorumque argus afferre in medium, ac deliramentis
 fabularum subsannatis scripta ipsorum erroris coarguendi gratia proferre,
 nec non alicubi sententias congerere et de formandis moribus disputare.
 haec aiebant illi si non omnibus at plerisque lectoribus molesta et super-
 vacanea videri, quod et multum otii requirant et, si quibus id suppetat,
 inanis tamen labor sumatur in evolvendis prolixis illis narrationibus prae-
 liorum et bellorum et ordinationis exercituum aliarumque similium rerum
 quae memoria effluere soleant. iam concionibus et disputationibus in
 historia legendis nullum fieri operae pretium. nam quom ex eo capi

ροφύμενα. τίνι γὰρ ἔσται τις λουσιέλια" ἔλεγον "ἐκ τοῦ γινῆσαι τί μὲν ὁ δημαγωγὸς εἶδε διειλέχθη τῷ δήμῳ, τί δὲ τοῖς στρατιώταις
 D ὁ στρατηγός, ἢ τί τοῖς πρέσβεσιν ὁ αὐτοκράτωρ ἐκείνος ἔφη τοῖς ἐκ
 Μεσσηνίας, ἢ ἄλλοις τοῖς ἐκ Κελτικῶν ἢ Σκυθικῶν ἢ τοῖς ἐκ Αἰγύπτου
 τοῦτον ἢ τοῖς ἐκ Λακωνίας τε καὶ Τριβαλλῶν, τί δ' ἕτερος τῆ συ- 6
 κλήτῳ βουλήῃ ἢ τῇ κληθείῃ τῇ δημοτικῇ δημηγορῶν προσωμίλησεν;"
 τοὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἔλεγον τὰ τῶν ιστορικῶν ἐκδεδωκέναι συγ-
 γράμματα, πεπλατυσμένα δηλαδὴ καὶ πρὸς τὸ φιλοτιμότερον
 P I 4 ἀποκλίνοντα, τοὺς δὲ ἀντιθέτως ἐκείνοις διατεθῆναι περὶ τῆν τῶν
 ιστορικῶν συγγραφῆν, βραχυρρημοσύνη χρησαμένους, ἀντιεῖναι 10
 περὶ τὰ καιρῶν ζημιούστας τοὺς περὶ τὰ σαῶν ἱστορικῶν συγ-
 γράμματα, ἅτε καὶ αὐτὰς τὰς καιριώτερας τῶν πράξεων τῶν
 ιστορομένων παραλελειπούστας ἀνδρῶν, ἐνίας μὲντοι καὶ ἐξουσι-
 σθαι δίκαιας, βράχιστα δὲ τινα περὶ ἐκείνων εἰπόντας, καὶ ταῦτα
 B μῆτε τὸ ἦθος ἐκείνων ἢ τὴν φύσιν παραδηλοῦντα καὶ τὴν προαι- 15
 ρεσιν, μῆθ' ὅπως τῶν βασιλευσάντων ἕκαστος τῆς βασιλείας
 ἐκράτησε, μῆθ' ὅστις ἦν πρὸ ταύτης, μῆθ' ἐκ τίνων ἐγένετο.
 τινὰ δὲ τῶν συγγραμμάτων τούτων καὶ ἀφιλειστοῦ λίαν ἐκδεδό-
 σθαι προσετίθουν τῇ φράσει, συντεθεῖσθαι τε αὐτὰ σολοικότερον
 καὶ ἰδιωτικαῖς λέξεσι ἐκφέρεσθαι ἢ καὶ βαρβάρους ἐπίνοι, ὥστε 20
 C ἐντεῖθεν ἀηδῶς τοὺς λόγους ἀμιληκότας πρὸς αὐτὰ διατίθεσθαι.

1 τί] τίς B. 3 ἔθε] ἔθε C. διελήχθη C. 8 ἢ τοῖς
 πρέσβεσι τί ἔφη ὁ αὐτ. ἐκείνος τοῖς ἐκ B. πρέσβεσιν C.
 6 Λακωνίας] δωρακίας B. τριβαλλῶν ABC. 8 φιλοτιμον B.
 9 ἀποκλίνοντα B. 12 τὰς om C. καιριώτερας B. 15 μῆτε
 τὸ] μῆθ' AC. 19 συντεθεῖσθαι — 21 ἐντεῖθεν] καὶ ἰδιωτι-
 καῖς ἐκφέρεσθαι λέξεσι (λέξαι A) ἢ καὶ (καὶ om B) βαρβάρους
 ἐπίνοι, συντεθεῖσθαι τε σολοικότερον, ὥστε ἀντιεῖναι AB.

fructum, si quis sciat quid vel concionator apud populum vel dux apud
 milites dixerit, quid item imperator alius legatis Persarum, alius Gallo-
 rum aut Scytharum aut Aegyptiorum forsitan Dacernave aut Triballorum
 responderit, quae verba aliam apud patres conscriptos aut papulum
 fecerit? scripta igitur huiusmodi asserebant latius evagari et ad ambi-
 tionem inclinare: alios pro scriptores contrario laborare vitio, qui
 dum breviter affectarent, rerum necessarium cognitione fraudarent
 lectorum, praeteritis aliquando aut saltem breviter perstrictis praesentium
 virorum rebus gestis, quae vel divinis celebrari laudibus mereantur,
 nec declararent qui moras, quae ingenia, quae consilia illorum fuerint,
 nec quo pacto quisque regem sit petitis regno, qui fuerit ante illud
 partum, quibus ortas malisibus. addebant, scriptorum illorum quaedam
 nimium inornata esse dictione, compositione aspera, verbisque plebeis
 ac nonnullam barbaris constare: unde fieret ut homines eruditi ab
 certam lectioe abhorrent. his illi discendis, et scriptis historicorum

τοιούτων λέγοντες καὶ οὕτως τῶν ἱστορικῶν συγγραμμάτων ὡς εἴρηται καθ'αυτὸν, πολλὰς με παρέδωγον τὰς βίβλους ἀπὸ χειρὸς λαβῶν, καὶ παρέδωκάν τε καὶ κολλά, ὧν τὰ μὲν τῇ μνήμῃ προσείδωνται διὰ τὸ πλῆθος ἀποπερῆσαι, τὰ δ' εἰς εὐδὴν τελειώσιν ὀνήσιμον, τὴν δὲ γὰρ κίελαυσιμένην ἐπιτεμόντα δῆγησα, σύντομον ἱστορίαν ἐκδιδασκῶν, συνοπτικῶς διδάσκουσαν τοὺς ἐπιόντας τὸ ὅσον ἰστορικῶν τὰ κειροτάτα τῶν περὶ γράμμετων ἢ καὶ ἄλλως συμβεβηκότων τοῖς περὶ ὧν ἡ συγγραφή διαλέγεται.

Ἐκείνοι μὲν οὖν πρὸς τοιοῦτόν με παρακίονον ἀποδύσασθαι
 10 πόνημα καὶ τοιοῦτα συγγράμματος ἄρῃσθαι· (2) ἐγὼ δὲ τὸ μὲν
 ἀειμένους τὴν γνώμην ὧν (εἰρήσεται γὰρ τὰληθίς) καὶ ὀφειδῶν
 σοφῶν, τὸ δὲ καὶ ἀσχολίας συνορῶν τὸ πρῶμα δεόμενον καὶ P I 5
 βίβλων πολλῶν, ὤκονον καὶ ἀειδόμενον πρὸς τὴν ἐγγεῖρησα. εἰ
 δὲ με νύττοντες οὐκ ὄκονον, καὶ ποτε πρὸς τοῦργον τῇ τῶν
 15 νομῶν συνεχεῖς διωγήσασθαι. εἰ γὰρ κοιλῶναι τὸ τῆς πέρας
 σκληρὸν καὶ ἀπῆροτον ὀνίδος ἐνδελῆμα δένεται, μᾶλλον ἂν
 δυνῆσεται λόγος ἐνδελῆς τὰ ὄτα θυροκοπῶν γνώμης διωγῆσαι
 ὀστώσθαι καὶ ἀειμένην προείρησιν. εἰτά μοι καὶ ὡς οὐδὲ πρὸς B
 ψυχῆν ὀφείλειον ἀκερδῆς ὁ πόνος ἔσται καὶ ἡ περὶ τὴν συγγρα-
 20 φῆν ἀσχολία, ἐλήλυθε κατὰ τοῦν. ἡρεμοῦντε γὰρ τῷ τοῦ μᾶλλον
 εἰσθε τῆς ποτηρίας ἐπιπύειν τὰ πνεύματα, ἐνδυμήσων τε φασί-
 λων καὶ λογισμῶν ἄλλοτε ἄλλων ἐπεγείρειν κλυδῶνια, καὶ κατὰ

2 μ] μὲν C. 6 διήγησιν ἐπιτεμόντα C. 9 οὖν om C.
 11 ἀειμένους A. τῇ γνώμῃ C. 14 δὲ] δὲ γο C. 21 εἰσθεν
 ἐπιπύειν τῆς ποτ. B. 22 κλυδῶνια C.

ad hunc modum traducendis, saepe me cohortati sunt ut librā in manus sumptis tam ea praetermitterem quae ob profixitatem memoria non caperet, quam quae utilitatis nihil haberent, et longa narratione in compendium reducta brevem historiam ederem, quae facta et res memorata digniores quam paucissimis complecteretur et lectoribus velut ob oculos poneret.

Et illi quidem huiusmodi laboris capiendi et talis operis conscribendi auctores mihi fauere: (2) ego vero cum et remissio essem animo (otium enim quod res est) otioque deditus, et rem esse carere magna occupationis, quaeque librorum copiam postulareret, dubitabam et ab eo conatu abhorrebam. verum illi me vallicare non prius destiterunt quam improbitate stimulari ad suscipiendam opus tandem perpulissent. sicut si aquae gutta subinde cadendo solidam saxi duritiem cavat, quanto magis oratio crebro aures faciens animi torporem et quietis studium excutit? deinde in mentem mihi venit, laborem illam et historiae scribendae occupationem aliquid utilitatis et lucri etiam animo esse allaturam. nam tranquillitas flatu magis aspirare solent menti quiescenti, malorumque cogitationum et rationum alias alios excitare suetas, eamque conti-

βαπτίζων αὐτὸν τῇ συνεχείᾳ τῶν προσβολῶν, καὶ ἡ πρὸς ἁμαρτίας
 C ἔχολισθαίνειν ποιεῖν, εἰ καὶ μὴ πράξουσιν ἀλλὰ γε συγκρατῶσιν,
 ἢ τῶς ἑτέρας αὐτῷ πολλὴν ἐπικυμαίνειν καὶ ταραχόν. εἰ δέ τις
 δ τοῦς ἐνησχόληται, διαφεύγειν πέφυκεν ὡς ἐπίπαν τὰς ἐκ τῶν
 πολλῶν λογισμῶν τρικυμίας καὶ τῶν πονηρῶν ἐνθυμήσεων. διὰ τοῦτο
 W I 3 τολῶν τὴν ἐκ τῶν φθῶν παράδηξεν καὶ διὰ τῆς τῶν ὑπαρῶν ἢ
 D καὶ ματαίων λογισμῶν ἀποσάβησεν προσήγγων ἐαυτὸν τῷ σπου-
 δάσματι.

Ὅτι μὲν οὖν μοι ἐπιβαλὼν ἐγένετο τῷ παρόντι συγγράμματι.
 εἰ δὲ μὴ διεκρίβωμένην τὴν περὶ ἐκάστου τῶν ἀναγραφόμενων ἱστο- 10
 ρίαν ποιήσομαι, νέμει μοι συγγνώμη αἰετῶ τοὺς ἐντεθρομένους
 μὲτ' ἡ οὔτε γὰρ βίβλων ἴσως μοι εὔπορῆσαι γενήσεται εἶσαι μοι
 χρειώδεις εἰσὶ πρὸς τὸ σύγγραμμα, πῦρὰ τῇ ἐσχατιῇ ταύτῃ ποιου-
 P I 6 μένω νυνὶ τὴν διεκρίβωσιν, οὔτε πάντες οἱ συγγραφεῖς τῶν ἱστοριῶν
 τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν συγγεγραμμένοι, ἀλλ' ἐν πολλοῖς διαφω- 15
 ράσει, εἴ γε μὴ ἐν τοῖς πλείοσιν. εἰ δὲ καὶ ἀκριβοῦσθαι βούλη-
 σομαι περὶ ἐκάστου τῶν ἱστορουμένων, καὶ δηλοῦν τί μὲν ὅδε περὶ
 τοῦδε λέγει ὁ συγγραφεὺς, τί δ' ἕτερος περὶ τοῦ αὐτοῦ, καλύ-
 σιχον ἂν καὶ αὐτὸς τὴν περὶ ἐκάστου πραγματείαν ποιήσομαι.
 B διὰ ταῦτά μοι παριῶν δέδοκται τὰ ἐφ' οἷς ἀλλήλοις οἱ περὶ τῶν 20
 αὐτῶν συγγεγραμμένοι ἠναντιῶνται, εἰ μὴ τι τῶν ἄγαν εἴη σπου-
 δαίων καὶ ὁ παραλειπόμενον περὶ τὰ καιρία λυμανεῖται τῇ συγ-
 γραφῇ. εἰ δ' ὁ χαρικτῆρ τοῦ λόγου ποικιλλεται καὶ μὴ δι' ὅλου

1. ἁμαρτίας-ἐχολισθαίνειν AB. 12 οὐτῶ] οὕτω C. ἴσως om A,
 ante βίβλων ponit B. 13 πῦρὰ om C. 16 καὶ om B.
 18 ὁ συγγραφεὺς om C. 19 ποιήσομαι B. 21 σπου-
 δαίων A.

neuter invadendo demergere, et aut in peccata impellere (si facta minus,
 at assensus) aut undarum in ea magnam agitationem ac tumultum com-
 movere. animus autem certis negotiis occupatus effugere fere solet
 multarum cogitationum pravarumque cupiditatum decumanos fluctus.
 Igitur tum amicorum cohortationibus, tum sordidas aut inanem curas ex-
 pellendi studio, ad opus hoc suscipiendum sum adductus.

Ita factum est ut hanc provinciam acciperem. quod si minus ex-
 quisite perfectae fuerint operis huius singulae partes, veniam a lectori-
 bus peto. fortassis enim in hoc recessu nunc agentis mihi neque copia
 librorum ad condendam historiam necessaria suppetet, neque scriptores
 omnes iisdem de rebus eadem tradiderunt, ut non in pluribus, saltem in
 multis dissentientes. quod si omnia curiose persequi voluero, ac recen-
 sere quid alius atque alius eadem de re dixerit, mihi etiam profuturum
 unaquaque de re nascetur opus. quapropter contrarius historicorum
 narrationes praeterire mihi visum est, nisi quid maximi fuerit momenti,
 quo praetermisso ipsa historiae integritas labascet. iam dictioem esse

ἁμοῦς ἴστω ἑαυτῶ, θεωροῦνται μηδὲς μηδὲ τις τὸν λόγον αἰτιῶτο
ἢ τὸν τοῦτον πατέρα με. ἐκ πολλῶν γὰρ βιβλίων τὰς ἱστορίας
ἐρανισάμενος, ἐν γε πολλοῖς ταῖς τῶν συγγραφέων ἐκείνων χρησαί- C
μην ἂν συνθήκας καὶ φράσεις, ἐν ὅσοις δ' ἂν καὶ αὐτὸς παρ-
5 δῶσω ἢ παραφράσω, πρὸς τὸν ἐκείνων χαρακτηῖρα τὴν ἰδέαν τοῦ
λόγου μοι μεθαρμόσομαι, ἵνα μὴ ἀσύμπτως ἀπὲρ ἑαυτῆ δοκῆ
ἢ γραφῆ.

3. Ἀλλὰ μοι πρὸ τῆς ἱστορίας κεφαλαιωδέστερον εἰρησθῶ
τίνα τὰ ἱστορηθησόμενα, ἵν' εἰδοῖεν οἱ τῶ συγγράμματι ἐντενέξ- D
10 μνοι ὡς πολλῶν τε καὶ τοῦτων ἀναγκαιοτάτων ἱστοριῶν ἐν εἰδήσει
γενήσονται. περιέχεται γοῦν τῆ ἐπιτομῇ ἢ Ὀκτώτεχος καὶ ὅσα
ἐν ἐκείνῃ ἰσθόρηται· καὶ τῶν Βασιλειῶν αἱ βίβλοι ταύτῃ συμπερι-
χονται, καὶ ἐπ' αὐταῖς τὰ Παραλειπόμενα, καὶ ὅσα ὁ Ἑβραῖος
Ἰώσηπος ἀρχαιολογῶν ἢ τῶν παλαιότερων εἰπὼν ἐπέκεινα, ἢ παρκε-
15 βαταικώτερον ἢ καὶ ἄλλοιότιρόν τι παρ' ἐκείνους ἰσθόρησε· καὶ τὰ P I 7
τοῦ Ἑσδρα, τὰ τε τῶν αἰχμαλωσιῶν τῶν Ἑβραίων, προτέρως μὲν
τῆς τῶν δέκα φυλῶν ἢ παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου Σαλμανασσοφ γέγονε
τὴν Σαμάρειαν ἐλόντος πολιορκίᾳ καὶ τὸ ἔθνος αἰχμαλωτίσαντος
καὶ πέραν Εὐφράτου ἀπαγαγόντος καὶ κατοικίσαντος, εἰς δὲ Σα-
20 μάρειαν μετοικίσαντος ἔθνη τινὰ ἢ Χουδαῖοι ἐπωνομάζοντο, εἴτα

4 δ' ἂν καὶ B, δὲ καὶ AC, δ' ἂν PW. 5 ἢ] καὶ B. παρα-
φράσω AB, παραφράσω PW. ἐκείνον A. 6 μοι ABC,
ρον PW. ἀπὲρ A, ἀπὲρ PW. 9 εἰδοῖεν] sic libri omnes.
11 ὅσων B. 13 ὁ ABCW, om P. 14 εἴπεν ABC, εἰς
εἶπεν PW. ἢ καὶ παρεβ. A. 15 ἄλλοιότιρον A; ἄλλοιό-
τερον PW. τι ABCW, μού τι P. 16 ἐξῶ B; infra lib. 4
cap. 5 est Ἑξῶ. τὰ τε] ταύτης A. 19 ἀπαγαγόντος C.
εἰς δὲ Σαρ. μετοικίσαντος om C.

variam nec per omnia sui similem ne quis miretur neve culpet aut ora-
tionem aut me auctorem illius. cum enim historiam e variis scriptoribus
veluti stipem colligere necesse habeam, in multis illorum et dictione et
compositione utendum erit: sicubi tamen ipse de meo aliquid interlecero
et insernero, stylus ad illius, quem sequar auctorem, formam accom-
modabitur, ne scriptura a sevo disidere videatur.

3. Kaiavero antequam ipsam ram aggrediar, summarim ea com-
plectenda sunt quae tractabuntur, ut norint lectores quam multas easque
suae necessarias historias sint cognituri. continentur igitur hoc com-
pendio octo primi Bibliorum libri et quae in illis narrantur, Regum
item libri et Paralipomena, quaeque Iosephus Hebraeus in Antiquitatibus
aut antiquioribus addidit, aut copiosius aut aliter paullo quam ab illis
factum est enarravit; et libri Esdrae, et captivitates Hebraeorum,
quarum prior decem tribuum sub Assyrio Salmanassare contigit, qui
Samaritanam gentemque obsidione cepit, eaque ultra Euphratem abducta
gentes quaedam Samaritanam transtulit qui Chuthaei cognominabantur,

καὶ τῆς παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐπισημασμένης τῆ Ἱερουσαλήμ,
 B καὶ ὡς ἔφημος ἢ πύλος ἐγένετο καὶ ὁ καὶς ἐνεπέφραστο καὶ τὸ ἔθνος
 ἄμην ἐξηρδραπέδωστο· καὶ ὡς μετὰ ἐνιαυτοὺς ἐβδομήκοντα παρὰ
 τὰς προφητείας τῶν προφητῶν ἐκκαθάρηται τῷ λαῷ ὑπὸ Κίρου·
 τοῦ τὴν Ἀσσυρίων βασιλείαν καθηρηκότος ἐπανέλθειν εἰς Ἱερου-
 σαλήμ καὶ τὴν πόλιν ἀνεγειραὶ καὶ ἀνακαινώσαι τὸ ἱερόν· τίς τε ἦν
 ὁ Κίρος, καὶ ὅπως τὴν Ἀσσυρίων βασιλείαν κατέλυσε, καὶ τίνες
 C μετ' ἐκεῖνον τῆς βασιλείας ἐπράτησαν· καὶ ὅπως καὶ παρὰ τίνων
 ἢ τῆς πόλεως ἐκολούθη οἰκοδομή, καὶ τίνος αὐθις ἢ ταύτης ἐξαγω-
 ρήθη ἀπέγερσις· καὶ περὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, καὶ ὅπως ἔγραψα 10
 τὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ὄνειρα καὶ τοῦ Βαλτάσαρ τὴν ὄρασιν
 δε' αἶθεν ὁ βάρβαρος ἐκείνος τῆς χειρὸς τὸν ἀστράγαλον γράφοντα
 ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ περὶ τινῶν τῶν τοῦ προφήτου ὄρασεων, ἃ πάντα
 D μετὰ συντεταγμένης ἰσότητος ἐξηγήσας· καὶ περὶ τῶν τριῶν
 παιδῶν καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἢ δι' αὐτῶν γεγονότων ὑπὸ θραῦ 15
 σίας· περὶ τε τῆς Ἑσθῆρ καὶ ὅπως τὸ τῶν Ἑβραίων γένος πατω-
 λεθρίας ἀπὸ ἐφρόσαστο· καὶ περὶ Ἰουδῆθ ἢ τὸν Ὀλοφέρνην παπα-
 W I 4 σοφισμαίνην ἀνέλε καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιῶν παρέδωκεν εἰς ἀνώ-
 λειαν· καὶ περὶ Τωβίτ, καὶ ὅπως ἀρασαίη· πηγῆς καὶ ἐξ ἐμπορίας
 P I 8 εἰς ἀκριβῆ πηνίαν συνελαθεῖς αὐθις δι' ἀγαθοεργίαν θεοῦ προνοήσθ 20
 ταύτηκα τοῦ ὄραν καὶ πλοῦτον θαψίλειαν ἔλαβεν. ἀλλὰ καὶ τὰ

5 τὴν BC, τὴν τῶν PW. ἐκασελθεῖν A, ἀνελθεῖν PW.
 7 τὴν ABC, τὴν τῶν PW. 9 συνεχωρήθη B. 16 τῆς]
 τὴν A. 17 Ἰουδῆθ ABC, Ἰουδῆθ PW, quae infra lib. 3 cap. 12
 Ἰουδῆθ. 19 τωβίτ A: cf. lib. 3 cap. 13. tertium καὶ om A.
 ἀπορίας C. 20 δι' ἀγαθοεργίαν om B. 21 ἔλαβεν]
 ἔσχηκεν AB.

altera sub Nabuchodonosore, captis Hierosolymis, urbe deserta et
 templo incesso, totaque gente in servitutem abducta; utque post annos
 septuaginta secundum oracula prophetarum a Cyro, Babylonico regna
 overso, populo Hierosolyma redire concessum sit et urbem instaurare
 et renovare templum; quis fuerit Cyrus, ut regnum Assyriorum ever-
 terit, qui post eum id regnum tenuerint, quemadmodum et a quibus
 urbis aedificatio prohibita fuerit, a quo rursus eius instauratio con-
 cessa. agatur etiam de Daniele propheta, ut Nabuchodonosoris somnia
 exposuerit et Baltazaris visionem, cum barbarus ille articulum manus
 scribebatem vidit in pariete, et de quibusdam prophetarum visionibus, quae
 omnia brevi enarratione adiecta recensentur; de tribus item pueris, et
 miraculis vel in eos vel per eos divinitus editis; de Esthere, ut a gente
 Hebraeorum interfectionem averterit; de Iuditha, quae Holofernem fraude
 sustulit et eius exercitum ad interitum dedit; deque Tobia, ut is cae-
 citate percussus et ex prosperitate ad extremam egestatem reductus,
 ob beneficentiam suam dei providentia visum receperit operumque affluen-

τοῦ Ἐλευθέριος Ἀλεξάνδρου ἐπιπέθαι ἀντίστηται, μηδεμίαν
 τῆς ἱστορίας ἀνογκαιῶς ἐκείνου δὴ τε ἄλλα καὶ ἐπὶ τῆ Ἱερουσαλήμ
 μετὰ τὴν ἐν Ἰουῶ τοῦ Σαρείου προτέρως ἦσαν ἐπιδηδήματα καὶ
 τὴν ἀρχιερεῖα διαφερόντως ἐτίμησι, καὶ ὅπως τὴν Περσῶν κατέ-
 βλωσι βασιλείαν καὶ ὅφ' ἐαυτὸν ἐποίησαν, καὶ ἔσαν ἰσχυροὶ B
 χρεῖτον, καὶ ὡς εἰς πέντε αἰῶνας ἢ ἐκείνου βασιλείᾳ θανάτου
 μεμύρωτο· καὶ ἔπειτα τοῖς Ἰουδαίοις ἐξ Ἀντίοχου γέγονε τοῦ Ἐπι-
 φανσοῦς, τῶν Ἀλεξάνδρου διαδοχῶν ἐπὶ ἀπογόνου τυγχάνοντας·
 καὶ ὡς οἱ Ἀσσυριανοὶ τούτῳ ἀντίστησαν καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ τυραν-
 10 πείας τοῦς ἄριστον εἰσπράσαντο, καὶ τίνες οὗτοι, καὶ ὅπως τῶν
 ἐπιφάνων καὶ ἐπὶ πόσον προέστησαν· καὶ ὡς μετὰ τὴν ἐκ τῆς
 αἰχμαλωτίας τῆς ἐπ' Ἀσσυρίαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐπιστάσαν C
 οὐκ ἦν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος βασιλευμένον, ἀλλ' ὅπῃ τῶν
 ἀρχιερέων ἀρχόμενον· καὶ ἐπὶ οἱ τῶν εἰρημίων Ἀσσυριανῶν ἀπὸ-
 15 γονοὶ τὴν ἀρχιερετικὴν τιμὴν περιλαμβάνουσι καὶ τὰ τοῦ ἔθνους ἐθί-
 κωντες καὶ δαίδημα ἑαυτοῖς περιέθηκα· καὶ ὅπως Ἰερωνοῦ καὶ
 Ἀριστοβούλου τῶν ἀδελφῶν διενεχθέντων περὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς βασι-
 λείας ὁ Μάγνος Πομπηϊκῆς στρατηγῶν τότε Ῥωμαίων, ἐπειρήσαν D
 μετακληθεὶς τοῖς ἑαυτοῖς, τὴν τε πόλιν εἰλε τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ
 20 τὸ ἔθνος τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέταξε· καὶ ὅπως Ἡρόδης ὁ Ἀστυάτρον
 οὗτος μετὰ ταῦτα τῆς τῶν Ἰουδαίων βασιλείας ἐπέστη, καὶ τίς ἦν

1 ἐπιπέθαι] ἐν τούτῳ B. 2 ἀνογκαιῶς om A. κείνου AB.
 6 ἢ ἐκείνου βασιλείᾳ θανάτου AC, ἐκείνου θανάτου ἢ ἐκείνου
 βασιλείᾳ PW. 7 ἐξ ἀντ. τοῖς Ἰουδ. A. περιφανσοῦς C.
 8 Ἀλεξάνδρου] ἐκείνου AB. 10 ἄριστον AB, ἀριστον PW.
 11 πόσει C. ἐκ om C. 12 τῆς ἐπ' ἐπὶ C. 14 οἱ
 om A. 17 διενεχθέντων A. 19 εἰλε τῆς] εἰλεν A. 20 ὁ
 add ABC.

sum. præterea res Alexandri Mæcedonis hic perstringuntur, cuius
 mentio faciendæ fuit cum ob alia, tum quod post patrem Darii ciudem
 ad Iuxum acceptam Hieræopolam profectus summum pontifici honorem
 habuit; ut Perzarum regnum eversum occupavit, quandiu regnavit, ut
 imperium ab eius obitu in regna quatuor fuerit divisum; quæ Judæi
 ab Antiocho Epiphane, uno ex posteritate successorum Alexandri, per-
 pessi sint; ut Assamonæi illi restitendæ ac populares suos ab illius ty-
 rannide liberarint; quæ illi sint, quomode et quamdiu populo præfue-
 rint; ut post reditum ab Assyria captivitate Iudaica gens non regibus
 sed pontificibus paravit; ut Assamonæorum quos diximus posteri summi
 sacerdoti honore præciti ac genti suæ imperantes diadema etiam
 assumpserint; ut Pompeius Magnus Romanorum imperator ad compo-
 nondam Hyrcani et Aristobuli fratrum de regno contentionem accessit;
 tum urbem Hierosolymorum cepit tum gentem Romanis subiecit;
 ut deinde Herodes Antipatri filius regno Iudeorum potius sit, quis ille

αὐτος καὶ ὄθιν κατήγετο καὶ ὄσα κατ' οἶκον ἐκείνῳ συμβέβηκε καὶ
 μέχρι τίνος οἱ ἐξ ἐκείνου τῆς βασιλείας ἐκράτησαν· καὶ τίνος τρέ-
 που καὶ ἐξήτου ἡγεμόνες ἐκ Ρώμης εἰς Ἰουδαίαν ἐπέλλαντο· καὶ
 P I 9 ὄσα περὶ τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰώσηπος συνεγρά-
 ψατο, ἀλλὰ μένει καὶ περὶ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου· καὶ διὰ τίνας ἑ
 αἰτίας τοῦ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκειν Ἰουδαῖοι ἀπέστησαν, καὶ ὅπως
 τὸ ἔθνος αὐτῶν ἐπολεμήθη παρὰ Ῥωμαίων, καὶ παρὰ τίνος ἢ
 Ἱερουσαλήμ καὶ ὅπως ἐξεπορδήθη τὴν τελευταίαν καὶ μὴ σχοῦσαν
 ἀνάκλησιν πόρθησαν.

B 4. Ῥωμαίων δὲ καὶ τῆς Ρώμης μνησθεὶς τῆς ἱστορίας, 10
 ἀναγκαιὸν μοι ἐνομίσθη καὶ περὶ τούτων συγγράψασθαι, καὶ
 παραδοῦναι πόθεν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἔθνος καὶ τίνος ἐσχῆκε τὴν
 ἀρχήν, καὶ παρὰ τίνων ἢ τῆς Ἰταλίας χώρα πρώην κατέκειστο·
 ὄθιν τε προήχθη Ῥωμαῖος εἰς φῶς ὁ τῆς Ρώμης γενόμενος οὐκιστῆς,
 καὶ ὅπως ἀηρέθη Ῥώμιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, εἶτα κακίονος ἐγένετο 15
 C ἀπαρῆς· καὶ ὅπως πρώτον ἢ πόλις αὐτὴ ἐβασίλευθη, καὶ ἔθισται
 ὄμοις καὶ νομίμοις ἐχρήσατο· καὶ ὡς εἰς τυραννίδα τὴν βασιλείαν
 ὁ Σούπτερος Ταρκύνιος μεταγωγὸν καθρέθη, καὶ ὄσους πολέ-
 μους καὶ ὄνους ἢ Ρώμη διὰ τὴν ἐκείνου καθάρεσεν ἤρηγε· καὶ ὡς
 εἰς ἀριστοκρατίαν, εἶτα καὶ δημοκρατίαν μετηνέχθη Ῥωμαίοις τὰ
 πρῶτα, ὑπάτων καὶ δικτατόρων, εἶτα καὶ δημάρχων τὴν τῶν

2 ἢ add A. τῆς βασιλείας B. 4 ἡμῶν Ἰησοῦ om B.
 6 ἐπέκεινσαν A. 7 αὐτῶν om B. 11 μοι om A. 12 καὶ
 τίνος ἔθνος καὶ τὴν C. 14 οὐκιστῆς ABCW, οὐκιστῆς P.
 15 καὶ om C. 16 καὶ ὄμοις ἔθισται καὶ νομίμοις B.
 ἔθισται A. 20 ἀριστοκρατίαν et δημοκρατίαν A, —αὐτῶν PW,
 —ἀτῶν C. 21 δικτατόρων et p. 13 2 δικτατορῶν] infra
 p. 338 494 535 et passim α.

fuerit, unde oriundas, quantae clades eius domesticae, quousque posterii
 illius regnum tenuerint; quomodo et quae de causa praesides in Iudaeam
 sint missi; et quae de servatore nostro Iesu Christo Iosephus scripserit
 deque Ioanne Baptista; qua de causa Iudaei a Romano imperio desciverint,
 ut gens eorum bello a Romanis petita sit, a quo et quomodo
 Hierosolyma postremum excisa nec amplius restaurata sint.

4. Facta autem Romanorum et Romae mentione necessarium mihi
 visum est de his etiam scribere, et tradere unde populus Romanus et
 a quo originem duxerit, qui olim Italiae regionem coluerit, unde Re-
 mulus in lucem prodierit Romae conditor, ut interfectus sit Remus frater
 eius, ac post illo etiam inter mortales esse desierit; ut illa urbs prin-
 cipio regibus parnerit, quibus sit usa moribus et institutis; ut Tarqui-
 nius Superbus regno in tyrannidem mutato pulsus sit, quot et qualla
 bella Roma ob illius expulsionem sustinuerit; ut res Romana primum ab
 optimatibus, post etiam a populo administrata fuerit, summa rerum in

κωνῶν ποιουμένων διοίκησιν· καὶ τίς μὲν ἡ ὑπατεία, τὸ παλαιὸν ἦν, D
 τίς δὲ ἡ δικτατορία, τί δ' ἦν τὸ ἔργον τῶν τιμητῶν, καὶ πόσας
 ἄριστο χρόνος ἐκάστη τῶν ἀρχῶν τουτωνί· καὶ ὅσος ἐγένετο παρ'
 5 ἐκείνοις ὁ θρίαμβος, καὶ ὅθεν παρήχθη τοῦτο τὸ ὄνομα· καὶ ὅσα
 ἐν τοῖς καιροῖς τῶν ὑπάτων ἐγένοντο, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἐνδείξι
 βιβλίων τῶν ταῦτα διηγουμένων· καὶ ὅπως ὑστερον ἐκ τούτων εἰς
 μεταρχίαν ἢ ἀρχὴ τοῖς Ῥωμαίοις μετέθεσε· καὶ ὡς πρῶτος ταύτης, P I 10
 εἰ καὶ μὴ καθαρῶς, ὁ Γάιος Ἰούλιος Καίσαρ μετεποίησεν, εἴτα W I 5
 ἐπὶ βήματος ἀναιρεθέντος αὐτοῦ παρὰ τῶν τῆς ἐλευθερίας ἔξεχο-
 10 μένων, ὁ Ἀγούστος Ὀκτάβιος Καίσαρ, ἀδελφιδόχου ὦν τοῦ ἀνη-
 ρημένου Καίσαρος καὶ ἰσπονηθείς ἐκείνῳ, τοὺς φονεῖς τοῦ θεοῦ
 μετῆλθε πατρός, ἔχων καὶ τὸν Ἀντωνίου τοῦ ἔργου αὐτῷ συναϊρό-
 μενον, μετέπειτα δὲ κάκιστῳ διενεχθείς, καὶ νικῆσας ναυμαχίῃ B
 περὶ τὸ Ἄκτιον, εἴτα καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν οὖν τῇ Κλεοπάτρῃ
 15 φρονότα ἐπικαταλαβών, εἰς τοῦτο περικύστηεν ἀνάγκης τὸν ἄνδρα
 ὡς καὶ διαχειρίσασθαι ἑαυτὸν· ὅση τε φθορὰ τῶν Ῥωμαίων ἐν
 τοῖς ἐμφυλίοις τούτοις πόλεμοις ἐγένετο, πρότερον μὲν πρὸς Βροῦ-
 τον καὶ Κάσσιον καὶ τοὺς ἄλλους ἀναιρέτους τοῦ Καίσαρος τοῦ
 Ὀκταβίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἀντικαθισταμένων, εἴτα καὶ πρὸς C
 20 ἀλλήλους μαχασαμένων αὐτῶν· καὶ ὡς ἐζωγράφη μὲν ἡ Κλεοπάτρα
 ἢ τῆς Αἰγύπτου βασίλισσα, ὅσα τῶν Πτολεμαίων ἀπόγονος,

3 ἐκάστον B. ἐγένετο B. 5 τῶν ὑπ. ἐγ.] ἐγένοντο τῶν
 ὑπατειῶν A, ἐγένετο τῶν ὑπάτων C. 6 ἐκ om C. 7 ταύ-
 της AB, ταῦτα PW. 9 παρὰ] περὶ A. 12 καὶ τὸν ἀντ.
 ἔχων B. 15 καταλαβών AC. 16 καὶ om AB. 17 τούτοις
 καὶ, AB, καὶ. τούτοις PW. 20 ὡς om C.

consules et dictatores, mox etiam in tribunos plebis translata; quid
 olim fuerit consulatus, quid dictatura, quod censorum manus, quantum
 temporis cuique horum magistratum praefinitum; qualis apud illos
 triumphus, unde nomen hoc deductum; quae temporibus consulum gesta
 sunt persequemur; ut tandem Romanum imperium in unius potestatem
 ceciderit; ut C. Iulius Caesar mutationis huius primus auctor, etiam non
 universae, fuerit; ut eo ab his qui libertatem tuentibus in curia inter-
 fecto Octavius Caesar Augustus, interfecit Caesaris ex serore nepos ab
 eoque adoptatus, interfectores patris ultus fuerit, adiutore Antonio,
 quem deinde orto dissidio navali praelio ad Actium superatum et fuga
 Alexandriam cum Cleopatra elapsam nactus ad manus sibi ipsi afferendas
 compulerit; quantae Romanorum in civilibus istis bellis strages sint edi-
 tae, Octavio et Antonio primum Cassiam et Brutum caeterosque Caesaris
 percussores persequentibus, deinde inter sese bellum gerentibus; et
 Cleopatra Aegypti regina ex gente Ptolemaeorum viva in potestatem

ἀπέβλε δὲ ἰουδαῖν κἀκείνη, ὡς ἀκόδοθ, ἀσπίδος δάγματι· καὶ δεῖ
 εἶπω μετ' ἐπιτυχίαν λαμπρῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανελθὼν ὁ Οὐκτά-
 βος τῆς αὐταρχίας ὀργανοποιήσατο καὶ εἰς ἀκριβῆ μοναρχίαν τὴν
 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μετένευκε· καὶ τίνες μετ' αὐτὸν μονάρ-
 D χησαν, καὶ ἄνωγος Ἰωάννης τῆς ἀρχῆς ἐπέβη, καὶ ἄνωγος καὶ ἄνωγος
 ἦρξα, καὶ ἄνωγος τῆς ζωῆς συνέκρυσε· καὶ τίνες ἐπὶ τούτων
 μετὰ τοῦς σκεπτοῦς ἀποστόλους τοῦς θρόνους ἐκόσμησαν τῶν τεο-
 σάφων μεγάλων ἐκκλησιῶν, τῆς Ῥώμης λέγω καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας
 Ἀντιοχείας τε καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἄνωγος τούτων μαρτυροῦ
 τέλους κατηξιάθησαν· ἄνωγος τε μᾶλλον τῶν ἄλλων κατὰ Χριστιαν- 10
 P I II τῶν ἐξελόθησαν Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκοῦλιος, καὶ
 ὡς τὴν ἀρχὴν ἀποδέξαντο ἑτέρους ἀνθ' ἑαυτῶν ἐχειροτόνησαν
 Κωνσταντῆ, ὃν εἰς ἦν Κωνσταντῆος ὁ Χλωρὸς ὁ τοῦ μεγάλου Κων-
 σταντῆος πατὴρ, τῆς ἀρχῆς τῶν Γαλλῶν καὶ τῆς Βρετανίας
 ἀπονεμηθείσης αὐτῷ· καὶ ὡς θνήσκων ἐκείνος τὸν πρωτότοκον 15
 B υἱὸν ἑαυτοῦ, τούτον δὴ τὸν Ἰσκαρότολον Κωνσταντῆον, τῆς οὐ-
 κείας ἀρχῆς διάδοχον ἐποίησατο· καὶ ὡς μονάρχης οὗτος κατέστη,
 τοῦς λοιποῦς καταγομισάμενος, ὁφθέντος αὐτῷ τοῦ σταυρωκοῦ ση-
 μείου δι' ἀσπίρων ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὡς προσελπύθει Χριστῷ
 καὶ τὴν πίστιν ἐλάττωσε, κερήσιαν δὸς τῷ κηρύγματι, καὶ ἄνωγος 20
 ἐν τῷ Βοζανίῳ πόλει ἑαυτῷ ἐκείνου φθοδόμεσι, Νέαν Ῥώμην

3 καὶ ὡς εἰς Α. 4 ἡγεμονίαν] ἀρχὴν B. 5 ἄνωγος ABC,
 ἄνωγος PW, addita ἄνωγος a Welho; cf. p. 15 v. 4. 6 συνε-
 κρυσε AB. 13 ἦν post εἰς AB, post Χλωρὸς PW.
 Κωνσταντῆος] κωνσταντῆος W et aliquot codices Ducangii.
 16 αὐτοῦ A. 17 ἄνωγος A. 19 τῷ om B. 21 ἐκεί-
 νου AB, ἄνωγος PW.

victoris venerit et se ipsa, ut coniectura fuit, morsu aspidis serpentis
 sustulerit; ut hoc modo victoris illustris Octavius Romam ingressus im-
 perium sui sibi usurparit, principatu Romanorum plane in monarchiam
 commutato; qui ei successerint in imperio, ut quisque imperium succe-
 perit, ut et quamdiu imperarit, quem vitae exitum habuerit; qui sub
 his post sanctos apostoles quattuor magnarum ecclesiarum thronos orna-
 rint, Romanae inquam, Alexandrinae, Antiochensae et Hierosolymitanae;
 qui ex his in martyrum numerum et dignitatem sint recepti; ut Dio-
 cletianus et Maximianus Herculli insignis praecae caeteris rabies in Christianos
 extiterit; ut eidem abdicato imperio alios suo loco Caesares surrogarint,
 quorum unus fuit Constantius Chlorus, Magni Constantini pater, cui
 Galliarum et Britanniae imperium fuerat attributum; ut hic mortuus
 primogenitum suum Constantinum, pietate apostolis conferendum, imperii
 successorum designaverit; ut hic unus rerum sit potius subactis cae-
 teris, cum signum crucis per stellas in caelo formatum ei apparuisset;
 ut ad Christum se contulerit fidei quoque propagarit, evangelii libere praed-
 icandi potestate data; ut Byzantii urbem sibi cognominem aedificarit,

ἐνομήσας αὐτήν, καὶ τὴν βασιλείαν ἐκ τῆς πρεσβυτερίας Γούμας C
 εἰς ταύτην μετήνευκα· καὶ τίνες μετ' ἐκείνων ἐν αὐτῇ ἰβασίλευσαν,
 καὶ οἶος ἕκαστος ἦν τοῖς τρόποις, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ σέβας, καὶ
 ἔσον ἐκράτῃσι τῆς ἀρχῆς, καὶ ὅπως μετέλλαξεν τὴν ζωὴν· τίνες τε
 5 τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει προέστησαν ἐκκλησίας, καὶ ἐφ' ἔσον
 ἕκαστος, καὶ τίνες αὐτῶν τοῦ ὁρθοῦ ἀνταίχοντο δόγματος, τίνες
 δὲ γέγονασιν ἑτερόδοξοι, καὶ ὅπως τῶν τῆδε μεταβλήθην ἕκαστος· D
 καὶ ἐπὶ τίνων αὐτοκρατόρων καὶ πατριάρχων καὶ κατὰ τίνων αἰ
 σήροδοι συγκακρήθηται. οὕτω τε κατωὶν ὁ λόγος μέχρι τῶν
 10 καὶ ἡμᾶς γενομένων αὐτοκρατόρων, περιβαίνει τὴν συγγραφήν,
 πολλῶν ἐν τῷ μίσθῳ καὶ ἀποκρύφειν ἄλλων μεμενημένων ἱστοριῶν.
 ἀρκτεῖον δὲ μοι τῆς συγγραμῆς ἀρχὴν ταύτης ποιουμένην τὴν P I 15
 ἔρητων πρώτην ἀρχὴν τὴν τῶν ὄλων αἰτίαν τὴν ἀναρχίαν τε καὶ
 ἄχρονον, καὶ τῶν ἐπ' ἐκείνης παραχθέντων ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς
 15 ἑπίστασιν καὶ οὐσίωσιν τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν γένεσιν.

[Ἦν οὖν αἰ τὸ θεῖον, ὑπὲρ αἰτίαν κῆσαν καὶ δύνανται
 ἐκλάμπον ἀχρόνως, καὶ τῷ κάλλει τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ λαμ-
 πρότητος αἰδώς κινούμενον, καὶ ἀνάγκης μήτ' ἐκ τῶς ἄλλου W I 6
 προῦπουσιν πρότερον οἰσιώματος, μήθ' ὕστερον αὐτομάτως B
 20 γερόμενον ἐξ οὐκ ὄντων καὶ εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἑαυτοῦ δόξης

4 ἔσον AC, ἐφ' ἔσον PW; cf. p. 14 v. 6. 6 Κωνσταντινου-
 πόλει A, Κωνσταντινου πόλει PW. 6 ἀνταίχοντο δόγματος AB,
 δόγμ. ἀνε. PW. 7 καὶ ABCW, om P. 8 κατωὶν μετ' C.
 10 αὐτοκρατόρων γενομένων B. 12 ἐκράτῃσι] hinc epus ipsum
 incipit apud Ducangium, non item in libris mss. 15 ἔρητων
 om AB. 15 τὴν τε παραγ. A. 16 [ἦν οὖν, p. 16 11
 ἐπιστήσας] om AB et codices Ducangii: uncis inclusa.

Novae Romae nomine indito, atque imperium ex vetere Roma in hanc
 translulerit; qui post eam ibi regnarint, quibus quisque fuerit moribus,
 qua pietate, quamdiu tenuerit imperium, ut e vita discesserit; qui
 Christianae ecclesiae praesuerint, et quamdiu quisque; qui ex illis rectam
 constantiam tenuerint, qui ab ea ad alias epistolones defecerint, ut quis-
 que ex hac vita migrarit; sub quibus imperatoribus et patriarchis et
 contra quos concilia fuerint congregata. sic usque ad nostri temporis
 imperatores descendens oratio consummat historiam, multarum interim et
 occultarum rerum facta mentione. sumendum autem mihi est huius ope-
 ris exordium ab ineffabili primo principio, causa rerum omnium, prin-
 cipii et temperis experte, et ab his quae ab illo ex nihilo producta sunt
 ut essent atque subsisterent, naturamque et ortum suum ab illo con-
 secuta.

[Fuit igitur deus semper, super omnem causam et potentiam
 effulgens sine tempore, cum maiestate suae gloriae ac splendoris aeter-
 num moveretur, et sine principio neque ex alia quapiam re prius nata
 ortus, neque post ultro ex his quae non fuerant factus est paulatim ad

ἐπεὶ μικρὸν προῖν, ἀλλ' ἔν ἀεὶ καὶ διαμέτρων, ὡς ἔγνω μόνον
 ἡμερῶς τὸ τὰ βέβη τῆς θεότητος πάντα διερευνῶν πανάγιον
 πνεῦμα καὶ τούτοις συναιδέως ἐπετροφῶν καὶ συναγαλλιώμενον.
 ἐπεὶ δὲ δι' ἄκραν ἀγαθότητα καὶ πλάγος ἑλλένος καὶ οὐκ ἐπιφρόν
 ἄφατον τὸν ὄρατὸν τούτον κόσμον εἰδοποίησαι προέβλετο, κἀν-6

P I 14 τοῦθεν ἐς μέσον παραγωγῆν τὸν δεύτερον μὲν τῷ ποιήματι, πρῶ-
 τον δὲ καὶ ἑξαισιῶν τῷ χαρίσματι κόσμον, ὅσῳ καὶ κατ' εἰκόνα
 θεοῦ περιπλαστούργηται, φημι δὲ τὸν ἄνθρωπον, οἷά τινι χρησά-
 μενον ἀρίστη πρὸς τὴν δημιουργίαν ὁδοῦ, τὰς ἀύλους πρότερον
 δυνάμεις καὶ οὐρανίους ταξίαρχας ἐφίστησιν, ἐννοῶσαν ἀπαξα-10
 πλῶς, προβεβηκυίας θύετον ἢ λόγος εἰς ἔργον τῆς ἐνθυμήσεως.]

8 συναγαλλιώμενον PW.

8 χρησάμενον PW: sic p. 26 v. 21

libri omnes τὸ θεῖον ... περιγράφας.

suae gloriae complementum progressus; sed semper est et permanet, id
 quod supra naturam solus novit sacrosanctus ille spiritus, qui omnes
 divinitatis recessus perscrutatur atque in iis exsultans perpetua suavitate
 una perfruitur. posteaquam autem ex summa bonitate et immensa mise-
 ricordia et ineffabili benignitate adspectabilem hunc mundum formare
 instituisset, atque exinde in medium producere mundum, ut opere se-
 cundum, ita gratia primum et admirabilem, ut qui ad dei sit imaginem
 conformatus, hominem inquam, viam ad opificium ingressus optimam,
 omnis ex materia concretionis expertes potestates et caelestes centu-
 riones prius condidit, solo mentis conceptu, cogitatione illa dicto citius
 in opus progressa.]

LIBER PRIMUS.

1. Θεός ἐστὶ μὲν ἀνεκδήξ ὄψις; αὐτὴ ἑαυτῇ ἀτάραχος εἰς δόξαν καὶ εἰς κατάληψιν, οὔτε τῆς παρ' ἑτέρων δεομένη δόξης οὐδ' ἑτέρω καταληπτῆ· εἰ μὴ τις φασὶ καταληπτὸν εἶναι τὸ ἀπειρον αὐτῆς καὶ τὸ ἀκατάληπτον. Θεὸν δὲ λέγων πατέρα φημι καὶ υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἃ ἡ Θεότης κατὰ τὸν μέγαν πατέρα τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. οὕτω δ' ἔχον τὸ θεῖον πρῶτον μὲν τὰς ἀγγελικὰς οὐσιαὶ δυνάμεις καὶ οὐρανίους λειτουργοὺς τε καὶ ἐμπροσθὸς τῆς ἄνω λαμπρότητος, οὐχ ὡς τούτων δεόμενον, ἀλλ' ἵνα μὴ τῇ ἑαυτοῦ μόνον θεωρίᾳ κενόιτο, χεῖρ δὲ καὶ ὁδῶση τὸ ἀγαθόν, καὶ ἡ ἐργασία χορήγησι πρὸς πλειονας (ταῦτο γὰρ τῆς ἄκρας ἦν ἀγαθότητος)· εἶτα καὶ τόνδε τὸν κόσμον ἐφίστησι τὸν ὕλικόν καὶ ὁράμενον. καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. τῆς δὲ γῆς ἀορασίᾳ καλυπτομένης ἐπεὶ καὶ σκότος ἦν καὶ ὕδωρ αὐτῇ ἐπεπόλαζε, τὸ φῶς παρήγαγεν ὁ Θεός. καὶ διεχώρισε τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, καὶ τὸ μὲν φῶς ἡμέραν ἐκάλεσε, τὸ δὲ σκό-

1 post Θεός PW add δ', om ABC. A inscriptionem habet ἀρχὴ τοῦ πρώτου βιβλίου ἀρχομένου ἀπ' ἀρχῆς τῆς κοσμοποιίας. 7 οὐσιαὶ δυν. κ. οὐρ. λειτουργοὺς A, οὐρανίους δυνάμεις λειτουργοὺς PW. 9 χεῖρ ABC, χεῖρ PW. 13 τῆς γῆς δὲ A. 15 alterum φῶς add A.

Fontes. Cap. I. Iosephi Antiquit. Iud. 1 I. Genesis 1. quaedam sunt ipsius Z.

1. Deus est natura nullius agens rei, seipsa contenta ad gloriam et perceptionem, quae nec alienam gloriam desiderat nec ab alio percipi potest: nisi quis illud percipi dicat, quod neque natura neque immensitas eius percipi queat. cum autem deum dico, patrem dico et filium et spiritum sanctum, quae est deitas auctore magno patre Gregorio theologo. deus hac natura praeditus primum angelicas potestates creat, caelestes ministros et celebratores divinae maiestatis: non quod illi indigeat, sed ne sui duntaxat contemplatione moveatur, sed diffundatur et progrediatur bonum, et beneficentia latius pateat: hoc enim summae bonitatis fuit. deinde mundum etiam hunc adspectabilem, quique consistat ex materia, condidit. et initio quidem caelum fecit et terram. cum autem terra lateret (nam tenebrae erant et aqua superficiem eius occupabat), lucem produxit deus, lucemque ac tenebras separavit, et

τος νόκτα ἀνόμισεν· οὗ τῇ ἀρχῇ ἐσπέραν, πρῶτ' δὲ τῇ πρώτῃ
φύσει τῆς ἡμέρας ὄνομα ἔθετο. καὶ ἐγένετο ἐσπέρα καὶ ἐγένετο
πρῶτ' ἡμέρα μία.

Οἶδα μὲν οὖν ἐν τῇ Λεπτῇ Γένεσει γεγραμμένον ὡς ἐν
τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καὶ αἱ οὐράναι δυνάμεις πρὸ τῶν ἄλλων ὁ
ὕψιστησαν παρὰ τοῦ τῶν ὕλων δημιουργοῦ, ἀλλ' ὅτι μὴ ταῖς
παρὰ τῶν θεῶν πατέρων ἐγκεκριμέναις βίβλοις τῆς Ἑβραϊκῆς
σοφίας καὶ ἡ Λεπτὴ αὕτη συνηρέδμηται Γένεσις, οὐδὲν τι τῶν
D ἐν ἐκείνῃ γεγραμμένων λογιζομαι βέβαιον, οὐδὲ τῷ λόγῳ συντι-
θεμαί.

10

Ἐτα τὸ στερέωμα ὑπιστήσατο, ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων δια-
τείνας αὐτό, ὥστε τὰ μὲν ἄνω αὐτοῦ ἐναποληφθῆναι, τὰ δὲ κάτω
περικεχόσθαι τῇ γῆ. στερέωμα δ' ἐκλήθη ὅτι στεγανὸν τὸ σῶμα
τούτου, καὶ οὐ λεπτήν οὐδ' ἀραιὰν τὴν φύσιν ἔχει κατὰ τὰ ὕδατα,
ἐξ ὧν τὴν σύστασιν ἔοικεν· ὃ καὶ οὐρανὸς ὀνομάσθη. ταῦτα 15
ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τὸ ὕδωρ τῆς γῆς
ἄπαν καλύπτειν τὸ πρόσωπον ἐκέλευσεν ὁ θεὸς συναχθῆναι, καὶ
ἰερωθῆναι τὴν ξηρὰν. καὶ ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο, καὶ κοιλότητες
βαθείαι γινόμεναι τὰ ὕδατα ἀσιδέξαντο. καὶ τὴν μὲν γῆν ξηρὰν
κατωνόμασε, θαλάσσης δὲ τὰ τῶν ὑδάτων συστήματα. κατὰ 20

I τῆς ἀρχῆς A. alterum τῆ om A. 4 Λεπτῇ Γένεσι.]
I. A. Fabricii Cod. pseudepigr. Vet. Test. 1851 ed. 2. 5 οὐρά-
νοι A. 6 παρὰ τῶν — δημιουργῶ A. ταῖς — 7 ἐγκεκρι-
μέναις βίβλοις A, ταῖς (sic) — ἐγκεκριμένοις βίβλοις PW. Du-
cangii codices ἐγκεκριμένοις, B ἐγκεκριμένοις. 12 ἐναπολη-
φθῆναι A, ἐκαταλειφθῆναι B. 13 δ' A, δὲ PW. 16 τὸ
post ὕδωρ addit, post καλύπτειν om A.

illam diem, has noctem appellavit, easque initio vespere, primo
diei exortui mane nomen fecit. sic ex mane et vespere dies unus
constitit.

Equidem scio in Parva Genesi scriptum, primo die caelestes
etiam potestates ante caetera ab universitatis opifice esse conditas, sed
quoniam Parva ista Genesis a divinis patribus non relata est in appro-
batos Hebraicae sapientiae libros, nihil quod in ea scriptum est satis
firmum iudico, neque isti rationi assentier.

Postea firmamentum constituit et in medio aquarum extendit, ut
aliae supra id repositae sint, aliae infra terrae circumfusaee. firmamen-
tum autem appellatum est eo quod corpus eius est solidum, nec aqua-
rum instar tenui et rara natura praeditam, e quibus ortus habet: quod
idem et caelum nominatur. tertio die iussit deus aquam, quae univer-
sam terrae faciem obtegebat, in unum congregari locum, et apparere
aridam. mox, quod dictum erat, factum est; profundaeque cavitates
dehiscentes aquas exceperunt, ac terram nominavit aridam, aquarum

ταύτην δὲ τὴν ἡμέραν φυτὰ τε γῆθεν ἀναβόδη καὶ σείσματα. P I 15
 ἴδει γὰρ ἄκοσμος οὖσαν τὴν γῆν κοσμηθῆναι ταῖς πόαις καὶ τοῖς
 μορίοις βλαστήμασι καὶ τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς παντοίοις κυρτοῖς
 καὶ τῶν δένδρων ταῖς χέρισι. ἡ δὲ τετάρτη ἡμέρα τὴν τῶν W I 7
 φωστῆραν ἔσχηκε γένεσιν, ἤλιον τε καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν
 ἀστέρων. καὶ τούτοις τὸν σφρανδὸν ὁ θεμοουργὸς καταγλάισε,
 καὶ τὸ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν παραχθὲν φῶς τοῖς φωστῆροι
 τούτοις ἐπέθετο, κινήσεις αὐτοῖς ἐπιτολάς τε καὶ δρομους καὶ
 καταδύσεις διατυπώσας, ἵνα τε φαίλοιο δι' αὐτῶν τὸ περιγίω
 10 καὶ ὁ χρόνος ἀπαριθμῆται ταῖς τούτων περιόδου, καὶ σημεῖα
 παρίχοντο δι' αὐτῶν τοῖς εὐδύτατα ταῖς αὐτῶν προσέχουσι φά- B
 σαι καὶ μὴ περιμεγέτερον καταστοχαζόμενοις αὐτῶν, ἢ ὡς ἂν
 εἴποι τις ἀκρβούμενος τὸν λόγον, ἀβέλτερον καὶ τῆ κηήσει τῶν
 σφρανδῶν ἅπαντα δοξάζουσι συμπεριφέρεσθαι τὰ ἡμέτερα. τῆ
 15 πέμπτη δ' αὖθις τῶν ἡμερῶν θεοῦ καλεῖσσαντος ἀνήκε τὰ ὕδατα
 ἐρετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινῶν ὧν τὰ μὲν ἐμφιλοχωροῦσι τοῖς
 ὕδασι καὶ τούτοις ἐννήχονται, τὰ πετεινὰ δὲ τὸν ἀέρι τέμνουσιν
 ἔροντα ὡσπερ διὰ τούτου μεταρσια. κατὰ δὲ γε τὴν ἕκτην, C

I καὶ σείσματα. ἴδει γὰρ] "Ita mes". DOXAHO., ὡς ἐντέθεν ἀνα-
 φαίνεσθαι πρότερον C. 2 κοσμηθῆσαν C. 7 παραχθὲν
 A cum altero cod. Wolf. et Colbarteo, ὄφθην PW. 9 διατυ-
 πώσας] διαταζόμενος A et alter cod. Wolfii. 10 περιόδοις]
 ἀνατολαῖς καὶ ταῖς δόξαι A, ἀνατολαῖς καὶ δόξαι codex Colbar-
 teo, ἐπιτολαῖς καὶ δόξαι alter codex Wolfii. καὶ σημεῖα
 παρίχοντο A cum altero Wolfii codice et Colbarteo, παρίχοντο
 δὲ PW, quae versu 14 post ἡμέτερα addunt μεγάλης καὶ ἀφυσθῆ
 τὴν ἰσότητα καὶ ἀφύλιαν. 12 περιμεγ. καταστ. αὐτῶν A cum
 altero Wolfii codice et Colbarteo, προειρηνημένως σκοποῦσαι PW.
 13 τῶν A, δὴ τῶν PW. 14 σφρανδῶν A cum altero Wolfii
 codice et Colbarteo, τοιοῦτως ἀστέρων PW. δοξάζουσι σύμ-
 παντα A.

collevisse maria. hoc eodem die plantas et semina e terra sunt edita.
 sportebat enim terram; quae insulsa esset, herbis, infixis germinibus,
 floribus, omne genus fructibus et arborum incunditatibus exornari.
 quartas dies luminis ortum habuit, solis, lunae ac reliquarum stella-
 rum. atque his opifex rerum caelum exornavit, et lucem prime die
 creatam his luminibus imposuit, atque eis motus, exortus, cursus et
 occasus praeformavit, ut terrae ambitus per ea illustraretur, et mensura
 temporis e circuitibus eorum peteretur, praeserentque signa his qui ex-
 ortus eorum rectissime observarent, non autem curiosi spectarent nec,
 ut vere ac recte dici queat, inepte una cum motu siderum omnia nostra
 circumferri putarent. die quinto aquae reptilia viventium animarum et
 volucres produxerunt: quorum illa in aquis cum voluptate innatant, haec
 aërem secant sublimisque per illum quodammodo repant. sexto die

ψυχὴν ζῶσαν, τετράποδα καὶ θηρία καὶ ἑρπετὰ ἐξαγωγήν ἢ γῆ προσετίκτετο, καὶ κατὰ τὸ θεῖον ἐξῆκτο σύμπαντα πρόσταγμα. ψυχῆς δὲ ζώσης ἐξαγωγήν ἢ γραφὴ περιέχει ποιήσασθαι κελυσθῆναι τὴν γῆν, ἔν' οὕτω τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς ἐμφάνη πρὸς αὐτὴν τὸ διάφορον. ἢ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ζῶων γῆθεν ὁ ἐξέφυ κατα τὸ κέλευσμα, καὶ γεηρὰ οὖσα εὐάτως ἂν λογίζετο καὶ φθαρτὴ, ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν ἢ γραφὴ "ψυχὴ παντὸς κτήρους τὸ αἷμα αὐτοῦ", τὸ δ' αἷμα πάντως φθειρόμενον. (2) τὴν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν οὐχ ἢ γῆ ἀνήκειν, ἀλλὰ τὸ θεῖον αὐτὴν τῷ Ἀδάμ ἐνήκεν ἐμφόσημα. διὸ καὶ χρῆμά τι θεῖον 10 εἶναι πιστεύεται καὶ ἀθάνατον.

D Ἡ δ' ἕκτη τῶν ἡμερῶν καὶ τὸν ἀνθρώπον ἔσχημα χειρὶ διαπεπλασμένον θεοῦ. προὔπασθῆσας γὰρ ὁ ἀριστοτέλης τὰ σύμπαντα, καὶ παραγωγῶν τὸν κόσμον ἐν τάξει τε καὶ ὀσμῶ (διὸ καὶ κόσμος ὠνόμασται), καὶ ὡς ἐν ὑποδοχῇ βασιλείως ὥσπερ 15 βασιλεία προετοιμάσας, αὐτὸν οὕτω παράγει τὸν ἀνθρώπον οἷά τινι βασιλεία τῶν ἐπὶ γῆς βασιλευόμενον ἀνωθεν, οὐ προετίματι καὶ τοῦτον ὑποστησάμενος, ἀλλὰ χειρὶν αὐτὸν διαπλάσας, καὶ δημιουργίαν αὐτοῦ οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἄλλοις πεποιηκώς, παρηλλαγμένην δὲ καὶ ἀσύμμετρον. τὰλλα μὲν γὰρ πάντα παρήχθησαν 20

1 καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία A LXX. 3 ἢ γραφὴ κ. κ. κελυσθῆναι] "ita cod. Colbert." DUCANG., παρασχερῆται κελυσθῆναι alter cod. Wolfil. 6 αὐτὴν] αὐτὸ A. ἢ μὲν — ζῶων] διὸ τοῦ τοῦτο καὶ ζῶων alter cod. Wolfil. 7 παντὸς κτήρους] πάσης σαρκὸς Levit. 17 11 et 14. 10 ἐνήκεν] ἀνήκεν A.

FONTES. Cap. 2. Iosephi Ant. 1 1. Genesis 2 et 3. quaedam sunt ipsius Z.

quadrupedia, feras et reptilia viventis animae terra edere iussa est: atque omnia ex divino mandato prodierunt. viventis porro animae productionem terrae esse imperatam scriptura dicit, ut ea ratione humani animi discrimen ab illa declararet. nam aliarum animalium anima e terra existit ex mandato, qua de causa recte terrestris et mortalis habetur, cum aibi etiam scriptura dicat omnis inuenti animam esse sanguinem, qui utique corrumpitur: (2) hominis autem animam non terra edidit, sed deus eam Adame inspiravit, quamobrem divinum esse quiddam et immortale perhibetur.

Sextus dies hominem etiam habuit manu dei formatum. nam cum optimus artifex universa iam condidisset, et mundum ordine et ratione effecisset (unde κόσμος dicitur), et tanquam ad regem excipiendum regiam quandam instruxisset, tam domum producit hominem, quasi rerum terrenarum regem superius gubernandum, cuius non item mandato conditum, sed manibus suis informatum, ut peculiare suum opus, non simile ceteris, sed diversum et incomparabile. nam cetera quidem omnia

ῥήματι, ὃ δὲ καὶ αὐτουργίας ἤξλωνται. χούν γὰρ λαβὼν ἀπὸ τῆς
 γῆς ὁ θεός, ἡ βίβλος φησὶ τῆς Γενέσεως, τὸν ἀνθρώπον ἔπλασε, P I 16
 καὶ ἐνεφύσησεν αὐτῷ ψυχὴν ζωσαν, δι' ἣν καὶ κατ' εἰκόνα θεοῦ
 λέγεται γενέσθαι ὁ ἀνθρώπος. τῶν γὰρ τῆ θείας φύσει οὐσιωδῶς
 προσόντων τινα ἐν τῆ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ εἰκονίζονται, οὐ φύσει
 αὐτῇ ἐόντα ἀλλὰ χάριτι. φύσει μὲν γὰρ τὸ θεὸν ὁράσκον καὶ
 ἀθάνατον, ἀκατάληπτόν τε καὶ ἀφθαρτόν· ταῦτα δὲ καὶ τῆ ψυχῇ
 πρόσσεια κατὰ χάριν, οὐ κατὰ φύσιν· οὔτε γὰρ ἡ φύσις αὐτῆς
 καὶ ἡ οὐσία καταληπτῆ οὔτε μὴν ὁρατῆ, καὶ ἀφθαρτος δὲ ἴστι
 10 καὶ ἀθάνατος. καὶ ἕτερα δὲ τῆς θείας φύσεως χαρακτηριστικὰ
 κατὰ χάριν ἐν τῆ ψυχῇ τεθεωρηται. Ἀδάμ δὲ τὸν πλοσθέντα B
 ἀνόμασε (σημαίνει δὲ τοῦτο πυρρὸν κατὰ τὴν Ἑβραϊδα διάλεκτον,
 ὡς φησιν Ἰώσηπος) ὅτι ἐν πυρρῶς γῆς διεπέλμισυ· τοιαύτη γὰρ
 ἡ παρθέτος γῆ. οὕτω δ' ἐν ἕξ ἡμέραις τὸν κόσμον παραγαγὼν,
 15 ἐν τῆ ἑβδόμῃ κατέκασε· διὸ καὶ τοῖς Ἑβραίοις ἡ ἑβδόμη τῶν W I 8
 ἡμερῶν ἀπρακτος εἶναι νομόμισται, ὅθεν καὶ σάββατον κέκληται·
 τὸ δὲ σάββατον ἢ τῶν Ἑβραίων γλώττω λέγει ἀνάκασιν.

Ἔθετο δὲ τὸν Ἀδάμ ὁ θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ ὃν αὐτὸς
 κατεφύτευσεν, ἐνθα τὸ ξύλον ἦν τῆς ζωῆς καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώ-
 20 σεως, ἢ κατὰ τὸν Ἰώσηπον, τῆς φρονήσεως. καὶ ἐνετείλατο
 αὐτῷ τῶν μὲν λοιπῶν ἀπολαύειν, ἀπέχεσθαι δὲ τοῦ ξύλου τῆς C

3 λέγεται θεοῦ A.

11 ἴσ] παρὰ A.

18 δὲ add A.

8 αὐτῆς] αὐτῆς A.

12 τοῦτον A.

21 ἀπολαύειν A et alter cod. Wolf., μετέ-

9 δ' ἐστὶ A.

18 διατέκαστο A.

319 PW.

verbo sunt producta, hunc vero deus opera suarum manuum est digna-
 tus. sumpto enim de terra pulvere deus (inquit liber Geneseos) ho-
 minem formavit, et inspiravit ei animam viventem, ob quam etiam ad
 imaginem dei homo factus esse dicitur. nam rerum quarundam, quae
 naturae divinae vere insunt, imagines in hominis animo relucunt, cum
 quidem in ee insint non natura sed gratia. deus enim natura est inad-
 spectabilis et immortalis, idemque incomprehensibilis et interitus expers.
 eadem haec animo etiam insunt per gratiam, non per naturam. neque
 enim natura eius vel comprehensibilis est vel adspectabilis, praetercaque
 ab interitu et morte est immunis. atque etiam alia, quibus natura di-
 vina describitur, in animo per gratiam cernuntur. appellavit autem eum
 quem finxerat Adamum, quod auctore Iosepho lingua Hebraica rufum
 sonat, quod e rubra terra formatus esset: talis enim est pura terra.
 sic mundo sex diebus condito, septimo quievit: eaque de causa He-
 braeorum lege dies septimus, quod sabbatum hinc appellant (sabbatum
 porro eorum lingua idem quod requies), feriatum est.

Collocavit deus hominem in paradiso quem ipse consererat, ubi
 fuit arbor vitae et arbor cognitionis, seu, ut Iosephus ait, sapientiae;
 eaque mandavit ut reliquis frueretur, arbore cognitionis abstinere; ac

γνώσιως, θάνατον δὲ προέειπε τὸ τῆς παραβάσεως ἐπιτίμιον. ἄρδεται δὲ ποταμῷ ὃ παράδεισος, καὶ πρῶτον ἐκείθεν ὁ ποταμὸς οὗτος εἰς τέσσαρά μερίζομενος. καὶ Φεισῶν μὲν ὄνομα τῷ πρώτῳ· πληθὺν δὲ τοῦτο δηλοῖ· τοῖς δ' Ἑλλησι Γάγγης οὗτος ἀνόμασται, τὴν Ἰνδικὴν οὖν καὶ ἐκδιδοῦς εἰς τὸ πέλαιος. ὁ Γῆων δὲ καλεῖται ὁ δεύτερος· σημαίνει δὲ ἡ κλησις τὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐκδιδόμενον, ἐν Νεῖλον Ἰώσηπος λέγει προσγορεῖται τοὺς Ἑλληνας. ὁ δ' ἐπὶ τούτῳ Τίγρις ἰσὶν, ἐν καὶ Διγλάθ D καλεῖσθαι φησιν ὁ αὐτός, καὶ τὸ μετὰ σθενότητος ἐξδ' ἐμφαίνεσθαι τῷ ὄνοματι. ὁ δὲ λοιπὸς Εὐφράτης ἰσὶν ἦτοι Φορά, ἡ 10 ἄνθος ἢ σκεδασμός. καὶ ἄμφω δὲ οὗτοι εἰς τὴν Ἐρυθρὰν εἰσβάλλουσι· θάλασσαν. παρῖστησι δὲ τῷ Ἀδάμ ὁ θεὸς πάντα τὰ ζῶα· ὁ δὲ ἐκάστῳ γένει ἀδτιῶν ὀνόματα τίθησι. κίττι τε τὴν γυναῖκα ὁ θεός, μίαν τῶν πλευρῶν λαβὼν ὑπνώττοτος τοῦ Ἀδάμ, καὶ προσήγαγεν αὐτὴν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐξ ἑαυτοῦ γενομένην 15 ταύτην ἐγνώρισε καὶ γυναῖκα ἀνόμασε· τοῖς γὰρ Ἑβραίοις Εὐεία καλεῖται ἡ γυνή, κίττι ἡ Εὐα ἀνόμαστο. ἦν μὲν οὖν ἀμφοῖν ἐν τῷ παραδείσῳ μακαρία διαγωγή, γυμνοῖς οὖσα τῇ ἀπλότητι,

1 δὲ προέειπε] δ' εἶναι προσέειπε A. 3 φεισῶν A, Φεισῶν PW. 4 πρώτῳ] ἐπὶ A cum alt. cod. Wolf. et Genes. 2 11. 5 διὰ τὸν — 11 καὶ ἄμφω ABP cum Regio utroque et Colberteo: Wolfius ex uno C διὰ τὸν χώρον, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν κοιλῶν ἐβίλατ. τῷ δὲ δευτέρῳ ποταμῷ γένει τὸ ὄνομα· δηλοῖ δὲ τοῦτο ποδ. οὐλλος δ' οὗτος τοῖς Ἑλλησι κέκληται. οὗτος ἰσὶν ὁ κοιλῶν πᾶσαν τὴν γῆν αἰθιοπικαν. ὁ δὲ γε τρίτος εἰρησ ἐπονομαζέται, τούτ' ἰσὶν ἡ γῶν. ὁ δὲ λοιπὸς εὐφράτης ἰσὶν, ἦτοι φορά, ἦγον κίττι. καὶ ἄμφω. 7 ἀναδιδόμενον Iosephus. 8 ἰώσηπος B. 8 τοῦτε AB, τοῦτο P. εἰρησ AW. γλάθ A. 12 πάντα om A. 13 ὁ δὲ] δε A. ὄνομα A. 16 γυναῖκα] "ita Reg." DUCANCIUS, γύναιον alter codex Wolfii. Εὐεία et mox Εὐα] εβα A.

mortem fore poenam interdicti violati denuntiavit. irrigatur autem fluvio paradisi, qui inde egrediens quadrifariam dividitur. ac primo fluvio nomen est Phison, quod multitudinem significat: Graecis Ganges est, qui per Indiam fluit atque in mare evoluitur. alter Geon vocatur, quod vocabulum declarat eum qui ab oriente exit: eum Iosephus Nilum a Graecis appellari ait. qui sequitur Tigris est, quem Diglathum appellari idem auctor affirmat, eoque vocabulo celeritatem cum angustis significari. qui restat Euphrates est sive Phora: declarat autem ea vox aut florem aut dissipationem. hi ambo in Erythraeum mare exeunt. deus porro animantes omnes ante Adamum stavit, ut is unicuique generi nomen inderet. praeterquam mulierem condit, costa sumpta ab Adamo dormiente, et eam adducit illi. is vero ex se factam agnovit ac mulierem nominavit: nam Evam Hebraei mulierem vocant, quo illa nomine fuerat appellata. atque ambo vitam in paradiso beatam agebant, nudi simpli-

καὶ ζωῆ τῇ ἀπέχθω. φθοροῦνται δὲ παρὰ τοῦ ὄφιος, ἢ μᾶλλον P I 17
 παρὰ τοῦ τοσητοῦ δράκοντος. καὶ πρόσκειται ὁ ὄφις τῇ γυναικί,
 καὶ συμβουλεύει γένεσθαι τοῦ φητοῦ τῆς φρονήσεως. ὁμο-
 φωνεῖν δὲ τότε φησὶν ὁ Ἰώσηπος τὰ ζῶα ἅπαντα. ἢ δὲ περὶθε-
 6 ται, καὶ ἤδονθῆσιν τῇ βρώσει περὶ καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ καρποῦ
 μετασχεῖν. καὶ ἔγνωσαν γυμνοὺς ἑαυτούς, καὶ ἐκ φύλλων συκῆς
 ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα, ἐκρύπτοντό τε διὰ τὴν γύμνωσιν
 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀδάμ τε καὶ ἡ γυνή. καὶ ὁ Θεὸς τὴν αἰτίαν
 ἠρώτα, καὶ ὁ Ἀδάμ τὴν γύμνωσιν προεβάλλετο καὶ τὸ αἰτίημα
 10 προσῆπτε τῇ γυναικί. ἢ δ' ἐξηπατήσθαι παρὰ τοῦ ὄφιος ἔλεγεν.
 ὁ δὲ Θεὸς τῷ ὄφει καταρασάμενος πρότερον, ποδιῶν τε αὐτὸν B
 στερήσας καὶ τὴν φωνὴν ἀφελόμενος, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, καὶ
 ὠλοπᾶσθαι κατὰ γῆς ἐπιτάξας, καὶ πολλοὺς ἀποφῆνας τῷ σπέρ-
 15 ματι τῶν ἀπατηθέντων, πρὸς τὴν γυναικὰ τρέπεται, καὶ τῷ ἀνδρὶ
 αὐτῆν ὑποχείριον τίθησι, καὶ ταῖς ἐν τῷ τέλει ὠδίσι ἐπιτιμᾷ.
 εἶτα καὶ τὸν Ἀδάμ ὑπάγει ἐπιτιμῶ. τὸ δ' ἦν ἡ πρὸς τὴν γῆν ἐξ
 ἧς ἐλήφθη ἀποτροφή, καὶ τὸ ἐν ἰδρωτί τὸν ἄρτον ἐσθίειν, καὶ
 τὸ τὴν γῆν ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀπατέλλειν αὐτῷ. καὶ μετοι-
 20 κλιμὶ αὐτοὺς ἐκ τοῦ παραδείσου, δερμάτινα αὐτοῖς περιδείξ ἐνδύ-
 ματα, ἵσως τὴν παχυτέραν σάρκα καὶ θνητὴν καὶ ἀτίτηνον.
 ἐντεῶθεν ἡμῖν ἢ μοχθηρὰ καὶ ἐπώδυνος ζωὴ καὶ τὸ πρὸς κακίαν
 ἐὼλισθον.

4 ὁ om A. 7 ἑαυτοὺς ἐποίησαν A.

et alter codex Wolfii, τὸ σπέρμα PW.

13 τῷ σπέρματι A

19 αὐτοῖς ἐνδύματα

περιθεμένους A, αὐτοὺς ἐνδύματα περιθέμενος alter codex Wolfii.

21 ζωῆ καὶ ἐκείσθους A.

citate, et vita fraudis experte. hanc invidet eis serpens, vel draco
 potius intellectualis. accedit serpens, fit auctor mulieri gustandi de ar-
 bore sapientiae. eandem autem tum fuisse vocem Iosephus tradit omnium
 animantium. illa paret, esuque delectata marito etiam persuadet ut fru-
 ctus esset participans. mox nuditate sua agnita s ficulis foliis cingula
 sibi fecere, seque a conspectu dei subducunt Adamus et mulier. cuius rei
 causam deo percontante, Adamus nuditatem excusat, et culpam in mu-
 lierem transfert; haec vero a serpente se deceptam queritur. deus autem
 serpentem prius execratus, privatamque pedibus ademptaque voce (ut ait
 Iosephus) humi volitari insum, hostem eorum declarat quos decepiasset:
 atque ad mulierem conversus, marito eam reddit obnoxiam, et partus
 doloribus mulctat. deinde viro etiam poenam irrogat huiusmodi, ut et
 in terram, unde sumptus esset, reverteretur, et in sudore pane suo
 vesceretur, et terra spinas et tribulos ei gigneret. itaque paradiso
 eicit pelliceis indumentis amictos, per quas crassior caro fortassis et
 mortalis ac refractaria intelligitur. hinc laboriosa nobis et plena dolo-
 ram vita existit et ad vitia propensis.

C 3. Γίνονται τῶν παῖδες αὐτοῖς, ὧν Κάιν μὲν ὁ πρότερος ἦν (κτῆσιν σημαίνει τὸ ὄνομα, διὸ ἐκτήσαντο ἄνθρωπον), Ἄβελ δ' ὁ δεύτερος· δηλοῖ δὲ πένθος ἢ κλήσις· ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς πένθος ἔμελλε δι' αὐτὸν. καὶ ὁ μὲν Ἄβελ νομεὺς ἦν ποιμνίων καὶ ἀρετῆς ἐπιμέλειο, ὁ δὲ Κάιν ἐγεώργει τὴν γῆν ποτηρότατος ὧν. 5 δόξαν δὲ αὐτοῖς ἀπαρχὰς ἐκ τῶν ἰδίων πόρων προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ, ὁ μὲν Ἄβελ τὰ κρείττω τῶν πρωτοτόκων τῶν θρεμμάτων προσήνεγκε, Κάιν δὲ τὰ τυχόντα προσηγήθει τῶν τῆς γῆς καρπῶν. καὶ προσέσχεν ὁ Θεὸς τοῖς τοῦ Ἄβελ δώροις, τῇ δὲ τοῦ

W I 9 D Κάιν οὐ προσέσχε προσαγωγῆ. ὁ δὲ φθονήσας ἐπὶ τῇ πρωτο-10 μήσει κτείνει αὐτόν, καὶ ἐπάρατος γίνεται τῷ Θεῷ, καὶ στένειν καὶ τρέμειν καταδεδόκασται. ἐβληθεὶς δὲ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ἐν γῆ Ναιὶδ ὤκησεν, ἔσθα καὶ παῖδας ἐγένετο. οὗτος μέτρα τε καὶ στάθμια ἐπενόησε καὶ πρώτος ὕρους ἐπήξαστο γῆς, ποτηρίας καθηγητῆς χρηματίας. καὶ πάλιν εἰς ὄνομα τοῦ 15 πρωτοτόκου υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνὼς ψυχοδόμησεν. υἱὸς δὲ τοῦ Ἐνὼς Γαιδάδ, υἱὸς δὲ τούτου Μαουιαήλ, τοῦ δὲ Μαθουσόαλα, οὗ Λάμεχ υἱός. οὗτος δύο γυναῖκας ἐαυτῷ συναρμόσας, Ἀδὰν καὶ Σελάν, παῖδας ἐξ ἀμφοῖν ἔσχεν ἐβδομήκοντα καὶ ἐπτά· ὧν

1 πρῶτος A. 11 αὐτῶν] τὸν ἀδελφὸν A. 15 χρηματίας
καθηγητῆς A, καθηγητῆς χρηματισθεὶς PW. 16 Ἐνὼς LXX,
Ἄνωχος Iosephus. 17 Γαιδάδ] Ἰαράδης Iosephus. mox καὶ
pro υἱὸς A. . μαουιαήλ A, Μαυηλ LXX cod. Alex. (vulgo
Μαλελεήλ), Μαθουήλος Iosephus, Μαλελεήλ PJW. 18 συναρ-
μόσας — Σελάν] συνοικίσας αὐτὰ καὶ εἰλὰ ἀνομήζοντο A.
19 Σελάν secundum LXX et Iosephum.

FOURTES. Cap. 3. Iosephi Ant. 1 2. Genesis 4 et 5.

3. Liberos suscipiant, quorum prior Cainus (acquisitionem hoc significat, quod hominem acquisissent), posterior Abelus (luctum notat vocabulum, nam propter eum in luctu futuri erant) appellatus est. et Abelus quidem erat opilio, virtutisque studiosus; Cainus autem terram colebat, homo improbissimus, porro cum eis visum esset primitias laborum suorum offerre deo, Abelus praestantiora ex primogenitiis gregis offeri, Caino sine delectu de terrae fructibus offerentia. cum autem deus Abeli munera, Caini oblatione repudiata, acceptasset, is illum sibi prelatum aegre ferens occidit; et diris obligatus a deo ad gemitum et tremorem condemnatur, et a conspectu dei eiectus in terra Naid habitat, ibique liberos procreat. hic mensuras et pondera excogitavit, et primus agros limitibus distinxit, nequitiae princeps. atque urbem de nomine primogeniti sui Enossi condidit. Enossi filius fuit Gaidad, qui Mahuiaëlem genuit: Mahuiaëli Mathusalem: quo natus Lamechus, e duabus uxoribus, Ada et Sela, filios suscepit 77; quorum Isabel armenta-

Ἰωβὴλ μὲν κτηνοτρόφος ἦν καὶ προβατεῖαν ἠγάπησεν, Ἰωβὴλ P I 18
δὲ μουσικὴν ἐκενέησε καὶ κιθάραν ἐμπατήρησατο καὶ ψαλτήριον,
Θόβελ δὲ γεγονώς ἐκ Σελᾶς σιδηρεὺς ἦν ἤτοι ἐργάτης σιδήρου τε
καὶ χαλκοῦ.

6 Τῷ δὲ Ἀδάμ μετὰ θάνατον Ἰβελ διακοσίων τριάκοντα
γεγονότι ἐτῶν ἕτερος ἐγενήθη υἱὸς ὄν. ἐκάλεσε Σήθ. τέθνηκε
δὲ ὁ Ἀδάμ ἔτη ζήσας ἐννυκῶσια καὶ τριάκοντα. Σήθ δὲ γενό-
ματος ἐτῶν πέντε καὶ διακοσίων ἐγέννησε τὸν Ἐνὼς, ὃς πρῶτος
ἤλωσεν ἐπισταλείσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, τὸν τε θεὸν
10 προσαγορεύσαι τὸν κύριον. δώδεκα δὲ καὶ ἐννυκῶσια ἔτη τὰ
πάντα ζήσας Σήθ, καὶ υἱὸς καὶ θυγατέρα ἑσπών, ἐξέλειπεν.
ὃς ἀφ᾽ ἐτῶν μετῆμι καὶ μιμητὰς τοὺς ἀπογόνους κατέλειπεν· οἱ B
σοφίαν τὴν κατὰ τὰ ἀδράνια κατενόησαν, καὶ στήλαις δυοσί, τῇ
μὲν ἐκ λέθου τῇ δ' ἐκ πλίνθου ὀπιτῆς πεποιημέναις, τὰ ἐσθημένα
15 ἐτέγραψαν, ἵνα καὶ τοῖς μετέπειτα σώζονται· ἔσσοθαι γὰρ ἀφ-
ρισμὸν τοῦ παντός Ἀδάμ προειρήμει ἐκ πυρός τε καὶ ὕδατος.
ἔξ Ἐνὼς δὲ ἐτέχθη Καϊνὼν ἄλλοι τε υἱοὶ καὶ θυγατέρες, καὶ
ἀπέθανεν ἔτη ζήσας πέντε καὶ ἐννυκῶσια. ἐκ δὲ Καϊνὼν ἐξέην
Μαλελιήλ καὶ ἕτεροι παῖδες, καὶ τέθνηκε ζήσας ἀριθμὸν ἐτῶν
20 ἐννυκῶσιων καὶ δέκα. παῖς δὲ Μαλελιήλ ὁ Ἰάρεδ, καὶ ἕτεροι,
ὃς κατέλειπε τὴν ζωὴν ἐπ' ἔτεσιν ὀκτακοσίοις καὶ πέντε πρὸς ἐνε-

1 Ἰωβὴλ LXX, Ἰώβηλος Iosephus. post προβατεῖαν add
alter cod. Wolfii νέμειν, quod om Iosephus. 3 ἤτοι add A.
8 ἐσπών om A. 9 τὸν τε] καθ᾽ ἑσπών A et alter cod. Wolfianus.
Syncellus τοῦτ' ἔστι προσαγορεύεσθαι ὀνόματι θεοῦ. 10 ζήσας
ἔτη τὰ πάντα A. 14 λέθου A. ὀπιτῆς om A. 16 προει-
ρήμει Ἀδάμ A. 17 ante Καϊνὼν PW add δ, om A. 17 et 18
Καϊνὼν A LXX, Καϊνὼν PW. 19 et 20 Μαλελιήλ A LXX,
Μαλελιήλ PW.

ius fuit ac rem pecuariam coluit, Iubal musicam excogitavit et citha-
ram ac psalterium composuit, Thobel Sela natus faber fuit, ferro et
aere tractando occupatus.

Adamo post Abeli interitum annos nato 230 alius natus est filius,
quem Sethum appellavit. obiit Adamus cum annos vixisset 930. Sethus
annos natus 206 genuit Enossum, qui primus ausus est invocare nomen
domini dei et deum appellare dominum. Sethus cum annos 912 exple-
visset, defecit, filiis et filiabus relictis. hic virtutem coluit, idemque
studium posteris suis tradidit: qui doctrinam rerum caelestium a se in-
ventam duabus columnis, alteri lapideae, alteri ex latere coctili, inscrip-
serant, ut posteris conservaretur: Adamus enim praedixerat universi-
tatem rerum et igni et aqua perituram. Enosus natus est Cainan alii-
que filii et filias, mortuus est cum vixisset annos 906. Cainano orti
sunt Maleleel aliique liberi. obiit cum vixisset annos 910. Maleleelis
filius fuit Jared, et alii: vita excessit anno aetatis 895. Jared pater

νήκοντα. Ἰάφεθ δὲ πατήρ τοῦ Ἑνώχ καὶ παιδῶν ἐπὶ ταύτῳ ἐτέ-
 C ρων, καὶ τέθνηκε βιώσας ἔτη ἑννακόσια καὶ ἐξήκοντα πρὸς θεοῖν.
 υἱὸς δὲ τοῦ Ἑνώχ Μαθουσάλα καὶ ἑτεροί. ἐδηρῶσθη δὲ Ἑνώχ
 τῷ κυρίῳ, καὶ μετετέθη καὶ οὐχ εὗρισκετο, ἐτῶν γεγονῶς τρια-
 κοσίων ἐξήκοντα καὶ πέντε. καὶς δὲ τοῦ Μαθουσάλα Λάμεχ⁵
 καὶ ἑτεροί, καὶ θνήσκει ζήσας ἔτη ἑννακόσια ἐξήκοντα καὶ ἑννέα.
 Νῶε δ' ἐτέχθη τῷ Λάμεχ, καὶ τέθνηκε Λάμεχ ἑπτακόσια ζήσας
 ἔτη καὶ πενήκοντα πρὸς τοῖς τρισί. (4) τῷ δὲ Νῶε τρεῖς ἐγέν-
 οντο παῖδες, Σήμ Χαμ Ἰάφεθ.

Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων,¹⁰
 ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας. υἱὸς δὲ τοῦ Θεοῦ φησὶν ἡ γραφή
 D τοῦς ἀπογόνους τοῦ Σήθ ὡς ἀρετὴν μετιόντας, καθὼ καὶ υἱὸς
 ὀπίσταν τοὺς ἐναρέτους καλεῖ. θυγατέρας δὲ τῶν ἀνθρώπων φησὶ
 τὰς ἐκ τῶν τοῦ Κάιν ἀπογόνων καταγομένους. ὁ δὲ Ἰώσηκος
 ἀγγέλους λέγει τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων λαβεῖν, οὕτω κατέ-¹⁵
 σασ οἶμαι αὐτοὺς ὡς εὐαρεστοῦντας Θεῷ καὶ τὴν ἐκείνων πολι-
 τεῖαν ἐπιτηδεύοντας. κληθῆνθέντες δὲ οἱ ἄνθρωποι πρὸς κακίαν
 ἀπέκλιναν· οἷς καὶ παῖδες ἐγένοντο ὑβρισταὶ καὶ ἀτάσθαλοι διὰ
 τὴν ἐν τῇ δυνάμει πεποιθήσειν. οἷς τὸ Θεῖον προσώχθισε καὶ τὸ
 μακρόβιον ὑπετέμετο, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἔτισι τὴν τῶν ἀνθρώπων²⁰
 περιγράφας ζωὴν.

2 ἔτη ἑνν.] ἑνιαυτοὺς ἑννακόςτους A. 3 τῷ κυρίῳ ἐνώχ A.
 5 καὶ om A. 8 τοῖς om A. 11 ἀπτόλς A. 16 ἐκείνων]
 ἐκείων alter cod. Wolfii. 17 δ' of A. 20 ὑπετέμετο]
 ὑπετέθετο A. 21 περιγράφας] cf. p. 16 v. 8 τὸ Θεῖον ...
 ζησάμενος.

Fontes. Cap. 4. Iosephi Ant. I 3. Genesis 6—9.

Henochi, et praeter hanc aliorum, defunctus est cum vixisset annos 962. Henochi filius fuit Mathusala, et alii. acceptus autem fuit Henochus domino, et translatus est nec repertus, annos natus 365. Mathusala filius Lamechus fuit, et alii. moritur anno aetatis 969. Lamecho natus est Noe. Lamechus vero mortuus est expletis annis 753. (4) Noe tres nati sunt filii, Semus Chamus Iaphetus.

Filii porro dei, conspectis filiabus hominum, eas uxores duxerunt. vocat autem dei filios scriptura Sethi posteros ob studium et cultum virtutis, quo pacto etiam filios altissimi vocat eos qui sunt virtute praediti: hominum vero filias nominat oriundas ex Caini posteritate. Iosephus autem ait, angelos accepisse filias hominum, eo sic (epinas) vocatos, quod placerent deo, illorumque vitae rationem aemularentur. multiplicati homines ad improbitatem deflexerunt, ac liberos genuerunt invidiosos et ex fiducia virum temerarios: quibus deus offensus etiam longaevitatem sustulit, vita hominum centum viginti annis circumscripta.

Νῶε δὲ εἶρε χάριν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. διὰ καὶ εἰς θάλασσαν P I 19
 τῆς ἡμίσεως μεταβληθείσης δι' ἐπομβρίας παλοσημέρου τε καὶ
 σφοδρῆς, πᾶν μὲν τὸ ἀνθρώπινον φθείρεται γένος, Νῶε δὲ μόνος W I 10
 σώζεται προμηθεὶα Θεοῦ ξυλλήγη λάρνακι, ἣν τετραγώνων κατε-
 σκούασε, μήκος μὲν ἔχουσαν πηγίων τριακοσίων, τὸ δὲ πλάτος
 πενήνηντα, καὶ τὸ βῆδος τριάκοντα. ἐν ἧ αὐτὸς τε καὶ οἱ
 παῖδες σὺν ἀδελφῇ ἐμβέβηκεν καὶ ἡ μήτηρ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν,
 σπέρματά τε παντοῖα ἐνθήμερος καὶ ζωᾶ ὁμοίως ἐκ γένους παντὸς
 πρὸς διαθήρησιν τῶν γενῶν αὐτῶν, ἀνὰ δύο μὲν τὰ μὴ καθαρὰ,
 10 ἐπὶ δ' ἕξ ἐκάστου γένους τῶν καθαρῶν. δέκατος δ' ἦν ὁ Νῶε
 ἐκ τοῦ Ἀδάμ ἀριθμούμενος, καὶ μετὰ χιλιάδα διπλῆν ἐτῶν πρὸς
 διακοσίους τεσσαράκοντα καὶ δύο μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ κατακλινομένου. B
 ἀπογέντων δὲ τῶν καταρακτῶν τοῦ οὐρανοῦ ἡμέρας τεσσαράκοντα
 καὶ ἑκτάς, τὸ ὕδωρ ἐπὶ πᾶσις πεντηκᾶδεκα ὡρῶν ἐψηλότερον
 15 γέγονε. λήξαντος δὲ γε τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἕδατος ἐλαττουμένου
 μεθ' ἡμέρας ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, ἡ λάρναξ ὄρει τινὶ τῆς Ἀρ-
 μενίας προσώκειλε κατὰ τὸν μῆνα τὸν ἕβδομον. ὄρε καὶ ἀροφίας

1 δὲ AW, om P.

3 τὸ om A.

7 τὸν ἀδελφῶν om A.

8 ὁμοίως om A.

9 τὰ μὴ καθαρὰ A et alter cod. Wolfii,

τῶν μὴ καθαρῶν PW.

10 ἐκάστου] ἀφορῶν alter cod. Wolfii.

ἦν] αὐ A.

11 καὶ μετὰ — 15 γέγονε] καὶ μετὰ χιλίους ἑξα-

κοσίους πενήκοντα καὶ ἕξ ἡμερῶν ὁ κατακλινοῦντος τῆ γῆ (τῆς
 γῆς B) ἐπενήκοντο ἐφ' ἡμέρας (ἡμέρας B) τεσσαράκοντα λαθροῦ
 (λαθροῦ B) κατακλινομένου τῆς γῆς οὐτοῦ ὡς ἀπερβῆται τὸ ὕδωρ
 ἐπὶ πεντηκᾶδεκα (πέντε καὶ δεκά B) πᾶσις τὰ τῶν ὡρῶν ὑψη-
 λότερα AB. de numeris 2242 et 1656, quorum alterum ex LXX,
 alterum ex Hebraeis libris dedit Eusebius (Chron. T. 1 p. 131 sq.
 ed. Aucher), cf. Syncell. p. 156 sq. ed. Bonn. ex annis quibus
 Zonaras p. 25 Sethum et Enossum genitos dixit, apparet eum Graeco-
 rum rationem sequi: Hebraei enim singulos patriarchas centenis fere
 annis prius natos perhibent, unde minor numerus (1656) conficitur.
 ab utrisque discrepat Iosephus, qui 2656 annos numerat, hinc non
 corrigendus. 15 ἐλαττουμένου A. 17 prius τὸν om A.

Noe vero gratus fuit apud deum. Itaque continente in mare
 vehemens et disturnum commutata, omne quidem humanam genus in-
 terit, Noe vero solus divina providentia arca lignea conservatur, quam
 quadrangulam fabrefecit, longitudine cubitorum 300, latitudine 50, alti-
 tudine 30. eam consecendit ipse cum filiis corvæque matris et uxoris, cum
 seminibus variis impositis, et animalibus cuiusque generis, ad genera
 eorum conservanda, bis mandatorum, et septenis mundorum. Noe ab
 Adamo decimus numeratur, annis 2242 elapsis usque ad diluviom.
 apertis autem caeli cataractis ad dies 40 totidemque noctes, aqua quin-
 decim cubitis montium altissimorum cacumina superavit, cum pluvia
 cessisset et aqua post dies 150 minueretur, arca ad quandam Armeniae
 montem septimo mense applicuit. Noe vero corvum per fenestram emi-

ὁ Νῶε μεθίστη κέραια· ὁ δὲ οὐκ ἐπανήλθε. καὶ μεθ' ἡμέρας
 ἀφῆκε περιστερὰν, ἣ κάλιν ὑπέστρεψεν. ἐκτὰ δὲ διελθουσῶν
 ἡμερῶν αὐδὶς ἀφῆκεν αὐτήν, ἣ δὲ κάρφος ἐλαίας φέρονσα ὑπε-
 νόστησε. κάρτεῦθεν ἔγνω ἐκλειομένην τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς.
 καὶ ἐξῆλθον Νῶε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ σὺν ταῖς 5
 C αὐτῶν γυναῖξιν καὶ τὰ ζῷα ὅσα ἦν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ κιβωτῷ, καὶ
 ἔθυσσε τῷ Θεῷ. Ἀποβατήριον δὲ τὸν τόπον καλεῖσθαι τοῖς Ἀρ-
 μενίοις φησὶν ὁ Ἰώσηπος, καὶ λεγόμενα διακιννοῦσθαι τῆς λάρακος
 ἐκεῖ. μνηστῆσθαι δὲ καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς κιβωτοῦ λέγει
 καὶ πολλοὺς τῶν τὰς βαρβαρικὰς ἱστορίας συγγραψαμένων, τὸν 10
 Χαλδαίων τε Βηρωσόν, καὶ Ἰερώνυμον τὸν Αἰγύπτιον ὃς τὴν
 ἀρχαιολογίαν τὴν Φοινικικὴν συνειργάσατο, καὶ τὸν ὑπὸ Σαμυ-
 σκοῦ Μνασίαν. ὁ δὲ Θεὸς μηκέτι ἐπογαγεῖν εἶπε τοιοῦτον πάθος
 τῇ γῆ. ἐντεταλατο δὲ πρὸς βρώσιν κεχρησθαι τοῖς ζῷοις, πληρ-
 κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς μὴ ἐσθίειν, καὶ φόνου ἀνθρώπων ἀπέχε- 15
 σθαι. σημεῖον δὲ τοῦ μηκέτι κατακλύσαι τὴν γῆν ἐν ὄμβρῳ τὸ
 D τόξον ἔδειτο τὸ ἐν τῇ νεφέλῃ, τὴν Ἰρω διὰ τοῦ τόξου δηλῶν.
 Νῶε δὲ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν βιώσας ἔτη τριακόσια καὶ πενή-
 κοντα θνήσκει ἐνιαυτῶν γεγονῶς ἑννακοσίων καὶ πενήκοντα.

I ἡμέρας A. 5 ἐξῆλθον A. 7 καλεῖσθαι τὸν τόπον τῆς
 Ἀρμενίας A. 9 prius καὶ om A. 10 καὶ om A. 12 φοι-
 νικῆν A. ἀπὸ] ἐκ A et alter cod. Wolfii. post Δαμασκῶ
 Nicolai nomen excidit, aut scribae errore aut Zonaræ ipsius. sic
 enim est apud Iosephum Antiq. 1 3 6 καὶ Μνασίας δὲ καὶ ἄλλοι
 πλείους, καὶ Νικύλαος δὲ ὁ Δαμασκηνός. Μνασεας est Pata-
 ranus ille vel Patrensis qui Ptolemaei Physionis aetate Periegesin
 scripsit. 13 εἶπε — γῆ] τοιοῦτον πάθος τῇ γῆ ἐπιγγέλατο A.
 17 τὸ om A. 18 τριακόσια] διακόσια A, male. 19 καὶ
 om A.

sit, qui non reversus est. post dies aliquot emisit columbam: ea rediit.
 septem diebus elapsis eadem rursus emissâ festucam olivæ rettulit: unde
 intellexit aquam defecisse in terra. itaque Noe et uxor eius et filii cum
 suis uxoribus sunt egressi, et animalia quae cum eis in arca fuerant,
 se sacrificarunt deo. locum eum Ercensium vocari ab Armeniis tradit
 Iosephus, et arcae reliquias ibi monstrari, ac mentionem facere diluvii
 et arcae multos barbaricae historiae scriptores, ut Beresum Chaldaeum,
 et Aegyptium Hieronymum qui Phoenicias antiquitates scripserit, et
 Μνασεαν Damascenam. deus autem se non amplius talem cladem terrae
 immisurum dixit, et vesci iussit animalibus: carnem tamen in sanguine
 animae vetuit edere et caede hominum abstinere iussit. signum non
 peritæ aquae terrae, ut in diluvio factum, arcum in nube posuit, iri-
 dem per arcum intelligendo. Noe post diluvium vixit annos 350, mori-
 tur natus annos 950.

Ἐφηται δὲ γε περὶ τῆς πολυτείας τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ταῦτα τῷ Ἰωσήφῳ. "μηδεὶς οὖν πρὸς τὸν νῦν βίον καὶ τὴν βραχύτητα τῶν ἡμετέρων ψευδῆ νομίζετω τὰ περὶ τῶν παλαιῶν ἱστορούμενα. οἱ μὲν γὰρ Θεοφιλεῖς ὄντες καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ γενόμενοι, καὶ διὰ τὸ τὰς τροφὰς ἐπιτηδαιοτέρας πρὸς πλείονα χρόνον εἶναι, εὐκότως ἔξω πλῆθος ἡμετέρων τοσοῦτων, ἔπειτα καὶ διὰ τὴν εὐχρηστίαν ὧν ἐπεπόουν, ἀσίτηνομίας τε καὶ γεωμετρίας, ἀπὲρ οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοὺς κατανοῆσαι τε καὶ εἰπεῖν, μὴ ζήσαντας ἔξακούς ἐναντιούσας διὰ τοσοῦτων γὰρ πληροῦται ὁ μέγας P I 20
10 ἐνιαυτός."

5. Οἱ δὲ τοῦ Νῶε παῖδες, Σῆμ Χάμ καὶ Ἰάφεθ, ἐκ τῶν ὄρων εἰς τὴν πεδιάδα κατέβησαν. Νῶε δὲ φύτεύσας ἀμπελώνα ἔπειν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη καὶ ἐγυμνώθη. Χάμ δὲ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς ἰδὼν τοῖς συγγένουσιν ἀνήγγειλεν οἷον ἐπιγε-
15 γελῶν τῷ πατρὶ. οἱ δὲ κατὰ νότον θέμενοι τὸ ἱμάτιον τὴν πατραὴν ἐκάλυψαν γύμνωσιν, ἀπισθοφανῶς ἰόντες καὶ μὴ προσβλέψαστες τῷ πατρὶ. διὸ καὶ ἀνατήνας ὁ Νῶε τοὺς μὲν εὐχαῖς ἡμέτερο, τῷ δὲ Χάμ κατηράσατο. τὸ δὲ πῆλον ὁ κατέκων οἱ υἱοὶ Νῶε κέκληται Σενάαρ. πολλῶν δὲ γενομένων ἐκάστῳ B

1 γε om A. post τῶν A add τότε. 2 Ἰωσήφ] Antiq. I 3 9, paucis mutatis. 3 περὶ] παρὰ A: Iosephus περὶ. 5 τὰς τροφὰς — εἶναι A cum altero cod. Wolfii et Iosepho, ταῖς τροφαῖς ἐπιτηδαιοταῖς κεχρησθαι πρὸς πλείονα χρόνον PW. 8 αὐτοὺς ἀσφαλῶς A. 11 τοῦ et καὶ om A. 12 τὰς πεδιάδας A. 14 ἰδὼν τοῦ πατρὸς A. 18 πῆλον τὸ κατέκων εἶσι A.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. I 4—5. Genesis 10 et 11.

Iosephus de multitudine annorum illius aetatis hominum sic ait. "ne quis hanc vitam annorumque paucitatem intuens falsa existimet ea quae de veteribus memorantur. nam illos, cum deo cari essent et ab ipso deo orti, ac cibis etiam ad diuturnitatem aptioribus uterentur, non mirum fuit tantum temporis spatium vivere. altera longevitatis causa fuit utilitas rerum ab eis excogitatae, ut astronomiae et geometriae: quae deprehendi ab eis certo et explicari haud potuissent, nisi 600 annos vixissent, quanto spatio magnus annus completur."

5. Noe vero filii, Semus Chamus et Iaphetas, cum sedes suas e montibus in plantiam transfassent, Noe plantata vinea epotoque vino inebriatus nudatur. ibi Chamus nuditate patris visa rem veluti per derisum fratribus nuntiat. verum illi, veste in tergum relecta, retrorsum accesserunt, et nuditatem eius aversis oculis contexerunt. qua de causa Noe discussa ebrietate illos votis remuneratur, Chamum detestatur. campus quem incolere Noe filii Sennar vocatur. quorum cuique mul-

W I 11 *καίδων και εις γενεάς προελθόντων ἐπληθύνθησαν οἱ τοῦτων ἀπόγονοι. Νεβρωδὸς δὲ τις ὁ τοῦ Χάμ υἱόνος, ὃς πρῶτος ἄφθῃ γήρας ἐπὶ τῆς γῆς, καλιηρὸς και κατὰ χεῖρα γενναῖτερος τῶν ἄλλων ἐπάρχων, εἰς τυραννίδα τὰ πράγματα περιέστησε, και πόργων οἰκοδομεῖν αὐτοῖς ἐπέθετο ἐξ ὀπτιῆς πλίνθου και ἀσφάλτου ὁ δειδομημένον. οὕτω δὲ μεμηρῶτας ἄρῶν αὐτοῦς ὁ Θεός, ἑτερογλώσσους ἐργάσατο και ἀσυνέτους τῶν παρ' ἀλλήλων φωνῶν διὰ τοῦ τῶν γλωσσῶν μερισμοῦ. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πόργον ἕκαθόμενον νῦν Βαβυλῶν καλεῖται διὰ τὴν σύγχυσιν τὴν περὶ τὴν διάλεκτον· Ἐβραῖοι μὲν γὰρ βαβὲλ καλοῦσι τὴν σύγχυσιν. 10*
 C *καίδωνται δὲ λοκῶν ἐπὶ τῆς ἀλλογλωσσίας, ὡς πῦσαν ἤπειρον και νῆσον πληρωθῆναι αὐτῶν.*

Σειδυμοθέντων δὲ τῶν ἀπογόνων τοῦ Νῶε, ἐξ ἐκείνων τὰ ἔθνη συνείστησαν τε και ἀνομάσθησαν. ἐπὶ γοῦν ὁ Ἰάφεθ υἱός ἐγέννησεν, οἱ ἀπὸ τοῦ Ταύρου και Ἀμάνου τῶν ἄρῶν 15 προῆλθον, ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας ἄχρι ποταμοῦ Τανάιδος, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης ἕως Γαδείρων· ὧν τοῖς ὄνομασι και ἔθνη ἐπεκλήθησαν, Γομαρεῖς μὲν ἀπὸ Γάμερ, οἱ νῦν Γαλάται λεγόμενοι·

I *καελθόντων alter cod. Wolfi. τοῦτου A. 2 ὁ om A. γήρας ἄφθῃ A. 3 γενναῖος τ. δ. κατάρχων A. 5 και ἀσφάλτου A cum Iosepho et LXX, om PW. 6 οἕτα δὲ — 10 τῆς διάλεκτον A; eadem fere codex Wolfianus (cf. annot.) et Iosephus; Ἄλλ' ὁ Θεός τὰς τοῦτων βοιλας διουέδασεν εἰφῶδες, ἀσυνέτους τῶν παρ' ἀλλήλων φωνῶν διὰ τοῦ τῶν γλωσσῶν μερισμοῦ τοῦτους ἀποφηνάμενος. Τὸ δὲ πιδλον ἐκεῖνο νῦν Βαβυλων καλεῖται διὰ τὴν περὶ διάλεκτον σύγχυσιν PW. 10 μὲν om A. 11 δὲ om A, δὴ τὸ Iosephus. 14 υἱός ὁ Ἰάφεθ A. 15 τοῦ om A. ἀρανοῦ A. 16 μέχρι alter cod. Wolfi. 18 γομαρεῖς μ. δ. γάμπερ A.*

tis liberis natis et ha familias propagatis, multiplicati sunt eorum posteri. Nemrodus Chami nepos, qui primus in terris gigas visus est, homo audax et robore manuum praestans caeteris, tyrannicum imperium instituit, eisque turris ex coctis lateribus et asphalto condendae auctor fuit. sic illos insansientes deus conspicatus effectit ut diversis linguis loquerentur et ob sermonum diversitatem alii alios non intelligerent. locus autem in quo turrim aedificaverunt, nunc Babylon vocatur ob sermonum confusionem: nam babel Hebraeis est confusio. ob eam Magagnam diversitatem ita fuisse dispersi, ut omnem continentem omnesque insulas compleverunt.

Ex illis Noe posteris ita dissipatis gentes conditae et cognominatae sunt. Iaphetus quidem septem genuit filios, qui a montibus Tauro et Amane progressi sunt in Asia usque ad Tanaim fluvium, in Europa usque ad Gades: quorum cognomina gentibus sunt indita. Gemares enim a Gomer, nunc Galatae dicuntur. Magogus suos posteros nomi-

Μαγάρως δὲ τοὺς ἔξ αὐτοῦ ἀνόμασεν ὁ Μαγάρ, Ἰκιδάι δὲ τῶν
καλοῦνται. ἐκ δὲ Ἰωβῶν Ἰωνας καὶ πάντες Ἕλληνες ἐπικλη-
θησαν, ἐκ Μάδατ δὲ Μάδαϊοι, οἱ Μῆδοι προσσηγορεύονται τῶν.
Θοβῆλ Θοβήλους τοὺς ἔξ αὐτοῦ ἐωνόμασεν· οὗτοι δ' εἰσὶν D
Ἰβήρες. ὁ δὲ γε Μωσοῦχ τοῦ γένους κατήρξε τῶν Μωσσηρῶν·
Καππαδόκαι δ' οὗτοι νομίζονται. Θειρῶς δὲ Θείρας τοὺς ἔξ
αὐτοῦ προσσηγόρευσεν, οἱ Θερῶεις μετωνομάσθησεν ὕστερον. ἐκ
δὲ τῶν ἐκγότων Ἰάφωθ Ἀσχανάξαι μὲν οἱ κληθέντες Ῥηήηρες ἔξ
Ἀσχανῶξ προήχθησαν, Ῥιφαθαῖοι δὲ (οὕτω πρὶν τοὺς Παφλα-
10 γῶνας ἐκάλουν) ἐκ Ῥιφαθ τὸ γένος ἔκειν πιστεύονται· καὶ Θορ-
γαμαῖοι τῶν Θοργαμῶν πρόγονοι ἑαυτοῖς ἐπιγράφουσι, οἱ Θοργῶες
μετεκλήθησεν ὕστερον. Ἐλισῶν δὲ Ἀλισαίων ἀρχηγέτης ἐγένετο,
οἱ κειρ εἰσὶν Αἰολεῖς. καὶ Θαρσεὺς δὲ τῶν Θαρσεῶν ἐγένετο πρό-
γονος· τὸ γὰρ κάλαι Θαρσεῖς ἐκαλοῦντο οἱ Κίλικες· ὅθιν καὶ ἡ
15 τῶν παρ' αὐτοῖς πόλεων ἀξιολογώτερα Ταρσοὺς καλεῖται, τοῦ P I 21
Ἰῆτα μεταβληθέντος εἰς ταῦ. οὕτως γὰρ τῷ Ἰωσήφω γέγραπται
περὶ τῆς Ταρσοῦ. Ἕτεροι δὲ τῶν Περσῶν φασὶν τῇ τῶν Κιλικῶν
χώρα ἐπιδημήσαντα καὶ πόλιν βουληθέντα κτίσαι καὶ τὸν τόπον
τῆς πόλεως τοῖς οἰκοδόμοις δεικνύοντα τῷ ταραῶ τοῦ ποδὸς
20 πατάξαι τὴν γῆν, κἀντεῦθεν ἐπικληθῆναι τὴν πόλιν Ταρσόν.
Χεθίμα δὲ τὴν νῆσον συνήμισεν ὁ Χεθίμ· ἡ Κήρκος αὕτη ἐστὶ,

4 Θοβῆλ δὲ Θοβήλους A.	6 δ' add A.	Θειρῶς δὲ A,
Θορῶς δὲ PW.	8 Ἰάφωθ ἀσανάξαι οἱ κλ. δ. ἔξ ἀσανῶξ A.	
9 Ῥιφαθαῖοι A.	10 πιστεύεται A.	11 τὸν Θοργαμῶ A.
12 Ἐλισῶν A: utrumque Iosephi codices.		13 δὲ add A.
ἐγένετο] ἐξαρχάταις A.	15 φ οὐ ε A.	γὰρ add A.
17 Περσῶν] ταραῖα A.		

navit Magog; nunc Scythae vocantur. ab Ioban Iones et omnes Graeci
cognomen habent. a Madai Madaci, hoc est Medi, nunc vocantur.
Thebel Thebeles a se cognominavit: Iberes hi sunt. Mosoch auctor
sunt Moschenorum, qui nunc Cappadoces habentur. Theiras a se nomi-
navit Theiros, qui mutato post nomine Thraces dicti sunt. ab Iaphethi
posterioris hi orti sunt, Aschanaxae, Regenes dicti, ab Aschanaxo;
Riphathaei (sic olim Paphlagonae vocabant) genus ducere a Riphathe
creduntur. Thorgamaei Thorgamam auctorem isctant, post mutato no-
mine Phryges appellati. Elisan Alisaeorum princeps extitit, qui sunt
Aeolenses: Tharzus Tharsensium (sic enim olim Cilices vocabantur);
unde praecipua urbs eorum Tarsus dicitur, facta unius litterae muta-
tione: sic enim Iosephus de Tarsis scribit. alii disunt Perseum in Cilli-
ciam profectum ac de condenda urbe cogitantem, dum fabris locum ur-
bis demonstraret, planta pedis (ταρσῶ) terram percussisse, atque inde
urbem cognominatam. Chethimam insulam Chethim incoluit: haec Cy-

παρ' Ἑλλήνων οὕτω κληθεῖσα διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς θεὸν τῆν Ἀφροδίτην, ἣν Κύπρον προσαιγοροῦσιν.

Οἱ δὲ γε παῖδες τοῦ Χάμ τὴν ἀπὸ Συρίας καὶ Ἀμάνου καὶ Λιβάνου τῶν ὄρων γῆν κατέσχον, καὶ ὄσα πρὸς θάλασσαν αὐτῶν Β ἐπέτραπτο μέχρις ὀκειανοῦ κατελήφασιν. καὶ προήλθοσαν ἐκ μὲν 5 Χούς Χουσαῖοι· Αἰθίοπες οὗτοι εἰσὶ. Μισορέμ δὲ Μισραῖων προπάτωρ ἐγένετο· οὕτω δὲ καλοῦνται Αἰγύπτιοι, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου χώρα Μισορὴν ὀνομάζεται. Φοῦτ δὲ τὴν Λιβὴν κατέκρινε, καὶ Φοῦτους τοὺς τῆς χώρας ἐκάλεσε, Φοῦτην δὲ τὴν χώραν αὐτὴν. μεταβλήθη δ' ἡ κλῆσις αὐτῆς μετέπειτα εἰς Δι-10 βότην ἐκ Αἰθῶος υἱοῦ Μισορέμ. Χαναὰν δὲ τὴν κληθεῖσαν ὑστερον Ἰουδαίαν συνοικήσας Χανααίαν αὐτὴν προσηγόρευσε καὶ Χανααίους τοὺς ἐξ αὐτῆς. οἱ δὲ Μισορέμ παῖδες τὴν ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰγύπτου κατέσχον γῆν. μόνου δὲ Φιλιστιεῖμ τῆν ἑπωνυμίαν διεφύλαξεν ἢ ἐκείνου μερὶς, ἣν Παλαιστίνην Ἑλληνας 15 C ὀνομάκασιν. Σιδῶνιος δὲ παῖς πρωτότοκος Χαναὰν ἐν Φοινίκῃ πόλιν ἀνίστησε, Σιδῶνα καλέσας αὐτὴν. Ἀμαθεὶ δὲ Ἀμαθῆν W I 12 ἔκτισε πόλιν, ἣν Μακεδόνες ἀπ' ἐνὸς τῶν Πτολεμαίων Ἐπιφανοῦς λεγομένου Ἐπιφανείαν μετωνόμασαν.

2 ἦν Α, γὰρ PW. 3 ἀρανοῦ Α. 4 αὐτοῖς Α, αὐτῆς Iosephus. 6 μεσραίων Α. 7 οἱ αἰγύπτιοι Α. 8 μεσρεῆν Α. 9 κατέκρινε Α. τοὺς om Α. 10 αὐτῆς] τῆς χώρας codex Colbertinus et Wolfianus alter. 11 Αἰθῶος Α Iosephus, Λιβῶος PW. 12 συνοικήσας Α. 15 ὀνομάκασιν Α, ὀνομάκασιν PW. πρωτότοκος παῖς Α. 17 ἀραθὶ Α. 18 Μακεδόνες — μετωνόμασαν Α cum libris mss Ducangii et altero Wolfii codice; Μακεδόνες κατέκρινε, τὴν δὲ πόλιν Πτολεμαῖος Ἐπιφανῆς λεγόμενος Ἐπιφανείαν μετωνόμασε PW: Iosephus Μακεδόνες δ' αὐτῆς Ἐπιφανείαν ἀπ' ἐνὸς τῶν ἀποστόλων (sic) ἐπωνόμασαν.

prus est, quam Graeci a dea sua Cypride, hoc est Venere denominant.

Chami liberi Syriam et Amanum ac Libanum montes tenuerunt, et quidquid terrae illius mare spectat usque ad Oceanum occuparunt. a Chuso Chusaei sunt orti, hoc est Aethiopes. Mesrem Mesraeorum (sic Aegyptii vocantur, et terra Aegypti Mesren) conditor existit. Phut Libyam incoluit, et regionis incolae Phutos nominavit, ipsamque regionem Phutani. post appellatio eius in Libyam est mutata a Liby filio Mesrem. Chanaan Chananaeam, post Iudaeam vocatam, incoluit, nomine a se indito: populus Chananaei dictus. Mesremi liberi terram quae est a Gaza Aegyptum usque tenuerunt. verum solius Philistinum nomen pars illius retinuit, quam Graeci Palaestinam dixerunt. Sidonius primogenitus Chanaanis filius urbem a se in Phoenicia conditam Sidonem appellavit. Amathes urbem Amatham condidit; quam Macedones a Ptolemaeo Epiphane Epiphaniam nominaverunt.

Ἰάμ δὲ τῶν υἱῶν Νῶε πέμπε τίκονται καλῶς, οἱ τὴν μίχριν
 ἀμικῶν τοῦ κατ' Ἰνδὸν οἰκοῦσιν Ἀσίαν, ἀπ' Εὐφράτου ἀρξά-
 μνοι. Ἐλάμ μὲν οὖν Ἑλυμαίους Περσῶν ὄντας ἀρχηγέτας κατέ-
 λκεν, Ἀσούθ δὲ Νίνον οἰκίσει πόλιν καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸν Ἀσου-
 5 ρίους ἐνόμισσε, καὶ Ἀρφυζὺδ Χαλδαίων προπάτωρ ἦν, Ἀράμ δὲ
 τοὺς Σέρους κληθέντας ὑπερῶν Ἀραμαίους ἐξ ἑαυτοῦ προσηγέ-
 ρευσεν, ὃ δὲ Δαδὸν Δαδῶν προήγγυεν, οἱ Ἀνδοὶ μετέπειτα D
 προσεσηγήθησαν. τῶν δὲ υἱῶν Ἀράμ τεσσάρων ἕκτων ὁ μὲν τὴν
 Τραχωνίτιν οἰκίσει καὶ τὴν Σαμμακόν (μίση δ' ἐστὶ Παλαιστίνη)
 10 καὶ Κολλῆς Συρίας), ὁ δὲ Ἀμμενιαν, Βακτριανὸς δὲ ὁ ἕτερος.
 τοῦ Ἀρφαζὺδ δὲ υἱός· Καϊνῶν, παῖς Καϊνῶν ἡ Σαλά. οὗτος δὲ
 πατὴρ Ἑβραίων. Ἑβραὶοὶ δ' ἔτεκε τὸν Φαλέγ, οὗτω κληθέντα διὰ
 τὸν τῆς γῆς μερισμὸν· διὲ γὰρ ἡ διαίρεσις γέγονε τῶν τότε ἀν-
 θρώπων, καὶ ὁ τῆς γῆς μερισμὸς τότε ἐτέλεθη· γάλακ γὰρ Ἑβραῖοι
 15 τὸν μερισμὸν ἐνομαζούμεν. Ἑβραίων δὲ τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ Ἑβραὶ
 ἀρχῆθεν ἐκλήθη. τοῦ Φαλέγ δὲ υἱός ὁ Ῥαγαῦ, ὃ δὲ Ῥαγαῦ P I 22
 πατὴρ τοῦ Σερούχ, οὗτος δ' ἔτεκε τὸν Ναχώρ, ἐκ Ναχώρ δὲ
 Θάρρα προήλθε, Θάρρα δὲ πατὴρ Ἀβραάμ.

6. Τοῦ δὲ τῶν Ἑβραίων γένους προπάτωρ καὶ πατριάρχης
 20 τῶν αὐτοῦ πατρῶν ὁ μέγας οὗτος γέγονεν Ἀβραάμ, ὃς Χαλδαῖος

2 Ἰδίων A.	4 νίνον A, Νίνον PW.	5 ante Ἀράμ PW
add δ, om. A.	7 ὁ Δαδὸν δὲ A.	προσηγγίσαν A.
8 ἄβραμ A.	10 ἕτερος] Iosephus addit Μησῆς δὲ Μησα- ναίους.	11 καϊνῶν A, Καϊνῶν PW, bis. sala A.
12 φαλλε A.	15 Ἑβραίων] Ἑβραῖοι A.	16 φαλθα A.
υἱός A, ὁ υἱός PW.	ραγαῦ A LXX, Ῥαγαῖβ PW, bis.	

FONTES: Cap. 6. Iosephi Ant. 1 7—18. Genesis 12—25.

Semio Noae filio quinque nati filii, sumpto ab Euphrate initio,
 Asiam usque ad Indicum Oceanum incoluerunt. Etiam Elymaeos Persa-
 rum maiores reliquit; Assur urbem Ninum condidit, et populum suum
 Assyrios vocavit; Arphaxad Chaldaeorum fuit auctor; Aram eos qui
 post Syri nominati sunt Aramaeos a se vocavit; Lud Ludos dixit, qui
 post Lydi sunt appellati. cum autem Arami quattuor essent filii, alius
 Trachonitidem et Damascum condidit quae inter Palaestinam et Coele-
 syriam interiacet, alius Armenios, alius Bactrianos. Arphaxadi filius
 fuit Cainan, Cainanis Sala. is Eberis pater. Eber Phalecum genuit,
 ob terrae divisionem sic appellatum: nam cum illius temporis homines
 dividerentur, etiam terrae facta est partitio, Hebraei autem partitionem
 Phalec dicunt. quae gens ab Ebere auctore suo nomen habet. Phaleci
 filius fuit Ragan, Ragau autem pater Seruchi. is Nachorum genuit,
 Nachorus Tharam, Thara Abrahamum.

6. Gentis porro Hebraeorum auctor et patriarcha suae nationis
 magnus iste Abrahamus exstitit, genere Chaldaeus, a Noe decimus, annis
 Zonaras Annales.

μὲν ἦν τὸ γένος, δέκατος δὲ ἀπὸ Νῶε γενόμενος, διακοσίων ἐτῶν καὶ ἐνεθήκοντα πρὸς δυοὶ διελθροθέντων ἔξ ἔτου τὴν γῆν ἔκτισαν ὁ θεὸς ἐπομβρίας κατέκλυσεν. οὗτος προγόνων ὦν ἀσβεβῶν, πρῶτος ἔγνω θεὸν ἕνα τὸν τῶν ὕλων δημιουργόν, ἐκ τῶν ποιημάτων καταλαβὼν τὸν ποιητὴν, καὶ τοῦτερον μόνον τὴν τιμὴν ἀποδέμειν δὲ θεῖν ἔλεγε. στασιασάντων δὲ διὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν τῶν Χαλδαίων μετῴκησεν ἐκεῖθεν, τοῦ γνωσθέντος αὐτῷ κελιδνοῦ θεοῦ, καὶ τῆς Χανααναίων Ἰσραήλ γῆν. λιμοῦ δὲ τὴν Χανααναίων κίχοντος μεταναστεύει εἰς Αἴγυπτον. καὶ θαναμοσθεῖς ἐπὶ συνέσει, τὴν ἀριθμητικὴν τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τὰ περὶ ἀστρονομίας, ἕμισ-10 θῶς τούτων ἔχουσι, παραδίδωσιν. ἐκ Χαλδαίων γὰρ λέγεται φοιτῆσαι ταῦτα πρὸς Αἴγυπτον ἀκεῖθεν πρὸς Ἕλληνας. Ἀσουρίων δ' ἐπελθόντων τοῖς Σοδομίταις, οἷς συνήκει καὶ Λάτ ἀδελφύκαις ὦν Ἀβραὰμ τῆς Σάρρας τε ἀδελφός, καὶ πολλῶν μὲν πειόντων Σοδομίτων, ἀχιμλιωσιθέντων δὲ τῶν λοιπῶν, καὶ 15 Λάτ τοῖς Σοδομίταις συνηχημαλώτεντο. Ἐμαθὼν Ἀβραὰμ ὅτι τριακοσίοις ἔκτω καὶ δέκα οἰκέταις αὐτοῦ καὶ φίλοις τρωτὶ κατέδωξεν ὅλιον τῶν Ἀσουρίων, καὶ τοὺς τε Σοδομίτας ἔκτισε καὶ τὸν Λάτ. ἐπαινόντι δ' ἐκ τῆς διαίτης ὁ τῆς Σόλυμα πόλιος βασιλεὺς αὐτὸν ἐποδέχεται, κεκλημένος Μελχισεδέκ (σημαίνει δὲ 20 τοῦτο μεθαρμαζόμενον εἰς τὴν Ἑλλήνων διάλεκτον βασιλεὺς δικαίος). Σόλυμα γὰρ ἦν ὄνομα τότε τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ· οὕτως

4 τὸν om A. 7 τοῦ] τούτου A. 11 γὰρ] δὲ A.
 12 ἀκεῖθεν εἰς Ἡλ. A et alter cod. Wolf. 13 δ' om A.
 Σοδομίταις A, Σοδομίταις PW. 15 ἀχιμλιωσιθέντων alter
 cod. Wolf. 17 ἐπισημαίνοντα A. 19 ἐπαινόντι libri omnes.
 δ' om A.

292 elapsis ex quo deus terram universam undis demeruerat, hic impiis ortus maioribus, primus cognovit deum unum, rerum universalitatis officium, auctore ex operibus deprehensio, cui soli tribuendum honorem assererat. qua de re controversia inter eum et Chaldaeos orta, demigravit illinc, auctore quem cognoverat deo, et Chananensem tenuit. quam cum famae promeret, abijt in Aegyptum, ibique ob sapientiam admirationi habitus, arithmetice et astronomice modis tum artium illarum Aegyptiis tradidit: quae quidem a Chaldaeis in Aegyptum atque inde in Graeciam transisse perhibentur. Assyria autem Sodomitas aggressus, apud quos Lotus fratris Abrahami filius et Sarae frater habitabat, ac multis Sodomitarum interfectis caeterisque captis, Lotus etiam inter caeteros capitur. quo Abrahamus intellecto cum 318 vernis et tribus amicis Assyrios persequitur, Lotum ac Sodomitas liberat. reverentem ab hostium persecutione urbis Solymae rex nomine Melchisedecus (qui Graecis regem iustum significat) excepit. Solyma vero tum dico-

ἀρχαία λίαν ἢ πόλις, καὶ χρόνῳ τὰ πρῶτα κληρονομήθη κατὰ
 πατρῶν. τῆς ἀρετῆς δὲ τὸν Ἀβραὰμ ἀποδείξάμενος ὁ Θεὸς ἀμοι-
 βῆν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπηγγέλατο· τοῦ δὲ φαιμένου ἄχαρι πᾶν αὐτῷ
 δοκεῖν εὐεργέτημα, μὴ ἔχοντι τὴν τοῦτο διαδειξόμενον (ἦν γὰρ
 5 ἔτι γονῆς ἀμοιβῶν γνησίας, ὅτι τὴν μήτραν ἡ Σάρρα κινήρωτο), ὁ
 Θεὸς καὶ παῖδα δώσειν αὐτῷ καθυπείλατο, καὶ ἐξ ἐκείνου μέγα
 προελθεῖν ἔθνος, τοῖς ἀστρασι τὸν ἀριθμὸν ἔξιουσίων· καὶ
 περιετριθῆναι τὰ αἰδοῖα αὐτῶν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκλεισσοεῖ ἄφ-
 ρετας, ἕν' εἷς τὸ γένος αὐτοῦ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν ἀνακείμενον·
 10 καὶ περιετριθῆσαν.

Γίνεται τοῖσιν τῷ Ἀβραὰμ παῖς ἑκατὸν γεγονότι ἐνωστῶν
 ἐκ τῆς Σάρρας, ὃν ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ καλεῖται προσέταξε· δηλοῖ δὲ
 τὸ ὄνομα γέλωτα· ἢ ὅτι μωδίαμα τῇ Σάρρῃ ἐγένετο, τέξασθαι W I 13
 αὐτὴν τοῦ Θεοῦ χρηματίσωντος, διὰ τὸ τῆς ὑπασχίσεως δύσελλοι,
 15 παρήλαυ οὕση καὶ μὴ προσδοκῶσα τεκεῖν (ἐνωθήκοντα γὰρ ἐτῶν
 τὸν Ἰσραὴλ τεκοῦσα ἐνύγχευεν), ἢ ὅτι γέλωτος ὑπόθεσις τοῖς γο- P I 23
 νεῦσι τὸ παιδίον ἐγένετο, θυμηδίας δηλαδὴ καὶ χαρᾶς. τεχθέντα
 δὲ τὸν παῖδα τοῦτον κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἡμέραν ὁ πατὴρ περιτέμνει·
 ἔθεν οὕτω καὶ τοῖς Ἰουδαίοις νωμόμισται περιτέμνεσθαι. Ἀραβες
 20 δὲ μετὰ τρισκαίδέκατον ἔτος τοὺς παῖδας περιτέμνειν ἐβόησαν,
 ὅτι καὶ Ἰσμαὴλ ὁ προπάτωρ αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ περιτέμ-
 νητο· τρισκαίδεκα γὰρ ἦν ἐτῶν ὅτε τῷ Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς ἐπέταξε

1 λίαν] ἦν A. 3 ἐπηγγέλατο A, ἐπηγγέλλετο PW. 4 δια-
 δεξόμενος A. 6 prius αὐτῶν] καὶ αὐτῶν A. 15 προσ-
 δοκῶσα A, προσδοκῶσης PW. 19 νωμόμισται A, ἐνωμόμιστο
 PW. ἄραβες A.

batur urbs Hierusalem. adeo vincta illa est atque omnes antiquitate
 superat. deus approbata virtute Abrahami remunerationem illi pollicetur.
 Ille autem dicente, quodvis sibi beneficium inavare fore, qui haereditas
 careret (nequedum enim germanam sobolem susceperat, Sarae vulva
 obstrata), dedit etiam filium ei se daturus promittit, a quo magna
 populus esset propagandus, stellis numero par; eumque una cum suis
 masculi sexus pudenda circumcidere iussit, ne genus eius cum aliis gen-
 tibus confunderetur: itaque circumcidentur.

Abraham iam centenario nascitur e Sara filius, dei iussu Isaacus
 appellatus, quod risum significat: sive quod Sara dato oraculo de partu
 suo riserat, quod ob effectam aetatem promissioni fidem habere difficile,
 neque ulla spes proliis erat (nonagenaria enim Isaacum peperit), sive
 quod puer risus occasio fuerit parentibus, hoc est, alacritatis et laetitiae.
 octavo post natiuitatem die puer circumciditur: qui mos etiam a Iudaeis
 observatur. Arabes vero post annum decimum tertium circumcidere
 pueros solent, quod Ismael gentis conditor circa eam fuerit aetatem cir-
 cumcisus: nam quo tempore circumcisus Abrahamo mandarat deus,

τὴν περιτομήν. σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο Θεόκλητον, ὡς τοῦ
 Θεοῦ τῆς ἐκείνης Ἀβραὰμ ἀκούσαντος καὶ παῖδα δόντος αὐτῷ.
 ἔγειναιτο δὲ τοῦτον ἐκ παιδείας ἦν ἡ Σάρρα αὐτῷ συγκατέλειπεν.
 B ἰδίαις γὰρ ἁμοιροῦσα τότε γοῆς, οἰκεία παιδεία Ἄγαρ ὀνομα-
 σθείσῃ, Αἰγυπτία τὸ γένος, μαγῆται τὸν ἄνδρα ἤρτησαν, καὶ ὁ
 τεκούσης ἐκείνης τὸν Ἰσαάκ, ὤκειώσατο τὸ παιδίον ἡ Σάρρα.
 τεκοῦσα δὲ γε τὸν Ἰσαάκ, τῆς Ἄγαρ οὐκ τῷ νύμφῃ φυγῆν διὰ ζήλο-
 τυλίαν κατεψηφίσαντο. ἀδρονθέντος δὲ τοῦ Ἰσαάκ, ἡ ἄνδρα-
 θέντος κατὰ τὸν Ἑβραίων Ἰωσήπον (εἴκοσι γὰρ καὶ πέντε ἐνιαυ-
 τῶν φησὶ εἶναι τὸν Ἰσαάκ τότε), πείραν ὁ Θεὸς ἐπάγει τῷ 10
 Ἀβραάμ, καὶ καλέσας αὐτὸν θῦμα προσαγαγεῖν κελύει τὸν
 νιόν, καὶ εἰς ἓν τῶν ὀρέων ἀπαγαγόντα τὸν μοτογενῆ τὸν ἀγα-
 πητὸν δλοκαυτῶσαι. καὶ οὐκ ἀντίειπεν ὁ Ἀβραάμ, ἀλλὰ τὸν
 παῖδα προσελθὼς καὶ εἰς τὸ ἐπιταχθέν αὐτῷ ἕρος ἀναγαγόν,
 C τὸν Θεὸν αὐτῷ κοινοῦται χρησμέν, καὶ γενναίως οἴσιν τὴν καθί- 15
 ρωσιν παραινεῖ, κελύοντος τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ κίθεται καὶ ἐκὼν
 ἑαυτὸν παρέχει πρὸς καθίρωσιν, μὴ δίκαιον εἶναι φήσας Θεοῦ
 καὶ πατρὸς ἀντιτείνειν θελήματι. οὕτω ταῦτα τῷ Ἰωσήπῳ ἰστί-
 ρηται. εἶτα φείσασθαι τοῦ νιοῦ κελύεται Ἀβραάμ, καὶ πρὸς
 αὐτομάτως εἰς δλοκαυτῶσιν ἀντιδίδεται. μετὰ ταῦτα θνήσκει 20
 μὲν Σάρρα ἑτῶν ὄσα ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς ἑπτὰ, ὁ δ' Ἀβραάμ

I Θεόκλητον A. 2 εἰσακούσαντος A. 3 ἡ om A. 4 ὀνο-
 μασίση A. 7 γε om A. διὰ] κατὰ A. 8 ἀδρον-
 θέντος — κατὰ] ἀνδραθέντος δὲ Ἰσαάκ κατὰ A. 10 ante
 νότις interpungit A. 11 κελύει προσαγωγῆν A. 14 αὐτῷ A,
 αὐτοῦ PW. 17 φήσας εἶναι A. 21 ὄσα om A.

tredecim annorum fuerat. significat autem Ismaelis nomen divinitus vo-
 catum: quippe quod deus Abrahamum supplicis voti compotem reddi-
 disse, dato filio. genuit autem hunc ex ancilla, cum qua eum Sara
 ram habere iusserat. nam quia tum ex sese nihil parere poterat, a ma-
 rito petiit et cum ancilla domestica, Aegyptia genere, cui nomen Agar
 erat, concuboret: e qua natam Ismaelem pro filio sibi vendicavit.
 post tamen Isaacum genitum, Agarem cum filio ex aemulatione relegavit.
 cum adolevisset Isaacus, aut, ut Iosephus Hebraeus tradit, vir factus
 esset (nam Isaacum tum viginti quinque annorum fuisse ait), deus peri-
 culum facit Abrahami, et filium immolare iubet atque in monte quodam
 adolere unigenitum illum et dilectam. non refragatur Abrahamus, sed
 filio assumpto et in designatum a deo montem abducto communicat ora-
 culum, hortatus ut, quoniam deus ita iussisset, consecrationem fortiter
 ferret. parat ille et ultro se offert victimam: neque enim aequum esse
 dei et patris voluntati adversari. sic ista Iosephus refert. deinde filio
 parcere iubetur Abrahamus, et aras ultro ad incensum substituitur.
 post haec Sara moritur annos nata 127: Abrahamus aliam uxorem dedit

ἦσαν ἠγάγετο κακλημένην Χετοῦραν, ἧς ἦς υἱεὶς αὐτῷ φέονται ἐξ-
 τῷ Ἰσαὰκ δὲ περὶ τεσσαρακοστῶν ἔτος γεγονότι μνηστεύεται ὁ πα-
 τὴρ Ῥεβέκκων ἐκ Μεσοποταμίας, θυγατέρα Βαθουήλ υἱοῦ Ναχώρ D
 ἀδελφοῦ Ἀβραάμ. ἔπειτα τελευταίᾳ μὲν ἔτη ζήσους ἑκατὸν ἐβδό-
 μῆμοντα καὶ πέντε γῆμας δὲ τὴν Ῥεβέκκων ὁ Ἰσαὰκ διδύμους
 παῖδας ἐκ ταύτης γεννᾷ. ὦν τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ καθ' ὄλου τοῦ
 σώματος διασεῖα ἐφέετο θρεῖς, ὅθεν καὶ Ἡσαῦ ἐκλήθη διὰ τὴν
 τριχῶσιν τῷ νεωτέρῳ δὲ ἡ χεὶρ αἶγεται τῆς πτέρυγος τοῦ ἀδελφοῦ,
 τῆς μητριαῆς προικθορέντιος γαστρὸς, διὰ καὶ Ἰακώβ ἀνομάσθη·
 10 περιριστὴν δὲ τὸ ἴνομα καθ' Ἑβραίους δηλοῖ.

7. Γηράσας ἐπὶ ταύτοις ὁ Ἰσαὰκ καὶ τὰς ὄψεις πεπῆρωται.
 καὶ τὸν Ἡσαῦ προσαλασάμενος (προτετίμητο γὰρ ἐκείνῳ διὰ τὰ
 πρωτοτόκιον) καὶ θηράσας κελεύει καὶ ἐτοιμάσαι δάπνον αὐτῷ, P I 24
 "ἵνα φαγῶν" φησὶν "εὐλογῆσω σε πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν." καὶ
 15 Ἡσαῦ μὲν ἔξῃσι πρὸς θήραν, ἡ δὲ Ῥεβέκκα φιλοῦσα μᾶλλον τὸν
 Ἰακώβ, καὶ τοῦτον καλέσασα, εἶπεν ἡ ὁ πατὴρ ἐπέταξε τῷ Ἡσαῦ,
 καὶ οπειῶσαι παρεκλεύσατο πρὸς τὸ ποιμῶν καὶ δύο κομίσει
 ἀπαλοὺς ἐρίφους αὐτῇ, ὡς ἂν ἐκ τούτων ἰδέσματα ἐτοιμάσῃ τῷ
 γέροντι ὅλα φιλεῖν ἐκείνων ἐπίσταται, καὶ φαγῶν εὐλογῆσῃ αὐτόν.
 20 ὁ δὲ ποιεῖ κατὰ τὰς μητριαῆς ἐντολάς. ἤδη δὲ παρεσκευασμένων
 τῶν ἰδασμάτων, τοὺς βραχίονας τοῦ παιδὸς περιελίσσει ταῖς

1 χετοῦραν A.	4 ἐβδομημοσενεκά A.	6 ἐκ ταύτης
παῖδας A.	καθόλου PW.	8 δὲ νεωτέρῳ A.
9 προει-		9 προει-
θερωτός A.	10 καθ' Ἑβραίους W,	καθ' Ἑβραίους A,
κατ'		
Ἑβραίους P.	11 γησᾶ A.	ὁ om A.
12 προσαλασάσαι·		
προτίειπε γὰρ A.	14 ἵνα φησὶ φαγῶν A.	19 εὐλογῆσαι A.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 1 18 et 19. Genesis 27—30.

Cocturam nomine, e qua filii sex ei nascuntur. Isaaco annos circiter
 40 nato Rebeccam filiam Bathnelis, fratre Abrahami Nachoro nati, in
 Mesopotamia despondit. deinde moritur, cum vixisset annos 175.
 Isaacus Rebecca ducta gemellos ex ea procreat: quorum natu maior ob
 hirtos corpore pilos Esau vocatus; minor plantam maioris, qui prior ex
 utero materno exsilierat, manu retinet, ob id Iacobus appellatus, quod
 Hebraeis supplantatorem notat.

7. Post senio confectus Isaacus atque erbatas oculis vocat Esau
 (is enim ob aetatem praerogativam praeferebatur alteri), venatum ab-
 legat ut cenam sibi pararet, "quo" inquit "ante obitum meum tibi bene
 precer." Esau venatum proficiscitur. Rebecca Iacobis amantior, illi
 arcescens, quid pater Esau iussisset, dicit: mandat ut e grege duos
 teneros hoedos afferat, quo ex his edulia conficeret seni, quibus cum
 delectari sciebat; hisque comedis, ipsi bene precaretur ille. paret ma-
 teralis iussis Iacobus. paratis iam edulis, brachia filii pellibus hoedo-

τῶν ἐρίφων δοραῖς, καὶ δίδωσι τὸ δειπνῶν ἀπαγαγεῖν τῷ πατρὶ.

B Ἰσαὰκ δὲ τῇ φωνῇ τὸν Ἰακώβ εἶναι τὸν προσόντα αἰσθόμενος, ἔγγιστα προσκαλεῖται αὐτὸν καὶ τῶν χειρῶν ἐπαφθεῖται. τοῦ Θεοῦ δὲ πάντως τὸν Ἡσαῦ ἐβλογίας ἀνάξιον κρῖναι, ἔδοξεν Ἰσαὰκ

W I 14 τὸν πρωτότοκον αὐτῷ παρεστῆναι εἶδόν (ἠπάτητο δὲ τάχα διὰ τὸ βραδὺ τῆς τριχῆς), καὶ φαγῶν ἐβλόγησε τὸν Ἰακώβ. ἐπανήλθε δὲ καὶ Ἡσαῦ καὶ εὐλόγησε δεξιὸν τῷ πατρὶ καὶ ἔπει τὴν ἐβλογίαν. ὁ δὲ ἔγνω τὸ σόφισμα καὶ "ἐλθόν" ἔφη "ὁ ἀδελφός σου ἔλαβε τὴν ἐβλογίαν σου." τοῦ δὲ ὀλοφρομένου καὶ ἀξιοῦντος ἐβλογηθῆναι, μηδὲ γὰρ μίαν εἶναι παρ' αὐτῷ ἐβλογίαν, παρακληθεὶς 10

C Ἰσαὰκ ὤμωσεν μὲν ἐβλογῆσαι, ὅτι δὲ μὴ τῷ ἐνηχοῦντι ἐκείνῳ ἔδοκει θείῳ πνεύματι ἐβλογίας τοχεῖν τὸν Ἡσαῦ, ἐπεὶ μὴδ' ἄξιός ἦν αὐτῆς, εἰς ἀρὰν ἀντ' ἐβλογίας ἰσχυροῦτο τῷ Ἰσαὰκ ἢ φωνῆ-δυσμενῶς εἶχε διὰ ταῦτα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὁ Ἡσαῦ. ὁ δὲ τὸν ἀδελφὸν δεδοικώς, συμβουλή τῆς μητρὸς εἰς Μεσοποταμίαν ἀπέρ-15 χεται. ἀπὸ τῶν ἀξιοῦται καθ' ἑνὸς τοῦ ἄδομένου θεάματος τῆς κλίμακος, ἧς τῶν ἄκρων τὸ μὲν τῇ γῆ τὸ δὲ τῷ ὀβραθῶ προσετήρηστο, καὶ μεῖνται τὰ μέλλοντα ἐκ τοῦ κρείττουτος, καὶ πᾶν τόπον ἐν ᾧ τὸ ὄραμα εἶδε Βαιθὴλ προσηγόρευσε· ὅτι οἱ δὲ θέλει εἶσθαι καθ' Ἑλλήνας. καταντήσας δὲ εἰς Χαρρὰν κατήχθη 20

D πρὸς Λάβαν τὸν τῆς μητρὸς τῆς Ρεβέκκας ὁμοίμου, καὶ ξενίας παρ' ἐκείνῳ τετύχηκε καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ποιμνίων πιστεύεται.

B τοῦ δὲ Θεοῦ A. 4 εὐλογίας om A. 9 δ' A. 13 ἐν-
ποδῶν αὐτῷ τῷ Ἰσαὰκ A. 19 βραδὺ A. 20 χειρῶν A,
Χαρρὰν LXX Iosephus, Καρρὰν PW. 22 ἐκείνου A.

ram involvit mater, et cenam dat patri offerendam. Isaacus Iacobum ex voce agnatum proxime se accedere iubet, mansueque contractat. sed quia deus Esau faustis omnibus semel indignum indicarat, putavit Isaacus primogenitam sibi filium adstituisse, pilorum formam asperitate deceptus, ciboque sumpto bene precatus est Iacobo. rediit et Esau, oblataque patri cena faustam precationem postulat. agnoscit ille imposturam et "frater tuus" inquit "illam interceptit." quo simulante et faustam precationem flagitante (neque enim unicam dumtaxat filii esse), motus precibus Isaacus, bene precari homini instituit ille quidem, sed quia id resonanti in eo spiritali sancte non placebat, quod tali fortuna indignus esset Esau, Isaci vox pro fausta precatione in execrationem vertebatur. his de causis infensus fratri fit Esau: qui illius metu percubus, de consilio matris in Mesopotamiam discedit. inter proficiendum ostentum illud scalae celebratum in somnis videt, cuius una pars terrae, altera easlo funkeretur, et futurarum cognitione rerum divinitus instruitur. locum oblatas visionis Baethel vocat, quod divinum domicilium significat. profectus Charan, apud Labanem Rebecca matris fratrem divortii: a quo exseptus hospitaliter, curas gregum prae-

δέο δὲ τῆ Λάβαν θυγατέρας ἐτήρχατον, ὡς ἡ μὲν πρῶτον Λεία ἢ δ' ἑτέρα Ραχὴλ ἐπακάλητον. εἰς ἔσχατα οὖν τῆς νεω-
 τρας ἠφείδιστο Ἰακώβ ἀστείας οὔσης τὸ εἶδος παρὰ τὴν ἀδελφὴν,
 καὶ προσάγει λόγους τῆ Λάβαν περὶ αὐτῆς, ὃ δὲ ἑμολογεῖ κατηγ-
 γυῆσαι τῆ Ἰακώβ τὴν Ραχὴλ εἰ ἐπὶ ἔτη ἐπὶ δουλεύσει αὐτῆ.
 κατανοῶσι πρὸς ταῦτο ὃ ἐρωτῆς, παρήχεται ὃ καιρός, ἐτοιμάζει
 τοὺς γάμους ὃ πενθερός· νεκρὸς δὲ τὴν πρῶτον τῶν θυγα-
 τέων συνενόησι τῆ Ἰακώβ. γνοὺς δὲ μεθ' ἡμέραν ὡς βεβηπά-
 τηται, ἀδικίαν ἐπενοήθει σὺ πενθερῶ, ὃ δὲ καὶ τὴν Ραχὴλ
 10 αὐτῆ ἐπαγγέλλεται μετὰ δουλείαν ἑτέρας ἰσότητας, κίβηται οὖν P I 25
 αὐτῆς δουλεύσει ἢ Ἰακώβ, δουλούμενος ἔσχατα, καὶ μεθ' ἑτέραν
 ἰσότητας καὶ τῆ Ραχὴλ συνενόηται.

Τῆ μὲν οὖν Λεία παῖδες ἦσαν εἰς Ἰακώβ, καὶ Ραχὴλ μὲν
 καλεῖ τὴν πρωτότακον δευτ. κατ' ἄλιον αὐτῆ γίνεται τοῦ Θεοῦ.
 15 ἰδάνεται γὰρ ἐρωμένης τῆς ἀδελφῆς τῆ ἀνδρὶ, καὶ προσάγει
 μᾶλλον ἐπιματῆρα γενήσασθαι εἰ ἀχρὴ κατὰ γαστρός. τὴν δευ-
 τεραν δὲ Σαμίων ὀνομάζει· ἄλλοι δὲ ταῦτο ἐπήμασιν τῶν Θεῶν
 γινώσθαι αὐτῆ. καὶ ἐπὶ ταύτῃ γενῆται Λεὶα· κοινότης τῶν-
 νομι σημαίνει βεβαιωτήν. μεθ' ὃν Ἰακώβ αὐτῆ ἀποτίσεται· B
 20 ἐπαφροσύνης ἢ κλησας δηλωτικῆ. τῆ δὲ Ραχὴλ παιδίον οὐκ ἦν,
 καὶ δουλοκία μὴ δι' ἀπειρίαν παρενδοκμηθῆν, δέεται τοῦ ἀνδρός

2 ἐπακάλητο A. οὖν] δὲ A. 4 δ' A. 9 ἐπαγγέλλει A.
 10 οὖν om A. 13 βουβησι A ubique. 16 ἐτοιματῆρα]
 ἐν τῇ βήτρα A. 18 ἐπὶ ταύτῃ AW, ἐπὶ ταῦτο P. 19 αὐτῆ A.
 21 παρενδοκμηθῆναι A.

scitur. Labani porro duae erant filiae: natu maiori Liae, minori Ra-
 chelis nomen erat. Iacobus amore junioris corripitur, quae sororem
 forma superabat; et Labanem de ea alloquitur. is desponsurum se illam
 ei pollicetur, si septem sibi annos inserviat. annuit amator, tempus
 elabitur, nuptias apparat socer: sed nocta filiam natu maiorem Iacobo
 in thalamum adducit, qui mane impostura cognita, cupa socero de in-
 iuria expestulat. ille autem Rachelem etiam ei post alterius septennii
 servitutem pollicetur. eam condiciosem Iacobus amore subactus denuo
 accipit; et alteris septem annis elapsis, Rachelis etiam matrimonio
 potitur.

Lia iam e Iacobo liberos habebat, ex quibus primogenitum Ra-
 benem appellavit, quod ex divina misericordia is sibi contigisset: aegre
 ferebat enim amorem mariti erga sororem, sperabatque se honoratam
 fore si uterum ferret. secundum Symeonem appellat, quod vota ipsius
 exaudisset deus. post hunc Levis nascitur, qui coniunctionis confirma-
 tionem significat. hunc Iudas sequitur, quod nomen gratiarum actio-
 nem sonat. Rachel, quia liberos non habebat, verita no minus gratiosa

τῇ Θεραπειῇ αὐτῆς συνελθῶν. ὁ δὲ καὶ πέθεται καὶ τῇ Βάλλῃ
 συνέρχεται, καὶ παιδίον ἔξ' Ἰακώβ ἢ Βάλλα γεννᾷ, καὶ Δαν
 ἐκλήθη ὁ παῖς. Θεβαριτον εἰκονεν Ἕλληνας. καὶ τῆς αὐτῆς αὐτῆς
 τίκεται Νεφθαλιμ, ἐπιμηχόνητος, ὅλον διὰ τὸ ἀντιτεχνήσασθαι
 πρὸς τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς. ζῆλοι ἐπὶ τούτοις ἢ Λεία, ὅ
 καὶ πυραματακλίνει κάκιστη τῷ Ἰακώβ Ζελφάν τὴν ἰδίαν θερά-
 πειαν. **C** αὐτῶν. καὶ ἐπὶ τούτῳ τίκει καὶ ἕτερον, ὄφτος δ' ἦν ὁ Ἰωσήφ.
 λέγεται δὲ μακαριστῆς, ὡς εὐκλείας τῇ Λείᾳ διὰ τὴν πολυτεκνίαν
 καὶ μακαρισμοῦ γέννητος αὐτός. τῇ Λείᾳ δὲ Φουβίμ τοῦ υἱοῦ **10**
 Ραυδρυγόρου μῆλα κομίσαντος, ἦκει Ραχὴλ μεταδοῦναι τούτων
 αὐτῇ, καὶ ἀμοιβὴν προτιθεὶ τῇ ἀδελφῇ τὸ κατ' ἐπιβίην τὴν
 νόκτα λείπρον τοῦ Ἰακώβ. ἢ γὰρ νόξ ἐκείνη τῇ Ραχὴλ προσε-
 κλήρωτο. καὶ συνεννόηται διὰ τοῦτο τῇ Λείᾳ ὁ Ἰακώβ, καὶ
 τίκει πῦδας ἑπὶ δύο τὸ γυναικῶν, τὸν Ἰσάχαρ (τὸν ἐκ μισθοῦ δὲ **15**
 γεγονότα σημαίνει τὸ ὄνομα) καὶ Ζαβουλών (δηλοῖ δὲ τὸν ἠγευ-
 ψασμένον ἔνοια τῇ πρὸς αὐτὴν) καὶ θυγατέρα κληθεῖσαν Δίταν.
 γίνεται δὲ καὶ τῇ Ραχὴλ υἱὸς Ἰωσήφ. τὸ δ' ὄνομα προσθήκη
D
W I 15 τινὸς γεννησομένου δηλοῖ.

8. Ἐτη μὲν οὖν εἴκοσιν ἐποίησαν τῷ κεντρῷ Ἰακώβ **20**
 εἶτα ἀποχωρήσαι θάλων οὐ συγκεχώρητο. ὅθεν κρῖνα μετὰ τῶν

2 παιδίων] καὶθα Α. 5 τοῦ ἀδελφοῦ Α. 7 αὐτῆ Α, αὐτῆ PW.
 καλλίσι Α. 8 ἐπὶ τούτῳ Α. αὐτῆ Α. 9 καὶ μακαρισμοῦ
 διὰ τὴν πολυτεκνίαν Α. 15 δύο Α, δύο PW. 20 εἴκοσιν Α,
 εἴκοσι PW. 21 συγκεχώρηται Α. ὅθεν καὶ κρῖνα Α.

Fontes. Cap. 8. Iosephi Ant. 1 19—22. Genesis 31—35.

esset, maritum orat ut cum ancilla sua congrederetur, ille obtemperat;
 ex eoque Iacobi cum Balta (id enim ancillae nomen erat) congressu
 Dan nascitur: divinum iudicium hoc vocabulum significat. rursus eadem
 Nephthalim parit, hoc est astutum: quod hoc astu foecunditati sororis eo
 opposuisset. Lia aemulatione incitata Zelpham ancillam suam et ipsa
 Iacobo deponet, quae Gadum peperit: fortuitus vocari queat. alium
 post hunc Asserem parit, quem prosperum interpreteris licet, quod Lia
 ob liberorum multitudinem celebris et beata per illum partum habenda
 esset. cum autem Ruben Liae filius mandragorae mala attulisset, Ra-
 chel partem sibi dari petit, concesso Liae nocte illa, quae sibi debe-
 batur, mariti concubitu: e quo muliercula Isacharem suscipit, quod
 nomen mercede genitum significat; et alterum filium Zabulonem, hoc
 est, pignus benevolentiae erga se; ac filiam Dinam. nascitur et Rachel
 filius Iosephus: id nomen accessionem rei alicuius futurae notat.

8. Sic annis viginti Iacobus socii opilio fuit; et cum disces-
 surus esset, non situs est. itaque clam cum uxoribus, ancillis et liberis

γυναικῶν σὸν ταῖς θεραπευσίαισι καὶ τοῖς παισὶν ἀπεδίδρασκον, καὶ
 τὴν κτῆσιν προσεπαγόμενος καὶ τῶν βοσκημάτων ἄπερ αὐτῷ τοῦ
 ποιμαίνειν μισθὸς προσενέμνητο. Ῥαχὴλ δὲ καὶ τὰ εἶδωλα τοῦ
 πατρὸς ἐπιφέρειτο, σὺχ ὡς τιμῶσα ἄλλ' ἢν' ἔχοι ταῦτα κατα-
 5 φρογὴν εἰ ἐπιδιώδασ αὐτοὺς ὁ πατὴρ καταλάβοι. τοῦ δὲ Λάβαν
 κατ' ἐβδόμην ἡμέραν καταλαβόντος, κατ' ἄναρ ἐπέταξεν αὐτῷ
 ὁ θεὸς σπεισασθαι τῷ Ἰακώβ. μεθ' ἡμέραν δὲ λόγοι ἀμφοῖν
 γίνονται, καὶ τοῦ Ἰακώβ μηθὲν ἀδικεῖν ἀποδείξαντος, περὶ τῶν P I 26
 πατρῶων θεῶν ἐπενεκάλει ὁ Λάβαν αὐτῷ. ὁ δὲ μηδὲν περὶ αὐ-
 10 τῶν συνειδῶς ἐρεινῶν παρεχώρει. καὶ γίνεται ἡ ἔρευνα. ἡ Ῥα-
 χὴλ δὲ τὰ εἶδωλα τῇ ἀστροφῇ τῆς φερούσης αὐτὴν καμήλου ἐπι-
 θησι, καὶ αὐτὴ ἐπενάθητο φάσκουσα τὴν τῶν ἐμμήσιων φῶσιν
 αὐτῇ ἰνοχλεῖν. ὁ δὲ Λάβαν μὴ ἂν ποτε τὴν θυγατέρα μετὰ
 τοιοῦτου κάθους τοῖς θεοῖς αὐτοῦ προσελθεῖν οἴηθεῖς, παρήλαθεν
 15 αὐτήν. καὶ ὁ μὲν ἀνέλευξεν, ὁ δὲ Ἰακώβ τὸν ἀδελφὸν δεδιώς,
 προπέμπει θηλῶν αὐτῷ τὴν ἐπάνοδον, καὶ δῶρα στέλλει αὐτῷ.
 περὶ δ' ἐπιγενομένης φαντάσματος συντυχῶν διεπάλασε καὶ ἰδοῦσε
 κρατεῖν. αἰσθόμενος δὲ ἄγγελον εἶναι θεοῦ, εἰπεῖν αὐτῷ παρε- B
 κάλει, τίνα μοῖραν ἔξει. ὁ δὲ τὸ κρατῆσαι θεοῦ ἀγγέλου μεγά-
 20 λων ἀγαθῶν σημεῖον ἠγέσθαι δεῖν ἔλεγε, καὶ Ἰσραὴλ αὐτὸν καλεῖ-
 σθαι ἐκέλευεν. τοῦτο δὲ οἱ μὲν ἄλλοι νοῦς ὄραν θεὸν ἐριση-
 νέουσαν, Ἰωσήφου δὲ τὸν ἀντιστάνα θεῖα ἀγγέλω σημαίνειν

3 προσενέμνητο A. 4 ἔχη A. 10 καὶ γ. ἡ ἔρευνα]
 καὶ δες ἔρευνα A, καὶ ὡς ἡ ἔρευνα γίνεται alter codex Wolfii.
 12 αὐτῇ] αὐτῆ A. 13 ἀμφοῖν alter codex Wolfii. 15 δὲ]
 δ' A. 20 ἔλεγε δεῖν A.

fugam caput, abductis una bonis suis et pecudibus quas pastionis mer-
 cede nactus fuerat. Rachel etiam simulacra patris abstulit: non quod
 illa veneraretur, sed ut ad ea confugere posset si a patre persequente
 deprehensa esset. cum autem Laban eos die septimo consecutus esset,
 somnio divinitus monetur ut reconcilietur Iacobo. posttridie verbis utrius-
 que factis, etsi Iacobus demonstrarat nullam a se ortam fuisse iniuriam,
 Laban tamen de patris diis cum accusabat. qui eius rei nescius, inqui-
 sitionem illi permittit. inquit ille, sed Rachel simulacris sellae cameli
 qua vebebatur subiectis insidens, menstruorum fluxu laborare se ait.
 Laban, qui filiam ad deos suos eo malo conflictantem nunquam accessu-
 ram persuasam haberet, ea praeterita domum revertitur. Iacobus vero
 fratrem metuens, suum reditum illi, muneribus praemissis, denuntiat.
 nocte superveniente cum spectro sibi decertare victoriamque potiri visus,
 cum angelum esse dei animadvertisset, orat ut sibi diceret quo fato
 usurus esset. Ille victoriam divini angeli magnorum bonorum signum
 habendam esse asserit, et Israellem vocari iubet. quam vocem alii men-
 tem quae deum videat interpretantur, Iosaphus cum qui divino angelo

φροῖν. Ἰακώβ δὲ τὸν τόπον καλεῖ Φανουήλ, τριτάτου Θεοῦ πρόσωπον. γενομένου δ' ἐν τῇ πόλει τῇ πρὸς τὸν ἄγγελον ἀλήματος ἀντιφ. περὶ τὸ νεῦρον τὸ πλατὸν, ἐκείνους τε τὴν ταύτην βρωσάν ἀπειπάτο, καὶ δι' ἐκείνου καὶ τῷ ἐκείνου γένει παντὶ ἀπηγόρευται. ὑπαντήσαντος δὲ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Ἰσαακ, συντί-5
C βάλον ἀλλήλοις καὶ ἠπαύσαντο. ἔτα ὁ μὲν Ἰσαακ ἀπελλήθη, Ἰακώβ δ' ἀφίκετο πρὸς τὰ Σικίμα. τῶν δὲ Συκιμιτῶν ἑορτὴν ἀγόντων, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Διώνη εἰς τὴν πόλιν παρελήθη, τὰ τῆς ἑορτῆς ἱστορήσασα. θεασάμενος αὖν αὐτὴν Συχέμ ὁ τοῦ τῆς πόλιος βασιλέως υἱός, φθίρει δι' ἄρπαγῆς. ἔπειτα δ' τοῦ-10
 του πατρὸς ἔδρευτο τοῦ Ἰακώβ συζῆσαι τὴν Διώνην τῷ Συχέμ· ὁ δὲ οὐ κατένευσε. Συμιων δὲ καὶ Λευὶ τῆς πόρος ἑμομήσαντο ἀδελφοί, διὰ τὴν ἑορτὴν ἐπιχευόμενων τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ κυρηβαρούντων, νύκτωρ παρελθόντες πᾶν ἄρσεν ἠβηρὸν ἀναφώσει καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ταῦτά φησιν ὁ Ἰωάννης·
D πικρανιώτερον δὲ περὶ ταύτων ἢ βίβλος ἱστορεῖ τῆς Γενέσεως. λέγει γὰρ ὅτι Ἐμμὸρ τοῦ πατρὸς Συχέμ ἀξιοῦντος συζυγῆσθαι τὴν Διώνην τῷ υἱῷ αὐτοῦ, Συμιων καὶ Λευὶ εἶπαν ὡς "εἰ περιεμνηστῆεν οἱ ἐν τῇ πόλει ἄρσενες πάντες, δώσομεν τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν τῷ υἱῷ σου", καὶ οὕτως κατεδέξαντο τὸν λόγον καὶ περιε-20
 μνήθησαν ἅπαντες. κατὰ δὲ τὴν ἐκ τῆς περιεμνήσεως τρίτην ἡμέραν πονηρῶς τῶν περιεμνηθέντων διακειμένων καὶ ὀδονωμένων διὰ τὴν φλεγμονήν, ἐπέθεντο αὐτοῖς καὶ ἀνείλον ἅπαντας, ἀγνοῦντος

8 ἀντιφ. om A. ὁ ἀπηγόρευσε om A. τοῦ om A. 13 τῶν
 om A. 15 ὁ om A. 19 et ἐν om A. 22 πονήρας A.

restiterit significare tradit. Iacobus locum illum Phanuel, hoc est, dei faciem vocat. et quia in lucta cum angelo poplitis dolore affectus fuerat, cum ipse illius esu abstinuit, tum omnis eius posteritas ab eo ut illicito abhorret. frater Esau obviam illi progressus, salute dicta acceptaque recedit. Iacobus Sicima pervenit. Sicimitis autem festum celebrantibus, filia eius Dina spectandae festivitatis gratia urbem ingreditur. quam conspectam Sychemus regius adolescens rapit, raptam stuprat. rex adolescentis pater Iacobum orat ut Dinam Sychemo despondeat. re non impetrata Symeon et Levis uterini puellae fratres, civibus ob festivitatem convivantibus atque inebriatis, urbem noctu ingressi, mares prostratos omnes ipsamque regem cum filio trucidant. haec Iosephus tradit: sed liber Genesios probabilius his de rebus disserit. cum, inquit, Emmor Sychemi pater Dinam filio uxorem peteret, Symeonem et Leviam dixisse, si mares urbis omnes circumciderentur, se filio eius sororem suam desponsuros. qua accepta condicione circumcisos esse omnes, ac die inde tertio, cum ex cruciata ardoris male haberent, ab illis truci-

τοῦ Ἰακώβ. ᾧ χαλεπαίνοντι διὰ ταῦτα θαρσύν ἐκέλευσεν ὁ θεός. P I 27
 ἔλθων δὲ ἐν Βαιθλὴλ ὁ Ἰακώβ, ἕπον τὸν ὄνειρον ἐδιείπαστο, ἔδυσεν.
 καὶ προΐων τὴν Ῥαχὴλ ἐκ τοιαυτοῦ θανοῦσων ἐν Ἐφραθᾷ θάψεται.
 καὶ τὸ ἔξ αὐτῆς παῖδον Βενιαμὴν ἐκάλεσε, διὰ τὴν ἐκ' αὐτῆς
 ἐγνωμένην τῇ μητρὶ ἑδόνην. ἔλθων δ' εἰς Χεβρών πόλιν τῶν
 Καναναίων, κατέλαβε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἐν ζῶντι, ἣ δὲ
 Ῥεβέκκα ἔφθη θανεῖν. θνήσκου δὲ μετὰ βραχὺ καὶ ὁ Ἰσαὰκ, W I 16
 καὶ θάπτεται σὺν τῇ γυναικὶ παρὰ τῆ γονιᾷ μημηίει, βιώσας
 ἕτη πέντε καὶ ὄγδοήκοντα πρὸς τοὺς ἑκατὸν.

10 9. Ἠσαῦ δὲ ἤραγα τῆς Ἰδομυαίας, καλλίστας τὴν χεῖραν
 ἐφ' ἑαυτοῦ. Ἐδώμ γὰρ ἐκεῖνος ἐκάλητο, ὅτι ἀπὸ θήρας ποτὶ B
 λιμώτων ἐπιπλήθων, καὶ τὸν ἀδελφὸν εὐρὸν φακῆν ἰτομέ-
 σασκε ἑαυτῷ πρὸς τροφήν, ἥξιον δοῦναι αὐτῷ· ὁ δὲ ἀποδόσθαι
 αὐτῷ τὸ πρῶτον ἠγάπησεν ἀντὶ τῆς φακῆς. καὶ παραχωρεῖ
 15 τοῦτον μισθὸν ὄρων αὐτῷ διὰ τὸν λιμὸν· ἔδωκε Ἐδώμ ἐπιπλήθην,
 δὴ τὴν ξανθότητα τῆς φακῆς· σφόδρα γὰρ ἦν τὴν χροίαν τοιαύτη.
 Ἐδώμ δὲ παρ' Ἐβραίοις τὸ ἐρυθρὸν ὀνομάζεται.

Ἰακώβ δὲ τὸν ἐκ τῆς Ῥαχὴλ Ἰωσήφ διὰ τε τὴν τοῦ προσώ-
 που εὐροσίαν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν πλείον τῶν ἄλλων παίδων
 20 ἠγάπα. ἣ τε γοῦν τοῦ πατρὸς στοργὴ καὶ οἱ ὄνειροι αὐτῷ ἐδί-
 κασαν.

1 ἐκέλευσε θαρσύν A. 2 ὁ om A. 3 θάπτεται ἐν Ἐφραθᾷ A.
 4 ἐκ' αὐτῆς A. 5 χεῖρας A. 8 παρὰ] ἐν A. 9 πρὸς]
 σὺν A. 12 φακῆν A. φακῆν PW. 14 τὸ πρῶτον αὐτῷ A.
 15 ὄρων A. αὐτῷ add A et Iosephus. 16 χροίαν A.
 18 προσώπῳ] εὐροσίαν A. 19 πλείον om, μᾶλλον post ἠγάπα
 add A.

FONTES. Cop. 9. Iosephi Ant. 2 I—5. Genesis 25 et 36—40.

datae, Iacobo ignerante, quem facinus illud graviter ferentem bono
 animo deus esse iubet. inde Bastelem profectus Iacobus, ubi somnium
 viderat, rem divinam facit, ac progressus Rachelem ex partu mortuam
 Rebratae sepehit, puero ob matris ex eo dolorem Beniamine appellata.
 Chebronem profectus patrem Isaacus adhuc viventem invenit: sed Re-
 becca iam obierat. nec multo post etiam Isaacus moritur, et una cum
 uxore in patrio monumento sepelitur, expletis vitae annis 185.

9. Esauis autem Idumaeas imperabat, regioni a se dato nomine.
 Edom enim vocatus fuerat, quod aliquando famebitus a venatu reversus,
 cum a fratre petisset ut lentem, quam ille sibi coxerat, daret, iure-
 iurando adactus actatis praerogativam illi concessit. ex eo cognomi-
 natus est Edom, ob rufam admodum lentis colorem: Edom enim Hebraeis
 rufum significat.

Iacobus Iosephum ob vultus elegantiam et ingenii dexteritatem
 praecae ceteris diligebat. itaque et patria caritas et somnia, quae vi-

αὐτοῦ εἰς φθόρον αὐτοῦ τοὺς ἀδελφοὺς κικλήσκουσι. τῶν δὲ ἀει-
 ράτων τὸ μὲν ἦν τοιοῦτον. ἐν ὧρα θέρους ἰδόντι μετὰ τῶν ἀδελ-
 C φῶν θερμῶν ἀράγματα δεσμεῖν καὶ τῶνάι, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ
 ἤρημιν, τὰ δὲ τῶν ἀδελφῶν προστρέχοντα προσκυνῶν τοῖς αὐτοῦ.
 τὸ δέ, πῶν ἤλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀστέρων 5
 πρόσκυνεν ἰδόντι αὐτῶν. ταύτας τὰς ἄρκους τῷ πατρὶ διηγού-
 μενος, παρόντων καὶ τῶν συγγενῶν, τὴν δὴλωσιν ἐξέτει μαθεῖν.
 ὃ δὲ εὐδαιμονίαν κατήγγειλε τῷ παιδί, καὶ καιρὸν ἤθεε κατ' ἐν
 ὑπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν τιμηθῆσεται καὶ πρόσκυνη-
 θήσεται. ταῦτα τοὺς ἀδελφοὺς ἐλάπησε τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ὑπε- 10
 βλέποντο τὸ μισράκιον. νεμόντων δὲ τὰ ποιμνία τῶν παιδῶν τοῦ
 Ἰωσῆφ ἐν Σιμῶσι, ὃ πατὴρ πέμπει τὸν Ἰωσήφ ἰακίμους ἐπισκε-
 D ψόμενον. οἱ δὲ τοῦτον ἰδόντες ὤρησαν ἀπειλεῖν. Ῥουβὴμ δὲ
 συναβούλευε μὴ ἀτόχειρας γενέσθαι τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλ' εἰς τὸν
 παρακαίμενον λάκκον ῥῆσαι αὐτόν, ἵνα ἀποθάνῃ ἐκεῖ, καὶ οὕτως 15
 μετρώτερον ἦτοιο τὸ κακόν. συναινεσάντων δὲ τῷ λόγῳ τῶν
 νεανίσκων, λαβὼν ὁ Ῥουβὴμ τὸ μισράκιον, ἤραμα καθήμηνεν εἰς
 τὸν λάκκον. Ἰούδας δὲ ἐμπόρους ἰδὼν Ἄραβας, συναβούλευσε
 τοῖς ἀδελφοῖς τὸν Ἰωσήφ ἀπεμπολῆσαι αὐτοῖς. καὶ δόξαν τοῦτο,
 τοῖς ἐμπόροις αὐτὸν ἀποδίδονται μνῶν εἴκοσι, ἐτῶν ἑπτακαίδεκα 20
 γεγονότα. Ῥουβὴμ δὲ νύκτωρ ἐπὶ τὸν λάκκον ἐλθὼν, ἐν' ἐξενέγκη
 τὸν Ἰωσήφ καὶ σώσῃ τοὺς ἀδελφοὺς λαθῶν, καὶ μὴ εὐρῶν αὐτόν,

1 δ' A. 5 τῶν ἀστέρων] ἀστέρων A. 10 τοῦ Ἰωσήφ ἐλά-
 πησε A. 15 ἐν' ἀποθάνῃ A, ἵνα ἀποθάνῃ PW. 16 ἔσονται,
 litteris tui ab eadem manu deletis, A. 19 τοῦτο] οὕτω A.
 20 εἴκοσι A. 22 καὶ μὴ εὐρῶν] ἐπὶ μὴ εὐρῶν A.

derat, fratrum invidiam illi conciliavit. somnia huiusmodi fuerunt.
 unum, tempore messis cum fratribus metens manipulos sibi ligare et
 componere, ac suos innotos stare, quos fraterni accurrentes aderarent:
 alterum, a sole et luna ac reliquis stellis adorari sibi videbatur. has
 visiones fratribus etiam praesentibus patri referens, quid sibi velent,
 scire cupiebat. at ille felicitatem nato denuntiabat, ac fore tempus quo
 et a parentibus et a fratribus coleretur et adoraretur. haec fratres
 aegre ferre, et torve adolescentulum intueri. post haec pater Iosephum
 ad filios, greges Siciamis pascentes, visum mittit. quo conspecto ad eum
 perimendum sunt concitati, sed Ruben monebat ne fraterno sanguine
 manus polluerent, sed in proximum puteum coniectum emori sinerent:
 sic levius fore facinus, quo consilio adolescentibus probato, puerum
 sensim in puteum demisit. Indas vero, Arabicis mercatoribus visis,
 auctor fit fratribus vendendi illis Iosephi. assentiuntur, eumque viginti
 minis vendunt, annos natum septemdecim. Ruben noctu ad puteum
 accedit ut Iosephum inde ereptum clam fratribus conservaret. quo non

πενθῶν ἤσπαιτο τοὺς ἀδελφοὺς. τῶν δὲ τὸ πρῶτον ἡρωσώταται P I 28
 κείναι τοῦ πένθους. τὸν δὲ χιτωνίσκον τοῦ μερακίου ἀμμιτι
 τράγου μολύναντες ἦκον πρὸς τὸν πατέρα καὶ εἶπον, τὸν μὲν
 Ἰωσήφ μὴ ἰδεῖν μὴδ' ὅπως διαφθαρεταὶ γινῶναι, χιτῶνα δὲ
 5 τοῦτον εὐρεῖν ἡμωγμένον καὶ διαφραγτόν. Ἰακώβ δὲ ἐπὶ τῷ με-
 ρακίῳ πενθῶν ἐκωδίζετο καὶ σώσκον ἐνδύσας. τὸν Ἰωσήφ δὲ ἐκ
 τῶν ἱμαθίων ἀνήσκατο Πετεφρῆς ἀγὴρ Αἰγύπτιος ἐπὶ τῶν βασι-
 λείῳ Φαραὼ μαγαίρων, καὶ εἶχεν αὐτὸν ἐν τιμῇ. τῆς δὲ τοῦ
 δεσπότητος γυναικὸς διὰ τε εὐμορφίαν καὶ τὴν αὐτοῦ δεξιότητα
 10 ἱρωτικῶς διατεθείσης καὶ λόγους περὶ μίξως προσαγωγόσης,
 παρέπεμπε τὴν ἀξίωσιν. ἣ δὲ θεινῶς πολιορκουμένη τῷ ἔρωτι, B
 διωτῆραν ἐπήγε κείραν, καὶ τὸ πείθειν ἀπογοῦσα βιάζισθαι
 ἔθελεν. ὡς δὲ καὶ τὸ ἱμάτιον ὁ νεανίσκος καταλιπὼν ἐξεκῆδησε,
 καθῆστο κατηφῆς καὶ συγκαχυμένη. ἐλθόντι δὲ τάνδρῳ κατηφῶρι
 15 τοῦ Ἰωσήφ, καὶ τὸ ἱμάτιον ἐπεδείκνυν, ὡς ὅτ' ἐπεχείρει βιά-
 ζισθαι καταλιπόντος αὐτό. Πετεφρῆς δὲ εἰς τὴν τῶν κακούργων
 εἰρητὴν ἐμβάλλει τὸν Ἰωσήφ, ἐν ᾗ καὶ ὁ οἰνοχόος τοῦ Φαραὼ
 κατ' ἄρῃην ἐνεκέκλιστο, καὶ ὁ ἀρχισιτοποιός. οἷς συνήθης γενό-
 μενος ἤξιοῦτο φράσαι αὐτοῖς τῶν ἐνυπνίων τὴν δῆλωσιν. ὁ μὲν W I 17
 20 γὰρ οἰνοχόος ἐπιπελον ὄραν ἔδοξεν ἐξ ἧς τρία ἐφύοντο κλήματα C
 ὧν ἀπῆρώρητο μεγάλοι καὶ πέπειροι βότρυες, τούτους δ' ἀπο-
 θλάθειν εἰς φιάλην καὶ προσύγειν τῷ Φαραὼ, κἀκείνον λαβεῖν

5 διαφραγμένον A.

6 καὶ om A.

ἐνθός A.

7 πεντε-
φρῆς A ubique.

10 προσαγωγόσης παρέπεμπετο A.

13 κατα-
λιπὼν ὁ νεανίσκος A.

14 κατηφῶρι A.

17 τοῦ add A.

21 πίπυροι A, πέπυροι PW.

invento ingens fratres criminatur: sed re ex illis cognita lugere desinit
 illi tamen adolescentis hircino sanguine polluta ad patrem veniant, di-
 centes se Iosephum nec vidisse nec quomodo interfasset scire; sed tuni-
 cam illam reperisse cruentatam et laceratam. Iacobus sacco indutus
 Iosephum luget. at illum a mercatoribus emit Petephres homo Aegyptius,
 Pharaonis regis coquis praefectus, et honorifico tractat. herilis autem
 uxor, et forma et dexteritate eius in amorem illecta, verbis ad eam de
 congressu factis repulsum fert; ac nihilo tamen socius cupiditatis ardore
 subacta, speque persuadendi deiecta, vim parat. ut autem adolescens
 veste relicta exsilit, illa tristis et perturbata sedet; maritoque reverse
 Iosephum accusat, demonstrans vestem quam ille violaturus dominam
 reliquisset. Petephres Iosephum in carcerem maleficorum conici iubet,
 quo et pincerna Pharaonis per iracundiam coniectus fuerat, et magister
 pistorum: qui inita cum eo familiaritate, petebant somnia sibi ab eo sua
 declarari. pincerna vitem sibi videre visus fuerat, unde tres palmites
 nascerentur, de quibus magnae et maturae uvae dependere, quas in
 phialam exprimeret, eamque Pharaoni offerret, qui benigne acciperet.

προσφῶς. ἀγαθὰ γούτ σημαίνειν ἀπὸ τὸν ὕπνιον ἐξηγεῖτο ὁ Ἰωσήφ· ἐν γὰρ τριῶν ἡμέραις ταῖς προσαγούσαις εἰς τὸ πρότερον ἀποκατασταθῆσομαι διακρίνημα. καὶ ἤξιον μαμῆσθαι αὐτὸ εὐπραγῆσαντα. ὁ δὲ ἀρχιτοποιοὺς τρία κατὰ ἑδοκεῖ φέρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δύο μὲν ἄρτων πλήρη τὰ δ' ἕτερον ὕψου καὶ κω-
 κίων βρωμέτων, τὰ δὲ διασπαγῆται ἀπὸ πτηρῶν καθεπτωμένων.
 ἔφη δὲ καὶ τούτῳ ὁ Ἰωσήφ τὰ τρία κατὰ τριῶν ἡμερῶν εἶναι
 D σηματικά, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μέλλειν αὐτὸν κραιμασθέντα
 σαρκοφάγους ἔσσομαι βορᾶν πετεινῶν. γέγονε δ' ἐπ' ἀμφοῖν ὡς
 Ἰωσήφ ἐξηγήσατο. 10

10. Ἐτα τῷ Φαραῶ ὁ θεὸς ὕψεις ἐνυπνίων ἐπιπέμει
 διττάς, καὶ τὰς δηλώσεις ἀμφοῖν. ὁ δὲ τῶν μὲν ὕψων ἐμμη-
 σιατό, τῶν δ' ἐξηγήσεων ἐκλάθετο. συγκαλεῖ τούτων τοὺς τῶν
 Αἰγυπτίων σοφοὺς, καὶ ἀπαγγέλλει αὐτοῖς τὰ ἐνόηται, καὶ τὴν
 δῆλωσιν ἀπαιτεῖ· ἀποροῦντων δ' ἐκείνων δογίλλεται. ὁ δ' οἶνο-
 15 χός, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ τότε πρὸς μνήμην ἦκε τοῦ Ἰωσήφ,
 P I 29 καὶ διδάσκει περὶ ἐκείνου τὸν Φαραῶ. ὄψεται τούτων αὐτίκα.
 ὁ δὲ φησι "νεανία, φράσαι μοι τὴν κρίσιν τῶν ὀνειράτων ὧν περ
 τεθέαμαι. ἔδοξα βόας εὐτραφεῖς ἐπὶ προϊόντας τοῦ ποταμοῦ
 πρὸς τὸ ἕλος χωρεῖν· ἐτέρους δ' ἐπὶ ἰσχνόδες καὶ τετηγμένους 20

1 οὖν ἀπὸ σημαίνειν Α. 2 προσαγούσαις Α. 3 ἀποκα-
 σταθῆσομαι Α, ἀποκατασταθῆσεται ΡΨ. 4 εὐπραγῆσας Α.
 κατὰ ἔφη θεοῖν τρία φέρειν Α. 5 δὲ Α. 6 τὰ] ταῦτα Α.
 7 τοῦτο Α. 11 φαραῶ Α. 13 συγκαλεῖται Α. 15 εὐφρί-
 λητο Α. 18 φησι — μοι] φράσον μοι φησι νεανία Α.
 ὀνειράτων] ἐνυπνίων Α.

FONTES. Cap. 10. Iosephi Ant. 2 5 et 6. Genesis 41—46.

Iosephus bonam somni esse significationem assererat: nam intra triduum
 pristinam ei functionem restitutum iri: petebaturque ut is, rebus suis co-
 candis, sui recorderetur. pistorum autem magister vius sibi fuerat tri-
 canistra in capite ferre, duo plena panibus, tertium obaeonio et veris
 cibis refertum, quae a devolantibus alutibus diriperentur. dixit autem
 haec etiam Iosephus, tria canistra significare triduum, eo die tertio
 suspensum cum carnivoris alutibus fore cibum. utriusque accidere quae
 Iosephus praedixerat.

10. Post haec deus Pharaoni bina visa in somnis offert, eorum-
 que enarrationes. at ille visa quidem memorat, enarrationum autem
 oblitus fuerat. itaque sapientes Aegyptiorum convocat, somnia enarrat,
 interpretationem expetit: quibus haecitantibus inuocatur. at pincerna,
 etei pridem oblitus tandem Iosephi redit in memoriam: de eo regem
 adocat. adducitur ille statim. cui rex "adulescens", inquit, "somnia regum
 quae vidi iudicium mihi declara. vidi boves septem pingues e flumine
 adscendentes ac confarre ad paludam, quibus alii septem occurrerunt

λαμβάνει τοῦ ἔτους ἐπιπλέοντας συναντῆσαι τοῦτους, καὶ βραδύνας
 παρὰ τῶν δευτέρων τοὺς πρώτους καὶ πόνους, καὶ μένειν ἔτ' ἀφ-
 τούς ὁμοίως ἰσχνούς. ἀδύς δ' ὄρεθ' ἀτάχως ἐπὶ ἐκρήντας
 ῥάβδους μὲν θυλακῶν καὶ κεκλιμένους τῷ βάρει τῷ τοῦ καρπού.
 6 πλοῦσι δ' αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐδύκουν ὄρεθ' ἀτάχως ἀδραναις
 ἐπὶ ἀδρῶσι καὶ πρὸς ἄρασι ἀήδεις, οἳ καὶ ἀήλωσκον τοὺς
 ἐδύκωντας τε καὶ ὠφείλους." ὁ δ' Ἰωσήφ "κῆν δευτῶν" φησιν
 "ὁ βασιλεῦ, εἰσι τὰ ἐπὶπλέοντα, ἀλλὰ μίαν ἔχουσι τῶν μελλόντων B
 τῆν δὴλωσιν. αἴ-τε γὰρ βόες, ἴδον ἐπ' ἀφῆτρῳ ποιεῖν, ἐπὶ
 10 τῶν χειρῶν κατεσιδιόμενοι, καὶ οἱ θάλλοντες ἀτάχως ἐπὶ τῶν
 ἀδρανῶν ἀπαυῶμενοι, λιμὸν ἐπὶ τασῶντα ἔτη τῇ γῶρᾳ σου
 καταγγέλλουσιν ἐν ἰσχυρῶσι ἐνιαυτοῖς ἐδύκωνταισιν πρότερον
 τοῖς καρποῖς, ὡς τῆν τοῦτων ἐφορίαν ἀναλωθῆναι ἐπὶ τῶν
 ἔπειτα. εἰ δὲ σὺ ταμεύσεις τὰ τῆς πρότερας ἐδύκωνταισιν εἰς
 15 τοὺς τῆς ἀφορίας ἐνιαυτοῖς, θήσεις τοῖς Αἰγυπτίοις ἀντικαθίστησον
 τὸ δευτέρημα." Φαραὼ δὲ τῆν τοῦ Ἰωσήφ ἐκλαγείσιν σοφίαν
 θιά-τε τῆν ἐξήγησιν καὶ τῆν συμβουλήν "αὐτὸς ὁ τοῦτων" ἔφη
 "κρίτης τε καὶ σύμβουλος καὶ αἰκονόμος ἔση τῶν βουλευθῶντων."
 καὶ παρέσχεν αὐτῷ τῆν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ὥστε σφραγίδι χρῆσθαι C
 20 τῇ Φαραὼ καὶ πορφόραν ἐνδύσθαι καὶ ἑλκύναι ἐφ' ἄρματος.
 ἦν δὲ τότε τριάκοντα γεγονώς ἑτῶν Ἰωσήφ. προσηγόρευε δὲ
 αὐτὸν ὁ Φαραὼ Φοδομφάνηγον· σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα κρυπτιῶν

4 τῷ alterum em A. 8 τὰ ἐπὶπλέοντα εἰς A. 16 τῶν add A.
 21 ἐπὶ τῶν γεγονώς A. προσηγόρευσε A. 22 φοδομφάνηγον
 A et "duo cedices Regii et Colbertens", Φοδομφάνηγον P ex
 Iosepho, τοδομφάνηγον W; Coptice φοδοφον φανημ Genes. 41 45.

tunc et fame confecti, neque pinguis illis devoratis neque tenes
 manerent. rursus vidi spicas septem ex uno vegeto calamo enatas,
 pendere granorum inclinatas; ac prope illas totidem videre videbar spicas
 tenes et ob squallorem adspecta foedas, quae et ipsae fecunditas
 et pulchras consumerent." ad haec Iosephus "etiam, o rex," inquit,
 "somnia bina sunt, eadem tamen est utriusque in futurum significatio.
 nam et boves, animal arando exerceri solitum, a deterioribus devorati,
 et spicae florentes a tenuibus absumptae, tot annorum fenum tuae regioni
 portendant, cum quidem totidem annis preventus annonae uberissimas a
 posterioribus sit absumendus. tu vero, si priorem copiam in sterilitatis
 annos seposueris, sensum istius calamitatis Aegyptiis adimes." Pharae
 Iosephi sapientia obstupescens tum ob somniorum coniecturam tum propter
 consilium "tu" inquit "ipse, rerum istarum conlector et sanator,
 idem etiam censurorum administrator eris." itaque potestatem suam in
 eum confert, ut et sigillo Pharaonis uteretur, et purpuram gestaret,
 et carru veleretur. accidit hoc Iosepho 30 annos nato, quem Pharae
 Frothomphanechem, hoc est occultorum interpretem, vocabat; eique

ἀφ' ἑνὸς. αὐτῶν οὖν δὲ ἀπὸ τῶν καὶ γυναῖκά 'Ασινῶν κελαμήνην, τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Ἰλλίῳ πόλει ἱερέως πρωτεύοντος. ἔξ ἧς αὐτῶν γίνονται παῖδες πρὸ τοῦ λιθοῦ, ὃν ὁ πρεσβύτερος ἦν Μανασσῆς· ἐπιβήθων δὲ δηλοῖ, ὅτι λήθην εὔρατο τῶν ἀποχρημάτων· 'Εφραῖμ δὲ ὁ νεώτερος· ἀποδοδοῦς δὲ τοῦτο σημαίνει, διὰ τὸ

D ἀποδοθῆναι αὐτῷ τὴν τῶν προγόνων ἐλευθερίαν. ἐντεῦθεν ἦκεν ὁ τῆς ἐνδελίας καιρὸς. οὐ μόνος δὲ τῆς Αἰγύπτου κατακράτησεν ὁ λιμὸς, ἀλλὰ καὶ τῆς χώρας καθ' ἣν παρῆκει ὁ 'Ιακώβ. πέμπει τοίνυν τοὺς υἱοὺς εἰς Αἴγυπτον οἷον ἀνηφομένους, μόνον παρ' ἑαυτῶν κατασχὼν τὸν Βενιαμὴν ὡς νεώτατον. οἱ μὲν οὖν προσήλ-

W I 18 θον τῷ 'Ιωσήφ. ὁ δὲ μὴ γνωσθεὶς ἐπέγνω τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ κατασκόπους ἔλεγεν ἦκεν αὐτούς. οἱ δὲ ἴδον τε ἤκουον ἔλεγον, καὶ ὡς ἐνὸς εἰεν πατὴρ ἑκὶ ζῶντος, καὶ ὡς ἕτερος νεώτερος ἀδελφὸς ἔστι παρὰ τῷ πατρὶ. πληροφροῦσαν δ' ἔλεγεν 'Ιωσήφ δοῦναι αὐτῷ ἀληθείας, εἰ τὸν νεώτερον ἀδελφὸν κομίσουσι πρὸς αὐτόν. **15**

P I 30 δίδωσιν οὖν οἷον αὐτοῖς, καὶ τὸ ἀργύριον τῷ ἑκάστου· σάκκῳ ἐνθήμενος λάθρα· κατέσχε δὲ τὸν Συμεὼν τῆς ἐπαπόδου ἐσόμενον. δμηρον. ἐπαρῆλθον πρὸς τὸν 'Ιακώβ οἱ υἱοὶ τὸν οἶον κομίζοντες, καὶ τὰ συμβάντα ἀπήγγειλαν, καὶ λύπην αὐτῷ ἢ τοῦ Συμεὼν ἐπολεῖ κατώσχεσις, δοῦναι τε τὸν Βενιαμὴν ἀπαχθῆναι **20** εἰς Αἴγυπτον οὐ κατένευσεν. ἤδη δὲ τοῦ αἵτου δαπανηθέντος, ἐπεὶ μὴ ἄλλως ἔξην· αὐτοῖς εἰς Αἴγυπτον ἀπαλθῆναι εἰ μὴ καὶ τὸν

I ζεύγους A. 2 τὴν om A. 7 κεκράτησεν A. 8 κατέσκει A. 9 ἀνηφομένους A, ἀνησαμένους P. 10 νεώτερον A. 16 δίδωσι οἶον A. 17 λάθρα ἐνθήμενος A. 19 καὶ αὐτὰ λύπην om A. 20 τε om A. 21 κατένευσεν A.

uxorem Asenetham nomine, Heliopolitani pontificis filiam, despondet: e qua ante famem liberos suscipit, quorum nata maiorem Manassem ab oblivione vocat, quod calamitatum oblitus esset; minorem Ephraimam a retributione, quod maiorum suorum libertas sibi restituta esset. adveniat interea penuriae tempus: neque Aegyptum duntaxat invadit fames, sed eam quoque regionem in qua Iacobus inquilinum agebat. mittit igitur filios in Aegyptum ad emendum frumentum, solo Beniamine apud se retento, ut nata minimo. accedunt illi Iosephum: qui non agatis agnoscit fratres, et exploratum venisse illos ait. illi et nate venerunt, et se uno patre nates esse adhuc separant, et alium fratrem natu minimum esse apud patrem dicunt. Iosephus tum demum se fidem illis habiturum dicit, si fratrem minimum ad se adduxissent. dat eis frumentum; argentoquoque sacco cuiusque clam imposito, Symeonem reditus illorum vadem retinet. redeunt ad Iacobum filii frumentum afferentes et quid sibi accidisset nuntiantes. ille retentum esse Symeonem aegro fert, Beniaminem in Aegyptum perducere se passurum negat. frumento autem iam consumpto, cum eis alia conditione reverti in Aegyptum non liceret nisi Beniamine etiam

Βενιαμὴν συνεπαίχοντο, ἐπέκων ἀνάγκη δίδωσιν αὐτῶν ὁ πατήρ, καὶ τὴν τοῦ αἵτου τιμὴν διπλασίονα, καὶ τῷ Ἰωσήφ δωρεάς, ὡς δ' ἦλθον εἰς Λίγυπτον προσήγαγον τὰ δῶρα αὐτῶ. ὁ δὲ τὸν Βενιαμὴν ἰδὼν καὶ συνδρονκτόμετος, ἵνα μὴ θαυρῶν καταφανῆς γένοιτο, μετέστη. εἶτα ἐπὶ δεῖπνον παραλαμβάνει τοὺς ἀδελφούς, καὶ διπλασίου μοίρας ἰδεξιοῦτο τὸν Βενιαμὴν, καὶ τὸν τοῦ αἵτου ταμίαν δοῦναι σίτον αὐτοῖς κελύει καὶ τὴν τιμὴν ἐνθάδην τοῖς σάκκοις, εἰς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμὴν φορτίον καὶ σκύφον ἀργύριον ἐμβαλεῖν. τούτων δὲ γενομένων ἀπήεσαν οἱ ἀδελφοὶ λαβόντες καὶ τὸν Συμεὼν. περικυκλοῦσι δὲ ἀπιόντας αὐτοὺς ἱππεῖς ἐπεγκαλοῦντες τὴν τοῦ σκύφου κλοπὴν, καὶ ἐρευνῶντες εἶδον τὸν σκύφον παρὰ τῷ φορτίῳ Βενιαμὴν. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἦγον πρὸς τὸν Ἰωσήφ τὸν Βενιαμὴν, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τὰς στέλας διαρρήξαιτες ἔκλειον καὶ συνεκόντο. Ἰωσήφ δὲ τούτους ὀνειδίσας ὡς ἀχαρίστους, ἤλευθέρον μὲν τοὺς λοιπούς, μόνη δ' ἤρκειτο τῇ τοῦ Βενιαμὴν κατοχῇ. τοὺς δὲ ἀνωρία συνεῖχεν. Ἰούδας δὲ διαλεχθεὶς καὶ πολλὰ πρὸς ἔλεον δημηγορήσας ἐπαγωγῶ, εἰς ἔλεγχον ἦγαγε τοῦ πάθους τὸν Ἰωσήφ. ὁ δὲ μηκέτι δυνάμενος ὑποκρίεσθαι τὴν ἀγῆν, γνωρίζει τοῖς ἀδελφοῖς ἐάντων, καὶ χύριον αὐτοῖς ὡμολόγηε ὡς συνακτοῖς γενομένοις τῶν τῷ Δεῦ βεβουλεμένων περὶ αὐτοῦ. "ἄπιτε οὖν" φησι "καὶ ταῦτα δηλώσατε τῷ πατρὶ, αὐτὸν τε καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἀναλαβόντες ἐνταυθοῦ μετοικίσαθε" εἶτι γὰρ ἐπὶ πενταετίαν ἔσται

1 προσπαίχοντο A.
Iosepho, φέρει PW.
μένους om A.

10 καὶ om A.
13 ἀδελφοὶ δὲ A.

12 φορτίῳ A cum
20 ὡς ε. γενο-

adducto, victus necessitate pater concedit; et duplex frumenti pretium se Iosepho munera addit. ut in Aegyptum venire, Iosepho munera offerunt: qui Beniamine viso miseratione commotus ad lacrimas dissimulandas secedit. deinde fratribus ad cenam adhibitis, duplis Beniaminem portionibus appositis honorat; et quæstorem frumentum illis dare iubet, et pretium in saccos imponere, et in Beniaminis sarcinam scyphum argenteum conficere. his factis discedunt fratres, recepto Symeone. eos abeuntes circumdant equites, obiiicientes furtum scyphi: quem inquisitione facta in Beniaminis sarcina reperiunt. Beniaminem equites ad Iosephum abducunt, quem fratres scissis vestibibus plorantesque sequebantur. Iosephus insectatus eos ut ingratos, missos facit, solius Beniaminis retentione contentus. caeteri attoniti adstant: Iudas vero causam agere exorsus, cum multa ad commiserationem apta dixisset, affectum Iosephi ita commovit ut nec iram distinctius simulare posset, et se fratribus agnoscendum præberet, et gratiam eis haberet, ut qui consiliorum dei de se ex parte fuissent adiutores. "abite ergo" inquit "et hæc significate patri, ipsoque et omni eius cognatione assumpta huc commigratote: nam fames adhuc quinquenniūm

Zonaras Annales.

4

λιμός. ταῦτα εἰπὼν περιβάλλει τοὺς ἀδελφοὺς καὶ δαροεῖς δεξιούται.

11. Καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον· ὁ δὲ Ἰακώβ μαθὼν τὰ περὶ Ἰωσήφ, ὤρμησεν ἐδῆς πρὸς αὐτόν, πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐπαγόμενος· ἦσαν δὲ ἑβδομήκοντα πέντε. ἤδη δὲ τῆς Αἰγύπτου β πλησίον ὄντι αὐτῷ προσυπανεῖ Ἰωσήφ. ὁ δ' ὑπὸ χαρῆς μικροῦ δεῖν ἐξέλιπε. παραγογονότα δὲ τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ἀνούσας ὁ Φαραὼ, χαίρων ἦν, καὶ παραγενόμενον τὸν Ἰακώβ πρὸς αὐτὸν ἠσπάσατο. καὶ μαθὼν κεκρίμας εἶναι P 1 81 τοὺς μετ' αὐτοῦ, συνεχώρησεν αὐτοῖς τὴν ἐν Ἰβίου πόλει κατοικησιν. τοῦ δὲ λιμοῦ ἐπιτεταμένους, χρημάτων τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπέδιδου τὸν σίτον ὁ Ἰωσήφ. τότε τιν' ἐπιλειπόντων, τῶν βοσκημάτων ἄνοῦντο αὐτόν, εἶτα καὶ τῆς γῆς παρεχώρουν ἵνα τραφείν. οὕτω δὲ τοῦ Φαραὼ πάσης περισσοῦς κορῆν γενομένου πλὴν τῶν ἱερῶν (τούτοις γὰρ ἔμενεν ἡ χώρα αὐτῶν), ὡς 15 ἦδη ἐλάφησεν ὁ λιμός, συλλέγων τοὺς Αἰγυπτίους ὁ Ἰωσήφ ἕκαστον εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, τὴν τε γῆν αὐτοῖς ἐχαρίζετο καὶ φιλεργεῖν παρεκάλει, τὴν πέμπτην τῶν καρπῶν τελούστας τῷ Φαραὼ. Ἰακώβ δὲ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐν Αἰγύπτῳ διαγαγὼν νοσήσας ἐξέ- B 16 λιπε, προεπιπὼν πῶς μέλλεσαν οἱ ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ τὴν Χαναανίαν οἰκεῖν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν υἱῶν κτήσιν ἀγαθῶν ἐπευ-

1 τοῦτ' Α. 3 δ' Α. 4 πᾶσαν τ. συγγένειαν] κόνεως
 τοὺς μετ' Α. 8 εἰς] πρὸς Α. ὁ om Α. 9 ἠσπάσατο Α.
 ἀνούσαστο PW. 12 ἐπιλειπόντων Α. 15 εἰς] καὶ Α.
 16 ὁ ante Ἰωσήφ om Α.

Fontes. Cap. 11. Iosephi Ant. 2 7 et 8. Genesis 46—50.

duratura est." haec locutus fratres amplectitur manibusque prosequitur.

11. Atque illi quidem abeunt: Iacobus autem Iosephi rebus cognitis statim ad eam properat cum omni sua cognatione, qui omnes 76 erant. cum vero iam prope Aegyptum venisset, obviam ei Iosephus progreditur. at ille praes gaudio pene animo inquitur. Pharaos audito Iacobi cum suis in Aegyptum adventu gaudet, eumque secum congressum salutat; et quia illius domesticos opiliones esse cognorat, sedes eis Heliopoli assignat. fame porro crescente Iosephus pecunia frumentum vendit Aegyptiis: ea exhausta pecoribus id emunt. denique agris etiam cedunt, ut haberent unde viverent. sic Pharaonis omnibus copiis potito (agris sacerdotum exceptis, qui salsi possessoribus manebant) ut iam famae remiserat, Iosephus Aegyptios in urbes quosque suas convocat, terram eis donat et operi intentos esse iubet, ut quintas frugum Pharaoni penderent. Iacobus annis 17 in Aegypto transactis ex valetudine moritur, cum praedixisset ante ut sui posteris in Chanaanoe habitaturi essent: ac veteris quidam filii fansta

ζήμενος, τοῦ Ἰωσήφ δ' ἐγκώμιον διεξιλέων ὅτι μὴ μνησικακήσει
 τοῖς ἀδελφοῖς, προσέταξε τοῖς υἱοῖς Ἰνα τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ W I 19
 Ἐφραΐμ καὶ Μανασσὴ συναριθμήσωσιν ἑαυτοῖς, σενδιαφοῦμενοι
 τούτοις τὴν Χανααναίαν. εὐλογηθῆναι δὲ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Ἰωσήφ
 5 παρωστήσας τῷ Ἰακώβ, τὸν μὲν πρεσβύτερον κατὰ τὴν δεξιάν
 ἔστησε χεῖρα, τὸν δὲ νεώτερον κατὰ τὴν λαίαν. ὁ δὲ τὰς χεῖρας
 ἐναλλὰξ ταῖς τῶν παίδων κεφαλαῖς ἐπιθέμενος, τὴν μὲν δεξιάν
 τῷ νεωτέρῳ ἀπέτεμε, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ τὴν εὐώνυμον. καὶ
 τοῦ Ἰωσήφ μὴ οὕτω χρῆναι τὴν ἐπίθεσιν ποιήσασθαι τῶν χειρῶν C
 10 φήσαντος τῷ πατρὶ, ἐκένος ἀλλοιωῶσαι τὸν τῶν χειρῶν οὐκ ἐπίεσθη
 σχηματισμὸν. οὐ γάρ, ὡς ὑπέληφεν Ἰωσήφ, οὐκ ἦδει δ' ἐκόμει,
 τῷ βαθεῖ τοῦ γήρως βλαβεῖς τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ὡς προφήτης
 καὶ μύλλοντα ἐπηγγίετο, καὶ τὸν σωτήριον ἐτύπου σταυρόν, καὶ
 τὸν νέον λαὸν τὸν ἐξ ἔθνων δηλαδὴ δεξιὸν ἰσθμοῦ λογισθῆσθαι
 15 τῷ θεῷ καὶ τοῦ πρεσβυτέρου προσημαθῆσθαι, φημι δὴτα τοῦ
 Ἰουδαϊκοῦ. τελευτῆ δὲ Ἰακώβ βίωσας ἔτη τριῶν ὀκτώσιν ἑκατὸν
 καὶ πενήκοντα. Ἰωσήφ δὲ τοῦ Φαραὼ συγχωρήσαντος ἄπεισεν
 εἰς Χεβρώνην καὶ θάπτει τὸν πατέρα πολυτελεῶς. τῶν δὲ ἀδελφῶν
 δεδιόντων στυγοποιεῖν αὐτῷ, ἵνα μὴ μνησικακήσας ἀνταποδοίῃ D
 20 αὐτοῖς, κείθει μηδὲν ὑποφῶσθαι. τελευτῆ δὲ καὶ οὗτος, ἔτη
 βιώσας ἑκατὸν ὀκτώσιν, ἐπιτελούμενος, ὅτι μεταναστεύουσι τῆς Αἴ-
 γυπτου οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, ἐκκομίσαι καὶ τὰ ὄσῳ αὐτοῦ καὶ
 εἰς τὴν Χανααναίαν ἀναγογεῖν.

1 ἐξιλέων A. μνησικακήση A. 3 μανασσὴν A. 7 θήμενος A.
 9 τῶν χειρῶν ποιήσασθαι A. 12 τοῦ γήρως τῷ βαθεῖ A.
 14 λογισθῆσθαι A. 18 χεῖρας A. 21 ὅτι A, ὅτι PW.
 μεταναστεύουσι A.

comprocatas, et Iosephi laudibus praedicatis quod fraternae iniuriae oblitus
 esset, mandat filiis ut Iosephi liberos Ephraimam et Manassem in eum
 numerum referrent et in Chanaanicae terrae portionem admitterent. Iose-
 phus filiis suis ad Iacobum adductis ut eis bene precaretur, maiorem ad
 dextram statuit, iuniorum ad laevam. at ille manibus decussatim puero-
 rum capitibus impositis dextram iuniori admovet, sinistram maiori. ob
 quod factum a Iosepho reprehensus collocationem manuum mutare noluit:
 neque enim (ut Iosephus putabat) per errorem ita fecerat, habescente
 ob senium ingenio, sed vatis instar futuros eventus per ambages denun-
 tiabat, et salutarem crucem informabat, ac recentem populum, e genti-
 bus conflatum scilicet, dextrum a deo indicatum iri significabat, antiquiori,
 Iudaico nimirum, praefereendum. obiit Iacobus annos natus 147. Iose-
 phus permissu Pharaonis Cheronem proficiscitur, patriamque magno sumptu
 sepelivit; et fratribus dubitantibus an eam eo reverterentur (verebantur
 eam ne veterem iniuriam ulcisceretur) scrupulum illum eximit. et ipse
 etiam moritur, expletis annis 110, cum mandasset ut populares sui ex Ae-
 gypto remigraturi sua etiam eam in Chanaanicae terram secum asportarent.

12. Αἰγύπτιοι δὲ ἀκμᾶζοντας τοὺς Ἰσραηλίτας ὁρῶντες καὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐπιλεησμένοι ταλοπρωρίας ποικίλας κατ' αὐτῶν ἐπενοῦν. τὸν τε γὰρ ποταμὸν εἰς διώρυχας πλείστας κατατεμεῖν αὐτοῖς ἐπέταξαν, καὶ οἰκοδομησάσαι τελεῖν ταῖς πόλεις καὶ χώματα
 P I 32 ἀνεγείραι, ἵνα δι' αὐτῶν ὁ ποταμὸς λιμνάζειν ἀνείργοιτο, καὶ 5 ἀριστῶν πυραμίδας, καὶ τούτοις τοὺς Ἑβραίους ἐξέτρυχον. χρόνον μὲν οὖν συχρὸν ἐπ' αὐταῖς διήρυσαν ταῖς κακώσεις. εἶτα τῶν ἱερογραμματέων τις ἀγγέλλει τῷ Φαραῷ, τεχθήσεσθαι τινα κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὃς τραφεῖς τυπεινώσει μὲν τοὺς Αἰγυπτίους, ἀξήσει δὲ τοὺς ὁμογενεῖς. δεύσας 10 οὖν ὁ Φαραῷ κεύει πᾶν ἄρσεν γεννώμενον τοῖς Ἑβραίοις ῥιπτοῦντας εἰς τὸν ποταμὸν διαφθεῖρειν, τοὺς δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντας τῶν παίδων τοκεῖς παγγενῆ ἀναιρεῖσθαι, καὶ τοὺς τοκετοὺς δὲ τῶν Ἑβραίων γυναικῶν τὰς Αἰγυπτίας μάλα παραφυλάττειν.

B Καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτοις· ἀνὴρ δὲ τις τῶν εὐγενοτέρων 15 πρὸς ταῦτα δέκετο χαλεπῶς (ἐκνοφόρει γὰρ ἡ τούτου γυνή) καὶ ἔδεδετο τοῦ θεοῦ· μὴ ἀπογινώσκειν δὲ καθ' ἕντρος προσέταξεν αὐτῷ ὁ θεός. “ὃς τε γὰρ παῖς, ὃν εἶπον Αἰγύπτιοι, σός” ἔλεγεν “ἔσται, καὶ σωθήσεται καὶ τραφήσεται λαθῶν τοὺς ἐπιβουλεύοντας, καὶ λύσει μὲν τῆς παρ' Αἰγυπτίοις δουλείας τοὺς ὁμο- 20 φύλους, μνήμης δὲ αἰωνίου τεύξεται. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἱερά-

3 διώρυγας A. 5 ἀνείργοιτο A. 8 ἀναγγέλλει A. 11 ὁ
 om A. 16 ἡ τούτου] ἀντὶ ἡ A. 17 προσέτασεν A.
 18 εἶπον] ὑπορῶνται A.

FONTEA. Cap. 12. Iosephi Ant. 2 9—11. Epodi 1 et 2.

12. Aegyptii, quia florescere videbant Israelitas, obliti Iosephi, varias in eos aerumnas excogitant. nam et Nilum in plurimas fossas derivare eos iusserunt, et urbes circumdare moenibus, et aggeres excitare, per quos Nili exundationes coercerentur, et pyramides construere. huiusmodi igitur robas Hebraeos excruciant, ac longo illi tempore ietas aerumnas tolerarant, cum quidam ex sacerdotibus Pharaoni nuntiavit fore ut circa id tempus quidam Israelitis nasceretur qui, si adolevisset, et Aegyptias depressurus et populares suos evecturus esset. qua re perterritus Phraeo omnes masculos qui Hebraeis nascerentur in flumen proiectos necari iubet: quod quicumque parentum negligereat, cum omni familia perituros: et partus Hebraearum mulierum ab Aegyptiis obstetricibus observari iubet.

Atque illi quidem in his erant: quidam autem vir nobilis ob edictum istud angebatur (nam uxor eius ferebat uterum) ac precatus deum in somnis monetur ne desperet: “nam et puer” inquit deus, “quem dixerunt Aegyptii, tuus erit, et manebit incolumis, et ignorantibus insidiatoribus educabitur; ac popularibus suis ex Aegyptiaca servitute ereptis aeterna memoria celebrabitur. frater itam eius cum sis posteris sacerdos meus

σειαι μοι σὸν τοῖς ἐγκόνοις διακινεῖς.” τίκει τολύνην ἀδελφῇ ἢ γυνῇ παιδίον ἄρρεν λαθοῦσα τοὺς φύλακας, καὶ τρέφεται παρὰ τῶν τεκόντων τὸ βρέφος ἐπὶ μήνας τρεῖς. δεδοκότις δὲ ἐπὶ τῷ θειῷ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν πεποιήται, καὶ πλέγμα τι μηχανησού- C
 5 μιν οὐκ ἀσφάλτω τι περιχρῖσαντες ἐντιθέασιν τὸ βρέφος καὶ ἀφιῶσι κατὰ τοῦ ποταμοῦ. ἡ δὲ τοῦ παιδίου ἀδελφὴ Μαρριάμμη παρε-
 τήρη τὸ γεννησόμενον. παλῶσα δὲ παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποτα-
 μοῦ Θέρμουδις ἢ θυγάτηρ Φαραὼ ὄρα τὸ πλέγμα καὶ στείλασα κομίζεται τοῦτο. ἰδοῦσα δὲ τὸ παιδίον ἠγάπησεν αὐτὸ καὶ διὰ
 10 κάλλος καὶ διὰ μέγεθος. καὶ παράγονται γυναῖκες Αἰγύπτιαι
 θηλίαι αὐτό· τὸ δὲ θηλὴν αὐτῶν οὐ προσέειπε. ἡ δὲ Μυ- W I 20
 ρριάμμη ὡς τάχα παρατυγχάνουσα “βασιλισσα” εἶπεν, “εἰ Ἐβραῖς
 κληθεὶς γυνή, ἴσως προσήσεται θηλὴν τὸ βρέφος ὁμογενοῦς.”
 ἡ δὲ “κύλιον” ἔφη. καὶ παρήγγυε τὴν μητέρα, καὶ ἡ Θεί- D
 15 μουδις τὴν τοῦ παιδὸς τροφήν ἔμισθον αὐτῇ ἀναιθήσῃ, καὶ
 ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ὀνομάζει αὐτό. τὸ γὰρ ὕδωρ μῶς καλοῦσιν
 Αἰγύπτιοι, ὅσης δὲ τοῦ ἐξ ὕδατος σωζομένου· ἄμφω γοῶν συν-
 θῆσα τὰ ῥήματα εἰς κλῆσιν αὐτοῖς τοῦ βρέφους ἐχρήσατο. ἦν
 δ’ ἐξ Ἀβραάμ ἑβδομος Μωσοῦς· Ἀμαράμ μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν
 20 παῖς, Καθ’ δὲ τῷ Ἀμαράμ ὁ πατήρ, ὁ δὲ τοῦ Λευί, καὶ τοῦ
 Ἰακώβ ὁ Λευί, Ἰακώβ δὲ ἐτέλεθ τῷ Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δ’ ἐξέφυ
 τοῦ Ἀβραάμ. τρεπεῖ δὲ τῷ παιδί γιγνομένη καὶ τὸ τῆς ἡλικίας
 ἀνύστημι καὶ τὸ τῆς μορφῆς ἀστειῶν ἐκ θεοῦ ἐπέπερε P I 33

1 ἡ om A. 4 ἐαντοῦ A. 6 παιδὸς A. 9 ἠγάπησε
 τοῦτο A. 13 προσάσεται A. 16 μὲν A. 17 τοῦς
 σωζόμενος ἐξ ὕδατος A. 19 Μωσοῦς] modo sic modo Μωσοῦς
 APW. 22 τοῦ] τῷ A.

semper erit.” uxor clam custodibus puerum marem ei parit, quem tres
 menses parentes alunt. sed metu tandem subacti salutem eius deo com-
 mittunt; atque in fiscellam bitumine illitam impositum infantem in fluvium
 demittunt, Mariamme pueri sorore observante quid de eo futurum esset.
 interea Thermathis filia Pharonis ad ripam lusitan fiscellam videt, tolli
 iubet, puerumque visum ob pulchritudinem et magnitudinem diligit. addu-
 cuntur Aegyptiae mulieres lactaturae puerum; at ille mammam Aegyptiam
 aversatur. tum Mariamme, quasi fortuito intervenisset, “regina” inquit,
 “si Hebraea mulier vocetur, fortassis admittet mammam infantem.” illa vocari
 iubet; adducitur pueri mater, cui Thermathis alimoniam eius merce-
 de locat, nomine ex eventu indito. nam aquam mos vocant Aegyptii,
 ἄγες eos qui ex aqua eripiuntur. amobus igitur his verbis compositis ad
 infantis nomen illa usa est. Moes ab Abrahamo septimus numeratur.
 nam Amarami filius fuit, Canthus Amarami pater, ille Lewis, Levis Iacobi,
 Iacobus Isaaci filius, patre nati Abrahamo. Moesem tres annos natum et
 staturae proceritas et formae elegantia beneficio quodam naminis decora-

χάρτος, ἣ δὲ σύνεσις πολλὸν κρείττων τῆς ἡλικίας ἐφύετο. ἡ
 Θέρμουδις οὖν γησιας ἀμοιροῦσα γονῆς νόστιμότητι αὐτὸν καὶ
 κομίζει πρὸς τὸν πατέρα, ὃ δὲ τὸν παῖδα προσταρνύσαστος ἐπι-
 τίθει αὐτῷ κατὰ φιλοφρόνησιν τὸ διάδημα. καὶ ὁ παῖς αὐτὸ
 κατὰ τηλικύτητα δῆθεν ῥητεῖ κατὰ γῆς καὶ ἐπέβαινε τοῖς ποσίν. ὁ
 δὲ περὶ ὃ ἱερογραμματεὺς θεασάμενος ὅς ἐκ τῶν Ἑβραίων γενέσθαι
 τινὰ τὸν τὴν Αἴγυπτίων ἀρχὴν ταπεινώσωντα προεῖπεν, ἀνακραγῶν
 "οὗτος" εἶπεν "ἐκείνος ὁ παῖς, ὃν ἀνελὼν τοῖς Αἴγυπτοῖς τὸ δέος
 περίελε." ἔρθη δ' αὐτὸν ἡ Θέρμουδις ἔξαρχάσασα, καὶ τὸν
 Β Φαραῶ δὲ νεωρὸν πρὸς τὸν φόρον διέθηκεν ὁ θεός. 10

Παρελθὼν δὲ εἰς ἡλικίαν ὁ Μωυσῆς ἐκ τοιαύτης λαβῆς οἶος
 τὴν ἀρετὴν ἦν φανερός τοῖς Αἴγυπτοῖς ἐγένετο. πρόσκοι οὗτοι
 τῆ Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες ἐβίοντο τὴν χώραν αὐτῶν, οἱ δ' Αἰγύ-
 πτιοι στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς· καὶ ἠττήθησαν, Αἰθίοπες δὲ
 καταφρονήσαντες αὐτῶν τὴν ἕκασταν κατέλαβον Αἴγυπτον. κατὰ 15
 δὲ θεῖον χρησμὸν αἰτεῖ τὴν θυγατέρα τὸν Μωυσῆν Φαραῶ ἡδὴ
 ἀνδρωδέστα κατ' Αἰθίοπων στρατηγὸν αὐτῷ γενήσασθαι. ἡ δὲ
 δίδωσιν, ὁρκώσασα τὸν πατέρα μηδὲν διαθεῖναι αὐτὸν κακόν.
 Μωυσῆς δὲ τὸν πόλεμον πιστευθεὶς οὐ διὰ συνήθους ὁδοῦ ἄγει
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους τὴν στρατιάν, ἀλλὰ δι' ἀσπιβήτου ἐκ πλή- 20
 C θους ἐρηκτῶν λοβόλων· ἔνθα καὶ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ ἐπεδείξατο.
 πλέγματα γὰρ ποιήσας καὶ ταῦτα πληρώσας ἴστων (πολλὰς δὲ
 ταύτας τρέφει καὶ χειροῦθεις ἡ Αἴγυπτος) κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην

ὁ περιστασιασάμενος Α. 15 κατέλαβον Α. 17 κατ'] κατὰ
 τῶν Α. αὐτῷ] αὐτὸν Α. 18 αὐτὸν διαθεῖναι Α.

bant: ingenium porro supra captum aetatis in eo elucebat. Thermuthis itaque verba liberis eum adoptat, ad patrem affert. is puerum complectitur et diadema per blanditias ei imponit: quod puer, ut fert illius aetatis simplicitas, humi abicit, pedibus insistens. quo is sacerdos qui ex gente Hebraeorum oriturum esse dixerat qui Aegypti regnum depressurus esset, conspecto, exclamans "hic" inquit "ille puer est: hoc interfecto Aegyptios meta libera." sed Thermuthis puere erepto autvertit, et Pharaonem deus seniore ad caedem reddiderat.

Aetate progressus Moyses qua virtute esset tali occasione Aegyptiis laetatur. Aethiopes Aegypto finitimi regionem populantur. Aegyptii bello contra eos moto et succumbant et contempti sunt hostibus ita ut universam Aegyptum incursarent. Phraeo ex oraculo Moesem iam virum factum a filia ducem petit. concedit illa, sed iurjurando patrem adigit ne quid illi noceat. Moesem belli summa sibi credita non solita via exercitum ducit contra hostes, sed per loca ob venenatarum bestiarum multitudinem in via; ibique prudentiam suam demonstrat. nam fascellis ibidos, quarum multas easque cicures Aegyptus alit, inclusas contra Aethiopes

ἐκόμειν· αἱ δὲ ἕως ταῦς ἰσθμίων τούτους πόλεμοι· καὶ τούτοις
 προσηγομέναις τῆς στρατιᾶς προμάχοις κατὰ τῶν ἰσθμίων ἐχρή-
 σατο. καὶ μηδὲν προγοῦσιν ἔπεισι ταῖς Αἰθίοψι, καὶ τούτους
 νεκρὰ καὶ πόλις αὐτῶν αἶρετ. οἱ δὲ συναλαθέντες εἰς Σαβάν πόλιν
 5 βασιλεῖον αὐτῶν Αἰθιοπίας, ἦν ὑστερον Καμφύσης Μερὸν ἠνό-
 μιαιε διὰ τὴν ὁμώνυμον ἀδελφὴν, ἐπολιορκούντο· ἦν δὲ ἡ πόλις
 δυσκολόρητος. Θάρβις δὲ τοῦ Αἰθιοπῶν κρατοῦντος θυγάτηρ
 εἰς ἔρατα ἔλασθε Μωυσέως καὶ διαπέμπεται πρὸς αὐτὸν περὶ D
 γάμου, ὃ δὲ κατένευεν εἰ παραδοῖη τὴν πόλιν αὐτῇ. φθάνει τὸ
 10 ἔργον τοῦς λέγων, καὶ Μωυσῆς ἐτέλει τοὺς γάμους, καὶ τοὺς
 Αἰθιοπῶν ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἰαυτῶν. οἱ δ' ἐμίσησαν αὐτὸν καὶ
 σκώζοντο, καὶ ἠρέθιζον τὸν Παρῶ κατ' αὐτοῦ, ὃ δὲ καὶ τοῖς
 ἐρογραμματοῦσι πεδόμενος καὶ διὰ τὸν φόνον τοῦ Αἰθιοπῶν
 τοῦ τὸν Ἑβραίων μωσιχοῖτος, ὡς τῇ βίβλῳ περιηληπται τῆς
 15 Γενέσεως (εἰ καὶ τούτο παρέδραμεν ὁ Ἰωσήπος), ἐπέθετο τῇ
 ἀπαιρίσει τοῦ Μωυσέως. ὃ δὲ καὶ τῶν ὀδῶν φυλαττομένων λα-
 θῶν ἔπλεξε διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ εἰς πόλιν ἔπεισι Μιδιάμ, καὶ P I 34
 ξενίζεται παρὰ τῇ τῆς πόλιος ἱερεῖ, ἧς θιάνυμος ὦν Ἐρανοῦ
 ἐκαλεῖτο καὶ Ἰοθόρ. ὃ δὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Σεφώραν τῇ
 20 Μωυσῆ πρὸς γάμον ἐπέδωκεν καὶ ποιμένα ποιεῖται τῶν ἰαυτοῦ
 θρημμάτων.

4 αἶρετ] αἶρετ ὅτι ἄλλως A. Σαβάν] βασάν alter
 codex Wolfii: "Σαβάν cod. Reg. et Colbert." DUCANGEIUS.
 7 Θάρβις A Iosephus, Θάρβις PW. 15 καὶ εἰ A.
 συνέθετο A. 17 Μιδιάμ] Μιδιηνήν Iosephus. 18 ὅς]
 ὅς καὶ A.

portat: sunt autem ibides serpentibus infestae. quibus propugnatricibus
 contra venenatas bestias usus, et Aethiopes nec opinantes aggressus,
 vincit atque urbes eorum capit. qui in urbem Aethiopiae regiam Saban
 (post a Canbyse ex nomine sororis Merce dicta est) compulsi obsidentur,
 etai urbs illa haberetur inexpugnabilis. verum Tharbis principis Aethio-
 pum filia, capta amore Mosi, interuancies ad eum mittit de coniugio.
 ille ananuit si urbem sibi traderet. fit hoc dicto citius: Moses nuptias
 celebrat, Aegyptios reducit domum. at illi et oderant illum, quan-
 quam conservati, et Pharaonem contra eum instigabant. qui et sacer-
 dotibus obtemperans, et caede Aegyptii qui Hebraeum flagellarat irri-
 tatus (ut in libro Genesios continetur, etai Iosephus hoc praeteriit),
 vitae Mosi insidiatur. tamen ille, quamvis viae custodirentur, clam
 per desertum aufugit in urbem Midiam, ac sacerdotis eius loci ho-
 spitio nititur: qui nomine duplici praeditus et Ragnel et Iothor voca-
 batur. is filiam suam Sephoram Mosi uxorem despondet, et curam
 gregum mandat.

13. Νέμων δ' ἐπὶ τὸ Σίναιον ὄρος ὁ Μωυσῆς τοῦ περὶ
 W I 21 τὴν βάτον ἀξιοῦνται ὀράματος, ἣν ἐφλεγε πῦρ, οὐ μέντοι κατέ-
 καιεν. εἶτα καὶ φωτῆς ἐκείθεν ἀποδοίη ἢ μὴ προσβαίνειν ἐπέταττεν,
 ὅτε θεῖον τοῦ τόπου τυγχάνοντος, καὶ τὰ ἐσόμενα προηγήθειεν,
 καὶ ἀπίναί αὐτῷ ἕς Αἴγυπτον ἐκέλευε, τοὺς ὁμογενεῖς τῆς ἐκεῖ
 B αἰας τε εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ποιεῖν ἐνετέλλετο. ταῦτα ἐκ τοῦ
 πυρὸς θεοκλυτεῖται ὁ Μωυσῆς. ὁ δ' ἠπόρει πῶς ἢ τοὺς οὐκείους
 πείσειεν ἢ βιάσαιοτο Φαραῶ ἐπιτρέψαι τὴν ἔξοδον. καὶ ὁ θεὸς
 ῥᾶστα ταῦτα θῆσειν ἐπηγγέλλετο αὐτῷ, καὶ εἰς πίστιν τὴν βακτη- 10
 ρίαν εἰς τὴν γῆν ἀφείναι κελεύεται, καὶ ἀφέντος δράκων ἐγένετο,
 εἰτ' ἐπιλαβομένου πάλιν βᾶκτρον ἦν. καὶ καθεῖναι τὴν δεξιὰν
 εἰς τὸν κόλπον προστυχθεῖς, λευκὴν ὁμοίαν τιάνῳ τὴν χροῶν
 ἐξήνεγκεν, εἶτα εἰς τὸ πρότερον εἶδος ἀποκατέστη. καὶ τοῦ πλη- 15
 σίου ὕδατος λαβεῖν κελυσθεῖς καὶ καταχέαι τῆς γῆς, ὅρᾳ τὸ χεθὲν 15
 C αἵματιῶδες. θαρρεῖν οὖν ἐπὶ τούτοις παρεκλεθετο καὶ μηκέτι
 μέλλειν. παραλαβὼν οὖν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἔξ
 αὐτῆς, Γηρῶν, ὃ σημαίνει οὐκ εἰς τὴν ξένην, καὶ Ἐλεάζαρ,
 δημοὶ δὲ ὡς συμμάχῳ χρῆσαιοτο τῷ πατρῷω θεῷ, ὥρμησεν εἰς
 Αἴγυπτον. πλησιάζοντες δὲ ὁ ἀδελφὸς ὑπήντησεν Ἀαρῶν. πύρα- 20
 γίνονται οὖν ἄμφω πρὸς Φαραῶ, καὶ τὰ ἐκ θεοῦ προστεταγμένα

6 ἐξαγαγόντι A. 7 τε om A. ἐνετέλλετο A, ἐντέλλεται PW.
 10 αὐτῷ ἐπηγγέλλετο A. 14 εἶτα καὶ εἰς A. 15 χεθὲν A,
 χεθὲν PW. 18 γηρῶν A.

Fontes. Cap. 13. Iosephi Ant. 2 12—14. Exodi 3—13.

13. Cum autem ad Sinaeum montem pasceret, cernit miraculum illud rubi, qui cum arderet, non cremabatur. deinde vocem etiam inde audit, quae progredi vetaret quod locus ille divinus esset, et futura praediceret, et abire in Aegyptum iuberet, ut populares suos ex illis aerumnis eriperet: quos cum eduxisset ex Aegypto, sacra in loco illo faceret. haec Mosi divinitus e flamma significantur. caeterum si dubitabat quo pacto vel popularibus suis persuaderet vel a Pharaone extorqueret exitum, cum dens ea se facillime redditarum pollicetur: in cuius rei fidem baculum humi proiiceret; quo facto is serpens exstitit, receptus in baculum redit. manum item in sinum abdere iustus protulit instar calcis candidam, quae mox et ipsa pristinum colorem recipit. rursus e propinquo aquam effundere iussus cruentam videt. his portantis confirmatus rem citra cunctationem iubetur aggredi. assumptis igitur uxore et ex ea susceptis liberis, Gesone, quod nomen significat adventum in peregrinam terram, et Eleazaro (a divino auxilio sumpta est appellatio); in Aegyptum proficiscitur. ad limites progresso frater Aaron occurrit. ambo Pharaonem adeunt, et dei

ἀπόψεις ἤξιόν μὴ ἀντιπράττειν τῇ θεῷ βουλή. χλευάσαντος
 δ' ἐκείνου, ἔργω τὰ σημεῖα ἐδείκνυσεν, καὶ ἡ φάσδος ὄφεις ἐφείσσω
 ἐγένετο. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐπαοιδῶν πεποηκῶτων
 καὶ τὰς σφετέρως βακτηρίας μεταβαλόντων εἰς δράκοντας, Μωυ- D
 5 σῆς τὴν βακτηρίαν αὐδὶς ῥίπτει κατὰ γῆς, καὶ εἰς ὄφιν μετα-
 βληθεῖσα τὰς τῶν Αἰγυπτίων βακτηρίας, αἱ δράκοντες ἐδόκουν,
 κατήθουν· εἶτα εἰς τὸ ἐσπῆς σχῆμα μεταπεσοῦσαν αὐτὴν κομί-
 ζεται. σκληρονομέτου δὲ Φαραῶ, εἰς αἷμα τὰ ὕδατα μεταβέ-
 βληται. εἶτα βάτραχοι πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου ἐκάλυψαν.
 10 ἐπὶ τοῖτοις σκῆπες ἐκ τῆς γῆς ἀνιδόθησαν. τὰ μὲν ὄν ἄλλα
 τεράστια καὶ οἱ ἐπαιδοὶ Φαραῶ ἐδόκουν ποιῆν, σκῆπας δὲ φαν-
 τάσαι οὐκ ἠδυνήθησαν. εἶπον ὄν πρὸς Φαραῶ ὅτι δάκτυλος
 Θεοῦ τοῦτό ἐστιν· ὃ δ' ἔτι ἀπένδοτος ἦν. καὶ ἐγένετο κυνῆμια,
 καὶ μετὰ ταῦτα φθορὰ τῶν κτηνῶν. ἔπειτα τοῦ Μωουσεως καμι- P I 35
 15 νῶϊαν ἀιδάλην τοῦ ἄερος κατασκεδάσαντος, ἄκη καὶ φλυκτιδὶς
 ἔν τε τοῖς κτήνεσι καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀνέβρισαν, καὶ αὐδὶς
 χύλαζα ὕσθη, καὶ μετ' αὐτὴν ἐπῆλθεν ἀκρίς, καὶ ἐπὶ ταύταις
 σκότος τοδὸς Αἰγυπτίους ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκάλυψε, τελευταῖον
 δ' ἐπήνεκτο τοῖτοις ἢ τῶν πρωτοτόκων ἀπάλεια. σκληρονομένου
 20 γὰρ Φαραῶ ἐκλέυσεν ὁ θεὸς Μωουσῆ θνοῖαν παραιοκενάσαι εἰς
 τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην τοῦ μηνὸς δεσ παρὰ μὲν Ἑβραίοις Νισῶν
 καλεῖται, παρ' Αἰγυπτίοις δὲ Φαρμουθί, παρὰ Μακεδόσι δὲ
 Ξανδικός, καὶ παρ' Ἑλλήσιν Ἀπριλλιος. ἰστούσης δὲ τῆς B

7 κατήθουν] κατέφαγε A.

B μετέβληθη A.

14 μετὰ
ταῦτα] ἐπὶ ταύτη A.

mandatis expositis monent ne divino consilio adversetur. illo verba eorum
 deridente, miracula edunt. baculus proiectus fit serpens. quod incanta-
 toribus Aegyptiorum imitatis, versis illorum etiam baculis in serpentes,
 rursus Moses suum baculum humi proiecit; qui in serpentem mutatus bacu-
 los Aegyptiorum, qui serpentium speciem habebant, devorat. deinde in
 suam formam reversum recipit. Pharaone vero se offirmante, aquae in
 cruorem mutantur, deinde ranae omnem terram Aegypti occupant, postea
 pediculi e terra scaturiunt. ac caetera quidem miracula etiam Pharaonis
 praestigiatores videbantur imitari, pediculorum autem spectrum quia effin-
 gere non poterant, Pharaoni dicebant illud digitum dei esse. verum cum
 is nihil cederet, ingruerunt muscae, et perierunt pecudes. deinde cum
 Moses fulgine caminorum aerem opprovisset, ulcera et postulae tam in
 hominibus quam pecudibus efferbuerunt. rursus grando depluit, quam
 secutae sunt locustae, post quas tenebrae Aegyptios tres dies operuerunt.
 denique post haec omnia primogenitorum consecutus est interitus. nam
 cum occallisset Pharaon, iussit deus Moysen sacrificium in diem mensis 14
 apparare, qui mensis ab Hebraeis Nisan, ab Aegyptiis Pharmuthi, apud
 Macedones Xanthicus appellatur, Latine Aprilis dicitur. quae dies 14

τσσαρεσκαιδεκάτης ἑπαρτες ἔθνον καὶ τῷ τοῦ θόματος ὄματι
 τὰς φλιάς τῶν οἰκίῶν ἔχριον, καὶ δειπνήσαντες τῶν κρείων τὰ
 περιτεύσασα ἔκαυσαν. ἔθεν ἔκοτε ἰορτήν ἄγασιν Ἑβραῖοι
 κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ θύουσι, πάσχα τὴν ἰορτὴν καλοῦντες.
 τὸ δὲ πάσχα ἄλλοι μὲν διάβασιν σημαίνειν φαίν, Ἰωσήφος δὲ
 διαρβασίαν, ὅτι κατ' ἐλευθέρην τὴν τέκτα τοὺς Ἑβραίους ὁ θεὸς
 ὑπερβὰς Αἰγυπτίους ἐπέσκηψε τὴν τῶν πρωτοτόκων φθοράν.
 ἔθεν συνελθόντες Αἰγύπτιοι ἰδόντες τοῦ Φαραὼ ἀπολείν τοὺς
 Ἑβραίους ὁ δὲ ἀπείναι προσέταξεν. αἱ δ' ἐξήσαν. ἦν δὲ τὸ
 τῶν μετανισταμένων πληθος τὸ στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχον μόνον 10
 C μυριάδες ἐξήκοστα. ἐξῆλθον δὲ μὲρὸς Φανθακοῦ πέμπτη καὶ
 W I 22 δεκάτη κατὰ θαλήρη, μετὰ ἕτη τετρακόσια τριάκοντα τοῦ τὸν
 Ἄβραάμ εἰς Χανααναίαν ἰλθεῖν· ἐκ δὲ τῆς Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον
 παροικίας μετὰ ἐνικυτοὺς διακοσίους καὶ πεντακάδωκα. ἦν δὲ
 Μωσοῦ τότε ζωῆς ἕτος ὄγδοομοστόν, Λαφῶν δὲ τρισὼν ὑπερέειχε. 15
 συναπῆγοντο δὲ καὶ τὰ ὄστα τοῦ Ἰωσήφ, πληροῦντες τὴν ἐντολήν
 τοῦ ἀνδρός.

14. Οἱ μὲν οὖν ἀπήσαν, Αἰγύπτιοι δὲ μετεμύλοντο καὶ
 λαβόντες ὄπλα ἰδίωκον. ἐξακόσιοι δ' ἦσαν αὐταῖς ἄρματα, ἑπ-
 τεῖς τε πεντακισμύριοι, καὶ μυριάδες εἰκοσι ὀπλιτῶν. Ἑβραίους 20
 D δ' εἰς ἀπόγνωσιν ἤγον ἐν στενῷ γεγονότα τὰ πρόγματα, καὶ
 λίθοις βάλλιν τὸν Μωσοῦν ἔμειλλον. ὁ δὲ παρεκάλει αὐτῷ ἔκο-

3 περιτὰ A.

8 τοῦ om A.

11 post μυριάδες A add δ'.

15 τὸ τε τῆς ζωῆς A.

Fontes. Cop. 14. Iosephi Ant. 2 15—3 2. Eusebii 14—17.

cum adesset, sacrificant omnes et victimarum sanguine limina aedium inas-
 gunt, censaque peracta reliquias comburunt. unde ex illo tempore festum
 Hebraei celebrant circa id tempus et sacrificant: quod festum Pascha vo-
 cant. id alii transitum interpretantur, Iosephus praeteritionem, quod
 deus nocte illa Hebraeis praeteritis Aegyptios interitu primogenitorum
 afflixerit. qua de causa congressi Aegyptii Pharaonem orant ut dimittat
 Hebraeos. iubet ille, discedunt Hebraei: quorum fuere (militaris dux-
 taxat aetatis) sexcenta milia. agressi sunt moese Xanthico die 15 oriente
 luna, annis 430 postquam Abrahamus in Chananaeam pervenerat, post
 Iacobi in Aegyptum migrationem annis 215, Mose tum annos 80 nato,
 quem Aaron triennio superabat: avabentes etiam ossa Iosephi secum,
 quemadmodum ille mandarat.

14. Sic illi proficiscabantur: at Aegyptii acti poenitentia correptis
 armis eos persequabantur, curribus sexcentis, equibus quinquagies mille,
 et ducentis milibus peditum. Hebraei in angustias redacti aestare, vix
 a lapidatione Mosi sibi temperare: ille hortari ut se sequerentur, ad

ὄψαι, καὶ ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ στάς παρ' αὐτῆ καὶ
 τὸν θεὸν ἐπιβοηθούμενος τύπτει τῇ βακτηρίᾳ τὴν θάλασσαν· ἡ
 δὲ ἀνεκάλπη καὶ γυμνὴν ἀφῆκε τοῖς Ἑβραίοις τὴν γῆν, κἀκίνοι
 5 προτιύξαντες τὴν ἕκταν ἐδάσκον. ἦδη δ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν γῆν
 τῶν Ἑβραίων διασωθέντων ἐπιχειρεῖται τοῖς Αἰγυπτίοις ἡ θάλασσα,
 τοῦ Μωυσῆος τῇ ῥάβδῳ ἐπιστρεπτικῶς αὐθις τὸ ὕδωρ πατά-
 10 ξαντος καὶ τὰ τούτου ἐνώσαντος κύματα. ἀπώλοντο οὖν οἱ Αἰ-
 γυπτιοὶ ἐν τοῖς ὕδασι ζύμπαντες. καὶ οἱ μὲν Ἑβραῖοι ἐν ὕμνοις P I 86
 ἦσαν καὶ ἔχαιρον, Μωυσῆ δὲ ψῆδῃ πεποιήται πρὸς θεὸν ἐν ἔξα-
 μέτρῳ τόνῳ συντεταγμένῃ, ὡς φησὶν ὁ Ἰώσηπος. τὰ δ' ὄπλα
 τῶν Αἰγυπτίων οὖν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐκβρασθέντα τῆς θα-
 15 λάσσης ὑπὸ τοῦ πνεύματος λαβόντες Ἑβραῖοι, τούτοις ἐπι-
 στήσαν. καὶ ἦγεν αὐτοὺς ὁ Μωυσῆς εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, θύσαν
 15 ἐκεῖ τὰ σῶστρα, ὡς αὐτῷ ἐντέταλτο. ἀγομένους δ' ἐκεῖ ἡ τῶν
 τροφῶν ἄλλοι σπάνις καὶ ἡ τοῦ ὕδατος ἔνδεια. καὶ οὕτως ἔχον-
 τες εἰς τόπον ἀφικνουῦνται ἐν ᾧ φρέαρ ἦν οὗ τὸ ὕδωρ διὰ περὶαν
 ἄκοιτον. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἡ μὲν τῆς Ἐξόδου βίβλος B
 Μιρρῶν ὀνομάζει, ὁ δ' Ἰώσηπος Μάρ αὐτὸν κληθῆναι παρὰ
 20 τῶν Ἑβραίων συγγράφεται, μάρ τὸ περὶον λέγων τοὺς Ἑβραίους
 καλεῖν. καὶ τοῦ δημωγοῦ καταγγυλῶν, ὁ δὲ τοῦ θεοῦ περ-

2 τὴν θάλασσαν τῇ βακτηρίᾳ A. 4 ἔβραϊον A. 5 prius
 τῆν A, τὸν PW. 7 ἐπιστρεπτικῶς] "ita Reg. et Colbert."
 Ducianus. ἐν' ἐπιστρεπτικῆ codex alter Wolffii, ut videtur.
 8 κύματα] κρήματα A. 9 ἐν τοῖς ὕδασι αἰγυπτιοὶ ζύμπ. A.
 11 ὁ om A. Ἰώσηπος] Antiq. 2 16 4. 15 ἐκεῖ] αὐτῷ A.
 19 μερρῶν A, Μερρῶν LXX, Μαρρῶν PW. 19 et 20 μάρ A:
 μάρ et μάρ Iosephi codices, Antiq. 3 1 I.

mare decere. ibi in littore stans deo invocato mare baculo percussit: illud
 discenditur, ut nuda Hebraeis tellus appareret: festinanter itaque trans-
 eunt. quod videntes Aegyptii, equite in fronte collocato persequuntur.
 iam autem Hebraeis in oppositum littus citra noxam egressis, Aegyptios
 aqua a Mose virga percussa ut in suum locum regrederetur, fluctibus
 coeuntibus mare obruit. itaque Aegyptii universi in undis perierunt, He-
 braei vero laudibus deum laeti concelebrant. Moses etiam canticum deo
 facit versibus senariis, Iosepho auctore. arma Aegyptiorum cum corpo-
 ribus eorum a vento in littus eiecta capiunt sibi que accommodant. Moses
 eos in montem Sina ducit, ad exsolvenda vota deo ob salutem adeptam,
 ut in mandatis acceperat. dum eo ducuntur, dum eo ducuntur, et cibarium penuria et
 aquae inopia laborant. sic affecti in locum perveniunt ubi potens erat
 cuius aqua ob amaritiam potari non poterat (quem locum liber Exodi
 Meran nominat, Iosephus ab Hebraeis Mar vocatum fuisse tradit: sic
 enim amarum dici lingua eorum), et contra duces fremunt. in deum

τερον. δεηθεὶς ξύλον λαβὼν εἰς τὸ φρέαρ ἐνέβαλε καὶ τὸ ὕδωρ ἐγλύκαθεν. ὁ δὲ Ἰωσήπος ἔοικε μὴ πιστεύων ὡς θαύματι τῇ γλυκάνσει τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ φυσικῶς αὐτὸ γλυκυνοῦσθαι δοξάζων. λέγει γὰρ ὅτι τὸ ξύλον ὁ Μωσῆς εἰς τὸ ὕδωρ βαλὼν ἔξαντιν τὸ φρέαρ ἐκέλευε, καὶ οἱ μὲν ἐπόθουν, τὸ δ' ὑπὸ τῶν συνεχῶν 5 πληγῶν γεγυμνασμένον καὶ κεκαθαρισμένον ἦδη πότιμον ἦν. τὴν C δὲ τῶν τροφῶν ἐσθίαν ἴασατο, τοῦ θεοῦ δεηθεὶς, δι' ὁρτύγων. ἐφίπταται γὰρ τῇ τῶν Ἑβραίων παρεμβολῇ πληθὸς ὁρτύγων οὐς συλλαβόντες ἦσθιον. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ μάννα ὕσεν αὐτοῖς ὁ θεός, μέλιτι μὲν τὴν ἡσθηὴν ἐπιφέρει, τὸ δὲ μέγεθος κοριάνδρου 10 σπέρματι ὅμοιον, μάννα δὲ παρ' ἐκείνων κληθὲν ὡς ἀπορούντων τί ἂν εἴη αὐτό· τὸ γὰρ μὲν καὶ ἐπερωτήσιν δηλοῖ κατὰ τὴν ἐκείνων διάλεκτον. οὕτω καὶ ταῦτα Ἰωσήπος. ἐνετέτατο δὲ ἀσάφωνα ἐκ τούτου ἔκαστον συλλέγειν (ὁ δὲ ἀσάφρων μέτρον ἰστί), D εἰ δὲ τις πλεον συνέλεξεν, εἰς τὴν αὐρίον ἄβροτον ἦν, ὑπὸ τε 15 σκωλήκων καὶ πικρίας διεφθαρμένον. τούτο δὲ ἄκονόμητο ἵνα μὴ τῶν ἐρρωμένων πολὺ συναγόντων ἐπιλείπη τοῖς ἀσθενέσι. τῇ δὲ τροφῇ ταύτῃ τισσαράκοντα ἐχρήσαντο ἔτεσιν, ἐφ' ὅσον ἦσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. αὐθις οὖν εἰς ἄνυδρον ἤλθον τόπον καλούμενον Ῥαφιδίον, καὶ διψῶντες κατὰ Μωσείως κεκίνητο. ὁ δὲ τοῦ 20 θεοῦ δεηθεὶς κελεύεται ῥάβδῳ τὴν πέτραν πληῆσαι, καὶ πληῆται,

4 γὰρ οὐκ Α. 5 φρέαρ] ὕδωρ Α. 6 γυμνόμενον (rec. man. ἀνώμαλον) καὶ καθαριόμενον Α. 8 ἐφίπτατο Α. 9 εἰς συλλαβόντες Α. 12 τί τούτο ἂν εἴη Α. 14 ἔκαστον ἐκ τούτου καθέστησεν συλλέγειν Α: εἰς ἐκάστην ἡμέραν Iosephus.

comprecatus prius, ligno quodam in puteum coniecto aquam dulcem reddit. Iosephus non credere videtur aquae saporem miraculo mutatum, sed naturaliter id accidisse: ait enim Moysen ligno in aquam coniecto exhauriri aquam iussisse, ac dum illi intenti essent operi, aquam continentibus ictibus exorciatam et expurgatam potabilem tandem esse factam. cibariorum item penuria occurrit, deo invocato, per coturnices, quarum ingens multitudo in castra Hebraeorum delata et capta famem sedat. deinde manna pluit eis deus, dulcedine mellis parem, magnitudine grano coriandri similem. est autem manna ab eis appellata, cum dubitarent quid rei esset: man enim lingua illa interrogationis quoque nota est. sic Iosephus haec tradit. iussus autem erat quilibet assaronem (mensurae id genus est) ex eo colligere: quo si quis plus collegisset, postridie non erat esui, et vermibus et amaritudine corruptum. id eo consilio factum, ne ubi robusti multum coacervassent, infirmi egerent. hoc victu annos quadraginta sunt usi, donec e deserto excesserunt. denuo in locum aquarum expertem progressi, nomine Raphidia, siti contra Moysen exstislantur. is precatus deum, iubetur baculo percutere petram: quo facto

ἤς ἀπὸ τῆς ὕδατος ἐξεβλώσθη καὶ τε καὶ διαγωγέστατον. εἰ δὲ
 Ἀμαληκίται κατὰ τῶν Ἑβραίων ἐχώρου, τοὺς περιοίκους συμ-
 μάχους προσκαλιώμενοι. Μωυσαῆς δὲ τὸ μάχημον τοῦ λαοῦ τῶν W I 23
 ἄλλων ἀποδιελών, καὶ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ ἐπιστήσας αὐτοῖς,
 μέρος δὲ τι τῆς στρατιῆς καταλιπὼν εἰς τὴν τοῦ ὕδατος φυλακίην, P I 37
 αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει πρὸς τὸ ὄρος, Ἰησοῦ δ' ἐνετέλλετο πεποι-
 θῆναι θεῷ καὶ τὸ στράτευμα κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξάγειν. ἤδη
 οὖν ὁ πόλεμος συνερρήγνυτο· καὶ μέχρι μὲν Μωυσαῆς τὰς χεῖρας
 εἶχεν ὑψοῦ, τοὺς Ἀμαληκίτας οἱ Ἑβραῖοι κακῶς διετίθεντο, ὁσά-
 10 κισ δὲ τὰς χεῖρας καθίει ὁ Μωυσαῆς τῇ ἀνατάσει τούτων παρού-
 μινος, καταπονηθῆναι τοὺς Ἑβραίους συνέβαιεν. ἐκατέρωθεν
 οὖν τὸν ἀδελφὸν Ἀαρὼν καὶ Ὠρ τὸν ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς Μαρίας
 στήσας ἀπέχρει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐνετέλλετο. καὶ οὕτω τοὺς
 Ἀμαληκίτας νικῶντες Ἑβραῖοι πάντας ἀπέκλεισαν ἄν, εἰ μὴ τὸς
 15 ἐπέσχευ αὐτοῦς. Ἑβραίων δὲ τέθνηκεν οὐδὲ εἰς.

15. Ἐκίθην ἀπήσταν εἰς τὸ πρόσω, καὶ ἐν τριμήνῳ μετὰ B
 τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐξέλευσιν παρήσαν ἐπὶ τὸ ὄρος Σινᾶ, καὶ ἔθναε
 Μωυσαῆς ἐκεῖ τῷ θεῷ. ὅπου καὶ Ῥαγουήλ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ
 ἀπήντησεν αὐτῷ, θιασόμενος δὲ τὸν γαμβρὸν ἐν ὄχλῳ πραγμά-
 20 των ὄντα, πάντων ἐπ' αὐτὸν βυδιζόντων, συνεβούλευε τὴν μὲν
 τῶν δοκῶν ζήτησιν ἐτέρους ἐπιτρέπειν, αὐτὸν δὲ τῶν μειζόντων
 προοεῖν πραγμάτων καὶ τῆς τοῦ λαοῦ σωτηρίας· καὶ κατὰ μν-

2 ἀμαληκίται A ubique. 11 καταπονηθῆναι] ἠττάσθαι τότε A.
 12 καὶ] καὶ τὸν A. 16 τὸ] τὰ A. 19 γαμβρὸς] γαμβρὸν
 αὐτοῦ A. 21 δικῶν] ἰδικῶν A.

Fontes. Cap. 15 et 16. Iosephi Ant. 3 3—12. Exodi 18 sq.
 Leviticus. Numer. 1—9.

squae limpidiſsimae copia erumpit. inde Amalechitae, finitimis etiam in
 auxilium evocatis, contra Hebraeos procedunt. Moyses bellicosus a reli-
 qua turba segregatis, et Iesu Navis filio dnco creato, ac parte exercitus
 ad aquarum custodiam relicta, ipse montem conscendit, Iesuque mandat
 ut deo fretus contra hostes educat copias. conserta iam pugna, quoad
 Moyses manus sursum tenebat, Hebraei Amalechitas male tractabant; cum
 remisisset, extensione illa fatigatus, iidem succumbebant. itaque Aaroni
 fratri et Ori Mariammes marito mandat ut utrinque adstantes manus sibi
 fulcirent. sic Hebraei victores Amalechitas internecione delevisent, nisi
 nox praelium diremisset, nullo e suis caeso.

15. Ex eo loco progressi trimestri post exitum ex Aegypto spatio
 ad Sina montem perveniunt. ibi Moyses rem divinam facit: et a Raguele
 socero aditur. qui cum generum negotiis obrutum fideret, omnibus eum
 adstantibus, suadet ut iuris dicendi provinciam aliis mandet, ipse maiorum
 rerum cura suscepta salutis populi consulat, et praefectos designet qui

ρίους ἀρχοντας ἀποδεικνύειν, εἶτα κατὰ χιλιούς, καὶ κατὰ πεντα-
 κοσίους ἐτέρους ἐπιστᾶν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἑκατοντάρχους καὶ πεν-
 C τηκοντάρχους ποιεῖν, καὶ ἐν τριάκοντα καὶ ἑπτά καὶ δέκα ἐπι-
 στᾶν τοὺς διακοσμήσοντας. ταῦτα τοῦ Ῥαγούθλ συμβουλευ-
 σατος, Μωυσῆς κατὰ τὴν ἐκείνου ἐποθήκην ποιεῖ. εἶτα πλη- 5
 σίον μετασκηρῶσαι τοῦ ὄρους Σινᾶ τῷ λαῷ ἐντειλάμενος, αὐτοὺς
 εἰς τὸ ὄρος ἀνγεῖ· καὶ ὁ λαὸς μετεσκήρωσεν, ἀγγεῖον τὴν τε
 ἄλλην ὄργειαν καὶ ἀπὸ γυναικὸς συνουσίας τρίτην ἡμέραν. κατὰ
 δέ γε τὴν τρίτην ἔσθιν νεφέλη περιεκύκλου τὸ τῶν Ἑβραίων
 στρατόπεδον, δοτραπαὶ τε ἦσαν φοβεραὶ καὶ πνευμάτων σφο- 10
 δρότης, ἔ τὸς Ἑβραίους ἐδειμίαινε τοῖς σκηναῖς προσμένοντας.
 ἐκπράττειται δὲ ὁ Μωυσῆς ἔμπλεως θάρσους, καὶ δοφθεῖς ἀπαλ-
 λάττει τοῦ ὄρους αὐτοῦ καὶ μετῆι σφίσει· ἔ ὁ θεὸς ἐντειλατο
 καὶ ὄσα φυλάξουσι νόμιμα, καὶ προσάγει τὸν λαὸν ἅμα γυναιξί
 D καὶ τέκνοις ὡς ἀκούσαιεν τοῦ θεοῦ. καὶ ἤκουον φωνῆς ἐνθάθεν 15
 γινομένης. εἰτ' ἀφ' οὗ ἀντασι εἰς τὸ ὄρος· καὶ χρονίσαντος ἐκεῖ
 ὁ λαὸς ἠθροίσθη πρὸς Ἀαρῶν λέγων· "ποίησον ἡμῖν θεός· ὁ
 γὰρ Μωυσῆς οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν." Ἀαρῶν δὲ βιαζόμενος
 προσεγγεῖν αὐτῷ ἐπέταξεν ἕκαστον τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ καὶ τὸν
 κόσμον ὃν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν περιέκευτο. οἱ δὲ 20
 προσήγαγον, καὶ εἰς αὐτῶν μέσχον ἐποίησαν χιονετὸν καὶ ἔθυσαν
 αὐτῷ. Μωυσῆς δὲ καταβαίνων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τὰς δύο πλά-
 κας τοῦ μαρτυρίου ἐν ταῖς χερσὶ φέρων λιθίνους καταγεγραμμένας
 ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὡς ἤγγισε τῇ παρεμβολῇ, ὄρα τὸν

1 κατὰ πεντ. ἐτέρους] πεντ. ἕτερον A. 3 ἐν om A. 5 ἐπο-
 θήκην ἐκείνου A. 9 γε om A. 12 ὁ om A. 19 αὐτῷ om A.
 προσέταξεν A. 21 εἰ] δι' A. 24 μερῶν] μερῶν καὶ A.

decies milenis, qui milenis, qui quingenis, centenis, quinquagenis,
 tricenis item, vicenis et denis praesint. Ragnolis monitis parat Moyses.
 mox populum prope Sina castra locare iubet, ipse montem ascendit.
 populus iussa exsequitur, cum aliis rebus immunda, tum congressa mulie-
 rum triduum abstinens, die tertio nubes Hebraeorum castra circumdat
 cum fulguribus terribilibus et impetu ventorum: quibus Hebraei perterriti
 intra tabernacula se continent. deinde Moses procedit, fiducia plenus,
 suoque conspectu popularibus metum admittit: quae mandarit deus exponit,
 et quae eius instituta sint tenenda: producit populum cum uxoribus et libe-
 ris ad audiendum deum. audiunt illi vocem ex alto demissam. ille rursus
 montem conscendit: in quo cum diutius moraretur, populus ad Aaronem
 confluens "facite" inquit "nobis deos: nam quid Mosi acciderit ignoramus."
 Aaron vi subactus aureas inares et mundum muliebrem uxorum et filiarum
 eos afferre iubet. afferunt illa, et vitulum aureum inde conflant, eisque
 immolant. Moses de monte descendens et duas testimonii tabulas manibus
 ferens lapideas et utrinque scriptas, ut castris appropinquans vitulum

μέσχον, καὶ ὀργισθεὶς τὰς πλάκας συνέτριψε, καὶ λαβὼν τὸν
 μέσχον κατέκασε καὶ ἔλεπτεν καὶ βυλῶν εἰς ὕδωρ ἱπότασε τὸν P I 38
 λαόν. καὶ ἐνετέλιτο τοῖς νόμοις Λεωὶ, καὶ δαψάδον διὰ τῆς
 παρεμβολῆς καὶ ἀπέκτειναν πολλοὺς, ὡς εἰς τρισχιλίους τοὺς
 5 πεισόντας ἄραδμηθῆναι. ὑπέστρεψε δὲ Μωυσῆς πρὸς τὸ ὄρος
 λέγων "κύριε, ἠμάρτηκεν ὁ λαός σου, καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφῆς
 αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες, εἰ δὲ μὴ, κάμει ἔξάλειψον ἐκ τῆς
 βίβλου σου." καὶ ἔειπεν αὐτῷ κύριος "κατέβηθι, ὁδήγησον τὸν
 λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπὼν σοι." καὶ ἐνεφάνισαι κύριος
 10 τῷ Μωυσῆϊ αἰτήσαντι ἰδεῖν αὐτὸν τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ. καὶ κατέβη
 πρὸς τὸν λαὸν αὐδῆς δύο πλάκας ἐπιπερόμενος τοὺς δέκα λόγους
 γεγραμμένους ἐχοῦσαι, καὶ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ ὕψηρχε D
 δευδοξασμένη, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀνεῖναι αὐτῷ ὁ λαός, καὶ περιέ- W I 24
 σθετο κάλυμμα περὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἰδύμλει αὐτοῖς.
 15 καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ἃ ἐνετέλιτο ὁ θεὸς περὶ τε θυσιαῶν καὶ
 καθαρῶν, καὶ ζώων ἀκαθάρτων τε καὶ καθαρῶν, ὥστε τῶν
 μὲν ἀπέχεσθαι τοῖς δὲ ἐρέφεισθαι, περὶ τε μῆλων ὀπίσθων, καὶ
 τῶνας οἱ ἱερεῖς εἰς γάμον ἀγάγονται, καὶ οἷας οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
 περὶ σαββάτου καὶ τοῦ ἑβδόμου ἡμεριῶν καὶ τοῦ πεντηκοστοῦ ὃν
 20 ἰωβηλαῖον καλοῦσι· καὶ ὅτι ἐπέταξεν ὁ θεὸς σκηπὴν γενέσθαι εἰς
 ἣν ἂν παραγῆτοτο συνεπαγομένην αὐτοῖς μεταβαίνουσι, καὶ μέτρα C
 τῆς σκηπῆς ἴδειξεν αὐτῷ καὶ σχῆμα καθ' ὃ ἂν κατασκευασθεῖη.
 ὁ δὲ λαὸς χαίροντες ἐπὶ τούτοις προσῆγον χρυσόν τε καὶ ἄργυρον

2 ἱπόταξε A.

4 ὡς καὶ εἰς A.

6 σου om A.

9 εἰς τὸν

τόπον om A.

ἀνεφάνισαι A.

14 κατ' ἐπὶ A.

16 τε

om A.

18 prius oi om A.

21 μέτρα] μέτρα A.

videt, fructus tabulas confringit, vitulum comminutum comburit, scobe in
 aquam confecta potat populum. Levitis mandat ut per castra grassentur :
 a quibus tribus circiter milibus hominum occisis, in montem revertitur,
 dicens "domine, populus peccavit: quod peccatum si eis condonas, bene
 est; sin minus, me quoque e libro tuo deleto." iubet deus Mosera de-
 scendere ac populum in locum designatum perdacere: eisque conspectum
 eius potenti posterora sua conspicienda praebet. sic rursus ad populum
 ille descendit, duas tabulas afferens, quibus decem illi sermones inscripti
 erant. caeterum facies eius ita fulgebat, ut eam populus intueri nequirit:
 eaque de causa velat eam, atque ita cum his colloquens, mandata dei de
 sacrificiis, de lustrationibus, de animalibus mundis et immundis, quorum
 his abstinere illis alerentur, de coitu illicito, de matrimoniis sacer-
 dotum et pontificum, de sabbato, de anno septimo et quinquagesimo,
 quem iubilaeum vocant, exponit. iubet porro deus tabernaculum fieri,
 in quod descenderet, quodque cum eis discedentibus transferretur: dimen-
 siones et figuram eius Mosi demonstrat, secundum quas id fabricandum

καὶ λίθους τιμίους καὶ χαλκὸν καὶ ἔσθα καὶ τρίχας αἰγίας καὶ
 δέρματα κριῶν καὶ λίνον καὶ ἴριαι. ἀρχιτέκτονας δ' ἐποίησε
 τῆς σκητῆς τὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ τῆς Μαρίας υἱὸν τὸν
 Βεσελεὴλ καὶ τὸν Ἐλιφάτ. (16) ἤδη δὲ τῆς σκητῆς ἐργασμέ-
 νης ἔστησε αὐτήν ὁ Μωυσῆς. ἐργαστο δὲ καὶ ἡ κιβωτὸς ἐκ
 D ξύλων ἀσήπτων, ἃ πανταχόθεν χρυσίῳ περιεκάλυπτεν, ἥ τὰς
 δύο πλάκας ἐπέθεντο αὐτὸς δέκα λόγους εἶχον ἐγγεγραμμένους.
 ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔτα θεὸν εἶναι φησὶ καὶ τοῦτον μόνον σέβασθαι
 δεῖν, ὁ δεύτερος δὲ μηθεὶς εἰκόνα ζῶον ποιεῖν μηδὲ προσκυνεῖν,
 ὁ τρίτος ἐπὶ μηθεὶ καταλιπεῖν τὸν θεὸν ἠμάναι, ὁ τέταρτος τὰς 10
 ἑβδομάδας παρατηρεῖν ἀναπαυομένους ἐξ ἔργου παντός, ὁ πέμ-
 πτος γονεῖς τιμᾶν, ὁ ἕκτος φόβου ἀπέχεσθαι, ὁ ἕβδομος μὴ μοι-
 χεύειν, ὁ ὄγδοος μὴ κλέπτειν, ὁ ἔνατος μὴ ψευδομαρτυρεῖν, ὁ
 δέκατος μηθεὶς ἀλλοτρίου ἐπιθυμεῖν. ταύτην οὖν τὴν κιβωτὸν
 εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἅδυστα. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τιθέασιν τράπεζαν, καὶ 15
 P I 39 ἐπὶ ταύτης ἄρτους ἀζύμους δώδεκα καὶ λυγίαν χρυσοῦν καὶ θυμια-
 τήριον ξύλινον ἐπὶ, ἔξωθεν δὲ χρυσοῦ περιεκαλυμμένον. καὶ
 πρὸ τῆς σκητῆς βωμὸν ἰδρύσατο ξύλινον χαλκῆς λαίσι περιελη-
 λαμένον, οὗ ἄντικτος φιάλαι καὶ κρυτῆρες οὖν θυσίοις ἐτίθεντο,
 καὶ ἄλλα σκεύη ἃ πρὸς ἱερουργίαν ἠτοίμαστο, χρύσεια πάντα. 20
 γίνονται δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι στολαί, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ ἀρχιερεῖ.
 ἀρχιερεῖα δὲ ὁ θεὸς τὸν Λαβρῶν ἐψηφίσαστο. συναφροῖσας δὲ τὴν

5 ὁ om A. καὶ om A. 7 γεγραμμένους A. 8 πρῶτος
 μὲν A. μόνον om A. 16 ταύτην A. 17 κεκαλυμμένον A.

esset. populus his rebus laetus aurum argentum gemmas aes ligna, pilos
 caprinos, pelles arietum, linum et lanas confert. operi tabernaculi con-
 ficiendi praeficitur Beseleel, Mariae sororis Mosi filius, et Eliphatus.
 (16) tabernaculum iam confectum Moses erigit. arcam etiam fabricavit
 e lignis non putrescentibus, circumcirca inanratis; in eaque duas tabulas,
 quibus decalogus continebatur, condidit. cuius primum praeceptum unum
 esse deum affirmat eumque solum colendum, alterum nullius animantis
 imaginem faciendam et adorandam esse, tertium per dei nomen ob nullam
 rem inanem esse iurandum, quartum diem septimum observandum atque
 in illo omni opere abstinendum, quintum parentes honorandos, sextum
 caede abstinendam, septimum non adulterandam, octavum non furan-
 dum, nonum non dicendum esse falsum testimonium, decimum nihil alie-
 num concupiscendum esse. arcam hanc in adyta collocant, in aede men-
 sam statuunt, et in ea panes non fermentatos duodecim: candelabrum
 item aureum, et aram suffitoriam intrinsecus ligneam, foris auro incru-
 statam, ante tabernaculum aram posuit ligneam, laminis ferreis circum-
 tectam, in qua phialae et crateres cum acerris collocabantur, aliaque vasa
 quae ad sacrificia parata erant, ex auro omnia. parantur et sacerdotibus
 ac pontifici etiam stolae. pontificem autem Aaronem rennuntiavit deus.

πλήθος ὁ Μωυσῆς "ἄνδρες" ἔφη, "τὸ μὲν ἔργον τετέλεστοι, τῆς δὲ τοῦ ἱερῶσαι τιμῆς ὁ θεὸς τὸν λαὸν ἄξιόν." προσέειπε δὲ Μωυσῆς εἰσφέρειν ἕκαστον σίκλου τὸ ἥμισυ, ἕρ' εἰς τὰς περὶ τὴν σκηνὴν χρυσίας εἶη ἀνάλωμα. ὁ δὲ σίκλος Ἑβραίων ἰσὶν Β νόμισμα Ἀττικῶς δεχόμενον δραχμὰς τέσσαρας. τὸ δὲ πλήθος τῶν εἰσφερόντων ἦν μυριάδες ἐξήκοντα καὶ πεντακισχίλιοι πεντακῶσι πενήκοντα. τὴν δ' εἰσφορὰν ἐποιῶντο τῶν ἐλευθέρων οἱ τὸν εἰκοστὸν ὑπερβάντες ἐνωιωτὸν ἄχρι πεντηκωστοῦ. ἐποσῆθη δὲ ἡ σκηνὴ μῆσιν ἑπτὰ. ἔδειξε δὲ ὁ θεὸς κατὰ γνώμην αὐτοῦ τὸ ἔργον γινόμενον, παρουσιάσας ἐν τῇ σκηνῇ. οὕτως δὲ τὴν παρουσίαν ἐδήλωσεν. ἀχλὺς ὑπὲρ τὴν σκηνὴν μόνην ἕλνετο, οὔτε βαθεῖα καὶ συμπεπιλημένη καὶ νέφεισι ἐμπεφῆς, οὔτε πάνυ λεπτή τε καὶ ἀραιά, ὡς δι' αὐτῆς διέκνεϊσθαι τὴν ὄρασιν ἠδέϊα δὲ ἀπ' αὐτῆς ἔρρου ὄροσος. Μωυσῆς δὲ ἔθυσεν ἐν τῷ τῆς σκηνῆς αἰθρῶν ἕρ' ἡμέρας ἑπτὰ, τῇ δὲ ὀγδόῃ ἑορτὴν ἐπέρυσεν τῷ λαῷ καὶ θῆεν ἐπέταξεν. οἱ δὲ ἀλλήλοις ἠμύλλωντο, ἐπακμμένων δὲ τῶν ἱερῶν τῷ βωμῷ πῦρ ἀνήφθη αὐτόμακτον καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἔδαπάνησεν. οἱ δὲ πρὸςβύτιροι τῶν τεσσάρων νῶν Λαυρῶν, Ναφθὰβ καὶ Ἀβιού, παρὰ τὰ διατεταγμένα θύσαντες διατεκαῦθησαν τὰ στέγνα τε καὶ τὰ πρόσωπα, πυρὸς ἑξαφθόντος αὐτομάκτου καὶ φλέξαντος αὐτούς· ὧν τὰ σώματα ἔξω τῆς παρεμβολῆς κομισθέντα ἐτάφησαν. τὴν δὲ φυλὴν τοῦ Λεὶ τῶν ἄλλων

3 ἱερῶσαι A.

4 νόμισμα ἕρρ. ἰσὶν A.

9 ἔδειξεν ὁ A.

14 ἔθυσεν] ἔθυσ A.

tum Moses populo convocato "viri" inquit, "opus absolutum est, sacrificandi autem honore Aaronem dignatur deus." deinde conferre singulos iubet sicli semissem ad tabernaculi ministeria sustentanda. est autem siclus Hebraici nomismatis genus, quod quattuor drachmas Atticas valet. asporus eorum qui conferebant fuit sexcentorum quinque milium quingentorum et quinquaginta, cum ex ingenuis ii duntaxat conferret qui vigesimum annum excessissent usque ad quinquagesimum. confectum est tabernaculum mensibus septem. ostendit autem deus descensu in tabernaculum suo, id opus ex animi sui sententia confectum esse. praesentiam porro suam ita declaravit. vapor soli tabernaculo incumbebat, neque densus et involutus ac nubibus similis, neque omnino tenuis et rarus ut penetraret visus, sed suavis inde ros destillabat. Moses diebus septem in tabernaculo sub dio sacrificat: octavo festum indicit populo, et sacris operari iubet. at illi certare inter sese liberalitate. victimis iam arae impositis, ignis sponte sua ortus omnia quae in illa erant consumit. post quattuor dierum Aaronis natu grandiores, Nadabus et Abius, sacris non rite factis pectora et facies igni ultro exorto adusti: cadavera eorum extra castra elata et sepulta. dehinc Moses tribum Leviticam ad alii secretam lastrat;

Zenaræ Annales.

5

διακρίνας ἤγησι, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὴν σκηνὴν καὶ τὰ σκεύη
τὰ ἱερά, ἵνα ὡς ὑφηγῶνται οἱ ἱερεῖς, ὑπηρετῶσιν αὐτοί. μετὰ
ταῦτα ἀριθμῆσαι διέγνω τὸν λαόν, καὶ εὐρέθησαν τῶν ὄπλων φέ-
ρειν δυναμένων μυριάδες ἐξήκοντα καὶ τριοχλίοι πρὸς ἑξακοσίους
καὶ πεντήκοντα. οὗτοι δ' ἦσαν οἱ τὸν εἰκοστὸν ὑπερβάντες ἔτιμω-
τὸν καὶ ἄχρι τοῦ πεντηκροστοῦ ἐφθασότες. ἀπὲρ δὲ τῆς Λευιτικῆς
φυλῆς τοῖς φυλάρχοις κατέλιξαν τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ, τὸν
Μανασσῆν καὶ τὸν Ἐφραῖμ, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ προπάτορος
P I 40 Ἰακώβ. οἱ δὲ γε Λεῦιται διωμέρωι καὶ τριοχλίοι ἀριθμηθέντες
εὐρέθησαν πρὸς ἑξακοσίους καὶ δεκάκοντα. 10

17. Ἐτα στασιάζει τὸ πλῆθος τὸν Μωυσῆν αἰτιώμενον
ὅτι γῆς ἀγαθῆς αὐτοὺς ἀποστῆσας ἐν ἐρήμῳ πλατῦσθαι πεποίηκεν.
ἀναγκῶν δὲ αὐτοὺς ἐκεῖθεν εἰς τὴν καλούμενην Θώραγγα, πλη-
σιον οὖσαν τῆς Χαναανίων γῆς, ἐξ ἐκείτης φυλῆς. Ἐνὶ λαβῶν
κατασκοπήσοντας ἔστειλε τὴν τε δύναμιν τῶν Χαναανίων καὶ τῆς
γῆς τὴν ποιότητα. οἱ δὲ τεισυρέοντα ἡμέραις διελθόντες τὴν
γῆν ὑπένοστησαν, καὶ καρπὸς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης κομίζοντες,
καὶ τὴν μὲν χώραν ἐκέρουον ὡς ἀγαθὴν, τὸ δὲ πλῆθος ἐρόβουον
B ὡς οὖσης ἀπόρου τῆς αὐτῆς κατασχέσεως διὰ τε ποταμῶν μεγέθη
καὶ ὁρῶν δυσχωρίας καὶ πύλων ὀχυρότητας. τὸ δὲ πλῆθος κά-
20 λην δι' ὀργῆς εἶχε τὸν Μωυσῆν, καὶ ἐνεθούον καταλύσαι αὐτὸν
τε καὶ τὸν Ἀαρῶν, καὶ ὑποστρέψαι εἰς Αἴγυπτον. μύνοι δὲ

2 ὑφηγῶνται A.

3 διέγνω A.

12 αὐτοὺς ἀγαθῆς A.

13 ἀγκῶν A.

16 ποιότητα alter cod. Wolf.

21 εἶχε A.

Fontes. Cap. 17. Iosephi Ant. 3 13—4 4. Numer. 10—18
(et Leviticus).

eisque tabernaculum et sacra vasa tradit, ut sacerdotibus ad praescriptam
eorum ministrarent. his peractis numerare populum iussit: inventique
sunt qui arma ferre possent 603650, qui annum vigesimum excesserant et
quingagesimum nonnum attingerant, pro tribu autem Levitica Iosephi
filios Ephraimam et Manassem tribunis substituit, secundum mandatum
progenitoris Iacobi. Levitarum porro numerus inventus est 23880.

17. Post haec populus seditionem Moysi movet, conquerens se e
bona terra in desertis oberrare coactos ad eo. itaque ex eo loco in terram
eos ducit quae Pharaon dicebatur, Chananaeae terrae propinquam: et sin-
gulos ex qualibet tribu delectos mittit exploratum viros Chananaeorum et
agri qualitatem. hi quadraginta diebus regione peragrata revertuntur,
fructus etiam ex ea secum afferentes: ac terrae quidem bonitatem laudant,
sed populo metam inlicitum quasi obtineri nequeat, tum ob flumina
magnitudinem, tum ob ardua iuga montium, tum ob urbes multissimas.
hec nuntio rursus irritantur animi popularium contra Moysen, adeo ut de
eo et Aarone lapidibus obruendo, deque reditu in Aegyptum cogitarent.

τῶν κατασκοπίων Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ καὶ Χαλεβ παρεδάρωνταν τὸν λαόν, μηδὲν θυσχερὲς δεικνύσασιν αὐτοῖς ἀπισχυριζόμενοι. Μωσοῦς δὲ καὶ Ἀαρὼν ἐκείνῳ τὸν θεὸν ὅπως τῆς ἀπονοίας πύσιον τὸ πλῆθος. παρῆν δὲ ἡ νεφέλη ἐν τῇ σπηρῇ καὶ ἐσήμενα 5 τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θεοῦ. καὶ Μωσοῦς θαροῦσας διελίχθη τῷ κλήθει, καὶ ὀργισθῆναι ἔφησε τὸν θεόν, μὴ ἀπολαῖν μέντοι πάν- C τας μηδὲ τὸ γένος ἔξαφανίσαιεν, τὴν δὲ Χαναταίαν μὴ παρῆξεν αὐτοῖς, ἴσασαι δ' ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἐπ' ἔτη τεσσαρτάκοντα, πασὶ δὲ τοῖς ἔξ αὐτῶν παρῆξεν τὴν γῆν. ταῦτα τοῦ Μωσοῦς ἐκόν- 10 τος ἐν λόπῃ τὸ πλῆθος ἐγένετο. εἶτα συμμίξασι τοῖς Χαναταίοις ἡθάλον, καὶ ταῦτα κωλύσας τοῦ θεοῦ· καὶ προσβαλόντες ἠτήθησαν, καὶ οἱ μὲν ἔπεσον οἱ δὲ εἰς τὴν παρεμβολὴν συμπεφύγασι.

Στάσις δὲ τὸ πλῆθος κατέλαβεν ἔξ αἰτίας τοιαύτης. Κορὲ 15 τῆς Λευιτικῆς τυγχάνων φυλῆς, καὶ γένει καὶ πλοῦτῳ περιφανέστατος καὶ ὁμοίῳ πιδανώτατος, φθόνον ἔχετο πρὸς Μωσοῦν καὶ D τοῦ ἀσφῶδὸς καταβῆα ὡς τυραννίδι χρωμένῳ. "εἶτι γὰρ λόγῳ" ἔλεγεν "Ἀαρὼν καὶ τοῖς αὐτοῦ υἱοῖσι τῆν ἱεροσύνην προσέτιμμεν; εἰ μὲν ὡς ἐκ τῆς Λευιτικῆς φυλῆς, ἐγὼ ταύτης τυχεῖν δικαιο- 20 ὄτερος, γένους μὲν ὁμοίως ἔχων, πλοῦτῳ δὲ καὶ ἡλικίᾳ διάφορος. εἰ δὲ ἐτέρῃ φυλῇ προσκληρωθῆναι θέον αὐτήν, προτιμηθήσεται ἢ τοῦ Ρουβίμ διαδ' ἡρωβουλεϊαν, καὶ λήφονται ταύτην Ἀαθάμ τε καὶ Ἀβιρων." ταῦτα ἐκείνος μὲν κακοῦθως ἔλεγεν, ἦσαν δὲ

8 ἐρημίας A.

9 ἔξ om A.

21 προσκυρωθῆναι A.

verum Iesus Navis filius et Chalebus solum exploratorum confirmant populum, nullas difficultates pertimescendas esse asseverantes. Moses quoque et Aaron deprecantur deum ut desperationem illam vulgi sedaret. iam nubes in tabernaculo adoratur, dei praesentiam declarans, cum Moses animo resumpto populum alloquitur, ac deum iratam esse ait; non tamen perditurum omnes neque totam gentem delicturam, sed nec Chananaeam terram traditurum ipsis, quibus per annos quadraginta commorandum esset in deserto, sed liberis eorum. his a Mose dictis moerere populus: deinde Chananaeos invadere velle, quamvis vetante deo. factaque impressione videntur, aliis caesis, aliis in castra tropide se recipientibus.

Inde orta est populi seditio, huiusmodi ex causa. Coré Leviticus, tribus homo, genere et opibus maxime conspicuus, aurae popularis captandae insignis artifex, invidet Moesi; et contra eum vociferatur ut tyrannum. "nam qua" inquit "ratione Aaroni eiusque filiis sacerdotium attribuit? si ob tribum Leviticam, ego sum illo honore dignior, quippe et genere illi par et opibus atque aetate superior; sin alteri tribui debetur id munus, Rubenia ob aetatis praerogativam primas foret, ac Dathan et Abiron illo potentior." haec malitiose dicebat ille, cum et viros principes

- P I 41 αὐτῷ συντεταγμένοι ἄνδρες τῶν πρώτων διακόσιοι καὶ πενήκοντα;
ἀνηρέθιστο δὲ καὶ τὸ πλῆθος. ὁ δὲ Μωυσῆς εἰς μέσον σταδῶν
εἶπεν "ἔμοι, ὦ Κορέ, καὶ σὺ καὶ τῶν σὺν συντεταγμένων ἕκαστος
W I 26 τιμῆς ἄξιοι δοκαίτε, ὁ δὲ θεὸς τὴν ἱερωσύνην τῷ Ἀαρὼν ἐψηφί-
σατο, καὶ νῦν αὐτοὺς αὐδὶς κρινεῖ ὅτι ἱεραῖοι βούλονται. ἔωθεν ὁ
σὺν, ὅσοι τῆς ἱερωσύνης ἀντιποιεῖσθε, πάρτε, ἕκαστος κομίσων
θυμιατήριον οἰκοθεν καὶ πῦρ καὶ θυμίαμα· σὺν ἡμῖν δ' ὁμοίως
παρίτω καὶ Ἀαρὼν. καὶ θυμιώστων ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ,
οὐδὲρ ἂν τὴν θυσίαν ἡδῶ κρινεῖ ὁ θεός, οὗτος ἔσται ἡμῖν
B ἱερεύς." ἐπήρησε ταῦτα τὸ πλῆθος, καὶ τῇ ἐπιούσῃ συνήλθον 10
εἰς ἐκκλησίαν. Μωυσῆς δὲ πέμψας πρὸς Ἀβειρῶν καὶ Δαθὰν
ἐνετέλλετο ἕκειν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες καὶ κατὰ Μωυσῆος ἠπέ-
λησαν. Μωυσῆς δὲ ἀκολουθεῖν αὐτῷ τοὺς προβούλους κελεύσας·
ἀπῆγε πρὸς τὰς ἐκείνων σκητὰς, καὶ πλησίον γενόμενος τὰς χεῖρας
ἀνέσχευεν εἰς οὐρανὸν καὶ μέγα ἐβόησεν "ἐπεὶ κακουργεῖν ὑποπτεύο- 15
μαι, δέσποτα, αὐτὸς ἐλθε δίκαστής καὶ παράστησον ὅτι οὐδὲν
αὐτομάτως ἀλλὰ πάντα σὴ διοικεῖται προνοία. καὶ εἰ σοὺ κελεύ-
σαντος δέδωκα τὴν ἱερωσύνην τῷ Ἀαρὼν, χάνοι περὶ Δαθὰν τε
καὶ Ἀβειρῶν καὶ τὴν αὐτῶν γενεὰν ἐφ' ἣν ἐστήκασι γῆ· εἰ δ'
C ἀληθεύοιεν κατ' ἐμοῦ, οἷς ἐπηρασάμην αὐτοῖς ἐγὼ περιπέσομαι." 20
ταῦτα εἶπε θυμωρῶν. καὶ οἰεῖται μὲν ἄθροον ἢ γῆ, σκληροῦ δὲ
φαγέτωτος ἔχου συνήρησε περὶ τὰς ἐκείνων σκητὰς καὶ αὐτοὺς τε

2 εἰς om A.
δὴ om A.
19 γῆν A.

9 ἔσται A.
δαθὰν καὶ ἀβειρῶν A.

11 εἰς] εἰς τὴν A Iosaphna.
12 καὶ om A.

ducentos et quinquaginta instructos haberet, et plebs concitata esset. at Moyses in medium progressus "ego" inquit, "Core, et te et eorum qui a te stant quemlibet honore dignos iudico, verum deus Aaroni sacerdotium assignavit; idemque nunc denuo declarabit a quo sacra sibi velit fieri. mane igitur, qui de sacerdotio contenditis, prodite, thuribulo quisque domo secum allato et igne suffituque. una vobiscum etiam Aaron prodeat. tum vobis in populi conspectu odoramaenta incenditibus, cuius victimam suaviorem iudicavit deus, is vobis pontifex erit." collaudat haec populus: postredie in concionem frequentes conveniunt. Moses Abironem et Dathan accessi iubet. non parent illi, minas insuper contra Moesem addidit. tum ille primoribus se sequi iussis ad tabernaculum illorum abit: prope quod cum venisset, manibus in caelum sublatis magna voce exclamat "quoniam, domine, doli mali suspectus habeor, tu ipse venito iudex, ac demonstra nihil fortuito geri, sed tua providentia gubernari omnia: quod si tuo iussu pontificatum Aaroni dedi, tellus cui Dathan et Abiron cum sua progenie insistant, debiscat; sin vera sunt quae contra me dicunt, quae eis sum imprecatus, ea in caput meum redundent." haec ubi lacrimans dixisset, tellus repente concussa cum ingenti fragore iuxta illerum taber-

καὶ τὰ αὐτῶν εἰς τὸ χόσμα κατήνεγκε, καὶ οὕτως αὐδὺς συνήλθε
τὸ διστοῦς. ἐπὶ τούτοις ἔφραξε μὲν ὁ λαός, Μωσοῦς δὲ καλεῖ
τοὺς περὶ ἱερουσόνης ἀμειλλωμένους. καὶ συνελθόντες πενήκοντα
καὶ διακόσιοι ἄνδρες τῶν ἐπισήμων καὶ Ἰαφὼν καὶ Κορὲ πρὸ τῆς
5 σκηπῆς ἐπὶ τοῖς θυρωματηρίοις καθήγγισαν ἃ ἐκόμιζον. Ἐξέλαμψε
δὲ πῦρ πολὺ, ὅλον ἂν θασὺ κελύσαντος ἀναφθεῖη, ὑφ' οὗ οἱ τε
διακόσιοι καὶ πενήκοντα καὶ Κορὲ διεφάρασαν, ὡς μηδὲ τὰ D
σώματα αὐτῶν εὐρεθῆναι· μόνος δὲ Ἰαφὼν ἐφρέθη ἀλώφητος.
Μωσοῦς δὲ τὰ θυρωματήρια τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περὶ τὸν χάλ-
10 κιον ἐκλίπσει καταδέσθαι βραμὴν, ἵν' ὑπὸ μνησὶς ὡσι τῶν γεγο-
νότων καὶ τοῖς μετέπειτα. ἐκκλησιώσας δὲ πάλιν προεῖπε τοῖς
φυλάρχοις ἦκειν τὰ τῶν φυλῶν ὀνόματα βακτηρίοις ἐπιγεγραμμένα
κομίζοντας, ἐκείνῳ τῆς ἱερουσόνης ἐσομένης ὅπερ ἂν τῇ βακτηρίᾳ
σημῶν γένηται ἐκ Θεοῦ. κομίζουσαν οὖν οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἰαφὼν,
15 ἐπιγράφουσ τῇ βακτηρίᾳ Λευίτην. ἃς ἐν τῇ σκηπῇ τοῦ Θεοῦ
κατέθετο Μωσοῦς. τῇ δ' ἐπιούσῃ προεκόμισε ταύτας. καὶ αἱ
μὲν ἄλλαι οἶαι περ ἐτόγγαρον ἕμενον, ἡ δὲ Ἰαφὼν ἐβλάστησε P I 42.
κλάδους τε καὶ καρπούς. τὸν δὲ καρπὸν ἡ μὲν τοῦ Λευιτικοῦ
βέβλος κάρφα λέγει, ἀμύγδαλα δὲ ὁ Ἰώσηπος. Ἐξεπλάγησαν οὖν
20 πάντας, τρεῖς τὸν Ἰαφὼν χειροτονήσαντος τοῦ Θεοῦ. ἐπὶ δὲ
πολέμων καὶ στρατίας ἡ τῶν Λευιτῶν ἀφείτο φαλῆ, ἵνα μὴ διαί

5 καθήγγισον A Iosephus. 7 καὶ post diam. om A. τὰ om A.
10 ἐκλίπσει A. 11 πάλιν προεῖπε] εἶπε A. 15 rectius
Λευίτην: sic Iosephus. 16 προεκόμισε A Iosephus, προεκόμισαν
PW. 18 Λευιτικοῦ] Immo Numer. 17 8. 19 ὁ om A.
Ἰώσηπος] Antiq. 4 4 2. 21 λευιτικῶν A.

maculam dehiscens cum et ipsos et eorum omnia deglutisset, iterum exple-
tus est hiatus. his factis populus stupet: Moses eos qui sacerdotium
sibi vendicabant vocat. conveniant viri illustres ducenti quinquaginta.
Aaron et Core ante tabernaculum cum aecris suis ea quae ipsi attulerant
suffragant. tum ingens flamma emicat, quae videlicet iubente deo inces-
catur; qua illi ducenti quinquaginta una cum Core ita conflagravit ut nec
cadavera eorum reperirentur: solus Aaron incolumis invenitur. Moses
thuribula illorum virorum circa aeneam aram reponi iubet in rei gestae
monimentum ad posterum; ac denno habita concione edicit tribunis ut
nomina tribuum baculis inscripta afferant: nam illius fore sacerdotium in
cuius baculo signum edidisset deus. afferunt igitur tum alii suos baculos,
tum Aaron quoque suum, Levita inscripto. eos in tabernaculo dei repo-
suit Moses, postmodum protulit: ac caeteri quidem quales fuerant tales
manserant, Aaronis autem baculus et ramos et fructus germinavit: quos
fructus Leviticis liber nuces, Iosephus amygdalas fuisse dicit. obstupe-
runt igitur omnes, Aaronem ter divinitus electo. iam quia Levitica tribus
bellorum et expeditionum immunis erat, ne ob rerum necessarium pen-

ἀπορίαν τῶν ἀναγκαιῶν ἀμελοῦν τῆς λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ, ἐπέ-
 λευε Μωυσῆς τὴν Χαναναίων κτησαμένους τοὺς Ἑβραίους διὰ τὸ
 καὶ τισσαράκοντα πόλεις κατανεῖμαι τοῖς Λευίταις καὶ γῆν πρὸ
 αὐτῶν, καὶ δεκάτην τῶν ἐπιτελιῶν καρπῶν αὐτοῖς τε καὶ τοῖς
 ἱερεῦσι τελεῖν· καὶ ἄλλα δὲ πλείονα τούτοις χορηγεῖν τὸν λαὸν ὅ
 διατάξατο, ὧν τὸ καθ' ἑμυστον ὁ ζητῶν τὴν τοῦ Λευιτικοῦ
 B βιβλίον ἀνακτῶν εὗρήσει.

18. Ταῦτα δὲ διατάξας Μωυσῆς ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίων ἦλθε
 μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ ἤξιον παρελθεῖν δι' αὐτῆς. τῆς χώρας
 δ' ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατιᾶς ἐτόπλιον προῖπήντα τῷ Μωυσῆϊ. 10
 καὶ ὅς διὰ τῆς ἐρήμου ἐχώρει, μὴ ἄρχεν μάχης συμβουλευόμενος
 τοῦ Θεοῦ. τότε καὶ Μαριάμμη τέθνηκε τοῦ Μωυσῆως ἡ σύγ-
 γονος, μετὰ τισσαρακοστὸν ἔτος τῆς 15 Αἰγύπτου ἑξέδου. τὸν
 W I 27· δὲ λαὸν ἀπήγε διὰ τῆς ἐρήμου καὶ τῆς Ἀραβίας· ἐνθα καὶ Ἀαρὼν
 ἐτελεύτησεν εἰς ὄρος ἀναβὰς ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν 15
 παραδοὺς τῷ νιῷ Ἠλεάζαρ, τοῦ πληθόντος ὄραντος, ἔτη βιοῦς
 C βιωτῶν καὶ Ἀμορραίων χώρων τῷ στρατῷ δίοδον ἤκει. Σηὼν δὲ
 τῆς χώρας ὁ βασιλεὺς διαβαίνειν τοὺς Ἑβραίους ἐκώλυε, καὶ τοῦ
 Θεοῦ νίκην σημήναντος ἐρομένη τῷ Μωυσῆϊ, τὴς πανοπλίας ἀνα- 20
 λαβόντες Ἑβραῖοι πρὸς μάχην ἐχώρουν. τρέπονται δ' αὐτίκω οἱ

ὁ χορηγεῖν τούτοις A. 10 προσηνῆτα μετὰ ἐτόπλιον στρατιᾶς A.
 12 μαριάμ A. 15 ἀναβὰς] ἐτελεύτησεν A. 20 ση. νίκην A.
 τὰς] τῆς A.

Fontes. Cyr. 18. Isophr. Ant. 4 4 (5 5) — 10. Numer.
 20 — 31.

riam, sacrorum curam abloerent, iubet Moses Hebraeis ut Chanaanem
 terra parta oppida 48 Levitis assignarent, et agros ante ea, et decimas
 annuarum frugum tum ipsis tum sacerdotibus penderent: aliisque plurima
 eis a populo tribuenda constituit, quae qui singulatim scire desiderat, in
 libro qui Leviticus inscribitur inveniet.

18. His rebus ordinatis Moses cum exercitu ad Idumaeam accedit,
 transitum petens. at rex illius terrae cum armatis copiis occurrit. Moses
 itaque per desertum pergit, monitus a deo ne pugnam auspicaretur. eo
 tempore etiam Mariamme moritur, Mosis soror, quadragesimo anno post
 exitum ex Aegypto. populo ducta Mosis per desertum et Arabiam pro-
 ficiscente, Aaron etiam obiit, alto monte conecense, et pontificalibus vesti-
 bus Eleazare filio traditis in populi conspectu, anno aetatis 123. Moses
 ad Moabitaram et Amorraeorum regionem progressus petebat ut traducere
 liceret exercitum. sed loci illius rex Seon transitu populum prohibebat.
 cum autem Mosi interrogasti victoriae signa dedisset deus, Hebraei armis
 sumptis in praelium vadant. statim in fugam vertuntur Amorraei et omnes

Ἄμμοραίοι καὶ ἄπειρες διαφθέρησαν, πλάτωκε δὲ καὶ Σηὸν ὁ αὐτῶν βασιλεὺς. καὶ τὰς πόλεις εἶλον καὶ τὴν γῆν ἐκείνων παρέλαβον. ἐπιτίθεται δὲ τοῖς Ἰσραηλῆταις καὶ Ὠγ ὁ τῆς Γαλαθρίας καὶ τῆς Κουλιαντίδος βασιλεὺς σύμμαχος ἰδὼν τῷ Σηὸν 5 ἤθη ἀπολωλότι. αὐτὸς τε σὺν θνήσκει κατὰ τὴν μάχην, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ διαφθέρηται, καὶ αἱ πόλεις ἐπίλωσάν, καὶ οἱ Ἴνσι-πῶντιες ἀπελώοντο.

Ἐκείθεν δὲ Μωυσῆς τὴν δύναμιν κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἄγει D καὶ στρατοπεδεύει Ἰεριχοῦντος Ἰνακτι. πόλις δ' ἐστὶν ἐδαίμων 10 αὐτῆ, γόνυκίς τε φέρουσα καὶ βάλουσιον νεμομένη. Βαλάκ δὲ ὁ τῶν Μωαβιτικῶν βασιλεὺς μετακαλεῖται τὸν μάντια Βαλαάμ ἕως ἐπ' ἄλλεθρον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀρὰς πόρῃσι παραγενόμενος. καὶ ὁ μὲν ἀρῆει, κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἀγγέλου θεοῦ προαβαλάντος αὐτῷ ἢ ἔνος ἢ ὁ Βαλαάμ ἐπωχετιο σοντίσιν τοῦ θεοῦ πνύματος 15 σὲ πρόβεινεν οὐδὲ ταῖς πληγαῖς ἐνεδίδου, φωνήσασα δ' ἀνθρω-πίτως κατὰ θεῖον βοήθησιν, ἄδικον ἐκάλεε τὸν διαπύτην πληγὰς P I 43 αὐτῆ ἐπιφύρουσα καὶ μὴ σοντίετα οὐτι ἐκ θεοῦ οἷς ἔσπεισεν ὑψηρε-τιν εἴργεται. ταραττομένου δ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην φο-νήν, ἐκικρανεῖς ὁ ἀγγελος αὐτὸς τὴν ὁδὸν ἔλαγε κωλύων τῷ κτήρει· 20 βουλόμεινον δ' ἀναστρέφειν, χωρίῳ προσωτέρω παραώρησεν, καὶ ὁ ἄν ἐκ θεοῦ ἐμπνευσοδεῖη τοῦτο λέγειν. καὶ ὁ μὲν ἦκει πρὸς τὸν Βαλάκ, καὶ εἰς ἕρος ἀχθεῖς, ἐπτά τε τυφίρους δλοχαντώσας καὶ τοσοῦτους κριότας, ὡς εἶδε τροπὴν σημαινομένην, σὲ μόνον σὺ κατηύξατο τῶν Ἐβραίων, ἀλλ' ἐπιθυμίας αὐτοῦς τε καὶ τὸ γένος

1 ἄμμοραίοι et infra ἄμμοραίων et ἄμμοραίων A. 2 βασιλ. αὐ-
τῶν A. 4 καὶ τῆς] καὶ A. 6 στρατηγὸς A. 16 βασιλῆς A.

intererunt, rogo etiam occiso et captis urbibus ac provincia occupata. Ogus item Galaditicus et Gaultitidis rex, qui Seoni iam interfecto sup-
pocias veniebat, Israelitis aggreditur. sed et ipse in praelio cedit et
exercitus eius deletur, captis urbibus et incolis interfectis.

Inde Moses copias in magnam planitiem ducit et castra contra
Hierichuntem locat, urbem beatam ac palmarum et balsami feracem.
Balams autem Moabitaram rex Balacum vatem arcessit ut Israelitas
dira devoveret. sed iter ingresso divinus angelus occurrit. quo asina,
cui Balacum insidebat, animadvertens non progrediebatur neque cedebat
verboribus, sed dei vultu voce humana edita exprobatum cum domino,
a quo vapulabat, quod non intelligeret divinitus ea prohiberi ad quae pro-
peraret. voce illa perterrito etiam angelus apparuit ac se ait inmento iter
intercludere. reverti volentem ut pergat heritatur, et quicquid ei divi-
nitus inspiraretur dicitur. ac venit ille quidem ad Balacum, et in montem
perductus, septem tauris totidemque arietibus immolatis, cum stragem
significari videret, non modo mala non imprecatus est Israelitis, sed et

B ἔβαν αὐτῶν ἐλόγησε καὶ ἐξόμνησι. τοῦ δὲ Βαλακ δυσχεραίνοντος ἐπὶ τούτοις ἔφη ὁ Βαλαάμ "οὐκ ἐφ' ἡμῶν περὶ τῶν τοιούτων αἰγῶν ἢ λέγειν ἐστὶν ὡ βασιλεῦ, ἀλλ' ὅτι ἡμᾶς τὸ τοῦ θεοῦ λάβῃ πνεῦμα, ἃς ἐκείνῳ βούλεται φωνὰς ἀφήσει δι' ἡμῶν. ἐμοὶ δὲ χαρίζεσθαι βουλομένῃ ὅσι βωρὸν ἀθῆς ἐτοιμοστέον καὶ θό-5
ματα." ὅτε τοίνυν καὶ πάλιν, καὶ πειθὼν ἐπὶ στόμα προέβλεψεν ὅσα τε βασιλεύσιν ἔσται πόδι καὶ ὅσα ταῖς πόλεσι. Βαλακ δὲ ἀτίμως ἀποπέμψει τὸν Βαλαάμ. αὐτὰ τὰς παρθένους ἐκπέμπει τοῖς Ἰσραηλιταῖς κατὰ συμβουλήν Βαλαάμ, αἷς οἱ τῶν Ἑβραίων νέοι ἀλλοσκονται καὶ ταύταις συνήσαν, ὡς δὴ παρὶς ἦν τοῦ 10
O στρατοῦ τὴν παρανομίαν χωρεῖν, ἔρωτι τῶν Μεδιαντιδῶν γυναικῶν θεοῖς αὐτῶν τῶν Ἑβραίων θυότων καὶ ἀσσηθῶν γενομένων τροφῶν. Μωσῆς δὲ εἰς ἐκκλησίαν ἀγαγὼν τὸν λαόν, οὐκ ἄξια θρῶν ἑαυτῶν οὐδὲ τῶν πατέρων τοὺς νέους ἔλεγε, καὶ ἐπιεράτο τούτους ἐπαναθροῦν. Ζαμβρῆς δὲ φύλαρχος ὢν φυλῆς τῆς 15
Συμμεωνίτιδος, καὶ Μεδιαντίτιδος συνοικῶν καὶ περιμανῶς ἐκείνης ἑρῶν, Μωσέως κατανηδεύσατο, καὶ μὴ ἂν ποτε τὴν γυναῖκα καταλιπεῖν δωμόσατο. ὁ Φινεὲς δὲ τοῦ ἀρχιερέως ὢν παῖς Ἐλεάζαρ περιαλιγῆρας οὐκ ἀνῆκε παῖκα ἐπὶ ῥομφαίᾳ τὴν Μεδιαντίτιν καὶ τὸν Ζαμβρῆν ἕως καὶ ἄμφω ἀπέκτεινεν. ὃν καὶ ἄλλοι 20
D νέοι ὡς ἀρετῆς ἕμελε μιμησάμενοι ἀθήρουν τῶν νέων τοὺς ἐκ

W I 28
D

1 δυσχεράναντος A. 3 ὁ om A. 9 κατὰ τὴν ε. A. 10 νέοι:
A Iosophus, καὶ δες PW. ἄλλοσκοντο A. διακτανὸς PW.
11 μεδιαντιδῶν A, Μεδιαντιῶν PW. 12 Ἑβραίων] νέων A.
14 τῶν om A.

ipse et omne genus eorum faustis omnibus et divinis laudibus prosecutus. ac graviter illa fereate Balaco "non penes nos" inquit "est, o rex, ista vel loqui vel tacere; sed cum divinus spiritus nos occuparit, quas ipse vult per nos voces edit. sed quia tibi gratum facere cupio, demum instruendae erunt ara et victimae." rursus igitur sacrificat, et in faciem prolapsae clades regibus et urbibus imminentes vaticinatur. qua de causa Balacus eum sine honore dimittit. idemque post de Balsami consilio virgines in Israelitarum castra mittit, a quibus Hebraeorum iuvenes ad coitum alliciebantur, ut id facinus totum exercitum pervagaretur; amore Mediantiticarum mulierum diis eorum Hebraeis sacrificantibus et cibos insolitos comedentibus. Moses populo ad concionem vocato dicebat adolescentes neque se neque patribus suis digna facere, eosque corrigere satagebat. caeterum Zambres Simeoniae tribus princeps, qui Mediantiticam mulierem sibi nuptam insano amore deperibat, impudenter sese Mosi opposuit, neque unquam deserturam iureiurando affirmavit. Phinees autem pontificis Eleazari filius doloris acerbitate victus non prius et Mediantitidem et Zambrem gladio verberare destitit, quam utrumque occidisset. hunc alii iuvenes studiosi virtutis imitati, perimebant adolescentes qui contra leges

γυναῖξιν ἀλλοφύλοις κυρινομήσοντας. ἀπέλλονται οὖν ἄνδρες
 εἰς ἱλάττους μυριάων καὶ τετρακισχιλίων. ἐπιπέθεν παροξυνθεὶς
 Μωσῆς κατὰ τῶν Μιδιανιτῶν ἐξέλεμψε στρατιάν, στρατάρχην
 αὐτῆς ἀποδείξας τὸν Φινεὺς. καὶ μάχης συστάσης οἱ τε βασιλεῖς
 5 αὐτῶν κέπτοσιν, ὅστις πέντε, καὶ πλῆθος ἄγαν πολὺ. οἱ δὲ
 Ἑβραῖοι τὴν χώραν αὐτῶν διασημάσιν, καὶ τοὺς οὐκίτους οὖν
 γυναιξὶ διαφθείροντας μόνους τὰς παρθένους κατέλιπον εἰς τρισμυ-
 ρίας καὶ διαχιλίας ἀριθμουμένας, ὡς τοῖς ἱερεῦσιν τε καὶ Λευίταις P I 44
 καὶ τῷ λαῷ δέδωκε Μωσῆς. γηραιὸς δὲ τυχάνων διὰ
 10 ὄχρον ἑαυτοῦ κατέστησε τὸν τοῦ Ναση Ἰησοῦν, καλεῖσάντος τοῦ
 θεοῦ.

10. Αἱ φυλαὶ δὲ Γάδ τε καὶ Ῥουβὶμ καὶ τῆς τοῦ Μα-
 τασσῆ ἢ ἡμίσημα ἰδέοντο Μωσέως τὴν τῶν Ἀμορραίων γῆν
 προσκληρῶσαι αὐτοῖς. ὁ δὲ δεῖλός τε αὐτοὺς ἀπακάλε καὶ μὴ
 15 θέλων τῆς πρὸς Κανανοὺς μάχης ποιωνήσασιν τοῖς δημοφίλοις.
 ἀπαλογοῦντο δ' ἐκεῖνοι μὴ τοῦτο εἶναι, ἀλλὰ πλῆθει βουσιμαίων
 ἐδηρευμένους βούλεσθαι ταῦτα παρὰ τῇ χώρῃ καταλαβεῖν,
 ἀγαθῇ τυγχανούσῃ πρὸς τετραπύδων τροφῆν, ἢ εἰς αὐτοὺς πρὸς
 τοὺς ἀγαθὰς τοῖς δημογενέσι συνακαίροντες εἶδονοι. ἐπήρσε B
 διατάξας Μωσῆς καὶ τὴν Ἀμορρίτην αὐτοῖς προσεκλήρωσεν ἐπὶ
 ταυάνταις συνθήμασι.

4 αὐτοῖς A. 10 prius τοῦ om A. 15 πρὸς πανιχαίους A.
 19 συνακαίροντες A, συνεκαίροντες PW: Ἰόσηφας συνακείνας
 (sic).

FONTES. Cap. 19. Iosephi Ant. 4 7—5 1. Numer. 32 et 36.
 Deuteron. 1—34. Iosus 1—3.

patris alienigenis mulieribus se contaminarant. ita viri quattuordecim
 milibus haud pauciores perierunt. ea re Moses irritatus contra Madianitas
 exercitum mittit, Phineae mandato imperio. praefecto commisso reges eo-
 rum cadunt numero quinque, et multitudo ingens. Hebraei regionem
 eorum diripiunt, civibus una cum uxoribus occisis, solis virginibus per-
 centes, quae fuere ad triginta duo milia; quas Moses sacerdotibus, Levitis
 et populo distribuit. et quia iam senio confectus erat, successores sibi
 designat Iesum Navis filium.

19. Cum tribus Gadia, Rubenia et Manasseae semissis Moscom
 erarent ut Amorraeorum terram ipsis attribueret, atque ille ignaviam eis
 opprobraret, ut qui belli Chanaanici societatem cum popularibus destructa-
 rant, illi se defendentes aliam afferebant causam, quod pecora, quorum
 copia abundarent, in ea regione relicturi essent, apta rei pecunariae, ut
 ipsi populariam certamina expeditis adiutarent. collaudavit ea Moses
 atque his conditionibus Amoritidem eis attribuit.

Ταδηνμάτος δὲ τινος ἐν εἰς Μανασσῆ φυλῆς ἐπὶ θυγατρῶσι
 μύθους, ἱεροκράεις Μιουσῆς τινος ὁ ἐκείνου κλήρος ἕσσιτο, ἀπε-
 κρίνεται "εἰ μὲν τισι τῶν φυλετῶν συροικῆσονται οἱ παρθῆνοι,
 μετὰ τοῦ κλήρου πρὸς ἐκείνους χωρεῖσθαι· εἰ δὲ μητισυνοικῶ
 τῶν ἐξ ἐτέρας φυλῆς, τὸν κλήρον ἐάτωσαν ἐν τῇ πατρὶα φυλῇ," 5
 καὶ οὕτω μένει ἐκάστου κλήρον ἐν ταῖς φυλαῖς διτιθέσθαι.

Ἦδη δὲ τισσαράκοντα διεληλυθότων ἐσὼν ἔξόντου τῆς Αἰγύ-
 πτου οἱ Ἰσραηλῆται ἐξεληλύθασιν, τριάκοντα ἐνδέκοντων ἡμερῶν,
 ἀθροίσας τὸν λαὸν Μιουσῆς ἐκατὸν εἴκοσι ἐπιμνηστῶν γεγονῶς τὸ
 αἰκίον αὐτοῖς κατήγγειλε τέλος. καὶ πολλὰ παρημέσας, καὶ νό- 10
 μους δοὺς ἐν βίβλοις καὶ τῆς σφετέρως πολιτείας διάταξεν, καὶ
 στρατεύσασιν κατὰ τῶν Ἀμαλακίων ἐντειλάσας; περὶ τῆς φυλα-
 κῆς τὰ τῶν νόμων ὄρκον ἀκατήσας αὐτοῖς, καὶ τὸν δημωγετῶν
 Ἰησοῦν παραθῆξας ἐπὶ τοὺς Χαναταίους στρατεύσασιν, "ἴδου"
 φησιν, "πρὸς τοὺς ἡμετέρως ἄπειμι προΐόντας" τῆσδε μοι γὰρ 15
 τὴν ἡμέραν τῆς πρὸς ἐκείνους ἀφῆξας ὄρισαν ὁ Θεός." τὸ δὲ
 πληθὺς ἐδάκρυε, καὶ ἦν ὁ Θρῆνος αὐτῶν ἀπαράκλητος καὶ τρυφῶ-
 20 τος ὡς καὶ αὐτὸν Μιουσῆν ἐνικηθῆναι τῷ πᾶσι καὶ προεινεγεῖν
 δάκρυα. πορευομένη δ' ἄπειμι ἔμελλεν ἀφανῆς ἕσεσθαι εἰς το
 αἰώνας κόπιόμενα. ὁ δὲ τοὺς πρὸς πᾶσι; τῇ χειρὶ κατασείων, 20
 μένει ἐκλεπει, μόνη δ' ἡ γερονσία προελατῆται αὐτὸν καὶ ὁ
 ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρ καὶ ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς, ἕως ἐπὶ τὸ ὄρος ἦλθε

1 τῆς τοῦ Α.

11 ἐν β. δοὺς Α.

alter codex Wolfi,

προεινεγεῖν Α.

7 αἰ ἰσρ. τῆς αἰγ. Α.

16 ὄρισαν] ἔδειξεν Α.

νικηθῆναι codex Colbertens: Iosephus ἐνικηθη.

19 πορευομένη Α.

9 ἀθροίσας Α.

18 ἐνικηθῆναι

20 κατασείων Α.

Cum autem quidam Manassae tribus, solis relicti filiabus, deces-
 sisset, interrogatus cuius esset illius portio, respondit, si quibus tribu-
 tum impetissent virgines, ut una cum portione ad Moes transiret; sin ali-
 quibus alterius tribus desponderentur, portionem in patria tribu relin-
 querent. sic cuiusque bona in sua tribu esse retinenda constituit.

Iam autem quadraginta annis, demptis triginta diebus, elapsis ex
 quo Israelitae Aegypto excesserant, Moses annos 120 natum populo sibi
 mortem instare deserviat; multisque praecceptis datis, legibus itam et rei
 publicae forma descriptis, et mandata contra Amalechitas expeditione,
 ac iureiurando exacto de servandis legibus, nec non Iesu imperatore ad
 Chanaanese bello potentes incitato, "ecce" inquit "ego ad maiores nostros
 abeo: nam hunc mihi diem migrationis ad illos deos praefuivit." his
 auctis populus in lacrimas et fletum erapt inconsolabilem, ac tantam, ut
 affectus ille Moesi etiam vel invito lacrimas excuteret. abeuntem enim in
 locum, ubi inter mortales esse desineret, praecedebantur omnes plan-
 gentes. at ille, manu tacteros ulterius progredi vetans, senatoribus tan-
 tum et Eleazaro pontifice et Iesu imperatore comitantibus, donec venit ad

Ναβυθ, ἐπὶ κορυφῇ Φασγᾶ, ἣ ἐστὶ κατὰ πρόσωπον Ἰεριχᾶ·
 ὅθεν ἴδουζεν ἀπὸ κείνου τὴν γῆν ἣν ἐμελλον κληρονομήσαι οἱ
 υἱοὶ Ἰσραὴλ, εἰπὼν αὐτῷ "ἴδε ταύτην τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, εἰς
 αὐτὴν ὁ οὐκ εἰσελεύσῃ." ἐπὶ δὲ τὸ ὄρος τοῦτο ἔλθων ὑψηλὸν
 ὕψος, τὴν μὲν γερουσίαν ἀπέδειψε, τὸν δ' Ἐλαάζαρ καὶ
 Ἰησοῦν ἐπέηγετο. καὶ προσομνίων αὐτοῖς τέλους ἀθρόον περιλα- P I 45
 βύτιος αὐτὸν ἐγένετο ἀφανής. γεγράφασι δ' αὐτὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς
 βίβλοις τεθνεώτα, ἵνα μὴ διὰ ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς
 τοιμῆσασθαι τινες εἰσέλθωσι ὡς ἀποτεθῆσθαι. ἔβησε δὲ τὴν ἑλὴν
 10 ζῶν ἐνιαυτοῦς ἑκατὸν εἴκοσι, ὃν ἤρξε τὸ τρίτον μέρος ἐνὸς
 λειποτος μηνός. καὶ ἐπέθθησαν αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα. W I 29
 ταῦτα μὲν φησὶν ὁ Ἰώσηπος, ἣ δὲ τοῦ Δευτερονομίου βίβλος
 πρὸς τῷ τέλει οὕτω περιέχει πρὸς ῥήμα "καὶ ἐτελεύτησε Μωυσῆς
 15 ἡμέρας ταύτης."

Ἦδη δὲ τοῦ πένθους λελωφηνάτος πέμπτη κατασκευάσας εἰς
 Ἰεριχὸντα ὁ Ἰησοῦς, μετακαλεσάμενος δὲ τοὺς φυλάρχους τῆς B
 τοῦ Ρουβὶμ φυλῆς καὶ τῆς Γὰδ καὶ τῆς Μανασσῆ, ὑπεμίμησεν
 αὐτοῖς τῶν πρὸς Μωυσῆν συνθηκῶν. τῶν δὲ ἐνομιένων πεντάκις
 ὁμοῦ οὐκ ὄντων ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην προσῆλθαι. οἱ δὲ πεμφθέντες

1 Ναβυθ A LXX, Ναβὺν PW: Iosephus ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ Ἀφαζὶ
 καλομένῳ. φασγᾶ A LXX, φασγᾶ alter codex Wolfii et
 Colberteus, Φασσῆ PW. 2 ὁ κύριος A. 7 γέγραφα
 Iosephus. 8 δι' A. 10 λειποτος ἐνὸς A. 11 ἐπὶ
 ἡμέραις A. 12 ὁ om A. Ἰώσηπος] Antiq. 4. 8. 49.
 Δευτερονομίου] 34. 5. et 6, ubi vulgo ὁ οὐκ εἰσελθῆς .. εἶδεν ..
 ταύτην, cod. Alex. οὐκ εἰσελθῆς .. εἶδεν .. τελεύτησεν. 19 πρὸς
 τὸν A.

montem Nabeu et cacumen Phasga, quod est in conspectu Hierichantis,
 unde ei dominus terra, cuius hereditatem adituri essent Israelitae, mon-
 strata dixit "oculis tuis istam intueri, sed ingressurus non es." ad mon-
 tem hunc progressus, qui quidem altus est, senatu dimisso, Eliazarum
 solem et Ieam secum adducit; atque cum eis collocatus demaque nube
 circumdatus evanescit. scribitur autem in sacris libris Mose mortuus, ne ob
 excellentem virtutem audaciores aliqui deum esse factum perhiberent.
 summa aetatis eius fuisse annu centum et viginti: quorum trientem, uno
 mense minus, in imperio fuit. defunctam laxerunt dies triginta. haec
 Iosephus tradit: sed Deuteronomii liber sic ad verbum Nabet "et obijt
 Moses, famulus domini, neque in hunc diem quisquam obitum eius
 novit."

Sopito iam luctu Ieans exploratores Hierichantem mittit, et Gadine,
 Rubenitae ac Manassaeae tribus principes aroscitos pacti cum Mose iussu
 admouet. qui cum quinquaginta milibus armatarum cum ad Iordanem

κατόδοτοι εἰς Ἱερύχην παραγερόμενοι τὴν πόλιν ἀπιστῶν κατανόησαν, γνωσθέντες δὲ τῇ βασιλεῖ τῆς χώρας μνησθένται· ὁ δ' ἀπόδος αὐτοὺς συλληφθῆναι ἐκέλευσεν. ὡς δὲ ἔγνω τὴν ἔφοδον τῶν Ἱηροῦσι τούτους ἄνδρας ἢ γυνή παρ' ἧ' προσπεφύγασι, Ῥαὰβ καλομένη, τοὺς μὲν κατέφυγε λῶν αὐτοῖς ἀγκυλίδας ἐπιθεμένη, τοὺς δὲ Ἱηροῦσιν ἔλεγε ὡς οἱ ἀγνώστες ἄνθρωποι ἐκείνοι πρὶν εἶναι τὸν ἥλιον παρ' αὐτῇ δευπήσαντες ἀπηλλάγησαν. οἱ δ' οὕτως αὐτῶδες ἀπελθούσης τῆς γυναικὸς ὤρμησαν ἄλλος ἄλλοχθὺς τοὺς ἄνδρας διώκοντες. ἢ δὲ Ῥαὰβ χωρεῖν ἐκέλευσεν ἐπὶ τὸ οἰκίον τοὺς ἄνδρας καὶ μεμνησθαι αὐτῆς καὶ ἀμειβῆναι ἐκτίσαι τῆς 10 Χαναατικῆν χώρας ἐπικρατήσαντάς. οἱ δὲ καὶ χάριν ἔχειν ὠμολόγησαν, καὶ ἤκιστα ἦν ἡ πόλις ἀλλοκῆται τὴν κτίσιν τε καὶ τοὺς οἰκίους εἰς τὸ καταγόνιον ἐγκαθίσταται αὐτῇ ἐνετίλλοντο, ἀπαιτῶσαι δὲ καὶ φοινικίδα πρὸ τῶν θυρῶν, ἐν' αἷη γνώριμος ἡ οἰκία καὶ διαφυλαχθῆ. καὶ οἱ μὲν πρὸς τοὺς οἰκίους ἐσώθησαν καὶ ἂν 15 ἔπραξαν ἐθέλησαν. τοῦ Ἰσραήλου δὲ κολλῶν ῥέοντος, οὕτω τοὺς Ἰσραηλῶν οἱ Ἰησοῦς ἐπ' αὐτοῦ διεβίβασα. προήσαν μὲν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν αἰρόντες, εἴτα οἱ Λευῖται κομίζοντες τὴν σκηνήν, εἰποντο δὲ τούτοις ὁ λαός, ὡς δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρώτοις ἐμβῶσιν ἀνεκίκη τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, πάντες διαφρονήτως ἐπεραιουῦντο 20 ἔστησαν δ' ἐν μέσῳ οἱ ἱερεῖς ἕως οὗ διαβαίη τὸ πλήθος· εἴτα κἀκεῖνοι ἐξήσαν ἐλωδιερὸν ἀφέντες τὸ ρεῦμα χωρεῖν. καὶ πρὸ

1 Ἱηροῦσιν A. 11 καὶ om A. 12 ἀλλοκῆται κτίσιν καὶ A.
13 καὶ ἀπαιτῶσαι δὲ φοινικίδα A. 17 διεβίβασα A. 20 διαφρονήτως A.
22 post ρεῦμα A add τοῦ ποταμοῦ.

sequuntur. caeterum exploratores Hierichuntem missi, urbe tota perlustrata, cogniti et regi indicati statim comprehendi iubentur. ea re mulier nomine Raab, ad quam confugerant, intellecta, homines occultat sub lini fasciendis, et inquisitoribus dicit viros illos ignotos ante solis occasum apud se conatos discessisse. illi sic a muliere elusi alius alio dilabuntur, persecutari eos, tum Raab domum se recipere iubet viros, beneficii sui memores, ac terra Chananaea petitos referre gratiam. illi et gratias agunt, eamque ubi urbs capta caset ut res suas et necessarios in diversorio concluderet, suspense pro foribus purpurae panno, monent, quo nosceretur domus et conservaretur. itaque ad suos incolentes reversi quid gessissent renuntiant. cum autem Iordanis intumuisset, sic Iesus Hebraeos per eum traduxit. praecedebant sacerdotes arcam ferentes, deinde Levitae tabernaculum gestantes: hos populus sequebatur. ut autem sacerdotibus primis ingressis impetus fluminis statim interrumpitur, omnes audacter transire, stantibus in medio sacerdotibus donec populus transisset; ac tum demum ipsi etiam sunt egressi, cursu fluminis in integrum restituto.

δέκα σταδίων τῆς Ἱεριχοῦντος στρατοπεδεύονται. (20) βωμῶν δ' ἐκ τῶν λίθων ὃ Ἰησοῦς ἰδρυσάμενος οὗς ἕκαστος τῶν φυλάκων κατ' ἐπιτολήν αὐτοῦ ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ Ἰορδάνου ἀνέλετο, ἔθυσεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα ἑώρταξε. τότε δ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ μάννα ἐπιλελοιπὲν, χρησαμένους αὐτῷ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη· ἤδη γὰρ ἐδπόρουσεν ἐκ τῆς χώρας πάντων ὄσπερ P I 46 ἰδέοντο. τῇ δὲ πρώτῃ τῆς ἑορτῆς ἡμέρῃ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἱεριχοῦντος ὃ Ἰησοῦς ἐπεχειρήσεν, οὕτω ταύτην διατιθέμενος. τὴν κιβωτὸν οἱ ἱερεῖς φέροντες περιώδεον τὸ τεῖχος, ἕκτὰ σαλπίζοντες κέρασι, καὶ ἡ γερουσία παρείπετο· ἄθ' ὑπενώστουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. καὶ τοῦτο ἐπὶ ἕξ ἡμέρας. τῇ δὲ ἑβδόμῃ τὰ αὐτὰ ποιησάντων καὶ περιελθόντων ἐπτάκις, τὸ τεῖχος κατέπεσε, καὶ ὁ λαὸς εἰσελθὼν πάντας ἔκτειναν καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρηνον. τὴν δὲ Ῥααβ μόνην σὺν τοῖς οἰκείοις ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι, φρονεῖναιδὲ πρὸ τῆς οἰκίας ἀπαυωρήσασαν. καὶ Ἰησοῦς ἐγγυρὸς αὐτῇ ἐδώρησάτο καὶ ἤγει διὰ τιμῆς. κατὰ δὲ τῶν ἐγγυρῶν αὐτῆς βουλευθησομένων τὴν πόλιν ἀράς ἔθυσεν, στερηθῆναι B μὲν τοῦ πρώτου παιδὸς τὸν θιμελίουσ βαλλόμενον, τὸν τελειώσαντα δὲ ζημιωθῆναι τὸν νεώτατον. πολλὸν δὲ πλῆθος ἐκ τῆς W I 30 πόλεως ἀθροίζεται ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ ἅπαν ἀνετίθη τῷ θεῷ ὡς τῶν κατωρθωμένων ἰοῦμενον ἀπαρχήν· ἀπερίητο γὰρ πᾶσιν ἐκ τούτου τι σφετερίσασθαι. Ἄχαρ δὲ τις ἐκ τῆς Ἰούδα

1 καὶ βωμῶν ἐκ A. 18 τὸν τοὺς θαρ. A. 20 ἀνετίθητο
τῷ A. 22 ἄχαρ A LXX, Ἄχαρος Iosephus, Ἄχαρ PW, hic
ei infra.

FONTES. Cap. 20. Iosephi Ant. 6 1. Iosue 4—11.

Jordane superato castra decem stadiis ad Hierichunte locant. (20) Iesus in ara ex lapidibus, quos ipsius Iasou quilibet tribunus ex alveo Iordanis sustulerat, immolat, et festum Paschatis celebrat. eodemque tempore manna eos defecit, quo per annos quadraginta fuerant usi. iam enim ex agris omnia quibus opus erat suppetebant. obsidionem Hierichuntis Iesus primo die festivitatis est auspicatus, re sic instructa. sacerdotes arcam gestantes moenia circumibant, septem cornua inflantes: senatus pone sequebatur: post in castra redibant. idque sex diebus cum focissent ac die septimo repetissent et septies circumissent, murus concidit, populus ingressus omnes occidit et urbem incendit. solam Raabem cum suis, signo ille pro foribus conspecto, exploratores conseruavit; Iesus etiam agro donavit et honorifice tractavit. si qui vero urbem instauraturi essent, eos diris huiusmodi est detestatus, ut qui fundamenta faceret, primogenitam amitteret, qui perficeret, natu minimum filium. magna auri et argenti copia ex manubris urbis coacta deo uniuersa consecratur, primitiae refecturae gestae; et omnibus interdicitur ne quid inde sibi usurpent. sed

φιλῆς ὑφάσματι χρυσοῦσαι περιτυχῶν καὶ μᾶλλον χρυσοῦ ἑλκούσθαι αἰκλους διακοσίους, ἰδιώσατο ταῦτα κατοφύξας ἐν τῇ σπητῇ. μετὰ ταῦτα πολέμου ανισάντος τρέπονται οἱ Ἑβραῖοι καὶ πίπτον-
 C σιν αὐτῶν ἄνδρες ἕξ καὶ τριάκοντα. τοῦτο σφόδρα τὸ κλήθος ἐλώπησε. καὶ Ἰησοῦς ἐπὶ στίβμα πεσὼν ἐδέετο τοῦ θεοῦ. χρη-
 ματισθεῖς δὲ κλοπῇ γενέσθαι τῶν καθιερωθέντων χρημάτων, κλήρω τὴν κρίσιν ἐπέτριψεν. ἐπὶ δὲ τὸν Ἄχαρ τοῦ κλήρου πε-
 σόντος ἑμολογεῖ τὴν κλοπῇ ἐκείνος καὶ παράγει τὰ φάρια. καὶ
 δ μὲν λίθους ἀγαιρεῖται σὺν τοῖς αὐτοῦ, Ἰησοῦς δὲ πολιορκεῖ τὴν
 Ναϊν καὶ ταύτην αἰρεῖ. 10

Γαβριονίται δὲ καὶ οἱ ἐκείνοις περίοικοι Χαναναῖοι προσή-
 κοντες, φοβηθέντες ὡς τοῖς Ἰερικουσίους καὶ τοῖς περὶ Ναϊν τὰ
 ἕμοια πείσονται, πρᾶξιαν ἀποστέλλουσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, πορ-
 D ρητάτω λέγοντες κατοικεῖν μηδὲ κατὰ γένος κοινοποιεῖν Χαναναῖοις,
 καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς θέσθαι ζητοῦντες τοὺς Ἰσραηλιτίαις καὶ 15
 συνθήκας φιλίας. Ἰησοῦς σὺν φιλίαν πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο.
 γινὼς δ' ἐπειτα τούτους τοῦ γένους ὄντας τῶν Χαναανῶν, τῆς
 ἀπάτης αὐτοῖς ἐνακάλει. οἱ δὲ ἕξ ἀνάγκης ἔφασαν τοῦτο πρᾶξιαι,
 δεδιότες τὸν ἄλεθρον. καὶ Ἰησοῦς ἵνα μὴ παραβαίῃ τὸν δοκον
 δημοσίους αὐτοῦ ἀποδέκνυσιν. οὕτως Ἰώσηπος· ἢ δὲ βίβλος 20
 τοῦ Ἰησοῦ περιέχει οὕτως κατέστησιν αὐτοὺς ξυλοκόπους καὶ ἕδρο-
 φόρους πάση τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ. ἐπι-

6 καθιερωμένων A. 10 Ναϊν] Gal LXX, Ἄθων Iosephus.
 12 ὡς] μὴ A. 13 στέλλουσι A. 14 κατὰ γένος A, κατὰ
 γένους codices Wolfii, γένους PW. 17 τῶν ζων. ὄντας A.
 20 αὐτοῖς A. Ἰώσηπος] Antiq. 6 1 16. 21 Ἰησοῦ] 9 27.

Achar quidam Iudaicae tribus textam quoddam ex auro et auri massam
 quae siclos ducentos pendebat nactus, retinet inque tabernaculo suo de-
 sedit. post orto bello in fugam vertuntur Hebraei, triuginta sex ex eis
 interfectis. eam eadem populus aegerrime tulit. Iesus in faciem pro-
 lapsus deprecatur deum: et oraculo edoctus sacrilegium esse factum, iudi-
 cium sorti committit. quae cum in Acharem incidisset, fatetur ille facinus,
 res surreptas profert, ipse cum suis lapidatur. Iesus Naim obediens
 capit.

Ceterum Gabaonitae eorumque finitimi, cum ad Chananaeos per-
 tinerant, veriti ne itidem ut Hierichuntij et Naitas tractarentur, legatos
 ad Iesum mittunt, se longissime inde habitare dicentes, neque genere cum
 Chananaeis coniunctos, foedus inire cum Israelitis et iungere amicitiam
 cupere. Iesus postulatis eorum annuit. post, ubi eos Chananaeos gentis
 esse intellexit, cum eis ob dolum expostulat. illi necessitatem excusant
 atque excidii metum. tum Iesus, ne datam fidem violaret, publicos servos
 eos facit, sic Iosephus: sed liber Iesus ait eos lixas et calones totius syna-

θημένων δὲ τοῖς Γαβριωνίταις τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων διὰ
 τὰς πρὸς Ἑβραίους σπονδὰς, ὃ Ἰησοῦς αὐτοῖς συμμαχεῖ καὶ τρέ-
 πεται τοὺς ἐναντίους καὶ τραπένας ἰδίωκεν. ἕτε καὶ οὐρανόθεν P I 47
 χιλαζὰ τε τῆς σπηῆδος μίλων καὶ κεραινοὶ τοῖς πολεμίοις ἐπέ-
 σπισον, καὶ ἡ ἡμέρα ἠδύητο, τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου στήσαντος
 τοῦ θεοῦ ἐνταῦθα τοῦ Ἰησοῦ, ἵνα μὴ τυκτὸς ἐπιλευθούσης διαφύ-
 γωσιν οἱ πολλοί. καταλαμβάνονται δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐν τῶν
 σπηλαίῳ κρυπτόμενοι, καὶ κτείνονται πάντες. Ἰησοῦς δὲ ἐπαυγῆς
 πύλον τῆς Χανααναίας ἐπὶ τὴν ὄρεσιν, καὶ πολλὸν φόρον τῶν ἐν
 10 αὐτῇ ἐργασάμενος. καὶ λειπὸν λαβὼν εἰς τὸ ἐν Γαλιλαίῳ ἦλθε
 στρατοπέδον. ἐκλήθη δ' ὁ τόπος τοῦ στρατοπέδου Γάλγαλα,
 ὡς ἦθη ἑαυτοῦς ἐλευθέρους τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς κατὰ τὴν B
 ἔρημον ταλαιπωρίας γινόντων τῶν Ἰσραηλιτῶν· γάλγαλα γὰρ τὴν
 ἐλευθερίαν Ἑβραῖοι καλοῦσι. στρατεύουσι δ' ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ
 15 Ἀβραὼν Χαναανοὶ καὶ οἱ ἐν τοῖς πεδίοις, Παλαιστῆνοις συμ-
 μαχοῦμενοι. ἦν δ' ὁ στρατὸς ἐκείνων ὀπλιτῶν μυριάδες τριά-
 κωτια, μύριοι δ' ἵππαις καὶ τρισμύρια ἄρματα. νύκτιν δὲ τοῦ
 θεοῦ ἐπαγγελιασμένου καρτερὰ μάχη γίνεται, ὡς πᾶν τὸ στρατεύμα
 τῶν ἐχθρῶν πλὴν ὀλίγων διαφθαρῆσαι καὶ τοὺς βασιλεῖς δὲ πεσεῖν.
 20 21. Ἔτος δὲ πέμπτον ἦδη παρεληλύθει καὶ Χαναανίων C
 οὐκέτι οὐδεὶς ὑπολλέλειπτο. Ἰησοῦς δὲ ἰστῆ τὴν σπηῆν κατὰ

2 πρὸς τοὺς Α. 5 τῆ ἡλίου Α. 9 τῶν] τὸν Α. 14 Ἰβραῖται
 τὴν ἐλευθ. Α. 16 μυριάδων Α. 17 τρισμύρια] διαμύρια
 Iosephus. 21 οὐκέτι om Α, οὐκέτ' Iosephus. ὑπελείπετο Α.

FONTES. Cap. 21. Iosephi Ant. 5 1 et 2. Iosue 12 sq. Iudicum 1.

gae et divini altaris esse factos. Gabaonitas a rege Hierosolymorum ob
 foedus cum Israelitis in initum bello petitos Iesus defendit, hostes in fugam
 vertit, fugientes persequitur. quo praelio et grando solito maior et ful-
 mina caelitus in hostes irruerunt; et dies facta longior, cursum solis ad
 Iosue preces sistente deo, ne superventu noctis hostes elaberentur. reges
 etiam in quedam specu delitescentes deprehensi occiduntur omnes. his
 rebus gestis Iesus in Chananaeae montem regreditur, ibique magna caede
 edita et opima praeda parta, in Galgalia castra sese recipit. quibus ex eo
 nomen erat factum, quod Israelitas se et servitute Aegyptiaca et aerumnis
 deserti liberatos esse cognoscerent: nam galgalia Hebraeis libertatem
 significat. cum autem Chananaei Libanum montem accolentes et qui in
 campestribus habitabant, Palaestinis in auxilium adscitis, bellum eis in-
 ferrent, atque in exercitu haberent armatorum trecenta milia, equitum
 decem milia et milia currum triginta, deo victoriam Israelitis pollicite
 praediam atrox committitur: quo hostes universi paucis exceptis perierunt,
 regibus etiam caesis.

21. Annus tunc quintus exierat, neque Chananaeorum quisquam
 erat reliquus: cum Iesus tabernaculum in oppido Bethmo collocat, donec

πόλιν Σηλώμ, ὡς διακοδομηθεῖσθαι αὐτοῖς τὰν γένεσθαι. συναγαγὼν
 δὲ τὸν λαὸν εἰς Σηλώμ, τὰς ἑλασκίας τῶν πόλεων ἀπήφιθμι,
 καὶ ὄσαι τῶν ἐνατιέων διαφθάρησαν στρατιαί, καὶ ὡς τριάκοντα
 W I 31 πρὸς ἐνὶ βασιλεῖ αὐτῶν ἀπεκτάνθησαν. τὰς δὲ περιλειφθείσας
 ἔτι πόλεις πολυχρονίου δεῖσθαι πολιορκίας δι' ἄχρησθητα ἔλεγε, 5
 καὶ ἤξιον τοὺς ἐκ τῆς περσίας τοῦ Ἰορδάνου συνιζορμησάντας
 αὐτοῖς ἀπολύειν ἤδη πρὸς τὰ οἰκεία. καὶ προσκαλεσόμενος τοὺς
 D πρὸς τὰς κληρουχίας αὐτῶν ἐπέτρειπεν ἀπελθεῖν. οἱ δὲ διαβάντες
 τὸν Ἰορδάνην βωμὸν ἐπὶ τῇ ἄχρη ἰδρύνονται. ὁ θόρυβον τῷ 10
 πλήθει τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐνεποίησε. πέμπουσιν οὖν ἐπ' αὐτοὺς
 δέκα τῶν ἐντίμων καὶ Θινιές, αἰτιώμενοι περὶ τοῦ βωμοῦ. οἱ δὲ
 μὴ κατὰ νεωτερισμὸν ἀναστήσαι τὸν βωμὸν ἔλεγον, εἰς δὲ τεκμή-
 ριον τοῖς ἔξῃς τῆς πρὸς ἡμᾶς οἰκειότητος· ἔνα γὰρ θεὸν γινώ-
 σκειν τὸν σύμπασιν τοῖς Ἑβραίοις κοινόν. ταῦτα εἰπόντων Θινιές 15
 καὶ οἱ οὖν αὐτῷ πρὸς τὸν Ἰησοῦν ὑπερόστησαν. Ἰησοῦς δὲ
 κληροδοτήσας τῷ πλήθει τὰς χώρας, ἐν Σικίμοις διήγεν. ὑπέ-
 γηρος δὲ γεγονὼς καὶ θνήσκειν ἤδη μέλλων παράλειπει ἐποίησται
 P I 48 πρὸς τὸ πλήθος, καὶ ἐτελεύτησε βιοὺς ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὧν σὺν
 Μωυσεῖ διέτριψε τσσαράκοντα, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτῆν 20

1 Σηλώμ] αἰὼν A, Σιλοὺν Iosephus, Σηλώ LXX. οἰκοδομηθεῖσθαι A.
 2 τῶν πόλεων] τὰ πόλεις A. 3 ὄσαι PW. τριάκοντα
 πρὸς ἐνὶ βασιλεῖ A cum Iosepho et LXX, τριάκοντα βασι-
 λεῖς PW. 5 ἰσορρότητα A. 10 τῷ] καὶ τῷ A.
 15 εἰπόντες A. 17 κληροδοτῆς ε. π. τῆς χώρας A.
 20 Μωυσεῖ] p. 70 v. 10 et 20 Μωυσῆ. διέτριψε A, συν-
 διέτριψε Iosephus.

templum aedificandi daretur occasio. ac populi universi concilio indicto, captas urbes enumerat, caecosque hostium exercitas, et ut 31 eorum reges interfecti essent. urbes autem quae superessent munitionibus diuturnam postulare obsidionem asserbat, et transiordanicorum auxilia iam domum remittenda censebat. duabus igitur tribubus et semiasi, quarnum viri erant quinquagies mille, ad sua redeundi potestatem facit. illi Iordane superato aram in ripa constituunt. qua de causa tumultu inter Israelitas excitato, decem honoratos viros una cum Phinee legatos mittunt, de ara extracta exposciantes. illi non rerum novandarum studio se aram fecisse respondent, sed ut monimento esset posteris necessitudinis eius quae sibi cum illis intercederet: unum enim esse deum agnoscere omnibus Hebraeis communem. his auditis Phinees cum suis ad Iesum revertitur. in provincia sorte inter populum distributa Sicimis degebat: ac senio confectus et iamiam moriturus, pepulo officii admonito, obit, cum annos vixisset centum et decem, quorum cum Mose versatus fuerat quadraginta, et post

στρατηγῶν πέντε καὶ εἰκοσι. θνήσκει δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλιάζαρ,
Οπιεὶς τῷ νῆφ τὴν ἀρχιερωσύνην λιπῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα Χαναταῖοι ἐλπίσαντες περιγεῖσθαι τοῦ τῶν
Ἑβραίων γένους, θανόντος Ἰησοῦ, κατ' αὐτῶν ἐπιστράτευσαν,
5 τῷ βασιλεῖ Ἀδωνιβεζέκ τὴν ἡγεμονίαν πιστεύσαντες. δηλοῖ δὲ
τὸ ὄνομα κύριος Βεζέκ· ἄδωνι γὰρ Ἑβραϊστὶ κύριος λέγεται.
συμμιξασαὶ δὲ τοῖς Χαναταίοις αἱ δύο φυλαί, ἡ τοῦ Ἰούδα καὶ
ἡ τοῦ Συμειῶν, τρέπονται αὐτοὺς καὶ τὸν Ἀδωνιβεζέκ αἰροῦσι καὶ B
ἀρωτηριάζουσιν. εἶλον δὲ καὶ πόλεις πολλὰς καὶ τῶν Ἱεροσο-
10 λύμων τὴν κάτω πόλιν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀπέκτειναν. τῆς
δ' ἄνω δυσχερὲς ἦν ἡ πολιορκία, φύσει τε τοῦ χωρίου καὶ τειχῶν
δυσχερῆτι. ἐλόντες δὲ καὶ τὴν Χεβρών ἅπαντας διεχρήσαντο,
καὶ ἔδωκαν αὐτὴν τῷ Χάλεβ εἰς κλήρον καθὼς Μωυσῆς ἐνετεί-
λατο. καὶ τοῖς τοῦ Ἰοθάρ ἀπογόνους ἀγκιστεῖσθαι οὐκ ἔβουλη-
15 σάν· προσεκλήρωσαν, ὅτι τὴν πατρίδα καταλιπόντες συνέκοντο ἐν
τῇ ἰρήμῃ τῷ τῶν Ἑβραίων λαῷ. αἱ δὲ ἐξ Ἰούδα καὶ Συμειῶν
φυλαὶ μεγάλως εὐδαιμονήσασαι τὰ ὅπλα κατέθεντο. τὰ Βαθθα
δὲ γε πολιορκοῦσα ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ οὐδὲν ἤνευ. συλλαβόντες
20 δὲ τινα τῶν τῆς πόλεως, κίστεις παρέσχον αὐτῷ παραδόντα τὴν C
πατρίδα σώσειν καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς. καὶ ὁ μὲν οὕτως
προδοὺς σώζεται μετὰ τῶν οἰκτιῶν, οἱ δὲ κτείναντες τοὺς οἰκοῦν-
τας εἶχον τὴν πόλιν. Βενιαμίται δὲ, τῆς Ἱεροσολύμων πόλεως
λαχούσης αὐτοῖς, φόβους τοῖς κατοικοῖς ἐπέθεντο, ζῆν συγχω-

2 εἰς ἀρχ. τῷ νῆφ Α.

3 δὲ om A.

6 prius πόριον A.

12 διεχειρίσαντο Α.

18 γε om A.

19 παραδιδόντι Α.

eius obitum exercitum duxerat quinque et viginti. moritur et Eleazarus pontifex, filio Phinei sacerdotie relicto.

Post obitum Iesu Chanaanai, gentis Hebraeae superandae spe concepta, bellum faciunt, Adonibezeco imperatore creato, quod nomen Hebraeis Bezeci dominum sonat. cum his duae tribus, Iudaica et Symeonica, congressae in fugam vertunt hostes, Adonibezecum captum mutilant. multa item oppida cepere, et inferiorem Hierosolymorum urbem, habitatoribus occisis. verum superioris difficilis erat obsidio, tam situ quam moenibus permunitae. Chebronem etiam captam civibus interfectis Chalebo in sortem dederunt, ut mandaret Moses. Iothoris quoque posteris, Moisi affinibus, agros assignarunt, quod is patria relicta populum Hebraeorum in deserto secutus esset. at Iudaica et Symeonica tribus, magnam adeptae felicitatem, arma posuerunt. Ephraimitas vero Baethelis obsidione frustra tentata, cum civem eius urbis cepissent, incolmitatem illi et cognatis eius promittunt, si urbem proderet. is urbe prodita conservatur: illi civibus occisis urbem occupant. Beniamitas, quibus Hierosolymorum urbe obvenerat, tributo imposito, laculis

Zonarae Annales.

6

ἤπιωνται οἱ Ἰσραηλῖται. ἔτα διὰ Φινεὶς τοῦ ἀρχιερέως δέονται
 τοῦ θεοῦ, καὶ οὕτω συμβαλόντες τοῖς Βενιαμῖταις ἐκράτησαν,
 ὡς πάντας πλὴν ἑξακοσίων πεσόντων, οὐδὲ πρὸς τὰ πλεονάζοντα ἔρη κατέ- B
 φηγον. οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἐνέπρησαν τε τὴν Γαβαὼν καὶ τὰς
 5 γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας πάντας διεχειρίσαντο, καὶ ἐπὶ ταῖς
 ἄλλαις δὲ πόλεσιν αὐτῶν ὄρασι τὰ ὅμοια. καὶ Ἰαβείδης δὲ Γαλα-
 ἀδικος πόλεως, ὅτι μὴ συνεμάχησεν αὐτοῖς, φανεύουσι τοὺς
 κατοίκους ὅτι τέκνοις καὶ γυναῖξι, πλὴν τετρακοσίων παρθένων,
 ἕως τοῖς περισσώδεξι τῶν Βενιαμῖτῶν παρέσχον ἵνα συνένουσιν
 10 σχολῆν αὐτάς, τῆς συμφορῆς αὐτοῦ κατακτείναντες. ἐσκόπουν
 δ' ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ διακίβωσι γυναικῶν ἐπιπρήσωσιν ὄρους
 γὰρ ἔδεικτο πρῶτην διὰ τὸ τόλμημα, μηδένα δάσειν θυγατέρα C
 πρὸς γάμον Βενιαμῖτη. καὶ σκοποῦσιν ἔδοξεν αὐτοῦς μὴ
 εἶδῃται διὰ τὸν ὄρον, τοῖς δὲ Βενιαμῖταις ἔξεναί παρθένους
 15 ἀρπάζουσι ὀνοικίλειν ἑαυτοῖς, αὐτῶν μὴ κωλύοντων μήτε προ-
 τρεπομένων. καὶ τοῖς μὲν οὕτως ἔδοξε περὶ τούτων, οἱ δὲ Βενια-
 μῖται εἰς ἔργον τὰ δόξαντα ἤγαγον.

Ἦδη δὲ πρὸ μακροῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν πανσαμέντων τοῦ
 μάχεσθαι, κατεφρόνησαν οἱ Χαναναῖοι αὐτῶν, καὶ πόλει ἀφεί-
 20 λοντο ἐξ αὐτῶν. οἱ δὲ τῆς τοῦ Δὴν φυλῆς εἰς τὸ ὄρος κατέ-
 φηγον κάκειθεν εἰς τὴν μισοβγειον μετακίχησι. τοὺς δὲ Ἰσραη-
 λῖτας μεταλαβόντας τῶν παρὰ τοῖς Χαναναίοις ἐθῶν καὶ τῆς D

1 of om A. 5 πάντας om A. 8 ὅτι γυναῖξι καὶ παισὶ A.
 13 βενιαμῖτην A. 18 μικροῦ A. 20 Δὴν] δαδὴν A.

fugam vertuntur. tandem per Phineem sacerdotem deprecantur deum, et
 sic aggressi Beniamitas ita caedunt ut tantum sexcenti ex eis superessent,
 qui in vicinis montes diffugerunt. Israelitae Gabaonem incendunt, mu-
 lieres et pueros omnes perunt: idem in caeteris etiam urbibus factum.
 quae et Iabla Galaditicae urbis incolae cum uxoribus et liberis occidunt ob
 recusantem belli illius societatem, quadringentis virginibus exceptis, quas
 Beniamitarum reliquis praebuerunt ut coniuges haberent, miseri calu-
 nitatis eorum; suscepta etiam cogitatione quemadmodum reliqui ducenti
 coniugibus potirentur. pridem enim, iurando interposito, factioris
 illius odio sanxerant ne quis filiam Beniamitae uxorem desponderet. ea
 de re deliberantibus visum, non quidem dandas illis, ob insurrendum,
 sed concedendum ut ipsi raperent virgines quas sibi thalamo sociarent,
 ipsi neque prohibentibus neque incitantibus, hoc decreto facto Benia-
 mitae rem exsecuti sunt.

Causam autem Israelitae longo iam tempore bellicae rei studium inter-
 misissent, contempserunt eos Chanaanai, quibusdam urbibus adeptis.
 Danica tribus in montem confugit, atque inde in mediterranea sedes transfudit.
 Israelitis, cum et Chanaanaeorum instituta usurparet et sanis rei publicae

σφετέρως πολιτείας καταφρονήσαντας δι' ἄργης τὸ θεῖον πεποίητο. σιμυτεύει τολών ἐκ' αὐτοῦς ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Χουσαρσαθαίμ καὶ φόρους βαρεῖς ἐπιτάσσει αὐτοῖς, οἷς ἐπὶ ἄνω ἐνιαυτοῦς ἐπιέχοντο. εἶτα δραστήριός τις ἀνὴρ ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς Γοθωνιήλ κλημένος, βραχεῖς τινος προσεταιρισάμενος, κατὰ 5 θεῖον χρησάμεν τὴν παρ' αὐτοῖς τῶν Ἀσσυρίων διαφθείρει φρουράν. συνηγμένων δὲ μετὰ ταῦτα πλειόντων, μάχη τοῦς Ἀσσυρίους νικήσας ἀπέσωτο, καὶ ἄρχην ἤρεθῃ διὰ τοῦτο τοῦ πλήθους κρίνειν P I 50 τε τὸν λαόν. ὅς ἐπὶ πενήκοντα ἔτη τὴν ἀρχὴν ἀνύσας μετήλλαξε τὴν ζωὴν. ἄναρχοι δὲ ὄντες οἱ Ἰσραηλιταὶ καὶ τοῦ θεῖου κατα- 10 φρονούσιν παρὰ τοῦ τῶν Μωαβιτικῶν βασιλέως Αἰγλώμ αὐτοῦς ἐποτάξαντος ἐτησίας εἰσφορὰς ἐπιτάχθησαν. ὅς ἐν Ἱεριχοῦντι βιασθεῖα δομησάμενος ἐπὶ ἐνιαυτοῦς δεκάκαδεκα πολυειδῶς ἐκάκου αὐτοῦς. νανίας δὲ τις Βενταμίτης Ἀώθ τοῦνομα (Ἰώσηπος δὲ Ἰούδαν τρίτον καλεῖσθαι λέγει), τολμητίας καὶ φωμαλλός, 15 συνήθης γίνεται τῷ Αἰγλώμ, καὶ συνεχῶς παρ' αὐτὸν ἐφορτα θωπεύων τὸν ἄνδρα καὶ ὑπερχόμενος. οὗτος σὺν δυοσίν οὐκείται ποτὲ διῶρα κομίζων τῷ Αἰγλώμ ξιφίδιον ἔφερεν ἀφανῶς· καὶ τῆς ἡμέρας ἤδη μεσοῦσης καὶ τῶν φυλάκων πρὸς ἑαυτοῦς ἀπειλη- B λυθόντων μεμνημένον εὐρόν αὐτόν, εἶσειν ὡς συνήθης, καὶ 20 μόνον ἀπαλυθὼν αὐτόν, ὡς ἀή τι μυστικώτερον προσομιλήσων

2 χουσαρσαθαίμ LXX, χουσαρσαθαίμ A, χουσαρσαθαίμ alter codex Wolfii, χουσαρσαθαίμ (χουσαρσαθαίμ?) Colbertens, Χουσαρσαθαίμ PW; Ἰosephus τοῦ Χουσαρσον. 3 ἐνιαυτοῖς A. 8 ἀπέσαντο A. ἤρεθῃ A. 14 ἀώθ LXX, ἀβώθ A et alter codex Wolfii. τοῦνομα om A. 15 Ιos. Ant. 5 4 2 Ἰούδης et Ἰούδης. τοῦτον λέγει καλεῖσθαι τοῦνομα A. 21 αὐτόν om A.

formam aspernarentur, numen infensum exstitit. itaque Chusarsathaimus Assyriorum rex bellum eis infert et gravia tributa imperat, quibus octo annos premuntur; donec vir quidam strenuus Iudaicae tribus nomine Gothoniel, oraculo monitus, paucis sociis comparatis Assyriorum apud se praesidium caedit, ac pluribus deinde confluentibus Assyriis praelio victo amovet. re bene gesta imperium et iudicandi potestas a populo ei decernitur. qui cum magistratu ad annos quinquaginta functus vitam cum morte commutasset, Israelitae sine magistratu, sine metu numinis viventes, ab Eglone Moabitarum rege subacti, annua tributa pensarunt. is Hierichonta aedificata regia, dum per annos decem et octo variis illos malis exagitat, adolescens quidam Beniamiticae tribus, nomine Aothus, quem Iudam vocatum Iosephus asserit, homo confidens et robustus, se in Eglonis familiaritatem insinuat, anam eius frequentans et blanditiis hominem sibi devinciens. hic aliquando cum duobus famulis Egloni munera ferens, clam sicas gestat: cumque iam meridies esset, satellitibus ad sua digressis, nactus eum solum, pro familiaritate ingreditur, seductumque,

αὐτῶ, πλήττει καιρῶς τῶ ξιφιδίῳ καὶ ἀναιρεῖ. ἀπελθὼν δὲ πρὸς τοὺς Ἰεριχωντίους πείθει τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. καὶ οἱ μὲν ὠπλιζοῦτο, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγλάῳ νεκρὸν αὐτὸν εὐρόντες εἰς φυγὴν τρέπονται καὶ διωκόμενοι διαφθείρονται. καὶ οὕτως Ἑβραῖοι τῆς τῶν Μωαβιτῶν δουλείας ἐλευθεροῦνται, W I 33 τῶ δὲ Ἄωθ ἡ τοῦ πλήθους ἀρχὴ ἐγκειρίστο. ὃς ἐπ' ἔτεσιν ἠδοθήκοντα τοῦ λαοῦ ἠγησόμενος τὸν βίον κατέλυσε. μετὰ δὲ τοῦτον Μεγάρ υἱὸς Ἀνάχ ἀρχῆς ἐν τῶ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἐνιαυτῶ κτελείετο, πατάσας τῶν ἀλλοφύλων πολλούς.

10 23. Τοῦ δὲ λαοῦ τῶν Ἑβραίων τοὺς θεῖους παραβαίνοντος C νόμος ὤργιζετο ὁ θεός. καὶ Σισάρας ὁ τοῦ Ἰαβὴν βιβαίλους τῶν Χαναταίων ἀρχιστρατήγος ἐπελθὼν αὐτοῖς ἐκάκωσε τε σφάδρα καὶ φόροις ὑπέβαλε· καὶ εἶχον οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτοὺς εἰκοσι. Δεβώρα δὲ τις προφῆτις (δηλοῖ δὲ τὸ ὄνομα μέλισσαν) ἔπερ 15 τοῦ λαοῦ ἐκέτευσε τὸν θεόν. καὶ ὁ θεὸς ἐπένευσε, καὶ στρατηγὸν αἰρεῖσθαι κελεύει Βαράκ· ἀστρατηνὴν δὲ τοῦτο σημαίνει κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον. ἦν δ' ἐκ τῆς Νεφθαλδὸς φυλῆς ὁ ἀπὴρ. καὶ ἡ Δεβώρα τὸν Βαράκ προετρέψατο κατὰ τῶν πολεμίων ἵνα μετὰ νέων μυρῶν, τοῦτο κελεύοντος τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ 20 κἀκείνην ἀπῆτει οὐστρατηγεῖν. πείθεται ἡ γυνή, καὶ μάχης σὺν τοῖς μυρῶσι συρραγείας αὐτοῖς πρὸς τὸν Σισάραν, ὄμβρος κατα- D

6 ἀβὼθ A.

8 ὁ υἱὸς A.

11 Ἰαβὴν et Ἰαβὴν LXX,

Ἰαβὴν Iosephus, Ἰαβὴν PW. cf. p. 86 v. 9.

βιβαίλους

alter codex Wolfii.

12 τῆς χαναάν A.

14 δεβώρα A,

Δεβώρα PW, ubique.

15 ἐπερ τ. λ. A.

18 τῶ βαράκ

προετρέψατο A.

21 σισάρα A.

Fontes. Cap. 23. Iosephi Ant. 5 5—7. Iudicum 4—12.

ut arcani dicturus aliquid, ictu opportuno Illato tyrannum perivit. digressus Hierichuntis anctor sit vindicandae libertatis. hi arma capiant. Regionii satellites, rege invento mortuo in fugam versi, a persecutibus civibus occiduntur. sic Israelitae ex Moabitica servitute liberantur. Actus suffragio populi princeps creatus, cum annos octoginta praefuisset, moritur. post hunc Megar Dinachi filius, multis barbarorum caesis, anno primo imperii decedit.

23. Israelitis autem ob violatas divinas leges irato deo, Sisaras Iabib Chananaeorum regis dux eos aggressus graviter afflixit et tributarios effect: in quo statu annos viginti permanserunt. tum Debera fabulica mulier (apem nomen significat) exorato deo Baracum virum ex Nephthalia tribu, illius iussu, ducem creat: fulgur Hebraeis id nomen significat. hortatur ut decem milibus virorum, quemadmodum deus iusserit, assumptis hostes invadat: ipsa petente illo una proficiascitur, imperii particeps. proelio cum decem illis milibus adversus Sisaram commisso magnus imber

κείται πολὺς καὶ χάλαια καταρρήγνεται, τὰτα δὲ κατὰ πρόσωπον
τῶν πολεμίων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἠλαύνετο, καὶ ταῖς ὄψεσιν ἐπισκό-
πουσιν αὐτῶν, κἀντεθεῖν ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν. φεύγων δὲ καὶ
Σισάρας πρὸς τινα γυναῖκα κατέφυγε κατακρῆναι αὐτὸν ἄξιον.
Ἰαήλ ἀνάμαστο ἦ γυνή. ἣ δὲ δέχεται αὐτὸν καὶ δίδωσι γάλα
5 πικρὸν, καὶ ὃς πικρὸν ὑπνωσεν. κοιμωμένη δ' αὐτῷ ἐπέθετο Ἰαήλ,
καὶ ἦλον διὰ τοῦ προτάφου αὐτοῦ ἐλάσσατο τῷ ἑδάφι προσεπα-
τήλυσεν, καὶ τοῖς περὶ τὸν Βαράκ νεκρὸν τὸν πολεμίων δείκνυσι.
στρατεύσας δὲ καὶ ἐπὶ Ἰαβὴν βασίλεια Χαναάν ὁ Βαράκ, αὐτὸν

P I 51 τε ἔκτισε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε. καὶ στρατηγήσας ἐπ' ἔτη 10
τριάκοντα τελευτῆ, καὶ Λιβώρας κατὰ τὸν αὐτὸν θανούσης καιρόν.
εἶτα Μιδιανῖται σὺν Ἀμαληκίταις καὶ Ἀραψι μάχῃ τοῦς Ἰσραη-
λίταις ἐτρέψαντο. καὶ ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ ἐπιτιθεμένων αὐτοῖς λιμὸς
ἦν καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἔδοτοτο τοῦ Θεοῦ. Γεδεὼν
δὲ φυλῆς ὧν Μανασσῆ δράγματα στιχύων εἰς τὸν ληθὸν ἔκοπτε 15
κρούφα, καὶ ὄρῃ τινα ἐν εἴδει νεανίσκου παρεστῶτα αὐτῷ καὶ
καλοῦντι αὐτὸν φίλον τῷ Δεῦ καὶ ἠδάμορα. ὁ δ' ἐφρονεό-
μιμος τεκμήριον ἔλεγεν εἶναι αὐτοῦ τῆς εὐδαιμονίας τὸ κεχρησθαι
τῷ ληνῷ ἀντὶ ἄλωνος. καὶ ὁ νεανίας θαρρεῖν καὶ σπεύδειν αὐτῷ
B παρεκλεόετο ὑπὲρ ἑλευθερίας τῶν φυλετῶν. Γεδεὼν δὲ ἰκτενοῦσε 20
τὸν φασμάμενον μὴ μετανοστήναι ἑκείνῳ, καὶ εἰσελθὼν ἐκόμισσε
θυσίαν. καὶ ὁ ἄγγελος θεῖναι αὐτὴν παρὰ τὴν πέτραν ἐκέλευσε.

2 ἠλαύνετο ... ἐπισκόπουσιν] sic libri. 7 αὐτοῦ] ἐκείνου A.
9 Ἰαβὴν A, Ἰαβίς PW. 10 ἐπὶ A. 11 δεβάρα A.
12 σὺν τοῖς ἀμαληκίταις A. 15 τὸν] τὴν A. 17 κελούσσε A,
καλοῦντος PW. 18 ἔλ. εἶναι αὐτῷ τεκμ. τῆς εὐδ. A.
21 μεταστήναι A.

delabitur et grando erumpit, quae a vento in hostium faciem acta adspec-
tum illis eripiant; itaque in fugam inclinant: in qua Sisaras etiam ad
mulierem quandam Iaclem nomine confugit ut ab ea occultaretur. illa ex-
cipit hominem et lac bibendum praebet: quo epoto Isael sopitum aggressa
caput eius clavis humi affigit, et Barsac mortuum hostem ostendit. qui
armis contra Iabim Chananaeorum regem conversis, et ipsum occidit et
urbem solo aequat. moritur cum annos triginta imperasset, Debora etiam
circa idem tempus defuncta. post Madianitas cum Arabibus et Amalechitis
Israelitis praelio fundunt fugantque. quorum incursionibus per septem
annos fatigati, atque ad egestatem et famem redacti, divinam opem im-
plorent. erat tunc quidam tribus Manassae vir Gedeon, qui manipulos
epicarum in torculari secans quandam adolescentem habitu sibi assistentem
videt: a quo cum ut deo carus et beatus predicaretur, ille irridens
"hoc scilicet" inquit "signum est beatitudinis meae, quod torculari pro-
pae utor." adolescentem cum bono animo esse inbat ac prope viadicandae
popularium libertatis curam suscipere. Gedeon cum qui apparuerat orat
ne discederet, atque ingratum victimam offert, eam angelus iuxta rupem

καὶ τῇ ῥάβδῳ ψαύσας τῆς πέτρας πῦρ ἀνήψεν αὐτόματον καὶ τὴν θυσίαν κατέκυσεν. εἶτα ᾗτησε τὸν Θεὸν Γεδεὼν ἐπὶ τὸν πόρον γενέσθαι ὄροσον, καὶ ἐγένετο· καὶ αὐθις ὄροσον ᾗτησεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν γενέσθαι, ἐπὶ τὸν πόρον δὲ ξηρασίαν, καὶ ἐγένετο οὕτως. κίθεται οὖν ὁ Γεδεὼν καὶ σὺν μυρίοις κατὰ τῶν ἐναντίων ὠπλίζετο. εἶτα ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ ἄγει πάντας κατὰ μισημβρίαν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ τοὺς μὲν λάψαντας ἐν τῷ πνεῦν καὶ μετὰ σπουδῆς ὡς περιφόβους πύοντας (τριακόσιοι δὲ ἦσαν οὗτοι) ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἀπῆει πρὸς τὸν πόλεμον, τοῖς δὲ 10 λοιποῖς καταλλοίπειν. νυκτὸς δὲ ἕνα τῶν στρατιωτῶν προσλαβόμενος ἀπῆλθεν εἰς τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον. καὶ ἀκούει ἐνός τινος τῶν πολεμίων τῷ συσκηροῦντι διηγουμένου ὡς ἰδοῦν ὄρω καθ' ἕνους μάζαν κριθίνην διὰ τοῦ στρατοπέδου κυλιμένην, ἣ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν κατέβαλε καὶ τὰς τοῦ στρα- 15 τίματος· ὁ δὲ τοῦ στρατοῦ θηλοῦν ἔλεθρον τὸ ἐνῆπιον ἔκρινεν, ἀπικαίρων μάζην κριθίνην τὸν Γεδεὼν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, διὰ τὴν ὀληρότητα καὶ τὸ ἀσθενές. τούτων ἀκούσας ὁ Γεδεὼν ἀνεθάρσισε. καὶ ὑποστρέψας ἐν τοῖς ἄλλοις εἶναι τοῖς ἑαυτοῦ ἐντεῖ- 20 λατο, καὶ εἰς τρεῖς ἑκατοστύνας τὴν στρατιάν διελὼν ἀμφοτέρω W I 34 κεινὸν κομίζειν ἕκαστον καὶ λαμπάδα ἡμιμήνην καὶ κριοῦ κέρασιν ἐκένεσε, κατὰ τετάρτην τε φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐξῆγεν αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐναντίων. καὶ ἤδη πλησίον ὄντες αὐτῶν ἐσάλπισαν μὲν τοῖς κέρασι, τοὺς δ' ἀμφοτέρωσιν κατέαξαν, καὶ μετὰ τῶν

2 γεδεὼν τὸν Θεὸν A. 8 περιφόβους A cum altero cod. Wolf. et codd. Ducangii, περιφόρους PW, μετὰ φόβου Iosephus. 15 ἕκαστον] ἕλερον A.

poni iubet: quam cum baculo tetigisset, ignis ultro exortus victimam combussit. deinde petit a deo Gedeon ut ros in vellus descendat, et descendit. rursus petit ut rore tellus madescat, vellus siccum maneat; itaque factum est. paret itaque Gedeon et decem milia virorum contra hostes armat, eosque ineam dei sub meridiem ad flumen ducit: et qui lambendo ac festinanter velut timidi biberant (hi trecenti erant), eos relictis caeteris contra hostem ducit. nocte, uno milite secum assumpto, castra hostium ingressus audit quendam suae contubernali narrantem, se vidisse in somniis panem hordeaceum qui per castra volutaretur et regis utique exercitus tabernacula deiecerat. alter somnium id exercitus interitum portendere censuit, Gedeonem cum suis ob paucitatem et imbecillitatem pauci hordeaceos comparare. his Gedeon auditis animum recipit, et in castra reversus suos in armis esse, exercitumque in tres centurias diviso, amphoram vacuum singulos cum face ardente et asietino corne ferre iubet. circa vigiliam noctis quartam educit eos contra hostes: quibus cum appropinquassent, et cornibus occiderunt et amphoras confregerunt et clamare

λαμπάδων ὄρησαν ἀλαλάξαντες. ταῦτα δὲ τοῖς πολεμίοις πτοίαν ἐπέβαλον, καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐκτείνοντο, οἱ δὲ γὰρ P I 52 πλείους ὑπ' ἀλλήλων, οὔσης νυκτός, διεφθάρησαν, καὶ σχεδὸν ἅπαντες ὤλοντο, καὶ δύο τῶν βασιλέων αὐτῶν Ὠρήθ τε καὶ Ζήβ. οἱ δὲ περιλειφθέντες τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ στρατεύματος φεύγοντες καταλαμβάνονται παρὰ Γεδεών καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ πεπτώκασιν ἅπαντες. ἔσχηκε δὲ τὴν ἀρχὴν Γεδεών ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι, καὶ ἐτελεύτησε γηραιός, καταλιπὼν ἐκ διαφόρων γυναικῶν γνησίους υἱοὺς ἑβδομήκοντα, ἓνα δ' ἐκ παλλακῆς Ἀβιμέλεχ καλούμενον. ὃς τοὺς ἀδελφοὺς κτείνους ἅπαντας ἄνευ ἐνός 10 Ἰωαθάου φυγόντος, τετυράνηκεν. ὁ δὲ λαὸς ἐπαναστάτης κατὰ τοῦ Ἀβιμέλεχ ἔξελαύνουσι αὐτὸν τῆς πόλεως τῶν Σικιμιῶν. ὁ δὲ συνιεργούμενος ὑφ' ἐνός τῶν Σικιμιτῶν, δόλω τὴν πόλιν B αἰρεῖ καὶ τοὺς Σικιμιτῆς ἤβηδὸν ἀναίρει, τὴν πόλιν δὲ κατασκάπτει. ἤλαυνε δ' ἐπὶ Θήβας ἑτέραν πόλιν καὶ εἶλεν αὐτὴν ἐξ 15 ἐπιδρομῆς. τὸ δὲ πλῆθος εἰς ἓνα κύρρον μέγαν συνίδραμεν ὄντα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. πλησιάζοντα δὲ ταῖς πύλαις τοῦτου τὸν Ἀβιμέλεχ θραύσασαί μύλον γύναιον ἄνωθεν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἔβαλε καὶ ἀπέκτεινε. τὴν δὲ τῶν Ἑβραίων ἡγεμονίαν Ἰαεὶρ ἐμπειπίστευτο ἐκ τῆς Μανασσῆ τυγχάνων φυλῆς· δύο δὲ καὶ 20 εἴκοσι ὄβτος ἐνιαυτοὺς ἰθύνας τὴν ἀρχὴν ἐτελεύτησεν. Ἀμμωνῆται δὲ σὺν Παλαιστινοῖς εἰσέπειτα τὴν χώραν διήραπον. ληϊζομένων δὲ τὴν Γαλαθητῶν τῶν Ἀμμωνιτῶν, ἡγεμόνου τὸν

7 ὁ γεδεών A.

11 Ἰωάθαμ LXX, Ἰωαθάου Iosephus,

Ἰωαθάου A.

15 Θήβας A.

16 μέγαν συνίδραμον A,

μόγις συνίδραμον PW: μέγαν probatur ex Iosepho et LXX.

18 μύλης A.

22 δὲ add A.

sublato cum facibus irruerunt. haec horrorem hostibus incussere: et dum alii ab hoste caeduntur, alii, et quidem longe plures, quippe noctu, a suis trucidantur, fere omnes sunt deleti, cum duobus regibus Orebo et Zebor. reliquiae decum atque exercitus fugientes a Gedeonibus comprehensae omnes occiderunt. tenuit imperium Gedeon annos quadraginta, et senex obiit, filiis legitimis e pluribus uxoribus septuaginta relictis, et uno e concubina, Abimelecho: qui fratribus omnibus, uno Ioathane fuga elapso, trucidatis, tyrannidem occupavit. Sicimitae mota seditione Abimelechum urbe pellunt, is unius civis opera adiutus urbem dolo captam omnibus puberibus occisis solo aequat. aliam item urbem Thebas primo impetu capit. multitudo urbana in unam turrem magnam in urbe media sitam confugit: cuius portis Abimelechum imminet muliercula molae fragmine in caput deiecit occidit. Hebraeorum principatus Iairo ex Manassea tribu post hanc creditur, quo ille annos duo et viginti functus obiit. tum Ammanitae cum Palaestinis regionem diripiunt. cum autem Ammanitae Galaditicam vastarent, incolae

Ἰερθίαι οἱ ἐπιχώριοι εἴλοντο. δς συμμίξαι μέλλων τοῖς πολε-
 μίοις εὐχὴν ἰποίησατο, εἰ νικήσειεν, πᾶν δ' πρῶτον αὐτῷ συνα- C
 τήσει ἐπανόντι τοῦτο ἱερουργήσειν. καὶ συμβαλὼν νικῶ· ἀνα-
 στρέφονται δ' ὑπήντησεν αὐτῷ τὸ θυγάτριον μονογενὲς ὃν αὐτῷ
 καὶ ἔτι παρθενούμενον. ὃ δ' ἀνῶμωξεν, ἵνα δὲ μὴ ψεύσεται
 τὴν ὑπόσχεσιν, ἔθυσεν τὴν παῖδα καὶ ὀλοκαύτωσε. τῶν δὲ τῆς
 Ἐφραΐμ φυλῆς δογισομένων αὐτῷ ὅτι μὴ συμπαρέλαβεν αὐτοὺς
 ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν πόλεμον, ἐπεὶ μὴ ἔπειθεν αὐτοὺς
 παρασιτούμενος, πολλοὺς ἀνείλε μαχισομένους αὐτῷ. ἔξ δὲ τὴν
 10 ἡγεμονίαν ἀτύσας ἐνιαυτοὺς κατέλυσεν τὴν ζωὴν. παραλαμβάνει
 δὲ τὴν ἀρχὴν Ἀμεσᾶ ἐκ τῆς Ἰούδα τυγχάνων φυλῆς, καὶ ἐπὶ
 χρόνον ἐπικρατῆ κρίνας τὸν Ἰσραὴλ τετελεύτηκε. καὶ μετ' ἐκείνον
 Λαβδῶν τῆς Ἐφραΐμ προελθὼν φυλῆς ἡγεμὼν ἀπεδείχθη, καὶ D
 αἰθνηκε γηραιὸς ἄρξας ἕτη ὀκτώ.

15 24. Εἶτα Παλαιστῆνοὶ κρατοῦσι τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ὑπο-
 φόρους ἔσχον αὐτοὺς ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα. τότε δὲ γεννη-
 θείς ὁ Σαμψών (ἰσχύος δὲ ἢ κλησὶς σημιτικῆ) τοῖς Παλαιστη-
 νοῖς ἐπικράτετο. ἢ δ' εἰς τὸν βίον αὐτοῦ πρόσδος τοιαύτη ἐγένετο.
 Μαιωὶ τῆς φυλῆς ὑπάρχων τοῦ Δᾶν συνῆκε γυναῖκα στεριεύοντι
 καὶ ἤτει τὸν θεὸν παῖδα δοθῆναι αὐτοῖς. ὠφθη γοῦν ποτε μόνῃ

2 νικήσει A. 5 ψεύσεται A, ψεύσεται PW. 11 Ἀμεσᾶ] Ἀμεισᾶν (Ἐσβῶν cod. Alex.) LXX, Ἀψάνης Iosephus. post Amesan excludit Elion, per decennium iudicis manere functus. 13 Ἀβδῶν LXX (Λαβδῶν cod. Alex.) et Iosephus. 20 ἤτοι, corr. ἤτει, A, ἤτων PW: Iosephus ἐπέτερον.

FONTES. Cap. 24. Iosephi Ant. 5 8. Iudicum 13—16.

Iephtham ducem eligunt: qui cum hostibus congressurus vovet, si victoria potiretur, quicquid redeuntis sibi primam occurrisset, id se immolaturum esse. commisso praelio vincit. revertenti unica filiola occurrit, virgo adhaec. suspirat ille; sed ne fidem falleret, immolat puellam et cremat. cum autem Ephraimitae illi irascerentur quod ad Ammanitici belli societatem non accessit essent, neque ullam eius excusationem acciperent, pugna inita multis eorum caedit; et sex annos principatu administrato moritur. ei succedit Amesas ex tribu Iudaica, qui septem annis administrato imperio decedit. post illum Labdon ex tribu Ephraimitica dux creatas moritur senex octavo magistratus anno.

24. Deinde Palaestini subactos Israelitas per annos quadraginta tributarios habuerant. quo tempore natus Sampson (robur hoc nomen significat) illos infestavit: cuius quidem ortus huiusmodi existit. Mameos Danias tribus vir mulierem sterilem in matrimonio cum haberet, sobolem orat deum. semel mulieri soli adolescens magnus et pulcher

οὖση τῇ γυναικὶ πενίας μέγας τε καὶ καλός, τόκον παιδὸς αὐτῇ
 P I 58 εὐαγγελιζόμενος, καὶ μὴ πιεῖν οἶνον ἢ μέθυσμα αὐτῇ ἐνετειλατο,
 μηδὲ τὴν κόμην ἀποθρῆσαι τὴν τοῦ παιδός· Ναζιραίων γὰρ ἔλεγεν
 εἶναι τῷ κυρίῳ τὸν παῖδα, ἕγιον δηλαδὴ, καὶ τὸν Ἰσραὴλ σωθῆ-
 σεσθαι δι' αὐτοῦ ἐκ τῆς τῶν ἁλλοφύλων χειρός· ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ 5
 κατήγγειλε ταῦτα· καὶ ὡς ἠφθῆναι καὶ αὐτῷ τὸν φανέντα τῇ
 γυναικὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ· αὐθις οὖν ἦκε πρὸς τὴν γυναῖκα ὁ
 W I 35 ἄγγελος· ἀπῆν δὲ αὐθις ὁ Μανωὲ· καὶ ἡ γυνὴ προσμῖναι αὐτὸν
 παρεκάλεε τὴν τοῦ ἀνδρός παρουσίαν· ἔλθὼν δὲ Μανωὲ ἠρώτα
 τὸν ἄγγελον τί ἂν τοῦ παιδός γεννηθέντος ποιήσεις· ὁ δὲ 10
 "οἶνον" ἔφη "οὐ πίεται οὐδὲ μέθυσμα, καὶ ἀκάθαρτόν τι οὐ
 φάγεται καὶ τὴν κόμην οὐ ξυρηθήσεται·" καὶ ὁ Μανωὲ τὸ
 ὄνομα τοῦ ἐμλοῦντος αὐτῷ ἐλήται μαθεῖν, ὁ δὲ θάυμαστον εἶναι
 B τοῦτο εἰπὼν ἀπεισιώπησεν αὐτό· ὁ Μανωὲ δὲ ἔριφον ἐνεγκὼν
 ἔθυσσε καὶ ἄρτους προσήνεγκεν· ὁ δὲ θεῖναι τὰ κρέα καὶ τοὺς 15
 ἄρτους ἐπὶ τὴν πέτραν προσέτευξεν, τεθέντων δὲ τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ
 ἄπτειται τούτων, καὶ πῦρ ἔξαφθὲν ἐκείθεν κατέκασσεν αὐτά, καὶ
 εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς φλογὸς ἀνῆκε ὁ ἄγγελος, ὁρῶντων τοῦ
 Μανωὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικός· τίττεται οὖν αὐτοῖς μετὰ ταῦτα
 ὁ παῖς καὶ Σαμψὼν ὀνομάζεται, ἡδρύνετό τε καὶ πνεῦμα κυρίου 20
 συνεπορεύετο αὐτῷ· ἰδὼν δὲ ἐν Θαμνῇ πόλει τῶν Παλαιστινηῶν

2 ἀντὶ A. 3 ναζιραίων γὰρ A, Ναζοραίων δὲ PW. 4 εἶπεν
 om A. 6 καὶ αὐτὸς ἀντὶ om A. 7 ἦκε] ἦλθε A. 8 αὐθις A,
 αὐθις PW. παρεκάλεε αὐτόν A. 14 αὐτό om A. ὁ δὲ
 μανωὲ A. 18 τὸν om A. 21 παλαιστινηῶν et sic ubique A,
 Παλαιστινηῶν et in sequentibus Παλαιστινοὶ Παλαιστινοῖς Παλαι-
 στινηῆς PW, quae paulo supra Παλαιστινηοὶ et Παλαιστινηοῖς: sed
 Παλαιστίνην et Παλαιστίνης p. 32 v. 15 et p. 33 v. 9 omnes.

apparet, partum filii nuntians; eique mandat ne vinum aut quicquam
 quod inebriaret biberet, neve comam tonderet pueri: cum enim Naza-
 raeum, hoc est sanctam fore domino, et Israelum per eum e potestate
 alienigenarum eripiendum esse. mulier domum reverso marito haec
 nuntiat. tum ille, ut idem sibi quoque appareret, orat deum. angelus
 absente iterum Manoos denuo redit ad mulierem: illa orat ut mariti ad-
 ventum expectet. reversus Manoos rogat, nato puero quid faciendum
 esset. at ille "vinum" inquit "non bibet neque aliud quicquam quod
 inebriet, neque ulla re immunda vescetur, neque comam radet." tum
 Manoos nomen eius quicquam colloquebatur sciscitans, non aliud responsum
 accipit nisi, id esse admirabile: et haedum immolat ac panes offert.
 ille carnes et panes in petra collectari iubet. quo facto, baculo quem
 gerebat ferit: ignis inde ortus illa consumit, in eaque flamma, vidente
 Manoos et uxore, angelus in caelum ascendit. post haec nascitur
 Samson, grandescit, ac spiritus domini fertur asper eo. cum autem
 Thammae (Palaestinorum id oppidum est) puellam vidisset, amore captus,

κόρη τῶν ἀλλοφύλων, ἐφ' ἧς παιδός. παραιτουμένην δὲ τῶν
γονέων αὐτοῦ τὸν γάμον τῆς ἀλλοφύλου, ἐκκατὰ γῆμαι αὐτήν.
συχνάων δὲ πρὸς τοὺς τῆς κόρης γονεῖς συνακτῆ λέοντι, καὶ C
μή τι φέρων εἰς ἄμνηναν ταῖς χερσὶ τὸ θηρίον συνέτριψε, καὶ
ἐκκλίνας τῆς ὁδοῦ ἔρριψε πρὸς τὸ ὑλῶδες αὐτό. καὶ μεθ' ἡμέρας
αὐδὶς πρὸς τὴν μνηστὴν πορευόμενος σμητος μελισσῶν ἐν τῷ
στόματι συννημένον τοῦ λέοντος εὔρησε. καὶ λαβὼν ἐκείθεν
μέλιτος κηρίον ἔφαγε καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἀπεκόμισεν.
ἀπελθὼν δ' εἰς τοὺς ἀλλοφύλους πρόβλημα τοῖς αὐτῷ συνειστω-
10 μένοις ἐν τοῖς γάμοις τριάκοντα νεανίσκοις προσέειπεν· καὶ εἰ
εὔροισιν ἐφ' ἡμέρας ἐκτὰ τὴν λύσιν, δοῦναι συνέδειτο σιρόδονα
καὶ στολὴν ἐκάστῳ αὐτῶν, εἰ δὲ μὴ λύσαι δυνήθηεν τὸ πρό-
βλημα, αὐτῷ δοθῆναι πυρ' ἐκάστου στολὴν καὶ δόνην ἀπήγησε.
συνθιμένων δὲ καὶ τῶν νεανίσκων προσέβλετο τὸ ἐρώτημα ἐπιὼν D
15 "εἰ ἰσθότος ἐξῆλθε βρώσις, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ." οἱ δὲ
μὴ δυνάμινοι νοῆσαι τὸ πρόβλημα, τὴν κόρην ἰκέτευσαν μυθεῖν
παρὰ τοῦ ἀνδρός καὶ ἀπαγγεῖλαι αὐτοῖς. ὁ Σαμψών δέ, παρη-
καλούσης αὐτὸν τῆς κόρης ἐπιεῖν αὐτῇ τὸ τοῦ προβλήματος τόγμα,
τὸ μὲν πρῶτον ἀπειχε, θακρουούσης δ' ἐκείνης ἔξευπε τὸ πᾶν·
20 ἡ δὲ τοῖς νεανίσκοις ἀπήγγειλε. καὶ κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν
ἔβαν ἐκείνοι τῷ Σαμψών "τί γλυκύτερον μέλιτος, ἢ τί λέοντος
ἰσχυρότερον;" ὠργισθῆσθ οὖν ὁ Σαμψών, καὶ τοῖς μὲν νεανίσκοις
ἔδωκεν ἅ ὑπείχετο, τὸν δὲ γάμον ἀπέπειτο. καὶ ἔδωκεν ἕτερον P I 54

3 πρὸς — γονεῖς A, πρὸς τῆς κόρης τοὺς γονεῖς PW. 5 ἡμέ-
ραν A. 14 καὶ om A. προσέβλετο A. 20 τὴν add A.

etiam parentibus alienigenae coniugium recusantibus, tamen improbitate
orandi impetrat. dum autem puellas parentes frequenter adit, in leonem
incidit; et quia non alia ad defensionem arma suppetebant, manibus bel-
lucam conficit, et a via deflectens in saltum abiicit. post dies aliquot
herum ad sponsam proficiens examen apum in ore leonis reperit, et
ipse de favo comedit, et patri ac matri offert. reversus ad alienigenas,
triginta adolescentibus inter nuptiales opulas quaestionem proponit,
cuius solutionem intra dies septem si invenissent, cuique sindonem et
stolam datarum pollicetur; sin minus, tantumdem a singulis illorum
stipulatur. assensu adolescentibus quaestionem proponit hoc modo
"de comedente exiit cibus et de ferri dulcedo." illi quaestionem non
intelligentes, puellam orant ut eam ex marito cognitam sibi renuntiaret.
orat illa: Sampson refragatur initio; tandem victus sponsae lacrimis rem
aperit: illa prodit adolescentibus. qui die septima Sampsoni dicunt
"quid est melle dulcius? quid leone fortius?" Sampson igitur iratus
adolescentibus quidem dat quae promiserat, sed nuptiam abdicat. quam

τὸ γόνυιον ὁ πατήρ. πυροξυνοθεὶς δὲ ὁ Σαμφῶν διὰ τοῦτο, καὶ συλλαβῶν τριακοσίας ἀλώπεκας, λαμπάδας ἡμίμενας ταῖς οὐραῖς ἐκείνων προσέθηκε καὶ ταῖς τῶν Παλαιστινηῶν ἐκαυρήκεν ἀρούρας, θέρους ἐνισταμένον, καὶ οὕτω τὰ σφῶν κατέκτανε λήϊα καὶ τὰς ἀμπέλους. Παλαιστινοὶ δ' ἀντὶ τούτων τὴν γενομένην αὐτοῦ 5 γυναικᾶ καὶ τοὺς αὐτῇ προσήκοντας ἐπέτησαν καὶ κατέκτανσαν. Σαμφῶν δὲ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν ἀλλοφύλων ἐν πέτρᾳ ἐκάθισεν, οἱ δὲ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔξιστράτευον λέγοντες "εἰ βούλεσθε ἀνάκτιοι εἶναι, δότε ἡμῖν τὸν Σαμφῶν ἑποχείριον." καὶ ἀπῆλθον ἐπὶ τὴν πέτραν ὀπλιταὶ τρισχιλιοί. καταβὰς δὲ 10

B Σαμφῶν ἐκὼν τοῖς φυλῆταις παρέδωκεν ἑαυτὸν, κἀκείνοι δεδεμένον παρέδωκαν τοῖς Παλαιστινοῖς. ὁ δὲ διαρρήξας τὰ δεσμὰ καὶ ὄρου σιαγόνα ἐκτὶ που ἐρριμμένην ἄρπάσας χιλλοὺς τῶν ἀλλοφύλων ἀπέκτεινε ἐν αὐτῇ, τοὺς δὲ ἄλλοις ἐτρέψατο. ἔθεν Σιαγῶν ἔξ ἐκείνου ὁ τόπος ἐκλήθη. ἐκεῖ ἐδίψησεν ὡς ἐκλείπει 15 ἀπὸ τῆς δίψης, καὶ ἔκλασε δέομενος τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ Θεὸς πηγὴν ὕδατος ἀνήκεν ἀπὸ τοῦ ῥήγματος δ' τὴν σιαγόνα ῥήσας κατὰ γῆς πεποίηκεν ὁ Σαμφῶν. καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γάζαν. ἐνήδρευσαν δὲ αὐτὸν οἱ Γαζαῖοι, καὶ ἴνα μὴ λάθῃ αὐτοὺς ἐξιών, τὰς πύλας τῆς πόλεως ἔκλεισαν. ὁ δὲ περὶ μέσας νύκτας ἀνα- 20 στὰς τὴν πύλας καὶ τὰς φιλὰς αὐτῶν καὶ τὰς παραστάδας C ἐπωμισάμενος εἰς τὴν τοῦ ὄρους ἀνήγγικε κορυφὴν κυκίσει κατέθετο. ἔρασθεὶς δ' ἐτιύρας Παλαιστινηῆς Δαλιδᾶς καλουμένης,

W I 36

2 τριακοσια A.
23 ἑτέρας A.

12 παρέδωκαν A.
δαλιδᾶς A.

19 ἀπὸ τοῦ A.

a patre alteri desponsam aegro ferens, trecentas vulpes capit, eas facibus ardentibus caudis illarum alligatis in Palaestinarum arva immittit, segetem iam fere adultam et vineas incendit: pro quo facto Palaestini uxorem dudum eius cum cognatis in ignem coniectam concremarunt. Sampson vero multis alienigenarum interfectis in rupe consedit. illi expeditione suscepta Israelitis edicant, si insontes haberi velint, ut Sampsonem dedant, accessere ad rupem armati ter mille. Sampson descendit, nitro se popularibus offert, qui eum Palaestinis vincum tradunt, at ille abruptis vinculis, et asini maxilla temere illis incocto arrepta, mille alienigenas ea perimit, reliquos fugat: unde locus ille Maxilla dicitur. cum autem prae siti deficiens deum cum ploratu obtastaretur, aqua e fissura terrae, quam proiecta maxilla fecerat, scaturit. post refectus Gazam adit: ubi cum Gazaei portis clausis cavere vellent ne elaberetur, ille sub mediam noctem surgit, portam, limina et postes in humeris sublata et in montis perlata verticem deponit. post haec Sampson Palaestinam meretriculam deperit, nomine Dalidam. cum ea

συνῆν αὐτῆ. καὶ οἱ προύχοντες τῶν ἀλλοφύλων πολλὰ τῆ γυναικὶ
 ἐπηγγέλαντο εἰ μάθῃ παρὰ τοῦ Σαμψῶν τί τὸ αἷτιον αὐτῷ τῆς
 δυναμείας καὶ ἀπαγγελῆ αὐτοῖς. ἡ δὲ ποικιλως μετῆι τὸν ἄνδρα
 ζητοῦσα γυναικὶ ὄθεν αὐτῷ ἢ τοσαύτη ἰσχύς, ἐκείνος δὲ ἄλλοτε
 5 ἄλλας πλατετόμενος αἰτίας τῆ γυναικὶ ἔλεγε. καὶ ἡ γυνὴ πιρω-
 μένη τῶν λόγων ἀπάτας αὐτοῦς εὗρισκεν. ἐγκυμένῃς δὲ καὶ
 διομένης θερμότερον, τὸ κρόφιον αὐτῆ ἀνεκάλυψε, κατ' ἐντολὴν
 αἰῶν τοῦ θεοῦ τὴν κόμην τρέφειν, ἐντεταμένον μὴ κείρειν αὐτήν,
 καὶ ἐν ταύτῃ προσεῖναι αὐτῷ τὴν ἰσχύν. κείρει τὴν κόμην κοιμω-
 10 μένου αὐτοῦ ἡ γυνὴ καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐναντίοις αὐτὸν ἀσθενῆ. D
 ἐκώπτουσι ἐκείνοι τὰ ὄμματα τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ πρὶν φοβερός
 εἰς καλγῖνον κατέστη αὐτοῖς. προΐοντας δὲ τοῦ καιροῦ ἤδειτο
 αὐδῖς ἡ κόμη αὐτῷ καὶ ἡ ἰσχὺς ἐπαθήροχο. πότου δὲ τοῖς
 Παλαιστινηοῖς ὄντος, καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ μεγιστάνων ἐδώχου-
 15 μένων ὁμοῦ ἐν οἴκῳ κίοντι ἀνεχομένῳ, ἤχθη καὶ ὁ Σαμψῶν
 παιχθησόμενος, καὶ παιδάριον χειραγωγῶει αὐτόν. συνήχθη δὲ
 παρὰ τὸν οἶκον πλῆθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὡσεὶ τρισχιλίων
 ἢ ὄρῳεν τὸν Σαμψῶν παροινούμενον. ὁ δὲ παιζόμενος τε καὶ
 20 φαριζόμενος λέγει τῷ χειραγωγῶντι αὐτόν "ἐπάγαγέ με παρὰ
 τοὺς κίονας ὡς ἂν αὐτοῖς ἐπιστηφίθῳ δέομενος ἀναπαύσασθαι." P I 55
 δραξάμενος δὲ τῶν δύο κίωνων ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ τὸν οἶκον,
 καὶ αὐτός τε καὶ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ πάντες ἀπώλοντο. καὶ

2 μάθῃ A. 3 ἀπαγγέλλαι A. 9 προσεῖναι A, προσῆραι PW.
 10 καὶ om A. 17 τρισχιλιοι A. 19 ἐπάγαγέ με πρὸς A,
 ἀπάγαγέ με παρὰ PW.

proceres alienigenarum agunt, multa polliciti si tantarum virium causam
 e Sampson cognitam sibi renuntiasset, illa multifariam aggressa virum
 ut id eliceret, a Sampson aliud atque aliud dicente, cum rei periculum
 faceret, eluditur. sed cum illa instaret oraretque vehementius, arcanum
 tandem prodit, se dei iussu comam alere, qui interdixerit ne eam radat,
 in eaque repositum esse robur suum. mulier dormienti comam radit,
 imbecillam hostibus tradit: illi oculos ei effodiunt. ita ille prius formi-
 dabilis ludibrio habetur. progressu temporis coma illa renascitur vires-
 que redeant, cum autem Palaestini potarent, eorumque proceres et
 magnates convivarentur in domo quas columnis fulciebatur, etiam
 Sampson a puero ad illudendum adducitur. ad illam domum multitudo
 virorum et mulierum circiter triam milium confluit, ut ludibria Sampsonis
 spectet. qui cum diceris incosseretur et alapis caederetur, puerum
 duccem iubet se ad columnas adducere, "ut defessus" inquit "eis in-
 nitat et quiescam." tum duabus columnis convulsis aedificium de-
 iecit, cuius ruina et ipse et omnes qui in eo erant sunt oppressi. et

τῷ μὲν τοιοῦτον τέλος γένητο, ἐπὶ ἕτη εἰκοσι κρῖναι τὸν τῶν Ἑβραίων λαόν.

25. Οὐδέποτε δὲ κριταὶ ἤγον τὸν Ἰσραήλ, ἀλλ' ὁ ἀρχιερεὺς ἦλθε πρόεστη αὐτῶν· ἐφ' οὗ λιμὸς γέγονε, καὶ τις ἀθήρ ἐκ Βηθλεὲμ Ἀβιμέλεχ καλούμενος σὺν τῇ γυναίκῃ καὶ δύο υἱοῖς διὰ τὸν λιμὸν εἰς τὴν Μωαβίτιν μεταναστεύει. ἄγεται οὖν τοῖς υἱοῖς γαμητὰς Μωαβιτίδας. Ἐν δέκα μέντοι ἐνιαυτοῖς ὁ τε Ἀβιμέλεχ B καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ τεθνήσκουσι, καὶ πατελείφθησαν χῆραι ἢ τε Νοεμὶν ἢ συνομοῦσα τῷ Ἀβιμέλεχ καὶ αἱ γυναῖκες ἄμφω τῶν παιδῶν αὐτοῦ, Ὀρφά τε καὶ Ρουθ. ἢ Νοεμὶν δὲ εἰς τὴν πα- 10 τριδα ὑπέστρεψε, τῶν δὲ γε νεμῶν αὐτῆς ἢ μὲν Ὀρφά παρακληθεῖσα παρὰ τῆς πενθερᾶς ἔμεινε παρὰ Μωαβίταις, ἢ δὲ Ρουθ σὺν τῇ Νοεμὶν ἀπαλήλωθε. καὶ ἤδη παραγενομένης εἰς Βηθλεὲμ ἔσθζει Βοόζ, Ἀβιμέλεχ ὢν σύγγενής. κροσαγορευομένη δὲ παρὰ τῶν πολιτῶν ἐξ ὀνόματος ἢ γυνή "μή με Νοεμὶν" ἔλεγεν "ἀλλὰ 15 Μάρων καλιῖτε" (Νοεμὶν δὲ εὐτυχίαν δηλοῖ, Μάρα δὲ δόνην καὶ πικρασμόν)· "πλήρης γὰρ πορευθεῖσα κενὴ ἐπιενόστησα." C ἡμέτερον δὲ ὄντος ἔξῃ· κατὰ γνώμην τῆς πενθερᾶς καταμητομένη ἢ Ρουθ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοόζ, ὁ δὲ τὴν κῆρην ἰδὼν καὶ μαθὼν τίς ἐστιν, φερῆεν ὁ δόναίτο καὶ ἔχειν ἐπέστρεψεν, ἄριστόν τε 20

1 τῷ μὲν τοιοῦτον τέλος AW, τὸ μὲν τοιοῦτον P. ἐπὶ εἰκοσι
ἕτη κρῖναι A. 5 Ἀβιμέλεχ] Ἐλιμέλεχ LXX et Iosephus.
τῇ om A. 8 δύο PW. 11 ὑπέστρεψε A, ὑπέστρεψε PW.
12 prius παρὰ add A. ἢ δὲ — Νοεμὶν om A. 16 prius
δὲ] γὰρ A. μάρα A, Μάραν PW. 18 ἀμνηστὸς PW.
20 δόνατος A.

FONTES. Cap. 25. Iosephi Ant. 5 9 et 10. Ruth 1—4. Regum 1 1—3.

hunc exitum ille habuit, cum Israelitico populo per annos viginti ius dixisset.

25. Post Sampsonem non amplius iudices populo praefuerunt, sed Elias pontifex. sub quo fame iagravescente, vir quidam Bethleemiticus, Abimelechus nomine, cum uxore et duobus filiis in Moabitidem transmigrat. ibi filiis Moabiticas uxores despondet, et intra decem annos una cum filiis moritur, relicta vidua uxore Noemide daabucque nuribus Orpha et Rutha. Noemis patriam repetit: Orpha nurum altera monitu saceras apud Moabitas manet, Rutha cum Noemide proficiscitur. Bethleemae Boozus Abimelechi cognatus eas hospitio excipit. ibi mulier a civibus suo compellata nomine "no me" inquit "Noemin sed Maran appellate" (significat autem Noemis felicitatem, Mara dolorem et acerbitatem): "nam cum plena discenserim, vacua sum reversa." tempore messis Rutha de socris sententia ad spicillegium in Boozis agrum egreditur. ille agnita puella permittit at quod posset meteret et auferret,

παρέχειν αὐτῇ τῷ ἀγοκόμῳ ἐπέταξεν. ἡ δὲ καὶ ἄλφιστα παρ' αὐτοῦ λαβοῦσα τῇ πενθιερῷ συνετήρησε, καὶ ἀπῆλθεν ὑπὲρ κομίζουσα καὶ τὰς κριθὰς ἐς συνέλιξε, καὶ τὰ παρὰ τοῦ Βοὸζ αὐτῇ δηγήσατο. καὶ αὐθις ἀπῆει σὺν ταῖς θεραπεύουσι Βοὸζ. ἡ δ' Νοεμὶν δὲ συγκατακλίνειν αὐτῷ τὴν 'Ροῦθ ἐβουλεύσατο, καὶ πέμπει τὴν νόμφην ὑποθεμένη παρὰ τοῖς ποσὶ τοῦ ἀνδρός ὑπνώτοτος ἐν τῇ ἄλῳν πεισοῦσαν ὑπνώσαι. καὶ ἡ μὲν οὕτω πεποιήκεν, αἰσθόμενος δ' ὁ Βοὸζ περὶ μέσσην νύκτα ἤρετο τίς ἐστι. D καὶ μαθὼν τότε μὲν ἠσούχασεν, ἔωθεν δ' ἐξεγείρας τὴν 'Ροῦθ πορεύεσθαι πρὸς τὴν πενθιερὴν ἐντεταλατο· "αὐτὸς δ'" εἶπε "τὸν ἐγγότερον ἐμοῦ ἀγγιστερόντά σοι ἐρήσομαι, καὶ εἰ μὲν ἐκείνος ἀγαγέσθαι σε βούλεται, ἀπελεύσῃ πρὸς τὸν ἄνδρα, παραϊτωμένον δὲ νομίμως συνουκήσεις ἐμοί." ἀπῆλθεν οὖν ἡ γυνὴ καὶ δεδήλωκε πάντα τῇ Νοεμίν. ὁ δὲ γε Βοὸζ παρὰ τῇ γερού- W I 37
15 σία τὴν τε 'Ροῦθ καὶ τὸν συγγενῆ συνεκύλευσε καὶ εἶπεν αὐτῷ "Ἀβιμελεχ τοῦ συγγενοῦς ἡμῶν καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ κατέχεις κλῆρον;" συνθεμένον δ' ἔχειν ἐκείνου κατὰ τοὺς νόμους δι' ἀγγιστίαν, "οὐκοῦν σὺκ ἐξ ἡμιστίας" ἔφη "τῶν νόμων μεμνησθαι P I 56
20 δεῖν, ἐπὶ πᾶσι δὲ ποιῖν κατ' αὐτούς. λοιπὸν καὶ τὸ τοῦ Μάλλον γόναιον νιῶ Ἀβιμελεχ γῆμαί σε χρῆ, ἵνα ἀναστήσῃς σπέρμα τῷ συγγενεῖ." ὁ δὲ παρητήσατο, καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς γοναικῆς παραχωρήσας αὐτῷ. κατὰ γοῦν τὸν νόμον ἐνώπιον

10 δ' εἶπε A, δὲ PW. 16 ἡμῶν A, ἑμῶν PW. 18 σὺν A, σὺν PW. τῶν νόμων μὲν. δεῖν] μεμνησθαι τῶν νόμων δεῖν ὁ βοὸζ A. 19 δεῖ Josephus. 20 ἀναστήσῃ A.

ac prandium ei praebere iubet a villico. illa de cibo etiam, quem acciperat, aliquid socrum conservat; et vesperi hordeum, quod colligerat, domum ferens, ut a Boozo tractata esset refert; ac cum Boozii ancillis demum egreditur. ibi Noemis consilium despondendae Boozo Ruthae capit, ac curam ablegat, monitam ut ad pedes Boozii in area dormientis procombens somnum caperet. obtemperat illa. quod Boozus cum sub mediam noctem sensitisset, quae esset rogat: re cognita tum quidem quiescit, mane autem excitatam Rutham ad socrum ire iubet, et "ipse" inquit "interrogabo eum qui est tibi sanguine propior: qui si te ducere voluerit, ad illum te conferes; sin recusarit, legitima mihi coniunx eris." abt mulier, Noemidi exposuit omnia. Boozus Rutham et cognatum eius ad somnum accessit, eisque dicit "Abimelechi cognati nostri et filiorum eius hereditatem tenes?" affirmante illo, tenere se ob propinquitatem ex lege, "non ergo" inquit "ex semisse observandae sunt leges, sed in omnibus rebus illis obtemperandum. restat igitur ut Mallonis Abimelechi tibi uxorem ducas, et cognato semen excites." recusat ille ac Boozo tam hereditate quam muliere cedit. Rutha, ut lege iubebatur, soluto

τῆς γερωσίας ἢ Ρουθ ὑπελόουτο τὸ ὑπόδημα τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου καὶ ἔπυσεν αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον. καὶ οὕτως αὐτὴν ἠγάγετο ὁ Βοθζ, καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ὠβήδ· ἑλληνιστὶ δ' ἐρμηνεύεται δουλεύων. ἐξ Ὠβήδ δὲ γίνεται Ἰεσσαί, καὶ ἐκ τούτου Δαβίδ, ὃς τῶν ἐξ Ἰσραὴλ ἐβραβίλευσε καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ κατέλιπε τὴν 5
 B ἀρχὴν ἐπὶ εἴκοσι γενεᾶς πρὸς μιᾷ διαρκέσασαν.

Ἦλελ δὲ τοῦ ἀρχιερέως, ὡς ἤδη ἰστέθηται, τὸν λαὸν ἄγοντας, οἱ δὲ δύο υἱοὶ αὐτοῦ Ὀφνὶ καὶ Φινεὺς ὑπέρχον λοιμοί, παρανομοῦντες ἐν ἅπασι, καὶ παρανοοῦντος τοῦ πατρὸς αὐτοῖς μὴ ἐπιστροφόμενοι. ὁ δὲ Θεὸς ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐκείνων παρανο- 10 μίας, διὰ τοῦ Σαμουὴλ ἔτι παιδὸς ὄντος δεδήλωκε τῷ Ἦλελ ἄπειρ αὐτὸς τε καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ πείσονται. Σαμουὴλ δὲ Ἐλκανᾶ Δευτέρου ἀνδρὸς ἐτύγγανε παῖς· ᾧ συνώκων διπτα γαμεται, ὧν τῇ μὲν Ἄννα τῇ δὲ Φενάνα ἦν τὰ ὄνόματα. καὶ τῇ μὲν παῖδες ἦσαν ἐξ Ἐλκανᾶ, ἡ δὲ Ἄννα ἡμοίρει γονῆς. ἀφικο- 15
 C μένου δὲ τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῶν γυναικῶν ἀμφοῖν εἰς Σηλὼμ καὶ θύσαντος, ἐπεὶ καιρὸς ἦν ἐνώχλις καὶ τῇ Φενάνα οἱ παῖδες αὐτῆς συνεκάθητο, ὅτι ἡ Ἄννα μεμόνωτο, ἑαυτὴν ἀπεκλείετο, καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Θεοῦ δραμοῦσα ἐδέετο τοῦ κυρίου γονῆν αὐτῇ παρασχεῖν, εὐξυμένη καθιερώσειν Θεῷ τὸ πρωτότοκον. χρόνι- 20 ζούσης δὲ ἐν ταῖς εὐχαῖς, πρὸ τῆς σκηνῆς Ἦλελ καθιζόμενος ὡς μεθύουσιν αὐτὴν ἐλογισατό τε καὶ ἀπεπέμπετο. ἡ δὲ "οὐκ οἶνον"

1 τὸ A, καὶ τὸ PW.

3 αὐτῆς] αὐτοῦ A.

6 πρὸς τῇ μιᾷ

διαρκέσασι A.

8 ὀφνει A.

post Φινεὺς A add υἱοί.

14 φενάνα A hic et infra.

16 σηλὼμ A LXX, Σηλὼν PW.

18 ὅτι δὲ ἡ A.

viri illius calceos in faciem eius exspuit, itaque Boozo nubit; et filiolum ei parit Obedum: servientem id nomen significat. Obedo nascitur Iessaeus, eoque David, qui regnum Israelitarum obtinuit et filiis suis imperium reliquit ad genus primum et vicesimum propagatum.

Elio autem, qui, ut diximus, populum gubernabat, duo fuere filii, homines nefarii et omni genere scelerum cooperi, Ophanis et Phinees; neque paternis monitis quicquam movebantur. horum iniquitati iratus deus per Samuelem puerum adhuc Elio significat clades ipsi liberisque et domui eius imminentes. erat autem Samuel viri Levitae Elcanae filius, qui duas habebat uxores, Annam et Phenannam: quarum haec liberos ex Elcana susceperat, Anna non pepererat. viro Silonem cum uxoribus profecto, cum peractis sacris convivii tempus adesset, ac Phenannae liberi assiderent, Anna orbitatem suam deplorat, et prope tabernaculum domini ingressa deum orat ut liberos sibi det, primo-genitum se deo consecraturam vovet. dum precibus immoratur, Elinas pro tabernaculo sedens, ebriam ratus, eam discedere iubet. at illa

ἔφη "πέπωκα σὸδὲ μέθυσμα, κύριε, ἀλλὰ κατέδωκος ὄσα δι' ἀπαιδίαν ἐκτέτηκα." καὶ ὁ ἱερεὺς "πορεύου" εἶπεν αὐτῇ, "καὶ δόξῃ σοι τὸ αἶτημα ὁ θεός." ὑποστρέψασα δὲ σὺν τῷ ἀνδρὶ οἴκαδε, συλλαμβάνει καὶ τίκει τὸν Σαμουὴλ· θεατήτητον ἂν τις 5 εἶποι. ἀδρυνθέντος δὲ τοῦ παιδὸς προσάγει αὐτὸν τῷ Ἥλει κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτῆς τῷ θεῷ τραφησόμενον, κόμην τε τρέφοντα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ διακτώμενον καὶ ὕδατι κεχρημένον εἰς πόσιν. ἤδη δὲ δωδικαέτης γενόμενος προειρήνευσε. καὶ ποτε κοιμώμενον αὐτὸν 10 ὡς ἔπ' ἐκείνου τάχα καλούμενος. καὶ τοῦτο τρισσάκις ἐγένετο. Ἥλει δὲ συνεὶς θεόθεν εἶναι τὴν κλήσιν, ἔφη τῷ Σαμουὴλ "εἴ ἔτι κληθῆ, εἰπέ, ἰδοὺ ἐγὼ κύριε." οὕτω δὲ ποιήσαντος τοῦ παιδός, ἔφη αὐτῷ ὁ καλῶν συμφορὰν ἔσεσθαι τοῖς Ἰσραηλιταῖς βαρβαρίαν, καὶ τοὺς Ἥλει παῖδας ἅμα τεθνήξουσιν καὶ τὴν ἱερω- P I 57
15 σύνην εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἐλεάζαρ μετακίσειν. σὸκ ἤθελε δὲ τοὺς λόγους ὁ Σαμουὴλ ἐκφήναι τῷ ἱερεῖ, ὄρακοις δ' ἐκβιασθεὶς ἀπήγγειλε πάντα καθάπερ ἀκήκοεν.

26. Ἐντεῦθεν Παλαισθηνοὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκστρατεύουσι, καὶ ἦσαν τῇ μάχῃ ἐπικρατέστεροι. ὁ δὲ λαὸς κομισθεῖ- 20 ναι τὴν κιβωτὸν αἰτοῦσιν εἰς ἄρωγὴν. πεμφθεὶς δ' ἐκείσε τῆς κιβωτοῦ σὺν τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἥλει, συγκεκρότητο μάχῃ. καὶ ἤστητο οἱ Ἑβραῖοι, ἔπισον δὲ ὡσεὶ τρισμύριοι, καὶ οἱ τοῦ ἀρχι-

1 δι' ἰδιῶν τῆν Α. 5 εἶπη Α. 6 αὐτῆς om Α. 12 κληθῆς Α.
15 τοῦ om Α. 16 ὁ om Α.

Fontes. Cap. 26. Iosephi Ant. 5 11. 6 1 et 2. Regum 1 4--7.

"neque vinum" inquit "bibī, domine, neque aliud quicquam quod inebriet; sed dolore orbitatis contabesco." tum sacerdos "abi" inquit, "ac deus te voti compotem reddat." domum reversa cum marito, concipit et Samuelem parit, quem Deoptatum possit dicere. puerum iam grandiusculum ex voto ad Eliam ducit, deo edacandum, alentem comam, in sede vitam degentem et aquas potu utentem. is duodecim natus annos vaticinatur. et quodam tempore dormiens nominatim a deo vocatus, ad pontificam accedit, quasi ab eo vocatus esset: idque ter contigit. tum Elius intelligens divinam esse vocationem, Samuelem iubet, si iterum vocatur, dicere "en adsum, domine." cum ita facisset puer, sit ei is qui vocarat, magnam cladem Israelitis imminere, Elii filios una perituros, et sacerdotium in Eleazari familiam transiturum. ea verba cum sacerdoti Samuei referre nollet, tandem iuramentum adactus omnia quemadmodum audierat recenset.

26. Dehinc Palaestini bellum Israelitis inferentes pugna superiores evadunt. populus arcam subsidio ferri postulat, missa illa cum Elii filijs, redintegratur praehum. funduntur Hebraei, ad triginta milia cadunt;

Zonaras Annales.

7

ρίως νίαι, καὶ ἡ κιβωτὸς ἐλήφθη τοῖς πολεμίοις. Ἐλεῖ δὲ ὁ
 ἀρχιερεὺς Ἐφ' ὑψηλοῦ καθῆστο δίφρου, καὶ μαθὼν τὰ τῆς μάχης
 W I 38 ^B καὶ τὴν σφαγὴν τῶν υἱῶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς κιβωτοῦ,
 περιαλγῆσας ἐξέπεσε τοῦ θρόνου καὶ τέθνηκεν, ἐνενηκοντούτης
 γενόμενος, τεσσαράκοντα δὲ τούτων ἐνιαυτοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἤγη- 5
 σάμενος. οἱ δὲ ἀλλόφυλοι εἰς Ἀζωτον πόλιν ἀπαγαγόντες τὴν
 κιβωτὸν τῷ Δαγῶν (οὕτω γὰρ τὸν ἑαυτῶν ἐκάλεον θεόν) ἀνέ-
 θεντο. ἔωθεν δὲ εἰς τὸν οἶκον Δαγῶν εἰσελθόντες εὗρον κείμενον
 τὸ ξόανον ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ ἐπὶ γῆς. καὶ ἀναστήσαντες αὐτὸ
 ἐπὶ τῆς προτέρας ἵστησαν βάσει. ὡς δὲ συγχάσις εὗρον τοῦτο 10
 γινόμενον, καὶ πολλὰκις τὸ εἶδωλον ἀνορθώσαντες τοσαυτάκις
 κείμενον κατελύμβανον ἐν σχήματι προσκυνούντος τὴν κιβωτὸν,
 C ἔθαμβοῦντο καὶ διεπύρουν. ἔπειτα δ' ἐπέσκηψε τῇ τῶν Ἀζωτιῶν
 πόλει καὶ τῇ χώρᾳ φθορά. νόσος μὲν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τὰς
 ἔδρας ἦν, ἦν δυσεντερία φησὶν ὁ Ἰωσήπος, καὶ ἔθνησκον συχοῖ 15
 ἐξ αὐτῆς· μύες δὲ τῆς γῆς ἀναδοθέντες τὴν χώραν ἅπασαν ἐκε-
 ραῖζον. ὄψε δὲ συνῆκαν τὴν κιβωτὸν αἰτίαν αὐτοῖς εἶναι τῶν
 κειθῶν οἱ Ἀζῶτιοι, καὶ πέμπουσιν αὐτὴν εἰς Ἀσκάλωνα· καὶ
 ἔπασχον κἀκεῖνοι τὰ ὅμοια. καὶ οὕτω πέντε τῶν Παλαιστινηῶν
 ἀμείβει πόλεις ἢ κιβωτὸς, καὶ πάσαις εἰς κἀκωσιν γέγονεν. 20
 συνῆλθον οὖν οἱ τῶν κακουμένων πέντε πόλεων ἀρχόντες, Γήτης
 καὶ Ἀκκαρῶν Ἀσκάλωνός τε καὶ Γύζης καὶ Ἀζώτου, καὶ οἱ μὲν

9 ἐπὶ τῆς γῆς A.

10 τοῦτο συγχάσις εὗρον κείμενον A.

13 ἐπέσκηψε A.

15 ἦν om A.

21 καλουμένης A.

[Γύζης] γάτης A, Γύτης Iosephus, Γῦθ LXX et Zonaras infra.

inter quos et filii pontificis; arca item in hostiam potestatem venit.
 Elius pontifex, qui in sublimi sella sederet, strage exercitus et caede
 filiorum arcaeque captivitate cognita, prae moerore de sella delapsus
 moritur, annos nonaginta natus, cum quadraginta populo praefuisset.
 alienigenae arcam in urbem Azotum perlatam Dagoni (sic deum suum
 appellabant) consecrant, mane in Dagonis aedem ingressi simulacrum
 ante arcam humi proiecunt, idque sublatum in anam basin
 restitunt. ut autem hoc saepius factum deprehendunt, et statim quo-
 ties erexissent tolles ante arcam aderantis specie proiecunt reperissent,
 obstupescunt, dubitantes quid rei esset. ex hoc Azotiorum urbem et
 agrum inaequitas invadit: nam et homines circa sedem laborare (dysenteriam
 fulasse ait Iosephus) et mori complures cives, et mares e terra exorti
 agrum omnem vastare. sero demum arcam sibi malorum esse causam
 Azotii intelligentes Ascalonem mittunt: hic etiam eadem accidunt. sic
 quinque Palaestinarum urbes arca pervagata omnibus calamitosa exstitit.
 itaque magistratus quinque urbium his malis conflictantium congressi,
 videlicet Getae Accaronis Ascalonis Gazae et Azoti, aliis aliud de arca

ἄλλα περὶ τῆς κιβωτοῦ οἱ δ' ἕτερα συνιβούλευον. καὶ τέλος D
 ἔδει πᾶσαν ἕδραν πέντε χρυσοῦς καὶ μόας τοσοῦτους χρυσοῦς
 ποιῆσαι καὶ θέσθαι ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ, ἁμαξάν τε καινουργῆσαι
 καὶ βόας πρωτοτοκουσάσας τῇ ἁμάξῃ ὑπαγαγεῖν, τοὺς δὲ μόσχους
 5 αὐτῶν κατασχεῖν, καὶ ἐπιθεῖναι τῇ ἁμάξῃ τὴν κιβωτόν, τὰς βόας
 δ' ἀπαγαγόντας ἐπὶ τριόδου καταλιπεῖν, ἵν' ἐπ' αὐταῖς εἴη ἀπί-
 ναι καθ' ἣν ὀρμήσουσι· καὶ εἰ μὲν εὐθὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπε-
 λύονται, διὰ τὴν κιβωτὸν οἰεσθαι σφίσι ἐπάγεσθαι τὰ κακὰ,
 καὶ μὴ κωλύειν τὴν εἰς ἐκείτους πορείαν, εἰ δ' ἄλλοσέ πη ἀπίοιεν,
 10 ἐπιστρέψαι αὐτοὺς τὰς βόας τε καὶ τὴν ἁμαξάν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς. P I 58
 ἐπιτέλλαντες τοίνυν τὰ δόξαντα ἀφῆκαν τὰς βόας, μήκοθεν ἐπό-
 μενοι καὶ αὐτοὶ ἵν' ὄρῃεν τὸ ἐκβησόμενον. αἱ δὲ κατ' εὐθὺ τῶν
 Ἑβραίων ἀπήσαν καὶ οὐ πρότερον ἔστησαν πρὶν εἰς μέγα πεδίον
 ἐν Βεθισαμοῖς κατηγνῆκασιν. ὥς δ' εἶδον οἱ τῆς κόμης ἐκείνης
 15 ἄνδρες τὴν κιβωτόν, ὠρμήκασιν ἐπ' αὐτήν, καὶ καθελόντες ἐκ
 τῆς ἁμάξης αὐτήν, ἔθυσαν τὰς βόας καὶ τοῖς ξόλοις οἷς ἡ ἁμαξα
 ἔργαστο αὐτὰς ὠλοκαύτωσαν. ὑπερ ἰδόντες οἱ Παλαιστῆνοι
 ὑπινόστησαν. τοὺς δ' ἀνημέρους τῆς κιβωτοῦ, μὴ ὄντας ἱερεῖς,
 ὁρμηθεῖς ὁ θεὸς ἐθανάτωσεν. οἱ δὲ γε λοιποὶ τῶ κοινῷ τῶν
 20 Ἑβραίων ἐγνώρισαν τὰ περὶ τῆς κιβωτοῦ· κἀκεῖνοι λαβόντες αὐ- B
 τὴν ἀπάγουσιν εἰς Καριαθιαρὴμ καὶ εἰς οἰκίαν Ἀμιναδάβ ἐκ τῆς
 Λευιτικῆς ὄντος φυλῆς κατατίθενται. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἕτη εἴκοσι,
 παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοφύλοις μῆνας τέσσαρας.

3 ἁμαξάν A, et sic ubique, nisi quod p. 126 v. 2 est ἰφ' ἁμαξάν.
 5 et 10 et 16 τοὺς βόας A. 14 βαῖθσαμοῖς A. 8'] ὄν A.
 19 ὁρμηθεῖς ὁ θεός οσα A. 20 ἀνεγνώρισαν A. 21 ἀμι-
 ναδάμ A hic et p. 126 v. 5.

censentibus, tandem decrevere omnes, sedes quinque aureas totidemque
 mores item aureos arcae imponere, et novum fabricare currum, et vacas
 quae primum peperissent currui iungere, sed earum vitulos retinere, ac
 currui arca imposita boves in trivium abductas relinquere, ut quorsum
 impetus tulerit eant. quae si versus Israelitas abeant, ob arcam mala
 illa se percelli statuendam, neque prohibendum quo minus illo eant;
 sin alio se converterint, reducendas boves et currum et quae in eo sint,
 his, ut decretum fuerat, peractis, dimisere boves, eminus ipsi sequentes
 ut eventum viderent. at illae recta versus Hebraeos ire, neque subsi-
 stere prius quam in magnum campum Bethsames pervenissent. ut autem
 pagi illius viri arcam viderunt, accurrunt, de currum tollunt, boves
 immolant, et lignis, e quibus currus confectus erat, cremant. quo
 Palaestini viso abierunt. deus autem his, qui arcam attigerant,
 cum profani essent, iratus necem attulit: reliqui commune Hebraeorum
 de arca recepta certiores reddunt. Illi eam Cariathiarim abducunt, et
 in Aminadabi Leviticae tribus hominis aedibus collocant: ubi annis
 viginti mansit, cum apud alienigenas quattuor menses fuisset.

Σαμουήλ δὲ ὁ προφήτης μέγα ἦδη σχῶν ὄνομα καὶ δόξης
 ἦσαν ἐπὶ πολὺ, συναγαγὼν τὸν λαὸν περὶ ἐλευθερίας αὐτῷ διει-
 λέχθη καὶ ἐπεισε ταύτης ἀντεποιήσασθαι. ὁ μαθόντας οἱ Παλαι-
 στηνοὶ ἀπροσδοκῆτως τοῖς Ἑβραίοις ἐπίσται, καὶ κατεπτόθησαν
 αὐτούς, ὡς τῷ Σαμουήλ προσδραμεῖν, λέγοντας ἀπεργάσθαι τὴν
 σωτηρίαν αὐτοῖς εἰ μὴ αὐτὸς σφίσι τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐκπουρίαν
 αἰτήσεται. καὶ ὃς θαρρεῖν παρεγγῆ, καὶ τὸν θεὸν ἐπαρῆξαι
 C διαβεβαιούται αὐτοῖς, καὶ θύσας ἕνα δέεται τοῦ θεοῦ. μήπω
 δὲ τὴν θυσίαν τῆς ἱερῆς διαπανησάσης φλογός, προσβάλλουσι
 τοῖς Ἑβραίοις οἱ ἀντιπόλεμοι, ῥῆθον αὐτῶν κρατήσιν ὡς ἀόπλων
 W I 39 οἰόμενοι. σεισμῷ δὲ τῆς γῆς κλονηθείσης ὑπὸ θεοῦ, καταρρα-
 γισαῶν τε βροντῶν καὶ ἔξυφθεισῶν ἀστραπαῶν, εἰς δειλίαν ἐπέ-
 πσον οἱ πολέμοι καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. κατεδίωξε δὲ Σα-
 μουήλ καὶ τὸ πλῆθος οὐσίω αὐτῶν καὶ πολλοὺς διεφθάρρασι,
 καὶ οὐκέτι μετὰ τὴν πληγὴν ταύτην ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ἐσιθά-
 16 τευσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἤντηρ ἀφείλοντο ἐπανεσώσατο αὐθις
 D τοῖς Ἑβραίοις ὁ Σαμουήλ. ἔκρινε δὲ τὸν λαὸν καὶ ἤρχεν αὐτοῦ.

27. Ἦδη δὲ γεγρακῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὴν τοῦ λαοῦ
 προστασίαν καὶ τὸ δικάζειν διένειμεν. ὄνομα τῷ πρεσβυτέρῳ
 Ἰωήλ, τῷ νεωτέρῳ δὲ Ἀβιά. οἱ οὐκ ἐπορευθήσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς
 τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐκκλίναντες δώρων τὸ δίκαιον προεδί-
 20 δουσιν καὶ λήμμασι τὰς κρίσεις ἐδίκαζον. ὁ δὲ λαὸς διὰ ταῦτα

8 δέεται A, ἐδίετο PW. 11 ὑπὸ τοῦ θ. A. 17 αὐτοῦ A,
 αὐτῆς PW. 21 δάρον AW, δάρον P.

FOUNT. Cap. 27. Iosephi Ant. 6 3—5. Regum 1 8—11.

At Samuel propheta iam celebris et magna praeditas auctoritate,
 populo convocato, de vindicanda libertate disserit ac persuadet. quo
 Palaestini cognito, inopinata aggressione Israelitas perterrefaciunt. qui
 ad Samuelem confugientes, de salute sua esse actum aiunt, nisi ipse
 numinis opem exorarit. ille bonis animis esse iubet, et dei auxilium
 pollicetur, agnoque immolato deum orat. nondum flamma victimam
 consumpserat, cum hostes impetum in Hebraeos faciunt, facilius eos
 inermes superari posse rati. sed et terra divinitus concussa et toni-
 tribus erumpentibus et fulguribus emicantibus perterriti in fugam ver-
 tuntur. fugientibus Samuel cum populo instat ac multos caedit. post
 eam cladem non amplius Israelitas invasere, sed et terram quam Hebraeis
 ademerant Samuel recepit. ita is populo ius dicebat et imperabat.

27. Verum iam senex populi gubernandi munus ac iuris dicundi
 provinciam filiis distribuit, quorum maiori Ioelis, minori Abise nomen
 erat. qui morem patrie non secuti, ad largitionum corruptelas deflexe-
 rant, et ius atque aequum venale habuerunt. haec populus aegre forens

πρὸς Σαμουὴλ ἀθροισθεὶς "ἐπεὶ μὴ οἶδός τι σὺ" ἔφησαν "προε-
 σιάναι ἡμῶν διὰ γῆρας, ποιήσον ἡμῖν βασιλεῖα δεξ καὶ τοῦ ἔθνους
 ἡγήσεται καὶ τοῖς ἐναντιοῖς ἀντιστρατεύσεται." λυπουμένου δ'
 ἐπὶ τούτοις τοῦ Σαμουὴλ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ θεὸς "οὐ σὲ ἔξου-
 σθῆναισιν ὁ λαός, ἀλλ' ἐμέ. ἀκουσον τοίνυν αὐτῶν, καὶ ἐν
 ἀναδίξῳ σοὶ εἰς βασιλεῖα χρῆσον αὐτοῖς." συναθροίσας δὲ τοὺς P I 59
 Ἑβραίους ὁ Σαμουὴλ κατέθετο χειροτονησῶν αὐτοῖς βασιλεῖα,
 μεταμείλησεν δὲ πρόφθαι αὐτοῖς καὶ αἰτεῖσθαι μέλλειν παρὰ θεοῦ
 τῶν βασιλέων ἀπαλλαγῆναι. οἱ δὲ ἐνέκειντο βασιλεῖα ζητοῦντες,
 10 καὶ ἤξιον αὐτὸν μὴ φροντίζειν τῶν ἰσομέτων. ὁ δὲ προφήτης
 "ἄπιτε νῦν" εἶπεν, "ὅταν δὲ μάθω τίνα δίδωσιν ἡμῖν ὁ θεὸς
 βασιλεῖα, μεταπέμψομαι ὑμᾶς."

Ἄνηρ δὲ τις Βενιαμίνης (Κίς ὄνομα τῷ ἀνδρὶ) ὄνους ἀπο-
 λίσας, τὸν υἱὸν δεξ ἦν αὐτῷ μέγας τε καὶ ἰσχυρὸς, κεκλημένος
 15 Σαούλ, εἰς ἀναζήτησιν τῶν ὄνων σὺν ἐνὶ τῶν δούλων ἀπίστευται. B
 ὁ δὲ περιελθὼν καὶ ζητήσας καὶ μὴ εὐρέων, εἰς Ἀρμαθαίμ πρὸς
 τὸν Σαμουὴλ παραγγέλονεν ἐρωτήσων περὶ τῶν ὄνων. δηλοῖ τοί-
 νον τῷ Σαμουὴλ ὁ θεὸς τούτον εἶναι ἐν βούλῃ βασιλεύσειν τοῦ
 λαοῦ τῶν Ἑβραίων. ἐρωτηθεὶς οὖν περὶ τῶν ὄνων ὁ Σαμουὴλ
 20 ποιεῖσθαι εἶπεν αὐτάς, καὶ ξενίσας τὸν Σαούλ πρόειπε μὲν ἕωθεν.
 καὶ ἔξω τοῦ ἄστεος σὺν αὐτῷ παρευθείς, μόνον τε ἰδίῳ τὸν νεανίαν
 ἀπολαβὼν, ἔλαιον καταχέει τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς. καὶ φίλησας

1 οἶδός τι εἰ ἔρασαν σὺ προεσιάναι A.	5 δὲ ἄν A.
6 χρῆσον αὐτῶν A.	8 παρὰ θ. μέλλειν A.
10 Iosephus, ἡμῖν PW.	13 κίς A, Κίς PW.
11 μέγας] καλεσάμενος A.	14 κεκλη- 16 ἀρμαθαίμ A.
	21 νεανίσκον A.

ad Samuelem confinit et "quoniam tu" inquit "per aetatem nobis praese non potes, regem creabo, qui et gentem gubernet et adversarios nostros oppugnet." ea re cum Samuel tristaretur, dicit ei deus "non te pro nihilo habuit populus, sed me: quem vero tibi monstraro, cum regem ungit." Hebraeis igitur convocatis Samuel proponit se electurum eis esse regem, praedicens fore ut poeniteret eos, ac liberationem a regibus deum orataros. illi instant regem flagitantes, de rebus futuris securum esse iubent. tum Samuel "abite nunc" inquit: "ubi cognovero quem vobis regem deus dederit, accessam vos."

Accidit autem ut Boniamita quidam, nomine Cis, Saulem filium, hominem statura et forma excellenti, cum servo ad asinarum quas amiserat inquisitionem mitteret. quas ille cum passim quaesivisset nec invenisset, Samuelem de asinabus interrogatus Armathaim venit. ibi deus Samuelem revelat, eum esse quem populo Hebraeorum imperare velit. de asinabus igitur rogatus, incolumes esse respondet; et Saulem hospitio exceptam mane prosequitur. urbem egressus cum adolescentem seduxisset, oleo caput eius perfundit, ac deosculatus "anxit te deus" inquit

αὐτὸν "κίχρικέ σι κύριος ἔρχοντα" ἔφη "ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ
 C Ἰσραήλ, καὶ ἴστω σημεῖον τοῦ χρίσματος τὸ συναντήσαι σοι περὶ
 τὸν τάφον Ῥαχὴλ ἄνδρας δύο τὴν εὕρεσιν τῶν ὄνων εὐαγγελίζο-
 μένους σοι." καὶ ἄλλα δὲ σημεῖα τοῦ ἀληθεύειν εἶπεν αὐτῷ,
 καὶ ὅτι προφητεύσει ἐν Γαβθαδὰ γεγονώς μετὰ τῶν ἐκεῖ προφητῶν, 5
 καὶ ἔξειν εἰς Γάλγαλα αὐτῷ ἐνετελεσθῆναι ἥνικα μεταπεμφθῆ πῶφ'
 αὐτοῦ. σσηθήθρῳσι δ' ἔπειτα τὸν λαὸν καὶ κληρῶν βαλεῖν ἐκέ-
 λευσε τὰς φυλάς, ἵν' ἀσπιδιχθῆτε ἐκ ποίας ὁ βασιλεύσων ἔσται.
 ἔπεσον οὖν ὁ κληρῶν εἰς τὴν Βενιαμίνιδα, εἶτα εἰς τὴν πατριὰν
 Ματταρί. κατ' ἄνδρα δὲ τῆς πατριᾶς κληρωθείσης, εἰς τὸν 10
 Σαουλ ὁ κληρῶν ἐξέπεσον. ὡς δὲ ζητούμενος οὐκ ἦν, μνεῖται ὁ
 Σαμουὴλ παρὰ τοῦ θεοῦ ὄπου ἐλέκρυντο, καὶ ἀχθέντα ἔστησε
 D μέσον. καὶ ἦν ὑπερωμίαις καὶ πάντων ὑπερέχων κατὰ τὴν ἡλι-
 κίαν τοῦ σώματος. καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἔφησεν ὁ προφήτης
 "τοῦτον ἔχρισεν ὑμῖν εἰς βασιλεῦσιν ὁ κύριος, ᾧ οὐκ ἔστιν ὅμοιος ἐν 15
 πᾶσιν ὑμῖν." ὁ δὲ λαὸς ἐπευφάνησε καὶ εἶπεν "ζήτω ὁ βασι-
 λέυς." οὕτω δὲ τῷ Σαουλ βασιλεύσαντι πολλοὶ μὲν προσῆχον
 ὡς βασιλεῖ καὶ κατὰ τὸ προσῆκον ἐτίμων αὐτόν, πολλοὶ δὲ κατε-
 φρόνον τε καὶ ἐγλεῦαζον.

Μετὰ δὲ μῆνα Νάας ὁ τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς στρατεύει 20
 ἐπὶ Ἰαβελί Γαλαὰδ, μὴ ἄλλως λέγων φείσασθαι τῶν ἀνδρῶν εἰ
 W I 40 μὴ δῶσιν αὐτῷ τὸν ἐκάστου ἐξελεῖν διξίῶν ὀφθαλμόν. οἱ δὲ

5 γαβθαδᾶ A. 7 ἐκέλευσε βαλεῖν A. 10 ματταρί A.
 Ματταρελ LXX, Ματοριε Iosephus, Βατταρί PW. 11 ἔπεισεν A.
 20 ἀμμανιτῶν A. 22 δῶσειν A. ὀφθ. διεξ. A.

"regem populi sui; cuius unctionis illud tibi signum erit, quod circa Rachelis sepulcrum duo tibi viri occurrent, asinas repertas gratulaturi." adiicit et alia signa confirmandae veritatis ergo, atque inter caetera, ubi Gabatham venerit, cum illius loci prophetis vaticinaturum. mandat etiam, cum a se accessatur, ut Galgala veniat, post, coacto populo, sortem mittere tribus inscit, ut constaret cuius futurus esset rex. cecidit autem sors in Beniamiticam, deinde in gentem Mattarim: quae cum viritum sortiretur, Sauli sors obvenit. quersitur ille, nec invenitur. Samuel, divinitus monstratis eius latebris, adductum in medio statuit. erat autem proceras staturae et humeris eminebat supra omnes. tum ad populum propheta "hanc" inquit "regem vobis nuxit dominus, cuius inter vos omnes non est similis." populus gratulabundus aclamavit "vivat rex." Saulem ista regno potitum multi observabant ut regem et ut par erat honorabant, multi etiam spernebant et irridebant.

Post mensem Naas Ammanitarum rex Iabem Galaditicae obsidet, non alia condicione se viris parcere velle dicens, nisi dextrum oculum sibi quisque eruendam traderet. illi septem dierum inducias petuit:

ἀνοχὴν ἐξήτησαν ἐπὶ ἡμερῶν· καὶ λαβόντες πέμπουσιν ἀγγέλους
 εἰς Γαβὰ. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἐκεῖ τοὺς λόγους τοῦ Ἀμμανιτιοῦ P I 60
 ἐθρήνησαν· ὁ δὲ Σαουλ ἐθυμώθη σφόδρα, καὶ λαβὼν δύο βόας
 ἐμύλισεν αὐτοὺς καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὄριον Ἰσραὴλ, ἀπειλῶν
 6 οὕτω θῆσειν τοὺς μὴ κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν συνεκροτατεύουσας
 αὐτῶ. συνδραμόντος δὲ τοῦ λαοῦ ἠρίθμησεν αὐτοὺς καὶ εἶρε
 μυριάδας ἑβδομήκοντα. καὶ ἐφῆλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ Σαουλ,
 καὶ προειήτευσεν ἐπιπῶν ὡς αἶθριον ἔσται τοῖς ἀνδράσιν Ἰαβεὶς
 σωτηρία. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη αὐτός τε καὶ ὁ λαὸς δι' ἔλης
 10 τῆς νυκτός, καὶ περὶ τὴν πρωΐνην φυλακὴν ἐπῆλθε τοῖς Ἀμμανι-
 ταις, τριχῆ τὸ στράτευμα διπλῶν. καὶ κωκλωσάμενος αὐτούς, B
 πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε καὶ αὐτὸν τὸν βασιλεῦσα Νάας, τοὺς δὲ
 περισωθέντας ἐτρέψατο εἰς φυγὴν· καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν
 ἐμβυλῶν καὶ πλείστην λάσπην λαβὼν λαμπρῶς ἐπαπέλευξεν. οὐκέτι
 15 γοῶν ἠδόμενοι παρὰ τισιν, ἀλλ' ἐκ' ἀνδρεία διαβεβήητο καὶ τετί-
 μητο καὶ τοῖς πρώην αὐτὸν γλευαίκοισι. συναγαγὼν δὲ αὐθις ὁ
 Σαμουὴλ τὸν λαὸν δις ἀναγορεύει τὸν Σαουλ βασιλεῦσα, χρίσας τῷ
 ἔλαιῳ καὶ πάλιν αὐτόν. μετέπειτα οὖν ἡ τῶν Ἑβραίων πολιτεία
 εἰς βασιλείαν ἐξ ἀριστοκρατίας· ἐπὶ γὰρ Μωυσέως καὶ Ἰησοῦ
 20 ἀριστοκρατούμενοι ἦσαν, εἴτα ἐκ' ἐτη δέκα καὶ ἑκτῶ ἀναρχοὶ
 διετέλεισαν, εἰσέπειτα δ' ἤρχθησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων κριτῶν, C
 τῷ ἀρίστῳ δικάζειν περὶ τῶν ὄλων καὶ οἰκονομεῖν ἐπιτρέποντες.

2 γαβὰ A LXX, Γαβὰ PW. 5 συνεκροτατεύουσας A,
 —σας PW. 10 πρωΐνην A LXX, πρωΐνη PW. 12 πέν
 om A. 13 εἰς φ. ἐτ. A. 14 λαμπρός A. 19 ἀριστο-
 κρατίας A, —τίας PW. 23 περὶ τ. δ. δικάζειν A.

his impetratis nuntios in urbem Gaba mittunt. auditis Ammanitae verbis
 populus Inget: Saul vero ingenti ira percitus duos boves membratim
 concisus in omnes fines Israelitarum mittit, comminatus eodem modo se
 tractaturum eos qui ad propulsandos Ammanitas non adessent. concursu
 populi facto, numeroque inito, investa sunt virorum septingenta milia:
 et Saul numine afflatus praedicit Iabinos postridie fore salvos. totamque
 noctem cum exercitu profectus, circa vigiliam matutinam ad Ammanitas
 pervenit: ac trifariam divisis copiis hostes circumdat, multos caedit,
 ipsumque regem Naam: reliquos fundit, et impressione in eorum regio-
 nem facta, opimaeque praeda parta, illustris domum revertitur. neque
 iam contemptui habetur, sed ob fortitudinem celebratur et honoratur ab
 his etiam a quibus dudum subsannatus fuerat. itaque Samuel rursus
 congregato populo Saulem denuo regem proclamat, iterum innotum oleo.
 sic Hebraeorum res publica ex optimatum imperio in regnum est mutata:
 nam sub Mose et Iesu parebant optimatibus; post per annos octodecim
 magistratu caruerunt; deinde sub his fuere qui iudices vocabantur, iudi-
 ciorum et rerum omnium summa nisi ex optimis permissa.

28. Τοῦ δὲ Σαμουὴλ ἔφοριζαντος τὸν λαὸν ἱππῶν εἶ τε ἄδικον ἐργάσατο εἰς αὐτοὺς, πάντες δικαίως αὐτὸν καλῶς προσήκειν τοῦ ἔθνους ἐβόησαν. ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεκρίνατο ἴσπερ ὡς μεγάλα ἡμαρτήκατε βασιλεῖα ἑαυτοῖς αἰτησάμενοι, πᾶν τοῦτου παρωργίζατε τὸν θεόν. ἴσται δὲ τοῦτο σημεῖον ὑμῖν τὸ θεῖος ὅ ἐν ἀμῆ χιμῶνα γενήσεσθαι. καὶ κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γιγνώσκειν, κατηνέχθη τε χάλασμα, ὡς δόλος ἐμπιστῆν τῷ λαῷ καὶ ἰκετεύειν τὸν Σαμουὴλ ἰλιώσασθαι τὸν θεὸν αὐτοῖς ἁμαρτήσασιν.

D Τῶν δὲ Παλαιστινηῶν τοὺς Ἑβραίους καταστρεφόντων καὶ 10
τὰ ἔπλα σφῶν ἀφαιρουμένων σιδήρω τε κεχρησθῆναι ἀπαγορευόντων,
ὁ Σαουλ εἰς Γάλυγα καταβὰς ἐπ' ἑλευθερίᾳ τὸν λαὸν κατὰ τῶν
Παλαιστινηῶν διαναστήκειν ἠρέθειεν. οἱ δ' ἠδραβούντο διὰ τὸ
πληθος τῶν ἐναντίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Σαμουὴλ ἐκάλει πρὸς
ἑαυτὸν. καὶ ὅς μιν ἡμέρας ἕξ παραγενέσθαι ἐπέταξε, θύσειεν 15
τε τῇ ἑβδόμῃ, ἢ οὕτω τοῖς ἄλλοφύλοις συμμίσθωσιν. ὁ δὲ γε
Σαουλ ὄρων τὸν λαὸν ὑποφρόντα καὶ καταλιμπάνοντα αὐτὸν,
P I 61 ἔθυσεν. ἀκούσας δὲ ἄρτι προφρόντα τὸν Σαμουὴλ ἐξῆλθε συναν-
τήσων αὐτῷ. ὁ δὲ τί τοῦτο ἐποίησας; ἔφη παραβιάς μου τὴν
ἐντολήν; ἴσθι ταῦτα ὡς οὐ στήσεται σου ἡ βασιλεία, ἀλλὰ 20
ζητήσῃ κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ἀνε-

1 ἔφοριζοντος A. 2 πάντως A. 4 μεγάλως A. 6 τοῦ
add A. 15 ἕξ em A. 18 ἀρε] ἦδη A. 20 στήσεται
A LXX, ενοταθῆσεται PW.

Fontes. Cop. 28. Iosephi Ant. 6 6—7. Regum I 12—14.

28. Samuele porro sacramento populum adigente ut dicerent num qua iniuria illos affecisset, exclamarunt omnes eum iuste et bene genti praefuisse. tum ille "scitote" inquit "vos rege flagitando graviter deliquisse, eaque re irritasse deum; cuius illud vobis signum erit, quod adulta aetate tempestas orietur." nec mora, tonitrua et fulgura, ut propheta dixerat, eruperunt, et grando delata est, ut populus perterrefactus Samuelem rogaret ut sibi delictorum a deo veniam impetraret.

Cum autem Palaestini Hebraeos subigerent, armis ademptis et usu ferri interdicto, Saul Galgala descendit, populum ut ad vindicandam contra Palaestinos libertatem exsurgeret cohortatus, illis vero multitudinem hostium reformidantibus, rex Samuelem ad se vocat. is post sex dies venturum constituit, ut die septimo re divina facta cum hostibus configant, at Saul cum videret populum clam abire seque deserere, immolat; et audito Samuelem accessu, obviam progreditur. ibi vates "quid" inquit "istud egisti, violatis praeceptis meis? scito igitur non stabile fore regnum tuum, sed quaesitum esse deum hominem ex animi sui

χώρησι Σαμουήλ, Σαουλ δὲ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἦκιν εἰς Γαβαὼν σὺν στρατιώταις ἑξακοσίοις. εἰς τρία δὲ διαιρεθέντες οἱ ἀλλόφυλοι τὴν χώραν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐληθίζοντο. Σαουλ δὲ καὶ Ἰωνάθαν καὶ Ἀχιὰ ὁ ἀρχιερεὺς ἀπ' ἕνους ὄραντες τὰ δρῶμενα, καὶ ἀμύνα δι' ὀλιγαδρίας μὴ σθένοντες, ἤχθοντο. ὁ δὲ Ἰωνάθαν μὴδὲν εἰπὼν τῷ πατρὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ βουνοῦ σὺν μόνῳ τῷ ὀπλοφόρῳ αὐτοῦ "προσβάλλωμεν" ἔφη "τῇ τῶν ἀλλοφύλων B παρεμβολῇ, καὶ εἰ μὲν εἴπωσιν ἡμῖν ἀπόστητε, οὐκ ἀναβησόμεθα πρὸς αὐτούς, εἰ δ' ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς φήσουσι, σύνδημιὶν νίκης ἰσθὺν λόγον νομιστέον ἡμῖν." καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. καὶ αὐτοῖς οἱ ἀλλόφυλοι "ἀνάβητε" ἔλεγον "πρὸς ἡμᾶς, καὶ γνωριοῦμεν ὑμῖν ῥῆμα." τοῦτο θάρσος ἐνῆκε τῷ Ἰωνάθαν· καὶ ἀποστάς ἐκείθεν, ἐτέρωθεν ἀπερπάσας μετὰ τοῦ W I 41 ἰκομένου αὐτῷ ἔπεισι τοῖς πολεμίοις ἑνωπύτουσι. καὶ κτείνουσι 15 μὲν ὡς εἴκοσι, τοῖς δὲ λοιποῖς δευλίαν ἐπέβαλον· οἱ θορυβεμένοι τε καὶ φερόγοντες ὑπ' ἀλλήλων διέάλλυντο. ἰδὼν δὲ ταρτατόμενον ὁ Σαουλ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, καὶ ἀπόντα τὸν C τὸν ἄμα τῷ ὀπλοφόρῳ κατινοήσας, προσβάλλει καὶ αὐτὸς τεταραγμένοις τοῖς ἐναντίοις· καὶ οἱ πρὶν δὲ διὰ φόβον κρυβέντες 20 ἀναπαρήσαντες τῷ βασιλεῖ προσετίθεντο. καὶ διώκων τοὺς πολεμίους ἐκτίνων. ἐπαρᾶται τούτων τοῖς ἑαυτοῦ, εἴ τις ἀποσχόμενος τοῦ φονεῦν τοὺς ἐχθρούς, φάγοι εἰ μὴ νῦν αὐτοῦς

2 γαβαὼν (ut supra) LXX, Γαβαὼν Iosephus. 10 ὁ λόγος A.
15 ἐπέβαλον A, ἐπέβαλλον PW. 18 ἄμα κατ. τῷ ὀκλ. A.
21 ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ PW.

sententia." ita discessit Samuel, Saul vero et Ionathas filius eius cum sexcentis militibus Gabnonem profecti sunt. alienigenae autem copiis trifariam divisas agros Israelitarum populabantur. id Saul, Ionathas et Achia sacerdos ex alto conspicientes, et ob paucitatem ad opem ferendam impares, animis angebantur. at Ionathas, patre inconsulto, cura aclo armigero de colle descendens "aggrediamur" inquit "castra hostium: qui si nobis dixerint, discedite, non adascendemus ad eos; sin adascendere iusserint, ea verba victorise tessera habenda erunt." itaque ad castra hostium fertur. illi "adscendite ad nos" inquamnt: "est enim quod vobiscum colloquamur." ea vox animum auxit Ionathae, atque inde digressus aliunde cum suo comite arrepsit, hostes dormientes invadit: ac caesis ad viginti, caeteris terrorem incutiat, ut perturbati et fugientes alii ab aliis interirent. Saul castra hostium perturbata videns, et filii atque armigeri illius absentia cognita, impetum et ipse in hostes perturbatos facit. tam qui dudum praee motu se occultarant, receptis animis cum rege se coniungunt, hostes persequuntur, caedunt. Saul diras imprecatu-
r suis, si quis ante noctem caede hostium intermissa cibum gustaret.

παύσοι. ἐν δὲ τῷ διώκειν κατὰ τινα δρυμὸν ἦλθον ἐν ᾧ μελισσῶν ἦν, καὶ λαβὼν ὁ Ἰωνάθαν κηρίον μελιτος ἔφαγεν· οὐ γὰρ ἦν ἀκηκὸς τῆς ἀρᾶς τοῦ πατρὸς. ἐπελθεῖν δὲ βουληθεὶς ὁ Σαουλ τῇ τῶν ἐναντίων παρεμβολῇ, ἠρώτα διὰ τοῦ ἀρχιερέως
 D τὸν Θεὸν εἰ δίδωσι νίκην. τοῦ δὲ Θεοῦ μὴ δηλοῦντος, ἐξήκει δὲ τὸ αἴτιον, καὶ "δμενυμι" ἔφη "αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀποκτείνεν τὸν ἁμαρτίντια, κἄν Ἰωνάθαν εἴη ὁ παῖς ὁ ἐμός." καὶ κληρωσαμένων ἐπὶ Ἰωνάθαν ὁ κληρὸς ἔπεισεν. ὁ δὲ περὶ ἁμαρτίας ἀνακρινόμενος οὐδὲν εἶπεν ἑαυτῷ συνιδέσθαι ἢ ὅτι χθὲς τὴν ἀρὰν ἀγνοήσας ἐν τῷ διώκειν ἐγεννάμην κηρίου. ἀνοήσας δὲ ὁ πατήρ
 P I 62 ἀποκτετεῖν αὐτὸν ᾤμοσε. καὶ ὁ λαὸς ἀντίωμοσε μὴ περιόρισθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης ἀποθανοῦμενον, καὶ ἔξαρκάσαντες αὐτὸν πύλαις τὸν Θεὸν ἐξήλασκοντο. διαφθείρας δὲ ὁ Σαουλ ὡσεὶ μυριάδας ἐξ τῶν Παλαιστινηῶν ἀνδυνκέστρωσε. χειροῦται δὲ
 Ἀμμωνίτας καὶ Μωαβίτας Παλαιστινηοὺς τε καὶ Ἰδουμαίους καὶ
 Ἀμαληκίτας καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς Σουβᾶ, καὶ ἐξείλετο τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἄλλοφύλων. (29) ἦσαν δὲ τῷ Σαουλ υἱοὶ τρεῖς, Ἰωνάθαν καὶ Ἰησοῦτ καὶ Μελχισούτ, καὶ θυγατέρες δύο, Μερὸβ καὶ Μελχόλ· ἀρχιστρατηγὸν δὲ εἶχε τὸν Ἀβεννήη υἱὸν Νῆρ συγγενοῦς αὐτοῦ. 20

Ἐφη δὲ Σαμουὴλ τῷ Σαουλ κελύειν αὐτῷ τὸν Θεὸν πατάξαι τὸν Ἀμαλήκ, καὶ κριτήσαντα μηδεὸς φείσασθαι, μὴ γυναικῶν

1 ἦλθον add A. 7 ἁμαρτίντια A. 15 μωαβίτας καὶ ἀμ.
 καὶ καλ. A. 16 Σουβᾶ LXX, Σουβᾶς Iosephus. 18 prius
 καὶ om A. 18 Ἰσοῦτ A, Ἰσοῦτ LXX, Ἰεσοῦς Iosephus.

Fontes. Cap. 29. Iosephi Ant. 6 7—9. Regum 1 15—17.

Inter persequendum Ionathas, execrationis paternae ignarus, cum in silvam esset ventum in qua apiarium erat, favum comedit. Saul castra hostium oppugnaturus per sacerdotem oraculum consulit num victoriam largiatur deus, sed deo nihil respondente, auctorem offensi nominis quaerit et "ipsum deum testor" inquit "me solum occisurum, etiamsi filius meus Ionathas fuerit." sorte ducta Ionathas designatur; qui rogatus quid deliquisset, se nullius peccati sibi esse conscium ait, nisi quod pridie, paternae execrationis ignarus, de favo gustasset. eo pater audito, se illum occisurum iurat. populus contra et ipse iurat se non passurum ut victoriae auctor occidatur; eoque erepto votis deum placat. Saul Palaestinarum circiter sexaginta milibus occisis regreditur. Ammanitis, Moabitis, Palaestinis, Idumacis, Amalechitis nec non Subae rege subactis, Israelitas e manu exterorum eripit. (29) filii Sauli erant tres, Ionathas Iesus et Melchisus, ac filiae duae, Meroba et Melchol: imperatorem habebat Abenerem, Nexis cognati sui filium.

Dixerat autem Sauli Samuel, iubere deum ut caederet Amalechum, victoriasque potius nemini parceret, non malleferbas non infan-

μη γηκίων μη ὑποζυγίων μη βοσκημάτων, ἐξαλείψαι δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς γῆς. καὶ ὁ Σαουλ τῷ Ἀμαλῆκ συμβαλὼν κατὰ κράτος νικῆ καὶ κτείνει πάντας, χειροῦται δὲ καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς Β χώρας Ἄγαγ ὠνομασμένον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀγασθεὶς αὐτὸν 5 δὲ κἄλλος καὶ μέγεθος· καὶ τὰ τῶν βοσκῶν καὶ ποιμνίων καὶ τῶν ἄλλων ἐξαιρέτα περιποιήσατο, ἀμνημονήσας τῆς θείας προσιέξεως. χρηματισθεὶς δὲ Σαμουὴλ παρὰ τοῦ Θεοῦ, εἰπόντος μεταμμελῆσθαι ὅτι ἰβασίλευσε τὸν Σαουλ, συνήτησε τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐχαριστῆν ἔλεγε τῷ Θεῷ ὄντι κράτος αὐτῷ κατὰ τῶν πολε- 10 μίων, καὶ πάντα δὲ τὰ κεκελευσμένα ποιῆσαι. καὶ ὁ προφήτης "βοῆς" εἶπεν "ἀκούω ὑποζυγίων καὶ βοσκημάτων ἄλλων. πόθεν ταῦτα;" Σαουλ δὲ τὸν λαὸν εἶπεν εἰς θυσίαν τετηρημέναι αὐτὰ τῷ Θεῷ, τοὺς δὲ Ἀμαληκίτας πάντας ἐξαφανισθῆναι ἄτερ τοῦ C βασιλέως αὐτῶν. πρὸς ταῦτα ὁ Σαμουὴλ "ἔπει τὰ κεκελευσμένα 15 σαι" ἔφη "πρὸς Θεοῦ παραβέβηκας, ἴσθι ὅτι τὴν βασιλείαν ἀφαιρέθησθαι." ὁ δὲ κατετίθετο ἁμαρτήσαι, καὶ ἰλωστήρια θῦσαι τὸν προφήτην ἵκετε. καὶ ὃς ἐπεχώρει, Σαουλ δὲ τῆς διπλοῦδος ἐλαμβάνεται αὐτοῦ καὶ διαρρήσσει ταύτην βιαζόμενος αὐτὸν κατασχῆν. καὶ ὁ προφήτης "οὕτως" ἔφη "ἡ βασιλεία σου διαρρηχθήσεται καὶ δοθήσεται ἀνδρὶ δικαίῳ καὶ ἀγαθῷ." δεομένου δ' ἔτι τοῦ βασιλέως πείθεται, καὶ ἀχθήναι τὸν Ἄγαγ αἰτεῖ, καὶ κτανθέντος ἐκείνου κτείνει αὐτοῦ αὐτίκα εἰς Ἀρμαθαῖμ ἀποχωρεῖ.

2 προσβαλὼν A. 8 "μεταμμελῆσθαι cod. Reg. et Colbert." DUCANGE., μεταμμελῆσθαι Wolfii codices (ut videtur), μεταμμελῆσθαι A, μεταμμελῆσαι PW. 9 δ' εὐχαριστῆν A, δὲ εὐχαριστήσας PW; Iosephus εὐχαριστῶ. 16 ἰλωστήριον A. 17 ἵκετεσ A, ἵκέτεσ PW. 19 ἡ βασ. σου ἔφη A. 22 ἀρασθεῖν ἀποχωρεῖ A.

ibus non inmentis non pecudibus, sed eorum nomen funditus deleret. itaque Saul cum Amalechitis congressus hostes vincit, caedit omnes; sed Agagam illius terrae regem in potestatem redactum admiratione formae et magnitudinis non occidit; armenta etiam, greges caeteraque eximia, divini mandati immemor, conservat. proinde Samuel, a deo edoctus poenitere eum Saulis creati regis, occurrit regi. is ait se gratiam habere deo cuius munere vicisset hostes, et ut iussus fuerit, administrasse omnia. tum Samuel "vocom" inquit "audio inmentorum et aliarum pecudum: unde ista?" Saul respondet, populum ea in victimam asservasse deo: caeterum Amalechitas omnes, rege eorum excepto, deletos esse. ad ea Samuel "quoniam" inquit "dei iussis non obtemperasti, scito te regnum amissurum." at ille, se peccasse fassus, propitiam orat ut per sacrificia deum sibi reconciliet. discedit vates: quæcum dum Saal per vim retinere nititur, vestem eius abrupit. ibi propheta "sic" inquit "regnum a te abrupetur ac viro iusto et bono dabitur." rege autem ne sic quidem remittente preces paret; et Agago eadem occiditque inuaso, illico Armathaim revertitur.

D Καὶ αὐτῷ ἐπιτίθεται ὁ θεὸς πρὸς Ἰεσσαὶ ἀπελθεῖν καὶ
 W I 42 χρίσαι τῷ ἔλαιῳ εἰς βασιλεῖα ἵνα τῶν ἱκεῖνων νόων ὃν ἂν διέξῃ
 αὐτῷ. καὶ ἀπελθὼν εἰς Βηθλεὲμ καὶ θύσας κέκληκε τὸν Ἰεσσαὶ
 καὶ τοὺς νόους αὐτοῦ. καὶ ἰδὼν τὸν πρωτότοκον μέγαν τε καὶ
 καλὸν ψήθη ἐπ' αὐτῷ τὸν θεὸν εὐδοκεῖν. ὁ δὲ θεὸς "μὴ ἐπι-5
 βλέψῃς" εἶπεν "ἐπὶ τὴν ὕμην αὐτοῦ, μηδ' εἰς τὸ τοῦ σώματος
 μέγεθος· ἄνθρωπος μὲν γὰρ εἰς πρόσωπον ὕφεται, ὁ δὲ θεὸς εἰς
 καρδίαν." παρελθόντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων παιδῶν τοῦ Ἰεσσαὶ,
 ἐπ' οὐδενὶ εὐδόκησεν ὁ θεός. καὶ ὥτε Σαμωνὴλ "οὐκ ἐξελέξατο
 κύριος ἐν τούτοις, καὶ εἰ ἔστιν ἔτι λοιπός, παρελθέτω." καὶ 10
 P I 63 Ἰεσσαὶ "μικρὸς ἔτι περιλείπεται" ἔφη "ποιμαίνων." κληθῆναι
 οὖν αὐτὸν ὁ προφήτης ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἦκε κληθεὶς ὁ Δαβὶδ,
 παῖς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν καὶ τᾶλλα καλός, τοῦτον
 εἶναι τὸν χρυσωθόμενον δηλοῖ τῷ Σαμωνὴλ ὁ θεός. καὶ λαβὼν
 ἱκεῖνος τὸ κέρας τοῦ ἔλαιου ἔχρισεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν 15
 αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀρμαθαίμ. πνεῦμα δὲ θεῖον ἐφῆλατο
 ἐπὶ Δαβὶδ, ἐκ δὲ Σαουλ ἀπίστη, καὶ πνεῦμα πονηρὸν μετῆκε
 αὐτὸν συμνηγῶν καὶ κακοῦν τὸν ἄνδρα. ἔδοξεν οὖν παρίστασθαι
 τινα τῷ βασιλεῖ εἰδότα ψάλλειν μετὰ κινύρας, ἵν' ὄτε προσπέσει
 αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ἱκταράττον, ψάλλῃ ἐν τῇ κινύρᾳ καὶ κατε- 20
 B νᾶξῃ τὸν τάραχον. μεταπέμπεται τοίνυν ὡς τοιοῦτον τὸν Δαβὶδ·
 καὶ ἡγαπήθη ὁ νεανίας σφόδρα παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς ὄπλο-
 φύρον αὐτῷ ἐχηρμάτισε. καὶ ἐν τῷ ἐπιέναι τῷ βασιλεῖ τὸ πνεῦμα

5 ἐπ' αὐτὸν A.

10 ἔστιν om A.

11 ἐπιλείπεται A.

ποιμαίνων A, ποιμένων PW.

16 ἀρμαθαίμ A.

Ac mandante deo Iessaeum accedit, ut unum ex filiis illius oleo regem inauguraret, qui sibi monstratus esset. Bethleemam eam venisset, re divina facta Iessaeum cum filiis arcessit, et cum primogenitum magnum formosumque vidisset, illum deo placere opinatur. sed deus "ne" inquit "vultum eius intueri nec proceritatem corporis: nam ut homo faciem spectet, animum deus intuetur." praeterea igitur Iessaei filiis omnibus, nec ullo eorum deo placente, Iessaeo dicit Samuel "nullum horum elegit deus, sed si quis alius tibi est, is prodeat." tum Iessaeus "parvulus adhuc restat, qui oves pascit." eum arcessi propheta iubet. David accitus vocat, rufus cum pulchritudine oculorum, caetera etiam formosus. cum esse qui augendus esset, Samueli significat deus. itaque sumpta ampulla, oleo eum in medio fratrum innagit; atque Armathaim redit. spiritus autem divinus in Davidem insilit et a Saule recedit, pro quo illam malus spiritus invadit, praefocans et exagitans. visum igitur regi adiungere hominem cinayra psallendi peritum, ut daemone insultus ac turbatio canto illo sopiretur. arcessitur David, ut idoneus ad eam rem, et a rege magnopere dili- gatur, adeo ut armiger eius appellaretur. quoties igitur spiritus ille

τὸ ποτηρὸν κατεκῆθεν αὐτό, καὶ ἀφίστατο, καὶ εἰς ἑαυτὸν ὁ
Σαουλ ἐπαυήρχετο.

Οἱ δ' ἀλλόφυλοι κατὰ πᾶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιστράτευσαν,
ἀντικατέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἐξ Ἰσραήλ. καὶ ἐν μετακλιμῶ
5 τῶν στρατευμάτων ἀμφοῖν ἀνῆλθε τις τῶν ἀλλοφύλων στάς, Γο-
λιὰθ ἐκείνῳ τὸ ὄνομα, ἀνῆλθε δυνατὸς καὶ πάντων ὑπερανιστηκίως
(πηχίων γὰρ ἐξ καὶ σπιθαμῆς τὸ ἕπος αὐτῷ, καὶ ὁ θώραξ
αὐτοῦ πεντακισχιλίων σίκλων εἴλεε σταθμὸν, καὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ
ὡς ἀντίον ὑφανόντων, καὶ ἡ λόγχη τοῦ δόρατος σίκλων ἑξακο- C
10 σίων), οὗτος ἐν μέσῳ στάς ἀνιβόησε πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ
"καταβήτω τις ἐξ ὑμῶν καὶ ἀντιστήτω μοι" καὶ ἴδων πατάξῃ με,
δουλεύσομεν ὑμῖν, ἴδων δὲ ἐγὼ καταβαλῶ αὐτόν, ἔσθεθε ἡμῖν εἰς
δοῦλους." καὶ τοῦτο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔποιε ἡμέρας. τοῦ δὲ
Σαουλ τὸν Δαβὶδ πρὸς Ἰεσσαὶ ἀναπέμψαντος, ὁ πατήρ αὐτοῦ
15 ἔστυλκεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῖς στρατευομένοις τῶν ἀδελφῶν
κομιῶντα τὰ ἐπιτήδεια· τρεῖς γὰρ ἦσαν οἱ πρεσβύτεροι τῷ Σαουλ
συνεπόμενοι. ἐλθόντος δὲ τοῦ Δαβὶδ πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ὁ
ἀλλόφυλος Γολιάθ πάλιν ὡς ἔθος αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προθ-
καλεῖτο καὶ τοὺς Ἑβραίους ἀνείδειεν ὅτι μηδεὶς αὐτῷ συμμαχεῖ D
20 θαρρεῖ. ἀκούσας δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ Δαβὶδ ἠγανάκτησε καὶ
εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας "ἐγὼ μονομαχήσω αὐτῷ." ἀγγηγέλη
τοῦτο τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ παραστάντι αὐτῷ τῷ Δαβίδ "οὐ δυνήσῃ"

1 αὐτό] αὐτοῦ A. 8 prius αὐτοῦ A, αὐτῷ PW. 11 ἀντι-
καταστήτω A. 11 et 12 ἄν A. 12 δουλεύσομεν A, δουλεύ-
σομεν PW. 13 ἔποιε ἐπὶ τ. ἡμ. A. 15 εἰς τὸ στρ. ἔσταλκεν A.
19 αὐτῶν A. 20 ὁ add A. 22 δυνήσῃ A, δυνήσει PW.

malus regem invadebat, carminibus illius abigebatur, et Saul ad se redibat.

Cum autem Palaestini bellum Israelitis intulissent, atque hi in provincis starent, quidam ex alienigenis stans in medio amborum exercituum, nomine Goliath, vir robustus et magnitudine corporis omnibus superior, quippe statura sex cubitorum et dodrantis, cuius thorax siclorum quinque milia pendeat, hasta instar iugi textorii erat, macrone sexcentorum siclorum pondere, is igitur in medio stans exclamavit ad Israelitas "descendat aliquis vestrum et mecum congregiatur: qui si me percusserit, serviemus vobis; sin ego illum defecero, vos nostri servi eritis." idque quadraginta diebus continenter fecit. David autem a Saule ad patrem Iosaeum remissus, subinde in castra missitabatur ad afferendum fratribus militantibus commentum: nam tres natu maiores Saulem sequebantur. cum igitur ad fratres venisset, Goliath rursus de more singulari certamen poscebat et Hebraeis exprobrabat neminem secum congregi audere. his verbis auditis indignatus David ad eos qui aderant ait se cum illo pugnaturum. quo nuntiato rex Davidi "non"

ἔφη "διὰ μάχης χορήσῃαι πρὸς τοῦτον τὸν ἀπερίτμητον· παῖς γὰρ σὺ ἔτι." καὶ ὁ Δαβὶδ θαρρεῖν ἔλεγεν ἐπὶ τῷ θεῷ, ὃς αὐτὸν κατὰ τῆς ἄρκτου ἐνέσχυσε καὶ κατὰ τοῦ λέοντος ἐπερχομένων τῇ ποίμνῃ καὶ θρῆμματα ἄρπαζόντων, οὃς διώξαι εἶπε καὶ τὰ μὲν ἠρπαγμένα ἐπανασώσασθαι, πατάξαι δὲ τοὺς θῆρας καὶ ἀνελεῖν. 5

P I 64 ἐπὶ τούτῳ ἔφη θαρρεῖν ὡς καὶ τὸν ἀλλόφυλον πατάξαι δώσει αὐτῷ καὶ ἐξελεῖν ὄνειδος ἐξ υἱῶν Ἰσραὴλ. ὁ μὲν οὖν εἶπε ταῦτα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέτρεψεν οἱ πορεύεσθαι, καὶ περιέθετο τὰ οἰκεία ὅπλα αὐτῷ. καὶ ἦσαν ἄχθος αὐτῷ, καὶ ἀπεδύσατο ταῦτα, ἄρας δὲ τὴν βακτηρίαν καὶ πέντε λίθους ἐν τῷ κωδῶδι ἐνθήμενος καὶ 10 τὴν σφενδόβην φέρων ἐν τῇ χειρὶ, πρὸς τὸν ἀλλόφυλον ὤρμησεν. ὁ δὲ κατεγέλα αὐτοῦ καὶ ἐπυνθάνετο εἰ πρὸς κύναν τῇ βακτηρίᾳ

W I 43 καὶ τοῖς λίθοις πορεύεται. καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ χεῖρῳ κυνὸς ἠγεῖσθαι αὐτὸν ἀπεκρίνατο. ἐκεῖνος δὲ ὀργισθεὶς, καὶ μεγαλαυχήσας δώσειν τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς πετεινοῖς τε καὶ τοῖς θηροῖν, ὡρ- 15

B μησεν ἐπ' αὐτόν. ταχύνας δὲ ὁ Δαβὶδ καὶ λίθον τῇ σφενδόβῃ ἐνθήμενος ἐπὶ μέτωπον ἐπάταξε τὸν πολέμιον. καὶ ἦν ἡ πληγὴ κραταιά, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ὁ ἀλλόφυλος. δραμῶν δὲ Δαβὶδ καὶ τὴν κείνου ῥομφαίαν σπασόμενος ἀποτίμνει τὴν κεφαλὴν Γολιάθ καὶ σκυλεύει τὰ ὅπλα αὐτοῦ. τοῦτο τοῖς ἀλλοφύλοις 20 δειλὴν ἐπέβαλε, καὶ ἔκλεισαν εἰς φυγὴν. Σαουλ δὲ τὸ οἰκτεῖον αὐτοῖς ἐπάγει στρατεύματα φεύγουσι· καὶ κτείνεται τῶν Παλαιστηνῶν πλῆθος πολὺ καὶ πλείονες τραυματίζονται καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται. τὴν κεφαλὴν δὲ Γολιάθ προσάγει Δαβὶδ τῷ Σαουλ, τὴν δὲ ῥομφαίαν τῷ θεῷ ἀνατίθειν. 25

Inquit "poteris pugnam committere cum isto incircumciso, cum puer adhuc sis." tum David se deo fretum esse respondet, qui sibi contra ursam vires dedisset et contra leonem qui gregem invasissent et pecudes raptissent: eos se persecutum et rapta recuperasse et percussissae bestias atque occidissae. eo igitur se esse fretum, qui et alienigenam illum sibi perimendum ait traditurus, et ignominiam israeliticæ gentis depulsurus. atque ille quidem hæc dicebat, rex autem ire permittens sua illi arma accommodat: quibus David gravatus uti recusat, sed baculo sublato et quinque lapidibus in pera conditis cum funda sua ad alienigenam properat. at ille per derisum interrogat num ad canem cum baculo et lapidibus iret. David respondet eum sibi canem deteriorum videri. tum ille iratus verbis arrogantibus se carnem eius feris et alitibus daturum minitans contra Davidem ruit: qui et ipse celeriter lapide fundæ imposito frontem hostis ictu adeo vehementi ferit ut is pronus in faciem curreret. David accurrit, eductoque Goliæ gladio caput illi præcidit, et spolia eius legit. ea re alienigenæ territi in fugam vertuntur. Saul immisso fugientibus exercitu suo magnam turbam occidit, plures vulnerat, castra diripit. David Goliæ caput Sauli offert, gladium deo consecrat.

30. Ἐκτανύσεως δὲ τῆς στρατιᾶς αἱ γυναῖκες συνήτησαν C
 αὐτοῖς καὶ χορεύουσαι χιλιάδας ὀλέσαι τὸν Σαουλ ἥδον, αἱ δὲ
 παρθένοι μυριάδας τὸν Δαβὶδ ἀφανίσαι ἀπηῆδον. τοῦτο πρὸς
 φθόνον ἠρέθισε τὸν Σαουλ, φήσονται "καὶ τί αὐτῷ ὑστερεῖ πλὴν
 5 ἡ βασιλεία;" καὶ ὑπεβλέπετο τὸν Δαβὶδ. ἐπιεισότος δὲ τῷ
 Σαουλ πνεύματος πονηροῦ, καὶ τοῦ Δαβὶδ κατεπέφθοντος ὡς ἔθος
 αὐτῷ, τὸ δόρυ ἔβαλεν ὁ Σαουλ κατ' αὐτοῦ· καὶ δις τοῦτο ἐποίησε.
 καὶ ὁ Δαβὶδ ἐξέκλινε· κύριος γὰρ ἦν μετ' αὐτοῦ. διδιδώς δὲ αὐ-
 τὸν ὁ βασιλεὺς χιλιάρχον ἐποίησεν, ἵν' εἰς τοὺς πολεμίους ἀπιῶν
 10 κενθωνεύσῃ. ὁ δὲ τῷ θεῷ συμμαχοῦμενος ἐβωδοῦτο, καὶ ὁ λαὸς
 ἠγάπα αὐτόν, καὶ ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ Μελχὼλ ἤρα Δαβὶδ. D
 προσηγγιλῆθη αὐν ὁ ἔρωσ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅς εἰς λαβὴν ἐπιβουλήs
 ἔχρωτο τῷ ἔρωτι. ἔφη γὰρ δώσειν αὐτῷ τὸ θυγάτριον εἰ ἑκατὸν
 ἀκροβυστίας ἐνέγκωι αὐτῷ, οἴηθεὶς πεισῆσθαι αὐτὸν τοῖς ἄλλο-
 15 φύλοις μαχόμενον. τοῦτο μαθὼν ὁ Δαβὶδ ἐπορεύθη μετὰ τῶν
 ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἄλλοφύλοις καὶ ἤνεγκεν ἀκρο-
 βυστίας τῷ Σαουλ ἑκατόν. ὁ δὲ Ἰώσηπος οὐχ ἑκατὸν ἀκρο-
 βυστίας κομίσει τὸν Δαβὶδ, ἀλλὰ ἑξακοσίας κεφαλὰς ἄλλοφύλων.
 καὶ ἠόγγυσεν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Μελχὼλ. ὁρῶν δὲ τὸν
 20 Δαβὶδ καὶ τῷ θεῷ συμμαχοῦμενον καὶ τῷ πλήθει φιλούμενον,
 εἶ μᾶλλον ἔδειξε, καὶ ἐπεβούλευεν αὐτῷ, καὶ κτανεῖν ἐπεχείρει. P I 66

2 αὐτοῖς A, αὐτῷ PW. 3 τὸν] τῷ A. 4 φόνον A.
 φανερῶ] λέγεται A: illud Iosephus. 5 ἀκροβύστετο A.
 7 ἔβαλε κατ' αὐτόν ὁ σαουλ A. 10 ἐβωδοῦτο A, ἐβωδοῦτο PW.
 14 16 et 17 ἀκροβύστας A. 14 ἐνέγκωι A. 15 μαχοῦμενον A.
 21 αὐτῷ om A.

Fontes. Cap. 30. Iosephi Ant. 6 10 et 11. Regum I 19.

30. Redeunti domum exercitui occurrunt mulieres ac saltantes
 Saulem mille occidisse canunt; Davidem vero decem milia deleviasse
 respondent virgines. ea verba Saulem ad invidiam incitarunt, ut di-
 ceret "quid ei praeter regnum deest?" et Davidem suspectum haberet.
 itaque cum malo spiritu corripere, eumque David de more excantaret,
 lanceam contra illum mittit: idque iterato factum. sed David praesidio
 divine septus ictum declinat. deinde rex Davidem metuens tribunal
 militum creat, ut inter hostes periclitetur. at ille deo adiutore rem
 bene gerit, populo carus; nec non Melchol filia regis illius amore capitur.
 quo Saul nuntiato struendarum insidiarum occasionem arripit, filiam ei
 se daturam pollicens si centum praepudia alienigenarum sibi attulisset,
 fore sperans ut in praelio caderet. eo David intellecto, cum suis mili-
 tibus profectus, caesis hostibus centum Sauli praepudia affert (Iosephus
 non centum praepudia sed sexcenta capita attulisse narrat), itaque Mel-
 cholis coniugio potitur. caeterum Saul, qui eum et divinitus foveri et
 publice carum haberi carneret, magis etiam formidare, insidiari, meliori

τῷ ὄν υἱῷ Ἰωνάθαν καὶ τοῖς πτωτατότοις τῶν οἰκειῶν τὴν ἀναί-
 ρισιν αὐτοῦ ἐπιτάσσει. Ἰωνάθαν δὲ φιλῶν τὸν Δαβὶδ θηλασ-
 αὐτῷ τὸ ἐπίτωγμα, καὶ φυλάττεσθαι παραινῖ, καὶ ἐπαγγέλλεται
 διαλεχθῆσεσθαι περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ καὶ τὸ πᾶν ἐκφῆσαι αὐτῷ.
 καὶ μέντοι καὶ διελέχθη καὶ μετήνευκε πρὸς πρῶτοντα· μετα-
 βαλὼν γὰρ μηδὲν ἀδικήσειεν ὤμοσε τὸν Δαβὶδ ὁ Σαούλ. Ἰωνά-
 θαν δὲ ταῦτα διδουλευκῶς τῷ Δαβὶδ, εἰσάγει πρὸς τὸν βασιλέα
 αὐτόν, καὶ ἦν ὡς πρῶτον αὐτῷ παραμένων. τῶν δὲ Παλαι-
 στηνῶν κινήθεντων καὶ πάλιν καὶ τοῖς Ἑβραίοις ἐπιόντων, ἀντι-
 ταξέμενος αὐτοῖς παρὰ Σαοὺλ ὁ Δαβὶδ ἀποστέλλεται, καὶ μετὰ 10
 Β νίκης ἐπάγει. τοῖς δ' ἐδευχήμεσι τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὁ κατ' αὐτοῦ
 φθόνος συνήξεται τῷ Σαοὺλ. καὶ τοῦ πονηροῦ πνεύματος αἰδῆς
 ἐπελθόντος αὐτῷ καὶ συμπύοντος παρῆν ὁ Δαβὶδ τὴν κινύραν
 κρούων καὶ κατακάρων αὐτό. ὁ Σαοὺλ δὲ τὸ δόρυ κατέχων ἤκον-
 τισεν αὐτὸ κατὰ τοῦ Δαβὶδ· ὁ δὲ προγόνος ἐξέκλιε τε καὶ ἀνε- 15
 χάρησεν. ἀπέστειλε δὲ Σαοὺλ νυκτὸς φύλακας εἰς τὸν οἶκον
 Δαβὶδ, ἵνα μεθ' ἡμέραν κτείνῃ αὐτόν. γνοῦσα δὲ τοῦτο Μελχὼλ
 ἡ γυνὴ αὐτοῦ, διὰ θυρίδος τὸν ἄνδρα κατήγαγε· καὶ ἀπέδρα.
 ἔωθεν δὲ τοῦ Σαοὺλ πέμπαντος ἐπὶ τὸν Δαβὶδ, ἡ Μελχὼλ τὴν
 κλίνην ἐτοιμάσασα ὡς τινος ἐν αὐτῇ κείμενον, καὶ τοῖς ἐπιβλή- 20
 μασιν ὑποθεῖσα ἦπαρ αἰγὸς νεοσφαγοῦς, ὡς ἂν τῇ τούτου κινήσει
 τὸ ἐπιβλήμα σαλευόμενον δόκησιν παράσχη κεῖσθαι παρὰ τῇ κλίνῃ
 τινά, εἰσάγει τοὺς σταλέντας καὶ νοσῖν τὸν ἄνδρα φησίν. οἱ δὲ

2 ἐπιτάσσει A. 14 αὐτοῦ A. 15 ἐκλίε τε A. 17 δὲ]
 δὲ καὶ A. 20 ἐπιβλήμασι περιθεῖσα A. 22 παρέχη A.

noem. igitur Ionathae filio et famulorum fidelissimis caedem eius
 mandat. verum Ionathas, qui Davidem amaret, mandatam patri ei
 refert, cavere iubet, cum patre se acturum promittit eique indicaturam
 omnia. facit ita et patris animum ad clementiam traducit, ut mutata
 sententia iuraret se Davidi nullam facturum iniuriam; et Davidem his
 renuntiatis ad regem adducit, ut sicut prius ei praesto esset. cum
 autem Palaestini denuo se moverent et Hebraeos invaderent, David
 contra eos a Seule missus, re bene gesta revertitur. sed quo hic plu-
 ribus successibus utitur, eo graviorem regis invidiam subit. itaque cum
 Sauli, quem malus genitus denuo invaserat atque angebat, cum cinnyra
 praesto esset et excantaret, Saul hastam correptam contra eum coniecit:
 et ille praevio declinatoque ictu discedit. Saul vero satellitibus nocte
 in Davidis aedes missis, mane eum tollere decreverat. quo Melchol
 cognito Davidem per fenestram demissum eripit. mane cum David ab-
 ducendus esset, Melchol ita parato lectulo quasi aliquis in eo incoeret,
 et stragulis corde recens maclatas caprae supposito, cuius mota stra-
 gula agitata opinionem afferrent quasi aliquis in lectulo recumberet,

ἀπήγγειλαν τῷ Σαουλ, καὶ ὅς ἐπὶ πῆς κλίνης αὐτῶν ἀχθῆναι
 διακειμένους. ἀπελθόντες δὲ οἱ πεμφθέντες καὶ τῆς κλίνης ἀρά-
 μνοι τὸ ἐπίβλημα, τὸ τέχνασμα κατενόησαν καὶ τῷ βασιλεὶ
 κατηγγέλασαν. οὕτω δὲ τὸν θάνατον ὁ Δαβὶδ ἐκφυγὼν τῷ
 5 Σαμουὴλ εἰς Ἄρμαθαίμ προσεήλυθε καὶ σὺν ἐκείνῳ διήγειν ἐν
 Ναβωθ εἰς Ῥαμὰ. πέμπει τοίνυν κἀκεῖ ὁ Σαουλ τοὺς ἄξοντας
 τὸν Δαβὶδ, οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ προφητῶν ἐκκλησίαν εὐρόντες
 καὶ αὐτοὶ προσεφῆτευσον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἑτέρους πέμπει, D
 κἀκεῖνων σχόντων ὁμοίως ἄλλους ἀπίστευλα, καὶ τῶν τρίτων δὲ
 10 κατοχῶν γεγονότων τῷ πνεύματι αὐτὸς ἐξώρμησεν ὑπ' ὀργῆς, καὶ
 κλησιάσας προφητεύειν ἤρξατο καὶ αὐτὸς. ὅτι καὶ τὸ φθόμιον
 οἱ ἐκεῖ παρόντες ἐφθέγγοντο τὸ "εἰ καὶ Σαουλ ἐν προφήταις;"
 ἔλθων δὲ ἔβου ἦν Σαμουὴλ, ἔκφρων ὡπερ γενόμενος καὶ τὴν
 ἰσθμῆτα περιδυσάμενος γυμνὸς ἔκειτο δι' ὄλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς
 15 νυκτός.

31. Ὁ δὲ Δαβὶδ ἐκεῖθεν ἀπέδρα καὶ τῷ Ἰωνάθαν τὴν
 κατ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς μεμήνηκεν ἐπιχειρήσειν· ὁ δὲ ἠπίσται. P I 66
 ἤξιον δὲ αὐτῶν ὁ Δαβὶδ ἀπόπειραν ποιήσασθαι τῆς γνώμης τῆς
 πατρικῆς καὶ ταύτην δηλώσαι αὐτῷ ἔξω προσημενοῦντι τῆς πόλεως.
 20 προσαγαγὼν οὖν λόγους ὁ Ἰωνάθαν τῷ πατρὶ περὶ τοῦ Δαβὶδ,
 καὶ τὴν πατρικὴν προαίρεσιν ἡγνακῶς διαφῶσαν τὸν θάνατον τοῦ

8 καὶ ἑτέρος A. 13 δὲ om A. 14 δι' ὄλης νυκτός το
 καὶ ἡμέρας, spatio inter ὄλης et νυκτός relicto, A. 18 δὲ ὁ
 δαβὶδ αὐτῶν A.

Fontes. Cap. 31. Iosephi Ant. 6 11—13. Regum I 20—24.

missos introducit, maritum aegrotare dicens: quo Saul nuntiato eum in
 lecto afferrī iubet. illi sublato lectulo reiectisque operimentis commen-
 tum deprehensum regi nuntiant. sic David vitata morte Armathaim ad
 Samuelem sese confert et cum eo Nabiothae Ramae degit. Sani eo
 quoque mittit satellites qui Davidem abducerent: qui cum eo parvessis-
 sent, invento prophetarum conventu vaticinari et ipsi coeperant. eo
 cognito rex alios mittit: quibus et ipsis eodem modo affectis iterum
 mittit alios: qui cum et ipsi numine afflati essent, ipse ira percitus
 prope descendit, cumque prope accessisset, itidem vaticinari coepit.
 quo tempore qui ibi erant celebratam illud protulerunt "numquid et
 Saul inter prophetas?" cum vero ad Samuelem accessisset, alienata
 mente exutisque vestibus totum diem totamque noctem nudus iacuit.

31. David inde aufugiens Ionathae patri contra se conatum
 significat. quod cum ille non crederet, petit ut paterni animi periculum
 faciat et sibi extra urbem manenti nuntiet. itaque Ionathae Davidis
 apud patrem facta mentione, cum eum illius atque sanguinem intolle-
 Zonaras Annals.

ἀνδρός, ἀπαγγέλλει πάντα ἀπὸ τῶν λάθρα δι' ἑαυτοῦ, καὶ οὕτως προτρέπεται ἑαυτόν. καὶ ἔραυσε τὸν Δαβὶδ μωμῆσθαι αὐτοῦ, κἄν τύχη θανάτων ἐνδείξασθαι τι χρηστὸν εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ. ταῦτ' εἰπὼν Ἰωνάθαν ἐπίστρεψε, Δαβὶδ δὲ φεύγων εἰς Ναβὰ παραγίνεται πρὸς Ἀβιμελεχ τὸν ἀρχιερέα. ὁ δὲ πῶς μόκος ἦεν **B** διεπυθάνετο. κἀκείνος ἐντειλάσθαι τι ἀπὸ παρὰ τοῦ βασιλέως **B** εἶπεν ἀπόρητον, "καὶ ἴνα μὴ τις γινῶ περὶ τούτου, μεμύνημαι" ἐνταῦθα δὲ μοι συνελθεῖν τοῖς παιδαρίοις ἐπέταξε." ταῦτα εἰπὼν ἄριστος ἦγχεσε. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μὴ ἔχειν εἶπεν ἄλλους ἢ τοὺς ἁγίους, καὶ "εἰ ἀπὸ γυναικὸς ἐφυλάξασθε, λάβετε τούτους **10** καὶ φάγετε." ὁ δὲ καὶ ῥομφαίαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἔζητησε. μὴ ἔχειν μέντοι ὁ ἀρχιερεὺς ὕπλον ἕτερον ἀπεκρίνατο ἢ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθ, ἣν αὐτὸς ἀνέθετο τῷ θεῷ. καὶ ταῦτα λαβὼν ὁ Δαβὶδ εἰς Γεθ ἀπελήλυθε πρὸς βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων Ἀγγύς. καὶ γνωσθεὶς ὅστις εἶη καὶ φοβηθεὶς, μανίαν ὑπεκρίθη καὶ ὡς **15** ἔκφρων ἐπορεύετό τε καὶ ἔκραττεν. οὕτω δ' ἐκ τῶν ἀλλοφύλων **C** διασωθεὶς εἰς τὴν Ἰούδα φυλὴν παραγίνεται, καὶ κρύπτεται εἰς τὸ σπήλαιον Ὀδολάμ. ἔνθα οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ συγγενεῖς προσῆλθον ἀπὸ ἐκεῖ. καὶ ἄλλοι ἐκεῖ συνερρήθησαν, ὡς γενέσθαι πάντας περὶ τετρακοσίου. ἀπεισὼν δ' ἐκείθεν εἰς τὴν Μωαβίτιν, **20** καὶ παρακαλεῖ τὸν βασιλέα Μωαβ πυροκῆσαι παρ' αὐτῷ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἕως ἂν εἰς τι τέλος ἤξει τὰ κατ' αὐτόν. ὁ δὲ κεί-

3 τοὺς] τὸν A. 6 ἀπὸ add A: LXX ὁ βασιλεὺς ἐντειλάσθαι μοι ῥῆμα. 8 ἐπίστασθαι A. 12 ἢ] εἰ μὴ A. 14 ἔγγους A. 20 εἰς μωαβίτιν A.

xisset, illi clam ipse omnem rem nuntiat et fuga salutem quaerere iubet; Davidemque iurans sibi obstringit ut sui recordaretur, et si ipse mortuus esset, Iberis suis beneficeret. his Ionathas dictis revertitur, David Nabam ad Abimelechum pontificem se confert. ei miranti cur solus iret David "mibi rex" inquit "arcani aliquid mandavit, quod ne quis rescisceret, solus adsum: hic autem convenire me famulos meos iussit." his dictis panes petit. sacerdos se non nisi sacros habere respondit: verum si a mulieribus puri essent, acciperent atque ederent. tum David gladium etiam dari sibi petit: sed cum sacerdos non alia arma nisi Goliae gladium se habere diceret, quem ipse deo consecrasset, se David accepto Getham ad regem alienigenarum Anecham se confert. ibi agnitus, et perterrefactus, insaniam simulans quasi mentis imos et incedere et agere omnia. sic ab alienigenis elapsus in tribum Iudaeam proficiscitur, et in spelunca Odola delitescit. ubi fratres et cognati eum conveniebant, post et alii ad eum confluebant circiter quadringenti. inde in Moabitidem abit, regemque orat ut parentibus suis illic exulare liceret donec suae res exitum aliquem sortirentur. obsequitur ille, et

δεται και προσδέχεται τὸν Ἰεσσαὶ και τὸν οἶκον αὐτοῦ. και ὁ
 Δαβὶδ ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν Ἰούδα, τοῦτο Γὰδ τοῦ προφήτου
 κελύσαντος. ὁ Σαουλ δὲ μαθὼν ὅτι πληθος ἤθροισται πρὸς
 Δαβὶδ, συγκυλισάμενος τοὺς φίλους ἀνείδειξεν αὐτοὺς ὡς ἐκείνῳ
 ὁ προστιθεμένους. δοῦλος δὲ τις Σαουλ Σύρος τὸ γένος, Δωὴκ
 πῦνονμα, παρατοχὼν ὅτι τοὺς ἄρτους ὁ ἀρχιερεὺς ἔδωκε τῷ
 Δαβὶδ και τὴν φομφαίαν τοῦ Γολιάθ, παριστηκῶς τότε αὐτῷ,
 ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ ὡς εἶθε τὸν Δαβὶδ παραγενόμενον πρὸς
 τὸν ἀρχιερεῖα και ἐρωτῶντα δι' αὐτοῦ τὸν θεὸν και ἐπιαιτισμὸν
 10 λαβόντα και τὴν φομφαίαν. μετακειμενῶμενος δὲ τὸν ἀρχιερεῖα W I 45
 ὁ βασιλεὺς ἐπενεκάλει αὐτῷ συνωμοσίαν μετὰ Δαβὶδ. και
 προσέταξε τοῖς κεραιῶσι αὐτῷ ὀπλίταις κτείνειν τὸν ἀρχιερεῖα
 και κῶσαν τὴν γενεὰν αὐτοῦ· ἐδλαβηθέντων δ' ἐκείνων ἐπενεγκεῖν
 χεῖρα τοῖς τῷ θεῷ ἱερωμένοις, τῷ Δωὴκ ἐπιτρέπει τοὺς φόνους.
 15 και ὁς ἀπέκτεινεν ἅπαντας τριακοσίους ὄντας και πέντε, και τὴν P I 67
 πόλιν αὐτῶν ἐπάταξεν, ἤβηδὸν ἅπαντας ἀνελῶν, οὐ γυναικῶν
 οὐ νηπίων οὐχ ἑτέρας ἡλικίας φεισάμενος. εἰς δὲ μόνος υἱὸς τοῦ
 ἀρχιερεὺς διέδρα τὸν θάνατον Ἀβιάθαρ καλοῦμενος, ὁς φυγὼν
 πρὸς Δαβὶδ ἀπήγγειλε τὰ γενόμενα.
 20 Τῶν δὲ ἀλλοφύλων ἐμβεβληκῶτων εἰς Κεῖλὰ και τὴν χώραν
 ληζόμενων, ὁ Δαβὶδ κελύσαντος τοῦ θεοῦ ἐπῆλθεν αὐτοῖς μετὰ
 τῶν τετρακοσίων, και ἐπάταξεν αὐτοὺς και τὴν λείαν ἅπασαν
 ἐκατήγαγεν. Σαουλ δὲ στέλλει πληθος στρατιωτῶν ἐκεῖ αὐτὸν

2 εἰς τὴν γῆν ἐπορεύθη A. 6 ὄνομα A. 12 κεραιῶσι A.
 14 ἐπιτρέπει.] ἐπιτάσσει A. 23 αὐτὸν ἐκεῖ A.

Iesseo cum sua familia suscepto David Gadis prophetae iussu in ter-
 ram Iudaicam rediit. Saul ubi cognovisset Davidem manum fecisse, con-
 vocat amicos, cum eis expostulat quasi cum Davide colludentibus.
 Doeg autem Syrus, Saulis servus, qui adfuerat cum pontifex Davidi
 panes et Goliath gladium dedisset, regi nuntiat ut Davidem ad pontifi-
 cum profectum viderit, ut pontifex eius nomine deum consulere, ut
 commentum et Goliath gladium illi dederit. rex pontificem accessitum
 consurationis cum Davide iustae accusat, et a satellitibus cum omni pro-
 genie occidi iubet. illis caedem virorum deo sacra offerentium reformi-
 dentibus, Doego id negotii dat. is iussa regis exsequitur, omnibus
 interfecit, numero quinque et trecentis: in civitatem eorum quoque
 grassatus, sublatis prorens omnibus, nullo aetatis aut sexus respectu.
 unus dumtaxat pontificis filius Abiathar fugae elapsus Davidi nuntiat quid
 accidisset.

Cum autem alienigenae Ceilam impressione facta praedas ex agro
 agerent, David auctore deo cum quadringentis eos aggressus caedit,
 omnesque praedam recipit. tum Saul copias militum ad eum occiden-

ἀναιρήσουσας. ὁ δὲ ἀπέληθεν ἐκ Κελλά εἰς τὴν Ἴσημον. καὶ
 B Σαουλ οὐκ ἐπαύετο ζητῶν θανατῶσαι αὐτόν. Ἰωνάθαν δὲ ἔκει
 παρὰ τὸν Δαβὶδ καὶ παρεθάρρυνεν αὐτὸν κατὰ παρακάλαι ἐλπίδας
 ἔχειν χρηστάς. ἐπεὶ δὲ Δαβὶδ ἐπὶ τὴν πέτραν κατέφυγε τὴν ἐν
 τῇ ἐρήμῳ Μαάν, καὶ ὁ Σαουλ ἐπέληθε μετὰ πλήθους πολλοῦ,⁶
 ἐκινδύνευε ληφθῆναι Δαβὶδ, εἰ μὴ ἄγγελος ἔχε τῷ Σαουλ ὡς
 ἀλλόφυλοι τῇ χώρᾳ ἐπέθεντο· καταλειπὼν γὰρ τὸν Δαβὶδ ἐπὶ
 τοὺς πολεμικοὺς ἐξώκησεν. εἶτα ἀπηγγέλη αὐτῷ ὡς ἐν τῇ ἐρήμῳ
 Γαδδί ἀλλήλιστα ὁ Δαβὶδ, καὶ τρισχιλίους λαβῶν ἐπορεύετο,
 ἀπῶν δὲ ἕνὸς τῆς γαστρὸς ἠνωχλήθη. καὶ ἦν τι σπήλαιον ἐκεῖ,¹⁰
 ἐν ᾧ Δαβὶδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐνδοξίτερον κατεκρύπτοντο· τοῦτο
 εἰσὶν Σαουλ εἰς ἀπόκατον. καὶ Δαβὶδ ἠρεθίζετο παρὰ τῶν
 C μετ' αὐτοῦ κτείνει Σαουλ. ὁ δὲ οὐκ ἐπέσθη, ἀλλὰ τὸ πτερό-
 γιον τῆς δικαιοῦδος αὐτοῦ λάθρα ἐκτεμὼν ἔλαβε. καὶ ἐξελθόντος
 τοῦ βασιλέως προεβλήθηεν ὁ Δαβὶδ καὶ ἐβήσεν ὀπίσω Σαουλ.¹⁵
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπέειπε πρὸς τὴν φωνήν. καὶ προσεκύνησε Δαβὶδ
 καὶ εἶπε “μὴ πιστευσαι ταῖς διαβολαῖς. ἴδου πυρὶδωκέ σε κύριος
 εἰς τὰς χεῖράς μου· ὅτι γὰρ ἐν τῷ σπηλαίῳ τὸ τῆς δικαιοῦδος σου
 πτερόγιον ἀπέτεμον, ἔξῃς ἦν μοι καὶ ἀνελῆν σε.” καὶ ἔμεινεν τὸ
 τεμῆμα αὐτῷ ὑπέδεικνε καὶ “δικάσαι κύριος ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ²⁰
 σοῦ” ἐξεβόησε. καὶ Σαουλ πρὸς ταῦτα κατανοήσας ἤρε τὴν
 D φωνὴν αὐτοῦ καὶ κλαύσας ἔφη τῷ Δαβὶδ “δικαίος σὺ· ἐγὼ μὲν
 γὰρ αἰκίῳ σοι κακῶν, σὺ δὲ μοι ἀνταπέδωκας ἀγαθὰ. ὅθι

19 ἀπίτερον A Insephus, Insephus PW.

dum mittit: sed David relicta Ceila in desertum se confert. Saule au-
 tem ne sic quidem ab eius occidendi consiliis discedente, Ionathas ad
 Davidem profectus confirmat hominem et spem bonam habere iubet.
 sed cum David in petram deserti Maanis confugisset, Saule cum magnis
 copiis aggresso, in periculo captivitatis fuisset, nisi nuntiata hostium
 in regionem impressione Saule relicto Davide ad sua tendens se recep-
 sisset. post haec Saule nuntiatur Davidem in deserto Gaddi versari.
 assumptis igitur delectorum tribus milibus, inter eundem turbatis inte-
 stinis in speluncam ad requisita naturae secedit, in qua David cum sua
 cohorte latitabat: qui cum a suis ad occidendum Saulem iacitaretur,
 non obsequitur, sed laciniam vestis eius clam praecidit. rege egresso
 et ipse procedit, clamore post eum sublato: ad quem conversum regem
 adorat et sic iussit “noſi fidem adhibere, o rex, calumniis. ecce tradidit
 te dominus in manus meas: nam cum in spelunca vestis tuae laciniam
 praeciderem, multo facilius te ipsum occidissem.” simulque illam pro-
 fert et “diudicet inter me et te deus” exclamat. quae cum regis ani-
 mum percussissent, sublata voce cum clamatu Davidi dicit “tu iustus es:
 nam cum ego male de te sim meritus, tu in me beneficus exercitisti.

παύομαι ἐτι βασιλεύει σε Ἰσραὴλ τηρεῖ ὁ θεός. ὁδὸς δὲ μοι
πίστευς ὡς οὐκ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκόν μου, ἀλλὰ διατηρήσεις
τὸ γένος μου." καὶ ὤμοσε Δαβὶδ τῷ Σαούλ, καὶ ἀπηλθον ἀπ'
ἀλλήλων.

6 32. Ἀπέθανε δὲ τότε καὶ Σαμουὴλ ὁ προφήτης, ἀνὴρ
δίκαιος καὶ χρηστός· ὃς ἤρξε τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν Ἡλεὶ μόνος
μὲν ἔτη δώδεκα, μετὰ δὲ Σαούλ ὀκτωκαίδεκα. καὶ Δαβὶδ εἰς
τὴν ἔρημον ἀπῆλθε Μαιάν. καὶ ἀπέστειλε πρὸς Νάβαλ τὸν
Καρμὲλιον κλισίων ἄνδρα, κείροντα τὰ ποιμνία αὐτοῦ, τοὺς
10 προσειροδότης αὐτῷ καὶ ἀξιώσαντας δοῦναι τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ P I 68
αὐτῷ, καθὼς ἂν προαιροῖτο, ἀνέλπαφα τηρήσασιν τὰ ποιμνία καὶ
τοὺς ποιμένας αὐτοῦ. Νάβαλ δὲ σκληρὸς τυγχάνων καὶ ἱταμός,
ἀπανθρώπως τοῖς τοῦ Δαβὶδ ἀπεκρίθη καὶ ἀναιδῶς "τίς ὁ Δαβὶδ;
καὶ τίς ὁ σὺς Ἰσσαί;" καὶ δραπέτην καλίσας αὐτόν. ἐπὶ τοῦ-
15 τοῖς θυμούται Δαβὶδ, καὶ ὤμοσεν ἐξολοθρεῦσαι πάντα τὰ τοῦ
Νάβαλ, καὶ ἀπῆγε πρὸς ἐκείνον σὸν τετρακοσίοις ὄπλιταις. ἡ δὲ
τοῦ Νάβαλ γυνὴ συνετὴ οὔσα καὶ ὠραία, μαθοῦσα ὅπως τε
Δαβὶδ προσεῖπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ ὡς ἀσινῆ τὰ αὐτῶν συνετή-
ρησε καὶ ὅσα τῷ Δαβὶδ ἀνταπεκρίθη ὁ Νάβαλ βλάβη, μηδὲν
20 κοινωσαμένη τῷ οἰκίῳ ἀνδρὶ, λαβοῦσα ἐπὶ τῶν ὄνων ξένια παν- W I 46
τοῖά τε καὶ πολλὰ πρὸς τὸν Δαβὶδ ἐπορεύετο. καὶ συναγῆσασα B

2 τηρήσει A. 6 τοῦ] τὸν A.

13 post ὁ Δαβὶδ A add εἰκόν.

19 ὁ γ. ἀπεκρίθη A.

8 πρὸς τὸν νάβαλ τὸν A.

15 τὰ τοῦ νάβαλ πάντα A.

Fontes. Cap. 32. Iosephi Ant. 6 13 et 14. Regum 1 25—31.

quare credo te ad regnum Israelis asseruari a deo. verum dato mihi
fidem te domum meam non everurum sed conservaturum esse genus
meum." inquit Sauli David, itaque discedunt invicem.

32. Sub id tempus Samuel etiam moritur, vir justus et bonus,
qui post Elii obitum Israelitis praefecerat annos duodecim solus, cum
Saul octodecim. David in desertum Maanis recedit, et ad Nabalem
Carmelitam, hominem divitem, qui greges suos todebatur, legatos mittit
petitam ut sibi et suis quantum ipsi visum esset impertiretur, ob de-
fensas et greges et pastores eius. Nabal homo asper et ferex Davidicis
inhumaniter respondet, et impudentor "quis" inquit "est David? quis
est Issaei filius?" emque fugitivum vocat. his contumeliis irritatus
David se Nabalem cum omnibus suis deleturum inquit, et cum quadringentis
armatis adversus eum proficiscitur. verum Nabalis uxor, ma-
trona prudens et formosa, cum rescivisset quemadmodum David maritum
allocatus esset et bona ipsorum custodisset, atque ut maritus Davidi
contumeliose responderet, re cum illo non communicata asinos multos et
varias maneribus onerat, Davidi obviam proficiscitur. ad quem cum

τούτω προσεκύνησαι, ἰδεῖτό τε μὴ μνησικαχεῖσαι πρὸ ἀνδρῶν αὐτῆς· εἶναι γὰρ ἐκείνῳ κατὰ τὴν κλήσιν τὸ φρόνημα (ἀφροσύνην γὰρ ὁ Νάβαλ δηλοῖ)· ἀρεῖναι δὲ τὴν ὄργην καὶ τὰ προσαγόμενα δεῖξασθαι. ὁ δὲ καὶ ἐπήνεσε τὴν γυναῖκα, καὶ συγγνώμην ναίμας ἐπέστρεψεν. ἐπαυθούσα δὲ ἡ γυνὴ πρὸς τὸν Νάβαλ τὴν τοῦ β Δαβὶδ ἔφοδον ἐκείνῳ μεμήνηκα. καὶ ὡς δειμασί τε καὶ λύπῃ κατασχεθεὶς οὐ κλίους τε τῶν δέκα ἐπιβιοῦς ἡμερῶν ἀπέφησε τὴν ζωὴν. καὶ τοῦτο μωδῶν ὁ Δαβὶδ ἀπέσταλα πρὸς Ἀβιγαῖον μωμίμενος αὐτὴν ἑαυτῷ. ἡ δὲ οὐκ ἄξιον εἶπεν ἑαυτὴν εἶναι πρὸς C συνόικησιν τοιούτῳ ἀνδρὶ, ὅμως μέντοι ἐπήλθε· καὶ ἔλαβεν αὐ- 10 τὴν εἰς γυναῖκα Δαβὶδ.

Ὁ δὲ Σαουλ ἐπιβούλων ἔτι αὐτῷ, καὶ μετὰ τριαχίλων λογάδων στρατοπεδεύεται παρὰ τὸν βουνὸν Ἐχελάτ, ὅπου δι- τριβεν ὁ Δαβὶδ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἑξακοσίων ἀνδρῶν. νυκτὸς δὲ ἐπορεύθη Δαβὶδ αὐτὸς καὶ Ἀμεσά εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ β Σαουλ, καὶ εἰσῆλθον ὅπου ἦν καθεύδων Σαούλ. καὶ τοῦ Ἀμεσά ἀνελεῖν ὠρμηκός αὐτὸν οὐκ εἶασεν ὁ Δαβὶδ, τὸ δόρυ δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τὸ ἄγγεῖον τοῦ ὕδατος λαβόντες ἔξηλθον μὴ τινας D κλοδομήνου, καὶ ταῦτα τοῦ Ἀβιγνήρ τοῦ ἄρχοντος τῆς δανάμειος αὐτοῦ καὶ πολλῶν ἑτέρων κίβλη κεκμένων τοῦ βασιλέως. ἀνελ- 20 θῶν δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους Δαβὶδ ἐβόησε πρὸς τὸν Ἀβιγνήρ "τί ὄτι οὐ φυλάσσεις τὸν βασιλέα; Ἴδοὺ γὰρ εἰσῆλθόν τινες κτε-

1 τε A, δὲ PW. 9 μωμίμενος A, μωμίμενος PW. 11 ὁ Δαβὶδ A.
13 ἑχελά LXX, Σεχελά Iosephus. 14 ἑξακοσίων A, τετρακοσίων
PW: illud LXX et Iosephus. 15 et 16 legendum Ἀβισά.

pervenisset, honore praebito rogat ut iniuriae mariti sui oblitus, cuius ingenium nomini responderet (Nabal enim vaecordiam significat), iraque deposita ea quae offerrentur acceptaret. ille collaudata muliere dataque venia recedit. reversa domum Nabali Davidis hostilem accessum indicat: quo audito et terrore et moerore tanto oppressus est, ut post diem decimum vitam abrupterit. quo cognito David ad Abigaean mittit eamque ambit. illa, etal talis viri coniugio se indignam esse diceret, tamen ei nubit.

Interea Saul Davidi nihilominus insidiatur, cum tribus delactorum milibus iuxta collem Echelam castris positus, quo in loco David cum suis sexcentis viris versabatur. is cum Amesa (Abesa) nocta in castra Saulis profectus usque in tentorium regis dormientis penetrat, ubi Amesam (Abesam) ad trucidandum regem incitatum inhibet: hasta dimtaxat et hydria regis ablata discedunt, nemine animadvertente; quamvis Abenor multique alii circum regem incarent. itaque montis cacumine conscenso Abenorem his verbis inelamat "cur non custodis regem? ecce vobis ignaris quidam ingressi sunt ad eam occidendum.

καὶ αὐτόν, καὶ ἑμεῖς οὐκ ἐγνώκατε. ζήτησον οὖν τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, καὶ εἶπῃ οἶος ἑμῶς παρελήλυθε κίνδυνος." ἐκγενοὺς δὲ τὴν φωνὴν Δαβὶδ ὁ Σαουλ, καὶ ὡς ἐφίεσται καὶ αὐτὸς αὐτοῦ θυνάμετος αὐτὸς ἀνελθὼν, ἀμαρτῶν εἶπε καὶ μεμυδισαίνουσαι, καὶ ἤβηεν θαρραῖν αὐτὸν καὶ ἐπιστρέφειν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὁ δὲ "κύριος" ἔφη "ὄψῃ ἐκείσῃ κατὰ τὴν δικαιοσύνην P I 69 αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ." καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῶν σὸν αὐτῷ ἐξακουσίαν Δαβὶδ πρὸς Ἀγχοὺς τὸν βασιλεὺς τῆς Γέθ, καὶ διήγειν ἐκεῖ τέσσαρας μῆνας. τῶν δὲ Παλαιστῆνων ἐπὶ τὸν 10 Ἰσραὴλ ἐκστρατεῖσαι βουλομένων, ἔφη πρὸς Δαβὶδ ὁ Ἀγχοὺς "συνεξελίσθη μοι εἰς τὸν πόλεμον σὺ καὶ οἱ μετὰ σοῦ;" κἀκείνας αὐτῷ προθύμως συμμαχήσειν ὑπέσχετο. ἦδη δὲ τῶν ἀλλοφύλων τῇ χώρᾳ προσελασάντων τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Σαουλ τιθορῶβητο καὶ τοῦ θεοῦ ἐπυθάνετο εἰ μαχήσεται. μὴ ἀκουρινομένου δέ, 15 ἐγγαστριμῶδον ἐξέτησεν καὶ ἐπορεύθη πρὸς αὐτὴν μεταμφωσόμενος ἵνα μὴ δοτις εἶη ἐκγενοσθῆ, καὶ ἤτησεν ἀναχθῆναι αὐτῷ τοῦ Σαμουὴλ τὴν ψυχὴν. καὶ ἐκπῶδαις τῶν ἀναχθῆναι δοξῶση εἶπε B Σαουλ "θλίβουμαι σφόδρα διὰ συνήχθησαν κατ' ἐμοῦ οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ὁ κύριος ἀφίστηται ἀπ' ἐμοῦ." τὸ δὲ τοῦ Σαμουὴλ 20 φάντασμα ἀπεκρίθη ὡς "πεποίητέ σοι ὁ κύριος ὅσα προμῆνυεν δι' ἐμοῦ, καὶ ἀφαιρεῖται σου τὴν βασιλείαν καὶ δίδωσιν αὐτὴν τῷ

2 οἶος οἶος A, οἶος εἶπῃ PW. 4 θυνάμετος A, θυνάμενος PW.
8 πρὸς τὸν ἀγχοὺς A. τῆς om A. 12 προθ. αὐτῷ A.
13 προσ. τῇ χώρᾳ A. 16 et 17 ἀχθῆναι A. 20 ὅσα προ-
μῆνυεν alter codex Wolfii, ὅσα (ὁ σοι?) προμῆνυεν A, ὅσα
πρὸς σε μεμῆνυεν PW.

quæro hastam et hydriam regis, ut intelligas quale vos periculum fefellerit." Saul agnita voce Davidis, qui cum occidere petuisset, de-
nuo sibi pepercisset, se peccasse fatetur ac mortis errore affici; Davi-
demque bene animo esse iubet domumque suam reverti. at ille
"dominus" inquit "quomque pro iniustitia et fide sua remaneretar,"
cumque sexcentis onis ad Ancham Gothæ Saul parturbatus deum consultit
utrum pugna incunda sit: quo non respondente, eogastri-mythum quaerit,
et mulierem convenit mutato habitu ne agnosceretur, petitque Samuelis
sibi manas elici. qui cum evocatis quibusdam carminibus viderentur,
Saul "vehementer" inquit "angor: nam et alienigenæ contra me conve-
nerunt, et deus a me recessit." Samuelis spectrum respondet "fecit ea
dominus quæ per me prædixerat, regnam abs te auferens idque Davidi

*Δαβίδ, και τὸν λαὸν ἐποτάσσει τοῖς πολεμείοις· σὸ δὲ και οἱ
 υἱοὶ σου αὐρὶον περῖσθε.*” και ἐλυπήθη σφόδρα τούτων ἀκού-
 σασ Σαουλ και ἀπῆλθε. και οἱ ἀλλόφυλοι ἑστρατοπεδίωσαντο,
 και *Δαβίδ και οἱ μετ’ αὐτοῦ ἔξακόνσιοι ἔπασαν.* τοῖς δὲ σατρα-
 C *παις οὐκ ἤρρισκε σποστρατεύεσθαι αὐτοῖς τὸν Δαβίδ, λέγουσι δ*
“μή τι κακὸν ἐργάσθηται εἰς ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς ὁμοφύλοις
προσθίμετος,” και ἀποστρέφειν αὐτὸν ἤξουν. και ὁ Ἄγγος
 τοῖς σατραπαις πειθόμενος ἀπελθὲν ἐκέλευσε τῷ Δαβίδ. και δε
 ἀπῆλθε μετὰ τῶν σὸν αὐτῷ, και εἶρε τὴν Σικελίαν, ἣν δέδωκεν
 αὐτῷ Ἄγγος εἰς κατοίκησιν, ἐμπεκυρισμένην, και τὰς γυναῖκας 10
 W I 47 *ἐαυτοῦ ἄμφότερας και ὄσοι ἦσαν ἐκεῖ ἀρχιμαλωτῶντας παρὰ*
τῶν Ἀμαληκιτῶν. και ἀνῶμαξεν ἐπὶ τούτῳ Δαβίδ και οἱ μετ’
αὐτοῦ, και ἠρώτησε τὸν θεὸν διὰ τοῦ ἀρχιερέως Ἀβιάθαρ εἰ
 καταδιώξεται ὁπίσω αὐτῶν. ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ θεοῦ κατα-
 D *δίωξε μετὰ τῶν τετρακοσίων, τοὺς δὲ διακοσίους ἐπὶ φολακῆ 15*
τῶν σκευῶν καταλλοιπε. και εὐρῶν ἰσχυρασμένους αὐτοὺς
ἐσθλιοντίας τε και πίνοντας, και αἰφνηδὸν αὐτοῖς ἐπιθίμετος,
πλὴν τετρακοσίων ἐν δρομάσι πεφηνγῶτων καμήλοις πάντας
ἀπέκτεινε και τὴν λείαν ἅπασαν διεσώσατο. ἀνωστρέψαντες δὲ
 οἱ μετὰ Δαβίδ τετρακόσιοι οὐκ ἤθελον συμμεριονίας αὐτοῖς και 20
 τοὺς διακοσίους γενέσθαι, ἀρκεῖσθαι δ’ ἤξουν· οἰσωσμένας ταῖς
 ἐαυτῶν γυναῖξιν. ἄδικον δὲ τὴν γνώμην ταύτην ἔκρινε ὁ Δαβίδ,
 και ἐπίσης πᾶσι δεῖν μερισθῆναι τὴν ὠφέλειαν ἀπεφῆρατο. δ και

6 ἔργ. ποδὲ ἡμᾶς τοῖς ὁμοφ. προσθίμετος ἐν τῷ πολέμῳ Α.
 8 πειθόμενος Α, πειθόμενον ΡW. 15 διακόντους ἐπὶ φολα-
 κῆς Α. 17 τε om Α. 21 διακοσίους] διακόντους Α.

tribuens, et populam hostibus subiciens. tu vero filiique tui eras
 cadetis.” his auditis Saul ingenti moerore affectus discedit. iam castra
 posuerant hostes; et David cum suis sexcentis a tergo eorum stativa
 habebat. verum satrapis non probabatur ea societas: causabantur enim
 metnendum esse ne qua sibi clades ab eo inferretur, in bello ad popu-
 lares suos se conferente. itaque petant ut discedat; et Anchus satrapie
 obsequens eum abire iubet. discedit igitur cum suis David Sicelagem,
 ab Ancho sibi ad habitandum assignatam. incensam reperit, uxoresque
 suas ambas cum omnibus qui ibi fuerant captas ab Amalechitis. ea clade
 deplorata per Abiatharam sacerdotem deum consultit an persequendi sint
 hostes. deo permittente eam quadringentis persequitur, ducenas ad
 impedimentorum custodiam relinquit: et sparsim comedentes bibentesque
 adeptas et ex improviso aggressus, omnes caedit praeter quadringentos,
 qui cursoribus camellis effugerunt; omnemque praedam recuperat. qua-
 dringenti Davidici revera manubias cum ducentis partiri recusant, bene
 cum illis actum dicentes quod uxores suas recepissent. verum David
 eam sententiam ut iniustam damnat, et quicquid partam esset ex aequo

νόμος ἔκτοτε γέγονε, συμμερίζειν κεινῶν τοῖς μαχομένοις τὰ λάφυρα κατὰ τὸ ἴσον τοὺς τὰ σπέκη φυλάσσοντας. πολέμου δὲ P-I 70
 συρραγέντος τοῖς Ἰσραηλιταῖς καὶ τοῖς Παλαιστινηοῖς, πλείστοι μὲν κτείνονται τῶν Ἑβραίων, καὶ οἱ τρεῖς δὲ παῖδες Σαουλ ἔπι-
 5 σσον, καὶ αὐτὸς Σαουλ ἐτέρωτο εἰς τὰ ἑποχόντρια. καὶ γυνὸς καιρῶς βεβλημένος καὶ οὐ ζήσόμενος, εἶπε τῷ ὄπλοφόρῳ αὐτοῦ ἐκκεντῆσαι αὐτὸν, ἵνα μὴ ζῶν ἔτι τοῖς πολεμίοις ληφθῆ. τοῦ δὲ μὴ κτενομένου ποιῆσαι τὸ κεινοῦμενον, αὐτὸς ἐπέπεσε ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν. καὶ ὁ ὄπλοφόρος αὐτοῦ ὡς εἶδε
 10 πικρῶτα τὸν βασιλεῦα καὶ αὐτὸς ἀπέκτεινεν ἑαυτὸν. τῇ δ' ἐκα-
 ριον σκυλεύοντες οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς πικρῶτας τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐπέτυχον τοῖς νεκροῖς τοῦ Σαουλ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεισι Γελβουέ, καὶ ἐκτεμόντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν
 Ἰεμεφαν χώραν, πανταχοῦ θεατρούζοντες ταύτας καὶ εὐαγγελίζε- B
 15 μνοι, καὶ τὰς ναυοπλάας αὐτῶν ἀνέθεντο τοῖς οἰκίοις θεοῖς, τὰ δὲ σῶματα ἀνεσταύρωσαν παρὰ τὸ τεῖχος Μεδσαμ ἢ μετέπειτα ἐκλήθη Σκυθόπολις. τῶν δὲ τὴν πόλιν Ἰαβεῖς οἰκοῦντων ἐν Γαλααδ μαθόντων ὅσα συνέπεσον τῷ Σαουλ, ἐξῆλθον οἱ δυνα-
 τῆσταιοι, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς συντείναντες τὴν πορείαν,
 20 κατέβησαν τὰ σῶματα Σαουλ καὶ Ἰωνάθαν, καὶ ἀπαγαγόντες εἰς Ἰαβεῖς ἔκβουσαν ταῦτα, καὶ τὰ ὀστέα συλλέξαντες ἔθαψαν. Ἰβασλιενοὶ δὲ Σαουλ ζῶντος ἔτι τοῦ Σαμουὴλ ὀπτακαίδεκα ἔτη, ἐκείνου δ' ἀποθανόντος δύο καὶ εἴκοσι.

4 δὲ om A. 5 ἑποχόντρια A. 7 ληφθῆ A, ληφθῶ PW.
 16 μεδσαμ (pro μεδσαμ) A, Βαιδσαμ LXX, Βηθεάν Iosephus, Μεδσοαμ PW.

iubet dividi. unde ea lex obtinuit ut ad impedimentorum custodiam relictī in partem manubiarum veniant cum his qui pugnare. praelio inter Palaestinos et Israelitas commisso plurimi ex Hebraeis cadunt, et tres filii Saulis: qui et ipse letaliter in praecordis se vulneratum sentiens, ab armigero se confodi iubet, ne vivus in hostium potestatem veniat. quod cum ille recusaret, gladio incumbens moritur. quo armiger viso et ipse necem sibi consciscit. postridie Palaestini dum interfectos Israelitas spoliant, Saulis et liberorum illius cadavera in montibus Gelboënsis reperiunt, ac resecta eorum capita domum mittunt et ubique spectatam proponunt, victoriam sibi gratulantes, armis eorum diis suis dedicatis. cadavera vero in cruce sustulerunt iuxta moenia Methsamae (Bethsamae), quae postea Scythopolis est appellata. Saulis cladē apud Iabinos Galaditas cognita, fortissimi quique, itinere per totam noctem continuato, Saulis et Ionathae cadavera subiata Iabim retulere; hisque crematis ossa sepeliverunt. regnavit Saul superstitē adhuc Samuele annos octodecim, eo defuncto viginti duos.

LIBER SECUNDUS.

- C 1. Ἄρα δ' ἐπαγγέλατο Δαβὶδ ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων κοπῆς, καὶ τις ἀνὴρ προσήλθεν αὐτῷ ἀπαγγέλλων τὴν ἦντιαν τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Σαουλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν. ἀνακρινόμενος δὲ εἰ ἀληθῆ ἀπαγγέλλει, εἶπε κερφαίαν πληγῆναι τὸν Σαουλ, καὶ μὴ οἶόν τε ἔντα δὲ ἀσθένειαν ἑαυτὸν ἀνελῖν, παρακαλέσασθαι αὐτόν, ἵνα μὴ ζῶν τοῖς πολεμίοις ἀλφ', ἐκπερῶσαι αὐτῷ τὴν πληγὴν ἐκπεσόντι τῇ ἰδίᾳ φομφαλῇ· καὶ πρῶσαι κατὰ τὸ ἐπιταγμα, καὶ τὸν βασιλεῖα διαχειρισσάσθαι. καὶ εἰς πίστιν τῶν λόγων πρότερον τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου βασιλείου σίφωνος
- D καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς βραχίοισι χρυσόν, καὶ ἐδίδου Δαβὶδ. ἐθρήνησεν 10 οὖν Δαβὶδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν Σαουλ καὶ τὸν Ἰωνάθαν, τὸν δὲ τὸν Σαουλ ἀνελόντα ἐκόλασεν ὅτι τῷ χριστῷ κυρίου τὴν χεῖρα ἐκέρηκε. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ θιοῦ κελύσαντος εἰς Χιθρων ἀνέβη, πόλιν Ἰούδα, μετὰ ἀμφοῖν τῶν γυναικῶν αὐτοῦ Ἀχινοὴν καὶ Ἀβιγαίας, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ πανοικί'. ἔνθα βασι- 15 λὸς αἰρεῖται παρὰ τῆς Ἰούδα φυλῆς. ἐλόγησε δὲ Δαβὶδ τοὺς ἄνδρας Ἰαβὶς ὡς θάψαντας τοὺς τοῦ Σαουλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν νεκρούς.

W I 48 'Ο δὲ τοῦ Σαουλ ἀρχιστράτηγος Ἀβεννὴρ λαβὼν τὸν περί-
P I 71 λοιπον νιδὸν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τὸν Ἰεβουθί, βασιλεῖα ἐπὶ πάντα 20 τὸν Ἰσραὴλ, τοῦ Ἰούδα χωρὶς, ἀνηγόρευσεν. ἦν δὲ τεσσαρά-

12 τὸν om A. τὴν om A.

Fontes. Cap. 1. Iosephi Ant. 7 1 et 2. Regum 2 1—5.

1. Davidi recens a caede hostium reverso vir quidam Israelitarum stragem et Saulis ac Ionathae interitum nuntiat. rogatus num vera nuntiaret, respondet Saullem letali vulnere accepto cum ipse sese ob imbecillitatem occidere non posset, suam opem implorasse ne vivus in hostium potestatem veniret: injuriam igitur ut, qui gladio proprio iam incubuisset, eo ictu conficeretur, et sustulisse regem ut mandasset. quae ut vera crederentur, regii capitis coronam et armillas aureas Davidi offert. Saullem igitur et Ionatham David cum suis inquit, sed hominem illum supplicio afficit qui uncto domini manus attulisset. deinde iussu dei Chedronem ascendit, urbem Iudaicam, cum utraque uxore Achinoa et Abigaea, easque milites cum omni familia: ubi a tribu Iudaica rex declaratur. Iebino ob sepulti Saulis et Ionathae officium collaudat.

Abener autem Saulis dux reliquam herilem filium Iebosthem totius Israelitici populi, Iudaica tribu excepta, regem renuntiat, tam

κοντα ἐτῶν διὰ Ἰβουσιλευσεν ὁ Ἰεβοσθί, καὶ δύο ἔτη τῆς βασιλείας
 ἐκράτησεν. ὁ δὲ Ἀβεννήρ δι' ἀρχῆς ἰπουήσθη τὴν τοῦ Ἰούδα
 φυλὴν ὡς βασιλεύσασαν τὸν Δαβὶδ, καὶ ὤρμησε κατ' αὐτῆς.
 ἀπήντησε δ' αὐτῷ μετὰ δυνάμεως Ἰωάβ, ὃς ἦν τοῦ Δαβὶδ ἀρχι-
 στρατήγος. καὶ πρῶταν μὲν δαίδακε ἐξ ἐμάστις ἰμοτομῆχῃσιν
 στραταῖς· πάντων δὲ περικτότων ἐκείνων, καὶ ἕκαστον αἰ στρατιὰν
 ἀλλήλαις προσέβαλον, καὶ ἠττήθησαν οἱ τοῦ Ἀβεννήρ. Ἀβσαλὸν
 δὲ καὶ Ἀσαήλ ἀδελφοὶ Ἰωάβ. ὁ δὲ Ἀσαήλ ἐπὶ ποδῶν ἐπι-
 τησι αἰμυνοκίμωνος ἐδίωκεν ὕπαισθεν Ἀβεννήρ. ὁ δὲ ἀναστρέψας B
 10 πηρήνην· ἐπεὶ δὲ μὴ ἐπειθε, πληθεύσας αὐτὸν ἐξόπισθεν καιρῶς
 ἀπέκτεψε. τοῦ τεθνήσκοντος δ' οἱ σύγγονοι διὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ
 σφαγὴν ἐργάζονται μετέδωκε τὸν Ἀβεννήρ. ἐκείνος δὲ σιὰς ἐπὶ
 κορυφῆς ἐνὸς τῶν βουνῶν ἐβόησε πρὸς Ἰωάβ λέγων "μὴ παρῶμεν
 πρὸς μάχην ἄνδρας ὁμοεθνεῖς· καὶ Ἀσαήλ γὰρ ἡμᾶς ἡμεῖς μὴ πε-
 15 σθᾶς μοι συμβουλεύουσι ἀναστρέφειν, πάντες δὲν τέτραφαί τε καὶ
 ἰθύνει." παρὰ κλησὶν οὖν τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰωάβ ἠγγα-
 μνος ἀνακλητητῶν ἠχῆσαι κελούει τὴν σάλπιγγα καὶ τὴν διαφε-
 ἴστησιν. ἀρχὴν δὲ ἐξ ἐκείνου παρ' Ἐβραίοις ἔλαβεν ὁ ἐμφύλιος
 πόλεμος, καὶ δαίμνηται ἐπὶ πλείστον, τῶν μὲν τοῦ Δαβὶδ κρη-
 20 ταιωμένων, ἀσθενούντων δὲ γε τῶν τοῦ Σαούλ.

Ἐκείνησιν δὲ τῷ Δαβὶδ ἐν Χεβρὼν ὄντι ἐκ γυναικῶν δια- C
 φέρων υἱοὶ ἔξ, ὧν ἦν κριστότερος ὁ Ἀμμών. τοῦ δὲ Ἀβεννήρ
 παλλακῆ μιχθῆτος Σαούλ, ἠγωνάκησεν Ἰεβοσθί κατ' αὐτοῦ διὰ
 τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τοῦτο γέγονεν αἴτιον τοῦ

2 τοῦ om A.

anas quadraginta natum; qui bleannium imperavit. idemque Abener
 Iudaicae tribui ob Davidam regem creatum infensus bellum infert. cui
 Iobus Davidis imperator cum suis copiis occurrit: ac principio duodecim
 utrinque concurrunt; quibus magna caede sublatis, et exercitibus con-
 gressis, Abenerii succumbunt. Iobis fratres erant Abasa et Asahel,
 quorum hic pedum celeritate fretus Abenerem persequeretur: monuit ille
 ut rediret, non obtemperantem a tergo opportuno loca illato conficit.
 tam perempti fratres Asahelis caede irritati infesto cursu Abenerem
 petunt. at ille in vertice collis stans Iobum inclamat "ne inter popu-
 lares pugnam concites: nam et Asahel parum feliciter contemptis meis
 monitis occubuit." Iobus his verbis obtemperandum ratus receptul
 cum iubet ac persecutionem inhibet. existit Hebraeis hoc intestini
 belli exordium, quod longissimo duravit tempore, omni Davidicorum
 vires auferentur, Saulicorum minuerentur.

Davidi Chebrone habitanti e diversis uxoribus sex nati sunt filii,
 quarum natu maximus fuit Ammon. Iobosthis porro indignatio propter
 Abeneris cum patris Saulis pallice consuetudinem, causam illi praebuit

προσροῆσαι τὸν Ἀβεννήρ τῷ Δαβίδ. ὁ δὲ Δαβίδ στελλας πρὸς τὸν Ἰεβοσθὲ τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἐζήτηε Μελεχόλ. ὁ δὲ ἀποσπάσας αὐτὴν τοῦ ἀνδρός, ᾧ μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δαβίδ ἠρμόσατο αὐτὴν ὁ Σαούλ, ἀπέστειλε τῷ Δαβίδ. Ἀβεννήρ δὲ τοῖς γηραιοῖς τοῦ πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τοῖς ταξίρχαϊς διαλεχθεὶς 5
 D μεταθέσθαι συνήνεσε πρὸς Δαβίδ, τοῦτο καὶ πάντων προθυμουμένων. τοῦτο δὲ ποιήσας ἦκε πρὸς τὸν Δαβίδ ἐνέκτους πλοτεῖς ληψόμενος. καὶ δεχθεὶς ἀσμένως, ἀπήκει συναθροίσαν τὸ πλήθος, ἵνα παρὰ πάντων ἀναρρηθῆ ὁ Δαβίδ. ἔλθων δὲ πρὸς Χεβρὼν Ἰωάβ καὶ μαθὼν τὰ περὶ Ἀβεννήρ, δεικνὺς μὴ ὑπερβῆι 10 ἐκείνος αὐτοῦ, καταΐτα μὲν πολλὰ τοῦ ἀνδρός πρὸς Δαβίδ, μὴ κείθων δὲ στέλλει λάθρα τὸν καλέσσοντα τὸν Ἀβεννήρ ὡς ἐκ τοῦ Δαβίδ· κάκεινος ἀνέστρεψε. καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ Ἰωάβ, καὶ ὡς τι μυστικώτερον αὐτῷ διαλεχόμενος, πόρρω τῶν οἰκείων ἀπαγωγῶν αὐτὸν κτείνει, ξίφει πατάξας ὑπὸ λαγύνα. Δαβίδ δὲ 15
 P I 72 τοῦτο μαθὼν ἤλγησε σφόδρα καὶ τῷ τὸν ἄνδρα κτείναντι κατηράσατο, καὶ ἐθρήνησε τὸν θανάτῳ καὶ φιλοτίμως ἐνεταφίασεν. Ἰεβοσθὲ δὲ μετὰ μικρὸν ἐπιβουλεύεις ἐσφάγη κοιμώμενος. καὶ οἱ τοῦτον ἀνελόντις, δύο ὄντες, τὴν κεφαλὴν λαβόντις αὐτοῦ τῷ Δαβίδ ἀπεκόμισαν. ὁ δὲ οὐ μόνον μὴ κεχαρισμένα πρόξαι αὐτῷ 20 τοῦ ἀνδρός ἠγγήσατο, ἀλλὰ καὶ ἀναιρεθῆναι προσέτευξε, δίκας τοῦ φόνου πραττόμενος. εἶτα πᾶς Ἰσραὴλ πορεύεται πρὸς Δαβίδ, καὶ χροῖουσιν αὐτὸν εἰς βασιλεῖα πασιῶν τῶν φυλῶν. ἦν δὲ τριμ-

15 αὐτὸν om A.

20 πρόξαι A.

ad Davidem deficiendi. David, missis ad Iebosthem legatis uxorem suam Melcholem repetitum, obtinet et ea sibi a marito, cui viro exsulante a Sane desponsa fuerat, avulsa remitteretur. interim Abener cum senioribus populi et centurionibus agit ut ad Davidem se conferrent. quo haud gravatim ab omnibus impetrato, ad Davidem fide utriusque iureiurando firmata profectus, cupidoque exceptus, ad convocandum populum abit, ut David ab omnibus rex consalutaretur. Ioabus autem Chebronem profectus, Abeneris defectione cognita, cum virum apud Davidem multis criminibus obiectis frustra calumnias esset, clam nomine Davidis arcessendum curat. reversam et longius a suis, tanquam arcani quid cum eo acturus, seductum pugione in illa impacto perimit. quae res ingenti moerore Davidem affecti, adeo ut diras ultrices interfectori imprecaretur, et mortui exsequias magno cum lactu honorifice celebraret. paulo post Iebosthes per insidias dormiens occiditur, eiusque caput a duobus, qui facinus id perpetrarant, Davidi offertur. is vero adeo gratiam eis non habendam esse censuit, ut supplicio affici inberet ob caedem domini. deinde omnes Israelitae ad Davidem se conferant, eumque regem omnium tribuum unguunt. Iudaicae tribus regnum

κοιταίης Δαβὶδ ὅτι ἐπὶ τὸν Ἰούδα ἐβασίλευσεν, καὶ ἤρξεν ἐν Χεβρών τῆς τοῦ Ἰούδα μόνης φυλῆς ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ, τριάκοντα δὲ καὶ τρεῖς τοῦ παντός Ἰσραήλ.

2. Ἀπῆρε δ' ἐν Χεβρών αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ παραγέγονεν εἰς Ἱεροσόλυμα. κατήκουν δὲ τότε τὴν πόλιν καὶ τὴν γῆν ἐκείνην Ἰεβουσαῖοι, ὅθεν Ἰεβοὺς ἑκαλεῖτο ἡ πόλις. Χαναταῖοι δ' ἦσαν κατὰ γένος προσήκοντες. οἱ τοὺς τυφλοὺς καὶ χυλοὺς καὶ ἄλλως πενηρωμένους στήσαντες ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων ἐπὶ χλιῆ, μὴ παραχωρεῖν αὐτοὺς ἔλεγον τῷ Δαβὶδ τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσεῖναι. ὁργισθεὶς δὲ δὴ ταῦτα Δαβὶδ πολυεργαίᾳ τὴν πόλιν εἴλε, καὶ τοὺς Ἰεβουσαίους ἐκαῖθεν ἀσάμενος καὶ ἀνοικοδομήσας αὐτὴν εἰς ὄρομα οἰκίειν πόλιν Δαβὶδ ἐπωνόμασεν, καὶ Ἀβραάμ Σόλυμα καλουμένην. καὶ διετέρεθεν ἐν αὐτῇ βασιλείᾳ δομησάμενος. ἐγένοντο δὲ ἐπὶ παιδῶν αὐτοῦ ἐν γυναικῶν πλείονων καὶ παλλακῶν. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἰσχυράτευσαν κατὰ τοῦ Δαβὶδ, ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἐκινέουσαντος ἔξεσι μετ' αὐτῶν μετὰ τῆς ἰαντιῦ στρατιῆς καὶ νικᾷ. οἱ δὲ πολλοὶ πλείους συναδροουθέντες πάλιν ἐκήσαν. ἰρομέταν δὲ καὶ αὐδὶς τὸν Θεὸν τοῦ Δαβὶδ, ἐν τοῖς ἔλασι τοῦ Κλαυθμῶνος προσέταξεν ὁ Θεὸς ἀλλήλοισιν ὄν τῇ στρατιῇ, καὶ μὴ ἄλλως προσβάλλειν τοῖς ἀνακτοῖς πρὶν ἢ τὰ ἄλλα σαλεύεσθαι ἄρξονται. καὶ οὕτω ποιήσας τρέπει τοὺς πολέμους, καὶ ἄχρι τῶν ὄρων αὐτῶν διώκων αὐτοὺς ἔκτεινε. μετὰ ταῦτα συνεκάλεσε Δαβὶδ τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας καὶ ἕπαντα τῶν

23 αὐτῶν om A.

Fontes. Cap. 2. Iosaphi Ant. 7 3—5. Regum 2 5—9.

suscipit David anno aetatis trigesimo, eique soli Chebrone annos septem imperavit, genti vero universae tres et triginta.

2. Regno confirmato Chebrone cum suis Hierosolyma proficiscitur. Iebusaei tam urbem illam et terram tenebant, cognati Chananaeae, a quibus ipsa etiam urbs Iebus appellabatur. ii caecis et claudis aliisque mutilatis ad propugnacula per derisum collocatis, eos aiant urbis ingressu Davidem prohibuituros. quo ludibrio commotus David urbem obsidiane capit et Iebusaeis inde pulsus instaurat ac de suo nomine Davidis urbem vocat, cum Abrahami temporibus Solyma dicebatur; constructaque regia ibi habitat. liberos e pluribus uxoribus et concubinis suscipit. alienigenas bellum inferentes dei nutu cum suis copiis egressus vincit, qui cum exercitu longe maiori reparato denno adcesserunt, David oraculo consulto in lucis Luctus considerare iubetur cum exercitu, neque prius hostes aggredi quam luci agitari coepissent. parat David, hostes fundit et usque ad fines ipsorum caedibus persequitur. post haec sacerdotes et Levitas omnemque populum Cariathiarim convocat, arcam-

λαδὸν εἰς Καριωτιδαίην. καὶ ἐπιβήσασα οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν
 D κυρίου ἐφ' ἑμαῖαν κωνήν, κατήγοντες αὐτὴν ὡς Ἱεροσόλυμα.
 καὶ ὁ λαὸς καὶ ὁ βασιλεὺς ἦδον ἑμπερῶσθαι αὐτῆς πορευόμενοι.
 ἀνατραπηῆναι δὲ κενδυνουόσης τῆς κιβωτοῦ, Ὁζάν ὁ υἱὸς τοῦ
 Ἄμιναδάβ ἐπέτενας τὴν χεῖρα κατέσχευεν αὐτὴν καὶ ἐπεστήριξε μὴ
 πεσεῖν. θνήσκει οὖν αὐτίκα, ὀργισθέντος τοῦ θεοῦ ὅτι ἤψατο
 τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ μὴ ἔρωστο· καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκείνος ἐντεῦθεν
 Διακοπή. καὶ ἠδραβήθη Δαβὶδ εὐαγγελεῖν εἰς τὴν πόλιν τὴν
 κιβωτὸν, κατέβητο δὲ αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀβεδδάρᾳ Δαυὶδ
 ἀνδρός· καὶ ἦν ἐκεῖ τρεῖς μῆνας, καὶ ἀπήλυσεν ὁ οἶκος τοῦ
 ἀνδρός ἐκείνου πολλῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀκούσας Δαβὶδ μετεκό-
 μισεν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν εἰς τὴν πόλιν τὴν ἑαυτοῦ, ἐπὶ χορῶν

P I 78 προαγόντων. καὶ πῶτος τὴν κωνίαν ἔκρουε καὶ ἐχόρευε κλάζων.
 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ὀργισμένη καὶ σαρπῶντα ἡ γυνὴ αὐτοῦ Μελχὼλ
 ἐμμεμῆστο αὐτῷ ὡς ἀσχημονοῦντι· ὁ δὲ οὐκ ἀπέδιδου εἶπεν, ἐπεὶ 15
 μὴ ἀσχημοσύνη ταῦτα, γινόμενα εἰς θεόν. εὐήνησκον δὲ τὴν
 κιβωτὸν καὶ κατέβητο εἰς τὴν σιχηὴν ἣν ἐπηξεν αὐτῇ ὁ Δαβὶδ.
 εἶτα οἶκον δομήσασθαι τῇ κιβωτῷ ἠβουλήθη. καὶ ὁ θεὸς τῷ
 προφήτῃ Νάθαν ἐπιτίλλεται εἰπὼν τῷ Δαβὶδ ὅτι "οὐ σὺ οἰκοδο-
 μήσεις μοι οἶκον, ἀλλ' ὁ υἱὸς σου, ὃς σοῦ θανόντος τὴν βασι- 20
 λείαν σου διαδέξεται." ταῦτα τοῦ προφήτου τῷ Δαβὶδ ἀπαγ-
 γελαντος ἐκείνος εἰς εὐχαριστίαν ἐτόκαστο. καὶ μετὰ ταῦτα
 ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους καὶ κατετροπώσατο αὐτοὺς καὶ τοὺς

1 of om A. 4 ὁ ζῶν A. Ὁζά (cod. Alex. ἀζά) LXX, Ὁζᾶς
 Iosephus. 5 ἀμινάδαμ A, ut p. 99 v. 21. ἀπιστήριξε A.
 10 ἐκεῖ τρεῖς μῆνας] ἐπὶ μῆνας τρεῖς A.

quo in cartum novum sublatam sacerdotes Hierosolyma advehunt, populo
 et rege cum cantu antecedentibus. quae cum in periculo esset ne ever-
 teretur, Ozan filius Aminadabi extensa manu eam tenens a lapsa de-
 fendit, iratoque deo, quod homo profanus eam contrectasset, statim
 moritur. unde locus ille Diacones nomen obtinuit. veritus itaque David
 in urbem introducere arcam, domi Abedarnae Levitae deposuit: apud
 quem tres menses mansit, ac viri illius domus multis bonis affecta est.
 quo David audito eam in urbem suam transfert, septem coetibus prae-
 cedentibus, cinnynam ipse pulsans et haddibundus saltans. quem Melchol
 uxor saltantem et exultantem conspiciens, ut indecora se gerentem in-
 crepat. at ipse etus facti non pudere se ait, neque indecora esse illa,
 ut quae ad dei honorem referrentur. sic arcam intulerunt et in taber-
 naculo, quod David in eum usum creaverat, collocarunt. caeterum aedem
 illi exstructuram Nathan propheta iussu dei deterrrens "non tu" inquit
 "aedem mihi construes, sed filius tuus, qui regnum te mortuo suscep-
 turus est." his David a propheta nuntiatis ad gratiarum actionem
 conversus est. post alienigenas eorumque sedes caedit fugatque et

συμμάχους αὐτῶν, καὶ τὴν Συρίαν ὑπέβαρον ἐπιθήσαντο, φρουρὰν B
 ἐν Δαμασκῷ καταστήσαντες. καὶ ἐν τῇ ἐπιπολεμηγενίᾳ ἐκάταξε
 τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ ἤγαγον πάντες Ἰδουμαῖοι δοῦλοι τῷ Δαβὶδ.
 μνηστῆρες δὲ ὁ Δαβὶδ τῶν πρὸς Ἰωνάθαν τῶν τοῦ Σαουλ συν-
 5 θηκῶν, ἐξήγησεν εἰ τις ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαουλ ὑπολλέλειται·
 καὶ μαθὼν περιεῖδαι τοῦ Ἰωνάθαν υἱὸν βεβλαμμένον τοὺς πόδας,
 Μιμψιβουθὲ κεκλημένον, μετεκάλειτο αὐτὸν καὶ ἐχαρίσατο τὴν
 τοῦ πόσιου κῆσαν ὑπαρῆν τῷ ἀνδρὶ, καὶ ὁμοδαιτον ἐπιπέθου δού-
 10 λου εἶναι ἐκέλευσε, καὶ τοὺς πατέρας οἰκέτας αὐτῷ προσεπέτα-
 λεν· ὃν ἐπὶ Σιβὰ καλουμένην ἐπιτροπέωσεν τῶν δεδοσθημένων τῷ
 αὐτοῦ κυρίῳ ἐπέτριψε καὶ προσάγειν ἐκέλευε τὴν ἐκείθεν ἀφί-
 15 λειαν. ὁ δὲ Μιμψιβουθὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἔκει καὶ συνοσιεῖτο C
 τῷ βασιλεῖ.

3. Κατὰ δὲ τὸν τότε χρόνον τέθνηκεν ὁ τῶν Ἀμμανιτῶν
 15 βασιλεὺς φίλος ὢν τοῦ Δαβὶδ, ἐπὶ νεῖψ Ἀννῶν, ὃς τὴν πατρικὴν
 ἀρχὴν διεδέξατο. ἐπεμψεν οὖν πρὸς Ἀννῶν ὁ Δαβὶδ τοὺς παρη-
 γορήσαντας τὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ λύπην αὐτοῦ καὶ τηρεῖν τὴν φίλιαν
 ἀπαγγελοῦντας καὶ ἐπ' αὐτῷ τὸν Δαβὶδ. ὁ δὲ κατακούσας εἶναι W I 50
 τοὺς κειραθέντας ὑπειληφώς, ζυρήσας αὐτῶν παρὰ μέρος τοὺς
 20 πλόγους καὶ περιεμῶν τὰ ἡμίση τῶν ἐπιπολεμηγενίων αὐτῶν, ἐξαι-
 σιεῖλε τοὺς ἀνδρας. οὗς οὕτω διακειμένους ἰδὼν ὁ Δαβὶδ τὸ
 τῆς στρατιᾶς ἀμαυρώτατον τῷ ἀρχιστρατήγῳ δόσας Ἰωάβ κατὰ
 τῶν Ἀμμανιτῶν ἐξαιεῖσιν. καὶ συμβαλὼν ἐκείνοις ὁ Ἰωάβ D

5 alterum τοῦ om A. 9 ἰάτας A. 15 τοῦ] τῷ A.
 17 αὐτῷ A. 19 ἐφοίτας A.

Fontes. Cap. 3. Iosephi Ant. 7 6 et 7. Regum 3 10--12.

Syriam sibi vectigalem reddit, praesidio Damasci collocato. in redita
 hem Idumaeos sternit, omnibus in servitatem redactis. deinde recor-
 datus scilicet cum Ionatha Saulis filio foederis, quaerit num quis ex eius
 familia superstes sit; cognitoque Ionathae filium Memphibosthem nomine
 captum pedibus supereasse, arcossit hominem, omnes avitas opes ei donat,
 victa secum communi perpetuo uti iubet, paternis etiam servis ei tra-
 ditis. quorum unam Sibam procuratorem facit, ut proventus fundorum,
 quos herus dono acceperat, colligeret. sic Memphibosthes Hierosolymis
 habitat, mensaque regia fruitur.

3. Sub id tempus Ammanitarum rex Davidis amicus moritur,
 Amone filio relicto patrii regni successora. ad eum David legatos
 mittit qui luctum eius consolarentur, simulque nuntiarent Davidem ani-
 citiam erga illum quoque conservaturum. at ille exploratores esse lega-
 tos suspicatus, rasis ex parte barbibus eorum et semisse palliorum prae-
 secto dimittit homines. quos cum sic affectos David videret, Iobabum
 tradita validissima parte copiarum contra Ammanitas mittit: qui com-

αὐτοὺς τε καὶ τοὺς συμμάχους Σύρους ἤτις· καὶ πρέπονται εἰς
φωγῆν. εἰ δὲ καὶ πάλιν συμμάχους προσειληφότις πρὸς πόλεμον
ἤϊσαν. καὶ ὁ Δαβὶδ ὄνν πάση τῇ στρατιᾷ συμβαλὼν αὐτοῖς
πολλοὺς μὲν ἀπέκτελλεν, ὁ δ' ἐξάρχων τῆς τῶν ἐναντίων δυνάμεως
Σοβακ τραυθεὶς καιρίως ἐν τῷ πολέμῳ τέθνηκεν ἐκ τοῦ τραύ- 5
ματος. οἱ σύμμαχοι δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν, Σύροι ὄντες ἐκ Μεσο-
ποταμίας, ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῷ Δαβίδ. αὐθις δὲ τὸν Ἰωάβ
ἐπέπομφε κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν· ὃς συγκλείσας αὐτοὺς εἰς τὴν
P I 74 τῆς χώρας αὐτῶν μητρόπολιν ἐπολιόρκει.

Δαβὶδ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις διάγων καὶ ἐκ τῶν βασιλείων 10
ἰδὼν γυναῖκα κατ' οἶκον λουομένην, Βηρσουβὲ καλουμένην,
ἠρώσθη αὐτῆς. καὶ μεταστελλόμενος τὴν γυναῖκα ἐμίγη αὐτῇ.
ὡλλαβοῦσα δὲ τῷ βασιλεῖ τὸ πρῶγμα ἐδήλωσεν. ὁ δὲ τὸν
ἄνδρα αὐτῆς ἐκ τῆς πολιορκίας ἐκάλεσεν, Οὐρίαν ὠνομασμένον,
καὶ ἐρωτήσας περὶ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἐκ τοῦ δέλνου αὐτῷ 15
παρουχῶν, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐκίλευσεν ἀπέλθεῖν. ὁ δὲ οὐκ
ἀπήλθε, μὴ δίκαιον εἶναι φήσας τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς οὐστρα-
τιώτας ταλαιπωρεῖσθαι ἐν τῇ παρεμβολῇ, αὐτὸν δὲ μετὰ τῆς
γυναικὸς συνενεθῆσθαι. πάλιν δὲ τοῦ βασιλέως προτρέπομένου
αὐτὸν οἰκαδὲ ἀπέλθεῖν, καὶ δεξιωσαμένου αὐτὸν προπόσειν, ὡς 20
B βασιλείων κατέδαφθεν. ἀπέστειλεν ὁδὸν πάλιν εἰς τὸ στρατόπεδον
τὸν Οὐρίαν ὁ βασιλεὺς, γραφὴν αὐτῷ ἐγχειρίσας, πρὸς Ἰωάβ

1 καὶ γρ. ε. φωγῆν om A. 3 ἴσαν A. 14 τῆς πολιορκίας]
τοῦ πολέμου A. 21 μέθην] μέσην A. 23 γρ. α. ἐγχειρίσας A,
καὶ γρ. α. ἐγχερίσας PW.

misso praelio et ipsos et foederatos eorum Syros vincit. Illi post fugam
denno adocitis sociis bellum redintegrant. tum David cum toto exercitu
eos adortus multos caedit, Sobacum hostiliū legionum ducem graviter
vulnerat: quo ex illo vulnere mortuo, Syri ex Mesopotamia socii Amma-
nitarum deditionem faciunt. David Ioabum rursus contra Ammanitas
mittit; qui eos in illius terrae metropolim compulsos obsidet.

David Hierosolymis degens, cum e regia mulierem nomine Bersabem
domi lavantem conspexisset, cum illa arcessita rem habet. quae cum se
esse gravidam regi indicasset, Uriam (sic enim maritus eius vocabatur)
ab obsidione avocatur, et de exercitu percontatus, missis de cena ferculis,
domum ire iubet. verum ille non abit: neque enim decere, cum dux et
commilitones in castris aerumnas ferant, se cum uxore concumbere.
rege iterum hortante ut domum iret, et pocula fere neque ad ebrie-
tatem urgente, ille pro regiae foribus somnum capit. itaque Uriam in
castra remittit rex, traditis ad Ioabum litteris, quibus ille iubebatur

ἐπιγελομένην στήσαι τὸν Οὐρίαν ἔνθα τῶν πολεμίων τὸ θυματο-
 χύτατον, καὶ ἀποστραφῆναι τοὺς σὸν ἀπὸ, μόνον λιπόντας
 ἐκεῖ, ἢ ὅπως ἀναμετρή. καὶ γέγονε κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως
 ἐπιτάγμα, καὶ ὁ Οὐρίας ἀπέθανεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἐπένησεν
 5 ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ, παυσανμένη δὲ τοῦ πένθους ὁ Δαβὶδ ἔλαβεν αὐ-
 τήν εἰς γυναῖκα· καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν. ὁ δὲ θεὸς ὠργισθεὶς,
 καὶ τὸν Νάθαν ἔστειλε πρὸς Δαβὶδ. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα
 ἐλάθων ἔφη “δύο ἦσαν ἄνδρες, ὁ μὲν ἔχων ποιμνία καὶ βουκόλια,
 ὁ δὲ μίαν ἀμνάδα ἐκέκτητο. ξενισθέντος δὲ τινος τῷ πλουσίῳ,
 10 οὗκ ἐκ τῶν οἰκείων ἔδυσεν, ἀλλὰ τὴν μίαν λαβὼν ἀμνάδα τοῦ
 πένθους ἔσφαξε καὶ τὸν φίλον εἰστίωσεν.” καὶ ὁ Δαβὶδ τὸν
 τοῦτο ποιήσαντα τὴν μὲν ἀμνάδα εἰς τετραπλοῦν ἀποδοῦναι,
 ἐκεῖνον δὲ θανάτῳ καταδίκασε. Νάθαν δὲ “καθ’ ἑαυτοῦ τὴν
 ψῆφον” εἶπεν “ἐξήνεγκας ὦ βασιλεῦ· σὺ γὰρ εἰ ὁ εἰργασμένος
 15 τοῦτ’ ἀνόμημα.” καὶ τὴν μοιχείαν αὐτῷ καὶ τὸν φόβον κατέ-
 λεγε, καὶ τὴν διὰ ταῦτα ὀργὴν τοῦ θεοῦ, καὶ ὅσα πέλαται προ-
 κατήγγειλε, θανάτῳ δὲ καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἐκ τῆς μοιχείας αὐτῷ
 γεννηθέντα. ὁ δὲ Δαβὶδ “ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ” περπαθῶς
 ἐπέβησε, καὶ ὁ Νάθαν παραβιβασθῆναι αὐτῷ παρὰ τοῦ θεοῦ
 20 τὸ ἡμάρτημα ἀπεκρίνατο. ἑνὸς μετέπειτα ὁ ἐκ τῆς Βηρσαβιέ
 γεννηθεὶς, καὶ ἤλκει σφόδρα Δαβὶδ, ἔφ’ ἡμέραν τε ἑβδόμην
 ἀπόστος ἦν καὶ μελανιμοσήσας, καὶ ἐπὶ σάκκου πεσὼν ἔδειτο
 τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ παιδός. τῇ δὲ ἑβδόμῃ τέθηκε ὁ
 μὲν παῖς, αὐτὸς δὲ τοῦτο μαθὼν ἐξανίσταται καὶ λουσάμενος

5 αὐτὴν ἔλαβεν A.

14 ψῆφον ἡνεγκας βασιλεῦ A.

statuere Uriam qua pugna esset asperrima, deserique ibi solum, red-
 ctis caeteris, ut ita perimeretur. sunt iussa regis, Urias occiditur,
 ab uxore laetatur; statimque luctu mulier Davidi nubit ac filium parit.
 ob hoc facinus iratus deus Nathanem ad Davidem mittit, qui cum rege
 congressus, hunc in modum locutus est. “duo viri fuerunt, quorum
 alter greges et armenta habuit, alter unam duntaxat agnam. cum autem
 hospes quidam ad divitem divertisset, non de suis immolavit, sed pau-
 peris agnam mactatam amico epulandum apposuit.” ibi David cum qui
 id fecerit quadrupli et capitis condemnat. tum Nathan “contra te ipsum”
 inquit, “o rex, sententiam tulisti: tu enim id facinus edidisti,” eique
 adulterium et caedem commemorat, et iram dei propter illa et clades
 imminentes denunciat, atque inter caetera mortem filii ex adulterio
 geniti. David se peccasse deo cum dolore exclamat, Nathan vero deum
 eius peccatum ab illo removisse respondet. post haec natus ex Bersabe
 filius aegrotat: David magno dolore affectus ad septimum diem cibo ab-
 stinet, pullaque vacante indutus et in sacco iacens deum pro vita pueri
 deprecatur. septimo die puer moritur: quo ille cognito surgit, lavat,
 Zonarac Annales. 9

καὶ μεταμορφωσάμενος τῷ θεῷ ψόχαριστοῖται καὶ τρέφεται αὐτῷ
 W I 51 ἑτοιμασθῆναι ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἰθαυμάζων ἐπὶ τοῖς γενομένοις εἰ
 τοῦ βασιλέως θεράποντες, ἐκεῖνος "ἔτι μὲν ζῶντος τοῦ παιδός"
 εἶπεν, "ἐλλείπων παρακληθῆσθαι τὸν θεόν, ἱταπείνουν ἑαυτὸν
 καὶ ἐκείνον," ἤδη δὲ θανάσιος εἰς μάτην τὴν λύπην καὶ τὴν 5
 P I 75 περὶ ἐκείνου γίνεσθαι δέησιν. ἔτι δὲ ἔτεκε Βηρσαβεί τῷ Δαβὶδ
 υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Σολομῶντα.

Ἰωάβ δὲ πολιορκῶν τοὺς Ἀμμανίτας ἐν στενῷ κομιδῇ τὴν
 ἄλωσιν εἶχε τῆς πόλεως, καὶ ὄηλοι τοῦτο τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ
 ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ τὴν πόλιν παρέλαβε καὶ εἰς διαρπαγὴν τῇ 10
 στρατιᾷ ἀφῆκεν αὐτήν, τὸν δὲ τοῦ βασιλέως αὐτῆς στέφανον
 αὐτὸς λαβὼν ἐφόρει, ἔλκοντα χρυσοῦ τάλαντον καὶ λίθων ἔχοντα
 τῶν κολυτίμων· τὸ δὲ τῆς πόλεως πλήθος διέφθειρεν. οὕτως
 δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι πεποτήκη τῶν Ἀμμανιτῶν. καὶ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ ἐπανέβηκεν. 15

4. Ἦν δὲ τῷ Δαβὶδ θυγάτηρ Θάμαρ ὀνομασμένη, ὁμο-
 μήτριος ἀδελφὴ τῷ Ἀβισαλώμ· ταύτης ἦρα Ἀμων ὁ πρωτότοκος
 B υἱὸς τοῦ Δαβὶδ, καὶ ἦν ὁ ἔρως πολὺς ὡς καὶ νοσῆσαι τὸν ἐρῶντα.
 ἀφικόμενον δὲ τοῦ πατρὸς πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἤξιώσεν αὐτὸν
 παραγενέσθαι τὴν Θάμαρ εἰς ὄνηρσίαν αὐτοῦ· ὁ δὲ κατένευσεν. 20
 ἦκεν οὖν ἡ Θάμαρ καὶ ἠτοίμασεν αὐτῷ κολλυρίδας. ὁ δὲ πάντας
 ἐξέπεμψε, μόνην δὲ τὴν ἀδελφὴν ὑπηρετήσασθαι ἤξιον αὐτῆς.
 τῆς δὲ κόρης μόνης περιλεμφθείσης βιάζεται αὐτήν, καὶ διακο-

1 te post θεῷ add A. 3 ἔτι μὲν A, μὲν ἔτι PW. 13 διέ-
 φθειρεν A Iosephus, διέφθειραν PW.

FORNUS. Cap. 4. Iosephi Ant. 7 8 et 9. Regum 2 13—16.

veste mutata gratias deo agit, et mensam parari sibi iubet. quae regis
 ministris admittantibus, David "viveate" inquit "puero quem habebam
 exorandi dei, meque humilem ac supplicem procebam; nunc illo mortuo
 et moeror et preces pro illo fuerint irrita." sed Bersabe alium Davidi
 filium parit, quem Salomonem nominavit.

Interea Iobab Ammanitas in extremas obsidionis angustias esse
 redactus regi significat. qui eo profectus urbem capit et militibus diripi-
 endam donat; sed coronam regis auream, talenti pondere, gemma
 pretiosa praeditam, ipse gestandam sibi sumit; urbanam multitudinem
 trucidat, aliisque oppidis eodem modo tractatis Hierosolyma regressus.

4. Habebat autem David filiam Thamar, uterinam Absalonis
 sororem. eam primogenitus Davidis filius Amnon vehementer deperibat,
 adeo ut ex amore in morbum incideret. decumbentem pater inivit:
 orat ille ut Thamarem mittat, quo sibi ministret. annuit pater: venit
 puella, placentis ei parat. Amnon omnes discedere iubet, solamque
 sororem sibi ministrare. tum puellam solam nactus vi stuprat; et con-

φήσας αὐτὴν μίσος αὐτίκα ἔσχεν ἀντίθετον τοῦ πρὶν ἔρωτος,
 καὶ ἀπίετοι παραχρημα ἐκλένε, καὶ κελύει τῷ οὐκίτη αὐτὴν
 ἐκβαλεῖν. ἐκείνη δὲ διὰ τε τὴν βίαν καὶ τὴν ὕβριν περιαλγήσασα
 διαρρηγγυσι τὸν χιτῶνα, καὶ κόνιν καταπασσομένη τῆς κεφαλῆς
 5 ἐπορεύετο θρηνοῦσα. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῆς Ἀβισαλωμ ἠσυχάσαι
 αὐτῇ συνεβούλευσεν, ἐμνήια δὲ τῷ Ἀμὼν διὰ τὴν ἀδελφὴν. C
 ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὸ συμβῆν ἤχθετο μὲν, λυπήσασα δὲ τὸν
 Ἀμὼν οὐκ ἤθελεν εἶναι πρωτότοκος ἦν αὐτῷ. διετηρέδος δὲ
 παρελθούσης κείρειν ἔμελλεν ἄκρι τὰ ἴδια πρόβατα ὁ Ἀβισαλωμ,
 10 καὶ εἰς πότον τοὺς ἀδελφοὺς συνεκάλεσεν. ἐντειλατο δὲ τοῖς
 ὑπηρετομένοις αὐτῷ, προχωροῦντος τοῦ πότου παύσαι τὸν
 Ἀμὼν καὶ ἀποκτείνειν. καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ παῖδες Ἀβισαλωμ.
 ἰδόντες δὲ οἱ λοιποὶ τοῦ βασιλέως υἱοὶ τὸ γενόμενον ἔφυγον.
 φήμης δὲ προελθούσης ὡς ἔκτεινε πάντας τοὺς τοῦ βασιλέως υἱοὺς
 15 ὁ Ἀβισαλωμ, διέρρηξε τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ καὶ ἔπιεσεν
 ἐπὶ τὴν γῆν θρηνοῦν. ἐν τοσούτῳ δ' ἤκασι οἱ τοῦ βασιλέως υἱοὶ
 καὶ τὸν φόνον τοῦ Ἀμὼν πενθοῦντες ἀπήγγειλαν. Ἀβισαλωμ D
 δὲ ἀπέδρα πρὸς τὸν πάππον τὸν πρὸς μητρός, τὸν βασιλεῦ τῆς
 Γ' 19, καὶ ἐπὶ τριετίας ἦν διώγων ἐκεῖ. τῆς ἡμέρας δὲ τῷ χρόνῳ
 20 λωφισάσης καταλλαγῆναι τὸν βασιλεῦ τῷ Ἀβισαλωμ ὁ Ἰωάβ
 ἔσοφίσασατο. γέντιον γάρ τι παρεσκεύασεν ὡς πενθοῦν τῷ βασιλεῖ
 προσελθεῖν καὶ ἀποδύρεσθαι, εἶτι δύο παιδων ὄντων αὐτῇ, καὶ

4 καταπασσομένη A, καταπασσαμένη PW. 5 αὐτῆς om A.

6 ἐμνήια δὲ τῷ A, ἐμνήια δὲ PW. 9 πρόβατα] κοίματα A.

15 prius ὁ add A. 16 τὴν add A et Ios. 19 Γ' 19]

immo Γ' 20, secundum LXX et Iosaphum. 20 ἔσοφίσασατο

ἰωάβ A.

festim ardens ille amor in par odium convertitur: ac statim illam disce-
 dere et a famulo viciis iubet. Illa et raptus et contumelias dolore tunicam
 rampit et pulvere consperso capite plorans abit. Absalon sororem
 quietam esse iubet, pertinaci contra Amnonem ira aestuans. nam rex
 etiam facinus illud iniquo forebat animo, filium tamen, quod primogenitus
 esset, contristare nolebat. elapso biennio suas oves tonsurus Absalon
 fratres ad comensationem convocat, mandato prius ministris dato ut gli-
 scente comotatione Amnonem trucidarent. parent illi: quo visio reli-
 qui regii filii fugiunt; ortoque rumore omnes eos ab Absalone caesos,
 David vestes suas lacerat et humi stratus lamentatur. interea caeteri
 veniunt, Amnonis caedem moesti nuntiantes. Absalon ad maternam
 avam Gethae regem confugit, et triennium ibi commoratur. regis ira
 spatio temporis paulo remissione facta, Ioab Absaloni regem huiusmodi
 commento reconciliare nititur. subornat mulberculam quae lugubri specie
 regem adeat, conquerens duos sibi fuisse filios quorum unus alterum

Θατέρου τὸν ἕτερον πτείναντος, οἱ συγγενεῖς ἀνελεῖν ζητοῦσι τὸν περιόντα διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ δέσθαι τοῦ βασιλέως χαρίσασθαι αὐτῇ τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν. ἡ μὲν οὖν προσελθούσα τῷ βασιλεὶ περιπαθῶς εἶπε ταῦτα, ὃ δὲ βασιλεὺς τὴν ζωὴν

P I 76 αὐτῇ χαρίσασθαι τοῦ παιδὸς ἐπηγγέλματο. καὶ ἡ γυνὴ χάριτας 5 ὠμολόγει αὐτῷ· “ἴνα δ’ ἐχέγγυον εἶη μοι τῶν ὑπεσχημένων” εἶπε, “πρῶτος αὐτὸς τῷ οικείῳ νῆφ διαλλάγηθι, καὶ μὴ τῷ φόνῳ τοῦ παρὰ γνώμην σου θανόντος νιοῦ προσθήσεις ἐκούσιων ἕτερον.” συνῆκεν ὁ βασιλεὺς σκῆψιν εἶναι τοὺς λόγους τῆς γυναικός, καὶ τούτους σοφισθῆναι παρ’ Ἰωάβ, καὶ κατάγειν αὐτῷ 10

W I 52 ἐπέτρεψε τὸν Ἀβισαλώμ. καὶ πορευθεὶς Ἰωάβ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ· εἰς ὅσιν δ’ ἔλθειν οὐ συγκεχώρητο τῷ πατρί.

Μετὰ δὲ ταῦτα κατηλλάγη ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀβισαλώμ, καὶ καλέσας αὐτὸν συγγνώμην αἰτήσαντι δέδωκε καὶ ἀμνηστίαν τοῦ ἁμαρτήματος ἐπηγγέλματο. Ἰππους δὲ καὶ ἄρματα προσκτησά- 15 B μνος ὁ Ἀβισαλώμ καὶ πολλοὺς ὄπαστους, καθ’ ἐκάστην ἀπήει πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ πρὸς χάριν τοῖς πλήθεσι ὁμιλῶν, ἐνόειν αὐτῷ πολλοὺς παραιοκύνειν. ἤδη δὲ τετραετίας παραρρησίσης μετὰ τὴν κἀθοδὸν σκῆπτεται θυσίας χάριν εἰς Χιβρὼν ἀπελθεῖν, 20 ὡς εὐχὴν τοῦτο πεποιηκὼς τυχάνων ἐν τῇ φυγῇ· καὶ ἀφείθη 20 πρὸς τοῦ πατρός. ἀπελθὼν δὲ πρὸς πολλοὺς διεπέμψατο, καὶ πλείστοι πρὸς αὐτὸν συνερρήσαν, πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ Ἀχτόφελ ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σύμβουλος, καὶ ὑπὸ πάντων

B σου om A.

11 Ἰωάβ om A.

16 ὁ om A.

ἀπὸ A.

occiderit: nunc cognitos superstitem ad caedem quaerere ob parricidium: orare igitur regem ut salutem filii sibi condonet. Illa haec apud regem perquam dolenter exponit: rex filii salutem illi se donatorum pollicetur. tum mulier gratias agit, “sed ut pignus” inquit “habeorum promissi tui, tu ipse, o rex, in primis tuo filio reconciliare, neque cum caede filii te invito facta voluntariam coniunxeris.” animadvertit rex commentum esse preces mulieris Ioabo auctore excogitatum, eique Absalonis reducendi dat potestatem. Ioabus igitur eum Hierosolyma reducit, ea tamen condicione ut ne in conspectum patris veniret.

Postea rex Absaloni reconciliatus eum ad se vocat, petentique veniam dat et oblivionem iniuriae promittit. restitutus in integrum Absalon, equis curribus et multis satellitibus comparatis, regiam quotidie frequentat, populumque blandis alloquiis delinens multorum gratiam colligit. iam quattuor annis a reditu elapsis, fingit se religionis ergo Chebronem profecturum ad exsolvenda vota quae in exsilio fecisset. annit pater. ille digressus passim dimittit nuntios: plurimi ad illum confluant, ac praeter caeteros Achitophel, patri eius a consiliis. ita

βασιλεὺς ἀνερεθήθη. τοῦτο γινώσκων ὁ Δαβὶδ ἀπήρει μετὰ τῶν περὶ
 αὐτὸν ἐξ Ἱερουσαλήμ· καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἐπὶ Σαουλ
 συνόντες αὐτῷ ἀδίδας αὐτῷ συνεξώρμησαν. ἠγγέλῃ δὲ καὶ Ἀχι- C
 τόβηλ προσφρὲς τῷ Ἀβισαλώμ· ὃ καὶ τὸν φόβον αὐτῷ μελίζονα
 5 καὶ πλείονα τὴν λόπην ἐποίησεν. ἐπεκαλιῖτο δὲ τὸν θεόν, καὶ
 τὴν κρίσιν ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνῳ ἐπέτρειπε. Χουσι δ' ἑταῖρος ὢν τοῦ
 Δαβὶδ, κατὰ γνώμην αὐτοῦ ψευδαντιμολεῖ πρὸς Ἀβισαλώμ.
 πρόσωπι δὲ τῷ Δαβὶδ ἀπιόντι ὁ δούλος τοῦ Μιμφιβοσθὲ Σιβᾶ,
 ζεῦχος ἄγων ὄνων φερόντων τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοῦ δεσπότου
 10 κατηγορῶν ὡς μείναντος ἐν Ἱερουσολύμοις καὶ προσδοκῶντος αὐτῷ
 τὴν βασιλείαν περιελεύσεσθαι, οἷα τοῦ πλήθους αἰρησομένου
 αὐτόν. ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτοις Δαβὶδ, καὶ πάντα ὄσα τῷ
 Μιμφιβοσθὲ πρὶν ἰδωρῆσθαι τῷ Σιβᾶ ἔχαρισται. εἶτα ἔπεισιν D
 αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Σεμεὶ, ἠγήρ ἐκ τῆς συγγενείας Σαουλ,
 15 καὶ λίθους κατὰ τοῦ βασιλέως ἠκόνηζε καὶ κατηρῶτο αὐτῷ
 καὶ ἄσθρα αἱμάτων ὠνόμαζε καὶ παράτομον. τῶν δὲ μετὰ
 Δαβὶδ ὁρμῶντων ἀνελθὼν τὸν Σεμεὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀφῆκεν,
 εἰπὼν "κύριος εἶπεν αὐτῷ ταῦτα ποιεῖν, ἄφειτε αὐτόν." καὶ
 ἔλθων εἰς τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ τοὺς μετ' αὐτοῦ κεκοπιακότας
 20 ἀνέκρυξεν.

3 ἠγγέλθη A. 4 post μελίζονα A add σείσω. 13 εἰβᾶ A
 qui paulo supra σιβᾶ: eo enim in codice nominum quorundam alias
 indeclinabilium casus nominativi et accusativi acuta syllaba finiuntur,
 genitivi et dativi circumflexa; talia sunt εἰβιδιόν, ἡλιού, ἰηού,
 ἀσά, θεοσά p. 89 sq. ed. Paris. allam legem sequuntur ibidem
 ἀχιά, ἡλά, aliam λαμβρῆ. 17 τῷ σεμεὶ A.

rex ab omnibus salutatur. hoc David cognito cum iis quos circum se
 habebat Hierosolyma egreditur, comitantibus etiam sexcentis illis quo-
 rum sub Saule opera usus fuerat: neque ulla res moerorem et metum
 eius magis auxit, quam Achitophelis transfugium. sed deum invocat et
 omnem illi eventum permittit. Chusus etiam Davidis amicus de illius
 sententia defectione simulata se ad Absalonem confert. inter profici-
 scendum occurrit Davidi Memphibosthis servus Siba, ingum asinorum
 agens comestum ferentium, et horum accusans quod Hierosolymis
 maneret ac regnum populi suffragis ad se rediturum esse expectaret.
 ob quae indignatus David omnia quae Memphibosthi prius donarat
 Sibae largitur. post in itinere Semais eum aggreditur, vir Saulis
 cognatus, lapides iactans contra regem et execrans illum et virum
 sanguinarium atque iniquum vocitans. ad quem perimendam David
 suos concitatos inhibuit, divinitus illi ea mandata esse asserens,
 itaque missum faciendum. ad Iordanem profectus ibi suos defatigatos
 refecit.

5. Ἀβισαλώμ δὲ παραγοιόμενος εἰς Ἱερουσόλυμα, ἐλθόντι
 πρὸς αὐτὸν τῷ Χουσι ἔφη "ἵνα τί ἱταῖρος ὢν τοῦ πατρὸς μου
 P I 77 πρὸς ἐμὲ ἦκεις ἐκείνον λαίων;" ὁ δὲ "τῷ ἐκλελυμένῳ παρὰ
 θεοῦ συνέσομαι" εἶπε, "καὶ συνήνομαι τῷ ἡρητισμένῳ παρὰ
 παντὸς τοῦ λαοῦ." τί δὲ δι᾽ πράττιαι, τὸν Ἀχιτόφελ ἤρειτο ὁ 5
 Ἀβισαλώμ. καὶ ὃς συνεβούλευσε ταῖς τοῦ πατρὸς μίσγησθαι
 παλλακαῖς, ἔν' οὕτω γνοῖεν πάντες ἀσπονδον εἶναι σοι τὴν ἐχθρὰν
 πρὸς τὸν πατέρα σου. καὶ ἐποίησε κατὰ τὴν συμβουλήν ταύτην
 Ἀβισαλώμ. αἰτήσαντος δὲ τοῦ Ἀχιτόφελ μυρίους ἄνδρας, ὡς
 ἂν αὐτίκα καταδιώξῃ ὄπισθεν τοῦ βασιλέως Δαβὶδ καὶ τῶν μετ' 10
 αὐτοῦ ἐκλελυμένων ὄντων ὑπὸ τοῦ κόπου, καὶ τὸν μὲν πατάξῃ
 τοῦς δὲ ἐπιστρέψῃ, ὁ Ἀβισαλώμ ἠρώτησε τὸν Χουσι περὶ τῆς
 B συμβουλῆς. ὁ δὲ οὐκ ἀγαθὴν αὐτὴν ἀπεφάνηκε, λέγων ὡς
 "οὐκ ἠγνόηται σοι ἢ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀνδρεία καὶ
 ἐμπειρία. δεῖν δὲ νομίζω ἐκ πάσης τῆς χώρας στρατιᾶν συλλε- 15
 ξάμενον οὕτως αὐτὸν σε κατὰ τοῦ πατρὸς ὀρμηῆσαι καὶ στρατη-
 γῆσαι τὸν πόλεμον, καὶ πάντως νικήσεις, πρὸς βραχεῖς μετὰ
 W I 53 κολλῶν συρροηγνόμενος." καὶ εἶπεν Ἀβισαλώμ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 "ἀγαθὴ ἢ βουλὴ Χουσι ἐπὶ τὴν βουλήν Ἀχιτόφελ." πάντα δὲ
 ταῦτα Χουσι τῷ Σαδὸκ καὶ τῷ Ἀβιάθαρ τοῖς ἱερεῦσι δηλώσας 20
 τῷ Δαβὶδ ἐντείλατο. οἱ δὲ ἐστάλκασιν πρὸς Δαβὶδ ἄνδρας τοὺς
 γνωριοῦντας αὐτῷ τὰ γενόμενα. ἀπηγγέλη δὲ τῷ Ἀβισαλώμ

5 τὸν] τῷ A.

6 μιγήσεσθαι A.

10 καταδιώξῃ A.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 7 9—11. Regum 2 16—19.

5. Absalon autem ubi Hierosolyma pervenit, Chuso se acce-
 denti "cur" inquit "patre, cui amicus es, deserto me convenis?" tam
 ille "divinitus" inquit "selecto adero, et eum sequar qui totius populi
 consensu rex est declaratus." deinde quid agendum esset percontanti
 Absaloni respondet Achitophel constuprandas esse paternas concubinas,
 "et omnes" inquit "intelligant irreconciliabiles esse tuas adversus pa-
 trem inimicitias," obtemperat ille consilio. sed cum idem decem milia
 virorum peteret, ut regem Davidem cum suis e vestigio persequeretur
 fatigatione enervatos, et illum quidem tolleret, hos autem reduceret,
 Absalon Chusum rogat quid de eo consilio ipsi videatur. respondet ille,
 non esse id bonum: "nec enim ignoras" inquit "patris tui et militum
 eius fortitudinem atque rei militaris usum. ego vero censeo e tota
 provincia colligendum exercitum, et ducta auspiciisque tuis patrem
 persequendum: vincas nimirum, cum multis in paucos facto impetu."
 Absalon caeterique his auditis Chusi consilium laudant, Achitophelis
 improbat. quae Chusus omnia per Sadocum et Abiatharam sacerdotes
 Davidi nuntiari iubet. mittunt illi viros qui haec regi significant. verum

περὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ κατεδίωκεν αὐτούς. ὁ γνότος ἐκείνοι προ- C
σφεύγουσιν ἐν οὐκίᾳ τινός, καὶ εἰς φρέσιν καταδύντες ἐκρέβησάν τε
καὶ ἔλαθον, καὶ τῷ Δαβὶδ ἐκείθεν ἐξελθόντες τὰ μηρυθίνια
ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ νυκτὸς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ δῖβη τὸν Ἰορδάνην.
Ἀχάτοφελ μέντοι πυρωδοκιμηθεὶς, καὶ γνοὺς ὅτι κακὰ συν-
αντήσεται τῷ Ἀβεσαλώμ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀπήγγεατο.

Ἀριθμήσας δὲ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ τετρακισχιλίους
ἔδρι. καὶ εἰς τρεῖς διῆκε μοίρας τὴν στρατιάν, ἐκάστη τε ἐπέ-
στησε στρατηγόν· αὐτὸς δὲ συνεκοστρατεύσας παρὰ τῶν φίλων σὺ
10 συγκιχώρητο, λεγόντων ὡς εἰ μετ' αὐτοῦ τραπέιεν, πάσης ἐλπίδος
ἐκκίπτονται, αὐτοῦ δὲ σωζομένου ἔτι σφίσιν ἑλπίς περιελείπεται.
ἔπεμψεν σὺν τὸν λαὸν αὐτοῦ μαχησόμενον, καὶ παρεκάλεε φρίσαι- D
σθαι τοῦ Ἀβεσαλώμ εἰ νικήσειαν. μάχης δὲ συρραγίσης κρα-
τουσῶν οἱ τοῦ Δαβὶδ, καὶ τὸν Ἀβεσαλώμ ἰδίωκον φεύγοντα.
15 φερόμενος δ' ἐφ' ἡμίονου, καὶ εἰς θρυμὸν ἰσχυθὼν, θρυτὴ με-
γάλη τῆς τριχὸς αὐτοῦ ἐμπλακτίσης (ἔτριψε γὰρ τὴν κόμην σφό-
δρα πολλήν), ἀπῆρθητο τῆς θρυός· ἢ δ' ἡμίονος παρελήλυθε.
καὶ τις ἀνηρημένος οὕτω τὸν Ἀβεσαλώμ θρασύμενος καταμηνύει
τῷ Ἰωάβ. ὁ δὲ βέλσειν αὐτὸν τρισὶ κατὰ τῆς καρδίας βαλὼν
20 ἐθανάτωσε, καὶ τὸν τὴν νίκην ἀπαγγελοῦντα τῷ βασιλεὶ ἔξαπ- P 176
σταίει. μηρυθίνιος δὲ τῆς νίκης αὐτῷ, εἰ ζῆ ὁ υἱὸς ἐπυθάνετο·
ἀποθῆσας δὲ τεθάναι αὐτὸν, ἀπωδύρετο. ἰλθὼν δὲ πρὸς τὸν
βασίλειά ὁ Ἰωάβ ἔπεισεν οἷς ἔπει πείσασθαι τοῦ θρηγῆν· ναυσά-

1 κατεδίωκεν A. 8 στρατίας A, στρατίας PW. 11 ἑλπίς] ἀποίς A.

Absalon cum id rescisset, eos persequitur. at illi, animadvertso periculo, domum quandam ingressi in puteo delitescunt; et deceptis persecutoribus rem omnem ad Davidem perferunt. ille nocte Iordanem transit. caeterum Achitophel tum alium sibi praelatum acre ferens, tum eisdem Absaloni impenitentiam animo praevidens, domum abit ac se suspendit.

David recensens exercitum quatinus milia virorum invenit, eisque tribuarias partitur, cuique parti duos praeposito. verum amici cum inter esse pugnas pati noluerunt, quod, si cum illo in fugam verterentur, omni spe destituti forent, incolam vero spem adhuc reliquam habituri essent. populum igitur eunum ad pugnam mittit, rogans ut parcerent Absaloni si vicissent. commisso praelio Davidici victores Absalonem mula fugientem persequuntur: qui nemus ingressus coma, quam densissimam aiebat, magnas quercui implicita adhaeret, mula subter eum progressa. ita dependentem quidam conspicatus Iobabo rem nuntiat. is vero tribus spiculis in cor eius confectis eum perimit, et victoriae nuntius ad Davidem mittit. qui audita victoria, num viveret filius percontatur, eiusque interitu cognito lamentatur. sed Iobabus regem aggressus suadet ut finito lactu se militum conspectui

μενός τε καὶ τοῖς στρατιώταις ἐμφανισθεὶς ἐπήνησεν αὐτούς. πάν-
τες δ' ὡς πρὶν αὐτῷ ὑπετάγησαν. καὶ ἀπελήλυθεν εἰς Ἱεροσό-
λυμα· ἀπίοντι δὲ συνήνησε Σιμεὶ συγγνώμην αἰτιῶν ἐφ' οἷσιν
ἡμάρτηκεν. ὁ δὲ κἀκείνῳ τὴν ἁμαρτίαν ὤμοσεν ἀφιέναι καὶ πᾶ-
σι τοῖς εἰς αὐτὸν πλημμελήσασιν. ἀπήνησε δὲ καὶ ὁ Μεμφι- 5
βοσθί. καὶ ὁ βασιλεὺς, τί δὴ ποτε μὴ τῆς φυγῆς αὐτῷ κεκοινώ-
B νηκεν, ἔκριτο. ὁ δὲ τοῦτου τὸν Σιβᾶ αἰτιώτατον ἔλεγε, μὴ
ἔτοιμάσαντά υἱὸς τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον· αὐτὸν δὲ τὰς βάσεις ὄντα
βεβλαμμένον μὴ οἷόν τ' εἶναι συνέπεσθαι· τὸν δὲ καὶ προσδα-
βαλεῖν αὐτὸν κακούργως καὶ κατακτείνεσθαι. πρὸς ταῦτα Δαβὶδ 10
καὶ συγγνώμην αὐτῷ παρεῖχε καὶ τὰ ἡμίση τῆς ὑποστάσεως αὐτῷ
ἀποκαταστῆναι ἐκέλευσι.

6. Παραγενομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἰς Γάλγαλα, συν-
ῆχθη ἔκει πᾶς ὁ λαὸς Ἰσραὴλ, αἰτιώμενοι τὴν Ἰούδα φυλὴν
λάθρα πρὸς αὐτὸν ἐλθοῦσαν. οἱ δὲ μὴ δεῖν κακίζειν αὐτοὺς 15
ἔλεγον διὰ τοῦτο, οἰκτιροὺς ὄντας πρὸς γένος τῷ βασιλεῖ. τῷ δὲ
C λαῷ σκληρὸς ὁ λόγος οὗτος ἐφάνη. καὶ τις ἀνὴρ Βενιαμίνης
στισσιώδης καὶ πονηρὸς, Σαβιὲ κελημένος, "οὐκ ἔστιν ἡμῶν
μερὶς ἐν Δαβὶδ οὐδὲ κληρονομία ἐν τῷ υἱῷ Ἰεσσαὶ" ἀνερβόησε,
καὶ σαλπείσας ἐν κέρατι ἀπέστησε πάντας ἀπὸ Δαβὶδ, μόνος τῆς 20
Ἰούδα φυλῆς παραμεινιάσης αὐτῷ. ὁ βασιλεὺς δὲ στρατηγὸν τὸν
Ἄμισᾶ προβαλλόμενος, συλλέξαι στρατιὰν ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς

2 ἀπῆλθεν A. 5 ὁ om A. 7 σιβᾶ A. 14 ὁ λαὸς om A.
15 μὴ δεῖν A, μηδὲν PW. 17 ἐφάνη om A. 18 ἔστι μερὶς
ἡμῶν A. 22 ἄμισᾶ A, ἄβισᾶ PW, hic et infra: illud probatur
ex Iosepho et LXX.

Φορτῆς. Cap. 6. Iosephi Ant. 7 11 et 12. Regum 2 19—21.

offerret: quo facto, cum eos collandasset, ceteri omnes ad officium redire.
Hierosolyma revertenti obviam sit Semois, delictorum veniam petens. rex
et illi se condonare culpam, et omnibus iis a quibus violatus esset, iurat,
obviam egreditur et Memphisosthes, qui rege expestante cur fugae socios
non fuisset, culpam omnem in Sibam transfert, qui sibi ad iter necessaria
non parasset, cum ipse pedibus laevis sequi non posset; nec his contentum
adiecisse calumnias et nefarias mendacia. David accepta hominis excusa-
tione bonorum semissem ei restitui iubet.

6. Post haec rege Galgala profecto omnis populus Israeliticus ad
eum convenit, Iudaicam tribum accusans quod clam ad illum se contulisset.
at illi non hoc sibi vitio esse dandum aiunt, quod genere coniancti essent
regi. qui sermo durus visus est populo: et vir quidam factiosus atque im-
probus nomine Sabeas, ex tribu Beniamitica, exclamat "nobis nulla in
Davide pars est, neque nulla in Iessaei filio haereditas," inflatque cornu
omnes a Davide ad sese abstrahit, sola tribu Iudaica apud eum permanente.
rex autem Amesam imperatorem creatum ad colligendas e Iudaica tribu ce-

ἔξαπίστευε, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπανάστειν. χρονίζοντος δὲ W I 54
 τοῦ Ἀμεσά, τῷ Ἰωάβ ἐγκλιτεύεται τὴν ἐκεῖ παροῦσαν λαβόντα
 δύναμιν ἐξορμήσει κατὰ τοῦ Σαβεί, "ἵνα μὴ ὑπερτιθεμένων
 ἡμῶν" φησὶ "μᾶλλον ὁ ἐχθρὸς παρασκευασθῆ." καὶ αὐτίκα ὁ
 5 Ἰωάβ ἐχώρει πρὸς πόλεμον. ἀπώντι δὲ μετὰ μεγάλης δυνάμεως D
 συνητήρει αὐτῷ Ἀμεσά· καὶ Ἰωάβ, προσιώντος αὐτῷ τοῦ
 Ἀμεσά, τὸ ξίφος ὁ περιβέβωτο κεπόηκε τοῦ κουλιεῶ ἐκπεισῖν, καὶ
 ἦρε τοῦτο ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἀσπάσασθαι προσεγγίσας τῷ Ἀμεσά,
 ὄσα. κατὰ τῆς γαστρὸς ἐκείνου τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέκτεινε.
 10 κροσσαβόμενος δὲ καὶ τὸν ἐκείνου λαόν, τὸν Σαβεί καταδιόκειν·
 ὁ δὲ εἰς πόλιν κατέφυγεν ὀχυράν. καὶ ἐπολιόρει τὴν πόλιν ὁ
 Ἰωάβ, καὶ τις ἀπὸ τοῦ τείχους γυνὴ συνειτὴ ἐβόησε πρὸς αὐτόν
 "ἵνα τί καταβαλεῖν ἐθέλεις μητρόπολιν Ἰσραήλ;" ὁ δὲ "διὰ
 τὸν Σαβεί" ἀπεκρίνατο. ἡ δὲ πρὸς τοὺς πολίτας ἐλθοῦσα πειθεῖ
 15 τεύοντας τὴν κεφαλὴν Σαβεί ῥίψαι εἰς τὸ στρατόπεδον. καὶ P I 79
 τούτου γεγονότος ὁ Ἰωάβ τὴν πολιορκίαν λύσας ἀπῆλθεν εἰς
 Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπεδείχθη πάσης τῆς δυνάμεως ἀρχιστράτηγος.
 Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα λιμὸς καὶ ἐπὶ ἔτη τρία ἐπίειξε τὸν
 λαόν. ζήτησαντος δὲ τοῦ βασιλέως περὶ τούτου, διεδήλωκεν ὁ
 20 θιός, διὰ τοὺς Γαβαιωνίτας γενεσθαι τὸν λιμὸν, καὶ δεῖν αὐτοὺς
 ἐκδικίας τυχεῖν ἂνθ' ὧν ὁ Σαοὺλ ἀπέκτεινεν ἕξ αὐτῶν, μὴ
 τηρήσας τοὺς παρὰ Ἰησοῦ καὶ τῆς γερονσίας γεγονότας δεκούς
 αὐτοῖς. Ἐκάλεσεν οὖν τοὺς Γαβαιωνίτας ὁ βασιλεὺς, καὶ τί ἂν
 βούλοιντο γενέσθαι αὐτοῖς ἐπύθετο εἰς ἔξλασμα· οἱ δὲ ἐπτά

2 ἡμέρας A.

8 τὸν ἀμεσά A.

22 παρὰ] περὶ A.

pias ablegat, ut intra triduum reverteret. verum illo cessante, Ioubo
 mandat ut cum his militibus qui ad manum essent Sabeam invaderet, "ne"
 inquit "procrustinantibus nobis inimici viros augeantur." statim ad bellum
 vadit Ioubus: cui cum magnis copiis occurrit Amesa. quo accedente
 Ioubus, gladio quo accinctus erat de industria e vagina huius projecto sub-
 latoque, ad eum salutandum prope aggressus, Amesam ense in ventrem
 doctro occidit; et populo eius assumpto Sabeam persequitur, qui in urbem
 manitum confugerat. eam obsidente Ioubo, cordata quaedam mulier de
 muris clamans "cur" inquit "eversurus es metropolim Israeliticam?" "ob
 Sabeam" respondet ille. tum illa civibus persuadet ut Sabeae caput am-
 putatum in castra proferrent. quo facto Ioubus obediens secluta Hieroso-
 lyma reversus omnium copiarum imperator eligitur.

Post haec annonae penuria per triennium prossiit populum. cuius
 causam requirenti regi respondet deus, ob Gabaonitas factam famem; eis-
 que satisfaciendum esse pro quibusdam eorum quos Sani contra fidem a
 Ioum et senatoribus eis datam occidisset. itaque rex Gabaonitas arcescit,
 quia re satisfieri sibi velint rogat: illi septem viros e Sautia familia post-

ἄνδρας ἤτησαν δοθῆναι αὐτοῖς ἐκ τοῦ οἴκου Σαούλ. καὶ ἴδωκεν
 B αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐπὶ ἄνδρας οἷς ἤτησαν, τοὺς Μερφι-
 βοσθὲ φρισάμενος· οἱ δὲ λαβόντες τοὺς ἄνδρας ἀπέκτεναν. καὶ
 κατήνυκεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν ἑστὸν.

Πολέμου δὲ μετὰ ταῦτα γενομένου πρὸς ἄλλοφύλους ὁ δ
 Δαβὶδ μετὰ τῆς οἰκίας στρατιῆς κατεδίωξε τοὺς πολεμίους. καὶ
 κατάκοπος γεγονὼς παρείτο ἐλευθεῖς· καὶ τις τῶν ἐναντίων οὕτως
 ἔχοντα τὴν βασιλείαν ἰδὼν ἔφησεν πατάξαι αὐτόν, Ἄβισά δὲ ὁ
 ἀδελφὸς Ἰωάβ ὑπερασπίσας τοῦ βασιλέως τὸν ἄλλοφυλον ἔκτενε.
 καὶ διὰ τοῦτο ὤμωσαν οἱ περὶ Δαβὶδ μηκέτι παραχωρῆσαι αὐτὸν 10
 εἰς πόλεμον ἐξελεῖσθαι. καὶ πάλιν δὲ τῶν ἄλλοφύλων στρατευσα-
 μένων σταλας ὁ βασιλεὺς στρατὸν ἐκ' αὐτοῦ, πολλοὺς μὲν κταν-
 θῆναι πεποίηκε, τοὺς δὲ περιλεμφθέντας φηγεῖν. διαλιπόντες δὲ
 C μικρὸν οἱ ἄλλοφυλοι ἐπῆλθον ἔτι κατὰ τῆς χώρας τῶν Ἰσραηλι-
 τῶν. καὶ ἦν παρ' αὐτοῖς γιγαντιαῖος ἀήρ, ἕξ δακτύλους ἔχων 15
 ἐν ἑκατέρᾳ χειρὶ καὶ ὁμοίως ἐν τοῖς ποσίν· ἧ συμπλεκτικὸς Ἰω-
 νάθαν ἀδελφεοῦ τοῦ Δαβὶδ κατέβαλεν αὐτόν καὶ ἰσχύλευσε καὶ
 φοπὴν πρὸς κίβην τοῖς ὁμοφύλοις παρέσχετο. οὐκέτι γοῶν προσ-
 ἴδοντο οἱ ἄλλοφυλοι τοῖς Ἑβραίοις μαχίσασθαι.

7. Εὐφρήνης δὲ ἔκτοτε τυχῶν ὁ Δαβὶδ ᾧδὸς συνέθετο πρὸς 20
 θεόν, καὶ ὄργανα κατασκευάσας μετ' αὐτῶν ἰδίδαξε τοὺς Λευί-
 τας τοὺς ὕμνους ᾄδειν. τοιαῦτα δ' ἦσαν τὰ ὄργανα. ἡ μὲν

2 τοῦ Μερφ.] τοῦ Ἰεβοσθὲ A et (ut videtur) Wolfii codices.
 5 κατεδίωκεν A. 8 τὸν βασιλέα om A. 10 εἰς πόλεμον αὐτόν A.
 16 ὁ Ἰωνάβ A.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 7 12—15. Regum 2 22—3 2.
 Paralip. 1 21—29.

lant. eos dedit rex ut petierant, Mompibosathe conservato: quos illi ac-
 ceptos occidunt. ac pluviam demisit deus.

Deinde belle contra barbaros orto, David cum suo exercitu hostes
 persequitur: fatigatus plane viribus destituitur. quem sic affectum quidam
 ex hostibus conspiciens ad eum occidendum occurrit. sed Abesa Iobai fra-
 ter defenso rege barbarum interficit. oh id eius satellites iurant, se post-
 hac non passuros eum inire bellum. barbaris deane arma inferentibus rex
 oppositis suis copiis multos occidit, reliquos in fugam vertit. nec multo
 post iidem resumptis armis incurSIONem faciunt in agros Israelitarum, addu-
 cto secum giganteae staturae viro, qui senos manuum et pedum digitos ha-
 bebatur: quo Ionathas Davidis fratris filius occiso spoliatoque, popularibus
 suis victoriam faciliorem reddidit. ad eo tempore bellum inferre barbari
 destiterunt.

7. Otium igitur nactus David odas composuit, Levitasque instru-
 mentis ad eam rem factis hymnos canere docuit. instrumenta huiusmodi

κινύρα δεικάχορδος ἦν καὶ πλήκτρῳ ἐκρούετο· ἣ δὲ ταῦτα δαΐδεκα
 φθόγγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις ἐκλήτετο· κύμβαλά τε ὑψη- D
 ρον χύλμα, μεγάλα τε καὶ πλατέα. ἦν δὲ περὶ τὸν Δαβὶδ καὶ
 σύστημα γενναίων ἀνδρῶν. οἱ δὲ τούτων ἐκισμημότατοι τριάκοντα
 5 ἐπέτηχον καὶ ἐπτά, οἳ πολλάκις ἤρσιονσαν. καὶ ποτε ἄλλο- W I 55
 φύλων ἐπὶ Βηθλεὴμ ἱστροποικιδευκῶτων ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ἐν
 Βηθλεὴμ φρέατος ὕδωρ πιεῖν ἐπιθύμησε. καὶ τρεῖς ἐκ τῶν περὶ
 αὐτὸν ἀνδρῶν δραμόντις καὶ μίσην τὴν τῶν ἐναντίων διελθόντες
 παρεμβολὴν ὑδρεύσαντο ἐξ ἐκείνου τοῦ φρέατος, καὶ αὐθις διὰ
 10 τῶν πολεμίων ἐλθόντες καταπλαγάντων τὸ θάρακος αὐτῶν καὶ
 ἡρμούστων, τῷ βασιλεῖ τὸ ὕδωρ προσκομίμασιν. ὁ δὲ "Υλιὸς
 μοι κόριος" ἔειπεν, "οὐ πίομαι τοῦτο, αἵματι τῶν ἀνδρῶν καὶ P I 80
 κινύρῳ τῶν ψυχῶν αὐτῶν κομωθέν." οὐκ ἔπειν οὖν ἄλλ'
 ἴσκιον αὐτὸ τῷ θεῷ.

15 Ἀπαριθμήσῃ δὲ τὸν λαὸν ἅπαντα βουληθεὶς ἐκλιπεῖσι τὸν
 Ἰωάβ ποιῆσαι τὴν ἀπαρίθμησιν. τοῦ δὲ μὴ ἐκαιρέσαντος τὴν
 βουλὴν καὶ τὴν προῆξιν οὐκ ἀγαθὴν λέγοντος, ὁ βασιλεὺς οὐκ
 ἐπέθετο. καὶ ἀπῆλθεν Ἰωάβ καὶ ἠρέδμησε τὸν λαόν, καὶ ἦν ὁ
 ἀριθμὸς Ἰσραὴλ ὀκτακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν δυνάμειως σπαρμένον
 20 ῥομφαίων, καὶ πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν μαχητῶν τῶν ἐξ
 Ἰούδα φυλῆς. εἶτα μετεμέλετο ὁ Δαβὶδ καὶ ὁμολόγει ἡμαρτη-
 κέναι. Γὰρ δὲ ὁ προφήτης κελύσαντος τοῦ θεοῦ ἐπορεύθη πρὸς B
 τὸν Δαβὶδ καὶ φησιν "ἐκ τριῶν τούτων ἐκλεξαι ὁ πρὸς βουλῆς

1 ναῦτα A. 8 περὶ] παρὰ A. 6 ἐπὶ] ἐν A. 8 διαλέττες A.
 10 διελθόντες A. 9 θάρακος A. 12 πίομαι A. 15 τὸν]
 τῷ A. 21 μερίληται A.

fuernnt: cinnura decem ornata chordis quas plectre, tablum chordarum
 duodecim quod digitis pulsabatur. parata erant et cymbala aerea magna
 lataque. habebat porro circa se coetum virorum fortium, quorum illustris-
 simi triginta et septem rem saepenumero bene gesserant. et cum hostes
 quaedam tempore circa Bethleem castra posuissent, rex e puteo qui circa
 id oppidum erat aquam decideravit. itaque tres ex eius satellitibus per
 media hostium castra profecti, aquam inde petitam eadem regressi via,
 hostibus eorum audacia consternatis et quiescentibus, regi attulerunt. at
 illa "sic propitius" inquit "sit mihi deus ut aquam hanc non bibam, san-
 guine virorum et periculo animarum eorum allatam." neque bibit sed libe-
 vit deo.

Post Ioabe mandat ut populum numeret. is etiam id consilium impre-
 bebatur et rem minime laudabat, tamen cum regem a sententia dimovere non
 posset, parat ac numerat. invenit Israelitarum octingenta milia bellicosorum
 et fortium virorum, et quingenta milia Iudaicae tribus, item bellicosorum.
 verum David statim facti poenitentem se peccasse confitetur. et Gad
 propheta cum inasus dei aggressus "trium" inquit "tibi rerum optio datur,

σοί ἔσται, πότερον αἰσῆ ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ λιμὸν ἴσασθαι σοι κατὰ τὴν
 χώραν, ἢ τρεῖς μῆνας ὑπὸ πολεμίων διώκεσθαι, ἢ θάνατον ἐπὶ
 τρεῖς ἡμέρας ἐνοκῆσαι σου τῷ λαῷ." ὁ δὲ "σενά μοι πάντο-
 φεν" ἔφη, "ἀλλὰ βέλτιόν μοι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ ἐμπειεῖν."
 καὶ ἐπῆλθε θάνατος τῷ λαῷ προΐθδεν ἕως ὄρας ἀρίστου, καὶ 5
 ἀπέθανον ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἰβδομήκοντα. καὶ ὁ
 Δαβὶδ ἰκέτευε τὸν Θεόν. καὶ ὁ ὀλοθροῦων ἄγγελος τῷ λαῷ ἐξ-
 ἔτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς
 "ἐγὼ ἡμάρτηκα κύριε, ὁ ποιμὴν, τὰ δὲ ποίμνια ὁ λαὸς σὸχ
 C ἡμάρτοσαν· ἐγὼ εἰμι κολάσιως ἄξιος καὶ σὸχ οὗτοι." θυσωπη- 10
 θεις δὲ τὴν τοῦ βασιλεῖος κατάνυξιν ὁ Θεὸς ἔλαουσι τὴν φθοράν,
 καὶ διὰ τοῦ προφήτου Γὰδ ἐν τῇ ἄλωσι τοῦ Ἰεβουσαιου Ὁρνῦ
 θυσιαστήριον πῆξασθαι ἐκέλευσε καὶ θῦσαι ἐκεῖ. καὶ ἐποίησεν
 οὕτως Δαβὶδ, ὠνησάμενος τὴν ἄλωσα ἐκ τοῦ Ὁρνῦ. ὡς δὲ Ἰω-
 σηπος ἔγραψεν, ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ λέγεται ἀγαγεῖν Ἀβραὰμ τὸν 15
 Ἰσαὰκ ὥστε ὀλοκωντῶσαι αὐτόν. ἠβούλετο δὲ καὶ ναὸν οἰκοδο-
 μῆσαι Δαβὶδ ἐκεῖ τῷ Θεῷ, ἀλλ' ἀπειρῆθη πρὸς τοῦ Θεοῦ.

Πρεσβύτης δὲ γενόμενος ὁ Δαβὶδ σφόδρα δύσρηγος ὑπὸ τοῦ
 γῆρας ἐτύγγαυε. διὰ νεάνιδα ἐξελλέξαντο (Ἀβσαὶκ ὄνομα αὐτῆ)·
 καὶ ἦν ἡ κόρη συγκοιταζομένη τῷ βασιλεῖ καὶ θάλλουσα αὐτόν. 20
 D καὶ σὸχ ἔγνω αὐτήν· ἀφροδισιάζειν γὰρ διὰ γῆρας σὸχ ἡδύνατο.
 Ἀδωνίας δὲ τέταρτος ἂν ἐν τοῖς τοῦ βασιλεῖος υἱοῖς, ὠρῆτος
 πάνυ, ὄρῶν τὸν πατέρα γαγγρακῆτα, τῆς βασιλείας ἀντεποιεῖτο,

2 ante τρεῖς μ. PW add ἐπὶ, om A cum Iosepho et LXX. 6 ὁ
 om A. 7 τὸν λαὸν A. 13 ἐκέλευσε πῆξασθαι A. 14 ἄλω A.
 17 τοῦ om A. 18 σφόδρα γενόμενος ὁ Δαβὶδ A.

num malis tu et regio per septennium fame premi, an per tres menses ab
 hostibus urgeri, an mortem per triduum grassari in populo." ibi David
 undique se in angustias redactam esse queritur, sed praestare sibi incidere
 in manus domini. itaque morte grassante a dilectulo usque prandii tempus,
 ex omni populo septuaginta milia ceciderunt. tum David, cum angelus
 populi interfector manum super Hierosolyma extendisset, deo in haec verba
 supplicavit "ego pastor, o domine, peccavi; sed populus, grex meus, non
 peccavit: ego poena dignus sum, non isti." hac moestitia regis placatus
 deus luam compeccavit, et per Gadem prophetam in Ornae Jebusaei area
 constructa ara, sacra fieri iussit. itaque fecit David, empty ab Orna area,
 quo in loco, ut Iosephus tradit, Isaacum Abrahamus immolaturus fuisse
 perhibetur. David aedem etiam constructurus erat, nisi a deo prohibitus
 fuisset.

Davidi cum ob senium algore vexaretur, puellam Abisagom adiunxe-
 runt, cuius concubitu feveretur. sed cum ea rem non habuit rex, aetate
 effoetus. Adonias autem quartus eius filius, homo perquam formosus, com-
 motus patris senio regnum sibi vendicat, Isabo imperatore et Abiatharo

συνατιλαμβανομένον αὐτῷ Ἰωάβ τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ Ἀβιά-
 θαρ τοῦ ἀρχιερέως. καὶ ποτε θυσίαν θαυσιλῆ παραιοκευασάμενος
 τοὺς ἀδελφοὺς συνεκάλεσε καὶ τοὺς προέχοντας τῆς Ἰούδα φυλῆς
 καὶ Ἀβιάθαρ καὶ Ἰωάβ· Σολομῶντα δὲ καὶ τὸν προφήτην Νάθαν
 6 καὶ Βαναϊαν τὸν ἀρχοντα τῶν σωματοφυλάκων οὐ κέκληκεν.
 ἔλεν οὖν πρὸς Βηρσαβιὲ Νάθαν “ἀπήκουε ὅτι ἐβασίλευσεν Ἀδω-
 νίας;” ἡ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσσελθοῦσα “ὄ ἄμοσας” εἶπε
 “κόριέ μου βασιλεῦ, ὡς Σολομών ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετὰ P I 81
 σί, καὶ ἰδοὺ ἐβασίλευσεν Ἀδωνίας, σὺ δὲ ἠγνόησας.” ἔτι ταῦτα W I 56
 10 λεγούσης Βηρσαβιὲ καὶ ὁ προφήτης Νάθαν ἰσσελθὼν ἠρώτα τὸν
 βασιλέα εἰ κατὰ γνώμην αὐτοῦ βεβασίλευκεν Ἀδωνίας. ὁ δὲ τὸν
 θεὸν ἄμωσεν ὡς “σήμερον βασιλεὺς ἔσται ὁ Σολομών.” καὶ κα-
 λέσας τὸν ἀρχιερέα Σαδὼκ καὶ Βαναϊαν, κελεύει συμπαριελθού-
 15 τας τὸν προφήτην καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν τὴν βασιλικὴν ὀπλίτας
 ἀπαθρόσθαι τὸν Σολομῶντα ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἡμίονον, καὶ
 ἀπαγωγόντας ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν τὴν καλουμένην Σιών,
 χρίσαι τῷ ὄχιω ἔλαιον, καὶ βασιλεῖ ἀναγορευῆσαι σαλπίζοντας ἐν
 τοῖς κέρασι, καὶ διὰ μέσης τῆς πόλεως παραπέμψαι αὐτόν. οἱ
 δὲ αὐτίκα καθὼς ἐνετάλθησαν πεποιήκασιν· καὶ διεβοήθη παντυ-
 20 χοῦ ἢ τοῦ Σολομῶντος ἀνάρρησις. ὡς δ’ ἐγνώσθη καὶ τῷ Ἀδω- B
 νία καὶ τοῖς συνενωχομένοις αὐτῷ, οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ἱερωτοῦς
 ἀπῆλθον, Ἀδωνίας δὲ μᾶλλον δεδιὼς τῷ θουμιστηρίῳ προσπέ-

1 αὐτοῦ A. 4 σολομών A. 5 βανίαν A. 7 εἶπε om A.
 8 ὡς om A. 9 ἠγνόησας A. 12 σολομών A, Σολομών
 PW hic et infra. καὶ καλέσας] καλέσας δὲ A. 13 βανίαν A.
 16 Γιών Iosephus et LXX.

pontifice suffragantibus. itaque semel splendido sacrificio apparato fratres convocat et Iudaeae tribus principes, Abiatharem item et Iobabum: Salomonem vero et Nathanem prophetam et Banaiam praefectum satellitum non invitavit. ait igitur Bersabee Nathan “num audisti regno potitum esse Adoniam?” quae ad Davidicam ingressa “tu iurasti” inquit, “domine mi rex, Salomonem filium tuum in regno tibi successurum: ecce autem Adonias te ignorante regno potitur.” haec nondum elocuta muliere Nathan quoque propheta ingreus rogat num de illius sententia regnum Adonias occuparet. at ille deum testatus “hodie” inquit “rex futurus est Salomon,” vocatoque Sedeco pontifice et Banaea, propheta quoque adhibito et aulae regiae satellitibus, Salomonem in aula regis collocatum, et extra urbem ad fontem Sionem perductum, sacro oleo inaugurari et cornibus inflatis regem proclamari perque urbem mediam deduci iubet. hi sine mora parent: Salomonis electio passim praedicatur. qua etiam apud Adoniam et convivas eius cognita, caeteri suas quisque domos abeunt, Adonias autem maiore percul-

φραγε και πιστεις της σωτηριας η̄τει παρὸ τοῦ Σολομῶντος. ὁ δὲ τῆς μὲν τότε ἁμαρτίας ἀφῆκεν αὐτόν, "εἰ δ' εἰσαῦθις" ἔφη "κακὸν τι ποιῶν ἐφρεθῆ, θανατωθήσεται."

Ὁρῶν δὲ Δαβὶδ ἐγγιζοντά οἱ τὸν θάνατον, προσκαλεῖται τὸν Σολομῶντα και ἐντέλλεται αὐτῷ φυλάττειν τὰς τοῦ θεοῦ ἐντο-5 λὰς και κατὰ τοὺς νόμους αὐτοῦ πολιτεύεσθαι, "ἵνα τὸ πνεῦμα ἡμῶν" φησι, "καθὼς ἐπηγγελατό μοι ὁ κύριος, ἕως τοῦ αἰῶνος εἴη ἐπὶ τοῦ θρόνου μου." και προστίθησι μὴ ἔλασαι τὸν Ἰωάβ C ἀτιμώρητον, ἀνελάττω τὸν Ἀβενθήρ και τὸν Ἀμεσίαν" μηδὲ μέντοι τὸν Σιμεὶ, ὅς αὐτῷ κατηγορήσατο φέροντι. και ἄλλα αὐτῷ 10 ἐντειλάμενος, και ναὸν ἐπισκήψας οἰκοδομήσαι κυρίῳ, και τὴν διαγραφὴν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ παρέσχεν αὐτῷ, και πρὸς τὸ ἔργον λόγοις διήγειρε και αὐτόν και τοὺς ἄρχοντας και τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ, πολλὰ φήσας καταλιπεῖν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ, τύλαντα μὲν χρυσοῦ μύρια, κυριάδας δὲ ταλάντων ἀργύρου δέκα, 15 σμάραγδόν τε και ἄλλους λίθους πολυτελεῖς, χαλκὸν δὲ και σίδηρον ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, και ὕλην ἑτέραν ἄφθονον· και νῦν δὲ προστιθέναι τοῖς ἤδη συνιλεγμένοις χρυσοῦ καθαροῦ τρισχίλια τάλαντα εἰς τὸ ἄδυτον, και μωρίους στατήρας, ἀργύρου δὲ μύρια D τάλαντα. και εἴ τινα δὲ λίθος ἦν τῶν τιμίων, ἐκόμισεν ἕκαστος 20 και παρεδωκεν εἰς τοὺς θησαυρούς. μετ' ἄλλων δὲ ἐτελεύτησε Δαβὶδ, βιώσας ἐνιαυτούς ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας ἐν Χεβρών μὲν ἔτη ἐπτὰ, ἐν Ἱερουσαλήμ δὲ τρία πρὸς τοῖς τριάκοντα, ἀνῆρ

2 εἰσαῦθις] εἰ και αὐθις A. ἔφη add A. 7 ἐπηγγελατό] ἐντειλατό A. 9 Ἀμεσίαν] qui supra p. 136 v. 22 Ἀμεσί. 14 prius τοῦ om A. 22 ὁ Δαβὶδ A. 23 τοῖς om A.

sus metu ad aram confugit; et vitam ea conditione a Salomone impetrat ut, si deus in facinore deprehenderetur, capite poenas daret.

Caeterum David mortem instare sibi videns Salomonem accessit: mandat ut dei praeccepta observet et secundum leges eius vivat, "quo" inquit "semen nostrum, quemadmodum promisit mihi dominus, thronum meum aeternum teneat." adicit ne Iobabum impunitum dimittat, ob Abeneris et Amerias caedem; neque Sameim, qui fugienti sibi diras imprecatus fuerit, at praeter alia templum construere iubet domino, descriptione illius exhibita: ad id opus et ipsam et principes et Leviticam tribum cohortatur, ac multa se ad eam rem necessaria relinquere dicit; videlicet auri decies, argenti centies mille talenta, smaragdos aliosque lapides pretiosos, aes et ferrum innumerabile, aliamque materiam copiosam, ac prius collectis se adidicere auri puri puri ter mille talenta ad adytum, et decies mille stateros, et argenti talenta totidem. ad haec, si cui gemma erat, eam quisque in thesauros congregabat. paulo post moritur David, expletis vitae annis septuaginta, cum regnasset annos Chetrona septem, Hierosolymis tres et tri-

πᾶσαν ἀρετὴν κατορθωτικῶς προσήκουσαν βασιλεῖ. Ἰθάριε δὲ αὐτὸν ὁ παῖς Σολομῶν ἐν Ἱεροσολύμοις βασιλικῶς, καὶ πλοῦτον ἀφθονον αὐτῷ συνεκίδωσεν.

8. Σολομῶν δὲ διὰ τὴν βασιλείαν παρέλαβε νεώτατος ἦν, 5
 ἑξωδέκατον ἔτος ἔγνω τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. ὁ μὲντοι Ἀδωνίας
 πορευθεὶς πρὸς Βηρσοβελὲ τὴν μητέρα τοῦ Σολομῶντος "εἶδας" P I 82
 εἶπε "τὴν βασιλείαν ἐμοὶ προσήμεν καὶ διὰ πρεσβυγένηται καὶ διὰ
 τὴν αἵρεσιν τοῦ λαοῦ, μετίβη δὲ πρὸς Σολομῶντα τὸν ἀδελφόν
 μου, καὶ μοι στερατίον τὸ γεγονός ὡς γνώμη θεοῦ γεγονός. μίαν
 10 δ' αἰτῶ αἴτησιν, δεδῆναί μοι πρὸς γάμον τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμω-
 μένην κόρην τὴν Ἀβισάκ, ἐπὶ μηδ' ἔγνω ταύτην ὁ πατήρ διὰ γῆ-
 ρας, ἀλλ' ἔτι παρθένος ἐστίν." ἢ δὲ Βηρσοβελὲ κομίσειν τοὺς λό-
 γους ὑπέσχετο τῷ υἱῷ καὶ καταπρέξασθαι τὸν γάμον αὐτῷ σπου-
 δαιότατα. καὶ πορευθεῖσα πρὸς τὸν υἱόν, δεῦναι τῷ ἀδελφῷ Ἀδωνίᾳ
 15 τὴν Ἀβισάκ παρθένην. ὁ δὲ δεγνοθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ θανατάζει W I 57
 αὐτὸν εἰ μὴ καὶ τῆς βασιλείας παραχωρήσῃ Ἀδωνίᾳ ὡς πρεσβυτέρῳ B
 αὐτὸν ἀξίῳ. καὶ αὐτίκα τῷ ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων Βαναία κτεί-
 ναι τὸν Ἀδωνίαν προσέταξε. τῷ δὲ Ἀβιάδαρ εἰς τὴν ἐπιγαμίτην
 πορευθῆναι ἐπέταξε καὶ διαγῆν ἐν τοῖς ἀγροῖς. "θανάτου γάρ"
 20 φησι "φύεται σε ὑπόσα μου συνέκαμες τῷ πατρὶ." καθὼς οὖν
 τῷ Ἡλεί προεῖρηκεν ὁ θεός, ἀφῆρητο ἢ τῆς ἱερουσόλης τιμῆ ἕξ
 οἴκου Ἰθάμαρ καὶ πρὸς Σαδὼκ μεταπέπτεται, ἐκ τοῦ γένους

6 πρὸς βηρσοβελὲ πορευθεὶς A. 13 "alii codices σκουδαίουατος"
 DUSAKIUS. 16 ἀδωνίας ὡς πρεσβυτέρῳ αὐτῷ A. 17 βασιλεῖ A.

FOUNTES. Cap. 8. Josephi Ant. 8 1 et 2. Regum 3 2—4.
 Paralip. 2 1.

giata, vir omnibus rege dignis virtutibus illustris. mortuum Salomon Hierosolymis regaliter sepelit, magnis opibus cum eo consecutis.

8. Salomon suscepto reges admodum fuit adolescens, annos duodecimatus. cnius matrem Beraabem Adonias sic alloquitur: "nostri regem ad me pertinere, tum ob aetatis praerogativam, tum ex consensu populi. sed id ad Salomonem fratrem meum transit: quod aequo mihi ferendum est salmo, quoniam deo ita visum est. unum tamen peto, ut Abisag patris mei concubina, quoniam prae senio illam non attigit ac virginem reliquit, in matrimonium mihi detur." Beraabe illa se relaturam ad filium et summo studio operam daturam pollicetur ut nuptias illi coficiat. sed re audita rex iratus mirari se ait quod, ut Adonias tanquam nato maiori regno cederet, non postulare: ac statim per Banaram satellitum praefectum eum occidi iubet. Abiatharem quoque in patriam relegat, ut ibi rari degat: nam ei vitam se condonare, ob exantlatos cum patre suo labores. ita sacerdotii honos, quemadmodum Elie praedixerat deus, Ithamaris familiae ereptus ad Sedocam transiit, e genere Phineis orinadum. his cognitis laeibus im-

δντα τοῦ Φινεί. ὁ δὲ στρατηγὸς Ἰωάβ ταῦτα μαθὼν καὶ περι-
δεῆς γεγονὼς τῷ θυσιαστηρίῳ προσέφηνε, καὶ καλούμενος οὐκ
ἂν ποτε ἐξελεθῆν ἔειπεν, ἀλλ' αὐτοῦ τεθνήξουσιν καὶ οὐκ ἄλλοθι.
τοῦτο τῷ βασιλεὶ ἀγγελθὲν πέπεικε στείλαι κάκει τὸν Ἰωάβ ἀνελεῖν.

C Ἰντεῦθεν Βαβαίαις μὲν πάσης τῆς δυνάμεως προχειριστο στρα- 5
τηγός, Σαδὼκ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ἤξιώτο. τὸν δὲ γι Σιμεὶ
ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱερουσαλήμ περιώρισεν ὥστε ταύτης μὴ ἐξίεναι· εἰ
δ' αὖθ, θάνατον αὐτῷ τὸ ἐπιτίμιον ἔταξεν. ὁ δὲ μετὰ ἔτη τρία
δούλων αὐτοῦ φροντίων ἐπὶ ζήτησιν αὐτῶν ἐξελέλυθε· καὶ τοῦτο
γνοὺς Σολομὼν ἀναιρεθῆναι τὸν ἄνδρα ἐκέλευσεν. 10

Ἄγεται δὲ Σολομὼν εἰς γυναῖκα θυγατέρα Φαραῶ. καὶ
τὰ τέλη τῶν Ἱερουσαλῶν ἐπὶ μείζον ἦρε καὶ ὀχυρώτερα κατε-
σκευάσει. καθ' ἕκαστον δὲ χρηματίσας αὐτῷ ὁ θεὸς ἔλεν αὐτῷ
αἰτήσαι ὃ βούλοιο· ὁ δὲ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ᾗτησε δοθῆναι 15
αὐτῷ. καὶ ὁ θεὸς ἀποδεξάμενος αὐτὸν τῆς αἰτήσεως, καὶ σοφίαν 15
D δώσειν αὐτῷ καὶ μέγαν νοῦν ἐπηγγελάτο ὡς οὐχ ἑτέρῳ πρὸ αὐτοῦ
ἢ τινι τῶν μετ' αὐτόν, προσθεῖναι δὲ καὶ ἄνω οὐκ ᾗτησε, πλοῦ-
τον καὶ νίκην καὶ εὐκλειαν, εἰ φυλάξει τὰς αὐτοῦ ἐντολάς καὶ
τὰ δικαιώματα.

Μετὰ ταῦτα δύο προσῆλθον αὐτῷ γυναῖκες· ὧν ἡ μία 20
" βασιλεῦ " ἔφη, " ἀλλήλαις ἡμεῖς συνοικοῦμεν καὶ οὐδεὶς μετ'
ἡμῶν. ἐτίκομεν δὲ ἄμφω κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄφρονα. καὶ
μετὰ μικρὸν αὐτῇ τῷ αὐτῆς ἐπισπεσῶσα νύμφη νεκρὸν διεννησοῦσα
εὗρεν αὐτόν. καὶ τὸ μὲν τεθνήκους ἕνου ὑποτίθησι ταῖς

3 ἄλλοθι A, ἄλλοθεν PW.

5 βαβαίαις A.

16 οὐχ ὡς A.

17 τῶν add A.

18 φυλάξει A.

19 τὰ add A.

perator porterritus ad aram confugit. unde cum avocaretur, negavit se
discessuram, sed sibi et non alibi moritarum. quo rex nuntiato ibi eum in-
terfici iubet. tum Banaeas totius exercitus imperator designatur, et Sado-
cus pontificatus dignitatem consequitur. Semem vero rex Hierosolymis
exire vetuit, mortem comminatus si secus fecisset: eumque triennio post
ad fugitivos servos inquirendos urbem egressum interfici iubet.

Uxorem duxit Salomon Pharaonis filiam. moenia Hierosolymorum
altiora et munitiora fecit. in somnis a deo inasata optare quicquid vellet,
intelligentiam et sapientiam petit: qua petitione deus comprobata, ei se et
sapientiam et mentem praestantem daturum pollicetur, qualem nec ante eum
habuisset quisquam nec post habiturus esset; adiectarum porro se etiam
quae non petisset, opes victoriam gloriam, si mandata sua et iura conservaret.

Post haec duae mulieres eum convenere, quarum una "rex" inquit,
"nos in hisdem aedibus habitavimus, neque quisquam praeterea nobiscum.
accidit autem ut utraque masculum eodem tempore pareret. pante post
ista filium suum dormiens oppressit; et expectata infantem mortuum ulnis

ἀγκάλαις μου, τὸ δὲ ζῶν ἐξ ἐμοῦ ἀφελούσα ὡς ἐαυτῆς φκειώσαστο.
καὶ γνοῦσα τὸ δρῦμα ζητῶ τὸν παῖδα· ἢ δὲ μοι οὐ δίδωσιν.” ἢ P I 83
δ’ ἔτερα τὸ ζῶν εἶναι τὸ ἐαυτῆς παιδίον ἀπισχυρίζετο, τῆς δ’
ἀντιδίκου τὸ τεθνητός· καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κακουργίας μὴ προ-
5 βῆναι διώμνυτο. ἀπορούτων δὲ τῶν περισσυχόντων πῶς ἂν δια-
κριθεῖν τὸ ἀληθές, ὁ βασιλεὺς διχῆ τιμηθῆναι τὸ ζῶν παιδίον
μαχαίρα ἐκέλευσε καὶ ἀνὰ μέρος δοθῆναι ἑκατέρῃ τῶν γυναικῶν.
τοῦτο ἢ μὲν ἀληθὲς τοῦ βρέφους μήτηρ βαρέως ἤνεγκε, καὶ παρ-
ηεῖτο τὴν ψῆφον, καὶ δοθῆναι ζῶν τὸ παιδίον τῇ ἀντιδίκῃ ἐκέ-
10 τευεν· ἢ δὲ ψευδῶς ἐαυτὴν μητέρα τοῦ παιδὸς ὀνομάζουσα καὶ
ἐπήκει τὴν κρίσιν καὶ ἐπέσπευδε τὴν διαίρεσιν. καὶ ὁ βασιλεὺς
δοθῆναι ζῶν τὸ παιδίον προσέταξε τῇ πυρριτομένη τῇ ἐκείνου B
διαίρεσιν, “ αὕτη” γήσας “ ἢ τοῦτου μήτηρ ἐστίν, ἢ τοῦ παιδὸς
σφαγῆναι μέλλοντος ὑπερήλησεν.” τοῦτο πῶς ὁ λαὸς ἀκριβὲς
15 τεκμήριον ἔσχηκε τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως.

Πάντας δὲ τοὺς πρὶν εἰς σοφίαν καὶ φρόνησιν ὑπερβέβηκε.
συνέταξε δὲ τρισχιλίας παραβολὰς καὶ πεντακισχιλίας ᾠδὰς, καὶ
ἀπὸ τῆς κέδρου ἕως ὕσσωπου συνεγράψατο, καὶ περὶ φύσεως
ζῴων τῶν τε πεζῶν καὶ ἀερίων καὶ νηκτῶν καὶ τῶν ἰδιωμάτων W I 58
20 αὐτῶν ἐξήτασε καὶ ἐφιλοσόφησε, καὶ κατὰ τῶν δαιμόνων ἐξεύρη-
κεν ἐπιπρόσθετος εἰς ἀνθρώπων ὠφέλειαν· καὶ τρόπους κατέλιπεν ἐξορ-
κώσεων, αἷς τὰ δαιμόνια ἐδιώκοντο. καὶ ταύτην τὴν θεραπείαν C

4 ἐπὶ τοσοῦτον om A. κακουργίας A. 5 διουκρηθησείη A.
6 τὸ ζ. π. μαχαίρα] μαχαίρα τὸ παιδίον τὸ ζῶν A. 9 ζῶν]
αἶψον A. 11 ἐσπευδε A. 16 καὶ φρόνησιν om A. 19 καὶ
τῶν νηκτῶν A.

meis dormientis supponit, viventem ablatum sibi vendicat. quo com-
mento animadverso puerum repeto: illa negat.” altera suum esse viventem
puerum affirmat, adversariae mortuum, neque eo se improbitatis progres-
sam esse iurat. corona circumstantium dubitante quo pacto verum diiudi-
cari posset, rex puerum gladio in duas secari partes iubet, et utrique mu-
lieri semissem dari. eam sententiam vera infantis mater graviter ferens
atque repudians, adversariae puerum viventem tradi orat: quae vero se ma-
trem eius falso profitebatur, collaudato iudicio dissectionem maturari flagi-
tat. ibi rex puerum viventem ei tradi iubet quae dissectionem deprecaba-
tur: eam enim esse matrem quae pueri caedem tantopere reformidaret. id
populo evidens argumentum fuit sapientiae regis.

Omnes ille veteres ingenio prudentiaque superabat. similitudines
ter mille composuit, cantilenas quinquies mille; et a cedro auspiciatus naque
ad hyscopum describendis stirpibus progressus est, naturasque animalium
terrestrium, aetiorum, aquatiliū, ac proprietates perquisivit et indaga-
vit. invenit etiam ad utilitatem hominum excantationes daemouum, et ad-
iurationum rationes reliquit quibus daemouia fugantur. quam curationem
Zenaroe Annales.

φρησιν ὁ Ἰώσηπος καὶ μέχρις ἐκείνου ἰσχύειν· καὶ τι διηγείται τοιοῦτον, τὸν λόγον πιστούμενος. Ἐλεάζαρ τῶν ὁμοφύλων λέγει κεκτήσθαι τινα δακτύλιον ἔχοντα ὑπὸ τὴν σφραγίδα εἶσαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομών. καὶ τοῦτον ταῖς φρεσὶ τοῦ δαιμονώοντος προσφέρειν, καὶ τῇ ὁσφρησί διὰ τῶν μυκτῆρων τοῦ πάσχοντος ἐξέλκεσθαι τὸ δαιμόνιον. εἶτα τοῦ Σολομώντος μεμνημένον ἐπιπλάσσει τε λέγειν ἐξ ὧν ἐκεῖνος συνέθετο, καὶ ἐξορχοῦν τὸ δαιμόνιον μηκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἄνθρωπον. τοῦτο καὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ τῶν νύων ἐκείνου ἐνώπιον λέγει ποιῆσαι τὸν Ἐλεάζαρ· καὶ διδόντου τῆς κατὰ τῶν δαιμόνων ἰσχὺς ἀπόδειξιν, τιθέναι ποτήριον πλήρες ὕδατος, καὶ ἐπιτάσσειν τῷ δαίμονι ἐξερχομένῳ τοῦ πάσχοντος ἀνατρέψαι αὐτό· καὶ ἀνατρέψισθαι τὸ ποτήριον μηδενὸς ὀρώοντος τὸν ἀνατρέποντα.

9. Ἦρξάτο δὲ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, μετὰ ἔτη τῆς ξξ Αἰγύπτου ὑποχωρήσειως τοῦ λαοῦ τετρακόσια τεσσαράκοντα. περὶ δὲ τοῦ μέτρου τοῦ ὕψους αὐτοῦ καὶ τοῦ μήκους καὶ τῆς τοίτου κατασκευῆς οὐχ ὁμοφωνοῦσιν ἢ τε τρίτη τῶν Βασιλειῶν καὶ Ἰώσηπος ἐν τῷ βιβλίῳ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας περὶ τοῦ ναοῦ συγγραφόμενος, ἀλλ' ἐν τοῖς πλείοσι διαφέρονται. ὧ δὲ τὰ περὶ τῆς διαφορᾶς πρὸς βουλήσας κατὰ τὸ ἄδυνον ἔστησι, καὶ περὶ τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς χυλκῆς

1 prima καὶ om A. 2 τὸν add A. ἀλλοφύλων A. 6 μνησθένου A. 16 τῶν μέτρων A.

Fontes. Cap. 9. Iosephi Ant. 8 3—6. Regum 3 6—10. Paralip. 2 3—9.

ad suam usque aetatem durasse Iosephus asserit, et in eius rei fidem huiusmodi experimentum narrat. Eleazarum quendam popularem suum habuisse annulum, sub cuius pala radix esset ex iis quas indicaverat Salomon, qui si naso daemones admoveretur, solo olfactu per nares extraheret daemones. deinde Salomonis facta mentione, recitasse illius excantationes, et adiurasse daemones ne in hominem reverteretur. hoc in Vespasiani et filiorum eius conspectu fecisse Eleazarum; et ut vim contra daemones insitam probaret, posuisse poculum aqua plenum, et iussisse daemones ut egressi ex homine id evertarent: itaque factum esse, nemine comente a quo evertetur.

9. Aedificationem templi auspiciatus est quarto anno regni sui, anno post exitum populi ex Aegypto quadringentesimo quadragésimo. verum spatio altitudine et longitudine formaque eius non consentiunt Regum liber tertius et Iosephus libro Antiquitatum octavo, ubi de templo scribit, sed in plerisque discrepant. quam eorum dissensionem et alia, ut de duobus Cherubis aureis circa adyta collocatis, de arca, de mari aeneo, de pelvibus,

Θαλάσσης καὶ τῶν λουτήρων, καὶ πηλίκον ἦν τὸ χάλκειον θυσι-
στήριον, ὅσα δ' ἡ τράπεζα ἢ χρυσῆ, καὶ ὅσα σκευὴ ἀργυρεῖα τε
καὶ χρυσέα Σολομῶν ἀνέθετο τῷ ναῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἡ
τρίτη τῶν Βασιλειῶν βίβλος καὶ ἀρχαιολογῶν ὁ Ἰώσηπος ἀρκέ-
σσοσι παραστήσασθαι τὴν ἐφ' ἐκείτω ἀκριβείαν. ἐν ἔτσι δὲ
ἐπιτὰ συντελέσας ὁ βασιλεὺς τὸν τε ναὸν καὶ ὅσα περὶ ἐκείνον,
συνεκάλεσε τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἄρατις τὴν κιβωτὸν
οἱ ἱερεῖς καὶ τὴν σκηνὴν ἦν ἐπέθετο Μωυσεῖ καὶ τὰ ἐν ταῖς Β
θυαίαις ὑπηρετούμενα σκευὴ πρὸς τὸν ναὸν μετεκόμιζον, τοῦ
10 βασιλέως προάγοντος καὶ τοῦ πλήθους παντός, καὶ τῶν Λευιτῶν
σπειρόντων καὶ θυμιῶντων. καὶ κατετέθη ἡ κιβωτὸς εἰς τὸ
ἄδυτον μεταξὺ τῶν δύο Χερουβίμ, τὰς δύο λιθίνας πλάκας
ἔχουσα ἑνδοθεν. Ἐξελθόντων δ' ἐκ τοῦ ἄδυτου τῶν ἱερέων,
δόξης κυρίου ὁ οἶκος ἐμπέπηστο καὶ νεφέλη τὸν ναὸν ἔλασ
15 περιέκλυτο· ἔξ ἧς ἐπισημῆσαι τῷ ναῷ τὸν Θεὸν ἐφαντάζοντο
σκηρῶσαντα ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἤσθεις ἐπὶ τούτοις εὐχαρι-
στίας τε πρὸς τὸν Θεὸν ἐποίησατο καὶ τὸν λαὸν εὐλόγησε καὶ ἐκέ-
τευσεν ἐπήκουον γίνεσθαι τὸ Θεῖον πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῷ εὐχομένοις.
εἶτα τῷ βωμῷ θυσίας προσήγαγε. καὶ ὁ Θεὸς διεκνῶς ὡς εὐ- C
20 μωνῶς αὐτὰς προσεδέξατο, πῦρ ἐκλάμψαι δι' αἴρος πεποίηκεν
ἐπιενθῆναι τε τῷ βωμῷ καὶ τὴν θυσίαν ἕπασαν καταδαίσασθαι.
ταῦθ' ὁ λαὸς ἰδὼν εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠεχαρί-
στησε, καὶ πολυτελῶς ἐορτάσαντες τὸν σύλλογον διαλύσαντο.
ἕπειρος δὲ γεγωνὸς τῷ βασιλεῖ ἐπακοῦσαι τῆς ἐρχῆς αὐτοῦ τὸν
25 Θεὸν ἰδῆλου, καὶ τὸν ναὸν τε συντήρηθῆναι καὶ αὐτὸν εἰς ἄκρον

1 λουτήρων A, λούτρων PW.
om A. 14 ἐμπέπηστο A.

6 ὁ βασιλεὺς om A.
18 γενέσθαι A.

8 ol

de magnitudine altaris aenei, de forma aureae mensae, et quae vasa aurea
et argentea templo Salomon dedicavit, qui curiosius cognoscere voluerit,
is ea tertio libro Regum et in Iosephi Antiquitatibus accurate descripta in-
veniet. templo cum omni ornatu annis septem perfecto, populoque a rege
Hierosolyma convocato, sacerdotes arcam et tabernaculum a Mose facta et
sacra vasa in templum transferunt, rege et omni populo praecedente,
Levitis sbantibus et sufficientibus. arca, in qua duae lapideae tabulae in-
erant, in adytum reposita est inter duos Cherubos. sacerdotibus adytum
egressis domus gloria domini repleta est, et nubes toti templo circumfusa;
unde concitabant deum templum ingressum atque ibi habitaturum esse.
quibus rebus laetatus rex et deo gratias egit, et populo bene precatus ora-
vit ut nomen omnium eorum qui ibi precarentur vota exaudiret. deinde
victimae arae admovit: quas deus se benigne accepisse declaravit, igne ex
aere emisso, qui in aram delatus omnes victimas consumpsit. his visis
deum laudat populus, rex gratias agit; festoque splendide celebrato con-
ventus dimittitur. his precatis rex somniat deum exaudisse preces, tem-

εὐδαιμονίας ἀναχθῆναι, καὶ τῆς χώρας ἄρξειν τοὺς ἐξ αὐτοῦ, εἰ αὐτός τε κἀκείνοι καὶ ὁ λαὸς τὰ θεῖα μὴ παραβῶν ἐντάλματα.
 W I 59 εἰ δ' οὖν, πρόρριζον ἐκκόψειν ἠπιέλει τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ τὸν λαὸν δουλείαις καὶ κακώσεσι μυθρίαις ὑποβαλεῖν, καὶ τὸν ναὸν D παραδώσειν εἰς ἐμπρησμόν καὶ διαρπαγὴν, καὶ τὴν πόλιν εἰς κα-5 τασκαφὴν τε καὶ προνομίην.

Οὕτω μὲν ὄν τὰ τοῦ ναοῦ τῷ Σολομῶντι τετέλεστο· μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεια ἑαυτῷ ἠκοδόμησε πολυτελῆ τε καὶ λαμπρά, καὶ τὰ τῶν Ἱεροσολύμων δὲ τελεχῆ προσηπεσκευάσε, καὶ πόλεις ἄλλας προσἠκοδόμησε, καὶ τοὺς ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει τῶν Χανα-10 ναίων ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, μὴ πρὶν ὑποταγέντας, ὑποφόρους κατέστησε. σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματώδεις Χιραμ ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς αὐτῷ πέμπομεν, ἀξιῶν σαφηνῆσαι αὐτά· καὶ πάντα δίδυσε καὶ τὸν τοῦν ἐκείνων δεδήλωκε. μεμνησθαι τούτων ἰστορεῖ ὁ Ἰώσηπος καὶ συγγραφεῖς ἀρχαίους, τὸν τε Δίον 15 P I 85 καὶ πρὸς τούτῳ τὸν Μένανδρον. διαβοηθείσης δὲ πανταχοῦ τῆς σοφίας τοῦ Σολομῶντος καὶ τῆς φρονήσεως, βασιλισσά τις Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπῶν σοφίαν φιλοῦσα καὶ ἐκζητοῦσα εἰς Ἱεροσόλυμα παραγένοιε. καὶ ὁ βασιλεὺς φιλοτίμως αὐτὴν προσεδέξατο, καὶ τὰ σοφίσματα ἃ προετίθει ἐκείνη ῥαδίως ἐπέλυνε, ὡς ἐκλήτ-20 τεσθαι τὴν βασιλισσαν καὶ πλεον λέγειν τῶν ἠκουσμένων ὄρων. ἐθαύμαζε δὲ καὶ τὰ βασιλεια καὶ τῶν δειπνῶν τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ὑπερσίαν πῶσαν τὴν βασιλικὴν καὶ τὰς ἐν τῷ ναῷ θυ-

1 ἐνεθῆναι A. 3 ἐκκόψειν A Iosephus, ἐκόςαι PW. 4 δου-
 λεία A. 8 τε om A. 14 πάντα add A et Iosephus. 15 δι-
 νον A: Iosepho Δίος. 18 ζητοῦσα A. 23 ἄπαν τὴν
 βασιλείον A.

plum conservatum iri, se ad magnam felicitatem perventurum, et regioni suos posteros imperaturos, si nec ipse nec illi nec populus divina praecepta violaret: alloqui vero genus eius radicibus extirpaturum, et servitute populam atque aliis infinitis malis oppressurum, et templum ad incendium et direptionem daturum, urbem etiam solo aequandam et spoliandam.

Sic aedificatione templi perfecta sibi ipsi Salomon aedes construit sumptuosas et splendidas, Hierosolymorum moenia instaurat, alias urbes coedit; Chanaanicos montis Libani accolae insuetam subire iugum cogit ac sibi tributarios reddit. praeterea argutias et griphos a Chiramo Tyrionum rege ad se missos dissolvit omnes atque explicat: quorum meminisse veteres historicos Dion et Menandrum Iosephus auctor est. eius igitur doctrina et sapientia ubique gentium celebrata, regina quaedam Aegypti et Aethiopiae sapientiae studiosa indagatrix Hierosolyma proficiat. eam rex honorifice excipit, quaestiones ad ea propositas facile solvit, ut regina obstupescens plura se videre diceret quam audivisset. miratur et regiam et cenarum lautitias et omnia ministeria regis et templi sacrificia et immolan-

αίας καὶ τῶν θυόντων τὸ εὐτακτον. ἰδωρήσατο δὲ τὸν βασιλέα χρυσῶ καὶ λίθοις τῶν πολυτίμων καὶ ἀμυθῆτοις ἀρώμασι καὶ βυλασίμου ῥίλαις, ὡς ἐξ ἐκείνης ἐν Πυλαισιτῆ φηῖται τὸ βύλασα- B
μον. καὶ Σολομῶν δὲ πολλοῖς ἀγαθοῖς τὴν βασιλίαν ἀντημέ-
5 ψατο. καὶ ἡ μὲν εἰς τὰ ἑαυτῆς ὑπενώστησεν· (10) ὁ δὲ βασι-
λεὺς πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος ἐνδοξότατος καὶ φρονησεί
καὶ πλοῦτῳ διενεγκῶν οὐκ ἐνέμεινε τοῖς θεοῖς θεομοῖς, ἀφρασίαν
δὲ νοσήσας περὶ τὰ ἀφροδίσια καὶ περὶ γυναῖκας ἐκμανεῖς οὐ ταῖς
ἁμογενέσιν ἤρκειτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλοφύλους ἔγημε πλείστας, καὶ
10 χαρίζομενος ἐκείναις διὰ τὸν Ἰσραὴα ἰθρήσκει καὶ τοὺς ἐκείνων
θεοὺς. ἔγημε γὰρ θυγατέρας ἀρχόντων διασήμεων ἐπιτακσίας C
καὶ πυλακὰς τριμυκσίας καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν
Αἰγυπτίων. εἶπεν οὖν ὁ κύριος πρὸς Σολομῶντα “ὅτι οὐκ ἐψύ-
λαξας ὅσα ἐνετειλάμην σοι, διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου καὶ δώσω
15 αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. σὺ οὖν δὲ ζῶντα τὴν ἀρχὴν ἀφαιρήσομαι
διὰ τὸν πατέρα σου, θανάτος δὲ σου ταῦτα ἐπὶ τῷ νιῷ σου
ποιήσω. καὶ οὐδὲ πᾶσαν ἐξ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀφέλωμαι, δὴς
δὲ φυλὰς αὐτῷ καταλειπωῖς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ τὸν κίπ-
πον Δαβὶδ, τὰς δὲκα τῷ δούλῳ δώσω αὐτοῦ.”

20 Οὐ σιγῆς καιρὸς διελέλθῃ, καὶ Ἄδερ εἰς πόλεμον κατέστη
τῷ Ἰσραήλ. ἦν δὲ ὁ Ἄδερ Ἰδομαῖος ἐκ βασιλείου σκορᾶς, ὃς
τοῦ Ἰωάβ κατὰ τοὺς χρόνους Δαβὶδ καταστρεφάμενον τὴν Ἰδου-
10 ἰθρήσκει A, ἰθρήσκεισε PW. 11 γὰρ] δὲ A. 13 πρὸς
τὸν sol. A. 17 ἀφέλωμαι libri omnes. 20 πόλεμον A.
21 ὁ om A. 22 καταστρεφάμενον τὴν Ἰδομαίαν κατὰ τοὺς
χρόνους Δαβὶδ A.

Fontes. Cap. 10. Iosephi Ant. 8 7 et 8. Regum 3 11.

tium ordinem. regem porro donat auro, gemmis pretiosis, ineffabilibus aromatibus et balsami radicibus: unde ab eo tempore balsamum in Palaestina nascitur. Salomon vicissim reginam domum redituram multis bonis remaneratur. (10) rex vero cum esset omnium ante se regum illustrissimus, sapientia et opibus praestans, in divinis institutis non permansit; sed in libidinum intemperantiam prolapsus, insanoque mulierum amore correptus, neque popularibus suis contentus, etiam alienigenas complures duxit: quibus ex amore obsequens, deos illarum coluit. nam principum insignitum filias septingentas matrimonio sibi iunxit, concubinis trecentis adscitis, et filiam regis Aegyptiorum. proinde Salomoni dixit dominus “quoniam mandata mea non observasti, regnum tuum dirumpam et servo tuo dabo. neque tamen viventi tibi regnum eripiam, ob patrem tuum, sed te mortuo haec filio tuo regnante faciam. neque regnum omne tamen ab illo auferam, sed duabus tribubus et Hierosolymis illi relictis, ob avum Davidem, decem reliquas servo eius dabo.”

Neque multum temporis intercescit, cum Ader Israelitas bello adortus est. fuit is Idumaeus regii generis, qui Davidis temporibus Idumaea a

Δ μαίαν παιδάριον ὦν ἀπέθρα εἰς Αἴγυπτον, καὶ φιλοφρόνως δε-
 χθεις παρὰ Φαραῶ ἠγαπήθη καὶ τὴν ἀδελφὴν ἔγημε τῆς γυναι-
 κὸς Φαραῶ. οὗτος ὄν ἀνδρωθεὶς καὶ θανόντας μαθὼν τὸν Λα-
 βιδ καὶ τὸν Ἰωάβ, ἐπανελθεῖν ἐζήτηε πρὸς τὴν πατρίαν ἀρχὴν·
 ἀλλ' οὐ παρεχωρέετο πρὸς Φαραῶ. ἤδη δὲ τῷ Σολομῶντι τῶν 5
 πρυγμάτων κακῶς ἔχόντων παρεχωρήθη καὶ Ἄδερ καὶ εἰς τὴν
 Ἰδουμαίαν ἐπανελήλυθε. ταύτης δ' ἀσφαλῶς φρουρουμένης εἰς
 τὴν Συρίαν ἀφίκετο, καὶ σύστημά τι σχῶν περὶ αὐτὸν ληστρικόν,
 ταύτην τε κατέσχε καὶ τὴν τῶν Ἑβραίων ἐληΐζετο χώραν.

Ἰεροβοάμ δὲ υἱὸς Ναβὰτ παιδάριον ὦν ὑπηρέτει τῷ βασι- 10
 186
 60
 λεί. ἰδὼν δὲ Σολομῶν αὐτὸν γενναῖον τὸ φρόνημα, ὅτε τῇ Ἰε-
 ρουσαλήμ περίβολον ᾤκοδόμηε ἐπέστησεν αὐτὸν τῆς οἰκοδομῆς ἐπι-
 μελητήν. ἀπερχομένῳ δὲ πον τῷ Ἰεροβοάμ συνήνησε προφήτης
 ὁ Σηλωνίτης Ἀχιά, καὶ ἐκκλίνας αὐτὸν τῆς ὁδοῦ διέσρῃξε τὸ ἱμά-
 τιον εἰς δώδεκα ῥήγματα καὶ δέδωκεν ἐκείνῳ τὰ δέκα, εἰπὼν ὡς 15
 "οὕτως διαρρήξει τὴν βασιλείαν Σολομῶντος ὁ κύριος, καὶ τῷ
 μὲν ἐκείνον νιῶ δύο καταλείψει φυλάς διὰ τὸν πάππον, σοὶ δὲ
 τὰς δέκα δώσει καὶ βασιλεύσει σε ἐν αὐταῖς. οὐ δὲ ἀλλὰ τῶν
 νόμων ἀντίχου κυρίου καὶ γίνου δίκαιος." τούτοις μέγα φρονη-
 20
 Β σας Ἰεροβοάμ νεωτερίζειν ἐπιχειρεῖ. καὶ γνοὺς τὸ πρᾶγμα ὁ βα-
 σιλεὺς ἀνελεῖν ἐζήτηε αὐτόν. ὁ δὲ φεύγει εἰς Αἴγυπτον κακῆ
 διήγεν ἕως Σολομῶν ἐτελεύτησε. τέθνηκε δὲ ὁ βασιλεὺς Σολο-
 μῶν, ὡς μὲν ἡ βίβλος τῶν Βασιλειῶν ἱστορεῖ, ζήσας ἐνιαυτοὺς

3 θανόντα A.

14 τὸ οὐκ αἰὼν ἱμάτιον A.

23 τῶν add A.

Ioabo subacta puer in Aegyptum an fugerat, et a Pharaone benigne susce-
 ptus atque admatu, sororem regis coniugis uxorem duxerat. is igitur vir
 factus, Davidis et Ioabi obitu cognito, cupidus in patrium regnum redeundi
 a Pharaone retinebatur; donec Salomonis rebus turbatis, affine consen-
 tiente in Idumaeam reversus est. sed cum ea firma praesidiis teneretur,
 in Syriam se contulit; et intronum manu comparata cum haec occupat, tum
 Israelitarum agros populatur.

Ieroboamum autem Nabati filium, dum puer inservit regi, Salomon
 generosa eius indole animadversa, cum Hierosolymorum moenia conderet,
 operis structurae praefecerat. qui cum aliquando iter ingressus esset, in-
 cidit in prophetam Achiam Silonitem. is eo de via nonnihil seducto, veste-
 que sua in duodecim lacinias discissa, decem illi dat cum his verbis "sic
 regnum Salomonis discindet dominus, eiusque filio duas in avi gratiam tri-
 bus relinquet, te autem decem tribuum regem constituet. tu vero fac leges
 domini amplecteris et iustitiam colas." hoc oraculo elatus Ieroboamus no-
 vis rebus studet. sed rex, cognita re, de illo tollendo cogitat. at ille in
 Aegyptum fugit, ibique degit usque ad Salomonis obitum. obiit autem is,
 ut liber Regnum narrat, anno aetatis quinquagesimo secundo, cum duodecim

πεντήκοντα πρὸς θυσί (δωδεκαέτης γὰρ τῆς βασιλείας ἐπιβῆναι ἰστέρηται, βασιλεύσαι δὲ ἔτη τεσσαράκοντα), ὡς δ' ὁ Ἰώσηπος συνγράφωτο, τέσσαρας μὲν ἐνιαυτοὺς ἐβίω καὶ ἐνενήκοντα, ὀδοθήκοντα δὲ βεβασίλευκεν· εὐτυχῶς μὲν ζήσας καὶ εὐκλειῶς, παρανομήσας μὲντοι περὶ τὸ γῆρας, ἕπ' ἐρώτων οὐκ ἰδαγῶν ἀλλογενέσι πεισθίει γυναιξὶ καὶ τοῖς ἐκείνων ἀκολουθήσας θρησκείμασι.

11. Διῶδοχον δ' ἔσχε τῆς βασιλείας τὸν νῖδν Ῥοβοάμ. C καὶ ὁ λαὸς συνήχθη πᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἐκέτεον ἐλαφρῶναι αὐτοῖς τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ὃς παρὰ Σολομῶντος αὐτοῖς ἐπενή- 10 νεκτο, καὶ τοῦ πατρὸς φανῆναι χρησιότερον. ὁ δὲ σκέμασθαι εἶπε καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶπεν. καλέσας οὖν τοὺς γηραιότε- ρους τῶν πατρῶν θεραπόντων, τί ἂν ἀποκριθῆι τῷ λαῷ ἐπεν- θάνετο· κάκεινοι διαλεχθῆναι αὐτοῖς συνεβούλευον ἡπιώτερον μηδ' 15 οἰκός, ὅπερ κἀτῷ συνετρέφοντο, τοῦ σκέμματος κοιωνῶνκει, καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων εἰπῶν συμβουλήν. οἱ δὲ τραχύτερον D κἀτῷ προσομιλήσαι τῷ λαῷ συνεβούλευσαν, καὶ τοὺς λόγους ἀνα- λόγους τῷ τῆς ἀρχῆς ὄγκῳ ποιήσασθαι καὶ τῷ βασιλικῷ ἀξιώ- ματι. καὶ ὃς τούτοις προσέθετο, καὶ ἐπεὶ τὸ πλῆθος αὐθις συν- 20 ἐληλύθει· “εἰ τὸν ζυγὸν ἑμῖν ἰσκήρυνεν ὁ πατὴρ μου” ἔφη, “τοῦ- τον αὐτὸς ἐπάξω βαρύτερον· καὶ εἰ μάλιστα ἐκεῖνος ἐκέχητο

2 βασιλεύσας A. 9 δουλείας] βασιλείας alter codex Wolfii: illud Ducangii codices. παρὰ τοῦ sol. A. 10 χρησιότερον A, 11 κλειύσας A. 12 ἐπενθάνετο add A.

FOURTES. Cap. 11. Josephi Ant. 8 8 et 9. Hegum 3 12 et 13. Paralip. 2 10.

annos natus regnum suscepisse memoretur et id per quadraginta tenuisse. Iosephus autem tradit eum annos vixisse quattuor et nonaginta, regnasse octoginta. vita usus est felici et gloriosa, nisi in senectute patrias leges violasset, amoribus impulsus illicitis peregrinarum mulierularum, earumque sectatus religiones.

11. Successorem in regno habuit filium Roboamum. ad quem cum populus conflaxisset, ac supplicem petisset ut patre clementior servitutis iugum a Salomone cervicibus suis impositum relaxaret, ille se deliberaturum ait et post triduum responsurum. consulit itaque seniores ex patriis ministris quid respondendum esset: monent, clementer, non superbe et arroganter alloquendum esse populum. post senatum re cum adolescentibus una secum educatis communicata, et consilio seniorum exposito, illi auctores sunt ut asperius agat cum populo, et pro auctoritate imperii ac regiae dignitatis fastigio verba faciat. Roboamus horum sententia comprobata, cum populus iterum convenisset, “si pater meus” inquit “durum vobis iugum imposuit, id ipse exasperabo: si flagellis ille vos cecidit, ego scor-

καθ' ἐμῶν, σκορπίοις ὑμῶς κολάσω αὐτός· καὶ μοι τῆς σμικρότητος παχυτέρας τῆς δαφνός τοῦ πατρὸς πειροθήσασθε.” τούτων τὸ πλῆθος ἀκούσαν “εἰς ἡμῶν μερίς ἐν Δαβίδ;” ἔξεβήσαν, καὶ ἀποδυσπετήσαντες ἀπήσαν. πέμφαντος δὲ Ῥοβοῦμ τῶν
 P I 87 οἰκείων ἵνα διωλεχθῆναι αὐτοῖς καὶ πραῖναι, ἔκτειναν ὑπ' ὄργης τὸν 5
 ἄνδρα λιθολυστήσαντες. Ῥοβοῦμ δὲ δέσας εἰς Ἱεροσόλυμα πέφνεγε, παραμεινάσης αὐτῷ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ οὐδ' αὐτῆ τῆς Βενιαμίνιδος. αἱ δὲ γε λοιπαί, ἤδη τοῦ Ἱεροβοῦμ ἐπανεληθόντος ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετὰ τελευτῆν Σολομῶντος, καλέσασαι αὐτὸν εἶλοντο βασιλεῖα. Ῥοβοῦμ δὲ ἠτοιμάζετο μαχέσασθαι τοῖς Ἰσρα- 10
 ἡλίταις περὶ τῆς βασιλείας καὶ τῷ Ἱεροβοῦμ, ἐκωλύθη δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου Σαμαία.

Καὶ Ἱεροβοῦμ δέσας μὴ τὸ πλῆθος εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸν καὶ τοῖς ἐκεῖ συναμιγνύμενον ἐπιστραφῆ πρὸς τὸν πρότερον αὐτοῦ βασιλεῖα καὶ καταλέψῃ αὐτόν, δύο δαμάλις εἰργάσατο ἐκ 15
 B χρυσοῦ, καὶ ἔθετο τὴν μὲν ἐν Βαιθίλ, τὴν δ' ἐτέραν ἐν Δάν. καὶ ἐκκλησιάσας τὸ πλῆθος “πανταχοῦ ὁ Θεὸς ἐστίν” εἶπεν, “ὦ ἄνδρες, ἀλλ' οὐ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις. ἰδοὺ οὖν δύο δαμάλις πεποίηκα εἰς ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐκέτι ὑμῶν ἀνάγκη πορεύεσθαι
 W I 81 εἰς Ἱεροσόλυμα. ἀπερχόμενοι δ' εἰς αὐτὰς προσκυνεῖτε καὶ θύετε” 20
 καὶ ἱερεῖς γὰρ ἔξ ὑμῶν αὐτῶν ἀποδείξω.” τούτοις ἔξαπατηθεῖς ὁ λαὸς τὰ τε πάτρια παραβίβηκε καὶ παρώργισε τὸν Θεόν, ὡς καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν παραδοθῆναι τοῖς ἄλλοφύλοις τὸν Ἰσραήλ.

10 περὶ τῆς βασιλείας μαχέσασθαι τοῖς Ἰσραηλίταις A. 13 καὶ
 AW, om P. ἀπὸν om A. 15 καταλέψῃ A. 16 δὲν A.

plonibus in vos animadvertam: et quod in me parvum est (minimum digi-
 tum) crassius paterna coxa experiomini.” his multitudo auditis “quae nobis
 in Davide pars est?” exclamans, rege fastidito discedit. cum autem Ro-
 boamus quendam suorum familiarium misisset qui mollioribus verbis popu-
 lum placaret, eum ira concitati lapidibus peremerunt. quo facto ille per-
 territus Hierosolyma confugit, sola Iudaea et Beniamitica tribu penes se
 retenta: reliquae Ieroboamum, defuncto Salomone ex Aegypto reversum,
 regem croarunt. cuius una cum Israelitis bello invadendi consilia agitan-
 tem Roboamum deus per Samaeam vatem inhibuit.

Veritas autem Ieroboamus ne multitudo Hierosolyma profecta ille-
 rum hominum commercio ad priorem regem se deserto reverteretur, duos
 vitulos aureos conflatos facit, alterum Baethelae, Dane alterum collocat;
 advocataque concione “deus” inquit, “viri, ubique est, non Hierosolymis
 duntaxat. ego igitur dei nomine duos vitulos feci, neque posthac vobis
 necesse erit ire Hierosolyma, sed ad hos profecti adorato et sacrificato: nam
 e vestro numero sacerdotes designabo.” his populus Israeliticus deceptus,
 patriis institutis violatis, iram numinis in se provocavit, ut alienigenis in

ποιήσας δὲ ἱερεῖς ὁ Ἱεροβοάμ καὶ θυσιαστήριον, ἐώρτασι· καὶ ἀνέβη αὐτὸς ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ ἱερεῖς. καὶ ἦδη μύλλονται θύειν παρῆστη προφήτης σταλαὶς ἐκ θεοῦ καὶ εἶπε "τάδε C λέγει κύριος. θυσιαστήριον, ἐκ Δαβὶδ ἵσεται τις Ἰωσίας καλούμενος, ὃς θύσει τοὺς ἱερεῖς σου ἐπὶ σὲ καὶ κατακαύσει τὰ ὀστέα αὐτῶν. ἵνα δὲ εἴη θῆλον ὡς οἱ λόγοι μου ἀληθεύουσιν, ἰδοὺ φηγήσεται τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡ ἐκ' αὐτοῦ πίστεως χυθήσεται κατὰ γῆς." καὶ ἀπίκτα τό τε θυσιαστήριον διεφράγη καὶ ἡ πίστις τῶν θυμάτων ἐκλίχθητο. ἐξέτεινε δὲ τὴν χεῖρα Ἱεροβοάμ, συσχέ- 10 θῆναι τὸν προφήτην ἐγκλινομένους. ἡ δὲ ξηρανθεῖσα ἀκίνητος ἔμεινε. δεηθεὶς γοῦν Ἱεροβοάμ τοῦ προφήτου, ἔσχεν ὑψίς τὴν χεῖρα κινουμένην καὶ ἐνεργόν. καὶ ἤξιον αὐτὸν συνδειπνήσαι αὐτῷ. ὁ δὲ οὐ κατένευσε, λέγων παρὰ τοῦ θεοῦ κωλυθῆναι ἄρτον φαγεῖν ἢ ὕδωρ πιεῖν ἢ ὑποστρέψαι δι' ἧς ὁδοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐλή- D 15 λυθε· καὶ ἀπῆγε ἕτερον τραπέζιμος. ψευδοπροφήτης δὲ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκίχη, τὸν Ἱεροβοάμ ἀπατῶν καὶ πρὸς χάριν αὐτῷ ὀμιλῶν. οὗτος μωθῶν ὄσα ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης καὶ εἶρηκε καὶ πεποίηκε καὶ ὡς ἄπεισι, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ἤξιον ἀναστρέψαι καὶ παρ' αὐτῷ ξενισθῆναι. τοῦ δὲ 20 ἀπαπεινομένου, ὡς ἀπαγορεύσατος τοῦ θεοῦ, "ἀλλὰ κἀγὼ προφήτης εἰμι" ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος εἶπεν ἀνήρ, "καὶ ἦκω κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ ἐπιστρέψων σε τραπέζης μοι κοινωθήσονται." ἐπι-

1 ὁ add A. ἐώρτασαν A. 4 ἐκ Δαβὶδ om A. 6 θῆλον εἴη A. 7 ἐκ' αὐτῷ LXX, ἐκ' αὐτοῦ Iosephus. 8 χυθήσεται A, χυθήσεται PW. 13 post ἄρτον add A cum Iosepho ἐν τῇ πόλει ἐκίχη, quae om LXX.

servitutem traderetur. Ieroboamus autem sacerdotibus creatis araque exstructa festum celebrat: consensaque ara cum sacerdotibus adstantibus iam sacrificaturus esset, propheta a deo missus "haec" inquit "dicit dominus: heus ara, erit quidam ex David, nomine Iosias, qui sacerdotes tuos supra te immolabit et ossa eorum comburet. ut autem verba mea vera esse constet, rumpetur ara et pinguedo in ea sita fundetur humi." statim his dictis et ara rumpitur et pinguedo victimarum effunditur: et Ieroboami manus, quam extenderat prophetam comprehendi iubens, arida facta mansit immobilis, donec precibus a propheta impetrasset ut in integrum restitueretur. qui a rege ad cenam invitatus recusat, quod divinitus interdictum sibi esset ne vel panem ederet vel aquam biberet vel eadem via reverteretur qua urbem ingressus esset: itaque alia via discedit. caeterum in ea urbe quidam pseudopropheta erat, qui Ieroboamum seducebat, eius gratiam aucupans. is cum audisset quae dei propheta et dixisset et fecisset, abundantem persequitur, et assecutus rogat ut suo hospitio utatur. quod illo recusante ut divinitus interdictum, improbus ille vir "atqui et ego propheta sum" inquit "et ex dei mandato adsum ut sis mensae meae particeps."

P I 88 στευσεν ὁ προφήτης τοῖς τοῦ ψευδοπροφήτου λόγοις καὶ ὑπενόσθησι. ξενισθέντι δ' ἐκὶ τῷ προφήτῃ λόγος ἐγένετο κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐλήρησε τὰ ἐνταλθέντα αὐτῷ ἀναιρεθῆσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν παρὰ λέοντος. καὶ ὑποστρέφοντα λέων αὐτὸν ἔκτεινε καὶ πυρακαθήμενος ἐφύλαττε τὸν νεκρὸν καὶ τὸ ὑποζύγιον. μα-5 θιών δὲ τὸ γεγονός ὁ ψευδοπροφήτης συνεκόμισε τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος καὶ ἔθαψε, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐνετείλατο, τῷ προφήτῃ συγκαθιδεῦσαι καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα θανάτους· τί τοῦτο μηχανησάμενος; Ἰν' ὅτε κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν κατασκαφῇ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῶν ἱερῶν καὶ ψευδοπροφητῶν πυρὶ παραδο-10 θῇ τὰ ὅσα, αὐτὸς διαφύγῃ τὴν ἕβριν εἰ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ συγκατατεθῇ.

12. Ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο· Ἰεροβοὰμ δὲ τῆς αὐτῆς εἶχετο ἀσεβείας ἢ καὶ ἐπεδίδου καθ' ἐκάστην παρανομίαν, καὶ χρημάτων τὴν ψευδῆ τῶν ὑψηλῶν ἱερωσύνην παρείχε τοῖς θέλουσι 15 ὄνιον. καὶ εἰς ἀμαρτίαν ἢ πρᾶξις αὐτῆ ἐλογισθῆ αὐτῆ, καὶ εἰς ἀφανισμόν τοῦ οἴκου αὐτοῦ γέγονε καὶ εἰς ὄλεθρον. εἰ δὲ τὸ τὴν ἀνίερὸν ἐκείνην ἱερωσύνην ἀποδίδοσθαι χρημάτων ἀμαρτία λελογιστο, τί ἂν τις εἴποι περὶ τῶν πωλοθέντων καὶ ἀνοουμένων τὴν θείαν ὄντως ἱερωσύνην, τὴν τῆς φορικτῆς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας 20 τελειοτικῆν;

6 τὸ σῶμα] sic P e codice Colberteo: omittunt codices Wolfi, qui e coniectura dedit τὰ λείψανα. 14 ἦ] ἦ A. 15 παρείχε AW, παραίχε P.

FOUNTES. Cap. 12. Iosephi Ant. 8 9 — 12. Regum 3 13 — 16. Paralip. 2 12 — 17.

propheta fide adhibita pseudoprophetae verbis, redit: sed dum illo hospitio fruitur, divinitus audit se propterea quod iussa exsecutus non sit a leone interfectum iri. domam reditarum occidit leo, atque assidens et cadaver et iumentum custodit. quo pseudopropheta cognito, mortal corpus collectum sepelit, suisque liberis mandat ut se mortuum iuxta illum sepelirent: eo utique consilio ut, cum secundum praedictionem illius altari everteretur, et sacerdotum ac pseudoprophetarum ossa igni traderentur, eam contumeliam ipse iuxta hominem divinum situs effugeret.

12. Haec ita gesta sunt: Ieroboamus autem suam impietatem adeo non minuebat, ut etiam in dies angeret, falsum illud edictum locorum sacerdotium quibusvis pretio venditans: quae res noxae illi fuit imputata, et in famulato eius perniciosam et interitum vertit. quod si profanum illud sacerdotium addicere pecunia nefas est habitum, quid de iis dicemus qui vero divinum illud sacerdotium, quo veneranda illa et incruenta victima immolatur, pretio vendunt, atque redimunt?

Ἐνόησε δὲ Ἀβιά ὁ υἱὸς Ἰεροβοάμ· καὶ ἔστειλε τὴν γυναῖκα C
αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀχιά τὸν προφήτην, εἰ ζήσεται ἐρωτή-
σουσαν. ἡ δὲ ἰδιωτικὴν μεταμφισσαμένη στολὴν ἀπέλθει. καὶ
ὁ προφήτης τὸ θεῶμα γινὸς “μὴ κρήπτε σαντήν, γύναι Ἰερο-
5 βοάμ” ἔφη, “ἄπιθι δὲ καὶ τῷ ἀνδρὶ σου εἰπέ ὅτι, ἐπεὶ καταλι-
κῶν τὸν θεὸν σεαυτῶ θεοῦς ἐποίησας χωνευτούς, προσδόκα τὴν
τε βασιλείαν ἀφαιρηθήσεται καὶ αὐτὸς παγγελῆ ἐξολοθρευθήσε-
σθαι. ὅτι δὲ σοι ἀσιβήσαντι καὶ τὸ πλῆθος ἐπηκολούθησεν, οὐδ’ W I 62
ἐκείνο μένει ἀτιμώρητον. σὺ δὲ ἄπιθι, γύναι, καὶ θανάτῳ
10 εὐρήσεις τὸν παῖδά σου, ὅς καὶ ταγήσεται θρηνηθεὶς· μόνος
γὰρ ἐξ Ἰεροβοάμ οὗτος ἦν ἀγαθός.” ἀπελθοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τὸν D
μὲν παῖδα εἶρα θανάτῳ, τῷ δὲ ἀνδρὶ τὰ παρὰ τοῦ προφή-
του ἀπήγγειλεν. ὁ δ’ οὐδὲν ἐξ ἐκείνων ἐβελτιώθη, τυγχάνων
ἀσύνετος.

15 Ῥοβοάμ δὲ τοῦ υἱοῦ Σολομῶντος βασιλεύοντος ἐν Ἱερουσα-
λήμ, οἱ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις ἱερεῖς καὶ Λευῖται καὶ ὅσοι τοῦ
πλήθους ἦσαν συνέντιες τὸ ἀγαθόν, ἀποστάτας τῶν ἰδίων πό-
λεων εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνονται· κἀντεῦθεν ἡ βασιλεία τοῦ
Ῥοβοάμ ἤΰξητο. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἠσέβησεν εἰς θεόν, καὶ πᾶς ὁ
20 ὄλικος Ἰουδα τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας καταλιγώρησε. διὸ καὶ
ἀνέβη Σουσαιμ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ἱερουσαλήμ μετὰ βα-
ρῆας δυνάμειος ἐν ἔτει πέμπτῳ τῆς βασιλείας τοῦ Ῥοβοάμ. συγ- P I 89
κλήσιος δὲ αὐτὸν Ῥοβοάμ ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν λαόν, ἰδέτετο τοῦ

4 τὸ θεῶμα — 5 ἄπιθι δὲ om A. 13 ἀπήγγειλεν· ὁ δ’ οὐδὲν A,
ἀπήγγειλε. Οὐδὲν δὲ PW. 15 δὲ add A.

Cum autem Abias Ieroboami filius aegrotaret, rex uxorem suam ple-
beia veste indutam ad Achiam prophetam mittit, percontaturam num puer
evangelus esset morbum. sed propheta commento agnito “ne te” inquit
“dissimulato, Ieroboami uxor; sed marito tuo dicito, quia deo relicto ipse
sibi deos conflaverit, et regni amissionem et interitum cum omni familia ei
esse expectandum: praeterea cum populus eius etiam impietatem sit secuta,
ne illum quidem fore impositum. tu vero abi, mulier, filium tuum
mortuum inventura, qui cum fletu aspelietur: solus enim ex Ieroboam bonus
fuit.” mulier digressa filium mortuum invenit, et prophetae verba nuntiat
marito: quibus ille, quippe homo corrupti ingenii, nihilo factus est melior.

Sed Roboamo regnante Hierosolymis, Israelitici generis Levitae et
sacerdotes et alii ex populo, quid bonum esset intelligentes, relicta suis
epidiis Hierosolyma concesserunt. unde Roboami regnum angebatur,
quamvis et ipse impietate laesserit deum, et tota Iudaica domus dei cultum
neglexerit. quamobrem Susacna Aegyptiorum rex cum magnis copiis ad-
scendit Hierosolyma, Roboamo quintum iam annum regnante. qui una
cum populo in urbe conclusus salutem a deo votis exposcebant, delicta sua

θεοῦ δοῦναι σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ ἡ ἡμαρτον εἰς θεὸν ἔχωμολο-
 γοῦντο. παρακληθεῖς δὲ ὁ θεὸς οὐκ ἀπολέσειν αὐτούς ἀλλὰ δώ-
 σαιν εἶπεν ὑποχειρίους τοῖς πολεμίοις. δεξαμένου τοῦτον ἐν τῇ
 πόλει Ῥοβοῶμ τὸν Αἰγύπτιον ἐπὶ συνθήκαις, παρασπονθήσας ἐκεί-
 νος τοὺς τοῦ θεοῦ τε θησαυροὺς λούλησε καὶ τοὺς βασιλικούς 5
 ἔξεκένωσε, καὶ τὰ χρυσᾶ ὄπλα αἱ ἐποίησε Σολομῶν καὶ τὰ δόρατα
 τὰ χρυσᾶ ἢ ὁ Δαβὶδ ἀνέθετο πάντα ἀφελετο. ἐτελεύτησε δὲ
 Β Ῥοβοῶμ ζήσας ἔτη πενήκοντα καὶ ἐπτά, ἐξ ὧν ἑκτακάδεκα βε-
 βασιλευκε, διάδοχον τὸν υἱὸν καταλιπὼν Ἀβιοῦ. καθ' οὗ Ἱερο-
 βοῶμ ἔξεστράτευσεν, αἶι καὶ τῷ Ῥοβοῶμ πολεμῶν. Ἀβιοῦ δὲ 10
 οὐκ ἔπηξε τὴν ἔφοδον, ἀλλ' ἀντιτάξας αὐτῷ τοὺς οἰκείους, νί-
 κην νικῆ περιβόητον, ὡς μελέτι θαρσῆσαι τὸν Ἱεροβοῶμ ἀντι-
 παρατάξασθαι. τελευτῆ δὲ Ἀβιοῦ βασιλεύσας ἐν Ἱερουσαλῆμ
 ἔτη τρία, ποιήσας τὸ ποτηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐβυσσικωσεν
 Ἄσα ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τοὺς θείους θεσμούς τηρήσας κατὰ Δαβὶδ 15
 τὸν οἰκίον προπάτορα.

Τέθνηκε δὲ καὶ Ἱεροβοῶμ ἀνάσας ἐν τῇ ἀρχῇ ἔτη δύο καὶ
 εἴκοσι. καὶ διεδέξατο αὐτὸν Ναβὰτ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, κάκιστος ἀσε-
 C βῆς κατὰ τὸν πατέρα γινόμενος. ὃς πόλιν τῶν ἀλλοφύλων πο-
 λιορκῶν Γαβαθῶν, ἐπιβουλεύθη παρὰ Βασσάν υἱοῦ Ἀχιά, καὶ 20
 τέθνηκε δύο ἀρχας ἐνιαυτούς. Βασσάν δὲ τῆς τῶν δέκα φυλῶν
 βασιλείας ἐγκρατῆς γιγνοῦς πᾶν τὸ γένος τοῦ Ἱεροβοῶμ ἔξωλό-
 θρωσε. καὶ οὗτος δὲ ὡς Ἱεροβοῶμ παρηγόμησε καὶ τὸν λαὸν

12 ἀντιτάξασθαι Α.

15 ἀσά etiam Α, in margine βασι-

λεία ἀσά.

confidentes. deus exoratus se non deleturum illos sed dediturum hostibus
 respondit. itaque susceptus a Roboamo per conditiones Aegyptius, rupto
 foedere et sacros et regioes thesauros spoliat, et aurea arma a Salomone
 facta et aureas hastas a Davide dedicatas omnes rapit. moritur Roboamus
 anno aetatis quinquagesimo septimo, regni decimo septimo, successore
 relicto filio Abio; cui bellum intulit Ieroboamus, cum et Roboamum perpe-
 tuo armis lacessisset. Abius autem impetu eius non reformidato, sed do-
 mesticis illi copiis oppositis, celebrem victoriam reportavit, ut Ieroboamus
 in aciem descendere postea non auderet. mortuus est Abius cum triennium
 regnasset Hierosolymis, homo in deum impius. Asa vero filius eius regno
 suscepto divina instituta observavit, exemplo Davidis principis familiae
 suae.

Mortuus est et Ieroboamus, exactis in imperio annis duobus supra
 viginti. ei successit Nabat filius, homo et ipse ad exemplum patriae impius:
 qui dum Gabathon urbem barbaram oppugnat, per insidias Basae filii
 Achiae occiditur, anno regni secundo. Basas vero regni Israelitici poti-
 tus omne Ieroboami genus exstirpavit, vir et ipse Ieroboamo nihilo obser-

ὁμοίως πεποίηκεν ἁμαρτεῖν. καὶ ἠπειλήσιν αὐτῷ ὁ θεὸς διὰ
 Ἰηοῦ τοῦ προφήτου διαφθερεῖν τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς τὸν οἶκον
 Ἰεροβοάμ. τέθνηκα δὲ καὶ οὗτος, ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ βασιλεύσας
 ἕτη ἐπὶ τέσσαρασι εἴκοσι. καὶ Ἠλὰ ὁ υἱὸς αὐτοῦ γέγονε τῆς πα-
 5 τρικῆς βασιλείας διάδοχος. ἦν Ζαμβρῆ ὁ ἄρχων τῆς Ἰππου αὐ-
 τοῦ μεθύοντα κτείνας ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς βασιλεύσαντα, τὴν τε D
 βασιλείαν ἀφείλετο καὶ τὸ γένος ἄπαν τοῦ Βαασὰν ἐξωλόθρευσεν.
 ἡ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν στρατιὰ πολιορκοῦσα τὴν Γαβαθῶν, με-
 θούσα ὅτι Ζαμβρῆ κτείνας τὸν Ἠλὰ ἐβασιλεύσει, τὸν οἰκίον
 10 στρατάρχην Ζαμβρῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἀνηγγέρευσε, καὶ τὴν πό-
 λιν Θεραὰ μετ' αὐτοῦ προκαταλαβοῦσα κρατεῖ ταύτης. Ζαμ-
 βρῆ δὲ ὁ πρότερος εἰς τὸ μυχαίτατον τῶν βασιλείων εἰσδὸς καὶ
 ἐμπρήσας αὐτό, συνδιέφθειρεν ἐκεῖνω καὶ ἐαυτὸν, ἐπτά ἡμέρας
 τὴν ἀρχὴν κατασχών. εἶτα μερίζεται ὁ λαὸς, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ
 15 τὸν Ζαμβρῆν ἠρέτο, τὸ δ' ἕτερον τὸν Θαμνί. ἀλλ' ἔπερι- W I 63
 σχύσαντες οἱ τοῦ Ζαμβρῆ, καὶ ἀνελόντες τὸν Θαμνί, ἀστα- P I 90
 σίαστον τὴν ἀρχὴν τῷ Ζαμβρῆ περιποιήσαντο. ὃς πρότερον μὲν
 ἐν Θεραὰ διήγειν βασιλεύων, ἔπειτα δ' ἐν Μαριωνῇ τῷ ὄρει, ἐν
 ᾧ πόλιν ἰδομήσατο ἢ Σαμάριαν κέκληται, αὐτοῦ Σαμαριῶν τὸ
 20 ὄρος καλλίσαντος εἰς ὄνομα Σιμηρῶν, ἀφ' οὗ τοῦτο ἐπράτατο· χει-
 ρων τῶν πρὸ αὐτοῦ γεγονώς. καὶ κατέστρεψε τὴν ζωὴν ἐν Σα-

3 ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ] "haec addidimus ex ms. cod." DUCANGEIUS.
 4 ἕτη om W. 10 Ζαμβρῆν] Ἀμαρίων Iosephus, Ἀρβί (cod.
 Alex. Ζαμβρῆ) LXX; Vulgata cum libris Hebraeis Amri. 15 Θαμνί
 AW, Θαμνῆ P, Θαμνῆ codices Ducangii. 16 τὸν om A.
 18 Μαριωνῇ etiam Iosephus, ubi Σαμαριῶν Hudsonus et Haver-
 campus: LXX Σιμηρῶν vel Ἐσιρῶν. 19 τὸ ὄρος om A.
 20 σιμηρῶν A, σιβηρῶν W, Σαμαριῶν P: "Σιμηρῶν" (sic) "repo-
 suitimus ex mss." DUCANGEIUS: LXX Σιμηρῆ, Iosephus Σαμαριῶν.

vantior legum, et populo delinquenti auctor. quare deus per prophetam
 Ieham ei comminatur, se eius quoque familiam ut Ieroboami excisurum.
 mortuus est hic anno regni vigesimo quarto, Ela filio regni successore re-
 licto. quem anno imperii secundo Zambres eius magister equitum occidit
 ebriam, regnoque occupato universum Baasae genus delevit. caeterum
 Israeliticus exercitus dum Gabathon obsidet, audite Zambria facinore et
 occupatione regni, Zambrem alium, ducem suum, qui in castris erat, regem
 salutat, et urbem Thersam ductu illius occupatam obtinet. quare prior ille
 Zambres in intimam regiam sese recipit, eaque incensa una conflagrat,
 cum septem dies imperium tenuisset. facta post hoc populi secessionem, alii
 Zambrem eligunt alii Thamniam. verum Zambrea factio viribus superior,
 Thamnī sublato regnam Zambri tranquillum tradiderunt. is principio
 Thersae regnavit, deinde Marone monte occupato urbem condidit nomine
 Samariam, cum ipse monti nomen Samarei indidisset de nomine Semeri, a

μαρεία, δώδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτούς. ἡ δὲ βασιλεία περιῆλθεν εἰς Ἀχαάβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Οἱ μὲν οὖν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς ἄλλος ἐκ' ἄλλω διὰ τὴν παρανομίαν αὐτῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διεφθάρησαν, Ἀσά δὲ ὁ τῆς Ἱερουσαλήμ βασιλεὺς Θεοφιλῆς ἦν. οὗ τῷ δεκάτῳ τῆς βασιλείας ἔτει ὁ βασιλεὺς Αἰθιοπίων στρατεύει κατ' αὐτοῦ μετὰ βαρβαρίας δυνάμειος. ὁ δὲ τὸν θεὸν σύμμαχον ἐπεκέκλητο· καὶ συμπλακίεις τοῖς Αἰθίοσι πολλοὺς μὲν ἀπέκτετε, τοὺς δὲ λοιποὺς φυγόντας ἐδίωξε καὶ τὴν παρεμβολὴν ἐκείνων δήμεσεν, καὶ πολλὰ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ἐκομίσαντο λάφυρα. ἀναξυγνήντι δὲ τῷ βασιλεὶ καὶ τῇ στρατιᾷ ὁ προφήτης Ἀζαρίας ἐπαντήσας, τῆς νίκης τὸν θεὸν εἶναι αὐτῷ δοτήρα εἶπε καὶ τῷ λαῷ, δικαιοσύνης ἐπιμελουμέναις. καὶ μειοῦσι μὲν ἀρετὴν εὐδαιμονίαν καὶ εὐσέβειαν ἐπηγγέλατο, τῶν δὲ τοῦ θεοῦ ἐντολῶν κατολιγορήσασιν πολλὰ συμβῆσθεσθαι λυπηρά. Ἀσά τοίνυν ἐν εὐσεβείᾳ τὴν ζωὴν ἀνύσας καὶ εἰς γῆρας καταντήσας βαθὺν τέθνηκε, βασιλεύσας ἐνιαυτούς ἑφ' ἐνὶ τεσσαράκοντι, Ἰωσαφὰτ οὐκίω υἱῷ τὴν ἡγεμονίαν καταλιπών.

13. Ἀχαάβ δὲ ἐν Σαμαρείᾳ ἐπέκτετο τὰ βασίλεια, τοὺς πρὸ αὐτοῦ παραδραμιῶν εἰς ἀσέβειαν, καὶ ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἰεζάβελ μᾶλλον εἰς κακίαν προσηβυσθεῖς, ἢ τοῦ βασιλέως μὲν Τύρου καὶ Σιδῶνος θυγάτηρ ἦν, ἱαμὸν δὲ καὶ τολμηρὸν γόναιον. αὐτὴ γὰρ τῷ οὐκίω θεῷ τῷ Βῆλ ἰδομήσατο καὶ ἄλλοις ἐφύτευσε

13 εὐδαιμονίαν AW, εὐδαιμονίας P. 14 ἐπηγγέλατο A. 23 τῷ post θεῷ om A. ἰδομήσατο A, ἰδομήσατο PW.

Fontes. Cop. 13. Iosephi Ant. 8 13. Regum 3 16—20.

quo eum amerat. vicit hic improbitate superiores reges. mortuus est Samariae anno regni duodecimo, quod ad Achabum eius filium devenit.

Sic Israelitarum reges alius post alium ob patrias leges violatas exiguo tempore perierunt, Asa vero rex Hierosolymorum, dei amans, regem Aethiopum cum magnis copiis invadentem deo adiutore invocato aggressus multos hostium occidit, reliquos in fugam versos persequitur, castra diripit, multis et ipse et populus spoliis actus. rednenti exercitum regi propheta Azarias occurrit, victoriae deum et ipsi et populo propter iustitiae cultum auctorem exstitisse affirmat: quod si virtutem celerent, in posterum etiam fore felices; sin dei mandata neglexissent, multis aerumnis conflictaturos. Asa igitur vita pie acta, et longam senectutem adeptus, obiit anno regni primo et quadagesimo, filio Iosaphato relicto successore.

13. Achabus autem Samariae regiam tenebat. qui antecessoribus suis impietate superior, ab uxore Iezabele magis etiam ad improbitatem exstimulabatur. erat illa regis Tyri et Sidonis filia, muliercula ferax et audax, quae Belo deo suo aedem condidit et lucram consecravit, sacerdoti-

καὶ ἑραῖς αὐτῶ καὶ ψευδοπροφήτας κατέστησεν. Ἡλιὸν δὲ ὁ
 προφήτης ἐκ πόλεως Θισβης, ζηλώσας ἐπὶ ταῖς ἀσβεταῖς τοῦ βα-
 αλλῆως καὶ τοῦ λαοῦ, εἶπε πρὸς Ἀχαάβ "ὅτι κύριος εἶ ἔσται ὑπέρος
 εἰ μὴ διὰ λόγον μου." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέβησεν ἐν τῷ χειμῶνι
 5 ὅρη Χοράθ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ἔνθα παρὰ κοράκιων ἐτρέφετο
 ἄρτους αὐτῶ κομιζόντων πρῶτ' καὶ κρίας τὸ δευτέρον, τὴν δὲ πό-
 σιν αὐτῶ ἔχορθῆγει ὁ χειμῶνος. οὗ ξηρανθέντος εἰς Σαρεφθὰ
 πόλιν οὕσαν μεταξὺ Σιδῶνος καὶ Τύρου τῷ Θεῷ πειθόμενος
 ἄπεισι. καὶ πρὸ τῆς πόλεως γυναίκα τινη ἐντυχὼν, ὕδωρ αὐτῶ
 10 κομίσει ἰκέτευεν. ὡς δ' ἐπορεύετο ἡ γυνή, καὶ ἄρτον αὐτῶ
 ἐνεγκέν ἤξιον. ἡ δὲ μῖα δρακὸς ἄλευρον ἐξώμνυτο εὐπορεῖν καὶ
 βραχυτάτου ἐλαίου, καὶ συλλέξασα ξυλάρια ἀπίναί ποτήσουσα
 μικρὰν τροφήν ἑαυτῇ καὶ ταῖς παισί, ἧς ἐκλιπούσης καὶ αὐτοῦς
 λιμῶ ἐκλιπεῖν. ὁ δὲ προφήτης θαρρεῖν αὐτῇ ἐγκλιμαίνεται· μηδὲ P I 91
 15 γὰρ ἐκλείπειν ἄλευρον ἐκ τοῦ ἀγγείου τοῦ ταῦτο φέροντος, μηδ'
 ἔλαιον ἐκ τῆς λεκάνου, ἕως γένηται ὑπέρος. ἡ δὲ πορευθεῖσα τὸν
 τε προφήτην παρ' αὐτῇ ξενισθέντα καὶ ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα ἐκ
 τοῦ βραχίστου ἐκείνου ἄλευρον ἔτρεφεν ἕως ὁ λιμὸς παρελήλυθε.
 νοσήσαντος δὲ τοῦ υἱοῦ τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ θανόντος, ἐβλα-
 20 σσώμεται κατὰ τοῦ προφήτου ἐκείνη. ὁ δὲ δοθῆναι αὐτῶ τὸ τε-
 θηκὸς παιδίον ᾗτησε. καὶ λαβὼν εἰς τὸ ὑπερφῶνον ἔνθα ὤκει ἀνή-
 νεγκε καὶ ἔθετο ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ· καὶ τὸν Θεὸν ἰκετεύσας τρισ-
 σάκις ἐνεφύσησε τῷ νεκρῷ, καὶ ἀνέζησε. καὶ ἔδωκε τὸν παῖδα ζῶντα

2 Θεσβῶνης Iosephus: LXX ἐν Θεσβῶν.
 marg. al. m. ἐπορεύετο) A.

10 ἐπορεύετο (in

bas etiam et pseudoprophetis institutis. Elias autem urbe Thesba ortus, pervertentem regis et populi religionem animo iniquissimo ferens, Achabo ait "ita vivit dominus, ut pluvia non descendet nisi ad preces meas." haec eloquens ex mandato dei ad torrentem Chorath abiit, ubi a corvis alebatur, qui mane panes, vespere carnes illi afferebant; potum praebebat torrens. quo exsiccato, Sarephtham deo monente abiit, urbem intra Tyrum et Sidonem sitam. ante quam, cum in mulierem quandam incidisset, orat ut aquam sibi afferat: quae dum abiit, ut panem etiam afferat petit. illam iurantem, sibi pugillum duntaxat farinae unum esse et pauxillum olei, proinde se abire ad colligenda sarmenta ut exiguum cibum sibi et liberis pareret, quo absumpto fame perituri sint et ipsi, prophetam bono animo esse iubet: neque farinae cistam neque olei ampullam defectaram esse, donec pluvia descendisset. illa igitur et prophetam hospitem et se et liberos suos exigua illa farina alit, donec famem praeterisset. caeterum filio suo ex morbo defuncto cum propheta exposita. sed ille mortuum sibi puerum dari iubet: quem in coenaculum, in quo ipse diversabatur, allatum in suo lectulo collocat; invocatoque deo, et cadavere ter afflato, puerum matri gratias

B τῇ γενναμένῃ· ἢ δ' ἡγάρισται· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνετείλατο τῷ
 Ἠλίου ὁ Θεὸς πορευθῆναι καὶ προειπεῖν Ἀχαάβ ὡς ἔσται ἕτερός.
W I 64 ὁ δὲ λιμὸς ἐπὶ Σαμάρειων καὶ τὴν χώραν ἕκασαν κερκαταίωτο.
 Ἀχαάβ δὲ τὸν οἰκονόμον αὐτοῦ Ἀβδίου ἄνδρα χρηστὸν παραλα-
 βὼν ἀπῆει εἰ εὔροι τοῖς ἵπποις χιλόν· καὶ ὁ μὲν ἄλλην ἀπῆει 5
 ὄδον, ἑτέραν δὲ Ἀβδίου, ἐρευνῶντες ποῦ ἂν εὔροιεν χορτὸν ἐν
 πηγαῖς ἢ χειμάρροις· συναντῶ τοίνυν τῷ Ἀβδίῳ ὁ Ἠλίας καὶ
 ῥηεὶ τῷ βασιλεῖ μῆνυεν αὐτόν· ὁ δὲ καὶ μάλα ζητεῖσθαι παρὰ
 τοῦ Ἀχαάβ ἔλεγεν αὐτόν, ἵνα ἀγέλοι εἰ εὔροι, καὶ κρύπτεσθαι
 συνεβούλευεν, ἔλεγέ τε καὶ αὐτὸς ἑκατὸν προφήτας κρύπτειν καὶ 10
C τρέφειν καὶ αἰῶζειν οὕτω, τοὺς ἄλλους πάντας τῆς Ἰεζάβελ ἀπη-
 ρηκνύς· ὁ δὲ ὤμοσε κατ' ἐκείνην ὑφ' ἠθέσθαι τὴν ἡμέραν τῷ
 Ἀχαάβ· ἀπῆλθεν οὖν Ἀβδίου καὶ ἀπήγγειλε περὶ τοῦ Ἠλία τῷ
 βασιλεῖ· καὶ ἰδὼν τὸν προφήτην ἐκείνος, εἰ αὐτὸς ἐστίν, ἤρετο,
 ὁ διαστρέφων τὸν Ἰσραήλ· Ἠλίας δὲ "σὺ μᾶλλον" εἶπε "καὶ ὁ 15
 οἶκος τοῦ πατρὸς σου διαστρέφετε τὸν λαόν, καταλιπόντες τὸν
 κῆριον καὶ ψευδεῖς τιμῶντες Θεούς· ἀλλ' ἄθροισον εἰς τὸ Καρ-
 μήλιον τὸν λαόν καὶ τοὺς σοὺς προφήτας καὶ τοὺς τῆς γυναικός·"
 πάντων δὲ συνελθόντων εἶπεν Ἠλίας ὡς "ἐγὼ μόνος ὑπολλεῖμμα
 τοῦ Θεοῦ προφήτης, οἱ δὲ ψευδοπροφῆται σφόδρα πολλοί· ὁ δὲ 20
 οὖν μοι μόνῳ βοῦν, καὶ αὐτοῖς ἅπασιν ἕτερον, καὶ θύσαντες
D τοὺς βόας ἐπιθῶμεν ἕξλοις τὰ θύματα, πῦρ δὲ γε μὴ ἐπενέγκω-
 μεν· καὶ ἕκαστος ἐπικαλεσθῶ τὸν οἰκίον Θεόν, καὶ ὕψ' οὗ ἂν

4 Ἀβδίου add A. 9 αὐτόν ἔλεγεν ἴν' ἀνέη A. 15 alteram
 5 AW, om P.

agenti viventem restituit. post haec Eliae mandat deus ut Achabe praedi-
 cat fore pluviam. invaluerat autem Samariae et in tota provincia fames.
 Achabus cum Abdia oeconomo suo, viro bono, exhibet quaesitam equis suis
 pabulum, aliam ipse viam, aliam Abdias ingrediens, investigantes an in
 fontibus aut torrentibus alicubi gramen invenirent. Abdias obviam fit
 Eliae, seque regi indicari iubet. at ille eum accurate ab Achabe ad ean-
 dem quaeri respondet, monens ut se occultet; ac centum prophetas a se
 clam alii et conservari, caeteris omnibus a Iezabele interfectis. Elia vero
 iurante se illo die in Achabi conspectum venturum, praesentiam eius regi
 nuntiat. quo ille conspecto "num tu" inquit "is es qui depravat Israel?"
 cui Elia "tu potius" inquit "et domus patris tui populum depravatis, reli-
 cto domino falsos deos venerantes. verum populum et tuos uxorisque tuae
 prophetas in montem Carmelum convocato." quibus omnibus congressis
 Elia ait "ego solus domini propheta superstes, pseudoprophetae autem
 plurimi sunt. sed date soli mihi bovem et illis omnibus alterum, quibus
 immolatis victimas lignis imponamus, igne non adhibito, ac suum quisque

αὐτόματον πῦρ ἐκλάμψῃ καὶ κατακύνῃ τὰ ξύλα τε καὶ τὰ θύ-
 ματα, ἐκείνος λογιέσθω θεὸς ἀληθής." ἐπήνεσε τὸ πλῆθος
 τοὺς λόγους, καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, καὶ θύ-
 σαιτες τὸν μόσχον καὶ ἐπιθέτες ξύλοις ἄνευ πυρός, ἐπεκαλοῦντο
 5 τὸν Βαάλ πρῶτον εἰς μεσημβρίαν. μνηστῆρων δὲ αὐτοῦς ὁ
 προφήτης μέγα βουῖν αὐτοῖς συνιβούλευε, μή ποτε καθύδῃ αὐτοῖς
 ὁ θεὸς ἢ τις ἀσχολία αὐτῶ ἴσθιν. ὡς δ' οὐδὲν ἐκείνοις διομένους
 πολλὰ ἐπεράνετο, ὁ προφήτης δώδεκα λίθους λαβὼν καθ' ἐκάσ-
 10 τὴν φυλὴν, ἐκκοδόμησε θυσιαστήριον, ὠρυξε δεξαμενὴν, ἐστοί- P I 92
 κωσασε τὰς σχίδας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ αὐταῖς τὰ ἱερεῖα ἐπενευ-
 κῶν ἕδωρ ἐπιχεθῆναι τῷ θυσιαστηρίῳ ἐκέλευσεν, ὥστε καὶ τὴν
 δεξαμενὴν πληρωθῆναι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπεκαλέσατο τὸν θεόν,
 καὶ πῦρ οὐρανόθεν ἐπὶ τὸν βωμὸν κατενήνεκτο πάντων δρώντων,
 καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους κατέφαγε, τὸ ἕδωρ
 15 τε καὶ τὸν χοῦν. ὁ λαὸς δ' ἐκπλαγίς ἔπαιεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἔνα
 θεὸν ἀληθῆ τε καὶ μέγαν ὁμολογοῦντες. καὶ συλλαβόντες τοὺς
 ψευδοπροφήτας ἀπέκτειναν τοῦ προφήτου κελεύσαντος. εἶπε δὲ
 τῷ βασιλεῖ ὡς ὕσει μετὰ μικρὸν ὁ θεός, καὶ γέγονε κατὰ τὴν
 πρόφησιν αὐτοῦ ῥαγδαίως ὄμβρος. ἀπειλησάσης δὲ τῆς Ἰεζά- B
 20 βελ ἀνελεῖν τὸν Ἕλληνα, φοβηθεὶς ὁ προφήτης ἔφυγεν, καὶ ἐν
 τῇ ἐρήμῳ γινόμενος ἀθυμῶν ἀποθανεῖν ἰκέτευε τὸν θεόν. κοι-
 μηθεὶς δὲ διαπνέσθη παρὰ τινος ἀναστῆναι καὶ φαγεῖν πᾶτῶ ἐπι-
 τρέποντος. ὄρα δὲ καὶ ὄλυρτιν ἄρτον ἐκῖ καὶ ἕδωρ. καὶ φα-

10 τῷ βωμῷ A. 11 ἐπιχεθῆναι A, ἐπιχεθῆναι PW. 20 φο-
 βηθεὶς ἐκείνος ἐφυγε A. 23 primum καὶ om A.

deum invocato. a quo autem ignis ultro effulserit et ligna cum victimis
 cremarit, is verus iudicetur deus." hac oratione a populo collaudata cum
 ignominiae sacerdotes ita fecissent, et vitulo mactato ac sine igni lignis im-
 posito Baalem a difuculo usque ad meridiem invocassent, propheta per de-
 rium eos hortatur ut magnum vociferarentur, si forsitan dormitaret illo-
 rum deus aut aliis negotiis esset occupatus. cum autem assidue flagitando
 nihil proficerent, propheta duodecim saxis pro tribuum numero sublatiis al-
 tare struxit, scrobem effodit, ligna in altari digessit, victimas imposuit,
 aquam in altare effundi iussit ut scrobs etiam impleteretur. his praecitis,
 invocato numine, ignis videntibus omnibus de caelo in aram delatus et vi-
 ctimas et lapides una cum aqua et pulvere consumpsit. quo portento con-
 sternatus populus pronus in terram cecidit, unum esse deum verum et
 magnam confidentes: et iussu prophetae, manibus in impostores illos vates
 infectis, omnes occiderunt. deinde regi dicit Elias deum paulo post missu-
 rum pluviam. itaque factum est ut praedixerat, et imber vehemens erupit.
 sed Iezabele mortem illi comminata, propheta territus fugit, et in deserto
 agens desperandus mortem a deo expetit. sopitas a quodam excitatur
 inbente surgere et vesci: videt autem panem siliginum illic et aquam.

γὼν ἐκοιμήθη πάλιν, καὶ αὐθις ὁ ἄγγελος φωνῶν αὐτῷ ἐκελεύεται, ὡς πολλῆς αὐτῷ προκειμένης ὁδοῦ. καὶ πάλιν δὲ φωνῶν καὶ ἐνισχύσας ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης, ἐπορεύθη ἡμέρας τεσσαράκοντα. καὶ γενόμενος ἐν τῷ ὄρει Χωρήθ, εἰσῆλθεν εἰς σπήλαιον, καὶ φωνῆς ἤκουσε "τί παραγέγονας ἐνταῦθα;" ὁ δὲ ἔφη "ὅτι ζή-5
 C λώσας ἔκτισα τοὺς προφήτας τῆς 'Ιεζάβελ, ἣ δὲ ζητεῖ με πτω-
 νῶν." ὁ δὲ χρηματίσων εἶπεν αὐθις αὐτῷ "ἔξελθε αὖριον καὶ
 στήθι ἐνώπιον κυρίου." καὶ ἐποίησεν οὕτως, καὶ αἰσθάνεται
 πνεύματός τε καὶ συσσεισμοῦ, καὶ ὄρᾳ καύμενον πῦρ. εἶτα
 W I 65 λεπτῆς αὐρας γενομένης, ἀκούει φωνῆς ἐκείθεν ἀναστρέφαι κε-10
 λευούσης αὐτῷ. καὶ χρεῖσαι βασιλέα τῆς Συρίας τὸν Ἀζαήλ, καὶ
 τὸν Ἰηοὺ βασιλέα τῷ Ἰσραήλ, καὶ τὸν Ἐλισσαίε εἰς προφήτην
 ἀνθ' ἑαυτοῦ, οἱ τοὺς ἄσιβεις ὀλοθρεύσουσιν. ὑποστρέψας δὲ
 D ἦλθας ὡς ἐκελεύσθη, εὔρε τὸν Ἐλισσαίον ἀροτριούοντα, καὶ ἐπέ-15
 ρησεν αὐτῷ τὴν μὴλωτὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ καταλιπὼν πάντα ἤχο-
 λούθησεν αὐτῷ προφητεύειν ἀζιωναίς.

14. Ἀμπελιῶνα δὲ πλησίον τῶν ἀγρῶν τοῦ βασιλέως Ἀχαάβ
 κεκτημένος ὁ Ναβουθαὶ ἤξιούτο πωλῆσαι αὐτὸν τῷ βασιλεὶ ἢ ἀν-
 ταλλάξαι· ὁ δὲ οὐκ ἐπέθετο. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦτο λελώ-
 κητο. μαθοῦσα δὲ Ἰεζάβελ τῆς λύπης τὸ αἴτιον, γραφὴν ἐποίη-20
 σαιτο ὡς ἔξ Ἀχαάβ πρὸς τοὺς προέχοντας τῆς χώρας ἐν ἣ κατῴκει ὁ
 Ναβουθαὶ, ἐκελευνομένην αὐτοῖς κατηγορεῖσθαι τοῦ ἀνδρός ὡς

10 γενομένης αὐρας A. ἀναστρέφαι A, ἀνατρέφαι PW.
 12 et 14 ἐλισαίε et ἐλισαίον A, item in sequentibus. 21 πρὸς
 A, εἰς PW.

Fontes. Cap. 14. Iosephi Ant. 8 13—15. Regum 3 21 et 22.
 Paralip. 2 17 et 18.

quam edisset rursus obdormiit. angelus denno eum vesci iubet, quod ei magnum iter inastet. rursus igitur cibo sumpto, et recuperatis ex eo viribus, diebus quadraginta ambulat; et in Chorebam montem profectus atrium ingreditur. ibi voce audita "cur huc venisti?" respondet "cum dei studio vates Iezabelis occiderim, illa me ad necem quaerit." tum in cinis vocem audierat denno illi ait "cras egressus stato coram domino." cum ita fecisset, ventam sentit et concussionem, et ignem ardentem videt. deinde Iovi aura exorta, ex ea vocem audit quae reverti iubebat et Asabelem Syriae regem inungere, et Iehum regem Israelis, et Elisaeum suo loco prophetam, qui impios deleturi essent. regressus Elias quemadmodum inasus fuerat, Elisaeum arantem invenit: cui cum vellus suum incidisset, ille relictis omnibus eum sequitur, ad vaticinandi munus evectus.

14. Interim Achabus vineam Nabothi suis agris contemnitim vel emere vel permutato accipere cupiens, recusante possessore in animi aegritudinem incidit. cuius Iezabel edocta causam, sub nomine regis litteras ad proceres regionis in qua Nabothus habitat conscribit, qui-

βλασφημηθέντος κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ τινὰς
 παρωκινῶσαι καταμαρτυρῆσαι αὐτοῦ, καὶ καταλιθῶσαι αὐτόν.
 τῷ πρῶτῳ τὴν γραφὴν τῆ σφραγίδι τοῦ βασιλέως ἐπισημηγυμένη
 ἔστειλε πρὸς τοὺς ἀνδράς. κακείνων ποιησάντων ὡς ἐνετάλησαν, P I 93
 ὅ μὲν Ναβουθαὶ κατελιθώθη καὶ τέθνηκεν, ἡ δ' Ἰεζάβελ κληρο-
 νομήσασα τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Ναβουθαὶ τῷ Ἀχαάβ ἐνετέλλετο,
 θυάμενος ἐκείνου. ὁ δὲ ἐλοπήθη διὰ τὸν φόβον, τὸν ἀμπελῶνα
 δὲ ἴφκειώσατο. καὶ Ἠλίας κελεύσαντος τοῦ Θεοῦ ἀπῆγε πρὸς
 Ἀχαάβ λέγων "ὅτι ἐφόνευσας τὸν Ναβουθαὶ διὰ τὸ σχεῖν τὸν
 10 ἀμπελῶνα αὐτοῦ, διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος. ἔνθα οἱ κύνεις
 τὸ ἐκείνου ἔλειξαν αἷμα, ἐκεῖ καὶ τὸ σὸν αἷμα καὶ τὸ τῆς γυναι-
 κὸς σου λείξουσι, καὶ αἱ πόρνοι λούσονται ἐν τῷ αἵματι σου, καὶ
 ἄλλαν τὸ γένος σου ἔξολοθρευθήσεται." Ἀχαάβ δ' ἐπὶ τούτοις
 κατανυγεῖς ἔκλαυσε καὶ σάκκον περιβάλλετο καὶ ἐνήστεισεν ἐπὶ
 15 τοῖς πεπραγμένοις μετεμειλόμενος. καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὴν μετάνοιαν
 αὐτοῦ μὴ ἐπάξειν αὐτῷ τὰ ἠπειλημένα ἐδήλωσε τῷ προφήτῃ, B
 ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ταῦτα τελέσειν.

Ὁ δὲ τοῦ Ἀδερ υἱὸς βασιλεὺς Συρίας ἐστράτευσεν ἐπὶ
 Σαμάρειαν μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ συμμάχων πολλῶν. καὶ
 ὁπολιορκῶν αὐτὴν ἐπεμψε πρὸς Ἀχαάβ λέγων ὅτι "ὁ πλοῦτός σου
 καὶ αἱ γυναῖκές σου καὶ τὰ τέκνα σου ἐμὰ ἐστὶ· λήψομαι γὰρ
 πολέμῳ αὐτά. ἂν δ' ὅσα βούλωμαι παραχωρήσῃς μοι λήψο-
 σθαι, λύσω τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπελεύσομαι." Ἀχαάβ δὲ

3 εἴη AW, om P.

18 ἐπὶ τὴν A.

bus illum accusare iuebantur ut in deum et regem contumeliosis verbis
 accusa, ac falsis testibus subornatis lapidare. eas litteras regio sigillo
 appresso ad illos mittit: qui iussa exsecuti Nabothum lapidibus ob-
 ruerunt. quo facto Iezabel Nabothi vineam occupare Achabum iubet
 qui etsi eadem illius aegre ferebat, tamen vineae haereditatem addit.
 itaque Elias ad illum missus a deo "quia" inquit "Nabothum occidisti
 vineae illius obtinendae ergo, propterea ait dominus, quo in loco san-
 guinem illius hoxerunt canes, eodem in loco tuum uxorisque tuae san-
 guinem lingent canes, et meretrices in sanguine tuo lavabunt, omnisque
 familia tua exstirpabitur." quibus verbis vehementer contristatus Acha-
 bus lamentatus est, indutoque sacco ieiunavit, facinora sua detestans.
 ea regis poenitentia motus deus prophetae significat, se poenas quas
 comminatus esset non ab illo expectitum, sed temporibus filii eius illa
 facturum esse.

Post haec Aderis filius Syriae rex cum magnis copiis et multis
 auxiliaribus Samariae obsidione cincta legatos ad Achabum mittit qui ei
 dixerant "divitiae tuae et uxores tuae et liberi tui mea sunt: bello enim
 ea captam: si vero mihi quaecumque vulnere concesseris, soluta obsi-

"ἀγῶ" ἔφη "καὶ οἱ ἐμοὶ πάντες σοὶ ἐσμεν." καὶ συναθροίσας
 τοὺς πρεσβυτέρους τῆς γῆς, ὅσα πρὸς αὐτὸν διεκρίματα ὁ πολέ-
 μος ἀνεπίδαξε. τὸ δὲ πλήθος μὴ πεισθῆναι αὐτῷ συνιθεύ-
 C λυσεν. ὁ δὲ τοῖς πρεσβυτεῖσι τῶν πολεμίων εἶπε, μὴ δύνασθαι
 ποιῆσαι τὸ ἀπαιτούμενον. τοῦτο ἀγγελθὲν τῷ βασιλεῖ τῆς Συ- 6
 ρίας εἰς ὄργην ἐκίνησε, καὶ χάρακα βαλεῖν περὶ τὴν πόλιν
 καὶ χώματα ἔχειρεῖν ἐκέλευσε. προφήτου δὲ τινος τῷ Ἀχαάβ
 φήσαντος, παραδιδόναι τὸν θεὸν τοὺς πολεμίους αὐτῷ μετὰ τῶν
 παιδαρίων τῶν ἡγεμόνων ἐπιόντι αὐτοῖς, ἠρίθμησε τὰ παιδάρια,
 καὶ εἶρε διακόσια τριάκοντα δύο. τῶν δὲ πολεμίων ἐδώχουμένων 10
 καὶ μεθύνοντων κατὰ μεσημβρίαν ἔξῃλθεν ὁ Ἀχαάβ παραλαβὼν
 τὰ παιδάρια. ὁ βασιλεὺς δὲ Συρίας ἰδὼν αὐτούς, δεδεμένους
 τοὺς προσιόντας παραστήσαι αὐτῷ τισὶ τῶν οἰκείων προσέταξεν.
 D οἱ δὲ παῖδες τοῖς ἐπιούσι προσμιζάντες πολλοὺς ἀνείλον. ἐπομένη
 δὲ ὄπισθεν τῶν παιδῶν ἡ πᾶσα δύναμις Ἰσραὴλ, ἔξαιφνης κατὰ 15
 τῶν Σύρων ὄρημίσα, εἰς φρυγὴν αὐτοὺς ἔτρεψεν, ὡς καὶ τὸν
 βασιλεῖα σφῶν μάλις φρυγόντα σωθῆναι. καὶ ἀναστρέψας ἐκ τῆς
 διώξεως Ἀχαάβ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων διήρπυσε, καὶ
 W I 66 ἐπανῆλθε πρὸς τὴν Σαμάρειαν. ὁ δὲ προφήτης αὐθις τοῦ Σύρου
 αὐτῷ προεῖπεν ἐπέλευσιν. ἤδη δὲ ἐπιστάντος τοῦ ἔαρος ἐπιστρέ- 20
 ψουσιν αὐθις ὁ Σύρος κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐν πεδίῳ ἐσκήνωσεν.
 εἶπον γὰρ αὐτῷ οἱ περὶ αὐτόν, ἐν ὄρεσι τὸν θεὸν τῶν Ἑβραίων
 τὴν δύναμιν ἔχειν, οὐ μέντοι καὶ ἐν κοιλάσι. τοῦ δὲ προφήτου

2 διεκρίματα] ἀντεκρίματα A.
 15 τοῦ Ἰσραὴλ A.

6 περὶ] ἐπὶ A.

10 δια-

dione discedam." Achabus ad haec "et ego" inquit "et mei omnes tui
 sumus:" ac convocatis imperii sui senioribus hostis legationem exponit,
 sed populo eum a ditione debortato, legatis respondet se quae postu-
 larerentur facere non posse. eo Syriae rex nuntiatus iratus, vallo urbem
 circumdari et aggeribus cingi iubet. cum autem vates quidam Achabe
 dixisset, deum traditurum illi hostes cum pueris ducum eos invadenti,
 numerus eorum inventus est ducenti triginta duo; cum quibus circa
 meridiem convivantibus et inebriatis hostibus est egressus. eos cum
 Syriae rex vidisset, ministris suis imperat ut ad se victos adducerent.
 verum pueri illos aggressi multos occiderunt: quos pone secutae copiae
 Israeliticae, repente facte impetu, Syros in fugam coniecerunt, adeo
 ut ipse rex eorum vix elaboraretur. inde reversus Achabus direptis ho-
 stium castris Samariam redit. cui propheta Syrorum aggressionem denovo
 praedicat. itaque instante vere Syrus Israelitis denovo bellum infert,
 castris in planitie positus, cum e suis audisset Hebraeorum dei vires in
 montibus vigere, in vallibus non item. verum propheta. deumo pro-

πίκην ἐπαγγελλομένον τῷ Ἀχαάβ, ἵνα (φθοί) καὶ ἐν κοιλίαισι P I 94
 τὴν ἰσχὸν ἐπιδειξῆται ὁ Θεός, τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας ἡσύχαζον
 τὰ στρατόπεδα, τῇ δ' ἑβδόμῃ μάχης συγκροτηθείσης φεύγουσιν
 οἱ Σύροι· καὶ Ἀχαάβ ἰδίῳ καὶ ἀγγίζει αὐτούς. πολλοὶ δὲ
 5 περισωθέντες εἰς Ἄφεικα τὴν πόλιν, ἐκεῖ διεφθάρησαν τοῦ τεί-
 χους ἐπιπεσόντος αὐτοῖς. ὁ δὲ τοῦ Ἄδερ υἱὸς μετὰ τινων ἀλλί-
 γων φυγῶν ἐκρύβη. οἱ δὲ περὶ ἐκείνον σάκκους ἐνδόντες καὶ
 σχοίνους ταῖς κεφαλαῖς περιδῆσαντες προσῆλθον τῷ Ἀχαάβ, καὶ
 σώζειν τὸν ἑαυτῶν ἰκέτεον κύριον· ὁ δὲ κατένευσε. κάμεινοι
 10 προσήγαγον τὸν ἀρχηγὸν ἑαυτῶν ἐφ' ἕρματι δρυομένῳ τῷ Ἀχαάβ.
 ὁ δὲ ἐπὶ τὸ ἕρμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἀσπάζεται καὶ θαρραῖν
 ἐγκλιθεῖται. εἶτα ἐπὶ συνθήκαις ἀφῆκεν αὐτὸν ἀπελθεῖν, πολλὰ B
 δωρησάμενος. ὁ προφήτης δὲ Μιχαίας τινὰ τῶν ὁμοφύλων ἤξιου
 πατάξαι αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ὑπὸ λέον-
 15 τος αὐτὸν παταχθῆναι πρόεφη· καὶ γέγονεν εἰς ἔργον ἢ πρόβρ-
 ρησις. εἰθ' ἑτέρῳ τὴν αὐτὴν προσηγγεν ἀξίωσιν· πλήξαντος
 δ' ἐκείνου, καταδησάμενος τὴν κεφαλὴν προσῆλθε τῷ Ἀχαάβ,
 λέγων ἐπὶ φυλακῇ παραλαβεῖν παρὰ τοῦ ταξιάρχου αἰχμάλωτον,
 φυγόντος δ' ἐκείνου τὸν ταξιάρχον ζητεῖν αὐτὸν ἀνελεῖν. ὡς δὲ
 20 δίκαιον εἶναι τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀχαάβ, λύσας ἐκείνος τὴν κεφαλὴν
 ἐπεγνώσθη ὡς ὁ προφήτης Μιχαίας ἦν. καὶ ἔφη τῷ Ἀχαάβ
 "ἐπεὶ τὸν βασιλεῖα Συρίας ἄνδρα δαίμωνιον ἀτιμώρητον ἀφῆκας, C
 αὐτὸς ἀντ' ἐκείνου ἀποδωρῆ, καὶ ὁ σὸς λαὸς ἀντὶ τοῦ λαοῦ

3 συγκροτηθείσης] συρραγείσης A.

9 ἑαυτῶν A, αὐτῶν PW.

10 ἕρματος A. 19 ταξιάρχην A.

mittit victoriam Achabo, "ut" inquit "in vallibus etiam suam potentiam demonstrat deus." caeteris diebus exercitus quievere; septimo autem, praelio commisso, terga dant Syri. quos Achabus perssequens multos occidit, multi etiam Apheciam elapsi ruina murorum oppressi perierunt. Aderis porro filius cum paucis in fuga occiditur. eius satellites induti saecis et funibus capita vincti ad Achabum accessere, ut dominum suum conseruaret supplicantes. annuit rex, adducunt illi duces suum ad Achabum curru vehementem: qui eum curru recipit, salutatur, bono animo esse iubet; deinde foedere icto cum multis muneribus dimittit. tum propheta Michaeas a quodam popularium caput suum verberari iubet, recusanti illi "at te leo" inquit "verberabit." itaque factum est ut praedixerat. cum idem alium iussisset, isque eum verberasset, obligato capite Achabum accessit: "a tribuno militum" inquit "captiveus meae custodiae traditus effugit, ob quod ille me ad necem quaerit." id ubi iustum esse Achabus pronuntiat, soluto capite Michaeas agnitus Achabo ait "quoniam Syriae regem, hominem pestilentem, impune dimisisti, ipse illius loco morieris, et populus tuus pro illius populo." his au-

ἐκείνου." ἐλοπήθη τούτων ἀκούσας ὁ Ἀχαάβ. ἐπὶ δὲ τριετίαν ἀρήνην ἀγαγών, ἵτα βουληθεὶς τὴν πόλιν Ῥεμμὰθ ὡς αὐτῷ διαφέρονσαν ἀφαιλόσθαι τῶν Σύρων; ἤξιον καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς Ἱερουσαλήμ τὸν Ἰωσαφάτ συνεκστρατιῶσαι αὐτῷ. κἀκείνος κατένωσε, καὶ συμβούλευεν ἐρωτῆσαι τὸν θεὸν διὰ τοῦ προφήτου, ὃ εἰ εὐδοκεῖ. Ἀχαάβ δὲ τοὺς ἑαυτοῦ προφήτας συγκαλεσάμενος, εἰ πορεύσεται πρὸς πόλεμον ἤρετο. τῶν δὲ τίσιν ἐπαγγελλομένων

D ὁ βασιλεὺς Ἰωσαφάτ προφήτην ἐζήτησε τοῦ κυρίου. Ἀχαάβ δὲ εἶναι μὲν ἔφη, προσωχθιέναι δ' ἐκείνῳ, κακὰ προαγορεύοντι. καὶ ὁ Ἰωσαφάτ κληθῆναι αὐτὸν ἤξιον. κληθέντα δὲ τὸν Μιχαῖαν 10 ἠρώτα ὁ Ἀχαάβ εἰ μαχήσεται ἢ μή. ὃ δὲ "ἑώρακα τὸν Ἰσραήλ" ἔφη "διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς ποιμνίων ἀπολιμαντων. ὃ δὲ κύριος ἐπέ μοι, τοὺς μὲν σωθήσεσθαι καὶ ἀναστρέψαι, σὲ δὲ μόνον πωτῆσθαι ἐν Ῥεμμὰθ." ταῦτα τοῦ Μιχαίου ἐπόντος ὁ Ἀχαάβ πρὸς Ἰωσαφάτ ἔφη "οὐκ εἶπὸν σοι ὡς κακὰ μοι αἰεὶ 15 προφητεύει;" Σεδεκίας δὲ τις τῶν ψευδοπροφητῶν ἐρράβησι τὴν σιαγόνα Μιχαίου. ὃ δὲ ἔφη αὐτῷ "μετ' ὄλιγον ταμίον ἐκ

P I 95 ταμίον ἀμέλεις κρυπτόμενος." ὃ δὲ βασιλεὺς Ἀχαάβ κἀειρήχθη καὶ φυλάττεσθαι μέχρις ἂν αὐτὸς ὑποστρέψῃ προσέταξε. καὶ ὁ Μιχαῖας "ἐὼν ὑποστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ σὺ" 20 εἶπεν, "οὐκ ἐλάλησεν ἐν ἐμοὶ κύριος." ἤδη δὲ πορευθέντων τῶν βασιλέων, καὶ ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς αὐτοῖς ἀντικατετάξατο, ἐντεταλόμενος τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ μηδεὶν πολεμεῖν τῶν ἄλλων,

2 Ῥεμμὰθ J "ita codex Colbertens et LXX: Iosephus Ἀράμαθαν habet" DUCANGIUS. Ῥεμμὰθ et mox Ῥεμμὰθ W. ὃ τοῦ om A. 21 κύριος ἐν ἐμοὶ A. 22 κατετάξατο A.

ditis rex turbatus est. actaque pace per triennium, urbem Remmath ut ad se pertinentem Syris erepturus, a Iosaphato Hierosolymitano rege petit ut una militet. annuit ille, deumque per prophetam consulti iubet an expeditionem illam probet. Achabus prophetas suos convocat, an bellum sit inendum rogat. illis victoriam pollicentibus Iosaphatus etiam prophetam domini quaerit. Achabus esse quendam respondet, sed sibi inuisum esse, mala praedicere solitum. Iosaphatus eum vocari iubet. arcesitum Achabus rogat pugnandum sit an non. respondet ille "vidi Israelitis in montibus dispersos ut gregem sine pastore. sed dominus mihi dixit, illos quidem incolumes redituros, te vero solum Remmathae caesarum." haec Michaea locuto, Achabus Iosaphato "nonne dixi" inquit "eum mihi male ominaturum esse?" Sedecias autem quidam ex pseudo-prophetis alapam dedit Michaeae. cui ille inquit "tu paulo post ex alio conclavi in aliud transibis, latebras quaeritans." caeterum Achabus Michaeam in carcere custodiri iubet ad reditum suum. tum ille "si tu" inquit "incolumis redieris, non locutus est per me dominus." regibus iam profectis etiam Syrorum rex aciem instruit, et suis mandat ne

α μη μόνω τῷ Ἀχαάβ. ὁ δὲ τὴν βασιλικὴν ἀμείβας στολὴν,
 ἰδιωτικὴν ἐνεθέσατο. ἰδόντες δὲ οἱ τῶν Σύρων στρατάρχαι τὸν
 Ἰωσαφάτ κεκοσμημένον βασιλικῶς, φήθησαν εἶναι τὸν Ἀχαάβ
 καὶ ἐπέκλιωσαν αὐτόν. ὡς δ' ἔγνωσαν μὴ ὄντα τὸν βασιλέα τοῦ
 Ἰσραὴλ, ἀνεχώρησαν. εἰς δὲ τις τὸ τόξον ἐντινάσας βάλλει τὸν
 Ἀχαάβ. γυνὸς δὲ καιρίως κληγῆναι, τῷ ἠνιόχῳ ἐκκενῶσα τὸ
 ἄρμα τῆς μάχης ἔξαγαγεῖν· καὶ περὶ θόρον ἡλίου ἔξελκε. καὶ B
 οἱ μὲν Σύροι γόντες τεθνηκότα τὸν Ἀχαάβ ἀπῆλθον πρὸς W I 67
 ἑαυτούς, ὁ δὲ τοῦ βασιλέως νεκρὸς κομισθεὶς εἰς Σαμάρειαν
 10 θάπτεται. τὸ δὲ ἄρμα καθημαγμένον τῷ φόνῳ τοῦ βασιλέως
 ἀπέκρυψαν ἐν τῇ κρήνῃ τῆς Σαμαρείας, καὶ οἱ τε κόπεις τὸ αἷμα
 ἔλειξαν, αἷ τε πόρνας ἐπὶ τῇ κρήνῃ ἐλούοντο, ὡς Ἑλλὰς προεί-
 ρηκεν. ἀπέθανε δὲ Ἀχαάβ ὅπου ὁ Μιχαίας προσηγόρευσε, τὸν
 ἔλεθρον μὴ φωνῶν καίτοι προρηθέντα αὐτῷ, βασιλεύσας ἔτη
 15 δύο καὶ εἴκοσι. τὴν δὲ βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ Ὀχοζίας μετ'
 ἐκείνου παρέλαβεν.

15. Ἰωσαφάτ δὲ τῷ βασιλεῖ Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τῆς πρὸς
 Ἀχαάβ συμμαχίας ἐπανελθόντι Ἰηοὺ ὁ προφήτης ἐπενεικάλει ὅτι·
 ἀνδράπων συνειμάχησεν ἀσεβεῖ· ἠνοσθῆναι δ' αὐτὸν ἔλεγε παρὰ C
 20 τοῦ Θεοῦ, καίτοι τῷ ἔργῳ αὐτοῦ προσοχθίσαντος. ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἠδχαρίσται. εἶτα τὴν ὑπ' αὐτὸν περιερχόμενος χώραν, τοῦς

1 αὶ μὴ] εἰλλ' ἢ A. ὁ δὲ add A. 2 ἐνεθέσατο ἰδιωτικὴν A.
 11 ἀπέκρυψαν vel ἀπέκρυψαν A: malta ἀπέκρυψαν cum LXX:
 Iosaphus ἀποκάλυψαντες. 12 ἐπὶ] παρὰ A. 15 ὀχοζίας AW,
 Οχοζίας P. 17 δὲ add A. 20 προσοχθίσαντος PW.

FONTES. Cap. 15. Iosaphi Ant. 9 1—4. Regum 4 1—3.
 Paralip. 2 20 et 21.

quem petant nisi solum Achabum. is vero habitu regio deposito priva-
 tum sumpserat. itaque Syrorum duces Iosaphatum regaliter cultum,
 Achabum esse putaverunt, eumque circumdederunt; sed cum non esse
 regem Israelitarum vidissent, reliquerunt. Achabus autem sagitta ictus,
 cum letale esse vulnus sensisset, auriga currum a pugna educere iussu
 circa solis occasum moritur. eius obitu Syri cognito domum redierunt,
 regis autem cadaver Samariam relatum sepelitur. sed currum de caede
 eius cruentum in fonte Samariae occultabant (abluebant). sic et canes
 sanguinem eius lixerunt, et scorta fonte illo lavabantur, ut Elias vati-
 cinnatus fuerat. mortuus est Achabus ubi Michaeas praedixerat, interita,
 quamvis ante audisset, non evitato, cum regnasset annos duos et viginti.
 regnum suscepit filius eius Ochozias.

15. Iosaphatum regem Hieroselymitanum ab expeditione domum
 redeuntem Iehus propheta increpat quod homini impio opem tulisset;
 eumque a deo, quamvis ea re offensus, esse conservatum. rex gratias
 agit; iustrataque omni ditione sua leges observari et iudicibus passim

νόμους τηρεῖν ἐνετέλλετο, καὶ χριτὰς πανταχοῦ καταστήσας δι-
 καίως κρίνειν προσέταττε. Μωαβιτῶν δὲ καὶ Ἀμμανιτῶν προσ-
 λαβομένων καὶ Ἀραβας ἐπελθόντων αὐτῶ, ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν
 εἰς βοήθειαν. προφήτης δὲ τις ὑπερμαχῆσαι αὐτοῦ τὸν θεὸν
 εἶπε, καὶ κελίαι ἐξαγαγεῖν μὲν τὴν στρατιάν, μὴ συμμῆξαι μέντοι 5
 D τοῖς πολεμοῖς, ἰστώτας δ' ὄραν τὴν θεοῦ ἐπιουρίαν. ἔωθεν
 δ' ἔξελθὼν μετὰ τῆς στρατιᾶς ὁ βασιλεὺς τῇ μὲν ἴσασθαι ἐνε-
 τέλλετο, τοὺς ἱερεῖς δὲ προεστάναι τοῦ στρατεύματος μετὰ τῶν
 σαλπύγγων, καὶ τοὺς Λευίτας καὶ τοὺς ὑμνοδοὺς ἔδειν εὐχαρι-
 στήριον τῷ θεῷ. οἱ δὲ πολέμοιοι κατ' ἀλλήλων κινήθεις ἀλλή- 10
 λους ἀπέκτεινον ὡς μηδένα σωθῆναι. Ἰωσαφὰτ δὲ εἰς διαρπα-
 γὴν ἀφῆκε τῇ στρατιᾷ τὴν τῶν ἐναντίων παρεμβολήν. ἐνεῖθεν
 ὡς τὸ θεῖον ἔχοντα σύμμαχον δεισαντες αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι
 ἠρέμουν.

Ἐχοζίας δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῖς ἑαυτοῦ γονεῦ- 15
 σιν εἰς πονηρίαν ὠμοίωτο. περὶ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασι-
 λείας αὐτοῦ ἐπέσχον οἱ Μωαβίται τοὺς φόρους οὓς εἰσέφερον τῷ
 P I 96 πατρὶ αὐτοῦ. νουσήσας δὲ πρὸς τὴν Ἀκκαρῶν θεόν, Μυῖαν
 ὠνομασμένην, ἐπεμψεν ἐρωτῶν εἰ ἀναρρωθήσεται. Ἡλίας δὲ
 τοῖς ἰσταλιμένοις ὑπαντήσας ἀναστρέφειν ἐκέλευε καὶ λέγειν τῷ 20
 πέμψαντι πρὸς τὸν τῶν ἀλλοφύλων θεὸν ὡς τῷ Ἰσραὴλ μὴ ὄντος
 θεοῦ, ὅτι ἐκ τῆς κλήης οὐκ ἀναστήσεται. καὶ οἱ ἄνδρες ἐπανελ-
 θόντες εἶπον ἃ ἤκουσαν. Ἐχοζίας δὲ τίς ὁ ταῦτα εἰρηκῶς εἶη

5 κελόνας A. 11 ἀπέκτεινον A. 15 ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ PW.
 18 μυῖαν AW, Μυῖας P. 23 εἶη om A.

constitutis rite fieri iudicia edixit. cum autem Moabitae et Ammanitis,
 qui etiam Arabes adsciverant, Iudaeam aggressis divinam opem imple-
 rarot, propheta quidam deum pro eo pugnaturum ait, et educere quidem
 exercitum iubet, non tamen invadere hostes, sed stantes divinum auxi-
 lium exspectare. rex mane egressus exercitum stare iubet, sacerdotes
 cum tubis ante exercitum consistere, Levitas et cantores gratiarum
 actionem cantare deo. tum hostes concitati mutuis sese caedibus con-
 fecerunt, ut ne unus quidem superesset. Iosaphatus castra hostium
 exercitui diripienda concedit, ab eo tempore barbari cum ut deo ad-
 iutore nixum veritū quieverunt.

Ochozias autem Israelitarum rex improbitatis parentum imitator
 fuit. eius regni anno secundo Moabitae vectigalia retinuerunt quae
 patri pendere soliti fuerant. ipse aegrotans ad Accaronensem deum,
 Muscam nomine, percontatum misit an convalesceret. legatis in
 itinere occurrit Elias, ac deum reverti iubet eisque a quo missi essent
 dicere, quia miserit ad barbarorum deum, quasi Israeli deus non esset,
 eum e lecto suo non surrecturum. illi regressi audita referunt. Ochozia

ἤφρατα. τῶν δὲ μὴ εἰδέναι φησάντων, τὸ εἶδος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου λέγειν ἀπῆρται αὐτούς. εἰπόντων δὲ βασιδν εἶναι καὶ ζώνην δερματίνην περιζῶσθαι, συνῆκεν ὡς Ἑλλάς ἦν. καὶ πέμψας πεντηκόνταρχον σὺν τοῖς ὑπ' αὐτόν, ἀχθῆναι τὸν προφήτην ἐκ- B
5 λησε. καὶ ὁ σταλεὶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους εὐρών αὐτὸν ἦκειν ἐκλευε πρὸς τὸν βασιλέα. εὐχαμένου δὲ Ἑλισού, πῦρ σφρανόθεν ρυῖν διέφθαιρε τὸν πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔττειλε πεντηκόνταρχον μετὰ τῶν πεντή-
κοντα· κἀκείνους ὁμοίως πῦρ οὐράνιον ἰδαπάνησε. καὶ αὐδὶς
10 τρίτος ἐπέμφθη τυξίαρχος σὺν τοῖς ὑπ' αὐτόν. ὃς ἐπὶ τὸν προ-
φήτην ἔλθῶν, πεσὼν προσεκύνησε καὶ παρηγεῖτο τὴν ἕξ αὐτοῦ
τιμωρίαν, λέγων ἄκων ἦκειν βασιλικῷ πεπεισμένος κειεύσματι,
καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἀπελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἑλισὸδ δέ,
ἀγγέλον αὐτῷ πορευθῆναι εἰπόντος καὶ μὴ προεῖσθαι, κατῆλθεν
15 ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἀπελθὼν τῷ βασιλεὶ ἔφη "ἐπεὶ πρὸς ἀλλό- C
τριον θεὸν ἔστειλας ζητῶν εἰ ζήσεις, ἴσθι ὡς οὐκ ἀνυστήση ἐκ
τῆς νόσου ἀλλὰ τεθνήξῃ." ἀπέθανεν σὺν Ὀχοῦζας κατὰ τὴν τοῦ
προφήτου πρόφρησιν, τῷ ἀδελφῷ Ἰωράμ τὴν βασιλείαν κατα-
λειπών. ὃς τὰς μὲν στήλας τοῦ Βάαλ, ἃς ἔστησεν Ἀχαάβ ὁ
20 πατήρ αὐτοῦ, συνέτριψε, τὰλλα δὲ ἀσεβῆς καὶ πονηρὸς ἦν καὶ
τοῖς γονεῦσι προσεικοίς.

Ἑλισὸδ δὲ ἀνυλαμβάνοσθαι μέλλων ἐπορεύθη μετὰ Ἑλισσαιί.
καὶ ἔλθῶν εἰς τὸν Ἰορδάνην, τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ ἐπά-
ταξε, καὶ διεφρέθη τὸ ὕδωρ, καὶ διεήλθον ἄμφω ἐπὶ ξηρᾶς. εἶτα

14 προεῖσθαι AW, προεῖσθαι P. 21 προσεικοίς A, προσεικοίς PW.

rogante quisnam id dixisset, atque illis ignorare se dicentibus, de forma
Elias hominis percontatur: quem cum illi hirsutum esse dicerent et pel-
liceo cingulo cinctum, Eliam esse intelligit, ac centuriose cum quinquaginta
milibus misso eum adduci iubet. qui cum eum in vertice montis
invenisset, ad regem ire iubet. verum ad Elias proces ignis de caelo
delapsus illum cum suis omnibus consumpsit. alii porro totidem a rege
missi pari exitio perierunt. tertius ablegatus centurio cum suis militibus
cum ad prophetam venisset, procubuit eumque adoravit, poenam deprecatus,
quod invitatus veniret iussu regis coactus, et oravit ut ipse ad
eum veniret. Elias ab angelo amoto metu ire inasus de monte descendit,
et regi ait "quoniam ad alienum deum misisti quaerens num evasurus
esses, scito te de morbo non surrecturum sed brevi moriturum." obiit
igitur Ochozias secundum Eliae praedictionem, Ioram fratri regno
relicto. qui statuas Baalis a patre Achabo erectas comminavit, ille qui-
dem caetera impius et improbus atque parentum similis.

Elias in caelum assumendus, cum Eliseo profectus ad Iordanem,
vellere aquam percutit: ea percussa dirimitur, ut ambo per siccam

- W I 68 ^D "αἰτησαι" εἶπε τῷ Ἐλισσαί "τί ποιήσω σοι." ὁ δὲ διπλῶν τὴν ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος χάριν γενέσθαι ἤτησεν ἐκ' αὐτόν. Ἥλιας δὲ φορτικὸν εἶναι εἶπε τὸ αἶτημα, "πλὴν εἰ ἔθῃ με ἀναλαμβασόμενον, γενήσεται σοι." ἔτι δὲ λαλοῦντων αὐτῶν ἄρμα ἔμυτρον σὸν ἴκποις ὁμοίως ἐπέστη καὶ ἤρπασε τὸν Ἥλιαν. ἀναφερόμενος δὲ τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπέρριψε τῷ Ἐλισσαί. καὶ ὅς λαβὼν αὐτήν, μηκέτι τὸν Ἥλιαν ὄρων ὑπέστρεψε. καὶ ἰλθὼν εἰς τὸν Ἰορδάνην ἀπόπειραν ἐποιεῖτο εἰ Ἐλαβε τὴν χάριν ὡς ἤτησε, καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ τῆ μηλωτῆ· τὸ δὲ οὐ δειρητο. καὶ εἶπε "ποῦ P I 97 ὁ θεὸς Ἠλίου;" καὶ ἐπάταξε πάλιν· καὶ δέιστη τὸ ὕδωρ, καὶ 10 δειλθεν. ἰδόντες δὲ αὐτὸν νιοὶ τῶν προφητῶν πενήκοντα, εἶπον "ἐπαναπέπναι τὸ πνεῦμα Ἠλιοῦ ἐπὶ Ἐλισσαί," καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἐζήτησαν πορευθῆναι, ἐρηνήσοντας μὴ ποτε ἦρε τὸν Ἥλιαν πνεῦμα κυρίου καὶ ἔρριπεν αὐτὸν ἐφ' ἕν τῶν ὄρεων ἢ τῶν βουνῶν· Ἐλισσαί δὲ οὐκ ἐπέστρεπεν· ἐγκυμέντων 15 δ' ἐκίων κατένευσε. καὶ ἐπορεύθησαν πενήκοντα ἄνδρες καὶ ἐζήτησαν τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐχ εἶδον. Ἐλισσαί δὲ ἐν Ἱεριχῷ ἦν. καὶ ἦλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς αὐτὸν δεόμενοι μεταβλη- B θῆναι παρ' αὐτοῦ τὰ ὕδατα τοῦ τόπου ἐπειὸν ποτηρὰ ὄντα καὶ ἀπεκνεῦντα. ὁ δὲ ἐν ἀγγελίᾳ καινῷ ἅλας αὐτῷ κομισθῆναι ἐζή- 20 τησε, καὶ κομισθέντος εἰς τὴν πηγὴν τῶν ὑδάτων καθῆκεν ἅλας ἐκακολοφύμενος τὸν θεόν, καὶ τὰ ὕδατα ἐκ κυρίας εἰς γλυκύτητα

2 γενέσθαι om A. 3 εἶπεν εἶναι A. ms AW, om P.
 4 γενήσεται AW, γενήσεται P. 6 αὐτοῦ] τῆς αὐτοῦ A.
 13 ἐρηνήσοντας] ἐρηνήσοντας A. 14 ὄφ' A. 19 παρ' αὐ-
 τοῦ om A.

transirent. deinde Elisaeum petere iubet quid sibi fieri vellet. tum ille "ut gratia spiritalis, qui in te est, in me conduplicetur." Elias etiam votum id grave esse diceret, tamen "si me in caelum assumi videris, compos" inquit "suis fies." dum haec loquuntur, carrus igneus cum similibus equis Eliam abripit. dum sursum fertur, vellus suam Elisaeo imicit: quo ille accepto Eliam videre desit. ad Iordanem reversum periculum facit petitas ab Elia gratiae, aqua vellere verberata: quae cum non divideretur, "ubi est" inquit "Ehae deus?" sed cum denovo percussisset, divisa aqua transit. eo viso quinquaginta filii prophetarum dixerunt "Ehae spiritalis in Elisaeo coeedit," eumque secuti sunt. studebant autem exire, quae situri non spiritalis domini Eliam sublatam in montem aliquem decideret: quod Elisaeus principio negat, sed instantibus concedit. quare viri quinquaginta toto triduo quae sitam non repperunt. Elisaeum Hierichante habitantem cives convenerunt, rogantes ut eius loci aquas malas et sterilitatem inducentes mutaret. ille saltem in nove sibi vase affari iubet, aliam invocato del nomine in

μετεβλήθησαν καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐναπέμεινε βλαβερόν. ἀπόντος δὲ πού τοῦ προφήτου Ἐλισσαιί, παιδάρια μικρὰ κατέπαιζον αὐτοῦ βοῶντα ἄνάβαινε φαλακρά. ἄλγῆσας δ' ἐπὶ τούτῳ κατηύδατο αὐτῶν. καὶ ἐξῆλθον ἄρκτοι ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ ἀπέκτειναν ἐκ τῶν παίδων δύο καὶ τεσσαράκοντα.

Ἰωρὰμ δὲ ὁ υἱὸς Ἀγαθὸν μίλλων κατὰ Μωαβιτῶν ἐστρατεύειν, Ἰωσαφάτ τὸν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας ἤξιον συμμαχεῖσθαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰδομαίων βασιλέα ὑπέκριντο αὐτῷ προσλαβέσθαι σύμμαχον ἐπηγγεῖλατο. ἐνωθέντες δ' οἱ τρεῖς βασιλεῖς 10 διὰ τῆς ἐρήμου ἀπήισον ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ. καὶ τὸ ὕδωρ ἐπέλειψε τοῖς στρατεύμασιν. ἦλθον οὖν πρὸς Ἐλισσαιί οἱ τρεῖς βασιλεῖς καὶ ἰδοῦντο σὺν αὐτοῖς καὶ τὴν στρατιάν. ὁ δὲ τῷ Ἰωρὰμ ἔφη "πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ τῆς μητρός σου ἀπιθι προφήτας," καὶ ὤμοσε μὴ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ εἰ μὴ 15 διὰ Ἰωσαφάτ. εἶτα ψάλλοντά τινα κληθῆναι ἐκέλευσε. ψάλλοντος δ' ἐκείνου πνεῦμα κυρίου ἐπένευσε τῷ προφήτῃ, καὶ ἐπέταξε πολλοὺς βόθρους δεῦξαι παρὰ τὸν χεῖμαρρον. "ὑπεσθε γάρ" ἔφη "πλήρη τὸν χεῖμαρρον, ὅτι πνεύματος πνεύσαντος οὐδ' ἕτεοῦ γεγονότος, καὶ πείσθε εἰς κόρον, καὶ τῶν ἐχθρῶν 20 κωρευέσεται." καὶ ὁ μὲν οὕτως προείρηκεν. ἔωθεν δὲ τῇ ἐπαύρῳ ὁ χεῖμαρρος ὑδάτων ἐμπέπληστο, καὶ πλημμύρας γενομένης ἔπαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐκείνης τὸ ὕδωρ ἐκάλυψεν. ἀνατε-

5 κωδίων A.
alterum eorum om A.
16 κωφίον om A.
17 κληστο A.

10 ἐφ' ἐπὶ A.
14 ἔμοσε A, ὤμοσε αὐτῷ PW.
17 βόθρους κολλοὺς A.

13 τοῦ add A.
21 ἐπέκλειστο A.

fontem concitit: quo facto aquarum amarorum in dulcedinem est conversus, amissa omni vi noxia. propheta quoque iturus parvos pueros per ludibrium "adscende, calve" clamantes indignatas execratur. Itaque urri e montibus progressi pueros duos et quadraginta occiderunt.

Ioramus Achabii filius Moabitibus bellum illaturus auxilium petit a Iosaphato Iudaeae rege. ille etiam Idumaeorum regem, qui sibi pararet, se adscitarum socium promittit, ita tres reges inita concordia septem diebus per desertum abierunt. exercitibus autem aqua destituta Elisaeum advenientes orant ut et se et milites conservaret. at ille Ioramum "ad patris tui et matris prophetas" inquit "abito", et iurat, si absque Iosaphato caset, se ne verbum quidem ei responsurum fuisse. deinde quendam vocari iubet qui psalleret. eo psallente, spiritu domini afflatus Elisaeus iubet multas effodi scrobes iuxta torrentem: visuros enim torrentem plenum, neque vento spirante neque imbre depluente; ac poturos ad satietatem, et hostium potituros. his praedictis postero die mane torrentis siveus impletus est adeo ut redundaret et omnis illius terrae

λαντος δὲ τοῦ ἡλίου πορώδους καὶ προσβαλόντος τοῖς ὕδασι,
 ἐρυθρὰ ταῦτα πρὸς τὴν ἀγῆν τοῦ ἡλίου ἐφαίνοντο. οἱ οὖν
 Μωαβῖται ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰστροποπεδευκότες καὶ ἐψόθεν κατα-
 σκοποῦντες, αἷμα τὸ ὕδωρ ὑπολαβόντες, καὶ νομίσαντες τοὺς
 βασιλεῖς πρὸς ἀλλήλους μαχέσασθαι καὶ ἀποκτεῖναι ἀλλήλους 5
 τοὺς στρατιώτας αὐτῶν, ἠρμησαν ἀσυντάκτως εἰς τὴν τῶν σκό-
 λων διαρπαγῆν. καὶ τῶν ἐχθρῶν περιστάτων αὐτοῦς, οἱ μὲν
 ἀνῆρθεσαν, οἱ δὲ ἔφυγον. οἱ δὲ Ἰσραηλιταὶ διώκοντες εἰς τὴν

P I 98 Μωαβίτιν ἐπέβαλον καὶ τὰς τε πόλεις καθείλον καὶ τὴν χώραν
 ἠρῆμωσαν. ὁ βασιλεὺς δὲ Μωαβ εἰς τὴν πόλιν ἐπανελθὼν, τὸν 10
 πρωτότοκον υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναγαγὼν ἐξ ἀπογνώσεως
 ἔθυσσε καὶ ὠλοκάντωσε τῷ θεῷ. τοῦτο οἱ βασιλεῖς ἰδόντες καὶ
 τῆς ἀπογνώσεως ἐκείνον οἰκτείραντες ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν.

W I 69 Ἰωσαφὰτ δὲ ἐπανελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα τελευτᾷ, ζῆσας μὲν
 ἔτη ἐξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων πέντε καὶ εἴκοσι, ἀνὴρ 15
 γενόμενος θεοσεβῆς τε καὶ δίκαιος. πολλοὺς δὲ παῖδας λιπῶν,
 διώδοχον τῆς βασιλείας τὸν πρεσβύτατον ἐποίησατο Ἰωρὰμ
 κεκλημένον, ὁμωνύμως τῷ Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ μητραδέλφῳ
 ὄντι αὐτοῦ.

B 16. Ἐν Σαμαρεία δὲ τῷ Ἐλισσαῳ διάγοντι πρόσεισι 20
 γυνή τις χήρα, ἀποκλειομένη ὅτι χρεωστοῦσα καὶ μὴ ἔχουσα
 τὸ χρέος ἀποδοῦναι, τοὺς υἱοὺς ἀφαιρεῖται παρὰ τοῦ δανειστοῦ,
 εἰς δούλους αὐτῷ ἰσομένους. ὁ δὲ προφήτης, τί ἐν τῷ οἴκῳ

1 προσβάλλοτος Α.

Fontes. Cap. 16. Iosephi Ant. 9 4. Regum 4 4-6.

superficies stagnaret. sole orto igniti eius radii in aquas incidentes
 effecere ut rubicundae apparerent. Moabitae igitur in montibus castra
 metati, et ex alto despicientes, sanguinem esse putavere, suspicati,
 orto inter reges dissidio milites sese invicem trucidasse. et dum in-
 composito agmine ad spoliolum direptionem properant, ab hostibus circum-
 ventii alii caeduntur alii in fugam vertuntur. quos Israelitae persecuti in
 Moabitudem impressione facta et urbes everterunt et regionem deva-
 starunt. rex autem Moabitarum in urbem reversus filium suum primo-
 genitum in murum adductum ex desperatione immolatum adolet deo.
 quo reges conspecto, miserti illius eo loci redacti, obsidionem solverunt.
 Iosaphatus autem Hierosolyma reversus obiit anno aetatis sexagesimo,
 regni vigesimo quinto, vir pius et iustus: multisque liberis relictis natu
 maximum Ioramum successorem designavit, Israelitico regi cognominem
 avunculo suo.

16. Elisaeum Samariae degentem mulier quaedam vidua convenit,
 miserabiliter conquerens, quod solvendo non sit, liberos suos a feneratoris
 in servitutem abripi. eam propheta rogat quid habeat in aedibus.

ἔχει, ἡρώτα αὐτὴν· ἢ δὲ οὐδὲν ἕτερον ἔφη ἢ βραχύτατον ἔλαιον.
 καὶ ἐνετείλατο αὐτῇ χρῆσασθαι ἀγγελία πολλά, καὶ ἐπιχεῖν ἐκ
 τοῦ ἐλαίου ἐν ἅπασιν. πεποίηκε τὰ κελευσθέντα τὸ γέναιον, καὶ
 πάντα ἐλαίου ἐπλήσθησαν· καὶ ἀνήγγειλε τῷ προφήτῃ τὸ γεγονός.
 5 καὶ αὐτὸς ἀποδόσθαι τὸ ἔλαιον συννεβούλευσι καὶ ἀποτίσαι τὸ χρέος
 καὶ τῷ περισσῷ εἰς διοίκησιν χρῆσασθαι. ξενιοθεῖς δὲ παρὰ τῆς
 Σουναμίτιδος καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς ἀναπαυόμενος μὴ ἔχουσης
 παῖδα, προεῖπεν αὐτῇ συλλήψεσθαι καὶ τεκεῖν υἱόν. καὶ κατὰ
 τὴν τοῦ προφήτου πρόρρησιν ἔτεκεν. ἄδρυνδὲν δὲ τὸ παιδίον C
 10 τέθνηκεν. ἢ δὲ γυνὴ πρὸς τὸν Ἐλισσαίον εἰς τὸ Καρμήλιον
 ἀπελήλυθεν, καὶ πεισοῦσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ τὴν συμφορὰν
 ἀπεκάλειτο. ὃ δὲ τῷ φοιτητῇ αὐτοῦ Γιεζ ἐνετείλατο ἀπελθεῖν,
 δοῦς αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ βρακτηρίαν ἵνα ἐπίθῃται αὐτὴν τῷ τεθνεῶτι
 παιδί. καὶ ἡ γυνὴ ὤμοσε μὴ ὑποστρέψαι εἰ μὴ αὐτὸς αὐτῇ
 15 συμπορεύσεται. ἐπέσθη οὖν ὁ προφήτης, καὶ ἀπελθὼν εἶρε τὸ
 παιδάριον ἀνακεικλιμένον ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ· καὶ προσευξάμενος
 ἀνέβη ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ συνανεκλίθη τῷ παιδαρίῳ καὶ ἐνεψύ-
 σησεν εἰς αὐτό. καὶ ἐπτάκις οὕτω τοῦ προφήτου ποιήσατος
 ἀνεζωώθη ὁ τεθνηκώς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ζῶντα.
 20 ὡκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Γάλγαλα. καὶ ἦν λιμός, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν D
 προφητῶν ἤκασιν πρὸς αὐτόν. ὃ δὲ τῷ διακόνῳ αὐτοῦ ἐπέταξεν
 ἱτοιμάσαι αὐτοῖς ἕψημα. καὶ συνέλαξεν ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ἄγρου
 λάχανα, οἷς καὶ τολύπη συνανεμεικτο· ἢ δὲ βοτάνη ἐστὶ δηλη-
 τήριος· καὶ ἐψήσας προσήγαγε τοῖς ἀνδράσιν. ἐσθλοτεῖς δὲ

7 σουναμίτιδος A. ἡ
 ἐξούσ A. 23 οὖν ἀναρέμικτο A.

quae cum se nihil habere nisi paucillum olei responderet, iubet ut multa
 vasa utenda petat, et in omnia de oleo infundat. quo illa facto, vasa
 omnia plena esse oleo prophetae nuntiat: quo ille vendito eam creditori
 satisfacere et quod superat ad usum domesticum conferre iubet. idem
 Sunamitidi, cuius hospitio utebatur, orbae liberis praedixerat parituram
 esse filium; itaque factum est. verum puer iam grandisculus obiit.
 itaque mulier ad Eliseum in Carmelum venit, et pedibus eius advoluta
 calamitatem suam deplorat. ille discipulum Giesim, dato baculo suo
 quem puero mortuo imponeret, cum ea abire iubet. sed iurante muliere
 se non discessuram nisi ipse secum abiisset, parat propheta, puerum in
 lectulo iacentem invenit, precatus lectum conscendit, puero incubat, in
 eum sufflat: quod cum septies fecisset, mortuus reviviscit, et matri
 vivus a propheta restituitur. inde Galgala profectum, cum fame labo-
 raretur, filii prophetarum conveniunt, quibus cum a famulo aliquid
 elixari iussisset, ille ex agro herbas colligit, quibus et cucurbita silve-
 stris (toxicum id est) admista erat: coctas apponit. illi cucurbita

ἐπέγνω τὴν τολάπην, καὶ πρὸς τὸν προφήτην ὡς τεθνηξόμενος
 ἔξεβόησεν. ὁ δὲ ἄλευρον κελεύσας ἐμβαλεῖν εἰς τὸν λέβητα,
 ἐπέτριψε φαγεῖν, καὶ οὐδενί τι γέγονεν ἐκ τῆς τροφῆς ποτηρόν.
 ἐνεγκόντος δ' αὐτῷ τινας ἄρτους εἰκοσι καὶ παλάδας, ἐντεταίωτο
 P I 99 τῷ ὑπηρέτῃ αὐτοῦ παραδεῖναι τῷ λαῷ ταῦτα. τοῦ δέ, τί ἂν ὅ
 γένοιτο ταῦτα πρὸς ἄνδρας ἑκατὸν, εἰρηκότος, "ὄός" εἶπε "ταῦτα,
 καὶ ἰσθιέτωσαν· κορισθήσονται γὰρ καὶ καταλέκονοι περισσεύ-
 ματα." καὶ εἰς ἔργον ὁ λόγος ἐγένετο.

Νεεμᾶν δὲ μέγας ὢν παρὰ τῷ βασιλεῖ Συρίας λελέρωτο.
 καὶ νεάνιδος αἰχμαλωτισθείσης Ἰσραηλίδος, ἣ γυνὴ Νεεμᾶν 10
 δοῦλην ἔσχεν αὐτήν. ἦτις ἔφη πρὸς τὴν κυρίαν αὐτῆς ὡς "εἰ
 ἀπήλθεν ὁ κύριός μου πρὸς τὸν προφήτην Ἐλισσαί, ἀπηλλάγη
 ἂν τῆς νόσου αὐτοῦ." ἣ δὲ τῷ ἀνδρὶ τοὺς λόγους ἀπήγγειλε
 τῆς νεάνιδος, καὶ Νεεμᾶν τὰ λαληθέντα τῷ βασιλεῖ Συρίας
 ἀνήγγειλε. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιστολὴν ἐκτίθειται περὶ τοῦ θερα- 15
 B πευθῆναι τὸν Νεεμᾶν πρὸς τὸν βασιλεῖα τοῦ Ἰσραήλ. Νεεμᾶν
 δὲ λαβὼν δέκα τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἑξακισχιλίους χρυσοῦς καὶ
 δέκα ἀλλασσομένας στολάς, ἐπορεύθη ἐπὶ Σαμάρειαν καὶ τὴν
 ἐπιστολὴν τῷ βασιλεῖ ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ ἀναγνὼς αὐτὴν διέρρηξε
 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων ὅτι "πρόφασιν καθ' ἑμῶν ὁ βασιλεὺς 20
 Συρίας ζητεῖ." Ἐλισσαί δὲ ταῦτα μαθὼν "ἐλθέτω πρὸς με ὁ
 Νεεμᾶν" μεμήνηκε τῷ βασιλεῖ Ἰσραήλ. καὶ ἐλθόντι σταλάς
 δεδῆλωκεν ἀπελθεῖν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ λούσασθαι ἐκτάκως,
 καὶ οὕτω τῆς λέπρας ἀπαλλαγῆσεσθαι. ὠργισθῆ δὲ Νεεμᾶν ὅτι

17 ἀργυρίου A LXX, ἀργύρου PW.

animadversa prophetam inclararunt tanquam e vestigio morituri. ille
 farinas in lobetem iniecit eos vesci iubet: quo facto nihil ex eo cibo
 incommodi senserunt. cum quidam ei panes viginti attulisset ac pala-
 thas, ministrum ea populo apponere iubet. qui cum diceret "quid ista
 ad centum viros?" "dato" inquit "ut vescantur: nam et saturabuntur
 et aliquid supererit." et ita factum est ut ille dixerat.

Erat quidam Neeman nomine, magnae apud Syriac regem aucto-
 ritatis, lepra infectus. cuius uxori cum mulier Israelitica bello capta
 serviens dixisset, si ad Elisaeum prophetam abiret herus suus, morbum
 eius curatum iri, ea verba uxor marito, maritus regi Syriac refert;
 rex vero litteras scribit ad regem Israelis de Neemanis curatione. ipse
 Neeman, sumptis decem argenti talentis et sex mille aureis et decem
 stolis lautioribus, Samariam proficiscitur, litterasque regi tradit, quibus
 ille lectis vestes suas laceravit, Syriac regem causam contra se quaere-
 rare dicens. eo cognito Elisaeus ad se Neemanem mitti iubet. qui
 cum venisset, septies in Iordane lavandum esse per nuntium ei signifi-
 ficat: sic lepra iri liberatam. Neeman vero iratus quod sibi propheta

μη ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης καὶ ἤρξατο καὶ ἐπέθετο αὐτῷ τὴν χεῖρα, καὶ θανακτῶν ἐπεχώρει, λέγων "οὐκ εἰσι ποταμοὶ παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην; πορευθεὶς λούσομαι ἐν αὐτοῖς καὶ καθαρισθήσομαι." ὑποχωροῦντι δὲ εἶπεν αὐτῷ οἱ θεράσκοντες "ποίησον τὸν τοῦ προφήτου λόγον, ῥάδιον ὄντι." καὶ κατέβη Νεμεὴν καὶ βραπτίσατο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἐπτάκις, καὶ ἐκαθαρίσθη· καὶ ἀναστρέψας ἠὲ χαρίσται τῷ προφήτῃ, καὶ μὴ εἶναι θεὸν ἕτερον ὡμολόγηε παρὰ τὸν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἤξιον αὐτὸν λαβῶν τι ἐξ ὧν ἐκόμμιζεν· ὁ δὲ ἀπηγγήσατο. καὶ ὑπέστρεψε 10 Νεμεὴν. Γιεζὶ δὲ κατεδίωξεν αὐτὸν καὶ εἶπεν "ὁ προφήτης ἀπέστειλέ με λήψασθαι ἀπὸ σοῦ τάλαντον ἀργυρίου καὶ δύο στολάς, δοθησόμενα θεομένοις τισὶν ἄρτι προσελθοῦσιν αὐτῷ." καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Νεμεὴν· καὶ ὑπέστρεψε Γιεζὶ πρὸς Ἐλισσαίη. Ἔγνω δὲ ὁ προφήτης ὃ εἴργαστο τῷ Γιεζὶ, καὶ εἶπεν αὐτῷ "ὅτι ἔλαβες 15 τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ἱμάτια ἀπὸ τοῦ Νεμεὴν, ἣ λέπρα ἐκείνου κολληθήσεται σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου." καὶ ἐξῆλθε λελερωμένος.

Οἱ υἱοὶ δὲ τῶν προφητῶν οἱ μετὰ Ἐλισσαίου ἠπορεύθησαν εἰς τὸν Ἰορδάνην τεμιῶν ξόλα ὡς ἂν ποιήσωσιν ἑαυτοῖς σκηνάς· 20 καὶ Ἐλισσαίος αὐτοῖς συνεπορεύετο. τεμονόντων δὲ τὰ ξόλα ἐνδὸς τὸ τῆς ἀξίνης σπήριον ἐνέκισεν εἰς τὸν ποταμόν. καὶ ὁ τῆς ἀξίνης κύριος τὸν προφήτην ἐπεκαλῆσατο, καὶ τὸν τόπον ὑπέδειξεν

2 παρ' ἡμῶν ποταμοὶ A. 4 ὑποχωροῦντι AW, ὑπερχωροῦντι P. 9 ὑπέστρεψε A, ἀπέστρεψε PW. 20 καὶ] καὶ ὁ A. συμπέφορτο A.

non obviam egressus esset ac manibus impositis vota fecisset, per indignationem discedit, quasi vero Syria non haberet flumina Iordane meliora, in quibus si lavisset, mundaretur. sed inter abundantiam monitis a famulis ut prophetae pareret monitis, quae nihil difficile complecterentur, obtemperat, et septies in Iordane merus mundatur; ac reversus gratias prophetae actis confitetur non esse aliam deum praeter Iseraeticum, petens ut maneris aliquid acciperet, verum ille recusante discedit. Giesis autem eum persequens "propheta" inquit "me misit ut argenti talentum et duas stolas acciperem, quas det egentibus qui illum modo convenarunt." his acceptis Giesis ad Elisaeum redit: qui cum factum illius cognovisset, ei dixit "quia pecuniam et vestes a Neemane accepisti, lepra illius tibi et semini tuo adhaerescet." sic ille leprosus exit.

Prophetarum autem filijs ad Iordanem ligna caesum profectis, ut sibi tabernacula constituerent, Elisaeo comitante, cuiusdam securis elapsa capulo in flumen decidit. is prophetam vocat, et locum monstrat ubi

αὐτῷ ἐν ᾧ κατέδυ ὁ σιδήρεος. ὁ δὲ ξύλον λαβὼν ἐνέβαλεν ἐκεῖ. καὶ ἀνέδυ τὸ σιδήριον, καὶ ἐπιπολάσων ἔλαβεν αὐτὸ ὁ ἀπολόσας αὐτό.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Συρίας ἐνέθραν ἐκάθισεν ἕν' ἑλῆ τὸν βασιλέα P I 100 τὸν Ἰωραμ. ἀπέστειλε δὲ ὁ προφήτης πρὸς Ἰωραμ φυλάττεσθαι ὅσον αὐτῷ. ἐντελλόμενος καὶ μὴ ἀπιέναι πρὸς θήραν. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔξῆμι, Ἄδερ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἁμαρτιῶν τοὺς οἰκίους ὑπάπτεισε γίνεσθαι προδότας τῶν βεβουλευμένων αὐτῷ. φησάντων δ' ἐκείνων οὐκ αὐτοὺς ἀλλὰ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον μηνύειν αὐτῷ τὰ ἀπόρητα, στέλλει ἐν Δοθαὶν στρατεύματα ἕν' αὐτὸν λάβοιεν. 10 ἰδὼν δὲ τὸν λαὸν κύκλῳ τῆς πόλεως ὁ τοῦ προφήτου διάκονος, περιδεὴς ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλων τὸ πρᾶγμα. ὁ δὲ "μὴ δέδιδι" ἔφη, καὶ ἔκτενεσε τὸν θεὸν δεῖξαι τῷ διακόνῳ αὐτοῦ ὅπως φυλάττεται παρ' αὐτοῦ. καὶ δέδωκεν ὁ θεὸς τῷ B Θεράποντι τοῦ προφήτου χάριν ἰδεῖν αὐτὸν ἄρμασι καὶ ἵπποις 15 πυρίνοις κεκλυμένοι. ἠμαύρωσε δὲ ὁ προφήτης προσευξάμενος καὶ τὰ ὄμματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐξελθὼν πρὸς αὐτοὺς ἔφη "ἀκολουθεῖτέ μοι καὶ δώσω τὸν Ἐλισσαῖον ὑμῖν." οἱ δὲ εἶποντο, καὶ τὰς ὄψεις βεβλαμμένοι καὶ τὴν διάνοιαν. ἀπαγαγὼν δὲ αὐτοὺς εἰς Σαμάρειαν, περιστῆσαι αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ δύναμιν τῷ 20 βασιλεῖ ἐνετείλατο. καὶ τὸν θεὸν ἤτει περιαιρεθῆναι τὴν ἀχλὺν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. περιαιρεθείσης δὲ εἶδον ἑαυτοὺς οἱ Σύροι μέσον ἐμπεριελημμένους τῶν πολεμίων. Ἐλισσαῖος δὲ

6 ἐντελλόμενος A, ἐντελλόμενος PW. 12 ἀφίκετο A, ἐγένετο PW. 13 δέδιδι A, δέδιδι W, δεῖδι P. 16 προσευξάμενος ὁ προφήτης A. 23 περιελημμένους A.

demersum esset ferrum. at ille cum lignum iniocisset, emerit ferrum: idque supernatans aquae recipit is qui amiserat.

Cum rex Syriæ Ioramum Israelitarum regem per insidias captaret, Eliseus misso nuntio eum monet ut caveat nec venatum egrediatur. parat ille. Ader frustratus insidiis suos proditoriis suspectos habere: illi affirmare non se sed Eliseum prophetam arcana regi nuntiare. mittit igitur exercitum Dothaim ad prophetam capiendum: a quo minister illius urbem circumdatam videns, perterritus rem prophetae nuntiat. at ille timere vetat, ac deum orat ut famulo demonstrat quomodo ipse divinitus custodiatur. quo impetrato videt famulus prophetam curribus et equis igneis vallatum. qui denno precatus hostium oculos pertrinxit, et ad eos egressus "me sequimini" inquit, "et tradam vobis Eliseum." sequuntur illi et oculis et animis occaecatis. quos cum Samariam perduxisset, regem iubet eos suis copiis circumdare; et deum orat ut caliginem illorum oculis amoveret. quo facto Syri se in hostium medio versari vident. verum Eliseus neminem eos laedere patiebatur,

οὐδένα ἐπιθέσθαι αὐτοῖς παρεχώρει, ξενίσαι δὲ μῦλλον καὶ ἀπο-
 λῶσαι ἀπαθείς συνεβούλευε. φιλοτίμως οὖν ὁ Ἰωράμ ἐστίασας
 αὐτοὺς κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἀφήκεν. οἱ δὲ ἀπῆλθον C
 καὶ τὰ γεγονότα τῷ ἑαυτῶν βασιλεῖ διηγήσαντο· καὶ ἐξεπλάγη.

5 17. Μετὰ ταῦτα δὲ πανστρατιῇ παρελθὼν εἰς Σαμάρειαν
 ὁ βασιλεὺς Συρίας ἐπολιόρκει αὐτήν. καὶ ἐγένετο λιμὸς σφοδρό-
 ταιος ἐν αὐτῇ, ὥστε κεφαλὴν ὄνου πεντήκοντα νομισμάτων ἀργύ-
 ρου πρᾶθῆναι, καὶ ξέστην κόπρον περιστερῶν πεντήκοντα νομι-
 σμάτων ὁμοίων. τοῦ δὲ βασιλέως Ἰωράμ περιούσιος τὸ τεῖχος
 10 ἐβόησε γύναιον "σῶσον ὦ βασιλεῦ." ὁ δὲ νομίσας τροφὴν αἰτεῖν
 τὴν γυναῖκα "πόθεν σε σῶσω" βλασφημήσας αὐτὴν ἔφη "μήτε
 ἄλωνός μοι μήτε λησῶ ὑπαρχούσης;" τῆς δὲ κρίσειν αἰτεῖν
 εἰπούσης, λέγειν ἐπέτρεψε. καὶ ἡ γυνή "συνθήκας" εἶπεν D
 "ἰθέλην μεθ' ἐτέρας γυναικὸς γειτνιώσης μοι, θῶσαι τὰ τέκνα
 15 ἡμῶν καὶ ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἀλλήλους θρῆναι. κἀγὼ μὲν τὸ ἐμὸν
 ἔθυσσα, ἡ δὲ παραβαίνει τὰ ὠμολογημένα." τούτων ἀκούσας
 ὁ βασιλεὺς ὑπερῆλθη καὶ τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε, καὶ κατὰ τοῦ
 προφήτου ἐξώρμηστο ὅτι μὴ θέοιτο τοῦ θεοῦ λῶσαι τὴν κάκωσιν, W I 71
 καὶ τὸν ἀποκτενοῦντα αὐτὸν ἐπέμψεν. Ἐλισσαῖος δὲ τοῖς φοιτη-
 20 ταῖς ὁμιλῶν προεῖπεν αὐτοῖς ὅτι "ὁ τοῦ φονέως υἱὸς κτανεῖν με
 ἀπέστειλεν, ἀλλ' ἡμεῖς τὴν θύραν κλείσαντες κωλύσατε τὴν εἴσο-
 δον τῷ σφαγεῖ. ἔσται γὰρ μεταμελημένος ὁ βασιλεὺς." καὶ

1 παρεχώρησε A. 2 συνεβούλευσε A. 8 πεντήκοντα] πέντε A
 Iosephus LXX (cod. Alex. πεντήκοντα πέντε).

FONTES. Cap. 17. Iosephi Ant. 9 4. Regum 4 6—8.

sed consulebat ut accepti hospitaliter incolumes dimitterentur. Ioramus
 rex prophetae monitis diligenter paret: illi discedunt ac regi quid acci-
 derit nuntiant. Syrus audita re obstapescit.

17. Post haec cum omnibus suis copiis Samariam obsidet: in qua
 tanta fames orta est, ut caput asini quinquaginta nummis argenteis
 veniret, et sextarius columbini fimi totidem. cum autem rex Ioramus
 moenia circumiret; inlclamat eum muliercula, conservari se petens.
 quam ille cibum petere suspicans, cum indignatione "mihī neque area
 est" inquit "neque torcular: quomodo te conservem?" sed illa indi-
 cium petere se dicente, causam agere iubet. ibi mulier "pepigi" inquit
 "cum vicina mea ut filios nostros mactemus, et alternis diebus altera
 alteram alat. nunc cum ego meum mactarim, illa non stat conventis."
 his rex auditis ingenti dolore affectus et laceratis vestibus suis pro-
 phetae irascitur quod mala ista precibus non averteret, ac percussorem
 contra illum mittit, sed Eliseus costui discipulorum id praedixerat.
 "homicidae" inquit "filius misit qui me perimat, sed vos clausis foribus
 adita percussorem prohibete: sequetur enim rex mutato consilio." Ita-

Zonerae Annales.

12

οὐ μὲν κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἐποίησαν, Ἰωρὰμ δὲ μετα-
 P I 101 βουλευσάμενος σπεύδων πρὸς τὸν προφήτην ἀφίκετο καὶ ἤτιθέτο
 αὐτὸν ὅτι μὴ θέοιτο τοῦ θεοῦ λῦσαι σφίσι τὰ λυπηρὰ. ὁ δὲ
 "αἰσίων" ἔφη "δύο σάτα κριθῆς πραθήσεται σίκλου, καὶ συμ-
 δάλειος σάτον σίκλου." καὶ τις τῶν ἐπομένων τῷ βασιλεῖς
 "ἀπιστῶ" ἔφη "λέγεις, προφήτα." ὁ δὲ "ὄψει μὲν" ἔφη "τὰ
 ἐπηγγελμένα, οὐκ ἀπολαύσεις δὲ αὐτῶν διὰ τὴν ἀπιστίαν."
 κατὰ δὲ τὴν νύκτα κείνην κτύπον ἀρμάτων ἵππων τε καὶ ὄνων
 καὶ πλήθους ἀλαλαγμῶν ἐνεποίησεν ὁ θεὸς τῶν Σύρων ταῖς
 ἀκοαῖς. οἱ δὲ συμμαχικὸν προσλαβέσθαι πολλὸν τὸν Ἰωρὰμ οἴη- 10
 θέντες καὶ ἐπέρχεσθαι σφίσι, λιπόντες τὸ στρατόπεδον περιδεῶς
 ἀπεδίδρασκον. λεπροὶ δὲ τέσσαρες ἄνδρες ἔξω τῆς πόλεως ἦσαν,
 B τοῦ νόμου τοὺς λεπροὺς κελεύοντος ἔξωθεῖσθαι τῶν πόλεων. οἱ
 γοῦν λεπροὶ ἐκείνοι ἤδη τῷ λιμῷ φθειρόμενοι προσελθεῖν τῇ τῶν
 Σύρων παρεμβολῇ βουλευσάντο, λέγοντες ὡς "ἡ φείσονται ἡμῶν 15
 καὶ τραφέντες ἡσόμεθα, ἢ ἀναιρεθέντες τῶν κακῶν ἀπαλλαγ-
 σόμεθα." ἦγον οὖν ὄρθρον πρὸς τὸ τῶν Σύρων στρατόπεδον,
 καὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἐωρᾶτο· παρήλθον εἰς μίαν σκητὴν, καὶ κενὴν
 ἀνθρώπων κατέλαβον· ἔξ ἐκείνης εἰς ἑτέραν μετέβησαν, κἀκείνην
 ἔρημον ὄσσαν εὐρήκασιν· καὶ εἰς πλείους δὲ μεταβάντες ὡς οὐδενὶ 20
 ἐνετόγγανον, πρῶτον μὲν ἔφαγον τε καὶ ἔπιον, εἶτα χρυσοῖον τε
 καὶ ἀργύριον καὶ ἱμάτια λαβόντες ἐκείθεν ἔκρυψαν, καὶ οὕτως

7 αὐτῶν post ἀπιστίαν A.

9 ἀλαλαγμῶν A, ἀλαλαγμῶν PW.

14 φθειρόμενοι τῷ λιμῷ A.

17 ὄρθρον A, ὄρθρους P,

ὄρθρους W.

22 ἱμάτιον A.

que factum est: nam Ioramus omissa priore cogitatione propter ad prophetam venit, exostulans quod aerumnarum depulsionem deum non exoraret. at ille "cras" inquit "duo sata hordei siclo vendentur, et similaginis satum tantidem," tum quidam ex regis comitibus "incredibilia" ait, "propheta, dicis." cui ille "quae pollicitus sum" inquit "videbis; sed ob incredulitatem iis non frueris." ea igitur nocte sonitum curruum, equorum et armorum, et multitudinis fromitum in Syrorum auribus excitavit deus. qui magnas auxiliares copias advenisse Ioramus rati et contra se ire, castris relictis trepide aufugiant. leprosi autem quattuor extra urbem erant (nam iis habitare in urbibus lege interdictum est), qui fame paene enecti castra Syrorum ingredi decreverunt. nam "aut parcent nobis Syri" inquit, "ciboque potiti vivemus, aut interfecti malis liberabimur." veniant diluculo ad castra Syrorum, vident neminem: unum tabernaculum intrant, vacuum id hominibus deprehendant: ex eo in aliud transcunt, illud etiam desertum inveniunt: in plura progressi cum in neminem incidissent, primum edunt et bibunt, deinde aurum argentum vestem ablata occitant, et

εις τὴν πόλιν ἔλθόντες τὸ γεγονός ἀνεκήρυστον. ὁ δὲ βασιλεὺς C ἀκούσας ἐνέδραν εἶπεν εἶναι τοῦτο τῶν πολεμίων, καὶ μὴ προΐεσθαι δικελεύετο, τοὺς δὲ κατασκοπήσοντας ἐπεμψεν. οἱ ἀπελθόντες ἐνέτυχον μὲν οὐδενὶ παρὰ τὴν ὁδόν, πλήρη δὲ αὐτὴν ἱματίων 5 καὶ σκευῶν εἶδον. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς διαρκάσαι τὴν παρεμβολὴν τῷ πλήθει ἐκέλευεν. ὅταν τοσοῦτῃ ἀφθονίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἐγένετο, ὡς δύο σῦτα κριθῆς σίκλον πωλεῖσθαι, σάτον δὲ σιμιδάλευος· τὸ δὲ σάτον ἐστὶν Ἰταλικῶν ἡμιμέδιμνον. μόνος δὲ τῆς ἀφθονίας ἐκείνης οὐκ ἀπώνατο ὁ τοῦ βασιλέως 10 τριστάτης, κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον, ὃς τῇ αὐτοῦ προφησίᾳ ἐπίστησε· συρρέουσαντος γὰρ τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν πόλιν D τῆς πόλεως συνεπατήθη καὶ τέθηκεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Δαμασκοῦ μετὰ ταῦτα ἐνόησε, καὶ ὁ Ἐλισαῖος ἀπῆλθε τότε πρὸς Δαμασκόν· καὶ ἤκουσεν ὁ νοσῶν 15 περὶ τοῦ προφήτου, καὶ ἀπέστειλεν Ἀζαὴλ τὸν ἐπιμώτερον τῶν θεραπεύοντων αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἐρωτῶντα εἰ ζήσεται. ἐπεμψε δὲ αὐτῷ καὶ δῶρα πολλὰ. ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ προφήτης τεθνήξωθαι μὲν τὸν νοσοῦντα βασιλέα προεῖπε, τῷ δὲ Ἀζαὴλ ἐνετέλλετο μηδὲν ἐκείνῳ εἰπεῖν· αὐτὸς δὲ ἔκλαιε. καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ 20 τοῦ Ἀζαὴλ τοῦ κλανθμοῦ τὴν αἰτίαν, θρηνητὴν ἔφη προσεῖν ὅσα ἐκ σοῦ συμβήσεται τοῖς Ἰσραηλίταις δευῶ· οὐ γὰρ βασιλεὺς ἔση P I 102 Συρίας. ὑποστρέψας δὲ Ἀζαὴλ πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, ἀπήγ-

1 ἀνεκήρυστον AW, ἀνέκρηστον P. 6 ἐγένετο τῶν ἀναγκαίων A. 8 ἡμιμέδιμνον] Iosephus μόδιον καὶ ἤμισον. 9 μόνος A, μόνης PW. 10 τριστάτης] ἐπιστάτης A: illud LXX: Iosephus ὁ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμῶν.

ingressi urbem rem nuntiant. qua rex audita Syrerum insidias eas esse dicit, suos ab egressu deterret, speculatores mittit. qui in itinere in neminem inciderunt, sed castra plena vestibus et vasis repererunt. tum rex castra populo diripienda dat: unde tanta rerum necessariorum copia existit, ut duo sata hordei siclo venirent, et satum similaginis tantidem. est autem satum semimedimnus Italicus. solus autem eius ubertatis fructum non cepit dux ille regius, quemadmodum propheta dixerat, ob abrogatam verbis illius fidem: nam multitudine populi ad portam conflante obtritus est.

Post haec rex Damasci aegrotavit. Elisaeus autem tum Damascum abiit: cuius adventa aeger audito, missis Azahel ex honoratioribus ministris, percontatur an victurus esset, missis etiam muneribus multis. respondet ille paulo post moriturum esse aegrotantem, sed Azahelom vetat id illi dicere, et ipse plorat. ploratus causam sciscitanti Azaheli respondet, deplorare se mala quae ille Israelitis illaturus esset: eum enim Syriae regno petiturum. Azahel ad dominum suum reversus nun-

γειλε φάνου τὸν προφήτην ὡς ζήσεται. τῇ δ' ἐπιούσῃ δίκτυον αὐτῷ ἐπιβαλὼν διάβροχον, τὸν μὲν ἀπέκνιξεν, αὐτὸς δὲ τῆς βασιλείας ἐπιληπτο.

18. Ὁ δὲ τοῦ Ἰουδα βασιλεὺς Ἰωράμ (ἡ γὰρ αὐτῆ κλησις ἀμφοῖν τοῖν βασιλέων προσῆν) εἰς ἀσέβειαν ἐξεκυλλίσθη παρὰ τῆς 5 γυναικὸς αὐτοῦ Γοθολίας, θυγατρὸς οὖσης τοῦ Ἀχαάβ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἀνείλε καὶ τοὺς πατέρας θεραπείοντας, καὶ τὸν λαὸν συνασεβεῖν αὐτῷ κατηνάγκαζεν. οὕτω δὲ βιοῦντι ὁ προφήτης ἐπέστειλε, προμηνῶν αὐτῷ τὸν ἐσόμενον ὄλεθρον καὶ τὴν 10 τῶν γυναικῶν αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων φθορὰν διὰ τὴν ἀσέβειαν 10 καὶ τὴν τοῦ λαοῦ κάκωσιν· ἃ καὶ εἰς ἔργον ἐξέβησαν, Ἀράβων ἐπιστρατευσάντων τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐνδὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ περιωθέντος τοῦ Ὀχοζίου. Ἰωράμ δὲ μετὰ ταῦτα νοσήσας, ὡς ὁ προφήτης προείρηκε, βιαίως ἐξέψυξε, ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ ὀκτώ. ἡ δ' ἀρχὴ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ὀχοζία περι- 15 λήλυθεν.

Ἰωράμ δὲ τῷ ἐτέρῳ, τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, κατὰ τῶν Σύρων στρατεύσαντι συνέβη τοξενθῆναι ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ ὁ μὲν ἀνεχώρησε θεραπείωθόμενος τὴν πληγὴν, ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς καταλείψας Ἰηοῦν τὸν τοῦ Ἀμμοῦ· Ἐλισσαῖος δ' ἔνα 20 τῶν μαθητῶν ἐπεμψε χρίσοντα εἰς βασιλέα τὸν Ἰηοῦν, ὡς τοῦ C Θεοῦ αὐτὸν ἠρημένου. ὁ δ' ἰλθὼν ἰδίᾳ τῶν ἄλλων ἀπολαβὼν

5 τοῖν ἀμφοῖν τοῖν A.
7 αὐτοῦ AW, om P.
Ἰωράμ PW add καὶ, om A.

6 γοθολίας A. τοῦ] τῷ A.
9 ἐστειλε μηνῶν A. 13 ante
17 τῷ alterum add A.

FOENTES. Cap. 18. Iosephi Ant. 9 5 et 6. Regum 4 8—10. Paralip. 2 21 et 22.

tiait prophetam incolunitatem illi polliceri: posttridie madido reticulo iniecto eum suffocavit, ipse regnum invadit.

18. At Ioramus rex Iudaeorum (idem enim utrique regi nomen erat) a Gotholia uxore, Achabi filia, ad impietatem devolutus, et fratres natalit et paternos ministros, et populum eandem sequi coegit impietatem. cui ita vivanti nuntium misit propheta cladis imminens et interitas uxorum et liberorum eius, ob impietatem populique vexationem. neque multo post Arabes bello Iudaeos afflixerunt, uno tantum Ochozia ex regis filiis non interfecto. Ioramus etiam, ut propheta praedixerat, ex morbi gravitate interit, anno aetatis quadragesimo, regni octavo, Ochozia filio successore relicto.

Accidit autem ut Ioramus alter, Israelitarum rex, suscepta contra Syros expeditione vulneratus, Ieho Amasis filio apud exercitum cum imperio relicto, ad curandum ictam abiret, sed Elisaeus quendam ex discipulis ad Iehum regem iungendum mittit, ut delectum a deo. qui

τὸν Ἰησοῦν, ὡς δὴ τι λέξων αὐτῷ μυστικώτερον, εἰς τὸ ταμιεῖον
 εἰσδύς, τὸ ἔλαιον κατέχει τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, φῆσας αἰρεῖσθαι
 τὸν θεὸν εἰς βασιλεία αὐτόν, ἔν' ἀφανίσῃ τὸ γένος τοῦ Ἀχαάβ.
 καὶ ὁ μὲν ἕμα τι εἶπε καὶ ἐκ τοῦ ταμιείου σπουδαίως ἐξέδραμε,
 5 πυνθανομένων δὲ τῶν σὺν αὐτῷ τί ἂν βούλοιο ὁ καλέσας αὐτόν,
 καὶ μεμηνότε παρεικαζόντων ἐκείνον, "ἄρθῶς ἐκρίνατε" ἔφη,
 "ἐπεὶ καὶ λόγους μοι μεστοδὸς ματίας ἀπήγγειλεν: εἴρηκε γὰρ
 βασιλεία με χειροτονεῖν τὸν θεόν." καὶ ὁ λαὸς ἀκούσας ταῦτα
 σαρπίζων ἀπηγόρευε βασιλεία τὸν Ἰησοῦν. ὁ δὲ αὐτίκα τοὺς λογύ- D
 10 δας τῶν ἐκπέων παραλαβὼν ἐξώρμησεν, ἔν' ἀδρόνον ἐπέλθῃ τοῖς.
 περὶ τὸν Ἰωράμ. τοῦ δὲ σκαποῦ τῷ Ἰωράμ ἱππεῖς ἦκειν φῆσαν-
 τος, ἔστι μὲν τίνα ἐκείνος ἐρωτῶντι τί ἂν βούλοιο. Ἰησοῦς δὲ
 μηδὲν ἀποκριθεὶς ἔπισθαι αὐτῷ προειρέπειτο. εἶτα καὶ δεύτερον
 ἔστι μὲν οὐδ' ἐκείνου δὲ ἀναστρέψαντας, αὐτὸς ὁ Ἰωράμ τοῦ
 15 ἄρματος ἐπιβάς, σὺν Ὀχοζία ἐλθόντι πρὸς ἐπίσκοπον αἰοῦ,
 ἀδελφῆς αὐτοῦ ὄντι νίῳ, συνήτησεν ἐν ἀγρῷ Ναβουθαὶ τῷ
 Ἰησοῦ, καὶ ἔρητο περὶ τῆς στρατιᾶς ὅπως ἔχει· ὁ δὲ βλασφημίας
 αὐτοῦ κατέχευεν. Ἰωράμ δὲ στραφείς ἀπεδίδρασκε διδύως· καὶ P I 103
 Ἰησοῦς τὸ τόξον ἐντείνας βάλλει αὐτόν. καὶ τοῦ ἄρματος ἐκπε-
 20 σίων τέθνηκε, καὶ ἐρρίφη εἰς τὸν τοῦ Ναβουθαὶ ἀγρὸν κατὰ τῆν·
 πρόρρησιν Ἐλισού, ἣν πρὸς Ἀχαάβ ἐποιήσατο. καὶ Ὀχοζίαν δὲ
 φεύγοντα ἐτόξευσεν Ἰησοῦς, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς μετὰ μικρὸν ἐτε-

1 τὸν om. A.

2 αὐτοῦ om. A.

14 ὁ om. A.

16 ἰδαλ-

φοῦ A.

τῷ] τοῦ A.

19 Ἰησοῦς PW, quae supra Ἰησοῦς

cum Iosapho, infra Ἰησοῦ cum LXX.

Ieho seducto ut arcani aliquid communicaturus, et conclave ingressus, caput eius oleo perfundens, cum a deo creari regem ait ad Achabi genus delendum, et his dictis subito e conclavi se proripit. percontantibus autem suis quid ab illo vocatus esset, qui quidem furentis gestum prae se ferret, "recte" inquit "iudicatis: nam verba furore plena mihi nuntiavit: dixit enim me a deo creatum esse regem." quibus populus auditis, Iehum tabis inflatis regem salutat. quo facto ille delectis equitibus assumptis ad Ioramum subito opprimendum proficiscitur. cum autem speculator Ioramum dixisset adventare equites, mittit quendam qui roget quid velint. cum Iehum nullo dato responso se iussit sequi. misso et altero nec reverso, Ioramus ipse curru conscenso cum Ochozia sororis suae filio, qui visendi eius gratia venerat, Ieho in agro Nabuthis occurrit, rogans ut se haberet exercitus. qui cum maledictis eum insectaretur, Ioramus territus fugam capessit. tum Iehus intento arca eum ferit, ut curru delepsus moreretur. sic in Nabuthis agrum est prolectus, quemadmodum Elias Achabae praedixerat. Ochoziam item fugientem sagitta icit Iehus, ex quo vulnere is quoque paulo post est

λιύθησεν, ἕνα βασιλεύσας ἐν αὐτόν. Ἰεζάβελ δ' ἐκ τοῦ πύργου προκίπτουσα, κεκαλλωπισμένη πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον, "ἀγαθός" εἶπε "δοῦλος ὃς τὸν δεσπότην ἀνείλεν." Ἰησοῦ δὲ ἄνωθεν αὐτὴν ῥῆναι τοῖς εὐνοῦχοις προσέταξε. καὶ καταφερομένης αὐτῆς περιεφράνθη τὸ τῶχος τῷ αἵματι· ἣ δὲ τέθηκεν. Ἰησοῦ δὲ 5
 B ταφῆναι αὐτὴν προστάξάντος διὰ τὰ γένος αὐτῆς τὸ βασιλειον, οἱ προσταγέντιες οὐδὲν εἶπον ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς ἢ μόνον ὁσπῶ ὑπὸ γὰρ κνῶν διεσπάρακτο, ὡς Ἡλιοῦ προσηφίευσεν.

Ἦσαν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ τῷ Ἀχαάβ υἱοὶ ἑβδομήκοντα. ἐπί-
 στείλει οὖν Ἰησοῦ τοῖς ἄρχουσι Σαμαρείας καὶ τοῖς παιδαγωγοῖς 10
 τῶν υἱῶν Ἀχαάβ, θηλιῶν τὸν κρείττω τοῦτων βασιλεύσαι αὐτούς. πειρώμενος δὲ τῶν ἀνδρῶν ἔγραψε ταῦτα. οἱ δὲ αὐτὸν ἔχεν δεσπότην ἀντέγραψαν. καὶ αὐτοῖς ἐπέστειλεν Ἰησοῦ, εἰ δουλείαν ὁμολογοῦσιν αὐτῷ, τὰς κεφαλὰς πάντων τῶν παιδῶν τοῦ Ἀχαάβ κομίσειν αὐτῷ. κάκεινοι τὸ ἐπιταχθὲν πεποιήκασιν. ὃ δὲ πρὸ 15
 τῆς πύλης τῆς πόλεως τεθῆναι τὰς κεφαλὰς ἐν δυοὶ τόποις ἐκέ-
 C λευσε. καὶ τούτου γενομένου προελθὼν "ἐγὼ μὲν" εἶπε "τὴν βασιλεῖα ἀνήρηκα, οὗτοι δὲ κατὰ τὴν πρόβησιν τοῦ προφήτου ἀπώλοντο." καὶ πάντας δὲ τοὺς συγγεγεῖς Ἀχαάβ ἱερωνήσους ἀπέ-
 κριων Ἰησοῦ. ἀπίθοντι δὲ αὐτῷ εἰς Σαμαρείαν σταντῷ Ἰωναδάβ, 20
 καὶ προσεπιὼν εὐλόγησεν αὐτὸν ὅτι ἐξωλόθρευσε τὸ γένος τοῦ Ἀχαάβ.

W 1 73 Ἔπειτα ἕνα μὴ τις λάθῃ τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ τῶν ἱερῶν τοῦ Βαάλ, θυσίαν ἐκήρυξε μέλλειν θῆσθαι πολυτελεῖ, καὶ πάντας

6 τῷ om A.

13 et A, καὶ et PW.

19 δὲ om A.

mortuus, cum unum regnasset annum. Iezabel autem de turri prospiciens, exquisito culta ut gratiosior esset, "bonus" inquit "servus qui desolatum animum sustulit." Iehus autem eunuchois mandat ut eam superne praecipitarent, e quo casu cœmentatis parietibus illa perit. quam cum Iehus ob genus regum sepeliri inberet, ministri praeter omnia nihil repererant: canes enim eam dilacerarant, ut Elias praedixerat.

Kranz Achabo Samariae septuaginta filii. Iehus igitur magistratibus Samaritanis et puerorum educatores scribit, significans ut praestantissimum illorum regem crearent. id autem tentandi gratia faciebat. illi rescribant, cum esse suum deminua. rescribit igitur Iehus, si se servos suos esse faterentur, capita omnium filiorum Achabi allaturos. exsequantur illi iussa. rex capita ante portam urbis duobus poni locis iubet, eoquo facto progressus "ego" inquit "regem sustuli: isti secundum prophetas praedictionem perierant." et omnes Achabi cognatos conquisitos necat. Samariam autem proficiscentem Iehum Ionadabum obviam aggressus collaudat ob extirpetam Achabi familiam.

Ne quis autem pseudoprophetarum et Baalis sacerdotum lateret, Iehus se magnifice facturum esse rem divinam denuntiat, sacerdotes et

τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ τοὺς προφήτας παρῆναι ἐκέλευσεν· εἰ δὲ τις μὴ παρή, θάνατον εἶναι οἱ ἔφη τὸ ἐπαίμιον. ἄθροισθεῖσι δὲ ἐνδύματα δοῦς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν οἶκον μετ' αὐτῶν ἀπελθῶν τοῦ Βάαλ, μὴ τινα αὐτοῖς ἕτερον ἀναμιμῆσθαι **D** προσέταξεν. τῶν δὲ μηδένα παρῆναι φησάντων ἕτερον, στρατιώτας περίστησεν ἕξω, κελεύσας ἀποκτείνειν τοὺς ἔνδον. οἱ ἐκείνους τε πάντας ἀνείλον καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ ἐνέηρσαν καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ· τὰς δὲ χρυσοῦς θυμάλεις οὐ περιείλεν. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ ἐπηγγελάτο τὸν οἶκον ἔξωφανίσαντι Ἀχαάβ ἐπὶ **10** τετάρτην γενεάν τῶν παιδῶν αὐτοῦ διαρκέσειν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

19. Οὕτω μὲν οὖν τὸ γένος ἔξωλοθρεύθη τοῦ Ἀχαάβ· ἡ δὲ θυγάτηρ ἐμίον Γοθολία, ἡ Ὀχοζία συνήκει τῷ τῆς Ἱερουσαλήμ βασιλεῖ, θανόντος ἐμίονος τῆς βασιλείας Ἰούδα ἑγκρατῆς **15** οὖσα, ἀπούδασμα ἔθετο καὶ αὐτὴ τὸ γένος ἔξωλοθρεύουσι τὸ τοῦ **P I 104** Δαβίδ· καὶ χωρὶς ἑνὸς ἀπέκτεινεν ἅπαντας. ἡ γὰρ ἀδελφὴ Ὀχοζίου Ἰωσαβὴ καλουμένη, ἀναιρουμένων τῶν υἱῶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ἠδυνήθη ἕνα τήπιον ὄντα, ὄνομα Ἰωῶς, ἀποκρῆναι, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸν ἐπὶ ἔτη ἕξ ληληθότως. ἐν δὲ τῷ ἔβδωμῳ **20** Ἰωδαὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ᾧ συνήκει ἡ Ἰωσαβὴ, προσκαλεσάμενός τινος τῶν ἑκατοντάρχων, ὑπέδειξεν ἐκείνους τὸν Ἰωῶς, καὶ κοωλογησάμενος τοῖς ἀνδράσι παῖδι τῇ μὲν Γοθολίᾳ ἐπανα-

3 μετὰ ταῦτα om A. μετ' αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον ἀπελθῶν A.
6 παρῆσθησιν A. 8 αὐτοῦ] αὐτῆν A. 11 αὐτοῦ om A.
19 ἐπὶ om A. 20 ἡ om A.

Fontes. Cop. 19. Josephi Ant. 9 7 et 8. Regum 4 11 et 12. Paralip. 2 29—24.

prophetas omnes adesse iubet, mortem ei comminatus qui non venisset. cum convenissent, vestes eis dat, et una templum Baalis ingressus edicit ne quis alius iis admisceretur. qui cum neminem alium adesse dixissent, militibus qui foris adstant mandatum ut omnes illos occiderent et templum incenderent et ipsam statnam: caeterum aureos vitulos non sustulit. promisit autem ei deus, cum Achabi domum excidisset, regnum penes filios eius ad quartam usque generis permansurum.

19. Sic Achabi familia extirpata est. at filia eius Gotholia post obitum Ochoziae mariti potita regno, Davidis et ipsa genus extirpare contendit, unoque excepto interfecit omnes. nam Iosabe Ochoziae soror, cum filii fratris occiderentur, unum infantem nomine Ioam suffurata clam ad sexennium aluit. anno autem septimo Iodaes pontifex, cui Iosabe nupta erat, quibusdam centurionibus advocatis Ioam monstrat, sermoneque habito persuadet ut a Gotholia desciscentes regnum

στῆναι, τῷ δὲ παιδί τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἐπαναστάσασθαι. οἱ καὶ ἄρχοις τὰς ἡμελόγιας πιστώσαντες ἀπῆλθον καὶ συνήθροισαν τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας καὶ φυλάρχους πρὸς τὸν Ἰωδαί. **B** ὁ δὲ αὐτοῖς τὸν Ἰωὰς ἐνεφάνισε λέγων "οὗτος ὑμῖν βασιλεὺς ἐκ σπέρματος τοῦ Δαβίδ." καὶ τὸ ἱερὸν περιεκύκλωσε τῷ λαῷ, **5** μέσον δὲ στήσας τὸν Ἰωὰς διάδημά τε αὐτῷ περιέθετο καὶ τὸ τῆς χρίσεως ἔλαιον καταχέας αὐτοῦ βασιλεὺς ἀπέδειξε" καὶ ὁ λαὸς ἐπευφάνησε. τῆς δὲ βοῆς ἡ Γοθολία ἀκούσασα, τῶν βασιλείων τεθορυβημένη ἐξέθορεν, ἐπομένῃς αὐτῇ καὶ τῆς στρατιᾶς. ἔλθοῦσαν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τὴν μὲν ἐντὸς οἱ ἱερεῖς εἰσεδέξαντο, **10** τοῖς δὲ περὶ αὐτὴν τὸ πλῆθος ἀπέριξε τὴν εἴσοδον. ἡ δὲ τὸν παῖδα ἰσχυμένον ἰδοῦσα ἤπιλησεν ἀνελεῖν τοὺς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐπιχειρηκότας. Ἰωδαὲ δὲ τοῖς ἑκατοντάρχαις ἐπέτρεψεν ἔξω τὴν Γοθολίαν ἐλύσαντας ἀναιρῆσαι. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐποίησαν; **C** Ἰωδαὲ δὲ τὸν τε βασιλεὺς καὶ τὸν λαὸν ἔρχασε τιμᾶν τὸν θεὸν **15** καὶ τοὺς νόμους τηρεῖν. καὶ ἐπιελθόντες αὐτίκα τῷ τοῦ Βάαλ ναῷ κατέσκαψάν τε αὐτὸν καὶ τὰ ἰδώματα τοῦ Βάαλ συνέτριψαν καὶ τὸν ἱερεῖα ἀπέκτειναν. τὸν δὲ βασιλεὺς λυκαδιστάσας εἰς τὰ βασίλεια, ἐπατήρη τότε τυγχάνοντα. τῷ δὲ ἀρχιερεῖ Ἰωδαὲ τὴν τε πρὸς τὸ θεῖον πίστιν τηρεῖσθαι καὶ τοὺς νόμους φυλάττε- **20** σθαι σφόδρα ἐμίλησεν.

Ἐβήσας μέντοι ὁ βασιλεὺς καὶ γυναῖκας ἠγάγετο δύο. τοῦ δὲ ναοῦ καθαιρεθέντος ἔν τισι μέρεσι παρὰ Γοθολίας, ὁ Ἰωὰς

8 ἐπευφάνησε **A**. **12** ἀνελεῖν hoc loco **A**, post αὐτῆς **PW**.
14 ἀναιρῆσαι **A**, ἀνααιρεῖσθαι **PW**. **18** ἰλυκαδιστάσας **A**.

Ioas paternum restituerent. illi ea pactione iureiurando firmata sacerdotes Levitas et tribunos ad Iodaeam convocant. ille Ioas monstrato "hic" inquit "rex vester est ex semine Davidico." populoque circum templum collocato Ioas in medio statuit, diademate cingit, unctionis oleo perfundit, regem declarat, populo laetis vocibus acclamante. Gotholia clamore audito trepidans regia erumpit sequente exercitu. templum ingressam sacerdotes admittunt, sed satellites eius multitudo aditu prohibuit. illa puerum coronatum conspicata, necem comminatur his qui regnum suum invasissent. Iodaeas laetis centurionibus mandat ut Gotholiam foras protractam trucident. quo facto regem et populum iureiurando adigit ut deum venerentur et leges servant. statim igitur Baalis aedem demoliti sunt, eiusque simulacra comminuerunt, sacerdote interfecto, regemque septennem tum in regiam introducunt. Iodaeas pontifex magnum habuit studium ut fides erga deum et patriae leges servarentur.

Rex cum adolevisset, duas uxores duxit. et partes templi quaedam a Gotholia dirutas instauraturus, Iodaeas arcessito mandat ut per

ἀνακαινίσαι αὐτὸν προτεθένητο. καὶ τὸν ἱερεὺ καλέσας Ἰωδαί, ἐκέλευσε πέμψαι τοὺς αἰτήσαντας ἐκ πάσης τῆς χώρας εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς ἄργυριον ἡμισιακόν. D Ἰωδαὲ δὲ φορτικὸν τοῦτο τῷ λαῷ συνεῖς λογισθήσεσθαι, ἐτέρως 5 μέτεται τῶν χρημάτων τὸν ἔραγον. κιβώτιον γάρ τι κατασκευάσας πάντοθεν κεκλεισμένον, τρήμά τι πεποίηκεν ἄνωθεν ἐν αὐτῷ, καὶ ἔθετο αὐτὸ παρὰ τὸν ναόν, καὶ ἤξιον ἐμβέλλειν διὰ τοῦ τρήματος ὅσον ἐκάστῳ ἦν πρὸς βουλῆς εἰς ἀνακαινισμόν τοῦ ναοῦ. ὅτι γούν εἰς τὴν ἐκάστου προαίρεσιν ἀνεῖτο τὸ δοθησόμενον, ἀνε- 10 παχθῶς τε τὴν δόσιν νεποίηγτο καὶ ἐφιλοτιμοῦντο περὶ τὴν τῶν χρημάτων καταβολήν, ὥστε πολλοὶ χρυσίον ἀφροισθῆναι καὶ πλεῖστον ἀργύριον, ἐξ ὧν ὁ τε ναὸς ἐπισκευάσθη καὶ σκευὴ πολλὰ πρὸς τὰς θυσίας ἐργάσθησαν, αἱ φιλότιμοι μέχρις ἐβίω Ἰωδαὲ προσήγοντο τῷ θεῷ. ἐκείνον δὲ δικαίως καὶ κατὰ νόμον ζήσαν- 15 τος ἔτη ἑκατὸν πρὸς τριάκοντα καὶ οὕτω τὸν βίον ἐκλεισπότος, ἀμειλίως περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον διετέθη τιμήν. ὁ βασιλεὺς Ἰωάς, καὶ οἱ φύλαρχοι καὶ οἱ ἄλλως ἐξάρχοντες τοῦ πλήθους συνδιφθάρησαν, καὶ προφητῶν δὲ διαμαρτυρομένων αὐτοῖς περὶ τῆς εἰς τὸν θεὸν ἀσεβείας, οἱ δ' οὐκ ἐπαύσαντο. Ζαχαρίου δὲ τοῦ 20 υἱοῦ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαὲ προφητεύοντος καὶ παραινούντος τὸν βασιλεῖα καὶ τὸν λαόν κατὰ νόμον ζῆν, ὁ Ἰωάς χαλεπήνας καταλευσθῆναι αὐτὸν ἐκέλευσε. ἀναιρούμενος δὲ ὁ προφήτης δικά- B σαι τὸν θεὸν ἠῤῥατο ἀνθ' ὅτου τῆς ζωῆς στειρεῖται παρὰ τοῦ

W I 74
P I 105

1 ἀνακαινίσαι A, ἀνακαινίσθαι P, ἀνακαινίσαι W. 2 πέμψαι A, πέμψας PW. τὴν add A. 3 κεφαλῆς] φυλῆς A. 17 καὶ οἱ καὶ οἱ φ. A: Iosephus αὐτῶν καὶ αἱ. 19 τὸν om A. 20 δ' A.

totam provinciam dimitteret qui ad templum renovandum in singula capita sicili semissem exigent. Iodaea vero, qui id populo fore grave intelligeret, aliam cogendae pecuniae rationem excogitat. cistulam undique clausam, quae superne foramen habebat, iuxta templum collocat, in quam quantum quisque vellet ad templi instaurationem coniecisset. quia igitur collatio illa cuiusque voluntati libera relinquebatur, nec gravatim contulere, et liberalitate inter sese certaverunt. itaque multum auri et plurimum argenti est collectum. unde et templum reffectum, et vasa multa parata sunt ad sacrificia, quae, quoad vixit Iodaeus, deo certatim offerebantur. illo autem anno trigesimo et centesimo aetatis iusto legitimeque actae defuncto, rex Ioas circa dei cultum factus est negligentior, una cum illo tribunis caeterisque magistratibus corruptis; neque ab impietate recesserunt, quamvis a prophetis admoniti. cum autem Zacharias propheta Iodaeae filius regem et populum moneret ut ex legibus viverent, Ioas iratus eum lapidari iussit. qui cum occideretur, deum iudicem invocavit, quod ab eo vita privaretur qui patris

εβραγετηθέντος ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ μέντοι καὶ ταχέως ἐδίκασεν· ὁ γὰρ τῶν Σύρων βασιλεὺς Ἀζαήλ ἐπιελθὼν ἐπολιοῦρει τὴν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ πάντας τοὺς θησαυροὺς τοὺς τε θεῖους καὶ τοὺς βασιλικούς ἀφελόμενος καὶ ὄσα ἐν ἀναθήμασι, τῷ Ἀζαήλ παρέσχετο· ὃς τῷ πλήθει τῶν χρημάτων ἠσθεῖς τῆς πολιορκίας ὁ ἀπέσχετο.

Τοῖς δὲ Ἰσραηλίταις ὁ Σύρος οὗτος ἐπιτιθέμενος ἐνάκον αὐτοὺς σφόδρα. Ἰηοὺ δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, παραβάτης τῶν θεῶν γεγονὼς ἐντολῶν, καὶ βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, τέθνηκεν· (20) τῆς βασιλείας δὲ ἐπελάβετο Ἰωάχαζ 10
 C ὁ υἱὸς αὐτοῦ. οὗ βασιλεύοντος ὁ τῶν Σύρων ἀρχηγὸς τὴν χώραν ἐνάκωσε, πόλεις τε πολλὰς αὐτοῦ κατασχὼν τὴν στρατιὰν αὐτοῦ μαχαίρας ἔργον πεποίηκεν. ἐν ταύτῃ δὲ ὁ Ἰωάχαζ τοῦ θεοῦ δεηθεὶς σωτηρίαν εὗρατο καὶ ἀνακωχὴν τῶν δεινῶν. ἔπτακαίδεκα δὲ βασιλεύσας ἔτη θνήσκει, διάδοχον τῆς βασιλείας ἐσχηκὼς 15
 Ἰωῶς τὸν υἱόν, ἑμνονησάντα τῷ τῆς Ἰούδα φυλῆς βασιλεύοντι. οὐχ ὅμοιος δὲ τῷ πατρὶ ὁ Ἰωῶς οὗτος ἐγένετο, ἀγαθὸς δέ. ὃς καὶ τοῦ Ἐλισσαίου νοσήσαντός τε καὶ θνήσκοντος ἐθρήνηε, πατέρα αὐτὸν καὶ ὄπισθ' ἀποκαλῶν, ὡς δι' αὐτοῦ κρατῶν τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ προφήτης παρεμυθεῖτο αὐτόν· καὶ τόξον ἐκέλευε λαβόντα βέλη 20
 D βάλειν. τριστάκις δὲ τοῦ βασιλέως κοχλεύσαντος καὶ πυνωσαμένου, εἶπεν ὁ Ἐλισσαῖος· "εἰ μὲν πλείω ἀφῆκας βέλη, ἐξέκομας ἂν ῥιζόθω τὴν τῶν Σύρων ἀρχήν· νῦν δ' Ἰσραήλιτους τοῖς βέλεσι νίκας

ὁ ὃς — ἀπέσχετο om A.

13 ὁ om A.

21 τριστάκις A.

Fontes. Cap. 20. Josephi Ant. 9 8 et 9. Regum 4 13 et 14. Paralip. 2 24 et 25.

sui beneficio viveret. neque diu dilatatum est illud iudicium: nam Syriae rex Azahel Hierosolyma obsidione cinxit. ille omnes et divinos et regio thesauros templique donaria ei dedit: qui pecuniae magnitudine delectatus obsidionem solvit.

Idem Syrus Israelitas etiam graviter afflixit. nam et Iehus eorum rex divina praecepta violarat, anno regni septimo et vigesimo defunctus. (20) ei successit filius Ioachazus, quo regnante Syrus regioni cladem intulit, multis urbibus occupatis et eius exercitu caeso. Ioachazus vero precatus deum, salutem impetravit et mitigationem calamitatum, mortuus anno regni decimo septimo, filio Ioa relicto successore, Iudaicas tribus regi cognomine. hic patri dissimilis exstitit et vir bonus. nam Elissaeus ex morbo morientem luxit, patrem vocitans et praesidium, ut cuius ope victoria potiretur. at propheta eum consolatur: arcuque sumpto sagittas eiaculari iubet. qui cum ter eiacularus desisset, dixit propheta "si plures sagittas emisisses, Syrorum imperium fulsas sen-

νικήσεις αὐτοῦς, καὶ τὴν χώραν ἦν ἐκεῖνοι ἀφελόντο ἐπανασώ-
σεις σου τῇ ἀρχῇ." εἶτα ὁ προφήτης ἐξέλιπε καὶ ἐτυχε ταρῆς
μεγαλοπραποῦς. λησται δέ τινα ἀνελόντες εἰς τὸν τάφον τοῦ
προφήτου αὐτὸν ἔρρασαν· καὶ ἀνέβησεν ὁ ῥεφάις καὶ ἀνέστη.
5 εὐρέθων δὲ καὶ Ἀζαήλ ὁ βασιλεὺς Συρίας, ἐπὶ διαδόχῳ τῷ οὐφ
Ἄδερ· ὃ συμβαλὼν Ἰωᾶς ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, καὶ τρισ-
σάκις ἠτήσας, ἐπανεώσατο τῷ Ἰσραὴλ τὴν χώραν καὶ τὰς πό-
λεις ὡς Ἀζαήλ ἀφείλετο ὁ τοῦ Ἄδερ πατήρ.

Ἰωᾶς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰουδα ἐτῶν μὲν ὡς ἐπὶ δτε ἀνεργήθη, P I 106
10 βασιλεύσας δὲ ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, ἐτελεύτησεν, ἀναίρεθίς
παρὰ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ τὴν βασιλείαν τῆς Ἱερου-
σαλήμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀμεισίας περιεώσατο, εἰσεβῆς γεγονώς,
ἐτῶν ὧν δτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη πέντε καὶ εἴκοσι, ἠνικῶς δὲ τὴν
βασιλείαν ἐπ' ἐνιαυτοὺς ἐννέα καὶ εἴκοσι. καὶ τοὺς ἀνελόντας
15 τὸν πατέρα αὐτοῦ κολάσας, τοὺς ἐκεῖνων παιδας ἀδύους ἀφῆκε
κατὰ τὸν νόμον λέγοντα "οὐκ ἀποθάνονται πατέρες ὑπὲρ υἱῶν,
οὐδὲ μέντοι διὰ πατέραις υἱοί." ὡς καὶ κατὰ τῶν Ἰδουμαίων καὶ
Ἀμαληκίτων στρατεύσας συμμάχους ἐν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐμισθώ-
σατε. προφήτης δὲ τις καταλιπεῖν τοὺς συμμάχους αὐτῷ συνε- B
20 βούλεσε καὶ μετὰ μόνιον τῶν οἰκείων διαδέσθαι τὸν πόλεμον.
ὃ πεισθὲς ἀπέλασε τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῖς
χαρισάμενος. συμβαλὼν ὅν τοῖς ἀλλοφύλοις ἐνίκησεν. οἱ δ'
ἀπολυθέντες σύμμαχοι ὀργισθέντες τὴν τε χώραν τῶν Ἰουδαίων

ὃ τῷ om A. 6 Ἄδερ] Iosepho Ἄδωδος. 7 τῆς — πόλεις]
τῆς πόλεις καὶ τὰς χώρας A. 10 δὲ add A. 17 οὐδὲ]
οὐ A. τῶν om A.

ditus eversurus; nunc victorias sagittis numero pares adepturus, et
agros tuo regno ademptos recuperaturus." his dictis propheta extin-
ctus magifice sepelitur, sed latrones cum quendam interfectum in pro-
phetae sepulcrum coniecissent, revixit occisus et resurrexit. obiit et
Azabel Syriae rex, Adere filio relicto successore: cum quo rex Israe-
litarum congressus, et ter victoria petitus, recuperavit Israelitarum
provincias et urbes quas eis Azabel Aderis pater ademerat.

Ioas autem Iudaeorum rex declaratus septennis, anno imperii
quadragesimo decessit, a famulis suis occisus. cuius filius Amasias
Hierosolymitano imperio petitus est, vir pius, anno aetatis vigesimo
quinto, eoque sanctus novem et viginti, qui patris sui percussores
supplicio affecit, eorum liberos indemnes dimisit, secundum legem cuius
haec verba sunt "non morientur patres pro filiis neque etiam filii pro
patribus." Idem expeditione contra Idumaeos et Amalechitas suscepi-
tocios ex Israelitis stipendio conduxit, sed cum prophetae cuiusdam
monito, Israelitis condonato stipendio dimissis, cum suis duntaxat popu-
laribus administrato bello barbaros superasset, secū ob misericordiam Iusti

κατίδραμον και πολλοὺς ἀνείλον. Ἀμεισίας δὲ διὰ τὸ εὐτύχημα
 W I 75 φρονηματισθεὶς, και ἀσεβήσας εἰς θεόν, διεπέμψατο πρὸς Ἰωᾶς
 τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ, ἀπαιτῶν πρὸς αὐτὸν ἤξειν ὡς ὑποκει-
 σθαι οἱ ὀφειλοντα, ἀπογόνῳ Δαβὶδ και Σολομῶντος τυγχάνοντι.
 ὁ δὲ ἀνταπέστειλε μηνίων αὐτῷ ὡς "τὴν κέδρον ἢ ἄκνος ἤξειον 5
 κῆδος ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῖς οἰκείοις ποιήσασθαι. ἐν τοσοῦτῳ δὲ
 τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ παρερχόμενα συνειπάτησαν τὴν ἄκνον, και
 C ἀπώλετο. τοῦτό σοι ἀρκετὸν εἰς παράδειγμα· και μὴ διτι εὐτύ-
 χησας, πατάξας τοὺς ἄλλοφύλους, μεγάλη φρόνει, μηδὲ τὸν
 λαόν σου και ἑαυτὸν εἰς κινδύνους συνώθει." πρὸς ταῦτα ὀργι- 10
 σθεις Ἀμεισίας στρατεύει κατὰ τοῦ Ἰωᾶς. φόβος δ' ἐμπέπει τῇ
 αὐτοῦ στρατιᾷ, και τρέπεται εἰς φυγὴν· μονωθεὶς δὲ Ἀμεισίας
 συλλαμβάνεται παρὰ τῶν πολεμίων και ἀπάγεται πρὸς τὸν Ἰωᾶς.
 ὁ δὲ δέσμιον ἄγων αὐτὸν ἤλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, και καθελὼν
 τοῦ τείχους μέρος, εἰσήλασε διὰ τοῦ καθαιρεθέντος εἰς τὴν πόλιν 15
 ἐφ' ἄρματος, και ἀφελετο τοὺς τε ἱεροὺς θησαυροὺς και ὄσα ἐν
 τοῖς βασιλείοις ἀπέκειτο. και λύσας τὸν Ἀμεισίαν ἐπανῆλθεν εἰς
 τὴν Σαμάρειαν, και βασιλεύσας τὰ πάντα ἔξ και δέκα ἔτη τε-
 D λευτῆ· και ἐβασίλευσεν Ἰεροβοάμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ἀμεισίας δὲ
 μετὰ ταῦτα ἐπισβουλεύθεις ἀνηρέθη, ζήσας τέσσαρας ἐνιαυτοὺς 20
 και πενήκοντα, βασιλεύσας δὲ εἴκοσι και ἑννέα. ἐχρήσθη δὲ
 βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὀζίας, ἐτῶν ὑπάρχων ἐξαδέκα.

3 τοῦ Ἰσραήλ add A. 5 ἄκνος] ἄκνος et ἄκνος LXX et Iose-
 phus. 9 μέγα A. 13 τὸν om A. 17 ἀπῆλθεν A. 18 ἔτη
 ἐξαδέκα A.

et agros Iudaeorum incurсарunt et multos occiderunt. Amesias porro
 successu elatus, religioneque violata, ad Ioam Israelitarum regem missi-
 tavit, postulans ut ad se veniret, cui deberet obedientiam, quippe a
 Davide et Salomone prognato. ille respondet ad hunc modum. "rubas
 a cedro petebat ut ipsorum liberi affinitate iungerentur: sed interea
 rubus a feris conculcatus perit. hoc tibi pro exemplo sit aetis, neque
 efferaris ob feliciter caesos barbaros, neque populum tuum ac teipsum
 in pericula conieceris." ob haec iratas Amesias Ioae bellum inferit,
 sed exercitus eius metu consternatus in fugam vertitur: ipse a suis
 destitutus capitur ab hostibus et ad Ioam adducitur. quem ille vincetum
 ducens Hierosolyma venit, partem muri diruit, ea curra invehitur:
 sacros thesauros et quicquid in regia repositum erat aufert: solatoque
 Amesia Samariam reversus decimo sexto regni anno moritur, relicto
 successore filio Ieroboamo. Amesias autem post haec per insidias occi-
 ditur, anno aetatis quinquagesime quarto, regni vigesimo nono. Ozias
 filius eius rex inauguratur annos sexdecim natus.

21. Ἰεροβοάμ δὲ ὁ υἱὸς Ἰωᾶς ἀσεβῆς ἐγένετο καὶ παράνομος. καὶ τοιοῦτος δὲ ὢν, τοῦ Θεοῦ τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν ἐλεήσας ταπεινώθεντα, τοῖς Σύροις πολεμήσας ἐνίκησε, τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ τὴν κίην αὐτῷ προαγορεύσας.

- 5 Τοῦτον τὸν προφήτην ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς Νινεὺν τὴν πόλιν κηρύσσοντα καταστροφὴν αὐτῆς καὶ τῶν Νινευιτῶν ἐξολόθρευσιν. ὁ δὲ οὐκ ἀπήει, ἀλλ' ἀπεδίδρασκεν εἰς πλοῖον ἐμβάς. κλύδωνος δὲ γεγονότας ἡ ναῦς ἐκινδύνευε. καὶ κλήρω τῶν P I 107 ἐμπλεόντων πειρωμένων γυνῶναι τὸν αἴτιον, κληροῦται ὁ Ἰωνᾶς.
- 10 καὶ ὅστις εἶη ἀνακρινόμενος ἐκείνος τὰ καθ' ἑαυτὸν διηγήσατο, καὶ ἐμβάλειν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν προετρέπετο. "οὐ γὰρ ἂν ἄλλως" ἔλεγε "τὸν κίνδυνον διαφύγοιτε." ὁ μὲν οὖν ἐξορίθη, ὁ δὲ κλύδων ἐκόπασε. κῆτος δὲ τὸν προφήτην καταπιδὼν μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἴσας νύκτας ζῶντα καὶ σῶον αὐτὸν ἐξῆμμεν.
- 15 ὁ δὲ συγγνώμην ἤτει τὸν Θεὸν διὰ τὴν παρικοήν, καὶ ἐπέμψθη πάλιν κηρύξαι αὐ προσετέτακτο. ὁ δὲ ἀπελθὼν μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὴν Νινεὺν καταστραφῆναι ἐκήρυξεν. ὁ δὲ τῆς πόλεως βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ὅπας τῷ προφήτῃ πιστεύσαντες ἀπέκλιναν εἰς μετα- B νοίαν καὶ τὸν Θεὸν ἰκέτεον ἐλεῆσαι αὐτούς. καὶ ὅς τῆ μετανοίᾳ
- 20 τοῦ πλήθους καμφοδεὶς ἀπέστρεψε τὸν ὄλεθρον ἀπ' αὐτῶν.

Ἰεροβοάμ δὲ τεσσαράκοντα πρὸς τῷ ἐνὶ βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς θνήσκει. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς Ἀζαρίας ὁ παῖς αὐτοῦ.

4 ἀπὸ τὴν κίην Α. 6 τῶν] τῆς τῶν Α. 7 ἀπὸ Α.

Fontes. Cap. 21. Iosephi Ant. 9 10 et 11. Regum 4 14 et 15. Isae 1—3. Paralip. 2 26 et 27.

21. Ieroboamus autem Iosae filius, quamvis esset impius et legis contemptor, tamen deo Israelitici populi submitte se gerentis misero victoriam contra Syros est adeptus, a Iona propheta praedictam.

Hunc prophetam deus Niniven misit, urbis excidium et populi interitum annuntiatum. is vero non abiit, sed conscensa navi fugit. orta autem tempestate, vectoribus sortem iacentibus ad cognoscendam causam illius, sors in Ionam cecidit, qui rogatus quis esset, negotium suum exponit, seque in mare abiici iubet: neque enim aliter periculum evasuros. eo abiecto tempestas sedata est. sed cetus prophetam deglutit, eamque post tres dies et totidem noctes viventem et incolumem evomit. qui petita a deo contumaciae venia denuo mittitur cum eodem mandato. profectus igitur Niniven, post triduum urbem eversum vi praedict. sed rex urbis et populus universus, fide prophetae adhibita, acta poenitentia deo supplicarunt ut sui misereretur: quibus precibus lenitus deus excidium ab eis avertit.

Ieroboamus autem cum annos unum et quadraginta regnasset, moritur; ac post eum potitur imperio Azarisa filius eius.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἱερουσαλὴμ Ὀσίας εὐσεβῆς τὰ πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὰ πρὸς τοὺς ὑπηκόους δίκαιος ἦν· δὴ καὶ πολλοὺς τῶν ἀλλοφύλων ἐτίμησε καὶ ὑποφόρους ἐποίησεν. εὐδαιμονήσας δὲ καὶ τυφωθεὶς ἐκπέπτωκε τοῦ καθήκοντος. καὶ ὡς ἱερεὺς στολισθεὶς ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ θυμιάσαι τῷ θεῷ ἐπεχείρησεν· 5
 C κωλοντων δ' αὐτὸν τοῦ ἀρχιερέως Ἀζαρίου καὶ τῶν ἱερέων καὶ μὴ παρανομεῖν παραινούντων, θύνατον αὐτοῖς ἠπειλήσεν εἰ μὴ ἤσυχάσαιεν. ἐν τούτῳ φῶς οἷον ἐπιλάμπρας ἐν τῷ ναῷ καὶ τῆ τοῦ βασιλέως ὄψιν προεβαλόν, λέκτραν ἐποίησε κατ' αὐτῆς ἐκωθῆσαι. οἱ δ' ἱερεῖς τὴν συμφορὰν ἰδὴλον τῷ βασιλεῖ καὶ ἐξέταται 10 τῆς πόλεως συνειβούλευσον. καὶ οὕτως ζήσας χρόνον τετάρτῳ, ὑπ' ἀθυμίας ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη δύο τε καὶ πενήτηκοντα, ζήσας δὲ τὰ πάντα ἐξήκοντα πρὸς ὀκτώ, τὴν ἀρχὴν παραδοὺς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰωάδαμ.

Ἀζαρίας δὲ ὁ τοῦ Ἱεροβοάμ ἐπὶ ἑξ βασιλεύσας μῆνας τῶν 15
 W I 76 Ἰσραηλιτῶν ἀπέθανεν δολοφονηθεὶς ὑπὸ Σιλοῦμ, ἀσεβῶς βρούς.
 D ἀηρηθῆ δὲ Σιλοῦμ ἐφ' ἡμέρας βασιλεύσας τριάκοντα παρὰ Μαναίμ, βασιλεύσαντος ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἀντ' αὐτοῦ. ἀραμένον δὲ πόλεμον πρὸς αὐτὸν Φουὰ τοῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως, χίλια 20 δοὺς αὐτῷ τάλαντα ἀργυρίου, ἃ ἐκ τοῦ λαοῦ ἤρανόσατο, τὸν πόλεμον διελύσατο. ἐπὶ ἔτη δὲ βασιλεύσας δέκα ὁ Μαναίμ, ἀσεβῆς τε καὶ ἀπηγῆς γεγονώς, τέθνηκε, τὴν βασιλείαν διαβι-

1 τὸν om A. 8 τούτοις A.
 βρούς ante δολοφονηθεὶς A.
 male.

12 τε om A. 16 ἀσεβῶς
 17 εσιλοῦμ δὲ ἐφ' ἡμέρας βασι-
 22 τέθνηκε A, ἀηρηθῆ PW

Ozias autem rex Hierosolymorum, quia pius erga deum et iustus erga subditos erat, multos barbarorum vicit ac tributarios reddidit, sed rebus secundis elatus ab officio decessit: nam ritu sacerdotis ornatus in aureo altari suffire aggressus est. a qua audacia pontifici Azarias et sacerdotibus detorrentibus, ac monentibus ne legem violaret, mortem comminatus est nisi quiescerent. interea quiddam luminis instar in aede effulsit et in regis faciem illapsam effecit ut in ea lepra effloresceret. eam calamitatem indicant sacerdotes, suadentes ut urbe exiret. in quo statu cum aliquamdiu vixisset, prae moerore obiit, anno regni quinquagesimo secundo, aetatis sexagesimo octavo, tradito imperio Iothamae filio.

Azarias autem Ieroboami filius sexto regni mense, vita impie acta, dolo occisus est a Setumo. quem et ipsum Manahans, cum triginta diebus imperasset, occidit regno Israelitico occupato; et Phusam Assyriorum regem bellam inferentem, datis mille talentis quae a populo collegerat, placavit; et cum annos decem impie crudeliterque imperasset, mortuus

βάσας εἰς τὸν νῆδον Φακισίαν. ἀσεβῆς δὲ καὶ ὄδτος καὶ ὤμδς
 γεγωνὸς ἀηρέθη δολοφονηθεὶς παρὰ Φακεὶ τοῦ νῆδου Ῥομελίου,
 βασιλεύσαντος ἀντὶ τοῦ ἀναιρεθέντος, ἀσεβῶς καὶ αὐτοῦ καὶ
 παρανόμως ἀνύσαντος τὴν ἀρχήν. ὅτε καὶ Θαυλαφασαάρ ὁ
 5 τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς τῆς χώρας τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπέδωκεν πόλεις P I 108
 τε πολλὰς κατεστρέψατο καὶ αἰχμαλωσίαν ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἰου-
 τοῦ χώραν οὐκ εὐαριθμητέαν. ὁ δὲ τοῦ Ὄζου νῆδς Ἰωάθαμ
 βασιλεὺς Ἱερουσαλὴμ εὐσεβῆς τυγχάνων καὶ δίκαιος, τῆς τε πό-
 λεως καὶ τοῦ νοῦ ἐπεμελετο καὶ τοὺς Ἀμμανίτας ὑποφύρους
 10 ἔθετο, μίχῃ νικήσας αὐτοῦς. Ναομ δὲ τότε προφητεύων περὶ
 τῆς τῶν Ἀσσυρίων προεῖπε καταστροφῆς* καὶ ἡ πρόφρησις ἐκεί-
 νου ἔργον ἐγένετο ἑκατὸν καὶ πεντεκαίδεκα παρελθόντων ἐνιαυτῶν.
 τῷ δὲ Ἰωάθαμ ἐπέλειπε τὸ βιώσιμον ζήσαντι μὲν ἔτη πρὸς ἐνὶ
 τεσσαράκοντα, δέκα δ' ἐπὶ ἕξ βασιλεύσαντι.

15 22. Μετέπεισε δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀρχὴ εἰς Ἀχαὺ τὸν B
 ἐκείνου νῆδον, ἀσεβήσαντα πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ νόμους
 παραβάτα· εἰδώλοις γὰρ προσεκίνει καὶ βωμῶν αὐτοῖς ἐν Ἱερο-
 σολύμοις ἀντίστησε καὶ παῖδα οἰκείων αὐτοῖς ὠλοκαύτωσε. καθ'
 οὗ Ῥαασῶν ὁ τῶν Σύρων ἡγεμονεύων καὶ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν
 20 βασιλεὺς Φακεὶ συμπνύσαντες ἐπολιόρχον αὐτὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ
 ἐπὶ μακρόν. καὶ ὁ μὲν Ῥαασῶν, πόλειαν ἑτέρων κρατήσας, τοὺς
 αὐτῶν οἰκήτορας ἀνέλων καὶ Σύρους ἐγκατοικίας αὐταῖς ἐπαγγή-

4 Θαυλαφασαάρ A, Θαυλαφασαάρ PW. 15 δὲ om A.
 16 τὸν om A. 19 post οὗ PW add δ, om A.

FOENTES. Cap. 22. Iosephi Ant. 9 12—14. Regum 4 16 et 17.
 Paralip. 2 28—30.

est, regno in filium Phacesiam translato, qui patris ingenium et mores referens, a Phacea Romellae filio occiditur. qui cum interfecto successisset, atque imperium impie ac nefario administraret, Thaeisphalasar Assyriorum rex Israeliticam regionem aggressus cum multis urbes evertit, tum captivos secum abduxit paene innumerabiles. Iothamus autem Hierosolymorum rex, vir pius et iustus, et urbis et templi curam gessit, et Ammanitas praeflo victor tributarios reddidit. excidium Israelitarum ab Assyriis Nahumus propheta praedixerat, cuius verba ad rem collata sunt post annos centum et quindecim. Iothamus obiit anno aetatis quadragesimo primo, regni decimo sexto.

22. Hierosolymitanus principatus in filium eius Achazum translatus est. qui impius in deum, legibus eius violatis simulacra adierat et altaria eis struxit et filium suum adolevit. hunc Raason Syriae dux et Phaceas rex Israelitarum inita conspiratione diu Hierosolymis obsederunt. ac Raason quidem aliis urbibus petitis, civibus abductis et

θεν εἰς Δαμασκόν· Ἄχαζ δέ, μόνον περιλειφθέντος τοῦ Φακεῖ, συμμιξας αὐτῷ ἤτιγγο, δώδεκα μυριάδας ἀποβαλὼν τοῦ λαοῦ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπισήμων καὶ τὸν υἱόν. Φακεὶ δὲ ἀνέβρωξεν εἰς C Σαμάρειαν αὐτὸς καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ, αἰχμαλώτων πλῆθος πολλὸν εἰς τὴν ἑαυτῶν μετοικίσαντες. προφήτης δὲ τις ἐν Σαμαρεία πρὸς τῶν τειχῶν ὑπαντήσας αὐτοῖς ἐμίμφοτο ὡς συγγενεῖς αἰχμαλωτίσασαι καὶ συνεβούλευεν ἐλευθερώσαι αὐτούς· οἱ δὲ πεισθέντες ἀφῆκαν τοὺς αἰχμαλώτους. Ἄχαζ δὲ τὸν Ἀσσυρίων βασιλεῖα ἤξιον συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ τῶν Σύρων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. ὁ δ' ἤκε καὶ τὴν τε χώραν τῶν Σύρων ἐπόρθησε καὶ τὴν Δαμα- 10 σκὸν εἴλε καὶ τὸν Ῥασσῶν ἀνείλε καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν καταδραμῶν πλείστους αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν. ὁ δὲ Ἄχαζ ἀμοιβὴν ὑπὲρ τούτων τῷ Θαιγλαφασσάρ τοὺς τε βασιλικούς δέδωκε θησαυρούς καὶ ὅσα τῷ ἱερῷ ἐναπέκειντο. ἰς τοσοῦτον δ' ἤσέβησεν ὡς μὴ μόνον τοὺς τῶν ἄλλοφύλων σέβειν θεούς, ἀλλὰ καὶ 15 D τὸν ναὸν ἀποκλεῖσαι καὶ σπλῆσαι τὰ αὐτοῦ ἀναθήματα. οὕτως δὲ βιοδὸς ἐτελεύτησεν ἕξ καὶ τριάκοντα ζήσας ἔτη, βασιλεύσας δ' ἐξαδέκα, Ἐλεκία τῷ υἱῷ τὴν βασιλείαν λιπών. συνέβη δὲ καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖα τότε θανεῖν κατ' ἐπιβουλήν Ὠσηέ. καὶ οὗτος δὲ πονηρὸς ἦν· διὸ καὶ στρατεύσαντος κατ' αὐτοῦ τοῦ τῶν 20 Ἀσσυρίων βασιλέως Σαλμανασάρ ἰδουλύδη αἰτῷ, φόρους τελεῖν ἐτησίως ἐπιταχθεῖς.

6 ἐμίμφοτο add A.

8 τὸν A, τῶν PW.

10 δαμασκῶν A.

13 θαιγλαφασσάρ A.

14 εἰς A.

20 δὲ add A.

21 σαλμανασάρ A.

Syris in eas collocatis, Damascus rediit: Achazus autem cum solo Phaceo congressus vincitur, centum viginti milibus amissis, atque inter eos multis viris illustribus et filio. Phaceas exercitum reducit et magnam captivorum numerum. sed propheta quidam Samaritanus ante moenia progressus eis persuadet ut captivos, quod cognati sint, missos faciant. Assyriorum autem rex ab Achazo contra Syros et Israelitas in auxilium evocatus Syriam vastat, Damascus capit, Raasonem interficit, et in Israelitarum regionem incursionibus factis plurimos captivos abducit. quem Achazus remuneratus est datis thesauris regis et quicquid in templo repositum erat, eo progressus impietatis ut non tantum alienos deos coleret sed et templum clauderet et donariis spoliaret, obiit vita sic acta anno aetatis trigesimo sexto, regni decimo sexto, relicto regno Ezechiae filio. quo tempore Israelitarum quoque rex insidiis Oscae perit. qui cum et ipse improbus esset, a Salmanasare Assyriorum rege subactus et annua tributa pensitare coactus fuerat.

Ἐζεκίας δὲ ἐπέβη ἐν ἡμέραις αὐτοῦ καὶ δίκαιος, ἐκκλησίους τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἀνοίξει τὸ ἱερόν ἐνετειλατο καὶ θύειν ὡς νόμος αὐτοῖς, καὶ τὸν λαὸν μηδὲν τῆς τοῦ θεοῦ τιμῆς ἐκλεψε προτιμίαν. Ἰστειλε μέντοι καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν χώραν μετακαλούμενος ἀπα- P I 109
 5 τας τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἑορτάσοντας, ἐπὶ μακρὸν μὴ τελε-
 σθεῖσαν διὰ τὰς τῶν κρατούντων παρανομίας. καὶ τοῖς Ἰσραη-
 λίταις προὔτρεπε τὸν πατῶρον σέβειν θεὸν κατὰ τὴν πάλαι
 συνήθειαν. οἱ δὲ οὐκ ἐπίσθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς προφήτας
 ταῦτα παραινούντας ἐφάνευσαν. τινὲς δὲ πεισθέντες μετηνέχθη-
 10 σαν εἰς ἐσέβειαν καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ συνέδραμον εἰς προσκύνησιν
 τοῦ θεοῦ. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας μετὰ τῶν ἡγεμόνων τοῦ λαοῦ
 ἀπέλθων. εἰς τὸ ἱερόν, ἔθυσε διὰ τῶν ἱερῶν θυσίας πολυτελεῖς, W I 77
 καὶ τῷ λαῷ μετέδωκε ζώων πρὸς ἐδωχίαν πολλῶν· καὶ τοῖς ἱερεῦ-
 σιν ἐξελθεῖν εἰς τὴν χώραν καὶ ἀγνῆσαι αὐτὴν ἐνετειλατο. εἶτα B
 15 κατὰ τῶν ἄλλοφύλων πόλεμον ἦρε καὶ πόλεις εἴλεν αὐτῶν.

Ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ὡσηεῖ εἰς συμμαχίαν προσε-
 κάλεσατο Σωβὰ τὸν βασιλεῖα Αἰγύπτου κατὰ τῶν Ἀσσυρίων. ὁ
 γνοὺς Σαλμανασαρ ὠργίσθη· καὶ ἐπὶ τρισὶν ἔτεσιν ἐπολιόρησε τὴν
 Σαμάρειαν, καὶ κατέσχε τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν ἠφάνισε, καὶ
 20 τὸν λαὸν αἰχμαλωτίσας μετέφερε εἰς τὴν οἰκίαν χώραν, καὶ αὐ-
 τὸν τὸν βασιλεῖα τῶν Ἰσραηλιτῶν Ὡσηεῖ. καὶ μεταναστεύσας ἐκ
 τῆς οἰκίας χώρας ἔτιρα ἔθνη ἀπὸ τινος τόπου Χούθου καλουμέ- C

3 θεοῦ A. 4 τῆς om A. 6 τῆς — παρανομίαν A.
 9 ταῦτα A, ταῦτα FW. 11 θεοῦ] θεοῦ A. 20 κατέ-
 κισεν A. οἰκίας] ἰδίαν A.

Ezechias autem, vir pius et iustus, concione advocata sacerdotas et Levitas templum aperire iussit et de more sacra facere, populumque divino cultu nihil habere antiquius. misit etiam qui ex toto regno homines convocarent ad festum asymerum celebrandum, longo tempore ob regnum iniquitatem intermissum. Israelitas etiam cohortatur ut patrium deum pro veteri consuetudine venerentur, qui adeo non obtemperavere, ut et prophetas, a quibus eadem monebantur, occiderent, nonnulli tamen ad veram religionem reversi Hierosolyma ad deum adorandum accesserunt, rex cum populi principibus templum ingressus bestias magnificas per sacerdotes immolavit, et populo multas pecudes in viscerationem dedit, et sacerdotibus mandavit ut regionem passim placularibus sacrificiis lustrarent. deinde barbaros aggressus urbes eorum cepit.

Oseas autem Israelitarum rex cum Sobam Aegypti regem contra Assyrios ad belli societatem evocasset, Salmanasar ea re comperta iratus Samariam per triennium obsedit, urbe potius regnum delevit, populum una cum rege Osea in suam provinciam captivum abduxit, et alias suae ditionis gentes, quae a loco quodam Cautho cognomen habent, Samariam et in re-

του μετόπισεν εἰς Σαμάρειαν καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῆς. μετήχθησαν οὖν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν μετὰ ἑννακῶσια τεσσαράκοντα ἐπὶ ἑτῆ ἑξότου τὴν Αἴγυπτον λοιπόντες ἐξήλθασαν, μετὰ τε διακῶσια τεσσαράκοντι καὶ μῆνας ἐπὶ ἑξότου καταλιπόντες τὸν Ῥοβοὺμ εἴλοντο ἑαυτοῖς εἰς βασιλεῖα τὸν Ἱεροβοὺμ. οἱ δὲ μετῴθισθαι κισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν, Χουθαῖοι καλούμενοι ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ κατοικοῦν τὸ πρὶν ἐν Περσίδι, πέντε ὄντες ἔθνη, τοὺς ἰδίους θεοὺς καὶ αἰεὶς ἐθρήσκονον. ὡς μὲν οὖν ἡ τετάρτη τῶν Βασιλευῶν λέγει, λέοντας ἐξήγειρεν ὁ θεὸς καὶ διέφθειρε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν· ὡς δὲ Ἰωσήπος ἱστορεῖ, λοιμὸς αὐτοῖς ἐπέσκηψε. γινόντες 10

D δὲ κατ' ἀρχὴν τοῦ θεοῦ ἐπιέναι αὐτοῖς τὰ κακὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως ἰδέοντο ἱερεῖς στείλαι αὐτοῖς ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἵν' αὐτοὺς τὴν τῶν Ἑβραίων θρησκίαν μνήσωσιν· οὗ γενομένου ἐπαύσατο ἡ φθορά. καλοῦνται δὲ παρὰ μὲν τῶν Ἑβραίων Χουθαῖοι, πρὸς δὲ τῶν Ἑλλήνων Σαμαρεῖται. 15

23. Ἐν δὲ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἐζεκιῶν τοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ βασιλέως ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σεναχηρεῖμ ἐπήλθε τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ πάσας εἴλε τὰς πόλεις τῶν δύο φυλῶν. δεῖσας δὲ Ἐζεκιᾶς περὶ τῇ Ἱερουσαλὴμ, διακίμνεται πρὸς αὐτὸν ὑπισχνούμενος δίδομαι φόρον ὃν ἂν αὐτῷ ἐπιενέγκοι. 20

P I 110 Σεναχηρεῖμ δὲ τριακῶσια μὲν ἀργύρου τάλαντα, χρυσοῦ δὲ τριακοντα ἤτησε, καὶ πίστις ἐνομότους παρήσχεν, ἢ μὴν ἀναχωρήσειν

8 μετὰ δὲ Α. 9 διέφθειρον Α. 17 τοῦ om Α. 20 αὐτῷ om Α.

Fontes. Cap. 23. Iosephi Ant. 10 1—3. Regum 4 18—21. Paralip. 2 32 et 33.

gionem circumiacentem traduxit. decessu igitur Israeliticis tribus, annis nongentis quadraginta septem post exitum ex Aegypto, ducentis quadraginta et mensibus septem postquam relicto Roboamo Ieroboamum peculiam sibi regem elegerant, translatae sunt. caeterum Chuthaeorum quinque populi, a Persidis loco in quo conederant ita cognominati, Samaria occupata suos pristinos deos, ut soliti fuerant, coluerunt. deus autem, ut quartus liber Regum docet, leones excitavit, a quibus eorum multi perierunt: aut, ut Iosephus narrat, pestilentia eos invasit; quo malo cum ob iram numinis se premi intellexissent, regem suum orarunt ut Israelitici generis sacerdotes sibi mitteret a quibus Hebraeorum religionem edocerentur: quo facto lues illa grassari desiit. ab Hebraeis Chuthaei appellantur, a Graecis Samaritani.

23. Anno Eschiae regis Hierosolymitani decimo quarto Senacherimus rex Assyriorum Iudaeam invasit. qui cum omnia oppida duarum tribuum cepisset, Eschias Hierosolymis metuens legatos ad eum mittit, se tributum ei penitaturum pollicens quod iussisset. Senacherimus autem argenti talenta trecenta, auri triginta postulavit, et sacramento interposito his

εἰ ταῦτα λάβοι. λαβὼν δὲ αὐτὸς μὲν ἐπ' Αἰγυπτίους ὤρησε
 καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ ἀρχιστρατήγον αὐτοῦ Ραψάκην σὺν ὄνοι
 στρατηγοῖς ἑτέροις καὶ δυνάμει βαρῆα κατέλιπε τὴν Ἱερουσαλήμ
 ἐκπορθέοντας. οἱ δὲ πρὸ τῶν τευχῶν βαλλόμενοι χάρακα ἐντυχῆν
 5 ἐζήτουν τῷ Ἐζεκίᾳ. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀπεδειλάσεν ἐξελθεῖν, τρεῖς
 δὲ τοὺς αὐτῷ τιμωμένους τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπεμψε. πακίνοι "εἰ
 ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους πέποιθεν Ἐζεκίας" ἔφησαν, "μωραίνει ἐπίσης
 ἀνδρώπιω καλαμίνῃ ῥάβδῳ ἐριδομένῳ, καὶ αὐτῇ τεθλασμένῃ, ἥ B
 οὐδὲν ἤμνη τῷ κατέχοντι, ἀλλ' αὐτὸς τε συμπίπτωκε καὶ ὁ κύλα-
 10 μος τὴν αὐτοῦ χεῖρα δέκτησι. τοιοῦτός ἐστι Φαραὼ ὁ Αἰγύ-
 πτιος." ταῦτα Ἑβραῖοι δ' Ῥαψάκης τοῖς πεμφθεῖσιν ἔμειλε. οἱ
 δὲ τῇ τῶν Σύρων διαλέκτῳ ἔμειλεν αὐτοῖς ἤξιον αὐτὸν, ἵνα μὴ
 τὸ πλῆθος τῶν λεγομένων συνήσιν. ὁ δὲ μᾶλλον τὴν φωνὴν
 ἐπάρας Ἑβραῖοι πάλιν ἔλεγεν εἰς ἐπήκουσάν πάντων "μὴ ἀπατάτω
 15 ἡμῶς Ἐζεκίας λέγων, κύριός ἐστις ἡμῶν, μὴ ἐρρόσατο Σαμάρ-
 ρειαν;" καὶ ἀπήγγελλον ταῦτα τῷ Ἐζεκίᾳ. ὁ δὲ ἀκούσας διέκρηξε
 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ περὶν ἔδετο τοῦ
 θεοῦ, βοήθειαν ἐπ' ἀνεπίστοις αἰκῶν. καὶ πρὸς Ἡσαΐαν τὸν προ-
 φῆτην λέμψας παρικάλει αὐτὸν δέεσθαι τοῦ θεοῦ ἵν' ἴλωσ ἕσοιτο
 20 τῷ λαῷ. ὁ δὲ ἀμαχητὶ τοὺς πολέμιους προέλεγεν ἠττηθῆσθαι
 καὶ τὸν Σακαχηρεῖμ κτανθῆναι ὑπὸ φρακτὸν ἀπ' Αἰγύπτου ἐναντι-
 θόντα. ἐπέστειλε δὲ καὶ Σακαχηρεῖμ τῷ Ἐζεκίᾳ "μὴ ἐπαισέτω σε W I 78
 ὁ θεὸς σου ἐφ' ᾧ πέποιδας μὴ παραδοθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς

6 τοῦσ ἀντὶ om A.

ἐπ' αὐτὸν A.

20 ἔλεγεν A.

acceptis se discessurum pollicetur, quibus appensis ipse quidem contra
 Aegyptum et Aethiopes proficiscitur, Rapaceum autem imperatorem cum
 alijs duobus ducibus et magna exercitu ad vastanda Hierosolyma relinquit,
 qui aggeribus ante moenia excitatis ad colloquium evocant Ezechiam, ve-
 rum ut se committere illis non ausus, tres ex honoratis ministris suis ad illos
 misit, tum illi "si Aegyptiis" inquit "Ezechias fretus est, delirat non
 minus quae qui confrecto arundineo bacula innotitur, a qua nec a lapsu
 defenditur et manu vulneratur. talis est Pharo Aegyptius." haec Ra-
 paces Hebraice cum legatis colloquebatur, qui cum rogarent ut Assyrie
 sermone uteretur, ne populus ea quae dicarantur intelligeret, ille magis etiam
 subita voce, ut ab omnibus exaudiri posset, rursus Hebraice dixit "ne se-
 ducat vos Ezechias dicens, dominus nos liberabit: numquid Samariam libe-
 ravit?" his Ezechias renuntiatis vestes suas laceravit, et saeco indutus et
 humi stratus in rebus desperatis opem divinam implorat, et ad prophetam
 Resaiam mittit, obtestans ut deus pacem exoret populo, praedicit ille,
 hostes citra dimicationem superatum iri, et Senacherimum re infecta ex
 Aegypto reversum occubitarum, scripsit et Senacherimus ad Ezechiam in
 hanc sententiam, "ne extollat te deus, quo fretus es, quo minus Hierosolyma

χειράς μου ἀναλόγισαι ποῦ εἰσιν οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου." ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀνυγνοῦς Ἐζεκίας κατέθετο εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἔκτενεσε τὸν θεόν "ἴδε" λέγων "κύριε D καὶ ἀκουσον τοὺς λόγους Σαναχηρείμ οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζων σε τὸν ζῶντα θεόν, καὶ σώσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ." Ἡσαίας δὲ 5 παρεδάρρνε τὸν βασιλέα, ἐπακοῦσαι φάσκων αὐτοῦ τὸν θεόν. καὶ τῇ νυκτὶ ἄγγελος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀσσυρίων ἀνείλεν ἑκατὸν ὄγδοήκοντα πέντε χιλιάδας, καὶ μετ' ἡμέραν νεκρὰ τὰ τούτων σώματα εὐρέθησαν. καὶ ἀπῆρε τὸ περιλειφθὲν τῆς στρατιᾶς ἐξ Ἱερουσαλήμ. Σαναχηρείμ δὲ πολιορκῶν τὸ Πηλοῦσιον, ἔλπει τὴν 10 πολιορκίαν, μῶν ἐν νυκτὶ μιᾷ καταφαγόντων τὰ τόξα τῶν Ἀσσυρίων καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὄπλων αὐτῶν. τοῦτο ἐν μὲν τῇ τῶν Βασιλειῶν σὺν ἀναγράφεται βίβλῳ, Ἰώσηπος δὲ ἱστορεῖ ἐν Ἡροδότῳ εὐρών. τὸν δὲ Βηρωσὸν τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενον φάσκων φροῖν ὡς ἐπαυλῶν ὁ Σαναχηρείμ ἀπὸ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων πολέ- 15 μου κατέλαβε τὴν σὺν τῷ Ρωράκῃ στρατιᾷ εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ τοῦ θεοῦ λοιμώδη νόσον ἐνοκήψαντος τοῖς Ἀσσυρίοις, ἐν μιᾷ νυκτὶ μυριάδες ὀκτωκαίδεκα φθείρονται καὶ πεντακισχίλιοι σὺν ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχουσιν. δέισας οὖν ἐκείνος καὶ περὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, ἀπαίρει ἐκείθεν μετὰ τῆς περιλειφθείσης δυνάμεως καὶ ἄπεισιν εἰς 20 Νινεὺν. καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιβουλεύει παρὰ τῶν πρῶτον Νινεὺν B παίδων ἀνῆρέθη, τῶν μὲν ἀνηρηκότων αὐτὸν φυγόντων, Ναχορ-

4 ἔστειλεν A. 9 εὐρέθησαν σώματα A. 19 alterum καὶ om A. 22 αὐτὸν } αὐτῶν A. ναχορδὰν AW, Ναχορδὰν P, Νασορδὰν codex Colberteus; Iosepho Ἀσσαρχόδδης.

capturum esse me existimes; sed illud potius cum animo tuo repeta, ubi sint reges gentium quos maiores mei confecerunt." eam epistolam Ezechias lectam in templo reposuit, et supplicavit deo "vide domine et audi verba Sennacherimi quae ad me scripsit in tuam contumeliam, viventis dei, et eripe nos e manu eius." Esaias confirmat regem, asserens deum exaudisse preces eius: eaque nocte caesa sunt ab angelo in castris Assyriorum centum et octoginta quinque milia, quorum cadavera postridie inventa sunt. exercitus reliquiae Hierosolymis discesserunt. coactus est et Sennacherimus obsidionem Pelusii solvere, cum muros una nocte arcus caeteraque Assyriorum arma corrosissent. hoc in libris Regum scriptum non reperitur, sed Iosephus ab Herodoto mutuatus refert: et Barosum Chaldaicarum rerum scriptorem narrare ait, Sennacherimum ab Aegyptiaco bello redeuntem exercitum Rapasacis Hierosolymis repperisse, ac pestilenti morbo divinitus in Assyrios immisso centum et octoginta quinquae milia una nocte perisse cum ducibus et capturionibus. qua clade perterritus, et iis qui supererant metuentem, cum reliquiis Niniven profectum et paulo post insidiis maiorum filiorum sublatum esse, percussoribus fuga elapsis et Nachordane

δὲν δὲ τοῦ νόου αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδιξαμένου. Ἐζεκίας δὲ τοῦ
 φόβου ἀπαλλαγείς τῷ θεῷ ἠγάχασται. καὶ μετ' ὀλίγον νοσήσαντι
 αὐτῷ προσελθὼν Ἡσαΐας κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ εἶπε "τάξαι τῷ
 οἴκῳ σου· οὐ γὰρ ζήσῃ." τῷ δὲ ἡ τοῦ θνήσκειν ἔλπις, καὶ ὅτι
 5 παῖδας μὴ ἔχων ἔρημον ἐμελλε τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν γνησίας
 διαδοχῆς, ἐποίησε μετ' αὐτὸν τὴν συμφορὰν, καὶ ἀδυνάμων ἐπὶ τούτοις
 ἔκλαισε, ζῶν ἐπιδαψιλευθῆναι αὐτῷ ἔξαιτούμενος τὸν θεόν.
 ἔλθων δὲ αὐθις Ἡσαΐας ὑγίαν αὐτῷ μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπαγγε-
 10 λλεται καὶ προσθήκη ζωῆς ἐτῶν πεντεκαίδεκα. ὁ δὲ τοῦ θαύμα-
 αὐτῷ εἰς πίστωσιν τῶν ἐπηγγελμένων. τοῦ δὲ προφήτου τὸν θεὸν
 ἰκετεύσαντος σημεῖον γενέσθαι, ἤδη ἐπὶ θυμῷ δέκα βαθμοῦς
 ἀποκλίνας ὁ ἥλιος καὶ σκιὰν ποιήσας, ἐπίστρεψεν εἰς τὰ ὄπισθεν
 15 δέκα ἀναβαθμοῦς. ἐντεῦθεν Ἐζεκίας τῆς νόσου ἀπήλλακτα. ὁ δὲ
 τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς Βαλαδὰν πρὸς Ἐζεκίαν πρὸς βασιλείαν ποιησά-
 μενος καὶ δῶρα στείλας, σύμμαχον αὐτὸν καὶ φίλον ἔχειν ἤξεν. ὁ δὲ
 τοῖς πρόβουλοις τοῦ θησαυροῦ ἐπέδειξε καὶ τὰ ἔκπλα καὶ πᾶσαν τὴν
 βασιλικὴν πολυτέλειαν, καὶ ἀνταποστείλας δῶρα τῷ Βαβυλωνίῳ
 ἀπέλυσεν αὐτούς. Ἡσαΐας δὲ εἶπε τῷ Ἐζεκίᾳ "ἐλεύσονται ἡμέραι,
 20 καὶ ὁ πλοῦτος ὃν ἐθιάρτισας εἰς Βαβυλῶνα μετατεθήσεται, καὶ οἱ
 υἱοὶ σου ἔσονται εἰς ἐθνάρχους τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος." Ἐζεκίας
 δὲ, ἐπεὶ μὴ διαπεσεῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ δυνατόν, "ἔστω" φησὶ
 "εἰρήνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου." ἐπιβιῶν δὲ τὸν προστεθέντα αὐ-

9 τὸ ἕπερφοῦς τοῦ θαύματος A. 12 θυμῷ om A. 16 ἔχει
 καὶ φίλος A. 23 προστεθέντα] προσγενηθέντα A.

filius eius regnum adeptus. Ezechias adempto metu gratias agit deo. verum
 nou multo post eum aegrotantem dei iussu convenit Esaias ac testamentum
 facere iubet: neque enim victurum esse. at illi et exspectatio mortis et or-
 bitas liberorum, qui in regno succederent, exaggerabant malum. itaque
 anxius flebiliter orat deum ut vita sibi prorogetur. qui reversus Esaias post
 triduum sanitatem pollicetur, et additamentum quindecim annorum vitae.
 at ille miraculum quod veri fidem excoedebat reputans, signum postulat in
 confirmationem pollicitationum. quo prophetae precibus impetrato, umbra
 solaris iam decem versus occasum progressa partes, totidem versus ortum
 regressa est. Ezechia morbo iam liberato rex Babyloniorum Baladas lega-
 tos cum muneribus ad eum mittit, societatem eius et amicitiam expetens.
 at ille thesauros et arma omnemque regiam magnificentiam legatis mon-
 strat, eosque cum muneribus ad Babyloniam remittit. tum Esaias Ezechiae
 ait "tempus erit cum divitiae, quas spectandas exhibuisti, Babylonem trans-
 ferantur, et filii tui regis Babylois eunuchi erunt." Ezechias, qui verbum
 domini non irritum esse posse sciret, "pax" inquit "ceto mea aetate." et

τῷ χρόνῳ εἰρηρικῶς, θνήσκει, πεντηκοστὸν καὶ τέταρτον ἔτος ἀνί-
σας ἐν τῇ ζωῇ, ἐννέα δὲ βασιλεύσας καὶ εἴκοσι.

Διαδιεξιόμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανασσῆς πᾶν εἶ-
δος κακίας καὶ ἀσεβείας πρότερον ἐπεδειξάτο, μιάνας τε τὸν ναὸν
καὶ μηδὲ τῶν προφητῶν φεισόμενος. ὀργισθεὶς δὲ διὰ ταῦτα ὁ ὁ
θεὸς τὴν τῶν Βαβυλωνίων στρατιὰν κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἐκίνησεν,
ἢ τὴν τε χώραν ἐληθσατο καὶ τὸν Μανασσῆν χειρώσατο. ὁ δὲ
συνεὶς ἑαυτὸν τῆς συμφορᾶς αἴτιον, ἀπέκλινεν εἰς μετόπισιν καὶ
ἐκέτευε τὸν θεὸν λύσαι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄνυχου. καὶ ὁ θεὸς ἐπακούσας αὐ-
τοῦ λέει τε τῆς αἰχμαλωσίας αὐτὸν καὶ εἰς τὴν βυσιλείαν ἀποκα-
θίστησιν. ἐκπελθὼν δὲ ἐκεῖνος εὐσέβειαν αὐτὸς τε μετῆμι καὶ
τὸν λαὸν μετιέναι ἀνέπειθεν. οὕτω δὲ ζήσας ζηλωτὸς ἐγένετο διὰ
τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐτελεύτησεν βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς πέντε πρὸς
πεντήκοντα, βιώσας δὲ τοὺς πάντας ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ.

24. Ἡ βασιλεία δὲ πρὸς Ἀμὼς μετῆλθε τὸν παῖδα αὐτοῦ, 15
μνησάμενον τὰ τῆς νεότητος τοῦ οἴκελου πατρὸς. ἀπέθανε δὲ
B ἐπιβουλευθεὶς, ζήσας ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τέσσαρα εἴκοσι, δύο δὲ βα-
σιλεύσας. τοὺς δὲ αὐτὸν ἀνελόντας ἐτιμωρήσατο ἢ πληθὺς καὶ
βασιλέα τὸν υἱὸν ἐκείνου ἀνέδειξεν Ἰωσιαν, ὕψουον τῆς ἡλικίας
ἀνύσσοντα χρόνον· ὃς εὐσεβὴς ἐγένετο καὶ τὸν λαὸν ἀνέπειθεν εὐσε- 20
βεῖν. ἐπισκευάσαι δὲ βουληθεὶς τὸν ναὸν παρήγει τοῖς ὑπὸ χεῖρα

7 μανασσῆ A. 16 οἴκελου πατρὸς] πατρὸς αὐτοῦ A. 21 τοὺς
ὑποχειρῆ A.

Fontes. Cap. 24. Iosephi Ant. 10 4—6. Regum 4 21—24.
Paralip. 2 33—36.

adfecto sibi tempore pacate exacto, moritur anno vitae quinquagesimo
quarto, regni nono et vigesimo.

Manasses autem filius eius suscepto regno nullum flagitii et impieta-
tis genus praetermisit. nam et templum polluit et ne a prophetis quidem
occidendis sibi temperavit. quamobrem iratus deus Babyloniorum exer-
citus contra Iudaeam excivit, qui et provinciam vastavit et Manassem co-
pit. qui se calamitatis esse causam intelligens, ad poenitentiam defertus
deum orat ut aerumnas depellat. ita voti compos factus et vinculis solvitur,
et in regnum restitutus cum ipse religionem colit, tum populi auctor est ut
idem faciat: et exemplum pietatis factus, obit anno regni quinquagesimo
quinto, aetatis sexagesimo septimo.

24. Regnum ad filium eius Amosum devolvitur, qui adolescentiae
paternae imitator, anno aetatis vigesimo quarto, regni secundo, per insi-
dias occiditur. de cuius percussoribus supplicio sumpto populus filium eius
Iosiam annos octo natum regem appellat. is pius fuit, et populum ad dei
cultum cohercatus, susceptaque templi refectione, monuit eos qui aderant

διδόναι εἰς τὴν ἐπισκευὴν ὅσον ἕκαστος βούλεται. καὶ οὕτω συνα-
 χθέντων χρημάτων ὃ τε ναὸς ἀνεκαινώθη καὶ τοῖς περιτεύοσασιν
 εἰς κρατῆρας καὶ σπονδεῖα καὶ φιάλας ἐχρήσατο, τοῦ ἀρχιερέως
 Χελκίου τούτοις ἐπιστατούντος. ὃς ἐντυγχάνει ταῖς ἱεραῖς τοῦ
 6 Μωυσέως βίβλοις ἐν τῷ ἐξάγειν τοῦ ἱεροῦ ταμίειον τὸ ἀργύριον,
 ἀποκειμέναις ἐκεῖ, καὶ στέλλει ταύτας διὰ τοῦ γραμματέως τῷ βα- C
 σιλῆϊ. ὡς δ' ἀνεγνώσθησαν αὐτῷ, τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε καὶ πρὸς
 τὴν προφήτιν Ὀλδὰν γυναῖκα Σειλοῦμ ἐπέμπε τὸν ἀρχιερεῖα Χελκίαν
 καὶ ἄλλους, ἰλιώσασθαι τὸν θεὸν ἀξιῶν αὐτήν. ἡ δὲ τὸ μὲν
 10 θεῖον ἤδη ψῆφον εἶπεν ἐξενεγκεῖν κατὰ τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ
 ἀσεβήσαντος, διὰ δὲ τὸν βασιλέα δίκαιον ὄντα οὐκ ἐπάξειν νῦν τὰ
 κακά, ἀλλ' αὐτοῦ παρελθόντος γενήσεται τὰ ἐψηφισμένα. ὃ δὲ
 τούτων ἀκούσας συνήγαγε τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ εἰς ἐπή-
 κοον πάντων τὰς ἱερὰς βίβλους ἀναγνωσθῆναι πεποίηκεν. εἶτα
 15 ὄρκους ἐκ πάντων ἀπήτησε φυλάττειν τοὺς νόμους καὶ σέβασθαι
 τὸν θεόν. καὶ θύων ὃ λαὸς ἐξελιοῦτο τὸν κύριον. ἐπέφησε δὲ D
 καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν εἰδώλων, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν ἐθανάτωσε,
 καὶ τὰ τῶν ψευδοπροφητῶν ὄστᾶ πυρὶ κατέκαυσε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ
 ὃν ἀνέστησεν Ἱεροβοάμ, κατὰ τὴν τοῦ προφήτου πρόρρησιν, ὃς
 20 θυοιάζοντι προσῆλθεν ἐκείνῳ καὶ προεῖπε ταῦτα ποιήσειν ἀπόγονῳ
 τοῦ Δαβὶδ Ἰωσιάν μετὰ τριακόσια ἔτη καὶ ἐξήκοντα πρὸς ἐνί. καὶ
 πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας δὲ πορευθεὶς Ἰωσιός, ὅσοι τὴν αἰχμαλωσίαν

11 ἐπάξει A. 12 ἀλλ' AW, om P. 16 κύριον] π̄ A,
 θεόν PW. 18 πυρὶ om A. 19 πρόρρησις τοῦ προφήτου A.
 20 θυοιάζοντι A. 21 ἐνί] τῷ ἐνί A.

ut suo quisque arbitrato ad opus aliquid conferret. eo pacto pecunia coac-
 ta et templum instauratum est, et quae superfluerat in crateres calices et
 phialas collata, Chelcia pontifice administratore. qui dum pecuniam ex
 aerario depromit, sacros libros Mosis temere illuc coniectos invenit ac per
 scribam regi mittit. qui lectis illis vestes suas facerat, et Chelciam sacer-
 dotem cum aliis ad Oldam fatidicam mulierem Selumi uxorem mittit, petens
 ut deum placet. illa respondet, numen iam suffragium tulisse contra regio-
 nem et populum violatae religionis reum, tamen ob regis iniustitiam ciades
 non esse nunc iniuriarum, sed amoto illo tum demum sententiam latam
 exsecuturum. rex his auditis populum Hierosolyma convocat et sacros li-
 bros audientibus omnibus recitandos curat. deinde iureiurando obstringit
 omnes ut leges servent et numen colant. quare populus sacrificiis placat
 deum. post haec simulacrorum donaria incendit, eorum sacerdotes occidit,
 et pseudoprophetarum ossa in ea ara cremat quam Ieroboamus exstruxerat;
 quemadmodum propheta ille ei immolanti praedixerat, fore Iosiam quendam
 e posteritate Davidica qui illa facturus esset: idque factum post annos tre-
 centos sexaginta unum. idem etiam Israelitas, qui captivitatem effugerant,

διέφυγον, τὸν πάτριον παρήκει θρησκείην θεῶν καὶ κατὰ νόμους βιοῦν. καὶ ἐξ ἀπίστης τῆς χώρας ἀφανίσας τὰ εἰδωλα, εἰς Ἱερουσαλήμ τὸ πλῆθος συνήγαγε, καὶ τὴν τῶν ἄζύμων ἑορτήν, ἣν πάσχα καλοῦσιν, ἐώρτασε. βίον δὲ εἰρημικὸν διαγαγών, τοξευθεὶς ἐπὶ τέλει τὸν βίον κατέστρεψεν. ὁ γὰρ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νε-5 χαὶ Μήδους πολεμήσων ἀπέη, εἶργε δὲ αὐτὸν Ἰωσίας διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ παρελθεῖν. ὁ δὲ μὴ ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν ἐδήλωσεν αὐτῷ. Ἰωσίας δὲ οὐ μεθίετο. ἤδη οὖν παρετάσσοντο μαχεσόμενοι, καὶ Ἰωσίαν διατάσσοντα τὸν οἰκίον λαὸν τοξεύσας Αἰγύπτιος τὸν πόλεμον ἔλυσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναξείδης εἰς Ἱεροσόλυμα 10 τελευτᾷ, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα πρὸς ἐνί, ζήσας δὲ πρὸ τῆς βασιλείας ὀκτώ. ἐπὶ τούτου Ἱερεμίας ἦν ὁ προφήτης, ὃς καὶ τὰ συμβήσεσθαι μέλλοντα τῇ Ἱερουσαλήμ δεινὰ προηγόρευσε καὶ τὴν B ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτῆς ἄλωσιν. οὐ μόνον δὲ οὗτος περὶ τούτων προέγραψεν, ἀλλὰ καὶ Ἰεζεκιήλ πρῶτος περὶ τούτων δύο βιβλία 15 κατέλιπεν. ἦσαν δὲ ἄμφω τῆς ἱερατικῆς φυλῆς.

Τελευτήσαντος δὲ Ἰωσίου Ἰωάχαξ ὁ παῖς αὐτοῦ ἤρξεν, εἰκο- W I 80 σιν ἐπὶ τρισὶν ἑνιαυτῶν ὧν, ἀσεβῆς γεγονώς· ὃν ἀπὸ τοῦ πολέμου ἀναξενγνός ἔ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἔδοξε, καὶ τὴν μὲν βασιλείαν τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ Ἐλιακίμ δέδωκεν, Ἰωακίμ μετονο- 20 μίαςας αὐτόν, καὶ εἰσφορὰν τῇ χώρᾳ ἐπιτάξας ἑκατὸν ἀργυρίων τάλαντα, ἐν δὲ χρυσοῦ. τὸν δὲ Ἰωάχαξ ἀπήγαγεν εἰς τὴν Αἰγυ-

8 γοθὸν A. 14 Ῥωμαίων libri mss omnes, Ἀσσυρίων PW ex coniectura Wolfii: sed Iosephus καὶ τὴν εὖν ἐφ' ἡμῶν γενομένην ἔλασις. μόνον A Iosephus, μόνος PW. 22 τὸν Ἰωάχαξ δὲ A. τὴν om A.

monuit ut patriam deum colerent et leges observarent: et sublati ex omni provincia simulacris, populoque Hierosolyma congregato, axymorum festum, quod Pascha vocant, celebravit; ac vita tranquilla acta tandem sagitta ictus obiit. nam rex Aegyptiorum Nechous bellum Medis illaturus, cum transitu per Iudaeam a Iosia prohiberetur quamvis sine maleficio se transitarum promitteret, pugnam instruit; et Iosia dum aciem ordinaret sagitta icto bellum solvit. rex Hierosolyma reversus decedit, anno regni trigesimo primo, quod annos octo natus suscepit. sub hoc fuit propheta Hieremias, qui cladem Hierosolymis imminentem vaticinatus, fore praedixit ut a Romanis caperentur. neque hic solum, sed et Ezechiel primus his de rebus duos libros reliquit, uterque ex tribu sacerdotali.

Iosia defuncto Iochasus filius eius annos viginti tres natus regnare incipit, homo impius, quem Aegypti rex a bello reversus in vincula coniecit, ac regnum seniori fratri Eliacimo dedit, mutato eius nomine in Iochimum: imperatoque regioni centum argenti et unius auri talentum tributo, Iocha-

πτον, ὅπον καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ χρόνος τῆς βασιλείας αὐτοῦ τρεῖς ἴσων μῆνες ἐπὶ δέκα ἡμέραις.

Ἰωακείμ δὲ ἀσεβεῖ τε ὄντι καὶ κακούργω ἔτος ἤδη τῆς βασι- C
 λείας ἤντετο τέταρτον, καὶ τὴν Βαβυλωνίαν ἀρχὴν Ναβουχοδονό-
 6 σοφ περιεζώσατο. οὗτος τὸν Αἰγύπτιον Νεχαὺ νικήσας πολὺ μί-
 ρος τῆς χώρας αὐτοῦ παρεσπάσατο. ἐν ὁδοῦ δ' ἔτι τῆς βασι-
 λείας Ἰωακείμ, ἐπιστρατεύει τῇ Ἰουδαίᾳ μετὰ βαρείας δυνάμειος.
 Ἰωακείμ δὲ δεισας ὑπόφορον ἔθιτο τῷ Βαβυλωνίῳ τὴν χώραν
 τὴν ἑαυτοῦ. καὶ τρισὶ μὲν ἔτισι προσῆγε τοὺς φόρους. εἴτα
 10 τοὺς Αἰγυπτίους ἀκούσας κατὰ τοῦ Βαβυλωνίου χωρεῖν, ἐπέ-
 σχε τὴν τῶν φόρων καταβολὴν, καίτοι τοῦ προφήτου Ἰερεμίου
 προλέγοντος τὴν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου τῆς πόλιος ἄλωσιν καὶ τὴν
 τοῦ βασιλείως Ἰωακείμ ἀναίρεσιν, καὶ οὐ μόνον ἐλπόντος ἀλλὰ καὶ D
 γράψαντος καὶ εἰς ἐπήκουσεν τοῦ πλήθους ἀναγνόντος τὴν συγγρα-
 15 φήν. ἦν λαβόντες οἱ ἡγεμόνες τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν· ὁ δὲ ἐπὶ
 τοῖς γεγραμμένοις χολωθεὶς κυρὶ τὸ σύγγραμμα κατηθάλωσε, τὸν
 δὲ προφήτην καὶ Βαροὺχ τὸν γραμματεῖα αὐτοῦ κολάσαι ἐζήτη.
 ἀλλ' οἱ μὲν φυγόντες ἐξέκλιναν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ· μετ' οὐ πολὺ δὲ
 κατ' αὐτοῦ στρατεύει ὁ Βαβυλώνιος, Ἰωακείμ δὲ ἀπραγμόνως
 20 αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν εἰσδέχεται. ὁ δὲ τοὺς τε κρείττους τῶν πολι-
 τῶν καὶ αὐτὸν τὸν βασιλεῦ ἐφόνευσε, τρισχιλίους δὲ τοὺς καλλί-
 στούς αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν, ἐν αἷς ἦν καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ
 παῖς ἄν, τὸν δὲ νίδν τοῦ κτανθέντος βασιλείως, Ἰωακείμ ὄνομα P I 114
 ζόμενον καὶ αὐτὸν, ἀναδείξας βασιλεῖα τῆς Ἰουδαίας.

10 παρῆν ante ἀκούσας A.

24 ἀνείδειξε? an δὲ omittendum?

sum in Aegyptum abduxit, ubi et mortuus est. tempus regni eius fuere tres menses et decem dies.

Ioachimus autem vir impius et facinorosus cum quartam iam annum imperaret, Nabuchodonosor Babylonium imperium suscipit, Nechaum Aegyptium victum magna parte provinciae mulctat, anno Iochimi octavo cum magnis copiis Indaeam ingressus ita hominem parterrefacit ut suam regionem Babylonio tributariam redderet. ac per triennium quidem tributa solvit, post cum audisset Aegyptios rebellantes Babylonium invasuros, ea inhibuit, quamvis Hieremias propheta praedixisset fore ut Babylonius et urbem caperet et Iochimum tolleret; neque praedixisset solum sed etiam scripsisset, scripturamque populo audiente recitasset. quam duces regi obtulerunt, ille vero iratus exussit, prophetam et Baruchum scribam eius ad supplicium quaerens: sed illi fuga iram eius declinarunt. neque multo post bellum infert Babylonius, et a Iochimo otiose in urbem admissus civinam optimum quemque et ipsum regem occidit, et tria milia formosissimum captiva abducit, inter quos et propheta Ezechiel fuit, puer adhuc. filium autem regis interfecti, qui et ipse Iochimus vocabatur, Indaeorum regem appellat.

ὄτω μὲν τέλους ἔσχεν Ἰωακείμ, ἐνιαυτοὺς βιώσας ἕξ καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑνδεκά. ὁ δὲ Βαβυλώνιος ὑποπέσους μνησικακῆσαι τὸν υἱὸν ἐκείνου διὰ τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρὸς καὶ ἀποστατῆσαι, πέμψας ἐπολιόρκει αὐτόν. ὁ δὲ μὴ θλίβων τὴν πόλιν δι' αὐτὸν κωδυνεύουσι, παραδίδωσιν ἑαυτὸν καὶ τοὺς προσή-
 B κοντας αὐτῷ τοῖς πολεμίοις ἐπὶ συνθήκαις μὴ τι κακῶσαι τὴν πόλιν ἢ αὐτούς· ὡς παρέβη ὁ Βαβυλώνιος, καλεύσας τὴν ἐν τῇ πόλει πᾶσαν νεότητα καὶ τοὺς τεχνίτας ἀπαγαγεῖν πρὸς αὐτόν, οἳ πρὸς ἑκα-
 B κοσίοις τριάκοντα δύο εἰς δέκα χιλιάδας ἤρδωθη. τὸν Ἰωακείμ δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς φίλους καθιέρξας ἐφύλαττε, 10 μῆνας τρεῖς βασιλεύσαντα καὶ ἡμέρας δέκα. (25) τὴν δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ βασιλείαν τῷ τοῦ Ἰωακείμ παραδέλφῳ τῷ Σεδεκίᾳ παρέδωκεν, δυνάσαντι μὴ ἐνόησιν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἀλλ' αὐτῷ φυλάξειν τὴν χώραν. ὁ δὲ νέος ὢν (εἴκοσι γὰρ καὶ ἐνὸς ἦν ἐτῶν ὅτε παρέλαβε τὴν ἀρχήν) καὶ ὑπερόπτης τοῦ δικαίου τε καὶ τοῦ 15 δέοντος, παραινῶντι τῷ Ἱερεμίᾳ τὰς ἀσεβείας καὶ τὰς παρανομίας λιπεῖν οὐκ ἐπίειθε, οὐδ' ἐπίστανε λέγοντι τὰς μελλούσας ἔσασθαι συμφορὰς αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ· ὡς καὶ Ἰεζικιὴλ ἐν Βαβ-
 C λῶνι προέλεγε καὶ γράψας ἀπέσταλκεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἠπίσθησε δὲ ἀμφοῖν τοῖς προφήταις ὁ Σεδεκίας ὡς τάχῃ διαφρονῶσι. περὶ 20 μὲν γὰρ τῶν ἄλλων συνεφώνουν, περὶ δὲ αὐτοῦ Σεδεκίου ἐδόκουν ἐναντιοῦσθαι. Ἰεζικιὴλ μὲν γὰρ μὴ ὄψεσθαι τὴν Βαβυλῶνα ἀ-

1 ἔσχε τέλους A. 3 ἐκείνου υἱὸν A. 7 ἢ om A. 11 βασιλεύσαντα A, βασιλεύσας PW. 20 τοῖν προφήταιν A.

FOENTES. Cap. 25. Iosephi Ant. 10 7 et 8. Regum 4 24 et 26. Paralip. 2 36.

Hic finis Ioaehimi fuit, cum vixisset annos triginta sex, imperasset undecim. at Babylonius, veritus ne filius paternae caedis marmor descisceret, missis copiis eum obsedit. qui cum urbem sua causa periclitari nollet, se cum necessariis eo pacto illi dedit ut nec urbem nec ipsos violaret: quo non stetit hostis, sed omnem pubem civitatis et artifices ad se perducit iussit, quorum numerus inventus est decem milia octingenti et triginta duo. Ioaehimum cum matre et amicis in custodia habuit, cum tres menses et decem dies regnasset. (25) regnum Hierosolymitanum Sedeciae Ioaehimi patris tradidit, quem iurando adigit ne studeret Aegyptiis sed provinciam ipsi conservaret. is vero principatum adeptus, adolescens natus annos unum et viginti, fastu elatus, aequitatis et officii nulla ratione habitus, Hieremiae ab impietate et iniuriis dehortanti neque paruit, neque credidit eas sibi et populo clades imminere quas et Ezechiel Babylone praedicans litteris mandatas Hierosolyma miserat. neutri autem fidem adhibuit fortassis ob dissensionem. nam in caeteris quidem congruebant, de Sedecia autem videbantur discrepare, cum Ezechiel eum Babylonem non visurum

τὸν προεφήτευσεν, Ἱερემίας δὲ δέσμιον αὐτὸν ἀπαχθῆναι πρὸς Βαβυλῶνα προέλεγε. συναρὰ δὲ τοῖς προφήταις καὶ τὰ περὶ τοῦτου προείρητο· τυφλωθεὶς γὰρ ἐν Ἰουδαίᾳ καὶ δέσμιος ἀπαχθεὶς τὴν Βαβυλῶνα οὐκ ἐθεύαστο.

5 Οὗτος ὁ Σεδεκίας ἐπὶ ἔτη δεκάτῃ τηρήσας τὴν πίστιν τὴν πρὸς W I 81
τὸν Βαβυλώνιον, πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἀπέκλινε. διὸ στρατεύσας
ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. τῶν δ' Αἰγυπτίων D
εἰς συμμαχίαν ἤκντων τοῖς Ἰουδαίοις, προὔπαντήσας σφίσιν ὁ
Βαβυλώνιος καὶ τριψάμενος αὐτοὺς διώκει. οἱ δὲ ψευδοπροφη-
10ται μῆκετι τοὺς πολεμίους πολιορκήσειν αὐτοὺς ἔλεγον· Ἱερემίας
δὲ καὶ ὑποστρέψαι αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν αἰρήσειν καὶ κατασκά-
ψειν καὶ τὸν ναὸν ἐμπρήσειν καὶ τὸν λαὸν τὸν τέως περιλειφθη-
σόμενον ἐπάξειν προηγόρευε δορυάλωτον, ἐπ' ἔτη δουλεύουσιν
ἐβδομήκοντα, μέχρις οὗ Πέρσαι καὶ Μήδοι τὴν Βαβυλωνίων
15 ἀρχὴν καταλύσουσι· τότε δὲ λυθῆναι τῆς αἰχμαλωσίας αὐτοῦς,
καὶ τὸν ναὸν αὐθις καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομηῆσαι. ταῦτ' ἔλεγεν
Ἱερემίας· ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τοὺς λόγους αὐτοῦ
ἐμνηστήριζον. ἀπὸντι δὲ τῷ προφήτῃ πρὸς Ἀναθῶθ τὴν πατρίδα P I 116
συνατήσας τις τῶν ἀρχόντων καὶ κατασχὼν ὡς ἀπτόμολον ἤγαγε
20 πρὸς τοὺς ἄρχοντας· οἱ αἰκισάμενοι αὐτὸν ἐτήρουν εἰς κόλασιν.

Κατὰ δὲ τὸ ἔνατον ἔτος τῆς βασιλείας Σεδεκίου ἔπεισι τὸ
δεύτερον κατὰ τῶν Ἱερουσαλήμων ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ἐφ' ἕνα πρὸς
τῷ ἡμῖσι ἐνιαυτὸν κραταιῶς τὴν πόλιν πολιορκεῖ. τῇ δὲ πολιορ-

2 ἔλεγε A.

5 τὴν alterum om A.

praedixisset, Hieremias captivum abductum iri Babylonem vaticinaretur. sed et illa inter se consentiebant: nam caecatus in Iudaea et captivus abductus Babylonem non vidit.

Hic Sedecias Babylonis per octo annos servata fide ad Aegyptios inclinavit. qua de causa Nabuchodonosor Hierosolyma obsedit, profligatis prius Aegyptiis qui Iudaeis suppetias veniebant. quos cum persequeretur, negabant pseudoprophetae hostes urbem porro obsessuros: Hieremias contra et redituros et capturos urbem et eversuros affirmabat, et templum incensuros et populi reliquias in captivitate abducturos, ubi serviturus esset annos septuaginta, donec Persae et Medi Babyloniorum imperium destruxissent; ac tum demum captivos dimissum iri et templum atque urbem instauratos. Hieremiam haec asseverantem rex et amici proceres subsannabant, qui cum aliquando in patriam Anathotham iret, in via a principe quodam pro transfuga comprehensus ad magistratas adducitur: a quibus excruciatum ad supplicium asservabatur.

Anno regni Sedeciae nono secundum aggreditur Hierosolyma Babylonis; cumque urbem menses octodecim obsidione pressisset, ad hostilem

κίρα και λιμός συνηέχθη και ἐπὶ τούτοις λοιμός. Ἰερემίας δὲ και καθιερῶμένος δέξασθαι τὸν Βαβυλώνιον παρεκάλει τὸ πλῆθος· σιωθήσασθαι γὰρ οὕτως· εἰ δ' οὐ, μένοντας ἀπολεισθαι ἢ λιμῶ ἢ μαχαίρᾳ· “εἰ δὲ τις προσχωρήσει τοῖς πολεμίοις, τὸν θάνατον” ἔλεγε “διαφεύξεται.” οὐδενὶ μέντοι πιστὸς ὁ προφήτης λελόγιστο, 5

B οἱ δ' ἡγεμόνες και προσηρέθιζον κατ' ἐκείνου τὸν βασιλέα. ὁ δὲ διὰ τὸν καιρὸν αὐτοὺς θεραπεύων, ἐπέδωκεν αὐτοῖς χρῆσασθαι τῷ προφήτῃ ὡς βούλονται. κάκεινοι αὐτὸν εἰς λάκκον βορβορώδη ἐπέβαλον. Σεδεκίας δὲ τοῦτο μαθὼν ἀνεκλυσθήνηαι αὐτὸν ἐκείθεν ἐκέλευσε, και λάδρα καλέσας ἤρετο τί φησι πρὸς τὰ παρόντα 10 δεινά. ὁ δὲ παραδοῦναι τὴν πόλιν συνεβούλευε τῷ Βαβυλωνίῳ. Σεδεκίας δὲ δεδιέναι ἔλεγε μὴ ἀναιρεθῆ. ὁ δὲ προφήτης οὐδενὸς αὐτὸν οὕτω ποιοῦντα πειραθήσασθαι δυσχεροῦς ἰσχυρίζετο. τὸν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε, ὁ δὲ γε Βαβυλώνιος ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μετὰ σφόδρας ἐπιπέσεως, και εἴλε ταύτην τῷ ἑνδεκάτῳ 15

C ἡνιαντῷ τῆς ἀρχῆς Σεδεκίου. Σεδεκίας δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν και τῶν τέκτων και τῶν προσηκόντων και τῶν φίλων ἔφυγεν ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ πολέμιοι κατεδίωξαν αὐτὸν και κατέλαβον μονωθέντα· οἱ γὰρ ἡγεμόνες και οἱ φίλοι αὐτοῦ διεσπάρησαν. ζωγράφσαντες οὖν αὐτὸν και τὰ τέκνα και τὰς γυναῖκας ἤγαγον εἰς 20 τὸν Βαβυλώνιον. ὁ δὲ ἀνείδισεν αὐτὸν εἰς ἀχαριστίαν και ἀπιστίαν, ἐκέλευσέ τε τοὺς παῖδας αὐτοῦ και τοὺς φίλους κτανθῆναι ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ· εἶτα και τὰ ὄμματα πηρώσας αὐτοῦ δέσμιον εἰς Βαβυλῶνα ἀπήγαγεν. και τότε συνῆκε και ἄμφω τοὺς προφήτας ἀληθῶς προειπεῖν. οὗτος τέλος ἐγένετο τῶν ἐκ τοῦ 25

1 και prius om A.

2 και om A.

3 οὕτως A, οὕτω PW.

17 ἔφυγεν A.

22 καίθας] υἱός A.

25 ἐληθῆ A.

metum fames et pestis accessit. tum Hieremias in carcere multitudinem adhortatur ut Babylonium recipiant: sic fore incolomes, alioqui vel fame vel gladio perituros; qui autem ad hostes transisset, mortem vitaturum. caeterum prophetae fidem habebat nemo: duces etiam regem contra eum instigabant. qui tempori serviens eum illis tradit ut suo arbitratu tractent: quem illi in lacum coenosum coniecerunt. unde Sedecias extractum et clam accessitum interrogat quid de urgentibus malis sciret. propheta urbem Babylonio dedendam censet, regemque metum exitii causantem confirmat, si obtemperasset, nihil ei grave eventurum: itaque dimittitur. at Babylonius magna vi urbem adortus undecimo regni Sedeciae anno capit. Sedecias ex urbe fugiens ab hostibus cum liberis et uxoribus capitur, a suis ducebus et amicis, aliis alio dilapsis, destitutus. Babylonius ad se perducto ingratum animum et perfidiam exprobrat, liberos atque amicos in eius conspectu iugulari iubet, ipsum effossis oculis vincum Babylonem abducit. tum demum sensit utrumque prophetam fuisse veracem. hic postremus fuit

σπέρματος τοῦ Δαβὶδ βασιλευσάντων. εἴκοσι δὲ καὶ εἰς ἐτόγγα-
νον ἄπαντες, ἐτῶν διελθόντων ἕξτον τῆς βασιλείας ἐπέβη Σαοὺλ D
πεντακοσίων δέκα καὶ τεσσαρῶν, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δεκαεξ.

Πεμφθεὶς δὲ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος τοῦ Βαβυλωνίου
5 τὸν τε ναὸν καὶ τὰ βασίλεια ἐνέπρησε καὶ τὴν πόλιν κατέκαυρε
καὶ τὰ τοῦ ναοῦ πάντα λούλησεν. ἐμπέρηστο δὲ ὁ ναὸς μετὰ
τετρακόσια ἔτη καὶ ἑβδομήκοντα μῆνας τε ἕξ καὶ ἡμέρας δέκα
ἀφ' οὗ ἰδομένηθαι καιροῦ, ἐκ δὲ τῆς ἕξ Αἰγύπτου τῶν Ἑβραίων
μεταναστεύσεως μετὰ ἑξήκοντα δύο ἔτη καὶ χίλια καὶ μῆνας ἕξ
10 καὶ ἡμέρας δέκα, ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ μετὰ χίλιους ἑννακο-
σίους πενήκοντα ἐπὶ ἐνιαυτοῦς καὶ μῆνας ἕξ καὶ ἡμέρας δέκα. W I 82
ἐκ δὲ τῆς παραγωγῆς τοῦ πρώτου ἀνθρώπου μέχρι τότε τρισχίλια P I 116
πεντακόσια δέκα καὶ τρία ἔτη παρήλθοσαν, μῆνες ἕξ καὶ ἡμέραι δέκα.

LIBER TERTIUS.

1. Ναβουζαρδάν δὲ κατασπάσας τὴν Ἱερουσαλήμ, τὸν τε
15 λαὸν καὶ τὸν ἀρχιερεῖα Σαβαῖον καὶ τὰ σκεύη τὰ ἱερά εἰς Βαβυ-
λώνα ἐκόμισε. Ναβουχοδονόσορ δὲ τὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ τοῖς ἑαν-

4 ναβουζαρδάν A hic et infra. ἀρχιμάγειρος] ἀρχιερατήγος
legendum censet Wolfius: sed ἀρχιμάγειρος LXX, unde Syncellus
Cedrenus alii. 12 ἀνθρώπων] ἐνιαυτοῦ codex Colberteus.
μῆνας A, μῆνας PW. 15 Σαβαῖον] Σαράας LXX, Σαβίαν
Iosephus; qui Sarsae interfecti filium Iosadocum Babylonem dedu-
ctum narrant. 16 δὲ PW, om P.

FOUNTES. Cap. 1. Iosephi Ant. 10 8 et 9. Regum 4 25. Proph.
Hierem. 40 sq. de Hieremia lapidato deque ossibus eius Alexan-
driam translatis eadem leguntur in Chronico Paschali I p. 293 ed.
Bonni. et in vitis Prophetarum ibid. II p. 270; partim etiam in
Epirhanii Op. II p. 239 ed. Petov.

familiae Davidicae regum, qui numero viginti unus fuerant universi: cla-
psis, ex quo Saul regnum inierat, annis quingentis et quattuordecim, men-
sibus sex, diebus sexdecim.

Nabuzardan Nabuchodonosoris magister coquorum iussu regis et
templum et regiam incendit et urbem evertit, omni ornato templi spoliato.
crematum est templum anno quadringentesimo septuagesimo, mense sexto,
die decimo, postquam conditum fuerat: post Israelitarum migrationem ex
Aegypto annis mille sexaginta duobus, mensibus sex, diebus decem: a dilu-
vio annis mille noncentis, mensibus sex, diebus decem, a primo homine
condito in eum usque diem annis ter mille quingentis tredecim, mensibus
sex et diebus decem.

1. Nabuzardan Hierosolymis eversis et populum et pentificoem Sa-
bacum et sacra vasa Babylonem transfert. ea Nabuchodonosor suis diis

τοῦ θεοῦ ἀπατέθεικε, τοὺς δὲ ἀχμαλώτους εἰς τὴν οἰκίαν χώραν κατέψικε. τοὺς δ' αὐτομολήσαντας ἐν τῇ πολιορκίᾳ πρὸς τοὺς Β Βαβυλωνίους ἐν Ἰουδαίᾳ καταλιπὼν ὁ Ναβουζαρδάν, καὶ τοὺς πένητας, ἡγεμόνα τούτοις ἐπέστησε Γοδολίαν, ἄνδρα τῶν εὐ γεγονότων ἐπιεικῆ τε καὶ δίκαιον, καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι αὐτοῖς ἐνετείλατο, καὶ δασμαφορεῖν τῷ Ναβουχοδονόσορ ἐπέταξε. τῷ δὲ προφήτῃ Ἰερεμῆ εἰς Βαβυλῶνα ἀπελθεῖν προετρέπετο· ὁ δὲ ἐν τοῖς ἱερείοις τῆς πατρίδος ἤθελε διατρίβειν. καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκεῖ, τῷ Γοδολίᾳ ἐπιτάξας πᾶσαν αὐτοῦ ποιῆσθαι πρόνοιαν. ἀπέλασε δὲ αὐτῷ καὶ τὸν φοιτητὴν Βαρούχ, τῇ πατρίῳ γλώττῃ 10 διαφερόντως πεπαιδευμένον. ὅσοι δ' ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ διὰ τὴν πολιορκίαν ἀπέδρασαν ἦγον πρὸς Γοδολίαν. ὁ δὲ γεωργεῖν τὴν χώραν αὐτοῖς συνέβουλεν καὶ κατοικεῖν ἦν ἕκαστος βούλεται πάλιν C καὶ ἀνοικοδομεῖν τὰ ἱερίκια. γινόντες δὲ τὸν Γοδολίαν ἄνδρα χρηστὸν, ὑπερηγάπησαν αὐτόν. 15

Ἐπαγγέλι δὲ σὺν ταῖς ἄλλοις καὶ τις καλούμενος Ἰσμαήλ, ἐκ τοῦ βασιλείου γένους ὑπάρχων, ὃς πρὸς τοὺς Ἀμμανίτας ἀπέδρα κατὰ τὸν τῆς πολιορκίας καιρὸν. τοῦτον προσελθόντα τῷ Γοδολίᾳ τινὲς ἐπιβαλεῖν αὐτῷ ἔλεγον· εἰ δ' ἐπιτρέψει αὐτοῖς κτεῖναι τὸν ἄνδρα, διαφείξεται τὴν ἐπιβολήν. ὁ δ' ἥπισται, ἥ 20 καὶ βέλτιον ἔλεγε ἡγεῖσθαι αὐτὸς ἀποθανεῖν ἢ ἄνθρωπον κτεῖναι πιστεύσαντα αὐτῷ ἑαυτὸν. μετὰ καιρὸν δὲ σὺν ἑτέροις ὁ Ἰσμαήλ οὗτος πρὸς Γοδολίαν ἐλθὼν καὶ ξενισθεὶς ἀπέκτεινε τὸν τε Γοδ-

9 πᾶσαν αὐτοῦ ποιῆσθαι A, ποιῆσθαι αὐτοῦ πᾶσαν PW. 10 πατρίῳ A.

dedicant, et captivis in eam regione sedes attribuit. qui in obsidione urbis ad Babylonios transfugerant pauperes. Nabuzardan in Iudaea relinquit, praeposito eis Godolia viro nobili, iusto et moderato; et agros colere iubet ac Nabuchodonosori tributa pendere. Hierusalem prophetam hortatus ut Babylonem iret, cum ille in ruinis Hierosolymorum degeret mallet, ibi relinquit, Godoliae diligentissime commendatum, concessa etiam Barucho scriba in lingua patria praedclare erudito. quotquot igitur propter obsidionem transfugerant, cum ad Godoliam se contulissent, ab eo moniti sunt ut agros colerent et quas quique vellent urbes incolerent ruinasque instaurarent: quem ob probitatem eius mirifice dilexerant.

Cum autem intar caeteros Ismael quidam ex regio genere, qui tempore obsidionis ad Ammanitas confugerat, accessisset, quidam hominis occidendi potestatem a Godolia petierunt, quod eius vitae ab illo insidiae struerentur. verum Godoliam fidem illis non habuit, atque etiam praestare dixit semetipsum perire quam occidere hominem qui ipsius fidei se commisisset. aliquanto post ille Ismael cum aliis a Godolia hospitio exce-

λίαν και τοὺς συμποσιδίζοντας. εἶτα νυκτὸς ἐπιθήμενος τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐν τῇ πόλει Βαβυλωνίοις, αὐτοὺς τε ἀνέλε και πάντας τοὺς ἐκεῖ Ἰουδαίους. τῇ ἑκατέρῳ δὲ ὄγδοῦν ἄνδρων ἐκ τῆς χώρας σὺν δώροις πρὸς Γοδολίαν ἐλθόντων, και τούτους ἀπέβλεν ὁ Ἰσμαήλ, ἀνευ ὀλίγων τιῶν οὐ κεκρυμμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐπιπλά τε και ἐσθῆτας, και οἷον ὑπέσχεοντο δεξέσθαι αὐτῷ. λαβὼν δὲ και αἰχμαλωσίαν πολλὴν ἀπήει πρὸς Ἀμμωνίτας. ταῦτα δὲ μαθόντες ἡγεμόνες τῶν Ἰουδαίων τινές, και τοὺς σὺν αὐτοῖς παρασθῆξαντες, κατεδίωξαν αὐτόν· και τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν ἐπαγε-
10 σάσαντο, Ἰσμαήλ δὲ σὺν ἀνδράσιν ὀκτὼ διαπέφυγεν.

Οἱ δὲ περισσώδεις τοὺς Βαβυλωνίους δεδοκίμους ἀπίεσαι πρὸς Αἴγυπτον ἐβουλεύοντο. και τοῦ Ἰεριμίου μένιν αὐτοῖς P I 117 συμβουλεύοντος (μένουσι γὰρ τὸ θεῖον αὐτοῖς προμηθεύσασθαι μὴ τι κείσασθαι κακόν, ἀπὸ οὗσι δὲ μὴ συνέσασθαι αὐτοῖς) σὺν 15 ἐπίστονον, ἀλλ' ἀπειθήσαντες ἀπήραν εἰς Αἴγυπτον, ἄγοντες και τὸν Ἰεριμίαν και τὸν Βαρούχ· ἀπελθόντι δ' ἐκεῖ τῷ προφήτῃ δηλοῖ τὸ θεῖον τὰ μέλλοντα. ὁ δὲ προῦλεγε τοῖς ὁμοφύλοις ὡς ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους στρατεύσει ὁ Βαβυλωνίος και τῆς Αἰγύπτου κρατήσει, και ὡς τοὺς μὲν αὐτῶν κτενεῖ τοὺς δὲ δορυμύτους 20 ἀπαῖξει. δὲ ἂ και καταλειυσθεῖς ἐπὶ τῶν συμφυλετῶν τέθνηκεν. ἢ δὲ προέφηκε γέγονε· πέμπτον γὰρ ἔτος μετὰ τὴν τῶν Ἰεροσολύμων ἤνετο πόρθησιν, και Νυβουχοδονόσορ κατὰ τῆς Κοίλης Συρίας ἐξώρησε, και κατασχὼν αὐτὴν Ἀμμωνίταις ἐπῆλθε και B

3 δὲ] και A.

13 τὸ θεῖον om A.

αὐτοῦς A.

ptus tum ipsum tum caeteros convivas occidit. deinde Babylonios in urbe relictos noctu aggressus una cum omalibus Iudaeis qui ibi erant perimit. postridie viros octoginta Godoliae dona oblaturus, paucis exceptis qui in agris occultatam suppellectilem vestes et frumentum se ei ostensuros pollicebantur, trucidat; iisque rebus et multis captivis acceptis reditum ad Ammanitas parat. his duces quidam Iudaeorum cognitis, cohortati suos et Iamaleem persecuti, captivos recipiant, illo cum festo viris elapso.

Qui cladi illi superfuerant, Babylonios metuentes, de petenda Aegypto deliberabant. cum autem Hieremias eis manendi auctor esset (deum enim provisurum ne quid mali paterentur; sin abissent, deserturum eos), fidem prophetae non habuerunt, sed spretis eius monitis in Aegyptum et ipsum et Baruchum secum abduxerunt. quo propheta cum pervenisset, quid futurum esset divinitus edoctus popularibus praedicit, Babylonium Aegyptios invasurum Aegyptique potiturum, atque alios occisurum alios in captivitatem abducturum: eaque de causa a popularibus suis lapidibus obrutus occidit. sed quae praedixerat facta sunt: nam quinto post vastationem Hierosolymorum anno Nabuchodonosor Coele Syria occupata, Moabitibus

Μωυβίταις, κἀκεῖθεν ἐκ' Αἴγυπτον ἐξωστράτευσε, καὶ ὑποτάξας αὐτὴν κτείνει τὸν βασιλεύοντα, ἕτερον δ' ἰγκαθίστησι, τοὺς δ' W I 83 ἐκεί' Ἰουδαίους εἰς Βαβυλώνα μετέηγεκεν. Ἰερμίου δ' ἐν Αἰγύπτῳ ταφέντος, λέγεται ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, κωρεύσας τῆς Αἰγύπτου μετὰ τῶν ἄλλων, ἐξυμνούστων τὸν προφήτην τῶν Αἰ-5 γυπτίων, μετενεγκεῖν τὰ ὄστιά ἐκείνου εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν πόλιν τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ὁ μὲν οὖν προφήτης προεῖπεν, ὡς εἴρηται μοι, τὰ συμβησόμενα· τὸ δὲ τῶν Ἑβραίων γένος τοιοῦτον εὖρατο τέλος, πέραν C Εὐφράτου μετενεχθέν. αἱ μὲν γὰρ δέκα φυλαὶ Ὠση βασιλεύον-10 τος εἰς Σαμάρειαν παρὰ τῶν Ἀσσυρίων ἠχμαλωτίσθησαν, αἱ δὲ δύο φυλαὶ μετὰ ταῦτα παρὰ Ναβουχοδονόσορ ἐλήφθησαν δουράλωτοι, καὶ ὅσοι μετὰ τὴν τῶν Ἱερουσολύμων ἄλωσιν ὑπέλειφθησαν. καὶ ὁ μὲν Σαλμανασάρ τὸ τῶν Χουδαίων ἔθνος ἐκ Περσίδος μετέφερεν εἰς Σαμάρειαν, ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἔρημον 15 ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἔμεινεν οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἑβδομήκοντα. ὁ μεταξὺ δὲ τῆς τῶν δέκα φυλῶν ἀχμαλωσίας ἐκ Σαμαρείας καὶ τῆς τῶν δύο ἐξ Ἱερουσαλήμ χρόνος ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνις ἕξ πρὸς ἡμέραις δέκα ἐγένοντο.

2. Τοὺς δὲ εὐγενιστέρας τῶν ἀχμαλώτων παῖδας καὶ τῶν D βασιλεὶ Σεδεκίᾳ προσήκοντας καὶ τῶν ἄλλων ἀχμαιοτέρους καὶ ὄραιότερους ἑκτομίας ποιήσας ὁ Βαβυλώνιος, καὶ παιδαγωγούς

14 σαλμανασάρ Α.

Fontna. Cap. 2. Iosephi Ant. 10 10. Daniel 3 cum Commentario Theodoretii p. 1089 1090 ed. Schulsi. pauca sunt ipsius Z.

et Ammanitis subactis, Aegyptoque in potestatem redacta et rege obtruncato, alium provinciae praeposit: Iudaeos qui illio erant Babylonem tradidit. ferunt Alexandrum regem Aegypto subacta, cum Hieremias ab Aegyptiis divinis laudibus celebraretur, ossa eius in urbem a se conditam Alexandriam transtulisse.

Propheta igitur, ut iam exposui, sic res futuras praedixit: gens antem Hebraeorum talem sortita est exitum, ultra Euphratem abducta. nam decem tribus Osea Samariae regnante ab Assyriis, post duae tribus cum his qui captivitati Hierosolymorum superfuereant a Nabuchodonosore captas fuerunt. at Salmanasar Chuthaeorum gentem Persicam Samariam transtulit: Nabuchodonosor vero Iudaeam vastam iacere passus est; itaque mansit per annos septuaginta. inter captivitatem tribuum Samariae decem et Hierosolymorum duarum intercesserunt anni centum triginta, menses septem et dies decem.

2. Captivorum puerorum nobilissimum quemque et regi Sedeciae cognatum et e caeteris robustissimos et formosissimos Babylosius castratos

παραδοτός, τὰ τε τῶν Χαλδαίων ἐθίδιασκα γράμματα καὶ τὰ ἐπι-
 χώρια, ἐκ τῆς ἰδίας τραπέζης ἀποτάξας σφίσι τὴν δίαιταν. τί-
 σαιρες δὲ τῶν παιδῶν ἦσαν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γεγονότας γένους,
 καλοὶ τὰς ὄψεις καὶ ἀγαθοὶ τὰς φύσεις· ὧν τὸν μὲν Δανιὴλ-
 κλούμενον Βαλτάσαρ ὁ Βαβυλώνιος μετωνόμασε, τὸν δὲ Ἀνανίαν
 ὀνομασμένον Σεδράχ, Μισαὴλ δὲ τὸν ἕτερον κεκλημένον Μισάκ,
 καὶ τὸν λοιπὸν Ἀζαρίαν Ἀβδοναγῶ· οὗς καὶ τῶν ἄλλων ἦγον ἐντι-
 μοτέρους, δι' εὐφραν ἐπὶ σοφίᾳ προκίπτοντας. οὗτοι τοίνυν οἱ
 νεανίαι τοῦ προεστῶτος αὐτῶν ἐνούχου ἐδέοντο μὴ τοῖς ἐκ τῆς P I 118
 10 βασιλακῆς τραπέζης χορηγουμένοις αὐτοῖς διαιτῶν σφᾶς, ἀλλ'
 ὀσπρίοις καὶ φαίνεσι καὶ τοιούτοις ἄλλοις. ὁ δὲ δεδιέναι ἔλεγε
 μὴ τοιούτοις τραφόμενοι λεπυνθῶσι τὰ σώματα, καὶ παρὰ τοῦ
 βασιλέως διὰ τοῦτο αὐτοὺς κακῶθῃ. οἱ δὲ ἐφ' ἡμέρας δέκα οὕτω
 διαιτῆσαι αὐτοὺς παρικήλουν, καὶ εἰ μὲν μὴ μεταβάλλοιτο ἢ τῶν
 15 σωμάτων ἕξις αὐτοῖς, αὐτῶ διαιτῶν αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, εἰ δ'
 ἴδοι τὰ σώματι αὐτῶν ἰσχυαίνόμενα, τῆς προτέρας ἔχουσαι δια-
 τήσεις. πείθεται τοῖτοις ὁ τῶν παιδῶν προεστηκός, καὶ οὕτω
 ποιήσας ὡς οὐδὲν αὐτοὺς ἐκ τῶν τοιούτων τροφῶν παθόντας εἶδε,
 μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῶν ἄλλων θαλερωτέρους γεγονότας, ἀψύχους B
 20 αὐτοῖς προσῆγε τροφᾶς. οἱ δὲ λεπυνθέντος αὐτοῖς τοῦ τοῦός,
 πᾶσαν κατάρθρωσαν παιδείαν Χαλδαϊκὴν καὶ Ἀσσυρίον. ὁ δὲ γε
 Δανιὴλ καὶ περὶ κρίσεις ὄνειρων κατέτενε τὴν σπουδὴν.

Ἔτα ἐνύπνιον ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐξαίσιον θεουόμενος, καὶ
 τὴν κρίσιν τούτου κατὰ τοὺς ὕπνους μαθῶν, τοῦ τε ὄνειρου καὶ
 25 τῆς κρίσεως αὐτοῦ ἐπιλάθετο. Ἰωθεν οὖν μεταπεμφόμενος τοῦς

12 λεπυνθῶσι A, λεπυθῶσι PW.

14 μεταβάλλοιτο A, μετα-
 βάλλοιτο PW.

paedagogis tradidit, litteris et institutis Chaldaeorum erudiendos, victa de
 sua mensa illis constituto. fuerunt autem quattuor pueri regii generis et
 forma et ingenii praestantes, quorum Danieli Baltasaris, Ananiae Sedra-
 chi, Misaeli Misaeli, Azariae Abdenagi nomen fecit Babylonius, quibusque
 praecae caeteris honorem habuit ob indolem disciplinarum capacem. hi igitur
 adolescentes eunuchum cui parebant rogarunt ne sibi regiae mensae fer-
 cula praebentur, sed legumina, dactyli et alia id genus. ille cum se ve-
 reri diceret ne illo cibo extenuatis eorum corporibus ipse a rege male tractetur,
 tamen pueris potentibus ut decem diebus ita pascerentur et, si corpora
 sua non mutarentur, ita porgeret, sin extenuari videret, pristinum victum
 praebere, obtemperat. cumque non modo nihil eis decedere, sed vegetio-
 res etiam caeteris reddi videret, cibos inanimes eis praebet. ita subtili-
 ribus redditis ingenii, in omni doctrina Chaldaica et Assyriaca egregie
 profecerunt. Daniel etiam somniis coniciendis animum intendit.

Cum autem Nabuchodonosor mirabile somnium vidisset cum eiusdem
 enarratione, utriusque oblitus mane Chaldaeos vates et magos arecessit,
 Zonarae Annales.

Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καὶ μάγους, ἀπῆκει τοὺς τοὺς τὸ ἦρα
 τε εἰπεῖν αὐτῷ καὶ τὴν τούτου δῆλωσιν. οἱ δὲ αὐτὸν ἤθελον
 πρότερον εἰπεῖν τὸ ἐνύπνιον, καὶ οὕτως αἰτεῖν ἐξ ἐλευθέρων τὸ ση-
 μαινόμενον. ὠργισθῆ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς καὶ θάνατον ἀπάν-
 των κατεψηφίσαστο μὴ δύνασθαι λεγόντων εὐρησθῆναι τὸν ὄνειρον. 6

C τούτοις ὡς σοφοὶ καὶ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες καὶ συνεκλήθη-
 σαν καὶ συγκατεκρίθησαν. πρόσπεισι τοίνυν ὁ Δανιὴλ τῷ τῶν
 βασιλικῶν σωματοφυλάκων ἐξάρχοντι, καὶ ἤξιωσεν ἐπὶ μίαν νύκτα
 τὴν ἀναίρειν τῶν κατακρίτων διακρίθῆναι. "ἴσως γάρ" ἔφη "δι'
 αὐτῆς δεηθῆσθεμεθα τοῦ Θεοῦ καὶ γνωσόμεθα τὸ ἐνύπνιον." ἐν 10

W I 84 δωκεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν αἴτησιν. καὶ συμπαραλαβὼν ὁ Δα-
 νιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ συγγενεῖς παῖδας, ἰκέτευσε διὰ τῆς
 νυκτὸς τὸν Θεόν. δηλοῦται οὖν αὐτῷ θεόθεν καὶ τὸ ἐνύπνιον καὶ
 τὰ δι' αὐτοῦ σημαινόμενα. καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπῆκει πρὸς τὸν
 βασιλέα καὶ οἱ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔφη γνωρισθῆναι αὐτῷ καὶ τὸ ἦρα 15

D καὶ τὴν αὐτοῦ δῆλωσιν, ἔλεῖσαντος τοὺς ἀδίκως διὰ τοῦτο ἀπο-
 θανεῖν κινδυνεύοντας, "οὐδὲν δ' ἦντιν καὶ σὲ τὸν κτεῖναι θέλοντα
 ἀναίτως τοσοῦτους ἐξ ὧν ἀπῆκεις ἀδόνατα, ἃ μόνῃ τῇ Θείᾳ φύσει
 γνωστά. ἃ δ' ἐθεάσω τοιαῦτα εἶσιν. ἰδοὺκεις ὄραν ἀνδριάντα
 μέγαν ἰστώτα, οὗ χρυσὴ μὲν ἡ κεφαλὴ, οἱ δὲ ὄμοι καὶ οἱ βραχί- 20
 νες ἀργυροί, ἡ δὲ γὰρ γαστήρ μετὰ τῶν μηρῶν ἐκ χαλκοῦ, αἱ κνή-
 μαι δὲ καὶ οἱ πόδες ἦσαν μέρος μὲν τι σιδηρεῖοι, μέρος δὲ τι ὀστρά-
 κῖνοι. εἶτα λίθος ἐξ ὄρους ἀπορραγείς τῷ ἀνδριάντι ἔδοξεν ἐμ-
 πτεῖν καὶ συντρεφῆναι αὐτόν, καὶ λεπῦναι τὸν χρυσοῦν καὶ τὸν ἀρ-

2 αὐτῷ om A.
 20 οὐτόν A.

9 κατακρίθῆναι A.
 20 μέγαν ἰστώτα om A.

17 κτεῖναι post το-

somnium et eius explicationem ab eis flagitat. verum illis potentibus ut
 somnium prius enarraret ac tam demum diiudicationem postulareret, rex iras-
 tatus quod somnium se reperire posse negassent, omnes capitibus condemnat.
 inter hos et Daniel et tres pueri, ut homines eruditi, et vocati et una con-
 demnati fuerant. Daniel igitur regionum satellitum praefectum orat ut
 eadem damnatorum unam noctem differret: "fortassis enim" inquit "pre-
 catis deum somnium cognoscemus," mora impetrata, tribus cognatis adhi-
 bitis, pernox precatus deum, et somnium et eius significationem cognoscit.
 mane regem accedit, somnium et eius significationem a deo sibi reuelatam
 esse indicat, miserto eorum qui propterea insontes in capitis periculo es-
 sent; "nec minus tui ipsius" inquit, "qui tot occultis eras sine culpa, a
 quibus ea postulasti quae sciri ab eis non poterant ac soli naturae divinae
 sunt cognita. ea vero quae vidisti huiusmodi sunt. visus es videre sta-
 tum magnam hominis stantem, cuius caput esset aureum, humeri et bra-
 chia argentea, venter cum femoribus aereus, crura et pedes partim ferrei
 partim testacei. deinde lapsus ex monte abruptus visus illi staturae, cam-

γυρον και τὸν χαλκὸν και τὸν σίδηρον και τὸν δοτρακον ἐς τοσοῦ-
 τον, ὡς ἐπ' ἀνέμου ἐκλιμηθῆναι αὐτά. ὁ δὲ λίθος ἐδόκει ἀδ-
 ξησαι και εἰς τοσοῦτον μέγεθος προελθεῖν ὡς πῦσαν ἐπ' αὐτοῦ
 πεπληρωῦσθαι τὴν γῆν. οὗτος μὲν οἶν σοι ὁ δυνειρος· ἀ δὲ δη- P I 119
 5 λουταί σοι δι' αὐτοῦ, φροντίζοντι περὶ τῆς βασιλείας και τίς ἄρ-
 ξει μετὰ σέ, ταῦτα εἰσίν. ἡ μὲν χρυσοῦ κεφαλὴ οὐ τε εἶ και οἱ
 λοιποὶ βασιλεῖς τῶν Βαβυλωνίων, τὸ πολύλοβον δ' ὁ χρυσοῦ τῆς
 ἀρχῆς σου παραδηλοῖ· αἱ δὲ δύο χεῖρες και οἱ ἄμμοι διττὰς εἰκο-
 νίζουσι βασιλείας, ἐφ' ὧν ἡ ἑμῶν ἡγεμονία καταλυθήσεται· ἡ
 10 χαλκῆ δὲ γαστήρ και οἱ τοιοῦτοι μηροὶ βασιλεία δηλοῦσι χαλκὸν
 ἐνδεδυμένον, ὅς τοὺς ἑμᾶς καταλύσοντας καθαιρήσει· τὴν δ'
 ἐκείνου βασιλείαν αὐθις ἐτέρῳ καταπαύσει δυνατωτέρα· τοῦ τε
 γὰρ χρυσοῦ και τοῦ ἀργύρου και τοῦ χαλκοῦ ὁ σίδηρος δυνατά-
 τερος." ὁ μὲν γὰρ χρυσοῦς, και μᾶλλον ὁ καθαρώτατος, τοῦ
 15 ἀργύρου ἴσθι μαλακώτερος· ὁ δ' ἄργυρος τοῦ μὲν χρυσοῦ στι-
 γανώτερος, τοῦ δὲ χαλκοῦ τυγχάνει χαννότερος· ὁ δὲ σίδηρος B
 αὐθις και τοῦ χαλκοῦ στερεώτερος. κεφαλῆ μὲν οἶν ἡ τῶν Ἀσ-
 συρίων βασιλεία ἀπείκασται, ὡς προγενεσιτέρα τῶν ἄλλων και τῶ
 χρόνῳ προάγουσα. δευτέρα δὲ τὴν τῶν Μήδων και τῶν Περ-
 20 σῶν ἐκάλεσεν, αἱ τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν καθηγήκασιν. ὁ γὰρ
 Κύρος, ὡσπερ ἰστορηθήσεται, Πέρσης μὲν ἦν πατρώθεν, τοῖς
 δὲ Μήδοις προσῆκεν ἐκ τῆς μητρὸς· ὅς ἄμφω τὰ ἔθνη συμπαρα-
 λαβὼν και πολεμήσας τοῖς Ἀσσυρίοις τὴν αὐτῶν βασιλείαν κατέ-
 λυσε. τῇ θυαδί δὲ τῶν χειρῶν ἢ τῶν ἐθνῶν τοῦτων ἄμφοῖν δυὰς

2 post ἐκλιμηθῆναι A et Colbertens add και σποδασθῆναι. 14 και
 om A. 17 αὐθις om A.

que conterere, atque aurum argentum aere ferrum et testam ita comminuere,
 ut a vento dissiparentur; lapis vero in tantam molem excrescere, ut omnem
 terram impleret. et hoc somnium vidisti, cum de regno et successore im-
 perii sollicitate cogitares: quae vero eo significantur, haec sunt. aureum
 caput tu es et caeteri reges Babyloniorum: nam aurum imperii tui felicitatem
 innuit. duae vero manus et humeri duo regna repraesentant a quibus
 vester principatus destruetur. venter et femora aerea regem significant
 aere indutum, qui eos opprimet a quibus vos opprimendi estis. illius porro
 regnum ab alio potentiore destruetur: nam et auro et argento et aere fer-
 rum est durius. aurum enim, parum putum praesertim, est argenteo mol-
 lius; argentum, ut auro densius, ita aere laxius; ferrum porro aere etiam
 solidius est. capiti igitur regnum Assyriorum est comparatum, ut anti-
 quitas et vetustas caeteris. altero Medorum et Persarum regnum intelli-
 gitur, qui Assyriorum regnum everterant. nam Cyrus, ut post narrabitur,
 Persa patre, matre Medica natus, utriusque gentis armis Assyrios devicit,
 eorumque regnum evertit: duabus autem manibus duae gentes significantur.

εικονίζεται. τρίτην δὲ βασιλείαν τὴν τῶν Μακεδόνων καλεῖ τῷ χαλκῷ δὲ ταύτην ἀπεικασεν ὡς δυνατωτέραν, οἷα καὶ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν καταλύσασιν. καὶ διὰ μὲν τῆς κοιλίας ἡ Ἀλεξάνδρου μοναρχία ὑποτυποῦται, διὰ δὲ τῶν μηρῶν ἡ μετὰ θάνατον ἐκείνου τῆς βασιλείας διαίρεσις καὶ ὁ αὐτῆς μερισμός. τετάρτην δὲ βασιλείαν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐκάλεσεν, ἥ τὸν σιδήρον ἀπένευμε διὰ τὸ στερέμιον. ταῖς δὲ κνήμαις αὐτὴν εἰκόνισεν διὰ τὸ μετὰ χρόνον τῶν γὰρ ἄλλων μεγάλων βασιλειῶν μεταγενεστέρα ἡ τῶν Ῥωμαίων, καὶ αἱ κνήμαι δὲ καὶ οἱ πόδες τελευταῖα μέρη τοῦ σώματος. τὸ δὲ τῷ σιδήρῳ ἀναμιμῆχθαι τὸ δοτρακον αἰνίττεται τὸ ἰσχυρὰν μὲν τὴν βασιλείαν εἶναι, ἔχειν δὲ παρ' ἑαυτῆ καὶ εὐθραυστόν τι καὶ ἀνακί· τοιοῦτον γὰρ τὴν φύσιν τὸ δοτρακον, συγχεόμενον ἐκ πηλοῦ.

D 3. Εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀναγαγεῖν τις βουληθεῖ τὸ δραμα, ὅτε ἡ γεροσία καὶ οἱ δικτάτορες καὶ οἱ ἕπατοι καὶ οἱ δήμαρχοι καὶ ὁ δῆμος τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἀντείχοντο διοικήσεως, εὐρήσει πολλαχοῦ τὸν δῆμον τῇ γεροσίᾳ διαφερόμενον καὶ στάσεις ἐγειρομένας, ἄλλα μὲν τῶν τῆς βουλῆς διαταττομένων, ἄλλα δὲ τῶν τοῦ πλήθους ἀντισηγόντων, ὡς ἐκ τούτου μάχεσθαι τε ἀλλήλοισ καὶ σφίσι τὰ πράγματα διὰ τὴν διχόνοιαν ἔστιν οὐ ῥέπειν ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ ἀσθενέστερον. σιδήρῳ μὲν οὖν ἂν τις εἰκονίσῃ τὴν σύγκλητον

5 αὐτῆς AW, αὐτὸς P. 11 εἶναι τὴν βασιλείαν A. 12 γὰρ] μὲν A. 16 τῆς om A.

Fontes. Cap. 3. Quaedam sunt ipsius Z, inde a p. 214 v. 3 Daniel 2 cum Commentario Theodoretii p. 1092 1093. Iosephi Ant. 10 10 § 5.

tertium regnum est Macedonum, aeri comparatum utpote potentius, quod Persicum imperium destruxit; ac venter quidem Alexandrum refert, duo femora divisionem regni post eius obitum. quartum regnum est Romanorum, cui ferrum attribuit ob soliditatem, et tibias ratione temporis, quod caeteris magis imperiis sit posterius, quemadmodum crura et pedes extremae sunt partes corporis. iam testa ferro admista significat regnum illud, etiam robustum sit, tamen fragile aliquid et imbecillum habere adiunctum, cuiusmodi est testa limo constans.

3. Quod si quis hanc visionem ad priorem rei publicae statum, quo senes sanatum dictatores consules tribunos et plebem summa rerum fuit, referat, videbit plebem saepe motis seditionibus a patribus dissensisse, alia senatu, alia plebe decernente: unde cum inter sese pugnarent, res eorum ex discordia nonnunquam deteriores et imbecilliores exstiterunt. ac senatus cum ferro conferri queat ob animi gravitatem, plebs magistratibus et

διὰ τὸ τῆς γνώμης στερέμενον, δοτράκω δ' ἂν εἰκασθῆι τὸ πλη-
θος, ἀναμειγμένον ὄν τοῖς ἐν τέλει καὶ τῇ βουλή, διὰ τε τὸ συρ-
φετῶδες καὶ τὸ χαμαλληλόν (τοιούτων γὰρ ὁ πηλὸς ἔδεν τὸ δοτρα-
κὸν γίνεται) καὶ διὰ τὸ εὐμετάβολον καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ φρο-
νήματος. ἴωθεν γὰρ τὸ πλῆθος ἀστατεῖν ῥαδίως τε μεταίεσθαι καὶ P I 120
μεταβουλεύεσθαι· ταῦτα δὲ τις εὐρήσει πλειστάκις τῇ Ῥωμαίων
πολιτείᾳ συμβεβηκότα, ἐπιὼν τὰ περὶ ταύτης ἀρχαῖα συγγράμματα.

Εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν τῆς Ῥωμαϊκῆς πο-
λιτείας ἀναφῆροι τις τὴν διαφορὰν τῶν ὑλῶν καὶ τὴν μίξιν αὐτῶν,
10 ταῦτ' ἂν ἴσως λογίσαιτο, εἰ δὲ πρὸς τὴν ὑστέραν, ὅτι πρὸς μοναρχί-
αν ἔξ ἀριστοκρατίας μετήνεκτο Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, καὶ
πρὸς τὴν εἰσέπειτα τῆς βασιλείας κατάστασιν, καὶ τότε πλειστον
ἂν καταλάβοι τῇ πολιτείᾳ προξενήσουσιν βλάβην τὴν πρὸς ἀλλήλους
τῶν Ῥωμαίων διχνοίαν. ὃ τε γὰρ Καῖσαρ τῆς μοναρχίας δευ-
15 γνηθεὶς ἔμφυλλους πολέμους πρὸς τὸν Μάγνον Πομπήιον καὶ πρὸς B
τοὺς ἄλλους οἱ τῆς εὐθερίας ἀντεποιοῦντο τῆς παλαιᾶς συνεστή-
σατο, καὶ πρὸς τοὺς ἀνελόντας αὐτῶν ὁμοίας μάχαις ὁ Καῖσαρ
ὁ Ἀύγουστος καὶ ὁ Ἀντωνίος συνεκρότησαν, εἰτ' αὐτῶν ἄμφω πρὸς
ἀλλήλους οἵτοι περὶ τῆς αὐταρχίας διαφερόμενοι πολέμους βαρεῖς
20 κεινήκασιν, ἀμφοτέρωθεν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις φθειρομένων
ὁμογενῶν, κἀντιῦθεν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλαττουμένης δυνάμειος. καὶ
οὐδ' ἐν τοῖς μετέπειτα τὰς στάσεις λωφησάσας ἴδοι τις ἂν.

Εἰ δὲ τις πρὸς τὰς ὑστέρον βασιλείας τὴν τοῦ σιδήρου καὶ
τοῦ δοτράκου φύσιν παραβάλῃ, εὐρήσει πῆ μὲν ἰσχυρὰν τὴν τῶν
25 Ῥωμαίων ἀρχήν, πῆ δὲ ἀσθενεῦσαν καὶ τὸ πλεῖστον τῆς παλαιᾶς

4 τὴν A, διὰ τὴν PW. 6 Ῥωμαϊκῆ A. 11 ἔξ ἀριστοκρατίας
om A. καὶ A, εἰ καὶ PW. 25 ἀσθενεῦσαν] ἀμλοῦσαν C.

senatui admista, testae, cum ob vilitatem et humilitatem, cuiusmodi limus est unde testa conficitur, tum ob levitatem et infirmitatem consilii. est enim multitudo levi sententia, et facile huc atque illuc impellitur: quae, si quis Romanorum veteres annales evolvat, ei genti saepissime accidisse reperiet.

Haec igitur diversae materiae missionem ad primum rei publicae statum referenti in mentem venire queant: sin posteriorem imperii rationem spectes, re publica ex aristocratia in monarchiam commutata et ab imperatoribus occupata, etiam tum e Romanorum disensionibus multas ortas esse calamitates deprehendas. nam et Caesar cupiditate regni impulsus bellum civile cum Pompeio Magno et caeteris antiquae libertatis defensoribus gessit, et Caesar Augustus atque Antonius iidem bellum eius interfectori- bus intulerunt. qui deinde ambo inter sese, uter solus regnaret, certantes, gravia bella gesserunt, caesis utrinque civibus in praелиis, et Romanorum viribus imminutis. immo nec deinceps quiescisse seditiones videas.

Iam si ferri et testae qualitatem cum posterioribus regnis conferas, Romanum imperium ibi quoque partim firmum invenies partim imbe-

C ἀποβεβληκυῖαν ἐπικρατείας, καὶ πολλοστῶ νῦν μέρει τῆς παλαιᾶς
 κείνης περιγεγραμμένην ἡγεμονίας.

Τὰ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων βασιλειῶν ἐν τούτοις· ἡ δὲ
 λοιπὴ τε καὶ ἀκατάλυτος, ἦν ὁ λίθος εἰκόνιζεν ὃς ἄνευ χειρῶν
 ἐτεμήθη καὶ τὰς ὕλας ἐλέπτονεν ἐξ ὧν συνετέθειτο ἡ εἰκὼν, καὶ 5
 τὴν γῆν ἐπλήρωσεν ἅπασαν, ἦν εἰς τοὺς αἰῶνας ὁ προφήτης
 εἶρηκε μὴ διαφθαρέσεισαι, ἡ μὲλλουσα ἐπιφάνειαι εἶναι τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἧτις, τῆς σιδηρᾶς βασιλείας γενο-
 μένης ἀσθενεστέρως διὰ τὴν τοῦ δοτράκου ἐπιμειξίαν, ἀναφανή-
 σεται· ὅτε αὐτῶ τὰ πάντα ὑποταγήσεται, καὶ βασιλείας ἀτελευ- 10
 τήτου τε καταξυώσει καὶ ἀδιαφθόρου τοὺς ταύτης ἀξιολογῶντα ἑαυτοῦς
 D καταστήσαντας. λίθον γὰρ εἶωθεν ἡ γραφὴ καλεῖν τὸν Χριστόν.
 ὃ τε γὰρ Δαβὶδ "λίθον ὃν ἀπεδεκμάσαν οἱ οἰκοδομοῦντες" ἔφη,
 "οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας," καὶ ὁ Ἡσαΐας ἐκ προσώπου
 φησὶ τοῦ θεοῦ "ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀχρογωνιαῖον." καὶ 15
 ὁ μέγας Παῦλος ἀχρογωνιαῖον καλεῖ τὸν Χριστόν, ἐφ' ᾧ ἐκοικο-
 δομηθῆναι τοὺς πιστεύσαντας ἔγραψε. καὶ πάλιν λέγει "θεμέλιον
 ἕτερον οὐδεὶς δύναται θεῖναι πρὸς τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς
 Χριστός." καὶ αὖθις ἐτέρωθι "ἔτινον ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
 θούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός." καὶ πέτρα δὲ σκαν- 20
 P I 121 δάλον καὶ λίθος προσκόμματος λέγεται, καὶ πολλοῦ ἂν εὐφραδίη

1 καὶ] ἡ A. 5 συνετέθειτο A. 11 καὶ ἀδιαφθόρου ἀξιώσει A.
 13 Δαβὶδ] Ps. 118 22. 14 ἐγενήθη A, ἐγενήθη PW.
 Ἡσαΐας] 28 16. 16 φησὶ om A. 16 Παῦλος] ad Eph. 2 20.
 ante καλεῖ A add αὐτόν. 17 λέγει] 1 Cor. 3 11. 18 post
 Ἰησοῦς PW add ὁ, om A Theodoretus. 19 ἐτέρωθι] 1 Cor. 10 4.

cillum, amissa maxima parte potentiae veteris, vix reliquiis quibusdam retentis.

Atque haec de quattuor regnis: restat illud quod non est ever-
 tendum, lapide sine manibus exciso adumbratum, comminente materias
 quibus imago constabat, et universam terram implente, quodque pro-
 pheta dixit nullo aevo perituro. hoc Christi domini nostri adventum
 significat, qui, cum regnum ferreum ob testae admirationem factum fuerit
 imbecillus, apparebit: cum ei subiciantur omnia, regnoque infinito et
 non perituro dignabitur eos qui se illo dignos praebuerunt. lapidem
 enim scriptura Christum solet dicere. nam et David "lapis" inquit,
 "quem reiecerunt aedificantes, in caput anguli translatus est," et Esaias
 sub persona dei dicit "ecce pono lapidem in summo angulo." divus
 Paulus item angularem lapidem Christum vocat, cui inaedificatos esse
 credentes scribit. atque iterum "aliud" inquit "fundamentum nemo iaciet
 praeter id quod iactum est, Iesum Christum." item alibi "bibebant de
 spiritali consequente eos petra, qui est Christus." ad haec petra
 scandali et lapidis offensionis dicitur; multaque praeterea loca invenias

λίθος καὶ πέτρα κεκλημένος ὁ κύριος. τὸ δ' ἄνευ χειρῶν τη-
 θῆναι τὴν ὄπῃ φύσιν αὐτοῦ γέννησιν προειδήλου, τὴν ἄνευ σπο-
 ρᾶς, τὴν γαμικῆς ἑμιλλίας χωρὶς. ἕρος μὲν γὰρ ἦ τοῦ Ἰουδα
 νομοθετῆ φιλῆ, ἔξ ἧς ὁ Δαβὶδ· λίθος δὲ ὁ Χριστός, τηθηδὺς
 5 ἔξ αὐτῆς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον· ἄνευ δὲ γε χειρῶν, ὅτι μὴ κατὰ
 τοὺς φυσικοὺς προήλαθε θιαμοὺς; ἀλλ' ἔξ ἀπειράνδρου καὶ ἁγίας
 γαστρὸς. ὃς μικρὸς μὲν ἰδοῦκεν πρότερον διὰ τὴν φύσιν τῆς W I 86
 ἀνθρωπότητος, προῦν δὲ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν τῆς οικίας
 δόξης ἐπλήρωσε, καὶ ἔτι μᾶλλον πληρώσει κατὰ τὴν μέλλουσαν
 10 αὐτοῦ ἐπιράνθειαν. B

Ὁ μὲν οὖν προφήτης τό τε ἐνύπνιον τῷ Ναβουχοδονόσορ
 ἀπήγγειλε καὶ τὴν ταύτου σύγκρισιν ἀνεκάλυψεν, ὃ δὲ θαυμάσιος
 ἐπὶ πρόσωπον ἔπιεσε καὶ τῷ Δαβὶδ προσεκόνθησε καὶ θύειν αὐτῷ
 διατάξατο, οὐκ ἐκείνῳ τὴν ἄποσιν ἀπονέμων τιμὴν ὃ ἀλαζῶν
 15 ἐκείνος καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τῷ παρ' ἐκείνου θρησκευομένῳ
 θεῷ. ἔφη γάρ "ἐπ' ἀληθείας ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτός ἐστι θεὸς
 θεῶν καὶ κύριος βασιλέων καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια." δόματα
 τὰ αὐτῷ παρέσχε πολλά, καὶ πάσης τῆς Βαβυλωνίως κατέστησεν
 ἄρχοντα, καὶ Βυλτάσαρ αὐτὸν ἐπωνόμασε, τὴν προσηγορίαν
 20 αὐτῷ δέμενος τοῦ οἰκείου θεοῦ.

4. Ἐἴτα χρύσειον ἀνδριάντι στήσας πηχέων μὲν τὸ ἄνω C
 ἔξῆκοντα πλάτος δὲ ἔξ; συνεκάλεσεν ἔξ ἀπάσης αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς

5 γε om A. 16 ἔφη] Dan. 2 47.

FONTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 10 10 § 5—11 § 2. Daniel 3 et 4.
 Theodoretus in Dan. 5 p. 1168.

ubi dominus petra et lapis appellatur. quod autem is sine manibus ex-
 cisus est, id ortum eius naturam superantem indicat, sine semine et
 coniugali congressu. nam mons putari queat Iudaica tribus e qua ortus
 fuit David, lapis autem Christus secundum humanitatem ex ea excisus,
 sine manibus, quis non lege naturae prodit sed ex utero radi viri et
 sancto. qui priusquam parvus est visus ob naturam humanam, in pro-
 gressu vere terram omnem suae gloriae implevit, magis etiam impleturus
 futuro suo adventu.

Propheta igitur et somnium Nabuchodonosori exposuit, et com-
 parationem eius revelavit. qui coniecturam sollertiam admiratus, pronus
 in faciem cecidit, et sacrificari Danieli iussit, non ipsi omnem illum
 honorem tribuens, homo superbus et arrogans, sed deo qui a Daniele
 colebatur: dixit enim "vero deus vester deus est decorum et dominus
 regum et arcanorum revelator." datisque multis muneribus Daniele
 totius Babylonis principem constituit, nomine Baltasaris (sic deus eius
 vocabatur) iudite.

4. Deinde auream statuam cubitos altam sexaginta, istam sex-
 cingit, principes ex omni suo imperio convocat, auditaque tuba pre-

τοὺς πρώτους, προστάξας ὅταν ἀκούσῃσι τῆς σάλπιγγος τότε πεισύντας προσκυνεῖν τὸν ἀνδριάντα, τοὺς δ' ἀπειθήσαντας εἰς τὴν τοῦ πυρός ἐμβληθῆναι κάμινον, ἣν ἐκεῖ μεγάλην ἐξέκασε καὶ σφοδράν. πάντων οὖν προσκυνούντων οἱ τρεῖς νεανίαι, οὓς συγγενεῖς τοῦ Δανιὴλ ἡ ἱστορία παρέδωκε, μὴ παραβῆναι τὰς πάτρια θείλους οὐ προσεκύνησαν. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν κάμινον D αὐτίκα ἐβλήθησαν· τὸ δὲ πῦρ ἐκείνων οὐχ ἤφατο, ἀλλ' ἰστώτες ἐν μέσῳ τῆς ἀνποστάτου φλογὸς ἐκείνης ὕμνον ἀνέπεμπον τῷ Θεῷ. συνιστήκει δὲ τοῖς τρισὶν ἐκείνοις καὶ τέταρτος· ἄγγελος δ' ἦν συγκαταβὺς αὐτοῖς καὶ τὸν φλογερὸν ἐκείνον ἀέρα μετα- 10 τρέπων εἰς αὔραν ὑρραῶδη. ταῦτα ἐξέστησαν τὴν θηριώδη ψυχὴν τοῦ βασιλέως ἐκείνου καὶ ἀτεράμονα, καὶ τὸν τόπον ἀφείλ προύσαι καὶ ἐξ ὀνόματος τοὺς νεανίας καλεῖ καὶ τὸν θεὸν αὐτῶν εὐλογεῖ, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τιμῆς ἀξιοῖ καὶ ἡγεμόνας τῶν ἐν Βαβυλῶνι πάντων Ἰουδαίων καθίστησιν. 15

Ἄρα δὲ μετ' ἄλλων ὁ Ἀσούριος ἐκείνος ἐνὸπνιον ἕτερον. δένδρον ἑώρα μέγα τε καὶ τῆς γῆς περιέχον τὰ πέρατα, φύλλοις P I 122 ὠραιζόμενον καὶ βριθὸν καρπῷ. ἐπ' αὐτὸ δὲ κατεσκήνον τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ τὰ πετεινὰ ἐν τοῖς κλάδοις κατῴκει αὐτοῦ. ἴτα Ἴρ εἶδεν οὐρανόνθεν ἐλθόντα καὶ ἐν ἰσχύϊ φωνήσοντα "ἐκκό- 20 ψατε τὸ δένδρον, καὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ ἐκτίλατε, καὶ τὰ φύλλα ἐκτινάξατε, καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, πλὴν ἴασατε τὴν φυῆν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ· καὶ ἐν θεσμῷ σιδηρῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ

12 τοῦ βασιλέως om A.

ἀτεράμονος A.

stratos illam adorare, qui non paruisent in caminum ignis conici iubet, quem ibi magnum et vehementem incenderat. quam cum adorarent omnes, tres illi adolescentes, quos historia cognatos fuisse Danielis tradidit, patria instituta violare nolentes, non adorarunt. Itaque statim in caminum coniecti sunt: verum ignis eos non attingit, sed stantes in medio flammae intolerabilis hymnum cecinerunt deo. adstitit tribus illis et quartus: is angelus erat, qui una cum eis descenderat, et ardentem illum aerem in auram roscidam commutabat. haec ismanem et atrocem regis animum ita obstupescerunt, ut seposito fastu accedens adolescentes nominatim vocaret, et eorum deo collaudato ipsos honore afficeret et principes omnium Iudaeorum qui Babylone erant crearet.

Non multo post idem Assyrius aliud somnium videt huiusmodi. arbor erat magna extremitates terrae amplectens, foliis ornata et fructu gravis, sub qua bestiae agrestes degobant, et volucres in ramis eius nidificabant. deinde Ir cernit caelo egressum, qui contenta voca clamaret "excidite arborem et ramos eius evellite et folia decutite et fructum eius dissipate, verum stirpem radicem eius relinquite: et in vim

τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ θρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ ἀλλιωθήσεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἢ μερίς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται, καὶ καρδία θηρίου δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ἐπὶ καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπ' αὐτόν." ταύτην ἰδὼν τὴν ὄψιν 5 συγκρατεῖ πάλιν τοὺς μάγους καὶ τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνίους καὶ ζητεῖ μαθεῖν τὰ δι' αὐτῆς σημαίνόμενα. ἠπόρουν δ' ἐκεῖνοι καὶ B οὐκ εἶχον λέγειν τοῦ ἐνύπνιου τὴν δῆλωσιν. εἶτα πάλιν καταφύγει ἐπὶ τὸν Δανιὴλ καὶ διηγείται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον καὶ ἤξιος λέγειν τὸ σῆμα "δύνασαι γάρ" φησί, "ὅτι πνεῦμα θεοῦ 10 ἄγιον ἐν σοί." ὁ δὲ "κύριε μου" φησί "βασιλεῦ, τὸ ἐνύπνιον τοῦτο τοῖς μισοῦσί σε." εἶτα τὴν σημασίαν ἐξηγεῖται αὐτῷ καὶ φησί "τὸ δένδρον τὸ μέγα, ὃ ἐώρακας, σὸ εἰ ὡ βασιλεῦ, ὅτι ἐμειγαλύνθη καὶ ἰσχυρὰς, καὶ ἡ μεγαλοσύνη σου ἐφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ κυρία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς" (μεγαλο- 15 σύνην δὲ τὴν τοῦ τοῦ ἐκάλεσεν ἐπαρσιν καὶ τοῦ φρονήματος τὸ ἀπέρρογκον). "ὅτι δὲ εἶδες Ἴρ ἄγιον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντα" W I 87 (τούτῳστιν ἄγγελον θεῖον· τὸ γὰρ Ἴρ ἐξελληνιζόμενον τὸν ἐρηγο- C ρότα δηλοῖ, δι' οὗ τὸ ἀσώματον ἐπαυλίνεται· ὁ γὰρ σῶμα περι- κείμενος ἐν ῥῶ δουλοῦται, ὁ τούτῳ δὲ μὴ δουλεύων ἀσώματον 20 ἔχει φύσιν) "ὅτι τοῦτον τὸν ἐρηγορότα" φησί "ἐκεῖνον εἶδες φωνήσαντα ἐκκοπῆσαι τὸ δένδρον, ἐαθῆναι δὲ τὴν φυτὴν τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ, ἔκτισε τῆς βασιλείας μὲν ἐκπεσεῖν καὶ τῆς πρὸς ἀνθρώπους κοινωνίας ἐκδιωχθῆναι, θηρίοις δὲ

4 αὐτό A: LXX αὐτόν. 16 Ἴρ εἶδες A.

culo ferreo, in herba terrae et in rore caelesti habitabit, deget cum bestiis, cor eius ab hominibus alienabitur et cor bestiae ei dabitur, et septem tempora super eo mutabuntur." hac visione conspecta rursus sapientes et magos Babylonios convocat, eius significationem scire cupiens. qui cum aestuarent nec significationem somnii reperirent, iterum ad Danielem confugit, narratoque somnio expositionem eius requirit: id eam posse, cum sanctus domini spiritus in eo sit. tum ille "domine mi rex" inquit, "somnia istud in eos vertatur qui te oderunt." deinde significationem ei exponit hoc modo "arbor magna quam vidisti, rex, tu es, quia magnus et potens evasisti, ac magnitudo tua caelum attingit, et dominatus tuus ad terrae extremitates protenditur" (magnitudinem autem vocabat elationem animi et fastum); "quod autem Ir sanctum vidisti de caelo descendente" (id est divinum angelum: nam Ir vigilantem declarat, quo natura incorporea innuitur: nam cui corpus est, is somno succumbit; qui non, natura est corporis experte) "quoniam igitur vigilantem illum clamantem vidisti ut arbor excinderetur et stirps radicum eius relinqueretur etc., futurum est ut regno excidas et commercio hominum pulsus inter bestias degas, gramine vescens. regnum

συναλλεσθαι καὶ χέρτιον λαθῆιν, μὴ μόντοι πάντη στερηθῆναι τῆς βασιλείας, ἐπινασώθῃναι δέ σοι αὐδῆς αὐτῆν·” τούτου γὰρ εἶναι σημαντικὸν τὸ τὴν φωνὴν τῶν ῥιζῶν λαθῆναι τοῦ δένδρου.

D τοιαύτην τῷ Ναβουχοδονόσορ ὁ Δαυιὴλ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὄραματος ἐποιήσατο. καὶ γέγονε πάντα κατὰ τὸν θεῖον χρηματισμὸν, 5 καὶ μανίαν προσῆσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος διὰ τὸ ἀλαζονικὸν τε καὶ ὑπερήφανον καὶ ἐπὶ τῆς ἐρήμων διατρίψις ἐπαιτίαν, οὐδενὸς ἐπιδικημένου τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάλιν ἀπολαμβάνει αὐτῶν ἰλειωσάμενος τὸν θεόν. ἔτη δὲ τρία βασιλεύσας καὶ τεσσαράκοντα τελειοῦται. μεμῆσθαι δὲ αὐτοῦ ὁ Ἰώσηπος λέγει καὶ πολλοὺς τῶν 10 ἀρχαίων ἰστορικῶν, τὸν τε Βηρωκὸν καὶ τὸν Μεγασθένη καὶ τὸν Διοκλέα καὶ τὸν Φιλβατρατον.

P I 123 Τούτου δὲ τελευτήσαντος Εὐλιᾶ Μαροδάχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρῶτος τὴν ἀρχὴν διαδέχεται. ὅς αὐτίκα λύει μὲν τῶν 15 δεσμῶν τὸν βασιλέα Ἰωακίμ τὸν καὶ Ἰερονίαν καλούμενον, ὃν καθαιρηγμένον εἶχεν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τιμῆς ἄξιον, δίδωσι δὲ καὶ δωρεὰς αὐτῷ καὶ ὁμοδίαιτον εἶχε διακωνῆς.

5. Καὶ τούτου δὲ παρελθόντος εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετῆλθεν ἡ βασιλεία Βαλτάσαρ καλούμενον, κατ’ οὗ Κῆρος μετὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων ἰστράτευσεν. οὗτος γὰρ πότον 20 ποιήσας τοῖς μεγιστῶσιν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν παλλακῶν κατακαίμενός τε καὶ μεθύσόμενος, ἐκέλευσεν ἐπιχθῆναι τὰ σκεύη τὰ

1 τῆς βασ. στερηθῆναι Α. 2 σοι δὲ Α. 10 Ἰώσηπος] Ant. 10 11 1. 13 μαροδάχ A Theodoretus, Μαροδάχ PW. 15 Ἰερονίαν Iosephus et Theodoretus.

Fontes. Cap. 6. Daniel 5 et 6 cum Theodoretii Commentariis. Iosephi Ant. 10 11 § 2 — § 7.

tamen non penitus amittes, sed in integrum restitutus recipies:” id enim significari stirpe radicum relicta, sic igitur visionem Nabuchodonosori Daniel exposuit. et omnia facta sunt secundum divinum oraculum: nam rex furere percitus ob arrogantiam et superbiam, post septem annos in desertis exactos regnum interea a nemine occupatus recipit, placato deo. et cum annos quadraginta tres regnasset, meritar. huius multos etiam ex veteribus historicis, Barosum Megasthenem Diodorem et Philostratum, meminisse Iosephus refert.

Huius defuncto filius natus maior Evilad Marodach in imperio succedit. qui regem Iochimum (idem et Iechonias appellatur) a Nabuchodonosore in vinculis habitum solvit et honorifice tractat, numeribus efficit, et perpetuum convictorem habet.

5. Hoc quoque mortuo regnum ad fratrem eius Baltasarem transit, qui Cyri ductu et auspicio a Persis et Medis est oppugnatus. hic precibus ad compositionem iuvatur, cum concubinis suis accumbens atque

ἐπεὶ δὲ ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπέλασεν καὶ τοὺς οἰκίους θεῶς ἀνατίθεικε· κομισθέντων δ' ἐκείνων, οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ οὐκ ἐχρήσατο, αὐτὸς ἐκέχρητο τούτοις, καὶ μεταξὺ πίνων ἐβλασφήμει κατὰ τοῦ θεοῦ. ἤρᾳ τοίνυν ἀστράγαλον ἐκ τοῦ τοίχου προΐοντα χερσὶς ἀνθρώπινης καὶ γράφοντα ἐπὶ τὸ κονίωμα τοῦ τοίχου· καὶ ἐξίστη, καὶ ἡ μερρῆ αὐτοῦ ἔλλοιψήθη. καὶ τοὺς Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καλέσας τὴν τῶν γραμμάτων ἀπήτει δῆλῳσιν, καὶ ἀμοιβὰς μεγάλας δώσειν ἐκήρυξε τῷ σαφηνίσοντι τὴν σημασίαν αὐτῶν· ἀλλ' ἦσαν ἄγνωστα πᾶσι τὰ γεγραμμένα.

10 ἄδνμουῖντα δὲ τὸν βασιλέα καὶ τεταραγμένον· ἰδοῦσιν ἡ μάμμη αὐτοῦ ἔφη ὡς "εἰ μεταπιμψθῆ Βαλτάσαρ ὁ Τουδαῖος, θεὸς καὶ τῷ Ναβουχοδονόσορ πολλὰ ζήτησαν ἂ ἔτερος ἐκφράσαι οὐδὲς ἠδύνατο, ἐκεῖνός σοι τὸ ἀπόρητον τούτων τῶν συλλαβῶν σημαίνει· ἴσκι γὰρ πνεῦμα ἅγιον θεοῦ ἐν αὐτῷ." ἀρτίκα τοίνυν καλέσας

15 τὸν Δανιὴλ ὁ κρατῶν ἡξίου δαλοῦν αὐτῷ περὶ τῶν γραμμάτων, C καὶ μὴ ὑποσταλῆναι κἄν εἰς σκωθροπὸν τὸ ὑπ' αὐτῶν σημαίνμενον· καὶ γέρας δώσειν αὐτῷ ἐπηγγέλλετο πορφύραν ἐνδοθεῖσθαι καὶ περιανχένιον χρύσειον, καὶ τὸ τρίτον τῆς ἀρχῆς μέρος.

Δανιὴλ δὲ τὰς μὲν δωρεὰς παρητήτετο, μηνύειν δ' ἔλεγεν αὐτῷ

20 τὰ γεγραμμένα τοῦ βίου καταστροφὴν, ὅτι μὴδ' οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ δε' ἀτίθειαν ἐκολάσθη ἐσωφρονισθῆ αὐτὸς, ἀλλὰ τοῖς σκεύεσι τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν παλλακῶν εἰς διακονίαν ἐχρήσατο. τὰ μὲν οὖν γράμματα ἀνεγίνωσκεν οὕτως "μανὴ θεὸς φάρε,"

4 ἐκ τοῦ τοίχου om A.

B σαφηνίσοντι A, σαφηνίζοντι PW.

12 οὐδαὶς ἐκφράσαι A.

14 post καλέσας A add βαλτάσαρ.

16 ὑπ' αὐτῶν A.

19 ἔλεγε τὰ γεγραμμένα αὐτῷ A.

inebriatus, sacra vasa, quae Nabuchodonosor Hierosolymis direpta diis suis consecravit, afferri iubet, atque iis utitur, quorum usu pater abstinerat. dumque inter pocula blasphemavit deum, videt articulum humanae manus e pariete prodeuntem in tectorio parietis scribere. quo conspecto obstupescens toto corpore cohorrui, et Chaldaeis ac magis accessitis, magnis propositis muneribus sententiam litterarum ab eis requirit: sed scriptura illa ignota erat omnibus. quamobrem avia regem tristem conspiciens et perturbatum ait "si Baltasar Iudaeus accessatur, qui et Nabuchodonosori multa significavit quae nemo alius explicare poterat, is arcanum syllabarum illarum declarabit: est enim sanctus dei aditus in eo." statim igitur rex Danielem accessi iubet, flagitans scripturas illius declarationem, citra dissimulationem omnem, etiam tristo aliquid portenderet: daturum pollicitus gestandae purpurae et torquis aurei iam et tertiam regni sui partem. Daniel vero muneribus recusantis dicebat scripturam ei obitum portendere, quod ne paterna quidem impietatis poena factus esset modestior, sed divinis vasis cum concubinis ad ministerium esset usus. litteras vero ita legebat "esane ihakel phares:"

τὴν δὲ τούτων σημασίαν ἐρμηνεύων ἔλεγεν "ἤριθμησεν ὁ θεὸς τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου καὶ τῆς ἀρχῆς σου, καὶ εἰς ἄγαν βραχὺ περιέστη." Ἐξελληνιστομένη γὰρ ἡ λέξις λέγοιτ' ἂν ἀριθμός. οὕτω μὲν οὖν ἠρμηνεύσει τὸ μαθή, τὸ δὲ γε θεκέλ σημαίνει ἔρη σταθμόν. "στήσας οὖν τὸν ὄρον τῆς βασιλείας σου ὁ θεός, καταφέρεισθαι ταύτην δηλοῖ καὶ κεκλάσθαι." καὶ κλάσμα γὰρ τὸ W I 88 θεκέλ σημαίνει καθ' Ἑλλάδα διάλεκτον. τὸ δὲ φαρὲς διαίρεισιν ἐρμηνεύων ὁ προσφῆτης (τοῦτο γὰρ εἰς Ἑλληνα φωνὴν ἡ λέξις μεταγομένη δηλοῖ) διαίρεισθαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔλεγεν εἰς Πέρσας καὶ Μήδους παρὰ θεοῦ. τὰ μὲν οὖν ἐν τῷ τοίχῳ 10 γεγραμμένα οὕτως ἀνέγνω ὁ Δανιήλ, καὶ τοιαύτην τὴν τῶν συλλαβῶν κείνων ἐποίησατο σύγκρισιν, τὴν ἐρμηνείαν δηλαδὴ τὸν δὲ βασιλεὺς λύπη κατέλαχε. καὶ μετ' ὀλίγον ἡ τοῦ προσφῆτου P I 124 ἐβέβηκε πρόβρησις, Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπ' αὐτὸν ἐλάσαντος, ὅφ' οὐ ἦ τε Βαβυλῶν ἐλήφθη καὶ ὁ Βαλτιάσαρ ἐν τῇ 15 ἀλώσει ἀνήρητο. εἰσὶ δ' οἱ κατὰ τὴν νόκτα κείνην, καθ' ἣν τὸν ἀστράγαλον τὸν γράφαντον ἐθεύσατο, φασὶ καὶ τὴν πόλιν αἰρεθῆναι κακείνον ἀναίρεισθαι.

Μετὰ δὲ τὴν τῆς Βαβυλώνος ἄλωσιν ὁ προσφῆτης Δανιήλ παρὰ Δαρείου τοῦ Μήδου, δεῦ καὶ Κναξάσης ἠνόμιστο καὶ 20 μητρὰδελφος ἦν τοῦ Κύρου, υἱὸς ὢν Ἀστυάγου τοῦ βασιλευσάντος Μήδου, εἰς Μηδίαν μετήνεκτο καὶ πάσης ἡξιοῦτο τιμῆς. οὕτω δ' ἔχων ἐφθονήθη παρὰ τῶν ἐν Μήδοις ὑπερεχόντων, καὶ

3 περιέστη A, περιέστησεν FW. γὰρ A, καὶ FW. 6 καὶ κλάσμα γὰρ] haec de vocabulo φαρὲς Iosephus. 7 δὲ add A. 16 εἰσὶ δ' οἱ] scilicet Daniel 5 30 et Theodoretus p. 1173. 21 υἱὸς — Μήδων om codex Colberteus.

quarum significationem sic interpretabatur "numeravit deus tempus vitae tuae atque imperii tui, cuius perparum superest." nam vocabulum mune est numerus. sic igitur illud interpretabatur, thekel autem stateram. "itaque ponderato regni tui tempore deus deorsum illud vergere innuit et fractum esse." nam thekel etiam fragmen significat. p̄ares divisionem interpretabatur, quod regnum eius inter Medos et Persas a deo distribuendum esset. scripturam igitur parietis cum ita legeret itaque syllabas istas componeret sive interpretaretur, rex maiore affectus est. nec diu post prophetae praedictio eventu est comprobata, cum illi Cyrus Persarum rex bellum inferret, a quo et Babylon capta est et Baltasar in captivitate urbis interfectus. sunt qui asserant eadem nocte, qua visus esset articulus scribens, et Babylonem captam et regem caesum esse.

Post urbis captivitate Daniel a Dario Medo, qui et Cyaxares nominabatur, Cyri avunculo et Astyagis Medorum regis filio, in Mediam translatus omni honore afficiebatur. qua de causa Medorum principes

μηχανῶνται τρόπον καθ' ἑν ἤλασαν ἀπολλύσαι αὐτόν. ὄρῶντας γὰρ αὐτόν τρεῖς τῆς ἡμέρας προστυχόμενον τῷ θεῷ, προσίαισι τῷ Β Κραξίῳ τῷ καὶ Δαρείῳ, ἀξιούντες αὐτὸν θεῖναι νόμον ἵνα ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας μὴ τις ἢ τοῖς θεοῖς προσευχόμενος εἴη μήτ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως δεόμενος, καὶ τὸν μὴ τὸν νόμον φυλάξαστα εἰς τὸν τῶν λέοντων λάκκον ἐμβάλλεσθαι. ὁ δὲ τὸ κατὰ τοῦ Δανιὴλ παρ' αὐτῶν τυρωόμενον ἀγνοήσας προτίθειαι πρό- γραμμα τὰ εἰρημένα διαταττόμενον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἠρέμουν κατὰ τὸ θέμισμα, Δανιὴλ δὲ κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ἤρχετο τῷ 10 θεῷ. καὶ οἱ σατραῖπαι κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀπήτουν εἰς τὸν λάκκον αὐτὸν τῶν λέοντων ἐμβάλλεσθαι. βληθέντος δ' ἐκεῖ τοῦ προφήτου, τὸν ἐπὶ τοῦ στομίῳ λίθον σφραγίσας ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν. ἀγνωτῶν δὲ C καὶ ἄλγῶν ἄνθρωπος τὴν νύκτα διήγαγεν· ἤλπιξε μὲν γὰρ μὴ βλα- 15 βήσεσθαι τὸν Δανιὴλ ὑπὸ τῶν θηρίων, εἰδὼς ὅτι πνεῦμα ἕγων θεοῦ ἔστιν ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὅμως δειλιῶν ἠγωνία μὴ τι αὐτῷ συμβαῖη κακόν, μὴ πάνυ γινώσκων οἷα βάρβαρος τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ἄρτι δ' ἡμέρας ἀναλαμπάσης τῷ λάκκῳ ἐπίστη καὶ ἐκά- λει τὸν Δανιὴλ· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνελευσθῆναι 20 τὸν προφήτην αὐτίκα ἐκέλευσε, καὶ ἄτιγῃ τοῦτον καὶ σῶον βλέ- πων ἐξίστατο. τῶν δὲ κατεπόντων αὐτοῦ τροφῆς κεκορημένους εἶναι λεγόντων τοὺς λέοντας καὶ διὰ τοῦτο μὴ θῆξαι τοῦ Δανιὴλ, μισήσας αὐτοὺς τῆς ποτηρίας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸ κατὰ τοῦ προ- D φήτου μηχανήματα καὶ τὸν δόλον ἐκείνων συνείς, διαψιλῆ παραιτι-

3 Κραξίῳ] Ἀστωάγη codex Colbertus. ἔν' Α. 14 ἤλπιξε Α, ἤλασε ΡW.

ei invidentes insidias parant vitae eius. nam cum eum quotidie ter domum adorantem viderent, Cyaxari sive Dario auctores sunt forendae legis ut intra dies triginta neque deos adoret quisquam neque ipsum regem oret: quam legem qui violasset, in caveam leonum coniciendum. rex, qui ignoraret illud in perniciam Daniellae strui, edictum huiusmodi proponit. ac caeteris secundum edictum quiescentibus Daniel, qui de more deo supplicabat, a satrapis delatus bestiis obicitur. rex lapide quo cavea claudebatur signato discedit, eoque noctem insonnem agit sollicitus et dolens. nam etsi Danielem a bestiis non laesum iri sperabat, quippe quem sancto dei spiritu praeditum sciret, non tamen tranquillo esse animo poterat, metuens ne quid ei accideret, nec dei potentiam, ut homo barbarus, satis intelligens. statim vero ut diluxerat ad caveam leonum accedit, Danielem vocat: respondentem extrahi iubet, intactum et salvum videas obstupescit. sed cum delatores dixissent, leones ob avaritatem illum non attigisse, improbitatis illorum odio, intellecta fraude atque insidiis quas prophetae struxerant, affatim bestias pasci

Θῆραι τροφήν τοῖς θηρίοις προσέταξε, κεκορεσμένων δ' ἤδη τοῖς τοῦ προφήτου κατηγόρους εἰς τὸν λάκκον τῶν θηρῶν ἐμβληθῆναι προσέταξεν, "ἵνα γινώμεν" εἰπὼν "εἰ διὰ κόρον αὐτῶν οἱ λέοντες οὐ προσψάουσιν." διασπαραχθέντων δ' εὐδὲς τῶν ποιηρῶν κείνων ἀνδρῶν δῆλον ἅπασιν γέγονεν ὡς θεία τις δύναμις τὸν Βασιλῆα συνετήρησε, τοὺς θῆρας φημίωσασα. διὸ καὶ τὸν τοῦ προφήτου θεὸν ὁ βασιλεὺς ἐμεγάλανε, κάκεινον ἐν τιμῇ πεποίητο πλείονι.

6. Ταῦτα μὲν οὖν συμβέβηκεν ὕστερον· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ ἐνόπνιον ὁ προφήτης εἶδεν. ἦν δὲ 10 τοιοῦτον τὸ δράμα. τέσσαρα ἐδόκει θηρία ἀνέναι ἐκ τῆς θαλάσσης, ὧν τὸ πρῶτον λεαίνης εἶχε μορφήν καὶ πτερὰ ὡσεὶ ἀετοῦ, P I 125 δ καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῷ. ἡ μὲν οὖν θάλασσα τὸν ἀνθρώπινον ἐδήλου βίον τὸν πολυκύμαντον καὶ πλείστας καὶ συνεχεῖς 15 W I 89 μεταβολὰς δεχόμενον καὶ περιτροπὰς, τὸ δὲ θηρίον ἡ λέαινα τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν εἰκόνιζε, τὸ δ' ἐξαρθῆναι ἀπὸ τῆς γῆς τὴν τῆς ἀρχῆς κείνης ἐδήλου κατάνησιν καὶ τῆς ἐξουσίας τὴν περιλαρῆσιν. καὶ τὸ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου στήναι τὸ ἴσην τοῖς ὑπηκόοις γενήσεσθαι ὑπηνίτιετο, τὸ δὲ καρδίαν ἀνθρώπου δοθῆναι αὐτῇ τὸ διὰ τῆς πείρας ἀνθρώπινα φρονεῖν διδαχθῆναι

6 καὶ om. A.

FONTES. Cap. 6. Theodoretī Commentariū in Danielē 7 p. 1189 — 1194. de scaphismo, Plutarchi Artaxerxes v. 16 p. 1019 Frf. de Aridaseo, Plutarchi Alexander c. 77 p. 707. ἡ καὶ ἄλλως — ἀνεκτέσαστο p. 225 v. 13 — v. 20 Theodoreto addita sunt.

iubat, iisque iam satiatis accusatores Daniels obici, ut cognosceretur an leones ob saturitatem homines non tangerent, tum improbis illis statim dilaceratis perspicuum fuit omnibus, vi quaedam divina Daniele conservatum esse, obturatis bestiarum faucibus. itaque rex prophetas deum celebrat, eisque maiores etiam honores habet.

6. Et hoc quidem posterius accidit: primo autem anno regni Baltasaris huiusmodi visum prophetas oblatum fuit. quattuor animalia mari emergere videbantur, quorum primum leaenam referret, pennis aquilinis: idque a terra elatum pedibus institit, accepto etiam corde humano. mare autem significabat vitam humanam fluctuantem, plurimisque iisque assiduis mutationibus et inversionibus obnoxiam: leaena regnum Assyriorum representabat: sublatio a terra imperii illius finem denotabat et potestatis amissionem. quia pedibus hominis insistebat, id subditis par fore innuebat. quia cor hominis ei dabatur, notabat fore ut experientia disceret se hominem esse, neque per arrogantiam ea sibi

καὶ μὴ τι τῶν ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐξ ἀλαζονείας φαντά-
 ζομαι· καὶ τὰ περὶ γὰρ ἂ τῷ Θηρίῳ παρὰ φύσιν προσεπι- B
 φέκοσαν τὴν ἔπαρσιν ἐδήλου τῶν βασιλέων ἐκείνων καὶ τὸ ἐξ
 ὑπερηφανίας τοῦ νοδὸς αὐτῶν ὑπερέφελον.

5 Τὸ δὲ δεύτερον Θηρίον ἄρκω ὁμοίωτο, καὶ εἰς μέρος ἕν
 ἕστη, καὶ τρία εἶχε πλευρὰ ἐν τῷ στόματι. καὶ ἐλλέγετο αὐτῇ
 “ἀνάστα, φάγε σῦρκας πολλὰς.” τῆς Περσῶν δὲ βασιλείας ἡ
 ἄρκος ἐγένετο τύπωσις, διὰ τὸ ὠμὸν τοῦ ἔθνους καὶ ἀπηγής·
 πάντων γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ Πέρσαι τιμωρήσασθαι ἀπηγέστεροι,
 10 σκαφεύσαι τε καὶ δορᾶς ἀφαιρέσαι μικροτέρας καὶ μικροτέρας
 τὰς κολάσεις τιθέμενοι.

Εἰκὸς δὲ τισιν ἀγνοεῖσθαι τὴν κόλασιν τῆς σκαφεύσεως·
 καλὸν οὖν καὶ ταύτην δῆλῃν θέσθαι τοῖς ἀγνοοῦσι. δύο σκάφας
 ἴσας ἀλλήλαις προσαρμόσαντες, καὶ ταύτας ἐγκόψαντες, ὥστε C
 15 τὴν κεφαλὴν τοῦ κολαζομένου ἐκτὸς περιλελεῖσθαι τῶν σκαφῶν
 καὶ τὰς χεῖρας ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς πόδας, ὑπτίον ἐντὸς τὸν τιμω-
 ρούμενον ἀνακλίνουσι, καὶ οὕτω τὰς σκάφας προσηλοῦσιν ἀλλή-
 λαις. εἶτα κράμα ἐκ μέλιτός τε καὶ γάλακτος κεραισόμενοι ἐγχέου-
 σιν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀθλοῦ ἐκείνου, μέχρις ἂν ὑπερκορῆς ὁ
 20 ἄνθρωπος γένηται· καὶ ἐκ τοῦ τοιοῦτου κράματος τοῦ προσώπου
 αὐτοῦ καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν καταχέουσιν, ὑπαιθρόν τε
 θέντες αὐτὸν εἰληθερεῖσθαι τῷ ἡλίῳ ποιοῦσι, καὶ οὕτως ἐκάστης

5 ἄρκω A Theodoretus, ἄρκω PW. 6 post πλευρὰ A add
 καὶ περὶ. Theodoretus tantum τρία περὶ, LXX τρεῖς πλευραί.
 cf. p. 224 v. 20. 8 ἄρκος A, ἄρκος PW. 10 μικροτέρας
 καὶ μικροτέρας A. 21 καὶ τῶν χειρῶν om A. Plutarchus
 tantum κατὰ τοῦ προσώπου. 22 εἰληθερεῖσθαι A, εἰληθερεῖ-
 σθαι PW.

fingeret quae naturam humanam excedunt: nam aise etiam praeter
 naturam bestiae enatae elationem regum illorum significabant, quorum
 animi superbia nubes transcendebat.

Alterum animal urae erat simile, et in una parte stabat, ac tres
 costas in ore habebat: cui dicebatur “surge et ede carnes multas.”
 ea regnum Persarum denotabat, ob saevitiam gentis et immanitatem.
 nam Persae atrocitate poenarum omnes barbaros vincunt, scaphismis et
 excooriationibus supplicia graviora et diuturniora reddentes.

Caeterum quod de scaphismo dixi declarandum est ob imperitiores.
 duas scaphas inter sese pares coniungunt, ita incisae ut caput, manus
 et pedes foras eminent, in quibus eum qui supplicio afficitur supinum
 reclinant, itaque scaphas clavis inter se compingunt. deinde potionem
 ex melle et lacte in os miseri infundunt, donec ad nauseam repleatur,
 eademque et faciem et pedes et brachia eius perfundunt, et sub dio ad

ἡμέρας πράττουσιν ἐπ' αὐτῶ. μῦται μὲν οὖν καὶ σφήκις καὶ μέλισσαι διὰ τὴν τῶν καταχεθέντων γλυκύτητα ἀθροίζονται τῷ τε προσώπῳ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐφιζάνουσι μέλισσαι, αἱ τῶν D σκαφῶν ἐκτός ὡς εἴρηται περιλλεῖται, ἐνοχλοῦσαι, αἱ δὲ τὸν ἄθλιον καὶ τιτρώσκουσαι. ἡ δὲ γε γαστήρ ἐκείνου πληρωθεῖσα 5 τοῦ μέλιτος καὶ τοῦ γάλακτος ὑγρὰ προίησι σκύβαλα, ὧν ἐσηπομένων εὐλαί τε καὶ σκώληκες ἀναζέουσιν· ὁ δ' ἐγκατακείμενος τῇ ὑγρότητι, καὶ τὰς σάρκας αὐτῇ ἐσηπόμενος, καὶ ὑπὸ τῶν σκωλήκων αὐτὰς δαπανώμενος, οὕτως οὐκ ἐπιτρεπτόν τε θνήσκει καὶ χρονιώτερον. ταύτῃ τῇ κολάσει χρήσασθαι ἱστορεῖται καὶ ἡ 10 Παρύσατις ἡ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου μήτηρ κατὰ τοῦ ἀνελεῖν τὸν Κύρον ἀνέχσαντος, μαχόμενον περὶ τῆς βασιλείας τῷ ἀδελφῷ, ἐπὶ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τῇ τιμωρίᾳ διαρκέσαντος τῆς σκαφεύσεως.

P I 126 Ἡ μὲν οὖν σκάφεισι τοιαῦτα τις εἶναι ἰστέθηται. τὸ δὲ 15 "ἀνάστα, φύγε σάρκας" οὐκ ἐπιτρέποντός ἐστιν, ἀλλὰ προλέγοντος τὰ ἐσόμενα· πολλὴ γὰρ φθορὰ τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν συμμαχούντων ἐκείνοις ὑπὸ Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐγένετο. εἶποι δ' ἔν τις καὶ τὸ "φύγε σάρκας πολλὰς" τῆς ἀμότητος τοῦ ἔθνους σημαντικόν. τὰ δὲ τρία πλευρὰ ἢ πτερά, αἱ ἐν τῷ 20 στόματι κατέτιχε, τὴν τῶν τριῶν τμημάτων ἀρχὴν τῆς οἰκουμένης ἦν προχαράττοντα. Κύρος μὲν γὰρ ὁ τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασι-

2 καταχεθέντων A, καταχοθέντων PW. ἀθροίζονται A, ἀθροίζόμενοι PW. 5 καὶ τιτρώσκουσαι Wolfii codices, καὶ τιτρώσκουσαι A, κατατιτρώσκουσαι PW ex Wolfii coniectura praestaret ἐνοχλοῦσαι δὲ τὸν ἄθλιον καὶ τιτρώσκουσαι vel ἐνοχλοῦσαι τε τὸν ἄθλιον καὶ τιτρώσκουσαι. 9 οὐκ ἐπιτρεπτόν PW. 13 ἐπικαίδεκα ἡμέρας Plutarchus. 15 μὲν om A. 22 τῶν om A.

solem exponant; et hoc quotidie faciunt. ita fit ut muscae, vespae et apes liquorum suavitate allectae faciei et reliquis membris e scaphis prominentibus insideant, miserumque vexent et pungant. at venter eius lacte et melle distentus liquida reiecit excrementa, e quibus putrefactis lumbrici et vermes scaturiunt: qui vero in scaphis iacet, in sordibus illis carne putrescente, a vermibus erosus, et crudelius et tardius interit. hoc supplicii genere Parysatis, Artaxerxis et Cyri mater, cum sustulisset fertur qui se Cyrus cum fratre de regno pugnantem interfecisset gloriatus fuerat, per dies quattuordecim excruciatum.

Ac scapharum supplicium huiusmodi est. caeterum verba ista "surge et comede carnes" non sunt hortantis sed futura praedictantis. nam Assyrii et socii illorum plurimi a Persis et Medis interfecti sunt. eandem etiam ad crudelitatem gentis referri queant. tres vero costae vel alae, quas ore tenebat, trium orbis terrae partium imperium denotabant. nam Cyrus Assyrii regni eversor orientem omnem usque ad

λιλαν καθρηκώς τὸ ἔϋον ἕπαν μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου ὑπέταξεν.
 ὁ δὲ τούτου υἱὸς Καμβύσης καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν
 ἔσχεν ὑφ' ἑαυτὸν· νότιοι δ' αἱ χῶραι αἴται εἰσι. Δαρεῖος δὲ ὁ
 Ὑστάσπον καὶ τοὺς νομύδας ἐχειρώσατο Σκύθας· οὗτοι δ' οἱ- B
 8 πρῶσι τὸ κλίμα τὸ βόρειον. ὁ δὲ γε Ξέρξης ὁ τοῦ Δαρείου ἠρ-
 μησε μὲν κατὰ τῆς Εὐρώπης, κρατῆσαι καὶ ταύτης περὶώμενος,
 ὑπεκρούσθη δὲ γε ναυμαχίᾳ πρὸς Ἀθηναίων ἠττηθεὶς καὶ ἀνα-
 ζεύξας κατασχυμμένος. τὸ δ' ἐν μέρει στήναι τὸ θηρίον, σημιαν-
 τικὸν τοῦ μὴ πάντη τῆς ἀρχῆς ἐκπαιεῖν, ὀλίγω δὲ μέρει ταύτης
 10 περιγραφῆται. πάσης γὰρ τῆς Ἀσίας πρώην κρατοῦσθαι ἢ βασι-
 λεία ἔκεινη, καὶ Αἰθιοπίων καὶ Αἰγυπτίων Παλαιστίνης τε καὶ W I 90
 Φοινίκης καὶ τῆς Λιβύης αὐτῆς, ἔξέπεσε μὲν τῶν λοιπῶν,
 περιελείφθη δ' αὐτῇ Μιθρία τε καὶ Περσίς. ἢ καὶ ἄλλως τὸ ἐν
 μέρει στήναι τὸ θηρίον ἐκληφθήσεται, ἐπὶ καιρὸν τινα δηλαδὴ C
 15 σχολάσαι τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν καὶ ἀπρακτῆσαι. τοῦ γὰρ
 Ἀλεξάνδρου καθρηκώτος αὐτῆς, εἶτα θανόντος, εἰς τέσσαρας
 ἀρχὰς ἢ ἐκείνου μοναρχία διήρητο. κατ' ἀλλήλων δὲ τῶν δι-
 δόγων αὐτοῦ χωρησάντων καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους μάχαις
 ἡσθενηκότων, οἱ Πέρσαι πάλιν καιροῦ λαβόμενοι ἀνεθάρσαν
 20 καὶ πολλὰ τῆς σφετέρως ἀρχῆς ἀνεκτήσαντο.

Τὸ δὲ τρίτον θηρίον παρδάλει ἦν λιμνιεύς, καὶ περὶ εἶχε
 τέσσαρα πετεινοῦ ὑπερῶνα αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τούτω
 τῷ θηρίῳ περιέκυκταν, καὶ ἔξουσίαν λέγει δοθῆναι αὐτῷ. τοῦτο
 δὲ τὸ θηρίον τὴν Μακεδονικὴν εἰκόνιζε βασιλείαν. παρδάλει μὲν

13 περιελήφθη A.

Hellespontum subegit. cuius filius Cambyses et Aegyptum et Aethio-
 piam, quae austro obversae iacent, obtinuit. Darius autem Hystaspis
 filius Scythas vagos domuit: hi versus septentrionem habitant. Xerxes
 porro Darii filius expeditione suscepta conatus ille quidem est Europam
 subigere, sed ab Atheniensibus navali pugna victus cum dedecore do-
 mum rediit. iam statio in parte significat eos regnum non prorsus
 amisuros sed eius exiguam partem retenturos. nam cum imperium illud
 olim totam Asiam Aethiopiam Aegyptum Palaestinam Phoeniciam ipsam-
 que Libyam teneret, reliquis excidit, Media et Perside retentis. vel
 statio illa in parte referri potest eo, quod Persarum regnum ad tempus
 otiosum et ignavum sit futurum: nam Alexandro post id subactum mor-
 tuo, eius monarchia in quattuor regna est distracta. cum autem suc-
 cessores eius crebris inter sese praeliis vires suas attrivissent, Persae
 arrepta occasione resumptaque fiducia multum de suo imperio recupe-
 rarunt.

Tertium animal pantherae fuit simile, quattuor alis volucris in
 dorso praeditum, quattuor etiam capitibus in eo enatis, cui propheta
 potestatem esse datam ait. hoc animal imperium Macedonicum reprae-
 Zonaras Annales.

D γὰρ εὐκόσθη Ἀλέξανδρος διὰ τὸ δξύρροπον καὶ εὐκίνητον, ὃ καὶ τὰ πτερὰ εἰδήλων. ἡ δὲ τούτων τετρακτὸς τὰ τέσσαρα τῆς οἰκουμένης μέρη ἡγίετο, ἃ πτηνοῦ δεῖλθε τρόπον καὶ σχεδὸν ἀπάντων ἐκράτησεν. αἱ δὲ γε τέσσαρες κεφαλαὶ τὴν μετὰ θάνατον ἐκείνου διαίρειν ἐσήμενον τῆς ἀρχῆς. εἰς γὰρ τέσσαρας ὁ βασιλείας ἢ ἐκείνου ἐπικράτεια διήρητο, καὶ τῆς μὲν Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Ἀγίου κεκράτηκε καὶ οἱ ἕξ ἐκείνου μέχρι τῆς Κλεοπάτρας, τῆς δὲ γε Συρίας καὶ τῶν αὐτῆ προσεγγῶν ὁ Σλευκος ἐκυρίευσεν, Ἀντίγονος δὲ τὴν Ἀσίαν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, P I 127 τῆς δὲ Μακεδονίας ἤρξεν ὁ Ἀντίπατρος, ὡς δὲ τινες ἱστοροῦσιν, 10 ὁ Ἀριδαῖος ἀδελφὸς ἑτεροθαλῆς ἐκ πατρὸς ὧν Ἀλεξάνδρου. φησὶ γὰρ ὁ Χαιρωνεὸς τὸν Περδίκαν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν μεγίστῃ δυνάμει ὄντα εὐθὺς τὸν Ἀριδαῖον ὡσπερ δορυφόρημα βασιλείας ἐφελκεσθαι, γεγονότα μὲν ἐκ γυναικὸς ἀδόξου καὶ κοιτῆς, ἀτελεῖ δὲ τὴν φρόνησιν ὄντα, οὐ φύσει τοιοῦτον προαχθέντα, 15 ἀλλὰ τῆς Ὀλυμπιάδος φαρμάκοις διαφθειρόσης ἀπὸ τὴν διανοίαν.

7. Τοῦ δὲ τετάρτου θηρίου εἶδος μὲν οὐκ ἐσήμενον ὁ προφήτης, φοβερὸν δ' εἶπε τοῦτο καὶ ἔκθαμβον περισσῶς, ὀδόντας ἔχον μεγάλους καὶ σιδηροῦς, ἰσθίον τε καὶ λεπτύνον καὶ τὰ B ἐπιλοίπα συμπάτοῦν, καὶ τὸ διάφορον αὐτοῦ πρὸς τὰ προηγησά-

6 διήρητο ἐπικράτεια A.
11 ὁ om A.

8 γε om A.

10 ὁ add A.

Fontes. Cap. 7. Theodoretus Commentarius in Daniel 7 p. 1195—1201. addita sunt καὶ ἕσα — συγγράμματα p. 227 v. 11—16.

sentat. nam pantherae comparatus est Alexander ob celeritatem et agilitatem, quod ipsum et alas innuebant: quarum quaternario quattuor mundi partes notabat, quas instar volucris est pervagatus, ac prope omnium potitus. quattuor capita divisionem imperii post eius obitum in partes totidem declararunt. nam Aegyptum Ptolemaeus Lagi filius obtinuit, eiusque posterii usque ad Cleopatram: Syria et adiacentibus regionibus Seleucus est potitus: Antigonus Asiam subegit: Macedoniam Antipater imperavit, vel, ut quidam narrant, Aridaeus frater Alexandri ex patre Philippo. ait enim Chaeronensis, Perdicam maxima potentia praeditum statim post mortem Alexandri Aridaeum tanquam regni munimentum attraxisse, ex muliere ignobili et vulgari ortum et mentis parum competentem, non quidem ita genitum, sed veneficio Olympiadis corruptum.

7. Quarti animalis formam non expressit propheta, sed formidabile et terribile nominat, magnis ferreis dentibus vorans et comminans, et reliqua pedibus concilians, magno discrimine inter illud et

μετα θηρία ἔφη τογχνάνει πολύ. ἡ τῶν Ῥωμαίων δὲ διὰ τούτου βασιλεία σημαίνεται. διδ οὐδὲ εἶδος ὁ προφήτης τοῦτω οὐδ' ὄνομα ἔθετο. πολυειδῆς γὰρ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή, πρότερον μὲν βασιλευσιν ἰθυνομένη ἀπὸ Ῥωμύλου μέχρι τῶν Τυρκυνίων, 5 τῆς δὲ κεινῶν τυραννίδος καταλυθείσης ἀριστοκρατουμένη, τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ὑπάτων διοικούντων τὰ πράγματα, ἔστι δ' ἔτι καὶ δημοκρατουμένη, τοῦ δήμου πολλάκις πρὸς τὴν σύγκλητον στασιάζοντας, μετέπειτα δ' αὖθις εἰς μοναρχίαν μεταπεσοῦσα, καὶ ταύτης εἰς βασιλείας κλήσιν ἐπανακάμψασα. φοβερὸν δὲ τὸ 10 θηρίον καὶ ἔκθαμβον εἶπεν διὲ δυνατωτέρα τῶν ἄλλων βασιλειῶν αὐτὴ γέγνηται, καὶ ὅσα ἡ Μακεδονικὴ μὴ ὑπέταξε βασιλεία, C ἔφ' ἑαυτὴν αὐτὴ ποιησαμένη, τὴν Ἑλλάδα δηλαδὴ πᾶσαν, τὴν Καρχηδόνα σὺν τῇ Λιβύῃ, τὴν Σικελίαν, τὴν Σαρδώ τε καὶ γήσους ἄλλας καὶ ἔθνη ἰσπερία διάφορα ἕτερα, ὧν οὐκ ἤρξεν 15 Ἀλέξανδρος· ἄπερ ὁ βουλόμενος γνῶναι τὰς βίβλους τοῦ Ῥωμύλου Διωνος ἀναγνώτω καὶ τὰ τοῦ Πολυβίου συγγράμματα. φοβερὸν δὲ τὸ θηρίον ἔφη καὶ ἔκθαμβον καὶ σιδηροῦς ὀδόντας ἔχον, ὡς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας τῶν ἄλλων βασιλειῶν ἀπασῶν φρικω- 20 διωτέρας γεγενημένης. καὶ ἐν τῇ εἰκόνι γὰρ τῇ κατ' ὄναρ ὀφθαίση τοῦ Ναβουχοδονόσορ τὸν σιδηρον τέθεικε τῆς τετάρτης βασιλείας εἰκόνημα. τοῖς οὖν σιδηροῖς ὀδοῦσιν ἐσθλεῖν τὸ θηρίον εἶπε καὶ 25 λεπτύνειν, καὶ τὰ λοιπὰ συμπαιεῖν τοῖς ποσὶ. τὸ μὲν οὖν ἐσθλεῖν καὶ λεπτύνειν εἰς τὴν τῶν δασμῶν ἐξείληται ἐσφοράν, ὡς βαρυ- 30 τέρων τοῖς ὑψηλοῖς φόρων ἐπιτιθέντων, οἱ τοὺς βασιλεύοντας

17 ἔφη add A.

caetera constituto. id Romanorum imperium innuit. quod cum sit va-
riam et multiforme, propheta neque nomen eius neque formam posuit.
nam a Romulo usque ad Tarquinius Roma regibus paruit: quorum ty-
rannide eversa optimates, senatus et consules rem publicam admini-
strarunt: aliquando etiam ad popularis imperii formam redacta est sedi-
tione plebis adversus patres, post iterum unius potestate oppressa et
ad regis nominis appellationem reversa. bestiam porro illam terribilem
et formidabilem vocat, quod Romanum imperium caeteris potentius ex-
stitit, et quae Macedones non attigerant, ea quoque subegit. Graeciam
videlicet universam, Carthaginem cum Libya, Siciliam Sardiniam cae-
terasque insulas et complures gentes occidentales, quibus non imperavit
Alexander: quae cui scire studio est, is Dionis Romani et Polybii legat
historias. ferrei dentes ei bestiae sunt attributi, quod Romanorum
principatus omnibus aliis imperiis horribillior fuit. atque etiam in ima-
gine per somnium oblata Nabuchodonosori quartam regnum ferro com-
paratur. ferreis porro dentibus edere et comminere bestiam dixit, et
reliqua concalcare pedibus. quorum priora ad tributorum exactionem
referuntur, graviores caeteris, quibus reges aluntur et saginantur, et

W I 91
D

τρέφουσι καὶ πιαίνουσι, τοὺς δὲ ἰσπραττομένους αὐτοὺς ἐκλεπτό-
 νουσι πενήτειόντας. οἱ δὲ δασμοφορεῖν οὐκ ἠνείχοντο, τῆς ἑλε-
 θερίας ἀντιποιοῦμενοι, τούτους τοῖς ποσὶ συνεπάτει τὸ θηρίον
 καὶ ἔξωλόθρευ. διὰ τῶν ποδῶν δὲ τὸ στρατιωτικὸν ὑπανίττεται,
 ὡς ἐν τούτῳ τῆς βασιλείας ἐρειδομένης καὶ βεβηκυίας καὶ ἐξ ἐτέ-
 ρων μεταβαινούσης εἰς ἕτερα. καὶ κέρατα δ' εἶναι τῷ θηρίῳ
 δέκα φησὶν, ὑπεμφαίνων ὡς εἰς πολλὰς ἡγεμονίας ἐπ' ἐσχάτων
 ἢ βασιλεία διαιρεθήσεται. ἐν μέσῳ δὲ τῶν δέκα μικρὸν ἀνέναι
 κέρας, καὶ ἐκριώθηται τῶν κεράτων τρία παρ' αὐτοῦ, καὶ
 ὀφθαλμοὺς ἔχειν ἐκείνο τὸ κέρας καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ
 πολυμῆν τοῖς ἄγλοις. τούτο τὸ κέρας εἰς τὸν ἀντίχριστον ἔξει-
 λήφασιν τινές. μικρὸν δ' ἐκλήθη ὡς ἀπὸ μικρῆς φυλῆς τῶν
 Ἑβραίων μέλλον φησέσθαι. τρεῖς δὲ τῶν δέκα βασιλείων κατα-
 λύσει. διὰ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν πονηρίαν αὐτοῦ καὶ τὸ πα-
 νοῦργον ἠνείχαστο, ὡς διὰ τούτων ἔξαπατήσων πολλούς. διὰ δὲ
 τοῦ μεγάλα λαλοῦντος στόματος τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ καὶ τὸ
 ἐπηρμένον ὑπερέφηνη τοῦ φρονήματος. τὸ δὲ πόλεμον μετὰ τῶν
 ἄγλων ποιεῖν, τὸ πᾶσαν ἐνδείξασθαι σπουδὴν δηλοῖ, τῆς οἰκείας
 κακίας καὶ βλασφημίας ὑπαντίας λαβεῖν κοινωνούς. τῆς δὲ κατὰ
 τοῦ θεοῦ βλασφημίας ἐκείνου ἐμφαντικὸν τὸ "λόγους εἰς τὸ ἕπος
 λαλήσει."

Ἐπὶ τούτοις ὁ προφήτης ἐπήγαγεν "ἐθώρον ἕως οὗ θρό-
 νοι ἐτέθησαν καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ

10 τὸ κέρας ἐκείνο A.

17 ὀπίρην A.

22 οὗ om A.

23 καὶ ὁ παλαιός A: ὁ om Theodoretus LXX.

subditi attenuantur et ad egestatem rediguntur. qui vero tributa detre-
 ctabant et libertatem defendebant, eos concubabat bestia et exterminabat.
 per pedes autem intelliguntur exercitus, ut quibus regnum insi-
 stat et innitatur et ab aliis ad alia transeat. praeterea decem cornua
 bestiae esse dicit, quae significant id imperium postremis temporibus in
 multa esse regna dividendum. in medio porro decem cornuum parvum
 prodire cornu, quo tria alia cornua exstirpentur; et oculos habere cornu
 illud, et os magniloquum et infestum sanctis, hoc cornu quidam anti-
 christum interpretantur. parvum autem vocatur, quod ex parva tribu
 Hebraeorum sit oriturum. tres autem de decem regibus eversurum esse.
 per oculos improbitatem eius et calliditatem innuit, quibus multos sit
 seducturum. per os magniloquum eius arrogantia et animi elatio decla-
 rat. iam belli adversus sanctos susceptio arguit omne studium adhi-
 biturum esse ut omnes ad suae improbitatis et blasphemiae commotionem
 pertrahat. blasphemiam porro contra deum illa arguunt, cum ait
 "in sublimi verba faciet."

His propheta subiicit "spectabam donec oculis positus longaevas
 consediasset, cuius vestis erat niveo candore, capillus instar purae lanae,

λευκὸν ὡσεὶ χιῶν, καὶ ἡ θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρόν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον, ποταμὸς πυρός εἴλεεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, χιλιαὶ χιλιᾶδες ἐλειτούργουν αὐτῷ καὶ μύρια μυριάδες παρε- C
 ὅστηκεισαν αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἀνεψώθησαν.”
 ἂ μὲν οὖν εἴρηται ποιοῦν τὸ κέρας οὐκ ἐπὶ μακρὸν διαρκέσειν ἰδείχθη τῷ Δανιὴλ, ἔως δὲ ὁ αἰώνιος κριτήριον ἐκάθισεν, ἀντὶ τοῦ, χριστικῶς καιρὸν ἔστησε καὶ τὴν μνήμην τῶν ἐκείστω πεπραγμένων ἀνέπτυξε. βίβλους γὰρ τὰς ἀναμνήσεις ἐκάθισε,
 10 καὶ παλαιῶν ἡμερῶν τὸν αἰώνιον. ἡ δὲ λευκότης τῶν τριχῶν καὶ τοῦ ἐνδύματος τὸ καθαρόν αὐτοῦ παταχθῆναι καὶ ἄμωμον δείκνυσιν. ἵνα δὲ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ δείξῃ γενήσεσθαι τὰ παρὰ τοῦ ἀντιχριστοῦ ἰσούμενα, καὶ οὐχ ὡς ἀδυνατούσης τῆς Θείας φύσεως ταῦτα πυῦσαι ἢ μηδὲ τὴν ἀρχὴν συγχωρῆσαι γενέ- D
 15 σθαι, τὰς χιλίας χιλιᾶδας τῶν λειτουργῶν καὶ τὰς μυρίας μυριάδας τῶν παρισταμένων εἰσήγαγε, καὶ τὸν πύρινον θρόνον καὶ τοὺς ὁμοίους τροχοὺς καὶ τὸν φλέγοντι ποταμὸν. καὶ ἰθεῖωρει ἔως οὐ ἀνῆρέθη τὸ θηρίον καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς καῦσιν ἰδῶθη πυρός. διὰ γὰρ τὴν μαρίαν τοῦ ἀντιχριστοῦ ἡ ὅλη βασιλεία
 20 περιαιρεθήσεται. καὶ οὐκ ἀπὸ τὸ θηρίον εἰς καῦσιν δοθήσεται, ἀλλὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ. τοῦ γὰρ θηρίου τὴν βασιλείαν αἰνιπτομένου, εἰκὸς ἔστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ πολλοὺς εἶναι καὶ τὸν θεὸν

2 ante φλόξ PW add ὡς, om A Theodoretus LXX. 3 ἔμπο-
 ρουόμενος A. 6 μακροῦ A. 10 παλαιῶν A. 17 φλο-
 γόεσθαι A.

sedes flamma ignis, rotas eius ignis comburens, fluvius ignitus ante eam manans evolvebatur, decies centena milia ministrabant ei, et milies centena milia adstant ei, iudicioque coacto libri aperti sunt." quae igitur cornu facere dicitur, ea non diu esse duratura monstratum est Danieli, sed donec longaevis iudicium coegerit, hoc est, iudicii tempus statuerit, et facta cuiusque memoria repelierit. recordationem enim libros vocat, et longaevis eum qui aeternus est. candor autem capillorum et vestis puritatem eius et integritatem ostendit. ut autem significet ea, quae ab antichristo agentur, deo connivente actum iri, non vero ita quasi a divina potentia vel coerceri vel ne prorsus non fierent prohiberi non possent, decies centena milia ministrorum et milies centena milia apparitorum commemorat, et sellam igneam consimilesque rotas et fluvium ardentem. spectavitque donec bestia tolleretur et corpus eius igni conflagraret. nam ob furorem antichristi totum ab eo regnum auferetur. neque ipsa bestia igni tradetur, sed corpus eius. nam cum bestia regnum innuat, probabile est, in eo fore multos qui deum colant

P I 129 σέβοντας και ἀρετὴν μειτώντας. οὐ τούτους οὖν φησιν εἰς καὶ-
σιν δοθῆναι, ἀλλὰ τοὺς κακίας ἐργάτας και ταῖς τοῦ σώματος
ἐπιθυμίαις ἐγκειμένους διαπυτιὸς και μὴ τι φρονήσαντας πνευ-
ματικόν.

Μετὰ δὲ τὴν τοῦ θηρίου ἀπώλειαν ὄραν ὁ προσφῆτης φησὶν ὅ-
ως υἱὸν ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ νεφελῶν και ἕως τοῦ παλαιοῦ
τῶν ἡμερῶν φθάσαντα, ᾧ και δοθῆναι λέγει τὴν ἀρχὴν και τὴν

W I 92 τιμὴν και τὴν βασιλείαν, και αὐτῷ δουλεύουσι τοὺς λαοὺς πάντας
και τὰς γλώσσας και τὰς φυλάς, και τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ αἰώνιον
ἔσεσθαι και μὴ παρελεύσεσθαι, και τὴν βασιλείαν αὐτοῦ μὴ 10
διαφθαρήσεσθαι. ταῦτα σαφῶς τὴν δευτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ
B σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προδεικνύουσιν. υἱὸς μὲν γὰρ
ἀνθρώπου καλεῖται διὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἣν προσελάβετο,
ἐπὶ δὲ τῶν νεφελῶν ἐρχόμενος κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ εἰπόν-
τος "ἄψοθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν 15
τοῦ οὐρανοῦ."

8. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας
Βαλτάσαρ ἐμνήσθη ὁ Δανιήλ, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἑτέρον ὀπτασίαν
εἶώρακεν. "ἐν Σούσοις γὰρ ὡν ἦρα" λέγει "τοὺς ὀφθαλμούς μου,
και ἶδον κριὸς ἰστηκὼς ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ, και αὐτῷ κέρατα ὑψηλά, 20
και τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, και τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαιεν
ἐπ' ἰσχάτου. και ἦν κραιπλῶν κατὰ θάλασσαν και βορρῶν και

16 ὄψεσθε AW, ὄψεσθαι P. Matth. 24 30. 17 ἐν add A.
18 ἐμνήσθη] ἐμνήσθη A. 22 κατὰ A Theodoretus LXX,
ἐπὶ PW. βορρῶν PW hic et infra.

FOUNTES. Cop. 8. Theodoretī Commentariū in Daniel 8
p. 1211—1220. paucis ab ipso Z., partim e Plutarchi Alexandro,
additis. κολῶν — ἄρρητα p. 234 v. 22 ex Iosephi Ant. 12 5 § 4.

et virtuti studeant. non eos igitur conflagratos, sed maleficos et
corporis voluptatibus assidue deditos, spiritus prorsus negligentes.

Post interitum bestiae propheta ait se quendam vidisse tanquam
filium hominis in nubibus venientem et usque ad longævum progressum,
cui datum sit imperium, honos et regnum, eiusque servituti subiecti
populi omnes, linguae et tribus: et potestatem eius aeternam fore, non
praeteritorem, nec regnum eius interiturum. haec aperte secundum ad-
ventum servatoris nostri Iesu Christi praenuntiant. filius enim hominis
dicitur ob assumptam naturam nostram, venturus in nubibus ex pro-
misso ipsius, cum dixit visuros filium hominis venientem in nubibus
caeli.

8. Haec Daniel edoctus est primo anno Baltasaris: tertio visum
aliud vidit. nam "cum Susis" inquit "essem, sublati oculis vidi arie-
tem stantem in Ubale, altis cornibus, altere tamen altiore: id ad ex-
tremum surgebat. et contra mare, septentrionem et austrum arictabat,

νότον, και πάντα τὰ θηρία στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ οὐκ ἠδύνατο, και ἐποίησα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, και ἐμγαλύνθη.” πάλιν C πάνταῦθα τὰ περὶ τῶν βασιλειῶν ὁ προφήτης διδάσκειται. και κρωῖ μὲν ἀπεικάσθη ἡ ἀρχὴ τῶν Περσῶν διὰ τὸν περικείμενον 5 αὐτῇ κλοῦτον, ἐστὼς δ' ἦν ὁ κρωὶς ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ ἤγων ἐπὶ τῆς πόλεως τῶν Σούσιων· αὕτη γὰρ ἦν ἡ πόλις μητρόπολις τῶν Περσῶν, και ἐκεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ἦν τὰ βασίλεια, και ὁ προφήτης ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διάγων εἶδε τὸ ὄραμα. τὰ δὲ δύο κέρατα τὰ τὴν βασιλείαν ταύτην ἰδύναντα δύο γένη ἐτύπων. τὸ μὲν γὰρ 10 ἦπτον κέρασ τὸν Κύρον και τὸν αὐτοῦ υἱὸν τὸν Καμβύσσην εἰκόνιζε (μέχρις αὐτῶν γὰρ ἡ τῆς βασιλείας ἔστι ἀρχή, και οὐ προῆλθε περαιτέρω τὸ Κόρον γένος), τὸ δὲ μείζον κέρασ τὸ Δαρείου γένος ἠνίτιτετο, ὃ μέχρι τοῦ τελευταίου Δαρείου προέκοψεν, ὃν D κατεπολέμησεν ὁ Ἀλέξανδρος. Καμβύσσην γὰρ τοῦ Κύρου παιδὸς 15 θανάτῳσ οἱ μάγοι μετὰ δόλον τὴν βασιλείαν ἐσφετερίσαντο· αὐτὸς ἐπ' ἄλλῳσ κρατήσαντας, και γνωσθέντας οἵτινες ἦσαν, οἱ ἐπὶ τῶν Περσῶν οἴκοι καθεῖλον. ἔξ ὧν ἐβασίλευσεν ὁ Ὑστάσπῳσ Δαρείῳσ, οὗ τὸ γένος μέχρι τέλους τῆς βασιλείας διήρκεσε. τοῦτο γὰρ ἐμφαίνει ὁ προφήτης προσθεὶς ὅτι τὸ ὑψηλότερον 20 ἀνέβαινεν ἐπ' ἰσχατόν, τὸ ἐπὶ μακρὸν δηλαδὴ διαρκέσαι και ἕως τέλους τῆς Περσικῆς βασιλείας τῶν κερύτων τὸ ἔτερον. ἐκφράτιζε δὲ ὁ κρωὶς κατὰ νότον και βορρῶν και θάλασσαν· τὸ τε γὰρ νότιον κλίμα και τὸ βόρειον ἐχειρώσατο, και τῶν γήσων

1 ἐνώπιον αὐτοῦ A Theodoretus LXX, αὐτοῦ ἐνώπιον PW.
 3 περὶ om A. 10 αὐτοῦ] ἐκείνου A. 21 τὸ add A.
 23 βόρρειον PW.

neque ulla animalia eorum eo consistere poterant. fecit igitur omnia suo arbitrata, et magnus evasit.” hac visione propheta rursus de regnis edocetur. nam Persarum imperium ob divitiarum affluentiam arietis comparatum est. stabat autem is in Ubale, quae est porta Susorum, metropolis et regiae Persarum; in eaque degenti prophetae visio oblata erat. duo cornua significabant duas familias illius imperii gubernatrices: minus Cyrus et Cambysen eius filium, in quibus imperium constituit, non progressio ulterius Cyri genere: maioris Darii genus portendit, quod usque ad eum Darius perduravit quem devicit Alexander. nam Cambyse filio Cyri mortuo magi per fraudem regnum sibi vendicabant: quo non diu retento agniti, a septem Persicis familiis sunt oppressi. e quarum una Darius ortus, Hystaspis filius, regno potitus est, familia eius usque ad regni excidium propagata: id quod propheta inaudit cum addit, altius cornu ad extremum crevissas, hoc est, diu et usque ad Persici regni excidium durasse. arietabat autem is aries versus austrum, septentrionem et mare: nam et australem et septentrionalem pla-

P I 130 τὰς πλείους (ταύτας γὰρ διὰ τῆς θαλάσσης ἤνθετο) ὑπὸ δου-
 λείων πεποίητο· καὶ συνειμάχον τῷ Ξέρξῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος
 στρατεύοντι οἱ τὰς νήσους οἰκοῦντες· διὸ καὶ κατὰ θάλασσαν τὸν
 κριὸν κεραιτίζειν ὁ προφήτης ἐώρακεν. οὐδὲν τε τῶν θηρίων
 ἐνώπιον αὐτοῦ στήναι ὑπέμενε. θηρία δὲ τὰς μερικὰς βασι-
 λείας ἐκάλεσεν, ὡς φοβερὰς τοῖς ὑπηκόοις. εἶν δ' ἂν αὐταί,
 ἢ Σύρων, ἢ Κιλικίων, ἢ Ἀράβων, ἢ Αἰγυπτίων, ἢ Ἰουδαίων,
 καὶ ἕτεραι. οὐδεμία γοῦν τούτων ἀντιωτῆσαι εἰς τέλος ἠδυνήθη
 τῇ Περσῶν ἀρχῇ, ἀλλ' ἕπαντας οἷς προσέββαλεν ἐπέταξε. “καὶ
 ἰμεγαλύνθη” ἢ ὅτι μεγάλη γέγονεν ἡ ἀρχὴ πολλῶν ἐθνῶν καὶ 10
 χωρῶν κυριεύσασα, ἢ ὅτι μεγάλα καὶ ὑπερ ἀνθρωπίνην ἔφαν-
 B τάσθη φύσιν ὑγκωθεῖσα τῇ εὐτυχίᾳ.

Ἀποριῶν δὲ ὁ προφήτης περὶ τῶν ὀρωμένων, ὄρα τράγον
 ἀπὸ λιβὸς ἐρχόμενον ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ αὐτῷ κέρατα ἦν ἐν
 θεωρητὸν ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. καὶ ἕως τοῦ κριοῦ 15
 φθάσας ἐξηγηρώθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἔπαισεν αὐτὸν καὶ συνέτριψε
 τὰ κέρατα αὐτοῦ καὶ ἔρριπεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνεπάτησεν
 αὐτόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

W I 93 τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν ὑπετέπου ὁ τράγος· ὀξύτερος γὰρ
 τοῦ κριοῦ καὶ μᾶλλον ἐκίνητος. ἀπὸ λιβὸς δ' ἤρχετο, ὅτι τὴν 20
 Αἴγυπτον πρότερον ὑφ' ἐκείτων ποιησάμενος ὁ Ἀλέξανδρος οὕτω
 C πρὸς Λαρεῖον τὸ δεύτερον ὤρμησε, καὶ κατατροπωσάμενος αὐτόν
 τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν κατέλυσεν. ἐν Ἰσραὴλ γὰρ πρώτην τῆς

6 αὐταὶ AW, αὐταὶ P. 16 ἔκαστην αὐτὸν καὶ om A.
 21 ποιησάμενος A, ποιησάμενον PW.

gam subegit, et insulas plerasque, quae per mare intelliguntur, in ser-
 vilitatem redagit. est et Xerxes insularium auxiliis usus, bello illato
 Graeciae: quam ob rem propheta arietem etiam mare ferire cornibus
 videt. neque ulla fera consistere coram eo poterat. feras vocat regna
 singularia, quippe subditis formidabilia: cuiusmodi fuerunt regnum
 Syrorum Cilicium Arabum Aegyptiorum Iudaeorum et caetera, quorum
 nullum tandem Persico imperio obsistere potuit quin id subigeret omnes
 quos invasisset. “et magnus evasit:” sive quod amplificatum est impe-
 rium multis gentibus et provinciis subactis, sive quod magna quaedam
 et natura humana maiora sibi finxit, rebus secundis elatum.

Dum propheta de iis quae viderat dubitat, hircum videt ab
 africo venientem in omnem terram, cui cornu erat spectabile in medio
 oculorum. qui usque ad arietem progressus ferociter illum percussit et
 eius cornua comminuit et humi prostratum conculcavit pedibus; neque
 erat qui arietem eriperet de manu eius. Macedonicum imperium reprae-
 sentavit hircus, ariete celerior et agillior. veniebat autem ab africo,
 quod Alexander Aegypto prius subacta, tum demum Darius invasit
 dequo, eoque victo Persicum imperium evertit. nam cum prius quidem

Κιλικίας αὐτῷ συμβαλὼν ἤτησεν αὐτόν, καὶ τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τὸ ἄρμα καὶ τὸ τόξον κατέσχε καὶ διέσπασε τὸ στρατόπεδον τὸ Περσικόν, ἔφυγε δ' ἐκείθεν ὁ Δαρειὸς καὶ αὐτῶν δυνάμεις ποναγαγῶν ἐμαχέσατο τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐξ Ἰαλύπτιου πρὸς ἐκείνον ὁρμήσαντι, καὶ πύλιν ἠτήθη ἐν Ἀρσήλοισι καὶ φεύγων ἀπώλετο. Θεωρητὸν δὲ τὸ κέρασ φασὶ ἀντὶ τοῦ ἐπίσημον καὶ περιβλεπτόν· τὴν Ἀλεξάνδρου δὲ καὶ διὰ τοῦτου ἀντίκειται βασιλείαν. καὶ ἡνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐκφῆναι τὸ κέρασ λέγει διὰ τὸ ἀγχίνου καὶ τὴν σόνεισιν καὶ τὸ γενναῖον τοῦ φρονήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου. καὶ "ἦλθε" φησὶν "ὁ Δράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, καὶ εἶδον αὐτὸν φθάσαντι ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπυσε τὸν κριὸν καὶ συνέτριψεν ἀμφοτέρω τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχύς τῷ κριῷ τοῦ στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔτριψεν αὐτὸν εἰς γῆν καὶ συνελάτησεν αὐτόν." συνειρήθη δέ, φησὶ, καὶ ἄμφω τὰ κέρατα τοῦ κριοῦ, προσαράξαντος τοῦ τράγου αὐτῷ· τουτίστι, καὶ ἄμφω αἱ δυνάμεις αὐτοῦ αἷς ἐπεποίθει, ἥ τε Περσικὴ καὶ ἡ Μήδική. Περσῶν γὰρ καὶ Μήδων ἤρχον οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν, ὡς τοῦ Κύρου ἐξ ἄμφοῖν, ὡς εἴρηται, φέντος καὶ τὴν Π I 131 ἄμφοῖν βασιλείαν σχόντος ὑφ' ἑαυτῶν, καὶ ἄμφω ταῦτα τὰ γένη τὴν Ἀσσυρίων βασιλείαν κατέλυσαν. "καὶ ὁ τράγος ἐμεγαλύνθη σφόδρα." οὐ γὰρ μόνον τὰ ἐπήκου τῆ τῶν Ἀσσυρίων ἀρχῆ ὑφ' ἑαυτῶν ἐποίησατο, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐχειρώσατο. τῆ τε γὰρ

8 μέσον AW, μέσον P.
τῶν Ἀσσυρίων τὴν PW.

15 δέ om A.

21 τὴν Ἀσσυρίων A,

ad Issum profligarat, eius uxore, filiabus, curru et arcu potitus, direptisque castris Persicis; sed Darius fuga elapsus recollectis copiis pugnam cum Alexandro ex Aegypto reverso ad Arbela commisit, iterumque superatus in fuga perit. spectabile porro cornu vocat ut insigne et conspicuum, regnum Alexandri per id intelligens. et in medio oculorum eius enatum esse cornu dicit ob sollertiam et prudentiam ac generosam animam Alexandri. et "venit" inquit "hircus usque ad arietem cornigerum, et vidi eum progressum ad arietem et offeratam contra illum: quem cum percalisset, ambo eius cornua contrivit, ut coram eo consistere non posset, sed ab hircu prostratus humi concutiretur." et sunt, inquit, ambo arietis cornua contrita ab hircu, impetu in eum facte: hoc est, ambae eius copiae, Persicae et Medicae, quibus fretus erat, nam Persarum rex utrique genti imperabat, Cyro, ut dictum est, utrinque ducente originem et utroque regno potito, quae gentes ambae Assyriorum regnum everterunt. "et hircus evasit valde magnus." neque enim ea duntaxat quae Assyriis paruerant, sed alia quoque multa sub-

Ἰνδία προσέβαλε καὶ τὸν Πῶρον ἐνίκησε καὶ τὸν Ταξιλήν ὤψει-
 σαστο καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἰνδικῆς κατέσχευε. εἶτα δηλῶν ὁ προ-
 φήτης διὰ καὶ οὗτος εὐδαιμονήσας μικρὸν παρελεύσεται, ἐπήγαγε
 "καὶ ἐν τῷ ἰσχυρῶσι αὐτὸν συνετρίβη τὰ κέρατα τὸ μέγα, καὶ τίσ-
 B σαφα κέρατα ὑποκάτωθεν ἐξέφυ αὐτοῦ." τοῦ γὰρ Ἀλεξάνδρου
 μετὰ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην συντόμως θανόντος εἰς τέσσαρα ἢ ἐξι-
 νου διηρέθη ἄρχῃ, ὡς εἴρηται ἤδη ἐν τῷ τρίτῳ θηρίῳ, ὃ τῷ
 Δανιὴλ κατ' ὕπνου ἐδοξεν ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξέρχεσθαι, ἔχον
 τέσσαρας κεφαλὰς.

"Καὶ ἐκ τοῦ ἐνδὸς τῶν κεράτων ἐξῆλθε κέρασ φοβερόν, καὶ 10
 ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀκατολήν καὶ πρὸς
 ἀβρα καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. καὶ ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμειος
 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔπεσον ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυνάμειος καὶ ἀπὸ
 τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς." τὰ περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς
 Ἀντιόχου διὰ τούτων ὁ Δανιὴλ προδιδάσκειται, ὃς Ἀντιόχου μὲν 15
 C τοῦ μεγάλου υἱὸς ἦν, μᾶλλον δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ κρατηθέντες βασι-
 λέων, τῶν ἀπὸ Σελεύκου δηλαδὴ, καὶ τῆς Αἰγύπτου κρατήσας
 καὶ ἑτέριον χωρῶν καὶ ἐπὶ Ἰουδαίους ἐσιράτευσε καὶ τῆς τῶν
 Ἱεροσολύμων ἐκυρίευσε πόλειος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔθνος πατήρ,
 καὶ τὸν τε γὰρ ἐσύλησε καὶ ἐμίανε σῶας ἐν αὐτῷ θύσας, καὶ τῷ 20
 Διὶ βωμὸν ἰδρυσάμενος τὸ ἔθνος ὄλον ἐλλήρησεν ἠνάγκαζε,
 κολώνων αὐτοὺς περιτέμνειν τὰ ἄρρενα. τὴν γὰρ κατὰ τοῦ Θεοῦ

12 δύναμις A Theodoretus LXX, ὅσιν PW.
 om A. 22 τοῦ om A.

20 primum καὶ

egit. Indiam aggressus Poram devicit et Taxilem sibi conciliavit et alias
 Indicae regionis partes occupavit. deinde non diu duraturam eius felici-
 tatem propheta significans subiungit "et inter vincendum comminatum
 est cornu illud magnum, et infra ipsum quattuor cornua sunt enata."
 nam Alexandro brevi post successus illos mortuo, eius imperium in par-
 tes quattuor est divisum, ut iam in tertia fera dictum est, quas in
 somnis Danieli visa est e mari egressa, quattuor praedita capitibus.

"Et ex uno cornu existit cornu terribile, idque in immensum est
 auctum ad austrum, ad orientem, ad africanum, et ad fortitudinem: et
 amplificatum est usque ad fortitudinem caeli, et ceciderunt in terram
 de fortitudine et de stellis, et conculeavit eas." his verbis Daniel ea
 praedocet quae sub Antiocho Epiphane contigerunt, Antiochi magni filio,
 superiorum regum potentiam supergresso qui Seleuco successerant. is
 Aegypto et aliis provinciis potitus bello Iudaeis illato et Hierosolyma
 et totam gentem subegit, templum spoliavit et polluit porcia in eo immo-
 latis, et ara Iovi exaructa populorum ad paganismum adegit, et pueros
 mares circumcidi vetuit. nam eius furorē contra deum illa verba in-

μανίαν αὐτοῦ τὸ "ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ"
 ὑπαινίττεται. τὸ δὲ "ἔτισον ἀπὸ τῆς δυνάμεως καὶ ἀπὸ τῶν
 ἀστέρων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς" τοὺς ἐκ τοῦ D
 Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἄσεβησαντας διὰ τὴν ἐξ ἐκείνου ἐπαγομένην αὐ-
 6 τοῖς ἀνάγκην δηλοῖ, οἱ τῆς νομίμου καὶ θείας διαγωγῆς ἐκπετώ-
 κασι, τῷ τυράνῳ ὑπέξαντες καὶ ὑπ' ἐκείνου συμπατηθέντες.
 ἀστέρες δ' ἐκλήθησαν διὰ τὸ τῆς εὐσεβείας καθαρὸν καὶ ἑπέρ- W I 94
 λαμπρον, ἢ ὅτι τῷ Ἀβραάμ ὁ θεὸς ἐπηγγέλατο πληθύναι τὸ
 σπέρμα αὐτοῦ ὡς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ.

10 "Καὶ ἕως τοῦ ἄρχοντος τῆς δυνάμεως ἰδρῶθη." καὶ κατ'
 αὐτοῦ γὰρ τοῦ θεοῦ ἐλύττησε τοῦ ἄρχοντος τῶν ἄνω δυνάμεων.
 "καὶ θυσία ἐταράχθη πτώματι, καὶ ἐγενήθη καὶ εὐδωάθη, καὶ
 ἐδόθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐρρίφη χαμαὶ δικαιοσύνη."
 ἀπηγορευμένα γὰρ θύσας ἐτάραξε τὴν θυσίαν, ἀντὶ τοῦ συνέχειν,
 15 ἕλιμανι. πτώματα δὲ τοὺς σῶας λέγει, καὶ ἁμαρτίαν ἐπὶ τὴν P I 132
 θυσίαν τὴν ἐπ' αὐτῇ παρανομίαν. διὰ δὲ τοῦ "ἐρρίφη χαμαὶ
 δικαιοσύνη" ἢ τῶν νομίμων ἀθέτησις καὶ οἱ ἄδικοι φρόνοι δη-
 λούνται τῶν ἀσεβῆσαι μὴ καταδεξαμένων. ἀλλὰ καὶ ταῦτα
 πράττων καὶ οὕτως ἀσεβῶν ὁ Ἀντίοχος εὐδωοῦτο, φησί.

20 Ἐπὶ τούτοις ἐπάγει ὁ Δανιὴλ "καὶ εἶπεν εἰς ἅγιος τῷ φελ-
 μωνί, ἕως πότε ἡ ὄρασις στήσεται καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρδεῖσα καὶ ἡ

4 ἐξ om A. 10 [ιδρῶθη] ἠδρῶθη Theodoretas. 12 παρα-
 πτώματι Theodoretas. ἐγενήθη καὶ εὐδωάθη A, ἐγενήθη
 καὶ εὐδωάθη PW. 15 τῆς om A.

sumat "et elatus est usque ad caeli fortitudinem." Illa vero "cociderunt
 de fortitudine et de stellis in terram, et conculcavit eas" significant eos
 ex Iudaico populo qui ab illo coacti religionem violarunt et tyranno
 cessare, legitima divinaque vivendi ratione deserta, ab eoque concul-
 cati sunt. stellae autem vocantur vel ob pietatis puritatem et splen-
 dorem, vel quod Abrahamo promiserat deus se progeniem eius stellarum
 caelestium instar amplificaturum.

"Et usque ad principem fortitudinis est elatus." contra ipsum
 deum furorē exercuit, principem caelestium copiarum. "et sacrificium
 turbatum est cadaveribus, et factum est ac secundis rebus usus est,
 et datum est ad victimam peccatum, et humi abiecta est iustitia."
 nam cum interdicta sacrificasset, turbavit sacrificium, hoc est, confudit,
 polluit. cadavera porcos nominat, et peccatum in sacrificio violatas ab
 eo leges. proiecitas humi iustitiam dicit ob contempta instituta patria.
 significantur etiam iniustae caedes eorum qui ab impietate abhorruerunt.
 sed quamvis, inquit, haec ageret tamque impie se gereret Antiochus,
 tamen rebus secundis usus est.

His subiicit Daniel "et dixit unus sanctus phelmoni, quando tan-
 dem visio terminabitur, et sublatum sacrificium, et peccatum vastationis

ἀμαρτία τῆς ἰσημιώσεως ἢ δουλείᾳ; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἕως ἑσπέρας
καὶ πρωτὶ ἡμέραι δισχιλίας καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται
B τὸ ἅγιον.” ἀγωνιώντι τῷ προφήτῃ διὰ τὰ δρώμενα ἐπιπέμπονται
ἄγγελοι δηλοῦντες αὐτῷ ὅτι τέλος ἔξουσι τὰ δυσχερῆ καὶ τὸν και-
ρὸν διδάσκοντες τῆς αὐτῶν παρελεύσεως. καὶ ἠρώτα ἕτερος τὸν 5
ἕτερον· τὸ γὰρ φελομοννὶ ἑξελληνηζόμενον τινὰ σημαίνει. ἠρώτα
δὲ οὐχ ὡς ἀγνοῶν, ἀλλ’ ἵνα μάθῃ ὁ Δανιήλ. ὁ δ’ ἐρωτώμενος
ἀπεκρίνατο “ἡμέραι δισχιλίας καὶ τριακόσιαι ἕως ἑσπέρας καὶ
πρωτὶ, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον.” ἑσπέραν μὲν οὖν ἐκάλεσε
τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνιαρῶν ἢ καὶ ὅλον τὸν χρόνον αὐτῶν (νυκτὶ γὰρ 10
καὶ σκότιᾳ τὸ λυπηρὰ ἔοικε), πρωτὶ δὲ τὴν μετὰ τὰς συμφορὰς
ἰερναίων κατάστασιν. τοῦτο τοίνυν σημαίνει δι’ ὧν φησιν ὅτι
C ἀπὸ τῆς τῶν κακῶν ἀρχῆς μέχρι τέλους αὐτῶν τόσος καιρὸς
παραλείπεται. αἱ δὲ ἡμέραι πρὸς ἐνιαυτοὺς ἀριθμοῦμαι ἕξ
ἀποτελοῦσι μῆνας καὶ ἰσαριθμούς ἐνιαυτοὺς κατὰ τὴν τῶν 15
Ἑβραίων ψῆφον· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἢ ἐπ’ Ἀντιόχου τοῖς Ἰου-
δαίοις ἐπενεχθεῖσα συμφορὰ ἐπεκράτησε. ταῦτα παρὰ τοῦ ἀρχαγ-
γέλου Γαβριήλ τῷ προφήτῃ ζητοῦντι σύνεσιν ἐμνήθη.

9. Ἔτα διὰ τὴν τῶν ὁμοφύλων αἰχμαλωσίαν ἐπὶ Δα-
ρείου πάλιν τοῦ Μήδων ἄρχοντος (ὃς καὶ Κναζάρης ἀνόμιστος 20
καὶ Ἀσουήρος, Ἀστύαγος ὡν υἱός) τοῦ προφήτου θρηνησῆτος

7 ἀγνοῶν] ἀγωνιῶν A. 21 καὶ Ἀσουήρος, Ἀστύαγος } rectius
Ἀσουήρου τοῦ καὶ Ἀστύαγος. Theodoretus p. 1225 et LXX tan-
tum Δαρείου τοῦ υἱοῦ Ἀσουήρου. sumpta videntur e Theodoro
ad Dan. 5 31 p. 1174.

FOENTES. Cap. 9. Theodoretii Commentarius in Daniel 9
p. 1225. 1237 — 1245. pauca sunt ipsius Z.

concessum? is dixit ei, usque ad vesperam et mane dies bis mille et
trecenti, tunc repurgabitur sanctum.” ad prophetam ex visione solli-
citem mittuntur angeli, qui ei significant finem aerumnarum fore, et
tempus eam doceant quo desituras sint. et alius alium interrogabat:
nam phelmoni aliquem significat. rogabat autem non ut ignarus, sed ut
Daniel cognosceret. qui rogabatur, respondet “dies bis mille trecenti
usque ad vesperam et mane, tum repurgabitur sanctum.” vesperam
igitur vocavit principium molestiarum aut totum tempus earum (nam
molestiae nocti et tenebris comparantur), mane pacatum statum post
calamitates. verba igitur illa hoc volunt, a principio malorum usque
ad eorum finem tantam temporis elabatur. dies autem in annos redacti
conficiunt sex menses et annos totidem secundum calculum Hebraeorum:
nam tamdiu viguit calamitas Iudaeis ab Antiocho illata. haec Danieli
intelligere cupienti a Gabriele archangelo sunt revelata.

9. Deinde iterum sub Dario Medorum principe (qui et Cyaxares
et Asuerus) Astyagis filio prophetam popularium suorum captivitatem

καὶ τοῦ θεοῦ δεομένον ἤματό τις ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Γαβριήλ. D
 ἤματό δὲ αὐτοῦ ὡσεὶ ὦραν θυσίας ἐσπερινῆς, ἢ κατὰ τὸν καιρὸν
 τῆς ἐν ἱσπερα λατρείας, ἢ ἐπὶ τοσαύτην ὦραν ἐφ' ὅσην ἡ ἐσπε-
 ρινὴ ἐτελεῖτο λατρεία. καὶ εἶπε τῷ Δανιήλ "ἄν ἐξῆλθον συμ-
 βιβιάσαι σοι σύνεσιν καὶ ἀναγγεῖλαι σοι ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἰ σὺ.
 καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι καὶ σύνεες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ" ἀπὸ τοῦ,
 ἀκριβῶς πρόσσχες τοῖς λεγομένοις αἰνιγματώδεσιν οὖσι καὶ πλείονος
 δεομένοις σπουδῆς. ἐπίστετε δὲ δι' αἰνιγμάτων τὰ θεῖα δηλοῦται,
 ἵνα μὴ πᾶσι γίνοντο δῆλα καὶ διὰ τοῦτο ἐκκαταφρόνητα. ἀνὴρ P I 133
 10 δ' ἐπιθυμιῶν ἐκλήθη ὁ Δανιήλ ἢ ὡς κατὰ τῶν σαρκικῶν παθῶν
 ἀνδριζόμενος καὶ γενναῶς αὐτοῖς ἀνδιστάμενος, ἢ ὡς ἐπιθυμῶν
 μαθεῖν τὰ τῷ λαῷ καὶ τοῖς αὐτοῦ συμφορήταις ἐσόμενα, ἢ ὅτι
 ἐπιθυμητὸς ἦν καὶ ἐπείραστος δι' ἣν μετήρχετο ἀρετῆν.

Ἔτα ἐπάγει ὁ ἄγγελος "ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες σκεπηθή-
 15 θησιν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν σου ἕως τοῦ
 παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα καὶ τοῦ τελειοθῆναι τὴν ἁμαρτίαν
 καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἐξιλοῦσθαι ἀδικίαν καὶ τοῦ
 ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι δρασιν καὶ προ- B
 φήτην καὶ τοῦ χεῖραι ἁγίων ἁγίων." ὁ μὲν προφήτης προσευχό- W I 95
 20 μενος "ὁ λαός σου" πρὸς τὸν θεὸν ἔλεγε "καὶ ἡ πόλις σου."
 ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ φησιν "ὁ λαός σου καὶ ἡ πόλις

4 τῷ om A. 7 πρόσσχες PW. 8 δὲ] δὲ καὶ A. 10 παθῶν] ἐπιθυμιῶν A, et mox αὐταῖς. 21 Δανιήλ φησιν] θεὸν ἔλεγε, omisais ὁ λαός σου, codex Colberteus.

lamentantem et deum deprecantem attigit vir quidam nomine Gabriel. attigit autem sub tempus sacrificii vespertini, sive tempus vespertini cultus intelligatur, sive tantum spatium quanto sacrificium vespertinum peragitur. et ait Danieli "nunc egressus sum ad tribuendam tibi intelligentiam, et ad annuntiandum quia vir desideriorum es. quare considera quae dicuntur, et visionem intellige," hoc est, attento ausculta, nam verba obscura sunt maximamque postulant attentionem. aliquando autem res divinae per ambages innuntur, ne omnium intelligentiae expositae contemnantur. vir autem desideriorum appellatus est Daniel, sive quod pravis desideriis fortiter et generose resisteret, sive quod scire desideraret quid populo et tribulibus suis eventurum esset, sive quod ob studium virtutis desiderabilis esset atque amabilis.

Deinde subicit angelus "septuaginta hebdomades contractae sunt super populum tuum et super sanctam urbem tuam, donec inveterascat delictum et perficiatur peccatum et obsignetur peccatum et expietur iniustitia et aeterna iustitia adducatur et obsignetur visio et prophetia et ungetur sanctus sanctorum." ad deum propheta inter orandum oixerat "populus tuus et urbs tua." angelus autem Danieli ait "populus tuus et

σον, ὡς μὴ ἄξιον ὄντος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καλεῖσθαι. εὐρηται δὲ ὁμοίως καὶ ἐπὶ Μωυσέως ὅτε τὸν μίσχον ποιήσαντες οἱ Ἰσραηλίται θυσίαν αὐτῷ προσήνεγκαν· καὶ τότε γὰρ τοῦ προφήτου διομένου ὁ Θεὸς ἔφη ὡσαύτως. φησὶν οὖν ὁ ἄγγελος εἶπε καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ οἰκοδομηθήσεται καὶ ὁ λαὸς σου ἐπανελεύσεται καὶ 5

C ἐπὶ ἔτη τετρακόσια ἐνεθήκοντα διαμενοῦσιν· αἱ γὰρ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες εἰς τοσοῦτον συμψηφίζονται ἀριθμῶν· ἐκάστην δ' ἡμέραν εἰς ἑνιαυτὸν ἰλογίσατο. τὸ δὲ συνετημήθησαν ἀντὶ τοῦ ἐκρήθησαν καὶ ὠρίσθησαν κέεται. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα καὶ τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν, τουτίστιν ἕως τοῦ 10 χρονίσαι καὶ ἀξήθηται· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ παλαιωθῆναι καὶ τελείαν γενέσθαι τὴν ἁμαρτίαν. διὰ τούτων δὲ τὴν κατὰ τοῦ κυρίου τάλμιν καὶ λόττιαν τῶν Ἰουδαίων παρίστησιν. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ πρὸ τούτου ἡμίρτοσαν καὶ δίκας ἔτισαν, ἀλλ' ἀνεκλήθησαν αὐθις· ἐπεὶ δὲ κατὰ τοῦ σωτήρος ἐμάνθησαν καὶ εἰς ἔσχα- 15

D τον κακίας ἀφίκοντο καὶ ἐντελῆ τὴν ἁμαρτίαν εἰργάσαντο, οὐκέτι ἀνακλήσις ἔτυχον. τὸ δὲ σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ ἐξιλιάσασθαι ἀδικίαν, τὴν ἄφισιν δηλοῖ τῶν πταισμάτων τὴν παρὰ τοῦ κυρίου δεδορημένην τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν· οὗτος γὰρ ἔστιν ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· τὸ γὰρ σφραγίσαι τοῦ παυθῆναι ση- 20 μαντικόν. τὸ δὲ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, τὸ αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον ἔλθεῖν ὅς ἐστι δικαιοσύνη καὶ ἀπολύτρωσις καὶ ἁγιασμός.

2 Μωυσέως PW. 5τι A. 4 καὶ om A. 9 κέεται om A. 21 alterum τὸ] τοῦ A.

urbs tua, quae quasi indignus esset qui populus dei vocaretur. eadem loquendi ratio et in Mose reperitur, cum Israelitae vitulo a se facto sacrificarent: nam tum etiam prophetae precanti sic respondet deus. ait igitur angelus Danieli et Hierosolyma instauratum iri, et populum esse reversurum et ad annos quadringentos nonaginta permansurum. nam septuaginta hebdomadae tantum conficiunt, singulis diebus pro singulis annis supplicatis. contractae, hoc est, decretae ac praefinitae sunt. donec inveterascat delictum et peccatum consummatur, hoc est, donec durarit et auctum fuerit peccatum: hoc enim significat inveterascoe. his verbis designat audaciam Iudaeorum et rabiem contra dominum. nam prius etiam multa scelera perpetrarant eorumque poenas dederant, sed revocati fuerunt: postquam autem contra servatorem insanerunt, et ad summum improbitatis pervenerunt peccatumque consummarunt, non amplius revocati sunt. obsignari peccatum et expiari iniustitiam, significat remissionem delictorum a domino his donatam qui ei credunt: hic enim est qui tollit peccatum mundi. nam obsignari idem est quod desinere. adducere iustitiam aeternam, est ipsum venire in mundum qui est iustitia, redemptio et sanctificatio. obsignari visionem et pre-

τὸ μέντοι σφραγίσαι ὄρασιν καὶ προφήτην, τὸ τέλος λαχέται
 τὰς προφητείας δηλοῖ, ἢ ὅτι τὰ παρ' ἐκείνων περὶ τοῦ Χριστοῦ
 λαληθέντα ἐβέβηκεν, ἢ ὅτι τὸ τῆς προφητείας χάρισμα τοῖς
 Ἰουδαίοις ἐκλλοισεν, ἢ καὶ ἀμφοῖτερα. ἐλθὼν γὰρ ὁ Χριστὸς P I 134
 β τὰς προφητείας ἐσφράγισεν, ἐπλήρωσε δηλαδὴ καὶ ἐβεβαίωσε καὶ
 μέντοι καὶ ἔπαυσεν. οὐκέτι γὰρ παρ' αὐτοῖς ἄρχων καὶ προ-
 φήτης καὶ ἠγοούμενος. καὶ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, ἣτις
 αὐτός ἐστιν ὁ κύριος ἡμῶν καὶ σωτὴρ. ὁ μὲν γὰρ ἀπόστολος
 "ἐδόθη σοφία ἡμῖν" φησὶν "ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς
 10 καὶ ἀπολύτρωσις." καὶ ἀλλαχοῦ περὶ τοῦ εὐαγγελίου γράφων
 "δικαιοσύνη ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται" λέγει. ὁ δὲ κύριος "αἰτεῖτε"
 διδώσκει "τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,"
 ἣν αὐτὸς ἤγαγε φανερώσας ἡμῖν διὰ τῆς αὐτοῦ διδασχῆς. καὶ τὸ
 χρῆσαι δὲ ἕγιον ἄγιον, αὐτὸν δηλοῖ τὸν δεσπότην παραγενέσθαι B
 15 Χριστόν. τίς γὰρ ἕτερος ἅγιος ἄγιον κληθεῖν ἂν εἰ μὴ ὁ κύριος
 ἡμῶν καὶ σωτὴρ; ὃς ἁγιοσύνης ὑπάρχων πηγὴ χρεῖται μὲν τῷ
 ἁγίῳ πνεύματι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον (ὡς Ἡσαίας προανεφώνησε
 λέγων "πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, ὃ ἐνεκεν ἔχρισέ με," καὶ ὡς
 Δαβὶδ ἐμελώδησεν εἰπὼν "ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον
 20 ἀγαλλιῶσις, παρὰ τοὺς μετόχους σου," καὶ ὡς ἡ κορυφαία τῶν
 ἀποστόλων ἀρότης ὁ Πέτρος ἐδίδαξε περὶ τοῦ σωτήρος γράψας

3 λαληθέντα ἤδη ἐβέβηκεν A.

8 ἀπόστολος] 1 Cor. 1 30.

9 φησὶν ἡμῖν σοφία ἀπὸ A.

10 ἀλλαχοῦ] Rom. 1 17.

14 δὲ add A.

17 Ἡσαίας] 61 1.

19 Δαβὶδ] Ps. 44

(45) 8.

21 γράψας] cautius exscribendus erat Theodoretus:

verba Petri sunt concionantis, Act. 10 38.

phetiam, significat prophetiam desisse: sive quod ea quae a propheta
 de Christo praedicta fuerunt evenerint, sive quod prophetiae donum
 apud Iudaeos desierit, sive utrumque. nam Christus cum venisset,
 prophetias obsecuravit, hoc est, implevit et confirmavit atque etiam
 terminavit: neque enim iam apud eos princeps est, propheta aut dux.
 et adduci iustitiam aeternam, est ipsius domini et servatoris nostri ad-
 ventus, "qui" ut apostolus ait "datus est nobis sapientia a deo, iustitia,
 sanctificatio et redemptio." atque alibi de evangelio scribens "iustitia"
 inquit "in eo revelatur." dominus porro docet, regnum dei petendum
 esse et iustitiam eius, quam ipse adduxit suaeque doctrina apernit.
 ungi sanctum sanctorum, ipsum scilicet Christum dominum adventisse
 significat. quis enim sanctus sanctorum appellabitur praeter dominum
 et servatorem nostrum? qui cum fons sit sanctitatis, ungitur ille qui-
 dem sancto spiritu secundum humanitatem (ut Esaias praenuntiavit his
 verbis "spiritus domini super me, quamobrem unxit me;" et ut David
 cecinit hoc modo "unxit te deus, deus tuus, oleo exultationis prae
 consortibus tuis;" et ut summus apostolorum apex Petrus docet, cum

ὡς "ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει"), σφραγίζει δὲ καὶ βεβαιῶς τὰς παλαιὰς γραφάς, ποιῶν ἅπαντα καὶ C πάσων ὄσα δι' ἐκείνων προεῖρητο, καὶ ἐξιλιάσκειται ἀδικίαν καταλλάσσων τοὺς ἄμυρτήσαντας τῷ θεῷ καὶ πατρὶ καὶ αὐτὸν τοῖς πταιήσασιν ἰλεούμενος. 5

Ἔτα ἐπάγει ὁ θεὸς ἀρχάγγελος "καὶ γνώση καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομησαί τερον-σολῆμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἐπὶ καὶ ἑβδομάδες W I 96 ἐξηκονταδύο." ἤρξατο μὲν ὅταν ὁ ναὸς ἐπὶ Κύρου οἰκοδομηθεῖσθαι (Κύρος γὰρ πρῶτος τῆς ἐπανόδου παρεχώρησε τῷ ἔθνι τῶν 10 Ἰουδαίων), ἀλλ' ἐπισχέθη παρὰ Καμβύσου τοῦ Κύρου παιδὸς φθόνῳ τῶν αὐτοῖς ὁμοροάντων ἔθνων, ἐπιτρέπη δ' αὐθις τοῖς Ἰουδαίοις ἢ τούτου ἀνέγερσις ὅτι Δαρείος ὁ Ὑστάσιον ἐκράτησε D τῆς βασιλείας Περσῶν. Ἐξ οὐδενὸς δὲ τούτων ἀριθμούμενος ὁ καιρὸς εὐρίσκειται σῶζων κατὰ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου φωνήν, ἀλλ' 15 ὑπερβάλλων· εἰ δ' ἐκ τῶν χρόνων τῆς Ἀρταξέρξου βασιλείας τοῦ μακρόχειρος ὁ καιρὸς ἀριθμοῖτο, εὐρεθείη ἂν οὔτε περιτεύων οὔτ' ἐλαττούμενος. καὶ τούτου δέον ἀριθμεῖσθαι αὐτὸν, ὅτι τότε καὶ τῇ πόλει περιεβλήθη περίβολος καὶ τῷ ναῷ προσετέθη τὰ λείποντα καὶ οἰκητόρων ἢ πόλις πεπλήρωτο, ὅτι Νεμείας 20 οἰνοχοεῖων τῷ Ἀρταξέρξῳ ἐδεήθη αὐτοῦ ἐπιτραπῆναι αὐτῷ τὴν P I 135 εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον, καὶ ἀπελθὼν τὴν τε πόλιν περιτείχισε καὶ συνήκισε καὶ τὸν ναὸν ἀτελεῖ ὄντα ἀπήρτισεν. εἰ γοῦν ἀπὸ

15 pro σῶζων Wolfius malit σωζόμενος: expectaveris σωζόμενος.
16 τοῦ μακρόχειρος om A.

sic de Christo scribit "nam unxit eum deus spiritu sancto et potentia"), obsignat autem et confirmat veteres scripturas, dum facit omnia et patitur quae in illis praedicta fuerunt, et expiat iniustitiam, dum eos qui deliquerunt deo patri reconciliat enimque placat peccatoribus.

Deinde subiicit divinus archangelus "et cognosces et intelliges, ab exitu sermonum, ut separatio fiat (respondeatur) et aedificentur Hierosolyma, usque ad Christum duces hebdomades septem et hebdomades sexaginta duae." coepit igitur aedificari templum sub Cyro, qui populo Iudaico primus reditum concessit; inhibitum tamen sub Cambysae, invidia finitimorum populorum. templi porro instauratio denuo Iudaeis concessa est cum Darius Hystaspis filius Persae imperaret. a quocumque autem horum numerus inchoetur, non erit integer secundum archangelum vocem, sed redundans. sin a temporibus regni Artaxerxis Longimani supputetur, neque plus neque minus invenietur. ab eoque repetendus est, quia tum et urbs cincta est moenibus, et adiecta templo quae deerant, et urbs habitatoribus referta; cum Neemiae Artaxerxis pincerna, impetrato a rege in patriam redita, urbem munit et civibus frequentem reddidit et templum imperfectum adhuc absolvit. si quis

τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπιφανείας, δι' οὗ μόνον ἄφεις ἀμαρτημάτων ἐδόθη καὶ δικαιοσύνη εἰσῆλκεται καὶ τῶν προφητῶν αἱ προρρήσεις πεπληρωνται, ἀναποδίλων τις ἀριθμήσει τὸν χρόνον, εὐρήσει τοῦτον συμπληρούμενον ἕως τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας 5 Ἀρταξέρξου, ὅτε δηλαδὴ ὁ Νεεμίης παραχωρηθεὶς εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπανῆλθεν· ἢ προϊῶσα καθ' εἰρὸν ἡ ἱστορία πλατύτερον διηγήσεται. ὃν δὲ ἅγιον εἶπεν ἀνωτέρω ἄγων, τοῦτον αὐθις Χριστὸν ἡγούμενον εἶρακεν, ὀνομάζων αὐτὸν κατὰ τὸ ἀνθρῶ- B πινον. ὡς γὰρ πρωτότοκος τῆς κτίσεως τῆς καινῆς καὶ πρωτό- 10 τοκος ἐκ νεκρῶν λέγεται, οὕτω καὶ ἡγούμενος προσηγόρευται. καὶ ὁ θεὸς δὲ ἀπόστολος Πέτρος ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ὠνόμασε τὸν σωτῆρα, τοῖς Ἰουδαίοις διαλεγόμενος, ὡς ἐν ταῖς Πράξεσιν ὁ θεὸς Λουκᾶς συνεγράψατο. ὥσπερ δὲ πρωτότοκος ἡμῶν καὶ πρωτεύων κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον εἶρηται κατὰ τὸ ἀνθρῶ- 15 πινον, οὕτω δὴ καὶ ἡγούμενος τῷ ἀρχαγγέλῳ Γαβριὴλ προσηγόρευται.

10. Ἀπορήσει δ' ἂν τις ὕτου χάριν διηρημένως ἄλλ' οὐχ ὁμοῦ αἱ ἑβδομάδες ἡριθμηταί, εἰς ἑπτὰ δὲ καὶ ἑξηκονταδύο διήρηται καὶ εἰς μίαν ἑτέραν. οὐχ ὡς ἔτυχε δὲ τοῦτο πεποίηκεν C 20 ὁ ἀρχάγγελος, ἀλλὰ τινα καιρὰ διὰ τούτων διδάσκων ἐν ταῖς τῶν χρόνων διαιρέσει συμβησόμενα. εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς τῶν Ἱεροσολύ-

5 ante Ἀρταξ. PW add τοῦ, om A. 7 διηγήσεται] lib. 4 cap. 5. ἀνωτέρω A, ἀνώταρον PW. 12 Πράξεις] 3 15. 14 Παῦλον] Col. 1 15.

Fontes. Cap. 10. Theodoreti Commentarius in Daniel 9 p. 1246—1253.

igitur a servatoris adventu, per quem solum remissio peccatorum data est et iustitia introducta et prophetarum oracula completa sunt, retro tempus numeret, id expleri deprehendet anno Artaxerxis vigesimo, quo Neemiae concessum fuit redire Hierosolyma: quae in historiae progressu ac serie fusius declarabuntur. quem autem supra sanctum appellavit sanctorum, eum rursus Christum ducem appellat, nomine humano usurpato. ut enim primogenitus novae creaturae et primogenitus ex mortuis dicitur, sic etiam dux appellatur. divus etiam Petrus apostolus apud Iudaeos disserens servatorem vitae principem vocat, quemadmodum in Actis a divo Luca scribitur. et igitur primogenitus nostrum et princeps a divo Paulo dicitur secundum humanitatem, ita etiam dux a Gabriele archangelo nominatur.

10. Sed dubitari quaest, qua gratia separatim et non coniunctim numerentur hebdomadae, in septem, sexaginta duas, et unam distinctae. non hoc temere fit ab archangelo, sed per haec nova quaedam docet in temporum divisionibus eventura. nam si ab instauratione Hierosoly-
Zonaras Annales.

μῶν οἰκοδομῆς τῆς ἐπὶ Νεεμίῳ ὡς εἴρηται γενομένης ἀριθμοῦντο οἱ χρόνοι μέχρις Ἰρκανοῦ ἀρχιερέως, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Ἀσαμωναίων γένος ἐπαύθη τοῦ ἱεραῖου, ὃ τῶν ἐξηκονταδύο ἐβδομάδιον ἀριθμὸς συμπεραίνεται. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου, ὃς τῷ Νεεμίᾳ τὴν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπάνοδον ἔδωκε τῷ ταύτην τειχίσαντι, ἕως Δαρείου τοῦ Ἀρσάμου δὲ καθ' ἕλιν Ἀλέξανδρος, ἑκατὸν ἕτη εἰσι καὶ τεσσαρεσκαίδεκα· ἐκ δὲ τῆς καθαιρέσεως τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἐν ἕκτῳ γενόμενης ἔτει τῆς Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν Ἀσίαν στρατείας, μέχρις Ἰουλιῶν Καίσαρος Γαίου ὃς πρῶτος τῇ μοναρχίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἐπικεχέληκεν, ἕτη παρήλθοσαν διακόσια ὀγδοήκοντα καὶ δύο· ἐκ δὲ τῆς αὐταρχίας τοῦ Καίσαρος ἕως ἔτους πεντεκαίδεκάτου Τιβερίου Καίσαρος, ἤνικα ὁ Χριστὸς ὑπὸ Ἰωάννου ἐβαπτίσθη καὶ τῶν σημείων ἀπήρξατο, ἕτη ἐβδομήκοντα καὶ τρία· ὡς συμποσοῦσθαι ταῦτα εἰς ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τετρακοσίοις ἐξήκοντα καὶ ἑνέα. οἱ δὲ τοσοῦτοι ἐνιαυτοὶ ἀποτελοῦσιν ἕτη τετρακόσια ὀγδοήκοντα τρία κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἀρίθμωσιν τῶν ἐτών. οὗ γὰρ ὡς ἡμεῖς οἱ Ἑβραῖοι ψηφίζομεν τὸν ἐνιαυτὸν ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν δρόμον ἀριθμοῦντες αὐτὸν τριακοσίων πεντήκοντα καὶ τεσσάρων ἡμερῶν, ὡς περιτεθέν ἀφ' ἑκάστου ἐνιαυτοῦ ἡμέρας ἑνδεκα. καὶ τούτων γούν τῶν περιτῶν ἡμερῶν εἰς ἕτη συμποσούμενων τὰ τετρακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία Ἑβραϊκὰ συνίσταν-

2 ἀρχιερέως A, τοῦ ἀρχιερέως PW. 4 μὲν om A. 10 Ἰουλιῶν γαίου καίσαρος A, recte Theodoretus. 12 τοῦ ἀγαθέστου καίσαρος A, male. 20 post ἡμερῶν A add λογίζονται αὐτὸν.

morum sub Neemia facta, ut dictum est, tempora usque ad Hyrcanum pontificem numerentur, sub quo Asamonaeorum genus fungi sacris destitit, sexaginta duarum hebdomadarum numerus expletur. nam a vigesimo anno regni Artaxerxis, qui Neemiae redeundi Hierosolyma potestatem dedit, a quo urbs moenibus adornata est, usque ad Darium Arsamis filium, quem delevit Alexander, anni sunt centum et quattuordecim. ab everitione porro imperii Persici, quae anno sexto Asiaticas expeditionis Alexandri contigit, usque ad C. Iulium Caesarem, qui primus Romanorum monarchiam occupavit, anni praeterierunt ducenti octoginta duo. ab eiusdem Caesaris principatu usque ad annum decimum quintum Tiberii Caesaris, quo Christus a Ioanne baptizatus miracula coepit odere, anni fuerunt septuaginta tres: ut haec summa conficiat annos quadringentos et sexaginta novem: qui quidem Hebraica supputatione annorum conficiunt annos quadringentos octoginta tres. neque enim quemadmodum nos, ita et Hebraei annos supputant, sed ad cursum lunarem diebus trecentis quinquaginta quattuor absolvunt, ut de quolibet nostro anno dies undecim redundant: qui dies redundantes in annos redacti expleunt numerum quadringentorum octoginta trium annorum

ται ἔτη. Ἐβραῖω δὲ τῷ Δανιὴλ ὁ ἄγγελος ὁμιλῶν πάντως τὰ αὐτῷ γνώριμα ἔλεγεν ἔτη. ἄχρι μὲν ὄν τῆς τοῦ ἀρχιερέως Ἵρκανοῦ ἀναίρεσις, ὃν ὁ βασιλεὺς ἀνείλεν Ἡρώδης (εἰρησέται δὲ τὰ περὶ τούτου πλατύτερον), αἱ ἑξηκονταδύο ἑβδομάδες ἔξ-
 5 μετρήθησαν. ἔκτοτε δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης οὐ διὰ βίου προσπηγυίας κατὰ τὸν νόμον τοῖς ταύτης ἀξιουμένοις ἀλλ' ἐνιαυσιαίας παρυνόμως διδομένης ἢ βραχυτέρῳ χρόνῳ περιοριζομένης, καὶ χρημάτων αὐτῇ ἀνουμένων τῶν βουλομένων, ὃ καὶ ὁ Ἰώσηπος ἱστορεῖ, αἱ ἐπὶ παρήλθοσαν ἑβδομάδες. τοῦτο δὲ δηλῶν ὁ
 10 θεὸς ἀρχάγγελος ἔλεγε "καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξηκοντα-
 δύο ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ," ἀπὶ τοῦ, διαφραθήσεται τὸ χρῖσμα τῆς ἀρχιερωσύνης. παρανόμως γὰρ χρισμένων τῶν εἰς αὐτῇ προβιβαζομένων, οὐδὲ τὸ χρῖσμα τὴν οἰκίαν εἶχεν ἰσχύν, ἀλλὰ παρεφθαρμένον ὃν ἡμοῖρι
 15 τῆς θείας χάριτος. διὰ καὶ ἐπήγαγε "καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν C
 αὐτῷ," τουτίστιν, οὐ κατὰ κρίσιν καὶ δοκιμασίαν γινόμενοι ἔσονται, ἀλλ' ἀκρίτως ἢ διὰ χύριν ἢ διὰ χρήματα. τούτων δ' οὐ-
 τω γινόμενων καὶ αἱ ἐπὶ παρεφρόησαν ἑβδομάδες, μέχρι τῆς τοῦ κυρίου ἐπιφανείας δηλαδὴ διαρκέσασαι.

20 Ἡ μὲν ὄν διαίρεσις τῶν ἑξηκονταδύο ἑβδομάδων καὶ τῶν ἐπὶ διὰ ταῦτα γέγονεν· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὰς ἔξ ἀρχῆς εἰρημένας ἑβδομηκοντα ἑβδομάδας ἔτι μία περιλλείπεται, καὶ περὶ ἐκείνης εἶρηκεν ὁ ἀρχάγγελος ταῦτα "καὶ δυναμώσει τὴν διαθήκην πολ-

4 τούτων A.

Σὶ μία A, μία λαοπή PW.

Hebraicorum, quia vero cum Daniele Hebraeo colloquebatur angelus, annos utique illi notos nominavit. proinde usque ad interitum Hyrcani pontificis, quem rex Herodes sustulit (qua de re copiosius agendum erit), sexaginta duae hebdomadae sunt expletae. ab eo tempore cum pontificatus non per omnem aetatem ei maneret cui contigerat, sed annuo aut etiam breviori spatio contra instituta maiorum circumscriberetur, et pecunia cuiuslibet venalis esset, id quod a Iosepho refertur, septem praeterierant hebdomadae. quod divinus archangelus his verbis innuit "et post hebdomadas sexaginta duas extirpabitur unctio, nec futurum est in ea iudicium," hoc est, unctio pontificatus peribit, cum ii contra legem ungentur qui potius illo fuerint. neque enim unctio vim suam retinebat, sed ut corrupta gratiae divinae erat expers. quare adiecit iudicium non esse in ea, hoc est, nullo iudicio nullaque exploratione adhibita pontifices creatum iri, sed citra delectum vel ambitu vel gratia. dum haec fiunt, etiam septem hebdomadae sunt elapsae, cum usque ad Christi adventum durassent.

Ac divisio quidem sexaginta duarum et septem hebdomadam hac de causa instituta est. cum autem ad explendum eorum quae initio expositae sunt septuaginta hebdomadam numerum adhuc una restet hebdomada, de ea quoque archangelus sic ait "et confirmabit testamentum multis hebdomas

λοῖς ἑβδομάς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται
 θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδελύγμα τῆς
 ἐρημώσεως, καὶ ὥς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ
 τὴν ἐρημώσιν." ἡ λοιπή, φησὶν, ἑβδομάς ἢ μετὰ τὰς ἐξήκοντα
 καὶ ἑνὲν τὴν καινὴν διαθήκην εἰούξει ἰσχυρὰν οὕτως ὡς δι' αὐ- 5
 τῆς ἀρθῆναι, τουτέστιν ἐκ μέσου γενέσθαι, τὰς θυσίας καὶ τὰς
 σπονδὰς ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος. μετὰ γὰρ τὸ βάπτισμα ὁ
 P I 137 Χριστὸς ἐπὶ τριετὴν καὶ ἐπέκεινα διδάξας καὶ σημεῖα ἐπιδειξά-
 μενος οὕτως ἐπὶ τὸ πάθος ἦλθε, καὶ αὐτοῦ τυθέντος ὑπὲρ τοῦ
 κόσμου παντός, τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν 10
 τοῦ κόσμου, ἢ κατὰ νόμον θυσία ἐπιούθη καὶ ἡ σπονδή. καὶ
 ἔθνον ἕκαστε οἱ Ἰουδαῖοι, λέει καὶ ἔτι θύουσι, πυρανόμως, ἀλλ'
 ἀπρόσδεκτος ἦν τῷ Θεῷ ἡ κτείνων θυσία καὶ ἡ σπονδή. καὶ ἄλ-
 λως δὲ τὸ "δυναμώσιν διαθήκην πολλοῖς" ἐκλήθηθήσεται ἀντὶ
 τοῦ, δυνατοὺς τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους εἰς τὸ κήρυγμα ἢ ἑβδομάς 15
 ἐκίνη ἐργάσεται. εἰς δύο γὰρ τὴν ἑβδομάδα φαίνεται διαιρῶν ὁ
 ἀρχάγγελος, εἰς τὸν πρὸ τοῦ πάθους καὶ τὸν μετὰ τὸ πάθος και-
 B ρόν. περὶ γὰρ τὰ τρία ἔτη πρὸς τῷ ἡμίσει κηρύξας ὁ κύριος,
 κατὰ τὸ τοῦ νιοῦ τῆς βροντῆς εὐαγγέλιον, καὶ στηρίξας εἰς τὴν
 αὐτοῦ πίστιν τοὺς θείους αὐτοῦ ἀποστόλους τῇ τῶν λόγων ἀλη- 20
 θεία καὶ τῇ τῶν θαυμασίων ἔργων ἐπίδειξι, αὐτῶ πρὸς τὸ πά-
 θος ἰχώρησε καὶ τὸν σταυρὸν κατεδέξατο καὶ ὑπέμεινε θάνατον.
 ἔτα τὸν λοιπὸν τῆς ἑβδομάδος χρόνον μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνά-

8 ἑβδομάς Α. 13 τῷ Θεῷ add Α. 14 δ. ἐν πολλοῖς Α.
 15 δυνατοὺς τοὺς ἱεροὺς om Α.

una, et in semisse hebdomadis tolletur sacrificium et libatio, et praeter
 haec abominatio vastitatis super templum, et usque ad complementum tem-
 poris complementum dabitur super vastationem." reliqua, inquit, hebdo-
 mas, sexaginta novem seculura, novum testamentum introducet adeo vali-
 dum, ut per id tollatur e medio sacrificium et libatio in semisse hebdomadi.
 nam cum post baptismum Christus triennium et ultra docuisset et miracula
 edidisset, ad supplicium venit, eoque pro toto mundo immolato qui est
 agnus dei tollens peccata mundi, sacrificium lege constitutum et libatio
 desit. ac sacrificarunt tum Iudaei ut et nunc contra legem, et eorum sa-
 crificia et libationes non acceptae fuerunt deo. illud porro "confirmabit
 testamentum multis" etiam aliter exponi potest, quod sanctos apostolos illa
 hebdomas potestates affectura sit ad praedicationem evangelii. nam eam
 hebdomadem bipertiri videtur archangelus in id tempus quod passionem et
 antecedit et sequitur. nam cum dominus circiter tres annos et dimidium,
 secundum evangelium filii tonitru, praedicasset, atque apud sanctos suos
 apostolos et sermonum veritate et mirabilium operum effectione sibi fidem
 conciliasset, sic ad passionem profectus est et crucem suscepit mortemque
 perpassus est. reliquo hebdomadis tempore post resurrectionem a mortuis

5 *στασιν και την προς τους κήλους τους πατρικούς άνοδον, ών ου
 κειώριστο πώποτε, και την του παρακλήτου επιφοίτησιν και
 θείαν επίβουλιαν οι ιεροί αυτοφ μαθηταί εν Ίερουσαλήμ το θεϊον
 διαγγέλλοντες εύαγγέλιον και το κήρυγμα πιστούμενοι θαύμασι
 10 και πλήθη ανθρώπων επισπώμενοι προς την επίγνωσιν του όντως
 θεου, διεσπάρησαν εις τα έθνη και ταυτα εφώτισαν. τουτο τοί-
 νων ο αρχάγγελος προδηλών τω προφήτη Δανιήλ έλεγε "δυναμώ-
 σει διαθήκην πολλοίς εβδομάς μία," αντί του, δύναμιν περιζώ-
 σει πολλούς, τους μαθητάς δηλαδή. τον τε προ του πάθος
 15 του κυριου χρόνον και τον μετά το πάθος, καθ' εν πρότερον μόν
 εν Ίερουσαλήμ προσέμενον και εκήρυσσον οι απόστολοι, ειτα και
 εις τα της οικουμένης περιήεσαν τέρατα και ιδίδασκον, συνά-
 ψας, αόθις διαιρεί την εβδομάδα ταύτην λέγων "και εν τω ημί-
 20 σει της εβδομάδος άρθήσεται θρσίμ και σπονδή," διά τουτου
 15 προσημαίνων την παύλαν της του νόμου οικίης. ειτα επάγει "και
 επι το ιερόν βδελυγμα της ερημώσεως." τουτων γάρ φησι γινο-
 μένων το πριν άγιον και σεβύσμιον ιερόν βδελυγμα λογισθήσεται·
 η ότι μετά την τελευταίαν εβδομάδα ταύτην βδελυγμα τι επι το
 ιερόν εισαχθήσεται, σημείον της αυτοφ τε και της πόλεως ερη-
 20 μώσεως. ο επι Πιλάτου γέγονε, σημαίας νύκτωρ εισαγαρόντος
 εικόνας έχούσας βασιλικάς, αδ τοίς Ιουδαίοις βδελυγμα λογι-
 ζοντο· άπειρητο γάρ αυτοίς ανθρωπίνην εικόνα η ζών τινος κε- P I 138
 πτήσθαι η και σεβύζεσθαι. και ο κύριος δέ "όταν ιδητε" ειπε*

5 όντος Α.
αιλάτου Α.

17 άγιον ιερόν και σεβύσμιον Α.
23 όταν ιδητε] Matth. 24 15.

20 επι του

et adscensum in sinum paternum, a quo nunquam separatus fuit, et para-
 cleti visitationem divinumque afflatum, sancti eius discipuli, cum divinum
 evangelium Hierosolymis annuntiassent et praedicationem miraculis confir-
 massent et turbas hominum ad veri dei agnitionem attraxissent, in gentes
 dispersi sunt easque illuminarunt. hoc igitur archangelus praesignificans
 Danieli prophetae ait "confirmabit testamentum multis hebdomadis una," hoc
 est, vires suggeret multis, discipulis nimirum. ac tempus antegressum et
 consecutum passionem domini complexus, quo prius Hierosolymis praedi-
 cabant apostoli, post etiam orbis terrarum extremitates obeuntes docebant,
 mox eandem hebdomadem dividit his verbis "in semisse hebdomadis tolletur
 sacrificium et libatio:" quo declarat finem umbrae legis. deinde subicit
 "et super templum abominatio vastitatis," nam cum haec, inquit, fient,
 templum pridem sanctum et venerabile abominatio indicabitur: vel quod
 post hebdomadem hanc extremam aliquid abominabile in templum introdu-
 cetur in signum vastationis eius et urbis. quod sub Pilato accidit, qui
 noctu vexilla in eo collocavit cum imagine imperatoris, quae Iudaeis ab-
 ominanda erant, cum interdictum esset ne quam imaginem sive humanam
 sive animalis alicuius haberent aut colerent. dominus item "ubi" inquit

“τὸ βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, γενώσκειτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς,” τῆς Ἱερουσαλὴμ θαλασῆ. καὶ ἄλλα-
 χου δ’ ἔφη ὁ κύριος “ἴδου ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἐρημος.” ταῦτα
 προδιδάσκων τὸν Δανιὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἐπιφέρει, μετὰ τὸ προθε-
 σπίσαι ὡς ἐκ μέσου γενήσεται ἡ νομικὴ λατρεία, τὸ “καὶ ἐπὶ τὸ β
 ἱερὸν βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως.” ἵνα δὲ μὴ νομίζηται τοῖς Ἰου-
 δαίοις πρόσκαιρος ἡ ἐρήμωσις, ὡς αἴθρις τῆς πόλεως αὐτοῖς ἀνοι-
 κοδομηθησομένης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀνιγερωθησομένου, οἷα καὶ ἄλ-
 B λοτε πλειστάκις συμβέβηκεν ἐπὶ τε τῷ ναῷ καὶ τῇ πόλει, ἐπήγαγε
 “καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμω-
 10 σιν,” ταυτίστιν, ἕως συντελεσθῆ ὁ αἰὼν μενέει καὶ ἡ ἐρήμωσις,
 καὶ τότε καὶ ταύτη τέλος ἔσται ὅτι οὐκέτι καιρὸς ἢ τὴν πόλιν
 ἀναστῆναι ἢ τὸν ναόν.

Ταῦθ’ ὁ Δανιὴλ περὶ τῶν ἡμοφύλων αὐτοῦ τελέεται καὶ
 μεμύηται. ἀλλὰ καὶ ἐτέρας ὀπτασίας ἑώρακε καὶ ἐνόησα, θεῶ-
 15 θεν αὐτῷ προδηλουμένης δι’ αὐτῶν τῆς μελλούσης ἕσσεσθαι τῶν
 κοσμικῶν πραγμάτων μεταβολῆς. καὶ οὐ τῆς ἀλλοιώσεως μόνης
 ἐμσεῖτο τὴν πρόγνωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς καιροὺς καθ’ οὓς ἀποτε-
 λεσθήσεται ἕκαστον αὐτῶν ἐδιδάσκετο· ἃ γινώσκεται πάντως ὁ βου-
 λόμενος τελεώτερον ἐπιὼν τὴν βίβλον τῶν τοῦ προφήτου ὁράσεων, 20
 C καὶ βεβαίαν σχολῆν κατάληψιν ἐντεῦθεν ὡς οὐδὲν ἀπρονόητον οὐδ’
 εἰκῆ φερόμενον καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ πάντα τῇ θεῷ προνοίᾳ καὶ
 κυβερνώνται καὶ διεξάγονται.

1 ὅτι ἤγγικεν] Luc. 21 20. 3 ὑμῶν A Matth. 23 38, ἡμῶν PW.
 7 αὐτοῖς, corr. ex αὐτῆς, A: PW αὐτῆς. 11 καὶ om A.

‘abominationem vastitatis in loco sancto stantem videritis, scitote instare vastitatem eius,’ urbis Hierosolymorum scilicet. alibi quoque ait dominus “ecce domus vestra relinquetur deserta.” haec Danielelem praemonens archangelus, cum praedixisset legalem cultum e medio sublatum iri, subiicit “et super templum abominatio vastitatis,” ne vero Iudaei putarent vastitatem ad tempus duraturam et urbem instaurandam ac templum reaedificandum esse, cuiusmodi et alia creberrime urbi et templo acciderant, subiicit “et usque ad complementum temporis complementum dabitur super vastitatem,” hoc est, donec aevum expletum fuerit, mansura est etiam vastitas; tum vero et huius finis erit, cum non erit tempus vel urbis vel templi instaurandi.

Haec Danieleli de popularibus suis per visionem oblata et revelata sunt. idem aliis quoque visionibus et somniis divinitus eruditus est de futuris rerum humanarum mutationibus, nec de mutationibus rerum duntaxat sed et de temporibus quibus quaeque eventurae essent: quae quivis absolute cognoscere poterit lecto visionum prophetae libro, certoque statuere, nihil accidere casu, neque fortuito et temere quidquam geri, sed providentia divina gubernari omnia et produci ad exitum.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχουσι καὶ τοῖς εὐσεβέσι δοξάζονται·
 (11) ἡμῖν δὲ μηδὲ τὰ κατὰ τὴν ἀρενέφρονα παρλειπτεῖν γυ-
 ναῖκα Ἰουδήθ, ἥ τὸν Ὀλοφέρνην ἀλόθρευσε καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς
 καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν δέσωσιν. ἔχει δ' οὕτω τὰ κατ' αὐτήν. ἐν
 5 ἕξει δωδεκάτῃ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ τῶν Ἀσουρίων ἀρχηγὸς
 Ναβουχοδονόσορ πρὸς Ἀρφαξᾶδ τὸν βασιλεῖα Μήδων ἤρατο πό-
 λεμον, καὶ τὰ περίξ ἔθνη πρὸς συμμαχίαν αὐτοῦ μετεκέκλητο. D
 πολλῶν δ' ἑτέρων καὶ τῶν Ἰουδαίων τὴν πρόσκλησιν μὴ καταδε-
 ξαμέντων καὶ τὸ συμμαχῆσαι οἱ ἀπειπαμένων, ὁ Ναβουχοδονόσορ
 10 ἔξωφρηστο, καὶ ὤμοσεν ἥ μὴν τὸν πρὸς τοὺς Μήδους ἀνύσας πό-
 λεμον ἐπιθεῖν κατὰ τε Κιλικίας καὶ Λαμιασκοῦ καὶ Συρίας καὶ
 Ἰουδαίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ δηῶσαι αὐτὰς καὶ ἐκπορθῆσαι W I 99
 καὶ εἰς ἐρήμωσιν ἀγαγεῖν. ἀντιταξόμενος οὖν πρὸς Ἀρφαξᾶδ τὸν
 Μήδον καὶ κατὰ κράτος τούτου περιγεγόμενος, τῶν ἄλλων τε
 15 πόλειον αὐτοῦ κρατήσας καὶ τῶν Ἐκβατιάνων αὐτῶν, ἐνθα ἦσαν
 τῷ Ἀρφαξᾶδ τὰ βασιλεία, κἀκείνον ἐλὼν τε καὶ ἀνελών, τὸν ἀρ-
 χιστράτηγον τῆς οἰκίας δυνάμειωσ καλέσας Ὀλοφέρνην ἐντετελατό P I 139
 οἱ τὸν ὄρον δὴ ὤμοσεν ἐκπληρῶσαι, καὶ κατὰ τῶν μὴ θελησάν-
 των συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπιόντι κατὰ τῶν Μήδων ἐκστρατεύσαι
 20 μετὰ βραχείας δυνάμειωσ, καὶ τοὺς μὲν ὅσοι ἑαυτοὺς αὐτῷ ὑπο-
 τάσσοῦσι διατηρῆσαι καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀπορθήτους εἶσαι,
 τῶν δ' ἀπειθούντων μὴ φείσασθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀνδρώπωνς
 τῷ ἔξει ἐπαγαγεῖν, τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἐκδοῦναι εἰς διαρπαγὴν
 καὶ εἰς ὕλεθρον.

2 γυν. τὴν Ἰουδήθ A.
 11 ἀπελθεῖν A.

8 τῶν A, αὐτῶν PW.

δεκατέ-

FONTES. Cap. 11. Iudith 1 — 7.

Atque haec ita se habent et piis hominibus persuasa sunt: (11) no-
 bis autem nec viraginis Iudithae res gestae sunt praeterenduae silentio,
 quae Holoferne sublato et urbem et gentem suam conservavit, res vero
 ita se habet. Nabuchodonosor Assyriorum rex duodecimo regni sui anno
 bellum suscepit adversus Arphaxadum regem Medorum, finitimis gentibus
 in auxilium evocatis: quod cum et aliae plures et Iudaei negassent, recu-
 sata belli societate, Nabuchodonosor iratas iuravit se confecto bello Me-
 dico invasurum Ciliciam Damascum Syriam Iudaeam et Aegyptum, ferro-
 que et igni vastaturum et eversurum. Igitur Arphaxado Medo acie supe-
 rato et capto atque interfecto, cum caeteris urbibus tum ipsis Bebatanis
 regis illius potitus, copiarum suarum imperatorem Holofernem iubet se iu-
 reiuorando quo ipse sese obstrinxerat solvere, et cum magnis copiis iis in-
 ferre bellum qui Medici belli societatem detrectassent, conservatis illis qui se
 dederent eorumque urbibus illaesis: contumacibus vero non parcendam, sed
 et ipsos caedendos et urbes eorum diripiendas ac vastandas esse.

Ὁ μὲν οὖν Ναβουχοδονόσορ τοιαῦτα τῷ ἀρχιστρατῆρῳ αὐ-
 τοῦ ἐνετείλατο, Ὁλοφέρνης δὲ ἐκστρατεύσας καὶ τοῖς ἔθνεσι καθ'
 ὧν ἀπέσταλτο ἐπέλθων τοῖς μὲν ἄλλους κατὰ τὰ ἐντεταλμένα
 B διέθετο, ἐπὶ δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας μέλλων στρατεύειν καὶ δπλα κατ'
 αὐτῶν αἶρειν (οὐ γὰρ προσήεσαν αὐτῷ οὐδ' ὑπέκλυτον) ἤρετο ἕ-
 τινες οὗτοι καὶ ὅτι φασαρροῦντες ἀνθίστανται. καὶ εἶπεν αὐτῷ
 Ἀχιὼρ ὁ τῶν νιῶν Ἀμμὼν ἀρχηγός τήν τε γενεαλογίαν αὐτῶν, καὶ
 ὅπως εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας ἐξ ἀρχῆς κατοικίσθησαν, καὶ τοῦ
 σφῶν θεοῦ τὴν ἰσχύν. εἶτα ἐπήγαγε "νῦν οὖν σκεπτέον· καὶ εἰ
 μὲν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν ἡμαρτάνουσιν, ἀναβησομεθα καὶ ἐκπο- 10
 λεμήσομεν αὐτούς, εἰ δ' οὐ τοῦτο, παρελθέτω ὁ κύριός μου μή-
 ποτε ὑπερωσιπῆ αὐτῶν ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ἤττηθῶμεν." ταῦτα
 τοῦ Ἀχιὼρ εἰπόντος ὁ Ὁλοφέρνης θυμῷ ληφθεὶς ἐκέλευσε τοῖς
 παρεστῶσιν αὐτῷ δεῖσαι τὸν Ἀχιὼρ καὶ ἀπυγαγεῖν καὶ παραδοῦ-
 C ναι τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ, ἵνα σὺν ἐκείνοις ληφθεὶς κολασθῇ. οἱ δὲ 15
 συλλαβόντες τὸν ἄνδρα ἀπήγαγον εἰς Βαιτουλονά, καὶ οἱ τῆς
 πόλεως σφενδόνας τοὺς προσιόντας καὶ βέλεις ἐβύλλον. κάκει-
 νοι τὸν Ἀχιὼρ δεδεμένον ἔρρηξαν ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν, καὶ ἐπέ-
 στρεψαν. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἄνδρες καταβάντες ἔλυσαν τὸν Ἀχιὼρ
 καὶ εἰς τὴν σφετέραν πόλιν ἀπήγαγον, καὶ τί τὸ συμβεβηκός 20
 ἐπυθάνοντο· καὶ ὅς αὐτοῖς ἅπαντα διηγῆσατο. οἱ δὲ τὸν θεὸν
 ἐκάλον· εἰς ἄμναν. τῇ δ' ἐξῆς Ὁλοφέρνης ἦγεν ἐπὶ Βαιτου-
 λονά τὴν στρατιάν, χιλιάδας οὖσαν πεζῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα
 καὶ ἑπτεῶν χιλιάδας δῶδεκα, χωρὶς τῶν τῆς ἀποσκευῆς· καὶ

6 δρω] δροι. A. 10 αὐτὸν A. 14 παρεστηκόσιν A.
 16 βαιτουλοῦσα A hic et infra, Βαυτολοῦσα LXX.

His mandatis acceptis Holofernes ceteras gentes tractavit ut inessus erat, Israelitas autem armis aggressurus (neque enim illius fidei supplices se committebant) rogabat quinam illi essent et qua re freti resisterent, tum Achior Ammanitarum princeps et originem eorum illi, et qua ratione urbes illas initio occupassent, et vires dei illorum recenset. his subiicit "nunc igitur deliberandum est: nam si deo suo peccaverunt, adscendemus eosque debellabimus; sin minus, praetereat dominus meus, ne forte illis a deo suo defensis nos superemur." quae cum Achior dixisset, Holofernes ira percitus satellites iubet Achiozem vincitum tradere Israelitis, ut cum illis captus supplicio afficeretur. Baetuliam itaque perducunt hominem, et cum ab oppidanis sagittis et fundis peterentur, Achioze victo in montis radicibus abiecto redierunt. eum oppidani in urbem introduxerunt, et cognita ex eo illius facti causa deum vindicem invocarunt, postridie Holofernes copis ad Baetuliam adductis, peditum centum et septuaginta et equitum duodecim milibus praeter calones, castra prope urbem locat. deinde sta-

στρατοπεδεύσατο παρ' αὐτῆ. εἶτα ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ τὰ ὕδατα προκαταλαβεῖν ὅθεν ὑδρεύοντο, ἵν' ἐκλιπόντες τῇ δόμῃ διαφθαρέωσιν ἢ τὴν πόλιν αὐτῷ παραδώσουσι. καὶ περιέστησε D μέρος τῆς στρατιᾶς τοῖς ὕδασι φύλακας. ἐπὶ δὲ τέσσαρα καὶ 6 τριάκοντα ἡμέραις περικαθημένων τῶν ἐναντίων αὐτοῦς, ἐξέλιπε σφίσι τὸ ὕδωρ, καὶ ἠθροίσθη πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὁ λαὸς, καὶ ἤξισον ἐκδοῦναι τὴν πόλιν τοῖς ἐναντίαις καὶ ἑαυτοῦς, ἵν' ἢ δουλεύσωσιν ἐκείνοις καὶ ζήσωσιν ἢ κατασφαγέντες ἀπαλλαγῶσι τῶν δδοντῶν. Ὀζίας δὲ ὁ τῶν τῆς πόλεως πρόκριτος "ἔτι" εἶπεν, 10^α ἀδελφοί, μείνωμεν πέντε ἡμέρας, καὶ εἰ μὲν ἤξει βοήθειαι ἐκ Θεοῦ ἡμῖν· εἰ δ' οὐ, ποιήσω κατὰ τὴν συμβουλίαν ὑμῶν."

12. Ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ γυνὴ ἧ ὄνομα Ἰουδήθ, καὶ ἡ γυνὴ χήρα, καὶ αὐτὴ σώφρων καὶ συνετὴ καὶ ὠραία τῇ ὄψει. ἀκούσασα τοῖνον τὰ δεδογμένα τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἄρχουσι, μετ- P I 140 15 πέμψατο τὸν Ὀζίαν καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας, καὶ ἐπέμψατο αὐτοῖς ὡς πειράζουσι τὸν Θεὸν ὅτι εἶπον παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐναντίοις μετὰ πέντε ἡμέρας εἰ μὴ ἐν αὐταῖς ἤξει τις αὐτοῖς βοήθεια ἐκ Θεοῦ. οἱ δὲ καλῶς μὲν αὐτὴν συνέθεντο λέγειν, ἀντίθεντο δὲ τὴν δόξαν τὴν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν βίαν τὴν 20 ἔξ αὐτοῦ. κἀκίνη στήναι αὐτοὺς τὴν νόκτα ἐπὶ τὴν πύλῃν τῆς πόλεως ἐνετέλλετο, αὐτὴ δὲ ἔλεγεν ἐξελεύσισθαι μετὰ τῆς ἄβρας αὐτῆς, μὴ μέντοι αὐτοῖς ἐρεῖν τὸ παρ' αὐτῆς μελετώμενον, ἕως

3 αὐτῷ] αὐτῶν A, αὐτῶν LXX. 5 περικαθημένων A, παρακαθημένων PW. 9 ὀδοντῶν] ἀλγιστῶν A. 10 ἡμῖν βοήθεια ἐκ Θεοῦ A. 18 αὐτῆ] αὐτῆ A. 19 τῆς ante τοῦ om A. 21 ἄβρας] ἀβρας A.

Fontes. Cap. 12. Iudith 8—16.

tuit non pugnare sed fontes occupare unde aquarentur, ut aut siti perirent aut urbem traderent; partemque exercitus ad custodiam aquarum mittit. ita cum diebus triginta quattuor ab hostibus circumsiderentur, aqua destituti cives magistratus adeunt, petentes ut urbem et sese dederent, ut aut conservati servirent hostibus, aut occisi malis liberarentur. Ozias autem civitatis princeps "fratres" inquit, "dies adhuc quinque expectemus: quod si divinitus auxilium nobis oblatum fuerit, bene erit; sin minus, consilium vestrum exsequar."

12. Erat autem in ea urbe vidua nomine Iuditha, mulier modesta, cordata et formosa, quae decreto populi et magistratum audito Oziam caeteroque magistratus arcessitos obiurgat, ut qui deum tentarent cum dicerent, nisi intra dies quinque auxilium divinitus offerretur, se urbem hostibus tradituros. illi quamvis eam recte dicere concederent, tamen populi sitim et violentiam opponebant. tum illa eos per noctem illam ad portas urbis praestolari iubet: se cum ancilla sua exituram, neque dictoram prius

W I 100 οὐ πρὸς πρῶτον κατευθυνθή. καὶ ἔλαον αὐτῇ "πορεύου." καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον, ἡ δὲ πρὸς παράκλησιν ἐτραπήτη τὴν πρὸς θεόν.

B εἶτα ἀποθεμένη τὴν πενήθηρ στολὴν τῆς χηρέσεως, καὶ τὸ σῶμα περικλύουσα ὕδατι καὶ μύρω χρυσαμένη, στολὴν μετενέδου εὐφρόσυνον καὶ κόσμον ἑαυτῇ περιέθετο. καὶ καλλωπισθεῖσα πρὸς τὸ ἔπαγωγότερον ἔδωκε τῇ θεραπευαίῃ φέρειν ἐν ἀγγείοις οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ πήραν ἀλφίτων κλήρη καὶ παλάθης καὶ ἄρτων, καὶ ἐξῆλθε τῆς πόλεως αὐτῇ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς ἀπιοῦσα πρὸς τὴν τῶν Ἀσσυρίων παρεμβολήν. καὶ ἐντυχοῦσα τῇ τῶν ἐναντίων προφυλακῇ κατεσχέθη καὶ ἤχθη πρὸς Ὀλοφέρνην. ὁ δὲ αὐτῆς 10 τὸ κάλλος ἐθαύμασε καὶ εἶπεν αὐτῇ "μὴ φοβοῦ· ἤκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν." ἔφη δὲ αὐτῷ ἡ γυνὴ "ὄλεται τοὺς λόγους μου, κύριε, καὶ ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν Ἀχιὼρ ἦτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἔστι γὰρ

C ἀληθές· ὅτι ἐὰν μὴ ἀμάρτωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐ κατισχύσει ῥομφαία αὐτῶν, νῦν δὲ ἐπεὶ ἐξέλειπεν αὐτοῦς τὰ βρώματα καὶ τὸ ἕδωρ, ἐβουλεύσαντο καὶ τῶν τῷ νόμῳ ἀπηγορευμένων ἄφασθαι, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου τὰς τοῖς ἱερεῦσι τετηρημένας, ὧν οὐδὲ ψῶσαι θεμιτὸν ἕτερον, δαπανῆσαι κεκρίκασι. ταῦτα δὲ καὶ τῶν τὴν Ἱερουσαλὴμ οἰκούντων βεβου- 20 λευμένων ἐστάλκασι πρὸς τὴν ἐκεῖ γερούσιαν, ἄφρισιν ἐπὶ τούτοις 20 αἰτούμενοι. κἂν οὕτω παρανομήσωσιν, οὐκ ἔσται σφίσις ἄμυνα ἐκ θεοῦ, καὶ εἰς ὕλεθρον ἐκδοθήσονται. ἄπειρ αὐτῇ ἐπιγνοῦσα ἀποδιδράσκω τῆς πόλεως, ἵν' ἐκφύγω τὸν ὕλεθρον. καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοί, δέσποτα, καὶ ἐξελεύσομαι κατὰ νόκτι εἰς τὴν

9 τῶν ἐναντίων καρτεβ. A. τῶν ἀσσυρίων προφυλ. A.
24 νύκτα A LXX, τὴν νύκτα PW.

quid cepisset consilii, quam rem ipsam perpetrasset. exitu impetrato, digressis illis ad preces convertitur; et deposito lugubri ex viduitate vestitu, lota et unguentis delibata amictum hilarem induit, ornamenta sumit, et exornata ad amoris illecebras, ancillae in vasis ferendum dat vinum et oleum et peram farina sicubas et panibus plenam; et ea comite urbem egressa in castra Assyriorum tendit. ab excubitoribus comprehensa ad Holofernum adducitur: qui eius formam admiratus securam esse iniecit, nihil enim passuram mali. tum illa "audi" inquit, "domine, verba mea, et quae Achior dixit animo tuo non excidant. verum enim est Israelitas, ni peccaverint, gladio non superatum iri. nunc autem, quia cibus et aqua destituntur, lege interdictis vesci et primitias frumenti vimique decimas, quae sacerdotibus attributa ne attingi quidem ab aliis fas est, absumere decreverunt. quae cum et Hierosolymitani statuerint, legatos eo misere, veniam eius facti petentes. sic igitur lege violata, non defensi a deo, in exitium ruent, quibus ego cognitis ex urbe profugi ut interitum vitam, et nunc apud te manebo, domine; et egressa noctu in valem adorabo deum, ut cum

φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἔρει μοι πάντα ἡμάρτοσαν, καὶ γὰρ σοι ἀναγγελῶ, καὶ ἔξω σε διὰ τῆς Ἰουδαίας Δ
 ἵος Ἱερουσαλήμ, καὶ θήσω τὸν θρόνον σου ἐν μέσῳ αὐτῆς." καὶ ἤρσαν Ὀλοφέρνη οἱ λόγοι αὐτῆς, καὶ ἐκλείψεν εἰσαχθῆναι αὐ-
 5 τὴν εἰς τὴν σπηλῆν τοῦ ταμίου αὐτοῦ, καὶ δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
 ἢ δὲ "οὐ φάγομαι" ἔφη "ἐκ τῶν ἰδεσμάτων ὑμῶν, μή μοι γένη-
 ται σκάνδαλον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπιφέρομαι τρυφήσομαι." καὶ εἶπεν
 αὐτῇ Ὀλοφέρνης "εἰ δὲ ἐκλείποι ταῦτα, πόθεν σοι τοιαῦτα χορη-
 γηθήσεται;" ἢ δὲ "ἔπῃ ἡ ψυχὴ σου, κύριέ μου" ἀνταπεκρίνατο,
 10 "ὅτι οὐ πρότερον ἐκλείψει μοι τὰ ἰδιώματα πρὶν ἢ ὁ Θεὸς ἐν
 χεῖρὶ μου ποιήσῃ ἃ ἐβουλεύσατο." μεσοσύνης δὲ νυκτὸς ἠτήσατο
 ἐπὶ τὴν φάραγγα πρὸς προσευχὴν ἐξελεῖν, καὶ Ὀλοφέρνης ἐπέ-
 15 τρεψε· καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὕτως ἔπολε. καὶ τῇ τετάρτῃ P I 141
 ἡμέρᾳ πτόν ἠτοίμασεν Ὀλοφέρνης, καὶ εἶπε τῷ εὐνούχῳ Βαγῶα,
 16 ὃς ἦν ἐπιστηκὸς ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, "πέισον δὴ τὴν γυναῖκα
 τὴν Ἑβραίαν τοῦ ἰλθεῖν πρὸς ἡμᾶς· αἰσχρὸν γὰρ ἡμῖν εἰ γυναῖκα
 τοιαύτην παρήσομεν μὴ αὐτῇ ὁμιλήσαντες." καὶ ὁ Βαγῶας εἶπε
 πρὸς Ἰουδήθ "ἰλθε πρὸς τὸν κύριόν μου, δοξασθῆναι κατὰ πρό-
 20 σωπον αὐτοῦ, καὶ πίεσαι μεθ' ἡμῶν οἶνον, καὶ γενηθήσῃ ὡς μία
 τῶν παρεστηκυῶν ἐν τῷ οἴκῳ Ναβουχοδονόσορ." καὶ Ἰουδήθ
 κοσμηθεῖσα ἀπῆλθε, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς Ὀλοφέρνην ἀνέπεσε,
 καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν ἃ ἠτοίμασεν αὐτῇ ἢ παιδίον αὐτῆς. ἢ δὲ
 καρδία Ὀλοφέρνηου ἐξέστη καὶ πρὸς ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἐξεκέ-
 25 καντο. καὶ τοῦ πότου παραταθέντος ἔπιεν ἐκείνος οἶνον σφόδρα B

11 μου] σου A: illud LXX.

is mihi dixerit quando peccarint, ego tibi renuntiam, et te per Iudaeam Hierosolyma usque perducam, soliumque tuum in urbis medio colloceam." Holofernes hac oratione delectatus introduci eam iubet in cellam conclavis sui, et dari quod edat. at illa se negat illorum cibis usuram, ne sibi fraudi essent; sed is quos secum attulisset victitaturam. cum Holofernes rogaret, ubi ii defecissent, quo victura esset, respondet illa "ita tu vivas, domine, ut non prius cibi hi me deficient, quam deus mea manu id peregerit quod decrevit." media nocte petiit ut sibi in vallem egredi liceret ad precandam: concedit Holofernes. cum autem illa triduum ita fecisset, quarto die convivium apparat Holofernes, et Bagoae eunucho, qui omnibus eius opibus praeerat, mandat ut Hebraeae mulieri persuaderet ut ad se veniret: sibi enim turpe fore, si talem feminam dimisisset, nulla consuetudine cum ea habita. Bagoas Judithae ait "veni ad dominum meum, ut gloriosa sis in conspectu eius, et nobiscum comitato, eo loco futura quo eae sunt quae degunt in aedibus Nabuchodonosoris." Juditha igitur exornata ad Holofernem ingreditur, accumbit, ea edit et bibit quae ab ancilla ei parata erant. Holofernes obstupefactus amore illius inflammatur; productoque convivio

πολὸν καὶ ἐμεθύσθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ κρηβα-
 ρῶν ἐκ τῆς μέθης κατέκειτο, πάντες δὲ ὄψοντο, καὶ Βαγῶας
 συνέκλεισε τὴν σκητὴν, μόνην τὴν Ἰουδῆθ' ἐντὸς καταλλοιπῶς.
 ἡ δὲ τῇ Θεραπαίῃ αὐτῆς ἐνετείλατο τὴν Ἴξοδον αὐτῆς ἐπιτηρεῖν·
 ἐξελεύσονται γὰρ ἐπὶ τὴν προσευχὴν. ὁ μὲν οὖν Ὀλοφέρνης τῇ 5
 W I 101 μέθῃ καταβεβαπτισμένος κατέκειτο καὶ ὕπνον θανάτου ὕπνωσεν
 ἀδελφόν, ἡ δὲ τὸν θεὸν ἐπικαλεσαμένη καὶ τὸν ἀκινάκην αὐτοῦ
 σπασαμένη τὴν αὐτοῦ ἀπέτεμε κεφαλὴν, καὶ ἐξελθοῦσα τῇ Θερα-
 παίῃ παρέσχεν αὐτὴν, καὶ ἀπῆει ὡς δὴ προσευχομένη κατὰ τὸ
 σύνθημα. ἔγγισσα δὲ τῇ πόλει αὐτῆς ἐβόησε τοῖς ἐπὶ τῶν πυ- 10
 C λῶν ἀνοῖξαι αὐτῇ. καὶ εἰσελθοῦσα διηγήσατο ὅσα δι' αὐτῆς
 ἔθουμάστωσεν ὁ θεός, καὶ τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνηου προήγαγε,
 καὶ συνεβούλευσεν ἀπαιρῆσαι ταύτην ἐκ τῶν ἐπάλξεων, αὐτοὺς
 δὲ τὰς πανοπλίας ἐνδυσσάμενους ἅμα πρῶτ' ἐξελθεῖν· "ιδόντες γάρ"
 φησὶν "ὑμᾶς οἱ Ἀσσύριοι δραμοῦνται ἐπὶ τὴν τοῦ σαῶν ἀρχι- 15
 στρατήγου σκητὴν, καὶ εὐρόντες αὐτὸν ἀνηρημένον ἐκοθήσονται,
 καὶ φόβος ἐπιπέσειται αὐτοῖς, καὶ τραπήσονται εἰς φυγὴν, καὶ
 ὑμεῖς ἔψωθε ὀπίσω αὐτῶν καὶ συγκόψετε αὐτούς, καὶ πληρωθή-
 σονται τὰ πεδία νεκρῶν." ταῦτα τοῖς πολιταῖς αὐτῆς συμβουλεύ-
 σασα "καλέσατέ μοι" ἔφη "τὸν Ἀχιῶρ" καὶ ἐλθόντι τὴν κεφα- 20
 λὴν τοῦ Ὀλοφέρνηου ὑπέδειξε. καὶ ἔξιστη ὁ ἄνθρωπος, καὶ
 "ἀνάγγελόν μοι" ἔφη "ὅσα ἐποίησας." κάκελην πάντων ἐνώπιον
 D διηγήσατο ἃ ὁ θεὸς πεποίηκε δι' αὐτῆς, καὶ ὡς ἀμίαντον τὴν

5 ἐξελεύσονται AW LXX, ἐξελεύσονται P. 8 ἀπέτεμε A, ἀπέ-
 τεμε PW. 11 ἐθουμάστωσεν δι' αὐτὴν A. 18 πληρωθή-
 σονται A, πληρωθήσεται PW. 20 ἔφη τὸν ἀχιῶρ A, τὸν Ἀχιῶρ
 εἶπεν PW.

et plurimo vino hansto inebriatus in lectulo se reclinat, mero gravato ca-
 pite. digressis omnibus Bagoas tentorium claudit, sola Iuditha in eo re-
 licta. mandarat autem illa ancillae ut exitum suum observaret: egressuram
 enim esse ad orandum. iam cum Holofernem vino demersum et profundis-
 simo somno oppressum videret, invocato deo, stricto acinace illius caput
 resecat: agroua ancillae tradit: abit ut de more precatura. cumque urbi
 suae propinquasset, portarum custodes aperire iubet: intromissa, quae mi-
 racula deus ipsius opera edidisset commemorat, Holofernis caput profert,
 id e propugnaculis suspendendum esse monet, et armatos mane egredi.
 "nam ubi vos" inquit "viderint Assyrii, ad imperatoris sui tabernaculum
 concurrent, et eius caede perterrefacti fugam facient. vos eos insecuti
 ita caedatis ut campi cadaveribus impleantur." quae cum cives suos mo-
 nuisset, Achiori arcessito caput Holofernis monstrat: quo ille conspecto
 attonitus petebat ut quid egisset sibi recenseret. cum autem illa in
 spectu totius populi quae deus per ipsam fecisset narraret, utque castitatem

αὐτῆς σωφροσύνην καὶ χηρείαν ἐτήρησε. καὶ ὁ Ἀχιὼρ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ καὶ περιετιμήθη. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἄρχοντες καὶ τὸ πλῆθος αὐτῆς τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνην τοῦ τείχους ἀπρωρήκασιν καὶ τὰλλα κατὰ τὴν συμβουλὴν Ἰουδῆθ' ἠποκίησασιν. καὶ τοὺς 5 Ἀσσυρίους ὡς χόρτον συνέκοψαν, καὶ τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν διαρπύσαντες λαφύρων πολλῶν ἐνεπλήσθησαν. τῇ δὲ Ἰουδῆθ' ἡ σκητὴ Ὀλοφέρνην ἐξήρητο καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, ἃ καὶ ἀνάθημα τῷ Θεῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀπελθούσα ἀνέθετο. καὶ ἦσεν αὐτῷ ὥδῃν Ἰσπεφανωμένη ἑλαίαις θαλλῶν, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ ὑπέ- P I 142

10 στρέψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ κατεγήρασεν ἐν σωφροσύνῃ, καὶ ἐβόηκε ζήσασα ἕτη πέντε καὶ ἑκατόν.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἰουδῆθ' ἐν τούτοις· (13) ἐξῆς δ' ἱστορητέον ἐπιτετημημένως καὶ τὰ κατὰ τὸν Τωβίτ. Τωβίτ τοίνυν ἐκ τῆς φυλῆς μὲν κατήγετο Νεφθαλείμ, ἡγμαλώτιστο δὲ ἐν ἡμέ- 15 ραις Ἐνιμεσάρ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων. ἦν δὲ τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαιος, καὶ τῶν συμφυλιῶν αὐτοῦ θνόντων τῇ Βάουλ, αὐτὸς ἔθνε τῷ Θεῷ πορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ κατὰ τὰς τοῦ νόμου διαταγὰς τὴν ζωὴν ἐρῶμι- 20 κοῖς. γέγονε δὲ τῷ Ἐνιμεσάρ ἔντιμος, καὶ ἐκτίησάτο περιοσίαν Β πολλήν, καὶ ταύτης μετιδέσθων τῶν οἰκείων τοῦ γένους τοῖς χρηζουσι. πορευόμενος δὲ εἰς Μηδίαν παρέθετο ἐνὶ τῶν ἐκεῖ κατοι-

3 ante τῆν Α add καὶ, cum LXX cod. Vat. 8 ὥδῃν αὐτῷ Α.
9 θαλλῶ Α. 13 τωβίτ Α ubique. 14 νεφθαλείμ Α LXX,
Νεφθαίμ PW.

FONTES. Cap. 13. Tobias 1 — 6.

et viduitatem suam inviolatam conservasset, credidit Achior deo et circumcisus est. magistratus vero et populus urbis, capite Holofernis de pinnaculo suspensus, caeteraque de Iudithae consilio executi, Assyrios instar graminis ceciderunt: magnaque copia spoliarum potiti, Iudithae tabernaculum Holofernis attribuerunt. quod illa Hierosolyma profecta deo consecravit, eique cum omnibus Israelitis canticum cecinit, oleagineo ramo coronata. et reversa domum in castitate consenuit, mortua cum vixisset annos quinque et centum.

Et hic quidem eventus fuit Iudithae: (13) nunc vero series narrationis postulat ut et Tobiti historiam breviter percurramus. is igitur ex tribu Nephthalia oriundus, captus fuerat temporibus Enemesaris regis Assyriorum: homo pius erga deum et iustus adversus homines. cumque tribules eius Baali immolarent, ipse Hierosolyma proficiscens sacrificabat deo, vita ex legis mandatis instituta; neque in captivitate contaminatus fuit cibis gentilibus. conciliata sibi Enemesaris gratia, de opibus, quas magnas pararat, impertiebat egenis popularium suorum. cum autem in Mediam

κοόντων ὁμοειδῶν τῷ Γαμαήλ ἀργυρίου δέκα τάλαντα. καὶ λυβῶν γυναῖκα τῶν ὁμοφύλων Ἄνναν, υἷον ἕξ αὐτῆς ἐγένετο Τωβίαν.

Ἐνεμωῶρ δὲ θανόντος, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σαναχηρείμ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου τῶν Ἀσσυρίων, καὶ κατὰ τῆς Ἰουδαίας στρα-
 τεύσαντος καὶ ἀλοχρῶς φυγόντος ἐκείθεν ἐπανελθόντος τε εἰς τὰ οἰκίαι, καὶ θνυμῷ διὰ τὴν ἤτιαν ἀποκτινόντος πλείστους τῶν
 C Ἰσραηλιτῶν, ἔθαπτεν αὐτοὺς νυκτὸς ὁ Τωβίτ. γνωσθεὶς δὲ
 τοῦτο ποιῶν καὶ ζητούμενος ἔφυγε, καὶ τὰ τῆς οἰκίας αὐτοῦ διήρ-
 παστο ζύμπαντα. οὐπω δὲ πενήκοντα παρελθουσῶν ἡμερῶν ὁ 10
 μὲν Σαναχηρείμ ὑπὸ τῶν υἱῶν ἀνήρητο, καὶ οἱ μὲν πατροκτόνοι
 δεισάντες ἔφυγον, ἕτερος δὲ παῖς ἐκείνου Ναχορδὰν τὴν βασιλείαν
 τὴν πατρικὴν διεδέξατο. δς συγγενῆ τοῦ Τωβίτ κατέστησε τῶν
 αὐτοῦ πραγμάτων διοικητῆν, Ἀχιάχαρ καλούμενον. κάκεινος
 ἐδεήθη τοῦ βασιλέως περὶ Τωβίτ, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Νινεὺν. 15
 ἐνοστάσης δὲ πεντηκοστῆς, ἦν καθ' ἑπτὰ ἑβδομίδας ἐώρταζον
 D Ἰουδαῖοι, ἄριστον ἡτοίμαστο τῷ Τωβίτ σαφιλῆς. λέγει οὖν τῷ
 υἱῷ αὐτοῦ Τωβία "πορεύθητι τέκνον καὶ ἄγαγε ὄν ἂν εὔρης τῶν
 ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ μνησθέντες τοῦ κυρίου, μεθέξοντα τραπέ-
 W I 102 ζης ἡμῖν." ὁ δὲ πορευθεὶς ἀντίστρεψε λέγων "εἰς ἐκ τοῦ γένους 20
 ἡμῶν ἐστραγγαλωμένος ἔρριπται ἐν τῇ ἀγορᾷ." καὶ ὁ Τωβίτ
 εὐθὺς ἀπῆλθε, καὶ ἀνελόμενος τὸν νεκρὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκόμισε,
 δύντος δὲ τοῦ ἡλλου ἔθαψεν αὐτόν. καὶ ἐπανελθὼν οὐκ εἰσήλ-

1 Γαμαήλ et Γαβαήλ LXX. 2 τωβίαν ἐγένετο A. 11 ὄπό] παρὰ A. 12 ὁ ναχορδάν A, Σαχερδάν vel Σαχερδωνός LXX.

proficisceretur, deposuit ibi apud quendam popularium suorum Gamaeum decem argenti talenta. ductaque uxore suae gentis Anna, Tobiam filium ex ea suscepit.

Enemese mortuo Senacherimus filius regni Assyriorum successor, cum bello Indaeis illato foede profligatus esset, domum reversus per iracundiam ex dolore cladis multos Israelitarum occidit. eos Tobitas noctu sepeliebat. quomobrem delatus apud regem cum quaereretur, ipse fugam capit, et facultates eius omnes diripiuntur. necdum dies quinquaginta exierant, cum Senacherimo a suis filiis occiso parricidas perterriti in exilium profugiunt, et alius eius filius Nachordan regnum paternum suscipit. qui Tobiti cognatum, Achischarum nomine, suarum rerum procuratorem constituit; cuius intercessionem Tobitas rege exorato Niniven revertitur. feato pontecocetes, quod septenis hebdomadibus Iudaei celebrabant, Tobitas lauto prandio apparato, filio mandat ut quemcumque fratrum inopem et domini memorem videret, eum ad epulas adduceret. Tobias egressus revertitur, patri nuntians popularium quendam strangulatum in foro iacere. statim abiit Tobitas, cadaver seblatum domum portat et post solis occasum sepelit. a sepultura reversus domum non ingreditur, ut qui ex lege impu-

θεν εις την οικίαν, οια κατὰ τὸν νόμον ἀπόθραυτος ὡς ἀνάμενος τοῦ νεκροῦ, ἀλλ' ἐκοιμήθη παρὰ τὸν τοίχον ἐν τῇ αὐλῇ. στρούθια δὲ ἐν τῷ τοίχῳ διανυκτερεύοντα ἀφώδευσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. ἔξ ὧν λευκώματα συνέβησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ τοῦτων 5 πεπῆρωτο ὁ Τωβίτ. ἐν ἐνδείᾳ δὲ γεγονῶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς μισθῶ νηθούσης ἐτρέφετο. καὶ ποτε μισθὸν λαβοῦσα, καὶ ἐπ' αὐτῶ προσειληφυσία καὶ ἔριφον, ἤκε πρὸς τὸν Τωβίτ. καὶ ἀκούσας τῆς κρυψῆς τοῦ ἔριφου, ἠρώτα μή ποτε κλοπιμαῖος εἴη. ἡ δὲ "δῶρον" εἶπε "μοι δέδοται ἐπὶ τῷ μισθῷ." καὶ δε ἐνέειπε λέγων 10 "εἰ κλοπιμαῖόν ἐστιν, ἀποδοθήτω τοῖς κυρίοις αὐτοῦ." περιαλγῆσασα δὲ ἡ γυνὴ καὶ οἶονεῖ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τῇ ἀκριβεῖα τοῦ δικαίου ἐπιχλενάζουσα "ποῦ εἰσιν αἱ ἐλεημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου;" ἔφη. καὶ ὁ Τωβίτ ἰδύκρως συγχυθεὶς καὶ ἤτει τὸν θεὸν ἀπαλλαγῆναι τοῦ ζῆν. B

16 Καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν Ἐκβατύνοις τῆς Μηθίας συνέπεισεν ὄνειδισθῆναι Σάρραν τὴν θυγατέρα Ῥαγουήλ ὑπὸ παιδευκῶν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ὡς τοὺς ἄνδρας αὐτῆς ἀποπνήγουσαν, καὶ ἐπτα μὲν συζευθεῖσαν, οὐδενὶ δὲ αὐτῶν γενομένην. δαιμόνιον γάρ τι Ἰσμοδαῖος καλούμενον ἐθανάτου αὐτοὺς πρὸς αὐτὴν εἰσιόν- 20 τας. ἡ δὲ μὴ φέρουσα τὸν ὄνειδισμόν, ἀπάγξασθαι ἐβουλεύσατο. ἀλλ' ἴνα μὴ πένθος καὶ ὄνειδος ὀψῶ τῷ πατρὶ αὐτῆς, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, εἰς προσευχὴν δὲ στᾶσαι ἐπεκαλέσατο τὸν θεόν; αἰτουμένη θανεῖν καὶ ἀπαλλαγῆναι τῶν ὄνειδισμῶν, ἣ οἰκτιρηθῆναι καὶ οὕτως αὐθις τὸ ὄνειδος ἐκφυγεῖν.

3 διανυκτερεύοντι A. 12 χλενάζουσα A. 13 συγχυθεῖς? nam talia ac immutasse Wolfius professus est ad p. 17 v. 9. 24 τὸν ὄνειδῶν A.

rus esset contacto cadavere, sed iuxta parietem in strio dormit: in quo paeserculi nidulati, excrementa alvi in oculos eius defecerunt. unde caecitas Tobitus et ad egestatem redactus ab uxore nente alobatur. quae aliquando mercede accepta, auctarii vice haedum etiam restitulerat: cuius balatu audito rogabat num furto sublatus esset. respondente illa dono sibi datum esse, instabat, si furtivus esset, ut suis dominis restitueretur. mulier dolore commota et maritum ob nimium iustitiae studium veluti subeanans "ubi" inquit "sunt elemosynae tuae et iustitia tua?" iis verbis Tobitus porturbatus et lacrimans mortem a deo exoptat.

Caeterum accidit ut eodem die Ecbatanis Mediae Sarra filia Ragueis a paternis ancillis maledictis lacasseretur, quae maritos suos suffocaret, cum septies desponsa neque ulli nupta fuisset. nam daemenium quoddam nomine Asmedaeus illos ad eam ingredientes suffocabat. ea contumelias impatiens de suspendio deliberabat: sed ne patri suo luctui et dedecori esset, ab eo sibi temperat; et ad preces conversa deum invocat, mortem optans et liberationem ab opprobriis, aut elementam melioris fortunae adeptionem, quae et ipsa ignominiam effugeret.

C Εισηκοβόδη οὖν ἡ προσευχὴ καὶ ἄμφοϊν, καὶ ἀπιστάλη
 πρὸς τοῦ θεοῦ Ῥαφαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἰάσασθαι μὲν τὴν πῆρωσεν
 τῷ Τωβίτῃ, τὴν Σάρραν δὲ τῷ Τωβίτῃ μνηστεύσασθαι, καὶ δῆσαι
 τὸν Ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ὥστε μὴ τι κακὸν τῷ Τωβίτῃ
 ἐργάσασθαι εἰ τὴν Σάρραν ἀγάγοιτο. καλέσας δὲ ὁ Τωβίτῃ τὸν δ
 Τωβίτιαν τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ παραινέσας πολλά, τέλος ἔφη αὐτῷ
 "δέκα τάλαντα ἀργυρίου παρεθέμην Γαμαήλ τῷ τοῦ Γαβριά ἐν
 Ῥάγοις τῆς Μηθίας· πορευθεὶς οὖν λάβε ταῦτα." καὶ ἔδωκεν
 αὐτῷ τὸ περὶ τούτων χειρόγραφον, καὶ ἐνετείλατο ζητῆσαι ἄνθρω-
 πον ὃς μισθοῦ αὐτῷ συμπορεύσεται. καὶ ζητῶν συνοδοιπόρον 10
 ἐντυγχάνει τῷ ἀρχαγγέλῳ Ῥαφαὴλ ἐν εἶδει ἀνδρὸς φανέντι αὐτῷ
 D καὶ ἐπαγγελλομένῳ εἶδέναι τὴν ὁδὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ Γαμαήλ
 καὶ οὖν αὐτῷ πορευθῆναι. καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον
 Ἀζαρίαν καλούμενον ἀπήει. καὶ ἦλθον ἐσπέρας ἐπὶ τὸν Τίγρην
 ἐπὸν ποταμὸν, καὶ ἠλόισθησαν ἐκεῖ. Τωβίτιας δὲ εἰσεὶν τὸν ποτα- 15
 μὸν περικλύσασθαι, καὶ ἀνέθορον ἐκείθεν ἰχθύος καταπιεῖν τὸ μει-
 ράκιον. ὁ δὲ ἄγγελος ἐπιλαβέσθαι αὐτῷ τοῦ ἰχθύος παρεκελεύ-
 σατο, καὶ ἔλκυσθέντα αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ἀνατιμηθῆναι εἶπε, καὶ
 λαβεῖν ἐπέθετο τῷ Τωβίτῃ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἦπαρ καὶ
 τὴν χολήν, καὶ διατηρεῖν ἀσφαλῶς. 20

14. Ὡς δ' ἐπορεύοντο καὶ ἤγγιζον Ἐκβατάνοις, ἔφη Τω-
 P I 144 βίτις "ἀδελφε Ἀζαρία, εἰς τί χρησιμεύουσιν ἡμῖν ἡ καρδία τοῦ
 ἰχθύος καὶ τὸ ἦπαρ καὶ ἡ χολή;" ὁ δὲ ἀπεκρίνατο "ἡ καρδία

7 γαβρία A LXX, Γαβρία PW.

10 συμπορεύεται αὐτῷ A.

14 Τίγρη] p. 22 v. 8 est Τίγρις.

21 ἤγγιζον ἐν ἐκβατάνοις A.

FONTES. Cap. 14. Tobias 6 — 14.

Utriusque autem preces exauditae sunt, missusque a deo Raphael archangelus, qui et Tobitū caecitatem curaret, et Sarram Tobias desponderet, et Asmedaem malum daemonium vinceret ne quid Tobias noceret Sarra ducta. Tobitus igitur filium Tobiam vocat, multa monet; denique exponit se apud Gamaelem Gabriae filium qui Ragis Medicina degat decem argenti talenta deposuisse, iubet ut ea recipiat reddito chirographo, et comitem mercede conducat. is dum comitem quaerit, in Raphaelem archangelum incidit, qui virili specie illi oblatum profitebatur se scire viam et aedes Gamaelis, et eius fore comitem. eo igitur adhibito, quasi homo esset Azarias nomine, iter ingreditur. iuxta Tigrim fluvium pernociant: cum autem Tobias fluvium ingressus esset ut ablueret, exsistit inde piscis adulescentem devoraturus. at angelus ut piscem apprehendat et pertractum in terram dissecet hortatur, eiusque cor iecur et fel diligenter asservet.

14. Cum prope Echatana venissent, Tobias "frater Azaria" inquit, "quis nobis usus est cordis iecoris et fellis piscis?" respondet ille, cordis

καὶ τὸ ἥπαρ θυμώμενα διώκοσι δαίμονας ἐὰν τι ἐνοχλώσιν, ἢ δὲ χολὴ ἐγχοριμένη ὄμμασι λευκώματα ἔχουσι καθαίρει ταῦτα καὶ δίδωσι τὸ ὄραν." ἤδη δὲ τοῖς Ἐκβυτάνοις προσήγγισαν, καὶ φησι τῷ Τωβίᾳ ὁ ἄγγελος "σήμερον ἀδελιοθησόμεθα παρὰ Ῥαγουήλ συγγενεῖ σου τυγχάνοντι, ᾧ θυγάτηρ Σάρρα ἐστὶ φρονιμη-
 5 τε καὶ καλὴ, καὶ λαλήσω περὶ αὐτῆς δοθῆναι σοι εἰς γυναῖκα." ὁ δὲ "ἀκήκοα" ἔφη "τὸ κοράσιον ἐκδεδοῦσθαι ἀνδράσιν ἐπτά, W I 103
 καὶ πάντας ἐν τῷ θυμῶνι θανεῖν, ὅτι ἐρεῖ τοῦτου δαιμόνιον καὶ τοὺς αὐτὸ μνηστειουαμένους ἀπόβλυσιν· καὶ δέδοικα μὴ καὶ αὐτὸς
 10 ἀνααιρεθῶ παρ' αὐτοῦ." καὶ ὁ ἄγγελος "ἀκουσόν μου" φησί, B
 "καὶ μηδεὶς σοι τοῦ δαιμονίου λόγος. ἐὰν γὰρ ἔλθῃς εἰς τὸν θυμῶνα, ἀνδραξὶν ἐπίθεις ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ ἐκ τοῦ ἥπατος, καὶ φεύξεται τὸ δαιμόνιον τὴν ὁσμὴν αὐτῶν ὀσφρασθέν, καὶ οὐκέτι ἐπανελύσεται." καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον Ῥαγουήλ.
 15 καὶ μαθὼν ἐκείνος περὶ Τωβία ὅτι υἱὸς ἐστὶ τοῦ Τωβίτε, κατεφίλησεν αὐτόν, καὶ ἀκούσας ὅτι πεπῆρωται ὁ Τωβίτε, ἔκλαυσε· καὶ ἄσμενως αὐτοῦς ἐδέξατο. ὁ δὲ ἄγγελος ἔφη τῷ Ῥαγουήλ συζητῶ-
 20 ξαι αὐτῷ τὴν Σάρραν· κάκεινος κατένευσε, καὶ καλέσας τὴν θυγατέρα καὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς λαβόμενος παρέδωκεν αὐτὴν τῷ Τω-
 25 βίᾳ, καὶ λαβὼν βιβλίον ἔγραψε συγγραφήν. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον εἰσῆγγαγον εἰς τὸ ταμίειον πρὸς αὐτὴν τὸν Τωβίαν. ὁ δὲ ἀπὸ τῶν ἔλασεν ἀνδρακας, καὶ ἐπίθεις ἐκ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἰχθύος ἐκάπνισε, καὶ ἡ ὁσμὴ τούτων ἐφουγάδεναι τὸ δαιμό-
 30 νιον. Ῥαγουήλ δὲ μεθ' ἡμέραν ἔστειλε μίαν τῶν παιδισκῶν ἰδεῖν

7 ἐκιδέσθαι A.

15 ὅτι ὁ υἱός A.

23 τούτων A, τοῦ PW.

et iecoris suffitu fugari daemones si cui sint molesti: fel inunctum oculis albuginem detrudere et restituere visum. praeterea Tobiae ait, se in urbe apud Raguem cognatam eius pernoctaturos, cui filia sit Sarra, cordata et formosa: eam se illi uxorem petiturum. tum adolescens "audivi" inquit "puellam septem viris fuisse elocatum, qui omnes in thalamo nuptiali perierint: nam a daemonio adamari, quod sponsos illius perimat. vereor itaque ne et mihi idem usu veniat." cui angelus "me" inquit "audi, neque ulla daemone ratione habita, ubi in thalamum veneris, portionem de corde et iecore piscis carbonibus imposito: daemonium enim odore illo proffigatum nunquam redibit." cum ingressi essent aedes, et Raguei Tobiam Tobiti filium esse cognovisset, utrumque humaniter excipit, adolescentem deosculatur et patris eius calamitatem deplorat. angelo autem a Raguele potente ut Tobiae Sarrae desponderet, cum annuisset pater et filiam accessisset, puellam manu prehensam Tobiae tradit, et libellum matrimonii conficit. a cena Tobias in conclave ad illam introductus corde et iecore piscis carbonibus imposito cubiculum suffumigat, eoque nidore fugat daemonium. Raguei autem, cum diluxisset, ancillam misit visum an adhuc viveret Tobias.

Zonarae Annales.

17

εἰ ζῆ ὁ Τωβίας. τῆς δὲ ἀναστρεψάσης καὶ ζῆν λεγούσης αὐτόν, ἐβλόγησεν ὁ Ραγουήλ τὸν Θεόν. εἶπε δὲ πρὸς Τωβίαν ἔφορτάσωμεν τοὺς γάμους ἐφ' ἡμέρας δέκα καὶ τέσσαρας, καὶ οὐκ ἐξελεσθήσονται ἐντεῦθεν πρὸ τοῦ ταύτας παρελθεῖν. καὶ τότε λαβὼν τὴν ἡμισίαν μοίραν τῶν ὑπαρχόντων μοι πορεύσιν, τὰ δὲ γε λοιπὰ λήψετε θανάτῳ ἐμοῦ καὶ τῆς τοῦ βίου μοι κοινωνοῦ. φησὶν οὖν ὁ Τωβίας πρὸς Ραφαήλ ἄδελφε Ἀζαρία, λάβε μοι τὸ χειρόγραφον καὶ πορεύθητι ἐν Ῥάγοις παρὰ Γαμαήλ καὶ κόμισον τὸ ἀργύριον· εἰ γὰρ χρονίσωμεν, ὁ πατήρ μου σφόδρα ὀδυνηθήσεται. καὶ ἀπέηλθεν ὁ ἄγγελος καὶ ἐνεχείρισε τῷ Γαμαήλ τὸ χειρόγραφον καὶ ἔλαβε τὸ ἀργύριον καὶ ὑπέστρεψεν.

Ἦδη δὲ περελθουσῶν τῶν τοῦ γάμου ἡμερῶν ἔξαπὸστειλὸν με τῷ Ραγουήλ ὁ Τωβίας φησὶ· καὶ λαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὸ ἡμισυ τῶν ὑπαρχόντων τῷ Ραγουήλ ἀπήει. ἄρτι δὲ πλησίον γενομένησιν τῆς Νινεῦι, φησὶν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν προδράμιωμεν ἔμπροσθεν, εἰτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν. λάβε δὲ μετὰ χεῖρας τὴν χολῆν τοῦ ἰχθύος, καὶ ἀνοῖξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὁ πατήρ σου, σὺ δὲ ἔγχεσον αὐτοῦ τῇ χολῇ, καὶ δηχθεῖς διατρίψει αὐτούς, καὶ ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα. ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐκάθητο τηροῦσα τὴν ὀδόν· καὶ ὡς ἔγνω τὸν νόον αὐτῆς ἐρχόμενον, σπένδυσά φησι τῷ Τωβίτι Ἰσχύεται ὁ νόος σου, καὶ προσδραμοῦσα κατεφίλησεν αὐτόν καὶ εἶπεν εἶδόν σε παῖ, καὶ νῦν εἰ θανοῦμαι, σὺ μέλον μοι. Τωβίτι δὲ ἔξῃ πρὸς τὴν θάραν προσκόπτων. καὶ ὁ Τωβίας αὐτοῦ ἐπιλάβετο καὶ ἐπέχευσε

3 οὐκ om A.

13 με] μοι A.

22 προσδραμῶν A.

quae cum eum saluum esse renuntiasset, laudato deo Tobiae ait "nuptias per quattuordecim dies celebrabimus, nec ante eos elapsos te dimittam: post accepto mearum opum semisse discedes: reliqua me vitaeque meae socia defuncta accipietis." Tobias igitur ad Raphaelem ait "frater Azaria, cape chirographum meum, et Raga profectus ad Gamaelom, argentum asser. nam si diu morabimur, pater meus vehementer angetur." abit angelus: dato Gamaeli chirographo argentoque accepto revertitur.

Elapsis nuptiarum diebus Tobias petita a Ragaie venit uxoreque sua cum semisse honorum socii accepta discedit. cum autem iam Ninivae appropinquarent, angelus ei ait "praecurramus et praeparemus aedes: tu vero fel piscis in manus sumto, ut aperiantur oculi patris tui. nam ubi tu eos inuixeris, et ille ex morsa confricaverit, albuginem detrahent." mater porro eius sedebat, reditum filii expectans: eo conspecto adventum eius Tobito nuntiat, propereque accurrens filium deosculata "vidi te" inquit, "fili, neque mihi posthac mors curae est." Tobitus vero ad ianuam exiens impingit: sed Tobias eo apprehenso felle inuixit eius oculos: quos ubi ille

τὴν χολῆν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ συνεδήχθησαν, καὶ
 διέτρεψεν αὐτούς, καὶ ἐλεπίσθη ἀπ' αὐτῶν τὰ λευκώματα. καὶ
 ἰδὼν τὸν πόνον αὐτοῦ ἐδόλγησε τὸν θεόν. καὶ ὡς ἀπηγγέλη τῷ
 Τωβίτῃ τὰ γεγονότα τῷ Τωβία ἐν Μηθία, ἐξῆλθε Τωβίτε εἰς συν-
 6 ἀντησιν τῆς νόμφης αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἐδόλγησεν αὐτήν. B
 οἱ δὲ ἐν τῇ Νινευὶ ὄρωντες αὐτὸν βλέποντα, καὶ ἀκηκοότες ὅσα
 ἐποίησεν ὁ θεὸς μεγαλεῖα, ἐθαύμαζον. εἶπε δὲ Τωβίτε τῷ υἱῷ
 αὐτοῦ "ὁὸς δὴ, τέκνον, τὸν μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι
 σοι, μᾶλλον μέντοι καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ." ὁ δὲ "πάτερ"
 10 ἔφη, "τὰ ἡμίση λαβεῖν ὧν ἐνήνοχα δίκαιός ἐστι." καὶ εἶπε τῷ
 'Ραφαήλ "λάβε μοι, ἀδελφε' Ἀζαρία, τὸ ἡμῖσον πάντων ὧν ἐνη-
 νόχημεν, καὶ ποστέου ὄγιατων." τότε καλέσας κατὰ μόνους τοὺς
 δύο ὁ ἄγγελος ἀπήγγειλεν ἅπαν τὰ μεγαλεῖον ὃ ἐποίησε μετ' αὐ-
 τῶν ὁ θεός, καὶ εἶπεν εἶναι ὃ 'Ραφαήλ, καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ παρα- W I 104
 15 γενέσθαι ἀλλὰ σταλῆναι ὑπὸ θεοῦ. καὶ παρήγγισεν αὐτοὺς εὐλο- C
 γεῖν τὸν θεόν καὶ ἐξομολογεῖσθαι ὅσα ἐποίησε μετ' αὐτῶν. "μυ-
 στήριον μὲν γὰρ βασιλείως" ἔφη "κρύπτειν κυλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ
 θεοῦ ἀνακηρύττειν ἐνδόξως." οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα ἔπεσον
 ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἀναστάντες οὐκέτι αὐτὸν εἶδον, καὶ
 20 ἀνθωμολογοῦντο τῷ θεῷ ἀνθ' ὧν ἐποίησε μετ' αὐτῶν θαυμασίων.

Ἦν δὲ Τωβίτε, ὅτε τὴν δρασιν αὐτοῦ ἀπώλειεν, ἐτῶν πεν-
 τήμοντα καὶ ὀκτώ, καὶ μετὰ ἕτη ὀκτὼ ἀποκατέστη πάλιν εἰς τὸ
 ὄρων· καὶ ἦν μᾶλλον ἔκτοτε φοβούμενος τὸν θεόν καὶ τὸ ἀγαθόν

10 δίκαιον ἐστὶ τὰ ἡμίση λαβεῖν ὧν ἐνήνοχα A. ἐνήνοχον
 PW: alterum A LXX. 18 ἐνδόξως A cum altero Wolfii co-
 dice, Ducangii codicibus et LXX; ἐνδοξων PW. 20 τὸν θεόν A.
 ἐποίησε post ὧν A, ἐποίησεν post θαυμασίων PW.

compunctos defecit, albugo inde squamarum instar decidit. viso igitur
 filio laudat deum; cumque audisset quid ei apud Medos accidisset, egressus
 est sponsae obviam et bene precatus. Ninivitas autem cum eum videre
 cernerent, et magnifica dei opera audirent, mirabantur. dixit autem To-
 bitus filio ut suo comiti mercedem cum auctario daret. verum Tobias "pa-
 ter" inquit, "aequum est eum semissem eorum omnium quae attuli acci-
 pere." et Raphaeli ait "mi frater Azaria, sume dimidium eorum omnium
 quae attulimus, et bene ambula." tum angelus utramque seducit, et eis
 opera dei magnifica recensens se Raphaelem esse ait, nec sua sponte venisse
 sed a deo esse missum: monet ut deum celebrent eisque in se beneficentiam
 praedicent. "nam arcanum" inquit "regis celare decet, dei autem opera
 celebrare et extollere." illi his auditis ad pedes eius sunt prolapsi: sed
 cum surrexissent, eum non viderunt amplius. et praedicarunt miracula
 divinitus in se edita.

Natus erat Tobitus, cum visum amitteret, annos quinquaginta octo,
 cumque post annos octo recaperavit; et ab eo tempore magis etiam veritus

ἐργαζόμενος. γεγηρακῶς δὲ εἰς ἑξήκοντα λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ "τέκνον, ἰδοὺ γεγήρακα καὶ πρὸς τῷ θανεῖν εἰμι, σὺ δὲ λάβε τὴν υἰοῦ σου καὶ ἀπέλθε εἰς Μηδίας· πέπεισμαι γὰρ ὅτι ὅσα προεῖπεν Ἰωνῆς περὶ Νινευί, ὡς καταστραφήσεται, γενήσονται, καὶ ὅτι Ἱεροσόλυμα ἔρημα ἔσται καὶ ὁ ναὸς κατωκαυθήσεται, καὶ πάλιν ὁ ἐλεήσει τὴν πόλιν ὁ θεός, καὶ ἐπιστρέψει ὁ λαὸς καὶ οἰκοδομήσει αὐτήν. σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον καὶ γίνου ἐλεήμων καὶ δίκαιος." καὶ τοιαῦτα ἐντιλιόμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐξέλιπεν, ἐτιῶν γενόμενος ἑκατὸν πενήκοντα καὶ ἑκτὴ. καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐντιμῶς Τωβίας καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῆς γυναίκος αὐτοῦ εἰς 10 Ἐκβατάνα πρὸς Ῥαγονὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ· καὶ ἔθαψε κάκεινον γηράσαστα, καὶ ἐκληρονόμησεν αὐτόν. ἀπέθανε δὲ καὶ Τωβίας 15 ἐτιῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐν Ἐκβατάνοισι τῆς Μηδίας, καὶ ἤκουσε πρὸ τοῦ θανεῖν τὴν ἀπώλειαν Νινευί ἀχμαλωτικῶσεως ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ καὶ Ἀσσοῦρου.

P I 146

15. Τὸ μὲν οὖν σύμπαν τῶν Ἑβραίων ἔθνος, ὡς ἔδη ἐστόρηται, δορυάλωτον παρὰ τῶν Ἀσσυρίων γενόμενον μετακλισθῆ, καὶ ἔρημος ἡ Ἱερουσαλὴμ κατελλεipto, σὺν πρότερον τε τῆς ἀχμαλωσίας ἐλύθη πρὶν ἢ τῶν Ἀσσυρίων κατελύθη ἀρχὴ κατὰ τὴν προφητικὴν προαγόρευσιν ὑπὸ Μήδων τε καὶ Περσῶν, καὶ οἱ 20 ἑβδομήκοντα παρῆλθον ἐνιαυτοὶ οὗς ὁ προφήτης Ἱερεμίας προαναφώνησεν. οὐκ ἄκαιρον δ' ἂν εἶη καὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων βα-

2 πρὸς τὸ θ. A. 8 ἐντελλόμενος A. 12 καὶ alterum add A. 15 ἀσσοῦρου A cum LXX, Ἀσσυρίων PW. 18 καταλίλιπτο A.

Fontes. Cap. 15. Xenophontis de Cyri disciplina 1 2, paucis a Z. praemisissis.

est deum, et mains virtutis studium habuit. cum plane consensisset, Tobias dixit "ego, fili, plane consensui, iamiam moriturus. tu vero cum liberis tuis proficiscere in Mediam. persuasum enim habeo ea quae Ionas de Ninives excidio praedixit eventura esse; Hierosolyma item fore deserta, et templum combustum iri, sed deo urbi reconciliato populum reverentum et eam instauraturum. tu vero legem observato et misericors esto et iustus." his filio mandatis exspiravit, annos centum quinquaginta octo natus. eo Tobias una cum matre honorifice sepulto, cum uxore Ecbatana Mediae ad socerum Ragnelem proficiscitur. quem cum et ipsam natu grandem sepelisset, haereditatem eius adit. mortuus est et Tobias, annos natus centum viginti septem, audivitque, priusquam obiret, excidium Ninives a Nabuchodonosore et Asnero captae.

15. Omnis igitur Hebraeorum populus, ut iam expositum est, ab Assyriis captus et alio translatus est desertis Hierosolymis, neque prius dimissus quam Assyriorum imperium, ut prophetae praedixerant, a Medis et Persis esset eversum, annique septuaginta ab Hieremia designati praeterissent, neque vero alienam hoc loco meriti Assyrii regni excidium bre-

σιλείας ἐπιτεταμημένως διεξελθεῖν τὴν καθαίρεισιν, καὶ δειξάι τὴν B
προφητικὴν ἀληθεύουσαν προβόρησιν, τὴν ὑπὸ Μήδων καὶ Περ-
σῶν μίλλειν αὐτὴν καταλυθήσεσθαι προδεδείκασσαν· ἔχει δὲ οὕτως.

Βασιλείαι καθ' ἑαυτὰς ἦσαν ἢ τῶν Μήδων καὶ ἢ τῶν
5 Περσῶν· καὶ τῆς μὲν ἤρχεν ὁ Ἀστυάγης, ὁ Καμβύσης δὲ τῆς
Περσῶν. συνῆκει δ' οὕτως τῇ Ἀστυάγους θυγατρὶ καλουμένῃ
Μανδάνῃ, ἧτις παῖδα τῷ Καμβύσῃ τὸν Κύρον ἐγένετο· ὃς τοῖς
τῶν Περσῶν νόμοις τραφεὶς ἀνδρείωτάτος τε καὶ σωφρονέστατος
10 τοιαύδε ἦσαν, ὡς Ξενοφῶν συνεγράψατο. ἦν αὐτοῖς ἀγορὰ ἐλευ-
θέρα καλουμένη, καθ' ἣν τὰ τε βασιλεια σφίσι καὶ τὰ ἄλλα ἀρ- C
χία πεποιήγτο, ὧν τὰ ἄνια καὶ οἱ ἀγοραῖοι καὶ ἡ τούτων τύρβη
καὶ αἱ φωναὶ ἀπελήλθοντο, ἵνα μὴ τῇ τῶν πεπαιδευμένων ἐκο-
σμία μεγύνθαι. δειήρητο δὲ ἡ ἐλευθέρα ἀγορὰ εἰς τετρακτὸν ἀρ-
15 χείων· τούτων τὸ ἕν πιασίον, ἄλλο δ' ἐφήβοις ἀφώριστο, τελείους
δ' ἀνδράσι τὸ ἕτερον, τοῖς δ' ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα γεγονόσιν ἔτη
ἀπονεμένητο τὸ λοιπόν. καὶ εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας παρήσαν ἔκα-
στοι. τοὺς δ' ἐφήβους καὶ περὶ τὰ ἀρχαῖα καταδαρθάνειν σὺν
τοῖς ἔπλοις τοῖς γυμνητικοῖς ἐνενόμιστο, πλὴν τῶν γεγαμηκό-
20 των· οἵτοι δὲ οὕτε ἐπέιχοντο εἰ μὴ προείρητο, οὔτ' ἀπειναί ου-

3 καταλυθήσεσθαι codex Colberteus. προδεδείκασσαν A.
ἔχει δὲ οὕτως om codex Colberteus. δὲ A, τε PW. 4 τῶν
alterum add A. 7 Καμβύση] in margine A scholion ἐπιπέσειαι,
καμβύσης ἐλέγτο ὁ τοῦ κύρου πατήρ· διὸ καὶ τὸν ἐαυτοῦ οἶον
καμβύσειον ὁ κύρος ἀνέμασεν. 11 καλουμένη] πελημένη A.
ἀρχαῖα — φωναὶ om A. 13 πεπαιδευμένων] παιδων A. 16 δ'
prius AW, δὲ P. 19 γυμνητικοῖς A, γυμνικοῖς PW: utrumque
in Xenophontis codicibus. Wolfii codices γυμναστικοῖς. ἐνε-
νόμιστο PW. 20 προείρητο A.

viter perstringere, atque ostendere, vere praedictum fuisse a prophetis, id
a Medis et Persis eversum iri. caeterum res ita se habet.

Medorum et Persarum distincta regna fuerunt, quorum illud Astya-
ges, hoc Cambyzes tenuit; qui Mandanen Astyagis filiam in matrimonio
habebat, ex eaque Cyrum filium procreavit. is Persarum institutis edu-
catus in virum fortissimum, modestissimum, cordatum et iustissimum eva-
sit. Persarum autem instituta, Xenophonte auctore, huiusmodi fuerunt.
forum habuere quod liberum vocabatur, in quo et regia et caeterae curiae
exstructae erant, repulsis inde rebus venalibus et circumforaneis hominibus
eorumque turbis et vociferationibus, ne illis hominum bene institutorum disci-
plina turbaretur. divisum erat id forum in quattuor curias, quarum una
pueris, altera adolescentibus, tertia viris, quarta iis qui aetatem militarem
excesserant erat attributa. suam igitur quaeque aetas curias frequenta-
bat, verum adolescentibus cum armis velitaribus iuxta curias excubare
moris erat, exceptis iis qui uxores duxerant: iis vero neque accedere nisi de-
nuntiatum esset necesse erat, neque crebrius abesse concessum. curia

D χνάκις αὐτοῖς συγκεχώρητο. ἦσαν δ' ἐκάστοις ἄρχωντες δώδεκα
W I 106 εἰς γὰρ δώδεκα φυλάς οἱ Πέρσαι διήρηντο. οἱ μὲν δὲ παῖδες
 εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες δικαιοσύνην ἐμάνθανον, τῶν ἀρχόν-
 των αὐτῶν τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικαζόντων αὐτοῖς. ἐγίνοντο
 γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὡσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ ὁ-
 κλοπῆς καὶ βίας καὶ ἀρπαγῆς καὶ ἀπάτης καὶ ὕβρεως καὶ ἄλλων
 τετῶν. οὓς δ' ἂν ἔγνω τούτων ἀδικούντας, ἐτιμαροῦντο· καὶ
 οὓς δ' ἂν εὖρωσκον ἀδίκως ἐγκαλοῦντας, ἐκόλαζον. ἐδίδασκον δὲ
 τοὺς παῖδας σωφροσύνην, προσέχοντας τοῖς πρεσβυτέροις σω-
 φρόνως διάγουσιν, ἐδίδασκον δὲ καὶ τραφῆς ἐγκράτειαν καὶ πο-
P I 147 τοῦ. καὶ ὅτε τραφήσονται ἔμιλλον αἱ παῖδες, παρὰ τῷ διδα-
 σκάλῳ ἦσαν σιτούμενοι, ἄρτον φέροντες αἰκοθεῖν καὶ κάρδαμον
 ὄψον· καὶ ποτὸν ἐλάμβανον ποταμίων ὕδατος κἀψωνα. ἐμάνθα-
 νον δὲ πρὸ τοῦ σιτεῖσθαι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. μέχρι δὲ ἕξ
 ἐτῶν ἢ ἐπὶ πρὸς τοῖς δέκα ταῦτα οἱ παῖδες ἐπαρττον, ἐκ τούτου 15
 δ' εἰς τοὺς ἐφήβους ἐτάττοντο, καὶ δέκα ἔτη περὶ τὰ ἀρχαῖα ἐκά-
 θευδον, παρεῖχον δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοῦς τοῖς ἀρχουσι κεχηρή-
 σθαι ὄπη ἰδίωτο σφῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. ὅταν δ' ἐπὶ Θήρων
B ἕξῃσι ὁ βασιλεύς, ἕξῃσι τῆς μόρας αὐτῶν τὴν ἡμίσειαν. ἐθῆ-
 ρων δὲ κοιῆ, ὅτι συγγενῆς αὐταῖς ἰδάκει αἴτη ἢ μελίτη τῆ 20
 ἀσκήσει τῇ πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ εἰθίζεν ἀνίστασθαι πρωϊαίτε-
 ρον καὶ ψύχον καὶ θάλπους ἀνέχεσθαι, καὶ ἡδοιοπρίαῖς καὶ δρό-
 μοις ἐγύμναζε, καὶ τοξεῦσαι θηρίων καὶ ἀκοντίζειν ἐδίδασκε, καὶ

14 πρὸ τοῦ σιτεῖσθαι] πρὸς τούτοις Xenophon.

codex Colberteus.

18 δ' AW, δὲ P.

σιτῆσαι Xenophon.

quaelibet duodecim principes habebat, pro numero Persarum tribuum.
 pueri ludos frequentantes iustitiam discabant, eorumque praesides maxi-
 mam diei partem iure dicendo consumeabant. nam inter pueros etiam quem-
 admodum inter viros multas accusationes fiebant de furto, vi, rapina,
 dolo malo, iniuria et aliis. quos ex his peccasse cognorant, multabant;
 eos item qui falsum aliis crimen intenderant. docebant item eos temperan-
 tiam exemplo seniorum, et continentiam in cibo et in potu. nam apud ma-
 gistrum capiebant cibum, domo secum panem et obsonii vice nasturtium
 afferentes: potus eis erat cothos (poculum) profluentis aquae. ante cibum
 sagittare et iaculari discabant. et haec usque ad annum aetatis decimum
 sextum aut decimum septimum: ex eo inter adolescentes referebantur, et
 decennium iuxta curias somnum capiebant, et interdum quoque magistrati-
 bus, cum opus erat, in publicis negotiis operam navabant. rex item venat-
 tum exiturus semissem eorum educebat. venabantur autem publice, quod
 illa exercitatio rei militari non absimilis videretur. assuefaciebat eos ante
 lucem surgere et frigus et aestum ferre, itineribus et cursibus exercebat,

πρὸς τι τῶν ἀλιμῶν θηρίων ἀταγωνίσασθαι παρεσκευάζειν.
 ἐφέροντο δὲ θηρώντες ἄριστον πλεῶν μὲν τῶν παίδων, τᾶλλα δὲ
 ἕμοιον. καὶ οὐκ ἤριστιαν θηρώντες, εἰ μὴ ἐδέχοντο ἢ θηρὸς ἕνεκα
 ἐπιμῆναι, ἢ ἄλλως διατρεῖναι περὶ τὴν θήραν ἠθέλησαν. τὸ
 βούν ἄριστον τοῦτο διακινήσαντες τὴν ὑστέραν μέχρι δείπνου ἐθή-
 ραυον, καὶ μίαν τὰς ἡμέρας ταύτας ἐλογίζοντο ἄμφω. τοῦτο C
 δ' ἐποίουν ἵνα κἄν ἐν παλείμῳ δεήσει, δύνωνται τοῦτο ποιῆν.
 ὄνον δὲ εἶχον δ' ἂν ἐθήρασαν, εἰ δ' οὐ, τὸ κάρδαμον. αἱ δὲ
 μένουσαι φυλαὶ διατρεῖβον μελετώσαι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοξεύειν
 10 καὶ ἀκοντίζειν καὶ πρὸς ἀλλήλους ταῦτα διαγωνίζεσθαι. τοῖς δὲ
 μένουσι τῶν ἐρήθων ἐλέχθητο αἱ ἀρχαὶ πρὸς ἰσχύος ἢ τάχους
 ἔργα δημόσια. ἐπειδὴν δ' ἐπὶ τούτοις οἱ ἔφηβοι δέκα ἔτη διεγα-
 γον, ἐπέλουν εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας, καὶ ἕκαστε πέντε καὶ ἑ-
 κοσι οὕτω διήγον ἑναυτούς, καὶ εἰ ἔδει στρατεύεσθαι, τόξα
 15 μὲν οὐκέτι ἔχοντες οὐδὲ παλὰ ἰστρατεύοντο, τὰ δὲ ἀγχέμαχα ὄπλα
 καλούμενα, θώρακα περὶ τοῖς στέρνοις καὶ γέρον ἐν τῇ ἀρι- D
 στερεῇ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μάχαιραν ἢ κοπίδα, καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶ-
 σαι ἐκ τούτων καθίσταντο. ἐπειδὴν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι διε-
 τέλεσαν ἔτη, ἦσαν μὲν πλείωνων γεγονότες ἑναυτῶν ἢ πενήτηντα
 20 ἀπὸ γενεᾶς, ἐξήρχοντο δὲ τηρικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους. οἱ δὲ
 γεραιτέροι ἰστρατεύοντο μὲν οὐκέτι ἔξω τῆς ἑαυτῶν, μένουσι δ'
 οἴκοι ἰδίκαζον τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ζόμενα, καὶ τὰ θα-

1 πρὸς τι θηρίων ἀλιμῶν A. 5 μέχρι τοῦ δείπνου A. 6 ἀμφω
 om A. 18 τὰ om A. 19 κλειόνων γεγονότες A, γ. π. PW.
 21 τῆς om A.

feram vel sagitta vel iaculo ferire docebat et foreciades etiam bestias sub-
 sistere. in venatu secum ferebant prandium puerili copiosius, caetera si-
 mile. neque prandebant in venatu, nisi vel ferre causa diutius manendum
 esset, vel alioqui venatu immerari liberet. id prandium cenati postredie
 usque ad cenam venabantur, utrumque diem pro uno numerantes. id eo
 faciebant, ut et militiae, si esset opus, idem facere possent. obsequium
 erat quod ceperant: si nihil copissent, nasturtium. tribus quae manebant
 domi, praeter caetera sagittando et iaculando exercebantur et inter aese
 decertabant. adolescentes qui manebant, inserviebant magistratibus in iis
 negotiis publicis quae vires et celeritatem desiderabant. sic decem annis
 exactis in virorum coetum transferebantur, in aequae aetas viginti quinque
 permanebant. cumque militandum erat, non amplius gerebant arcus et pila,
 sed arma quibus cominus pugnatur, pectus thorace munitum, scutum laeva
 manu, dextra gladium aut securim. ex his omnes magistratus legebantur.
 iis viginti quinque annis exactis utique iam quinquagesimo aetatis anno su-
 perato in seniorum classem transibant. si ad extera bella non proficisce-
 bantur, sed domi ius dicebant de omnibus rebus et publicis et privatis et cau-

νατικά δ' ἐκείνοι ἔκρινον, καὶ τὰς ἀρχὰς ἀπάσας ἤρουντο. καὶ ἦν τις ἢ ἐν ἐφήβοις ἢ ἐν ἀνδράσι παρέβη τι τῶν νομίμων, οἱ
 P I 148 γεραίτεροι αὐτὸν ἐξέκρινον. ὁ δ' ἔκκριθεις ἄτιμος διετέλει τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. αἰσχρὸν δὲ παρὰ Πέρσαις λελθῆναι καὶ τὸ ἀποκτεῖναι καὶ τὸ ἀπομύττεσθαι καὶ τὸ φύσης ὄφθαι μεστοὺς καὶ τὸ φανερὸν γενέσθαι τιὰ οὐροῦντα ἢ κοιλίας ποιοῦμενον ἔκκρισιν. ταῦτα δὲ οὐκ ἠδύναντο ποιεῖν εἰ μὴ μετρία διαίτη ἐχρῶντο καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκπονοῦντες ἀνήλισκον.

Ταῦτα μὲν τὰ ἔθνη τῶν Περσῶν καὶ τὰ νόμιμα· (16) Κῶρος δὲ τούτοις τραφαίς τε καὶ παιδευθεῖς, καὶ τὴν ἑφηβον ὑπερ-10 βὰς ἡλικίαν καὶ τοῖς ἀνδράσι καταλεγείς, ἐν ἅπασιν εὐδοκίμησεν.
 W I 106 ἤδη δὲ τοῦ μητροπάτορος αὐτοῦ τοῦ τῶν Μήδων βασιλεύοντος Ἀστυάγου τὴν ζωὴν μεταλλάξαντος, ὁ παῖς ἐκείνου Κωζάρης B (οὗτος δὲ καὶ Δαρείος ὠνόμαστο) τὴν πατρικὴν ἀρχὴν διεδέξατο, τοῦ Κύρου τυγχάνων μητρῷδελφος. 15

Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων κρατῶν, εἰς μέγα τῆς βασιλείας ἀν-
 ξηθείσης αὐτῷ, καὶ ἀρχῶν μὲν τοῦ φύλου τῶν Ἀσσυρίων ἕντιος πολυπληθοῦς, ὅφ' ἑαυτὸν δὲ πεποιημένος τοὺς Ἀραβας, ὑπη-
 κούς δὲ καὶ τοὺς Ὑρακίους πησιάμενος καὶ τοὺς Σύρους ὑπο-
 φόρους, τοὺς γε μὴν Βακτρίους πολιορκῶν καὶ τὸ τῶν Ἑβραίων 20 γένος ἤδη καταστρεφάμενος, καὶ ἄλλα δὲ πλείστα τῶν ἐθνῶν θεί-
 μενος ἐαντιῷ ὑποχείρια, ᾤετο εἰ τοὺς Μήδους ἀσθενάσειε, πάν-

3 αὐτῶν A. 6 τιὰ γενέσθαι A. 9 ὁ κῶρος A. 12 τοῦ
 alterum] καὶ A. 14 οὗτος δὲ] δε A. hoc e Theodoro: cf.
 p. 236 v. 21. 20 Ἑβραίων] haec Xenophonti addita. 21 καὶ
 om A. 22 ἐαντιῷ om A.

FOUNT. Cap. 16. Xenophontis de Cyri disciplina 1 5 — 3 1.

eis capitalibus etiam: iidem magistratus omnes creabant. quod si quis sive adolescens sive vir instituta violasset, eum seniores curia eiciebant: eiectus per omnem aetatem ignominiosus erat. turpe habebatur apud Persas exspuere, emangi et flatu plenum conspici, aut urinam reddere alivumve deficere publice: quae cavere non potuissent, nisi et moderato victu cessent usi et labore humiditates consumpsissent.

16. Cyrus igitur huiusmodi Persarum disciplina nutritus et educatus cum adolescentiae annos egressus in virorum numerum relatus esset, omnibus in rebus laudem eximiam est consecutus, avo eius materno Astyage defuncto Cyaxares, qui et Darius dicitur, Cyri avunculus, paternum regnum suscepit.

Ceterum Assyriorum rex imperio in immensum aucto (nam praeter ingentem suae nationis multitudinem Arabes et Hyrcanos subegerat et Syros tributarios fecerat et Hebraeis iam everais Bactrianos obsidebat et plurimas alias gentes in sua potestate habebat) putabat, si Medorum vires fre-

των γε τῶν περίξ ῥῆον κρατήσιν. ταῦτα δὲ διανοηθεὶς τοὺς τε ἑφ' ἑαυτὸν ἡτοίμαζεν, ἔπειπε δὲ καὶ πρὸς Κροῖσον τὸν βασιλεῖα Λυδῶν καὶ πρὸς ἄμφω τοὺς Φρύγας, πρὸς Παφλαγονίας τε καὶ Ἰνδοὺς καὶ πρὸς Κἄρας καὶ Κίλικας, αὐτῶν συμμαχήσιν αὐτῷ ὡς κατὰ Μήδων ὠρηγμένῳ, ὡς καὶ αὐτοῖς τοῦ πολέμου συμφέροντος, δυνατὸν εἶναι τὸ ἔθνος λέγων, ἐπιγαμίαν τε πρὸς Πέρσας πεποιημένον καὶ τὴν παρ' ἐκείνων προσκτήσασθαι ἀρωγὴν, καὶ θάτερον συγκροτεῖσθαι παρὰ θατέρου, ὥστε εἰ μὴ τις αὐτοὺς φθάσας ἀσθενώσῃ, ἐκάστῳ τῶν ἐθνῶν ἐπιόντας κρατήσιν αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν τοιοῦτους λόγους πρὸς ἕκαστον τῶν ἐθνῶν διεπέμπετο· τῶν δὲ τὰ μὲν τοῖς λόγοις τοῖσι παρακινούμενα, τὰ δὲ καὶ χρήμασι καὶ δώροις ἀναπειθόμενα, ἕνια δὲ καὶ φόβῳ τοῦ Ἀσσυρίου κρατούμενα συμμαχήσιν κατέθεντο.

Κυαξάρης δὲ ταῦτα μαθὼν αὐτὸς τε παρεσκευάζετο καὶ εἰς Πέρσας ἀπέστειλε πρὸς τε τὸ κοινὸν καὶ πρὸς τὸν σφῶν βασιλεῖα Καμβύσην, συμμαχίαν αὐτῶν καὶ τὸν Κύρον τὸν ἀδελφιδῶν ἄρχοντα τῶν συμμάχων ἐλεύσεσθαι ἀξιῶν· ἤδη γὰρ ἐν τοῖς τελεῖσι ἠρίθμητο. συμμαχήσιν οὖν τῶν Περσῶν καταθεμένων οἱ γεναιότεροι ἄρχοντα τὸν Κύρον αἰροῦνται τῆς εἰς Μήδους στρατιᾶς, καὶ τρισμυρίους αὐτῷ ἔδωσαν πάλταστὰς καὶ τοξότας καὶ σφενδομήτας. ὡς οὖν ἠρέθη, τῷ πατρὶ συνταξάμενος ἀπῆε πρὸς Μήδους οὖν τῷ στρατεύματι. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο, οὐπω δὲ παρῆν ὁ Ἀσσύριος, ἀσκεῖν ἐπέτατε τοῖς ἑαυτοῦ τὰ πολέμια. ἐν τοῖσι P I 149

1 γε om A. 2 τὸν] τῶν A. 6 λέγων τὸ ἔθνος A. 17 ἐν om A.

gisset, se omnes circumiacentes populos facilius oppressuram. hac cogitatione suscepta suos instruit: legatos ad Croesum Lydorum regem et ad utrosque Phryges, ad Paphlagonas et Indos, ad Cares et Cilices mittit, potens, ut belli, quod contra Medos moliretur ipsis quoque utile, socii esse vellent. nam eam gentem potentem esse, et affinitate cum Persis iuncta illorum quoque vires adscivisse, et utramque ab altera firmari; ac nisi mature vires eorum premerentur, ordine omnes gentes oppressuros. ille igitur, huiusmodi sermonibus passim iactandis, quosdam verbis, nonnullos muneribus, quosdam etiam metu sui adduxit, ut auxilia pollicerentur.

Cyaxares eo motu cognito et ipse sese parat, et missis ad commune et regem Persarum Cambysen legatis auxilia petit, et Cyrum sororis filium auxiliorum ducem: nam in classem virorum iam transferat. Persis belli societatem pollicitis, seniores Cyrum expeditionis Medicæ ducem creant, triginta milibus scutatorum, sagittariorum et funditorum delectis. creatus imperator re cum patre communicata ad Medos abit cum exercitu. quo cum ante Assyriorum adventum pervenisset, bellicas exercitationes suis mi-

δὲ παρὰ Κνωζάρου ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι Ἰνδῶν παρῆν προ-
σβεία, καὶ "δαὶ παρῆναι καὶ σέ. φέρω δέ σοι καὶ στολήν τὴν
καλλίστην· βούλεται γάρ σε προσάγειν ἰστολισμένον λαμπρότατα,
ἦν' οὕτω τοῖς Ἰνδοῖς ἠφθάλει." ὡς δ' ἀφίκετο ἐπὶ τὰς Κνωζάρου
θύρας μετὰ τῆς στρατιῆς, καὶ Περσικῶς ἰσταλμένος εἰσῆει πρὸς
αὐτόν, ἠχθέσθη ἐκείνος τῇ λιτότητι τῆς στολῆς. κληθέντες δὲ
οἱ Ἰνδοὶ εἶπον ἐπιβάναι παρὰ τοῦ ἀφειτέρου βασιλέως ἐρωτῶντος
ἐξ οὗ ὁ πάλεμος εἴη Μήδοις τε καὶ τῷ Ἀσουρίῳ, τὰ αὐτὰ δὲ πω-
θέναι κάκεινον, καὶ ἀμφοτέροις εἰπεῖν ὅτι ἂ Ἰνδῶν βασιλεὺς τὸ
B δίκαιον σκεψάμενος μετὰ τοῦ ἠδικημένου ἔσται. πρὸς ταῦτα ὁ 10
Κνωζάρης ἔφη "ἡμεῖς μὲν ἀδικοῦμεν οὐδὲν τὸν Ἀσάριον, ἐκεί-
νου δὲ ὁ τι λέγει πυνθάνεσθε." ἃ δὲ Κῆρος εἶπεν "εἰ παρ' ἡμῶν
ἀδικεῖσθαι φησὶν ὁ Ἀσάριος, ὦ Ἰνδοί, αὐτὸν αἰρούμεθα δικα-
στήν τὸν βασιλεῖα ὑμῶν."

Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσαντες ὄχοντο· ὁ δὲ Κῆρος μὴ θέ- 15
λων ἔραρκετον καθῆσθαι τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν, τῷ Κνωζάρῳ
φησὶν "ἔναγχος μέμνημαί σου ἀκούσας ὡς ὁ Ἀρμένιος οὔτε στρα-
τευμα πέμπει σοι οὔτε τὰν δασμῶν δίδωσι, τὰς συνθήκας ἠφθι-
κῶς. εἰ οὖν βούλει, πέμψον ἐμέ, ἑπτάκι μοι μετρίως προσθέ-
μενος· καὶ ὀλλῶσι οὖν τοῖς θεοῖς ὡς καὶ τὸ στράτευμα πέμπει καὶ 20
C ἀπαδοίῃ καὶ τὸν δασμὸν." ὡς δὲ ἐφῆκεν ὁ Κνωζάρης, ὑποσχό-

1 παρῆν A Xenophon, παρῆν PW.
codex Colbertinus.

6 λιτότητι] φανόλητη

litibus imperat. interea a Cyaxare arcessitur ut Indicarum legationi au-
dienda adesset, missa veste pulcherrima, ut summo in splendore ad
Indis conspiceretur. cum autem Cyrus ad ianuam Cyaxaria cum exer-
citu venisset, Persicoque habitu ad eum introiisset, aegro tulit ille
vestis tenuitatem. Indi vocati referunt se a suo rege missos esse, ut
cognoscerent quae causa belli esset inter Medos et Assyrium, eademque
ex illo etiam percontarentur, et utrisque dicerent regem Informum anqui-
tate cognita his fore adiutorem qui istarum afficerentur. ad haec respon-
dit Cyaxares, se quidem nullam Assyrio facere iniuriam, quid autem ille
dicat, id eis ex ipso esse cognoscendum. Cyrus item "si quam," inquit,
"Indi, Assyrium iniuriam sibi a nobis esse ortam queritur, ipsum regem
nostrum iudicem sumimus."

His legati auditis abierunt: Cyrus vero, ne suus exercitus desideret
otiosus, Cyaxari ait "memini me nuper ex te audire, Armenium neque mi-
dites neque tributa tibi mittere, pacis violatis. quod si vis, medicorum
equitum numerum mihi adinagito: effecturam enim confido, adiutorem deo,
ut et copiam et tributa tibi mittat." assensu Cyaxare pollicitoque, ubi ad

μετος ὅτε τοῖς ὄροις κλησιάσει τῆς Ἀρμενίας πέμψειν αὐτῷ τοὺς
 ἱππίας, ἀπῆει ὁ Κῦρος ὡς πρὸς Θήραν ἑλιών· καὶ γὰρ εἰώθει W I 107
 Θηρᾶν μέσον τῶν ὄριων ἀμφοῖν, τῶν τε Μήδων φημί καὶ τῶν
 Ἀρμενίων. καὶ ἀπειθῶν ἐθήρα καὶ ἐπέβαινε τῶν ὄρων τῆς Ἀρ-
 5 μενίας ἐπὶ τὸ πρόσω χωρῶν ἡρέμα. ὡς δ' ἤσοθετο ταῦτα ὁ Κρ-
 αζάρης, ἀπέστειλεν αὐτῷ τοὺς ἱππεῖς. ἐλθόντων δ' ἐλείπων
 συγκαλέσας τοὺς τυξιάρχας ἐξέφηγε τὸ ἀπόρητον, καὶ ἤκειν ἔφη
 διὰ τὸν Ἀρμένιον ἀγνωμονήσαντα πρὸς τὸν Κραζάρην. καὶ τῷ
 μὲν Χρυσάντῳ ἐνετέλλετο τοὺς ἡμίσεις λαβεῖν τῶν Περσῶν καὶ εἰς
 10 τὰ ὄρη τῶν Ἀρμενίων γενέσθαι, φυλάττεσθαι τε μὴ γνωσθῆναι D
 ὅτι στρατεύμα εἶη ἐν τούτοις, ἀλλὰ τινὰς προπέμπειν ληστοῖς
 ζοικτίας καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὰς στολάς, ὥστε εἰ τινες τοῖτοις
 ἴσως ἐντύχουν, κλιῦπας νομίξιν εἶναι. καὶ ὁ μὲν Χρυσάντας
 μετὰ τῶν Περσῶν ἐπὶ τὰ ὄρη ἔχωρει, ὁ δὲ Κῦρος πέμψας πρὸς
 15 τὸν Ἀρμένιον ἐκέλευεν ὡς τάχιστα ἄσσειν καὶ τὸν δασμὸν καὶ τὰ
 στρατεύμα, καὶ αὐτὸς ἀπῆει συντεταγμένος. ὡς δ' ἤκουσε ταῦτα
 ὁ Ἀρμένιος, ἐξεπλάγη, καὶ ἔπειμα μὲν ἀδροῖζων τὴν ἐαυτοῦ
 στρατιῶν, ἔπειμα δὲ καὶ τὰς γυναῖκας τὸν τε νεώτερον υἱὸν καὶ
 τὰ χρήματα εἰς τὰ ὄρη· οὐ γὰρ τεῖχος τῇ σφῶν κατοικία περιε-
 20 βέβλητο. ἐπεὶ δὲ αἱ πρὸς τὰ ὄρη πεμφθέντες ἐπέπισον τοῖς ἐκεῖ P I 150
 ἐπιδρωμένοις, καὶ αἱ τε γυναῖκες καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρμενίου καὶ αἱ
 θυγατέρες εὐλώσαν, ὑπορῶν αὐτὸς καὶ ἐαυτὸν τῷ Κῦρῳ παρέ-
 δωκεν.

10 γνωρισθῆναι A.
 11 τῶν τοῦ Ἀρμενίου A.

12 ἴσως ταῖτοις A.

21 καὶ αἱ θυγα-

Armeniae fines accessisset, se illi equites missurum, Cyrus proficiscitur quasi venatum exiret: nam venari consueverat intra fines ambarum, Medorum inquam et Armeniaeorum. inter venandum igitur montes Armeniae conscendit et paulatim ulterius progreditur. quo Cyaxares cognito equites illi mittit. quibus acceptis tribanos convocat, arcantum profert: se adesse propter Armenii iniquitatem, qui datam Cyaxari fidem violet. Chrysantas mandat ut semisse Persarum accepto Armeniae montes occupet, et caveat ne cognoscatur exercitum in eis versari, sed quosdam praemittit et numero et habitu praedonibus similes, ut si qui forte in illos inciderint, latrones esse existiment. ita Chrysantas montes conscendit: Cyrus legatis ad Armenium missis imperat, ut quamprimum et tributa et milites adducat: ipse instructo exercitu proficiscitur. Armenius his auditis percussus et copias contrahit et uxores ac filium iuniorem cum pecuniis in montes mittit: neque enim regiam habebat munitam. qui cum in eos incidissent qui illic in insidiis erant, capiuntur uxores regiae, filius et filiae: ipse quoque animo aeternans Cyro se dedit.

17. Ἐν τούτοις δὲ ὁ πρεσβύτερος τοῦ Ἀρμενίου παῖς Τιγράνης ἀπόδημος ὢν προσήει, ὃς ποτε σύνθερος τῷ Κύρῳ ἐγένετο, καὶ γνοὺς τὰ συμβάντα εὐθὺς ὡς εἶχε πρὸς τὸν Κύρον ἀπήει· καὶ ἰδὼν τὸν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἀχμυλώτους, ἐδάκρυσεν. ὁ δὲ Κύρος "εἰς και-5 ρὸν ἦκεις" ἔφη· καὶ πολλὰ τῷ Ἀρμενίῳ διαλεχθεὶς καὶ ἀδ-
 B κοῦντα ἐλέγξας, τέλος ἔφη "λέγε μοι πῶς σοι δύναμις ἐστὶ, πῶσα δὲ χρήματα." τοῦ δὲ εἰπόντος ἑπτεὶς μὲν ἑκτακισχιλίους εἶναι, πεζῶν δὲ μυριάδας τέσσαρας, χρήματα δὲ εἰς ἀργύριον λογισθέντα πλείω τρισχιλίων ταλάντων, ὁ Κύρος "τῆς μὲν στρατιᾶς" ἔφη 10 "τοὺς ἡμίσεις μοι σύμπεμψον, τῶν δὲ χρημάτων ἀντὶ μὲν τῶν πενήτηκοντα ταλάντων τοῦ ἐτησίου δασμοῦ διπλάσια Κναζάρῃ ἀπόδος· ἐμοὶ δ'" ἔφη "ἄλλα ἑκατὸν δάνεισον." καὶ ταῦτα εἰ-
 πὼν τὴν τε γυναῖκα τῷ Ἀρμενίῳ καὶ τοὺς παῖδας δῶρον ἔδωκε, καὶ τῷ Τιγράνῃ τὴν οἰκίαν νεογάμῳ ὄντι, καὶ ἀφήκε πάντως. 15
 C Ἀρμενίοις δὲ καὶ Χαλδαίοις ὁμοροῦσι διαφοραὶ ἦσαν αἰεὶ καὶ μάχαι· τούτους δ' ἀλλήλοις ὁ Κύρος κατήλλαξε, καὶ οὕτως ἀπήει. καὶ τὸ μὲν στράτευμα δ' ἐκ τοῦ Ἀρμενίου ἔλαβεν ἐπεμψε πρὸς Κναζάρην, ἐπεὶ δ' ἀφίκετο εἰς Μήδους, μετέδωκε τῶν χρη-
 μάτων τοῖς αὐτοῦ ταξίαρχαῖς. εἶτα σὺν τῷ Κναζάρῃ ἐπέβαλεν 20 εἰς τὴν πολεμίαν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο καὶ λείαν πολλὴν ἐκεί-
 θεν συνήγαγον. ὡς δὲ προσιόντας καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ἐπύθοντο,

2 σύνθερος A.
18 μὲν om A.

11 πέμψον A.

13 δάνεισον om C.

Fontes. Cap. 17. Xenophonis de Cyri disciplina 3 1—4 2.

17. Interea natus maior Armenii filius Tigranes, quem aliquando in venatione socium Cyrus habuerat, cum peregre abfuisset, reversus cognito suorum casu statim sine ulla cunctatione Cyrum convenit; cumque patrem et matrem et sorores uxoremque suam captivas vidisset, lacrimat. cui Cyrus "tempestivo" inquit "ades;" longoque sermone cum Armenio habito, eiusque perfidia convicta, tandem dicere iubet quantas habest copias, quantum item pecuniae. cum ille responderet, equitum octo, peditum quadraginta milia; pecuniae, si ad argenti rationem computaretur, ultra tria milia talentum; Cyrus exercitus somissem secum mitti iubet, de pecunia pro quinquaginta talentis annui tributi duplum Cyaxari mitteri, et sibi tantundem mutuo dari. his dictis uxorem et liberos Armenio donat, Tigrani item conjugem suam reddit recens nuptam, et omnes dimittit.

Inter Chaldaeos porro et Armenios, ut inter vicinos solet, assidue contentiones et pugnae erant: quibus inter se reconciliatis Cyrus recedit, ac milites ab Armenio acceptos ad Cyaxarem mittit: ipse in Mediam reversus pecuniam inter tribunos distribuit. deinde cum Cyaxare impressionem in agrum hostilem facit, castrisque positis magna praeda potitur. ut autem

συντεταγμένοι προσήεσαν, και ἰστρατοπεδεύσαντο ἀλλήλων παρα-
 σάγγην ἀπέχοντες. τῇ δ' ἑσπεραία ἐξαγαγὼν ὁ Κῦρος τὸ ἑαυτοῦ
 στράτευμα παρετάξατο, και καθ' ἕτερον κέρας σὺν τοῖς Μήδοις
 ὁ Κναζάρης, ἐτίρωθεν δ' οἱ Ἀσσύριοι και οἱ συμμαχοῦντες αὐ- D
 5 τοῖς. και παραθῆξαντες ἀλλήλους οἱ Πέρσαι ὁμοσε δρόμῳ ἐφέ-
 ροντο, και ὁ Κῦρος αὐτός. οἳ γε μὴν πολέμιοι οὐκέτ' ἔμεινον,
 ἀλλ' ἔφενγον εἰς τὸ ἔρυμα. και οἱ Πέρσαι αὐτοῖς ἐπεπόμενοι
 ἐθουμένων αὐτῶν πολλοὺς κατεστρώωνυσαν, τοὺς δὲ εἰς τὰς τά-
 φρους ἐμπέτοντας ἐκείσπηδῶντες ἐφόνεον. και οἱ τῶν Μήδων
 10 δὲ ἰππεῖς εἰς τοὺς τῶν πολέμιων ἰππέας ἤλαυνον· οἱ δ' ἐνέκλινον·
 ἔνθα δὴ και Ἰππων δωρομὸς ἦν και ἀνδρῶν και φόνος ἐξ ἀμφοτέ-
 ρων. ἰδοῦσαι δὲ αἱ γυναῖκες τῶν Ἀσσυρίων και τῶν συμμαχῶν W I 108
 ταῦτα, ἀνέκραγον και ἔθειον ἐκπεληγμέναι, και τοὺς πέπλους P I 151
 περιφορηγνύμεναι και δρυπτόμεναι ἔκτενον πάντας ἀμῦναι και αὐ-
 15 ταῖς και τέκνοις και σφίσι αὐτοῖς. ἔνθα δὴ και οἱ βασιλεῖς αὐ-
 τοὶ σὺν τοῖς πιστοτάτοις στάντες ἐπὶ τὰς εἰσόδους ἐμάχοντο και
 τοῖς ἄλλοις παρεκείλευντο. δεισας δ' ὁ Κῦρος μὴ ὀλίγοι ὄντες,
 εἰ βιάσαιντο εἰς τὸ χαράκωμα εἰσελθεῖν, ὑπὸ πολλῶν σφαλεῖεν,
 παρηγγύησεν ὑπὸ πῶδα ἀνάγειν ἔξω βελῶν· και ταχὺ τὸ κεκελευ-
 20 σμένον ἐποίησαν. εἰς' ἀπήγαγε τοὺς οἰκείους ὅσον ἰδοῦκει καλῶς
 ἔχειν, και ἰστρατοπεδεύσατο. οἱ δ' Ἀσσύριοι, και τεθνηκότος
 τοῦ ἄρχοντος και σχεδὸν σὺν αὐτῷ τῶν βελτίστων, ἠθύνουν.

8 τὰς add A Xenophon.

14 περιφορηγνύμεναι PW, παραφορη-

γνύμεναι A, καταφορηγνύμεναι Xenophon.

17 ὅστις εἰσβιά-

σαιντο A. 18 σφαλοῖεν A.

Assyrios etiam accedere cognoverant, instructa acie progressi, intervallo
 parasangae ab hostibus castra metantur. postridie Cyrus suos milites edu-
 ctos ordinat, Cyaxares cum Medis alterum cornu occupat. ex adverso idem
 et Assyrii cum suis foederatis faciunt. Persae inter sese cohortati ipsoque
 Cyrus cursu feruntur in hostes: qui vitato illorum impetu ad munitiones se
 recipiunt. instant Persae et, dum alii alios urgent, multos sternunt: et eos
 etiam qui in fossas inciderant saltu consecuti caedunt. Medorum item equi-
 tes hostium equites invadunt: cedunt illi: fit fuga et equorum et virorum,
 et utrorumque caedes. quae cum Assyriorum et foederatorum uxores vi-
 derent, exclamant et consternatae currunt et vestes lacerantes plangent-
 que viros obtestantur ut semetipsos, ut uxores, ut liberos defendant. ibi
 reges cum fidissimis adita castrorum occupato pugnam et ipsi cient et cae-
 teros cohortantur. veritus igitur Cyrus ne, si vi penetrarent in hostile
 vallam, pauci a multis circumvenirentur, signum receptui dat, ut milites
 paulatim extra teli iactum recederent. quod cum celeriter fecissent, suos
 tantum abducit quantum rectum esse videbatur, et castra locat. Assyrii
 vero, cum et imperator et fortissimus quisque cecidisset, animis angii;

δρῶντες δὲ ταῦτα ὅ τε Κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι σφῶν, B πάντες ἤλθον. ἐντεύθεν ἐκλείκουσι τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπέρχονται τῆς νυκτός. ὡς δὲ μεθ' ἡμέραν ἐξημον ἐφώνη τὸ τῶν πολεμίων χαράκωμα, διαβιβάζει τοὺς Πέρσας ὁ Κῦρος πρῶτους, εἶτα καὶ οἱ ἄμφι Κναζάρην διάβαινον. τῷ μὲν σὺν Κύρῳ διώ-5 κειν τοὺς πολεμίους ἰδοῦσαι, τῷ δὲ γε Κναζάρη τοῦναντίον ἄπαν ἦν αἰρετόν. καὶ ὁ Κῦρος "ὄδός δὴ μοι τῶν Μήδων" ἔφη "τινάς συμπορευομένους μοι, ἐκείνους δὴ δοοι μοι ἐθελονταὶ συνέφισθαι προθυμήσονται." καὶ ὁ Κναζάρης ἐφῆκε, καὶ τὸν ἀγγελοῦντα ταῦτα τοῖς Μήδοις τῷ Κύρῳ συνέκεμψεν. 10

Ἐν τούτῳ δὲ ἀγγελοὶ ἐκ τῶν Ἰρκανίων ἀφίκοντο. οἱ δ' C Ἰρκανιοὶ ὁμοροὶ τῶν Ἀσσυρίων εἰσὶν, ἔθνος οὐ πολὺ, διὸ καὶ ἦσαν τῶν Ἀσσυρίων ὑπήκοοι· ἐχρῶντο δ' αὐτοῖς οὐτ' ἐν πόνοις οὐτ' ἐν κινδύνοις αὐτῶν φειδόμενοι. καὶ τότε δὲ οὐραγεῖν ἐτε-τάχατο, ἱππεῖς ὄντες ὡς χίλιοι, δυνως εἴ τι ὕπισθεν εἴη δεινόν, 16 ἐκείνοις τοῦτ' ἐνοσκήψειε πρὸ αὐτῶν. οἱ δὲ οἷα πάσχουσι ἐνοσούμενοι, ἐπεμψαν ἀγγέλους πρὸς Κύρον ἐροῦντας ὡς μισοῦντο δικαίως παρ' αὐτῶν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ εἰ βούλοιο ἵναται ἐπ' αὐτοῖς, καὶ σφεῖς ἔσονται σύμμαχοι καὶ ἡγήσονται. ὁ δὲ ἤρετο εἰ καταλήφουσι αὐτούς· καὶ οἱ Ἰρκανιοὶ εἶπον ὅτι κἂν αὐρίον ἔω-20 θεν πορεύοιντο εὐζῶνοι, καταλήφουσι σφῶς. καὶ ὁ Κῦρος πλ- D σταις ἤτιι ὡς ἀληθεύοιεν· οἱ δὲ ὁμήρους κατέθεντο παρασχῆν εἰ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς δεξιῶν δόση καὶ πιστὰ θεῶν ποιήσαιτο. καὶ ὁ

16 οἷα] τοῖς codex Colberteus.
17 ἠέψουτο PW.

20 καταλήφουσι A, καταλήφουσι PW.

Croesus et alii foederati dolere; castrisque noctu desertis discedere. mane cum viderent vallum hostium esse vacuum, Cyrus Persas primos tradocit, Cyaxaris copiis sequentibus: cumque persequi hostes consultum putaret, Cyaxares autem quidvis mallet, petit ut Medos qui sponte sequi vellent sibi traderet. annuit Cyaxares et praeconem cum Cyro mittit qui Medis ea nuntiet.

Interea nuntii ab Hyrcanis veniunt: Assyriorum hi vicini sunt, gens, ob paucitatem subiecta Assyriis, qui ita eis utebantur ut nec in laboribus nec in periculis eis parcerent. tum autem agmen claudere iussi erant, equites circiter mille, ut si quid a tergo periculi esset, id in eos primos verteretur. hi igitur aerumnis suis consideratis legatos ad Cyrum mittunt, qui dicerent Assyrios sibi iure invisos esse: si vellet, se duces fore et adiutores ad eos persequendos. Cyrus rogat an eos adipisci possint. respondent Hyrcani, si vel postridie mane expediti profisciantur, hostem assecuturos esse. tum Cyrus petit firmari sibi fidem ab eis: pollicantur illi se obides daturus si vicissim dexteram daret et sacramento firmaret fidem. annuit Cyrus: quod

μὲν Κύρος δίδωσιν αὐτοῖς πιστά, ἢ μὴν εἰς ἃ λέγουσιν ἐμπεδύ-
σωσιν, ὡς φίλοις καὶ πιστοῖς χρῆσθαι αὐτοῖς, καὶ μήτε Πέρσων
μήτε Μήδων μείον ἔχειν τι παρ' αὐτῶ.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Κύρος ἔτι φάους ὄντος ἐξῆγε τὸ στρατεύμα,
5 καὶ ὁ Τυγράνης μετὰ τῶν Ἀρμενίων συνῆν, καὶ τοὺς Ὑρκανίους
δὲ περιμένειν ἐκέλευεν, ἵν' ἅμα ἴοιεν. τῶν δὲ Μήδων σχεδὸν
ἅπαντες συνῆξεσαν τῷ Κύρῳ. ἠγείσθαι οὖν τοὺς Ὑρκανίους
ἐκέλευε· καὶ πολλὴν ὁδὸν διανύσας πλησίον γίνεται τοῦ τῶν Ὑρκα-
τίων στρατεύματος. καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦτο τὸν Κύρον ἐδίδασκον, P I 152
10 καὶ ὅς ἐκέλευσεν εἰ φίλοι εἰσὶν ὡς τάχιστα ὑπαντῶν τὰς δεξιὰς
ἀνατείνοντας. καὶ οἱ Ὑρκάνιοι ταῦτα ἐνωτισιάμενοι παρήσαν εὐ-
θύς, τὰς δεξιὰς ὡς περ εἶρητο ἀνατείνοντες. δεξιωσάμενος δὲ
αὐτούς "εἰπατέ μοι" φησί, "πόσον ἀπέχει ἐνθένδε ἐνθα αἱ ἄρ-
χαι τῶν πολεμίων εἰσὶ καὶ τὸ ἀθρόον αὐτῶν;" οἱ δ' ἔφασαν
15 ὄλιγω πλέον ἢ παρασύγγη. ἠγείσθαι οὖν τοὺς Ὑρκανίους ἐπέ-
ταττε. καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς Πέρσiais τὸ μέσον
ἔχων ἐπορεύετο, τοὺς δὲ ἱππεῖς ἐκατέρωθεν ἔταξεν. ἐπεὶ δὲ φάος
ἐγένετο καὶ ἔγνων τὰ δρώμενα οἱ πολέμιοι, οὐδεὶς ἐμάχετο, ἀλλ'
οἱ μὲν ἔφηνγον οἱ δὲ καὶ ἀμαχεῖ ἀπάλλοντο.

20 18. Κροῖσος δὲ ὁ Λυδῶν βασιλεὺς τὰς γυναῖκας σὺν ταῖς B
ἄρμαμάξαις τυκτὸς προέπειμψεν ὡς ῥῆον κατὰ ψῆχος πορεύοντο
(θέρως γὰρ ἦν), καὶ αὐτὸς τοὺς ἱππεῖς ἔχων ἐπηκολούθει. καὶ
τὸν τῆς παρ' Ἑλλησποντιον ἄρχοντα Φρυγίας τὰ αὐτὰ ποιῆσαι

11 ἀνατείναντες A.
Xenophon ἄρμαμάξαις.

19 ἀπάλλοντο A.

21 ἀράξαις A:

Fontes. Cap. 18. Xenophontis de Cyri disciplina 4 2—5.

si re praestarent quae verbis profiterentur, se eis pro fidis amicis usurum, neque deteriore loco futuros quam Persas aut Medos.

His actis Cyrus cum adhuc lucret educit exercitum, Tigrano cum Armeniis comitante; et Hyrcanos etiam exspectare iubet, ut una irent. Medi vero fere omnes Cyrum sequebantur. iubet igitur Hyrcanos praecedere, multoque itinere confecto eorum exercitui appropinquat. de quo a legatis admonitus iubet, si amici sint, citra moram occurrere sublatis dexteris. faciant illi ut iussu erant. quos Cyrus benigne acceptos dicere sibi iubet quantum absint hostium duces et universae copiae. cum responderent paulo plus parasanga, iubet ducere: ipse cum Persis in medio profici- scitur, alis equitum utrinque adiunctis. cum diluxisset, hostes re cognita partim fugere, partim sine pugna caedi.

18. Croesus autem Lydorum rex mulieres cum curribus noctu ablega- rat ut in frigore proficiacerentur (aestas enim erat), et ipse cum equiti- bus sequebatur. idem et Hellespontiacae Phrygiae duces fecisse memo-

W I 109 φασίν. ὡς δ' οἱ φεύγοντες αὐτοὺς καταλαμβάνον, καὶ τὸ γινόμενον ἔγνωσαν, ἔφυγον καὶ αὐτοί. τὸν δὲ τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα ἔτι ἐγγὺς ὄντα κατακαίνουσιν οἱ Ὑρκάνιοι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἰδίωκον, ὁ δὲ Κῦρος τοὺς σὺν αὐτῷ περιλαύνειν ἐκέλευε τὸ στρατόπεδον, καὶ κτείνειν μὲν τοὺς ἑξιώντας σὺν ὄπλοις, τοῖς δὲ μέ-
 C λους ἐκέρυξεν ἀποφέρειν τὰ ὄπλα συνδεδεμένα, τοὺς δ' ἵππους ἐπὶ ταῖς σκηναῖς καταλείπειν· τὸν δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντα τῆς κεφα-
 λῆς στερεῖσθαι. οἱ μὲν δὴ τὰ ὄπλα ἔχοντες ἐρρίπτουν ἀποφέρον-
 τες εἰς ἓν χωρίον, καὶ ταῦτα οἱ τεταγμένοι κατέκαιον. ὁ δὲ Κῦ-
 ρος ἐνοήσας ὡς ἤλθον οὔτε σῖτα οὔτε ποτὰ ἔχοντες, ἐκέρυξε τοὺς 10
 τῶν σκηρῶν ἐπιτρόπους παρῆναι πάντας, καὶ ὡς παρήσαν "ἄγετε
 ὦ ἄνδρες" ἔφη, "διπλάσια ἐν ἐκάστη σκηρῇ σῖτα παρασκευάσατε
 ἢ τοῖς δισπόταις καὶ τοῖς οἰκταῖς αὐτῶν καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτε."
 καὶ οἱ μὲν ὡς παρηγγέλησαν ἔπραττον. τῶν δὲ Μήδων τινὲς οἱ
 μὲν ἀμάξας προωρημημένας καταλαβόντες καὶ ἀποστρέψαντες με-
 16 σταὶς ὧν δεῖται στρατιὰ προσήλαινον, οἱ δὲ καὶ ἀρμαμάξας γυναι-
 κῶν τῶν βελτίστων προσήγον, καὶ ἐπιδεικνύντες Κῦρῳ ἡ ἦγον
 D πάλιν ἀπήλαινον. ὁ δὲ Κῦρος ἐπὶ τούτοις ἐδάκνυτο καὶ κατεμύμ-
 φητο ἑαυτοῦ, καὶ συγκαλέσας τοὺς ταξίαρχας συνεβούλευεν ἱππι-
 κὸν καὶ τοὺς Πέρσας κτήσασθαι, ἵνα τούτῳ τοὺς ἱππῶτας διώκοιεν 20
 καὶ τοὺς φεύγοντας καταλαμβάνοιεν· καὶ οἱ ἄλλοι συνήνεσαν.
 ἤδη δ' ὑπερμισούσης ἡμέρας προσήλαινον οἱ ἱππεῖς οἱ Μῆδοι καὶ
 οἱ Ὑρκάνιοι ἵππους τε ἄγοντες ἀλχμαλώτους καὶ ἄνδρας. τοῖς μὲν

3 ἔτι ante ἐγγὺς A Xenophon, post ὄντα PW.

Xenophon, προσήγον PW.

22 ἤδη δ' ἢ ἡδ' A.

17 προσήγον

23 οἱ

om A.

rant, quos cum si qui fugerant asscuti, quo loco res esset, docuissent, et ipsi fugere incipiunt. Hyrcani autem Cappadocum regem in propria quo ad huc deprehensum occidunt. ac caeteri quidem persequendis hostibus intenti erant, Cyrus autem suos castra circumvehi iubet et qui armati egredierentur occidere: qui intra munitiones erant, ut arma in unum coafferant et equos ad tabernacula relinquerent, per praecoens edicit; qui secus fecerit, capitale fore. itaque arma abiiciunt. ea in unum acervum congesta, quibus id negotii datum erat, cremant. deinde recordatus Cyrus se neque cibaria neque potum attulisse, omnes tenteriorum curatores convocat, et in omnibus tabernaculis duplum eius quod dominis eorumque servitiis parant, instruere iubet. dum illi iussa exsequuntur, Medi qui longius excurrerant alii currus commeatu plenos adducunt, alii carpenta in quibus lectissimae feminae erant; iisque Cyro ostensis ad praedam redeunt. mordebat ea res Cyrum; et ipse sibi iratus tribunos convocat, suadet ut et ipsi equitatum instituant quo equites persequi et fugientes capere possint. assensere caeteri. interea Hyrcani et Medi, cum iam ultra meridiem esset, ca-

ὄν ἀλγυμάλωτοις ἀνδράσιν ἄπιτε" εἶπε "τῆν τε χώραν ἡμῶν ἐργαζόμενοι καὶ τὰς οἰκίας οἰκοῦντες καὶ γυναῖξι ταῖς ἡμετέραις συνοικοῦντες καὶ παίδων τῶν ἡμετέρων ἀπολαύοντες, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ διαγγέλλετε ταῦτα· ἐν γὰρ τι καιρὸν ἔσται ἡμῖν ὅτι οὐχ ὁ αὐτὸς δὲ ἡμῶν ἀρξεί ὅσπερ καὶ πρότερον, τὰ δ' ἄλλα τὰ αὐτὰ ἔσται πάντα P I 158 ἡμῖν." οἱ μὲν οὖν προσκυνοῦντες ἀπήσαν· ὁ δὲ Κύρος ἔφη "ἦρα δὴ, ὦ Μῆδοι τε καὶ Ἀρμένιοι, δεῖπνεῖν· παρεσκευάσται δὲ ἡμῖν δεῖπνα ὡς ἡμεῖς, ὦ βέλτιστοι, ἠθονάμεθα, καὶ ἡμεῖς δέ, ὦ Ἰρκάνιοι" ἔφη, "διαγύγετε αὐτοὺς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τοὺς μὲν 10 ἄρχοντας ἐπὶ τὰς μεγίστους τοὺς δ' ἄλλους ὡς ἂν δοκῆ κάλλιστα ἔχειν, καὶ αὐτοὶ δὲ δεῖπνεῖτε· σῶαι γὰρ ἡμῖν αἱ σκηναὶ καὶ ἀκέραιοι." καὶ οἱ μὲν ἐποίησαν ὡς ἐκελεύσθησαν· ὁ δὲ Κύρος πολλοὺς τῶν Περσῶν διέπεμψε κύκλῳ τηρεῖν τὸ στρατοπέδον, ἵνα εἴ τις τε ἔξωθεν προσοίῃ μὴ λάθοι, καὶ εἴ τις τῶν ἐντὸς ἀποδιδράσκει 16 ἀλώσοιτο. καὶ οἱ μὲν Πέρσαι οὕτω διῆγον. τῇ δ' ἐξῆς ἡμέρᾳ τὰ λάφυρα τοῖς στρατιώταις διανεμηθῆναι προσέταξε, τοὺς δ' ἵππους B τοῖς Πέρσαις δοθῆναι, ἵνα ἵππεῖς καὶ αὐτοὶ ἔσονται. καὶ "τῷ Κναξάρῃ δὲ ἐκέλευσθε" ἔφη "ὅποια οἴδατε κεχαρισμένα αὐτῷ Πέρσαις δέ" ἔφη "τοῖς μετ' ἐμοῦ ὅσα ἂν περισσὰ γένηται, ταῦτα 20 ἀρκίσει· ὃ γὰρ ἡμεῖς ἐν χλιθῇ τεθράμμεθα, ὥστε ἴσως ἂν καὶ καταγελᾶσθε ἡμῶν εἴ τι σεμνὸν ἡμῖν περιθελήτε· ὥσπερ οἶδ' ὅτι πολλὸν ἡμῖν γέλωτα παρῆξομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι, οἴμαι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κατακλιπτοντες." καὶ τοὺς ταξιάρχας καλέσας

5 ὅσπερ AW, ὅσπερ P.

6 ἔφη post δὴ A.

14 λάθοι A,

λάθῃ PW. ἀποδιδράσκει?

18 ἐκέλευσθαι A.

20 καὶ

om A Xenophon.

prives et viros et equos adducunt. captivos iubet relictis equis domum reverti, agros colere, aedes suas tēhere et suis uxoribus liberisque frui, atque idem nuntiare caeteris. unum duntaxat eis fore novum, quod non idem imperaturus esset qui prius: caetera futura eadem esse omnia. illi adorato roge discedunt: Cyrus autem Medis et Armeniis "cenae" inquit "tempus est; eaque parata, viri optimi, ut licuit. vos autem, Hyrcani, deducite eos in tabernacula, principes in maxima, caeteros prout rectum vobis videbitur. cenatote et ipsi: nam vestra tentoria salva sunt et inviolata." dum hi inasa exsequuntur, Cyrus Persarum multos mittit qui castra undique servarent, ut et si quis foris accederet non lateret, et qui intus aufugerent deprehenderentur. postremo spolia dividi iubet inter milites, et equos Persis dari, ut et ipsi equites evaderent; et Cyaxari ea eximi quae ei grata esse scirent: Persas suos iis fore contentos quae superessent. neque enim nos" inquit "delicate sumus educati; et fortasse deriseritis nos, si quid elegantis nobis triberitis, quemadmodum novi multam risus materiam praeter-

Zonaras Annales.

18

τοὺς ἵππους λαμβάνειν ἐκλέυσει καὶ κληρωσαμένους ἴσους λαμβάνειν ἐκάστους.

- C 19. Ἐν τούτῳ δὲ παρῆν Γωβρύας Ἀσσύριος πρεσβύτης ἀνὴρ ἐὼν ἵππικῇ θρασύτῳ, καὶ τὸν Κῦρον ἦντι θεάσανθ' αὐτὸν ἤχθη ἐὼν πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν "ὦ δέσποτα, ἐγὼ εἰμι τὸ μὲν ἔθνος Ἀσσύριος, ἔχων καὶ τεῖχος ὄχυρόν, καὶ χώρας ἄρχω πολλῆς· ἔχω δὲ καὶ ἵππον εἰς χίλιαν, ἦν τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ παρεχόμεν, καὶ φίλος ἦν ἐκείνῳ ὡς μάλιστα. ἐπεὶ δ' ἔμην τέθνηκεν ὅφ' ὑμῶν, ὃ δὲ παῖς ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἔχει, ἔχθιστος ὢν ἐμοὶ ὅτι τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα φθορήσας ἀπέκτεινε, ἦκα 10 πρὸς σὲ καὶ δίδωμι σοι ἐμῶν δούλων καὶ σόμμοχον, σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτοῦμαι γενέσθαι μοι." Κῦρος δὲ ἀπεκρίνατο "ἦντι, D ὦ Γωβρύα, ὅσα φῆς καὶ φραγῆς, δέχομαι τε ἐκείνην σε καὶ τιμωρήσειν σοι τοῦ παιδὸς τὸν φόνον ἐν θεοῖς ὑμειχνοῦμαι." ὃ δὲ "ἐπὶ τούτοις" ἔφη "ἀληθεύων ἐγὼ δίδωμι σοι τὴν ἐμὴν 15 καὶ λαμβάνω τὴν σὴν δεξιάν."

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπράχθη ἀπιέναι μελέει τὸν Γωβρύαν ἔχοντα καὶ τὰ ὄπλα. καὶ ὃ μὲν ἀπῆε· οἱ δὲ Μῆδοι πυρῆσαν ἐξηρηκότες Κῦρῳ τὴν καλλίστην σκηνὴν καὶ τὴν Σουσίδα γυναῖκα ἢ καλλίστη λέγεται ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυνὴ γενέσθαι, καὶ μαυσοφροῦς δὲ 20

6 ἀρχων (v ab al. m. add. videtur) A. 7 χίλια A; Xenophon χίλιαν vel, secundum meliores libros, χίλιαν τοριακοσίαν. 9 ὄφρα μὲν A. 13 φροσῆς A, φροσῆς PW. 14 et] et A. 15 ἀληθευόμενος vel ἀληθευόμενος Xenophon, qui haec Cyro tribuit. 18 ἀπῆε A.

Fontes. Cap. 19. Xenophon's *de Cyri disciplinā* 4 6—5 3.

bituros ubi equis insederimus atque etiam in terram deciderimus." vocatis tribunis equos sorte aequaliter inter eos distribui iubet.

19. Interea Gobryas Assyrius, homo senex, cum equestri comitatu adest, seque ad Cyrum spectandum admitti petit. ad quem adductus "domine" inquit, "ego sum genere Assyrius, arcemque validam habeo et amplae dicioni impero. sunt mihi et ad mille equites, quos regi Assyriorum praebere fui solitus, cuius summa amicitia fui usus, postquam vero is a vobis interit, eius vero filius, mihi inimicissimus ob filium meum unicum et carissimum ex invidia interfectum, regnum suscepit, ad te venio, meque tibi trado servum et commilitonem, petens ut iniuriam mihi factam ulciscaris." Cyrus respondet "ei, Gobrya, ita sentis ut loqueris, te et supplicem suscipio et caedem filii tui me ultimum deo iuvante polliceor." tum Gobryas "horum in fidem de ubi meam dextram et accipis tuam."

His actis, et Gobrya cum armis dimisso, Medī aderant, qui Cyro pulcherrimum tabernaculum et Susianam mulierem quae Asiaticum pulcherrimum fuisse traditur et duas musicas praestantissimas, Cya-

ὄνο τὰς κρατίστας, καὶ Κναξάρη τὰ δεύτερα· τὰς δὲ περισσὰς
σκηνὰς Κύρου παρέδωσαν ὡς τοῖς Πέρσαις γένοιτο. ὁ δὲ Κύρος
τὰ μὲν τοῦ Κναξάρου φυλάττειν ἐκέλευσε τοὺς ἐκείνου οἰκιστά-
τους, καὶ "ἔσα ἔμοι δίδουσι, ἥδέως" ἔφη "δέχομαι." καλίσας P I 154
ὁ δὲ Ἀράσπην Μήδων, ὃς ἦν αὐτῷ ἐκ παίδων ἑταῖρος, ἐκέλευσε
διαφυλάξαι αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν σκηνήν. ἦν δὲ αὐτῆ μὲν
γενῆ Ἀβραδάτου τοῦ Σούσαν βασιλέως, ὃς ἀλικομένου τοῦ
στρατοπέδου αὐ παρέη, πεμφθεὶς περὶ συμμαχίας παρὰ τοῦ
Ἀσσυρίου πρὸς τὴν Βακτριαν βασιλέα, ξένος ὢν ἐκείνῳ.

- 10 Πρωτὶ δὲ ἀναστάντες ἐπορεύοντο πρὸς Γωβρόαν Κύρος
ἔφιππος καὶ οἱ Περσῶν ἱππεῖς γενόμενοι εἰς διαχιλίους. δευτε-
ρατοὶ δὲ ἀμφὶ δειλὴν γίνονται εἰς τὸ Γωβρόα χωρίον αὐτοὶ καὶ
οἱ σύμμαχοι. μαθὼν οὖν ἐκεῖ ὅτι τοῖς Ἀσσυριοῖς ἐν Βαβυλώνι
πολλαπλασία τῆς πρώτης δυνάμειος παρεσκευάσται, "ἄγε ἡμᾶς
15 εὐθὺ τὴν ἐπὶ Βαβυλώνας" ἔφη. ὡς δὲ πορευόμενοι τεταρατῶι B
πρὸς τοῖς ὄρεισι τῆς Γωβρόου χώρας ἐγένοντο, καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ
ἤδη ἐτύγχανον, τοὺς μὲν πεζοὺς καὶ τινὰς τῶν ἱππέων κατέσχε
πρὸς ἑαυτὴν, τοὺς δ' ἄλλους ἱππεῖς ἀφήκε καταθεῖν, κελούσας
τοὺς μὲν ὄπλα ἔχοντας τῶν ἐτυγχανόντων αὐτοῖς κατακαίνειν,
20 τοὺς δ' ἄλλους καὶ λείαν ἔσση ἂν λάβωσι πρὸς ἀπὸν ἄγειν.
ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς Πέρσαις συγκραθεῖν. καὶ ἦσαν πολλοὶ μὲν
αὐτῶν κατακεκλισμένοι ἀπὸ τῶν ἱππέων, πολλοὶ δὲ λείαν ὄτι

2 Κύρος] κύριος A. 4 δίδουσι Xenophon. 6 αὐτῆ
γενῆ A, αὐτῆ ἢ γενῆ Xenophon. 11 of add A Xenophon.
15 εὐθὺν add A Xenophon. βαβυλώνας A Xenophon,
Βαβυλώνα PW.

vari vero secundaria munera elegerant. supervacua tabernacula Cyro tradiderunt ut eis Persae uterentur. Cyros quae Cyaxari destinarant ab illius intimis assevari iubet: quae sibi data essent, grato animo se accipere ait. Araspi Medo a puero amico custodienda tradit et tabernaculum et mulierem. erat ea uxor Abradatae Susiorum regis, qui dum castra caperentur abfuerat legatus ad petendam Bactrianorum regis societatem, hospitii sui.

Mane Cyrus eques cum Persico equitata, duobus milibus numero, ad Gobryam proficiscitur; ac die altero et ipsi et eorum socii in Gobryae arcem perveniunt. ibi cum didicisset Assyrios Babylone longe maiores copias quam prius habuissent comparasse, Babylonem se duci iubet. quarto die cum ad fines Gobryanae diciomis pervenissent et iam in hostili agro versarentur, pedites et equitum nonnullos apud se retinet, reliquos equites excutere iubet et quos armatos invenerint occidere, caeteros et omnem praedam ad se adducere. cum iis Persarum etiam quosdam emisit; quorum multi equis devoluti, multi etiam maxima

πλειστον ἄγοντες. εἶτα πρὸς Βαβυλιῶνα ἦει ὡσπερ ἐν μάχῃ παραταξάμενος. ὡς δ' οὐκ ἀντιξήσαν οἱ Ἀσσύριοι, ἐκέλευσεν ὁ Κύρος τὸν Γωβρῶαν προσιλάσαντα εἰπεῖν, εἰ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἔξω ἐπὶ τῆς χώρας μάχεσθαι, καὶ αὐτὸς οὖν ἐκείνῳ μάχοιο ἂν· εἰ δὲ μὴ ἄμυνεῖ τῇ χώρᾳ, διὰ ἀνάγκη τοῖς κρατοῦσι β C πείθεσθαι. ὁ μὲν δὴ Γωβρῶας προσιλάσας ταῦτα εἶπεν· ὁ δ' Ἀσσύριος πέμψας ἔλεγεν "ὁ δεσπότης ὁ σὸς, ὦ Γωβρῶα, ἀτακουρίνεται, ἐὰν βούλησθε μάχεσθαι, ἤκετε εἰς τριακοστὴν ἡμέραν· τῶν δ' αὖτις ἡμῖν σχολή· ἔτι γὰρ παρασκευαζόμεθα."

Καὶ ὁ μὲν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ Κύρῳ· ὁ δὲ ἀπήγαγε τὸ 10 στράτευμα. καὶ τὸν Γωβρῶαν περὶ τοῦ Γαδάτα ἠρώτα. ὁ δὲ Γαδάτας βασιλέως τινὸς ἦν υἱός, ἐταῖρος τοῦ Ἀσσυρίου, ὃν συμπύοντα αὐτῷ συλλαβὴν ἔξετεμε καὶ ἐκτομίαν ἐποίησεν· ὃς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος τότε τὴν βασιλείαν εἶχεν ἐνοῦχος ὢν. D πρὸς τοῦτον οὖν ἀπέναι τὸν Γωβρῶαν ἤθελε καὶ ἄγειν πρὸς ἑαυ- 15 τόν. ὁ δὲ ἀπῆλθε. καὶ ἐντυχὼν καὶ ὄσα παρὰ Κύρου ἐνετάλθη εἰπὼν ὁ μὲν ἐπαγγέλλει, ὁ δὲ Γαδάτας τῷ Ἀσσυρίῳ συμμαχεῖν προσποιοῦμενος, καὶ φρούριόν τι τοῦ Ἀσσυρίου πρόβολον ὃν τοῦ πολέμου δόλῳ κατασχών, καὶ τῷ Κύρῳ αὐτὸ παραδόντος, ἦλθε καὶ αὐτὸς πρὸς Κύρον. καὶ διεξωθεὶς "ὦ Γαδάτα" ἤκουσι, 20 "παῖδας μὲν ὡς ἔοικε ποιῆσθαι σε ἀφελετο ὁ Ἀσσύριος, οὐ μέντοι καὶ κτῆσθαι φίλους ἐστέρησεν." ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε.

1 ἄγοντες] φέροντες A: illud Xenophon.

2 ἔξετεμε A: Xenophon ἀντιξήσαν.

3 προσιλάσαντα A.

9 ἡμῶν A.

11 Γαδάτα] γαδάτου A hic et infra.

16 καὶ ante ὄσα om A.

19 αὐτό] αὐτῷ A.

praeda parva redierunt. deinde versus Babylonem progreditur instructa velut ad praelium acie. cum Assyrii non egrederentur, iubet Gobryam adcoquere ad moenia et dicere, si velit rex egredi in aciem et pro regione dimicare, se illi pugnae copiam facturam; sin regionem non defenderit, necesse fore ut pareat victoribus. quae cum Gobryas dixisset, Assyrius misit qui ei diceret "dominus tuus, Gobrya, respondet, si pugnare velitis, ut in diem trigesimum redeatis: nondum enim nobis esse otium, qui adhuc instruamur."

His renuntiatis Cyrus exercitu reducto Gobryam de Gadata rogat: qui cum regis filius et Assyrii sodalis esset, in convivio ab illo comprehensus et castratus, patre mortuo regnum eumuchus tenebat. ad eum igitur adducendam mittit Gobryam; qui iussa et mandata regis executus rediit. Gadatas autem cum Assyrii societatem simularet, et castellum quoddam Assyrii occupasset, bellum inferenti impedimento futurum, eo tradito humaniter a Cyro excipitur cum hac oratione: "Assyrius tibi, Gadata, procreandi liberos facultatem ademit, non etiam

τοῦ δὲ φρουρίου ὑπὸ τὸν Κῦρον γεγενημένου, καὶ Καδοῦσιοι καὶ
 Σάκαι καὶ Ὑρκάνιοι πλείους συνεστρατεύοντο αὐτῷ. ἐπὶ τοῦτοις
 προσέρχεται Κύρω ὁ Γαδάτας λέγων ὡς ὁ Ἀσσύριος περὶ τοῦ
 φρουρίου πυθόμενος καὶ χαλεπήνας συσκευάζοιτο εἰς τὴν ἐμὴν P I 155
 5 ἐμβαλεῖν χώραν. "ἐὰν οὖν ἀφῆς με, τὰ τεύχη ἂν πειραθῆην
 διμοῦσαι· τῶν δ' ἄλλων μίλων μοι λόγος." ἤρξατο οὖν ὁ Κῦρος
 "ἐὰν ἴης, πότα ἴση οἴκοι;" ὁ δὲ "εἰς τρίτην" ἔφη "δειπνήσω ἐν W I 111
 τῇ ἡμετέρᾳ." "ἐγὼ δέ" ἔφη ὁ Κῦρος "ποσταῖος ἂν ἐκίσει ἀφι-
 κοίμην οὖν τῷ στρατεύματι;" καὶ ὁ Γαδάτας "οὐκ ἂν δύναιο"
 10 ἀπεκρίνατο "δέσποτα, εἰ μὴ ἐν ἕξ ἢ ἑπτὰ ἡμέραις ἐλθεῖν." καὶ
 ὁ Κῦρος "οὐ τοῖνον" ἔφη "ἄπιθι τάχιστα, ἐγὼ δ' ὡς ἂν δυναί-
 μην πορεύσομαι." καὶ ὁ μὲν Γαδάτας ἀπῆι, ὁ δὲ Κῦρος τοῖς
 ἄρχουσι τῶν συμμάχων εἶπε δεῖν τῷ Γαδάτᾳ ἐπαμῶναι παρὰ τοῦ
 Ἀσσυρίου πολυμουμένου, ἀνδρὶ εὐεργέτῃ. καὶ πάντες συνέφασαν. B
 15 ὁ δὲ "ἐπεὶ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ" ἔφη, "ἄγετε πορευοσάμεθα, ἵππων
 τε καὶ ἀνδρῶν τοὺς δυνατωτάτους λαβόντες καὶ τριῶν ἡμερῶν τὰ
 ἐπιτήδεια, ἵν' εὐζῶνοι ἴωμεν." οὕτω δὲ συσκευασάμενοι μίσων
 νυκτῶν τῆς ὁδοῦ εἶχοντο, τοῦ Γωβρόνου σφῶν ἡγουμένου.

Καὶ ὁ μὲν Κῦρος οὕτως ἀπῆι· (20) ἀπίοντι δὲ τῷ Γα-
 20 δάτᾳ· τῶν τις πικρὸν αὐτῷ δυνατῶν ἐπιβούλευσεν ἐκείνῳ, καὶ κίμ-
 ψας πρὸς τὸν Ἀσσύριον ἐδήλωε τὴν τοῦ Γαδάτα δύναμιν καὶ ὡς
 ἦκει, καὶ ἐνεδραῖσαι αὐτῷ ἐνετέλλετο, ἵν' οὕτως αὐτόν τε σὺλ-

1 Καδοῦσιοι hic et infra codex Ducangii, Καδοῦσιοι PW.
 2 ἐπὶ] καὶ ἐπὶ A. 8 ἡμετέρα] ἡμέρα A. 10 ἱπῶν A.
 15 δοκεῖ A. 17 αὐτῶν alter codex Wolfii. 22 ἦκει A,
 ἦκει PW, quae post δύναμιν interpungunt.

Fontes. Cyp. 20. Xenophontis de Cyri disciplina 6 4—6 1.

parandi amicos." eo castello subacto Cadusti, Sacae et plures Hyrcani
 se ad Cyrum conferunt. sed Gadatas nuntiavit Assyrium ob iacturam
 Blam iratum suae ditioni bellum illaturum. si dimitteretur, se loca
 munita defensuram: de caeteris minus esse sollicitum. rogatus a Cyro
 quanto tempore suum regnum attingere posset atque ipse cum exercitu
 consequi, respondet se quidem intra triduum ibi conaturum, ipsam vero
 ante septem aut octo dies eo pervenire non posse. tum Cyrus "ta"
 inquit "quam celerrime tibi, ego vero ut potero proficiscar;" et con-
 vocatis sociorum principibus, Gadatae homini bene merito qui ab Assyrio
 oppugnaretur opem esse ferendam ait. iis assensus "quia" inquit "vobis
 idem videtur, cunctis, sumptis et viris et equis fortissimis ac tridui
 comento, ut expediti simus." sic parati media nocte Gobrya duca
 iter ingrediuntur.

20. Gadatae vero quidam ex eius magnatibus insidiatas, Assyrio
 vires eius et iter nuntiat; monet ut eum per insidias cum suis compre-

λάβοι τὸν Γαδάταν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ἐπὶ δὲ ταῦτα ἤκουσεν ὁ Ἀσσύριος, ἐνῆδρυσεν. ὡς δ' ἔγγυς ὁ Γαδάτας τῆς ἐνέδρας
 C ἐγένετο καὶ ἤδη ἰδοῦναι εἶναι ἀλώσιμος, ἀκίσταται ἐκ τῆς ἐνέδρας. ὁ δὲ τῷ Γαδάτῃ ἐπιβουλιῶν ἐν τούτῳ καίει αὐτὸν καὶ πλήττει κατὰ τὸν ὦμον, οὐ μέντοι καιρίως· ποιήσας δὲ τοῦτο πρὸς τὸν ὁ Ἀσσύριον παραχρῆμα ἀποχωρεῖ καὶ ἰδίωκε σὺν αὐτῷ. οἱ μὲν οὖν τοῦ Γαδάτα ἠλλίσκοντο, οἱ δ' ἔφρευγον τοὺς χαλινούς τρέψαιτες· καὶ ἤδη προσόντα καθορῶσι τὸν Κῦρον. ὁ δὲ ὡς ἔγνω τὸ πρῶγμα, ἐναντίως αὐτοῖς ἤγει τὴν στρατιάν. καὶ οἱ πόλεμοι τοῦτον ἰδόντες ἐτραύησαν εἰς φυγὴν, καὶ ὁ Κῦρος διακτεῖν ἐκ-10 λευσῶν. ἠλλίσκοντο τούτων καὶ ἄνδρες καὶ ἄρματα, καὶ πολλοὶ δὲ ἐκτείνοντο, καὶ αὐτὸς ὁ τὸν Γαδάταν πλῆξας· οἱ δ' ἄλλοι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀσσύριος εἰς πόλιν αὐτοῦ τινα μεγάλην κατέφυγον. καὶ ὁ Κῦρος ταῦτα διαπραξάμενος εἰς τὴν Γαδάτα χώραν ἀναχωρεῖ, καὶ ἦν τὸν Γαδάταν ἐπισκεψόμενος. καὶ οἱ δὲ Γαδάτας ἀπῆ-15 D τισεν ἐπιδηδεμένος τὸ τραῦμα, καὶ χάριτας ὁμολογεῖ λέγων ὡς "Ἔγωγε τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δὲ ἐπὶ σοὶ σέσωσμαι, προσθύμως οὕτω μοι βοηθήσαντι."

Οἱ δὲ γε Καδοῦσαιοι ἐπισθοφυλακεῖν τεταγμένοι τότε παρὰ τοῦ Κύρου, καὶ μὴ μετασχόντες τῆς διώξεως, βουλόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ λαμπρὸν τι ποιῆσαι, οὐδὲν τῷ Κύρῳ κοινωσάμενοι κατα-θίονσι τὴν Βαβυλωνίαν. ἀπὼν δὲ ὁ Ἀσσύριος ἐκ τῆς πόλεως οὐ κατέφυγε, συντηγῆναι αὐτοῖς· καὶ γνοὺς μόνους ὄντας ἐπι-θεται, καὶ τὸν τε ἄρχοντα σφῶν ἀπακτείνει καὶ ἄλλους πολλούς,

9 ἐναντίως Α.

23 κατέφυγεν, ἐντηγῆναι Α.

hendat. Assyrius his auditis insidias ponit. ad quas cum Gadatas pervenisset iamque capi posse videretur, insidiator exsurgit et humerum eius ferit, non tamen letali vulnere; et statim ad Assyrium profectus cum eo Gadatam persequitur. cuius equites partim capiuntur, partim conversis frenis fugientes Cyrum adventare vident. is re cognita ducit contra hostes, qui illum conspicati vertuntur in fugam: Cyrum persequitur. capiuntur multi et carrus et viri, multi occidantur, et inter alios is etiam qui Gadatam vulnerarat: reliqui et ipse Assyrius in urbem quandam magnam se recipiunt. his peractis Cyrus in Gadatas regionem pergit, eum invisurus: Gadatas obligato vulnere si occurrit, et gratias actis se quantum in se fuerit perisse, sed strenua illius ope conservatum esse profitetur.

Cadusii vero a Cyro in subsidiis collocati cum persecutioni hostium non interfuerint, volentes et ipsi egregium facinus edere, Cyro inconsulto in provinciam Babyloniam incursionem faciunt. at Assyrius egressus urbem quo confugerat, usque obviam factus, cum solos esse vidisset, eos invadit, et principem eorum cum multis aliis occidit, eos-

καὶ διώξας μέχρι τινὸς ἀπετρέπετο. οὗ δὲ τῶν Καδοουίων ἐσώ-
 ζοντο, περὶ δέλην ἤλθον εἰς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς
 μὲν τετραμένους τοῖς Θερακεύσουσι παρείδδου, τοῖς δ' ἄλλοις
 αὐτοὺς προσῆγεν ἐν λόγοις παράκλησιν, καὶ ἔρχοντα ἑαυτοῖς ἐξ P I 156
 6 ἑαυτῶν παρήγει αἰρήσεσθαι. καὶ οἱ μὲν εἶλοντο. ὁ δὲ Γαδάτας
 ἦρε καμῖλων τῷ Κύρῳ δῶρα παντοῖά τε καὶ πολλὰ καὶ πλείστους
 ἵππους. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς μὲν ἵππους ἔφη δέχεσθαι, ἔν' ἐκκλη-
 ρώσῃ τὸ Περσικὸν ἱππικὸν καὶ εἰς μυθίους περιστάσιν αὐτῷ οἱ
 ἵπποι, τὰ δὲ χρήματα ἀπογαγεῖν αὐτῷ ἐνετέλλετο καὶ φυλάττειν
 10 ἕσ' ἂν καὶ αὐτὸν ἀντιδιωρεῖσθαι γνοίῃ δυνάμινον. καὶ παρήγει
 τὴν πόλιν αὐτοῦ ὑπὸ φυλακὴν ποιήσεσθαι ἀσφαλῆ, αὐτὸν δὲ
 αὐτῷ συνοστρατεύεσθαι. καὶ ὁ Γαδάτας ἤσθη τῇ συμβουλῇ,
 συσκευασάμενος τε τῷ Κύρῳ συνείλετο. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος
 οὕτως εἰς τὰ μεθόρια τῶν Σύρων καὶ Μήδων ἀφίκετο, ἐνταῦθα
 15 τρία ὄντα τῶν Σύρων φρούρια τὸ μὲν ἐν αὐτοῖς προσβαλὼν καὶ B
 βιασάμενος ἔλαβε, τὰ δὲ δύο φοβῶν μὲν ὁ Κῦρος πείθων δὲ ὁ
 Γαδάτας παρεσκευάσων παραδοῦναι τοὺς φυλάσσοντας.

Ἔλτα πάλαι πρὸς Κναζάρην ἀξιῶν ἦκειν εἰς τὸ στρατό-
 πεδον, ὅπως περὶ ὧν ἂν δέοντο βουλευσάντο. καὶ ὁ μὲν ἄγγε-
 20 λος ἔρχετο· ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευσε τὴν σκηρὴν ἣν οἱ Μῆδοι τῷ
 Κναζάρῃ ἐξέτερον κατασκευάσαι ὡς βέλτεστα τῇ τε ἄλλῃ παρα-
 σκευῇ καὶ τῷ γυναικίᾳ εἰσγαγεῖν εἰς τὸν γυναικῶνα τῆς σκηρῆς,
 καὶ σὺν ταύτῃ τὰς μουσουργοὺς αἴπειρ τῷ Κναζάρῃ ἐξήρηντα. W I 112

3 τοὺς — Θερακεύσουσι A, τοῖς μὲν Θερακεύσουσι τοὺς τετρα-
 μένους PW. 12 συνοστρατεύεσθαι A. 13 συσκευασάμενος A,
 συσκευασόμενος PW. 14 οὕτως A. 15 ὄντα A, ὄντα τὰ PW.
 19 περὶ ὧν om A.

teros aliquandis persequitur, qui ex Cadasiis evaserant, sub vespe-
 ram in castra revertuntur. Cyrus vulneratos tradit medicis: reliquos
 ipse consolatus monet ut sine gentis ducem eligant. interea Gadatas
 multa et omnis generis munera offert et equos plurimos. Cyrus equos
 se accipere ait, ut equitatum Persicum ad numerum decem milium ex-
 pleat; pecuniam auferre iubet et servare donec et ipse eum remunerari
 possit. suadet ut urbem suam accurate custodiat, ipse vero secum
 proficiatur. Gadatas consilio delectatus, compositis suis rebus Cyrum
 comitatur. cum ad castris Syrorum et Medorum perventum esset,
 ibi tria erant Syrorum castella, unum Cyrus vi capit; reliqua duo ipse
 terrore, Gadatas persuadendo, ut a custodibus dederentur efficiunt.

His factis ad Cyaxarem mittit ut in castra veniat, quo quid facto
 opus esset deliberarent; et tabernaculum ei a Medis attributum quam
 pulcherrime exornari iubet, et reliquo apparatu, et muliere cum musicis,
 quae illi electae erant, in peculiare conclave iaducta. accepto nuntio
 Cyaxares cum Medis equitibus qui manserant proficiatur. eius adventa

ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ ἄγγελος τὰ παρὰ τοῦ Κῦρου τῷ Κνωζάρῳ ἀπήγγειλε, καὶ ὃς ἐπορεύετο σὺν τοῖς παραμείνανσιν αὐτῷ τῶν Μήδων C ἱππεύσων. ὡς δ' ἔγνω προσιόντα αὐτὸν ὁ Κῦρος, λαβὼν τοὺς τε τῶν Περσῶν ἱππέας, πολλοὺς ἤδη ὄντας, καὶ τοὺς Μήδους παρόντας καὶ τοὺς Ἀρμενίους καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς 5 ἐπιποτάτους, ἀπήντα, ἐπιδεικνὸς τῷ Κνωζάρῳ τὴν δύναμιν. ὁ δὲ ἰδὼν τῷ Κῦρῳ μὲν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἱπομένους, ἑαυτῷ δὲ ὀλίγην τε καὶ ὀλίγου ἀξίαν θρασίαν, ἄτιμόν τι αὐτῷ ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἄγος αὐτὸν ἔλαβε, καὶ εἰς φανερά κατήνεκτο δάκρυα. ὁ δὲ Κῦρος ἰδίᾳ τοῦτον ἀπολαβόμενος καὶ παρακαθίσας 10 διειλέχθη, καὶ τῆς θρηγῆς καὶ τῆς λύπης ἡρώτα τὸ αἴτιον. καὶ πολλὰ τε εἰπὼν καὶ ἀκούσας, τέλος "πρὸς θεῶν" ἔφη, "ὦ θεῖε, παῦσαι τὸ νῦν ἔχον μεμφόμενός μοι, ἐκείδαν δὲ κείραν ἡμῶν λάβης πῶς ἔχομεν πρὸς σέ, τότε μοι ἢ χάριτις ἡμολόγει ἢ D μέμφου." καὶ ὁ Κνωζάρης κατέθετο· ὁ δ' ἐφίλησεν αὐτὸν 15 προσελθών. καὶ ὡς εἶδον οἱ Μῆδοι τε καὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ λοιποὶ, ὑπερήσθησαν. ἀναβάντες σὺν τοῖς ἵπποις ὁ Κῦρος καὶ ὁ Κνωζάρης ἀπήσαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. καὶ ἐπὶ τὴν ἐξηρημένην αὐτῷ σπηλῆν τὸν Κνωζάρῳ ἀπήγαγον. οἱ δὲ Μῆδοι ἤσαν πρὸς αὐτὸν δῶρα ἄγοντες, ἕκαστος ἔν γέ τι ὧν εἰλήφει τὸ κάλ- 20 λιστον. ἐπεὶ δὲ ὦρα δείπνου ἦν, ὁ μὲν Κνωζάρης ἀμφὶ δείπνον εἶχε, ὁ δὲ Κῦρος ὡς ἂν αὐτῷ παραμείνοιεν οἱ σύμμαχοι ἐφρόντιζε, καὶ συλλέξας τῶν φίλων τοὺς ἱκανοὺς τὰ δέοντα συμπράττειν αὐτῷ, μηχανᾶσθαι ἤξιον ὅπως πείσοιεν τοὺς συμμάχους μὴ

10 ἰδίᾳ om A.

11 τῆς prius om A.

19 ἤσαν A Xenophon, ἐξήσαν PW.

cognito Cyrus enim Persicis equitibus, qui multi iam erant, et Medis qui aderant et Armeniis caeterorumque sociorum equitibus optimis obviam progreditur, ut copias Cyaxari ostentaret. is vero cum illum multos viros praestantes sequi, sibi vero exiguum et vilem esse comitatum videret, ignominiosum quiddam esse ratus, prae dolore in manifestas lacrimas erupit. Cyrus eo seducto causam irae et doloris quaerit, et multis verbis ultro citroque factis denique "per deos" loquitur, "avuncule, desine me in praesentia culpae; sed ubi expertus fueris quomodo erga te affecti simus, tam mihi vel gratias agito vel iniuriam exprobrato." his verbis delinitum hominem osculatur. que viso Medii, Persae et caeteri supra modum sunt gavisii. Cyrus autem et Cyaxares consensu equis in castra pervenerunt. Cyaxari in tabernaculum suum perducto Medii ordine munera offerunt, unum saltem ex iis quae quisque pulcherrima nactus erat. cum cenae tempus easset, Cyaxares epulis indulgebatur: Cyrus autem de retinendis sociis sollicitus, convocatis amicis ad rem bene gerendam idoneis, petebat ut elaborarent ne socii

ἀποσιῆναι αὐτῶν ἀλλ' ἐπαρήγειν ἔτι. τῇ δ' ὀστεραία πρὸς P I 157
Κυαξάρην ἄπαντες συνελέγησαν. καὶ πρὶν ἐντυχεῖν ἐκείνῳ προσ-
ῆγον οἱ φίλοι τῷ Κύρῳ ἄλλος ἄλλα τῶν ἰδίων τῶν συμμαχίων,
δεομένων αὐτοῦ μένειν καὶ συμμετέχειν τοῦ πολέμου αὐτῷ.

6 21. Ἐν τούτῳ δὲ Κυαξάρης τῆς σκητῆς ἐξελθὼν "ἄνδρες
σύμμαχοι" ἔφη, "σκοπεῖν δέον πότιρον στρατεύεσθαι ἔτι καιρὸς
εἶναι δοκεῖ ἢ διαλύειν ἤδη τὴν στρατιάν." ἕκαστος οὖν παριῶν
ἔλεγε, καὶ πάντας στρατεύεσθαι δεῖν γνώμην ἔδουσαν. ἐπὶ πᾶσι
δὲ ὁ Κύρος εἶπεν "οὐδ' ἐμὲ λανθάνει, ὦ ἄνδρες, ὡς εἰ διαλύ-
10 σομεν τὸ στράτευμα, τὰ μὲν ἡμέτερα γίνονται ἂν ἀσθενέστερα,
τὰ δὲ τῶν πολεμίων αὐξήσεται. ἀλλ' ὄρω ἡμῖν ἀντιπάλους B
προσιόντας οἷς οὐ δύνησόμεθα μάχεσθαι. προσίχεται γὰρ χει-
μῶν καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἔλλειψις. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλωται παρ'
ἡμῶν, τὰ δὲ δεῖ ἡμῶς ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνεκκεχώρισται εἰς ἐρῶ-
15 ματα. τίς οὖν λιμῷ καὶ ὄρει μαχόμενος στρατεύεσθαι δύναται
ἂν; δοκῶ δὲ χρῆναι τὰ μὲν τῶν ἐναντίων παραιρεῖν ὀχυρώματα,
ἑαυτοῖς δὲ πλείοστα ποιήσασθαι ὀχυρά. εἰν γὰρ φροσύνη ἡμῶν
γένηται, ταῦτα τοῖς μὲν πολεμοῖς ἀλλοτριώσει τὴν χώραν, ἡμῶν
δὲ εἰς λυσιπέλειαν ἔσται." ὡς δὲ ταῦτά τε καὶ πλείω ἐρηθήθη
20 τοιαῦτα, πάντες συμπροθυμήσασθαι ταῦτ' ἔφασαν καὶ ὁ Κυα- C

3 ἄλλο ἄλλο A. 4 δεομένων A, δέοντες PW: illud e Xenophonte.
8 πάντες? 10 γίνονται A, γίνονται Xenophon, γίνονται PW.
19 τοιαῦτα ἐρηθήθη A. 20 πάντες A, πάντα PW.
συνπροθυμηθήσεσθαι A.

Fontes. Cap. 21. Xenophontis de Cyri disciplina 6 1.

discederent, sed diutius manerent atque auxilio essent. postridie ad Cyaxarem omnes conveniunt: quem prius quam alloquerentur, Cyro amici alius aliam gentem adducebant, orantem ut permaneret et belli conficiendi adiutor esset.

21. Interea Cyaxares tabernaculo egressus "socii" inquit, "deliberandum est utrum adhuc militandi tempus esse videatur an exercitum iam sit dimittendus." singuli igitur progressi sententias dixere, et omnibus militandum esse visum est. post omnes Cyrus "non me latet" inquit, "viri, si copias dimiserimus, nostras opes tenuiores, hostium auctiores fore. sed video nos ab hostibus invadi quibus pares esse non poterimus. instant enim hiems et penuria comæatus, nam alia sunt a nobis abrupta, alia propter nos ab hostibus in munitiones comportata. quis autem, si cum frigore et fame pugnandum sit, militare queat? ego vero arces hostium intercipiendas, nobis vero quam plurimas munitiones parandas esse censeo. nam si nos castella habuerimus, ea et provinciam hostibus adiment et nobis opportuna erunt." his et pluribus in hanc sententiam dictis, omnes se strenuas fore adiutores dixe-

ξάρης αὐτός, καὶ μηχανὰς περὶ αὐτὸν κατέθεντο πολιαρκτηκίαις. Κύρος δὲ γινώσκων διακριβὴν ἔσειδαι ἀμφὶ ταῦτα, τὸ μὲν στρατεύματα ἐν ἀσφαλεῖ ἐποιήσαντο, ἔξηγε δὲ εἰς προνομίαις, ἵνα τε ἀφθονα ἔχοιεν τὰ χρειώδη, καὶ ἵνα μᾶλλον ὑγιαίνουσι κοπιώστες, καὶ ὅπως τῆς εὐταξίας ὑπομνησέσκοντα. 6

Ἐκ δὲ Βαβυλῶνος ἰόντες αὐτόματολοι ἔλεγον ὡς ὁ Ἀσσύριος οἴχοιτο ἐπὶ Ἀσδίας πολλὰ τάλατα χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἄγεον καὶ κόσμον παντοδαπὸν. ὁ μὲν οὖν ὄχλος ὁ στρατιωτικὸς ἔλεγεν ὑπεκτίσασθαι αὐτὸν ἤδη δεδιώτα τὰ χρήματα, ὁ δὲ Κύρος ἔλεγεν οἴχεσθαι τὸν Ἀσσύριον συμμάχους ζητοῦντα, καὶ ὡς μάχης ἔτι 10 δεῖσεν ἀντιπαρασκευάζεσθαι. ἔδοξε δ' αὐτῷ καὶ κατάσκοπον ἐπὶ Ἀσδίας πέμπαι, ἵνα ὅτι πράττει ὁ Ἀσσύριος γινῆ. καὶ πρὸς τοῦτο ἐπιτήδειος αὐτῷ ὁ Ἀράσπας ἰδόκει ὁ τὴν καλὴν γυναῖκα φυλάτταν, ὅς ληφθεὶς ἔρωσι τῆς γυναικὸς, προσήγαγε λόγους W I 113 αὐτῇ. ἣ δὲ ἀπέφησε καὶ ἦν πιστὴ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀπόντι· οὐ μόνον καταῖτιε τοῦ Ἀράσπου πρὸς Κύρον. ἐπὶ δὲ ὁ ἑρῶν ἠπειλεῖ αὐτῇ ὡς εἰ μὴ ἐνοῦσα ἐνδολεῖ ἀκουσα ποιήσει τοῦτο, δεισασα τὴν βίαν κίπτει τὸν ἐνοῦχον πρὸς τὸν Κύρον καὶ κελύει πάντα P I 158 εἰπεῖν. ὁ δὲ ἀκούσας ἐγέλασε, καὶ πέμπει Ἀρτάβαζον οὖν τῷ ἐνοῦχῳ, κελεύσας εἰπεῖν αὐτῷ μὴ βιάζεσθαι τοιαύτην γυναῖκα, 20 πείθειν δὲ εἰ δύναιτο οὐκ ἔφη κωλύειν. ὁ δὲ Ἀράσπας ἀκούσας ταῦτα τὸ μὲν ἐπ' αἰσχρότης τὸ δ' ἐπὶ φόβου τῇ λύπῃ καταβε-

3 δὲ AW, om P. 12 πράττει A. 15 ἀπέφησε A, et videtur. 16 ἀσάσπον A. 22 φόβον A.

runt, ipseque Cyaxares; et machinas obsidionales moliri decreverant. Cyrus vero, qui eam rem brevi confici non posse videret, exercitum in tata deductam praedictam eduxit, ut et victus abunde suppetaret et labore valetudo militum firmaretur et disciplina militaris conservaretur.

Interea transfugae Babylonii nuntiant Assyrium in Lydiam proficisci et multum auri argentiq̄ue et omnis generis ornamenta secum avehere. id cum turba militaris ita interpretaretur, quasi metuens sibi opes suas apud amicos deponeret, Cyrus contra, cum sociis quaesitum abisse dicens, se ad pagum instruebat, exploratorem in Lydiam missurus Araspem: nam is eum ad rem aptissimus videbatur. qui amore captus formosae mulieris quam custodiebat, frustra illam appellarat, fidei conjugalis erga maritum etiam absentem non oblitam. neque tamen in Cyro mulier ante dixit, quam amator comminatus esset, si ultro nollet obsequi, vel invitam facturam. tum demum vim verita per consuectum Cyro nuntiat omnia. qui re audita risit, et Artabaze cum eunucho misso mandat ne tali matronae vim inferret; sed si persuadere possit, se non obstaré. ob haec Araspem partim pudore partim metu pertur-

βίασταιο. ὁ οὖν Κύρος γνοὺς τοῦτο ἐκάλεσεν αὐτὸν ἰδίᾳ καὶ ἔφη "παῦσαι, Ἀράσπαι, φοβούμενός τε καὶ αἰσχυνόμενος. ἐγὼ γὰρ θεοῦς τε ἀκούωτο ἔρωτος ἠτιᾶσθαι, καὶ ἀνδράπων οἶδα καὶ μάλα φρονίμους οἷα πεπνυμένους ὑπὸ ἔρωτος. καὶ σοὶ δὲ τούτου ὁ ἐγὼ εἰμι αἰσιος, ὅς σε τιοιούτω ἀμάχῳ συγκαθεύξῃα πρόγματι." καὶ ὁ Ἀράσπας ὑπολαβὼν εἶπεν. "ἀλλὰ σὸ μὲν, ὦ Κύρε, καὶ ταῦτα πρῶτος εἰ καὶ συγγνώμων τῶν ἀνδράπων ἀμαρτημάτων, B ἐμὲ δὲ οἱ ἄλλοι ἀνδραποὶ καταδύουσι τῷ ἄχει. οἱ μὲν γὰρ ἐχθροὶ ἐσθῆδονται μοι, οἱ δὲ φίλοι συμβουλεύουσι ἐκποδὼν γενέ- 10 σθαι μὴ τι καὶ πάθω ὑπὸ σοῦ." καὶ ὁ Κύρος εἶπεν "εἰ τοῖωνν ἴσθαι ὅτι κτήνῃ τῇ δόξῃ ἐμοὶ τε χυρῖσασθαι δυνήσῃ καὶ τοὺς συμμάχους ὠφελῆσαι." "εἶδε γάρ" ὁ Ἀράσπας ἔφη "γενομένη σοι χηρίαμος ἐν καιρῷ." "εἰ τοῖωνν" ἔφη "προσκοπησάμενος ἐμὲ φεύγειν εἰς τοὺς πολεμίους ἔλθοις, πιστευθήσῃ ὑπ' ἐπιόντων." 15 "καὶ μὰ Δι" ἔφη ὁ Ἀράσπας "καὶ ὑπὸ τῶν φίλων." "ἔλθοις ἔν τοῖωνν" ἔφη "πάντα ἡμῖν τὰ τῶν πολεμίων ἀγγέλλων."

Ἀράσπας μὲν οὖν οὕτως ἐξελθὼν καὶ παραλαβὼν τοὺς πιστοτάτους θεράποντας ἔρχετο, ἡ δὲ Πάνθηνα μαθεῖσα τοῦτο. C πέμπουσα πρὸς τὸν Κύρον εἶπε "μὴ λυκοῦ, ὦ Κύρε, ὅτι Ἀρά- 20 σπας τοῖς πολεμίους προσῆλθεν· εἰ γὰρ ἐμὲ ἐάσεις πέμπαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, ἤξει σοὶ φίλος Ἀράσπας πιστότερος." καὶ ὁ Κύρος ἐκέλευσε πέμπειν· ἡ δὲ ἐπέμπε. καὶ ὁ Ἀβραδάτας ὡς

6 ad πρόγματι al. m. γράψα θηρίφ A.

7 καὶ om A.

16 ἀγγέλλων A.

17 οὖν om A.

18 πανθία A ubique.

batum et maxore oppressum Cyrus aggressus "Araspes" inquit, "desine timere et verecundari: ego enim et deos cedere amorī audio, et que is vel cordatissimos homines impellere soleat, novi; atque istius culpas ipse tibi sum auctor, qui te cum re tam invicta conclusurim." ad haec Araspes "tu quidem" inquit, "Cyre, in his faciliis es et ad errata humana connivere soles, verum alii homines dolore me opprimunt. nam et inimici insultant, et amici auctores mihi sunt excedendi a medio, ne tu quid gravius in me consulas." cui Cyrus "scito" inquit "te ista opinione et mihi gratificari et exercitui prodesse posse." "utinam vero" inquit Araspes "in tempore tibi utilis esse possim." "si igitur" inquit Cyrus "te iram meam fugere simulans ad hostes abieris, fides tibi ab illis habebitur." "immo" inquit Araspes "etiam ab amicis." "atque omnia" inquit Cyrus "hostium consilia nobis renuntiabis."

Sic Araspes cum fidelissimis suorum ministrorum abit: Panthia vere discens illius cognito Cyrum nuntio misso hortatur ne defectione illius delectat. nam si se ad maritum mittere nuntiam pateretur, venturam ei amicis Araspe fideiorem. quod cum Cyrus permisisset, atque Abra-

ἔγνω τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς σύμβολα, ἄσμενος πρὸς τὸν Κύρον ἐχώρησεν. ὡς δ' ἦν πρὸς τοῖς σκοποῖς, πέμπει πρὸς τὸν Κύρον εἰπὼν ὅς ἦν. ὁ δὲ Κύρος ἄγειν αὐτὸν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἰδέτην ἀλλήλω ἡ γυνή καὶ ὁ Ἀβραδάτας, ἠσπάζοντο ἀλλήλους ἐκ θυσιελπίστων. εἶτα ἔφη ἡ Πάνθηα τοῦ Κύρου 5 τὴν δσιότητα καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοικίσιον.

D ἐν τούτῳ ἔρχεται πρὸς τὸν Κύρον ὁ Ἀβραδάτας, καὶ λαβόμενος τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς εἶπεν "ἀνδ' ὦν εὖ πεποιήσας ἡμᾶς, ὦ Κύρε, φίλον σοι ἐμαυτὸν δίδωμι καὶ θεράποντα καὶ σύμμαχον." καὶ ὁ Κύρος εἶπε "πάγῳ δέ σε δέχομαι." 10

22. Ἦλθον δὲ τῷ Κύρῳ παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ χρήματα, καὶ οἱ ἄγοντες αὐτὰ ἀπήγγελλον αὐτῷ ὅτι ὁ Ἰνδὸς λέγει ὡς "ἤδομαι, ὦ Κύρε, ὅτι μοι περὶ ὧν ἐδέου ἐδήλωσας, καὶ βούλομαι σοι ξένος εἶναι, καὶ πέμπω σοι χρήματα, κἂν ἄλλων δέη μετακλίμπου, ἐντέταλται δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ ποιῆν ἅ ἂν σὺ κελύης." ὁ δὲ 15 Κύρος εἶπε "κελεύω τοῖσιν τοὺς μὲν ἄλλους μένοντας ἔνθα κατε-
P I 159 σκηνώσατε φυλάττειν τὰ χρήματα, τρεῖς δὲ μοι ἐλθόντες ὑμῶν εἰς τοὺς πολέμιους ὡς παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ περὶ συμμαχίας, καὶ τὰ ἐκεῖ μαθόντες, ὅ τι ἂν λέγωσί τε καὶ ποιῶσιν ὡς τάχιστα ἀπαγγεῖλατε ἐμῷ τε καὶ τῷ Ἰνδῷ." οἱ μὲν δὴ Ἰνδοὶ οὐσκευασάμενοι 20 τῇ ὑστεραία ἐπορεύοντο, ὁ δὲ Κύρος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρ-

1 παρὰ] περὶ A.
γυλιαν Xenophon.
sine A.

7 τὸν om A.
14 ἔλλων om A.

12 ἀπήγγελλον A, ἀπήγγελλον
16 κελύης τίσων

Fontes. Cap. 22. Xenophonis de Cyri disciplina 6 2—4.

datas notas uxoris agnovisset, cupide profectus cum prope specular venisset, Cyro nuntiandum curat quis sit: Cyrus enim ad uxorem dedit iubet. cum sese vidissent coniuges et post desperatam coniunctionem consulatissent, Panthia marito Cyri sanctitatem, modestiam et clementiam erga se praedicat. deinde Cyrum convenit Abradatas, eiusque dextera prehensa ait "pro beneficiis in me collatis melpsum tibi amicum, ministrum et socium trade." cui Cyrus "et ego" inquit "te recipio."

22. Eodem tempore legati ab Indo vesere, qui se gaudere aiebat quod quibus rebus egeret significasset, et pecuniam mittere: si maiore opus esset, ut peteret: et hospitium suum illi offerebat. mandarat praeterea suis ut quidquid a Cyro iuberentur facerent. ad haec Cyrus ceteros in suis tabernaculis pecuniam custodire iubet, tres autem ex eorum numero proficisci ad hostes, quasi ab Indo ad expetendam illorum societatem missos, rebusque illorum cognitissimas primum et sibi et Indo renuntiare quid voluerent. Indis igitur compositis rebus suis postridie profectis, Cyrus omnia quae ad rem bellicam pertinerent

σπουδῆτο μεγαλοπρεπῶς. καὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἱππεῖς ἐπέλεον ἤδη ἦσαν εἰς τοὺς μυρίους, καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα εἰς ἑκατὸν, καὶ ὁ Ἀβραδάτης ἕτερα κατεσκευάσεν ἑκατὸν, καὶ τὰ Μηδικὰ ἄρματα ἕτερα συνίστησαν ἑκατὸν μετασκευασθέντα εἰς τὸν αὐτὸν ὁ τρόπος ἐκ τῆς Τρωϊκῆς καὶ Λιβυκῆς διαφρείας· καὶ ἐπὶ τὰς καμήλους δὲ τεταγμένοι ἦσαν δύο ἐφ' ἑκάστην τοξόται. οὕτω δὲ διατετιμέντων ἀπὸ Κύρου τῶν τοῦ πολέμου ἦσαν οἱ Ἴνδοι ἐκ τῶν πολέμων καὶ ἔλεγον εἶ Κροῖσος ἡγεμῶν καὶ στρατηγὸς ἤσθηται, καὶ πολλοὶ μὲν βασιλεῖς πολλὰ δ' ἔθνη καὶ Ἕλλητες συμμαχήσειν ἠγόρευμασται. ὡς οὖν ταῦτα ἤκουσεν ὁ τοῦ Κύρου στρατὸς, ἐν φροντίδι ἐγένετο. ὡς δὲ ἤσθητο ὁ Κύρος φόβον διαδέοντα ἐν τῇ στρατιῇ, διελέχθη αὐτοῖς καὶ μετέβαλε πρὸς τὸ εὐθυμότερον. εἶτα εἶπε "δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπ' αὐτοὺς ἵνα ὡς τάχιστα." καὶ ἅπαντες συναγγέρευον. Κναζάρης μὲν οὖν τῶν Μήδων ἔχων 15 τὸ τρίτον μέρος κατέμενεν ὡς μηδὲ τὰ οἴκοι ἔρημα εἶη, ὁ δὲ Κύρος ἐνορούετο ὡς ἠδύνατο τάχιστα. ὡς δ' οἱ προΐδντες σκοποὶ ἰδόντων μανθάνειν μεταωριζόμενον καπνὸν ἢ κονιορτὸν, καὶ ἀνθρώπους ὄρῃν χιλῶν καὶ ἔσθλα λαμβάνοντας, ἔκαλον εἰνάλι που πλησίον τῶν πολεμίων τὸ στρατεύμα, καὶ τῷ Κύρῳ κατήγγελλον. 20 ὁ δὲ ἐκείνους μὲν ἐκέλευσεν ἐπὶ ταῖς σκοπαῖς μένοντας ὅτι ἂν ὄρῃν ἀπαγγέλλειν, τάγμα δ' ἱππέων ἐπέμψεν εἰς τὸ πρόσθεν, ἵνα τινὰς συλλάβοιεν. οἱ καταδραμόντες εἰς τὸ πεδίον συνέλαβον ἀνθρώπους καὶ ἤγαγον. καὶ ἔλεγον οἱ συλληφθέντες ὡς ἐκ τοῦ στρατοπέδου εἶεν. καὶ ὁ Κύρος "πόσον" ἔφη "ἄπεισιν ἐντεῦθεν

1 γὰρ om A. 5 ante Λιβυκῆς PW add τῆς, om A Xenophon.
6 οὕτως A. haec alio sensu Xenophon. 20 ἐκέλευσεν om A.

magnifice apparat. erat numerus Persicorum equitum ad decies mille iam expletus, et falcati currus circiter centum confecti, Medicique totidem ad eandem redacti formam, cum prius ad Troianam et Libycam aurigationem accommodati essent; camelis etiam bini sagittarii attributi. Cyro his rebus occupato Indi ab hostibus reversi nuntiant Croesum imperatorem exercitus esse delectum, multosque reges et populos atque etiam Graecos paratos esse ad opem illi ferendam. his in exercita vulgaris milites solliciti esse coeperunt: sed Cyrus ut metum per castra vagari sensit, habita concione suos animosiores reddidit, consultum sibi videri dicens ut hostes quamprimum invaderet. assensu omnibus Cyaxares cum tercia Medorum parte remansit, ne suum regnum omni praesidio destitutum asset; Cyrus autem summa celeritate proficiscitur, cumque speculatores praemissi fumum sat pulverem excitatum et homines sibi videre viderentur qui pabulum et ligna colligerent, hostilem exercitum in propinquo esse coniecerunt, idque Cyro nuntiarunt. is eos in speculis manere, et praemissa equitum ala ab iis decursione in planitiem facta capi aliquos iussit: e quibus ubi cognovit, exercitum in

τὸ στρατεύμα;" οἱ δ' ἔλεγον ὡς δύο παρασάγγας. καὶ προση-
 πήφето "ἡμῶν δὲ λόγος τις ἦν παρ' αὐτοῖς;" "ναὶ γὰρ Δι'
 ἔφρασαν, "καὶ πολὺς γὰρ, ὡς ἤδη ἔγγος ἦτε προσιόντες."
 "εἰ οὖν" ἔφη ὁ Κύρος, "καὶ ἔχειρον ἀποδόντες ἡμῖς ἴστας;"
 "οὐ μὰ Δι'" εἶπον ἐκεῖνοι, "ἀλλὰ καὶ μᾶλα ἠνιώντο." "εἰς δὲ ὅ
 D ὁ τούτους εἰσάων ἴστας;" ὁ Κύρος εἶπεν. οἱ δὲ "αὐτίς τε
 Κροῖους" ἀπεκρίναντο "καὶ τις Ἑλλήν ἀνήρ καὶ Μήδός τις ὃς
 ἐλέγετο φηγὸς εἶναι παρ' ἡμῶν." καὶ ὁ Κύρος πρὸς τοῦτο
 "ἀλλ' ὦ Ζεῦ, λαβεῖν μοι γένοιτο αὐτὸν ὡς ἐγὼ βούλομαι."
 τοὺς μὲν οὖν αἰχμαλώτους ἀπάγων ἐκέλευσεν, οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν 10
 μέσῳ καὶ ὁ πεμφθεὶς πάλιν κατέσκαπος, ὁ Ἀράσπας θηλαδὴ,
 ἀγγύλλεται προσελαύνων. ὁ μὲν οὖν Κύρος ὡς ἤκουσεν ἀνακη-
 δήσας ὑπήντα αὐτῷ καὶ ἐδεξιοῦτο, οἱ δ' ἄλλοι τῷ πράγματι
 ἐξεπλήκτοντο, ἕως ὁ Κύρος ἔφη "ἄνδρες φίλοι, ἤκει ἡμῖν ἀνὴρ
 ἀρίστος, ὃς οὐκ αἰσχροῦ τίνας ἠτήθεις ἔχετο ὡς ἐμὲ δαδιδῶς, 15
 ἀλλ' ἐπ' ἐμοῦ πεμφθεὶς, ὅπως μαδῶν τὰ τῶν πολεμίων σαρκεῖς
 P I 160 ἡμῖν ἐξαγγελλεῖ. δεῖ οὖν πάντας τοῦτον τιμᾶν. ἐπὶ γὰρ τῷ
 ἡμετέρῳ θγαδῷ καὶ ἀτιμίᾳ ὑπέσχε καὶ ἐκινδύνευσεν." ἐντεῦθεν
 πάντες ἠσπάζοντο τὸν Ἀράσπην. καὶ ὁ Κύρος "δυσκοῦ" ἔφη,
 "Ἀράσπια, ὑπόστα ἰώρικας." κἀκεῖνος δαγγαλετο τὸ τε πλεῖθος 20
 τῶν πολεμίων καὶ τὸν τόπον τῆς παρατάξεως καὶ τὰ τῶν ἐπι-
 τίων βουλεύματα. καὶ ὁ Κύρος ἀπειθεῖν ἕναστος ἐκέλευσε καὶ
 τὰ τε ὄπλα καὶ τοὺς ἵππους ἐαυτῶν ἐπισκέψασθαι; ἰῶδεν δὲ
 πρὸς πόλεμον ἐτοιμάσασθαι.

2 εἰς PW. 3 ἔγγος ἤδη A Xenophon. 4 ἴστας A
 Xenophon, προσιόντος W, προσιόντες P. 5 ἐλέγετο A
 Xenophon, λέγεται PW. 6 ἀπάγων A Xenophon, ἀπά-
 γων PW. 7 ἀγγύλλεται A. 8 ἀνώντα A.
 9 ἐπιτῶν A, αὐτῶν PW.

quo et ipsi fuerint ad duas parasangas abesse, et de se multa verba fieri ab hostibus adventu suo minime laetis, atque actem instrui a Croeso et Graeco ac Medo quaedam qui profugisse a suis dicebant, Cyrus "utinam" inquit "illum ita capiam ut volo." et captivos abire iubet. neque multo post de reditu exploratoris Araspis fit certior, eumque laetitia exsultans obviam egressus amplectitur. quod cum omnes mirarentur, "amici" inquit, "adest vir optimus, qui nulla turpi de causam nec mei metu aberat, sed a me ablegatus ut hostium res cognitas nobis certo renuntiaret. ab omnibus igitur ei honos est habendus, quod nostri boni causae et ignominiam et pericula subiit." ita salutatus ab omnibus Araspes quae vidisset exposuit, copias hostium, stationes, consilia. quibus auditis Cyrus quaeque arma sua et equos curare iubet et mane ad pugnam paratos esse.

Τότε μὲν οὖν ἀπῆλθον· τῇ δ' ἑσπεραία ἐξοπλίζοντο Ἰα-
 στροί, καὶ ὁ Ἀβραδάτας, κλήρω λαχὼν ἀντίος τεταχθῆναι τοῖς
 Αἰγυπτίοις. ὀπλιζομένων δὲ προσῆγεν ἡ Πάνθηια χρυσοῦν κράνος
 καὶ περιβραχιόνια καὶ ψέλλια περὶ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν καὶ B
 ἑξακτῶνα ποδήρη πορφύρεον καὶ λόφον ἑκακθωβαφῆ, ἃ πῶτῃ
 πεποίηκε τῷ ἀνδρὶ. ὁ δὲ ἰδὼν ἔφη "σὺ δῆπου, ὦ γόναι, συγκό-
 ψασα τὸν σωτηρῆς κόσμον τὰ ὄπλα μοι ἐκοιτῆσω;" "ὦ Ἄ!"
 ἔφη ἡ Πάνθηια· "σὺ γὰρ ἐμοὶ γε μέγιστος κόσμος εἶ." καὶ
 ταῦτα λέγουσα ἐπέδουε τὸν ἀνδρα τὰ ὄπλα, καὶ λανθάνειν κλαιούσα
 10 ἐπειράτα, εἰλείβετο δὲ τὰ δάκρυα κοπὰ τῶν αὐτῆς περιούων. ὡς
 δὲ ἦθῃ ἐπὶ τὸ ἔρμα ἀναβῆναι ἡτοίμαστο ὁ Ἀβραδάτας, ἀπο-
 χωρήσασα κελύσασα τοὺς παρόντας ἡ Πάνθηια εἶπεν "ὅτι μὲν,
 ὦ Ἀβραδάτα, καὶ τῆς ἐαυτῆς προτιμῶ σε ψυχῆς, οἴμαι σε γινώ-
 σκειν· ὁμοῦς οὕτως ἔχουσα πρὸς σέ, ἐπόμνουμι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν
 15 φιλίαν ἢ μὴν βούλεισθαι μετὰ σοῦ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γενομένου κινήσῃ C
 γῆν ἐπίσασθαι μᾶλλον ἢ ζῆν μετὰ αἰσχουμένου αἰσχουμένη.
 καὶ Κίρως δὲ δοκῶ μεγάλην ἡμᾶς χάριν ὀφείλειν ὅτι μοι γενομένη
 αἰχμαλωτίῳ καὶ ἐξαιρεθείῳ ἀντιῶ ὅσπερ ὡς δούλῃ ἐχρήσατο οὕτε
 ὡς ἐλευθέρῳ ἐν ἀτιμῷ ὄνομαι, διεφύλαξε δὲ σοὶ ὥσπερ ἀδελφοῦ
 20 γυναικίῳ λαβῶν. πρὸς δὲ καὶ ὅτε Ἀράσπας ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ
 ὁ ἐμὲ φυλάσσω, ὑπεσχόμην αὐτῷ, εἰ με εἴσσει πρὸς σέ πέμψαι
 ὥστε σε ἤξειν, πολλὸν Ἀράσπου καὶ πιστότερόν σε καὶ ἀμείνονα
 ἔσεισθαι." ἡ μὲν οὖν ταῦτα εἶπεν, ὁ δὲ Ἀβραδάτας ἀγασθεὶς W I 115

ὁ μέγιστος κόσμος A Xenophon, κόσμος μέγιστος PW. 22 πολλὸν
 ἀσπάρου καὶ A, καὶ πολλὸν Ἀράσπου PW.

Parent illi: cumque postridie omnes armarentur, Abradatam, cui
 sorte obvenerat ut contra Aegyptios locaretur, Panthia galea aurea ex-
 ornat et tegumentis brachiorum et armillis internodia manuum cingenti-
 bus purpureaque veste ad talos usque demissa et cono hyacinthini
 coloris, quae ipsa fecerat marito, quibus ille conspectis "tunc vero?"
 Inquit, "mea uxor, ornamentis tuis confatis haec mihi arma confecisti?"
 tum illa "profecto" inquit: "nam tu mihi ornamentum maximum es."
 dumque ei arma induit, etsi ploratum dissimulare studebat, tamen lacri-
 mae per genas manabant. iamque consensuro currum, caeteris disce-
 dere iussis, "Abradata" ait, "te vitae etiam meae anteponi a me nosse
 arbitror: tamen mutuum amorem nostrum testor, malle me, si te virum
 fortem praebueris, eadem terra tecum regi quam ignominiosam cum
 ignominioso vivere. nam Cyro quidem magnam debemus gratiam quod
 me captivam et sibi attributam non pro ancilla aut ingenua parum hono-
 rata tractavit, sed tibi conservavit, haud secus ac si fratris uxorem
 cepisset. praeterea cum Araspes custos meus ab eo defectisset, polli-
 cita ei fui, si te arcessi pateretur, te illo multo et meliorem et fideli-
 orem ei futurum." his verbis delectatus Abradatas, Iovem precatus ut

τοῖς λόγοις ἐπαύετο "ὄς μοι, ὦ Ζεῦ, φανῆναι ἄξιόν μὲν Παυ-
D θίας ἀνδρῶν, ἄξιόν δὲ Κύρου φιλῶν." ταῦτ' εἰπὼν ἐπὶ τὸ ἄρμα
ἀνέβαινεν.

23 a. Ὁ δὲ Κύρος συγκάλεσας τοὺς ἡγεμόνας ἰδημηγόρησε
παραθαρρόνων αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ οὕτως ἔρμαῖο ἀπίπαι. 5
ἐπεὶ δὲ προσήγγισαν τοῖς ἀντιπολέμοις ὡς ἀλλήλους ὄραν, συνέ-
τάξε τὸν οἰκέλους ὁ Κύρος ὡς κάλλιστα, καὶ παριῶν τὰς τάξεις
λόγοις τὰς ἄνδρας πρὸς τὴν μάχην παρεθῆγεν. ὁ δὲ Κροῖσος
τὴν αὐτοῦ στρατιῶν ἀντίαν στήσας πρὸς τὸ τοῦ Κύρου στρέβημα,
ἐσήμαινεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολέμιους πορεύεσθαι. καὶ προσήεσαν 10
κρεῖς φάλαγγες, ἥ μὲν μία κατὰ πρόσωπον, τῶν δὲ δύο ἡ μὲν
κατὰ τὸ δεξιὸν ἡ δὲ κατὰ τὸ εὐώνυμον, ὥστε φόβον παρεῖναι
πάσῃ τῇ Κύρου στρατιᾷ· πάντοθεν γὰρ περιείχετο ὑπὸ τῶν πολε-
μίων πλὴν ἐξόπισθεν. ὁμοῦ δὲ καὶ οἱ τοῦ Κύρου, ἐπεὶ παρήγ-
γυιλε, πάντες ἐστράφησαν ἀντιπρόσωποι τοῖς πολέμοις. καὶ ἦν 15
P I 161 μὲν πολλὴ τῶς πανταχόθεν σιγῆ· ἤνικα δὲ ἔδοξε τῷ Κύρῳ καιρὸς
εἶναι, ἐξῆρχε παιᾶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός. καὶ ἐξαν-
σταται ὁ Κύρος καὶ μετὰ τῶν ἱππέων τοῖς ἐναντίοις συνεμίγνυνεν,
οἱ δὲ πεζοὶ αὐτῷ συντετυγμένοι ἐφείποντο. καὶ Ἀρταγέρσης δὲ
ὁ τῶν ἐπὶ ταῖς καμήλοις ἄρχων ἐπιτίθεται κατὰ τὸ εὐώνυμα, 20
προεὶς τὰς καμήλους ὡς ὁ Κύρος ἐκέλευσεν. οἱ δ' ἱπποὶ πρόρω-
θαν αὐτὰς οὐκ ἔδιδοντο, ἀλλ' οἱ μὲν ἔφηνον οἱ δὲ ἐξήλλοντο οἱ
δ' ἀλλήλοις ἐνέκλιπτον. καὶ τὰ ἄρματα δὲ κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ

8 τὴν om A. 10 αὐτοὺς A. 20 [ἐπὶ] ἐν A et alter codex
Wolfii. 21 ὁ om A Xenophon. 23 τὸ alterum om A.

FONTES. Cap. 23 a. Xenophon's de Cyri disciplina 6 4—7 2.

sibi daret ut et Panthiae coniugio et Cyri amicitia dignus videretur,
currum conscendit.

23 a. Cyrus autem duces ad rem fortiter gerendam cohortatus
proficiscitur. cum in hostium conspectum ventum esset, suis quam
pulcherrime instructis, singulos ordines obiens milites ad pugnam acuit.
Croesus contra suas copias Cyri exercitui opponit, et signa canere
iubet. procedunt igitur tres phalanges, una a fronte, altera dextra,
tertia laeva, ut omnis Cyri exercitus terreretur, undique praeterquam
a tergo circumventus: nihilo tamen secius signo dato omnes se ad hostes
convertunt. ac magnum erat silentium, donec Cyro, cum tempus vide-
retur, pacem auspicate omnis exercitus succinuit. eundem cum equi-
tibus hostes aggressum pedites instructi sequuntur. Artageses porro
camelis praefectus laevam hostium aciem emissis belluis, ut Cyrus ius-
serat, aggreditur. equi vero eas ne aminus quidem ferentes alii fugere,
alii exsilire, alii inter sese permisceri. eodem tempore et currus dextra

εδώνυμον ἕμα ἐνέβαλε, καὶ πολλοὶ ταῦτα φεύγοντες ἠλίσκοντο ὑπ' αὐτῶν. καὶ Ἀβραδάτας βοήσας "ἄνδρες γίλοι ἐπίσθε" ἐνίει οὐδὲν τῶν ἵππων φειδόμενος· συνεξώρμησαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι B ἄρματηλάται. καὶ ὁ μὲν Ἀβραδάτας εἰς τὴν τῶν Αἰγυπτίων β φάλαγγα ἐμβάλλει, συνεισέβαλον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ἑγγύτατα τεταγμένοι, οἱ δ' ἄλλοι ἐξέκλιυν κατὰ τὰ φεύγοντα ἄρματα. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀβραδάτην τοὺς μὲν τῆ ῥύμῃ τῶν ἵππων κνίοντες ἀνέτριπον τοὺς δὲ πίπτοντας κατηλῶν· ὄσων δὲ τὰ θρόπινα ἐπιλάβοντο, πάντα βίβη διεκόπητο καὶ ὄπλα καὶ σώματα. ἐν δὲ τῷ ἀδιηγῆται 10 τούτῳ τυράχῳ ὑπὸ τῶν παντοδυσῶν σωρευμάτων ἐξυλλομένων τῶν τροχῶν ἐκπίπτει ὁ Ἀβραδάτας, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνεισβαλόντων. καὶ οὗτοι μὲν κατεκόπησαν, οἱ δὲ Πέρσαι συνεπισπόμενοι τοὺς μὲν τεταραγμένους τῶν Αἰγυπτίων ἐφόνειον, οἱ δὲ 15 συνεισπηκότες ἐναντίον τοῖς Πέρσαις ἰχώρουν· ἐνθα δὴ δεινὴ C μάχη ἦν. ἐπλεονείτσον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πληθεῖ καὶ τοῖς ὄπλοις. οἱ δὲ Πέρσαι οὐκ ἠδύναντο ἀντέχειν, ἀλλ' ἐπὶ πύδα ἀνεχέζοντο παύοντες καὶ κνιόμενοι, ἕως ὑπὸ ταῖς μηχαναῖς ἐγένοντο. ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα ἤλθον, ἐπαύοντο αὖθις οἱ Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν πύργων. ἦν δὲ πολλὸς μὲν ἀνδρῶν φόβος, πολλὸς δὲ κτύπος 20 ὄπλων, πολλὴ δὲ βοή. ἐν δὲ τούτῳ Κῦρος διώκων τοὺς κατ' αὐτὸν παραγίνεται. καὶ ἰδὼν τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς χώρας ἰωσάμενους, ἤλγησε, καὶ πυραγγείλας τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπισθαι, παρή-

1 ἐνέβαλλε Xenophon.

4 καὶ om A.

5 συνέβαλον A.

7 Ἀβραδάταν est p. 292 v. 9. neque Xenophontis codices sibi constant.

11 εἰσβαλόντων A.

12 συνεπισπόμενοι PW,

ἰσπεκόμενοι codex Colbertanus.

laevaque irruerant; a quibus in fuga multi capiebantur. Abradatas milites cohortatus nihil equis parcesse iussit, proVectis una cum eo caeteris quoque curribus, et cum sibi proximis in Aegyptiorum phalangen irrumpit. ac caeteri quidem ad currus fugientes persequendos declinarunt: qui vero cum Abradata erant, obvius impetu equorum prosternunt, prostratos caedunt. nam quocumque falcatis currus agebantur, omnia et arma et corpora dissecabant. in eo inexplicabili tumultu, rotis in tam varia strage exsurgentibus, Abradatas alique curribus excusati caeduntur. at Persae insecuti Aegyptiorum turbatos caedunt, illi qui ordines servabant resistentibus. ibi vero atrox praelium exoritur. nam Aegyptii et multitudo et armis superiores erant, neque Persae stare poterant, sed paulatim recedentes et caedebant et caedebantur, donec ad machinas esset ventum. ibi rursus Aegyptii e turribus caedebantur, et multa hominum caedes edebatur, magnus armorum strepitus, magnus clamor. interea Cyrus aciem adversam persequens cum Persae loco motos videret, indoluit; et illis quos secum habebat sequi iussit

λαυεν εἰς τὰ ὄπισθεν· καὶ εἰσπεσόντες πολλοὺς κατέκτανον. ὡς δ' ἤσθοντο οἱ Αἰγύπτιοι, ἐστρέφοντο. καὶ φέρδην ἐμάχοντο καὶ
 D πεζοὶ καὶ ἵππει· πεπτωκῶς δέ τις ὑπὸ τῷ Κύρῳ ἵππῳ καὶ πατού-
 μενος παίει μαχαίρᾳ κατὰ τὴν γαστέρα τὸν ἵππον αὐτοῦ, ὃ δὲ
 ἵππος ἐκ τῆς πληγῆς σφραδάζων ἀποσείεται τὸν Κύρον. καὶ εὐθὺς ὅ
 ἀνεβόησαν ἅπαντες καὶ προσπεσόντες ἐμάχοντο. καὶ τις τῶν τοῦ
 Κύρου ὄπηρετῶν καταπηδήσας ἀναβάλλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ
 ἵππον. ὡς δ' ἀνέβη, κατεῖδε πάντοθεν ἤδη παιομένους τοὺς
 Αἰγυπτίους. ὡς δ' ἐγένετο παρελαύνων παρὰ τὰς μηχανάς, ἐπὶ
 τινα τῶν πύργων ἀνέβη, καὶ κατεῖδε μιστὸν τὸ πεδίον ἵππων 10
 W I 116 ἀνδρῶπιον ἀρμάτων, φεγγόντων διακόντων, κρατούντων κρατου-
 P I 162 μένων, μένον δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν ἔτι ἰδεῖν ἡδύνατο πλὴν τὸ τῶν
 Αἰγυπτίων. οἳτοι δὲ πάντοθεν κυκλωθέντες ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν
 ἐκάθηντο, ποιοῦντες μὲν οὐδὲν ἔτι, πάσχοντες δὲ πολλὰ καὶ δευρά.
 ἀγασθεὶς δὲ ὁ Κύρος αὐτοὺς καὶ οἰκτιρῶν ὅτι ἄνδρες ἀγυδοὶ 15
 ὄντες ἀπώλλυντο, μάχεσθαι οὐδένα ἔτι εἶα αὐτοῖς, διαπραρυκεῖται
 δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐρωτῶν πρότερον βούλονται ἀπολέσθαι πάντες ἢ
 σωθῆναι. οἱ δὲ “ὄ τι καλὸν ἂν ποιοῦντες σωθῆιμεν;” ἔφασκεν.
 καὶ ὁ Κύρος “εἰ τὰ ὄπλα ἡμῖν παραδοίητε, τοῖς αἰρουμένοις ὑμῖς
 σώσωμι, ἔξω ἀπολέσωι.” ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Αἰγύπτιοι ἔδο- 20
 σαν πίστει καὶ ἔλαβον.

1 τὰ] τὸ A. 3 τῷ κύρῳ ἵππῳ A Xenophon; τοῦ Κύρου
 PW. 6 ἀναβόησαντες ἅπαντες A: Xenophon ἀνεβόησαν τε
 πάντας. 16 ἀπώλλυντο Xenophon, ἀπώλοντο A, ἀπόλλυντο
 PW. 21 πίστιν A.

hostes a tergo aggressus multos caedit: quo animadverto Aegyptii con-
 vertantur. ita confusa pugna oritur equitum et pedum. ac Cyrus
 equus a quodam facente in ventre vulneratus exillens exortit. quo
 facto statim exclamant omnes et cum impetu cient pugnam. sed qui-
 dam e Cyri ministria dominam in equum equam attollit. quo is con-
 scenso videt Aegyptios passim caedi; et ad machinas proventus, terrā
 conscensa prospicit campum plenum equorum hominum curruum, fugien-
 tium persequentium, vincentium victorum, neque quidquam amplius cer-
 nere poterat quod maneret praeter aciem Aegyptiorum, qui undique
 circumdati sub clypeis sedebant, cumque iam nihil agerent, multa acerba
 perpetiebantur. miratus igitur et misertus eorum quod viri fortes in-
 terirent, suos a pugna cohibet, ac praecoisibus dimissis rogat num
 perire omnes malint an conservari. iis quaerentibus qua mercede sala-
 tem redimere honeste possent, respondet Cyrus, si arma sibi traderent,
 qui cum eos perdere posset, conservatos mallet. quo Aegyptii audito
 fidem dederunt et acceperunt.

Ταῦτα διαπραξάμενος ὁ Κῦρος ἤδη σκοταῖος ἀναγαγὼν
 ἰστροποικιδεύσατο. καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν Κῦρον δειπνήσαντες ἐκοι-
 μήθησαν, Κροῖσος μὲντοι εὐθὺς ἐπὶ Σάρδεϊς σὺν τῷ στρατιώ- B
 ματι ἔφυγε, τὰ δ' ἄλλα φύλα ἐν τῇ νυκτὶ παρ' ἡδύνατο ἀπε-
 5 χώρουν. (23 b) ἔωθεν δὲ ἐπὶ Σάρδεϊς καὶ ὁ Κῦρος ἦγε, καὶ
 πρὸς τῇ πόλει γενόμενος τὰς τε μηχανὰς ἀνίστη καὶ ἠτοίμαζε κλι-
 μακας. τῆς δ' ἐπιούσης νυκτὸς ἀναβιβάζει Χαλδαίους τε καὶ
 Πέρσας κατὰ τὰ ἀποτομώτατα δοκοῦντα εἶναι τοῦ Σαρδιανῶν ἐρύ-
 10 ἐν τῇ ἀκροπόλει φρουρῶν ἐνός. ὡς δὲ τὰ ἄκρα εἶχετο, ἔφυγον
 οἱ Λυδοὶ ἀπὸ τῶν τοιχῶν. Κῦρος δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰσῆμι εἰς
 τὴν πόλιν, παραγγέλων ἐκ τῆς τάξεως μηδὲνα κινεῖσθαι. ὁ δὲ C
 Κροῖσος κατακλιεῖσθαι ἐν τοῖς βασιλείοις Κῦρον ἐβόα. ὁ δὲ
 Κῦρος τοῦ μὲν Κροῖσου κατέλιπε φύλακας, καταστρατοπεδεύσας
 15 δὲ τοὺς ἑαυτοῦ ἀπῆμι πρὸς Κροῖσον. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Κροῖσος
 "χαῖρε ὦ δέσποτα" ἔφη. "καὶ σὺ γε" ὁ Κῦρος εἶπεν "ὦ Κροῖσι-
 ἀτὰρ ἐθαλήσεις ἂν συμβουλευσαί μοι τι;" "βουλομένη ἂν" ἔφη
 "ὦ Κῦρι." ἔφη τοῖσιν "ἐγὼ Κροῖσαι τοὺς στρατιώτας ὄρων πε-
 20 πονηκίας καὶ πλείστα κινδυνευκίας καὶ πῦν νομίζοντας πόλιν
 ἔχειν τὴν πλουσιωτάτην τῶν ἐν Ἀσίᾳ μετὰ Βαβυλῶνα, ἀξιά
 ὠφεληθῆναι τοὺς στρατιώτας, ἐφείναι δ' αὐτοῖς διαρπάσαι τὴν
 πόλιν οὐ βούλομαι." ὁ δὲ Κροῖσος "ἀλλ' ἐμὲ" ἔφη "ἕασσον λῆσαι

4 ἔφυγε A.
 τὶ PW.

17 ἐθαλήσεις Xenophon.

μοι τι A, μοι αν

FOKTES. Cap. 23 b. Xenophontis de Cyri disciplina 7 2 et 3.

His rebus gestis Cyrus, iam tenebris obortis, reducto exercitu in castra se recipit: milites eius cenam somnum capiunt: Croesus autem cum exercitu statim Sardes fugit, caeteraeque gentes noctu quo quaeque poterat abierunt. (23 b) manet Cyrus versus Sardes ducit, cum urbem attigisset, machinas erigit, scalas profert. insecuta nocte Chaldaeos et Persas adducit ad praeruptissimam portam propugnaculi Sardanorum, via monstrata per quandam Persam qui cuiusdam ex arcis Sardanias custodibus servus fuerat. arces occupata Lydi moenia deserunt. Cyrus orta luce urbem ingreditur, atque edicit ne quis aciem deserat. Croesus autem in regia concinens Cyrum exclamat: qui nonnullis ad illius custodiam relictis, et suis in castra deductis, ad illum redit. quo viso Croesus "salve" inquit "domine." "et tu Croese" inquit Cyrus: "verum numquid consilii mihi dare velis?" cui ille "modo possim." tum Cyrus "milites meos" inquit, "Croese, fatigatos et plurimis periculis defructos capta urbe post Babylonem Asianarum opulentissima spem habere vides emolumentorum: ego vero etiam eos remunerari cupio, tamen urbem diripiendam non dabo." ad haec Croesus "ad

D πρὸς οὗς ἂν ἐγὼ Λυδῶν ἐθελῶ ὅτι μὴ μινέσθαι ἀρπαγὴν παρὰ
 σοῦ διαπέπραγμαί, καὶ ἴσθι σοι ἔσεσθαι παρ' ἐπόντων Λυδῶν
 πᾶν ὅτι ἐν Σάρδεσι τίμιον. πρῶτον δὲ ἐπὶ τοὺς ἐμοὺς" εἶπε
 "Θησαυροὺς πέντε καὶ λάμβανε ὅσα βούλει."

Ταῦτα μὲν ὄν ὡς αὐτῷ ποιήσειν ὁ Κύρος κατέθετο, καὶ τότε ἔ
 ἐπὶ τούτοις τὴν ἡμέραν διήγαγον· τῇ δ' ἐξῆς καλέσας ὁ Κύρος
 τῶν φίλων τινάς, τοὺς μὲν τοὺς Θησαυροὺς παραλαμβάνειν ἐκέ-
 λευσε, τοὺς δὲ ὅπου παραδοίῃ ὁ Κροῖσος χρήματα. εἶτα εἴ τις
 εἴωρακε τὸν Ἀβραδάταν ἤρετο· εἰπόντος δὲ τινος τῶν ὑπηρετῶν
 ὅτι ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανεν, ἐκαίσατο τὸν μηρόν, καὶ ἀναπηδήσας 10

P I 163 ἐπὶ τὸν ἱσπικὸν ἤλαυνεν ἐπ' ἐκείνον. καὶ ὡς εἶδε τὴν Πύανθειαν
 χαμαὶ καθήμενὴν καὶ τὸν νεκρὸν κείμενον, ἐδάκρυσε καὶ εἶπε
 "φῶ, ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχὴ." ἡ δὲ γυνὴ "οἶδ' ὅτι δι' ἐμέ"
 ἔφη "ταῦτα ἔπαθεν, ἴσως δ' ὦ Κύρι καὶ διὰ σέ. ἐγὼ τε γάρ ἢ
 μωρὰ πολλὰ διεκελευόμην αὐτῷ ὅπως σοι φίλος ἄξιος λόγου φα- 15
 νεῖ, αὐτὸς τε τί ἂν ποιήσας χάριστό σοι ἐνεόθει. καὶ οὗτος
 μὲν ἀμέμπτως τετελεύτηκεν, ἐγὼ δ' ἢ παρακελευομένη ζῶσα
 παρακάθημαι." καὶ ὁ Κύρος χρόνον μὲν τινα σιωπῇ κατεδά-
 κρυσεν, ἔπειτα πολλὰ τοῦ πάθους εἶπε παρηγορήματα, εἰς' ἀπέη.
 ἡ δὲ γυνὴ τοὺς μὲν εἰνούχους ἐκέλευσεν ἀποστῆναι, τῇ δὲ τροφῷ 20

B εἶπε παραμένειν καὶ ἀποθανοῦσαν περικαλύψαι αὐτὴν τε καὶ τὸν
 ἄνδρα ἐπὶ ἱματίῳ. ἡ μὲν ὄν τροφὸς ἐκάθητο κλαίονσα· ἡ δὲ
 W I 117 σφάττει ἑαυτὴν, καὶ ἐπιθεῖσα ἐπὶ τὰ στήθια τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυ-
 τῆς κεφαλὴν ἀπέθνησκεν. ἡ δὲ τροφὸς ἀνωλοφύρατό τε καὶ

11 τὸν add A Xenophon. 16 χάρισται Xenophon. 20 τοὺς] οὗς A.

me apud Lydos quo Jam dicere siveris me impetrasse a te urbis incoluntatatem, scito eos ultro quiddam Sardibus est preciosum ad te allaturos. in primis autem ex meis thesauris sumito quantum voles."

Cyro ascenso ea re occupati diem transegerunt. postridie alios ex amicis thesauros, alios pecunias quae a Croeso praeberentur, accipere iubet. inde percontatur numquam Abradatam vidisset; cuiusque ex ministris quidam dixisset eum in praelio cecidisse, femore percusso consensu equo ad illum properat. utque Pantbiam humi sedentem iuxta mariti cadaver videt, lacrimans ait "o fortem et fidelem animam." ad haec mulier "hoc" inquit "ei accidisse propter me scio; et forsitan etiam propter te, Cyre. nam et ego demens sedulo eum hortabar ut amicitia tua se dignum praeberet, et ipse cogitabat qua re gratum tibi faceret. atque ille quidem honeste occubuit, ego vero hortatrix illius viva assideo." Cyrus cum aliquamdiu tacite lacrimasset, multaque deinde ad levandum luctum attulisset, discedit. mulier eunuchis scedere iussis nutrici mandat ut se mortuam eadem cum marito veste tegat, eaque plorante se ipsa iugulat, et capite suo pectori mariti imposito moritur: quo facto nutrix sublata voce lamentatur

περικάλυπτιν ἄμφω. καὶ οἱ εὐνοῦχοι γρόντες τὸ γεγενημένον
 τρεῖς ὄντες σπασάμενοι τοὺς ἀκινάκας σφάττονται. ὁ δὲ Κύρος
 ὡς ἤσθετο τὸ ἔργον τῆς γυναικός, ἠγάσθη τε αὐτὴν καὶ κατω-
 λοφύρατο, καὶ μῆμιμα αὐτοῖς ἔχωσιν ὑπερμέγεις θάψας αὐτοὺς
 5 μεγαλοσπευῶς.

24. Οἱ δὲ Κύριες στασιάζουσιν καὶ πολεμοῦντες ἀλλήλοις
 παρέδουσιν ἑαυτοὺς τῷ Κύρῳ ἐκείτεροι, καὶ οἱ ἐπὶ Φρυγίαν δὲ C
 τὴν ἐπὶ Ἑλλάσποντον δῶρα πλείστα τῷ Κύρῳ παρέσχον, ὥστε
 μὴ εἰς τὰ τεῖχη βαρβάρους εἰσεδέξασθαι, δασμὸν δὲ ἀποφέρειν
 10 αὐτῷ καὶ στρατεύειν ὅπῃ Κύρος κελύει. ὁ δὲ τῶν Φρυγῶν βα-
 σιλεὺς παρισκευάζετο ὡς εὐσπεισόμενος· ἐπεὶ δὲ ἀφίσταντο αὐτοῦ
 εἰ ἦπαρχοι, εἰς χεῖρας ἦλθεν Ὑστάσπης. καὶ ὁ Ὑστάσπης κατω-
 λιπῶν ἐν ταῖς ἄκραις φρουρὰς Περσῶν, ἀπῆκε ἄχων ἀνὰ τοῖς
 ἑαυτοῦ καὶ Φρυγῶν πολλοὺς ἰππέας καὶ πελταστὰς.

15 Ὁ δὲ Κύρος ὠρμάτο ἐκ Σάρδεων, φρουρῶν μὲν λιπῶν ἐν
 Σάρδεσι, Κροῖσον δ' ἔχων σὺν ἑαυτῷ ἄγοντα πλείστους ἀμύξας
 μισθὰς πολλῶν καὶ παντοδαπῶν χρημάτων, καὶ γεγραμμένῳ ἔχοντι
 ἀκριβοῦς ὅσα ἦν ἐν ἐκάστη ἀμύξῃ. ὅς καὶ ἐδίδου τῷ Κύρῳ τὰ D
 γράμματα· ὁ δὲ Κύρος εἶπε "σὺ μὲν καλῶς ἐποίησας, ὦ Κροῖσι,
 20 οἱ δὲ τὰ χρήματι εὐληφότες πάντως μοι ἄξουσι ταῦτα, ἦν δὲ τι
 καὶ κλέψωσι, τὰ ἑαυτῶν κλέψονται." ἤγε δὲ καὶ Λυδῶν ὁ
 Κροῖσος πολλοὺς καὶ λαμπροὺς ὠπλισμένους.

8 ἐπὶ om eodex Colbertons: Xenophon περὶ: infra p. 301 v. 10
 κατ'. 13 ἐν ταῖς] τῆς ἐν A. 20 ἔξουσι A.

Fontes. Cop. 24. Xenophonensis de Cyri disciplina 7 4 et 5.
 Euphratis nomen ex Herodoti 1 191, Bactararis ex Iosephi
 Ant. 10 11 4.

ambosque tegit. tres autem eunuchi, dominae caede cognita, strictis gla-
 diis et ipsi sese perimunt. Cyrus cognita caede mulierem admiratus deplora-
 rat, ingentique tumultu exacitate magnifico et ipsam et maritum sepelit.

24. Interca Cares, seditione inter ipsos orta, utrique Cyro sese
 dedant: Phryges item ad Hellespontum habitantes plurima dona obtulerunt,
 ne barbaros intra moenia recipere cogerentur, sed tributa duntaxat pende-
 rent et ubi Cyrus inberet militarent. Phrygiae vero rex se parabat ut
 pacem repudiatus: cum autem praefecti deficerent, Hystaspae se deditit.
 qui praesidio castellis imposito multos etiam Phrygos equites et parmatos
 cum suis adduxit.

Cyrus relicto Sardibus praesidio, Croeseque secum abducto, qui
 plurimos currus vehebat plenos magnis et variis opibus, et accurate descri-
 ptum habebat quid in quolibet curra esset, discessit: eoque descriptione
 accepta "tu quidem" inquit "recte fecisti, Croese; sed qui pecunias acce-
 perunt, si omnino eas mihi vehebant, quod si quid furati fuerint, sua fura-
 buntur." idem Croesus plurimos etiam Lydos splendidis armis exornatos
 secum duxit.

Τὸν δ' ὁ Κῦρος τὴν ἐπὶ Βαβυλώνα κατεστρέψατο Φρύγας
 τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, κατεστρέψατο δὲ Καππαδόκας, ὑπο-
 χειρίους δὲ ἐποίησατο Ἀραβίους· ἐξώπλισε δὲ ἀπὸ πάντων τούτων
 Περσῶν μὲν ἑπτάς οὐ μίαν τετρακισμυρίων, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς
 συμμάχοις ἵππους πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων δίδωκεν. ἀφίκετο
 P I 164 δὲ τοξότας καὶ ἀνοκτιστάς, σφενδονήτας δὲ ἀναρίθμους. ἐπὶ
 δ' ἐν Βαβυλώνι ἐγένετο, περιέστησε μὲν τὴν στρατιάν, αὐτὸς δ'
 ἐπιὼν σὺν τοῖς ἀρχουσι τῶν συμμάχων καὶ τοῖς φίλοις κατετάτο
 τὰ τεῖχη. εἶτα ἐπήγαγε τὴν στρατιάν καὶ περὶ τὴν πόλιν ἰστρα- 10
 τοπεδεύσατο. ἰδὼν δὲ τὸν ἐκεῖ ποταμὸν ἕνδον τῆς Βαβυλώνος
 εἰσρέοντα καὶ μέσην διώντα τὴν πόλιν, οὐδενὶ μὲν τὸ βούλευμα
 ἐξεκάλυψε, τάφρον δ' ἐκέλευσεν ὀρύσσειν περὶ τὸ στρατόπεδον
 εὐρείαν καὶ βαθυτάτην, ἵν' ἰλαχίστων τάχα τῶν φυλάκων ἐν τῇ
 στρατοπέδῳ θείοντο. οἱ μὲν οὖν τὴν τάφρον ποιοῦντες ἄρυσσον 15
 μέτριόν τι τοῦ ποταμοῦ ἀφιστάμενοι, τὸν δὲ χοῦν ἀνέβαλον πρὸς
 τὸ στρατόπεδον· οἱ δὲ γε Βαβυλώνιοι κατεγέλων τῆς πολιορκίας,
 B ὡς πλέον ἢ ἑκῶν εἴκοσι τὰ ἐπιπέδημα ἔχοντες. ἤθη δὲ τῆς τάφρον
 δρωρομητῆς, φυλάξας ὁ Κῦρος νύκτα ἐν ἧ ἑορτῇ ἐγνω τοὺς
 Βαβυλωνίους ἄγειν ὅλην τὴν νύκτα πίνοντας καὶ κοιμάζοντας, ἐν 20
 ταύτῃ πληθὺς ἀθροίσας ἀνωτόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποτα-
 μόν (Εὐφράτης οὗτός ἐστιν, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ)· καὶ τὸ ὕδωρ
 εἰς τὰς τάφρους ἐχώρει ἐν τῇ νυκτί, ἣ δὲ διὰ τῆς πόλεως τοῦ

6 πολλοὺς δὲ τ. Α.
 βυλώνος] πόλεως Α.
 λον Α.

8 αὐτὸς — 10 στρατιάν om Α.
 12 πόλιν] βαβυλώνα Α.

11 Βα-
 16 ἐπιβα-

Cyrus dum Babylonem proficiscitur, magna Phrygia, Cappadocia et Arabia subactis, e spoliis devictorum equites Persicos hand pauciores quadragies mille instruxit, et omnibus sociis multos captiverum equos distribuit, et multis equitibus, multis sagittariis et farentariis ac funditoribus innumerabilibus Babylonem adductis urbem copiis cingit. et cum principibus sociorum atque amicis moenis contemplatus adducit exercitum et circum urbem castra locat. cum autem vidiasset flumen Babylonem perfingere mediam, consilio suo cum nemine communicato castra cingi iubet fossa lata et profundissima, forsitan ut custodibus quam paucissimis esset opus. ei operi milites intenti mediocri a flumine spatio fodiant, egestamque humum versus castra coniciunt. Babylonii vero deridebant obsidionem, ut qui amplius viginti annorum cœmmeatum haberent. fossa iam absolta Cyrus observato tempore quo Babylonios per totam noctem potare et comissari cognoverat, fossam versus fluvium (is Euphrates est ut Herodotus tradit) aperuit: aquaque in eam noctu traducta factum est ut alveus fluminis in

ποταμοῦ ὁδοῦ πορευόμενος ἀνθρώποις ἐγένετο μεταχειρευθέντος τοῦ ὕδατος. τότε δὴ καταβιβάσας εἰς τὸ ξηρὸν τοῦ ποταμοῦ ἐπηρέ-
 τας καὶ πέλους καὶ ἰππίας ἐκέλευσε σκέψασθαι εἰ πορευόμενα εἶη.
 ἐν τούτῳ δὲ διαλεχθεὶς τοῖς ἡγεμόσι τοῦ πλήθους καὶ διαγείρας
 5 πρὸς τοὺργον, τέλος ἔφη "ἀλλ' ἄγετε, λαμβάνετε ἔπλα, ἡγήσο- C
 μαι δ' ἐγώ· ὑμεῖς δ' ὡς Γαδάτα καὶ Γωβρύα, διακινύετε τὰς
 ὁδοὺς, εἰδότες ταύτας. ἔταν δ' ἐντοδς γενώμεθα, τὴν ταχίστην
 ἄγετε ἐπὶ τὰ βασίλεια." ἐπὶ τούτοις ἐπορεύοντο. καὶ ἰόντες ὡς
 ἠδύναντο τάχιστα ἐπὶ τοῖς βασίλειοις ἐγένοντο οἱ σὺν τῷ Γωβρύα
 10 καὶ τῷ Γαδάτῃ, καὶ τὰς πύλας κεκλεισμένας ἐνόηκουσι, πίνουσι W I 118
 δὲ τοῖς φύλαξιν ἐπισπιπτούσαν. ὡς δὲ κραυγὴ καὶ θροῦς ἤρθη,
 αἰσθόμενοι οἱ ἔβδον, κελεύσαντος τοῦ βασιλέως σκέψασθαι τί εἶη
 τὸ πρῶγμα, ἤνοιξαν τὰς πύλας, εἰς ἃς εἰσπύκτουσιν οἱ πολεμιοί
 καὶ ἀφικνουσῖται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἤδη ἐστηκότα αὐτὸν καὶ
 15 ἐσπασμένον ὃν εἶχεν ἀκινάκην ἐνόηκουσι. καὶ τοῦτον μὲν οἱ σὺν
 Γαδάτῃ καὶ Γωβρύᾳ χειροῦντο, οἱ δὲ σὺν αὐτῷ ἔθνησκον οἱ μὲν D
 ἀμυνόμενοι οἱ δὲ φεύγοντες. ὁ δὲ Κύρος διέπειπε τὰς τῶν ἰππέων
 τάξεις κατὰ τὰς ὁδοὺς, προειπὼν οὖς μὲν ἔξω λαμβάνουσι κτείνειν,
 τοὺς δ' ἐν ταῖς οὐαῖαις κηρύττειν τοὺς Συριστὶ ὁμιλεῖν ἐπισταμέ-
 20 νους ἔδδον μένειν, εἰ δὲ τις ἔξω ληφθεῖη, ὅτι θανάται. ἐν το-
 σοῦτῳ δὲ Γαδάτας καὶ Γωβρύας ἦγον, καὶ ὅτι τὸν ἀνόσιον βασι-
 λέα ἐτιμωρήσαντο, πρῶτον μὲν θεοῦς προσεκύηον, ἔπειτα Κύ-
 ρον κατεφίλον χεῖρας καὶ πόδας.

1 ἐγένετο A.
 ἐπισπιπτούσαν.

9 of om A.
 16 γαδάτῃ A.

11 ἐκινύουσι A: Xenophon
 17 φεύγοντες] χάροντες A.

urbe ab hominibus transiri posset. tunc igitur ministros et pedites et equi-
 tantes vadum periclitari iussit; atque interea duces multitudinis ad rem capes-
 sendam exhortatus arma capere ac se duocem sequi, Gobryam et Gadatam,
 quibus urbe nota esset, ubi in eam pervenissent, viam monstrare qua recta
 ad regiam iretur, iussit. summa igitur festinatione Gobryas et Gadatas
 cum suis ad regiam usque progressi portas clausas reperiunt, custodes po-
 tantes opprimunt. sublato clamore et strepitu, qui in regia erat iussu
 regis visuri quid rei esset portas aperiant; irruunt hostes, ad regem us-
 que penetrant, eum stricto iam scinace adstantem Gobryas et Gadatas ca-
 piant; satellites partim repugnantes partim fugientes caedunt. Cyrus tur-
 mas equitum in vias dimittit cum mandato ut quos foris deprehenderint oc-
 cidant, caeteris per Syriæ linguæ peritos denuntiant ut intra aedes se con-
 tineant; qui egressus fuerit, occisum iri. interea Gadatas et Gobryas ad-
 sunt, atque nefarii regis ultionem primum diis immortalibus acceptam se-
 runt, deinde Cyri pedes et manus deosculantur.

Ὁ μὲν οὖν Ξενοφῶν τὰ περὶ τοῦ Κύρου ἱστορῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἀλόγτος βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων οὐ λέγει, ὁ δὲ Ἰωσήπος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας τὸν Βαλτάσαρ τοῦτον εἶναι ἱστορεῖ, ᾧ καὶ ἡ χεὶρ ἐφάνη ἐκ τοῦ τείχους προΐδουσα καὶ γράφουσα τὰ ἤδη προγεγραφέντα γράμματα, ὡς τὴν δῆλωσιν ἡμέρη-5 νευσεν ὁ Δανιήλ.

25. Ἡμέρας δὲ γενομένης ὡς ᾗσαντο οἱ τὰς ἄκρας ἔχοντες ἐαλωκυῖον τὴν πόλιν καὶ τὸν βασιλέα σφῶν τεθνηκότα, παρὰ διόουσι καὶ τὰς ἄκρας. ὁ δὲ Κύρος εἰς αὐτὰς φρουράρχους καὶ φρουροὺς ἐπεμπεν. εἶτα τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δορυαλώ-10 του τῆς πόλεως οὐσης ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν, καὶ οἰκίας δὲ διδίδου καὶ ἀρχεῖα τοῖς κοινωτήσασιν τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, καὶ ἑαυτῷ δὲ κατασκευάσαι διανενόητο δάματα πρέπουσαν βασιλεῖ. Ἰνα δὲ μὴ τοῖς φίλοις ἐπιφθονος γένηται, σὺν γνώμῃ Β αὐτῶν τοῦτο ποιῆσαι ἠθέλησε, καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς, δι' ὧν 15 εἶπεν ἔπεισεν ἐκείνους τοῦτο αἰτήσασθαι. κἀντεῦθεν εἰς τὰ βασιλεια εἴσεισι, καὶ φύλακας περὶ ἑαυτὸν ποιεῖται, καὶ τοὺς μὲν περὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θεραπευτήρας ἔχειται καὶ εὐνοοῦχος πεποι-ηκε, δορυφόρους δ' εἶλετο Πέρσας περὶ μυρίους, καὶ ἐν τῇ πόλει δὲ φρουροὺς ἔταξεν ἱκανοὺς. ταῦτα δὲ ποιήσας τοὺς ἐντιμοτέρους 20 τῆς στρατιῆς ἐξέταξε μὴ ἀπόνως βιοῦν καὶ καθ' ἡδονάδειαν· καὶ τῶν μὲν ἄλλων πραγμάτων ἄλλους ἐπιμελητὰς κατεστήσατο, προ-

1 "ὁ μὲν οὖν Ξενοφῶν etc.] absunt haec a ms. Colb.* DUSIACETUS.
6 Δανιήλ] cf. lib. 3 c. 5. 17 μὲν add A.

Fontes. Cap. 25. Xenophon's de Cyri disciplina 7 6 — 8 4.

Xenophon, in Cyri historia, capti Assyriorum regis nomen haud ponit: sed Josephus libro decimo Antiquitatum Baltasarem illum esse tradit, cui manus visa sit quae ex pariete exstiterit, eaque scripserit quae iam exposita sunt et a Daniele declarata.

25. Cum diluxisset et castellani urbis captivitatem et sui regis caedem cognovissent, arces Cyro tradunt. qui praefectos et praesidia in eas misit, deinde magis arcessitis ob urbem expugnatam diis primitias immolat, aedes et palatia rerum gestarum sociis assignat, atque ipse etiam vitae rationem rege dignam instituit. eam, quo minus invidiosa esset, de amicorum sententia inchoat, ac dicendo consequitur ut ipsi id a se postularant. regiam ingressus custodes assumit, sui corporis ministros castrat et eunuchos facit, satellites Persarum circiter decem milia legit, urbem iusto praesidio firmat. his factis, qui honoratiores erant in exercitu, eos exercebat quominus ignavem et luxuriosam vitam agerent: aliarum rerum curam aliis mandabat, alias redditus accipere, alias sumptibus,

σώδων ἀποδεικτῆράς φημι καὶ δοτῆρας δαπανημάτων, ἔργων τε
 ἐκσιτάτας καὶ κτήσεων φύλακας, καὶ τῶν ἐπιτηδεύων ἐπιμελητὰς
 τῶν πρὸς δάματα, καὶ ἵππων καὶ ποτῶν φροντιστὰς· οὗς δ' ἦντο C
 χρῆναι φύλακας τῆς εὐδαιμονίας ἔχειν, ἐαυτῷ τὴν τούτων προσέ-
 5 ταπτεν ἐπιμελείαν. ἔπει δὲ καὶ χρήμασις εὐεργετῆν αὐτῷ προσε-
 γένητο, ἔγνω ὡς οὐδὲν ἔστιν εὐεργέτημα ἀνθρώποις εὐχαριστώτερον
 ἢ σίκων καὶ ποτῶν μετάδοσις· διὸ καὶ ἐπέταξε πολλὰ αὐτῷ παρα-
 τίθεσθαι ἄμοια οἷς αὐτὸς σιτοῖτο καὶ ἱκανὰ παμπόλοισι ἐσόμενα,
 καὶ τὰ παρατιθέμενα, πλὴν οἷς αὐτὸς καὶ οἱ σύνδειπνοι χρῆσασιντο,
 10 διεδίδου. καὶ φιλοδωρότατος ἀνθρώπων ἔγινετο. ἀλλὰ τὸ μὲν
 μεγέθει δώρων ὑπερβάλλειν πλουσιώτατον ὄντα οὐ θαυμαστόν, τὸ
 δὲ τῇ θεραπείᾳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν φίλων βασιλεύοντα περιγί-
 νεσθαι, τοῦτο ἀξιολογώτερον. καὶ λόγος δὲ αὐτοῦ ἀπομνημο- D
 νέεται, παραπλήσια ἔργα εἶναι νομίως ἀγαθοῦ καὶ βασιλείως·
 15 τὸν τε γὰρ νομῆα ἔλεγε χρῆναι εὐτραφεῖ τὰ κτήνη ποιοῦντα χρῆ-
 σθαι αὐτοῖς ἤδη, τὸν τε βασιλέα ὡσαύτως εὐδαιμονίας πόλεις καὶ
 ἀνθρώπους ποιοῦντα χρῆσθαι αὐτοῖς.

Λίγεται δὲ καὶ τὸν Κροῖσον εἰπόντα ποτὲ πρὸς αὐτὸν ὡς
 διὰ τὸ πολλὰ δίδουαι πένης ἔσοιτο, ἐρωτηθῆναι παρὰ Κύρου
 20 "πόσα ἂν ἤδη μοι χρήματα οἶμι εἶναι εἰ χρῆσαι ὡς σὺ κελεύεις
 συνέλεγον ἐξότου ἐν τῇ ἀρχῇ εἰμί;" καὶ τὸν Κροῖσον εἰπεῖν πολὺν
 τινα ἀριθμὸν. τὸν δὲ Κύρον φάναι "ἄγε δῆ, ὦ Κροῖσε, σύμ- W I 119

5 καὶ om A. 6 εὐχαριστώτερον A, ἐπιχαριστώτερον Xenophon.
 7 μετάδοσις A cum codicis Colbertae et Xenophontae, μετάληψις PW.
 ἐπέταξε A, ὑπέταξε PW. 12 τῇ alterum add A Xenophon.
 16 ὡσαύτως om A.

alios operis praesesse, alios possessiones custodire, alios comestus et
 annonam, alios equos et canes curare iubebat: eorum autem curam, qui
 felicitatem tueri deberent, ipse suscipiebat. eas porro facultates con-
 secutus ut liberalis in alios esse posset, nullum mortalibus beneficium
 incundius esse cogitans cibi et potus communione, plurima sibi sercula
 his similia quibus ipse vesceretur apponi iussit, quam plurimis suffectura,
 eaque, exceptis his quibus ipse cum convictoribus suis frueretur, distri-
 buebat. atque eum liberalissimum et munificentissimum fuisse, minus est
 in tantis opibus mirandum: sed regem observantia et cura saperare ami-
 cos, id vero magis est memorabile. qua de re dictum eius quoddam
 refertur, consimilia esse munera boni pastoria et regis: nam et pastorem
 decere saginatis in primis a se iumentis uti, et regi urbes et homines,
 quos bearit, inservire.

Fertur et Croesum, qui eum ob crebras donationes pauperem fore
 dixerat, rogasse quantum sibi pecuniae esse posset, si aurum, ut ipse
 censeat, ex quo regnare coeperit, collegisset. cumque ille ingentem
 summam nominasset, dixisse "ego igitur, Croese, mitte aliquem cum

P I 166 *πειμον ἄνδρα σὺν Ὑστάσπῃ τούτῳ. σὸ δέ, Ὑστάσπῃ, περιελθὼν τοὺς φίλους λέγει αὐτοῖς ὅτι δέομαι χρυσίου πρὸς πρᾶξιν τινα, καὶ κέλευε αὐτὰς ὀφθαίαι ἂν ἕκαστος δύναται πορίσθαι μοι χρήματα, καὶ γράψαντας καὶ κατασημηγημένους δοῦναι τὰς ἐπιστολάς τῷ Κροίσῳ θεράποντι.” ταῦτα δὲ οὖα ἐντέλλετο τῷ Ὑστάσπῃ γράψας καὶ σημηγόμενος δέδωκεν αὐτῷ φέρειν πρὸς τοὺς φίλους. ἔγραψε δὲ πρὸς πάντας καὶ Ὑστάσπῃ ὡς φίλον αὐτοῦ δέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ περιῆλθε καὶ ἤνεγκεν ὁ Κροίσῳ θεράπων τὰς ἐπιστολάς,*
 B ὁ Ὑστάσπῃς εἶπεν. “ὦ Κύρε βασιλεῦ, καὶ ἐμοὶ ἦδη ὡς πλουσιώχρῳ· πάμπολλα γὰρ ἔχων πάρειμι δῶρα διὰ τὰ σὰ γράμματα.” 10
 καὶ ὁ Κύρος “εἰς μὲν τοῖνυν ὦ Κροῖσι” εἶπε “καὶ οὕτως ἡμῖν θησαυρός, τοὺς δ’ ἄλλους καταδεῶ, καὶ λόγισαι πόσα μοι ἐστὶν ἔτοιμα χρήματα ἢν τι δέωμαι χρῆσθαι.” λέγεται δὲ λογίζομενος ὁ Κροῖσος πολλαπλάσια εὐρεῖν ἢ ἔφη Κύρῳ ἂν εἶναι ἐν τοῖς θησαυροῖς εἰ συνέλεγεν, ἐπὶ τούτοις δὲ τὸν Κύρον εἶπεν “ὄρα, ὦ 15
 Κροῖσε, ὡς εἰσι καὶ ἐμοὶ θησαυροί;”

Δόξαν δὲ αὐτῷ εἰς τὰ τοῖς θεοῖς ἐξηρημένα τιμὴν ποιήσασθαι προπομπήν, καλέσας τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔχοντας Περσῶν τε καὶ
 C *τῶν ἄλλων, δίδωκεν αὐτοῖς στολὰς Μηδικὰς· καὶ τότε πρῶτον Πέρσαι Μηδικὴν στολὴν ἐνεδύσαντο. ἐπεὶ δὲ τοῖς κρατίστοις δίδωκε τὰς κρατίστας στολὰς, ἔξῆφτε καὶ ἄλλας Μηδικὰς στολὰς (παμπόλλας γὰρ παρεσκευάσατο οὕτε πορφυρίδων φειδόμενος οὕτε*

4 καὶ prius om A. 7 πάντας om A, spatio relicto. 11 εἰς
 post θησαυρός A. 13 δὴ] δὲ AW: Xenophon δὴ. 17 τὰ
 AW, om P. 23 κατασκευάσατο A: Xenophon παρεσκευάσατο.

Hystaspes. tu vero, Hystaspes, adito amicis meos, eisque dicite, mihi ad rem quandam conficiendam auro esse opus, ut quisque quam plurimum possit comparere, idque litteris inscribat atque obsignet, et epistolas Croesi ministro tradat." eadem quas mandarat, litteris inscripta omnia et obsignata Hystaspae tradidit, eumque ab omnibus ut amicam suam tractari iussit. cum circumissent, et Croesi minister epistolas attulisset, Hystaspes dixit "rex Cyre, me quoque nunc utere ut divite: nam propter commendationem tuam et ipso plurimis affectus sum muneribus." tum Cyrus "et hic" inquit, "Croeso, unus est ex thesauris nostris. tu vero caeteros contemplatus supputa quanta mihi pecunia sit, si fuerit opus." is vero longe maiorem summam reperuisse fertur quam in thesauris eum habiturum fuisse dixerat si collegisset; ac Cyrum dixisse "viden", Croeso, et mihi thesaurus esse?"

Cum autem in animo haberet ad pulvinaria deorum immortalium supplicatam ire, vocatis principibus Persarum et caeterorum, stolas Medicas inter eos distribuit, quas Persae tum primum induerant, stolis optimis inter optimos distributis, etiam alias Medicas stolas proferbat (plurimas enim paraverat neque purpurnis neque arphminis neque cary-

δρφνίων οὔτε φοινικίδων οὔτε καρκνίων ἱματίων), νείμας δ' ἐκάστῳ τῶν ἡγεμόνων μέρος αὐτῶν, ἐκέλευσε τοῦτοις τοὺς ὑπ' αὐ-
 τῶς κοσμεῖν. καὶ τις τῶν παρόντων ἐπήρατο αὐτόν "οὐδέ, ὦ
 Κύριε, πότε κοσμήσῃ;" ὁ δὲ "οὐ γὰρ νῦν" ἔφη "δοκῶ ὑμῖν αὐ-
 5 τῶς κοσμεῖσθαι, ἡμᾶς κοσμῶν; ἦν γὰρ δύναμαι τοὺς φίλους ποιεῖν
 εἶ, ὅποιον ἂν ἔχω στολήν ἐγὼ ἐν ταύτῃ καλῶς φανοῦμαι." ποιή-
 σασ δὲ τὴν προπομπὴν καὶ θύσας τοῖς θεοῖς μετὰ τῶν φίλων ἰδέ- D
 νει, οὓς μὲν μάλιστα εἴματα παρὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καθίσας,
 ὡς ἐπιβουλεντοτέρας ταύτης οὔσης ἢ τῆς δεξιᾶς, τοὺς δ' ἄλλους
 10 παρὰ τὴν δεξιάν. μετὰ δὲ γε τὸ δεῖννον τοὺς ἐθελουσίους αὐτῷ
 συμμαχῆσαντας ἀπέπεμψεν οἴκαδε, πλὴν τῶν βουλευθέντων παρ'
 αὐτῷ καταμείναι· τοῦτοις δὲ καὶ χώραν καὶ οἴκους ἔδωκε. τοῖς
 δ' ἀπιοῦσι καὶ στρατιώταις καὶ ἄρχουσι πολλὰ ἔδωκ' ἤσκατο. εἶτα
 καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις καὶ ἡγεμόσι διένειμεν ὅσα ἐκ Σάρ-
 15 δων ἔλαβε χρήματα, πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ. ὡς δὲ εἰλήφισαν
 τὰ δοθέντα, ἔλεγον περὶ τοῦ Κύρου "ἦ που αὐτός γε πολλὰ ἔχει,
 δεῖ καὶ ἡμῶν ἐκάστῳ τοσαῦτα δέδωκεν." οἱ δ' ἔλεγον "οὐχ ὁ Κύ-
 ρου τρόπος τοιοῦτος ὡς χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ διδοὺς μᾶλλον ἢ P I 167
 κτώμενος ἦδεται." αἰσθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Κίρρος συνέλεξε τοὺς
 20 φίλους καὶ τοὺς ἐπικαιρίους ἅπαντας καὶ εἶπεν "ἄπλουστάτου μοι
 δοκεῖ εἶναι ἦθος τὸ τὴν δύναμιν τὸν ἄρχοντα φανεράν ποιησάμε-
 νον ἐκ ταύτης ἀγωνίζεσθαι περὶ καλοκαγαθίας. καὶ γὰρ οὖν" ἔφη

1 δρφνίων A. καρκνίων AW. 6 ὅποιον ἔχω A.
 8 εἴματα] ἰσοῖα A. 9 ἐπιβουλεντοτέρας A; Xenophon εἶπεν.
 14 καὶ ἡγεμόσι om Xenophon. post ἡγεμόσι PW add πολλὰ,
 om A Xenophon.

ciis neque puniceis pannis parcent) et cuique ducum partem eorum
 tradebat, quibus et illi suos exornarent. rogatus autem a quodam
 quando ipse sese ornaturus esset, "nonne" inquit "vobis nunc ornatus
 esse videor, cum vos ornavi? nam ubi de amicis fuero bene meritus,
 qualibet in veste formosus ero." supplicatione absoluta et victimis im-
 molatis cum familiaribus cenatas est, amicis honoratissimis ad laevam
 collocatis, ut quae magis opportuna sit insidiis, caeteris ad dextram.
 a cena eos qui ultro in bellis secuti fuerant dimisit domum, praeter eos
 qui sponte manere vellent: isti vero et agros et aedes dedit, disceden-
 tibus tam militibus quam ducibus plurima donavit. deinde suis etiam
 militibus ac ducibus quascunque Sardibus ceperat pecunias pro cuiusque
 dignitate distribuit, qui ut ea acceperant, alii dixere, nimirum ipsum
 Cyrum habere plurima, qui tam multa largitus esset; alii, non id esse
 Cyri ingenium ut pecuniam faceret, qui dando quam accipiendo dele-
 ctetur magis, quibus Cyrus animadversis, amicis et reliquis idoneis ad-
 vocatis "apertissimum" inquit "ingenium mihi esse videtur, ut princeps co-
 piae suis palam expositis de laude bonitatis certet. et ego igitur, quid-

"βοδλομαι ὑμῖν ἕσα μὲν οἶόν τε ἐστὶ τῶν ἐμοὶ ὄντων ἰδεῖν
δειξαι, ἕσα δὲ μὴ-οἶόν τε ἰδεῖν, διηγήσασθαι." ταῦτα εἰ-
πόν τὰ μὲν ἰδείντο πολλὰ καὶ καλὰ χρήματα, τὰ δὲ κείμενα ὡς
μὴ ῥῆδιον εἶναι ἰδεῖν διηγήσατο. καὶ εἶπεν "ὦ ἄνδρες, ταῦτα
οὐδὲν μᾶλλον ἐμὰ δέον ἠγείσθαι ἢ καὶ ὑμᾶτερα· ἐγὼ γὰρ ταῦτα 5
ἀθροίσω ὅπως ἔγω τῷ καλόν τι ὑμῶν ποιούντι δίδόναι, καὶ ὅπως,
B ἢν τις ὑμῶν τινὸς δέηται, λάβη πρὸς με ἰών."

26. "Οτι δὲ τὰ ἐν Βαβυλωνίῳ εὖ κατεστήσαιο, εἰς Πέρσας
ἀπελθεῖν ἠτοιμάζετο. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται κατὰ τὴν Μη-
δικήν, τρέπεται ὁ Κῦρος πρὸς Κνωξίωρην, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν 10
εἶπεν ὅτι εἶκας αὐτῷ ἐν Βαβυλωνίῳ ἐξηρημένος εἶη, καὶ δῶρα παρ-
σχον αὐτῷ πολλὰ καὶ καλά. ὁ δὲ Κνωξίωρης προσέειπεν αὐτῷ
I 120 τὴν θυγατέρα στέφανόν τε χρυσοῦν καὶ ψέλλια φέρουσαν καὶ στρε-
πτὸν καὶ στολὴν Μηδικὴν κυλλίστην. καὶ ἡ μὲν καὶς ἐστεφάνου
τὸν Κῦρον, ὁ δὲ Κνωξίωρης "δίδωμι σοι" ἔφη, "ὦ Κῦρε, καὶ αὐ- 15
C τὴν ταύτην γυναῖκα, θυγατέρα οὖσαν ἐμῇ, ἐπιδίδωμι δὲ αὐτῇ
καὶ φερὴν Μηδικὴν πᾶσαν· οὐδὲ γὰρ ἔστι μοι ἄρρη καὶς γνήσιος."
ὁ δὲ Κῦρος "τὸ μὲν γένος, ὦ Κνωξίωρην, ἐπαυῶ" εἶπε, "καὶ τὴν
καῖδα καὶ τὰ δῶρα, βοδλομαι δὲ σὺν γνώμῃ τοῦ πατρός τε καὶ
τῆς μητρὸς γῆμαι αὐτήν." καὶ ταῦτα εἰπὼν εἰς Πέρσας ἐπορεύετο. 20
ἐν δὲ τοῖς Περσῶν ὄρεσι ἐλθὼν τὸ μὲν στρατεύμα ἐκεῖ κατέλειπεν,
αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς φίλοις τὴν πόλιν εἰσῆμι, ἱερεῖα ἄγων κύσι Πέρ-
4 εἶναι om A. 11 ἐξηρημένος εἶη codex Colberteus et Xeno-
phon, ἐξήρηται PW. 16 ἀβτῆ] αὐτήν A. 17 ἄρησ
Xenophon. 19 τὰ om A.

Fontes. Cap. 26. Xenophonis de Cyri disciplinae 8 5 — 8.
paucā in extremo capite addita.

quid meorum opum est quod monstrari possit, ostendam; quae ostendi
nequeunt, enarrabo." his dictis res multas et praeclaras deprompsit;
quae vero reposita erant nec proferri facile poterant, recensuit. et
"haec" inquit, "viri, non tam mea sunt existimanda quam etiam vestra.
nam ea colligo ut, qui honeste se erga nos gesserit, eum remunerari
queam, et si cui vestrum quid opus fuerit, a me uti petat."

25. Robus Babylone compositis reditum in Persiam parat. in
Mediam progressus se ad Cyaxarem convertit, eoque salutato et multis
egregiis muneribus affecto, ait domum etiam illi Babylone assignatam
esse. Cyaxares filiam ad eum mittit cum aurea corona, armillis, torques
et veste Medica pulcherrima. illa Cyrum coronat: rex vero "hanc" in-
quit, "Cyro, filiam meam uxorem tibi do, et totam Mediam doti dico:
neque enim mihi sunt mares liberi germani." ad haec Cyrus, et genus
se laudare et puellam et munera, sed eam de sententia patris et matris
ducturum esse. his dictis in Persiam contendit, relictoque in finibus
exercitu ipse cum amicis urbem ingreditur, victimas adducens quae et
ad sacrificandam et ad convivendam Persis omnibus satis essent: paren-

σαις ἰκανὰ θύειν καὶ ἰστιάσθαι. δῶρα δὲ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἔφερεν ὅσα εἰκὸς ἦν καὶ τοῖς φίλοις, ὅσα δ' ἔπρεπεν ἀρχαῖς καὶ γερατέροις· ἴδωκε δὲ καὶ πᾶσι Πέρσαις, ἀλλὰ μὴν καὶ Περσῶσι. D καὶ χρόνον τινα τοῖς τεκοῦσι συνδιατρέψας ἀπήει. καὶ γενόμενος Ἐν Μήδοις, συνδόξαν τῷ πατρὶ, γαμῆ τῆν Κνωζέρου θυγατέρα· γῆμας δ' εὐδῶδες ἔχων αὐτὴν ἀνεξέλογον.

- Ὡς δ' ἦεν εἰς Βαβυλῶνα, σατραπίας ἐπὶ τὰ κατεστραμμένα ἐπεμπεν Ἰθνη, εἰς Ἀραβίαν δηλαδὴ καὶ Καππαδοκίαν, εἰς Φρυγίαν τε τὴν μεγάλην, εἰς Λυκίαν τε καὶ Ἰωνίαν, εἰς Καρίαν, εἰς 10 Φρυγίαν τὴν παρ' Ἑλλάσποντον καὶ Αἰολίδα. Κίλιξι δὲ καὶ Κυπρίοις καὶ Παφλαγόσιν οὐκ ἐπεμψε σατραπίας, ὅτι ἐκόντες ἐδόκουν αὐτῷ συστρατεύεσθαι· δασμοὺς μόντοι καὶ οὗτοι ἀπέφερον. Ἐνα δὲ, μεγάλῃς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς οὐδης, ταχέως καὶ πόρ- P I 168 ρωθὲν οἱ κομίζοντο ἀγγαλίαι, ἐσκέψατο πόσῃ ἂν ὁδῶν ἔπρεπε Ἐλαυνόμενος ἀνόη, καὶ ἰππῶνας τοσοῦτον ἀλλήλων δέχοντος ἐποίησθε, καὶ ἵππους κατέστησεν ἐν αὐτοῖς καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπιμελομένους, καὶ ἄνδρα ἐφ' ἐκάστῳ ἔταξε τὸν ἐπιτήδειον παραδέχεσθαι τὰ φερόμενα γράμματα καὶ παραδίδόναι, καὶ παραλαμβάνειν τοὺς ἀπειρηκότας ἵππους καὶ ἄλλους πέμπειν νεαλίαις.
- 20 Ἦδη δὲ παρελθόντος ἐναντιοῦ στρατίαν ἐποίησθε, ἐν ᾗ λέγεται καταστρέψασθαι πάντα τὰ Ἰθνη ὅσα Συρίαν εἰσβάτηι οἰκεῖ· μέχρις ἱερουδρᾶς θαλάσσης. μετὰ δὲ ταῦτα στρατιῶν ἐπ' Ἀθην-

1 δὲ] εὐ A. 9 Λυκίαν et, quod rectius, Λυκίαν Xenophontis codices. 12 ἐκίρημον A. 17 ἔταξεν ἐπιτήδειον A.

libus atque amicis munera affert qualia par erat, et magistratibus ac senioribus qualia decebant, nec non Persis omnibus, viris pariter ac feminis. aliquamdiu apud parentes commoratus in Mediam revertitur, probatoque a patre coniugio Cyaxaris filiam ducit: celebratis nuptiis statim cum ea Babylonem proficiscitur.

Inde satrapas ad gentes subactas mittit, ut in Arabiam, Cappadociam, Phrygiam maiorem, Lyciam, Ioniam, Cariam, Phrygiam Hellespontiacam et Aeoliam. ad Cilices vero, Cyprios et Paphlagonas satrapas non misit, eo quod ultro se ad illum contulisse videbantur: nihilominus tamen et hi tributa pensabant. ut autem in tanta imperii amplitudine nuntii celeriter ad se perferrentur, consideravit quantum itineris equus uno die cursu conficere posset, ac tanto intervallo distincta diversoria struxit, equis et equisonibus in his collocatis, quorum cuique praefecit virum idoneum ad recipiendas et tradendas litteras, qui et acciperet fatigatos equos et alios mitteret integros.

Anno iam elapso expeditionem suscepit, in qua omnes gentes quae ab ingressu Syriae usque ad mare rubrum incolunt subegisse fer-

Β πτον και καταστρέφεται και αὐτή· ὡς ἐντεῦθεν ὄρριεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν πρὸς ἑα μὲν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, πρὸς ἄρκτον δὲ τὸν πόντον τὸν Ἐξέεινον, πρὸς δ' ἰσπέραν Κύπρον και Αἴγυπτον, τὴν δ' Αἰθιοπίαν πρὸς μεσημβρίαν. αὐτὸς δ' ἐν μέσῳ ταύτων πεποιημένος τὴν διαίταν, ἐν Βαβυλώνι μὲν μῆνας διήγειν ἐκτὰ τὸν 6 χρόνον δὴ τὸν χειμέριον (ἄλεινὴ γὰρ αὐτὴ ἡ γῆρα), τρεῖς δὲ μῆνας τοὺς ἀμφὶ τὸ ἔαρ ἐν Σούσοις, ἐν δ' Ἐκβατάνοις δύο διήγει μῆνας τὴν τοῦ θέρους ἀκμήν.

Οὕτω δὲ ζῆσας ὁ Κύρος και μύλα προεβύτης γενόμενος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας τὸ ἔθρομον, πάλαι τῶν τοκίων τετελευτη- 10 κόντων αὐτῷ. και κοιμωμένῳ κατὰ τὰ βασίλεια ἔδοξεν αὐτῷ και C ὄναρ τις προσελθεῖν κρείττων ἢ κατὰ ἀνδρακον, λέγων "σοσκειν- αἶσον ὦ Κύρε· ἤδη γὰρ σε μεταπέμπονται οἱ θεοί." ἐκ τούτου δ' εἶκαζεν ὅτι παρήη τοῦ βίον ἢ τελευτή, και τριταῖος τοὺς παῖ- 15 δας ἐκάλεσε (συνείποντο γὰρ αὐτῷ) και τοὺς φίλους και τὰς Περ- 15 σῶν ἀρχάς, και εἶπεν "ἐμοὶ μὲν τοῦ βίον τὸ τέλος ἤδη πάρεστι, διὲ δὲ σαφηνίσαι περὶ τῆς βασιλείας τίνα ἔσται μετ' ἐμέ, ἵνα μὴ πράγματα ὑμῖν παράσχη γενομένη ἀμφιλογος. σὺ μὲν οὖν, ὦ Καμβύση, προεβύτερος ὢν τὴν βασιλείαν ἔχε, θεῶν δαδόντων 20 κάμοσ· σοὶ δὲ, ὦ Ταννοξάρη, εἶναι σατράπη δίδωμι Μήδων τε 20 D και Ἀρμενίων και Καδουσίαν." ταῦτα τοῖς παισὶν ἐντειλάμενος και παραινήσας πολλά, και προσειπὼν τοὺς παρόντας και πάντας δεξιωσάμενος, σννεκαλόφατο και οὕτως ἐξέλιπεν. ἐπεὶ δ' ἐκεί-

1 ἀδελφῶ A Xenophon, ἀποῦ PW.
A, Mo: PW. 20 σοί] σὺ A.

12 κρείττων A. 16 ἐμοὶ
τνανοξάρη codex Colbertous.

tur; deinde Aegyptum etiam; ut eius imperium versus orientem rubro mari, versus septentrionem Ponto Euxine, ab occasu Cypro et Aegypto, versus meridiem Aethiopia terminaretur. ipse in medio constitutus septenos menses hiberno tempore ob regionis teporem Babylone degit, ternos menses vernos Susis, Ecbatanis binos aestivo tempore.

Vita igitur sic acta senex admodum in Persiam septimum venit, parentibus iam olim defunctis. ibi in regia dormienti visus est in somniis apparere vir quidam humana conditione maior, qui diceret "para te Cyre: nam dii te nunc arcessunt." unde concidebat sibi vitae finem instare: ac tertio die post, filiis (nam eum comitatis fuerant), amicis et Persarum magistratibus arcessitis "μήλι" inquit "iam vitae finis instat. est autem declarandum cui relinquam imperium, ne controversias de eo ortae vobis negotiam facessant. tu igitur, Cambyse, qui natus maior es, regnum teneto, quod tibi et a diis et a me tribuitur: tu vero, Tannoziare, satrapam constituto Medorum, Armeniorum et Cadusiorum." haec ubi filiis mandarata multaue praeceperat, affatus eos qui aderam, ac dextra porrecta omnibus, contacta facie exspiravit. eo defuncto sta-

νος ἀπῆμι, εὐθὺς οἱ παῖδες αὐτοῦ ἰστασίαζον, πόλις δὲ καὶ ἔθνη ἀφίσταντο, πάντα δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐγράφετο.

Ταῦτα μὲν οὖν τῷ Ξενοφῶντι περὶ Κύρου ἱστῶρηται· ὁ δ' W I 121
 Ἀλικαρνασεὺς Ἡρόδοτος ἄλλω περὶ τῆς Κύρου φησὶν ἀναγωγῆς τε
 6 καὶ τελευτῆς καὶ τῆς λοιπῆς βιοτῆς, ἃ μακρὸν ἦν εἶη διηγεῖσθαι.
 ἔμοι δ' ἐπιτομὴν ἱστορίας πεποιμένῳ οὐκ ἐπέοικε τὴν πραγμα-
 τείαν θείσθαι πολύστιχον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τὰ πιθανώτερα ἔγραψα,
 8 ὅτῳ δ' εἰδέναι βούλημα καὶ ἄνερ Ἡρόδοτος περὶ αὐτοῦ συντερά- P I 169
 ψατο, τὴν ἐκείνου μεταχειρισάμενος βιβλίον εὐρήσει ταῦτα κατὰ
 10 τὸν πρῶτον λόγον ᾧ τὴν πρώτην τῶν Μουσῶν ἐπέγραψε, τὴν
 Κλειώ.

LIBER QUARTUS.

1. Κύρος μὲν οὖν οὕτω τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν κατα-
 λελυκε. τῷ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἑβδομηκοστῷ
 ἔντι ἔξῃτου Ἑβραῖοι εἰς Βαβυλῶνα ἐξ Ἱερουσαλὴμ μετηνέχθησαν,
 16 ἐπέτρεψε τοῖς ἐν Βαβυλῶνι οὖσι Ἰουδαίοις ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσό-
 λυμα καὶ ἀνοικοδομηῆσαι τὴν τε πόλιν καὶ τὸν ναόν, ὡς ὁ προφή- B
 τῆς Ἱερειμίας προανεφάνησε, καὶ πρὸ ἐκείνου ὁ Ἡσαΐας προείρη-
 κεν. ὁ μὲν γὰρ ἦν ὅτε ἡ πόλις ἤλω καὶ ὁ ναὸς κατεσκάφη, ὁ δ'

2 πάντα] καὶ πάντα A. 3 οὖν om A. 7 θείσθαι om A.
 ἔγραψεν A. 10 post ἐπέτρεψε PW add τῇ βίβλῳ, om A.

Fontes. Cap. 1. Iosephi Ant. 11 1 et 2. Herodoti 3 30 et 61—66.

tim filii seditionem moverunt, urbes ac provincias defecerunt, et in pe-
 ius ruebant omnia.

Atque haec a Xenophonte de Cyro prodita sunt: sed Herodotus
 Halicarnassenseus alia de Cyri educatione, obitu totaque vita narrat, quae
 recensere prolixum fuerit. mihi vero compendium historiarum scribenti
 non convenit verbosum opus contexere, sed satis est ea consecrari quae
 probabiliora videntur. cui vero etiam Herodoti de illo narrationes evol-
 vere libet, is haec libro primo, cui Clius Musae primae titulum indidit,
 inveniet.

1. Cyrus igitur Assyriorum regnum sic everit, et primo sui
 imperii anno, a captivitate Hebraicae gentis septuagesimo, Iudaeis qui
 Babylone debebant redire Hierosolyma urbemque et templum instaurare
 permisit, id quod propheta Hieremias praedixerat et ante illum Esaias.
 nam ille tum vixit cum urbs caperetur, hic ante captivitatem urbis et

Ἡσαίας ἔτισιν ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα πρότερον ἦν ἡ τὴν πόλιν ἀλῶναι καὶ κατασκαφῆναι τὸ ἱερόν. οὐ μόνον δ' ἐφῆκε τοῖς ἀρχμαλώτοις τὴν ἐπάνοδοσιν καὶ τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἔξανόστισιν, ἀλλὰ καὶ τὰ σκεύη τὰ τοῦ ναοῦ, ἃ Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισαι, συνέπεμψε, παραδοὺς ταῦτα φέρειν Μιθριδάτη τῷ αὐτοῦ γαζοφύλακι καὶ τῷ Ζοροβάβελ. ἐπίστευε δὲ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ σατράπαις συναίρεσθαι αὐτοῖς ἐπὶ τῇ τῶν ἔργων οἰκοδομῇ, καὶ τὴν δαπάνην αὐτοὺς χρηγεῖν πῦσαν ἐκ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ταῦτα τοῦ Κύρου θεσπίσαντος ἐξώρησαν οἱ τῶν δύο φυλῶν ἄρχοντες τῆς τε τοῦ Ἰούδα καὶ τῆς Βενιαμίνιδος, οἳ τε Λευῖται καὶ οἱ ἱερεῖς· πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Βαβυλῶνι κατέμειναν, τὰς κτήσεις καταλιπεῖν οὐχ αἰρούμενοι. παραγενομένοις δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα οἱ τοῦ Κύρου πάντες συνήρουν αὐτοῖς εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ συνέπραττον. ἦσαν δ' οἱ ἐπιπελθόντες μυριάδες τεσσαρεσὶς δισχίλιοι τε καὶ ἑξακόσιοι.

Ἦδη δὲ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως σπειδόντων καὶ τοῦ ναοῦ, τὰ πέραξ ἴδθη; καὶ μάλιστα τὸ Χουθαίων, οὗς Σαλμανασάρ μετέκισεν εἰς Σαμύρειαν ὅτι τοὺς Ἰσραηλίτας ἐξημαλώτισε, φθονοῦντες, τοὺς σατράπαις ἐδεξώσαντο πρότερον μὴ ἐπαρήγειν τοῖς Ἰουδαίοις εἰς τὴν οἰκοδομὴν. εἴτα τοῦ Κύρου τὴν ζωὴν καταλύσαντος, Καμβύσου δὲ τοῦ παιδὸς ἐκίνον τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου, γράφουσι τῷ Καμβύσῃ διαβύλλοντες τοὺς Ἑβραίων ὡς ἴδους ἀποστατικόν τε καὶ ἀνυπότακτον, καὶ "εἰ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐκτελέσουσι" λέγοντες "οὔτε φόρους δώσουσιν οὐδ' "

11 of alterum om A. 13 συνήρουν A. 15 pro ἑξακόσιοι Iosephus τετρακόσιοι καὶ ἑξήκοντα δύο. 17 χουθαίων A.

templii eversionem annis centum quadraginta. neque vero haec duntaxat conposuit, sed et sacra vasa a Nabuchodonosore Babylonem translata per Mithridatem quaestorem suum et Zorobabelem una remisit, et Syriacis satrapis mandavit ut eis ad aedificationem adiumento essent et omnes sumptus de regia pecunia suppeditarent. his a Cyro constitutis, duarum tribuum Iudaicae et Beniamiticae principes, Levitae et sacerdotes Hierosolyma contenderunt: multi etiam Babylone manere quam suas possessiones relinquere maluerunt. quo cum pervenissent, Cyri satrapae omnes ad aedificationem eis (suare autem quadraginta duo milia et sexcenta) adiumento fuerunt.

Jam in urbis et templi instaurationem intentis finitimae gentes, Chuthae praesertim, quos Salmanasar captis Israelitis Samaritanos traduxerat, invidentes, satrapas in primis sibi conciliant ne aedificationem promoverent. deinde Cyro defuncto apud Cambysen filium et successorem eius Hebraeos ut gentem perfidam et rebellem per litteras criminantur. quod si urbem et templum perfecerint, aequae tributa pensuros neque

ἄπακούσονται." ταῦτα καὶ πλείω τοιαῦτα γράψαντες ἔπεισαν αὐτὸν κωλύσαι τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἀνοικοδόμησιν· καὶ ἐπισχέθη τὰ ἔργα μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Δαρτείου τοῦ Ὑστάσπου ἐν' ἔτη ἐννέα. Καμβύσης γὰρ ἐπὶ τὰ βασιλείουτος ἔτη, καὶ καταστρεψάμενος ἐν τούτοις τῆς Αἴγυπτον, ὑποστρέψας ἐν Δαμοσκῶ ἐτελεύτησε, τῶν μάγων τῆς βασιλείας ἐγκρατῶν γενομένων. καλὸν δὲ καὶ τὴν περὶ τούτων διήγησιν ποιῆσασθαι ἐν ἐπιτομῇ.

Τῷ Καμβύσῃ ἦν ἀδελφός, κατὰ μὲν τὸν Ξινοφῶντα Τα- P I 170
 10 νοξάρης, κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον Σμέρδης ὀνομαζόμενος. ἔδοξεν οὖν ἐν Αἰγύπτῳ τῷ Καμβύσῃ τυγχάνοντι καθ' ἑπινους τις ἐπιστάς λέγειν ὡς ἐς τὸν βασιλικὸν καθίσας θρόνον ὁ Σμέρδης τῇ κεφαλῇ τοῦ πόλου προσψάσσει. δεισας οὖν περὶ τῆς βασιλείας, τὸν Πρηξάσπην ἀδικία πέμπει ἐς Σοῦσα, κτενούντα λάθρα τὸν
 15 ἀδελφόν. καὶ ὁ μὲν οὕτω διέφθαρτο, ὁ δὲ Καμβύσης τὸ χρεῶν οὐκ ἐξέφυγε. δύο γὰρ ἦσαν ἀδελφοὶ Μῆδοι, μάγοι κεκλημένοι, ὃν τῷ μὲν Κατιζίδης τῷ δὲ Σμέρδης ἦν τὰ ὄνματα. ὁ δὲ W I 122
 Σμέρδης οὐ τοῦ ὄνματος ἰκοιῶναι μόνον Σμέρδῃ τῷ Κύρου παιδί, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἴδους. τούτων τὸν ἕτερον φροντιστὴν τῶν B
 20 ἑαυτοῦ πραγμάτων ὁ Καμβύσης ἐκέκτητο. χρονίζοντος δ' ἐν Αἰγύπτῳ αὐτοῦ, γινῶς τὸν φόνον τοῦ Σμέρδου τοῦ τοῦ Κύρου

2 ἀνοικοδόμησιν A, ἀναδόρησιν PW: Iosephus ἀνοικοδομεῖν. 4 ἐπὶ] Iosephus ἔξ. in fine capituli ex Herodoto ἔτη ἐπὶ ἐπὶ πέντε μηνί. 7 τῶν — 8 ἐπιτομῇ] τὰ περὶ τούτων ἐν ἐπιτομῇ διηγήσασθαι A. 10 Σμέρδης Herodotus. 14 ἀδικία πέμπει A, παραστῆνα παραπέμπει PW. 16 Δύο PW. 17 Πρηξείδης Herodotus. 18 τῷ τοῦ κύρου A. 19 post εἴδους PW add αὐτοῦ, om A. 20 ὁ om A.

dicto audientes futuros. his et pluribus aliis scriptis ei persuaserunt ut urbis et templi instauracionem prohiberet. ita opus impeditum est neque ad secundum annum Dardi regis, filii Hystaspis, per annos novem. nam Cambyses cum septem regnasset annos et Aegyptum subegisset, inde reversus Damasci obiit, regno a magis occupato. de quibus et hic breviter est dicendum.

Cambyses fratrem habuit, quem Xenophon Tanaoxarem, Herodotus Smerden appellat. visus igitur est in somnis Cambysi in Aegypto agenti quidam dicere, Smerden regio throno occupato capite caelos attingere. regno igitur metuens Prexaspem Suae mittit qui fratrem clanculum perimeret. et ille quidem ita periit, sed Cambyses sati vium non effugit. fuerunt enim duo fratres Medi, quorum alter Catizithes alter Smerdes vocabatur, professione magi. ac Smerdes non tantum nomen sed formam etiam cum Smerde Cyri filio communem habebat. alterum Cambyses suarum rerum curatorem delegerat. dum igitur rex in Aegypto moratur, Catizithes caedo Smerdis, quam pauci norant, cogita, regnum Zonaras Annales.

παιδός ὁ Κατιζίδης, καὶ ὡς ὀλίγοις ὁ ἐκείνου θάνατος ἔγνωται,
 ἐπιθρόνισται τῇ βασιλείᾳ Ἰσπέπασο· καὶ τὸν ἀδελφὸν ὁμωνυμοῦντα
 τῷ Σμέρδῃ καὶ πολλὴν πρὸς ἐκεῖνον ἐμφέριον ἔχοντα εἰς τὸν
 θρόνον ἐκώδισαι τὸν βασιλεῖον, οὐχ ὡς οὐκ αἰεὶ ὀμναιμόνα ἀλλ' ὡς
 τοῦ Κόρου υἱὸν καὶ τοῦ Καμβύσου ὁμόγειον· καὶ κήρυκας δι- 5
 πέμψει πανταχοῦ βασιλεῖα τὸν Κόρου Σμέρδην ἀγγέλλοντας. μα-
 θῶν οὖν ταῦτα καὶ ὁ Καμβύσης τὸν Πηρξάσπην ἀνέκρινεν ὡς μὴ
 C πληρώσαντά οἱ τὸ κελευσθέν. ὁ δὲ διεβεβαίωτο μὴ τὸν ἀδελφὸν
 ἐπαναστῆναι αὐτῷ. "ἐκεῖνον γὰρ ἰγῶ" ἔλεγεν, "ὡς οὐ ἐντεταλω,
 ἔκτατόν τε καὶ ἔθναμα." συλληφθῆναι τοῖνον κελύει Καμβύσης 10
 τὸν ἐν τῷ στρατῷ κηρύσσοντα τὸν τοῦ Κόρου Σμέρδην βασιλεῦ-
 σαι Περσῶν. καὶ συλληφθεὶς ἠρωτᾷτο εἰ αὐτὸς τὸν Σμέρδην
 ἐώρακε, καὶ εἰ ἐκεῖνος αὐτῷ ἐντεταλωτο λέγειν ἄπειρ φησὶν· ὁ δὲ
 μὴ θεάσασθαι τὸν Σμέρδην ἀνταπεκρίνατο, παρὰ δὲ τοῦ μάχου
 τοῦ τῶν βασιλείων ἐπιτροπιέοντος ταῦτα λέγειν ἐπιταχθῆναι. 15
 γνοὺς οὖν ἐντεῦθεν ὁ Καμβύσης τὸ ἀληθές, ἐθρήνησε μὲν ὡς
 μάτην κτείνας τὸν ἀδελφόν, ὤρμησε δ' αὐτίκα κατὰ τῶν μάχων
 D στρατεύεσθαι. ἀναδρώσκοντι δὲ οἱ ἐπὶ τὸν ἵππον τοῦ κουλιτοῦ
 τοῦ ξίφους ὁ μύκης ἔξεπαισε, καὶ γυμνωθέν τὸ ξίφος παῖσι αὐτοῦ
 τὸν μηρὸν κυριῶς. ἤρειτο οὖν ὅπως ἡ πόλις καλοῖτο, καὶ μα- 20
 θῶν ὡς Ἐκβατάνα, εἶπεν ὡς "ἐνταῦθά μοι πέπρωται τελευτᾶν."
 ἐπέχρηστο γὰρ αὐτῷ ἐν Ἐκβατάνοις μέλλειν θανεῖν· καὶ ὁ μὲν
 παρὰ τοῖς ἐν Μηθίᾳ Ἐκβατάνοις ἰδοῦσι πρῶτην τὸ τέλος αὐτὸν
 καταλήψεσθαι, ὁ δὲ χρησμὸς οὐκ ἐκείνα ἰδέσθαι ἀλλὰ τὰ ἐν Συ-
 ρίᾳ Ἐκβατάνα. 25

22 ἐπέχρηστο Α.

invadere destinat; idque fratri, qui Smerdi et nomine et lineamentis
 corporis persimilis esset, tradit, non ut fratri suo sed ut Cyri filio,
 fratri Cambysis; et praecoones passim dimittit qui Smerden Cyri filium
 regem proclamant, ea re cognita Cambyses Prexaspem incusatus ut man-
 data non executum, qui cum affirmaret, fratrem, quem ipse et occi-
 disset et sepelisset, ei non movere seditionem, praeconem, qui Smerden
 Cyri filium regem in exercitu proclamabat, comprehensum rogat num
 ipse Smerden viderit et nam de illius mandato ista proclamaret. respon-
 det homo se Smerden non vidiisse, sed iussu magi regiae magistris ea
 proclamare. Cambyses igitur veritate inde cognita fratrem a se temere
 occisum laet et bellam inferre magis parat, sed dum in equum insilit,
 de vagina gladii fungus decidit, et nudato gladio letaliter in femore
 vulneratur. illius loci nomen sciocitantium cum Ecbatana dici responsum
 esset, ibi fatale sibi esse mori dixit, acceperat enim oraculum se Ecba-
 tanis moriturum; et hactenus putarat se Ecbatanis Medicis obiturum,
 cum oraculum de Ecbatanis Syriae iocatum esset.

Ὁ μὲν οὖν μεθ' ἡμέρας τινὰς τελευταῖα ἄπαις, βασιλεύσας ἐπ' ἔτη ἑπτὰ ἐπὶ πάντε μῆσιν, (2) ὁ δὲ μάγος τοῦ Καμβύσου θανόντος ἀδελφῆς ἐβασίλευσεν, ἑαυτῷ τὸν τοῦ Κύρου Σμέρδην ἐπιγραφόμενος. καὶ πλείυς εἰς πᾶν ἔθνος ὧν ἤρχεν, ἀπέλειαν παρ' αὐτὸν ἐπ' ἔτη τρία ἐκήρυξεν. ἤδη δὲ μῆνας ἄρξας ἑπτὰ, ὅστις ἦν ἐγνώσθη. ἐγνώσθη δ' οὕτως. Ὅτανις ἦν γένει καὶ πλούτῳ Περσῶν τοῖς πρώτοις ἐνάμιλλος. τούτου θυγατέρα Καμβύσης ἔσχεν, ἣ Φαιδουμή ἐκέκλητο. ταύτη καὶ ὁ μάγος ἐκέρχρητο ὡσεὶ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἕς ἔθριν εἰς τὰ βασίλεια. πλείυς οὖν ὁ πατήρ 10 ἠρώτα αὐτὴν λάθρα εἰ τῷ Κύρῳ Σμέρδῃ εἰδ' ἔτερον τι συνένοσάσοιτο. ἢ δὲ μήτ' ἰδέσθαι τὸν Κύρον Σμέρδην ἀνταπεκρίναιτο, μήτ' εἰδέναι ὅτις συγκοιτάσοιτο. ὁ δὲ καὶ πάλιν στέλλει παρ' αὐτὴν, κωδυνθεὶν αὐτῇ ἐπιτελλόμενος, εἰ δεήσειεν, ἵνα πληρώσῃ πατρικὴν ἐπιτολήν, καὶ ὑποτιθεῖς, ὅπηνίκα συγκοιμήσῃ τῷ βασι- 15 λεῖ καὶ ὑπνώττοντα αὐτὸν γυνῆ, ψαῖσαι τῶν ὕτων αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν ἔχοντα ὡτα γνοῖη, εἰδέναι ὡς τῷ Κύρῳ Σμέρδῃ συγγίναται, εἰ δὲ μὴ ἔχοι, τὸν μάγον Σμέρδην αὐτὸν νομίζειν. πείθεται τῷ πατρὶ ἣ Φαιδουμή, καὶ γνοῦσα τὸν αὐτῇ συγγινόμενον ὡτα μὴ ἔχοντα, ἐσήμεναι τῷ πατρὶ. οὐκ εἶχε δ' ὡτα οὗτις ὁ Κύρος ποτε 20 ταῦτα δι' ἀμάχημά τι ἀπέτιμεν. ὁ δὲ Ὅτανις Ἀσπαθίην καὶ Γωβρόην προτιόουσι τῶν Περσῶν καὶ αὐτῷ φιλομνησίῃ κοινοῦται

3 βασιλευσεν A. 8 Φαιδία vel Φαιδύη Herodotus. 10 λά-
θρα αὐτὴν A. τῷ τοῦ κύρου A. 17 δὲ em A. 19 ταῦτα
παρ' A. 20 ἀσπαθίη A: Wolfii codices ἀσπαθίη. p. 308
v. 4 ad Ἀσπαθίης nihil notatum ex A.

Fontes. Cap. 2. Herodoti 3 67 — 79.

Ita post aliquot dies moritur Cambyses orbis liberis, cum annos septem et quinque menses regnasset: (2) magus autem eo mortuo securus tenebat imperium, usurpans Smerdis Cyri filii nomen: et missis in omnes provincias legatis, triennii immunitatem proclamavit. cum autem iam menses septem regnasset, hoc modo est agnitus. Otanes nobilitate et opibus Persarum principum nullo inferior filiam habebat Phaedymiam Cambysi nuptam. eadem magus, ut et caeteris regibus concubinis, utebatur. ab ea pater clam per interruantium quaerit sum cum Smerde Cyri filio concubavit. illa respondet se nec vidisse Cyri Smerdem neque scire quis sit is cum quo dormiat. pater demum ad eam mittit, ut suum mandatum vel cum periculo exsequatur si sit opus; ac monet ut, quando cum rege dormiat, eius dormientis aures contrectet. nam si habeat aures, sciendam eam cum Smerde Cyri filio concubare; sin minus, magum Smerdem existimandum esse. paret Phaedymia patri, eumque carere auribus, qui rem secum haberet, patri significat. praecideret autem ei Cyrus aures ob delictam quoddam. Otanes aegamum Miod cum amicis Aspethio et Gobrya Persarum principibus communicat: qui cum idem

δὴ τὸ ἀπόρητον. οἱ δὲ καὶ πρώην ἐν ὑποψίᾳ ὄντες τοῦ πράγμα-
 C τος, εὐθὺς τοὺς λόγους ἐδέξαντο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ ἐπέ-
 ρους προσεταιρισθῆναι. καὶ Ὀτάνης μὲν ἐπάγεται Ἰνταφέρνην,
 Γωβρύας δὲ Μεγάβυζον, Ὑδάστην δὲ Ἀσπαθίνης· καὶ Δαρτίω
 W I 123 δὲ τῷ Ὑστιάσπου νιῷ ἄρτι πρὸς Σούσα ἐκ Περσίδος ἐλθόντι τὸ ἔ
 ἀπόρητον ἐκοινώσαντο. ὃ δὲ καὶ ἐδέξατο τὸν λόγον, καὶ πρὸς
 τὴν πράξιν αὐτίκα ὁρμᾶν συνεβούλευεν, ἥ τῆς παρουσίας ἡμέρας
 διακινήσας περιερχομένης αὐτὸς ἔλεγε γινέσθαι τῷ μάγῳ μηνστής
 τῆς ἐπιβουλῆς. ἐπεισθήσαν τῇ συμβουλῇ τοῦ Δαρτίου καὶ οἱ
 λοιποὶ, καὶ τοῦ ἔργου εἶχοντο. 10

Συνέβη δὲ τι καὶ ἕτερον ὃ ἐπισπειῖσαι αὐτοὺς ἠρέθισε τὴν
 ἐγχείρησιν. εἰδότες γὰρ οἱ μάγοι ὅτι Πηρξάσπης ἐχειροῦργησε
 D τὸν Σμέρδου φόνον τοῦ Κύρου παιδός, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν
 αἰτίᾳ τοῖς Πέρσαις ἔστιν, προσκαλεσάμενοι αὐτὸν φίλον τε ἐποι-
 οῦντο καὶ ὄρκους προκατελύμβανον καὶ λαμπραῖς ὑποσχέσεσι μὴ 15
 τι αὐτῶν ἐκφῆραι τὸ σόφισμα. καταθήμενον δ' ἐκείνου ποιή-
 σιν ταῦτα, προσεπήγον συγκαλέσειν τὸ πλῆθος ὑπὸ τὸ τεῖχος τῶν
 βασιλείων, αὐτὸν δ' ἐπὶ πόργον ἀναβάντα εἰς ἐπήμον πᾶσιν ἐκ-
 βοῆσαι, ὡς ὑπὸ Σμέρδου τοῦ Κύρου νίεος, σὺχ' ὑφ' ἑτέρου δὲ
 βασιλεύοντα· φέισασθαι γὰρ αὐτοῦ, καὶ μὴ κτεῖναι αὐτὸν ὡς ὁ 20
 Κυμβύσης αὐτῷ ἐνετίλατο. συνθεμένον δὲ καὶ ταῦτα ποιήσειν,
 συνῆκτο μὲν τὸ πλῆθος, Πηρξάσπης δὲ ἐπὶ τὸν πόργον ἀνῆει,
 P I 172 καὶ ἔλεξεν οὕτως Πέρσαις ἀγαθὰ παρὰ Κύρου γέγονασι, προ-

2 ἐταίρους A. 3 ἐπάγεται A. 4 Ὑδάστην A. 10 τοῦ
 om A. 13 τοῦ σμέρδου τὸν φόνον A. 18 ἔπεισαν A.
 22 τὸν om A.

prius essent suspicati, statim fidem habent. statuunt igitur alios quoque
 sibi adiungere: Otanes Intaphernem adsciscit, Gobryas Megabyzom,
 Aspathines Hydarnem: Darium quoque Hyataapis filium, qui recondit ex
 Perside Susa pervenerat, secreti participem faciunt. qui cum rem cupide
 audivisset, eius statim aggrendendae fit auctor: quod si vel illum diem
 ignavum elabi paterentur, se insidias mago indicatorum. consilio eius et
 caeteri assensu negotium capebant.

Sed et alia conatus matrandi causa inciderat. cum enim scirent
 magi Prexaspem Smerdis Cyri filii perpetrasse caedem atque ob id fa-
 cilius male audire a Persis, amicitia cum eo inita magnisque polliciti
 iureiurando hominem obstrinxerant ne cui commentum illud detegeret.
 quae cum ille promisisset, subiunxerunt se advocaturos populum ad
 moenia regiae: et, turri conscensa, proclamandum omnibus exaudientibus,
 Smerden Cyri filium et non alium esse regem: nam se illi pepercisse,
 nec occidisse ut Cambyes iussisset. cum et haec promisisset, convo-
 catur populus: Prexaspos turrim conscendit, beneficia a Cyro in Persas

σείθει δὲ ὡς τὸν ἐκείνου παῖδα τὸν Σμείρην αὐτὸς ἀνέλοι, τοῦ Καμβύσου βιάσαντος· τοὺς μάγους δὲ τὴν βασιλείαν ἔχειν ἐληροφόροι, καὶ ἐκηρᾶτο Πέρσας εἰ μὴ αὐτοὺς τίσαντο. ταῦτα εἰπὼν ἑαυτὸν κατεκρήμισε καὶ ἀπέθανεν.

- 5 Οἱ δὲ ἐπὶ τὰ ἄνδρες ἐν τῇ ἐδῶ τὰ κατὰ τὸν Πηρξάσπην μαθόντες ὤρμησαν εὐθὺς ἐπὶ τὰ βασιλεία καὶ ἐσηέσαν, παρὰ τῶν φυλάκων μὴ κωλυόμενοι· ἤδοοντο γὰρ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀνδρῶν. παρελθόντες δ' εἰς τὴν ἀλλήν ἐνέτυχον τοῖς ἀγγελιαφόροις εὐνοήχοις, οἱ σφῶς ἡρώτων ὅτου χρῆζοντες ἤκοιεν, ἐκώλυόν τε προσω-
 10 τέρω ἴεναι. οἱ δὲ τοὺς μὲν ἐκεῖ διεκρήσαντο, αὐτοὶ δὲ δρομαίως ἐσηέσαν. οἱ μάγοι δ' ὄντες ἐντός, καὶ τῶν εὐνοήκων γνόντες τὸν Θόρυβον, ἐτάρανον πρὸς ἄλλην, καὶ ὁ μὲν τὴν αἰχμὴν ὁ δὲ τὸ B τόξον μετεχειρίσαντο. καὶ θάτερος μὲν τῇ αἰχμῇ Ἀσπαθίην καίει κατὰ μηρὸν, τὸν δ' Ἰνταφέρνην κατ' ὄψιν, ὅθεν ἐκεῖνος ἐβλάβη
 15 τὸν ὀφθαλμὸν· τὰ τόξα δ' ἦν ἄπρακτα, χερσὶν ἐγγύθεν αὐτοῖς χρωμένοις. καὶ ὁ ταῦτα κατέχων εἰσέδω πρὸς Θάλυμον, συνεσπίπτουσι δ' αὐτῷ Γωβρούς τε καὶ Δαρείος. καὶ ὁ μὲν συνεπλάκη τῷ μάγῳ, Δαρείος δὲ ἀπορῶν διὰ σκότος καὶ δειδώς μὴ
 20 χάριν ἀργὸς ἵσταται· ὁ δ' εἶπε τὸ αἴτιον· καὶ δὲ "ἄθι τὸ ξίφος καὶ δι' ἄμφοῖν" ἔφησε. καὶ ὁ Δαρείος ὥσε τὸ ἐχειρίδιον, καὶ τοῦ μάγου ἐπέτοχε. κτείναντες οὖν καὶ τὸν ἕτερον οἱ λοιποὶ ἔτ- C μων τὰς κεφαλὰς καὶ ἄμφοῖν, καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς τραυματίας αὐτῶν διὰ τε τὰ τραύματα καὶ τὴν τῆς ἀκροπόλεως φυλακὴν κα-

1 ἀνέλη A. 6 [κί] περι A. 10 διεκρήσαντο A. 13 ἀσπαθίην A. 17 δαρείος τὰ καὶ γωβρούς A. 23 μὲν om A.

collata commemorat: filium eius Smerden se a Cambysa coactum occidisse, magos tenere imperium affirmat: Persas execratur si id facinus inultum sinant. his dictis se de turri praecipitavit ac mortuus est.

Septem igitur illi ea re audita statim ad regiam feruntur, non prohibentibus custodibus, dignitatem eorum reveritis. progressi in aulam in eunuchos qui nuntios utro citroque perferabant incidunt. eos, rogati quid venissent et ulteriore progressu prohibiti, occidunt, et prope ingrediuntur. magi, qui intus eunuchorum tumultum cognorant, ad vim propulsandam se parant: atque alter, qui hastam arripuerat, Aspathinem in femore, Intaphernem in facie vulnerat, unde laesus ei est oculus: alteri arous fuit inutilis, cum res cominus gereretur. Itaque in thalamum se proripit: insequuntur Gobryas et Darius: ille magum amplectitur, hic veritus ne amicum in tenebris interficeret adstat otiosus. ob eam rem a Gobrya obiurgatus et vel utrumque traicere inausus, pugione magum ferit. caeteri etiam altero occiso capita utriusque amputant, eaque ferentas, relictis duobus tum ob vulnera tum ad regiae cu-

τέλιπον ἐν αὐτῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τὰς κεφαλὰς ἐπιφερόμενοι τῶν μά-
γων ἐξέθειον καὶ Πέρσαις ταύτας ἰθείκνυον καὶ ἐξηγοῦντο τὸ γεγο-
νός. οἱ δὲ τὴν ἀπάτην μαθόντες ἔκτεινον ὅ ἂν τῶν μίγων ἐνέ-
τυχον.

3. Ἐπει δὲ κατέστη ὁ θόρυβος καὶ ἦδη τινὲς ἡμέραι πα-
5 ρήλθουσαν, ἐβουλευόντο περὶ τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας. καὶ
Ὀτάνης μὲν δημοκρατίαν ἐλάθαι παρήγει, ἀριστοκρατίαν δὲ ὁ
D Μεγάβυζος, ὁ δὲ γε Δαρείος βασιλείαν καὶ αὐθις αἰρήσεσθαι
συνεβούλευε. συνέθεντο οὖν τῇ τούτου γνώμῃ καὶ οἱ τέσσαρες οἱ
λοιποὶ· καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπιβῆναι τῶν ἵππων, καὶ οὗτον ἂν ὁ 10
ἵππος ἡλλοῦ ἀνατελιαντος χρεμετίσῃ ἐν τῷ προαστείῳ γενομένων,
τούτον ἔχειν τὴν βασιλείαν. Δαρείος δὲ τὴν βουλὴν τῷ ἱπποκόμῳ
αὐτοῦ ἐξηγήσατο. ἦν δὲ σοφὸς ὁ ἀνὴρ καὶ "θάρρει ὡ δέλοποτα"
ἔφη "ὡς σὴ ἔσται ἡ βασιλεία." γενομένης οὖν νυκτὸς θήλειαν
W I 124 ἵππον λαβῶν ἦν ὁ Δαρείου ἑστέρην ἵππος, καὶ δῆσας εἰς τὸ 15
προάστειον, ἐπήγαγε τὸν ἵππον καὶ περιῆγεν αὐτὸν ἀγκοῦ τῇ θη-
λείᾳ, καὶ τέλος ἐφήκειν ὀχεῦσαι τὴν ἵππον. Ἰωθὲν δὲ τῶν ἐπὶ
P I 173 παραγενομένων εἰς τὸ προάστειον καὶ διεξελανόντων ἐν αὐτῷ, ὡς
ἐκεῖ γέγονουσιν Ἐνθαπερ ἡ θήλεια ἵππος ἐδέδετο, εἰς μνήμην ταύ-
της ὁ Δαρείου ἵππος ἰὼν ἐχρεμέτισεν· καὶ τούτου τῷ Δαρείῳ ἡ 20
βασιλεία προσέγεγονεν. οἱ μὲν οὖν τοῦτό φασι μηχανήσασθαι τὸν
Οἰβύρειν (τούτο γὰρ τῷ τοῦ Δαρείου ἱπποκόμῳ ὄνομα ἦν), οἱ

1 of λοιποὶ δὲ A. 3 ταύτα A. 7 δημοκρατίαν et mox
ἀριστοκρατίαν A, — ταύτα PW. 11 χρεματίαι A. 19 ἑταίος A.

Fontes. Casp. 3, Herodoti 3 80 — 87. Iosephi Ant. 11 3
§ 1 — § 8.

stodium, excurrant, caesorum capita Persis ostendant, rem gestam nar-
rant. Illi fraude intellecta magos omnes obvius occidunt.

3. Sopito tumultu post aliquot dies de componendis rebus deli-
berant. Otanes democratiam instituendam, Megabyzus aristocratiam,
Darius iterum eligendum esse regem censet, cuius sententiae et caeteri
quattuor principes suffragati, decrevere ascendendos esse equos, et
cuius equus exorto sole cum in suburbium pervenerint primus hinnierit,
eius esse regnum. id decretum Darius suo equisoni aperit: qui cum vir
prudens esset, bono animo dominum esse iubet, eius enim regnum fore.
poeta equam a Darii equo adamatam in suburbio alligat, equum prope
illam adducit ac denique ad coitum admittit. mane cum septemviri in
suburbium convenissent, quaque equa alligata fuerat transirent, Darii
equus illius recordatus hinnit: itaque Darius regno potitus est. non-
nulli igitur Darii equisonem Oebaram haec machinatum esse ferunt, alii

δ' ἑτεροῖον ἵναί γασι τὸ τοῦτον μηχανήμα. τῆς γὰρ ἵππου
 ἐκείνης, ἣν ὁ Δαρείου ἵππος ἐπέλει, τῶν ἄρθρων ἐπιπαύσαι τῇ
 χειρὶ, καὶ τὴν χεῖρα κρύπτειν ἐν τῇ ἀναξυρίδι. ἤδη δὲ τοῦ ἡλίου
 ἀνίσχοντες, καὶ τοὺς ἵππους ἀναβαινόντων τῶν ἐπὶ ἐκείνων ἀ-
 ὀδρῶν, προσωγαγεῖν αὐτὸν τὴν χεῖρα τοῖς τοῦ ἵππου τοῦ Δαρείου
 μυκτῆρσι, καὶ τὸν αὐτίκα αἰσθόμενον φοιμάσασθαι τε καὶ χρεμε-
 τίσαι. εἴτ' οὖν οὕτως εἴτ' ἐκείνως ὁ Δαρεῖος τῆς βασιλείας ἐπέ- B
 τυχευ.

Οὗτος οὖν ἰδιώτης ὢν ἠῤῥατο τῷ Θεῷ, εἰ γένοιτο βασιλεύς,
 10 πάντα τὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ ὅσα ἦν ἔτι ἐν Βαβυλῶνι πέμψειν εἰς
 τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις ναόν. ἦν δὲ αὐτῷ πάλαι καὶ πρὸς τὸν Ζο-
 ροβάβελ φίλα, δι' ἣν καὶ σωματοφυλακίην μετ' ἑτέρων δύο
 ἤξιωτο ἄρει ἐξ Ἱερουσολύμων πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος. τῷ δὲ
 πρῶτῳ ἔτι τῆς αὐτοῦ βασιλείας πότον τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ
 15 Δαρεῖος ἠτοίμασεν· ὡς δ' εὐωχηθέντες ἀνέλυσαν, καὶ αὐτὸς ἐπὶ
 τῇ κοίτῃ κατέδραθε. μικρὸν οὖν ὑπνώσας ἀφύπνωσε καὶ μετὰ
 τῶν σωματοφυλάκων ὤμιλει. καὶ τούτων ἑκάστῳ ἀγῶνα λόγου C
 προτίθησι· τῷ πρῶτῳ μὲν εἰ ὁ ὄντος πάντων κρατεῖ, τῷ δευτέρῳ
 δὲ εἰ οἱ βασιλεῖς, τῷ δὲ γε λοιπῷ (οὗτος δ' ὁ Ζοροβάβελ ἦν) εἰ
 20 αἱ γυναῖκες καὶ αὐτῶν ἡ ἀλήθεια· καὶ τῷ νικῆσονται γέρας
 δώσειν ὑπέσχετο νικητήριον, πορφύραν φορεῖν καὶ κίδαριν
 βυσσίνην καὶ περιωχένιον χρώστον, καὶ ἐν ἐκπώμασι πίνειν χρυ-
 σοῖς καὶ ἐπὶ χρυσίον καθιένειν καὶ ἕρμα χρυσοχάλινον ἔχειν καὶ

2 φαῖσαι: A: Herodotus ἐπιφασθεα. 15 ἐπέσχεον, in mg. γο
 ἐτοίμασε, A. ἐπι] πικρὰ A. 20 νικῆσονται A, νικησονται PW.

diversum quiddam tradunt. nam equus a Darii equo adamatis genitalia
 contrectasse manu, easque intra subligaculum condita, cum sole iam
 oriente septemviri equos coascenderent, Darii equi nares palpasse; qui
 percepto odore statim cum fremitu hincalerit. hoc sive ita sive aliter
 factum fuerit, regno certe potitus est Darinus.

Hic privatus adhuc votum fecerat deo, si rex esset factus, se
 vasa reliqua quae adhuc Babylone essent omnia in templum Hierosoly-
 mitanum remissurum esse. et quia vetustate amicitiae cum Zorobabele
 conisactus erat, cum recens Hierosolyms profectum cum alijs duobus
 ad custodiam sui corporis adhibuerat. cum autem primo sui regni anno
 convivio magnates excepisset, ac post eorum abitum parum in lectale
 dormisset, experrectas cum suis custodibus colloquitur et singulis sin-
 gulas quaestiones proponit: primo an vinum omnia vincat, alteri an rex,
 tertio (is Zorobabel fuit) an mulieres, easque veritas: pollicitas victori
 praemia, ut purpuram, cidarim byssinam et torquem aureum gestaret,
 ac potestatem haberet ex auro bibendi et in lecto aureo dormiendi et

μετ' αὐτὸν προεδρεύειν καὶ συγγενῇ καλεῖσθαι αὐτοῦ. ἔσθρου
 τοίνυν τοὺς μεγιστᾶνας μεταπεμφάμενος, τῶν σωματοφυλάκων
 ἕκαστον ἐκέλευσε περὶ τοῦ προβλήματος ἀποφαίνεσθαι. καὶ ὁ
 μὲν τὴν ἰσχὺν ἐξῆρε τοῦ οἴνου ὡς τὴν τῶν καταχρωμένων ἀπα-
 D τῶντος διάνοιαν καὶ τὰς τῶν ψυχῶν διαθέσεις μεταποιοῦντος καὶ 5
 ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐργαζομένου τοὺς οἰνωθέντας· ὁ δὲ τὸν βασιλεῖα
 πάντων ὑπερισχύειν ἐφίλοσόφησεν, ὡς τῶν ἀνθρώπων κρατούν-
 των τῶν ἄλλων ἀπάντων διὰ σοφίας, τούτων δ' αὖ οἷς ἅπαντα
 ὑποτάσσεται κυριεύοντων τῶν βασιλείων. ὁ δὲ γε Ζοροβάβελ τὰς
 γυναικίαις κριτιονεύειν τὴν ἰσχὺν ἀπεφώνητο, ὡς καὶ τῶν βασι-
 10 λείων δι' αὐτῶν γενομένων καὶ τῶν τὰς ἀμπέλους φυτευόντων, καὶ
 πάντων αὐτὰς γονέων τε προτιμώντων καὶ τῶν πατρίδων καὶ τῶν
 φιλότατων αὐτῶν· καὶ τῶν βασιλείων δ' αὐτῶν κρατεῖν τὰς γυναῖ-
 κας κολακευόντων αὐτὰς καὶ ταπεινουμένων εἰ κατὰ τι δυσχερα-
 νοῦσας γνοῖεν αὐτὰς· μᾶλλον δὲ τούτων δύνασθαι τὴν ἀλήθειαν, 15
 P I 174 ἐπεὶ καὶ ὁ θεὸς ἀληθῆς ἐστὶ καὶ οὕτω καλεῖται, καὶ τὰ μὲν ἄλλαι
 θνητὰ, ἀθάνατον δὲ χρῆμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια καὶ αἰδῖον. πάντων
 δὲ τῇ γνώμῃ τούτων θεμένων ὡς ἄριστα περὶ τῆς ἀληθείας φιλο-
 σοφῆσαντος, ὁ Δαριεῖος αἰτήσασθαι ὃ βούλεται πάριξ τῶν ὑπε-
 σχημένων ἐπέτρηψεν. ὁ δὲ τῆς εὐχῆς αὐτὸν ἀνέμνησεν, ἦν, εἰ 20
 λάβοι τὴν βασιλείαν, πεποιήτο. αὕτη δὲ ἦν, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
 τοῦ θεοῦ κατασκευάσαι ναὸν, ἀποκαταστήσαι δὲ καὶ τὰ σκευῆ ὅσα

2 σωματοφυλάκων] μεγιστάνων A.

3 ἐκέλευσε A Iosephus,

ἐκέλευε PW.

4 ἀπαντώντος A.

6 ἄλλων] ἄλλου A.

7 ὑπερισχύειν A, ὑπερέχειν PW.

11 γενομένων W.

post

ἀμπέλους PW add δὲ, om A.

omni aureis frenis vehendi, utque proximum a se locum teneret et sumis
 cognatus vocaretur. mane proceribus accessit quemque satellitam quaes-
 tionem suam declarare iubat. primus igitur vini potentiam extollit,
 quod animos abutentium deciperet, affectus mutaret et ebrios variis
 modis transformeret. alter regem praestare omnibus disputat, cum ho-
 mines ob sapientiam caeteris omnibus antecellant, iis autem, quibus alia
 parcant, reges imperent. at Zorobabel maius esse robur mulierum as-
 serit; nam ex eis et reges nasci et vinitores: eas ab omnibus et paren-
 tibus et patriae et carissimis quibusque anteponi: eas ipsis regibus im-
 perare, qui se submittant et adulentur si quid illas acre ferro cogno-
 rint. sed veritatem tamen potentiores esse mulieribus: ipsum enim deum
 veracem et esse et perhiberi; cumque caetera caduca sint, veritatem
 esse immortalem et aeternam. in huius sententiam cum ivissent omnes,
 ut qui de veritate rectissime discessisset, Darius ei permisit ut praeter
 promissa praemia quidvis etiam postularet. at ille regem admonet quem-
 admodum novisset, si regno potiretur, se et templum Hierosolymitanum

ἔτι ἐν Βαβυλωνίᾳ περιελλέσθητο. καὶ "τοῦτο" ἔφη "τὸ αἶτημα τὸ ἐμὸν." ἤσθη δ' ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς γράφει τοῖς σατραπαῖς Β κλέρατα ξύλα χορηγεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, καὶ συγκατα- W I
 σκευάζειν τὴν πόλιν τῷ Ζοροβάβελ, καὶ πάντας τοὺς εἰς τὴν Ἰου-
 δαίαν ἀπαιθόντας αἰχμαλώτους τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλευθέρους εἶναι
 καὶ ἀτελεῖς, καὶ τάλαντα δοθῆναι πεντήκοντα εἰς τὴν ἀντίγραφον
 τοῦ ναοῦ. καὶ τὰ σκεῆθ' ὅσα ἐπι ἦν παρ' αὐτῷ ἐπιμυγε-
 καὶ ὅσα Κῦρος περὶ τῶν Ἰουδαίων ἐθέλοισι, ταῦτα καὶ Δαριῶς
 προσδιετέλλετο.

- 10 4. Ἦσαν οὖν τούτων γεγονότων εἰς Βαβυλωνίαν ὁ Ζοροβά-
 βελ καὶ τοῖς ὁμοφύλοις τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπηγγέλλεσθαι· καὶ
 ὅσοι προτεθύμητο ἐπανελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀπήμωσαν. τὸ δὲ C
 κεφάλαιον τῶν ἀπύοντων ἦν μυριάδες τετρακόσαιοι ἐξήκοντα δύο
 καὶ ὀκτακισχίλιοι, ἄτερ Λευιτῶν τε καὶ πλωρῶν καὶ δούλων
 15 ἱερῶν καὶ θιραπόντων οἳ τοῖς ἀναβαίνουσιν εἶποντο. ἤγεμῶν δὲ
 τούτων ἦν ὁ Ζοροβάβελ, Σαλαθιῆλ παῖς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς,
 ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ, καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰωσεδέκ τοῦ ἀρχιερέως·
 πρὸς τούτοις δὲ Μαρδοχαῖος καὶ Σερῆβ ἐκ τοῦ πλήθους κεκρι-
 σμένοι ἄρχοντες ἦσαν. ἀπαιθόντες δ' εἰς Ἱεροσόλυμα ἔθυσαν
 20 καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀπήρξαντο τοῦ ναοῦ. καὶ ὁ μὲν ναὸς θῆτιον
 ἔλαβε τέλος· ἀναρτιωθέντος δ' ἤδη τοῦ ἱεροῦ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ D

4 τῆν prius om A. 6 τῆν om A. 7 ἔτι add A. 12 ἐπα-
 νελθεῖν] ἐλθεῖν A. τὸ κεφάλαιον δὲ A. 16 δ add A.
 18 σερῆβ A, Γερῆβ PW; Iosephus Σερεβαῖος. κειρημένοι et
 κειρημένοι Iosephi codices. 21 οἱ alterum om A.

Fontes. Cap. 4. Iosephi Ant. 11 3 §9—4 §9.

instauraturum et vasa quae Babylone reliqua essent remissurum; et
 "haec" inquit "peto." his rex delectatus scribit ad satrapas ut cedrina
 ligna praebant ad templi structuram et ad urbis instauracionem Zoro-
 babeli sint adiumento, omnes Israelitas qui in Iudaeam abeant libertate
 et immunitate donat, ad templum instaurandum quinquaginta talenta lar-
 gitur, vasa quae adhuc penes ipsum erant mittit, et quaeunque Cyrus
 de Iudaeis promulgarat eadem et ipse confirmat.

4. His peractis Zorobabel Babylonem proficiscitur, et populari-
 bus suis laetum affert de regis benignitate nuntium. quibus igitur cordi
 erat reditus, ii Hierosolymsa se conferunt; quorum summa fuit myriades
 462 et milia 8 absque Levitis et ianitoribus et sacris servis ac ministris
 qui reducem populum sequebantur. horum dux fuit Zorobabel Salathie-
 lis filius ex tribu Iudaica et Davidis posteritate, et Iesus Iosedeci pon-
 tificis filius; praeter hos et Mardocheus et Serubus magistratus uncti e
 populo. urbem ingressi victimis immolatis templi aedificationem auspi-

Λεοῦται καὶ οἱ Ἀσάφ παῖδες ἕμνον τὸν θεόν. τῶν δὲ πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι τὸν πρὶν ναὸν ταῖς μνημαῖς ἀναπολοῦντες, καὶ τὸν ἄρτι γεγενημένον ἐνδείκτερον ὄρωντες τοῦ πάλαι, εἰς δάκρυα καὶ θρήνηους προήγοντο, καὶ ἡ τοῦτων οἰμωγὴ ὑπεριφώσκει τὴν τῶν σαλλήγων ἤχην. 5

Προσίεισι δ' οἱ Σαμαρείται τῷ Ζοροβάβελ ἔτι τοῦ ναοῦ ἀνεγειρομένου, ἀξιούντες συγκοινωνῆσαι αὐτοῖς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. ὃ δὲ τῆς μὲν οἰκοδομῆς αὐτοὺς μετασχεῖν οὐ προσήκατο, προσκυνεῖν δ' ἐν τῷ ναῷ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐπιέναι. πρὸς ταῦτα οἱ Σαμαρείται ἠχθίσθησαν, καὶ κίθουσι τὰ ἐν Συρίᾳ ἔθνη δεηθῆ-
 P I 175 ναι τῶν σατραπῶν ἐπισχεῖν τοῦ ναοῦ τὴν ἀνάγεισιν. ἀναβάντες δὲ εἰς Ἱερουσόλυμα οἱ Συρίας ἐπάρχοντες καὶ Φοινίκης ἡρώτων τίνος συγχωρησάντος ὡς φροῦριον τὸν ναὸν ἀνεγείρουσι καὶ τῇ πόλει τείχη σφόδρα περιβάλλουσιν ἰσχυρά. Ζοροβάβελ δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς ἐν Κόβρον πρῶτον ἐπιτραπήναι τὴν οἰκοδομὴν ἐβ-
 ἴψασαν, εἰτ' αὐθις ἐκ τοῦ Λαρίου. οἱ δ' ἐπαρχοὶ τῶν τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης χωρῶν τὴν μὲν τῶν ἔργων οἰκοδομὴν ἐπι-
 σχοῦν οὐκ ἔκριναν, Λαρεῖω δὲ παραχρῆμα ἔγραψαν. τῶν δὲ Ἰου-
 δαίων κατεπιτηχόντων μὴ μεταδόξῃ τῷ βασιλεῖ περὶ ὧν ἑκονόμε-
 σιν, Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας οἱ προφήται θάρρειν αὐτοὺς παρώρ-
 B μων καὶ μηδὲν ὑφορεῖσθαι ἀβούλητον. πιστεύοντες οὖν τοῖς προ-
 φήταις ἐντεταμένως εἶχοντο τῆς οἰκοδομῆς. Λαρεῖος δὲ τὰς ἐπι-
 στολάς δεξάμενος καὶ τὰς τῶν Σαμαρειτῶν κατηγορίας, εἰς τὴν

9 τῷ ναῷ A, αὐτῷ PW.

cantor, eaquo celeriter absoluta sacerdotes, Levitae et Asaphi liberi deum celebrant. tribuum vero seniores, repetita prioris templi magnificentia, quod recessus illud longe inferius esse cernerent, ita illacrimant atque lugent, ut eorum cinctus sonum tubarum superaret.

Dum templum conditur Samaritani Zorobabelem ad eum petentes se in structurae societatem admitti. id ille recusat: caeterum ea absoluta si in templo adorare velint, licere. ea repulsa homines irritati Syriae gentibus aetores sunt petendi a satrapis ut templi aedificationem prohibeant. itaque praesides Syriae et Phoeniciae Hierosolyma profecti rogant, cuius concessu templum instar castelli aedificent et urbem muris fortissimis cingant. Zorobabel et pontifex Iesus id primum a Cyro, deinde a Dario etiam permissum esse respondent. quo illi audite non impedienda opera censuerunt, sed Dario statim scripserunt. Iudaeos autem perterritos ac metuentes ne regem liberalitatis suae paeniteret. Aggaeus et Zacharias prophetae bonis animis esse iubent, neque molesti quidquam suspicari, igitur prophetis freti continenter instant operi. Darius autem litteris et Samaritanorum accusationibus acceptis quod

τε πόλιν ὀχυροῦσιν Ἰουδαῖοι καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομοῦσιν ὡς φρο-
 ριον, καὶ ὅτι Καμβύσης τὴν τοῦτων ἐκώλυσεν οἰκοδομήν, προ-
 σέτευξεν ἐν τοῖς βασιλικαῖς ὑπομνήμασι ζητηθῆναι τὰ περὶ τούτου.
 καὶ εὐρέθη ἐν Ἐκβατάνοις τῇ βάρει τῇ ἐν Μηδία γεγραμμένον ὡς
 5 τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Κῦρος ἐκέλευσε τὸν ναὸν οἰ-
 κοδομηθῆναι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὴν
 εἰς ταῦτα δαπάνην ἐκ τῶν βασιλικῶν διετάξατο γίνεσθαι, καὶ τὰ C
 τοῦ ναοῦ σκευὴ ἀποδοθῆναι, καὶ συλλαβεῖσθαι πρὸς τὸ ἔργον τοῖς
 ἐκείσε ἄρχουσιν ἐκέλευσε καὶ τελεῖν τοῖς Ἰουδαίοις εἰς θυσίαν
 10 ταύρους καὶ κριούς καὶ ἄρνας καὶ ἑλέφους σιμβάλλιν τε καὶ οἶνον
 καὶ ἔλαιον. ταῦτα ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Δαρείου ἑρῶν ἀντίγραφῃ
 τοῖς ἑπισταλκῶσι "τὸ ἀντίγραφον ὑμῖν τῆς ἐπιστολῆς ἐν τοῖς ὑπο-
 μνήμασιν εὐρῶν τοῖς Κύρου ἀπέστιαλκε, καὶ βοῦλομαι γενέσθαι
 15 πάντα ὡς περιέχει αὐτή. ἔρρωσθε." γρόντες δὲ τὴν τοῦ βασι-
 λέως προαίρεσιν οἱ τῶν χωρῶν ἐκείνων ἐπιτροπεύοντες συνήρουν
 τοῖς Ἰουδαίοις. καὶ ὠκοδομήθη ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ ὁ ναός, καὶ ἔθν-
 20 ουσιν οἱ Ἰσραηλῖται θυσίας ἀπανητικῶς τῶν προτέρων ἀγαθῶν. D
 τῆς δὲ τῶν ἀξίμων ἑορτῆς ἐνστάσης συνειρήνη πᾶς ὁ λαὸς ἐκ τῶν W I 126
 κωμῶν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἑορτὴν ἤγγυον, καὶ τὴν πάσχα
 20 προσαγορευομένην θυσίαν ἐτέλεισαν.

Κατόκησαν δ' ἐν Ἱεροσολύμοις πολιτεία χρώμενοι ἀριστο-
 κρατικῇ μετὰ ὀλιγαρχίας. οἱ γὰρ ἱερεῖς προσητήκεσαν τῶν πρῶ-

4 τῇ βάρει] cf. Iosephi Ant. 10 11 7. γεγραμμένα A.
 12 ἑπισταλκῶσι A. 13 τοῖς] τοῦ A. 14 αὐτὴ περιέχει A.
 19 καὶ prius] καὶ εἰς A. καὶ τὰ πάσχα A.

Iudei urbem munitrent et templum castelli instar exstruerent cum eorum
 aedificatio a Cambysse prohibita fuerit, haec in regis commentariis in-
 quiri iubet. atque inventum est Ecbatanis Mediae in turri scriptum,
 Cyrus anno regni sui primo iussisse templum et sacrarium Hierosoly-
 mitanum exstrui et sumptus ad eam rem ex regia suppeditari, templique
 vasa restitui, et vicinos praetores opus illud adiuvare et Iudaeis ad
 sacrificia pendere tauros arietes agnos et haedos, simulamque, vinum et
 oleum. haec Darius cum in commentariis invenisset, praecidibus in hanc
 sententiam rescripsit "exemplum vobis mandati Cyri in commentariis
 repertum mitto, atque omnino id fieri volo quod illo continetur. valete."
 regis voluntate cognita, provinciarum illarum praetoribus Iudaeos adiu-
 vantibus, temploque annis septem absoluto, Israelitae victimas immola-
 runt pristinatorum bonorum renovatrices. in festo Azymorum omnes e
 pagis in urbem confluerunt, peractoque sacrificio quod pascha dicitur
 festivitatem concelibrarunt.

Qui Hierosolymis condecorant, formam rei publicae tenuerant ex
 optimatum et paucorum potestate contemptam. summa rerum enim

ημάτων ἄρχης οὗ τὸς Ἀσαμωναίου συνέβη βασιλεύειν ἐκγότους. πρὸ μὲν γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας ἐβασιλεύοντο ἐπὶ ἑτῆ πεντακτοσία τριακονταδύο, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα· πρὸ δὲ τῶν βασιλέων ἄρχοντες αὐτοὺς διεῖπον οἱ προσαγορευόμενοι κριταὶ καὶ μόναρχοι.

P I 176 καὶ τοῦτον πολιτευόμενοι τὸν τρόπον ἐπ' ἕτεσι πλείοσιν ἢ πεντα-5 κοσίοις διήγαγον μετὰ Μωυσῆν τε καὶ Ἰησοῦν.

Οἱ δὲ γε Σαμαρεῖς ἀπειθῶς πρὸς αὐτοὺς διακείμενοι πολλὰ κακὰ τοὺς Ἰουδαίους ἐργάζοντο. πρῶσβις οὖν ἕξ Ἱεροσολύμων πρὸς Δαρείον ἐστάλησαν Ζοροβάβελ καὶ τῶν ἀρχόντων ἕτεροι τέσσαρες. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ κατὰ τῶν Σαμαρέων αἰτιά-10 ματα, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἑκπάρχους τῆς Σαμαρείας καὶ τὴν βουλήν, μήτι ἐνοχλεῖν Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ χορηγεῖν αὐτοῖς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαζοφυλακίου τῶν φόρων τῆς Σαμαρείας πάνθ' ὅσα πρὸς τὰς θύσας αὐτοῖς ἐστι χρήσιμα.

5. Δαρείου δὲ τελευτήσαντος παραλαβὼν τὴν βασιλείαν ὁ 15 παῖς αὐτοῦ Ἑξέρξης καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν διεδέξατο, καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔσχε φιλοτιμιότατα. ἦν δὲ ἐν Βαβυλῶνι τότε Ἑζρας ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ τῶν νόμων Μωυσείως εἰς ἐμπειρίαν ἀκριβέστατος. οὗτος φίλος τῷ Ἑξέρξει γίνεται, καὶ ἀναβῆναι θε-20 λήσας εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τινὰς ἐπαγαγέσθαι τῶν ἐν Βαβυλῶνι Ἑβραίων, ἰδεῖσθαι τοῦ βασιλέως διὰ γραμμάτων αὐτοῦ γνωρίσαι τοὺς σατραπίαις αὐτόν. ὁ δὲ γράφει ταῦτα. "τῆς ἐμῆς ἐπι-"

1 ἄσαμωναίου A.

11 ἑκπάρχους W de coniectura: Iosephus

ἐκπάρχους.

12 μήτι PW.

15 ante ὁ A add αὐτοῦ.

18 Ἑσδρα est p. 9 v. 16.

Μωσείας PW.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 11 5.

usque ad regnum Asamonaeorum penes sacerdotes fuit. nam ante capti-
vitatem quidem regibus per annos 532 menses 6 et dies 10 parnerunt.
ante reges magistratus ii praefuere qui iudices vocabantur et dictatores:
sub quibus et ipsis annos amplius 500 post Moysen et Iesum egerunt.

Samaritani tamen infesti Iudaeis multa mala dederunt. quam ob
rem Zorobabel et alii quattuor ex magistratibus cum eo Hierosolymis
legati ad Dariam iverunt. quorum rex querelis cognitis ad magistros
equitum et senatum Samariae scripsit ne molesti essent Iudaeis, sed e
regio fisco tributorum Samariae omnia suppeditarent ad sacrificia neces-
saria.

5. Dario mortuo Xerxes filius paterni et regni et pietatis suc-
cessor erga Iudaeos optime affectus fuit. erat autem eo tempore Baby-
lone Esdras vir bonus et Mosaicae legis peritissimus. is cum se in regis
amicitiam insinuasset, atque ascendere Hierosolyma Iudaeis quibusdam
Babylonis secum adductis cuperet, regem oravit ut se per litteras sa-
trapis commendaret. rex igitur huiusmodi scribit litteras "meae hama-

λαθροπίας ἔργον εἶναι νομίσας τὸ τοὺς βουλομένους τῶν Ἰσραη-
 λιτῶν συναπαρτῆν εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἔζρα ἱερεὶ καὶ ἀναγνώστη
 τοῦ θεοῦ νόμου τοῦτο προσέταξα, καὶ ὁ βουλόμενος ἅπτα. καὶ
 ἄργυρος καὶ χρυσὸς ὅσος ἂν εὐρεθῆναι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βαβυλω-
 νίων ὠνομασμένος τῷ θεῷ, τοῦτον πάντα κελεύω εἰς Ἱεροσόλυμα
 κομισθῆναι. καὶ ὅσα ἂν ἐννοήσῃς, ὡς Ἔζρα, καὶ ταῦτα ἔργασαι,
 τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαιόφυλακίου ποιούμενος.
 καὶ τοῖς ἱερεῦσι δὲ καὶ Λευίταις καὶ πᾶσι τοῖς τοῦ ἱεροῦ δουλευ-
 ταῖς μήτε φόρους μήτε ἄλλο τι φορτικὸν ἐπιταγήναι κελεύω. καὶ
 10 σὺ δέ, Ἔζρα, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ σοφίαν ἀπόδειξον κριτάς, ὅπως
 δικάζωσιν ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινικῇ πάσῃ, τοὺς ἐπισταμένους τὸν νό-
 μον· καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι παρέξεις αὐτὸν μαθεῖν.²² λαβὼν δὲ ταύ-
 την Ἔζρας τὴν ἐπιστολὴν ἀνέγνω ἐν Βαβυλώνι τοῖς ἐκεῖ Ἰουδαίοις,
 καὶ τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς παρὰ πάντας ἐπέμψε τοὺς ἑμοεθνεῖς·
 15 οἱ ἅπαντες ὑπερήσθησαν. πολλοὶ δ' αὐτῶν καὶ τὰς κτήσεις ἀνα- D
 λαβόντες ἦλθον εἰς Βαβυλώνα, ἦν ἐπανέλωσεν εἰς Ἱεροσόλυμα·
 ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμεινε. διὸ καὶ δέο
 φυλὰς ἐπὶ τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης Ῥωμαῖοις ὑπηκόους εἶναι
 φησιν ὁ Ἰώσηπος, τὰς δὲ δέκα φυλὰς πέραν εἶναι τοῦ Εὐφράτου,
 20 μυριάδας οὖσας ἀπείρους καὶ ἀριθμῷ γνωσθῆναι μὴ δυναμένας.
 πρὸς Ἔζραν δὲ πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ἀφικνούνται καὶ σὺν αὐτῷ
 παραγίνονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ παραδέδωκεν ὁ Ἔζρας τοῖς

9 εἰ εἰς A. 10 Ἔζρα hoc loco A Iosephus, post σοφίαν PW.
 14 παρὰ A Iosephus, πρὸς PW. 15 δὲ A. 19 Ἰώσηπος
 Ant. 11 5 2. 20 καὶ om A.

nitatis esse ratus ut, qui ex Israelitis voluerint, Hierosolyma discedant, hoc negotium Esdrae sacerdoti et divinae legis lectori dedi. qui igitur voluerit, abeat: et quidquid auri atque argenti in regione Babyloniorum inventum fuerit deo consecratum, id omne iubeo perferri Hierosolyma. tu vero, Esdra, quaecunque tibi visa fuerint ea perficito, impensis e fisco regio sumptis. sacerdotibus porro, Levitis et omnibus templi ministris neque tributum neque quidquam aliud molestum imperari volo. tuque, Esdra, pro divina tua sapientia designato indices legis peritos qui in Syria totaque Phoenicia ius dicant, et ignorantibus legem cognoscendam exhibeto.²² hanc epistolam Esdras Iudaeis Babylone degen- tibus legit, et exempla eius in omnes provincias ad populares suos misit: qui omnes supra modum exhilarati sunt. quidam etiam cum sua re famillari se Babylonem contulerunt ut redirent Hierosolyma: sed universus Israelitarum populus illic mansit. ea de causa Iosephus ait duas tantum tribus tam in Europa quam in Asia parere Romanis, decem vero ultra Euphratem esse, quarum infinita sit multitudo, cuius iniri nullus queat numerus. Esdras igitur, multis Hierosolyma secum profectis, mura

γαζοφόλαξον δ' ὁ Ξέρξης καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Βαβυ-
 P I 177 λῶν Ἰσραηλίται τῷ θεῷ ἰδωρήσαντο, εἰς πολλὰ τάλαντα ἀργυ-
 ρίου καὶ χαλκοῦ συμποσούμενα, καὶ τοῖς τῶν χωρῶν ἐκτρο-
 πέουσι τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως ἐπέδωκεν. οἱ δὲ τὸ ἔθνος
 ἐτίμησαν καὶ πρὸς πᾶσαν χρεῖαν συνήργησαν. γνοὺς δ' ἔπειτα δ
 ὡς τινες τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν ἀλλοεθνεῖς
 γυναικας ἠγάγοντο, ἔπεισεν αὐτοὺς δάκρυσι πολλοῖς καὶ πικραῖς
 W I 127 παρανείσειαν ἐμβαλεῖν τὰς ἀλλοεθνεῖς καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν γεννηθέντα.
 τῆς ἑορτῆς δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἐπιστάτης σχεδὸν ἅπαν τὸ τοῦ
 λαοῦ πλήθος συνεληλυθὸς εἰς αὐτὴν ἤξιασαν τὸν Ἔβραον τοὺς 10
 νόμους ἀναγνωσθῆναι τοῦ Μωυσέως. καὶ ἀκούσαντες τούτων
 B εἰς δάκρυα προήχθησαν, δυσφοροῦντες περὶ τῶν παρελθόντων.
 Ἔβρας δὲ μὴ δεῖν ἔφη θρηνεῖν ἑορτῆς οὕσης, ἑορτάζειν δὲ καὶ
 εὐχαρισθῆναι καὶ τηρεῖν τοὺς νόμους εἰς τὸ μέλλον.

Καὶ ὁ μὲν γηραιὸς ἐτελεύτησεν· τῶν δ' αἰχμαλώτων τις 15
 Νεεμίας τὴν κλήσιν, οἰνοχόος ὢν τοῦ Ξέρξου, πρὸ τῶν Σούσων
 περιπατῶν ξένους εἶδὲ τινὰς ἰσιύντας τὴν πόλιν, καὶ ἀκούσας
 αὐτῶν Ἑβραῖσιν ὁμιλοῦντων, προσελθὼν ἐκινδύνατο πόθεν εἶεν.
 ἦκειν δ' ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπόντων, πῶς αὐτῶν ἔχει τὸ πλη-
 θος καὶ ἡ μητρόπολις Ἱεροσόλυμα προσηρώτησεν. ἀποκρινα- 20
 μένων δὲ κακῶς ἔχειν, πολλὰ γὰρ δευὰ τὰ περίεξ ἔθνη αὐτοῖς
 ἐπάγειν, ἰδάκρυσεν ὁ Νεεμίας· καὶ τῆς ὥρας ἐπιστάτης, ὡς εἶχε
 C διακονήσων τῷ βασιλεῖ εἰσελθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς σκυθραίων

4 τὰ om A. 6 τῶν alterum om A. 15 τις om A. 22 νεεμίας
 A Iosephus, νεεμίας PW.

quae Xerxes eiusque consillarii et Babylonii Israelitae deo donarant,
 magnam argenti et aeris summam, gazae custodibus, provinciarum praec-
 toribus litteras regis reddidit; qui genti honorem habuerant omnibusque
 rebus adiumento fuerunt, postea cum intellexisset quosdam e populo
 sacerdotibus et Levitis alienigenas duxisse uxores, eos multis lacrimis
 et crebris monitis impulit ut eas una cum liberis eicerent. festo taber-
 naculorum omnis fere populus congregatus ab Esdra petiit ut leges
 Moaiscas legeret: quibus auditis commissa piacula deplorarunt. sed
 Esdras in festo non esse lacrimandum dixit, sed operandum sacris et
 convivandam, ac leges in posterum observandas.

Et hic quidem senex obiit: quidam autem ex captivis Neemias
 dictus, Xerxis pincerna, ante moenia Susorum deambulans cum hospite
 quosdam urbem ingredientibus qui Hebraice colloquebantur vidisset,
 rogat qui sint. cum se Hierosolymis venisse responderent, de statu
 populi et metropolis percontatur. cumque intellexisset res male se
 habere, et multis malis affici Iudaeos a vicinis gentibus, lacrimat, et
 hora instante regi ministraturus ita uti erat cenaculam ingreditur. qui

αὐτὸν θεασάμενος ἤρετο δότι κατηφιῶ. ὃ δὲ τῆς λύπης αἷτια
 εἶπε τὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ δυστυχήματα, καὶ ἰδέετο συγχωρη-
 θῆναι αὐτῷ πορευθῆναι καὶ τό τε τεῖχος ἀνεγείραι καὶ τοῦ ἱεροῦ
 τὸ λαῖπον ἀναπληρῶσαι. καὶ ὁ βασιλεὺς κατένευσε πρὸς τὴν
 5 αἴτησιν· καὶ δίδωσιν αὐτῷ τῇ ἐπιούσῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν τῆς
 Φοινίκης καὶ Συρίας καὶ Σαμαρείας ἐπίτροπον, ἐντελλομένην
 αὐτῷ τιμῆσαι τὸν Νεεμίαν καὶ χορηγῆσαι τὰς εἰς τὴν οἰκοδομίαν
 δαπάνας. ἔκειν οὖν εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλῶν αὐτῷ ἐκ τῶν ὁμο-
 φύλων συνεπομένων, πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος βασιλεύοντος
 10 Ἐέρξου, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν ῥηθειῶν χωρῶν D
 ἐπιδίδωκε. τὴν δὲ τοῦ τεύχους οἰκοδομὴν διένειμε τῷ λαῷ κατὰ
 κώμας καὶ πόλεις, ἔν' ὅτι τάχιστα ἀνυσθῆ. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν
 πρὸς τὸ ἔργον πυρεσκευάζοντο, οὕτω κληθέντες ἐξ ἧς ἡμέρας ἐκ
 Βαβυλῶνος ἀνέβησαν (ἀπὸ γὰρ τῆς Ἰούδα φυλῆς πρώτης ἐλθού-
 15 σης εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους αὐτοὶ τε Ἰουδαῖοι καὶ ἡ χώρα ὁμοίως
 ἐξ αὐτῶν μετωνόμαστο), Ἀμμανῖται δὲ καὶ Μωσαβῖται καὶ Σα-
 μαρεῖται τῇ τῶν τευχῶν οἰκοδομῇ ἤχθοντο, καὶ αὐτοῖς ἐπετίθεντο
 καὶ πλείστους ἐκτίνονον, καὶ αὐτῷ τῷ Νεεμίᾳ ἐπεβούλευον. καὶ
 τὸ μὲν πλῆθος τούτοις ἐκταραττόμενον μικροῦ τῆς οἰκοδομῆς ἔν P I 178
 20 ἀπίστη. Νεεμίᾳς δὲ στίφος τι φυλακῆς ἕνεκα τοῦ σώματος
 προστησάμενος ἀπρότως ἐπέμνε νόκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς
 πόλεως τὸν κύκλον περιῶν· καὶ ταύτην τὴν ταλαιπωρίαν ὑπέμει-
 νεν ἐπὶ διατίαν καὶ μῆνας τέσσαρας. ἐν τοσοῦτῳ γὰρ χρόνῳ τοῖς

I αὐτῷ Α.

B ἐσρέος Α.

cum tristitiae causam percontaretur, patriae calamitates commemorans
 Neemias orat regem ut sibi liceat eo proficisci et muros exstruere et,
 quod templo adhuc desit, perficere. rex postulatis annuit, et postridie
 litteras ei dat ad Phoeniciam Syriam et Samariam praesidem, quibus
 iubebatur honorem habere Neemiae et sumptus aedificationis praebere.
 venit igitur Hierosolyma cum magno popularium comitatu anno regni
 Xerxis vigesimo quinto, reddiditque praesidi litteras; et aedificationem
 oppidatim et vicatim distribuit, ut ea quam primum absolveretur.
 Iudaei igitur operi accinguntur, sic nominati ex quo die Hierosolyma
 Babylone redierant: nam tribu Iudaea primum in loca illa reversa et
 ipsi Iudaei vocati sunt et nomen regioni indiderunt. caeteram Amma-
 nitae Moabitae et Samaritani moenia structuram aegre ferentes,
 aggressi Iudaeos multos occiderunt, ipsi etiam Neemiae insidiati. ac
 populus his rebus perturbatus parum absuit quis opus inchoatum dese-
 reret. verum Neemias satellitibus praesidii causa adactis constantior
 perseverans nocta et interdum moenia urbis ebibat. eamque aerumnam
 per biennium et menses quattuor toleravit, donec muri absoluti essent,

Ἱεροσολύμοις τὸ τεῖχος ἀπήρτιστο, ὀδοῶν καὶ εἰκοστῆ τῆς Ξέρξου βασιλείας ἔτει, μηνὶ Ἰννάτιω. Νεεμίης δὲ τὴν πόλιν ἀλεξανδροῦσαν ὀμῶν, παρεκάλεσε τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας, τὴν χώραν ἐκλειπόντας, εἰς τὴν πόλιν μεταναστεῦσαι. ἐτελεύτησε δὲ Νεεμίης γηραιός, ἀτὴρ χρηστός τὸν τρόπον καὶ δίκαιος καὶ φιλοτιμώτατος πρὸς ὅ

B τοὺς ὁμοίθνεϊς.

6. Τελευτήσαντος δὲ Ξέρξου ἡ βασιλεία εἰς τὸν οὖν αὐτοῦ Κῦρον, ὃν καὶ Ἀρταξέρξην καλοῦσι, μετέβησε. τῷ γοῦν τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς σατράπας τῶν οἰκείων καλέσας ἐθνῶν, ἐφ' ἡμέρας πολλὰς εἰστία τούτους **10** πολυτελῶς· καὶ ἡ βασίλισσα δὲ Οὐάστη ταῖς γυναῖξιν ὁμοίως συνεκρότει συμπόσιον. ἦν κάλλιε πάσας νικῶσαν ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς τοῖς αὐτῷ συμποσιάζουσιν ἐπιδείξει, καὶ πέμψας ἤκειν αὐτὴν ἐκλεψε παρὰ τὸ συμπόσιον· ἡ δὲ οὐκ ἐπέιδετο, καὶ πολ- **15** λάκις στείλαντος ἀνένδοτος ἦν. ὠργίσθη οὖν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν **C** ἀπειθειαν. καὶ κοινοῦται τοῖς ἐπιτὰ τῶν Περσῶν συμβούλοις τῆς γυναικὸς τὴν ἀπειθειαν· οἱ δ' ἐββαλεῖν αὐτὴν δεῖν ἔκριναν. καὶ ἡ μὲν ἐκβέβλητο· ὁ δ' ἤχθετο, πρὸς αὐτὴν ἐρωτικῶς διακείμενος. οὕτω δ' ἔχοντι συνεβούλευον οἱ φίλοι παρθένους εὐπρεπεῖς πανταχόθεν συναγαγεῖν, καὶ τὴν προκρίθεισαν ἔξεν γυναῖκα. **20** πελθεται τῇ συμβουλῇ ταύτῃ, καὶ πολλῶν παρθένων ἀδροισθεισῶν **W I 128** εὔρεθη τις ἐν Βαβυλωνίᾳ κόρη Ἰουδαία τὸ γένος ἐκ φυλῆς τῆς Βενιαμίνιδος, ὀρφανὴ καὶ ἀμφοῖν τῶν γονέων, παρὰ τῷ θεῷ

ὁ ἐκλειπόντας A, ἐκλειπόντας PW. 9 τῆς βασιλείας ἔτει αὐτοῦ A. post ἡγεμόνας PW add αὐτοῦ, om A. 17 δεῖν om A. 22 τις hoc loco A Iosephus, post κόρη PW.

Fontes. Corp. 6. Iosephi Ant. 11 6 § 1 — § 10.

anno imperii Xerxis vigesimo octavo et mense nono. cumque urbem infrequenter habitari videret, persuasit sacerdotibus et Levitis ut agris relictis in eam se conferrent. obiit Neemias senex, vir bonus et iustus suorumque popularium studiosissimus.

6. Xerxe mortuo filius eius Cyrus, quem et Artaxerzem vocant, regno potitus tertio imperii sui anno duces et satrapas provinciarum suarum cum multis dies magnificis conviviis excepit. regina quoque Vasta matronis epulam praebuit. quam forma praestantem omnibus rex convivis suis ostentare cupiens ad convivium arcessi iubet. illa recusante et nuntios complures infecta re dimittente iratus, uxoris contumaciam cum septem Persarum senatoribus communicat: hi eius efficiendae auctores sunt. electae vero desiderium iniquo animo ferenti suadent amici ut formosas virgines colligat, earumque praestantissimam uxorem ducat. paret consilio rex: multisque virginibus collectis Babylone puella Iudaea genere inventa est ex tribu Beniamitica, ambobus orba parem-

Μαρδοχαίῳ τρεφομένῃ, τῶν πρώτων παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις· Ἐσθῆρ ἦν τῇ κόρῃ τὸ ὄνομα. ἡσθεὶς οὖν ταύτῃ ὁ βασιλεὺς εἰς γυναῖκα ταύτην ἠγάγετο, καὶ περιτίθεισιν αὐτῇ τὸ διάδημα. καὶ ὁ θεῖος αὐτῆς ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Σούσα μετέθηκε, περὶ τὰ D
5 βασιλεια διατρίβων καὶ περὶ τῆς ἀδελφιδῆς πυνθανόμενος. οὔτε γὰρ ἐκείνη δῆλον τὸ ἔθνος ἔξ ὄψεω ἐτύγγανεν ἔθετο, οὔτε ὁ Μαρδοχαῖος τὴν πρὸς αὐτὴν ὠμολόγει συγγένειαν.

Ἔθετο δὲ νόμον ὁ βασιλεὺς ὥστε μηδένα οἱ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενῳ ἄκλιτον προσίεναι, ἢ θνησκίει τὸν οὖτω προσίοντα
10 ὑπὸ τῶν αὐτῷ παρισταμένων πιλεκυφόρων, εἰ μὴ ἐκεῖνος ὃν ἐν χειρὶ κατεῖχε λόγον ἔξειπαι πρὸς αὐτόν· ὁ γὰρ τοῦ λόγου ἀπτόμενος ἀκύνδυνος ἦν. ἐπιβουλευσάντων δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξει δύο ἰενούχων αὐτοῦ, Βαρνύβαζος οἰκέτης τοῦ ἑτέρου, τὸ γένος ὦν Ἰουδαῖος, συνείς τὴν ἐπιβουλὴν τῷ Μαρδοχαίῳ ἀπήγγειλε,
13 καὶ ὃς διὰ τῆς Ἐσθῆρ τῷ βασιλεῖ τοὺς ἐπιβούλους ἐμήνυσεν. P I 179
ὁ δὲ τοὺς μὲν ἰενούχους ἀνισταύρωσι, τοῦ δὲ Μαρδοχαίου τὸ ὄνομα ἐκέλευσεν ἐγγραφῆναι τοῖς ἡπομνήμασι, καὶ προσμένειν τοῖς βασιλεῖσι αὐτόν.

Ἄμὺν δὲ φίλον ὄντα τῷ βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα ἄπαντες
20 προσκυνοῦν. Μαρδοχαίου δὲ μὴ προσκυνοῦντος διὰ τὸν νόμον αὐτόν, μαθὼν ὡς Ἰουδαῖός ἐστιν ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτῷ ὡς οἱ μὲν ἐλεύθεροι Πέρσαι προσκυνοῦσιν αὐτόν, ὁ δὲ δοῦλος ὦν ἀπαξιοῖ τοῦτο ποιεῖν. προσελθὼν οὖν τῷ βασιλεῖ κατήγγρει τοῦ

10 καλεκηφόρων A.

13 δὲ PW.

tibus, quae a patre Mardochaeo principe Iudaeorum educabatur, Esthera nomine. eam rex lepore eius captus uxorem ducit et diademate ornat. patruus itam eius Mardochaeus Babylone Susa commigravit ut regiam frequentaret et de nepte sua percontaretur. neque enim illa unde nata esset indicaret, neque ipse aliquam cum illa necessitudinem sibi intercedere ostendebat.

Tulerat autem rex legem ne quis ad se in solio sedentem accederet invocatus: qui secus fecisset, statim ab apparitoribus securi feriretur, nisi ipse virgam quam manu teneret illi porrexisset: eam enim qui attigerat indemas erat. cum autem duo eunuchi regi insidias struerent, Barnabazus Iudaeus, servus alterius eunuchi, illis animadversis rem ad Mardochaeum defert, ille per Estheram ad regem. qui eunuchis in cruce actis Mardochaeum in commentarios inscribi et in regia manere iubet.

Ananem porro amicum summum regis omnes adorabant. quod cum Mardochaeum propter legem Iudaicam praetermittere cognovisset, indignatus ei dixit, se a Peris ingenulis adorari: cur ille, qui servus esset, idem non faceret. totaque gente apud regem accusata patit ut

Zonarus Annales.

21

ἔθρους παντός, καὶ ἤτει κελῦσαι πρόβριον ἀπολλέσθαι αὐτό, **B** καὶ μὴ τι λείψανον αὐτοῦ καταλιπεῖν· ἵνα μέντοι μὴ ζημωθῆῖ τοὺς φέρους αὐτῶν, αὐτὸς ἐπηγγελάτο δώσειν μυριάδας ἀργυρίου τέσσαρας. ὁ μὲν οὖν Ἀμὰν ἤτει ταῦτα· ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸ ἀργύριον αὐτῷ χάριζεται καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε χρῆσθαι βούλομαι ὡς βούλεται. αὐτίκα οὖν διάταγμα παρὰ τοῦ Ἀμὰν ἐπέμφθη εἰς πάντα τὰ ἔθνη ὡς ἐκ τοῦ βασιλέως, περιέχον ταῦτα. "τοὺς δηλούμενους ὑπὸ τοῦ δευτέρου μου πατρὸς Ἀμὰν κελῦσαι πάντας οὖν γυναῖξί καὶ τέκνοις ἀπολλέσθαι, καὶ τοῦτο γενέσθαι βούλομαι τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς τοῦ ἐνε- **10** **C** στῶτος ἔτους." τούτου κομισθέντος τοῦ γραμμάτος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας, ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀπώλεια ἤτοιμαζέτο. εἶχον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς Σούσοις ὁμοίως.

Ὁ δὲ Μαρδοχαῖος μαθὼν τὸ γινόμενον, σάκκον ἐνδός καὶ καταχάμενος σποδιάν, ἐβόα ὅτι μηδὲν ἀδικῆσαν ἔθνος ἀναιρεῖται. **15** καὶ πρὸς τὰ βασίλεια ἐλθὼν ἐκτὸς Ἰστατο· οὐ γὰρ ἔξῃν μετὰ τοιοῦτου σχήματος εἰσελθεῖν. γνοῦσα δὲ τοῦτο Ἐσθῆρ ἡ βασίλισσα, εὐνοῦχον πρὸς Μαρδοχαῖον ἀπέστειλε γνωσόμενον ὅτι χάριν πενθεῖ· ὁ δὲ τὰ συμβάντα τῷ εὐνοούχῳ ἐγνώρισε, καὶ περὶ τούτων δεηθῆναι τοῦ βασιλέως τῇ Ἐσθῆρ ἐνετέλλετο. ἡ δὲ μα- **20** **D** θοῦσα ταῦτα δηλοῖ αὐτῷ ὅτι, μὴ κληθεῖσα παρὰ τοῦ βασιλέως, δέδοικεν ὡς ἀποθανεῖται εἰ ἀκλήτος αὐτῷ προσέλθοι. Μαρδοχαῖος δὲ ἐδήλου αὐτῇ μὴ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν σκοπεῖν ἀλλὰ τὴν τοῦ ἔθρους· εἰ δ' οὐ, ἕσασθαι μὲν πάντως ἐκείνῳ βοήθειαν ἐκ

16 ἔξῃν A Iosephus, ἡλίον PW.

24 ἐκείνῳ codex Colbertinus.

ea funditus extirparetur, ita ut nullae reliquiae superessent. ne vero tributis rex fraudaretur, ipse quadraginta argenti milia se daturum esse pollicitus. rex Amani et pecuniam et homines condonat, ut eos suo arbitratu tractet. is igitur statim edictum nomine regis in omnes provincias mittit his verbis "eos qui ab altero patre meo Amane indicantur omnes cum uxoribus et liberis interfici volo, idque fieri decimo quarto die mensis duodecimi hoc anno." his litteris in urbes et provincias perlatis internecio Iudaeis parabatur. idem Susis etiam agitabatur.

Mardocheus autem, cum quid actum esset cognovisset, saccum indutus et pulvere oppietus capite clamitans gentem immeritam deleri, ante regiam adstabat: neque enim eo habitu ingredi licebat. quod cum ad reginam Estheram perlatum esset, misso eunucho causam luctus ex eo quaerit. ille quid accidisset eunucho narrat, petit ut illi apud regem pro populo intercedat, cui Esthera vicissim nuntiavit, vereri se, si invocata ad regem accesserit, ne occidatur. respondet Mardocheus, non illi privatam sed gentis publicam salutem esse spectandam: id nisi fecerit

Θεοῦ, αὐτὴν δὲ καὶ τὸν πατρίων οἶκον αὐτῆς διαφθαρέσεισθαι.
 ἢ δὲ ἐντελλέτο αὐτῷ εἰς Σούσα πορευθῆντι παρασκευάσαι τοὺς
 ἐκεῖ Ἰουδαίους ἠσθεῖσαι τρεῖς ἡμέρας ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ Μαρ-
 δοχαῖος μὲν οὕτως ἐποίησεν, ἢ δ' Ἐσθῆρ ῥήψασα κατὰ γῆς ἔαν-
 5 τὴν μετὰ πενθίμου ἰσθῆτος καὶ ἄτροφος ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις δια-
 μένασα ἰδέτο τοῦ Θεοῦ. μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας κόσμον
 μεταμφιασμένη βασιλεῖον, σὸν θυοὶ Θερακινίσιον, ὃν τῇ μὲν
 κούφως ἦν ἐπεριδομένη, ἢ δὲ τὸ βαθὺ τοῦ χιτῶνος καὶ μέχρι
 τῆς γῆς κεχυμένον ἄκροις ἀπηώρει δακτύλοις, ἦκε πρὸς τὸν κρα-
 10 τῶντα, εἰσῆιε δὲ μετὰ δέους. ὡς δὲ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ
 τοῦ θρόνου βασιλικῶς καθιζομένου ἐγένετο, προσιδόντος αὐτὴν
 βλουρῶς, πάρισις ὑπὸ δέους λαμβάνει αὐτὴν, καὶ τῇ παρὰ
 πλευρᾶν ἰούση ἐπέπεισεν ἀχανῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς δεισας περὶ τῇ
 γυναικί, τοῦ Θεοῦ προμηθευσαμένου τοῦτο, ἀπενήθησεν ἐκ τοῦ
 15 θρόνου, καὶ ταῖς ἀγκάλαις αὐτὴν ὑπολαβὼν ἀντικατὸ κατασπα-
 ζόμενος καὶ θάρρειν ἐγκιλευόμενος, καὶ τὴν φάβδον ἐκτείνας αὐ-
 τοῦ τὴν χρυσὴν, καὶ τὸ σκῆπτρον ἐνθήμενος ταῖς χερσὶν αὐτῆς.
 ἢ δὲ ἐντεῦθεν ἀναδαρσῆσασα ἐφ' ἰστίαισι αὐτὸν μετὰ τοῦ Ἀμάν
 πρὸς αὐτὴν ἤξισο ἰλθεῖν. ὡς δὲ ἐπένευσε, καὶ παρήσαν, ἐκ-
 20 λειπεν ἐκείνη ὁ βασιλεὺς δηλοῦν ὅ τι βούλεται, μηδεὶς γὰρ
 ἀπεικλήσειν. ἢ δὲ εἰς τὴν ἐπιστάσαν φράζειν αὐτῷ τὴν βούλησιν
 ἔλεγεν, εἰ κάλιν πρὸς αὐτὴν μετὰ τοῦ Ἀμάν ἐφ' ἰστίαισι ἰλθοι.
 τοῦ δὲ βασιλέως ὑποσχυμένου περιχαρῆς ὁ Ἀμάν ἔξῆι· καὶ ἰδὼν

W I 129
 P I 180

B ἦν om A. 12 ἐπὶ δέους A Iosephus, ἐπὶ τοῦ δέους PW.
 παρὰ πλευρᾶν A, περὶ πλευρᾶν PW. 15 κατασπαζόμενος A,
 κατασπασάμενος PW. 21 ἀπεικλήσειν A.

rit, populum utique divinitus iri conservatum, ipsam vero cum paternā
 domo interituram. proinde regina cum Susa ire et Iudaeis Susianis tridui
 jeiunium pro sese indicere iubet. parat Mardochaeus; ipsa prostrata
 humi veste lugubri induta per tres dies cibo non gustato deum orat.
 His elapsis ornata regio culta cum duabus ancillis, quartum alteri leviter
 innitebatur, altera promissam vestem et humi fuscā summis digitis alle-
 vabat, regem adit perculsa metu. cumque in conspectum eius in regio
 throno sedentis ac terrum tuentis venisset, exanimata metu in ancillam
 lateri adhaerentem procumbit. rex autem, divina providentia sic even-
 tum moderante, solio exsilit mulieri metuens; eamque ulnis exceptam
 complectens et bono esse animo iubens reficit, porrecta virga aurea
 sceptroque in manus ei tradito. illa resumpta fiducia petit ut cum
 Amāne ad se comissatum veniat. annuit rex; cumque venisset, iubet
 eam dicere quid velit: nam nihil non impetraturam. illa se postridie
 dicturam ait, si demum cum Amāne ad convivium veniret. rege assensu
 Amān laetitia exultans egreditur; viarumque in aula Mardochaeo indigna-

τὸν Μάρδοχαῖον ἐν τῇ αὐτῇ ἠγανάκτησεν ὅτι μὴ αὐτῷ προσε-
κύνησε. καὶ οἴκοι ἐλθὼν πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς φίλους δεη-
γέιτο οἴας καὶ παρὰ τῆς βασιλείσης ἀπολυθεὶ τιμῆς, καὶ ὡς
ἄχθεται τὸν Μάρδοχαῖον βλέπων ἐν τῇ αὐτῇ. τῆς δὲ γυναίκος
αὐτοῦ φησάσης κελύσαι κοπήναι ξύλον πενήκοντι πηχίων, καὶ ὁ
C πρώτ' παρὰ τοῦ βασιλέως αἰτησάμενος ἀνασταυρώσαι τὸν Μαρ-
δοχαῖον, τὴν γνώμην ἀποδεξάμενος προσέταξε τοῖς οἰκέταις ξύλον
ἑτοιμάσαι, καὶ στήσαι τοῦτο ἐν τῇ αὐτῇ πρὸς τιμωρίαν Μαρ-
δοχαίου.

Καὶ τὸ μὲν ἦν ἔτοιμον· ὁ δὲ θεὸς τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἀφαι- 10
ρεῖται τὸν ὕπνον τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἀγρυπνῶν τὸν γραμματεῖα
κομίσαντα τῶν ἰδίων πράξεων τὰ ὑπομνήματα ἀναγινώσκων ἐκ-
λευσε. καὶ ἀναγινωσκομένων εὐρέθη μηνυτῆς Μαρδοχαίου γενό-
μενος τῷ βασιλεῖ ἐπιβουλῆς ἐνούχων. φράσαντος δὲ τοῦτο
μόνον τοῦ γραμματέως καὶ μεταβάντος ἐφ' ἑτέραν πρᾶξιν, ἐπέ- 15
σχεν ὁ βασιλεὺς, πυθόμενος εἰ ἔχει γέρας αὐτῷ δοθὲν ἀναγε-
γραμμένον. ὡς δ' ἤκουσε μηδὲν εἶναι, τίς εἶη τῆς νυκτὸς ἔρα
D ἤρετο· μαθὼν δὲ ὡς ὕθρος ἤδη ἐστίν, ἐκέλευσε τῶν φίλων ὄν-
των πρὸ τῆς αὐτῆς εὐρωσῆν εἰσκαλεῖν. εὐρέθη δὲ ὁ Ἀμὴν, ταχύ-
τας ἵνα τὸν Μάρδοχαῖον αἰτήσῃται. κληθέντι δὲ εἶπεν ὁ βασι- 20
λεὺς "συμβούλευσόν μοι πῶς ἂν τιμῆσαιμι τινα στεργόμενον ὑπ'
ἐμοῦ." ὁ δὲ λογισάμενος, ἦν ἂν ὁῦ γνώμην, ὑπὲρ ἑαυτοῦ ταύ-
την δώσειν (στεργεσθαι γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ἄλλων

3 περι Α.
εἰς δὲ εἰη PW.

14 μόνον τοῦτο Α.

17 εἰς εἰη Α Iosephus,

tar se ab eo non adorari. domi uxori suae et amicis refert, quantus a
regina etiam sibi sit honos habitus, quamque graviter Mardochei con-
spectum in aula ferat. eaque ab uxore cesset monitus ut lignum quia-
quaginta cubitorum excidendum curaret, et mane a rege peteret ut
Mardocheum in crucem agere liceret, approbato consilio servus lignum
parare iubet, idque in aula erigere ad Mardochei supplicium.

Eo parato deus noctu regi somnum adimit: qui cum vigilaret,
privatarum rerum commentarios scribam afferre et recitare iubet. in
quibus cum lectum esset Mardocheum detulisse eunuchos insidiatores
regis, et scriba statim ad aliud caput properaret, rex eum inhibuit
percontans an scriptum esset praemium quo donatus esset. illo negante,
quota hora noctis esset rogat: cum audisset diluendum esse, quemcumque
amicorum ante regiam invenirent intro vocari iubet. inventus autem est
Aman, qui aderat ut Mardocheum posceret. ei arcesito rex "consule
mibi" inquit "quo honore sit afficiendus quidam mihi dilectus." ille
zatus, quam sententiam dixisset, eam in suam rem dicturum qui regi

- μᾶλλον), "εἰ βούλοιο" ἔφη "τοῦτον δοξάσαι, πώλησον ἐφ' ἵππον βυδλῆιν τὴν αὐτὴν σοι ἐσθῆτα φοροῦντα καὶ περιανχέιον χρυσοῦν ἔχοντα, καὶ προΐοντα τῶν ἀναγκαιῶν σου φίλων ἕνα κηρύσσειν δι' ἕλης τῆς πόλεως διὰ ταύτης τυγχάνει τῆς τιμῆς ὃν ἔδωκε βασιλεὺς τιμήσῃ." ἤσθεις οὖν τῇ παραίνεσι ὁ βασιλεὺς "ἐπιζήτησον" φησὶ "Μαρδοχαῖον τὸν Ἰουδαῖον, καὶ δοὺς ἐκείνῳ P I 181 τὸν ἵππον καὶ τὴν στολὴν καὶ τὸν στρεπτὸν, προάγων αὐτοῦ κήρυττε· οὐ γὰρ μοι φίλος ἀναγκαιότατος. ταῦτα δὲ αὐτῷ παρ' ἐμοῦ ἔσται, σώσαντί μου τὴν ψυχὴν." τούτων ἀκούσας
- 10 **συνεχρῆθη**, καὶ πληγείς ὑπὸ ἀμυχανίας ὁμοίως ἔξισιν ἄγων τὸν ἵππον καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸν στρεπτὸν. καὶ τὸν Μαρδοχαῖον πρὸ τῆς ἀλλῆς εὐρῶν σάκκον ἐνδεδυμένον ἐκέλευεν ἐνδύσασθαι τὴν πορφύραν. ὁ δὲ "κάκιστε" εἶπεν "ἀνθρώπων, οὕτως ἡμῶν ταῖς συμφοραῖς ἰγγιλᾶς;" γνοὺς δὲ ὡς γέρας αὐτῷ ταῦτα ἀντι
- 15 **τῆς σωτηρίας** παρέλαυν ὁ βασιλεὺς, **μηδύσαντι τὴν τῶν ἐθνούχων** B ἐπιβουλήν, ἐνδύεται τὴν πορφύραν καὶ περιτίθεται τὸ περιανχέιον, καὶ ἐπιβάς τὸν ἵππον ἐν κύκλῳ περιῆμι τὴν πόλιν, προΐοντος Ἀμάν καὶ κηρύσσοντος διὰ οὕτως τιμᾶ βασιλεὺς ὃν ἔδωκε σιέρεῃ.
- 20 **Ὁ μὲν οὖν τὴν πόλιν περιελθὼν πρὸς τὸν βασιλέα ἐπά-** νεισιν, (7) Ἀμάν δὲ οἶκοι ὑπέστρεψε καὶ τὰ συμβάντα κλάειν τῇ γυναικὶ διαγγεῖτο. ἐν τούτοις ἦγον ἐκ τῆς Ἐσθῆρ ἐνδοῦχοι, W I 130

3 φίλον A. 7 τὸ στρεπτὸν A. post αὐτοῦ PW add καί, om A. 11 τὸ στρεπτὸν A.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 11 6 § 10—8 § 4.

carior esset caeteris, "eum" inquit "si illustrem reddere volueris, facito ut equo vehatur, pari tecum veste indutus et aureo torque ornatus, et aliquis ex necessariis amicis tuis antecedens per totam urbem proclamet, tali honore affici eum quem rex honore afficiat." consilio delectatus rex "quaere" inquit "Mardocheum Iudaeum, datoque equo et veste et torque illum antecede et proclama: tu enim amicus es meus maxime necessarius, haec autem illi a me tribuentur ob conservatam vitam meam." his Aman auditis perturbatus et animo aestuans, tamen egreditar, equum adducit et purpuram atque torquem. cumque Mardocheum ante regem invenisset sacco indutum, purpuram induere iubet, at ille "pessimo" inquit, "mortalium, itane nostris malis insultas?" sed cum intellexisset ea sibi tribui munera a rege, cuius vitam indicatis eunuchorum insidiis conservasset, purpuram induit, collo torque accomodat, et equo consensu passim urbem circumit, praecedente Amans et proclamante sic honorare regem eum quem diligit.

Ita Mardocheus urbem circumvectus ad regem redit, (7) Aman vero domum regressus causam illum plorans uxori exponit. Interea ve-

ἐπὶ τὸ δεῖπνον τὸν Ἀμάν ἐπισπεύδοντες. εἷς δὲ τούτων ἰδὼν τὸν
 σταυρὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ μυθῶν παρὰ του τῶν οἰκετῶν
 C ὡς ἐπὶ Μαρδοχαῖον τοῦτον ἠτοίμασαν πρὸς τιμωρίαν αἰτηθησά-
 μενον, τότε μὲν ἀπήλθεν, ὡς δ' ἡ εὐωχία πρὸς τέλος ἦν, ἐπέ-
 τρεπε τῇ βασιλευσῇ λέγειν ὃ βασιλεὺς τίνα αἰτεῖ, ἡ δὲ τὸν τοῦ ἑ-
 λαοῦ κίνδυνον ἀπώλετο, καὶ μετὰ τοῦ ἔθνους ἔλεγεν ἰδεῖσθαι
 σθαι καὶ αὐτὴ πρὸς ἀπώλειαν, καὶ τὸν Ἀμάν ταῦτα ἐπήγγεν αἰτή-
 σασθαι. ταραχθέντος δὲ πρὸς τοῦτο τοῦ βασιλέως καὶ ἐκπενη-
 δηκότες τοῦ συμποσίου, τῆς Ἑσθῆρ ὁ Ἀμάν ἰδέτο· καὶ ἐπὶ τῆς
 κλήνης πεσόντος καὶ ἰκετεύοντος τὴν βασιλισσαν, ἐπισπελθὼν ὁ 10
 βασιλεὺς "ὦ κάκιστε" εἶπε, "καὶ βιάζεσθαι μὲν τὴν γυναῖκα
 ἐπιχειρεῖς;" ἐν τούτοις παρὼν ὁ ἐθνάρχης περὶ τοῦ σταυροῦ εἶπεν
 D ὅτι εἶδεν ἐπὶ Μαρδοχαῖον ἠτοίμασμένον. καὶ ὁ βασιλεὺς πᾶσι
 κελύει τὸν Ἀμάν ἐπ' ἐκείνου τοῦ σταυροῦ κρεμασθῆναι. καὶ ὁ
 μὲν οὕτως ἀπώλετο, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ εὐωχίᾳ ἐσχῆκεν ἡ βασι- 15
 λισσα. γνοὺς δὲ τὴν πρὸς Ἑσθῆρ τοῦ Μαρδοχαίου συγγένειαν
 ὁ βασιλεὺς δίδωσιν αὐτῷ τὸν εὐαγγέλιον ὃν ἔδωκε πρὶν τῷ Ἀμάν
 καὶ ἡ βασιλισσα τὴν ἐκείνου κτῆσιν τῷ Μαρδοχαίῳ παρατάτο,
 καὶ τοῦ κινδύνου ἀπαλλάξαι τὸ τῶν Ἑβραίων ἔθνος τοῦ βασιλέως
 ἰδέτο. καὶ ὅς γράφειν εἰ βούλεται ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ. ἐφῆκε 20
 P I 162 περὶ τοῦ ἔθνους. τὰ δὲ γραφέντα ἦσαν τοιαῦτα. τοῦ μὲν Ἀμάν
 κατηγόρου ὡς ποικροῦ καὶ ἀγνώμονος καὶ αἰτησαμένου ἔθνους
 ἀπώλειαν μηδὲν ἀδικήσαντος, τὸν δὲ γὰρ Μαρδοχαῖον σωτήρα

19 ἔθνος] γένος A.

nunt eunuchi ab Esthèra qui Amanem propere ad cenam ire iubent.
 quorum haec cruce in eius aedibus visa, cum o fustulo didicisset tam
 ab Amane ad Mardochei supplicium, quem a rege postulaturus esset,
 paratam esse, tum quidam abit; convivio vero prope finito rex dicere
 iubet reginam quid velit: at illa gentis suae interitum deplorat, seseque
 una cum illa exitio destinatum esse refert, eaque Amanem petitisse. ob
 quae rex perturbatus et convivio se proripit: Amane Estheram orat;
 eumque in lectum prolapsus esset reginae supplicans, rex ingressus
 "peissime" inquit, "etiam viam uxori meae inferre paras?" mox euna-
 chus quoque adest et de cruce refert quam in Amanis aedibus Mardo-
 cheo paratam viderat: rex vero Amanem e vestigio de ea suspendi
 iubet. itaque ille perit, et opes eius reginae donantur. cognitaque
 cognatione Mardochei et Estherae rex cum anulum quem prius Aman
 habuerat ei dat. eidem et regina facultates Amanis largitur, et regem
 orat ut Hebraeorum gentem periculo liberet. tam ille suo nomine eam
 scribere permittit quidquid velit. litterae porro haec continent.
 Amanem ut improbum et ingratum accusabant quod insontis populi exi-
 tium postulasset, Mardocheam servatorem nominabant, Iudaeos cele-

ἐκάλουν, καὶ τοὺς Ἰουδαίους τὸν ἄριστον πολιτευομένους τρόπον
καὶ τὸν θεὸν σεβομένους· καὶ οὐ μόνον σφᾶς τῆς τιμωρίας ἀπέ-
λυσεν εἰς ἣν ὁ Ἄμάν αὐτοὺς ἐξητήσατο, ἀλλὰ καὶ τιμῆς ἤξιλον,
καὶ τοῖς ἰδίαις νόμοις χρωμένους ζῆν μετ' εὐρήνης ἐπέτρεπον·
6 καὶ ἐδίδουν ἀμύνησθαι τῇ τρισκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ δωδεκάτου
μηνός, ὃς ἐστὶν Ἄδαρ, τοὺς αὐτοὺς ἀδικήσαντας· καὶ τοῖς τῶν
χωρῶν σατραπῆαις ἐκέλευον βοηθεῖν αὐτοῖς, ἵνα τοὺς ἐχθροὺς
μετελεύσωται.

Οἱ δὲ ἐν Σούσοις Ἰουδαῖοι τὰ κατὰ τὸν Μαρδοχαῖον γόν- B
10 τες, κοινῆν τὴν ἰσραηλιαν ἠγήσαντο, καὶ κατὰ τὴν τρισκαιδεκά-
την τοῦ Ἄδαρ μηνός, ὃς κατὰ Μακεδόνας ἄνιστρος ἀνώμασται,
ὃς τε ἐν Σούσοις Ἰουδαῖοι περὶ πεντακοσίους ἀπέκτειναν τῶν
ἐχθρῶν, καὶ οἱ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τε καὶ χώραις ἐπτακισμυ-
φίους καὶ πεντακισχιλίους ἀπώλεσαν. οἱ δ' ἐν Σούσοις καὶ τῇ
15 ἐξῆς ἡμέρᾳ τρισκοσίους δέφθειραν, τοῦτο αἰτησάμενης Ἐσθήρ·
καὶ οἱ δέκα τοῦ Ἄμάν παῖδες ἀπεστινυρώθησαν, χαρισάμενος καὶ
κοῦτος τοῦ βασιλέως αὐτῆι. τὴν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνός
ἐφορτίσιμον τὸ ἔθνος ἅπαν ἐποίησε. καὶ ἔκτοτε τὰς ἡμέρας καὶ
ἄμφω ἐφορτίζουσι, φορτουλάς ταύτας προσωγορούμεντες. ὁ δὲ C
20 Μαρδοχαῖος μέγας τε ἦν καὶ συνδιέπει τῷ βασιλεῖ τὴν ἀρχήν.

Τῆς δ' ἀρχιερωσύνης εἰς Ἰωάνναν μεταπισσόσης τὸν υἱὸν
Ἰωθαὲ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰησοῦς, φίλος ὢν Βαγῶα τοῦ στρα-
τηγοῦ τῆς Ἀρταξέρξου δυνάμεως, ἐπόσχισεν ἔσχε τὴν ἀρχιερω-

6 ἄδαρ A. ἀδικήσαντας A, ἀδικήσαντος PW. 11 ἄδαρ A.
15 ἐφθειραν A. 21 τὸν υἱὸν μεταπισσόσης Ἰωθαὲ A.

brabant ut qui optima rei publicae forma uterentur et deum colerent,
neque supplicio tantum ab Amane praeparato eos liberabant sed et
honore afficiebant et suis legibus pacato vivere sinebant, data potestate
ut decimo tertio die mensis duodecimi, qui est Adar, ulciscerentur eos
a quibus laesi essent; mandabantque provinciarum satrapis ut eis adiu-
mento essent ad ulciscendos inimicos.

Caeterum Susiani Iudaei, Mardocheae eventu cognito, felicitatem
eam publicam esse indicarunt, et decimo tertio die mensis Adar, qui a
Macedonibus Dystrus dicitur, circiter 500 ex inimicis occiderunt: qui
vero in aliis urbibus et provinciis segebant, 75 milia sustulerunt. iidem
Susiani etiam postridie 300 iussu Estherae interfecerunt, decem Amanis
liberis in crucis actis, ex quoque re a rege concessa coniugi. decimum
quartum vero diem tota gens festum esse iussit, atque ab eo tempore
ambos hos dies festos ducunt et praesidarios appellant. Mardocheus
autem magnus evasit et regis in administrando imperio cotinus.

Cum vero sacerdotium ad Ioannam Iodaei filium rediisset, fratri
uis Ieva, amico Bagoae ducis copiarum Artaxerxis, id promissum fuerat.

σύντη λαβείν. διὰ ταύτην γοῦν τὴν υἱίαν ὁ Ἰωάννης παρεξου-
 θείεις ἐν τῷ ναῷ ἀνέβη τὸν ἀδελφόν. καὶ ὁ Βαγώας εὐθύς ἐπι-
 στάς εἰς τὸν ναὸν τε ἐσήλαθεν εἰπὼν ὡς "εἰ οἱ τὸν φόνον ἐν τῷ
 ναῷ τολμήσαντες εἰσέρχονται ἐν αὐτῷ, κάγω εἰσελεύσομαι καθαρ-
 ωτέρως τυχάνων αὐτῶν," καὶ ἐπ' ἔτεσιν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους

D. ἐκάκωσε. τοῦ Ἰωάννα δὲ τὴν ζῶην καταστρέφοντας διαδέχεται
 τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάδ. ἦν δὲ καὶ τούτῳ ἀδελφός
 Μανασσῆς, ᾧ Σαναβαλέτης Δαριεὺς σατραπῆς τοῦ τελευταίου
 βασιλέως Περσῶν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα συνῆκισε, Νिकासὸν
 καλουμένην. οἱ δὲ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν λογάδες ἑστασίαζον ὅτι

W I 131. ἄλλοφύλῳ συνῆκισεν ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἀδελφός, καὶ ἡ διαλύ-
 γηνοῦσθαι ταύτης ἐκέλευον, ἢ τοῦ θυσιαστηρίου ἀπέχουσαι. ὁ δὲ
 πρὸς τὸν πενθερὸν ἀφικόμενος δηγήσατο ταῦτα. τοῦ δὲ Σανα-
 βαλέτιου καὶ τὴν ἱερωσύνην αὐτῷ τηρήσειν ὑπισχνουμένου καὶ
 ἀρχιερεῖα ἀποδείξειν καὶ ἡγεμόνα ὣν αὐτὸς ἤρχε τόπων εἰ. τῆς

P I 183 αὐτοῦ θυγατρὸς μὴ ἀπόσχοιτο, καὶ ναὸν οἰκοδομήσειν ἐπὶ τοῦ
 Γαριζίν ὄρους, ὃ τῶν κατὰ Σαμάρειαν ὄρων ἐστὶν ὑψηλότεστον,
 τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις κρεῖττα ἐπαγγελλομένου μετὰ γνώμης τοῦ
 βασιλέως Δαριεῖου, ἐπαρθεὶς τούτοις ὁ Μανασσῆς κατέμενε παρὰ
 τῷ Σαναβαλέτῃ. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἱερέων καὶ Ἰσραηλιτῶν
 τοιοῦτοις γάμοις ἐμπλεγεμένων πάντες συνήεσαν πρὸς τὸν Μα-
 νασσῆν. ὁ μὲν οὖν Σαναβαλέτης τῷ βασιλεὶ Δαριεῖ τὴν περὶ
 αὐτῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἐν Γαριζίν ἀξίωσιν προσάγειν ἡτοίμαστα,

B of om A. 8 σατραπῆς Δαριεῖου A. 14 τηρήσειν A Iose-
 phus, συντηρήσειν PW. ὑπισχνουμένου A. 15 τοπίων A.
 17 ὄρων ἐστὶν A Iosephus, ἐστὶν ὄρων PW. 21. συνήεσαν A.

qua re Ioannes irritatus fratrem in sede sustulit. Bagoas igitur statim
 adest, ac templum ingressus "si hi qui caedem in templo commiserunt"
 inquit "templum ingrediantur, et ego ingrediar, qui sum illis purior."
 et Iudaeos per annos septem vexavit. Ioannae defuncto Ioad filius in
 pontificatu succedit. is fratrem habuit Manassem, cui Sanabaletes Daril
 postremi Persarum regis satrapes filiam Nicaso in matrimonium dederat.
 sed cum Hierosolymitani proceres tumultuarentur quod pontificis frater
 peregrinam uxorem haberet, eamque vel repudiare vel sacrario abstinere
 haberent, Manasses socio negotium exposuit, cui ille pollicetur se ei
 et sacerdotium conservaturum atque etiam pontificem et ducem eorum
 locorum quibus ipse imperaret creaturum, si filiam suam retineret; et
 in Garizino, Samaritanorum montium altissimo, de sententia Daril regis
 Persarum templum Hierosolymitano illustrius esse conditurum. his poli-
 citationibus Manasses adductus apud Sanabaletem mansit: ad eumque se
 multi etiam alii sacerdotes Israelitici, talibus implicati coniugiis, con-
 tulerunt. ac Sanabaletes quidem in eo erat ut a Darie templi in Gariz-

ὁ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ συμβαλὼν ἐν Ἰσσοῦ τῆς Κιλικίας καὶ ἤτη-
θεις ἔφυγαν. ἀπογνοὺς οὖν ὁ Σαναβαλίτης Λαριῖον, τῷ Ἀλε- B
ξάνδρῳ πρόσεισι οὖν ἑκατακισχιλοῖς τῶν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐαντιῶν
καὶ τοὺς τόπους ὧν ἤρχεν ἔλεγε παραδιδόναι αὐτῷ. προσδεξα-
5 μένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτόν, Φαρρῶν ἤδη περὶ τοῦ γαμβροῦ
καὶ τῆς τοῦ ναοῦ ἀνεγέρσεως ἐν τῷ Γαριζίν προσηγεν ἀξίωσιν
καὶ ἐπιτραπείας τὴν οἰκοδομήν, οὖν πάση σπουδῇ τὸν ναὸν ᾤκον-
δομήσε, καὶ Μαννάσῃ τὸν γαμβρὸν ἀρχιερεῖα κατέστησεν.

8. Ἐπει δὲ μνηεῖαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ τῆς ἱστορίας λόγος
10 νεποίηται, καλὸν καὶ τοῦτου τὰς πράξεις τε καὶ τὰ ἤδη καὶ
ἔθεν κάκ τίνων ἔφυ κατ' ἐπιδρομὴν δηγήσασθαι, καὶ οὕτως C
αὐθις ἐπαναγαγεῖν τὸν λόγον πρὸς τὴν συνέχειαν· καὶ μᾶλλον δι-
καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις οὕτως ὁ βασιλεὺς ἐπεδήμησε, καὶ τι θαν-
ματος ἄξιον γέγονε πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα καὶ τὸν λαὸν ἐξ αὐτοῦ,
15 καὶ αὐτός τι θεῖον δράμα δηγήσαιο, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ· ὁ
πρῶτον ὁ λόγος μετὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἱστορίαν διδάξει.

Οὗτος Φιλίππου μὲν ἦν τοῦ Μακεδόνων βασιλέως υἱὸς ἐξ
Ἰολυμπίδος αὐτῷ γεννηθείς, μυθεύεται δὲ Ἄμμωνος εἶναι υἱός, C
ἐν εἶδει δράκοντος τῇ Ἰολυμπίδι συντευνασθέντος· Ἄμμωνα δὲ
20 τὸν Δία φασίν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν μῦθος· λέγεται δὲ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, πρὸ τῆς νυκτὸς ἢ τῷ Φιλίππῳ σωματευνασθῆ, ἐν δεινῷ D

3 ἑκατακιστοῖς A: alterum Iosephus. 8 καὶ] καὶ τὸν A.
9 ὁ A, καὶ ὁ PW. 13 καὶ εἰ] καὶ τὸ A ex corr.
15 Ἰώσηπος] Ant. 11 8 5. 16 διδάξει] infra cap. 15.
19 ἐν εἶδει om. A. 21 σωματευνασθῆ A.

Fontes. Cap. 8. Plutarchi Alexander 2—9.

zino condendi facultatem impetraret. sed rege ad Issum ab Alexandro profligato, desperatis illius rebus, cum octo milibus quibus praeerat ad Alexandrum profectus seipsum et provincias ei tradit. a quo receptus iam audacter causam generi et templi Garizini proponit. voti compos factus, omnique studio structura absoluta, generum pontificem constituit.

8. Sed quia in Alexandri mentione incidimus, non alienum fuerit huius etiam res gestas, mores et natales peratringere breviter, eoque facto ad institutae historiae seriem redire; vel ea de causa quod Hierosolyma adiit, et ab eo aliquid admiratione dignum et pontifici et populo accidit, atque ipse divinam quandam visionem exposuit, ut Iosephus refert: quae in progressu eius historiae referentur.

Hic Philippi regis Macedonum filius fuit natus ex Olympiade. caeterum fabulantur eum Ammonem satum esse, qui specie draconis Olympiadem fuerit amplexus: Ammonem autem Iovem appellant. sed hoc fabulosum est: illud autem fertur, matrem eius ante eam noctem

δόξαι κεραυνὸν ἐμπιπέειν αὐτῆς τῇ γαστρὶ, καὶ τοῦτον πῦρ ἐξαφθῆναι πολὺ, καὶ τοῦτο πάντῃ φερόμενον διαλυθῆναι. μετὰ δὲ τὸν γάμον ὁ Φίλιππος καθ' ἕπνοιας ἰδοὺς σφραγίδα τῇ γαστρὶ πῆς γυναικὸς ἐπιβαλεῖν, ἐγγεγλόφθαι δὲ τῇ σφραγίδι λέοντα. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι μάντιες ἄλλως τὸν ὄνειρον ἔκρινον, Ἀρίστανδρος δὲ κύειν ἔφη τὴν σφραγισθεῖσαν· μὴ γὰρ δὴ σφραγίσσεται τὰ κενά· θυμοειδῆ δ' ἀκοθήσεισθαι καὶ λεοντώδη τὸν τεχθησόμενον. **P I 184** ἐνέπλεροστο· διὲ καὶ τινες ἐκεῖ παρόντες πῶν μάγων διαθίοντες αὐτὴν καὶ συμφορὰν βαρῆσαν τῇν ἡμέραν ἐκαίην τῇ Ἀσίᾳ τακεῖν **10** εἰλον.

Ἦν δὲ τὴν χρόαν λευκὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ἢ λευκότης δ' ἐφοινίσσειτο περὶ τὸ στῆθος μάλιστα καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἡδεῖα εἰς ἐκ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ ἀπέπνει ἀποφάρὰ καὶ τοῦ στόματος. τοῦτον δ' αἴτιον ἢ θερμότης αὐτῆς εἴη τοῦ σώματος· πυρῶδες γὰρ **15** ὦν καὶ παλυθερμον, ἀηθίσκε τὰ ὕγρα καὶ οὐδὲν ἐκπολάζειν αὐτοῦ τῷ σώματι σπηδονῶδες εἶα· παρενέφαινε δὲ παιδόθεν τῇν **B** ἐμβροθίαν τοῦ φρονήματος. ποδάκης γὰρ ὦν, πρὸς τοὺς ἐρομένους εἰ Ὀλυμπίαν ἀγωνίσεται στάδιον εἶπεν "εἰ βιοσιλεύσω ἀνταγωνίσασθαι ἔμελλον." εἰ δὲ πόλις τις τῶν ἐκίφανῶν ἀλοῦσα **20** ἦραρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀπηγγέλη, ἢ ἐν μάχῃ νικη. γεγονοῖα περι-

δὲ Ἀρίστανδρος] sic PW. ἀρίστανδρος A et dodicos Wolfii ac Duncangii. "legendum ex Plutarcho et aliis ἀρίστανδρος" Wolfius: idem fere Quosangius. infra, p. 344 v. 5, recte in libris omnibus Ἀριστάνδρου. 17 σημαδῶνις A. παρῆφαινε παιδόθεν καὶ τῇν A.

qua cum Philippo concubuerit somnio putasse fulmen in uterum suum illapsum esse, atque inde magnam exstitisse flammam, quae cum passiva vagaretur, evanesceret. post nuptias autem Philippus per somnum sibi viuis est imprimere algillum utero uxoris, leonis imagine. id somnium coniectoricis aliis aliter interpretantibus, Aristander reginam ferre uterum respondit; neque enim obsignari solere inania: puerum vero, qui ex eo concepta exspectaretur, fore animosum et leonino ingenio. natus est eo die quo Ephesia Dianae templum conflagavit: et magi quidam illic circumcursantes exclamarunt magnum Asiae malum et calamitatem eo die natam esse.

Fuit colore ita candido, ut is circa faciem et pectus maxime purpurasceret, suavis item a corpore et ore eius fragrabat odor: cuius utique causa fuit calor et ardor corporis, quo humores, unde putere corpora gaecant, consumebantur. animi gravitatem puer etiamnum praes se talit. nam cum celeritate pedum valeret, rogatus an Olympiae in stadio decursurus esset, respondit se facturum si reges concertatares haberet. cum vel urbs insignis capta vel illustris victoria parta a

φωής, ὡςπερ ἀχθόμενος τοῖς ἡλιζιν ἔλεγεν ὡς "οὐδὲν ἐμοὶ τὸν
 ὑμῖν ὁ πατὴρ ἀπολείπει λαμπρὸν τι ἔργον ἐνδείξασθαι." τοῦ
 Βουκεφάλου δ' ἵππου κομισθέντος Φιλίππου τρισκαίδεκα τυλάν-
 των τιμῆς, καὶ μῆτε ἀναβάτην προσοιμένον ὡς τῷ Φιλίππῳ εἰδεί-
 5 κνυτο μῆτε φωτὴν ὑπομένοντος, κἀντιθέδον δυσχρόστον δόξαντος
 κομιδῆ, "οἷον ἵππον" ὁ Ἀλέξανδρος ἔφη "μὴ εἰδότες χρήσασθαι
 ἀποπέμπονται." καὶ ὁ πατὴρ ἐπιτιμῶν αὐτῷ εἶπε "σὸ δὲ χρή-
 σασθαι δυνήσῃ αὐτῷ;" ὁ δ' ἀπεκρίθη "βέλτιον ἂν ἐτέρου
 τούτῳ χρησαίμην." καὶ χρήσασθαι τῷ ἵππῳ ἐπετραπίεις, παρα-
 10 λαβὼν τὴν ἡνίαν ἐπίστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, συνεὶς ἴσως ὅτι τῆ
 σκιῇ πρὸ αὐτοῦ σαλινομένη διαταράττετο. βραχὺ δὲ κατανήσας
 αὐτὸν ἀνέθορε καὶ ἐπέβη αὐτοῦ, καὶ παρακαλιπῶσας μικρὸν ἀφήκα
 πρὸς δρόμον ἠγωνίων δ' οἱ βλέποντες. ἤδη δ' ἐπιστραφέντος D
 τὸν φρονήματι καὶ χαρῆ, οἱ μὲν περὶ Φιλίππον ἀνεβόησαν, ἐκεί-
 15 νος δὲ χαρμόσυνον προήνεγκε δάκρυα, καὶ φιλήσας τὸν παῖδα
 "ζῆται, τέκνον" ἔφη, "σοὶ βασιλείαν ἀνάλογον· Μακεδονία γάρ
 σε οὐ χωρεῖ." ἦν δὲ ἡ φύσις αὐτῷ δυσκίνητος μὲν ἐπαυσο-
 μένω, εἰ δὲ λόγῳ τις αὐτὸν καὶ παιδοῖ μετῆι, κευθήνιος. ὠμί-
 λησε δὲ τῷ Ἀριστοτέλει, μετασχὼν οὐ μόνον τοῦ ἡθικαῦ καὶ πο-
 20 λιτικῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορητοτέρων, οὓς οὐκ ἐκοιτοῦντο
 πολλοῖς, ἐποπτικῶς καὶ ἀκροαματικῶς καλοῦντες αὐτούς. φέρε-

3 βοουκεφάλου A.

12 ἀτίον om A.

11 πρὸς αὐτὸν σαλινομένη ἐπεβάτητο A.

13 δ' post ἤδη om A.

Philippo nuntiabatur, quasi aegre ferens ad aequales dicebat "pater nullius egregiae rei vobiscum gerendae occasionem mihi relicturus est." Bucephalus equus ad Philippum allatus, qui tredecim talentis aestimabatur, cum nec sessorem tum cum regi ostenderetur admitteret nec vocem ferret, ob eamque rem inutilis putaretur, "qualem" inquit "equum ob tractandi imperitiam reiiciunt." quod dictum pater reprehendens "tu vero" inquit "eum tractare poteris?" tum ille "medius utique quovis alio:" permissuque patris prehensis habenis eum ad solem convertit, quod fortassis animadvertat eum umbras ante oculos agitatione perturbari. cumque eum paululum demulsiasset manu, insiliit atque inaeclit, et parumper cohortatus ad cursum dimisit. quod qui videbant, solliciti erant. ut autem alacer et laetus revertebatur, Philippi comites exclamabant; ipse vero rex, praes laetitia lacrimabundus, puerum deosculatus "quaeris" inquit, "fili, regnum tibi par: nam te Macedonia non capit." ingenio fuit ad imperata contumaci sed rationibus et suasionibus tractabili. magistro usus est Aristotele: nec doctrinam de moribus duntaxat gerendaeque re publica percepit sed et arcanarum rerum scientiam, quae quod paucis communicaretur, optica et acroamatica dicebatur.

P I 185 ται γὰρ πρὸς Ἀριστοτέλην αὐτοῦ ἐπιστόλιον οὕτως ἔχον "ὄχι
 ἄρθως ἐποίησας ἐκδούς τοὺς ἀκροαματικούς τῶν λόγων· τίνοι γὰρ
 τῶν ἄλλων διοίσομεν εἰ καθ' οὗς ἐπαιδευθήμεν λόγους οὗτοι
 πάντων ἴσονται κοινοί;" ὁ δὲ ἀντεπέστειλεν ὡς "ἐκδίδονται καὶ
 ὄχι ἐκδίδονται," διὰ τούτων δηλῶν τὴν ἀσάφειαν καὶ τὸ θυσια- 5
 κάληπτον καὶ τῆς λατρικῆς δὲ οὐ τὸ θεωρητικὸν μετῆι μόνον
 ἀλλὰ καὶ τὴν πράξιν αὐτήν. ἔξκαιδεκῆς δὲ γεγονώς, καὶ τοῦ
 φρονήματος καὶ τῆς ἀνδρείας ἀπόπειραν ἤδη διδούς, ἐπισημα-
 πάτο πρὸς τοῦ πατρός· διὰ δὲ τοὺς παρ' ἡλικίαν ἔρωτας τοῦ
 Φιλίππου καὶ τὸ τῆς μητρὸς ζηλότυπον καὶ βαρύνυμον ὁ Ἄλ- 10
 ξανδρος ἔσχε πρὸς τὸν πατέρα διαφοράς.

B 9. Πανσανίου δὲ τὸν Φιλίππον κτείναντος παρέλαβε τὴν
 βασιλείαν εἴκοσι τογγάνων ἐτῶν. καὶ τεταραγμένων πάντοθεν
 τῆ ἀρχῇ τῶν πραγμάτων, τόλμη καὶ βύρει φρονήματος αὐτὰ
 παχὺ κατεστήσατο, τὰς μὲν Θήβας ἐλὼν καὶ κατασκάψας καὶ 15
 τοὺς ἀδόντας τῶν Θηβαίων ἀποδόμνος; Ἀθηναίους δὲ γε σπει-
 σάμενος. ὅτε καὶ Τιμόκλειαν γυναῖκα Θηβαίαν, καὶ τῶν ἐπι-
 φανῶν, Θορῆ τις τῶν ἡγεμόνων κατήσχευε βιασάμενος, εἶτα
 περὶ χρημάτων ἀγέρινεν. ἡ δὲ μόνου αὐτὸν ἀπολυθεύσα εἰς
 φρέαθ ἀπήγαγεν, ἐν τούτῳ φαιμένη τῶν κευηλίων κατακρήναι 20
 τὰ κάλλιστα. τοῦ δ' ἡγεμόνος ἐπικληθέντος τῷ στομίῳ τοῦ
 C φρέατος, ὡσεν αὐτὸν ἡ γυνὴ κατ' αὐτοῦ καὶ λίθους ἀνάθην

1 Ἀριστοτέλην A, Ἀριστοτέλην PW. . . ἡ ἐκδίδονται καὶ ὄχι
 ἐκδίδονται A. 7 ἔξκαιδεκῆτος A. . . 22 λίθους A.

FONTES. Cap. 9. Plutarchi Alexander 10—21.

ao circumfertur eius epistoliam ad Aristotelem in hanc sententiam "non
 recte fecisti acroasmaticis disputationibus editis: nam qua re aliis prae-
 cellemus, si ea doctrina, qua eruditi sumus, communis erit omnibus?"
 at ille respondit "editae sunt et non editae:" quibus verbis obscuri-
 tatem illarum rerum et intelligendi difficultatem significabat. medicinae
 non scientiam duntaxat sed ipsam etiam actionem tractavit. annos natus
 sedecim cum generosi et fortis animi iam specimina ederet, supra modum
 a patre amabatur: cum quo tamen ei non optime convenit ob amores
 illius aetati indecoros et matris zelotypiam et asperitatem.

9. Philippo a Pausania interfecto in regno successit annos viginti
 natus; et quamvis res imperii undique turbatae essent, eas tamen au-
 dacia et consilii gravitate celeriter composuit, Thebis captis et eversis
 captivisque venditis, et pace cum Atheniensibus facta. in Thebarum
 excidio Thrax quidam dux illustrem matronam Timocleam vi constu-
 pravit, ac deinde ubi pecunia eius esset percortatus est. quem illa
 solum ad puteum quandam deduxit, in eoque se ornamenta sua pulcher-
 rima abscondisse dixit; cumque dux ad erubescium putei sese inclinasset,

βυλοῦσα ἔκτετεν. ἦν δέσμιον πρὸς αὐτὸν ἀχθῆσαν ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξανδρος ἦτις εἶη. ἡ δὲ ἀτρέστως "Θεαγένους εἰμὶ ἀδελφή" ἀπεκρίνατο, "ὅς πρὸς Φίλιππον ἠρέθη στρατηγὸς καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων ἀγωνιζόμενος ἑλευθερίας ἔπεισεν." ἀγύμενος σὺν τῆν τε Β μεγαλοφροσύνην τῆς γυναικὸς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς, ἑλευθέρων σὺν τοῖς τέκνοις ἀπέλευσε. πρὸς Διογένην δὲ τὸν Σιωνεῖα περὶ Κόρινθον διατρίβοντι ἀπελευθέρων, καὶ ἤλιψ θυλαπόμενον εὐρηκῶς, ἠπαύσατό τε τὸν ἄνδρα καὶ εἰ τινας δόλοιο ἤρειτο. ὁ δὲ τῆς τοῦ ἡλίου εἶπεν ἀλίεας δεῖσθαι, καὶ μεταστῆναι D 10 αὐτὸν ἡξίου. ἀπίοντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ περὶ αὐτὸν κατεγέλων τοῦ Διογένους· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, θαναμάζων τὸ ὑπεροπτικὸν τοῦ ἀνδρός, ὡς "εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην."

Ἄσπης δὲ εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ στρατείαν σὺν πρότερον W I 133 15 τῆς νηὸς ἐπέβη πρὶν τῷ μὲν τῶν ἐταίρων ἀγρὸν ἀπονεύμαι, τῷ δὲ κώμην, τῷ δὲ πρόσοδον ἄλλην. τοῦ δὲ Περδίκκου "τί δ', ὦ βασιλεῦ, σεαυτῷ καταλείπεις;" εἰπόντος, "τὰς ἐλπίδας" ἐκεῖνος ἀνέκφησε. διαβάντι δὲ τὸν Ἑλλήσποντον οἱ τοῦ Λαριέου σαυρῆσαι μετὰ βαρείας θννύμεως περὶ τὴν τοῦ Γρανικοῦ διά- 20 βασιν ἀπὸ συνηγήκεισαν. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν τὸ βῆθος διεδί- P I 186 των τοῦ ποταμοῦ, τοῦ ῥοδίου τε τὴν φορὰν καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις τῶν πολεμίων ἐπίθισιν, ἐκεῖνος σὺν ἑλίας ἠπλέων τρισκαίδεκα

1 ἠρώτησεν W, ἰερώτησεν P.
θερίας ἀγωνιζόμενος A.

2 Θεωγένους A.

4 ἑλευ-

muller eum impulit ac deiecit saxis iniectis interfecit. eam Alexander vincitam ad se perductam interrogavit quas esset. respondit illa intrepide se Theagenis esse sororem qui dux contra Philipppum electas pro defensione libertatis Graecorum occubuerit. eius igitur indolem et animi magnitudinem admiratus liberam eum liberis suis dimisit. cum ad Diogenem Sinopensem, qui Corinthi degebat, venisset, eumque salutatum rogasset num qua re egeret, respondit ille sibi opus esse calore solis, utque inde discederet petiit. Alexandro digresso comites eius Diogenem deridebant. quibus ille, sublimem viri animum admiratus, dixit se, nisi Alexander esset, Diogenem esse velle.

Asiaticam expeditionem cum moliretur, navem non conscendit prius quam amicorum aliis agros, aliis pagos, aliis redditus aliquos donasset. quo facto a Perdicca rogatus quid sibi ipsi reservaret, "spem" inquit. cum Hellespontum traiecisset, satrapae Darii circa transitum Granici cum magnis copiis occurrerunt. militibus autem profunditatem et impetum fluminis atque etiam hostium aggressionem referentibus, ipse cum tredecim equitum turmis flumen est ingressus.

ἐμβάλλει τῷ φέματι, πρὸς αὐτὸ ἀποκινδυνεύων καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους καὶ πρὸς ἀποβάσεις ἐχθρῶδεις καὶ ἀπορρώγας. διὸ καὶ μανικῶς μᾶλλον ἄλλ' οὐ στρατηγικῶς ἔδοξε τότε ποιήσασθαι τὴν διάβασιν. οὕτω δὲ διαβὰς φύρδην ἠναγκαζέτο μάχεσθαι. καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὸν ὠρημηκότων (ἦν γὰρ ἐκ τῶν ὄπλων διαύθλος) 5 ἀκοντισθεὶς μὲν οὐκ ἐτρώθη, κοπίδι δὲ τὸ κρᾶνος αὐτοῦ πλή-
B ξαντός τινος, μέχρι τοσοῦτου τοῦ κρᾶνου καθέκτο ἢ πληγῆ, ὡς καὶ τῶν τριχῶν αὐτοῦ παραψαῦσαι τὴν κοπίδα. τῆς μάχης δ' οὕτω συνισταμένης τὸν Γρανικὸν αἱ Μακεδονικαὶ δυνάμεις διαβεβήκασιν· καὶ οἱ τοῦ Δαρείου οὐκ εἴ τι ἀντιῆχον, ἀλλ' ἔκλειναν 10 εἰς φύγην. ἐκ γοῦν τῆς μάχης ταύτης πολλή τις ἐγένετο πρὸς εὐτυχίαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ φορὰ· αἷ τε γὰρ Σάρδεϊς οἱ προσεχώρησαν καὶ τᾶλλα προσέθεντο. ἐντεῦθεν εἰς τὴν παράλιαν ἐτρέπτο, καὶ τὴν τε Παμφυλίαν ἔσχε καὶ Κιλικίαν τε καὶ Φοινίκην Πισιδίαν τε καὶ Φρυγίαν· εἰτα Παφλαγονίας καὶ Καππαδοκίας 15 ἐχειρώσατο.

Δαρεῖος δὲ ἐκ Σούσων οὖν ἐξήκοντα μυριάσιν ὄρησεν, **C** τῷ τε πλήθει τῆς στρατιᾶς ἐπηρμένος καὶ θάροςος ἔχων ὡς δελιῶντος Ἀλεξάνδρου, ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἐκείνος ἐν Κιλικίᾳ διέτριβε. τὸ δὲ διὰ νόσον ἦν. ὅτι πρὸς τῶν ἄλλων μὲν ἀπέγνωστο λατρῶν, 20 Φίλιππος δὲ μόνος ὁ Ἀκαρνᾶν ἐθάροσσε φαρμακεῦσαι αὐτόν. τοῦ δὲ Παρμενίωνος φθύσαντος ἐπιστεῖλαι αὐτῷ, ὑπὸ Δαρείου διεφθάρθαι τὸν Φίλιππον δωρεαῖς μεγάλας καὶ ὑποσχίσεσιν εἰ

14 καὶ post ἔσχε om A.

18 θάροςος A.

eademque opera et ipsum et hostes et ripas altiores ac praeruptas est periclitatus, ut furiose magis quam prudenter transire putaretur. Summe ad hunc modum sperato tumultuariam pugnam committere est coactus; et multis contra se ruentibus (erat enim ex armis notus) iaculo ictus quidem sed non vulneratus est: quidam autem eius galeae tantam plagam gladio intulit ut capillos etiam perstringeret. dum pugna ita committitur Macedonicas copias Granicum transierunt: quarum vim Darii milites non ferentes fugae se mandarunt. eius praelii successus Alexandro magnae felicitatis fuit occasio: nam et Sardes in ditionem accepit, et reliqua se cum eo coniunxerunt. inde ad oram maritimam conversus Pamphyliam Ciliciam et Phoeniciam occupavit, Pisidiamque et Phrygiam: deinde Paphlagonas et Cappadoces subegit.

Darius autem Susis profectus est cum sexcentis milibus, tum exercitus magnitudine elatus, tum eo fretus quod Alexandrum ob longiorem in Cilicia moram timere arbitrabatur. id vero ob morbum fiebat: cuius curatione a caeteris omnibus medicis desperata, solus Philippus Acarnan ei medicinam adhibere ausus est. quem cum Parmenio scripsisset a Dario corruptum esse ingentibus muneribus et pollicitationibus

αὐτὸν ἄνωλοι, τὴν ἐπιστολὴν ἐπῆλθε καὶ μηδενὶ περὶ αὐτῆς ἐκ-
φῆνας εἶχε παρ' ἑαυτοῦ. ἄρτι δὲ τοῦ Φιλίππου τὴν κύλινα τοῦ
φαρμάκου προσαγαγόντος αὐτῷ, αὐτὸς μὲν θαρρῶν ἰδέξατο ταύ- D
την, ἐκείνω δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐτελείρισε. καὶ ὁ μὲν ἔπινεν ὁ δὲ
8 ἀνεγίνωσκεν ἐνορῶντες ἀλλήλοισι, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἐν ὄψει χα-
ρῖσση καὶ ἰλαρῷ, ὁ δὲ Φίλιππος ἐν περιδείῃ καὶ τεθοροβημένῃ-
του δὲ Δαρείου ἀπειθόντος ἐπ' Ἀλέξανδρον, ἴν', ὡς ἔλεγε, μὴ
ἀποδράσωσιν οἱ πολλοὶ, Μακεδῶν Ἀμύντας ὢν αὐτόμολος
καρ' αὐτῷ "θάρρι" ἔφη "ὦ βασιλεῦ" οὐ γὰρ φεύζεται ὁ Ἀλέ-
10 ξανδρος, ἀλλ' ὅσον ἤδη βαδιῖται πρὸς σέ."

Ἐν Ἴσῳ δὲ τῆς Κιλικίας τῆς μάχης συγκροτηθείσης, πολ-
λὴν μὲν καὶ ὁ τόπος διὰ τὴν στένωσιν παρέχευε ῥοπήν τῷ Ἀλέ- P I 187
ξάνδρῳ, πλείω δ' αὐτὸς ἐανιῶ ἄξιως στρατηγήσας. ὅτε καὶ
τὸν μηρὸν ἐπλήγη ξίφει, ἐν τοῖς προμάχοις ἀγωνιζόμενος. περι-
15 φρατῶς δὲ νικήσας Δαρεῖον μὲν οὐχ εἶλε φρονότα, τὸ ἄρμα δὲ
καὶ τὸ τόξον αὐτοῦ ἔλαβε. τὸ δὲ Δαρείου στρατόπεδον διηρ-
πάγη παρὰ τῶν Μακεδόνων, ἣ μέντοι τοῦ Δαρείου σκηπὴ τῷ
Ἀλεξάνδρῳ ἐξήρητο μετὰ τῆς θιραπείας καὶ τοῦ πλοῦτου καὶ
τῆς ἄλλης παρασκευῆς. εἶτα τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα
20 Δαρείου καὶ δύο θυγατέρας αἰχμαλώτους ἄγεσθαι τις ἀγγέλλει
αὐτῷ, βλοσυρῶσας ὡς τιθνηκός Δαρεῖον ἐπεὶ τὸ ἄρμα ἐκείνου
καὶ τὰ τόξα ληφθέντα τιθέσθαι. περιπαθήσας δὲ πρὸς τὴν B

4 ἐτελείρισε A. 9 βασιλεῦ A Plutarchus, Δέσποτα PW.
φύσεται] φθίγγεται A. 12 μὲν ὁ τόπος στένωσιν τῷ ἀλέξ.
παρέχευε ῥοπήν· κίλινα A. 20 ὅσον PW. 22 δὲ πρὸς]
διὰ A.

si eum sustulisset, ea epistola Alexander lecta asservataque, ac re no-
mini communicata, calicem medicamenti a Philippo oblatum accepit alacer,
illi vero epistolam dedit. sic alter bibit, alter legit, uterque alterum in-
taens: Alexander vultu iucundo et hilari, Philippus sollicito et pertur-
bato. cum autem Darius contra Alexandrum festinaret, ne, ut dicebat,
hostes aufugerent, Amyntas Macedo transfuga bono animo eum esse
iussit: neque enim fugitarum Alexandrum sed statim contra ipsum itu-
rum esse.

Commisso autem in Isso Ciliciae praefio magnum quidem et ipsius
loci angustias momentum Alexandro ad victoriam attulerunt, sed ipsius
dexteritas et solertia longe maius. tunc inter principes pugnans ense
femur est vulneratus. victoriam illustrem adeptus, Dario fuga elapses,
curru et arcu eius est potitus: castra a Macedonibus direpta sunt, ac
Darii tentorium cum ministeriis, opibus, omnique apparatu Alexandro
exceptum. deinde cum ei nantiaretur, Darii matrem, uxorem, et duas
filias captivas ducti, Darium pro mortuo deplorantes quod eius currum
et arcum captum vidissent, commotus eo nuntio propter fortunae incon-

W I 134 ἀγγελλάν διὰ τὸ τῆς τέχης ἀνοτάμητον, πέλται τινὰ πρὸς τὰς γυναῖκας ἐροῦντα ὅτι τε ἕψαι Δαρείους καὶ ὅτι αὐταῖς οὐδὲν ἀηδὲς ἀπαντήσεται· οὐ γὰρ ἐχθρὸν ἠγῆσθαι Δαρείον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῶ διαφέρεισθαι. οὔτε δὲ τῆς θεραπείας ἦν εἶχον ἀφελιγτό τι οὔτε εἰς ὕψιν ἤλθεν αὐταῖς οὔτε ἀνάξιόν τι παρὰ τοῦ β τούτους παθεῖν ἢ προσδοκῆσαι ἠέκοχίτο.

10. Ἦδη δὲ νενικηκώς ἐν Ἰσσοῦ γέγονεν ἐγκρατῆς καὶ τῆς Δαμασκοῦ, ἔνθα οἱ Πέρσαι καὶ Δαρείος αὐτὸς τά τε χρήματα C καὶ τῆς ἀποσκευῆς τὰ πλείω κατέλιπον. μετὰ δὲ ταῦτα ἦ τε Κύπρος καὶ ἡ Φοινίκη, τῆς Τύρον χωρὶς, αὐτῶ ἐγκιχείριστο. 10 ἡ δὲ Τύρος πολιορκία ἐύλω, διττοὺς ὄνειρους ἐν τῷ ταύτην πολιορκίᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου διασαμένον. ἰδοὺ γὰρ ὁ Ἡρακλῆς καλιῶν αὐτὸν ἐκ τοῦ τείχους καὶ δεξιόμενος. ὁ δὲ ἕτερος ὄνειρος Σάτυρον αὐτῶ ἰδοῦσκον προσπαλλόντα, καὶ βουλομένου συσχεῖν διαφεύγοντα, ὕψι δὲ εἰς χεῖρας ἐλθόντα αὐτῶ. ἐκρίθη 15 δ' οὗτος ὁ ὄνειρος δηλοῦν αὐτῶ κατὰ διαίρεσιν τοῦ ὀνόματος ὡς D "ὡς Τύρος ἴσται." εἶτα τὴν Γάζαν πολιορκίᾳ, πόλιν τῆς Συρίας μεγάλην, ἐκλήθη τὸν ὄμων λίθω, τὴν δὲ πόλιν κατέσχευρμύσας δὲ τῆς Αἰγύπτου ἠβουλήθη πόλιν ἐν αὐτῇ Ἑλληνίδα εἰς ὄνομα οἰκίον ἰδρύσασθαι, καὶ τινὰ τόπον ἤδη τῇ πόλει 20 ἀφώρισε. κοιμωμένω δὲ ἀνὴρ ἔφοξεν ἐπιστῆναι παλιός τε καὶ

4 ἡ*] ἡς A.

14 προσκίζοντα A.
PW.

5 οὔτε παρὰ τοῦ ἀνάξιόν τι τούτους A.
βουλομένου A Plutarchus, βουλομένω PW.

FOUNTES. Cop. 10. Plutarchi Alexander 24—30.

stantiam, quendam ad mulieres mittit qui eis indicet Darium vivere, neque eis quidquam molestiae illatum iri: neque enim se Darium hostem indicare, sed cum eo de imperio certare. neque de ministeriis quae habebant quidquam eis detrahit, neque in conspectum earum venit, neque passus est ut ab ullo quidquam indignum vel sustinerent vel exspectarent.

10. Post Isiacam victoriam etiam Damasci est potitus, ubi Persae et ipse Darius pecunias et maximam impedimentorum partem reliquerant. post haec Cyprus et Phoenicia, excepta Tyro, sunt ei traditae: Tyrus obsidione capta est. quam dum oppugnat, dno somnia vidit: altero putabat se ab Hercule de moenibus vocari, porrigente dexteram: alterum ei satyrum ostendebat secum colludentem, qui iamiam comprehendendus effugeret, ac sero tandem in manus suas veniret. id coniectores interpretati sunt significare Tyri possessionem: nam satyrus, si vocabulum divides, notat "tua Tyrus." deinde cum Gazam urbem Syriae magnam oppugnet, saxo humerum ictus est, urbem vero cepit. Aegypto in potestatem suam redacta urbem in ea Graecam de suo nomine condere voluit, et locum quendam ad structuram designavit.

γεραρός, εἶναι δὲ τὸν φανέντα τὸν Ὅμηρον, καὶ λέγειν τὰ ἔπη ταῦτα

ἤσως ἔπειτ' αἷ τις ἔστι πολυκλήστῳ ἐνὶ πόρτῳ

Αἰγύπτου προπάροιθε· Φάρον δὲ εἰ κικλήσκουσιν.

- 5 ἀναθορῶν οὖν αὐτίκα πρὸς τὴν Φάρον ἀφίκετο, καὶ τῇ τοῦ τό- P I 188
 κου ἀρεσθεὶς εὐφρατῆ, ἐκεῖ τὴν πόλιν ἰδρῶσατο, ἠπειρώσας αὐτὴν
 διὰ χύματος, ἤσων οὖσαν τὸ πρότερον. λέγεται δὲ ὡς ἦσθεις
 τῇ τοῦ τόπου φυσικῇ ἐπιτηδειότητι ἔφη ὡς Ὅμηρος ἄρα τὰλλὰ τε
 μέγας ἦν καὶ ἀρχιτέκτων σοφός. εἰς Ἀμμωνος δὲ ἱερὸν ἀπαιὼν
 10 δι' ἀνίδρου καὶ ἀμμώδους τόπου, τὴν αὐτῷ παρομαρτοῦσαν ἐν
 ἄκασιν εὐτυχίαν εὔρε κακεῖ τὸ ἐργῶδες τῆς πορείας ἐκείνης ἐπι-
 κουφλοῦσαν. ἔτιτοι γὰρ γενόμενοι τὸν ἐκ τῆς ἀνυδρίας κίνδυνον
 διεκρούσαντο καὶ τὸν ἄερα εὐκραῖη νεποτήκασιν, ὑγρανθείσης τῆς
 ἄμμου καὶ συμπιληθείσης ἐκ τῆς ὑγρότητος. τῶν δὲ τῆς ὁδοῦ B
 15 γνωρισμάτων συγχυθέντων οἱ ταύτης ἠγεμόνες πεπλάνητο·
 κόρακις δὲ ὑπεριπτάμενοι τῆς πορείας ἤγούντο τοῖς μετ' αὐτοῦ,
 καὶ εἴ τινες βραδυποροῦντες ὑπελιμπάνοντο, νυκτὸς ἐκείνου ταις
 κλαγγαῖς ἀνεκόμιζον. οὕτω δὲ διελθόντι τῆς πορείας τὸ δύσερ-
 γον, καὶ εἰς Ἀμμωνος φθάσαντι, ὃ ἐκεῖ προφήτης Ἑλληνι
 20 φωνῇ θέλων προσφανῆσαι αὐτῷ, ἐβαρβάρισε περὶ τὸ τέλος τὸ
 πρόσρημα, ὃ παιδίος ἀντὶ τοῦ παιδίου εἰπῶν. καὶ ὁ βαρβα-
 ρισμὸς δόξων πολλοῖς παρέσχε τοῦ ἐκ θεῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 γεγονέναι τὴν γένεσιν, λόγου διαδοθέντος ὅτι παῖ Διὸς ὁ προ-

3 ἤσως] Odyss. § 354.

8 φυσικῇ om A.

15 κικλή-

σθηται A.

21 παιδίος AW, Παῖ Διὸς P.

22 κοῖδος A.

23 διαδοθέντος λόγου A.

dormienti autem visus est adstare vir canus et venerabilis, qui Homerus
 esset et hoc versus recitaret

insula fluctivago quatuor circumflua Ponto:

Aegyptum iacet ante: Pharon quam nomine dicunt.

statim igitur exiit, Pharonque profectus et loci opportunitate captus
 illic urbem exstruxit, aggeribus insula in continentem redacta. ac na-
 turali loci commoditate delectatus dixisse fertur, Homerum cum caetera
 magnum tum vero egregium architectum fuisse. ad Ammonis templum
 per loca sicca et arenosa proficiscens comitem individuam felicitatem ibi
 quoque reperit itineris illius difficultates sabieyantem. nam pluviae
 delatae sitis periculum dispulerunt aereque temperarunt humefacta
 arena et ex humore densata. cum autem confusus itineris notis aber-
 rassent duces, corvi supervolantes viam eis monstrarunt; iidemque eos
 qui tardius incesserant, exercitum non consecuti, noctu crocitando revo-
 carunt. sic difficultate itineris sperata ad Ammonis templum progres-
 sus est. ubi eum cum propheta graece filium appellare vellet, in fine
 verbi lapsus est, et unius litterae errore Alexandrum filium Iovis appel-

Zonaras Annales.

22

C φήτης εἶπεν αὐτῷ· κακῆτος πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους ἐμυγ-
λαύχει τὴν γένεσιν τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα
λέγειν "οὐ παύσεται διαβάλλων με πρὸς τὴν Ἑρᾶν ὁ Ἀλέξαν-
δρος;" πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας τοῦ λόγου ἐφείθετο. βέβαιον δὲ
ποτε τρωαίεις, αἵματος ἐκ τῆς πληγῆς καταρρέοντος "τὸ ῥέον" εἶ-
πεν "αἶμα καὶ οὐκ

ἰχθῶρ οἶδός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι Θεοῖσιν."

ὡς δὲ ὁ Δαρεῖος ἐπιστέλλειν αὐτῷ, μύρια μὲν τάλαντα διδοῦς
λύτρον τῶν φιλιτάτων αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐντὸς Ἐδφράτου πάσης
αὐτῷ ἐξιστάμενος, καὶ φίλον αὐτὸν ποιοῦμενος μίαν τῶν Θυγα- 10
τέρων αὐτοῦ γήμαντα, ὁ Παρμενίων "εἰ Ἀλέξανδρος" εἶπεν
"ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα." "καγῶ" ἔφη "νῆ Δίῳ, εἰ Παρ-
D
W I 135 μενίων." ἀντεπέστειλε δὲ τῷ Δαρείῳ, εἰ πρὸς αὐτὸν ἄφικηται,
μή τις ἀτυχῆσαι τῶν φιλανθρωπῶν. ἀποδοῦς δὲ τις τῶν
εὐνούχων τῆς γυναικὸς Δαρείου, καὶ πρὸς ἐκείνον διασωθεῖς, 15
τὸν θάνατον τῆς βασιλείου ἀπήγγειλεν· ἔφθη γὰρ θανοῦσα ἐκ
τοκετοῦ. Δαρεῖος δὲ ἀνεκλαύσατο, φήσας ὅτι οὐ μόνον αἰχμῆ-
λωτός ἢ βασιλίσσα γέγονεν, ἀλλὰ καὶ ταφῆς βασιλικῆς οὐ τετύ-
χηκε. καὶ ὁ εὐνούχος "ἀλλὰ θάρρει" ἔφη "ὦ δέσποτα· οὐτα
γὰρ Ἰωσά μόνῃ ἢ δέσποινα καὶ ἡ μήτηρ ἢ σὴ καὶ τὰ τέκνα κακοῦ 20
τινος ἐπειράθησαν, οὐτ' ἀποθανοῦσα ταφῆς ἐκείνη προποῦσης
ἠμοίρησεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων τετιμῆται δάκρυσι." τούτοις δ'

3 λέγειν] Plat. Alex. 3.

ὁ οὐκ Α.

7 ἰχθῶρ] Π. s 340.

9 ἐντὸς C: reliqui omnes et Plutarchus ἐντὸς.

19 ὦ δέσποτα

ἔφη Α.

lasse visus: unde a nonnullis divina eius origo credita. qua apud bar-
baros ita gloriabatur ut et Olympias diceret "non desinet me Alexander
apud Iunonem calumniari?" apud Graecos vero ea oratione Alexander
abstinuit, aliquando sagitta ictus manante sanguine dixit "sanguis hic
quidem est, non ichor

qualis de superis solet emanare beatis."

cum Darius ei decem milia talentum pro redemptione suorum carissi-
morum obtulisset, et omni provincia intra Euphratem ei cederet, affli-
ctam filia desponsa cum eo iuncturus, Parmenio dixit "si Alexander
easem, accipere ista." "et ego" inquit "profecto, si Parmenio easem."
Dariusque rearsit, si ad se veniret, eum nullum humanitatis officium
desideraturum. regina ex partu mortua quidam ex eunuchis elapsus
eius obitum Dario nuntiavit. quo audito lamentatus est quod non tan-
tum captiva fuisset sed et regia sepultura carnisset. ibi eunuchus
"bono" inquit "animo esto, domine: neque enim vivens domina mea et
mater tua cum liberis ullum malum sunt perpessus, neque illa mortua
honeste sepultura caruit, sed hostium quoque lacrimis est honorata."

Δαρείος εἰς ὑποψίας ἀτόπους ἐπέπεσε, καὶ τὸν ἐδουλοῦχον ἰδίᾳ P I 189
 παραλαβὼν, ὄρκους προκατελάμβανε εἰπεῖν εἴ τις περὶ τὴν
 γυναῖκα γένοιτο τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐμπάθεια. "πῶς γάρ" ἔλεγε
 "παρ' ἐχθροῦ καὶ νέου ἀνδρὸς πολεμίου γυνή, ὡς ἔφηρς, οὕτω
 δ' τεύχεται;" ὁ δ' εὐνοσχος τὸν λόγον ἐγκάψας "ἐσφῆμι δεσποτα"
 ἔφη "καὶ μήτε τὴν γυναῖκα καταλοχνη μὴδ' αὐ κακηγόρει Ἀλε-
 ξάνδρον, ὃς πλέον ταῖς Περσίοις τὸ σῶφρον ἢ τοῖς Πέρσαις τὸ
 γενναῖον ἐπέφηρε." καὶ ὄρκους τοὺς λόγους ἐβεβαίω, περὶ τῆς
 ἐγκρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς διηγούμενος.
 10 καὶ ὁ Δαρείος ἤχρητο δυνηθῆναι ἀμείψασθαι τὸν Ἀλεξάνδρον B
 ὡς εἰς τὰ φιλίατα καλῶν ἐνεδείξατο, ἢ μὴ ἄλλον εἰς τὸν Κύρου
 καθίσει θρόνον ἢ τὸν Ἀλεξάνδρον.

11. Ἦδη δὲ τὴν ἐντὸς Ἐδφράτου χώραν παραλαβὼν ὁ
 Ἀλεξάνδρος ἐπὶ Δαρείον ἀπῆκε ἑκατὸν μυριάδας στρατοῦ ἐπαγέ-
 16 μων. ὡς δ' ἐν ὕψει ἀλλήλων ἐγένοντο τὰ στρατεύματα, καὶ
 νύξ ἦν, καὶ τὸ μεταξὺ πεδίον τὰ πύρα τῶν βαρβάρων κατέλαμ-
 πον, καὶ θόρυβος ἐκ τοῦ στρατοπέδου προσήκει πολὺς, Παρμε-
 νίων καὶ τῶν ἑταίρων τινὲς ἐκπλαγέντες τὸ πλῆθος συνεβοόλευον
 Ἀλεξάνδρῳ νυκτὸς ἐπιθίεσθαι τοῖς πολεμίοις· μὴ γὰρ ἂν δυνη-
 20 θῆναι κατὰ συστάδην ἀντιστῆναι τοσούτῳ στρατεύματι. ὁ δὲ C
 "οὐ κλέπτω τὴν τύχην" εἶπε· τῇ δ' ἐπιούσῃ τῆς μάχης συγκρο-

6 κακηγόρει A, κατηγόρει PW. 9 τοῦ om A. 13 παρα-
 λαβὼν } παρεληφώς A. 14 ἐπαγόμενος AW, ἐπαγόμενος P.
 18 καὶ ἄλλοι τῶν ἑτέρων τινὲς A, καὶ ἄλλοι τινὲς alter codex
 Wolfii.

Fontes. Cop. 11. *Plutarchi Alexander* 81—44.

ex his verbis Darius suspicionibus sinistris obortis eunuchum seductum
 iureiurando adigit ut sibi diceret an Alexander uxoris amore captus
 fuisset. "nam alioqui cur" inquit "et ab hoste et ab adolescente hono-
 rata est?" sed eunuchus sermone interrupto "domine, bona verba"
 inquit, "neque tu vel uxorem probro affeceris vel Alexandrum accu-
 saris, qui modestiam suam Persicis mulieribus magis declaravit quam
 Persis fortitudinem." cuius continentiam caeterasque virtutes dum
 praedicat, orationem suam iureiurando confirmavit. Darius igitur opta-
 vit ut aut Alexandro gratiam referre posset pro beneficiis in suos caris-
 simos collatis, aut ut ne alius quam ille in Cyri solio sederet.

11. Alexander autem provinciam intra Euphratem iam potius
 contra Darium ibat decies centena hominum milia secum trahentem.
 ut in conspectum venerant exercitus et noctu barbarorum pyrae plani-
 tiam interiectam colustrabant eque castris eorum magnus tamulatus reso-
 nabat, Parmenio et quidam ex amicis multitudine perterriti Alexandro
 suadent ut noctu hostes invadat: neque enim posse iusta acie cum tanto
 exercitu desertari. is vero se furari velle victoriam negavit. postridie

τηθείσης, ὡς μὲν τινὲς φασιν ἐν Ἀρβήλοις, ὡς δ' ἕτεροι ἐν Γαυσαμήλοις, οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν, καὶ ἦν αὐτῶν διαγωγὸς. Ἀλέξανδρος δὲ πρόρωθεν τὸν Δαρείον ἰδὼν ἐπ' ἄρματος ὑψηλοῦ, ἰππόταις πλείστοις καὶ λαμπρῶς ὀπλισμένοις περικυκλούμενον, ἐκεῖ συνώθει τοὺς φεύγοντας, ὥστε τοῦτοις συνταράξαι τοὺς μένοντας καὶ πολλοὺς σκεδάσαι αὐτῶν. πολλῶν δὲ πεσόντων τοῦ Δαρείου ἐνώπιον ὡς οὐκ ἦν ἐξελάσαι τὸ ἄρμα τοῖς πτώμασι συνεχόμενον, τοῦτου μὲν ἀπέβη Δαρεῖος, θήλειαν δ' ἵππον ἀναβεβηκῶς ἔφυγεν. ἰάλω δ' ἂν εἰ μὴ Παρμενίων τὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψατο ἐκαρῆξοντα τῷ κατ' αὐτὸν κέρατι πονου-10 μένω.

Ἡ μὲν οὖν νίκη λαμπρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ προσέγγονεν, ἣ δὲ Περσῶν βασιλεία ἐντεῦθεν καθήρητο, Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἀνηγόρευτο καὶ ἐν' αὐτῇ ἡ Βαβυλωνία πῦσα ἐγένετο. Σούσων δὲ κρατήσας τετρακισμύρια τάλαντα νομίσματος κατὰ 15 τὰ βασίλεια εὗρηκε καὶ ἄλλων χρημάτων ἀμυδρήτων πολυτέλειαν. κυριεύσας δὲ καὶ τῆς Περσίδος, νομίσματος εὗρε πλῆθος ὅσον ἐν P I 190 Σούσοις. τὸν ἄλλον δὲ πλοῦτον ἱστοροῦσιν ἐκκομισθῆναι μυριοῖς ὄρκοις ζεύγεσι καὶ πεντακισχιλίαις καμήλοις. ἐμπρήσας δὲ τὴν βασίλεια, ταχὺ μετεμελήθη καὶ κατασβεσθῆναι ταῦτα προσέταξε. 20 μεγαλόδωρος δὲ τυγχάνων, ἔτι μᾶλλον ἐπειδίδου πρὸς τοῦτο τῶν πραγμάτων ἀύξανόμενον αὐτῷ. ὄρων δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν τρυ-

2 Γαυσαμήλοις] sic libri.

14 βαβυλῶν A.

17 asteriscum

ante Περσίδος habent PW, et περσικόσις margini adscripta Wolfius; sed cf. Plut. Alex. c. 37.

19 πεντακισχιλίαις A Plutarchus, πεντακισχιλίαις PW.

22 ἀύξανόμενον A.

pugna commissa, ut quidam aiunt, Arbēlis, ut alii, Gausamelis, barbari terga dederunt, eosque victores persecuti sunt. Alexander autem cum Darium eminus in sublimi curru plurimis equitibus splendide armatis circumdatum vidisset, fugientes eo compulsi: quibus eos etiam qui loca sua non deseruerant perturbavit, multosque dissipavit. multis autem in conspectu Darii caesis, cum is prae cadaveribus currum agere non posset, eo relicto et equa concensa fugae se mandat: in qua captus etiam fuisset, nisi Parmenio Alexandrum arcessisset ut suo cornu laboranti subveniret.

Hac illustri parta victoria, Persarum regno everso, Alexander Asiae rex declaratus et omni Babylonia potitus est. Sasis captis 40 milia talentum signatae pecuniae et alias infinitas opes maximi pretii in regia invenit. Perside quoque subacta tantundem quantum Sasis invenit: aliasque praeterea divitias exportatas esse memorant decies mille jugis mulorum et quinquies mille camelis. regiae incensae statim cum puenituit, atque ignem exstingui iussit. porro cum natura magnificus esset, auctis fortunis etiam eius aucta est liberalitas. annos delicate

φώντας καὶ ταῖς διαταγαῖς πολιτείας, καθήματο πρῶτος αὐτῶν, θανατίζειν εἰπὼν εἰ μὴ ἔμαθον ἐκ συγκρίσεως τοῦ τῶν Περσῶν βίον πρὸς τὸν σφέτερον, ὅτι δουλικώτατον μὲν ἔστι τὸ τρυφᾶν, τὸ δὲ πονεῖν ἀρχαιώτατον. αὐτὸς μέντοι οὐκ ἐνεδίδου καὶ στρα- W I 136
 βτείαις καὶ θήραις πονῶν. οἱ δ' ἑταῖροι αὐτοῦ διὰ πλοῦτον τρυ- B
 φᾶν βουλόμενοι, συνέπεισθαι δὲ οἱ ἀναγκαζόμενοι, εἰς τὸ βλα- B
 σφημεῖν αὐτὸν προήτεσαν. ὁ δὲ πρῶτος ἔφερε περὶ τὴν ἀρχὴν
 τὰς βλασφημίας, λέγων βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὐερ-
 γητοῦντα. ὕστερον μέντοι αὐτὸν αἱ πολλαὶ διαβολαὶ ἐξετράχναν
 10 καὶ πρὸς τοὺς βλασφημοῦντας αὐτὸν χαλεπὸν γενέσθαι καὶ ἀπα-
 ραίτητον παρεσκεύασαν. καίτοι πρῶτον, ὅτε θανατικῶν ἠεροῦτο
 δικῶν, εἰώθει τῷ ἐνὶ τῶν ὤτων τὴν χεῖρα ἐπιτιθέναι, ὡς ἔφαν-
 στον αὐτὸ τῷ κατηγορουμένῳ τηρῶν καὶ τῆς κατηγορίας ἀμέ-
 θакτον.

15 Ἐξελάυνων δ' ἐπὶ Δαρεῖον μετὰ τρισχιλίων ἐφ' ἡμέρας
 πλείους ἐδίωκεν, ὡς ἀπαγορεῦσαι τοὺς πλείονας διὰ τε τὴν χαλε- C
 πότητα τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ἀνθρώπιαν. ὅτε Μακεδόνες τινὲς ἐν
 ἀσκούς ὕδωρ κομίζοντες αὐτῷ συνήντησαν, καὶ πλήσαντες κρᾶνος
 προσήνεγκαν αὐτῷ κακῶς ὑπὸ δέηρος διακειμένων· ὁ δὲ τὸ κρᾶνος
 20 λαβῶν, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πρὸς αὐτὸν ἰδὼν ἀποβλέποντας,
 οὐκ ἔπιεν, ἀλλ' ἐπέδωκε τοῖς δοῦσιν ἀδόκον, εἰπὼν ὡς "εἰ ἐγὼ
 πλομαί μόνος, ἀδυμήσουσιν οἷτοι." ἔμβολων δὲ ἦδη τοῖς πολε-
 μίοις, τὸ μὲν στρατόπεδον αὐτῶν παρήλαθε, τὸν δὲ Δαρεῖον

2 θανατίζειν om A. τῶν om A. 7 κρίσειςαν A. περὶ
 om A: ἐν ἀρχῇ Plutarchus. 11 δεῖ A, καὶ PW. 15 δ'
 om A. 19 δίψους A Plutarchus, δίψης PW. 21 διδοῦσιν A.

vivere videns leniter castigavit, seque mirari dixit eos ex comparatione
 suae et Persicae vitae non didicisse deliciis nihil esse servilius, labore
 nihil regalius. ipse quidem de expeditionum et venationum laboribus
 nihil remisit: amici vero, qui propter divitias genio indulgere cupiebant,
 eum sequi coacti maledictis non abstinebant. quas ille principio aequo
 ferebat animo, regium esse dicens male audire cum benefaceret; sed
 tandem frequentibus calumniis exasperatus saevus et inexorabilis existit
 erga maledicos. prius autem, cum pro tribunali capitales causas cogno-
 sceret, alteri anri manum admovere solebat, ut eam reo intactam con-
 servaret et accusationis expertem.

Cum Darium per dies complures tribus milibus assumptis perse-
 quaeretur, plerique et itinerum difficultatibus et aquae inopia defatigati
 sunt. cum ei Macedones quidam occurrerant aquam in utribus ferentes,
 impletamque galeam obtulerunt ex siti male affecto, ea accepta cum
 se a comitibus adspici videret, non bibit, sed iis qui dederant illa red-
 dita dixit "si ego solus bibero, hi deficient animis." hostes iam asse-
 ctus castris praeteritis ad Darium capiendum properavit. is vero in

ἤπείγετο καταλήφισθαι ὁ δ' ἔκπιτο ἐν ἄρμαρμάξῃ τραυματίων
κατάπλευς καὶ ἤδη ἐκλείπων. αἰτήσας δὲ ὕδωρ καὶ πινὼν εἶπε
πρὸς τὸν δόγμα Πολύστρατον "τοῦτό μοι πέρας δυστυχίας ἀπά-
D σης, ὅτι εἰ παθῶν ἀμείψασθαι σε οὐ δύναμαι. Ἀλέξανδρος δέ
σοι τὴν χάριν ἀνταποδοίη, Ἀλέξανδρον δ' οἱ θεοὶ τῆς εἰς μητέρα
καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐπιεικέας." καὶ ἐπὶ τούτοις
ἔβλεπεν. ἐπιστάς δὲ αὐτῷ θανόντι Ἀλέξανδρος τῇ ἑαυτοῦ χλα-
μύδι τὸν ἐκείνου νεκρὸν περιέστειλε καὶ πρὸς τὴν μητέρα βασιλι-
κῶς κεκοσμημένον ἀπέστειλε. τὸν δὲ Βῆρσον, ὃς ἐκείνον ἀνίηλε,
δυσφρονόνησε, οὐκὶ βίᾳ κλιθεῖσι δένδροις προσαρτηθῆναι κελύ-
10 σας αὐτόν, εἶτα μεθεῖναι τὰ δένδρα καὶ οὕτω διωσασθῆναι τὸν
ἄνθρωπον, ἐκάστου τῶν δένδρων μετὰ σφοδρότητος εἰς τὴν κατὰ
P I 191 φύσιν ὠρμηκότες ἀνάτασιν. εἰς Ὑρκανίαν δὲ ἀπιὼν περὶ τὸ
Ὑρκάνιον πέλαγος, ὃ καὶ Κάσπιον λέγεται, βαρβάρων τινῶν τὸν
ἵππον αὐτοῦ τὸν Βουκεφάλαν ἀφελόμενος, ἰβαροθύμησε, καὶ 15
πέμψας ἠπειλήσει πάντας ἀποκτενεῖν εἰ μὴ τὸν ἵππον αὐτῷ ἀνα-
πέμψωσαν· οἱ δὲ καὶ τὸν ἵππον ἐκόμισαν καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ ἐνε-
χίωσαν.

12. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναβέβηκον, ἐνθα
πρῶτον βαρβαρικὴν στρατὴν ἐνεδόσατο, τῆς μὲν Μηδικῆς ἀτυφο-
20 τήραν, τῆς δὲ Περσικῆς σοβαρωτέραν. ἰδόντι δὲ τοῖς Μακεδόσι
τὸ θέαμα φορτικόν. ἐπιλεξόμενος δὲ τρισμυρίους παῖδας τῶν

4 δὲ om A. 6 δ'] δ) A. 13 ἀνάτασιν A. 15 βουκέ-
φαλον A. 17 ἐκόμισαν AW, om P. 20 τῆς A, καὶ τῆς PW.

FOUNTES. Cap. 12. Plutarchi Alexander 46. 47—52. 57 et 58.

cumque iacebat moribundus et confectus vulneribus, cumque petita aqua
bibisset, ad Polystratum dixit, qui eam dederat, "hoc extremum est
causam meam omnium, quod tibi de me bene merito gratiam
referre non possum: sed et Alexander tibi gratiam referet, et Alexandro
dii immortales pro clementia qua erga matrem uxoremque et liberos meos
usus est." his dictis expiravit. cui Alexander morienti adstantes sua
chlamyde cadaver texit et regaliter ornatum ad matrem eius misit.
Bessus vero, a quo occisus fuerat, duabus arboribus vi inflexis alligari
iussit; quibus laxatis cum utraque vehementi impetu ad eam natu-
ram rediret, homo discerptus est. cum in Hyrcaniam abiret, et barbari
quidam circa pelagus Hyrcanum, quod et Caspium dicitur, equum eius
Bucephalam rapuissent, aegre tulit, eisque per nuntios comminatus est,
ni equum redderent, se omnes occisurum, at illi et equum reddiderunt
et semetipsos ei dederunt.

12. Inde in Parthicam est profectus, ubi primum barbaricam
vestem induit, Medica minus superbam, Persica insolentiorum; quod
spectaculum arrogans visum est Macedonibus, e captivis tricies mille

αἰχμαλώτων ἐκλέουσι γράμματα σφῆς Ἑλληνικὰ ἐκιδιάσκεισθαι B
καὶ κατὰ Μακεδόνας ὁπλιζοσθαι. τῆς Ρωξάνης δὲ ἕρατας ἐρα-
σθεὶς γυναικὸς οὐκ ἄλλως αὐτῇ προσῆλθεν ἢ κατὰ νόμον. τῶν
δὲ φίλων αὐτοῦ τὸν μὲν Ἡρακλείωνα, ἐκαινοῦντα τὴν στολὴν ἢ
ἐκέδον καὶ ὁμοίως αὐτῷ μεταμφιασόμενον, φιλαλέξανδρον ἐκάλε-
τον Κρατερόν δέ, μὴ παρξίθοντα τὰ πάτρια, φιλοβασιλλὰ καὶ
ἔφ' ἑμὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐπέκρητο, διὰ δὲ τοῦ Κρατεροῦ
τοῖς Μακεδόσι καὶ τοῖς Ἑλλήσιν ἐχορηγίσει, Φιλώταν δὲ τὸν
φίον Παρμενίωνος, μεγαλαυχόντα ὡς παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πα-
10 τρός αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων γινομένων, καὶ μειράκιον τὸν C
Ἀλέξανδρον ἐνομάζοντα, εἶτα καὶ ἐπιβουλιόοντα γνοὺς ἀνάλα-
πέμμεναι δὲ εἰς Μηδίαν καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ (ἐκεῖ γὰρ ἦν)
προσπέμπειν, καὶ τὸν Κλεῖτον δὲ τῶν ἐταίρων ἕνα τυγχάνοντα,
παρὰ πότον ἀδόμενον ποτημάτων εἰς τινὰς στρατηγὸς πεπονη-
15 μένωσ' ἐνοχλῶσ' ἠτηθέντας ὑπὸ βαρβάρων, καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου
ἠδὲως αὐτῶν ἀκούοντος, τραχυνόμενον καὶ ἀγανακτοῦντα καὶ
μεγαλαυχόντα ὑπὸ ἀδασείας καὶ μέθης, καὶ κατ' αὐτοῦ βλα-
σφημοῦντα, πρῶτον μὲν μῆλον ἔβουλεν, εἶτι δ' ἀναυδαυμένον τε
καὶ θρασυπρόνον καὶ τὰ τοῦ Ἐρήμιδου λαμβεῖν λέγοντα
20 "αἰεὶ κατ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται"
καὶ τὰ λοιπὰ, ὑπερξέσας θυμῷ ὁ Ἀλέξανδρος αἰχμῇ διελάσας
ἀπέκτεινεν. αὐτίκα δὲ τοῦ θυμοῦ παυθέντος μεταμεληθεὶς ὤφ-

W I 137
D6 τὸν δὲ κρατερόν A.
29 Ἐρακλείωνα] Androm. 693.7 τῷ AW, τὸ P.
26 Ἑλλὰδα A.

17 ὄπ' A.

pueros delectos et Graecis litteris erudiri et ritu Macedonum armari
iussit. Roxanae formosae mulieris amoribus eatenus induluit ut eam
legitimo sibi matrimonio iungeret. ex amicis Hephæstionem, qui vesti-
tam eius laudabat similemque vestem et ipse induerat, Alexandri aman-
tem, Craterum vero, qui a patrijs institutis non recedebat, regis aman-
tem appellabat; illoque apud barbaros utebatur, per Craterum Mace-
donibus et Graecis respondebat. Philotam Parmenionis filium, rerum
gestarum gloriam sibi et patri vindicantem, et Alexandrum adolescentem
appellans, deprehensis etiam invidiis sustulit: patrem quoque eius
Parnopionem in Media occidendum curavit. Clitum ex amicis unum,
cum in convivio poemata in duces quosdam recens a barbaris victos
composita canerentur, easque Alexander libenter audiret, prae insolentia
et ebrietate refragantem et indignantem et gloriantem maledictaque in-
gerantem, primum malo petiit; sed cum ne sic quidem impudentiae et
audaciae suae modum ille statuens Egripidis iambum

"heu quanta morum Graeciae perveritas"

et qui sequuntur recenseret, bile effervescente hasta trajectum inter-
fecit. sed ira mox repita eius facinoris poenitens sibi ipsi manus attā-

μησε και λαντον ανελεν, επισηχθη μεντοι παρα των σωματοφυλακων, και εισηχθη προς θαλαμον, ενθα την νυκτα και την μετ' αυτην ημεραν εν θρηνοις διαγαγων απειρητως εκειτω ανασθος, σιτων μονον βαρβυτα. και των φιλων εισιωντων προς αυτον ου προσετο τοις λογους αυτων. Αριστάνδρου δε β P I 192 του, και τινων σημειων εκεινω γενομενων, και ειμαρτων ειναι το γενομενον λεγοντος, ηρξατο ενδιδουαι.

Μέλλων δὲ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐμβάλλειν, συνσκευασμένον τῶν ὀμαξῶν πρώταις μὲν ταῖς οικίαις ἐθήκε πῦρ, εἶτα καὶ ταῖς 10 τῶν φίλων, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὰς τῶν Μακεδόνων καταπρήσαι ἐκέλευσε. τοῦτο δὲ γεγονός δόλους μὲν ἐλάττησεν, οἱ δὲ λοιποὶ βοῆ καὶ ἐνδοσιουσμῶ πρός τὸ ἔργον ὠρμήχασιν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον προθυμίας πρός τὴν στρατείαν ἐπέκλησαν. ἤδη δὲ καὶ φοβερὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος κολαστῆς τῶν πλημμυλούτων. 15 πολλοὶ μὲν οὖν κατὰ τὰς μάχας αὐτῷ συνέκισον κίνδυνον καὶ B νεανικοῖς ἀπήτησε τραύμασι, τὴν δὲ πλείστην φθορὰν τῆς στρατιᾶς ἀπορία τῶν ἀναγκαίων καὶ δυσκρασίου τοῦ περιέχοντος ἀπειργάσαντο. αὐτὸς δὲ διὰ τόλμαν οὐδὲν ᾔφειτο τοῖς θρασυταῖς ἀνάλωτον οὐδὲ τι ὀχυρὸν τοῖς ἀτόλοις. πέτρα δὲ τινὶ ἀποτόμῳ 20 προσβαλὼν σὺν τοῖς νεωτέροις τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρον τινὰ ἐν τούτοις καλούμενον προσαγορεύσας "ἀλλὰ σοὶ γε" εἶπε "καὶ διὰ τὴν κλήσιν ἀνδραγαθεῖν προσήκει." ποταμὸν δὲ βαθὺν τῶν

10 πρώτου Α. 17 ἀπήτησαν Α. 18 ἀπάρει] εἰ κερταί Α.
20 πέτρα] κείρα Α.

isset, nisi a satellitibus esset cohibitus. a quibus in thalamum illatus eam noctem et sequentem diem in lacrimis egit, iacuitque desperabundus et tacitus, tantum gravissime suspirans. neque ullius amici orationem admittebat, donec Aristander angur cum visionis de Clito obiatae et de omnibus quibusdam admonuit quibus fatalem illius casum fuisse arguebat: tum demum enim minuere luctum coepit.

Impressionem in Indiam facturus cum apparatus currus videret, primum suis, deinde amicorum inlecto igne, postremo etiam Macedonum, comburi iussit, id factum paucis molestum fuit: reliqui vero cum clamore, et quasi afflata quodam numinis concitati essent, profectorem aggressi, Alexandrum alacritatis ad capessendam militiam impieverunt. sed etiam formidabilis erat ac delinquentibus inexorabilis. in multis pericula in praeliis incidit et insignia vulnera accepit: maxime tamen exercitum perniciosus e penuria comestus et aeris intemperie provenit. sed ipse ea erat audacia ut nihil viris fortibus obistere posse, nihil ignavis tutum esse arbitraretur. petram quandam praeruptam cum junioribus Macedonum aggressus, quendam inter eos nomine Alexandrum cohortatus "at te" inquit "vel propter nomen strenuum esse deoet."

Μακεδόνας περὶν ἰκνούστων "τί γάρ" εἶπεν "ὁ κάκιστος ἐγὼ
 νεὴν οὐκ ἔμαθον;" ὡς δὲ παρήσων πρόσβεις πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῶν C
 πολιορκουμένων πόλεων, ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν, Ἄκουφισ τοῦ-
 νομα, ἠρώτησε, τί ἂν ποιῶντες φίλοι αὐτοῦ λογιζοίτο· ὁ δὲ
 Ἀλέξανδρος "εἰ σὲ μὲν" εἶπεν "αἰρήσονται ἄρχοντα, ἐμοὶ δὲ
 πέμψουσιν ἄνδρας ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους." γελῶσας οὖν πρὸς
 ταῦτα ὁ Ἄκουφισ "ἀλλὰ βέλτιον" εἶπεν "ἄρξω, ὦ βασιλεῦ, εἰ
 τοὺς κακίστους σοὶ καὶ μὴ τοὺς ἀρίστους σταλέω."

13. Ὁ μὲντοι Ταξίλης μοίρας ἄρχων τῆς Ἰνδικῆς πιμ-
 10 θόρου τε καὶ εὐδαίμονος, οὐκ ἀποδιούσης Αἰγύπτου, σοφὸς δὲ
 ὢν ἀνὴρ, πέμψας ἠσπάσατο τὸν Ἀλέξανδρον καὶ "τί δεῖ πολέ- D
 μων ἡμῶν" ἔφη "εἰ μήτε ὕδαρ ἀραιρησόμενος ἡμῶν ἀφίξει μήτε
 τροφῆν ἀναγκαίαν; τοῖς δ' ἄλλοις εἰ μὲν κρείττων ὢ, ἔτοιμός
 εἰμι εὖ ποιεῖν, εἰ δὲ ἥττων, οὐ φείγω χάραν ἔχειν εὖ παιδῶν."
 15 ἤσθεις οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀλέξανδρος "ἐγὼ" φησὶν "ἀγωνισοῦμαι
 πρὸς σὲ καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χάρισιν, ὡς μου χρηστὸς ὢν μὴ
 περιγένη." λαβὼν δὲ δῶρα πολλὰ καὶ πλείονα παρασχὼν τέλος
 χιλία τάλαντα νομισματος ἀτιψέ ἔδωρῆσατο. σπεισάμενος δὲ τινι
 20 πόλει τῶν Ἰνδικῶν, ἀπιόντας ἐκείθεν τοὺς ἐν αὐτῇ μισθοφο- P I 193
 ροῦντας τῶν μαχιμωτάτων Ἰνδῶν ἀπέκτεινεν ἄπαντας· ὁ τοῖς
 αὐτοῦ πολυμικαῖς ἔργοις οἷά τις κηλὶς πρόσιστιν. εἶτα πρὸς

3 πρόσβεις πρὸς αὐτὸν post πόλεων A. 5 εἶπεν om A.
 12 ἡμῶν A, ἡμῶν PW. 14 ἔχειν om A. 15 δ om A.
 16 μου] μοι A.

Fontes. Cap. 13. Plutarchi Alexander 59—63.

Macedonibus profundum quendam fluvium transire dubitantibus "cur"
 inquit "ego miserissimus natans non didici?" cum legati turbinum, quas
 obsidebat, ad eum venissent, eorumque natu maximus Acuphis rogaret
 quibus rationibus eius amicitiam sibi conciliarent, Alexander respondit
 "si te principem crearent et mihi viros praestantissimos centum miserent."
 ad haec ridens Acuphis "atqui" inquit, "rex, melius imperabo si tibi
 non optimos sed pessimos miserero."

13. Taxiles, qui Indiae parti omnis generis fructuum feraci ac
 beatae, quaeque Aegypto nihil cederet, imperabat, vir sapiens, missis
 legatis Alexandro salutato "quid" inquit "bello nobis opus est, si haec
 venisti ut nobis neque equam neque victam necessariam eriperes? cae-
 teris autem rebus si plus possum, paratus sum ad bene faciendum; sis
 minus, non recuso pro acceptis beneficiis habere gratiam." his Ale-
 xander delectatus "ego" inquit "certabo tecum beneficiis et ne tua beni-
 guitate vincar elaborabo;" acceptisque multis muneribus, pluribus datis,
 denique mille talenta ei donavit. pace cum urbe quadam Indica facta
 milites, qui praesidii causa conducti fuerant e bellucosissimis India, ex
 ea discedentes universos occidit: quod bellicis eius operibus ignominiae

Πύρον ἐπιχλαίοντο, καὶ τούτων χώρας Ἰνδικῆς βασιλεύοντα, τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ἔχοντα ὡς τίσσαρος πήχεις ἀνατρέχον καὶ σπιθαμῆν. τούτοις νικῆσας καὶ ζῶντα λαβῶν ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτησε πῶς ἂν αὐτῷ χρήσασαι, ὃ δὲ "βασιλικῶς" ἀπεκρίνατο· πενθαινομένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶπε καὶ ἕτερον λόγον, ὃς Πύρος "πάντα" ἔφη "τῷ βασιλικῶς ἐκείνῃ," ἀφῆκον οὖν αὐτὸν καὶ ἄρχειν ἀέδωκε, σαρράκην ἐνομαζόμενον, ὃς μόνον ἂν ἦρχε πρώην, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ ὁ Βουκεφάλης τραυματὴς μετὰ καιρὸν ἐτελεβήθησεν, ἦδη ὑπεργραφῶς γεγενηῶς. ὃ δὲ Ἀλέξανδρος ἤλεγχεν ὡς τινα φίλον ἀποβαλῶν.

Οἱ μὲντοι Μακεδόνες ἐν τῇ πρὸς Πύρον μάχῃ πεπονηκότις οὐκ ἐπειθόντο Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὸν Γάγγην ποταμὸν περῶσαι βιαζομένῳ, εὖρος μὲν ἔχοντα σταδίους τριάκοντα πρὸς δυοῖ, βάθος δὲ δρογιάς ἑκατὸν. ὃ δὲ δυσθυμῆσας ἀπρόβιτος ἐν τῇ σπηκῇ ἔμεινε, ἧτις λογιζόμενος ἀνγκατάθεισιν τὸν Γάγγην μὴ παρελθεῖν. τῶν δὲ φίλων παρεκαλούντων καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀντιβουλούντων μετὰ κλαυθμοῦ, ἐνδέδωκε τε καὶ ἀνέξενον. πολλὰ δὲ πορθμῆτα καὶ σχιδίας πηδάμενος ἐκομίζετο διὰ τῶν ποταμῶν, θέλων τὴν ἕξω θύλασσαν ἐκιδεῖν· καὶ παραλίῳ ἔπιβαινε καὶ πόλις ἐχυροῦτο. ἐν δὲ Μαλλοῖς γεγενηῶς, μαχι-

5 δ] δ' ἐν Α. 9 βουκεφαλός Α. 13 σάγγην Α.
 14 τριάνοντα Α Plutarchus, 1 codex Ducangii, ἕξονον PW.
 15 ἀπρόβιτος alter codex Wolfii. 18 ἀντιβουλούντων AW,
 ἀντιβουλοῦσθων P.

valenti maculam quandam impressit. deinde cum Poro, et ipse Indiarum rege, pugnavit, qui statuarum erat quattuor cubitorum et spithamae, quem cum victum captumque rogasset quomodo tractandus esset, "regaliter" inquit, percunctante Alexandro numquid aliud vellet, respondit in regali tractatione iussu omnia. enim igitur dimissum satrapem appellavit non earum duntaxat provinciarum quibus prius imperarat, sed et aliarum multarum. in ea pugna Bucephalus etiam vulneratus, paulo post iam admodum senex obiit: cuius obitum Alexander non secus doluit ac si amicum amisisset.

Cum Macedones pugna cum Poro commissa fatigati Alexandro Gangem etiam, cuius latitudo stadiorum 32, profunditas 100 organum erat, vi transire non parerent, animo aeger in tabernaculo decidens non prodiit in publicam, perinde esse iudicans, si Gangem non transisset, ac si victum ac confiteretur, sed amicis obsecrantibus et militibus cum plorato supplicantibus tandem cessit, exercitumque reducto multa navigia et rates fabricavit, quibus flumina transiret, exterritus quoque mare inexploratum, et praeter navigando vias subegit, cum antea ad Mallorum

ματάτοις ὄσον Ἰνδῶν, μικροῦ ἐκινδύνουσε. πρῶτος γὰρ διὰ κλίμακος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβίς, τῆς κλίμακος συντριβίσεως καὶ τῶν πολεμίων ἐπιτιθεμένων καὶ βαλλόντων αὐτὸν, συστρέψας ἑαυτὸν εἰς μέσους ἀνωθεν ἀφήκε τοὺς ἐναστίους· καὶ κατὰ τόχην ἑδρῆδός ἐστιν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ βάρβαροι ἰσχυρώθησαν, ἰδόντες δὲ αὐτὸν καὶ δύο μόνους ὑπασπιστάς, ἐκυναστραφέντες ἤμύνοντο καὶ ἀγχαμάχοις ὄπλοις ἐτίρωσκον. εἰς δ' ἀποστάς βέλει ἐκ τόξου βαλὼν αὐτὸν τοῖς παρὶ τὸν μαζὸν ὀστέοις τὸ βέλος ἐνέπειρε, καὶ αὐτως αὐτοῦ καθύμειτο ἡ πληγὴ, ὡς ἐνδοῦναλ τε καὶ καμφθῆναι· ἔθεν ὁ βαλὼν αὐτὸν μετὰ ἕξουσις ἐπέδρομε. Πενκίστας δὲ καὶ Λημναῖος ὑπερασπίσαντες καὶ ἀμφω ἐτρώθησαν· καὶ ὁ μὲν τέθνηκε, Πενκίστας δὲ ἔτι ἤμύνετο, τὸν δὲ τρώσαντα αὐτὸν βάρβαρον ἀνείλεν Ἀλέξανδρος. πολλαχοῦ δὲ κρωαίς, ἔτα καὶ κατὰ τοῦ τένοντος ὑπέρω βληθείς, τῷ τείχει P I 194
 18 προσειρωθείς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀπέβλεπεν. ἐν τοσοῦτῳ δ' ἑθροισθέντων τῶν Μακεδόνων ἄρκασθεις εἰς τὴν ἀκρὴν ἀναστῆτων ἐκρούετο. ἐνὶ δὲ τῶν ὀστέων τῆς ἀκίδος ἐμπαγίσεως τοῦ ὄστου ἐλαμμένα ἐδόναι θημιαίαι καὶ λιποδομιαί ἐγίνοντο, ὡς καὶ θανεῖν ἐκείνον ἐπαύεσθαι. ὅμως μέντοι τὸν κίνδυνον 20 διαδράς καὶ χρόνον πλεονεθρακευόμενος εἰς ἑθρόβον τοὺς Μακεδόνας ἐνέβαλε ποδοῦντας ἰδεῖν αὐτὸν· καὶ προήλθεν.

1 γὰρ] μὲν γὰρ A.

6 ὄσον PW.

7 post καὶ add τοῖς

A al. m.

11 Λημναῖος Plutarchus.

21 προήλθεν A,

προσῆλθεν P, προσηλθεν W.

pervenisset Indorum pugnacissimos, parum ab interitu abfuit. nam cum primus per scalas murum conscendisset, iisque communitis ab hostibus peteretur, impetu in medios hostes desiliit, et casu rectus stetit. ac primum quidem barbari dispersi sunt; sed cum solum eam cum duobus dentaxat armigeris conspicati, ad defeasionem conversi caminus eum feriebant. quidam vero longius abstiens sagittam ex arcu emissam in ossibus circa mammam defixit: quae plaga sic eum percussit ut cederet atque inclinaretur. quo facto is qui eum icerat stricto gladio accurrat. Penecesta et Lemnaeus regem defendentes ambo sunt vulnerati, alter etiam mortuus. Alexander autem, propugnante adhuc Penecesta, barbarum a quo vulneratus erat occidit; multisque vulneribus acceptis, cum in oculo etiam tragula ictus esset, ad murum inclinatus barbaros intextat. interim a Macedonibus conglobatis raptus sensuque destitutus exportatur. cum autem acies sagittae oasi inhaererat, in extrahendo telo acerrimis doloribus affectus in animi deliquia incidit, ut de vita eius actum putaretur. tamen periculo evitato, cum longiore tempore curaretur, Macedonibus eius videndi desiderio tumultuantibus in medium processit.

14. Ἀναρωσθεὶς δὲ αὐθις παρεκομίζετο χώραν τι πολλήν καὶ πόλεις χειρούμενος. τῶν δὲ γυμνοσοφιστῶν τινὰς συλλαβῶν καὶ ἐρωτήσεις αὐτοῖς ἀπέρους προθέμενος ἰδωρῆσατο καὶ ἀφῆκεν. Ἐνα δὲ τῶν ἐν δόξῃ παρ' αὐτοῖς ὄντων Κάλανον κεκλημένον ἔπεισεν ὁ Ταξιῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀφικέσθαι. οὗτος ἔβύρσαν ξηρὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καταβαλὼν περιῆμι τὰ ἄκρα ταύτης παιῶν. ἡ δὲ ἐν μέρει τῶν ἄκρων πιεζομένη τῇ συμπατήσει, τοῖς ἄλλοις ἤρετο μέρεσιν. εἶτα μέσον αὐτῆν πατήσατος καὶ συσχόντος ἡ δὴ βύρσα ἠτρέμει καὶ ἀκίνητος ἦν. παρήνει δὲ διὰ τοῦ ὑποδείγματος τὸν Ἀλέξανδρον μὴ τοῖς ἄκροις τῆς ἰσχυρῆς ἐμφιλοχωρεῖν, τὰ μέσα δὲ κατέχειν, ἔν' ὅστω καὶ τὰ περίξ ἡρέμα ἦ.

C Ἐπτα δὲ μῆσι διὰ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπαχθεὶς λέγεται ταῖς νηυσὶν εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐμβυλεῖν. εἶτα ἀναστρέφων τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἔχουσας ἐπέλευσεν, 15 αὐτὸς δὲ περὶ ποριζόμενος εἰς ἰσχυρὰν ἀπορίαν κατήντησε καὶ πλῆθος τοσούτον ἀπώλειεν ὥστε τῆς στρατιᾶς μὴδὲ τὸ τέταρτον ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀνακομισθῆναι διὰ νόσους καὶ πονηρὰς διαίτας καὶ καύματα καὶ λιμόν. ἀπορον γὰρ διῆμι χώραν, ὀλίγα πρόβατα ἔχουσαν, καὶ ταῦτα θαλαττίοις ἰχθύσι τρεφόμενα καὶ 20 W I 139 D σάρκα μοχθηρὰν ἔχοντα καὶ δυσώδη. ἐν ἐξήκοντα δ' ἡμέραις

1 post δὲ A add καὶ.
18 [Ἰνδικῆς] μηδικῆς A.

4 melius Καλανόν.
19 ἀπορον Plutarchus.

13 τῆν om A.

Fontes. Cap. 14. Plutarchi *Alexander* 63—77. λέγεται δὲ p. 353 c. 3 sq. fortasse ex *Arriano* 7 27.

14. Confirmata valetudine ulterius pergendo multas provincias et urbes subegit. cumque quosdam gymnosophistas cepisset, eisque multas difficiles quaestiones proposuisset, muneribus datis homines dimisit. Taxiles vero qui inter illos celebri Calano persuasit ut Alexandrum conveniret. is corium aridum proiecit et eius extrema per vices calcavit: quod cum fieret, aliae partes attollebantur. cum autem medium calcasset ac compressisset, totum corium quietum mansit et immobile. quo exemplo monebat Alexandrum ne in regni extremitatibus se contineret sed media occuparet, ut et circumstantia loca in officio continerentur.

Septem mensibus per flumina in mare devectus fertur navibus oceanum ingressus esse. unde reversus, navibus dextram Indiae regionis oram legere iussis, ipse pedestri itinere proficiscens in extremam Aethiopiā incidit, tantamque multitudinem amisit ut non quarta exercitus pars ob morbos, malum victam, aestum et famem ex India reverteretur. Aethiopen enim provinciam pertransibat, quae paucas oves habebat marinis piscibus ali solitas, insuavi et foetenti carne. caeterum ea diebus

διελθὼν τὴν χώραν ἐκείνην καὶ τῆς Γεδρωσίας ἀψάμενος ἐν ἀφθόνοις ἐγένετο, καὶ τὴν τε δύναμιν ἀνεκτίτο καὶ αὐτὸς ἐκώμαζε. καταβαίνων δ' ἐπὶ θάλασσαν ἐκόλαζε τοὺς πονηροὺς τῶν στρατηγῶν. ἡ γὰρ ἄνω στρατεία καὶ τὸ περὶ Μαλλοῦ τραῦμα καὶ ἡ τοῦ πλῆθους φθορὰ ἀπιστεῖν τῇ σωτηρίᾳ αὐτοῦ παρεσκεύασε, καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας εἰς ὕβριν καὶ ἀδικίαν ἤρξεισεν· οἱ δὲ πρὸς ἀποστασίαν τοὺς ὑποφύρους ἐκίνησαν. Ἀβουλίτου δὲ τῶν σατραπευόντων ἐνὸς μὴ τι τῶν Ἰωαρκῶν ἐτοιμάσαντος, νομισματος δὲ προσαγαγόντος αὐτῷ τρισχίλια τάλαντα, P I 195
 10 παραθεῖναι ταῦτα τοῖς Ἴπκοις ἐπέλεσε, μὴ ἰσθιόντων δὲ "τί ὄφελος" ἔφη "τούτων ἡμῖν;" ἐν δὲ Πέρσαις γενόμενος καὶ τὸν Κύρου τάφος δεωρηγμένον ἰδὼν, ἀπέκτεινε τὸν δρυζάντα Πιλλαῖον ὄντα καὶ οὐδὲ τῶν ἀσήμεων. εἶχε δὲ ὁ Κύρου τάφος ἐπιγεγραμμένα ταῦτα "ὦ ἄνθρωπε ὅστις εἰ καὶ πόθεν ἦκες, δεῖ
 15 γὰρ ἦξαι οἶδα, ἐγὼ Κύρος εἰμι ὁ Πέρσαις κησάμενος τὴν ἀρχήν. μὴ οὖν τῆς ὀλίγης μοι ταύτης γῆς φθορήσης ἢ τοῦ μόνου σώματος περικαλύπτει." ταῦτα δ' ἀναγνωσθέντα τὸν Ἀλέξανδρον περιπαθῆ πεποιήκασιν λογισάμενον τὸ τῶν πραγμάτων ἀστάθμητον. B
 Τὴν δὲ Δαρίου θυγατέρα τὴν Στάτειραν ἐαυτῷ μνηστεύσάμενος καὶ τοὺς γάμους τελῶν ἐκάστῳ τῶν ἐστιωμένων ἑνναχι-

1 τῆς γε δρωσίας A. 4 τραῦμα] hinc probatur Reiskii coniectura apud Plutarchum, ubi vulgo στρατεία: Schaeferus de suo στραγγεῖμα. 7 οἱ] αἱ A. 8 ἀβουλίτου A. 9 νομισματος AW, νομισματα P. 13 ὁ τάφος κύρου ἐπιγεγραμμένα ταῦτα A. 14 πόθεν etiam Plutarchus vulgo, sed ἔθεν e libro ms. dedit Coraës. 16 μοι addendum Plutarcho. ταύτης A, ταύτης τῆς PW. 19 δαρίου θυγατέρα A Plutarchus, θυγατέρα Δαρίου PW.

sexaginta superata cum Gedrosiam copiosam regionem attigisset, et exercitum et semetipsum comissionibus refecit. deinde ad mare descendit et improbos duces multavit. nam superior expeditio et ad Mallos acceptum vulnus et multitudinis interitus efficiabant ut Alexander superstes esse non crederetur: unde ducibus et satrapis insolentioribus factis et iniustis, populi vestigales ad defectionem spectaverunt. cum ex satrapis quidam Abulitus nullum comessatum parasset, sed ter mille talenta attulisset, ea equis proponi iussit: qui cum non ederent, "quae" inquit "nobis est istorum utilitas?" in Persiam profectus cum Cyri sepulcrum effossam vidisset, effosorem, quamvis non obscurum hominem Pellaeum, occidit. erant autem haec inscripta sepulcro Cyri "o homo quisquis es et undecunque venis (nam te venturum esse scio), ego Cyrus sum qui Persis imperium peperit. ne igitur exiguam hanc terram mihi invidetas quae meum corpus contigit." quae lecta Alexandrum moverunt, rerum humanarum inconstantiam reputantem.

Darii filiam Statiram cum uxorem duceret nuptiasque celebraret, singulis convivis, qui novies mille fuerant, phialam auream donavit;

οχιλλῶν ὄντων φάλην χρυσοῦν ἰδωρήσατο, καὶ τὰλλὰ τε ἴλαμ-
 πρῆνατο καὶ τὰ χρῆα ὑπὲρ τῶν δεφιλόντων κατέβαλεν, ὀλίγω
 δέοντα μυρίων καλάντων. βτε καὶ Ἀντιγένης τῶν ἡγεμόνων εἰς
 δεφίλειν πλυσάμενος καὶ τενα παραγαγῶν ψευδῶς δανειστὴν καὶ
 λαβὼν τὸ ἀργύριον ἰσωράθη. ὀργισθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ἀπήλασεν
 αὐτὸν τῆς αὐλῆς καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἀφίλειτο. τοῦ δὲ ὑπὸ λήπης
 ἑαυτὸν ὑποπτενομένον διαχειρίσασθαι, δεισας ὁ Ἀλέξανδρος καὶ
 C τὴν ὀργὴν ἀνῆκεν αὐτῷ καὶ ὀρήκε τὰ χρῆματα.

Τῶν δὲ παίδων τῶν τρισμυρίων, οὗς διδάσκεισθαι ἐκέλευσε,
 καὶ γενναίων ἀποβάντων καὶ ὀκρηπῶν καὶ οὐκ ἀφῶν ταῖς ἀσκή- 10
 σεσιν, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἤδειτο, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐδάκνοντο.
 καταπέμποτος δὲ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους ὡς εἰς θάλασ-
 σαν, ὕβριν ἡγεῖσθαι τοῦτ' ἔλεγον καὶ προπηλακισμόν, καὶ πάν-
 τας ἐκέλευον ἀφίειναι καὶ τοῖς νέοις ἀρκεῖσθαι πυρρῆσιαις. ὀρ-
 γισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος τοῖς Πέρσαις τὰς φυλακάς 15
 παραδέδωκε. ταπεινώθέντας δ' αὐθις τοὺς Μακεδόνας προσή-
 D κατο, καὶ ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους ὀωρησάμενος μεγαλοπρεπῶς,
 καὶ τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐπέστειλε παρὰ τοὺς ἀγῶνάς τε καὶ τὰ θῆατρον
 προεδρεύειν αὐτοὺς καὶ ἰστεφανομένους καθέλεισθαι.

Ἐν Ἐκβατάνοις δὲ γενομένου αὐτοῦ ὁ Ἡφαιστίων ἐκύρευτε 20
 καὶ ἐξ ἀκολύστον διαίτης τῆς νόσου κρατυνθείσης ἐξέλιπεν. οὐκ
 ἦγεγεν οὖν λογισμῷ τὸ πάθος Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τὸν μὲν ἰατρὸν

7 διαχειρίσασθαι PW: Plutarchus διαχειρισόμενος.
 — 12 ἀσθενεῖς om A.

12 ὡς om A.

11 ὁ μὲν
 20 ὁ em A.

et cum caeteris in rebus splendide se gessit, tum aēs alienam pro debi-
 toribus dissolvit, cuius summa circiter decies mille talentum fuit. tunc
 Antigenes quidam ex ducibus, creditore subornato et ob aēris alieni
 simulationem accepta pecunia, a rege per iracundiam et ducatus priva-
 tus est et aula exactus, qui cum ex maestitia sibi manus illaturus esse
 putaretur, id veritus Alexander ira posita pecuniam ei reliquit.

Cum autem pueri tricies mille, quos doceri iusserat, in viros
 fortes et decoros et in exercitationibus non sinistros evasisent, iis ut
 Alexander delectabatur, ita Macedones morderbantur. omniq̄e infirmos
 et mutilatos ad mare mitteret, contumeliam et insecutionem id factum
 interpretabantur, petebantque ut se omnes dimitteret, novis istis salta-
 toribus contentus. ob id iratus Alexander Persis custodibus mandavit;
 sed Macedonibus culpam deprecantibus in gratiam receptis inutiles ma-
 gifices donatos dimisit, atque Antipatro scripsit ut eis in certaminibus
 et theatri principem locum et coronas gestandi potestatem daret.

Ut Ecbatana venerat, Hephæstion fabricitare coepit, auctoque
 intemperantia morbo decessit. eum casum Alexander non ut ratio postu-

ἀνιστάσθωσεν, ἵππους δὲ κείρας καὶ ἡμιότους προσέταξε, καὶ τὰς ἐπάλξεις περιέειλε τῶν πόλεων, καὶ μουσικὴν καὶ αὐλοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολλὸν χρόνον κατέκλιων. ἀπίθοντος δὲ εἰς Βαβυλῶνα Νέαρχος ἐπαγγέλλων, ἐσπλιέσας αὐτῷ εἰς τὸν Ἐσφράτην P I 196
 5 ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης, λέγων Χαλδαίους αὐτῷ συγγινέσθαι βουλευόντας ἀπέχεσθαι τῆς Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον. ὃ δὲ μὴ προσχῶν τῷ λόγῳ ἀπήει. καὶ πρὸς τοῖς τελεσιγυνομένου κέραις ἑλλήλοις μαχόμενοι ἐνώπιον αὐτοῦ ἔπεσον. ἠγγέλη δ' αὐτῷ ὡς Ἀπολλόδωρος ὁ στρατηγὸς Βαβυλῶνος εἶη περὶ αὐτοῦ θύσας.
 10 τοῦ δὲ θύσαντος μάντιος, ὃς Πυθαγόρας ἀνόμωστο, μὴ ἀρησάμενον, ἠρώτησε τὸν τρόπον τοῦ θυμῆτός· τοῦ δὲ φήσαντος ἄλοβον εἶναι τὸ ἦπαρ, "παπαι" εἶπεν, "ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον," καὶ τὸν μάντιν ἀθῶον ἀπήκει. σημεῖα δ' αὐτῷ καὶ ἄλλα γέγοναν καὶ τοῦτο δέ. ἀποδοσυμένου γὰρ πρὸς ἄλειμμα καὶ σφαι-
 15 ραν αὐτοῦ, οἱ τεανίσκοι οἱ σφαιρίζοντες ἐνδύεσθαι μέλλοντες ὄρωσι τινα ἐν τῷ τοῦ βασιλέως θρόνῳ καθήμενον οἰαπῆ, ἐνδεδυμένον τὴν στολὴν τὴν βασιλείου καὶ τὸ διάδημα περικειμένον. ὃς ἀτακρινόμενος ὅστις εἶη, ἐπὶ πολλὰ μὲν ἄφωνος ἦν, μόλις δὲ ποτε Διονύσιος ἔφη καλεῖσθαι, τὸ δὲ γένος εἶναι Μισσηγίος, δέ-
 20 σμιος δ' ἀχθῆναι διὰ κατηγορίαν, λῦσαι δὲ οἱ τὸν Σάραπιν τὰ θεομά, καὶ ἀγαγόντα δεῦρο κλεῖσθαι τὴν στολὴν καὶ τὸ διάδημα

B
W I 140

I προσέταξε] ἐπέταξε A. I προσχῶν PW, πρὸς A. 15 ἐνδύεσθαι A, ἐνδύεσθαι PW: Ptolemaeus καὶ ἄλλοι λαβεῖν τὰ ἱερά.

lat talit, sed medicum in crucem egit, equos et mulos tonderi iussit et pinnacula dempsit civitatibus et musicam atque tibias longo tempore in castris inhibuit. Babylonem proficiscenti Nearchus occurrit, navigis e magno mari in Euphratem revector; qui nuntiabat se congressum esse cum Chaldaeis, qui Alexandro vitandam esse Babylonem censerent. verum ille neglecta ea admonitione pergebat. cum autem moenibus propinquasset, corvi inter se dimicantes coram eo conciderunt. nuntiatum ei porro est Apollodorum praetorem Babylonis pro eo rem divinam fecisse. quod cum Pythagoras haruspex, qui id sacrum fecerat, non negaret, et de modo sacrificii rogatus secur sine capite fuisse dixisset, "papae" inquit, "ut grave istud prodigium est," haruspiceque indemonem dimisit. inter alia prodigia etiam illud fuit. cum vestes deposuisset ut ungeretur et pila luderet, adolescentes collutores eius, dum vestes resumere volunt, vident quendam in regio sollo tacite sedentem, regia veste indutum et diademate ornatum. qui cum rogaretur quis eset, diu nulla voce edita vix tandem respondit se Dionysium vocari, genere Messenium, et captivum adductam esse propter obiecta crimina; sed Berapidem sibi vincula solvisse et huc perductum inuasisse veste et

περιδέσθαι καὶ καθέλωσθαι σιωπῇ. τὸν μὲν οὖν ἄνθρωπον ἔ-
 Ἄλεξανδρος, ὡς οἱ μάντιες ἐπέειπον, ἠφάνισεν, αὐτὸς δὲ ἠθό-
 μει καὶ περιδείης καὶ ταραχώδης γενόμενος οὐδὲν ἦν δὲ μὴ τέρας
 πεποιήτο. λουσόμενος δέ, καὶ πρὸς Μήδιαν πορευθεὶς κωμωσό-
 μενος, κάκει τὴν νύκτα διαγαγὼν ἐν τῷ κώμῳ καὶ τὴν ἐπιούσαν 5
 ἡμέραν, ἤρξατο πυρέσσειν. πυρέττων δὲ καὶ διψήσας σφοδρῶς,
 ἔκειν οἶνον, καὶ φρενιτιάσας ἀπέθανεν. εἰς μὲν οὖν ὁ τῆς ἐκε-
 του τελευταῖης λόγος οὗτος· ἕτερος δ' ἔχει, ἐφ' ἡμέρας αὐτὸν
 πυρέττειν πλείους καὶ λούεσθαι, οὕτω δὲ κραταυωθῆναι τὸν πυρε-
 D τὸν, ὡς ἄφωνον κείσθαι αὐτὸν· τοὺς δὲ Μακεδόνας θοροβηῖσθαι 10
 ὡς θανάτος αὐτοῦ, καὶ καταβοῶν τῶν ἡγεμόνων, ἕως αὐτοῖς αἰ-
 θύραι ἠνοιχθῆσαν καὶ τὸν Ἄλεξανδρον ἐν τῇ κλίῃ κατεῖδον· καὶ
 μετὰ ταῦτα ἐξέλιπε. φασὶ δὲ τινες μετέπειτα λόγον γενέσθαι ὡς
 ἐπὶ φαρμάκου διεφθαρτο, καὶ τὸν Ἀριστοτέλην Ἀντιπάτρῳ σύμ-
 βουλον γενέσθαι τῆς πράξεως, καὶ δι' ἐκείνου κομισθῆναι τὸ 15
 φάρμακον. τὸ δὲ ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγγτώδες ἀπὸ πέτρας
 τινὸς ἐν Νωνάκριδι αὔσης, ὃ δρόσαν ὠσπερ λεπτὴν ἀναλαμβάνον-
 τες εἰς ἔου χηλὴν ἀποτίθενται· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἀγγεῖον στέγει
 αὐτό, ἀλλ' ἐπὶ ψυχρότητος καὶ δριμύτητος διακρίπεται. οἱ δὲ
 P I 197 πλείους πεπλάσθαι φασὶ τὸ φαρμάκῳ θανεῖν τὸν Ἄλεξανδρον, καὶ 20
 τοῦτο τεκμηριοῦνται ἐκ τοῦ τὸ σῶμα ἐφ' ἡμέρας πλείονας κείμε-
 νον ἐν τόποις θερμοῖς ἀτημέλητον, τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους

1 καθέλωσθαι A. 4 Μήδιον Plutarchus. 6 πυρέσσειν.
 πυρέττων] sic libri. 7 φρενιτιάσας PW. 8 om A.
 14 ἀριστοτέλην A, Ἀριστοτέλη PW. 16 καυώδες A. 18 οὐ-
 δὲν] καὶ οὐδὲν A. 20 τὸ AW, τῷ P.

diademate sumptis tacite sedere. eo homine Alexander de vatun con-
 silio e medio sublato aeger animo sollicitusque et perturbatus nihil non
 in omen vertebat. lotus ad Mediam comissatus abiit; apud quam
 cum et noctem et posterum diem in poculis egisset, febricitare coepit;
 cumque vehementer sifirret, hausto vino phreneticus decessit. quidam
 hoc modo eum obiisse tradunt: alii narrant, cum dies plures febricitas-
 set, lavasse et itaque aucto morbo mutum iacuisse; Macedones vero,
 tanquam eo mortuo perturbatos, vociferatos esse contra duces, donec
 apertis foribus Alexandrum in lecto iacentem viderint, qui tum demum
 decesserit. quidam aiunt postea rumorem exstitisse, veneno extinctum,
 quod usasu et ingenio Aristotelis pararit Antipater. aquam autem esse
 gelidam et glacielem e petra Nonacrina tennis roris instar exsudentem,
 quam ungula asini excipiant: neque enim ullo alio vase contineri quin
 frigiditate et acrimonia eius rumpatur. sed plerique hoc ut commenti-
 cium refellunt: indicio esse quod cadaver eius, cum dies complures in

στασιασάτων, μηδὲν ἐμφῆναι τοιαύτης φθορᾶς σημεῖον, ἀλλὰ καθαρὸν διαμῆναι καὶ δοκεῖν πρόσφατον.

Ἀέγεται δὲ ὡς γνοῦς ἤδη ἐκλείπειν αὐτῷ τὸ βιώσιμον ἤβου-
λήθη ἔς τὸν Ἐδφράκην καταποντώσαι λαθροδὸν ἑαυτὸν, ἴνα γενό-
8 μινος ἀφανῆς παράσχη δόξαν ὡς εἰς θεοὺς μετετλήσθην, ἔξ ἐπι-
κταν γενόμενος, ἣ δὲ Ῥωξάνη τοῦτο γνοῦσα εἶργεν αὐτῷ τὸ ἐγγί-
σημα, ὃ δὲ μετ' οἰμωγῆς ἔφη ὡς "ἐφθόνησας ἄρα, γύναι, μολ
δάξης τοῦ θεοῦ ἦναι καὶ μὴ θανεῖν."

Ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος οὕτως εἰς μέγα τύχης προαχθεὶς B
10 ἐτελετώσκει. (15) οὗτε δὲ τὴν Τύρον ἐκολοῦσκει, ἐπιστείλας τῷ
τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεὶ ἠξίον συμμαχίαν αὐτῷ πέμπειν καὶ ἀγορὰν
τῷ στρατεύματι καὶ ὄσα Δαρσίω ἰδασμοφόρον αὐτῷ δίδοναι.
τοῦ δὲ ἀρχιερέως ὄρκους Δαρσίω δοῦναι φήσωντος μὴ ἄραι κατ'
αὐτοῦ ὄπλα, καὶ τούτους ζῶντος Δαρσίον μὴ παραθήσασθαι, ἀργύ-
15 σθη Ἀλέξανδρος καὶ ἠπειλάσει στρατεύσειν κατὰ τῆς Ἰουδαίας.
ἄρτι δὲ τὴν Τύρον παρεληφώς ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ὤρμησεν. ὃ
δὲ ἀρχιερὼς Ἰωάθ ἐν ἀγωνίᾳ ἦν διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ὀργήν,
καὶ τοῦ θεοῦ ἰδεῖτο προσεῖναι τοῦ ἔθνους. ὃ δὲ θεὸς κατ' C
ἔκτασιν αὐτῷ ἐχηρημάτισε θάραυν, καὶ κοσμήσαντας τὴν πόλιν
20 ἀνοῖξαι τὰς πύλας, καὶ αὐτὸν μὲν μετὰ τῶν ἱερέων ταῖς σπηλαῖσι
στολαῖς ὑπαγεῖσθαι τῷ βυβαίλει, τὸ δὲ πλεθρὸς ἐσθῆσι λευκαῖς.
καὶ ὃ μὲν ἐπαύσατο ὡς αὐτῷ κεχηρημάτιστο, καὶ ἤδη τοῦ Ἀλεξάν-

4 εἰς A.

9 οὐτός A.

18 προσεῖναι A, μὴ ἀποσεῖναι

PW, ἐπερσεύσασθαι Iosephus.

FOENTES. Cap. 15. Iosephi Ant. 11 8 §3—§7.

locis calidis neglectam iaceret ductibus inter sese rixantibus, nullam ve-
nena notam habuerit sed purum manserit quasi recens esset.

Fertur, cum instare sibi necem animadverteret, voluisse clam se
in Euphratem demergere, ut e conspectu sublatus opinionem afferret
hominibus se, ut diis genitus esset, ita ad deos rediisse; sed cum Ro-
mano consilio eius cognito obstitisset, cum gemito dixisset "invidet mihi,
males, divinitatis gloriam et immortalitatis."

Sic Alexander ad tantum fortunae fastigium evectus decessit.
(15) idem cum Tyrum obsideret per litteras a pontifice Iudaeorum pe-
titi auxilia sibi mitti et forum praebere exercitui, sibi que ea dari quae
pensitare Dario soliti essent. cum autem pontifex se inreuerando ob-
strictum esse Dario ne arma contra illum ferret dixisset, idque vivente
illo violaturum negasset, Alexander iratus se bello petiturum Hieroso-
lyma comminatur, captaque Tyro contra urbem proficiascitur. at pontifex
Iodas ob regis iram anxius decem orat ut populum tueatur. quem deus
in somnis bono animo esse iubet se portis apertis et urbe exornata
ipse cum sacerdotibus solito habitu, populum candidis vestibus, regi
obsequi prodire. facit ille ut iussus erat: Alexandro iam appropinquante

Zonarae Annales.

23

ἄρως τῇ πόλει προσάγοντας κρέβεισι μετὰ τῶν ἱερέων καὶ τοῦ πλῆ-
 θους τῆς πόλεως εἰς τόπον· τὰ δὲ ὕδεν ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς καθω-
 ρήτο· τῶν δ' ἐκουμένων τῷ βασιλεὶ διασπάσειν κελεύσαι αὐτὸν
 W I 141 τὴν πόλιν λογιζομένων καὶ τὸν ἀρχιερεὶ διασπείρειν, ἔ' Ἀλέξαν-
 δρος πύρρωθεν ἰδὼν τὸ πλῆθος καὶ τοὺς ἱερεῖς κεκοσμημένους ὡς ἔ
 D ἄρξαι, τὸν δὲ ἀρχιερεὶ ἐνεδουμένον τὴν ὑακίνθινον στελλῆν καὶ
 διάχρυσον, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κίδαριον ἔχοντα καὶ τὸ χρυ-
 σοῦν ἐπ' αὐτῆς ἔλασμα ᾧ τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα ἐπεγέγραπτο, μύ-
 ρος προσελθὼν προσκύνησε καὶ τὸν ἀρχιερεὶ ἡσπάσατο. ἐπὶ
 τούτῳ οἱ μὲν ἄλλοι εὐμπαγεῖς καταπλόγησαν, Παρμενίων δὲ καὶ 10
 ἠρώτησε τί δήποτε τὸν τῶν Ἰουδαίων προσκύνησαν ἀρχιερεὶ. ἔ
 δὲ "οὐ τοῦτον" εἶπε, "τὸν δὲ θεὸν προσεκύνησα, οὐ τῇ ἀρχι-
 ρωσύνῃ οὗτος τετίμηται· τοῦτον γὰρ ἐν τοῖς ἕπσοις εἶδον, ἔγγυς
 ὡν ἔτι Μακεδονίως, ἐν τῇ στυλῇ ταύτῃ· καὶ μοι φρονιζόντι πῶς
 P I 198 ἂν τῆς Ἀσίας κρατήσομαι, μὴ μίλλειν περιελεύετο, καὶ αὐτὸς 15
 ἤγειθαί μοι τῆς στρατιᾶς ἐπηγγέλλετο καὶ τὴν Περσῶν παραδώ-
 σαιν ἀρχὴν. οὐδένα οὖν ἐν τοιαύτῃ στολῇ θεωσάμενος ἄλλ' ἢ
 τοῦτον, ἄρτι τῆς ὄψεώς τε τοῦ ἐνυκνίου ἐμνήσθη, καὶ οὖν θεῷ
 τὴν στρατιάν τομίζω πεποιημένος τὸν Δαρεῖον ἠτήτησεν καὶ τὴν
 Περσῶν ἀρχὴν κατακρήσασθαι." ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν ἀρχιερεὶ 20
 δεξιωσάμενος τὴν πόλιν εἰσελήλυθε· καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀναβὰς ἔθυσσε
 τῷ θεῷ ὡς ὑφηγείτο ὁ ἀρχιερεὶς. καὶ τὴν Σαυιῆλ εἶδε βίβλων,

3 διασπάσειν κελεύσαι A. διασπᾶσαι κελεύσεν? 5 τὸ πλῆθος
 — κεκοσμημένους A cum Iosepho, καὶ τοὺς ἱερεῖς κεκοσμημένους
 καὶ τὸ πλῆθος PW. 13 ἔγγυς] ἐν Δίῳ Iosephus. 20 κατα-
 κρήσασθαι? Iosephus καταλύσιν. 22 ὑφηγείτο A, ἀφηγείτο PW.

cum sacerdotibus et urbans multitudinē in locum quendam prodit modo
 et urbs et templum conspiciabatur. milibus autem opinantibus regem
 iussurum urbem diripi et pontificem occidi, Alexander cum populum et
 sacerdotes ut ante dictum est ornatas vidisset, ac pontificem hyacin-
 thina et inaurata stola indutum, cidari capiti imposito, et auream in eo
 laminam cui dei nomen inscriptum erat, solus accessit atque adoravit
 pontificemque salutavit. eo facto cum caeteri omnes obstupescerent, Par-
 menio etiam rogare ausus esset cur Iudeorum pontificem adorasset,
 respondit se non illum sed deum cuius ille sacerdotio ornatus esset ado-
 rasse. "nam hunc" inquit "in somnis vidi, cum adhuc parum a Mace-
 donia recessissem, in hoc habitu. is me de Asia subigenda cogitantem
 hortabatur ne cunctarer, et promittebat seipsum fore ducem exercitus
 et regnum Persarum mihi traditurum, cum autem nomen adhuc proe-
 ter istum tui habitu viderim, visibis nocturnis sum recordatus, ac deo
 auctore bello moto me Darium superaturum confide et regno Persarum
 potiturum." his dictis et dextera sacerdoti porrecta urbem est ingres-
 sus. cumque in templum ascendisset, deo victimas ex praescripto pon-
 tificis immolavit; ac Danielis libro viso, quo scriptum est regnum Per-

ἐν ἧ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν Περσῶν βασιλείαν καταλύουσιν ἡγή-
γραπταί, καὶ ἦσθη ἐπ' αὐτῆ· καὶ ὅσα ἤτιστα Ἰουδαῖοι ἐπλή-
ρωσε.

Ταῦτα ἰδόντες οἱ Σαμαριῖται, καὶ αὐτοὶ οὐ πόρρω τῶν Β
Ἐροσολέμων ἀπ' Ἀλεξάνδρῳ ἐπήτησαν ἰσχυραμένοι λαμπρῶς,
καὶ παρικάλων τιμησαὶ αὐτὸν τῇ παρουσίᾳ καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς
ἱερὸν. ὁ δὲ ἦδω' ἔφη "ὅθ' ὑποστρέφω." αἰτουμένων δὲ χα-
ρίσασθαι αὐτοῖς ὅσα τοῖς Ἰουδαίοις, τίνας εἶδον ἐκινδύνατο. οἱ
δὲ Ἑβραῖοι ἔφασκαν εἶναι, χρηματίζειν δὲ οἱ ἐν Σικιμίῳ Σιδόνιοι.
10 καὶ ὃς εἰ Ἰουδαῖοι εἰεν πάλιν ἠρώτησεν. ὡς δ' οὐκ εἶναι κατέ-
σπειτο, "ἔγωγε" εἶπεν "Ἰουδαίοις ἐχρησάμην ἃ αἰτεῖσθε ὑμεῖς."
τὸ δὲ ἐν τῷ Γουριζὼν ἔδει ἱερὸν εἰς καταφύγιον τῶν παρανομούν-
των ἐγένετο· εἰ γὰρ τις κοινοφροσύνης ἢ ἄλλο τι παρανομήσας C
ὑπὸ αἰτίαν ἐγένετο, παρὰ τοῦ Σικιμίως κατέφευγε. τοῦ δὲ ἀφ-
15 χιμαίως Ἰωᾶδ τελευτήσαςτος Ὀνίας ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν ἀρχιερωσύ-
νην παρέλαβε.

16. Θανάτος δὲ Ἀλεξάνδρου εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἢ ἐκεί-
νον βασιλεία διήρτητο, καὶ τῆς μὲν Ἀσίας Ἀντίγονος ἔρξε, τῶν
δὲ λοιπῶν οἱ προσηραμμένοι. τούτων δὲ πρὸς ἀλλήλους σκασια-
20 ζόντων πόλεμοι τε συνεχεῖς ἦσαν καὶ ἐκαινούτο αἱ πόλεις. ὁ δὲ
Πτολεμαῖος ὁ Ἀίγυος, ὁ τῆς Ἀργύρου βασιλεύων, ὃς καὶ σπυρῶ

13 ἐγένετο A. 15 Ἰωᾶδ A. 21 ὁ Ἀίγυος Iosephus, et
Zonaras supra p. 226 v. 7.

Fontes. Cap. 16. Iosephi Ant. 13 l. 1 et 2. Iosephi p. 359 v. 12.
Ephraimius de memoria et ponderibus T. 2 p. 161 ed. Petav.,
et alii.

nicum a Graeco vertendum esse, notatus omnibus Indaeorum postula-
tis astatit.

Quo Samaritani viso et ipsi prope Hierosolyma Alexandre occur-
rerunt splendide ornati, petentes ut suam quoque templum praesentia
sua ornare vellet. id se in reditu facturum promisit Alexander. cum
autem rogarent ut eadem sibi quae Iudaeis tribuisset concederet, qui
essent rogavit. illis respondens se Hebraeos esse, caeterum Sici-
mitas Sidonios appellari, denuo rogavit an Iudaei essent. negantibus illis
dixit se, quae illi peterent, Iudaeis concessisse. templum porro Gari-
minimam refugium erat eorum qui patrias leges violarent. nam si quis
immundis cibus usus esset aut alioqui a more maiorum recessisset, ad
Sicimitas se recipiebat. pontifice Iodee mortuo Onias filius eius ponti-
ficatum inivit.

16. Post Alexandri obitum eius imperium in partes quattuor est
distractum; et Asia potitus Antigonus, reliquis partibus ille quorum supra
facta est mentio. qui cum inter se dissiderent, et bello continua ex-
sistebant et rebus vexabantur. Ptolemaeus autem Aegyptus, qui et Soter

D ἐχρημάτιζε, τῇ τε Συρίᾳ τάναντία τῇ ἐπικλήσει αὐτοῦ γέγωνε, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα δόλω κατέλαθεν. εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν σαββάτῳ ὡς θύσων, ἀπόνως ταύτης ἐκράτησεν· οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι μήτε τὴν διάνοιαν εἰδότες αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἡμέραν ἐν ἀργίᾳ ὄντες, οὐκ ἀντίστησαν. κρατήσας δ' οὕτω τοῦ ἔθνους μικρότατα ἔθηκε, καὶ πολλοὺς λαβὼν αἰχμαλώτους εἰς Αἴγυπτον ἀπήγαγε καὶ κατέκτισε. τοῖς δ' ἐν Ἱεροσολύμοις στάσεις πρὸς τοὺς Σαμαριτίτας ἐγένοντο, τῶν μὲν Ἱεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν καλοῦντων ἄγιον καὶ τὰς θυσίας ἐν αὐτῷ γίνεσθαι δεῖν λεγόντων,

P I 199 τῶν δὲ Σικιμιτῶν τὸν ἐν τῷ Γαριζὼν ὄρει σεμινυόντων ναόν. 10

Τεσσαράκοντα δ' ἔτη τοῦ Λάγου Πτολεμαίου βασιλεύσαντος τῆς Αἰγύπτου καὶ τελευτήσαντος ὁ παῖς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος διεδέξατο τὴν ἀρχήν. ὃς τὰς τε γραφὰς τὰς Ἑβραϊκὰς ἐκ τῆς πατρίου γλώττης εἰς Ἑλλάδα μεταβληθῆναι διάλεκτον ἔσπευσε, καὶ τοὺς δουλεύοντας ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν 15

W I 142 ἤλευθέρωσε. συλλογὴν γὰρ βιβλίων ποιήσασθαι βουληθεὶς καὶ περὶ ταύτην φιλοτιμούμενος, τὸν Φαληρέα Δημήτριον ἐπὶ τῶν βιβλιοθηκῶν εἶχε. καὶ ποτε τοῦ Πτολεμαίου τὸν Δημήτριον ἐρωτήσαντος πόσας ἤδη ἔχει μυριάδας βιβλίων, περὶ εἶκοσιν εἶπεν B εἶναι τὰ συνειλεγμένα ἐκείνος· εἶναι δὲ καὶ παρ' Ἑβραίοις τῶν 20 παρ' αὐτοῖς νομίμων συγγράμματα σκοπδῆς ἄξια, καὶ δεῖν καὶ ταῦτα κτήσασθαι. γράφει τοίνυν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀρχιερεὶ περὶ τούτων. Ἀριστᾶτος δὲ φίλος τυγχάνων τῷ βασιλεῖ "τοὺς τῶν

4 ἐν] καὶ ἐν A. 9 γίνεσθαι A, γινώσθαι PW. 11 Λάγου] λεγομένου A. 22 τῷ ἀρχιερεὶ add A Iosephus. 23 τῷ βασιλεῖ add A Iosephus.

vocabatur, longe aliter quam pro cognomento suo tractavit Syriam, et Hierosolyma dolo occupavit. nam urbem per speciem sacrificandi sabbate ingressus sine labore demittit, Iudaeis voluntatem eius ignorantibus et propter sabbatum non resistentibus. gente autem ad hunc modum subacta acerbissime imperavit et multos captivos in Aegyptum abduxit. inter Samaritanos porro et Hierosolymitanos contentiones fuisse, cum utrique sui templi sanctitatem celebrarent, in eoque victimas immolari oportere dicerent.

Ptolemaeo Lago quadragesimo Aegyptiaci regni anno defuncto filius Philadelphus successit. qui operam dedit ut scripturae Hebraicae in linguam Graecam transferrentur, et Hierosolymitas qui in Aegypto serviebant liberavit. nam cum in libris conquiendis multum studii poneret, Demetrium Phalereum bibliothecae praeposuit. qui aliquando a rege interrogatus quot librorum millia comparasset, circiter ducenta respondit esse iam collecta. esse autem apud Hebraeos etiam libros de illorum legibus et institutis non contempnendos: eos quoque comparandos esse. rege eam rem per litteras a pontifice petiture Aristaeus regis

"Ιουδαίων νόμους" εἶπεν "οὐ μεταγράψαι μόνον ἀλλὰ καὶ μετρη-
 μηνῶσαι διεγνωκότις, πῶς ἦν τοῦτο διαπραξώμεθα, πολλῶν
 Ἰουδαίων ἐν τῇ σῆ βασιλείᾳ δούλων ὄντων; ἀπόλυσον οὖν αὐτοὺς
 βασιλεὺς τῆς δουλείας, καὶ οὕτω πρόθυμον τὸ ἔθνος ποιήσεις εἰς
 5 τὸ τὰς γραφὰς καὶ μεταγράψασθαι καὶ μετρημηνῶσαι." ὁ γοῦν
 βασιλεὺς τῇ λόγῳ τοῦ Ἀρισταίου πεισθεὶς ἐκέλευσε πάντας τοὺς
 ἐν Αἰγύπτῳ δουλεύοντας Ἰουδαίους ἐλευθέρους ἀπολυθῆναι, πρι-
 10 ἀμενος ἕκαστον ἐκ τῶν δεισποτιῶν αὐτῶν δραχμῶν ἑκατὸν εἴκοσι.
 τὸ δὲ τῶν ἐλευθερωθέντων πλῆθος εἰς μυριάδας ἠρόθητο ὑπὲρ
 15 δέκα. τὰ δὲ ὑπὲρ τιμήματος αὐτῶν δοθέντα τετρακόσια καὶ ἑξή-
 κοντα γέγονασι τάλαντα.

Γράφει γοῦν Πτολεμαῖος πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἀρχιερέα. τελευ-
 20 τήσαντος γὰρ τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου ὁ παῖς αὐτοῦ Σίμων αὐτὸν
 διεδέξατο ὅς καὶ δίκαιος ἐπεκλήθη, τοῦτου δὲ θυρόντιος ἐπὶ τῆς
 25 οὐχὶ Ὀνίου καλουμένῳ ὁ τοῦ Σίμωνος ἀδελφὸς Ἐλεάζαρ τὴν ἀρχι-
 ρωσύνην εἶχε. τοῦτόν τοίνυν ὁ Πτολεμαῖος ἐπέσειλε, τὴν τε τῶν
 δουλεύοντων Ἰουδαίων ἐλευθερίαν καταγγέλλων καὶ τὴν εἰς τὸ
 ἔθνος διάθεσιν, καὶ ἀξίων τοὺς τε νόμους αὐτοὺς πεμφοθῆναι καὶ
 30 ἄνδρας ἕξ ἑκάστης φυλῆς τὴν τε πατέρων ἠσκημένους διάλε-
 35 κτον εἰς ἀκρίβειαν καὶ τὴν Ἑλληνίδα φωνήν, ἵνα παρ' ἐκείνων εἰς
 τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν μεταβληθεῖεν αἱ παρ' αὐτοῖς γραφαί. ἔσειλε
 δὲ καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθήματα, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν, φιά-
 λας χρυσοῦς εἴκοσι καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα, καὶ κρατῆρας πέντε

1. ἑρμηνῶσαι A et pars codicum Iosephi.

5 ἑρμηνῶσαι A.

B ἑκατὸν εἴκοσι etiam Iosephus: Aristeus εἴκοσι, neque numerus congruit cum sequentibus.

amicus "cum" inquit "Iudaeorum leges non modo transcribere sed etiam interpretari statuerimus, quo pacto id consequamur, cum multi Iudaei in regno tuo serviant? eos igitur libertate donatos, rex, dimitte, ut gentem alacriorem reddas ad scripturas et transcribendas et interpretandas." hoc consilium secutus rex omnes Iudaeos in Aegypto servientes missos fieri iubet, singulos a dominis suis drachmis centenis vicenis mercatus. manumissorum multitudo supra centena milia numerata est. pretium redemptionis eorum talenta 460 confecit.

Ptolemaeus igitur ad Eleazarum pontificem scribit (nam Oniae defuncto filius Simon cognomento iustus successerat; eo mortuo, infante filio Onia relicto, Simonis frater Eleazarus sacerdotium obtinebat), etique et servientium Iudaeorum manumissionem et suam erga populum voluntatem significat, petitque et ipsas leges sibi mitti et viros senes e quolibet tribu tum patriae tum Graecae linguae peritissimos a quibus scripta illorum in linguam Graecam convertirentur. misit et in templum denaria talentorum argenti centum, phialas aureas viginti, argenteas tri-

καὶ κρήνησαν χρυσοῦν· ἡ γοῦν Ἑλλάδις τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πτο-
 λεμαίου καὶ τὰ ἀνάθηματα κομισόμενος, ἐπέλεξαιτο ἄνδρας ἐκ
 φιλιῆς ἰκαστης ΞΞ, καὶ πέποιμα φέραντας καὶ τὸν νόμον. ὧν εἰς
 Ἀλεξάνδρειαν παραγενομένων, καὶ τῷ βασιλεῖ τὰς τε διεφθέραι
 χρυσοῖς γράμματα τὸν νόμον ἐχούσας ἐγγεγραμμένον καὶ τὰ παρὰ
 τοῦ ἀρχιερέως αὐτῷ σταλόντα δῶρα προσκεκομίστων, ὁ βασι-
 λεὺς ἤσθη διαφερόντως, καὶ ἠσπάσατο τοὺς ἄνδρας, καὶ συνει-
 P I 200 στάθη αὐτοῖς, καὶ ἀπὸ τῆς δέδοκε τάλαρα, καὶ καταλύσει
 αὐτοῖς ἠτοίμασε καλλίστας· εἶτα παραλαβὼν αὐτοὺς ὁ Δημή-
 τριος, καὶ εἰς ἕνα οἶκον ἀπαγωγῶν ἤσμενον, ἔργον ἐχεισθαι παρε- 10
 κάλει· οἱ δὲ ὡς ἐνῆν φιλοτίμως ἀκριβῆ τὴν ἐμπνεῖαν ἐτίθεντο.
 τοῦ δ' ἔργου ἐν ἑβδομηκοντά καὶ δυεῖν ἡμέραιν τετελειωμένου, καὶ
 τῶν μεταγραφέντων ἀναγνωσθέντων τῷ βασιλεῖ, ἐκείνος καὶ ἔχει-
 ρεν ὅτι εἰς ἔργον αὐτοῦ προήχθη τὸ βωδῆμα, καὶ τὴν δύνανται
 τοῦ νομοθέτου καὶ τὴν σοφίαν ὑπερεθαύμαζε· καὶ ἠπέρει πᾶς 15
 οὐδαίς οὔτα τῶν ἰστορικῶν οὔτε τῶν ἄλλων σοφῶν αὐτῆς ἐπεμνή-
 B σθη· ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ Δημήτριος μηδένα τελεῖσθαι τῆς κῶν νόμων
 τούτων ἀναγραφῆς ἀμυσθαι· διὰ τὸ δεῖν αὐτῶν εἶναι, καὶ ὅτι
 τοὺς ἠγχερήσαντες τοῦτοίς ἐβλάβησαν ἄπὸ τοῦ θεοῦ· Θεοπομπ-
 πῆός τε γὰρ βουλευθείς περὶ τούτων συγγράμματα ἐβλάθη τὰς 20
 φρένας ἐφ' ἡμέραις πλείουσι τῶν ἀράκων· καὶ συνείς ὅταν αὐτῷ
 ἢ παραφροσὴν ἐγένετο, ἐν τοῖς διαλέμμασιν ἐξέλασσετο τὸν θεόν·

1 οὖν A.
 βωδῆμα A.

12 ἡμέρας A.
 19 Θεοπομπῆς Iosephus.

14 εἰς ἔργον ἤχθη τὸ αὐτοῦ
 20 τε add A.

ginta, crateras quinque, mensam auream. Eleazarus autem litteris et donariis Ptolemaei accersitis e qualibet tribu viros senos delectos ablegavit legem secum portantes, qui cum Alexandriam pervenissent et legem regi aureis litteris in membranis descriptam una cum missis a pontifice numeribus attulissent, rex magnopere laetatus viros humaniter exceptos suae mensae adhibuit, et ternis eis talenta distribuit, diversorii amoenissimis assignatis, deinde a Demetrio in usum tranquillam domum omnes sunt deducti, hortante ut operi instarent, hi pro virili accuratque studio conversationem absolvant. qua intra dies 72 perfecta, exscripta et recitata, rex et voluntati suae satis esse factum est gavisus, et legis laetitia ingenium et sapientiam supra modum est admiratus. sed illud ei scrupulum iniiciebat, quod nomen vel historicorum vel sapientum eius meminisset. cui Demetrius dixit nomen fulsere ausum legum illarum descriptionem suscipere eo quod divinae sint, et nonnullos tamerarii conatus poenas dedisse divinitus irrogatas. nam Theopomptum eas descripturum errore mentis ultra dies triginta fuisse affectam: cuius amentiae causa cognita per intervalle morbi placasse deum; ac somnio monitam

ὅπως τε εἶδεν ὡς αὐτῷ τὸ πάθος συμβέβηκε περιεργαζομένῳ τὰ
 θεῖα καὶ εἰς κεινὸς ἀνθρώπους ἐκφέρειν ταῦτα θελήσαντι. ἀπο- W I 143
 σφόμενος οὖν τοῦ ἔργου κατέστη τὸν νοῦν. "ἀλλὰ καὶ Θεόδεκτος"
 εἶπεν "ὁ πῶν τραγωδιῶν ποιητής, θέλων ἐν τινι δράματι τῶν ἐν
 5 πῇ ἰερῇ βίβλῳ γεγραμμένων μνησθῆναι, ἀγγήσας τὰ ὅμματα ἐπη- C
 ραῖναι· καὶ τὸ αἴτιον γνάθς ἀπηλλάγη τῆς συμφορᾶς, δεηθεὶς τοῦ
 θεοῦ." λαβὼν οὖν πᾶς βίβλους ὁ βασιλεὺς καὶ προσκυνήσας
 αὐταῖς, καὶ δωρησάμενος τοῖς ἀνδράσι φιλοτιμώτατα, καὶ ἀνα-
 10 τιελθεῖν ἀρῆκεν εἰς Ἱερουσαλήμ.

Ὅτι μὲν τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ἑβραϊκῶν γραφῶν γενέσθαι
 ἰστόρησεν ὁ Ἰώσηπος· ἕτεροι δὲ μὴ ἁμοῦ συνελθόντας φασὶ τοὺς
 ἑρμηνεῖς τῶν γραφῶν ποιήσασθαι τὴν παράφρασιν, ἀλλ' ἀνὰ δύο
 διαμετρήσαι αὐτοὺς καὶ ἐν ἰδιαζούσαις διαίταις ὄντας ἐκείσθαι
 15 τὴν ἑρμηνείαν, καὶ μετὰ τὸ τέλος ὁμοῦ συνελθεῖν, καὶ τὰς ἐκά- D
 σταν συγγραφὰς παραβληθείσας ἀλλήλαις εὔρεθῆναι μῆτε κατὰ
 τοῦν μῆτε μὴν κατὰ λέξεις διαφανούσας, ἀλλὰ συμφώνους ἐν
 ἕκαστῳ.

Ἡ μὲν οὖν ἑρμηνεία ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου οὕτως
 20 ἦ ἐκείνως ἐγένετο. (17) οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, Ἀντιόχῳ τοῦ μεγάλου
 βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας καὶ μαχομένου πρὸς τὸν Ἐνπύτορα Πτο-

3 Θεόδεκτος pro Θεοδέκτης etiam Syncellus, addito σαρπηγεῖος
 pro τραγικός, I 518 ed. Bonn. 8 τοῖς ἀνθρώποις φιλοτιμή-
 ματα A. 13 δὲ om PW. 14 καὶ om A. 16 παραβλη-
 θεῖσας A. 17 μὴ om A. ἀλλὰ συμφώνους om A.

Fontes. Cyr. 17. Iosephi Ant. 12 3—4 § 6.

illius mali causam esse curiosam rerum divinarum tractationem et pro-
 fanis hominibus eas divulgandi studium, omissis eo opere ad sanam men-
 tam reversionem esse. Theodectum quoque poetam tragicum, in fabula
 quaedam sacrarum litterarum mentionem facturum, ex oculorum dolore
 caecatum; causaque cognita exorato deo visum recepisse. rex libros
 accipere adoravit, et viros munificentissime donatos, donariis templo et
 pulcherrimis muneribus pontifici misit, Hierosolyma remisit.

Atque Hebraicas scripturas hoc modo fuisse conversas Iosephus
 tradit: ab aliis vero auctores sunt, interpretes non uno in loco congregatos
 conversioni vacasse, sed binos fuisse distributos et in peculiaribus con-
 clavibus suo munere functos, finitaque interpretatione convenisse; et
 singulorum scripturam, collatione facta cum caeteris, neque sententiis
 neque verbis discrepantem per omnia consensisse.

Interpretationis igitur sub Ptolemaeo Philadelpho sive haec
 sive illa fuit. (17) Iudaei autem Antiocho Magna Asiae Imperante et

λεμαίων καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου. εἶδεν τὸν Ἐπιφανῆ Πτολεμαίων, σφοδρῶς ἐκακώθησαν. νικῆσας δὲ ὁ Ἀντίοχος τὴν Ἰουδαίαν προσά-
 P I 201 γεται. τοῦ δ' Ἐπιφανοῦς Πτολεμαίων μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν μεγάλην στείλιαιτος δύναμιν καὶ
 πολλὰς λαβόντος πόλεις, καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος πολεμιούμε-
 νον προσέειπε τῷ Ἐπιφανεῖ. αὐθις δὲ τοῦ Ἀντιόχου νικῆσαντος,
 ἐκουσίως Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν μετετέθησαν, καὶ εἰς τὴν πόλιν
 αὐτὸν εἰσδέξαντο, καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει φυλάσσοντας τοῦ
 Πτολεμαίου στρατιώτας πολιορκοῦντι συνεμάχησαν· κἀντιοῦδεν
 φλιον αὐτῷ τὸ ἔθνος ἐγένετο. εἶτα σπένδεται μὲν τῷ Πτολεμαίῳ 10
 Ἀντίοχος καὶ κῆδος τίθεται πρὸς αὐτὸν, τὴν θυγατέρα δὸς αὐτῷ
 Κλεοπάτραν, καὶ εἰς φερνὴν παρέσχε τὴν τε Κοίλην Συρίαν καὶ
 Β Ουνίην ἐπὶ ἀρχιερέως Ὀνίου. τὸν γὰρ Ἐλεάζαρ θανόντα ὁ θεὸς
 αὐτοῦ διεδέξατο Μανασσῆς, μεθ' ὃν τῆς ἀρχιερωσύνης Ὀνίας 15
 ἤξειτο Σίμωνος ὢν υἱὸς τοῦ δικαίου. Σίμων δὲ τοῦ Ἐλεάζαρ
 ἦν ἀδελφός, ὡς ἰστέθηται.

Ὁ γοῦν εἰρημένος Ὀνίας, διὰ φιλοχρηματίαν καὶ διαβολὰς
 ἀσθένειαν μὴ δοῦς τῷ Πτολεμαίῳ τὸν δασμὸν τὸν ἐτήσιον ὃν οἱ
 πρὸ αὐτοῦ τοῖς βασιλεῦσιν ἰδαμοσφύρον, ἠρέθισεν αὐτὸν εἰς 20
 δολιχὴν. πέμψας οὖν ὁ Πτολεμαῖος ἠπέλει κακῶς διαθήσειν καὶ
 τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἠτιώμενος χρημάτων
 ἀδυσώπητος ἦν. Ἰωσήφ δὲ υἱὸς Τωβίου, τοῦ δ' ἀρχιερέως

I καὶ πρὸς — Πτολεμαίων om A. 8 ἀπὸ τῶν A. 21 ὁ om A.
 23 δ'] δὲ A.

cum Eupatore Ptolemaeo et eius filio Ptolemaeo Epiphane bellum gerente graviter sunt afflicti, seque cum Antiocho victore coniunxerunt. sed cum Ptolemaeus Epiphanes post patris obitum ingentibus copiis in Coele-syriam missis multas urbes subegisset, bello urgente partes illius se-cuti, ad Antiochum rursus victorem ultra transierunt, etque amicitia inita in urbem recepto adiumento fuerunt ad Ptolemaei praesidium in arce obsidendum. deinde pace et affinitate Antiochus cum Ptolemaeo iuncta filiam ei Cleopatram despondet, doti data Coele-syria Phoenicia Iudaea et Samaria. haec Onia pontifice acciderunt: nam Eleazaro defuncto accessit patruus Manasses, post quem pontificatus in Oniam est collatus, Simonis iusti filium. Simon porro Eleazari frater fuit, ut est ex-positum.

Is igitur Onias ex avaritia et ingenii imbecillitate non dato tri-buto annuo quod eius decessores regibus pendere soliti fuerant, Ptole-maei contra se iracundiam concitavit, ut misso quodam munitaretur se et populum et urbem male tractatum. caeterum cum pontifex prae amore pecuniae nihil iis minis moveretur, et Iosepho sororis suae et

ἀδελφιδῶς, ἠρώτησε τὸν θεῖον εἰ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς τὸν Πτο-
 λμαῖον πρεσβεῦσαι. τοῦ δὲ ἐπιτρέψαντος, τὸν ἐκ τοῦ Πτολι-
 μαίου σταλέντα ξενίζει φιλοτιμύτατα, καὶ δωρεὰς αὐτῷ πολυτε- C
 λεῖς παρυσχῶν προέπειμψεν, ἔπειθαι καὶ αὐτὸς ὑποσχόμενος. καὶ
 5 ὁ μὲν ἐπαγγέλλεται πρὸς Πτολεμαῖον, τὰ γεγονότα μηνύων καὶ τὴν
 τοῦ Ἰωσήφ χρησιμότητα διηγούμενος, καὶ λέγων τὸν ἄνδρα ἀφι-
 ξῶθαι πρεσβευσομένον, καὶ πολλὰ τούτου πρὸς τὸν βασιλέα καὶ
 τὴν βασίλισσαν διεξῶν ἐγκώμια· ὁ δὲ Ἰωσήφ παρυσκαυασάμενος
 μετὰ ταῦτα εἰς Ἀλεξάνδρειαν παραγέγονεν. ἀκούσας δὲ ἐν Μέμ-
 10 φει τὸν Πτολεμαῖον εἶναι, ἀπήει ὑπαντήσων αὐτῷ. ἔτυχε δὲ ὁ
 βασιλεὺς ἐπὶ δόχματος μετὰ τῆς γυνακὸς καθιζόμενος, παρῆν δὲ
 καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰωσήφ ξενισθεὶς. ὃς ἰδὼν αὐτὸν "οὗτος"
 ἔφη τῷ βασιλεῖ "περὶ οὗ σοὶ ἀπήγγελα ὡς ἀγαθὸς ἐστὶ καὶ φιλό- D
 τιμος νεανίας." καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἀκούσας πρῶτός τε αὐτὸν
 15 προσηγγόρεισε καὶ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ δόχημα παρεκέλευσεν. αἰτιω-
 μένου δὲ τὸν ἀρχιερέα τοῦ βασιλέως "συγγίνωσκε" ἔλεγε "διὰ τὸ W I 144
 γῆρας αὐτῷ· τοῖς τε γὰρ προσβύταις καὶ τοῖς νηκίοις ὁμοία ἐστὶν
 ἡ διάνοια· ἡμεῖς δὲ σοὶ οἱ νῆοι πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν καταθήσομεν."
 ἐκ τούτων ἐπὶ πλέον ἢ πρὸς αὐτὸν ἐπέδωκε τοῦ βασιλέως διάθεσις.
 20 γενομένου δὲ ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ τοῦ βασιλέως, ἰδόντες οἱ πρῶτοι τῆς
 Συρίας (ἔτυχον γὰρ ἐλθόντες ἵνα τὰ τέλη τῶν πόλεων ἐξωνήσωνται,
 κατ' ἔτος τοῦ βασιλέως ταῦτα τοῖς τῶν πόλεων πιπράσκοντες
 δυνατοῖς) τὸν Ἰωσήφ αὐτῷ συγκαθήμενον, ἰδυσχεύοντες. εἰς P I 202

5 ἀπῆλθε A.

8 παρυσκαυασάμενος A: Iosephus παρυσκαυασά-
 μένος. 15 παρεκάλει Iosephus.

Tobias filio potenti concessisset ut ad Ptolemaeum iret, ille regis lega-
 tum hospitio magnifice exceptum et muneribus pretiosis donatum prae-
 misit, se consecuturum pollicitus. qui ad Ptolemaeum reversus quae facta
 sint commemorat, Iosephi bonitatem exponit, eumque multis eius laudi-
 bus apud regem et reginam commemoratis legatum affore dicit. deinde
 cum Iosephus paratis rebus suis Alexandriam venisset ac Ptolemaeum
 Memphi esse audivisset, obviam illi proficiscitur, una cum uxore in curru
 sedenti, eo quoque praesente quem hospitio acciperat, et regi dicente
 enim adolescentem esse cuius bonitatem et liberalitatem commendasset.
 Ptolemaeus igitur prior Iosephum allocutus currum conscendere iubet et
 de pontifice queritur. Iosephus vero aetatem excusans petit ut ei rex
 veniam det: nam senes et pueros eadem esse sententia: se vero adole-
 scentem quidquid deberetur persoluturos. hinc magis etiam aucta est rex
 erga illum benevolentia. rege Alexandriam reverso proceres Syriae
 (venerant enim ad redimenda vectigalia quae potentibus civibus rex
 quotannis vendere solebat) conspicati Iosephum illi assidere, indignati

δυναστεύουσι δὲ τάλαντα τῶ τῆς Κοίτης Συρίας τέλη καὶ τὰ τῆς
 Φοινίκης καὶ Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, ἀποστέλλων τῶν ἐν ταῖς πό-
 λεσι δυναστῶν, ὃ Ἰωσήφ διπλασίονα δίδωσι ὑπαρχνεῖτο. τοῦ δὲ
 βασιλέως κατανοήσαντος, ἐφομένου δὲ εἰ τοὺς ἐγγησομένους αὐτὸν
 ἔχει, "δώσω" εἶπεν "ἀνδράποδος εἰς οὐκ ἀπιστήσετε." καὶ "τί-5
 νες οὗτοι;" προσεφομένον, "οἱ" εἶπεν "ὦ βασιλεῦ, καὶ τὴν γυ-
 ναικα τὴν σὴν ἐγγησομένους δίδωμι." γέλασας δὲ ὁ Πτολεμαῖος
 συνεχόμενος αὐτῷ τῶ φόβον τὴν εἰσπράξεν. λαβὼν αὐτὸν στρα-
 τιώτας ὡς διαχιλίους, εἰς Συρίαν ἐξώρησε. γενόμενος δ' ἐν
 Β' Ἀσκάλαρι, ὡς οὐδὲν εἰδόντων αὐτῷ ἄλλα καὶ προσήβαλον, σὺλλα-10
 βίον τοὺς προτερόντας ἔκλεψε, καὶ τοὺς οὐσίας ἀμειψίας αὐτῶν
 τῷ βασιλεῖ ἐπέμψεν ὡς χίλια τάλαντα. ὃ δὲ τὰ πεπραγμένα
 ἐπιστάτας ἐπέμψεν αὐτῷ ποιῆν ὅ τι βούλεται. τοῦτο φόβον τοῖς
 Σύροις ἐπέβαλε, καὶ εἰδέχοντο προθύμως τὸν Ἰωσήφ, καὶ τοὺς
 φόβους εἰδόντων. κερδήσας δ' ἐκ τούτων πολλά, μέγιστα τῷ βα-15
 σιλεῖ καὶ τῇ Κλεοπάτρῃ ἐπέμψεν δῶρα καὶ πᾶσι τοῖς περὶ αὐτούς,
 ὅθεν ἐπὶ ἔτη δύο καὶ εἰκοσι τῆς εὐτυχίας ταύτης ἀπήλασε.

Ἰουδαίῃ δὲ δυνεῖν συνοικίῃσας, δε μὲν τῆς μιᾶς παιδῶν ἔσχεν
 ἐπτά, ἐκ δὲ τῆς λοιπῆς ἕνα. ἦν δ' αὕτη ἀδελφόνεις αὐτοῦ·
 C ἦν οὖν οὕτως συνέβησι. (18) ἀρχηστρίδος ἠρώσθη πρὸς καὶ τῷ 20
 ταύτης ἔκαμινεν ἔρωτι. μνησθεὶς δὲ τὸ κάθος τῷ ἀδελφῷ. ὃ δὲ
 διακονήσασθαι οἱ πρὸς τὸν ἔρωτα ἐπηγγέλιατο, καὶ νυκτὸς τὴν

7 ante δίδωμι PW add μοι, om A.
 8 χίλια PW.

12 χίλια A Iosephus, δι-

13 ποιῆν om A.

Fontes. Cap. 18. Iosephi Ant. 12 § 6—§ 11.

sunt. cumque octies mille circiter talentis vectigalia Coelestriae Phoe-
 niciae Iudaeae et Samariae licerentur, Iosephus duplium obtulit. non abnu-
 ente rege sed an sponsores haberet rogante, respondit se eos praedae
 daturum quibus fidem non abrogaturus esset. pergente interrogare qui-
 nam illi essent, "te" inquit, "rex, uxoremque tuam sponsores do." ac
 Ptolemaeus cum risu exactionem vectigalium illi promittit. acceptis igitur
 militum circiter duobus milibus in Syriam contendens cum Ascalonem
 venisset atque a civibus non modo nihil impetraret sed contumeliis etiam
 afficeretur, primoribus comprehensis et occisis eorumque opibus publica-
 tis regi ad mille talenta mittit, qui actis collaudatis ei quidquid velit
 facere permittit. ea re Syrii territi Iosepho alacriter suscepto tributa
 pependunt. unde magno lucro facto, magna munera Ptolemaeo
 Cleopatrae et amicis eorum omnibus missis, ea felicitate per annos duos
 et viginti est usus.

Cum autem duas uxores duxisset, e priore septem liberos, ex
 altera fratris sui filia unam dumtaxat prolem suscepit: quam hac ratione
 duxit. (18) Cum saltatriculam quamdam deperiret atque animi aegritu-

ἐαυτοῦ θυγατέρα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγωγὴν συγκατάλασι. καὶ
 τούτου γενομένου πολλάκις, ἤρα σφοδρότερον. τοῦ δὲ ἀδελφοῦ
 τὸ κερυμμένον αὐτῷ φανερώσαντος, συνήκησα τῇ ἀδελφιδῇ, καὶ
 ἐξ αὐτῆς υἱὸν ἔαχεν, Ἰσχυρὸν καλέσας αὐτόν. τριακάδεκα δὲ
 5 γεγονὼς ἐτῶν ὄστος τὴν τε σόνειαν ἐδάκρυ καὶ τὴν ἐντρέχειαν.
 δόξας γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ζεύγη βοῶν τριακόσια ἐξέκειμεν εἰς χι-
 ρασ. δυνεῖν ἡμέρας ὑπέχουσαν, τὴν γῆν ἐργασθήμενον, τοὺς ἱμάν- D
 τας τῶν ζυγῶν παρακατασχῶν. ὁ δὲ γενόμενος ἐκεῖ καὶ μὴ ἔχων
 ἱμάντας, τῶν βοηλιατῶν σέλλειν πρὸς τὸν πατέρα τοὺς αἰτήσα-
 10 τας αὐτοὺς δεῖν λεγόντων, τῇ μὲν ἐκείνῃ συμβουλῇ οὐ προσέ-
 αχεν, αὐτὸς δὲ δέκα ζεύγη καταδύσας τὰ μὲν κρέα τοῖς ἐργάταις
 δίδεσκε, τὰς δὲ δορὰς κατατεμὼν τούταις προσέθηκε τοὺς ζυγούς,
 καὶ οὕτω τὴν ἐργασίαν ποιήσας ἐπανήλυθεν. ὁ δὲ πατὴρ τὴν
 ἐπίκουσιν αὐτοῦ γνοὺς καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἠγάπησε καὶ τῶν
 15 ἄλλων προετίμα υἱῶν. οἱ δὲ ἤλθοῦσα. τῷ δὲ Πτολεμαίῳ γεννη-
 θέντος υἱοῦ οἱ πρῶτοι τῶν ὑπ' αὐτὸν χωρῶν ἐώρταζον τὰ γενέ-
 θλια ἐπιόπιες εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Ἰωσήφ δὲ τῷ γῆρα δυσκόμοτος P I 203
 γενοὺς τῶν παιδῶν ἔνα ἐκεῖ ἀπελθεῖν προετρέπετο. τῶν δὲ
 πρῶσθιτέρων παρασκευσμένων ὁ Ἰσχυρὸς κατέθετο ἀπελθεῖν. καὶ
 προσεβούλευε τῷ πατρὶ μὴ πέμπειν αὐτόθεν δῶρα τῷ βασιλεῖ, ἐπι-
 σκευαὶ δὲ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οἰκονόμῳ παρασχῶν αὐτῷ χρυσίον,
 ἵνα δι' αὐτοῦ πρήξαι δῶρα. ὁ δὲ τῶν υἱῶν ἐπαικίστως τῆς συμ-
 βουλῆς, γράμμαι τῷ οἰκονόμῳ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χρημάτων οὐκ
 ἐλαττόνων ὄντων τριοχιλίων ταλάντων, δοῦναι τῷ υἱῷ χρήματα W I 145

diem fratri aperuisset, ille se amoris ministrum fore pollicitus nocta
 filiam suam ad eum deduxit. quo saepius facto atque amare aucto ar-
 caneque cognito fratris filiam matrimonio sibi iunxit, ex eaque filium
 Hyrcanum susceperit. qui annos tredecim natus et prudentium et acri-
 moniam suam demonstravit. nam missus a patre cum 300 boum ingis
 ad praedium quoddam biduum dissitum itinere excolendum, iugorum lo-
 ris non acceptis, cum bubulci hortarentur ut ea per nuntium a patre
 peterat, eorum consilio non acquievit, sed decem boum ingis immolatis
 carnes inter operarios distribuit et tergoribus concisis boves alligavit,
 atque ita opere confecto domum rediit. et pater eam calliditatem ad-
 miratus illum prae caeteris filiis aegre id ferentibus et amavit et magni
 fecit. nato autem filio Ptolemaeo principes provinciatarum illi parentium
 Alexandriam ibant ad natalicium festum celebrandum, Iosephus autem
 ob aetatem tardus aliquem ex filiis eo ire iubebat. caeteris autem re-
 censeantibus Hyrcanus se itarum recipit, ac patri apertus est ne munera
 domo mittat, sed Alexandrino procuratori scribat ut aurum sibi det quo
 munera comparet. ille collaudato filii consilio procuratori scribit, qui
 non minus tribus milibus talentam administrabat, ut det filio quantum ei

- B ὄσων ἂν δεηθῆ, ἐλπίας μὴ πλεον δεκά ἑξαοῦται ταλάντων τὴν ἐπὶ τῇ δωρεῇ τοῦ βασιλέως δαπάνην. λαβὼν εὖν τὴν ἐπιστολὴν Ἵρκανὸς ἀπῆλθε πρὸς Ἀλεξάνδρειαν. οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἰωσήφ παιδὸς γράφουσι τοῖς πατρικοῖς ἑταίροις ἐπιβουλεύσαι τῷ Ἵρκανῷ καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. γενόμενος δ' ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ τὴν ἐπιστο- 5 λὴν τοῦ πατρὸς τῷ οἰκονόμῳ ἐπέδωκεν. ὃ δὲ ἤρετο πόσων χρηζέται ταλάντων· καὶ δεσ "χιλίων" ἔφη. ὃ δ' οἰκονόμος οὐ πλεον δεκά παρεῖχεν. ὀργισθεὶς δὲ ὁ παῖς τὸν οἰκονόμον ἐδέσμησε. καὶ ὁ Πτολεμαῖος στέλλας πρὸς Ἵρκανόν, θανατῶσαι ἔλεγε πῶς οὔτε ὠφθη αὐτῷ καὶ τὸν τοῦ πατρὸς ἔδησεν οἰκονόμον. ὃ δὲ μὴ 10 ἔλθειν ἔφη περιμένων ἐπιπέμψαι τὰ δῶρα, τὸν δὲ δοῦλον κολάσαι οἷς ἐπέταξεν ἀπειθήσαντα. διὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς καὶ ἠγάσασθαι
- C καὶ τὴν τοῦ παιδὸς μεγαλοφροσύνην ἐθαύμασεν. ὃ δὲ Ἀρίων εὖ οἰκονόμος γινώσκων ὡς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἀρωγή, δούς τὰ χίλια τάλαντα τῶν δειμῶν ἐλύθη. ὁ Ἵρκανὸς δὲ παῖδας ἑκατὸν ἀκμαιωτέτους 15 καὶ γράμματα εἰδότες ὠνήσατο, ταλάντων πρῶτος ἑκάστον, καὶ παρθένους τοσαύτας ἰσοτάλαντου τιμῆς. τῶν γούν ἄλλων ἀπάρτων τῶν μὲν ἀνὰ δεκά τάλαντα προσωγόντων τῷ βασιλεῖ, τῶν δὲ μετῶ δωρομένων οὐκ ὑπερβάτων τὰ εἴκοσι, ὁ Ἵρκανὸς τοὺς παῖδας καὶ τὰς παρθένους τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ προ- 20 σήγγικεν, ὧν ἑκάστος καὶ τάλαντον ἔφερε· καὶ τοῖς φίλοις δὲ τοῦ
- D βασιλέως καὶ τοῖς περὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ πολλῶν ταλάντων δῶρα παρέσχετο. θανατώσας δὲ Πτολεμαῖος τὸν παῖδα αὐτεῖν 2

6 ἀπέδωκε Iosephus.
ἐδέσμησεν A.

7 ἔφη AW, om P.
14 ἀρωγός A.

10 ἔδησεν]

opus sit. neque vero putabat ultra decem talenta petitarum ad munera regi offerenda. illo acceptis litteris Alexandriam eunte, reliqui Iosephi liberi paternis amicis scribunt ut Hyrcanum per insidias e medio tollant. sed puer reddita procuratori epistola, quot talentis opus esset rogatus, cum mille petiisset ac decem tantum accepisset, iratus hominem in vincula coniecit. Ptolemaeus vero misit ad eum, seque mirari dixit cur in conspectum suum non venisset ac paternum procuratorem vinxisset. illo respondente se venire noluisse donec munera parasset, ac servum ob contumaciam multasse, risit, rex, pueri magnanimitatem admiratus. enimvero Arion procurator cum intelligeret opem sibi ferri a nemine, datis mille talentis, vinculis liberatur. Hyrcanus autem centum pueros robustissimos et litterarum gnaros talento singulos emit, et totidem virgines tantidem. aliis igitur dena talenta regi offerentibus, iis vero qui magnificentiores esse studebant yisena non supergressis, Hyrcanus pueros et virgines regi et Cleopatrae obtulit quorum quilibet singula talenta afferrent: regis porro amicis et ministris multorum talentum munera dedit. Ptolemaeus autem puerum admiratus, ut peteret quae vellet hor-

βούλειται προεφέρεται. ὁ δὲ οὐδὲν ᾔτησεν ἢ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς γράψαι περὶ αὐτοῦ. ὁ ποτῆσας ὁ βασιλεύς, καὶ βασιλευὼς αὐτῷ δωρησάμενος, ἐξέτιμωσεν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ μαθόντες ἐπανόντα μετὰ τιμῆς, ἐξῆλθον ἠπαυτήσαντες αὐτῷ καὶ διαφθε-
 5 ρούντες, μηδὲ τοῦ πατρὸς κωλύσαντος ἢ δόξης τῆς διὰ τὴν τῶν χρημάτων δαπάνην. ἐπιθεμένων δὲ οἱ τῶν ἀδελφῶν πολλοὶ τε τῶν σὺν αὐτοῖς ἔπασον, καὶ ἐξ αὐτῶν δύο. δέσπας οὖν διὰ ταῦτα εἰς τὸ πέραν ἀπῆλθε τοῦ Ἰερδάνου καὶ ἐπολλέμει τοῖς Ἄρασι, καὶ P I 204
 βῆσεν ἐκεῖ πολυτελεῖ ἠποδόμῃσθαι, καὶ κατέσχε τὰ ἐκεῖ μέρη ἐπὶ
 10 ἔτη ἑπτὰ, ἐφ' ὅσον ὁ τοῦ μεγάλου Ἀντιόχου υἱὸς Σέλευκος τῆς Συρίας ἐκράτησε. τοῦτον δὲ θανάτων, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀντιόχου τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου τοῦ Ἐπιφανοῦς καλουμένου, φοβηθεὶς ὁ Ἰσχυρὸς αὐτὸν ἀντάχειρ ἑαυτοῦ γίνεταί· καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ ὁ Ἀντιόχος ἔλαβε.

15 19. Τελευτῆ δὲ καὶ ὁ Ἐπιφανῆς Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου κρατῶν, δύο παῖδας νεωτάτους πάνν καταλιπών, ὧν ὁ μὲν Φιλομήτωρ ἐκέκλητο, Φύσκων δὲ γε ὁ ἕτερος. τούτων καταφρονήσας Ἀντιόχος στρατεύει ἐπ' Αἴγυπτον· ἀλλ' ἀπεκρούσθη B
 ταύτης, τῶν Ῥωμαίων ἀπέχεσθαι τῆς χώρας ἐντειλαμένω αὐτῷ.
 20 ἐκεῖθεν δ' ἐπανών ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ὤρμησε, καὶ κατέσχε τὴν πόλιν ἀμαχητὶ, ἀνοικάντων αὐτῷ τὰς πύλας ὅσοι τῆς ἐκείνου γνώμης ἐτόγγασον. θανάτων γὰρ Ὀνίου τοῦ ἀρχιερέως, τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Ἀντιόχος τὴν τιμὴν παρέσχεν. δεγισθεὶς

7 τῶν οὐν A. 16 λιπὼν A.

Fontes. Csp. 19. Iosephi Ant. 12 4 § 11 — 6 § 4.

tatus est. is vero non aliud petiit nisi ut patri et fratribus de se scriberet. id fecit Ptolemaeus, eumque regaliter donatum ablegavit. fratres vero cognito honorifico eius reditu obviam agressi sunt eius perimendi causa, ne patre quidem refragato ex iracundia ob insumptam pecuniam. fratribus eam adortis cum ex eorum satellitibus multi, tum ipsorum duo ceciderunt. quamobrem territus et ultra Iordanem profectus bellum Arabibus intulit; et sumptuoso castello exstructo partes illas per septem annos tenuit, quamdiu magni Antiochi filius Seleucus Syriae potius est. cui cum frater Antiochus Epiphanes successit, prae metu illius necem sibi concivit; cuius pecuniam Antiochus accepit.

19. Ptolemaeo quoque Epiphane Aegypti rege mortuo, duobus parvulis filiis relicta, quorum alter Philometer alter Physcon vocabatur, Antiochus aetate puerorum contempta Aegyptum bello petiit; sed ab ea repulsus est, Romanis edicantibus ut illa provincia abstineret. inde rediens Hierosolyma contendit, urbeque citra dimicationem potitur, apertis portis per ipsius studiosos receptus. nam post obitum Oniae pontificis Antiochus dignitatem illam in Iesum fratrem illius contulerat,

δὲ αὐτῶ ἀδίδις τῷ νεωτέρῳ τῆν ἀρχιερωσύνην ἀπέπειμεν ἀδελφῶν
 Ὀνία καλουμένῳ. Σίμωνι γὰρ τριῶν γενομένων παίδων, καὶ εἰς
 τοὺς τρεῖς ἡ ἀρχιερωσύνη περιελάλησθε. καὶ ὁ μὲν Ἰησοῦς Ἰά-
 σωνα μετιωνόμασεν ἑαυτὸν, ὁ δὲ Ὀνίας Μενέλιον. στασιάζου-
 C τος οὖν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Ὀνίαν τὸν καὶ Μενέλιον, καὶ ἡ 5
 λαὸς ἐμερίσθη· καὶ οἱ μὲν πλείους τῷ Ἰάσωνι προσετίθεντο, οἱ
 δ' ἄλλοι τῷ Μενελαῷ, ὧ καὶ οἱ Τωβίω παῖδες ἦσαν συνεπαρή-
 γοντες. καταπονούμενοι δὲ τοῖς πλείοσι, οὗτοι τε καὶ ὁ Μενέ-
 W I 146 λαος πρὸς Ἀντίοχον ἀνεχώρησαν, καὶ τοὺς πατέρας νόμους λαβόν-
 τες ἠλλήνισαν, καὶ τὴν τῶν αἰθέρων περιτομὴν ἐπεκέλευσαν ἐπι- 10
 σπάσαντες. τῶν γούν τῆς κούτων μοίρας ἀποιξάντων τὰς πόλεις
 τῆς πόλεως τῷ Ἐπιφανεῖ Ἀντιόχῳ, ἰσχυρῆς ἐκείνος τῆς πόλεως
 γέγονε, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, χρήματα δὲ πολλὰ συλῆσας
 εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανέβηξε.

Μετὰ δὲ δύο ἔτη αὐθις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνέβη Ἀντίοχος, 15
 D καὶ ἀπάτη κρατήσας τῆς πόλεως οὐδὲ τῶν εἰσοδεξαμένων αὐτὸν
 ἐφείσατο, ἀλλὰ καὶ τὸν ναὸν συλῆσας καὶ τοὺς ἀποκρόφους θη-
 σουροὺς ἀφελόμενος, τὰς τε νομίμους θυσίας καλύσας, καὶ τὴν
 πόλιν διαρπάσας, καὶ τοὺς μὲν τοῦ λαοῦ κτείνων τοὺς δ' αἰχμα-
 λώτους ἀπαγαγόν, καὶ ἐμπερήσας τὰ τῆς πόλεως κάλλιστα, καὶ 20
 οὐκ ἴσους ἐν τῷ ναῷ, τέλος καὶ τὰ τεῖχη καθείλε, καὶ τὴν ἐν
 τῇ κάτω πόλει ἄκραν οἰκοδομήσας φρουρὰν Μακεδόσων ἐν ταύτῃ
 κατέστησεν. ἠγάχαζε δὲ καὶ τὸ πλῆθος τοὺς ὑπ' αὐτοῦ νομι-

1 αὐτὸν A.

eique iratus, fratri eius minori tradiderat, nomine Onise. nam cum
 Simon tres filios suscepisset, sacerdotium ad eos omnes pervenit. ac
 Iesus se Iasonem nominavit, Onias Menelaum. orto inter hos dissidio
 populi quoque secessionis facta plures a Iasone steterunt, caeteri a Me-
 nelao, cui et Tobiae liberi opes tulerunt. sed cum a maiori parte op-
 primarentur, ad Antiochum se contulerunt, et patriis institutis desertis
 Graecorum mores sunt amplexi, adscitoque praeruptio pudendorum cir-
 cumcisionem velare studuerunt. ab horum igitur factione portis apertis
 urbe potitus Antiochus Eriphanes multis occisis magnaque pecunia raptis
 Antiochiam rediit.

Biennio post denuo Antiochus Hierosolyma adscendit, et urbe
 dolo occupata ne illis quidem pepercit a quibus receptus fuerat; sed et
 templo spoliato et absconditis thesauris ablati et legitimis sacrificiis in-
 terdictis et urbe direpta et populo partim caeso partim capto et pulcher-
 rima urbis parte incensa et portis in templo imolatis tandem aescina
 quoque diruit; exstructaque arce inferioris urbis, et Macedonice praes-
 idio imposito, populum coegit suos deos colere et circumcissione praeruptum

ζομένους θεοὺς σέβασθαι καὶ τὰ τέκνα μὴ περιτέμνειν, καὶ τοὺς
 βυζομένους ταῦτα πράττειν κατέλειπον. ὅτε καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς
 καὶ οἱ τοῦτου φοιτητα οἱ Μακκαβαῖαι δηλαδὴ σὺν τῇ σφετέρᾳ
 μητρὶ τῆς τῶν θείων νόμων φυλακῆς ὑπερῆθλησαν. οἱ μὲν οὖν P I 206
 6 τῇ βίᾳ νικώμενοι τοῖς ἐπιτεταγμένοις ἐπέθοντο, ὅσοι δὲ τὰς ψυ-
 χὰς ἐλύχωντο ἐγένευσ, μὴ ὑπέκοντες ταῖς παρρησίαις ἐπιταγαῖς,
 πικρῶς ἐν βασάνοις ἀπέθνησκον ἢ ἔτι μικρὸν ἐμπύοντες ἀνισταν-
 ροθέντες· τὰς δὲ γυναῖκας αὐτῶν καὶ τοὺς παῖδας οὖς περιέτεμνον
 ἐκ τῶν τραχύλων αὐτῶν ἔξαρκῶντις ἀπήγγχον οἱ τοῦ τυράννου
 10 ὑπηρέται. καὶ εἴ που βίβλος ἐβρέθη τῆς Ἑβραϊκῆς γραφῆς, αὐ-
 τὴν τε ἠρῶνίζον καὶ τοὺς ἔχοντας οἰκτρῶς ἀπώλλουν. διὰ ταῦτα
 οἱ Σαμαρείται σὺν αὐτοῖς τῶν Ἰουδαίων συγγενεῖς ὁμολόγησαν,
 ἀλλὰ Σιδωνίους ἀνόμαζον αὐτοῖς, καὶ τὸ ἐν τῷ Γαριζὼν παρ' B
 αὐτοῖς ἱερὸν Ἑλληνίῳ Διὸς προσηγόρευσαν.
 15 Ἦν δὲ τις τότε ἱερεὺς ὀνόματι Ματταθίας, υἱὸς Ἰωάννου
 τοῦ Συμεῶν τοῦ Ἀσαμωναίου, ᾧ ἦσαν υἱοὶ πέντε, Ἰωάννης ὁ
 καλούμενος Γαδθῆς, Σίμων ὁ κληθεὶς Θαθῆς, Ἰούδας ὁ καλού-
 μενος Μακκαβαῖος, Ἐλεάζαρ ὁ λεγόμενος Ἀδραν, καὶ Ἰωνάθαν
 ὁ κεκλημένος Ἀρροφός. ἔλθόντων οὖν εἰς τὴν κώμην αὐτῶν τῶν
 20 βασιλικῶν καὶ θύειν κελευόντων καθ' Ἑλλήνας τὸν Ματταθίαν
 πρῶτον ὡς τῶν ἄλλων πρωτεύοντα, ἐκείνος ἀπένευεν. ὡς δ'
 ἔθυσεν ἔτερος, ζήλου πλησθεὶς ὁ Ματταθίας σὺν τοῖς υἱοῖσι τὸν C
 θύσαντά τε ἀπέκτετε καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀπελλῆν, ὃς θύειν ἤν-

12 αὐτὸν A.

17 Θαθῆς] sic et Matθῆς codices Iosephi.

18 καὶ add A.

Ἰωνάθας A.

19 Ἀρροφός Iosephus.

21 ὡς

καὶ τῶν A.

22 ἕτερος ἔθυσεν A.

23 ἀπελλῆν A.

abstinere, relictis ibi qui ad ista facienda cives vi compellerent. quo tempore Eleazarus sacerdos eiusque discipuli Maccabaei cum matre sua pro divinarum legum observantia certamina obierunt. atque si qui vim sustinere non poterant, imperata faciebant; qui vero generosis praedicti animis, iniquis edictis adversabantur, acerbis cruciatibus interibant aut semineces in cruce agebantur: eorum vero uxores, pueri quos circumcidissent de collis earum suspensis, tyrannici satellites laqueo praefocabant. quod sicubi librum Hebraicae scripturae invenissent, eum abolebant, possessore miserabiliter interfecto. itaque Samaritani non iam se Iudaeorum cognatos profiteri, sed Sidonios sese nominare, et Gariziniam aedem Graecanicam Iovis appellare.

Erat tum sacerdos nomine Mattathias, filius Iohannis, Symeonis nepos, Asamonaei pronepos, quinque filiorum pater, Iohannis cognomento Gaddis, Simonis Thathis, Iudae Maccabaei, Eleazari Atrae, Ionathae Apphi. cum autem regii satellites in eorum vicum venissent et Mattathiam primum ut aliorum principem ritu Graeco rem divinam facere iussissent, ipse cum filiis rancuit, et alio qui sacrificaret et duce Apelle

ἀγκυρε, καὶ τὸν βασιλὸν καθελὸν μετὰ τῶν υἱῶν ἐξώκησαν εἰς τὴν ἔρημον. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τούτους ἐηλώσαντες μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐν σπηλαίοις διῆγον. οἱ τοῦ Ἀντιόχου δὲ στρατηγοὶ δύνανται ἀθροίσαντες ἐπῆλθον αὐτοῖς, καὶ προσβάλλουσιν ἐν σαββάτῳ, καὶ πολλοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις κατέφλεξαν οὐδὲ ἀμνημονίους διὰ τὸ τῆς ἡμέρας ἀργόν· οἱ δὲ διασωθέντες τῷ Ματθαθίᾳ προσέθεντο. ὁ δὲ καὶ ἐν σαββάτοις αὐτοὺς παρήγει μάχισθαι, ἵνα μὴ ἀπόπως αὐτοὺς διαφθείρωσιν οἱ πόλεμοι ἐπιόντες κατὰ τὰ σάββατα. συναγα-
 D γῶν οὖν δύνανται ὁ Ματθαθίας τοὺς τε βωμοὺς καθεῖλε καὶ τοὺς 10
 ἀσεβήσαντας ἔκτεινε καὶ τοὺς μὴ περιτμηθέντας τῶν παιδῶν ἐκέλευσε περιτέμνεσθαι. ἄρξας δὲ ἐπ' ἐνιαυτὸν καὶ νοσήσας τοῖς πᾶσι τὸν αὐτοῦ ζῆλον μιμῆσθαι παρήγει καὶ ὑπὲρ τῶν νόμων εἰ δεήσει θανεῖν καὶ ἀλλήλοις ὁμοιοῦν. ταῦτα αὐτοῖς ἐτελεύτα-
 μος ἐτελεύτησε. 15

20. Τὴν δὲ τῶν πραγμάτων προστασίαν ὁ καὶ αὐτοῦ Ἰούδας ὁ καὶ Μακκαβαῖος περιεχώρησε, καὶ συναρμύων αὐτῶ τῶν τε συγγόνων καὶ ἄλλων τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀπέ-
 W I 147 σαστο καὶ τοὺς παρανομήσαντας τῶν ὁμοφύλων ἐκέλευσε. Ἀπαλ-
 P I 206 λῶντος δὲ ὁ τῆς Σαμαρείας στρατηγὸς κατὰ τοῦ Ἰούδα στρατιᾶ-20
 σας αὐτοῦ τε πίπτει καὶ πλείστοι τῶν οὖν αὐτῶ. Ἄπερ ὁ τῆς Κιλικίας μυθῶν στρατηγὸς ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Μακκαβαίου, καὶ συμβαλὼν τρέπεται καὶ θνήσκει, οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν ἔφυγον· ἐπι-

8 σαββάτω A. 18 συγγόνων A.

Fontes. Cap. 20. Iosephi Ant. 12 6 § 4—9 § 2.

tyrannici edicti ministro per indignationem interfectis atque everta in solitudinem contendit. quorum aemulatione alii quoque multi incitati cum uxoribus et liberis eodem profugientes in speluncis vitam egerunt. verum Antiochi dnces contractis copiis eos in sabbato aggressi multos in speluncis non repugnantes ob festi otium combusserunt. qui cladi superferant ad Mattathiam confugerunt. is eos hortatus ut in sabbatis etiam pugnent, ne ab hostibus occasione festi captantibus impune caederentur, collectis viribus et aras evertit et nefarius sacris pollutos occidit et pueros circumcidi iussit. ita imperio per unum annum gesto, filios ad concordiam et sui aemulationem cohortatus, ut, si opus esset, pro lege nec mortem oppetere dubitarent, ex morbo decessit.

20. Judas illius filius, qui et Maccabaeus, rerum administratione suscepta, fratrum et aliorum ope hostibus Iudaea expulsis populares a quibus leges violatae erant suppliciiis affectis, et Apollonium Samariae praetorem cum maxima exercitus parte cecidit. quo Ciliciae praetor cognito eum aggressus est, sed profligatus in fuga cum multis euerum

διαβας δὲ ἡ Ἰουδαία πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινε. διὰ ταῦτα τοῖσιν
 ὀργισθεὶς ὁ Ἀντίοχος Ἀσιας τῶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ ἐπιτρότῳ
 καταστρέψασθαι τὴν Ἰουδαίαν ἐπέταξε καὶ τὸ ἔθνος ἀνδραποδί-
 σασθαι καὶ καταποιῆσαι τὴν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ τρεῖς ἐπιλεξάμε-
 5 νος στρατηγὸς ἐπέμφε μετὰ βαρβάρων δυνάμεως. Ἰουδαίαι δὲ τὸ
 πλῆθος τῶν ἐναντίων ἰδὼν ἐπὶ τὸν θεὸν τιθέναι τὰς ἐλπίδας
 παρήναι τοῖς μετ' αὐτοῦ. καὶ δευτέρως ἐσπέρας πυρὰ τε πολλὰ B
 ἐν τῷ στρατοπέδῳ λιπῶν, διὰ τῆς νυκτὸς ὑδρεύσας ἐπιτίθεται τοῖς
 τοῦ Ἀντίοχου περὶ τὸν ἕρθρον· καὶ πολλοὺς μὲν μαχόμενος ἀπέ-
 10 κτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς δυνάων, ὡς ὑπὲρ τρισχιλλίους ποιεῖν. καὶ
 μετὰ τὴν ἤττω τῶν ἐναντίων ἐπανελθὼν ὁ Ἰουδαίαι ἰσχύλευσε τὸ
 τοῦτοισιν στρατόπεδον, καὶ λείπον πολλὴν πλοῦτόν τε λαβῶν ἄφθο-
 νον εἰς τὴν αἰκίαν ὑπέστρεψε χαίρων. τῷ δ' ἐπιόντι ἐναντιῶ
 στρατεύμα πλεόν ὁ Ἀσιας ἀφροῖσας ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
 15 καὶ τοῖς προδρομοῖς τούτου συμμύξας ὁ Ἰουδαίαι νικᾷ. διὸ τὴν
 λοιπὴν δύναμιν ὁ Ἀσιας ἀναλυθὼν εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανέκωξε
 καὶ παρεσκευάζετο μετὰ μείζονος στρατιᾶς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμ-
 βλεῖν. ὁ γὰρ μὴν Ἰουδαίαι εἰς Ἱερουσόλυμα ἀναβὰς ὥστε τὰν τοῦν C
 ἑκαθάραι, καὶ ἔρημον αὐτὸν εὐρηκῶς καὶ ἐν τισὶ κατασπρη-
 20 σμένον, ἐθρήνησε. καθάρων δὲ αὐτὸν σκεῆθαι καὶ εἰσεκρίμασι
 λυχνίας τράπεζαν βωμὸν χρύσεια καὶ θυσιαστήριον καινὸν ἐκ λί-
 θων οὐ σιδηρῶ τετραμήνων ἀντοκόφωσιν, ἔθνημασε τε καὶ ὠλο-
 καύτωσε καὶ ἕρτους ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔθηκε. γέγονε δὲ ταῦτα
 κατὰ τὴν ἡμέραν καδ' ἦν ὁ ναὸς ἐμιάσθη καὶ ἡ θρησκεία ἰβιβη-

1 ἔκτεινε A.
τρημένον PW.

4 κατακόφωσιν A.
δλουαύτωσε A.

22 τετραμήνων A, τε-

occidit. quamobrem iratus Antiochus Lysiae suarum rerum curatori ius-
 sit ut Iudaeam subigat, Hierosolyma evertat et gentem sub corona ven-
 dat. is cum tres ducēs cum ingentibus copiis misisset, Iudas hostium
 multitudine conspicua suos milites fiduciam in deo collocare iussit; et
 vesperi cenatas, crebris pyris in castris acoensis nocturnoque itinere
 facto, circa diluculum hostes adortus in pugna et fuga ultra tria milia
 interfecit. a caede hostium reversus castra diripuit, et opima praeda
 magnisque opibus partis laetus domum se recipit. sequenti anno Lysias
 pluribus copiis accitis in Iudaeam impressionem fecit; quarum praecour-
 saribus a Iuda separatis reliquum exercitum Antiochism reduxit, ut cum
 maiori numero Iudaeam repeteret. Iudas autem ad repurgandam templum
 Hierosolyma profectus, cum id desertum et alicubi crematum reperiret,
 flevit, aeque repurgato vasa nova aurea intulit, candelabra mensam
 aram; et novam sacrarium ex lapidibus ferro non excisis extraxit, suffiit,
 holocausta obtulit, penes in mensa apposuit. haec eodem die facta
 sunt quo templum pollutum fuerat et cultus profanatus, triennio elapse,

Zonares Annales.

24

λάβθη, τριῶν παρελθόντων ἐκατόν, κατὰ τὴν τοῦ Διὸς πρόφρησιν πρὸ τετρακοσίων καὶ ἑξακ. γειομένων ἐτῶν. καὶ ἔκτοτα ἱεροποιῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ἀνάκτησιν τῆς θρησκείας, φῶτα καλοῦντες αὐτὴν. τειχίσας δὲ τὴν πόλιν φύλακας ἐγκατέστησεν.

D ὡς δὲ τὰ περίφ' ἔδοκ' πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀπέθνηκον, ἐνεδρεύοντα 5 διὰ βασκανίαν, πολλοὺς αὐτοὺς ἃ Ἰουδαῖοι ἠμύοντο καὶ ἀπέστειλλον.

Ὁ δ' Ἀντίοχος μισθὸν πάλιν εἶναι ἐν τῇ Περιοίῳ πλοῦτον κομισάσας Ἐλυμαίδα ἀνομιασμένην, καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἐν αὐτῇ πλήρεις ἀνομιῶν καλυτελῶν, ἔφρησεν ἐπ' αὐτὴν καὶ ἐπολιόρκα.

ἀποκρουσθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιχειρόντων φεό- 10 γων ἦσαν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τῆς στρατιᾶς κλειστότους ἀπέβαλεν ἀλγοῦντι δὲ διὰ τοῦτο τῷ Ἀντιόχῳ ἀγγέλλεται ἡ τῶν στρατηγῶν ἤτα ἢ ἐπὶ Ἰουδαίων. καὶ τοῦ ἀλγήματος προστεθέντος ἐνόσησε καὶ γνούς ὡς ἀποβιώσεται τοὺς ἕκ' αὐτὸν συνεκάλεσε, καὶ

I 207 πᾶσιν οὕτως εἶπεν ὅτι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἐκάμωσε καὶ ἐσώ- 15 λησε τὸν νόον. ταῦτα λέγων ἔβλεπενσε, Φίλιππον τῶν φιλῶν ἐνὰ καταλιπὼν τῆς βασιλείας ἐπίτροπον, καὶ δούς αὐτῷ τὸ δαύδημα καὶ τὸν δακτύλιον, ἵνα ταῦτα κομίσῃ τῷ υἱῷ Ἀντιόχῳ.

ὁ δὲ Λυσίας διακόντα μισθὸν τὸν Ἀντιόχῳ, τὸν ἐσέουσι οἶον ἀπέβηξ' βασιλέα, καλέσας Ἐπιάνορα. 20

21. Οἱ δ' ἐν τῇ ἄκρῃ τῶν Ἱεροσολύμων Μακεδόνες ἐκάκων τοὺς Ἰουδαίους ἀντίτως εἰς τὸ ἱερὸν ἀπὸ τῆς θύρας. διὸ

2 prin. καὶ om A. 3 al om A. 6 ἀνέστειλεν A. 12 ἀναγγέλλεται A.

Fontes. Cap. 21. Iosephi Ant. 12 9 § 3 — 10 § 6.

secundum Daniellis oraculum annis ante 408 editum. ab eo tempore festum agunt Iudaei instauratae religionis, quod lumina vocant. praeterea urbem moenibus circumdedit et praesidio munia, et cum fugientibus se Babylonem recepit, plurimas militibus amissa, eam cladem dolenti ut sui duces etiam a Iudaeis victi essent nuntiatur: unde maerore aucto in verbum incidit. ex quo cum sibi moriendum esse videret, suis ministris convocatis id sibi accidere dixit ob gentem Iudaicam infestam et templum spoliatum. his dictis exspiravit, regni curatore relicto Philippo quodam ex amicis, cui anulum et diadema filio suo Antiocho apportanda dedit. de cuius obitu Lysias certior redditus filium eius regem declaravit, Eupatoris nomine indito.

Antiochus cum audivisset urbem in Persia esse Elymaidem opibus abundantem, et sanum in ea Dianae pretiosis donariis refertam, contra eam proficiscitur. sed a civibus in aciem egressis ab obsidione repulsum fuga se Babylonem recepit, plurimas militibus amissa, eam cladem dolenti ut sui duces etiam a Iudaeis victi essent nuntiatur: unde maerore aucto in verbum incidit. ex quo cum sibi moriendum esse videret, suis ministris convocatis id sibi accidere dixit ob gentem Iudaicam infestam et templum spoliatum. his dictis exspiravit, regni curatore relicto Philippo quodam ex amicis, cui anulum et diadema filio suo Antiocho apportanda dedit. de cuius obitu Lysias certior redditus filium eius regem declaravit, Eupatoris nomine indito.

21. Macedonibus qui Hierosolymis in praesidio relicti erant Iudaeos qui in templum sacrificandi ergo adscendebant infestantibus, Iudas

ἔχειν ἔπειθε τὴν φρουρὰν ὁ Ἰούδας καὶ καρτερώς ἐπολιόρκει
 αὐτήν. ὁ μωδῶν δὲ καὶ Ἀντίοχος ἐβράβηθη, καὶ μετὰ μεγάλης B
 δυνάμειος ἐχώρησε κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἰούδας
 δὲ ἀπαντήσας αὐτῶν, τῶν προδρόμων περὶ ἔξακοσίου ἀναίρει.
 5 καὶ Ἐλεάζαρ ὁ τοῦ Ἰαυδά ὁραμίων ὁ καὶ Ἀῦραν καλούμενος, τῶν
 ἐλεφάντων τὸν ἐνγλητάτον ἰδὼν ἀπλισμένον θύραξι βασιλικῶς,
 καὶ οἰηθεὶς αὐτῷ ἐποχεῖσθαι τὸν βασιλεῖα, μετὰ σφοδρῶς ὁρμῆς
 ἐπῆλθεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ τὴν γαστέρα τοῦ θηρίου γενόμενος ἐπλη-
 10 καὶ πίεσας αὐτὸν τῷ βάρει τοῦ σώματος ἐφθάρειν. ὄρῶν δὲ τὴν W I 148
 τῶν πολεμίων ἰσχὺν ὁ Ἰούδας εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπανῆλθε καὶ πρὸς
 πολιορκίαν παρεσκευάζετο. Ἀντίοχος δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἔλθων C
 ἐπολιόρκει τὸ ἱερόν, καρτερώς τῶν ἐνθον ἀμυνομένων. ἀλλὰ
 τροφῆς ἐπιλειπώσης αὐτοῖς πολλοὶ ἀπεδίδρασκον. τοῦ μόνου Φι-
 15 λίππου, ὃν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας θῆσαν ὁ Ἀντίοχος εἶασε,
 σφραγεζομένου τὴν βασιλείαν, Ἀσσίας ὁ στρατηγὸς καὶ Ἀντίοχος
 γνόντες τοῦτο, τοῖς πολιορκουμένοις ἐπέισατο ὥστε αὐτοὺς τοῖς
 πατέροισι μαρτυροῦν νόμοις, εἰσδέχθεις ὄντ' εἰς τὴν πόλιν Ἀντι-
 20 οχος καὶ ἰδὼν τὸν νεὸν ὑγυρότατον, τοὺς θεοὺς ἤθελε καὶ τὸ
 τεῖχος κἀτίσκαψε· καὶ οὕτως ἐπέστρεψε, καὶ τὸν ἀρχιερεῖα Ὀσίαν
 ἐκαυχόμενος, ὃς καὶ Μενέλαος ἐκαλεῖτο, ὡς πεσάντα τὸν πατέρα
 αὐτοῦ τοὺς Ἰουδαίους βιάσασθαι παραβῆναι· τὰ ἔθνη τὰ πατρίω, καὶ

6 δαλιόμενον A. 10 ἐφθάρειν] ἐφθάρειν A. 13 τὸ ἱερόν
 A Iosephus, αὐτήν PW. 18 εἰς τὴν πόλιν] εἰς αὐτὸ (τὸ ἱερόν)
 Iosephus.

tollendi praesidii cupidus castellum fortiter oppugnabat. eo puer Antio-
 chus nuntiato iratus ingentes copias contra Iudaeam et Hierosolyma
 ducit. cui Iudas obviam profectus ex propugnatoribus ad 600 occidit.
 Eleazarus vero cognomento Auraa, Iudae frater, in altissimum elephan-
 tum regis thoracibus armatum, ratus ei regem incidere, magno impetu
 invectus, belluae ventrem subit, eiusque interfectae ruina oppressus
 et ipse interficit. Iudas autem viribus hostium visis Hierosolyma rediit,
 ad tolerandam obsidionem se paraturus. Antiocho igitur templum oppu-
 gnante, et defensoribus hostem strenue propulsantibus, ob commentus
 inopiam multi diffugebant. sed cum Lysias dux et Antiochus intellexis-
 sent Philippum, quem moriens Antiochus regni curatorem reliquerat,
 imperium sibi vindicare, his conditionibus cum obsecris pepigerant ut eis
 patris legibus uti liceret. Antiochus vero in urbem receptus cum tem-
 plum munitissimum esse vidisset, aperto iuramentum muros diruit, et sic
 reversus est, abducto etiam Onia pontifice, qui et Menelaus dicebatur,
 quippe qui patri suo cogendi Iudaeos ad patria instituta violanda auctor

D πολλῶν κακῶν γενόμενον αἴτιον. ὃν καὶ πέμψας εἰς Βέροιαν τῆς Συρίας διέφθειρεν, ἔτη δέκα τῆς ἀρχιερωσύνης κρατήσαντα, γε-
 γονότα δὲ ἀσεβῆ. ἀρχιερεὺς δὲ γέγονεν Ἀλκιμος, ὃς καὶ Ἰωακείμ
 ἐκαλεῖτο. ὃ δ' Ἀντίοχος πολεμήσας πρὸς Φίλιππον καὶ χειρωσά-
 μενος αὐτὸν ἔκτεινεν. ἰδὼν δὲ ὁ τοῦ ἀρχιερέως Σίμωνος τοῦ δι- 5
 καίου υἱὸς Ὀνίας, ὃν παῖδον ὁ πατὴρ τελευταῖον, ὡς εἴρηται,
 καταλέλοιπεν, ὅτι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἀλκιμῷ δίδωκεν ὁ Ἀντίοχος,
 μὴ τῷ γένει τῷ τῶν ἀρχιερέων προσήκοντι, φέρειμι πρὸς Πτολε-
 P I 208 μαῖον εἰς Αἴγυπτον· καὶ τιμηθεὶς λαμβάνει τόπον ἐν τῷ Ἡλιου-
 πόλιτι νομῷ, καὶ ἱερὸν ἐκεῖ ὑποδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις πα- 10
 ρεμφερέις.

Δημήτριος δὲ φυγῶν ἐκ Ῥώμης ὁ Σελεύκου υἱὸς, καὶ κατα-
 τῆσας τῆς Συρίας εἰς Τρίπολιν, τὸν τε Ἀντίοχον καὶ τὸν Λυσίαν
 συλλαβῶν καὶ ἄμφω διέφθειρεν, ἐπὶ δύο ἐνιαυτοῦς τοῦ Ἀντιόχου
 βασιλεύσαντος. τούτῳ τῷ Δημητρίῳ ὁ ἀρχιερεὺς Ἀλκιμος προ- 15
 σελθῶν, καὶ τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ φυγάδες καὶ πονηροὶ, κατηγέ-
 ρον Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου καὶ τοῦ ἔθρους παντὸς ὡς τοὺς αὐ-
 τοῦ φίλους ἀπεκτονόντων. ὃ δὲ παροξυνθεὶς πέμπει Βακχίδην
 B αὐτῷ οἰκειώτατον μετὰ μεγίστης δυνάμεως, ἐντειλάμενος αὐτῷ
 κτείνειν καὶ τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς σὸν αὐτῷ. ὃς εἰς τὴν Ἰουδαίαν 20
 ἔλθων ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς, ἐπὶ
 εἰρήνην αὐτοὺς καλεῶν. οἱ δὲ οὐκ ἐπίστειψαν αὐτῷ. τινὲς δὲ

ὁ Σίμωνος τοῦ δικαίου om A. 8 τῶν ἀρχιερέων A Iosephus,
 ἀρχιερατικῶ PW. 9 ἡλιουπόλιτος A. 18 ἀπεκτονόντων A.
 21 ἀναλθῶν A.

fuisse multaque malis causam praebuisset. quem Berthoecam missum
 denique sustulit, hominem implum, cum annos decem sacerdotie functus
 esset. pontificem vero designavit Alcimum, qui et Ioschimus dicebatur.
 Philippum quoque superatum et captum occidit. caeterum Onias Simo-
 nis iusti filius, quem pater moriens, ut dictum est, puerum reliquerat,
 cum Antiochus pontificatum Alcimo a familia pontificum alieno dedisset,
 in Aegyptum confugit, atque a Ptolemaeo honorifice susceptus, loco in
 Heliopolitana praefectura capto, templum iustar Hierosolymitani con-
 didit.

Demetrius porro Seleuci filius cum Roma in Syriae Tripolim pre-
 fugisset, Antiochum et Lysiam comprehensos occidit secunde anno regni
 Antiochi. apud hunc Demetrium Alcimus pontifex et Iudaeorum exales
 atque improbiissimi quique Iudam Maccabaenum et totam gentem de in-
 terfectis regis amicis accusarunt. qua criminatione irritatus Bacchidem
 intimum amicum cum maximis copiis misit, mandavitque ut Iudam et
 suos occideret. is in Iudaeam profectus Iudam et fratres eius ad pacem
 provocavit. sed illis fidem ei non habentibus quidam plebei homines

τῶν τοῦ δήμου λαβόντες ὄρκους παρὰ Βακχίδου προσήλθον αὐτῷ·
 ὃς τῶν ὄρκων καταφρονήσας ἐξήκοντα τοῦτων ἀπέκτεινε καὶ οὕτω
 τῶν λοιπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ αὐτῷ προσίεναι ἀνέκοψε. τοῖς δ' ἐν
 τῇ χώρᾳ πᾶσι προσέταξεν ὑπακούειν τοῦ ἀρχιερέως Ἀλκιμου. καὶ
 5 ταῦτα διαπραξάμενος εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανῆλθε. Ἀλκιμος δὲ πρὸς
 χάριν ὁμιλῶν ἐκάστω, καὶ πάντας ὑποποιούμενος, ταχὺ πολλὴν
 συνέλεξε δύναμιν, ὣν οἱ πλείους ἐκ τῶν φυγάδων ἦσαν καὶ ἀσε-
 βῶν, δι' ὧν τοὺς τὰ Ἰούδα φρονούντας ἐκτίγγει· καὶ Ἰούδας δ' C
 ἐτέρωθεν τοὺς τὰ Ἀλκιμον πράττοντας διέφθειρεν· ὃ δὲ τὸν Δη-
 10 μήτριον κατὰ τοῦ Ἰούδα ἠρέθιζε. πέμπει τοῦτον αὐθις ὁ βασι-
 λεὺς Νικάνωρα μετὰ μεγίστης χειρὸς, ἐντειλάμενος τοῦ ἔθνους
 μὴ φείσασθαι. κακίετος ἀπὸ τῶν δόλων κατασχεῖν ἐπιχειροῖ τὸν
 Ἰούδαν, καὶ πρὸς εἰρήνην προεκαλεῖτο αὐτόν· ὃ δὲ πίστει δόξας
 καὶ λαβὼν τὸν Νικάνωρα μετὰ τῆς δυνάμεως εἰσεδίξαστο. καὶ
 15 ἀσπασάμενος αὐτόν ὁ Νικάνωρ καὶ προσομιλῶν σημείων τοῖς ἑαυ-
 τοῦ δίδωκε συλλαβεῖν τὸν Ἰούδαν. γυνὸς δὲ τὴν ἐπιβουλήν ὃ
 ἀνὴρ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐκηδήσας ἐξέφυγε. γνωσθείσης δὲ
 τῆς ἐνέδρας φανερὰν μάχην συνεκρότησεν ὁ Νικάνωρ, καὶ νενί- D
 κηκεν. ἐντεῦθεν Ἰούδας εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀκρόπολιν
 20 κατέφυγε. Νικάνωρ δὲ ἠπειλήσας τῷ λαῷ, εἰ μὴ παραδώῃ αὐτῷ
 τὸν Ἰούδαν, καταβαλεῖν τὸν ναόν. ὃ δὲ Ἰούδας τοῖς μετ' αὐτοῦ
 χιλλοῖς οὖσι διαλεχθεὶς παρώρμησε σφᾶς εἰς ἀλκὴν, καὶ συμβα-

4 κάση A. 5 διαπραξάμενος A. 9 διέφθειρε πράττοντας A.
 11 sq. Νικάνωρα et Νικάνωρος] sic libri. 14 τῆς om A.
 17 Ἰουδαίους] ἰδίως Iosephus. 20 κατέφυγε A.

iureiurando accepto ad illum transfugerunt: qui aperta religione sexa-
 ginta eorum interfectis caeteros a transfugio deterruit; et ille qui regio-
 nem incolebant Alcimo pontifici parere iussis Antiochiam rediit. Alcimus
 vero singulos blande alloquendo et omnibus sibi conciliatis caloriter
 magnum exercitum ex eorum maiori ex parte et impiorum hominum con-
 traxit, quibus ad Iudae studiosos trucidandos utebatur. quod exemplum
 cum Iudas in adversam factionem retorqueret, Alcimus Demetrium per-
 pulsit ut Nicanorem cum ingentibus copiis contra Iudam mitteret, man-
 daretque ne genti parceret. is in Iudaeam profectus Iudam per speciem
 pacificationis dolo capere instituit. a quo fide data acceptaque cum
 copiis in urbem receptas inter salutandum et colloquendum signum det
 suis ut virum comprehendant. at ille insidiis animadversis ad Iudaeos
 prosiiliens effugit. Nicanor igitur eo conatu frustratus iam aperto Marte
 rem gerens superior factus, Iuda in arcem Hierosolymitanam compulso,
 minatur populo, ni illum dedant, se templum eversurum. Iudas vero
 suos mille viros ad rem fortiter gerendam cohortatus impetum in hostes

λίων τοῖς πολεμίοις ἐνίκησε, πολλῶν πικρότων καὶ αὐτοῦ τοῦ Νικάνωρος· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον, καὶ πάντες ἐφθάρησαν καταλαβανόμενοι. καὶ οὕτω πρὸς ὄλιγον Ἰουδαῖοι ἐκ τῶν πολλῶν ἀνείκαίσαντο.

- W I 149 22. Τοῦ δὲ ἀρχιερέως Ἀλκίμων τοῦ καὶ Ἰωακείμ θεη-5
 λάτω βληθέντος πληγῇ καὶ οὕτω τὴν ζωὴν ἀπορρήξαντος μετὰ
 ἔτη τέσσαρα τοῦ ἀρχιερατεῦσαι, τῷ Ἰούδα τὴν ἀρχιερασύνην
 P I 209 ἀπένειμεν ὁ λαός. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰούδας μέγα δύνασθαι τοὺς
 Ῥωμαίους, καὶ χειροῦσασθαι Γαλάτας καὶ Ἰβηριος καὶ Καρχηδο-
 νίους καὶ Αἰθίους καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καὶ τοὺς βασιλεῖς Περ-10
 σία καὶ Θλιππον καὶ Ἀντίοχον, ἐπαμφε φίλων αὐτῶν, καὶ Δη-
 μητρίῳ γράψαι ἤξιόν μὴ πολεμῆν Ἰουδαίοις. ἡ δὲ σύγκλητος
 καὶ φίλων ἑμολόγησε καὶ συμμαχεῖν Ἰουδαίοις κατένευσε. Δη-
 μήτριος δὲ τὸν θάνατον μαθὼν τοῦ Νικάνωρος καὶ τῆς στρατιᾶς
 τὴν ἀπώλειαν, πάλιν τὸν Βακχίδην ἀπέστειλεν. ὁ δὲ πρὸς τὸν 15
 Ἰούδαν ἠπέλεγτο, ἰσχυροπεδεωνότα ἐν τινὶ κόμῃ μετὰ χιλιῶν.
 B οὐ τὰ μετὰ Βακχίδου δεισαντίες στρατεύματα, συνεβούλευον αὐτῷ
 ἀναχωρεῖν καὶ σώζεσθαι. ὡς δ' ἐκεῖνος "μὴ τοῦτο" εἶπεν "ἴδοι
 γινόμενον ἥλιος, ὥστε με πῶτα δοῦναι τοῖς ἐναντίοις," πολλοὶ
 τῶν μετ' αὐτοῦ ἔφυγον. συμβουλευὼν δὲ τῷ Βακχίδῃ μέχρι πολ-20
 λοῦ ἀγχομάτως ἐμάχητο, περὶ δὲ γε δυνάμεις ἐπιβρίσας μετὰ τῶν
 ἐφθροχάτων ἐν τῷ διεξῆν κέραι, ὅπου καὶ ὁ Βακχίδης ἦν, τὴν
 φάλαγγα διασπῆ καὶ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν. ἐπελθόντες δ' οἱ κατὰ
 3 πολεμίων A. 7 ἀρχιερασύνην PW. 8 alteram δ' add A.

Fontes. Corp. 22. Iosephi Ant. 12 1036—13 156.

facit, multos caedit et inter alios ipsum quoque Nicanorem: reliqui in fuga omnes cadunt. sic Iudaeis aliquantisper a bellis quies parata est.

22. Pontifice Alcimo sive Iochimo ex plaga divinitus immissa post quartum sacerdotii annum mortuo populus Iudae pontificatum decrevit. qui cum audisset magnam esse Romanorum potentiam, eosque subegisse Galatas Hispanos Carthagenenses Libyam, totam Graeciam, et Persecum Philippum atque Antiochum reges, legatos societatis potentiae causa misit, rogavitque ut Demetrio scriberent ne Iudaeis bellum inferret. ac Romani quidem et amicitiam et societatem Iudaeis promiserunt: Demetrius autem morte Nicanoris et interfectione exercitus cognita deo Bacchidem misit. qui cum ad Iudam properaret in quodam vico cum suis mille viris castra metatum, ii metu copiarum illius Iudae recedendi et salutis quaerendae auctores fuerunt. ipse vero dixit "absit ut sol videat me tergum dare hostibus." et quamvis multi e suis profugerent, tamen diu aequo Marte cum hoste certavit; et circa solis occasum cum audacissimis impetu in cornu dextrum facto, in quo et Bacchides erat, phalangem disiectam in fugam compulsi. qui autem in ai-

τὸ πούτμὸν ἐπέκλωσαν τὸν Ἰουδαίαν· ὁ δὲ πρὸς ἐμάχετο μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ πολλοὺς κτείνωνας τέλος καὶ αὐτὸς ἔπεσεν· οὐ πικρότος οἱ σὺν αὐτῷ ἔραγον· ἐπὶ ἀρίστον δ' ἔτος τῆ ἀρχιεραι-
 6 ονίᾳ ἐπερίεβας, καὶ γενναῖος ἀνὴρ γεννητός, καὶ ὑπερ' τῆς ἔλευ-
 θερίας τοῦ ἔθνους πάντα καὶ δρόσασα καὶ παθεῖν ἔκοιμος γεγονώς,
 ἀπέθανε.

Θαρότος δ' ἐκείνου, τοῖς ἀσιβήσαι τῶν Ἰουδαίων καὶ
 παραβεβηκόσι τὰ πάτρια τὴν τῆς χώρας ἐπιμύλειαν ὁ Βακχίδης
 ἀνέθετο. οἱ δὲ παντοίως τοὺς ὁμοφύλους ἐκάκουν, καὶ τοὺς
 10 Ἰουδα ὁμοφρονῶντας συλλαμβάνοντες τῷ Βακχίδῃ προσήγον, καὶ
 δεσ αικίλων αὐτοὺς πρότερον ἐτα δέφθειρεν. οἱ δὲ γε περίλοιποι
 τῶν ἑταίρων Ἰουδα Ἰωνάθην τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου πείσαντες τῶν
 Ἰουδαίων ἀποδεκνύουσι στρατηγόν. καὶ ὁ Βακχίδης ἀποκτείνει D
 δόλω τὸν Ἰωνάθην ἐξήτει· ὁ δὲ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Σίμωνος καὶ
 15 τῶν ἑταίρων εἰς ἔρημον ἔφυγε. καὶ ἐπ' αὐτοὺς ὁ Βακχίδης ὠρ-
 μήκει· ὁ δ' Ἰωνάθης τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην πρὸς τοὺς Ναβα-
 ταίους Ἀραβίας ἐπέμψεν (ἦσαν γὰρ φίλοι) παραθηάμενον αὐτοῖς
 τὴν ἀποσκευήν· ἀπύοντα δὲ τούτων οἱ Ἀμαραίων παῖδες λοχή-
 20 κασι. Βακχίδης δὲ ἐν σαββάτῳ τῷ Ἰωνάθαν ἐπέληθεν ὡς τάχα
 δεῦ τὸν νόμον μὴ μαχομένῳ. ὁ δὲ περὶ ψυχῶν εἶναι φήσας πόν
 κίνδυνον, ἀντεμάχαστο, καὶ πολλοὺς ἀποκτείνων καὶ κατὰ Βακχί- P I 210

11 δὲ γε] γούν Α. 18 παρασκευήν Α. ἀμαραίων W,
 Αμαραίων Ρ. 19 κομιζόμενα Α, νομιζόμενα ΡW. 20 τῷ
 Ἰωνάθαν ἐπέληθεν Α, τῷ Ἰωνάθῃ ἐπέληθεν codex Ducasgii, τὸν
 Ἰωνάθαν ἐξήτει καὶ ἐπέληθεν αὐτῷ ΡW. 21 μαχομένῳ Α,
 μαχομένῳ ΡW Iosephus.

nistro cornu erant, Iudam circumvenerunt. qui dum pugnam cum suis
 ciet, multis caesis tandem et ipse cecidit. post ducis interitum milites
 quoque fugerunt. obiit tertio pontificatus praecclare gesti anno, cum se
 virum fortem praestitisset, pro libertate patriae quidvis et facere et
 perpeti paratus.

Post illius interitum Iudaeis impiis et patriarum legum violatori-
 bus Bacchides provinciae administrationem mandavit. qui populares
 suos variis modis afflixit, et Iudaeos amicos comprehensos ad Bacchidem
 adduxerunt; quos ille paucis excruciatos necavit. sed cum reliquias ami-
 corum Iudaei fratri eius Ionathae persuasissent ut Iudaeorum dux esse
 vellet, Bacchides insidias ei tendit; et cum sociis in desertam profu-
 gam persequi malaravit. Ionathas vero fratrem Joannem ad Nabataeos
 Arabes amicos, ut impedimenta illorum fidei crederet, misit: quem una
 cum comitibus Amaraei liberi in itinere sarcinis direptis per insidias
 occiderunt. Bacchides vero cum Ionatham sabbato invaderet, ratus
 propter festum non pugnaturum, deceptus est. nam cum salutem civium
 agi diceret, acie instructa, multis occisis, stricto enae impetum in Bac-

δου ὀρηθῆσας ὡς κλήξων αὐτόν, καὶ ἀποτυχάν; εἰς τὸν ποταμὸν
 ἤλατο μετὰ τῶν ἑταίρων καὶ διενήξατο. καὶ ὁ Βακχίδης εἰς τὴν
 ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν ὑπέστρεψε, καὶ τῶν πρώτων τῆς Ἰουδαίας
 παίδας ὀμηθροὺς λαβὼν εἰς τὴν ἄκραν ἐπέκλεισεν. Ἰωνάθῃ δ'
 ἐμίλησε τὸν φρόνον τιμωρῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου. γάμος δὲ 6
 τῶν τοῦ Ἀμαραίου παιδῶν τελούτων, καὶ ἐκ πόλεως εἰς ἑτέραν
 τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην ἀγόντων μετὰ πολιτελοῦς προπομ-
 πῆς, ἐνεδρεύσας ἐκεῖνος ἐν ὄρει μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιτίθεται
 τοῖς ἐν τῇ πομπῇ, καὶ διέφθειρεν ἅπαντας, καὶ ἃ ἔφερον διήρ-
 πασε ζύμπαντα. διήγον δ' Ἰωνάθης καὶ Σίμων μετὰ τῶν περὶ 10
 αὐτοὺς εἰς τὰ ἔλη τοῦ ποταμοῦ. Βακχίδης δὲ φρουρῶν εἰς Ἰου-
 B θάλαν καταλιπὼν πρὸς τὸν Δημήτριον ἐκινήσεν. ἡρεμούντος
 δ' ἔκτοτε τοῦ ἔθνους ἐπ' ἔτη δύο, Ἰωνάθης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν
 σὺν ἀδελφῷ ἐν τῇ χώρᾳ διέκριβον. οἱ σὺν ἀσεβήσαντες Ἰουδαῖοι
 πρὸς τὸν βασιλεῖα Δημήτριον πέμποσσι, δηλοῦντες ἀπότως τὸν 15
 W I 150 Ἰωνάθην, εἰ πεμφθεῖη τις ἐπ' αὐτόν, συλληφθῆσθαι. καὶ
 πέμπει τὸν Βακχίδην ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἰδῶν
 καὶ συλλαβῆσθαι τὸν Ἰωνάθην καίτοι σπουδάσας σὺχ οὐδὲς τε εἶν,
 πενήτηκοντα ἐκ τῶν περὶ Ἰωνάθην τῷ βασιλεῖ τὴν ἀναφορὰν ποιη-
 σάντων τοὺς προκρίτους ὡς ψευσαμένους ἀπέκτεεν. Ἰωνάθης 20
 δὲ καὶ Σίμων καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησαν,
 ἔνθα πύργους οἰκοδομήσας προσέμενε. καὶ ὁ Βακχίδης ἰδῶν
 C ἐπολιόρκει αὐτόν. Ἰωνάθης δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖ λιπὼν Σίμωνα,

5 δι] σὺν Α. 9 διήρπασε Α, διήρπαζε ΡW. 12 τὸν om Α.
 16 Ἰωνάθαν Α. 19 Ἰωνάθου Α. 22 πύργων Α: Iosephus
 πύργους.

chidem fecit. sed cum aberrasset, cum suis sociis in amnem desilgit
 eumque tranavit. Bacchides in castellum Hierosolymitanum reversus
 principum Iudaeorum filios obsides sumptos in arce conclusit. Ionathas
 porro caedem fratris Ioannis ulturus, cum Amaraei filii nuptias celebra-
 ntes sponsum et sponsam cum sumptuoso comitatu ex urbe in urbem du-
 cerent, insidiis in monte quodam collocatis omnes interficit et ea quas
 ferebant diripit. debebat autem cum fratre in fluminis paludibus. Bac-
 chides autem relicto in Iudaea praesidio ad Demetrium est reversus.
 ab eo tempore populo ad biennium quiete concessa Ionathas et sui me-
 tus expertes in Iudaea versati sunt. qua de causa Iudaei desertores
 regi Demetrio significant, si quis contra Ionatham mittatur, hominem
 sine labore comprehensum iri. Bacchides igitur in Iudaeam missus cum
 omni adhibito studio eum capere non posset, quinquaginta selectos ex
 illis qui rem falso ad regem detulissent occidit. Ionathas vero cum Si-
 mone et sociis in turribus quas in deserto struxerat se tenebat. quas
 dum Bacchides oppugnavit, fratre Simone in castello relicto Ionathas clam

αὐτὸς λάθρα ἐξελθὼν καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς χώρας συνωγαγὼν ἔ-
 κτωρ τῷ Βακχίδῃ καὶ τῇ αὐτοῦ προτίβηκε στρατιᾷ. καὶ πολ-
 λὸς μὲν αὐτὸς ἀνάλε, πολλοὺς δὲ καὶ ὁ Σίμων, ὑπέξελθὼν κά-
 κειτος ἀπὸ τῶν ἰουμαίων, ἐμπρήσαντες καὶ τὰς πολιορμητικὰς
 6 μηχανάς. ἀδυμήσας δὲ διὰ ταῦτα ὁ Βακχίδης ἤθελεν ἀναζευ-
 ξαι, ἐξήτει δ' αἰτίαν τῆς ἀναζυγῆς εὐπρεπῆ. καὶ ὁ Ἰωνάθης
 τοῦτο μαθὼν πρεσβύεται περὶ φιλίας, ἵνα ἑκάτεροι ἀλλήλοις
 ἀντιδώσωσιν οὓς εἶχον αἰχμαλώτους. δεξάμενος οὖν τὴν πρεσβείαν
 ὁ Βακχίδης σπένδεται. καὶ ὤμοσαν μηκέτι κατ' ἀλλήλων στρα-
 10 τεύειν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἠλλάξαντο. καὶ ὁ μὲν Βακχίδης Ἰ-
 ὑποστρέψας οὐκέτι κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἐπῆλθεν, ὁ δὲ Ἰωνάθης
 ἀδείας τυχὼν τὰ τῶν ὁμοειδῶν διίδρυε πράγματα ἐκόλαζε τε τοὺς
 ἀσεβήσαντας.

23. Ἀλέξανδρος δὲ τοῦ Ἐκυφανοῦς Ἀντιόχου εἶδες τὴν
 15 Πτολεμαῖδα ἐκ προδοσίας περιληφῶς ἐτάραξε τὸν Δημήτριον,
 ὥστε καὶ τὰς δυνάμεις ἀφροῦζεν καὶ πέμψαι πρὸς Ἰωνάθην περὶ
 εὐνοίας καὶ συμμαχίας. ἐπέσειπεν τε αὐτῷ στράτευμα συριστῶν,
 καὶ οὗς ἐν τῇ ἄκρῃ κατέκλιεν ὁ Βακχίδης καίδασ ὡς δημορεού-
 τας παρεχώρει ἀπολαβεῖν. δεξάμενος οὖν τὴν ἐπιστολὴν Ἰωνά-
 20 θης τοῦ βασιλέως εἰς Ἱεροσόλυμα παραγέγονε, καὶ τῷ αὐτῷ εἰς
 ἐπήκοον τοῦ λαοῦ καὶ τῶν φυλάκων ἀνέγνω, καὶ τοὺς παῖδας P I 211
 λαβῶν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τοῖς γονεῦσιν ἀπέδωκεν ἐκάστῳ τῶν
 ἴδιον, καὶ αὐτὸς ἐν Ἱεροσόλυμοις διέτριβε κωνίλων τὴν πόλιν
 καὶ τὰ τείχη αὐτῆς ἀνοικοδομῶν. γράφει δὲ καὶ Ἀλέξανδρος

Fontes. Cop. 23. Iosephi Ant. 13 251—458.

egreditur; et multis ex agro conductis noctu in hostes impetum facit;
 ac multos ipse, multos Simon caedit, clam et ipse castello agressus,
 obsidionalibus machinis incensis. ea clade Bacchidem maestam recedendi
 causam honestam quaerere cum intellexisset Ionathas, per legatos illius
 amicitiam petit. quam cum Bacchides ea condicione accepisset ut cap-
 tivis utriusque redditis iureiurando affirmaret neutrum alteri deinceps
 arma illatarum, digressus non amplius Iudaeos invasit. Ionathas vero
 popularium rem publicam securus administravit ac supplicium de impiis
 sumpsit.

23. Caeterum Alexander Antiochi Epiphanis filius Ptolemaide per
 prodicionem occupata Demetrium perturbavit, ut copias contraheret et
 Ionathae amicitiam societatemque expeteret, potestate data exercitus
 conscribendi et pueros obsides a Bacchide in castello conclusos reci-
 piendi. Ionathas igitur Hierosolyma profectus, regis epistola populo et
 militibus praesidiariis audientibus recitata, pueros ex arce receptos pa-
 rentibus restituit, atque urbem renovat, moenia instaurat. Alexandro

Ἰωνάθην εἰς συμμάχίαν καλοῦν αὐτὸν καὶ φίλον ποιούμενος καὶ τὴν ἀρχιερασίην αὐτῆ παρασχῶν καὶ δῶρα πεκαμφώς. ὁ δὲ δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἀρχιερατικὴν σπολὴν περιβάλλεται. κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτήν, τρισάριον ἐκμετρηθέντι ἐνιαυτῶν ἔξοτου τέθνηκε Ἰούδας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, δύναμις τε συνήγαγε καὶ ἄλλα ἡτοίμασε. συμμίζας δὲ τῷ Δημητρίῳ Ἀλέξανδρος κικῆ, τοῦ Δημητρίου εἰς τέλμα βαδὸν ἐμπεισόντος μετὰ τοῦ ἵππου καὶ
 B δυσεκπρόρευτον, ἔνθα περιστάτων τῶν πολεμίων αὐτὸν κατατροφίς ἔπεσε, πολλοὺς καὶ αὐτὸς ἀνελών. ἔτη δὲ ἐβασίλευσεν ἔνδεκα. 10

Τὴν δὲ τῆς Συρίας παραλαβὼν βασιλείαν Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος θυγατέρα Κλεοπάτραν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα μνηστεύεται. καὶ τῶν γάμων τελουμένων ἔγραψεν Ἰωνάθην εἰς Πτολεμαῖδα παραγενέσθαι. ἀφικόμενος δ' ἐτιμήθη καὶ παρὰ Πτολεμαίου καὶ παρὰ Ἀλεξάνδρου. Δημητρίου δὲ 15 τοῦ υἱοῦ τοῦ τελευτήσαντος Δημητρίου καταπλεύσαντος ἐκ Κρήτης εἰς Κιλικίαν μετὰ βασιλείας δυνάμεως, ἐναγώνιος ἦν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἔσπευσεν ἀσφαλισόμενος τὰ ἑαυτοῦ, τῆς δὲ Συρίας ἐπίτροπον Ἀπολλώνιον τὸν Δάον κατέλεκεν. ὃς
 C πρὸς Ἰωνάθην σταίλας, ἄδικον ἔλεγε εἶναι μόνον αὐτὸν μὴ ὑπεύ- 20 κειν τῷ βασιλεῖ, καὶ πρὸς μάχην προεκαλεῖτο αὐτόν, καὶ εἰς ἀγανδρίαν τὸ ἔθνος ἀνείδιξε. τούτοις παροξυνθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς συνάπτει πρὸς Ἀπολλώνιον πόλεμον, καὶ νικῶ καὶ πολλοὺς τῶν ἐναντίων ἀναιρεῖ καὶ πόλεις τῆς Συρίας αἰρεῖ, καὶ μετὰ λείας πολ-

8 αὐτῆ A. 14 εἰς AW Iosephus, πρὸς P. 15 prius καὶ add A. alterum παρὰ A, παρὰ τοῦ PW. 17 συνάρεως AW, χειρὸς P.

quoque societatem eius expetente et amicitiam suam cum pontificata, muneribus missis, offerente, pontificia stola in festo tabernaculerum, quarto post Iudae fratris interitum anno, induta, milites et arma parat. Alexander vero Demetrium acie vincit: nam is in palustrem locum cum equo illapsus, unde emergere haud facile poterat, ab hostibus circumventus et vulneribus confectus, multis prius interfectis, anno regni undecimo interit.

Regno Syriae potitus Alexander Cleopatram Ptolemaei Philometoris filiam ducit, Ionatha etiam ad nuptias invitato, qui cum Ptolemaidem venisset, tam a Ptolemaeo quam ab Alexandro honorifice est exceptus. Demetrio porro defuncti Demetrii filio cum ingentibus copiis ex Creta in Ciliam profecto Alexander sollicitus Antiochiam properat ad loca illa in tuto collocanda, Syria Apollonio Dao mandata, qui cum Ionatha expostulans quod solus regi non pareret, obiecta ignavia ad pugnam eum provocavit. his verbis commotus pontifex praeliam cum Apollonio committit, et multis hostium caesis atque urbibus Syriae captis cum lu-

λῆς ἀναζήτησιν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ταῦτα μαθὼν νέμει πρὸς Ἰωνάθην, χαλεπὴν λέγων ἐπὶ τῇ ἤτιη Ἀπολλωνίου, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ μαχεσόμενος αὐτῷ φίλῳ καὶ συμμαχῷ ὄντι. ὃ γε μὴν Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ πρὸς συμμαχίαν ἀπῶν Ἀλεξάνδρου σὺν δυνάμει ναυτικῇ καὶ πῶσῃ, καὶ εἰς Πτολεμαίδα γενόμενος, μικροῦ ἂν ἐκινδύνευσσε, τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτῷ διὰ τινος τῶν φίλων Ἀμμωνίου ἐπιβουλεύσαντος. διαδορὰς δὲ τὴν ἐπιβουλὴν, ἤγει πρὸς κόλασιν τὸν Ἀμμώνιον· οὐκ ἐξεδίδου δὲ αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος. ἔθεν γνοὺς ὁ Πτολεμαῖος συνίστορα τῆς 10 ἐπιβουλῆς τὸν Ἀλέξανδρον, τῆς τε συμμαχίας ἀπέσχετο καὶ τὴν ἀγχιστεῖαν διέλυσε. τὴν γὰρ θυγατέρα ἀποσπάσας αὐτοῦ διαπέμπεται πρὸς Δημήτριον, συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπισχυόμενος καὶ συζεῖσθαι τὴν θυγατέρα καὶ εἰς τὴν πατριῶν βασιλείαν ἐγκαθιδρῦσαι. καὶ ὁ Δημήτριος ἀσμένως τὸν γάμον καὶ τὴν συμμαχίαν 13 προσίεται. Πτολεμαῖω δὲ σπουδαῖα ἦν πείσαι τοὺς Ἀντιοχεῖς δέξασθαι τὸν Δημήτριον. καὶ ἤνωσε ῥαδίως τὸ σπουδαζόμενον, τῶν Ἀντιοχείων μισούντων τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τε τὸν πατέρα αὐτοῦ παρανομήσαντα εἰς αὐτοὺς καὶ διὰ τὸν Ἀμμώνιον· οὐ ταχέως αὐτὸν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἐξέβαλον. καὶ ὁ μὲν ἐκβληθεὶς ἐκείθεν εἰς 20 Κιλικίαν ἔκει, οἱ δ' Ἀντιοχεῖς τὸν Πτολεμαῖον ἀνέδειξαν βασι- P I 212 λέα, καὶ δύο περιθρόθαι ἠνάγκασαν διαδήματα, ἕτε δὴ τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντα. ὁ δὲ λογισασθαι τὰ μέλλοντα οἷός τε ὢν διὰ σύνεσιν, ἵνα μὴ δόξῃ τοῖς Ῥωμαίοις ἤδη μέγα

2 Ἰωνάθην A.

5 σὺν om A.

11 τὴν γὰρ] καὶ τὴν A.

20 βασιλέα τὸν πτολ. ἀνέδ. A.

21 παραθρόθαι codex Colbertus.

δὴ om A.

culenta praeda victor Hierosolyma revertitur. quo cognito Alexander Ionathae nuntiari iubet se gaudere olade Apollonii, qui contra suam sententiam ei amico et socio arma intulerit. sed Ptolemaeus Philometor Alexandro classe et pedestribus copiis opem ferens, Ptolemaide insidiis generi, quas per Ammonium e suis amicis quendam struxerat, paene interisset. quibus evitatis dedit sibi postulavit Ammonium. quod Alexandro detrectante, eum insidiarum fuisse conscium indicans et belli societate abstinuit et affinitatem diremit, et filiam ab eo avulsam et auxilia Demetrio per legatos pollicetur. quarum condicionum utramque illo alacriter amplexo, Antiochenis persuadere conatus est ut Demetrium reciperent; idque ob Alexandri odium propter paternas iniurias et Ammonium facile impetratum. illo igitur eiecto atque in Ciliciam profecto Antiocheni Ptolemaeum regem declararunt, et bina diademata, ut et Aegypti et Syriae regem, gestare coegerunt. at ille ut homo prudens futura considerans, ne Romanorum edis, quorum opes magnae essent, suscipe-

δυναμένους ἐπιφθονοῦς, πείθει τοὺς Ἀντιοχεῖς δεῦρα εἶναι τὸν Δημήτριον. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς Συρίας ἐπιόντος οὐδὲν πολλῇ στρατιᾷ καὶ τὴν τῶν Ἀντιοχέων χώραν δηρώσαντος, ὁ Πτολεμαῖος οὐδὲν Δημητρίῳ, ἤδη αὐτῷ τὴν θυγατέρα γαμικῶς ἀρμολογούμενος, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν. καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἤτηθαι εἰς Ἀραβίαν προσπέφηνεν, ὁ δὲ γε Πτολεμαῖος ἐκ τοῦ Ἰππου ἐκ-
 B πεπτακῶς δι' ἑλέφαντος βοήν ταραχθέντος καὶ ἀποσεισασμένου αὐτόν, πολλὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἰδέξατο τραύματα τῶν πολεμίων περιστάτων αὐτόν, μόλις δ' ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἔξαρπασθεὶς ἐφ' ἡμέρας ἕκαστο τέσσαρας, μήτε συνίει μήτε μέντοι 10 φθειγόμενος. ἀνεγκὼν δὲ τῇ πέμπτῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου δεξιάνην κεφαλὴν παρὰ τοῦ τῶν Ἀράβιων δυνάστου πεμφθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἡδυνηθεὶς ἐπὶ τῇ ἐκείνου φθορᾷ, καὶ αὐτὸς μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησε.

24. Παραλαβὼν δὲ τὴν τῆς Ἀσίας βασιλείαν Δημήτριος 15 ὁ Νικάνωρ μετὰ Ἀλεξάνδρον ἔτη βασιλεύσαντα πέντε, ἤρξατο διαφθεῖρειν τὸ τοῦ Πτολεμαίου στρατιωτικόν, τῆς τε συμμαχίας C καὶ συγγενείας ἀμνημονήσας. οἱ μὲν οὐδὲν στρατιῶται τὴν πείραν ἐκείνου διακρουσάμενοι εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀνεχώρησαν, τῶν δ' ἑλεφάντων ἐκράτησεν. Ἰωνάθης δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ἐπολιόρκει τὴν 20 τῶν Ἱεροσολύμων ἀκρόπολιν, ἔχουσαν ἔνδον Μακεδόνας φρουροὺς καὶ τῶν ἀσεβησάντων Ἰουδαίων τινάς· ὧν τινες νυκτὸς ἐξελθόντες

1 post Δημήτριον A repetit illud (p. 379 v. 16) καὶ ἦντοι βαθίως
 τὸ σκουδαζόμενον. 9 ἀναγκασθεὶς A. 10 μέντοι] μὴν
 τι F. Haasius. 17 τῆς τε συγγενείας καὶ τῆς συμμαχίας A.
 23 νυκτὸς om A.

FOUNT. Cap. 24. Iosephi Ant. 13 459 — 656.

ret, Antiochenis persuadet ut Demetrium recipiant; et Alexandrum, Syriam cum ingenti exercitu invadentem et Antiochenum agrum urentem, Demetrio socio cui iam filiam desponderat, praelio commisso profigat. Alexander itaque victus in Arabiam confugit: Ptolemaeus, equo elephanti barritu perterrito excussus et ab hostibus circumdatus multa in capite vulnera accepit, et a satellitibus aegre ereptus quattuor dies sensu et sermone destitutus iacuit. quinto die nonnulli recreatus, et capite Alexandri accepto ab Arabiae dynasta misso, interitu inimici delectatus ipse quoque paulo post obiit.

24. Demetrius Nicanor Asia potitus cum post Alexandrum annos quinque regnasset, militas Ptolemaei corrumpere coepit, et societatis et affinitatis immemor. qui cum elusa illius calliditate Alexandriam redirent, elephantis ipse potitus est. Ionatha vero arcem Hierosolymitanam, in qua Macedonum et Iudaeorum desertorum praesidium erat, oppugnante,

τῷ Δημητρίῳ τὴν πολιορκίαν ἀπέγγειλαν. καὶ ὃς ἦκε σὺν δυνά-
μει πρὸς Ἰωνάθην, καὶ ἐν Πτολεμαίδι γενόμενος γράφει αὐτῷ
πρὸς αὐτὸν ἀφαιεῖσθαι. ὁ δὲ τὴν πολιορκίαν οὐκ ἔπαυσε, τοὺς
ἱερεῖς δὲ καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ πρεσβυτέρους παρεκλαβὼν καὶ χρή-
ματα πολλὰ κομίζων ἦκε πρὸς τὸν Δημήτριον. καὶ τοῦτοις αὐ-
τὸν θεραπεύσας ἐτιμῆθη παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐβε-
βαιώσατο.

Ὡς δὲ μὴ τινος ἐπικειμένον πόλεμον τὸν μισθὸν τῶν στρα- D
τιωτῶν ἠλάττωσεν ὁ Δημήτριος, κἀντιῦθεν ἦν αὐτοῖς μισητός,
10 γνοὺς τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος Ἀλεξάνδρου τις στρατηγὸς Τρύφων
ἐπικληθεὶς, πρὸς Μάλχον τὸν Ἀραβὴν παραγίνεται, καὶ τὸν παῖδα
τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀντιοχὸν τρεφόμενον παρ' αὐτῷ ἐξήκει, λέγων
ἀποκαταστήσειν αὐτῷ τὴν πατρίαν ἀρχὴν· καὶ ὃς δίδωσι. Δη-
μήτριος δὲ πρὸς Ἰωνάθην στείλας συμμαχίαν ἐξήκει, πολλὰς αὐτῷ
15 ἐπαγγελλόμενος χάριτας. κέμπει τοίνυν αὐτῷ τρισχιλλούς, δι'
ὧν ἐπαναστήσας αὐτῷ τοὺς Ἀντιοχεῖς δι' ἀπέχθειαν, ἦν ἔτρι-
φον ὅτι κακῶς ἔπασχον ὑπ' αὐτοῦ, ἐτρέψατο, καὶ τὴν πόλιν ἐνέ-
πρησε καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινε, μέχρις ἐβιάσθησαν ἀποθῆσθαι
τὰ ὄπλα καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ παραδοῦναι. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτως P I 213
20 ἐπαύθη, ὁ δὲ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέπεμψε πρὸς Ἰωνάθην, αὐτοῖς
μὲν δωρησάμενος, ἐκίνην δὲ χάριτας ὁμολογῶν. ἔστιρον δὲ καὶ
τὰς ὑποσχέσεις ἐπέσασατο, καὶ πόλεμον ἠπέλησεν αὐτῷ. καὶ W I 152
ἤγαγεν ἄν εἰς ἔργον τὰς ἀπειλὰς, εἰ μὴ Τρύφων ἐκ τῆς Ἀρα-

10 γνοὺς δὲ τὸ Α. 11 alterum τὸν AW, om P. 14 Ἰωνά-
θην AW, Ἰωνάθαν P, hic et infra.

quidam nocta elapsi Demetrio obsidionem auferant. is cum exercitu
Ptolemaidem profectus Ionatham per litteras ad se arcessit. ille vero
non omisa obsidione, sacerdotibus et populi senioribus assumptis illa-
taque magna pecunia Demetrium placat; a quo honos ei habitus est et
pontificia dignitas confirmata.

Cum vero Demetrium rebus pacatis nullum bellum timentem ob
imminuta stipendia militum odia suscepisse quidam ex Alexandri ducibus
Tryphon cognovisset, a Malcho Arabe Alexandri filium Antiochum, qui
sibi educabatur, aufert, quod ei paternum imperium se velle restituere
diceret. Demetrius autem Ionathae societate multis sollicitationibus im-
petrata, ac tribus milibus militum ab eo acceptis, Antiochenos, qui
ob acceptas iniurias succensentes seditionem moverant, in fugam vertit,
urbem incendit, multos occidit; donec arma ponere et se illius fidei per-
mittere sunt coacti, seditione hoc modo compressa Iudaeos donis affe-
ctos Hierosolyma remisit, Ionathae gratias egit, sed post adeo promissis
non stetit ut et bellum ei minatus fuerit; idque re ipsa intulisset,

βίας εἰς τὴν Συρίαν Ἰσραηλιτῶν τῶν Ἀντιόχου μισοφίλων τότε τυ-
 χάνοντι διώδημα περικέμετο, καὶ πόλεμον πρὸς τὸν Δημήτριον
 συνεκράτησε, προσχωροσάντων αὐτῷ τῶν στρατιωτικῶν βασι. διὰ
 τὴν μίωσιν τοῦ μισοφίλου καταλελοιπασί τὸν Δημήτριον. ἐπι-
 B κρατέστερος οὖν ὁ Τρύφων ἐν τῇ μάχῃ γένομενος καὶ τὴν Ἀντιό- 6
 χειαν λαμβάνει καὶ τοὺς ἑλέφαντας. ὁ δὲ Δημήτριος εἰς Κιλι-
 κίαν ἀπῆλθε, καὶ ὁ παῖς Ἀντίοχος εἰς συμμαχίαν τὸν Ἰωνάθην
 μετεκάλισατο. ὁ δὲ φίλος εἶναι καὶ ἀνυμναχὸς ὤμιλόγει, καὶ
 πολυμήσειν τῷ Δημητρίῳ κατέθετο, καὶ ὤρμησεν πρὸς ἔργον εὐ-
 θύς. καὶ πρῶτον πάλιν πολλὰς προσχωρήσας τῷ Ἀντιόχῳ πε- 10
 ποιήκειν ἀποστάσας τοῦ Δημητρίου, εἶτα τὸν ἀδελφὸν Σίμωνα ἐν
 τῇ Ἰουδαίᾳ καταλεπόν. κατὰ τῶν τοῦ Δημητρίου ἐχώρησε στρατη-
 γῶν. καὶ ὁ Σίμων Βεσθουρί ἐπολιόρει τῆς Ἰουδαίας χωρίον ὑπὸ
 τῶν τοῦ Δημητρίου κατεχόμενον, οἱ τῇ πολιουσίᾳ στενεχωρηθέν- 15
 C τες, πίστει λαβόντες ἐξέλιπον πάλιν χωρίον· καὶ φρουρὰν ἴδιαν ὁ 15
 Σίμων κατέστησεν ἐν αὐτῷ. Ἰωνάθης δὲ τοῖς στρατηγοῖς συμμι-
 ξας τοῦ Δημητρίου εἰς φυγὴν τε αὐτοὺς τρέπτει καὶ περὶ διαχι-
 λίους ἀνελκῶν ἐπέστρεψεν εἰς Ἱερουσόλυμα. καὶ εἰς Ῥώμην ἀφ-
 1 σβείαν ἐπέστησε, τῆν πρῶτην φίλιαν ἦν πρὸς τὸ ἔθνος εἶχον
 ἀναυώσασθαι. οἱ δὲ τῆς βασιλῆς τὰ πρότερον ἐψηφισμέναι καὶ 20
 αὐτῶν ἐκύρωσαν. ἐπαυροχόμενοι δὲ οἱ πρότεροι καὶ εἰς τὴν Σπάρ-
 ταν ἀφίκοντο, καὶ ταῦτο ἐντεταλμένον ἔχοντες παρὰ τοῦ Ἰωνάθου.
 καὶ οἱ Σπαρτιάται δὲ τοῦς πρεσβυτέρους φιλοφρόνως προσήκοντα,
 καὶ ψήφισμα περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας πρὸς Ἰουδαίους ἔδεικτο.

11 τὸν AW, om P. 13 βέσουρα A, Βεθούσους Iosephus.
 16 Ἰωνάθης AW, Ἰωνάθου P. 20 πρότερον A. 22 Ἰω-
 νάθου A. 23 φιλοφρόνως τοὺς πρεσβυτέρους A.

nisi Tryphon ex Arabia in Syriam reversus Antiochum tam adhaerentem
 diademate orasset ac Demetrio bellum intulisset, acceptis aie mi-
 litibus qui ob stipendiorum imminutionem illum reliquerant. in Tryphonem
 praelio victor cum Antiochiam et elephantas cepisset, Demetrius in Ci-
 liciam abit. Ionathas vero ab Antiocho puero ad belli societatem arces-
 situs, ei se et socium et amicum fore et Demetrio bellum illaturum pol-
 licetur. et rem statim aggressus effecit ut multas urbes Syriacas a
 Demetrio ad illum deficerent. deinde Simone fratre in Iudaea relicto
 contra Demetrii duces est profectus. Simon quoque Besura Iudaeae
 oppidum, in quo Demetrii praesidium erat, in eam angustias obadiam
 compulit ut fide accepta milites discederent, et cum illi praesidium im-
 ponerit. Ionathas vero, Demetrii ducibus profligatis et ad duo milia
 hostium caesis, Hierosolyma reversus legatos Romam misit ad pristinam
 amicitiam renovandam. qui prioribus decretis a sancto confirmatis in
 reditu Spartam venerunt (nam id quoque mandarat Ionathas) et a Spar-
 taeis amantem excepti sunt, Iudaeis amicitia et societate promissa.

τοῦ Δημητρίου μέντοι οἱ στρατηγοὶ τὴν ἤσαν ἀναμαχασαοῦσι D
 σπεύδοντες μετὰ δυνάμειος κλειστοῦς ἤλθον κατὰ τοῦ Ἰωνάδου.
 ὁ δὲ αὐτοῖς ὀξείως ἀπήτησεν. ἀποδειλιμασάντες δὲ πρὸς φανεράν
 μάχην ἀντικαταστήναι αὐτῷ, νικητὸς ἔφυγον. μετ' ἡμέραν δὲ
 6 γυνὸς τὴν φυγὴν Ἰωνάδης, ἐπεδῶκε μὲν, σὸ κατέλαβε δέ· ἀλλ'
 εἰς Ἀραβίαν ἰλθῶν καὶ τοῖς Ναβαταῖοις ἐπελθὼν καὶ λείαν
 λειθεὶν ἀπελάσας πολλὴν καὶ αἰχμηαύτους λαβὼν ἐπανήλαθε
 συναγωγῶν δὲ τὸν λαὸν συνεβούλευε τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων
 ἀνακαινίσαι καὶ ἀνορθῶσαι ὅσον τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ καθή-
 10 ρητον. καὶ ἀρεσιάζης πᾶσι τῆς συμβουλῆς, αὐτὸς μὲν ἔργον
 εἶχετο, τὸν δὲ ἀδελφὸν Σίμωνα ἐκείμμε τὴν χώραν ἀσφαλισ-
 μενον.

Ὁ δὲ γε Δημήτριος εἰς Μεσοποταμίαν ἦκεν ὡς τὴν Βαβυ-
 λῶνα καὶ τὰς ἄνω σατραπίας παραληφόμενος. οἱ γὰρ ταύτας
 15 κατοικεῖντες Ἕλλητες καὶ Μακεδόνες παραδώσειν ἑαυτοὺς αὐτῷ P I 214
 ἐπηγγέλλοντο καὶ συγκαταπολεμήσειν Ἀρσάκην τὸν Πάρθων βα-
 σιλέα. καὶ ἰδέξαντο τοῖνον αὐτόν. καὶ τῷ Ἀρσάκῃ συμβαλὼν
 τὴν ἔπασεν ἀπέβαλε στρατιῶν καὶ αὐτὸς ἐλήφθη. Τρόφιον δὲ
 γυνὸς ταυῦτα τὰ περὶ τὸν Δημήτριον, ἐπεβούλευεν Ἀντιόχῳ,
 20 ἀποκτείνειν αὐτὸν μελειῶν καὶ τὴν ἀρχὴν σφετερισασθαι. ἰδε-
 δαίκε μὲντοι τὸν Ἰωνάδην, ὄντι φίλον τῷ Ἀντιόχῳ. καὶ ἔσπευ-
 δον αὐτὸν πρῶτον ἀπάτη ἐλεῖν, καὶ οὕτως ἐπιχειρήσει τοῖς κατὰ
 τὸν Ἀντιόχον. οἶδ' καὶ εἰς Σενδόκοιαν ἄπειν, ἔνθα καὶ Ἰωνάδης

8 ante αὐταῖς PW add αὐτῶς, om A. Iosephus. 7 καὶ om A.
 11 εἶγστο A, ἔγστο PW. 19 ταῦτα A. 22 εἰλεῖν, καὶ]
 εἰλὼν A. 23 Ἰωνάδης AW, Ἰωνάθα P.

Demetrii duces acceptam cladem resarcire cupientes maiores copias
 contra Ionatham aduxerunt: qui cum repente eis occurrisset, non ausi
 aperto Marte cum eo congredi noctu fugerunt. quos cum fuga cognita
 interdu persequens non adeptus esset, ex Arabia Nabataeorum magna
 praeda et multis captivis abductis recedit, ac populo convocato suadet
 ut urbis moenia renovent et ruinas murorum templi restituant. eo con-
 silio omnibus probato ipse ei operi intentus Simonem fratrem ablegat
 ut regionem in tuto collocet.

Demetrius in Mesopotamiam profectus ut Babylonem et superiores
 satrapias acciperet, ab incolis Graecis et Macedonibus deditioem et
 operam ad debellandum Arsacem Parthorum reges pollicentibus susce-
 pitus, praedlo cum Parthis commisso, omnibus copiis amissis ipse capitur.
 eo Demetrii casu cognito Tryphon cupiditate regni occupandi vitae
 Antiochi insidiatur. sed quia Ionsthae amicitiam cum rege formidabat,
 eo prius per dolum capto, tum demum invadere Antiochum in animo
 habebat. itaque Scythopolin abit, ubi Ionatham cum quadraginta belli-

αὐτῷ σὺν τίσασθαι μυριάσι μαχίμων ἀπήντησεν. ὁ δὲ ὑπόουλος
 B αὐτὸν ὑπέρχεται, δώροισ τε καὶ τιμαῖς δεξιούμενος, πῶσιν θέλων
 ὑπόουσιον ἐξελεῖν, ἐν' αὐτὸν ἀφύλακτον λήψεται. καὶ συνε-
 βούλευε τὴν μὲν στρατιὰν ἀπολῦσαι, αὐτὸς δὲ μετ' ἄλλων εἰς
 Πτολεμαῖδα συναφικέσθαι αὐτῷ, τὴν πόλιν παραληφόμενος καὶ
 W I 153 πάντα τὰ ἐκατ' ὀχυρώματα. καὶ Ἰωνάθης μηδὲν ὑποτοπήσας
 τὸ στρατεύμα ἔστρεψε, χιλιούς δ' ἔχων μόνους ἀπήει. εἰς δὲ
 Πτολεμαῖδα κατακλεισθεὶς αὐτὸς μὲν ζωγραφεῖται, οἱ δὲ σὺν αὐτῷ
 διαφθείρονται. ἄπερ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις μαθόντες εἰς δέος ἐνέ-
 πεισον διὰ τὰ περίεξ ἔθνη, ἃ γνόντα τὴν Ἰωνάθου σύλληψιν κατὰ 10
 τῶν Ἰουδαίων κεκλήρητο. Σίμων δὲ τῷ πλήθει ὠμοληκῶς καὶ
 παραθαρρύνας αὐτὸ ἡγεμῶν ὑπ' αὐτοῦ αἰρεῖται, καὶ συναθροίσας
 C τὸ μάχιμον τοῦ λαοῦ, τῶν τειχῶν ἐπεμελεῖτο τῆς πόλεως, καὶ
 παντὸς τοῦ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πραγμάτων ἐφρόντιζεν. ὁ μίντοι
 Τρύφων εἰς Ἰουδαίαν ἀφίκετο, καὶ τὸν Ἰωνάθην δέαιμον ἄγων. 15
 καὶ ὁ Σίμων αὐτῷ σὺν δυνάμει ἀπήντησεν· ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν
 ἔπεμψε δηλῶν ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα δοῦναι καὶ δύο τῶν
 Ἰωνάθου παίδων ἡμέρους, εἰ βούλεται λυθῆναι τὸν ἀδελφόν.
 ὁ Σίμων δὲ συνήκει μὲν τὴν κακουργίαν τοῦ Τρύφωνος, ἵνα δὲ
 μὴ αἰτίαν σχοιῆ ὡς μὴ θέλων σῶσαι τὸν ἀδελφόν, καὶ τὰ χρή-
 ματα ἔπεμψε καὶ τοὺς παῖδας. ἃ λαβὼν ὁ Τρύφων οὐκ ἐτήρησε
 τὰς συνθήκας, ἀλλὰ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἠρῆε πρὸς τὰ Ἱεροσό-
 D λυμα. παραμύθεται δὲ καὶ ὁ Σίμων, ἀεὶ ἐναντίον καταστρατο-

4 ἄλλων A, ἄλλων PW.

6 Ἰωνάθης AW, Ἰωνάθης P.

11 κενύθητο A.

16 ὁ prius om A.

21 ὁ om A.

ἐτήρησε A Iosephus, ἐπέλαζε PW.

coerctum milibus obviam egressum fraude circumvenit, muneribus et
 honoribus conciliatum, ut omni suspicione adempta incautum oppri-
 meret. suadet igitur ut exercitum missum faciat seque cum paucis
 Ptolemaidem comitetur ad urbem et omnia circumiacentia castella acci-
 pienda. Ionathas nihil mali suspicatus exercitum dimittit, ac mille dus-
 taxat viris retentis Ptolemaide conclusas capitur: comites eius occi-
 duntur. quae Hierosolymis nuntiata populo terrorem incusserunt ob
 gentes finitimas Ionatha capto contra Iudaeos tumultuantes. sed Simon
 oratione habita populum confirmat; ab eoque dux electas, militiae ido-
 neis convocatis, moenibus urbis et omnibus quae ad securitatem perti-
 nerent curatis, Tryphoni Ionatham captivum in Iudaeam adducenti cum
 exercitu occurrit; ei que centum argenti talenta et duos Ionathae filios
 oboides postulanti si fratrem solvi vellet, etsi hominis improbitatem
 intelligebat, tamen, ne sibi fratris salus neglecta criminis daretur, et
 pecuniam et pueros misit. quibus acceptis Tryphon pactis non stetit,
 sed cum exercitu Hierosolyma contendit, subsequente Simone et ex

πεδυνόμενος. χιών δὲ πολλή πεσοῦσα διεκάλυψε αὐτῷ τὴν εἰς
 Ἱεροσόλυμα ἀφίξιν· καὶ εἰς Συρίαν ἐτάπητο, καὶ ἀπὸ τῶν τῶν
 Ἰωνάθην ἀπέκτεινε.

Σίμων δέ, θανάτος τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωνάθου μετὰ τετραετίαν
 5 τῆς ἀρχιερωσύνης, αὐτὸς ἀρχιερεὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους προέβ-
 βλητο, καὶ οὐκέτι φόβους τοῖς Μακεδόσι παρέσχετο. αὐτόχρηστος
 δὲ τὸ ἔθνος ἐπ' αὐτοῦ σφόδρα, καὶ τῶν τε περιόρων ἔθνων
 ἐκυρίευσαν, καὶ πολλὰς τῶν πόλεων κατεστρέψαντο, ἵνα μὴ εἶεν
 τοῖς ἐχθροῖς ὀρηκτῆρια. καὶ τὸ ἕρος ἐφ' οὗ ἡ ἀκρόπολις ἀπο-
 10 δόμητο, μίαν δὲ ὑψηλὴν, ἐν τριῶν ἔτεσιν ἐνδελειχῶς ποιοῦντες P I 215
 εἰς πεδιάδα μετένεγκαν, ὡς ἂν εἶη τὸ ἱερόν ὑπερκείμενον.

LIBER QUINTUS.

1. Ὁ δὲ γε Τρύφων τὸν Ἀντίοχον, ὃς καὶ θεὸς ἐπεκλήθη,
 τέσσαρα βασιλεύσαντα ἔτη διέφθειρεν, ἐπιτροπέων αὐτοῦ. καὶ
 πᾶν μὲν ὡς ἀπαθάνοι δηγγέλλε, τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπηγγέλλετο
 15 χεῖρματα εἰ αὐτὸν βασιλεύσουσιν. οὗ κερδήσαι πολλὰ ἠλπιεῖστές
 εἶλοντο αὐτὸν ἀρχοῦντα. λαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν ὁ Τρύφων ἀπα-
 δύσατο τὴν ὑπόκρισιν· καὶ μισῆσαν αὐτὸν τὸ στρατιωτικὸν πρὸς
 Κλεοπάτρην ἀφίστατο τὴν τοῦ Δημητρίου γυναῖκα, ἐγκλιει-
 σμένην ἐν Σελευκίᾳ τυγχάνουσαν. ἀλαμέτρον δὲ Ἀντιόχου, ὃς

1 διεκάλυπεν A. 4 τετραετίαν A, τριετίαν PW. 19 ἀλα-
 μέτρον W.

Fontes. Cap. I. Iosephi Ant. 13 7 et 8.

adverso castra locante. verum copia nivis impeditus in Syriam con-
 verso itinere Ionatham interfecit.

Fratre post quartum annum pontificatus mortuo Simon populi
 suffragiis pontifex declaratus Macedonibus tributa pensitare destitit.
 ac Iudaica gens sub eius principatu perquam fortunata fuit, et finitimis
 populis dominata multas urbes evertit ne hostium receptacula essent;
 montem altissimum, in quo arx aedificata fuerat, continenti triennii
 labore in planitiem redegit, ut templum emineret.

1. Tryphon autem Antiochum cognomento deum, cuius tutor
 erat, quarto regni anno interfecit, et eum esse mortuum vulgabat; et
 militibus pecuniam pollicebatur si se regem creassent. qui spe magni
 lucri impulsu voluntati eius satisfecerunt. sed Tryphon voti compos
 factus simulatione detecta militum animos a se alienavit, ut eo deserto
 ad Cleopatram Demetrii uxorem Seleuciae inclusam irent. quae Antio-
 Zonaras Annales.

ἐκαλεῖτο σιστήρ, Δημητρίου δὲ ἦν ἀδελφός, καὶ ἐκλειομένου
 B πάντεσθεν διὰ Τρύφωνα, πέμπει πρὸς αὐτὸν ἡ Κλεοπάτρα, κα-
 λοῦσα ἐπὶ γάμῳ καὶ βασιλείᾳ· ἰδεθεὶ γὰρ μὴ τὴν πόλιν οἱ
 Σελευκῆς τῷ Τρύφωνι δώσουσι. γενόμενος οὖν ἐν τῇ Σελευκίᾳ
 δ' Ἀντίοχος κατὰ τοῦ Τρύφωνος ἄρρησε, καὶ νικῆσας αὐτὸν τῆς ὅ
 ἔνω Συρίας ἐξέβαλε, καὶ εἰς τι φρούριον καταφυγόντα ἐπολιόρκει,
 καὶ τὸν ἀρχιερέα Σίμωνα εἰς φίλιαν προεκαλεῖτο. ὁ δὲ ἰδὲξάτο
 τὴν πρόκλησιν, καὶ τοῖς πολιορκουσί τὸν Τρύφωνα τροφὸς ἐχο-
 ρήγησε. φηγόν δ' ἐκεῖθεν ὁ Τρύφων καὶ γενόμενος εἰς Ἀπά-
 W I 154 μειαν, πολιορκηθεὶς ἐλήφθη καὶ διεφθάρη, ἐπ' ἔτεσι βασιλεύ-
 σας τρισίν.

Ὁ Ἀντίοχος δὲ λήθην τῶν ὑπὸ Σίμωνος αὐτῷ γενομένων
 C ποιησάμενος, στέλλει Κενδεβαῖον, τὴν Ἰουδαίαν πορθῆσαι καὶ
 τὸν Σίμωνα κατασχῆν ἐντελέαμενος. Σίμων δὲ αὐτῷ ἀντικατα-
 στάς νικᾷ. καὶ εἰρηνικῶς τὸ λοιπὸν διήγαγε τῆς ζωῆς, ἄρξας 15
 τῆς Ἰουδαίας ἔτη δεκά. τελευτᾷ δὲ παρὰ Πτολεμαίου τοῦ γαμ-
 βροῦ ἐπιβουλεύεις. καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Σίμωνος καὶ οἱ δύο παῖδες
 W I 154 συλληφθέντες ἰδέθησαν, ὁ δὲ τρίτος Ἰωάννης διαφύγει (ὅς καὶ
 Ἰρκανὸς ἐκαλεῖτο) καὶ προσετέχθη παρὰ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν
 διὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἐπιρροίας, ἀπωσαμένων ἐλθόντα τὸν 20
 Πτολεμαίου.

Ἀπολαβὸν δὲ τὴν πατριὸν ἱερωσύνην ὁ Ἰρκανὸς ἐπὶ τὸν
 Πτολεμαίου ἰστέρευσε, εἰς ἑξήματα Δαγῶν λεγόμενον ὄντα.

1 ἐκλειομένου A. 6 καταφυγόντα φρούριον A. 7 προε-
 καλεῖτο AW, προσεκαλεῖτο P. 14 τὸν om A. 15 διήγῃ A:
 Iosephus διήγαγε.

chum Soterem Demetrii fratrem, oberrantem et causa Tryphonis undi-
 que exclusam, spe nuptiarum et regni ad se arcessivit, verita ne
 Seleuciani urbem Tryphoni traderent, qui cum Seleuciam venisset
 contra Tryphonem proficiscitur, eumque victum et Syria superiore
 electum in castello quodam quo confugerat obsidet, Simone pontifice
 ad amicitiam suam invitato: quam ille amplexus cibaria militibus suppe-
 ditat. sed Tryphon cum inde Apameam profugisset, urbe expugnata
 captus occiditur, eum triennium regnasset.

Antiochus vero meritum Simonis oblitus Cendebaeum ad vastan-
 dam Iudaeam et Simonem comprehendendum mittit: quo Simon devicto
 reliquum aetatis pacate exigit, cum Iudaeae annos octo praefuisset.
 perit autem insidiis Ptolemaei generi sui, uxore et duobus filiis in vin-
 cula coniectis: nam tertius Ioannes, qui etiam Hyrcanus vocabatur,
 effugerat. qui ob paterna beneficia ab Hierosolymitis receptus est,
 Ptolemaeo non admissio.

Paterno sacerdotio potitus Hyrcanus Ptolemaeo bellum intulit in
 castello Dagone agenti. et praevalebat quidem obsidione, sed miseri-

καὶ ἐκράτει μὲν τῇ πολιτονομίᾳ, ἥτις αὐτὸ δὲ τῷ πρὸς τὴν μητέρα D
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς οἶκτω· ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ἀνάγων ἐπὶ τὸ
τείχος αὐτοὺς ἐξ ἀπέκτου ἤρξατο. ἡ μὲντοι μήτηρ ἰκέτευε μὴ
μαλακῆσθαι δι' αὐτήν. τριβουμένης δ' οὕτω τῆς πολιτονομίας
ἔβρισταται τὸ ἔβδομον ἔτος, καθ' ὃ εἰδίσται τοῖς Ἰουδαίοις ἀργεῖν.
καὶ δὴ τούτῳ Πτολεμαῖος ἀνιθεὶς τοῦ πολέμου, κτείνει τὴν μη-
τέρα τοῦ Ἰερωνοῦ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ φεύγει πρὸς Σήωνα
τὸν Κοτυλιᾶν τὸν τῆς Φιλαδέλφειας τύραννον. Ἀντίοχος δὲ χαλε- P I 216
παῖσιν ἐφ' Ἰερωνοῦ δι' ὃ πέπονθε, τῇ Ἰουδαίᾳ ἐπέβηθε, καὶ τὴν
20 χάραν καταδραμῶν ἐπολιόρκει τὸν Ἰερωνοῦ καὶ πόργον ἀνε-
γείρας ὑψηλοτάτους κατὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως, ἐξ αὐτῶν
τῷ τείχει προσέβαλλεν. ἦν δ' οὐδὲν διὰ τε θνησιώτητα τῶν
ἐντὸς καὶ διὰ δυνάμειν τῶν τειχῶν καὶ ὕδατος ἀφθοσίαν ἐξ
ἐπιπορίας ἄρτι συμβῆσαι. δούλους δὲ ὁ Ἰερωνοῦ μὴ ἐπιλιποῖεν
25 αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα, μόνον τὸ μὴχιμον τοῦ πλήθους ἀπολεξά-
μενος, τοὺς ἄλλους ἐξῶσε τῆς πόλεως· οὗτος δ' Ἀντίοχος ἀπελευθέρ-
ωσεν οὐκ εἰς· οἱ καὶ ἐξω τῶν τειχῶν προσμένοντες διὰ τοῦτο B
ἀπέθνησκον. οἱ δ' ἐντὸς λησύντες αὐτοὺς εἰσεδέξαντο αὐτοὺς
τῆς σινησιώτητος δὲ ἐνοστάσης ὁ Ἰερωνοῦ σιλησιῶν πρὸς τὸν Ἀν-
30 τίοχον ἀνοχὴν ἐξήτει γενέσθαι διὰ τὴν ἐορτὴν ἐφ' ἡμέρας ἐπτά.
ὁ δὲ καὶ τὴν ἀνοχὴν ἔδωκε καὶ θυσίας πολυτέλει σὺν ἀναθήμασιν
ἐπεμψεν· ὃν διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβίαν καὶ εὐσεβῆ ἐκά-
λεσαν. γινώσκοντες δὲ τὴν πρὸς τὸν θεὸν τοῦ Ἀντίοχου αἰδῶ Ἰερωνοῦ

8 κοτυλιᾶν A.

19 ἐπιπορίας A.

23 τὸν om A.

cordia matris et fratrum vincebatur: hos enim Ptolemeus in muram productos in conspectu illius cruciabat: quamvis matre obstanti ne sua causa segnis ageret. dum obsequio ita trahitur, septimus annus instat, quo Iudaeis otium agere solitum est; eoque de causa bello intermesso Ptolemeus occisa matre et fratribus Hyrcani ad Zenonem Cotylam Philadelphicae tyrannum confugit. Antiochus vero Simoni cum acceptam eadem fratres Iudaeam invasit, et agros populatus Hyrcanum obsidet, ex turribus altissimis, quas ad septentrionem excitarat, impetum in moenia faciens. sed nihil proficiebat tam ob defensorum fortitudinem tam ob murorum firmitatem aquarumque copiam ex imbre modo collectam. caeterum Hyrcanus veritus ne comestum deficeretur, bellicosius duntaxat retentis reliquam multitudinem urbe expulit: qui cum ab Antiocho abire non sinerentur, extra moenia moriebantur. quos ii qui intus erant miserati in urbem receperunt. sed cum festum tabernaculorum instaret, Hyrcanus ad Antiocho septem dierum inducias ad festum celebrandum petiit, quas ille non modo concessit, sed et victimas sumptuosas cum donariis misit, ob eam pietatem Pii cognomentum adeptus. quae eadem Hyrcano causa fuit ut per legatos ab illo peteret

ἐπηρεβεύσατο τὴν πάτριον αὐτοῖς ἀποδοθῆναι πολιτείαν αὐτοῦ-
 μενος. ὁ δὲ, εἰ παραδοῖεν τὰ ὄπλα, εἶπε, καὶ φόρους τελεῖν
 ὑπὲρ τῶν ἄλλων κατάθωντο πόλειαν ἄτερ τῆς Ἰουδαίας, καὶ
 C φρουρὰν δέξασιντο, καὶ τοῦ πολέμου ἀφέξασθαι καὶ τάλλα ποιή-
 σαι ἃ ἀξιοῦσιν. Ἰουδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἰδέοντο, ἐπὶ δὲ τῆς
 φρουρᾶς οὐ κατένευαν, ἀλλ' ἀντὶ ταύτης ὁμήρους ἐδίδοσαν καὶ
 ἀργυρίου τάλαντα πεντακόσια. ἐνδόντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ
 Ἀντιόχου, ἡ πολιορκία ἐλάθη. Ἰερικανὸς δὲ τὸν τοῦ Δαβὶδ
 ἀνοξίας τάφον τρισχίλια ἐκείθεν ἀργυρίου τάλαντα ἔλαβε. φίλιαν
 δὲ πρὸς Ἀντιόχον ποιησάμενος, ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἰσεδέξατο,¹⁰
 καὶ ἐπὶ Πάρθους στρατεύοντι συνεξώρησεν· ἐνθα τῷ Ἀρσάκῃ
 D καλεμήσας Ἀντιόχου, τῷ πλείονι τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτὸς συνα-
 πύλατο.

2. Γίνεται δὲ τῆς τῶν Σύρων βασιλείας διάδοχος ὁ ἀδελ-
 φὸς αὐτοῦ Δημήτριος, λύσαντος Ἀρσάκου αὐτὸν ἦντα τοῖς 15
 Πάρθοις ἐπῆλθεν Ἀντιόχος. Ἰερικανὸς δὲ Ἀντιόχου θανόντος
 πολλὰς τῶν τῆς Συρίας πόλειαν εἶλε καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐτέρας.
 καὶ ὑποτάξας τοὺς Ἰουδαίους ἐπέτρεπεν αὐτοῖς τὴν ἐν τῇ χώρῃ
 διατριβὴν, εἰ περιτέμνοντα καὶ χρῶνται Ἰδαίον Ἰουδαϊκοῖς. οἱ
 δὲ διὰ τὰς πατρίδας καὶ τὴν περιτομὴν καὶ τάλλα ὑπήνεγκαν.²⁰
 Δημήτριος δὲ στρατεύειν ἐγνωκὸς ἐπὶ Ἰερικανόν, ἀντιόκη, τῶν

4 πόλεμον] πικεραίου A.
 ἄλλα A.

8 Δαβὶδ] ἀδελφοῦ A.

20 τὰ

Fontes. Cap. 2. Iosephi Ant. 13 8 § 4—10 § 7. de tribus
 sectis 13 5 § 9.

ut patriam suis civibus rem publicam restitueret. cui respondit Antio-
 chus, si arma traderent et de civitatibus extra Iudaeam sitis tributa
 penderent et praesidium acciperent, se et bello abstinere et postulationis
 eorum annuere velle. Iudaei vero caetera amplius praesidium repudia-
 runt, ac pro eo dederunt obsides argentique talenta quingenta. hac
 ratione mitigato Antiocho solutaque obsidione Hyrcanus e monumento
 Davidis tria milia talentum deprompsit; inique cum Antiocho amicitia
 eum in urbem recepit, et contra Parthos ducentem comitatus est: ubi
 cum Arsace congressus Antiochus cum maiore parte exercitus et ipse
 periit.

2. Ei in regno Syriae Demetrius frater, sub expeditionem An-
 tiochi solutus ab Arsace, successit. caeterum post Antiochi interitum
 Hyrcanus multas Syriacas urbes, Idumaeae multas cepit; et subactis
 Idumaeis ea condicione in patria versari concessit, si circumciderentur
 et moribus Iudaicis uterentur. qui amore natalis soli et circumcissionem
 et reliqua tolerarunt. cum autem Demetrius bellum inferre Hyrcano

Συρίων καὶ τῶν στρατιωτικῶν μισούντων αὐτὸν διὰ πονηρίαν, καὶ διακηρυκνευσαμένων πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φύσκανα, δοῦναι αὐ- P I 217
τοῖς τινα τῶν τῷ Σελεύκῳ προσσηκόντων τῆς βασιλείας ἀντικληψύ- W I 155
μενον. ὃς Ἄλεξανδρον ἔπειψε τὸν λεγόμενον Ζεβινῶν. μάχης
ὅσῳ μέσον αὐτοῦ καὶ Δημητρίου συγκροτηθείσης τρέπεται Δημη-
τριος καὶ φεύγει εἰς Πτολεμαῖδα, μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ Κλεοπά-
τρας τῆς γυνακὸς εἰς Τύρον ἀπέδρα, ἄλλοις δὲ καὶ πολλὰ παθῶν
διεφθάρη. Ἄλεξανδρος δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβὼν φίλαν
ποιεῖται πρὸς Ἰρκανόν. ἐπαναστάτος δὲ αὐτῷ Ἀντιόχου
10 τοῦ Γρυποῦ τοῦ παιδὸς Δημητρίου, ἡττηθεὶς ἐν τῇ μάχῃ
ἀπώλετο.

Βασιλεὺς δὲ Συρίας ὁ Ἀντιόχος οὗτος γεγόμενος, ἐπὶ
πολλοῖς ἔχει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀντιόχου, τοῦ ἐπικληθέντος B
Κυζικηνοῦ ὅτι ἐν Κυζίκῳ ἐτάφη, περὶ τῆς βασιλείας ἐμάχετο.
15 ἦν δὲ οὗτος υἱὸς Ἀντιόχου τοῦ Θανόντος ἐν Πάρθοις τοῦ ἀδελ-
φοῦ Δημητρίου, ὡς ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς ὑπάρχων τοῦ Γρυποῦ
Ἀντιόχου· ἡ γὰρ Κλεοπάτρα τοῖς δυοῖν συνώκησεν ἀδελφοῖς,
τῷ Δημητρίῳ δὲ πρότερον καὶ τῷ Ἀντιόχῳ μετέπειτα, ὡς
προεγράψαται, καὶ ἐκ μὲν Δημητρίου τὸν Γρυπὸν Ἀντιόχον
20 ἔτεκεν, ἔξ Ἀντιόχου δὲ τοῦ σωτήρος τοῦ ἀδελφοῦ Δημητρίου
τὸν Κυζικηρὸν Ἀντιόχον ἐγένετο. ἐν ὧσιν δὲ οὗτοι πρὸς ἀλλή-
λους ἐμάχοντο, ὁ Ἰρκανὸς ἠρέμει, καὶ κατευφρονήσας τῶν Ἀν-
τιόχων ἀπέστη, μηδὲν ἔτι παρέχων αὐτοῖς· καὶ κατὰ σχολὴν

1 στρατιωτῶν PW.

3 τινα τὸν τῷ Σελεύκῳ προσσηκόντα A.

13 τοῦ ἐπικληθέντος — ἐτάφη post ἐμάχετο A.

16 ἀπαρ-
χει A.

19 γέγραπται A.

20 τέτακται A.

statuisset, ea re impeditus est quod Syri et milites eius improbitatem detestati per caduceatores a Ptolemaeo Physcone petierant ut sibi ex Seleuci familia daret aliquem qui regnum susciperet. is Alexandrum Zebinam misit: a quo Demetrius victus Ptolemaidem se recepit, sed ab uxore Cleopatra exclusus Tyrum confugit, ubi captus et excruciatas periit. Alexander autem regno potitus amicitiam cum Hyrcano pepigit, sed ab Antiocho Grypo Demetrii filio regnum sibi vendicante victus in pugna occubuit.

Is Antiochus suscepto Syriæ regno cum fratre Antiocho, cognomento Cyziceno quod Cyzici educatus esset, per multos annos bellum gessit, erat autem is Antiochi a Parthis interfecti, Demetrii fratris, filius, uterinus Antiochi Grypi frater. nam Cleopatra duobus fratribus nupta fuit, primum Demetrio, deinde Antiocho, ut ante scripsimus. et e Demetrio Antiochum Grypum, ex Antiocho Sotere Demetrii fratre Cyzicenum Antiochum suscepit, qui dum inter sese digladiantur, Hyrcanus quiete fraens utroque contempto defecit, neque quidquam amplius

C ἐκαρποῦτο τὴν Ἰουδαίαν, ὡς ἀπειρῶν τι κλήθος χρημάτων συναγογεῖν. στρατείας δὲ καὶ ἐπὶ Σαμαρείαν ἐπολιόρκει αὐτὴν διὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀριστοβούλου καὶ Ἀντιόχου. λιμοῦ δὲ τὴν πόλιν πιζόντος οἱ Σαμαρεῖς εἰς ἀνμαχίαν μετακάλασαν τὸν Ἀντίοχον τὸν Κυζικηνόν. ὃς τοῖς περὶ Ἀριστοβούλου συμβαλὼν ἤταται· εἶ' αὐθις συλλέξας κλήθος τὴν χώραν ἐπόρθει τοῦ Ἰουδαίου, ἔν' οὕτως ἀναγκάσῃ αὐτὸν λῆσαι τὴν πολιορκίαν. πολλοὺς δὲ τῶν οὐκ αὐτῷ ἀποβάλλον ἀπέθρε εἰς Τρίπολιν. Ἰουδαίος δὲ τὴν Σαμαρείαν ἐλὼν πάσαν ἤφαίσε.

D λέγεται δὲ, καθ' ἣν ἡμέραν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τῷ Ἀντιόχῳ 19 ἐμάχοντο, αὐτὸς ὡς ἀρχιερεὺς μόνος ἐν τῷ ναοῦ θυμῶν ἀκούσαι φωνῆς ὡς αἱ παῖδες αὐτοῦ ἔβρι κενυκῆσαι τὸν Ἀντίοχον· καὶ ἐξελθὼν ἀπήγγειλε τῷ κλήθει τὸ ἀκουσθέν. καὶ γέγονεν οὕτως. εὐφραγῆσας δὲ Ἰουδαίος ἐφθονήθη παρὰ τῶν Ἰουδαίων, μάλιστα δ' ἐμισήθη παρὰ τῶν Φαρισαίων· οἱ δ' εἰσι μὴ τῶν παρὰ 15 Ἰουδαίους αἰρέσεων, τριῶν οὐσῶν. οὗτοι μὲν οὐκ οἱ Φαρισαῖοι εἰμαρμένην δοξάζουσι, τινὰ δὲ καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, συμβαίνειν τε καὶ μὴ γίνεσθαι. Ἐσσηνοὶ δὲ πάντων κυρίαν τὴν εἰμαρμένην νομίζουσιν εἶναι, καὶ πάντα τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἐκείνης συμβαίνειν.

P I 218 Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἰμαρμένην ἐκβάλλουσι, πάντα δὲ ἐφ' 20 ἡμῖν τίθενται, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡμῖς ἑαυτοὺς αἰτίους εἶναι διδάσκοντες, καὶ τὰ χείρω δι' ἀβουλίαν ἀφ' ἑαυτῶν αἰρεῖσθαι. τῶν

1 συναγογεῖν χρημάτων A.
 7 γίγται A.
 17 καὶ om A.

8 τῶν] τοῦ A.
 18 κυρίαν εἶναι τὴν εἰμαρμένην

13 ἀπαγογεῖται
 17 καὶ om A.

eis pendit; ac Iudaeae fructibus per otium perceptis infinitam pecuniam coegit. cum autem Samaritaniam per filios suos Aristobulum et Antigonom obsideret, Samaritani urgente fame Antiochi Cyzicoeni opem impiorant; qui cum Aristobulo congressus vincitur. deinde redintegratis copiis Hyrcani agros vastat, ut ea ratione obsidionem solvere cogeretur. sed dum multis suorum amissis Tripolim recedit, Hyrcanus Samaritaniam captam penitus delet.

Fertur autem, eo die quo duo eius filii cum Antiocho pugnauerunt, cum solus ut pontifex in sacratio suffiret, audisse vocem quae diceret Antiochum modo a suis filiis esse victum, idque egressus nuntians populo: nec deceptus est. sed dum prosperis fortunae flatibus utitur, invidiam Iudaeorum effugere non potuit, Phariseis maxime inuisus, qui sunt ex tribus Iudaeorum sectis. hi cum fatum affirmant, tamen quaedam in nostra esse potestate ac fortuito evenire nec omnia fieri necessaria stant: Esseni contra fatum rerum omnium dominum constitunt, et hominibus omnia fato contingere censent: Sadducei fate repudiatam nostrae voluntati adscribunt omnia, et causas bonarum a nobis pendere, et nos temeritate nostra ultra amplecti deteriora existiment.

γρῦρ Φαρισαίων πρότερον φιλικῶς ἔχοντων πρὸς Ὑρκανόν (μαθη-
τῆς γὰρ αὐτῶν ἐγεγόνει) συνέβη ἐξ αἰτίας τινὸς ἔχθραν κτήσα-
σθαι πρὸς αὐτόν. ἠδύνατο δὲ οὗτοι παρὰ τῷ πλήθει σφόδρα.
Ὑρκανὸς δὲ τῇ τῶν Σαδδουκαίων προσετέθη μοίρῃ, τῶν Φαρι-
σαίων ἀπορραγείς, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν παραδοθέντα νόμιμα κατα-
λύσει προέβητο. οἱ Σαδδουκαῖοι γὰρ ἐκεῖνα δεῖν ἡγεῖσθαι νόμιμα
ἔλεγον τὰ γεγραμμένα, τὰ δὲ ἐκ παραδόσεως μὴ τηρεῖν. διὰ
ταῦτα μίσητο παρὰ τῶν Φαρισαίων ὁ Ὑρκανός. βιώσας δὲ B
εὐτυχῶς ἐπ' ἑτη τριάκοντα πρὸς ἐνί, ἐτελεύτησεν ἐφ' οἷοις πέντε.
10 λέγεται δὲ καὶ προφητείας ἀξιοῦσθαι, καὶ προειπεῖν περὶ τῶν δύο
παιδῶν τῶν πρεσβυτέρων ὡς οὐ μνηστοὶ τῶν πραγμάτων
κύριοι.

3. Τελευτήσας δὲ Ὑρκανοῦ Ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν W I 156
διεδέξατο· καὶ εἰς βασιλείαν μεταστῆναι ταύτην δόξαν αὐτῷ,
15 διάδημα περιτίθεται, μετὰ τετρακόσια ἑτη καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς
ἐνί ἐξότου ἐκ Βαβυλῶνος ὁ λαὸς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπανήλθεν.
οὗτος τοὺς μὲν ἄλλους τῶν ἀδελφῶν καὶ τὴν μητέρα περὶ τῆς
ἀρχῆς αὐτῷ διενεχθεῖσαν καθείρξε, τὸν δὲ μετ' αὐτόν Ἀντίγονον C
ἠγάπα καὶ τῶν ὁμοίων ἤξιον. τὴν μὲν οὖν μητέρα λιμῷ δι-
20 φθειρε, προσέβητο δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἀντίγονον διαβουλαῖς
πιστεύσας. λαμπρῶς γὰρ αὐτοῦ ἀπὸ στρατείας ἐπανελθόντος
ἐνόσει ὁ Ἀριστόβουλος· ἐορταζομένης δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἀνέβη

4 προσετέθη A, προσετέθει PW. 7 παραδόσεων A. 16 εἰς]
πρὸς A. 18 ἀντὶ] αὐτῶν A. καθείρξε A.

Fontes. Cap. 3. Iosephi Ant. 13 11.

Pharisei porro, quorum magna erat apud populum auctoritas, cum pridem amici essent Hyrcano, quippe quem discipulum habuerant, post nescio qua de causa orta simultate ab iis avulsus in Sadducaeorum sententiam concessit, ac ritus ab illis traditos abolere instituit. nam Sadducaeii ea pro legibus habenda affirmabant quae in scripta relata essent, quae vero quasi per manus traderentur, ea non observanda esse. et hac de causa Phariseae invidus fuit, qui annis uno et triginta feliciter exactis oblit, filii quinque superstitibus. dicitur etiam prophetae dono fuisse praeditus, ac praedixisse duos ex filiis natu maximos imperium amissuros esse.

3. Hyrcano defuncto principatum suscepit Aristobulus, quem cum in regnum commutare ei placuisset, diadema sumpsit, 481 annis post quam populus Babylone Hierosolyma redierat. caeteros fratres et matrem de principatu contendentem in vincula coniecit, Antigonum autem aetate sibi proximum dilexit, pari honore dignatus. matrem fame necavit: adiecit et Antigoni caedem calumniis impulsus. nam cum is negotante Aristobulo victor ab expeditione reversus tabernaculorum

εις τὸ ἱερὸν ὃ Ἀντίγονος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλιτῶν κεκοσμη-
 μένος λαμπρῶς. οἱ δὲ τοῦτον πρὸς τὸν ἀδελφὸν διαβάλλοντες
 μὴ κατ' ἰδιώτην αὐτὸν ἔλεγον ἔλθειν εἰς τὴν ἰερῆν, ἀλλὰ βασι-
 λικῇ κεχηρμένον λαμπρότητι, καὶ δεῖ μετὰ τσαυτῆς δορυφορίας
 D στρατιωτῶν ἀνελθῶν βουλευέται κατ' αὐτοῦ. Ἀριστόβουλος δέ, ὃ
 καὶ τῆς οἰκίας ἀσφαλείας φροντίζων καὶ τοῦ ἀδελφοῦ προνοεῖν,
 ἐν τινι τῶν ὑπογίων ἀφίγγει τοὺς σωματοφύλακας Ἰουδαίω,
 ἐπιτελούμενος ἀόπλου μὲν τοῦ ἀδελφοῦ φείδισθαι, κτείνων δὲ
 αὐτὸν μετὰ τῶν ὀπλων ἐρχόμενον· πέμπει δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀν-
 τίγονον, ἄοπλον αὐτὸν καλεῶν ἤκειν. ἡ δὲ τοῦ Ἀριστοβούλου ἰσ-
 γυη καὶ οἱ ταύτῃ συμφρονούντες κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου ἔπιπασ-
 τὸν σταλέντα λέγειν τῷ Ἀντιγόνῳ ὡς "ἀκούσας ὁ ἀδελφός σου
 ὅτι ὀπλα κατὰ κατεσκευάσας, ἀξιοὶ ὀπλισμένον ἔλθειν σε, ἔν"
 P I 319 ἴδοι αὐτά." ὁ δὲ μηδὲν ὑποπιεύσας, ἐνδεδυμένος τὴν πανο-
 πλίαν ἀπήει. καὶ γενόμενος κατὰ τὸν Στράτιωνος πύργον, ὅπου ἴδ
 ὁ τόπος ἀρτύσιτος ἦν, κτείνεται παρὰ τῶν σωματοφύλακων.
 Ἰούδας δὲ τις Ἐσσαῖος τὸ γένος πολλὰ προλέγων καὶ ἀληθῶν,
 ἰδὼν τότε τὸν Ἀντίγονον παρίοντα τὸ ἱερὸν, ἀνεβόησεν ἀπο-
 θανεῖν ἐπιχόμενος ὡς διεψευσμένος ζῶντος τοῦ Ἀντιγόνου·
 προεῖπε γὰρ αὐτὸν κατ' ἐκείνην θανατούμενον τὴν ἡμέραν ἐν τῷ 20
 Στράτιωνος πύργῳ· τὸν δὲ σταδίου ἀπέχειν ἑξακοσίους, ὡς
 ἀδύνατον εἶναι τὸν Ἀντίγονον ἐκεῖ γενήσεσθαι, ἤδη τῆς ἡμέρας
 κλονούσης. ταῦτα λέγοντος τοῦ Ἰούδα, ἀγγέλλεται κτανθεῖς

ὃ βούλεται A. 13 ὀπλισμένον A. 14 ἰσγυη A. ὅπου-
 κασας A. 19 ζῶντος — αὐτὸν A, προεῖπε γὰρ αὐτὸν ζῶντος
 τοῦ Ἀντιγόνου PW. 22 ἐκεῖ γενήσεσθαι τὸν ἀντίγονον A.

festo magnifice ornatus cum suis satellitibus in templum adscendisset,
 id factum calumniosiores ita interpretabantur, eum ad festum non more
 plebeio venisse sed regio splendore usum esse, et quia cum tanta mili-
 tum manu adscenderit, consilia contra regem agitare. Aristobalus, qui
 et suae securitati et fratris rationibus consultum vellet, satellitibus suis
 in quodam obscuro subterraneo loco constitutis mandat ut fratri inermi
 parcent, armatum occidant: mittit et ad Antigonom eumque inermem
 venire iubet. sed eius uxor et qui cum ea contra Antigonom conspira-
 rant nuntio persuaserunt ut diceret fratrem, quod audierit eum nova
 arma parasse, petere ut armatus se spectandum ipsi praebent. at ille
 nihil mali suspicans panopliam indutus abit: et cum ad Stratonis turrim
 venisset, ubi obscurus ille locus erat, a satellitibus occiditur. Iudas
 vero quidam Esaeus multa vere praedicere solitus, cum Antigonom
 templum praeterire tum videret, exclamavit mortem sibi ipsi impro-
 catus, quod ille viveret quem eo die in Stratonis turri moriturum falso
 dixisset: quae cum sexcentis stadiis abesset, non posse Antigonom die
 iam inclinante illic pervenire. quae dum Iudas dicit, nuntiatur Anti-

¹ Αντίγονος ἐν τῷ ἑπαγίῳ, ὃ καὶ αὐτὸ Στράτωνος ὑπόμαστο πύργος, δημοτύμως τῇ παραλλῷ Καισαρείᾳ.

Τῷ μὲν οὖν Ἀντιγόνῳ τοιοῦτο γέγονε τέλος, τὸν δὲ Ἀρι- B
στόβουλον ἐθῶς ἢ δίκῃ μετήλθε τῆς ἀδελφοκτονίας. καὶ δια-
σφραρέντων αὐτῷ τῶν ἐπιτόξ, αἷμα ἀνέφερον, ὃ τις τῶν ἐκείνων
ἐπηρετοῦντων ἰκνομύλων ἀλισθῆν εἰς τὸν τόπον οὗ ὃ Ἀντίγονος
λοφάγη, ἔτι τοῦ αἵματος ἐκείνου ἔχοντα ὄπλους, καὶ ἐξέχειν, ὡς
ἀναμειχθῆαι ἀμφοτέρων τὰ αἵματα. γενομένης δὲ βοῆς παρὰ
τῶν ἰδόντων, μαθὼν τὸ συμβῆν Ἀριστόβουλος οἰμώξας προήχθη
10 εἰς δάκρυα καὶ “οὐκ ἄρα λήσειν” εἶπεν “ἔμμελλον τὸν θεὸν ἐπ’
ἀσεβείῳ οὕτω τολμήμασι.” καὶ ἄλλα δὲ ἐπιειπὼν ἀποδηήσκει,
βασιλεύσας ἐνιαυτὸν.

4. Σαλώμη δὲ ἣ ἐκείνου γυνή, ἥ καὶ Ἀλεξάνδρα ἐκέκλητο, C
λύσασα τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ἀνδρός (δεδεμένους γὰρ εἶχεν αὐτοὺς
15 Ἀριστόβουλος) βασιλεῖα καθίστησιν Ἰαννῆαν τὸν καὶ Ἀλέξανδρον,
προὔχοντα καθ’ ἡλικίαν καὶ μετριώτατον. ὃς τὴν βασιλείαν
παραλαβὼν κτείνει μὲν νεωτερίζοντα τὸν ἕνα τῶν ἀδελφῶν, τὸν
δ’ ἕτερον ἀπραγμύμως ζῶντα ἔτιμα. πολέμους δὲ τινὰς ποιησά-
μιμος πρὸς τινὰς, καὶ πῆ μὲν κριτήσους ἔστι δ’ ὅπου καὶ ἡττη-
20 θεῖς, τέλος καὶ πρὸς τοὺς δημοφίλους ἤρην ὄπλα κατ’ αὐτοῦ
στασιώσαντας. ἐορτῆς γὰρ οὕσης καὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ W I 157
ἀνελθόντος ὡς θύσαντος, κτερίεις αὐτὸν τὸ πλῆθος ἔβυλλον,

1 ὁ ἀντίγονος A.

3 τοιοῦτον A.

10 εἶπεν om A.

15 Ἰαννῆαν A.

16 μετριώτατα Iosephus.

21 καὶ αὐτοῦ A,

καὶ τοῦ PW.

FONTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 13 12—16 § 1.

gonus in illo specu, qui et ipse, quemadmodum maritima Caesarea, Stratonis turris vocabatur, interfectus.

Eo ad hunc modum sublato vindicta statim fraternae caedis poenas exegit ab Aristobulo. nam cum ex intestinis corruptis sanguinem reiecisset, eum minister effersens in eo loco ubi Antigonus caesus erat cruore adhuc consperso lapsus effudit, ut cum illo misceretur. quo Aristobulus ex eorum qui id viderant clamore cognito, lacrimans et praeter alia illud quoque effatus, impia sua facta utique deum latere non potuisse, moritur, cum unum regnasset annum.

4. Salome autem, quae et Alexandra vocabatur, fratres mariti vinculis solvit; et Ianneam, qui et Alexander, grandiore et moderatorem caeteris, regem constituit. qui regno suscepto alterum ex fratribus rebus novae studentem occidit, alteram quieti ingenii hominem honoravit. bellis contra quosdam gestis alias victor alias victus tandem ob motam seditionem contra populares quoque arma cepit. nam cum in festo immolaturus aram consecidisset, populus eum citriis petiit (moris

D. ἔθους ἄκτος ἐκ τῆς ἀκρόπολις θύσσους φουλίαν καὶ κερύων ἐν
 χερσὶν ἔχειν, καὶ ὕβρεις αὐταῦ κατέχευον. οἷς παροξυνθεὶς ὁ Ἀλέ-
 ξάνδρος κτείνει περὶ ἑξακισχιλίους αὐτῶν. εἶτα συνάφας μάχην
 πρὸς Ἀραβίας καὶ ἠττηθεὶς φεύγων εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνεται,
 καὶ πρὸς τὴν καινοπραγίαν αὐτῷ τοῦ ἔθνους ἐπιθεμένου, ἔτισεν ἕξ
 μαχόμενος πρὸς αὐτὰ (ἔγραφε γὰρ Πισιδῆς καὶ Κίλικας) οὐκ
 ἐλάττους ἀναίρει μυριάδιαν πάντα. ἀκ' ἂ ἐτι μᾶλλον μεμίσθητο,
 ὥστε πρὸς αὐτόν, τί ἀεὶ γενέσθαι κύνθωνόμενον ὥστε καύσασθαι
 P I 220 τὴν δυσμένειαν, τὸ πλῆθος ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐξεβόησε. καὶ μετὰ
 ταῦτα δὲ Ἰουδαῖοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐμάχοντο, καὶ πλείστοι ἀπώλ- 10
 λυντο. κατακτείνουσι δὲ τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἐν τῷ πάλαι
 ἐπολιόρκει, καὶ κρατήσας αὐτῶν ἀπήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ
 ἐν ἀπόκτιν μετὰ τῶν γυναικῶν ἐστιώμενος ὠμότατον ἔργον πεποίη-
 κεν, ἀνασταυρώσας αὐτῶν ὀκτακοσίους, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν
 καὶ τὺς γυναῖκας ἐπ' ὄψεσι σφῶν ἐτι ζώντων ἀπέσφαττε. τοῦτο 15
 τὸ ἀπῆλθε ἔργον ἐπίεισε τοὺς ἀντιστασιαστὰς αὐτοῦ περὶ ὀκτακο-
 σχιλίους ὄντας φυγῶν. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἔκτοτε ἡρεμίας ἀπέ-
 λουσιν.

Ἐπειτα Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Διονύσιος κατὰ τῆς Ἰουδαίας
 ἐστράτευσε. καὶ μάχης καρτερᾶς γενομένης πρὸς Ἰουδαίους, 20
 B ἀπέθανεν ἐν τῷ πολέμῳ Ἀντίοχος νικῶν καὶ τῷ ποσοῦντι μέρει
 συνεπαρήγων. θανόντος δ' ἐκείνου τὸ στράτευμα φεύγει καὶ
 λιμῷ διαφθείρεται. βασιλεύει δὲ μετ' Ἀντίοχον τῆς Κοίλης

2 οἷς A, Οἷα PW.
 recte Iosephus.

11 δυνατωτέρους A.
 20 ἐστράτευσε A, ἐστράτευσε PW.

19 Διονύσιος

enim erat ut in festo tabernaculorum thyrsos palmarum et citriferum in
 manibus gestarent) et convitiis incessit; quibus commotus circiter sex
 milia occidit. deinde praelio victus ab Arabibus Hierosolyma refugit.
 ad eam eadem accessit populi soditio, cum quo per annos sex dimi-
 cando per stipendiarios Cilices et Pisidas non pauciores quinquaginta
 milibus occidit. qua de causa hominum in eum odia augebantur adeo ut,
 cum interrogaret quid sibi agendum esset ad abolendas inimicitias, mul-
 titudo responderet ei moriendum esse. post haec Iudaei plurimi suscepto
 cum Alexandro bello perierunt, et cum urbem quandam expugnasset,
 in quam potentissimi confugerant, eos Hierosolyma perduxit; et eam
 convivium cum mulieribus celebrans, per summam crudelitatem octingentis
 in cruce sublatiis liberos uxoresque eorum in conspectu illorum adhuc
 viventium mactat. hoc immani facinore id consecutus est ut aduersa-
 riorum ad octo milia exulatum iret et ipse deinceps otio frueretur.

Postea Antiochus cognomento Dionysius, expeditione contra Iu-
 daeos suscepta et gravi praelio commisso, dum laboranti cornu sub-
 venit, victor cadit: quo mortuo in fugam versus exercitus eius fame

Συρίας Ἀρτίου, καὶ στρατιώτας ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικῆσας Ἀλέξανδρον, ἐπὶ συνθήμασι ἀνακαχώρησεν.

Ὁ μόντοι Ἀλέξανδρος μετὰ ταῦτα πόλεις ἑλὼν πολλὰς Ἰδουμαίων καὶ Βιλύων καὶ Φινίκων καὶ Σύρων, καὶ τρίτος ἕκτος ἐν τῇ στρατείᾳ διηρυκίως, ἐπαγγέλατο, προθύμως αὐτὸν δαῖ τὴν ἐμπραγίαν ἀρχομένω τῶν Ἰουδαίων. εἶνα ἐκ μέθης τοσούτας, C καὶ κροῖον ἕξει τετραταίφ. πυρετῶ προσκαλαίων, τῶν στρατιωτῶν οὐκ ἠπίσχετο. ὀρώσα δὲ αὐτὸν ἡ βασίλισσα ἤδη ἀπεγνωσμένην, ἑαυτὴν τε καὶ τοὺς παῖδας ἀδέρφια. ὁ δὲ κρῆναι τὸν θάνατον 10 αὐταῦ πρὸς τοὺς στρατιώτας τάσῃ ὑπέδειξε, ὥς ἂν ἐξέλη τὸ χαίριον (ἔνυχε γὰρ τι παλιοσημῶν), ἔπειτα ὡς ἀπὸ νύκτις εἰς Ἱεροσόλυμα παραγενομένην τοῖς Φαρισαίοις ἐξασίας μεταδοῦναι τινός. δύνασθαι γὰρ αὐτοὺς θάσθαι τὸ ἔθνος εἶνοιον αὐτῇ· καὶ αὐτοὺς δὲ δαῖ τοσούτους ἔλεγε τῷ ἔθνει προσκροῦσαι, ἕβρισθάντας ὑπ' 15 αὐτοῦ. “οὐ τοῖνον” ἔφη “μεταπειρημένην τοὺς ἀρχοντας σφῶν, ἐπίσχετε χρῆσθαι μου ὡς βούλονται τῷ νεκρῷ, ὡς πολλὰ εἰς D αὐτοὺς ἔκρυβρίσαστος, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ἑκείνων γνώμην ποιεῖν ὑπισχεοῦ. οὕτω δὲ σου εἰπούσης ἐγὼ τε κολυτελῶς ταφήσομαι καὶ σὺ βεβαίως ἄρξεις.” ταῦτα τῇ γυναικὶ ὑποθίμενος τετελεύ- 20 τηκεν, ἄρξας ἔτη εἴκασι καὶ ἐπτά, πενήτηκοντα δὲ γε ζήσας ἐνός δέοντος. ἡ δὲ Ἀλεξάνδρα πάντα κατὰ τὴν τοῦ ἀνδρός συμ- βαυλὴν θεμέτη, τοὺς τε Φαρισαίους εὖνους ἐποίησεν ἑαυτῇ, καὶ

1 ἐπὶ] κατὰ A.
17 ἐκείνου A.

7 πυρετῶ τετραταίφ A.

12 παραγενο-
μένην A.

perit. post Antiochum Artas Coelestriae rex bellum Iudaeis infert, et Alexandro acie victo per condiciones recedit.

Post haec Alexander, multis urbibus Idumaeorum Cilicum Phoenicum et Syrorum triennio expugnatis, Hierosolyma reversus a Iudaeis ob res bonae gestas alacriter est susceptus. deinde morbo ex ebrietate contracto, et tribus annis cum febre quartana conflictatus, expeditionibus non abstinuit, quem cum regina iam deploratum videns suam et liberorum sortem miseraretur, eam ille monuit ut mortem suam milites celaret donec castellum quod obsidebat expugnasset, deinde victrix Hierosolyma regressa potestatis aliquid Pharisaeis impertiretur, qui ei populi studia reconciliare possent: ob eos enim contumeliose tractatos se ipsum gentis odia incurrisse. “tu igitur” inquit “arcessitis eorum principibus permittito ut de meo cadavere, qui multis illos iniuriis coararim, suo arbitratu statuunt, teque nihil praeter eorum voluntatem scotaram pollicitor. quae si dixeris, et ego honorifice sepeliar et tu secunda imperabis.” ubi haec uxorem monuisset, decedit, anno regni 27, aetatis 49. Alexandra de mariti consilio omnia exsecuta tum Pharisaeorum benevolentia-

τὴν βασιλείαν ἐβελαιώσατο, καὶ τὴν ταφὴν τοῦ ἀνδρός λαμπρο-
τέραν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εἰργάσατο.

5. Δύο δὲ παῖδας γενομένων τῷ Ἀλεξάνδρῳ, Ὑρκανοῖ
καὶ Ἀριστοβούλου, ὁ μὲν Ὑρκανὸς κωθῆς τὸ ἦθος ἦν καὶ πρὸς
P I 221 πραγμάτων διοίκησιν ἀποπειρακίως, ὁ δὲ νεώτερος θραστήριος ἦν. 5
ἢ δὲ τούτων μήτηρ ἀρχιερεῖα τῶν Ὑρκανῶν διὰ τὸ ἀπραγμον
ἀποδείκνυσι, καὶ πάντα τοὺς Φαρισαίους ἐπιτρέχει, καὶ τῷ πλήθει
τούτοις ἐκέλευσε πεθεσθαι, καὶ αὐτὴ μὲν εἶχε τῆς βασιλείας τὸ
W I 158 ὄνομα, οἱ Φαρισαῖοι δὲ τὴν λαχὴν ἤρῃμι δὲ ἡ χώρα, μόνων
τῶν Φαρισαίων τὴν βασιλείαν ταπεινότεραν καὶ πειθύντων κτε- 10
ρειν τοὺς συμβουλευσάντας Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτῶν ὀκτακοσίων δια-
φθορὰν. Ἐτα δὲ τέως αὐτοὶ σφάττονσι, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ ἄλλους
ἐπ' ἄλλοις; ἕως οἱ δυνατοὶ περιελθόντες εἰς τὰ βασίλεια καὶ
Ἀριστοβούλους σὺν αὐτοῖς (οὐ γὰρ ἤρεσκετο τοῖς δρομέτοις),
B πολλὰ εἰπόντες καὶ τοὺς ἤδη φθαρέντας ἀποκλωνάμενοι, εἰς 15
οἶκτον τῶν κινδυνευόντων τοὺς παρόντας ἐκίνησαν καὶ εἰς δάκρυα.
Ἀριστοβούλος δὲ τὴν μητέρα διὰ ταῦτα κατηγυῖτο ἢ δὲ οὐκ
εἶχεν ὃ τι καὶ πράξει.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀγγέλλεται Τυγράνης σὺν στρατιᾷ
μεγάλῃ εἰς τὴν Συρίαν ἐμβεβληκῶς καὶ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἀφίξ- 20
μενος. τοῦτο ἐφόβησε καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ
δῶρα πολλὰ καὶ πολλοῦ ἄξια καὶ πρόσβεις αὐτῷ πέμπονσι τὴν

3 Δὲω PW.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 13 16—14 2 § 2.

tiam sibi adiunxit, tum regnum constabilivit, tum mariti suus lucu-
lentius quam pro regum superiorum consuetudine effecit.

5. Iam cum Alexander duos filios reliquisset, Hyrcanum et
Aristobulum, quorum ille tardo serā ingenio et ad res gerendas inepto,
hic animo excitato et ataci, mater Hyrcano, quem ob socordiam ponti-
ficem designarat, et Pharisaeis, quibus summam rerum mandarat, popu-
lum parere iubet. ita cum regni nomen penes ipsam, auctoritas penes
Pharisaeos esset, regio pacata fuit, nisi quod Pharisaei reginam turba-
bant et irritabant ut eos occideret qui Alexandro auctores fuissent
octingentos illos perimendi. et initio uno occiso post alios atque alios
trucidabant; donec vici potentes cum Aristobulo, cui illa non placebant,
regiam ingressi multis verbis factis et occisis deploratis eos qui ibi
erant ad misericordiam periclitantium et ad lacrimas commoverunt.
Aristobulus etiam cum matre propterea expostulavit: ea vero quod
faceret non habebat.

Sub id tempus nuntiatur Tigranem cum ingenti exercitu impres-
sionem facisse in Syriam et in Iudaeam venturum. ea fama et populus
et regina territi multa munera magni pretii per legatos ad eum Ptole-

Πτολεμαίδα πολιορκουῦντι. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδέξατο καὶ χρησιὰ ἐπηγγέλλετο. ἄρτι δὲ τὴν Πτολεμαίδα πορθήσαντι ἀγγέλλεται οἱ C
 Ἄξιλος εἰς Ἀρμενίαν ὁμήσας, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρει πρὸς
 τὴν οἰκίαν. τῆς δὲ βασιλείας δεινῶς τοσησάσης, Ἀριστό-
 5 βουλος λάθρα ὑπεξελθὼν ἦει ἐπὶ τὰ φρούρια, ὅπου οἱ πατρῷοι
 κατατάχθησαν φίλοι, μόνης τῆς γυναίκος αὐτοῦ συνειδυίας τῇ
 πράξει, καὶ ὑπεδέχθη παρ' αὐτῶν. αὐθρομένη δὲ ἡ μήτηρ αὐ-
 τοῦ τὴν ἀπόδρασαν καὶ ὅτι πάντα τὰ φρούρια ὑπηγάγετο, ἐν
 μεγάλῃ ἦν ταραχῇ καὶ ἀσπῇ καὶ τὸ ἔθνος· ἔθεντο δὲ τὴν γυναῖκα
 10 αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας εἰς τὸ ὑπερ' αὐτῶν ἱεροῦ φρούριον. Ὑρκανὸς
 δὲ καὶ οἱ τῶν Ἰουδαίων πρεσβύτεροι μαθόντες ὡς ἐν ἡμέραις
 πεντηκταίδεκα χωρίων· εἴκοσι καὶ δύο. ἐκράτησεν ὁ Ἀριστοβούλος D
 καὶ πολλὰ συντήγαγε χρήματα καὶ συνήθροισεν στρατεύματα, ἐδέοντο
 τῆς βασιλείας ὑπαθίσθαι γνώμην περὶ Ἀριστοβούλου. ἡ δὲ
 15 οὐδέποτε μέλειν αὐτῇ τῶν πραγμάτων εἰπούσα, ὡς ἦδη ἐκλείπουσα,
 ἐφῆκε πρᾶττειν αὐτοῖς ὁ συμφέρον κρινούσα καὶ μετ' αὐτὴν πολὺ
 τετελεύτηκε, βασιλεύσασα ἔτη ἑννέα, βιώσασα δὲ τρία καὶ ἑβδο-
 μήμοντα.

Τῆς Ἀλεξάνδρου μέντοι θανούσης εὐθὺς πόλεμον κατὰ
 20 τοῦ ἀδελφοῦ ὁ Ἀριστοβούλος ἤρατο, καὶ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν
 Ὑρκανοῦ αὐτομολοῦσι πρὸς Ἀριστοβούλου. ὁ δὲ φεύγει πρὸς
 τὴν ἀράβιαν, ἔνθα καὶ ἡ Ἀριστοβούλου γυνὴ καὶ οἱ παῖδες
 πρὶν κατακλεισθῆσαν. εἰς λόγους δ' ἰλθόντες οἱ ἀδελφοὶ λύουσι P I 222

3 ἀξιλος A: Iosepho Ἀξιουλλος.
 om A. 13 συνήθροισε A.

11 ὡς] ὅτι A. 12 ὁ
 21 τοῦ Ὑρκανοῦ A.

maidem obsidentem mittunt. quibus ille acceptis eos bonis animis esse
 iussit. sed modo vastata Ptolemaide de Acelai in Armeniam impressione
 certior factus domum se ad sua tuenda recipit. cum autem regina gra-
 viter aegrotaret, Aristobulus clam egressus castella adiit quibus paterni
 amici praeerant, sola uxore eius rei conscia, et ab iis susceptus est.
 cuius fuga et castellorum omnium occupatione mater cognita, non ipsa
 tantum sed populus etiam admodum perturbati, uxorem eius et liberos
 in castellum quod supra templum est transtulerunt. Hyrcanus vero et
 Iudaeorum seniores ubi didicerunt Aristobulum diebus 15 castellis 22
 positum esse, ac magnam pecuniam et exercitum coegisse, reginam ora-
 runt ut exponeret quid de illo statuendum esset. ea vero se res non
 amplius curare, ut quae iamiam moritura esset, dixit, et ipsis permisit
 ut ea agerent quae ex re publica esse iudicarent. nec multo post ex-
 stincta est, anno regni 9, aetatis 73.

Matre defuncta Aristobulus statim Hyrcano fratri, militibus illius
 multis ad ipsum deficientibus, bellum inferit. qui cum in arcem, in qua
 dudum Aristobuli uxor et liberi conclusi fuerant, confugisset, fratres

τὴν ἔχθραν, ὥστε βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, Ἰσχυρὸν δὲ
 ζῆν ἀπραγμῶνως. ἄριστοι οὖν ἐμπροσθέντες τὰς συνθήκας,
 ἀνεχώρησεν ὁ μὲν εἰς τὰ βασίλεια, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν Ἀριστο-
 βούλου ὁ Ἰσχυρὸς.

Ἀντίπατρος δὲ τις Ἰδουμαῖος, φίλος ἦν Ἰσχυροῦ, συμ- 5
 σιῶντος δὲ καὶ δραστήριος καὶ εὐπορῶν χρημάτων πολλῶν, λάθρα
 τοῖς δυναστεύουσι τῶν Ἰουδαίων διαλέγόμενος, καὶ πρὸς Ἰσχυρὸν
 διαβιάων τὸν Ἀριστόβουλον ὡς κτεῖναι αὐτὸν βουλευόμενος,
 παθεὶ πρὸς Ἀρέταν τὸν Ἀράβων βασιλεῖα φηγῶν. καὶ κέμπει
 τὸν Ἀντίπατρον πρὸς Ἀρέταν ὁ Ἰσχυρὸς, πίστις λεγόμενον 10
 ὡς οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς προσελθόντι αὐτῷ. λαβὼν
 B δὲ πίστις ἐπέστραψεν ὁ Ἀντίπατρος, καὶ συμπαραληφὼς τὸν
 Ἰσχυρὸν νύκτωρ ἤκεν ἔγων αὐτὸν εἰς τὴν παλαιωμένην Πέτραν
 πρὸς τὸν Ἀρέταν. παρεκάλεε οὖν ὁ Ἰσχυρὸς αὐτὸν καταχθῆναι
 ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν ἀποκαταστῆναι, 15
 ὑποσχόμενος, εἰ ταῦτα γένοιτο, δώσειν αὐτῷ τὴν τε χώραν καὶ
 τὰς δωδεκά πόλεις ἅς Ἀλέξανδρος ὁ πατὴρ αὐτοῦ τῶν Ἀράβων
 ἀφείλετο. καὶ ὁ Ἀρέτας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀριστόβουλον,
 καὶ τῆς μάχης κρατεῖ. πολλῶν οὖν πρὸς Ἰσχυρὸν αὐτομολη-
 σάντων, εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἀριστόβουλος ἔφυγε. καὶ ἔ 20
 τῷ ἱερῷ προσβαλὼν ἐπολιόρμηε τὸν Ἀριστόβουλον, προστιθε-
 C μένου καὶ τοῦ δήμου τῷ Ἰσχυρῷ, μόνων τῶν ἱερῶν τῷ Ἀρι-
 W I 159

1 post μὲν PW add τὸν, om A Iosephus. 3 ἀνεχώρησεν
 ὁ μὲν A, ἀνεχώρησεν ὁ μὲν Iosephus, ὁ μὲν ἀνεχώρησεν PW.
 9 τὸν ἀράβων βασιλέα A Iosephus, Βασιλέα τῶν Ἀράβων PW.
 post κέμπει A add αὐτὸν. 15 ἐπ'] παρ' A. 19 post
 πρὸς PW add τὸν, om A Iosephus.

colloquio habito inimicitias ea condicione ponunt ut Aristobulus regnum
 teneat, Hyrcanus in otio degat. his pactis hauriando sancitis Aristo-
 bulus in regiam se confert, in Aristobuli aedes Hyrcanus.

Caeeterum Idumaeus quidam Antipater Hyrcani amicus, homo
 factiosus strenuus et pecuniis abundans, clam cum Iudaeorum proceribus
 colloquendo et Aristobulum quasi vitae fratris insidiantem cademando
 auctor est Hyrcano ad Arabiae regem Aretam confugiendi. itaque
 Hyrcanus Antipatrum illo mittit ut fidem ab eo accipiat se non deditam
 iri hostibus ei ad illum se recuperit. ea impetrata reversus Antipater
 Hyrcannam noctu secum Petram perducit. regem orat Hyrcanus ut in
 Iudaeam redactum in regnum restituat: quod si fiat, pollicetur se ei et
 provinciam et duodecim urbes reddituram quas pater suus Alexander
 Arabibus ademerit. Aretas igitur expeditione suscepta Aristobulum acie
 victum multis ad Hyrcannam deficientibus Hierosolyma compellit, impetu-
 que facto in templo obsidet, etiam plebe Hyrcani partes secuta, solus

στοβούλιω παραριπύδτων. Ὀνίαν δὲ τινὰ δίκαιον ἄνδρα καὶ
 θεοφιλή, ὃς ἀρχμὸς ποτε γενομένου ἐδῆξ' τὸν θεὸν ὀνομαπῆσας
 ἔλυσε τὴν ἀνομβρίαν, ἤξιον οἱ Ἰουδαῖοι εὐξασθαι κατὰ Ἀρι-
 στοβούλου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ· ἔδ' οὐκ ἐπειθετο. ὡς δὲ
 ἐβρίσθη, "ὦ θεὲ βασιλεῦ τῶν ὄλων" εἶπεν; "ὄχι καὶ οἱ μετ'
 ἐμοῦ ἐστῆκότες σοὶ εἰσι, σοὶ δὲ καὶ οἱ πολιορκουμένοι ἱερεῖς,
 δέομαι μῆτε κατὰ τούτων ἐκείνους ἐκαρῆξῃ· μῆτε μὴν κατ'
 ἐκεί-
 νων τούτοις." καὶ ἀπτόκα τὸν ἄνδρα περισίαντες κατέλευσαν.
 οὐκ εἰς μακρὸν δὲ τὸ θεῖον δίκας αὐτοῦς εἰσπεράξατο τῆς ἁσι-
 10 βείας, πνεύματος βιαίου πνεύματος καὶ τὸν τῆς χώρας κερπὸν D
 διαφθείραντος.

6. Πιμπρδεῖς δὲ παρὰ Πιομπήτου ἐν Ἀρμενίᾳ πολιορκήσαντες
 Τυγράνη Σκαῦρος εἰς Συρίαν, πρόβειες ἐδῆξαστο παρὰ τε Ἀριστο-
 βούλου καὶ Ἰγκαντοῦ, συμμαχίᾳ ἀξιοῦντος ἐκείνων. ἁβῶν
 15 ὄν ἐπ' Ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα, ἀπὸ προσετέθη.
 καὶ κελύσας ἀναχωρεῖν τὸν Ἀρέταν ἢ πολέμιον Ῥωμαίων κριθῆ-
 σασθαι, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. τῆς λυθείσης δ' Ἀριστοβούλος ἐπὶ
 Ἀρέταν καὶ Ἰγκαντὸν ἔξιστράτευσε, καὶ συμβαλὸν νικῆ. μετ'
 οὐ πολὺ δὲ Πιομπήτου ἀρικομένου εἰς Δαμασκόν, ἦγον πρόβειες P I 223
 20 πολλαχόθεν τε καὶ ἐξ Ἰουδαίας, δῶρον ἐξ Ἀριστοβούλου μέγα
 κομίζοντες, ἄμπελον χρυσῆν ἐν πεντακοσίῳν τάλαντων. ταύτην

I δίκαιον ἄνδρα A cum Iosepho, ἄνδρα δίκαιον PW. 5 θεῖ] κῆρι A. 7 ἐκαρῆξῃ] ἐκάξῃ A, ἐκαυόσθαι Iosephus. 9 τῆς ἀνομβρίας αὐτοῦς εἰσπεράξατο A. 13 κολοκρούει A. 20 μέγα κομίζοντες] μετακομίζοντες A. 21 οὐκ A.

FONTES. Cop. 6. Iosephi Ant. I4 2 § 3—4 § 5.

sacerdotibus Aristobulum defendentibus. cum autem Iudaei Oniam virum iustum et deo carum, qui aliquando in aestu et siccitate imbrem a deo precibus impetrarat, rogarent ut Aristobulum cum sua factione devoveret, non paruit; sed cum cogeretur, "o deus rex universi" inquit, "quia et il qui mihi adstant tui sunt, et sacerdotas qui obsidentur iidem tui, oro ut neque his contra illos neque illis contra hos opem feras." hac precatione peracta statim virum lapidibus obruerunt. neque vero multo post numen eius impietatis poenas exegit, violente turbine frugibus regionis vastatis.

6. Scaurus porro a Pompeio in Armenia bellum cum Tigraño gerente in Syriam missus legatos ab Aristobulo et Hyrcano accepit, utroque auxilla postulante; et Aristobulo se coniunxit 400 talentis acceptis; inassequo Areta discedere, alioqui a Romanis hostem iudicatum iri, obsidionem discussit. ea soluta Aristobulus motu contra Aretam et Hyrcanum bello utramque vincit. non multo post Pompeio Damascum profecto cum multis aliis ex locis tum ex Iudaea legati venerunt, Aristobuli munus vitem auream 500 talentum ferentes; quam

φοῖσιν ὁ Ἰώσηπος ἐν Ῥώμῃ θεάσασθαι, τῷ Καπετωλίῳ ἀνατεθει-
 μένην Διὶ. καὶ αὐτίς ἦκον πρὸς αὐτὸν Ἀντίπατρος μὲν ὑπὲρ
 Ἰρχανοῦ, ὑπὲρ δὲ Ἀριστοβούλου Νικηδόμος. ὁ δὲ αὐτοὺς
 ἐλθεῖν τοὺς διαμνησθητοῦντας ἐκέλευσεν. ἀφικομένων δὲ γε εἰς
 Λαμμοκὸν τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, οἱ μὲν ἤξιον ἔ-
 μὲ βασιλεύσασθαι· πάτριον γὰρ εἶναι αὐτοῖς παρὰ τῶν ἀρχιερέων
 Β ἄρχεσθαι, τούτους δὲ τοῦ γένους ὄντας ἐκείνου εἰς βασιλείαν τὴν
 ἀρχὴν μεταθεῖναι· Ἰρχανὸς δὲ κατηγόρει τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι τῆς
 ἀρχῆς αὐτῷ νεμηθείσης διὰ τὴν προσηγυγένειαν, ἢ ἐκείνου ταύ-
 την ἀφῆρητο, καὶ ἄλλα κατ' αὐτοῦ συνείρων πολλὰ αἰτιάματα. 10
 συνερθεγγόντο δὲ αὐτῷ ταῦτα λέγοντι καὶ τῶν δοκιμωτάτων
 Ἰουδαίων πλείους ἢ χίλιοι, Ἀντιπάτρον παρασκευάσαντος.
 Ἀριστοβούλος δὲ τοῦ μὲν ἐκπεσεῖν τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰρχανὸν
 τὴν ἐκείνου φύσιν αἰτίας εἰσέφυγεν, ἄπρακτον εὔσταν καὶ διὰ
 τοῦτο εὐκαταφρόνητον· ἀκόσ δ' ἔξ ἀνάγκης ἔλεγεν αὐτὴν ὅτι 15
 θεῖν, φόβῳ τοῦ μὴ πρὸς ἄλλους γενέσθαι αὐτὴν· ὀνομάζεσθαι
 C δὲ ὄπερ καὶ ὁ πατήρ. Πομπηῖος δὲ βίαν μὲν κατέγνω Ἀριστο-
 βούλου, πρῶτος δὲ τότε προσομιλήσας αὐτοῖς ἡσυχίαν τέως ἔχειν
 ἐκέλευσεν, ἐλθῶν δ' εἰς τὴν χώραν διατάξεν ἕκαστα ἐπηγγέλλετο.
 οὐκ ἀναμείνας μέντοι ὁ Ἀριστοβούλος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπέηκε. 20
 καὶ ὄργισθεὶς ὁ Πομπηῖος ἐστράτευσεν κατ' αὐτοῦ. συμπαρευ-
 γότος δ' εἰς ἔρμηνα καλούμενον Ἀλεξάνδριον, ἐκέλευε πρὸς

1 θεάσασθαι] Strabonem, non se ipsum. post τῷ PW add
 ἐν, om A et codex Ducangii: Strabo apud Iosephum ἐν τῷ ἱερῷ
 τοῦ Διὸς τοῦ Καπετωλίου. ἀνατεθειμένην A, ἀνατεθειμένην
 PW. 5 καὶ] κατὰ A. 13 τὸν ὄργανόν τῆς ἀρχῆς A.
 14 εἰσήγεν A. 22 Ἀλεξάνδριον Iosephum.

Iosephus Romae vidiisse asserit Iovi Capitolino dedicatam. Iogatis demum
 venientibus, Antipatro pro Hyrcano, Nicodemo pro Aristobulo, Pom-
 peius ipso inter quos controversia sit adesse iubet. cum autem Iudaei
 eorumque duces Damascum venissent, illi regnum detrectabant: patrium
 enim esse ut pontificibus pareant, illos vero sacerdotali genere orandos
 sacerdotium regno commutasse. Hyrcanus vero fratrem accusabat quod
 principatu ob aetatis praerogativam sibi attributo ab illo spoliatus esset,
 multis etiam aliis criminibus in illum congestis, Antipatri opera amplius
 mille probatissimorum Iudaeorum suffragantibus. Aristobulus contra,
 Hyrcanum ob ignaviam ingenii, quae contemptam ei facile pareret,
 imperium amisisse, quod sibi necessario vendicandum fuerit ne ab aliis
 occuparetur: neque se alium quam quo pater usus esset titulum usur-
 pare. Pompeius vim quidem fecisse Aristobulum decernit, sed tam cle-
 menter nos allocutus interim quiescere iubet donec ipse in Iudaeam
 veniret: tum enim se ordinatum esse omnia. sed cum Aristobulus de
 non expectato in Iudaeam recessisset et Alexandrium castellum occu-
 paret, Pompeius iratus bello suscepto eum ad se venire iussit. ille

αὐτὸν ἦκειν. ὁ δὲ τῶν φίλων μὴ πολεμεῖν Ῥωμαίοις ἀξιούτων
 κάτεσι, καὶ δικαιολογησάμενος πάλιν ἔθεν ἦκεν ἐπέστρεψεν.
 κελύοντος δὲ Πομπηίου παραδίδουαι τὰ ἔρματα, καὶ αὐτο-
 χείρως ἐπιστεῖλαι τοῖς φρουράρχοις (ἀπειρητο γὰρ ἄλλως τοῦτων D
 6 ἀφίστασθαι), πείθεται μὲν, δυσανασχετιῶν δὲ ἀνεχώρησεν εἰς
 Ἱεροσόλυμα καὶ πολεμεῖν ἤτοιμάζετο. Πομπηίῳ δὲ στρατεύοντι
 ἐπ' αὐτὸν ἡ Μιθριδάτου μεμήνητο τελευταῖ ἔκ Φωρνάκου τοῦ
 κριδὸς αὐτοῦ γενομένη. περὶ Ἱεριχοῦντα δὲ γεγονότι, οὗ τὸ
 δροβάλαμον κρέμεται τῶν κούρων τὸ ἀκρότατον, δ' τῶν Σάμνων
 20 τεμνομένων ἔχει λίθῳ ἀνακιδέει ὡσπερ ὄπλις, πρόσιμον δ' Ἀρι-
 στέβουλος αὐτῷ καὶ ἐκέτεσε παύσασθαι τοῦ πολέμου, χρήματά τε W I 160
 δαδοῦς καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα αὐτὸν εἰσαδεχόμενος, ὥστε πράττειν
 ὁ βούλεται. ὁ δὲ συγγυδὸς αὐτῷ πέμπει Γαβήριον ἐπὶ τὰ χρή- P I 224
 ματα καὶ τὴν πόλιν. τῶν δὲ Ἀριστοβούλου στρατιωτῶν οὐκ
 15 ἐόντων τὰς συνθήκας πληρωθῆναι, ἀπρακτος ἐπανῆλθεν ὁ
 Γαβήριος. ἦκει γοῦν ἐπὶ τὴν πόλιν Πομπηίῳ καθείρξας τὸν
 Ἀριστοβούλου. αἱ δ' ἔνδον οὐχ ὀμονοῦν. τοῖς μὲν γὰρ ἐδόκει
 δέχεσθαι τὸν Πομπηίον, τοῖς δ' Ἀριστοβούλου τῶνασιον: οἱ
 καὶ τὸ ἱερὸν κατεληφότες εἰς πολιορκίαν παρεσκευάζοντο. οἱ δ'
 20 ἄλλοι τὴν πόλιν ἐγχειρήσουσι Πομπηίῳ καὶ τὰ βασίλεια. ὁ δὲ
 ἐντὸς στρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει τὸ ἱερὸν. ἄλλοτος δὲ περὶ
 τρίτον μῆνα, ἐπισφρησάσας οἱ πολέμοι ἔσφαζον τοὺς ἐν αὐτῷ.

4 ἄλλως τοῦτων A; τοῦτων ἄλλως PW. 7 μεμήνητο]
 μένηται A. 10 ἀνακιδέει A, ἀνακηδέει PW. 13 Γαβή-
 ριον Iosephus. 14 δὲ om A. 16 γοῦν A, δὲ PW.

hortantibus amicis ne Romanis adversaretur, descendit, causaque dicta
 eo unde venerat rediit. ac Pompeio iubente ut munitiones traderet et
 castrorum praesidiibus sua manu scriberet (alioqui enim ille cedere non
 soubat), parat ille quidem, sed indignabundus Hieroselyma profectus
 ad bellum se parat. Pompeio contra illum ducenti Mithridatis caedes
 a filio Pharnace patratas annuntiat: et ad Hierichanta progresso, ubi
 opobalsamum nascitur vnguentorum praestantissimum quod frusticibus
 acuto lapide incisus instar euoci: exsudat, Aristobulus occurrit supplicans
 ut bellum cessat, se pecuniam et daturum et Hieroselymis recepturum
 esse pollicens, quidvis agendi potestate permittit. ille data venia Gabi-
 nium ad pecuniam et urbem accipiendam mittit. que, Aristobuli militi-
 bus pacta perfici prohibentibus, re infecta reverse, ipse Pompeius Ari-
 stobulo in viscera conspecto ad civitatem venit non consentientem, alii
 Pompeium receptaris, Aristobuli vero factione contrarium consentente;
 quas templo occupato ad tolerandam obsidionem se parabat. urbe au-
 tem et regia a cacteris Pompeio traditis, et castris in ipsa urbe positis
 ac templo tertio mensae expugnato; milites eos qui intus erant trucidat.

αἱ δὲ οὐδὲν ἦσαν ἦσαν ἱερούργουτες καὶ θύοντες. φόνου δὲ
 B πάντα μεμίστωτο· αἱ μὲν γὰρ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ Ῥωμαίων,
 οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων ἐσφάττοντο ἢ καὶ ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον.
 παρήλαθε δὲ εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ ἄβατον ὁ Πομπήιος καὶ
 τῶν περὶ αὐτὸν τινες, καὶ εἶδον ὄσα τοῖς ἄλλοις κλῆν τῶν ἀρχι-
 ρίων ἦσαν ἀθέατα. οὐδενὸς μέντοι τῶν ἐν αὐτῷ ἀναθημάτων ἢ
 τῶν χρημάτων ἤφατο δι' ἐδύσειαν. τῇ δ' ὑπεριβαίᾳ καθάραι
 παραγγέλλας τὸ ἱερόν, καὶ θύειν νομίμως, τὴν ἀρχιερωσύνην
 παρέδωκεν Ἰερικαῖ, τοὺς αἰτίους τοῦ πολέμου παλῆκι διαχρησά-
 μενος, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ποιήσας Ῥωμαίοις ὑπέφορα. Πομπ- 10
 πῆιος δὲ ἐπὶ Ῥώμῃν ἀπικὼν ἐπήγετο τὸν Ἀριστόβουλον δεδεμένον
 C καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. ἦσαν δὲ αὐτῷ δύο θυγατέρες καὶ
 τοσοῦτοι υἱοί, ὧν ὁ πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος ἀπέδρα καὶ τὴν
 Ἰουδαίαν κατέτρεχεν ὑστερον, μὴ δυναμένον τοῦ Ἰερικαίου αὐτῷ
 ἀντικαθίστασθαι. 15

7. Ὡς δὲ Γαβήνιος εἰς Συρίαν ἦκε, πέμπτῃ πρὸς τὸν
 Ἀλέξανδρον Ἀντώνιον Μάρκον μετὰ στρατεύματος. καὶ γενο-
 μένης μάχης κτείνουσαν οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πολεμίων περὶ τρισχι-
 λίους καὶ οὐκ ἐλάττους ζυγοῦσι. καταφυγόντος δὲ Ἀλεξάν-
 δρου ἐπὶ τι ἔρημα λεγόμενον Ἀλεξάνδριον, ἐπολιόρκει τούτο. 20
 διακρησβεύεται οὖν πρὸς Γαβήνιον ὁ Ἀλέξανδρος συγγνώμην
 αἰτῶν, καὶ παραδίδωσιν ἃ κατείχεν ἐρύματα. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς

10 Ῥωμαίοις om. A.
 19 δὲ τοῦ ἀπὸ A.

12 θυγατέρες A. Iosephus, θυγατέρα PW.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 14 5—9.

bant, nihil secus sacris operantes et victimas immolantes. ac caedi-
 bus referta erant omnia, Iudaeis partim a Romanis partim a sese inter-
 euntibus vel gladio vel praecipitatione. Pompeius vero cum quibusdam
 ex suis adytum templi ingressus est eaque vidit quae non nisi pontifi-
 cibus videre fas est: neque tamen, qua erat pietate, quidquam vel ex
 donariis vel ex pecunialis attigit. postridie populum hortatus ut templum
 repargarent et rite immolarent, Hyrcano pontificatum restituit; bellique
 auctoribus securi percussis et tributo Hierosolymis imposto Romam
 rediens Aristobulum vincitum cum duabus filiabus totidemque filis secum
 abduxit. quorum natus maior Alexander arripit fuga post Iudaeam in-
 curavit, neque ei resistere Hyrcanus potuit.

7. Gabinius autem cum in Syriam venisset, M. Antonium cum
 exercitu contra Alexandrum mittit; qui proelium commisso hostium ad
 tria milia cecidit, non paucioribus captis. Alexander autem in castris
 quod Alexandrium vocabatur obscurus veniam a Gabiatio per legatos
 impetrat, munitionibus quas tenebat traditis; Hyrcanusque pontifex ab

Ἐρχομένους εἰς Ἱερουσόλυμα κατήχθη παρὰ τοῦ Γαβήνιου. ὁ μόντος D
 Ἀριστοβούλος διαδράς ἐκ Ρώμης καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν
 ταχίως ἐπικράτησε τὸ Ἀλεξάνδριον ἄρτι κατεσπαμμένον. ὁ δὲ
 Γαβήνιος στείλλει τοὺς κωλύοντας αὐτὸν ἢ καὶ συλληγομένους.
 πολλοὶ δὲ τῷ Ἀριστοβούλῳ τῶν Ἰουδαίων προσέρχον, ὧν οἱ
 πλείους ἐτόγγανον ὅπλα. τοὺτους μὲν οὖν ἀπέλασεν Ἀριστο-
 βούλος, τοὺς δ' ἀπλωμένους ὄντας περὶ ἑκτακισχιλίους εἶχε
 μεθ' ἑαυτοῦ. καὶ μάχης αὐτοῖς πρὸς Ῥωμαίους συγκροτηθείσης
 ἤτανται Ἰουδαῖοι καὶ φεύγοντες· καὶ οἱ μὲν κτείνονται, σκεδά-
 νονται δὲ οἱ λοιποὶ. Ἀριστοβούλος δὲ μετὰ χιλίων εἰς Μαχαι- P I 235
 ρούττα συνέφυγε μετὰ τοῦ παιδὸς Ἀντιγόνου συναποδράντος ἐκ
 Ρώμης αὐτῷ. μετὰ δὲ δύο ἡμέρας τραυματισθεὶς ἕάλω, καὶ
 σὺν τῷ υἱῷ Ἀντιγόνου αἰχμάλωτος πρὸς Γαβήνιον ἄγεται, καὶ
 ἀναπέμπεται αὐθις εἰς Ρώμην, καὶ δεθεὶς κατεῖχτο, βασιλεύσας
 16 καὶ ἀρχιερατεύσας ἕτη τρεῖς. Γαβήνιος δὲ ἀπῆι εἰς Αἴγυπτον.
 ἐπαυλθὼν δ' ἐκείθεν εὗρε τὸν Ἀριστοβούλου παιῖδα Ἀλέξανδρον
 στρατεύματι μεγάλῳ τὴν χώραν ἐπιόντα καὶ ὄσοις ἐντέχοι τῶν
 Ῥωμαίων πάντας κτείνοντα. συμβαλὼν οὖν τούτῳ περὶ τὸ
 Ἰαβέρριον ὄρος, τρισμυρίους ἄγοιτο Ἰουδαίους, κτείνει περὶ
 20 μυρίους. καταστησόμενος δὲ τὰ ἐν Ἱερουσόλυμοις ὡς ὁ Ἀντί- B
 περκος ἤθελε, καὶ ἄλλα δὲ στρατηγήσας ἔργα μεγάλα, εἰς W I 161
 Ρώμην ἀπέβη, Κράσῳ παραδοὺς τὴν ἀρχήν. οὗτος δ' ὁ
 Κράστος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν τὰ ἐν τῷ ἱερῷ χρήματα ὧν οὐχ

4 καὶ om A.

11 συναποδράντος A.

12 δύο PW.

20 ὁ om A.

22 et 23 Κράσῳ et Κράσος PW, quae infra

Κράσος.

23 ἐλθὼν καὶ τὰ A.

eodem Gabinio Hierosolyma reducitur. Aristobulus vero cum Roma in
 Indeam profugisset et Alexandrium modo eversum instaurare conaretur,
 Gabinius copias misit quas id prohiberent aut ipsam etiam comprehen-
 derent. sed cum multi Iudaei malori ex parte inermes ad Aristobulum
 confugerent, caeteris dimissis solos armatos qui ad octo milia fuere reti-
 nuit: hi a Romanis praelio victi partim caeduntur partim dissipantur.
 Aristobulus vero cum mille viris Machaeruntum se contulit, ac biduo
 post sauciatus et captus una cum Antigono filio fugae socio ad Gabi-
 nium perducitur, et denique Romam missus in vinculis tenetur, regno et
 pontificatu triennium factus. Gabinius vero in Aegyptum profectus
 atque inde reversus reperit Alexandrum cum magno exercitu Iudaeam
 obvenantem et obvios quosque Romanos trucidantem. cum eo igitur tri-
 ginta Iudaeorum milia ducente iuxta montem Itabyrium congressus cir-
 citer decem milia occidit. et Hierosolymitanis rebus ex Antipatri sen-
 tentia constitutis, et aliis magni imperatoris operibus editis, provincia
 Crasso tradita Romam discessit. Crassus autem Iudaeam ingressus

ἤφατο ὁ Πομπηῖος (ἦσαν δὲ διαχίλια τάλαντα) πάντα ἀφείλετο, καὶ τὸν ναὸν περιούσας τὸν κόσμον πάντα ἐσύλησεν, εἰς τάλαντα χρυσοῦ ὀκτακισχίλια ἀριθμούμενον. ἔλαβε δὲ καὶ δοκὸν σφρηγῆ-
 λατον ἐκ χρυσοῦ μνῶν τριακοσίων πεποιημένην. ἡ δὲ μνῆ παρ' Ἰουδαίοις ἔλακε λίτρας δύο καὶ ἡμισίαν. ταῦτα λαβὼν ἐπὶ τὸν Πάρθους ἐξώρμησε· καὶ ἐφθάσθη σὺν τῷ στρατεύματι. Κάσσιος
 C δὲ εἰς Συρίαν ἐκείθεν φυγὼν καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀνέβη. μέγα
 γοῦν παρ' αὐτῷ δεδύνητο ὁ Ἀντίπατρος, καὶ παρὰ Ἰδομαίοις, παρ' οἷς ἄγεται γυναῖκα ἐξ Ἀραβίας, Κύπρον ἕνομα, ἐξ ἧς
 αὐτῷ τέσσαρες ἐγένοντο υἱοί, Φασάηλος καὶ Ἡρώδης, Ἰωσήφ 10
 καὶ Φερώρας, καὶ θυγάτηρ Σαλώμη. χρόνῳ δὲ ὑστερον Καῖσαρ
 Ἰούλιος Γάιος, κατασχὼν τὴν Ῥώμην μετὰ τὸ Πομπηῖον καὶ τὸ
 πλεόν τῆς συγκλήτου ἐκείθεν φυγεῖν, λύσας τὸν Ἀριστοβούλου
 εἰς Συρίαν ἐπέμπε σὺν στρατεύματι. ἀλλὰ φθάσαντες οἱ τὰ
 Πομπηῖου φρονοῦντες φαρμάκῳ τὸν Ἀριστοβούλου διαφθείρουσι. 15
 Σκηπίων δέ, ἐπιστελλαντος αὐτῷ Πομπηῖον, τὸν Ἀριστοβούλου
 D Ἀλέξανδρον ἐπιέλεικσε. μετὰ δὲ τὸν Πομπηῖον θάνατον Καῖσαρι
 πολεμοῦντι κατ' Αἴγυπτον εἰς πολλὰ χρήσιμον ἑαυτὸν παρήσχεν
 Ἀντίπατρος, ὥστε τὸν Καῖσαρα κεχρησθῆαι αὐτῷ εἰς πάντα τὸν
 πόλεμον· ὅπου καὶ τραυθῆναι συμβέβηκεν αὐτόν. ἔλθων δὲ καὶ 20
 Ἀντίγονος τότε ὁ Ἀριστοβούλου πρὸς Καῖσαρα, ἔδειτο λαβεῖν
 οἶκτον αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένου, καὶ τοῦ πατρὸς ἀντιμύ-
 μνησε, καὶ ὡς δι' αὐτὸν ἀποθάνοι. παρὼν δὲ καὶ ὁ Ἀντί-

5 δὲ δύο PW.

7 καὶ A Iosephus, om PW.

9 οἷς] ὡς Iose-

phus.

14 ἔκαρπε A.

τὰ τοῦ πομπηῖου A.

20 τότε

καὶ ἀντίγονος A.

templi Hierosolymitani pecuniam, quae bis mille talenta erant, abstulit, atque omnem templi ornatum spoliavit, qui ad talenta auri octies mille aestimabatur. rapuit et trabem ex auri 300 minis fabriactam. missa porro Iudaea libras binas et semissem pendit. his acceptis contra Parthos profectus cum exercitu interit. unde Cassius fuga in Syriam elapsus etiam in Iudaeam adscendit, apud quem ut et apud Idumaeos multam potuit Antipater; ibique uxore Arabica ducta, nomine Cypro, quattuor suscepit filios, Phasaelum Herodem Iosephum Pheroram, et filiam Salomen. aliquanto post C. Iulius Caesar, post Pompeii et maximae partis senatus fugam Roma petitus, Aristobulum vinculis solutum cum exercitu in Syriam mittit. qui antequam eo venisset a Pompeianis veneno sublatus est, Alexander eius filius inasit Pompeii a Scipione securi percussus. post Pompeii interitum Antipater Caesari in Aegypto gerenti bellam strenuam operam totius belli tempore navavit, ubi etiam vulnus accepit: et cum Antigonus quoque Aristobuli filius ad Caesarem venisset, petens ut sui miseretur principatu delecti et patris sui memoriam ob illum interfecti renovaret, Antipater, qui tum ibi aderat,

πατριος ἀπελογεῖτο. δοξάντων δὲ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπικρατε-
στέρων, ὁ Καῖσαρ Ἰρκανῷ μὲν τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπιβεβαίωσεν,
Ἀντίπατρον δὲ ἀπέδειξε τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπον. ὡς δὲ Καῖσαρ
εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέημι, ὁ Ἀντίπατρος τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν P I 236
ἑκατάστατα βραδύν δὲ ὁρῶν καὶ νοῶν τὸν Ἰρκανόν, Φασάηλιν
μὲν τὸν πρεσβύτατον τῶν παίδων Ἱεροσολυμιτῶν καὶ τῶν περὶ
σφραττήγων ἀποδείκνυσι, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ἡρώδην, ὄντα λίαν
νεώτατον, τῆς Γαλιλαίας προδστήσατο.

Γενναῖος δ' ὦν ὁ Ἡρώδης τὸ φρόνημα, ἀφορμὴν εἰς ἐπί-
10 δεῖξιν ἀρετῆς τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ τὸν ἀρχιληστήν Ἐζεκίαν
σὺν μεγάλῳ σίλφῳ τὰ προσεχῆ τῆς Συρίας ληϊζόμενον συλλαβὴν
κτείνει, καὶ πλείστους τῶν σὺν αὐτῷ ὄθεν τοῖς Σύροις πεφίλητο.
ἐγένετο δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σέξτω Καίσαρι γνώριμος, ὄντι τοῦ
μεγάλου Καίσαρος συγγενεῖ καὶ ἄρχοντι τῆς Συρίας. ζηλοῖ δὲ B
16 τὸν ἀδελφὸν καὶ Φασάηλος. ταῦτα δὲ ἐπαίει τιμῆς ὑπὸ τοῦ
ἔθνους τυγχάνειν βασιλικῆς τὸν Ἀντίπατρον. οἱ δὲ ἐν τέλει
τῶν Ἰουδαίων διὰ ταῦτα ἐβιάσκεινον τῷ Ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς
νίοις αὐτοῦ, καὶ ἐδέδισαν ὁρῶντες βλαίων καὶ τολμηρὸν τὸν
Ἡρώδην καὶ τυραννίδος ἐρῶντα, καὶ κατηγοροῦν Ἀντιπάτρου
20 πρὸς Ἰρκανόν, καὶ ἠρέθιζον κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ,
λέγοντες μὴ ἐπιτρόπους εἶναι τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἀλλὰ
δεσπότας. καὶ γὰρ τὸν Ἡρώδην κτείνειν τὸν Ἐζεκίαν καὶ πολλὰς
τῶν σὺν αὐτῷ, τοῦ νόμου ἀπειρηκότος ἄνθρωπον ἀναιρεῖσθαι C

6 Ἱεροσολύμων Iosephus.

12 τῶν A Iosephus, τοὺς PW.

sua defensione id effecit ut Caesar Hyrcano, qui causa meliore niti videretur, sacerdotium confirmaret, et ipse Iudaeae procurator constitueretur. itaque Caesare Romam abeunte, suscepta rerum Iudaeae cura, quia Hyrcanum tardum et socordem esse carnebat, Phasaelum filium natu maximum Hierosolymorum et finitimarum civitatum praetorem designat: Herodem illi aetate proximum, admodum adolescentem, Galilaeae praeficit.

Herodes cum generoso esset animo, magistratum in virtutis matriam converso Ezechiam latronum ducem cum magno globo Syriam finitimam praedantem comprehensum eiusque sociorum plurimos occidit. unde Syris carus etiam in Sexti Caesaris, qui cognatus magni Caesaris Syriae praetaram gerebat, notitiam pervenit. est et Phasaelus fratrem aemulatus. quae res effecerunt ut Antipater et a gente Iudaica regno honore coleretur, et una cum filiis procerum invidiam susciperet, metuentium Herodem, quem violentum audacem atque imperii cupidum cernerent. itaque Antipatrum apud Hyrcanum accensant, et hominem contra illum et filios eius concitant: neque enim curatores esse regiarum functionum sed dominos. nam ab Herode Ezechiam cum multis occisum esse, cum legibus cautum sit ne quis quamvis improbus sine

κἄν ποτηρὸς εἴη, εἰ μὴ πρότερον ὑπὸ τοῦ συνεδρίου κατακριθεῖη.
 Ἵρκανὸς δὲ τούτοις ἠρέδιστο εἰς δργήν. προσεβήκειν δὲ τὴν
 δργήν καὶ αἱ μητέρες τῶν ὑπὸ Ἡρώδου περὸντιμένων, παρα-
 καλοῦσαι ἵνα δίκας ὑπόσχη τῶν πεπραγμένων. κωθῆις οὖν ὁ
 W I 162 Ἵρκανὸς Ἡρώδην ἐκάλεε δικασόμενον. ὁ δὲ ἦκε μετὰ στίφορος 5
 ἀποχρῶντος ἀπέψ, ὥστε μὴ γυμνὸν καὶ ἀφύλακτον εἶναι πρὸς
 δίκην. ἔλθων δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ μετὰ τοῦ στίφορος, κατέληξεν
 ἅπαντας, καὶ οὐδεὶς ἐθάρρει κατηγορεῖν αὐτοῦ, ἀλλ' ἦν ἀπορία
 τοῦ τί χρῆ ποιῆν. εἰς δὲ τις Σαμαίος ὄνματι, δίκαιος ἀνὴρ
 D καὶ πεποιθὸς ὡς λέων, εἶπεν "ὦ ἄνδρες, οὐκ οἶδά τινα τῶν 10
 κελημένων εἰς δίκην οὕτω παραστάντα, ὅτε ἡμεῖς οἴμαι, ἀλλὰ
 πᾶς κρηθσόμενος διδύτος παριστάται σχήματι. ὁ δὲ βέλτεστος
 Ἡρώδης φόντων δίκην φεύγων ἔστηκε περὶ αὐτὸν ἔχων ὀπίστας,
 εἰ κατακριθεῖη κατὰ τὸν νόμον, κτενοῦντας ἡμᾶς. ἀλλ' Ἡρώδην
 μὲν οὐ μεμψαίμην, ὑμᾶς δὲ τοσαύτην ἄδειαν παρεσχόντας αὐτῷ. 15
 ἴστε τοίων δίκαιον τὸν θεὸν, καὶ ὡς οὗτος, ὃν νῦν δι' Ἵρκανὸν
 ἀπολλῶσαι βούλεσθε, κολάσει ὑμᾶς ποτε καὶ αὐτὸν Ἵρκανόν."

P I 237 οὗ δὲ ταῦτα εἰς ἔργον ἐβίβη δηλώσει προῦδν ὁ λόγος. Ἵρκανὸς
 δὲ εἰς ἄλλην ἡμέραν τὴν δίκην ὑπερέθετο, καὶ λάθρα ἐπέθετο
 τῷ Ἡρώδῃ τὴν πόλιν ὑπεξελθεῖν. καὶ ὁ μὲν ἀπήει, οἱ δὲ τοῦ 20
 συνεδρίου ἠγωνιάκουν. Σέξτου δὲ τὴν στρατηγίαν τῆς Καλιῆς
 Συρίας χρημάτων τῷ Ἡρώδῃ ἀποδομένου, οὐ πολὺ τὸ ἐν μίση
 παρήλαθε, καὶ ἦκεν Ἡρώδης οὖν στρατιῶ, δεγνόμενος κατὰ

1 κατακριθεῖη A Iosophus, κατακριθῆ PW.
 phus: infra p. 419 v. 16 Σαμαίος.

9 Σαμαίος Iose-

concilii sententia condemnatur. Hyrcanus cum his verbis tam matrem
 interfectorum querelis illum ad supplicium flagitantium ira commotus
 Herodem ad causam dicendam arcessit. is vero cum iusta cohorte venit
 ne nudus et incinctus in ius iret, et sic praetorium ingressus ita
 omnes terruit ut nemine accusare auso omnes ambigerent quid agendum
 esset. unus tamen nomine Samaeus, vir iustus et locumina praeditus
 fiducia, dixit "equidem, viri, non memini quonquam in ius vocatum sic
 adstitisse: nec vos, opinor. omnes enim rei habitum metuentium prae
 se ferre solent. at Herodes ob caedes perpetratas in iudicium vocatus
 armatus secum adduxit, qui nos, si ex lege damnatus fuerit, occident.
 ego tamen non illum reprehenderim sed vos, qui tantam ei licentiam
 dederitis. scitote igitur iustum esse deum, et quem vos nunc in Hyr-
 cano gratiam absolvetis, ei et vos et ipsum Hyrcanum olim poenas
 daturus." hanc orationem ipso eventu esse comprobata in progressu
 historiae apparebit. Hyrcanus vero iudicio in alium diem relicto Hero-
 dem monuit ut urbe excederet: quo abeunte concilium indignabatur.
 sed Herodes, redempta a Sexto Syriae praetura, non multo post cum

Ἰρκανοῦ ὅτι δλας εἰς δάκην ἐκλήθη. ἐκόλυσαν δὲ αὐτὸν τοῖς Ἱεροσολύμοις προσβαλεῖν ὁ πατήρ καὶ ὁ ἀδελφός.

8. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐν τοῖτοις ἦν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Συρίαν τετέλεστο ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Βάσσιος Κικίλιος, εἰς τῶν τὰ Παμψηίου φρονούντων, κτείνει μὲν Σέξτον Καίσαρα B δι' ἐπιβολῆς, αὐτὸς δὲ τῶν πραγμάτων ἐκράτει. τῶν δὲ Καίσαρος Ἰουλίου στρατηγῶν κατὰ Βάσσου ὠρμηκίων, ὁ Ἀντίπατρος αὐτοῖς διὰ τῶν υἱῶν συνεμάχησε, μεμνημένος ὧν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐδηγόγητο. τριβόμενου δὲ τοῦ καιροῦ ἐν τῷ 10 πολέμῳ, Μάρκος ἦλθεν ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν τοῦ Σέξτου ἀρχήν. ὁ δὲ γε Καίσαρ ὑπὸ τῶν περὶ Βροῦτον καὶ Κάσσιον ἐν Ῥώμῃ κτείνεται. πόλεμος δὲ συνερωγός ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Καίσαρος, καὶ τῶν ἐν τέλει ἐπὶ στρατιᾶς συλλογῆν ἄλλων ἀλλαγῆ 15 διευπαρμένων, Κάσσιος ἀφικνεῖται εἰς Συρίαν, καὶ περικυβητῶν τὰν ὄπλα καὶ στρατιώτας συνήθροϊζε, καὶ ἐφορολόγει βαρύτερα, C καὶ ἐξ Ἰουδαίας ἐπτακίσια τάλαντα ἀργυρίῳ ἐπράξατο, ὧν τὴν εἰσπραξὴν ὁ Ἀντίπατρος τοῖς υἱοῖς ἀμφοῖν κατεμέρισεν. ὁ οὖν Ἡρώδης πρῶτος ὄσα ἦν αὐτῷ προσηταγμένον Κασσίῳ προστεγκῶν, φίλος ἦν αὐτῷ ἐς τὰ μάλιστα. ἀηρέθη δ' ἄν ὑπὸ 20 Κασσίου ὁ Μάλιχος, εἰ μὴ ὁ Ἰρκανὸς ἐπέσχεν αὐτῷ τὴν δαμνῆν, ἑκατὸν τάλαντους δεξιωσόμενος δι' Ἀντιπάτρου αὐτόν. ἦδη δὲ

1 δάκην] κλάση A. 4 τὴν om A.

10 πολέμῳ, Μάρκος ἦλθεν ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν τοῦ Σέξτου ἀρχήν.

11 κίσιος et 14 κίσιος A, in sq. ss.

κικίλιος A, Κικίλιος

10 τοῦ add A Iosephus.

FONTES. Cap. 8. Iosephi Ant. 14 11.

exercita venit Hyrcano iratus quod omnino in ius vocatus esset, et Hierosolyma oppugnaturus nisi pater et frater eius impetum represissent.

8. Hoc Iudaeae statu Syria turbata est tali de causa. Bassus Caecilius, Pompeianae factionis, Sexto Caesare per insidias occiso rerum potiebatur: quem cum Iulii Caesaris duces persequerentur, Antipater Caesariani beneficii memor opem eis per filios tulit. dum autem eo bello tempus teritur, Marcus ad Sexti praeturam suscipiendam Roma venit, ubi Caesar interea per Brutum et Cassium occiditur. ab eius necem bello exorto, et proceribus ad colligendos exercitus alii alie dispersis, Cassius in Syriam venit ad arma et milites comparandas, maxima tributa et e sola Iudaea 700 talenta postulans; quorum exactiorem Antipater utrique filio seorsim mandavit. et Herodes cum prior quantum iussus fuerat Cassio obtulisset, in amicitiam eius est receptus. Malichus vero a Cassio fuisse occisus, nisi Hyrcanus eius iram intercessere Antipatre centum talentis placasset, verum Cassio iam ex

Κασίου μεταστάντος τῆς Ἰουδαίας Ἀντίπατρος Μάλιχος ἐπε-
 βούλευεν, ὡς εἰ οὗτος φθαρείη, ἀσφαλείας ἐσομένης τῷ Ἰουδαίῳ
 περὶ τὴν ἀρχήν. ταῦτα δ' οὐκ ἔλαθε τὸν Ἀντίπατρον, ἀλλ'
 ἠσφαλλετο ἑαυτὸν· καὶ ὁ Μάλιχος ἤρνετο μεθ' ἑρῶν. Μάρκος
 D δ' ἐν τῇ Συρίᾳ στρατηγῶν μικροῦ ἀνείλεν ἂν τὸν Μάλιχον, εἰς
 μὴ Ἀντίπατρος παρακαλέσας αὐτὸν περιώσῃ. Κάσιος γε μὴν
 καὶ Μάρκος ἀφροίσαντες στρατιάν, τῷ Ἡρώδῃ τὴν ἐπιμελειαν
 ἐνεχείρισαν, στρατηγὸν αὐτὸν Κολῆς Συρίας ποιήσαντες, ἵπο-
 σχόμενοι καὶ βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀναδείξειν μετὰ τὸν πόλεμον
 ὅς τότε πρὸς Ἀντώνιον καὶ τὸν νέον Καίσαρα συγκεκρότητο. 10
 ὅτε καὶ Μάλιχος τὸν Ἰουδαίου οἰνοχόον χρήμασις ὑπέλθειν,
 φαρμάκῳ κτείνει Ἀντίπατρον· παρὰ γὰρ Ἰουδαίῳ εἰσιόντιο
 ἐκάτεροι. γνήσιον δὲ τὴν ἐπιβουλήν τῶν Ἀντιπάρου νείων,
 ὁ Μάλιχος ἔφαρνος ἦν. τῷ μὲν οὖν Ἡρώδῃ εὐθὺς ἐδόκει τὸν
 φόνον τοῦ πατρὸς ἐκδικεῖν, ὁ δὲ γε Φασάγγελος δόλιμ μᾶλλον 15
 ἤθελε τὸν Μάλιχον μετελθεῖν, ἵνα μὴ ἐμφυλίου πόλεμος γέ-
 νωνται αἰτίαι. πιστεύειν οὖν τῇ ἀρῆσει τοῦ Μάλιχου ὑπεκρί-
 νοντο. ἐνστάσης δὲ ἑορτῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἦκεν Ἡρώδης μετὰ
 στρατιᾶς εἰς τὴν πόλιν· Ἰουδαίους δὲ Μάλιχῳ πεισθεὶς ἐκώλυεν
 αὐτῷ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἰσοδόν, προφάσει τοῦ μὴ δεῖν ὄχλον 20
 ἀλλοδαπῶν ἀναμίγνυσθαι τῷ πλήθει ἁγνεύοντι. ὁ δὲ μὴ φρον-
 τίσας τῶν λόγων εἰσεῖσι νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν. Μάλιχος δ' ἔτι
 τῆς ὑποκρίσεως εἶχετο, δακρύων τὸν Ἀντίπατρον καὶ ὡς φίλον

P I 228
 W I 163

3 ἔλαθε A Iosephus, ἐλάτθανε P^W. 8 post. αὐτὸν A add τῆς,
 om Iosephus. 18 δὲ add A. 20 εἰσοδόν] εἰσεῖσιν A.

Iudaea digresso Malichus Antipatro insidias struit, quod eo sublato
 Hyrcani principatus in tuto collocandus esset. quod cum Antipatrum
 haud lateret, quamvis ille iuraret facinus, se contra illum manebat.
 Marcus etiam Syriae praetor parum abfuit quin Malichum tolleret, ni is
 quoque salutem eius precibus Antipatri condonasset. Cassius porro et
 Marcus, exercituum quos coegerant cura Herodi mandata, promiserunt
 se confecto bello, quod tum adversus Antonium et Caesarem iuniorum
 parabatur, eum Iudaeae regem creaturos. eodem tempore Malichus
 corrupto Hyrcani, apud quem uterque epulabatur, pincerna Antipatrum
 veneno sustulit; sed cum filii eius insidias cognovissent, infitiatum est
 facinus. cum autem Herodes necem patris statim ulcisci vellet, Pha-
 saelus dolo Malichum circumvenire potius duxit, ne intestini belli cau-
 sam praerobent. se igitur infitiationi Malichi fidem habere simulant.
 Herodem vero ad festum cum exercitu venientem Hyrcanus Malichi im-
 pulsam urbis ingressu prohibuit, per eam causam ne turba peregrina
 populo puritatem servanti permisceretur. at ille spreto illius verbis
 nocte urbem ingreditur. et Malichus simulationem adhuc urget, Anti-

ἀνακαλούμενος, κρέμα δὲ ἐποιεῖτο τοῦ σώματος φυλακῆν. ἔλθο-
 τος δὲ Κασσίου τὴν Λαοδίκειαν, ἄμφω πρὸς αὐτὸν ἀπήσαν. B
 καὶ Ἡρώδης μὲν ἐκεῖ τίσαι δίκας τὸν Μάλιχον ἐταμίενεν· ὁ δὲ
 ὑποπτεύσας τὸ πρῶγμα, τοῦ παιδὸς αὐτῷ ἡμιφρόντος ἐν Τύρῳ,
 δὲ μελέτησι τοῦτον ὑποκλέψαι, καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπαῖραι καὶ
 τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν. Ἡρώδης δὲ τὴν γνώμην τοῦ Μάλιχου
 ὑπονοήσας, προεισημίμας εἰς Τύρον λάθρα πείθει τοὺς χιλιάρ-
 χους πρὸς Μάλιχον ἐξελεῖν καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ἤδη γὰρ
 αὐτοῖς παρὰ Κασσίου προῦριστο συμπράττειν Ἡρώδῃ ἐπὶ δικαίᾳ
 10 πρᾶξι. οἱ δὲ πλησίον τῆς πόλεως αὐτῷ ὑπαντήσαντες κατακτε-
 τοῦσιν αὐτόν. Ὑρκανὸς δὲ ὄνδ φόβου ἄφρωνος ἦν. ἀνενεγκὼν C
 δὲ ἡρώδα ὅπως ἀγγήσεται Μάλιχος· καὶ ἀκούσας ὅτι Κασσίου
 προστάξαστος, ἐπήνεσε τὴν πρᾶξιν, ποτηρὸν ἐπιπὼν εἶναι καὶ τῆς
 πατρίδος ἐπίβουλον.

15 9. Κασσίου δὲ ἐκ Συρίας ἀπάραντος πρὸς Ἀντώνιον, ὁ
 Ἡρώδης ἐν διαφόροις ἠρώτευσεν, καὶ τῷ Ἀριστοβούλου δὲ σὺν
 Ἀντιγόνῳ ἄρτι τῶν ἄκρων ἐπιβάρτι τῆς Ἰουδαίων γῆς ὑπαντήσας;
 μάχῃ ἐνίκησε καὶ τῶν ὀρίων κυνότης ἐξέωσεν. ὅθεν ἀφικόμενον
 εἰς Ἱεροσόλυμα Ἰστέφανου ὁ τε δῆμος καὶ Ὑρκανός. μνηστεύεται
 20 δὲ καὶ τὴν Ὑρκανοῦ θυγατρίδην, Ἀλεξάνδρου δὲ θυγατέρα τοῦ
 Ἀριστοβούλου παιδός. εἶχε δὲ πρότερον ἑτέραν γυναῖκα δημότιν, D

9 δικαία πρᾶξι A, δικαίαν πρᾶξιν PW.

17 ἀρτι] ἀντιγόν

alter codex Wolfii.

Fontes. Cap. 9. Iosephi Ant. 14 11 § 7—13 § 9.

patrum deplorando et ut amicum inclamando, sed clam custodia corpus
 misit. Laodicea porro capta a Cassio uterque ad eum proficiscitur.
 et Herodes id operam dabat ut Malichus ibi poenas lueret: ille vero id
 agi suspicatus, filium, qui Tyri obses erat, suffurari et in Iudaeam
 proficisci regnumque occupare cogitabat. sed Herodes Malichi consilio
 sagaci, coniectura indagato, nuntio clam Tyrum misso tribunis militum
 persuadet ut ad illum egrediantur eumque occidant: nam a Cassio iam
 praescriptum habebant ut Herodi ad res iustas adinvento essent. ita
 Malicho ab eis prope urbem confosso Hyrcanus prae metu obmuit:
 deinde cum sibi reddito id Cassii iussu factum esse responderetur,
 probavit caedem, illum improbum fuisse hominem et patriae insidiatorem
 testatus.

9. Cassio ex Syria adversus Antonium profecto Herodes variis
 in locis rem bene gessit, et Antigonum Aristobuli filium fines Iudaeae
 iam ingressum praelio victor finibus regionis expulit. nunc Hierosolyma
 veniens et a populo et ab Hyrcano coronatur: cuius ex filia neptem,
 Alexandri Aristobuli filii natam, uxorem ducit, cum prius Doridem

Λαρίδα καλουμένην, ἔξ ἧς αὐτῶ καὶ Ἀντίπατρος γίνεταί τῶν ἄλλων πρεσβύτερος.

Ἀντωνίου δὲ καὶ Καίσαρος Κάσιον καὶ Βρούτου περὶ Φιλίππου νικηφότων, ὁ μὲν ἐπὶ Γαλλίας ἔχουσι, πρὸς δὲ τὴν Ἀσίαν Ἀντώνιος. γενομένη δ' ἐν Βιθυνίᾳ πανταχόθεν ἀπὸ τῶν πρεσβείαι. παρήσαν δὲ καὶ Ἰουδαῖοι κατηγοροῦντες Φασαήλου τε καὶ Ἡρώδου. ἔλθοντα δὲ τὸν Ἡρώδη ἐπὶ ἀπολογία διὰ τιμῆς ἦγεν Ἀντώνιος, καὶ οὐδὲ λόγου ἤξιοντο οἱ κατηγοροί, χρήμασι ταῦτα τοῦ Ἡρώδου πριαμένον παρ' Ἀντωνίου. ἔλθοντι δ' εἰς Ἐφεσον Ἀντωνίῳ ἔπεμψεν Ὑρκανὸς στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἤξιον τοὺς Ἰουδαίους οὓς ἠχμαλώτισα Κάσιος οὗ νόμου πολέμου, ἐλευθέρους ἀπολυθῆναι, καὶ τὴν χώραν ἀποδοθῆναι ἣν αὐτοὺς ἀφείλετο Κάσιος. δικαίαν οὖν εἶναι κερκαῶς τὴν ἀξίωσιν εἰς ἔργον ἐβήθηαι προσέταξε. μετὰ ταῦτα εἰς Συρίαν παραγενομένη τῷ Ἀντωνίῳ καὶ ὑπὸ τῶν τῆς Κλεοπάτρας ἐρώτων κερκρατημένην προσίασιν ἄνδρες ἑκατὸν Ἰουδαίων οἱ δυνατάτατοι, καὶ κατηγοροῦν Ἡρώδου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, παρόντος καὶ Ὑρκανοῦ. Ἀντώνιος δὲ πυθάνεται Ὑρκανοῦ, πότεροι τοῦ ἔθους προύσταται ἄμεινον· καὶ ὅς τοὺς περὶ Ἡρώδη εἶπεν, ὧν αὐτοῦ κηδεστής. ὁ γοῦν Ἀντώνιος οἰκίως πρὸς αὐτοὺς ἔχων διὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ξενίαν, καὶ ἄμφω τετράρχας ἀνόμισσε, καὶ τὰ Ἰουδαίων αὐτοῖς ἐπέτρεψε πράγματα· καὶ δέκα δῆλους τῶν κατηγορῶν, ἔκτεινεν ἄν αὐτούς, εἰ μὴ οἱ ἀδελφοὶ παρετήσαντο.

1 Josephus.
AW, ἀπὸ P.

17 ἀπὸν A, ἀπὸν PW.

19 ἀπὸν

plebeiam uxorem haberet, e qua filiam nata maximum Antipatrum susceperat.

Antonius et Caesar Bruto et Cassio ad Philippes victis alter in Galliam abijt, Antonius in Asiam. qui cum Bithyniam attingisset, undique legationes ad eum venerunt: aderant et Iudaei Phasaelum et Herodem accusaturi. Herodem vero sui defendendi causa eo profectam et munera offerentem Antonius honorifice excepit, ne dicendi quidem potestate data accusatoribus. inde Ephesum progresso Antonio Hyrcanus auream coronam misit, petens ut Iudaeos quos Cassius contra belli morem cepisset liberaret, et agros ab eodem adeptos restitueret. cuius postulatis, qui ea aequa iudicaret, Antonius satisfieri iussit. deinde in Syriam profectam et Cleopatras amore captum Iudaeorum centum viri potentissimi conveniunt, Herodem et Phasaelum accusantes, Hyrcano etiam praesente. qui rogante Antonio utri populo rectius praesentent, respondit Phasaelum et Herodem, ut cuius socer esset. proinde Antonius, ob paternam hospitium eis amicus, utrumque tetrarcham appellavit, Iudaeam administratione illis mandata. ac decem ex accusatoribus in vincula coniectos occidisset, nisi fratres pro eis deprecati essent.

αὐτοῖς δὲ χίλιοι περὶ Τύρον τῶ Ἀντωνίῳ ὑπήνεσαν. ὁ δὲ δού-
 ροις προκατειλημμένος, τῷ κατὰ τόπον ἀρχοντι κολάσαι τοὺς
 Ἰουδαίους ἐκέλευεν, ὡς κωτιρίζοντας. ὁ δὲ Ἡρώδης ἀπέκτειναι W I 164
 ταχὺ αὐτοῖς συνεβόλησεν, ἵνα μὴ μέγαλον πειρασθῶσι καιοῦ.
 8 ὡς δ' οὐκ ὑπῆρασαν, ἐδραμύβοντες οἱ Ῥωμαῖοι τινὰς μὲν ἀπέ-
 κτειναν, πολλοὺς δ' ἐτραυμάτισαν· καὶ οἱ λοιποὶ διαφυγόντες C
 ἤσυχάζον. τοῦ δὲ δήμου καταβουώντος Ἡρώδου, παροξυνθεὶς ὁ
 Ἀντωνίως τοὺς δεδεμένους ἀπέκτεινεν.

Ἀντίγονος δὲ Παρθῶν τῶ Πάρθων βασιλεῖ ἐπισχετῆται
 10 χίλια δάσειν τέλειαντα καὶ γυναῖκας πεντακοσίας, εἰ τὴν ἀρχὴν
 Ἰερικανὸν ἀφελῶνται καὶ παραδώσιν αὐτῷ, καὶ τοὺς περὶ Ἡρώδη
 ἀπέλοιεν. διὰ ταῦτα ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν κατ' ἔρχοντες Ἀντίγονος
 οἱ Πάρθοι ἰσχυρότερον· οἷς πολλὰκις οἱ περὶ Ἡρώδη συμμι-
 ξαντες ἐκράτουν. ὁ δὲ τῶν Πάρθων στρατηγὸς σὺν ἄλλοις
 15 ἱκετεύσων εἰς τὴν πόλιν ἦκεν, ὡς τάχα κατευνάσειν τὴν στάσιν,
 τὸ δ' ἀληθὲς ὡς Ἀντιγόνῳ συμπράξων. Φασαήλου δὲ ξενί- D
 σματος αὐτῶν, πείθει τὸν Φασαήλον παρὰ Βαρζαφαρμάνην ἐλθεῖν
 πρεσβεύοντα. καὶ ἄρχοντο Ἰερικανὸς καὶ Φασαήλος πρεσβεύοντες,
 Ἡρώδου μὴ συναινοῦντος· ὁ δὲ στρατηγὸς προῦπεμπε σφᾶς.
 20 καὶ ὁ Βαρζαφαρμάνης τὸ μὲν πρῶτον γνησίως αὐτοὺς ἐπέδεδεατο,
 ἕκαστα ἐπιβόλευε. καὶ οἱ περὶ Φασαήλον ἐν ὑποψίαις ἦσαν

1 τῶ Ἀντωνίῳ περὶ τύρον A.

PW. 10 εἰ] ἦν A.

12 Ἀντίγονον] ἀντίπατρον A.

PW male. 17 Βαρζαφαρμάνην] qui Βαρζαφάρης in pluri-

mis Iosephi codicibus.

A. Iosephus, σφᾶς PW.

4 πειρασθῶσι A, καιρασθῶσι

11 παραδώσουσιν A Iosephus.

14 στρατηγὸς A, βασιλεὺς

19 συναινοῦντες A.

20 αὐτοῦς

rursus mille viri circa Tyrum Antonio occurrerunt: is vero muneribus iam ante concitatus eius loci praefecto mandavit ut Iudaeos tanquam novis rebus studentes supplicio afficeret. Herodes vero eos monuit ut abire maturarent, ne grave malum experirentur. qui cum non auscultassent, Romani impetu in eos facto quosdam occiderunt, multos vulnerarunt; maxima vero pars evitavit periculo quievit. populo autem contra Herodem vociferante irritatus Antonius vinctos interfecit.

Enimvero Antigonus Pacoro Parthorum regi mille talenta et quingentas mulieres pollicitus si principatum Hyrcano adeptum sibi daret et Herodem cum suis tolleret, a Parthis in Iudaeam reductus est; quos Herodiani saepius vicerant. sed dux Parthorum cum paucis equitibus urbem ingressus per speciem componendae seditionis, revera ut Antigono opem ferret, Phasaelo hospiti suo persuadet ut ad Barzapharmanem legatus eat. Phasaelus et Hyrcanus legati eunt, duces eos comitante, sed Herode non probante. ac principio a Barzapharmane sincere accepti, post insidiis appetiti sunt, Phasaelo suspectos habente barbaros, cum se

κατὰ τῶν βαρβάρων, ἔγνων δὲ καὶ κόπιον λάθρα παρ' αὐτῶν
 φιλασσόμενοι. μεμήνυτο δ' αὐτοῖς ὅτι καὶ συνελήφθησαν ἄν,
 [11 εἰ μὴ ὑπερετίθεντο οἱ βάρβαροι μέχρις ἂν Ἑρώδης τοῖς ἐκεῖ Πάρ-
 θοις ληφθεῖη, μὴ τὰ περὶ αὐτῶν μαθῶν διαφύγει. Φασαήλας
 P I 230 μὲν οὖν τινες συναβούλευον εὐθὺς παρσιπτάσασθαι, Ὀφέλλιος δὲ δ
 καὶ πλοῖα πρὸς τὴν φυγὴν ὑπισχεῖτο· ἔγγυς γὰρ ἡ θάλασσα ἦν.
 ὁ δὲ Ἑρκωνδὸν ἀπολοικεῖν οὐκ ἐβούλετο. συλλαμβάνονται οὖν
 καὶ δεσμοῦνται. Ἑρώδης δὲ ταῦτα μαθὼν, οὗς εἶχεν ὀπίστας
 παραλαβὼν νυκτός, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν
 ἐγγυνημένην αὐτῷ παῖδα τῆς Ἑρκωνοῦ θυγατρὸς καὶ τὴν τῆς 10
 μνηστῆς ταύτης μητέρα τὴν τε Θεραπειαν πᾶσαν, τὴν ἐπὶ Ἰδο-
 μαίαν ἀπῆει, τοὺς πολεμίους λαθῶν. τοῦ ζεύγους δὲ περικρα-
 πέτος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ κινδυνευούσης ἀποδραεῖν,
 μικροῦ ἑαυτὸν διεχρήσατο. ἀνακτησάμενος οὖν τὴν μητέρα, καὶ
 B Θεραπειάς ὡς ὁ καιρὸς ἤπειγεν ἀξιώσας, ἐβράδζε συντονώτερον 15
 πρὸς Μασάδαν τὸ ἔρμα. ἐν τῷ μέσῳ δὲ καὶ πρὸς Πάρθους
 διαίκοντας μαχεσάμενος καὶ πρὸς Ἰουδαίους αὐδῆς ἐπισημένους
 αὐτῷ, ἐνίκησε καὶ ἐκράτησε. τοῦ μέντοι πλήθους τοῦ συνεπι-
 μένου αὐτῷ πολλοῦ ὄντος, τοῦ δὲ τῆς Μασάδας φρουρίου, πρὸς
 ἄνω ἠπείγοντο, οὐκ ἔξαρκούντος ἅπαντας ὑποδέξασθαι, τοὺς μὲν 20
 πλείους ἀπέλυσε, δοὺς σφίσι ἐφόδια, ὅσοι δὲ ἦσαν κοῦφοι καὶ
 τοὺς ἀναγκαιοτάτους ἔχων εἰς τὸ ἔρμα παραγίνεται. καὶ ἀφίς
 αὐτόθι τὰς τε γυναῖκας καὶ τὴν Θεραπειαν ἀρκοῦντα τὰ ἐπιτήδεια
 ἔχοντας, αὐτὸς ἐπὶ τὴν Πέτραν τῆς Ἀραβίας ἐξώρμησεν. εἶδεν

9 λαβὼν A.

noctu clam custodiri animadvertent, atque etiam indicatum esset fuisse
 comprehendendos nisi id barbari distulissent donec Herodes a Parthis
 qui Hierosolymis essent caperetur, ne cognito ipsorum statu elaboretur.
 ac Phasaelo quidam suaserunt ut statim aufugeret: Ophellius etiam,
 quod mare in propinquo esset, naves ad fugam pollicebatur: sed cum is
 Hyrcanum deserere nollet, ambo comprehensi vinciuntur. quo Herodes
 cognito, militibus suis et matre et sorore et deponsa sibi Hyrcani filia
 eiusque matre noctu assumptis, cum omni comitatu versus Idumaeam
 abit, deceptis hostibus. cum autem vehiculo in itinere everso mater
 eius de vita periclitaretur, parum absuit quin sibi ipse manus afferret.
 qua recreata et ut tempus forebat curata ad Masadam castellum strenue
 pergit: interim etiam Parthos persequens et Iudaeos insidiantes superat.
 iam quia tanta multitudo eum comitabatur quantam Masada castellum,
 quo properabat, omnem capere non posset, maiori parte dato viatico
 dimissa cum expeditis et maxime necessariis castellum ingreditur, ibique
 mulieribus et ministris cum sufficienti comenatu relictis ipse ad Arabiam

δὲ τὰ μὲν ἄλλα τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ Παρθοὶ δὴθησαλον· καὶ οὐκ
αὐτὰ τὰ βασιλεία, μένων δὲ ἀπείχοντο τῶν Ἑρκανοῦ χρημάτων,
δυσίαν εἰς δοθόμενα τάλαντα· καὶ τὴν χώραν δὲ ἐκάκουν· οἱ
Πάρθοι.

5 10. Ἀντίγονος μὲν οὖν οὕτω καταχθῆς εἰς τὴν Ἰουδαίαν
Ἑρκανὸν καὶ Φασάηλον δεσμώτας παραλαμβάνει· φοβούμενος
δὲ τὸν Ἑρκανὸν μὴ τὸ πλῆθος ἀναψῆ τὴν βασιλείαν ἀποκατα-
στήσῃ, ἀποτέμνει αὐτοῦ τὰ ὄντια, τοῦ νόμου τοὺς ἱερῶσαι μιλ-
10 μίλλοντα σφάττεισθαι, ἐπεὶ τὰς χεῖρας διέβλεμπε, πέτρα προσ-
ράξας τὴν κεφαλὴν ἑαυτὸν μὲν ἐξήγαγε τοῦ βίου, τὴν δ' ἐκ τοῦ
κτεῖναι αὐτὸν ἠδονὴν ἐστέρησε τὸν πολέμιον. πρὸ δὲ γε τοῦ
πάνυ ἐκλιπεῖν ἀκούσας ὡς διέδρα τοὺς πολέμιους Ἡρώδης ὁ
D
W I 165
ἀδελφός, ἐνθύμως ἀπέθανε, καταλεπὼν ἐνδικητὴν καὶ τῶν
15 ἐχθρῶν τιμωρόν. Ἡρώδης δὲ πρὸς Μάλχον τὸν Ἀράβων
ἐσπευδε βασιλεία, εὐεργετηθέντα πρόσθεν ἐπ' αὐτοῦ, ὡς παρ'
αὐτοῦ ληψόμενος χρήματα εἰς λύτρον τοῦ ἀδελφοῦ· οὐδὲν γὰρ
ἦν τὰ κατ' ἐκείνον μαθῶν· ἀγγελισαντος δὲ τοῦ Μάλχου αὐτῷ
20 διὰ τινῶν ἀναχωρεῖν, ὡς τῶν Παρθῶν παραγγελλάντων μὴ δεχε-
σθαι αὐτόν, ἀπεκρίνατο μηδὲν ἐνοχλήσειν ἕκειν, διαλεξόμενος
δὲ περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆει ἐπ' Ἀβυ-

2 μόνον A.

τελείως.

ἕκειν A.

11 μὲν add A Iosephus.

15 τὸν A Iosephus, τῶν PW.

21 ταῦτα εἰπὼν] ὡς codex Ducangii.

13 πάνυ] Iosephus

20 ἐνοχλήσειν

Fontes. Cap. 10. Iosephi Ant. 14 13 § 10—15 § 10.

Petram contendit. mane Parthi cum aliis Hierosolymitarum sedibus tum ipsa regia direpta, sola Hyrcani pecunia quae ad 80 talenta erat intacta, agros quoque vastarunt.

10. Antigonus autem hoc modo in Iudaeam reductus Hyrcanum et Phasaelum captivos accipit; et quia timebat ne populus regnum Hyrcano restitueret, aures ei praecidit, cum lex sacrorum antistites integros esse iubeat. Phasaelus autem cum intellexisset se iugulatum iri, quia manus in vinculis erant, capite saxo illo necem sibi conscivit, praerepta hosti occidendi voluptate. sed cum paulo ante quam exspiraret Herodem fratrem e manibus hostium evasisse audivisset, hilariter est mortuus, ultore et vindictae relicto. Herodes autem ad Malchum Arabiae regem properabat suo beneficio devinctum, ut ab eo pecuniam ad redimendum fratrem acciperet, quem mortuum esse adhuc ignorabat. sed cum Malchus ei denuntiasset ne veniret, sibi enim interdictum esse a Parthis ne illum reciperet, respondit se non adesse ut ei molestiam pareret, sed ut de rebus maxime necessariis colloqueretur. his dictis

Π I 231 πτον, καὶ ἀπὸ τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἦκουσε. Μάλχῳ δὲ
 μεταμίλησε, καὶ ἔστειλε τοὺς ἀναστρέφοντας τὸν Ἡρώδη· ὃ δὲ
 πορρωτάτω ἦν. καὶ εἰς Αἴγυπτον καταχθεὶς κἀκεῖθεν εἰς Ῥώμην
 ἀρκεύμενος Ἀντιγόνῳ φράζει τὰ αὐτῷ καὶ τῷ Φασαήλῳ συμβεβη-
 κότεα, καὶ ὡς Ἀντίγονος ὑπὸ Πάρθων εἰς τὴν βασιλείαν εἰσῆχθη, 5
 χρημάτων ὑποσχέσει καὶ γυναικῶν, καὶ τὰλλα ὅσα ἔθελας τε καὶ
 ἔπαθεν. Ἀντώνιον δὲ οὐκ εἰσέρχεται τῆς Ἡρώδου μεταβολῆς,
 καὶ Κῆσαρ δὲ διὰ τε ἄλλα, καὶ χαριζόμενος Ἀντιγόνῳ τοῦ Ἡρώ-
 δου ὑπεραλγούσσι, πρὸς συνεργίαν ἐτοιμότερος ἦν. παρασησά-
 B μαιον σὺν τῇ βουλῇ τὸν Ἡρώδη, τὰς τε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ 10
 διεξήσαν ἐπιγασίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς Ῥωμαίους ἔλθον
 εἴποιαν· κατηγόρου δὲ Ἀντιγόνου, καὶ πόλεμον ἀνέμεινον καὶ
 ἄλλοθεν μὲν, καὶ ὅτι παρὰ Πάρθων ἔλαβε τὴν ἀρχήν, τοὺς
 Ῥωμαίους ὑπεριδίων. προσεπῆγε δὲ ὁ Ἀντώνιος ὅτι καὶ πρὸς
 τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον Ἡρώδη βασιλεύειν συμφέρει. καὶ 15
 δόξαν πᾶσι τοῦτο φησίζονται.

Καὶ ὁ μὲν οὕτω τὴν βασιλείαν εἰλήφει, Ἀντίγονος δὲ τὴν
 Μασάδων δόλου ἐπολιόρκει. οἱ δὲ ἐκτὸς αὐτῆς ἐπιάνειον ὕδατος,
 C ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδου τὸν Ἰωσήφ ἀποδρᾶναι βουλευσέσθαι 20
 σὺν διακόντοις πρὸς Ἀραβίας· ἀλλ' ἐπισχεθῆ, νυκτὸς γενομένου 25
 ἕκαστῷ. Βενθίδιος δὲ ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ Συρίας

1 τὸν ἀδελφὸν A. 8 δὲ add A. 9 παρασησάμενοι A,
 παρασησάμενος PW. 18 καὶ αὐτὰ ἐπολιόρκει δόλου A.
 19 βούλευσθαι σὺν διακόντοις A. 20 γενομένου νυκτὸς A.
 21 Οὐενθίδιος Iosephus.

in Aegyptum abiit: atque in eo itinere quomodo cum fratre actum esset
 cognovit. cum autem Malchus mutata sententia misisset qui Herodem
 lece convertere iherent, ille iam longissime aberat. et ex Aegypto
 Romanam profectus aues et Phasaeli casus Antonie exposuit, et ut Anti-
 gonus a Parthis in regnum collocatus sit pecuniarum et mulierum
 partem, caeteraque quae ipse tam fecisset tam perperata esset. motus
 est ob eam fortunae commutationem Herodis misericordia Antonias.
 Casus quoque tam ob alia tam in Antonii gratiam casum Herodis per-
 quam dolenter forensis aliorum factus ad suffragandum. igitur Herode
 in senatum adducto paterna beneficia et ipsis erga Romanos benevo-
 lentiam commemorant, Antigonus vere ut hostem accensant eum ob alia
 tam quod despectis Romanis regnum a Parthis accepisset, Antonie illud
 etiam adficientia, e. re publica esse ob Parthicum bellum Herodem rerum
 petiri.

Hac contentia ab omnibus approbata regnum Herodi decernitur,
 Antigone interea Masadum continenter obsidente. obses aqua iam
 deficiente, et Iosephus Herodis frater cum decem ad Arabes aufugere
 decreverat, sed nocturna pluvia consilium id discessit. Ventidius patre

Πάρθους ἀνείργειν, εἰς Τουδαίαν παρῆβαιον, ὡς συμμαχήσαντες
 δῆθεν τοῖς πολιορκουμένοις, τὸ δ' ἔλεον ὡς παρὰ Ἀντιγόνου
 χρηματιζόμενος. ὁ μὲν οὖν πληρώσας τὸ βοήθημα ἀνεχώρησας,
 Σίλωνα δὲ μετὰ μέρος τῆς στρατιᾶς καταλλέουσιν, ἵνα μὴ γένη-
 5 ται τὸ λῆμμα κατάφωρον. Ἡρώδης δὲ ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς
 Πτολεμαῖδα καταπαπλευκῶς ἤλθωντες ἐπ' Ἀντιγόνου, δόταρην
 ἀθροίσας. ἔλθων δ' ἐν τῷ μίση τὴν Ἰστικην, ἵνα μηδὲν εἴη
 τοῖς ἐχθροῖς ἔρημα, ἔσπευδεν εἰς Μασάδαν, τῶς οὐκίους ἑνός-
 10 μιντος· καὶ τούτους ἀναλαβὼν, πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα παραγίγεται·
 ἔσπευθ' ἰδὲ αὐτῷ καὶ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικόν. καὶ ἐντὸς
 ἰσρατιπεδίσσατο· οἱ δ' ἐντὸς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχόμενοι ἀνείρ-
 γαν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πύργων. καὶ ὁ Σίλων δὲ τῶν οὐκίων στρα-
 15 τικῶν τινας καταβοᾶν τοῦ Ἡρώδου ἐποίησε διὰ σπάνου τῶν
 ἀναγκάλων, ἐκίει τε τὸ στρατόπεδον ὡς ἀναχωρήσασα. ταῦτα
 18 δ' ἐποίησε τὸν Ἀντιγόνου διὰ τὴν δωροδοκίαν αἰδούμενος. Ἡρώ-
 δης δὲ ἤξιον μένειν αὐτὸν, καὶ ἔξορμήσας πλῆθος ἐπιτηδείων
 ἐκόμισεν, ὥστε μηκέτι ἑποικίωσιν Σίλωνι τῆς ἀναχωρήσεως πρό-
 φασαι. καὶ οἱ μὲν ἐν ἀσθενείᾳ ἦσαν, Ἡρώδης δὲ παραγενόμενος P I 232
 εἰς Σαμάρειαν ἐκεῖ τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οὐκίους κατέ-
 20 θητο, αὐτὸς δὲ ἐπὶ Γαλιλαίαν ἔρχετο. καὶ προσάγεται πᾶσαν
 αὐτὴν, πλὴν τῶν ἐν τοῖς σπηλαίοις κατοικοῦντων. ἦν δὲ τὰ
 σπήλαια ἐν ὄρεσι πάντη ἔξερραγῶσι καὶ πέτραις ἀξείαις ἐμπερι-
 χόμενα. καὶ τούτων δὲ δυσχερῶς μὲν, ἀλλ' ὁμως ἐκράτησε.

2 ἀντιγόνου A, ἀντιγόνου PW. 7 ἰστικην A, ἰστικην Iosephus.
 8 μασάδα A. 9 παραγίγεται] ἐπορεύετο A. 11 ἰσρατι-
 πεδίσσατο A cum Iosepho, ἰσρατιπεδίσσατο PW. 16 ἐπιτη-
 δειον A. 21 ἐν οἴῳ A. 22 ἐξερραγῶσι A.

prætor a Romanis missus ad Parthos Syria pellendes in Iudæam abiit
 per speciem obsecrans auxiliandi, se vero ut ab Antigono pecuniam em-
 pareret; ac voti compes factus recessit, Sillone cum parte copiarum relicto
 ne largitio deprehenderetur. Herodes vero ex Italia Ptolemaidem trans-
 vecta collecto exercitu contra Antigonom faciens, obiter Ioppæ capta
 ne qua hostibus munitione relinqueretur, Masadam ad suos tutandos præ-
 parabat; hæcque receptis, adfunctis etiam Silloni cohortibus, extra He-
 rosolyma castra metatur. is autem qui in urbe erant ex propugnaculis
 hostes arcantibus, etiam Sillone quosdam e suis subornavit ut ob commentus
 penuriam contra Herodem vociferarentur, castraque movit tanquam
 recessurus. id eo faciebat quod Antigonom ob largitionem revarebatur.
 Herodes vero ab illo petiit ut maneret, et commentus copias attulit,
 ne qua Silloni causa discensus relinqueretur. cum exercitui abunde pro-
 spectum esset, metæ caeterisque necessariis Samaritæ collocatis Gal-
 liae omnem sibi adiungit, is exceptis qui speluncas incolunt undique
 acutis et præruptis petris obseptas. tandem is quoque licet difficulter

κακώστῃσας δὲ τὰ ἀπέθῃν ὁ βασιλεὺς εἰς Σαμάρειαν ἐβίβησεν, ὡς μάχη κριθῆσόμενος πρὸς Ἀντίγονον. ἐν τούτοις δὲ Πακέρου κερύοντος ἐν πόλεμῳ, καὶ τῶν Πάρθων τραπέζων ὑπὸ Ῥωμαίων, κίμκει τῷ Ἡρώδῃ βήθῃν Μαχαираῶν σὺν στρατιᾷ ὁ Βενθίδιος.

W I 166 καὶ τούτῳ μὲν ὁ Ἡρώδης τὸν ἀδελφόν Ἰωσήφ καταλλοίπει, 6
 B ἐπιτάλαμνος μὴ ἀποκινδυνεύειν μηδὲ τῷ Μαχαираῷ διαφείσθαι, αὐτὸς δὲ πρὸς Ἀντιώνιον ἔσπευθε πολιορκουῖν Σαμώσατα, πόλιν τῶν παρεσφρατιδίων. ὡς δὲ ἤγγιζεν ὁ Ἡρώδης, κίμκει τὸ στρατεύμα ὑπαντησόμενον αὐτῷ ὁ Ἀντιώνιος, καὶ παρόντα ἠσπάζετο, καὶ Σοσιφῶ συμμαχεῖν αὐτῷ ἐπέτελλετο· καὶ ὃς τὸ κεκλευσμένον ἐπλήρου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἡρώδου ἐπὶ Ἰεριχοῦντα σπεύδων περιπίπτει τοῖς Ἀντιγόου, καὶ ἐν δυσχωραῖς ἀποληφθεὶς θνήσκει γενναίως μαχόμενος, καὶ ἅπαν ἀπέβαλε τὸ στρατεύμα. Ἀντίγονος δὲ τὴν αὐτοῦ τιμὴν κεφαλῆν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Φαρώρῃ ἀποδίδωσι ταλάντων πενήτηντα. 15

11. Ἀποστάντες δὲ οἱ Γαλιλαῖοι τοὺς τὰ Ἡρώδου φρονοῦντας ἐν τῇ λίμνῃ καταπόντισαν, καὶ τῆς Τουδαίας ἐκαστε-
 12. 1 ριάθη πολλά. ἤγγιζεν δὲ ταῦτα Ἡρώδῃ καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ τιμωρὴ ἐν Λάφῳ τῆς Ἀντιοχείας. ἐπιγόμενῳ σὺν, ὡς κατὰ Γαλιλαίαν ἐγένετο, συνήτησαν αὐτῷ οἱ πολέμιοι. καὶ ἤτη- 20
 θέντες κατεκλείσθησαν εἰς τι χωρίον, ὃ δὲ ἔσπευθεν εἰς Ἰεριχοῦντα τιμωρησασθαι θέλων αὐτοὺς διὰ τὸν ἀδελφόν. Ἀντίγονος

2 κακώρον κερύοντος A Iosephus, κερύοντος Πακέρου PW.
 10 σοσιφῶ A. 13 τὸ ἅπαν ἀπέβαλε στρατεύμα A.

PONTES. Cap. 11. Iosephi Ant. 14. 15 § 10—16 § 4.

positus, rebus ibi ordinatis Samariam rediit ut acie cum Antigono decerneret. interea Pacoro in praelio caeso Parthisque a Romanis profugatis Ventidius Herodi Machaeram cum legionibus auxilio mittit. apud quem Herodes fratre Iosepho relicto, mandat ne Martis aleam experiaturs neve cum Machaera contendant: ipse ad Antoniam abit, Samosata urbem ad Euphratem sitam oppugnans. cui cum appropinquasset, Antonius exercitum ei obvium mittit; praesentemque amplexus, Sosium ei opitulatum iri iubet. Iosephus vero frater Herodis cum Hierichuntem properat, ab Antigoni militibus in angustiis excoptus fortiter pugnans occumbit, omni amisso exercitu: cuius caput amputatum Antigonus fratri illius quinquaginta talentis vendidit.

11. Galilaei quoque per defectionem Herodianae in lacu demerserunt, multaque in Indaea novata sunt. quibus rebus una cum caede fratris in Daphne Antiochiae nuntiatis Herodes proprio in Galilaeam profectus: hostibus profugatis et in castellum quoddam compulsis, Hierichuntem contendit ad necem fratris alciscendam. Antigonus vero,

δὲ ἐπὶ τὴν Σαμάρειαν πέμπει στρατηγὸν Πάππον ὄνομα σὸν δυνάμει, παρέχων τοῖς ἐναντίοις δόξαν πολεμοῦντος ἐκ περιουσίας, καὶ Ἡρώδης ἤλθεν ἐπὶ τὸν Πάππον, καὶ συμβαλὼν τοῖς πολεμοῖσι κρατεῖ, καὶ αἶπετο φεύγουσιν εἰς τὴν κάμην, κτείνων οὓς ἔῃ καταλάβοι. πεπληρωμένων δὲ τῶν οἰκιῶν ὀπλιτῶν, καὶ πολλῶν ἐπὶ τὰς στέγας ἀναφευγόντων, τοὺς δρόφους τῶν οἴκων καθαιρῶν ἐκράτει τούτων. καθαιρουμένων δὲ τῶν δρόφων ἔμ-
 10 πλεα ὤρῳντο τὰ κάτω στρατιωτῶν, οὓς λίθοις ἄνωθεν βάλλοντες ἔκτεινον. τοῦτο τὰ τῶν πολεμίων φρονήματα ἔθραυσε· καὶ ἦκεν
 15 αἶν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἡρώδης μετὰ τῆς στρατιῆς αὐτίκα καὶ τὸ πᾶν ἔχειργύσατο, εἰ μὴ χειμῶν ἐπίσχε βαθύς. τότε ὑψίας οὐσῆς ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης εἰς τι δωμάτιον εἰσελθὼν περὶ λουτρὸν ἦν, καὶ ἀποδυσάμενος ἰλουέτο, ἐνδὸς αὐτῷ ὑπηρετούμενον παιδός. κατὰ δὲ γε τὸ ἐνδότερον οἶκημα τῶν πολεμίων τινὲς συμπερι-
 20 γότες ὀπλισμένοι ἐκεῖ διὰ φόβον ἐκρύπτοντο. καὶ μεταξὺ λου- μένου τοῦ βασιλέως εἰς τις ἐπιξέρεται ξίφος ἔχων γυμνόν, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλος καὶ αὐδῆς ἕτερος ὁμοίως ὀπλισμένοι, οὐδένα P I 233
 25 πλήξαντες ὑπὸ δέους, ἀγαπῶντες δὲ εἰ αὐτοὶ σωθεῖεν. τοιοῦτον ἔφρυγε κίνδυνον ὁ Ἡρώδης. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τὴν τοῦ Πάππου
 30 τεμνῶν κεφαλὴν ἤδη ἀνηρημένου ἐπεμφε Φερῶρα τῷ ἀδελφῷ ἀντὶ τῆς τοῦ Ἰωσήφ κεφαλῆς· οὗτος γὰρ ἦν ὁ Πάππος αὐτόχειρ ἐκείνου γενόμενος.

Λίξαρτος δὲ τοῦ χειμῶνος ἀφίκετο πρὸς Ἱεροσόλυμα καὶ στρατοπεδεύεται τῆς πόλεως ἕγγιστα· καὶ καταλιπὼν ἐκεῖ τοὺς τὰ

8 ὄρῳντο A, ὄρῳντο PW.
 21 τῆς κεφαλῆς Ἰωσήφ A.

βάλλοντες A, βαλόντες PW.

Pappo dūce cum copiis ad Samariam misso, opinionem hostibus eam afferre voluit quasi in opum affluentia bellum gereret. sed Herodes illos acie victos in vicum persecutus omnes occidit quos adipisci potuit: cumque aedes armatis complerentur et multi in superiora confugerent, tectis aedium destructis milites qui infra erant lapidibus obruit. ea re hostium animos ita fregit ut statim cum exercitu Hierosolyma intrare potuisset, nisi hiemis asperitate esset impeditus. tunc, quia iam serum erat, in domuncula quadam lavit, uno tantum puero ministrante; in cuius interiorem partem aliquot ex hostibus armati prae metu sese abdiderant. dum igitur rex lavat, unus stricto gladio progreditur, deinde alter, post alius, eodem modo armati: neque tamen quemquam percusserunt, ut in metu salutem quaesivisse contenti. huiusmodi periculo evitato postridie Pappi iam interfecti caput amputatum Pherorae fratri pro Ioseph capite misit, Pappi manibus interfecti.

Hieme finita, castris proxima Hierosolyma collocatis et cura parandae obsidionis certis hominibus mandata, Samariam abit, ut cum
 Zonaras Annales. 27

πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐτοιμάσοντας, αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ᾤκητο,
 B τῇ Ἀλεξάνδρου θυγατρὶ συννευασθησόμενος, ἤδη κατεγγηθηλοσὴ
 αὐτῷ, ὡς ἰστόρηται. μετὰ δὲ τοὺς γάμους ἀφίκετο ἐκ Σαμα-
 ρείας· ἦκε δὲ σὺν στρατιᾷ καὶ ὁ Σόσιος. καὶ πρὸς τὸ τεῖχος
 τῶν Ἱεροσολύμων ἤφροῖζοντο, καὶ χῶματα ἐγείραντες καὶ πολιορ- ὁ
 κητικὰς μηχανὰς προσάγοντες τὸ τεῖχος κατέσειον. καὶ οἱ ἐντὸς
 δὲ ἀπονοίξαι μᾶλλον ἢ προνοίξαι ἀντικαθίσταντο στρατηγούμενοι.
 ἀναβαίνουσι δὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος πρῶτον μὲν λογάδες εἴκοσι, εἶτα
 ἑκατοντάρχαι Σοσίου. ἤρθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον τεῖχος ἡμέραις
 τεσσαράκοντα, τὸ δὲ δεύτερον πεντεκαίδεκα. ἄλδτος δὲ τοῦ 10
 ἔξωθεν ἱεροῦ καὶ τῆς κάτω πόλεως, εἰς τὸ ἐντὸς ἱερὸν καὶ τὴν
 C ἄνω πόλιν Ἰουδαῖοι συνέφρυγον. εἰλὼ δὲ καὶ ταῦτα, καὶ ἦν
 ἅπαντα φόντων μεστὰ. ὁ δ' Ἀντίγονος, μήτε τῆς τότε τύχης
 μήτε τῆς πάλαι μεμνημένος, κάτεισιν ἐκ τῆς βάρειως καὶ προσπί-
 W I 167 πτει τοῖς Σοσίου ποσί. κάκεινος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς 15
 τὴν μεταβολήν, καὶ ἐπεκρότησε καὶ Ἀντιγόνην ἐκάλεσε καὶ θῆσας
 ἐφύλαττεν. ὠρηκώτων δὲ τῶν συμμάχων ἐπὶ θείαν τοῦ ἱεροῦ
 καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων, ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης τοὺς μὲν
 παρικαλιῶν τοῖς δὲ ἀπειλιῶν ἐτίους δὲ καὶ τοῖς ὄπλοις ἀπέστειλεν,
 ἐκώλονε τε καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἀρπαγὰς, αὐτὸς τοὺς μισθοὺς 20
 διανεμῖν ἐκάστοις οἴκοθεν ὑπισχνούμενος. καὶ οὕτω τὸ λοιπὸν
 D περιώσας τῆς πόλεως, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσεν. αὐτῷ δὲ
 Σοσίῳ βασιλικώτατα ἐδώρησατο. ὃς ἀνέκλυξεν ἔξ Ἱεροσολύμων

5 ἐγείροντες A.

8 δὲ add A.

9 δὲ] γὰρ A Iosephus.

ἡμέραις Iosephus, ἡμέρας PW.

15 τοῖς] τοῖς τοῦ A.

19 τοῖς prius] τοῖς A: Iosephus τοῖς.

23 βασιλικωτάτως A.

Alexandri filia sponsa sua concumberet. nuptiis absolutis et ipse et
 Sosius cum exercitu ad Hierosolymorum moenia profecti, aggeribus
 excitatis adductisque machinis murum quatiant, iis qui intus erant ex
 desperatione magis quam consilio resistentibus. ac primum viginti lecti
 milites, deinde Sossii centuriones moenia conscendere. prior murus
 diebus quadraginta, posterior quindecim est expugnatus. capto etiam
 exteriori templo et urbe inferiore, in templum interius et superiorem
 urbem Iudaei confugerunt. iis quoque expugnatis, caedibus referta
 fuerunt omnia. Antigonus vero, neque praesentis neque pristinae for-
 tunae memor, turri relicta Sossio supplex accidit. quem ille, tantae
 mutationis nihil misertus, increpat et Antigonom appellat et vincetum in
 custodiam tradit. Herodes socios ad templum et sacrarii adytum spe-
 ctandum properantes partim rogando partim minitendo partim armis
 sustinuit, et direptionem urbis prohibuit, se de suo stipendia solviturum
 omnibus pollicitus. reliquiis urbis ita conservatis promissa praestitit,
 ipsum Sossium plus quam regia liberalitate prosecutus. qui cum Hiero-

τῷ Ἀντωνίῳ δεισμάτων ἄγων Ἀντίγονον. δεύσας δ' Ἡρώδης μὴ κομισθεὶς εἰς Ῥώμην Ἀντίγονος δικαιολογήσεται πρὸς τὴν σύγκλητον, ἑαυτὸν μὲν ἐκ βασιλείων ἀποδεικνύων, Ἡρώδην δὲ ἰδιώτην, καὶ ὡς, κἄν αὐτὸς εἰς Ῥωμαίους ἐξήμαρτε, προσῆκεν ἢ 5 βασιλεία τοῖς αὐτοῦ παισὶ, πείθει χρήμασι πολλοῖς τὸν Ἀντώνιον ἀνελεῖν τὸν Ἀντίγονον. καὶ ὁ μὲν ἀνήρητο, ἡ δὲ ἀρχὴ ἐκ τοῦ τῶν Ἀσαμωναίων γένους ἀφήρητο, ἐπ' ἔτεσι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι διαρκέσασα, μετέβη δὲ εἰς Ἡρώδην τὸν Ἀντιπάτρου, ἰδιωτικοῦ τυγχάνοντα γένους καὶ οἰκίας δημότιδος.

10 12. Οὕτω δὲ τῆς ἄλλης Ἰουδαίας Ἡρώδης ἀναθήμενος P 1 234

τὴν ἀρχήν, τοὺς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονούντας προσήγετο, τοὺς δ' ἐναντιουμένους ἐκόλαζεν. τίμα δὲ μάλιστα Πολλίωνα τὸν Φαρισαῖον καὶ Σαμαίαν τὸν τούτου μαθητὴν· τῆς γὰρ πολιτορκίας συνισταμένης συνεβούλευον οὗτοι δεξασθαι τὸν Ἡρώδη. ὁ δὲ 15 Σαμαίαις οὗτος, ὡς ἤδη ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ προκίπιν Ὑρκανῷ τε καὶ τοῖς δικαίουσιν ὡς περισωθεὶς Ἡρώδης ἄπαντας αὐτοὺς μετελεύσεται. ἀπέκτεινε δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίγονον τισσαράκοντα τοὺς πρῶτους καὶ τὰς αὐτῶν οὐσίας ἀφείλετο, πέρας τε κακῶν ἦν οὐδέν.

20 Ὑρκανὸς μέντοι παρὰ Πάρθους ἀλχημάλωτος ὢν ἐπικυκοῦς ἔτυχε τοῦ Πάρθων βασιλέως Φραάτου, καὶ λυθεὶς τῶν δεσμῶν

2 δικαιολογήσεται A. 7 ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἔξ Iosephus.
12 κόλλωνα A. 15 ἔμπροσθεν] p. 406 v. 9, ubi Σαμαίος.
18 τισσαράκοντα πάντες Iosephus. ἀφείλατο A.

Fontes. Cap. 12. Iosephi Ant. 15 1 et 2.

solyimis recedens Antigonum ad Antonium in vinculis duceret, veritus Herodes ne ille Romam perductus apud patres conscriptos pro sua defensione afferret, se regibus esse oriandum, Herodem vero hominem privatam, atque, ut ipse in Romanos deliquerit, regnum tamen ad suos filios pertinere, magna pecunia data ab Antonio impetrat ut Antigonum occidat. eo sublato principatus Asamonaeorum familiae ademptus, quam per annos 120 tenuerat, ad Herodem transiit Antipatri filium, ex genere privato et plebeia domo ortum.

12. Sic Herodes totius Iudaeae imperio potitus, sui studiosos fovit, adversarios suppliciiis affectit. Pollioni Pharisaeo et Samaeae illius discipulo honorem in primis habuit: qui, cum urbs obsideretur, dedicationis faciendae auctores fuerant. Samaeas porro, ut supra narratum est, Hyrcano et iudicibus praedixerat, Herodem conservatum ipsos omnes ulturum esse. occidit autem ex Antigoni factione quadraginta principes, bonis etiam ereptis: nec malorum ullus finis fuit.

Enimvero Phraates Parthorum rex Hyrcanum captivum benigne habuit, et vinculis solutum Babylone degere permisit, ubi a gente

ἐν Βαβυλῶνι διαίγειν παρεχωρήθη, ἔνθα καὶ πλῆθος ἦν Ἰουδαίων, οἳ τὸν Ἕρκανὸν ὡς ἀρχιερεῖα καὶ βασιλεῖα ἐτίμων. μαθὼν δὲ τὸν Ἡρώδην παρειληφέναι τὴν βασιλείαν, διανοεῖτο μεταχωρῆσαι πρὸς αὐτόν, διὰ τε τὸ κῆδος καὶ μνησθήσεσθαι οἰηθεὶς αὐτὸν ἔτι κρινόμενον ἐπὶ φόνοις τοῦ κενθύνου ἱερόσατο. οἱ δ' 5 ἐν Βαβυλῶνι Ἰουδαῖοι μένειν ἤξιον αὐτόν, ὡς ἀρχιερεῖα καὶ βασιλεῖα τιμώμενον παρ' αὐτῶν, καὶ ἔτι καὶ ἀπειθῶν τυχεῖν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀδυνατεῖ, λελωβημένος τὸ σῶμα ὑπ' Ἀντιγόνου. οἱ μὲν οὖν ἐκούκλον, ὁ δ' οὐκ ἐλείθετο, αὐτὸς τε ποθῶν ἐπανελεῖν καὶ παρὰ Ἡρώδου παρακαλούμενος. Ἡρώδης δὲ καὶ πρὸς 10 Φραάτην πρεσβείαν ἐποίησατο καὶ δῶρα ἐπέμψεν, ἀξίων μὴ κωλύσαι τὰς εἰς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ χάριτας. ἦν δὲ οὐκ ὑπερ Ἕρκανῶ ἢ σπουδή, ἀλλ' ὅτι μὴ κατ' ἀξίαν ἤρχεν, ἰδεδοίκει τὰς ἐξ ἐθλόγων μεταβολάς, καὶ ἔσπευδεν ἢ ἐκποδῶν θέσθαι τὸν Ἕρκανόν, ἢ τίως ἐν χερσὶν ἔχειν. ἐνδεδωκότες δὲ τοῦ Πάρθου 15 τὴν ἀναχώρησιν, ἀπειθῶν Ἕρκανὸς διὰ πάσης ἤγετο τιμῆς πρὸς Ἡρώδου, πατὴρ τε καλούμενος καὶ παρὰ τὰς ἐστιάσεις προκατακλινόμενος καὶ παντοίως ἐξαπατώμενος ἵνα μὴ ἐπιβουλεύμενος αἰσθηται.

Εὐλαβούμενος δὲ ὁ Ἡρώδης τῶν ἐπισήμων τινὰ ἀποδείξει 20 ἀρχιερεῖα, ἐκ Βαβυλῶνος μεταπερνώμενος ἱερεῖα τῶν ἀσημοτέρων, Ἀναήλ ὄνομα, τοῦτις τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμεν. Ἀλεξάνδρα δὲ ἢ πενθερὰ Ἡρώδου, παῖδα ἔχουσα ἐξ Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀρι-

14 ἐκ ποθῶν PW.
23 ἐξ add A.

22 ἀνάηλον et ἀνάηλον Iosephi codices.

Judaica et pontificio et regio honore colebatur. sed cum Herodem regnum suscepisse audivisset, discedere statuit: illum cum ob affinitatem tum quod caedis reum periculo exemisset sui rationem habiturum esse ratus. quod etsi Babylonii Iudaei dissuadebant, tumque a se pro rege et pontifice coleretur, tumque Hierosolyma reversus ob mutilatum ab Antigono corpus sacerdotio fungi non posset, tamen suum desiderium et Herodis preces illorum monitis praetulit. nam Herodes etiam a Phraate per legatos missis muneribus petierat ne obstaret quo minus viro de se bene merito gratiam referret. neque vero Hyrcani commodum spectabat: sed quia regnum alienum tenebat, mutationes hand ab re veritus, id dabat operam, ut aut Hyrcanum e medio tolleret, aut in sua potestate haberet. reditu a Parthis impetrato Hyrcanus perquam honorifice ab Herode habebatur, cum et pater appellaretur, et prior accumberet in convivio, et omni genere calliditatis deciperetur ne insidias parari sibi animadverteret.

Herodes porro aliquem ex Illustrioribus pontificem designare veritus, Anaeli cuidam obscuro sacerdoti, quem Babylone arceaserat, pontificatum tradit. Alexandra vero socrus Herodis filiam suam Aristo-

στοβοῦλον ἄρα κάλλιστον, καλούμενον Ἀριστόβουλον, χαλεπῶς ἔφερε τὴν παύρασιν τοῦ υἱοῦ· καὶ γράφει τῇ Κλεοπάτρᾳ αἰτήσασθαι τῷ παιδί παρ' Ἀντωνίου τὴν ἀρχιερωσύνην. Ἀντωνίου δὲ νουθέτερον διατεθέντος περὶ τὴν αἴτησιν, εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν

5 Ἄλλιος καὶ Ἰδῶν τὸν Ἀριστόβουλον ἠγάσθη, οὐχ ἦτιον δὲ τὴν W I 168
P I 235
Μαριάμην τὴν συνοικοῦσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ πείθει τὴν Ἀλεξάνδραν ἀμφοτέρων τῶν παιδῶν εἰκόνας τῷ Ἀντωνίῳ στείλαι· θρασυμένον γὰρ εἶπε μὴ τινος ἀνευκτήσειν ὧν ἀξιοῖ. ἡ μὲν οὖν πέμπει τὰς εἰκόνας τῷ Ἀντωνίῳ, ὃ δὲ τὴν μὲν κόρην ἤδέσθη

10 μεταπέμψασθαι γεγαμημένην Ἡρώδην, καὶ ἅμα τὰς εἰς Κλεοπάτραν διαβολὰς ἐπέξέλιπεν. ἐπέστειλε δὲ τῷ Ἡρώδῃ πέμπειν τὸν παῖδα, προσθήμενος, εἰ μὴ θεοκίη βαρῆ. Ἡρώδης δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ κρίνας ὠραιότατον ὄντα τὸν Ἀριστόβουλον καὶ γένει B
προὔχοντα πρὸς Ἀντωνίον ἤκειν, ἰσχύοντα ὡς οὐδεὶς Ῥωμαίων,

15 ἔτοιμον δὲ πρὸς ἔρωτας καὶ πρὸς ἡδονὰς εὐκαταφόρον, ἀνέγραψεν ὡς, εἰ ἐξέλθῃ τῆς χώρας τὸ μειράκιον, ἅπαντα ταραχῆς ἐμπλησθήσεται. καὶ οὕτω μὲν παρητήσατο τὸν Ἀντωνίον, τοὺς δὲ φίλους ἀφροῖσας ἠτιάτο τὴν Ἀλεξάνδραν ὡς ἐπιβουλεύουσας ἕν' αὐτὸς ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀρχήν. “ἀλλ' οὐκ αὐτός” ἔφη “διὰ

20 τοῦτο ἄδικος ἔσομαι, ἀλλὰ νῦν δίδωμι τὴν ἱερωσύνην τῷ μίτρακι· παιδὸς γὰρ ὄντος παντάπασιν πῶν, διὰ τοῦτο ἕτερον ἀρχιερεῖα ἐποίησα.” οὕτως εἰπόντος χωρὰ τε ἅμα καὶ δέος τῆν

6 μαριάμην A.

8 ἀνευκτήσειν A, ἀνευκτήσειν cum Zonara (ut solet) codex Iosephi Busbequianus, reliqui ἀθετήσειν.

bulum, puerum formosissimum, Alexandro Aristobuli filio natum, praeteritum esse aegre ferens, a Cleopatra petit ut filio pontificatum impetret ab Antonio. quibus precibus segnius ab illo acceptis, Dellius in Iudaeam profectus, Aristobuli et Mariamiae coniugis Herodis formam admiratus, Alexandriae persuadet ut amborum liberorum imagines Antonio mittat; quibus ille conspectis nihil non concessurus esset. Antonius imaginibus acceptis, puellam Herodi nuptam accessere verecundatus, etiam Cleopatrae criminationes declinans, ad Herodem scribit ut sibi puerum mittat, cum hac appendice, nisi grave ipsi videretur. Herodes vero minime e re sua esse ratus, si Aristobulus adolescens formosissimus et nobilissimus ad Antonium Romanorum potentissimum, qui facile amoribus irretiretur et ad voluptates propensus esset, mitteretur, rescripsit, si adolescens Iudaea excessisset, omnia tumultu fore plena, itaque se Antonio excusavit; et amicis convocatis Alexandram incusavit tanquam regnum sibi fraude eripere conantem. se tamen propterea non iniustum fore dixit, sed iam adolescenti pontificatum daturum: qui cum pridem plane puer esset, propterea se alium pontificem interea designasse. quae cum dixisset, Alexandra et Iactitia et

C' Ἀλεξάνδραν εἶχε, χαρὰ μὲν διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παιδός, δέος δὲ διὰ τὴν ὑποψίαν Ἡρώδου. καὶ ἀπειλοῦτο δακρύουσα, περὶ μὲν τῆς ἱερωσύνης σπουδάζουσα, βασιλεία δὲ μὴ ἐπιχειρῆσαι· καὶ νῦν δέχεσθαι εἰς τὸν υἱὸν τὴν τιμὴν, ἔσισθαι δὲ πρὸς πᾶν ὑπήκοος διεβεβαίουτο. 5

18. Οὕτως ἠμιλήσαντες διελόοντο, ὡς πάσης δῆθεν ὑποψίας ἐξηρημένης. τῆς δὲ ἀρχιερωσύνης τῷ παιδί δοθείσης Ἀριστοβούλῳ, ἔδοξε τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν θεραπευθῆναι. Ἡρώδῃ δὲ D ἢ Ἀλεξάνδρα ὑποπτὸς ἦν, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διατρέβειν αὐτὴν ἀπῆται καὶ μηδὲν ἐπ' ἐξουσίας δρᾶν, καὶ ἐπιμελῶς αὐτὴν ἰὸ ἤσάν τινες φυλάσσοντες. ἢ δ' ἐξηγριοῦτο, πᾶν ὄτιοῦν ὑπομῖνται προκρίνουσα ἢ μετὰ δουλείας καὶ φόβιον βιῶν· καὶ τὴν Κλεοπάτραν παρεκάλει ἐπικουρεῖν, τὰ ἐν οἷς εἶη δηλώσουσα. ἢ δὲ σὺν τῷ παιδί πρὸς αὐτὴν ἀποδιδράσκειν ἐκέλευε. δύο γοῦν λάρνακας παρασκευασαμένη ὡς εἰς ἐκκομιδὴν σωμάτων νεκρῶν, ταύταις 15 ἔμελλεν ἑαυτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐμβυλεῖν, ἐπιτάξασα τοῖς συνειδόσι τῶν οἰκειῶν νυκτὸς ἐκφέρειν καὶ κομῆσαι πρὸς Θάλασσαν, ὅπου καὶ πλοῖον αὐτοῖς ᾧ πλεῖν ἐπ' Αἴγυπτον ἔμελλον παρεσκευάσωτο. P I 236 ταῦτα δ' Ἡρώδης ἐκ τινος τῶν οἰκειῶν κείνης μαθὼν, καὶ προελθεῖν ἰάσας μέχρι τῆς ἐγχειρήσεως, ἐπ' αὐτῇ τῇ πράξει τοῦ δρασμοῦ συνελθὼν παρεῖχε δὲ τὸ ἁμάρτημα φόβῳ τῆς Κλεοπάτρας, ἀλλ' οὐκ ἐπιεικέλα. ἰδέδοκτο δ' αὐτῷ ἐκποδῶν ποιήσα-

1 ἐλεάνδρα A. 3 ἱερωσύνης PW. 6 οὕτω A. ὡς W,
om P. 12 φόβον A. κλεοπάτρα A. 15 κομιδὴν A.

Fontes. Cap. 13. Iosephi Ant. 16 2 §7—3 §9.

metu affecta est: laetitia ob filii honorem, timore ob Herodis suspicionem: sequē cum lacrimis excusavit, se pontificatum quidem appetivisse, regnum autem non affectasse; ac iam honorem filio tributum amplecti, et morigeram in omnibus ei se futuram pollicita est.

13. Sic inter se collocati discesserunt, velut omni iam suspitione sublata. pontificatu autem puero Aristobulo tradito, rebus domesticis consultum esse videbatur. Alexandram tamen Herodes cum suspectam haberet, in regia degere insit neque snapte auctoritate quicquam agere. quae cum accurate a quibusdam observaretur, exasperata et quidvis potius tolerandum rata quam vitam servilem et sollicitam, Cleopatrae opem implorat, statu rerum snarum exposito. quae cum eam cum filio ad se confugere iussisset, dnabus cistis quasi ad efferendum funus praeparatis, in eas se et filium includere statuit, quas servis rei conscis mandavit ut noctu ad mare deferrent, ubi paratam navim habebant qua in Aegyptum navigarent. id consilium Herodes e quodam servorum illius cognitum eo usque progredi passus est, donec in ipsa fuga deprehenderentur: ac delictum id non tam humanitate quam Cleopatrae motu adductus illis condonavit. sed cum omnino in animo haberet e medio

σθαι τὸ μειράκιον. ἑβδομον οὖν καὶ δέκατον γεγονὸς ἔτος ἀνῆλ-
 θεν ἐπὶ τὸν βωμόν, θύσον κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτήν,
 ἑστολισμένον ἀρχιερατικῶς. ὁρμὴ δὲ τῷ πλήθει πρὸς αὐτὸ εὐ-
 νοίας ἐγένετο διὰ τε τὸ κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος μέγεθος καὶ
 5 τὸ τοῦ γένους ἄξίωμα, ἔχαιρόν τε ἄμυ καὶ συνεχίοντο, καὶ γω-
 νὰς εὐφήμεους ἤφλουν ἰδχαῖς μειμιγμένας. τούτοις κινήσεις Ἡρώ- B
 δης μᾶλλον ἔθετο τῷ κατὰ τοῦ μειρακίου σκοπῷ. καὶ τῆς ἑορτῆς
 παρελθούσης μεθ' ἑστίωσιν φιλοφρονούμενος τὸ μειράκιον ἐνεανι-
 εῦετο καὶ προσέειπεν αὐτῷ χαριζόμενος. κὰν ταῖς κολυμβή-
 10 θρῆαις ἐνήχοντο· οἱ δ' Ἡρώδου φίλοι συντηχόμενοι ὡς ἐν παιδιᾷ,
 οἱ συνήδισαν τὸ ἀπόρρητον, οὐκ ἀνῆκαν συμπιέζοντες ἀεὶ τὸν
 Ἀριστόβουλον καὶ βασιλλῶντες μέχρι τοῦ ἀποπνίξαι. καὶ ὁ μὲν
 οὕτως ὤλετο οὕτω τὸν ἑκτωκαδέκατον ἀνάσας ἐνιαυτόν, πῶσι δὲ W I 169
 τὸ πάθος οἰκία νερόμισται συμφορὰ. καὶ Ἀλεξάνδρα συνείσα
 15 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπωλείας, ἔτι μᾶλλον τῷ πάθει συνείχετο, C
 ἐνεκατέρι δὲ φόβῳ κακῶν ἐτέρων. Ἡρώδης δὲ πάντα ἐπετή-
 διεν ἀποσκευαζόμενος τὴν ἰπόνουιν, καὶ δακρύων καὶ συγγε-
 μος καὶ πολυτελῆ τὴν ἐκφορὰν ἐνδεικνύμενος. Ἀλεξάνδρα δὲ
 τεύτων οὐδενὶ ἐμαλάττετο, ἀλλὰ τῇ Κλεοπάτρῃ γράψει τὴν ἐξ
 20 ἐπιβουλῆς Ἡρώδου τοῦ υἱὸς ἀπάλειων· ἣ δὲ τὸν Ἀντώνιον ἠρέ-
 θισε τίσασθαι τὸν τοῦ παιδὸς φόνον. πέμπει οὖν Ἀντώνιος κε-
 λεύων ἔλθεῖν Ἡρώδην εἰς Λαοδίκειαν καὶ ἀπολογῆσθαι. ὁ δὲ
 τὴν αἰτίαν δεδοικῶς καὶ τὴν Κλεοπάτρας δυσμένειαν, ἀπιὼν Ἰωσηφ

6 δ Ἡρώδης A. 7 σκοποῦ A. 9 κὰν] καὶ A. 21 οὖν]
 τοῖσιν A.

tolleere adolescentem, accidit ut is annum aetatis 17 agens, in festo
 tabernaculorum pontificia stola ornatus aram ad immolandas victimas
 conscenderet, ac populus impetu quodam ad eius benevolentiam ferretur,
 tum ob formam et corporis magnitudinem, tum ob familiae dignitatem,
 ac simni et gauderet et maereret et faustis acclamationibus preces mi-
 sceret. iis rebus commotus Herodes magis etiam id consilium ursit quod
 contra illum ceperat. festoque peracto, post convivium ei se iucundum
 praebuit, iuveniliter ac festive collusit, et in piscina una cum eo nata-
 vit. verum Herodis amici, arcani conscii, quasi per iocum Aristobulum
 premere et mergere non prius destiterunt quam suffocassent. eo nondum
 annos nato 18 sic enecato, casum illum quisque non secus ac suam ca-
 lamitatem ferebat. Alexandras vero dolor, causa quoque interitus co-
 gnita, magis etiam augebatur: et quanquam Herodes ad eam suspicionem
 a se amovendam nihil non faceret, fletu lugendo et funus magnifice
 efferendo, mater tamen nulla rerum earum mitigata Cleopatrae scribit
 ut Herodis insidiis avus filius interisset. a qua incitatus Antonius illum
 ad causam dicendam Laodiceam vocat. ille et crimen et Cleopatrae in-
 imicitias, cum abiret, veritus, Iosephum patruum suum rerum admini-

τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐπίτροπον τῶν ἐκεί πραγμάτων κατέλειπε, ἐντι-
 D λάμενος λάθρα, εἰ πάθοι τι παρ' Ἀντωνίου αὐτός, αὐτίκα τὴν
 Μαριάμ ἀπελεῖν, ἵνα μὴ τεθνηκότος αὐτοῦ ἐτέρω διὰ τὴν ὠφει-
 ὄσηται γένηται. Ἡρώδης μὲν οὖν ἀπέηκε, Ἰωσήφ δὲ τὰ τῆς
 ἀρχῆς διοικῶν, καὶ συνεχῶς ἐντυγχάνων τῇ Μαριάμ καὶ τῇ Ἀλε- 5
 ξάνδρᾳ, τὴν πρὸς τὴν Μαριάμ διεγείτο τοῦ βασιλέως διάθεσιν.
 εἰρωνευομένων δ' ἐκείνων πρὸς τοὺς λόγους, προήχθη καὶ τὸ τῆς
 ἐπιτολῆς ἐκφῆσαι ἀπόρητον. τὸ δὲ μᾶλλον εἰς πλείω τὰς γυναι-
 κας ἐνήγειν ἀπόνοιαν. γίνεται δὲ καὶ λόγος παρὰ τῶν ἀπεχθανο-
 μένων Ἡρώδῃ, ὡς κτείνειεν αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος. ἐν τούτοις 10
 P I 237 γράμματα ἐξ Ἡρώδου ἀφίκετο τὴν Ἀντωνίου τιμὴν τὴν πρὸς
 αὐτὸν διεγούμενα, καὶ ὡς συνιδρύνει αὐτῷ ἐν ταῖς διαγνώσεσι
 καὶ ὡς συνεσιῶται, καὶ ὅτι τούτων τυγχάνει καὶ ταῦτα τῆς Κλεο-
 πάτρας χαλεπῆς οὔσης αὐτῷ πρὸς διαβολήν. τούτων τῶν γραμ-
 μάτων κομισθέντων ἢ ψευδῆς ἐπαύσατο φήμη. 15

14. Ἐπεὶ δὲ προπέμψας ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης τὸν Ἀντώνιον
 ἐπὶ Παρθοῦς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν, εὐθὺς ἢ ἀδελφῇ
 Σαλώμῃ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν κατηγοροῦν Ἀλεξάνδρας καὶ Μαριάμ-
 ἡ δὲ Σαλώμῃ καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἑαυτῆς λόγον εἰσήγειν ὡς μι-
 B γνυμένου τῇ Μαριάμ· οὗτος δ' ἦν Ἰωσήφ ὁ τῶν τῆς βασιλείας 20
 πραγμάτων ἐπίτροπος. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐκ κλεινοῦς αὐτῇ χαλε-
 παίνουσα ὅτι τὴν αὐτῶν δυσγένειαν ἐξωνειδίξεν. Ἡρώδης δὲ

8 εἰς πλείω μᾶλλον Α.
 10 κτείνουσαν Α.

9 ἐνήγειν Α.

ἀπόνοιαν Iosephus.

Fontes. Cap. 14. Iosephi Ant. 15 3 § 9 — 6 § 3.

strationi praescit: clamque mandat, si quid sibi ab Antonio accidisset, ut
 Mariammen statim tolleret, ne se mortuo alteri ob formae elegantiam
 nuberet. Iosephus post Herodis discessum rebus gerendis intentus, cre-
 bro cum Alexandra et Mariamme congressus, ut rex erga hanc affectus
 sit commemorat. illis vero ea verba per dissimulationem eludentibus,
 sibi non temperavit quo minus arcanum mandatum effatiret. ea oratio
 maiorem desperationem mulieribus attulit. sparso autem rumore ab
 Herodis inimicis, eum ab Antonio occisum esse, litterae ab ipso asse-
 rantur quibus exponere quam honorifice ab illo tractaretur, ut pro tri-
 bunalii illi assideret, ut eius convivii interesset, eaque sibi tribuere-
 ntur, quamvis Cleopatra graviter criminante. illi litteris falsum rumorem ab-
 olevit.

14. Cum autem Antonium in Parthos proficiscentem prosecutus
 Hierosolyma redisset, statim Salome soror et mater eius Alexandram et
 Mariammen accusarunt. Salome etiam verba interiecit, maritum suum
 Iosephum, regionum negotiorum procuratorem, cum Mariamme rem ha-
 bere. haec dicebat ex inveterato odio propter obiectam sibi a Mari-

εὐδοξίας ἐταράττετο, καὶ ζηλοτυπῶν ἰδίᾳ τὴν Μαρτῖαν ἀνέκρινεν. ἀπομνησμένης δ' ἐκείνης ἐχάλα τὴν δογγήν, καὶ τῷ ἔρωτος ἤτητο, καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἐπιστοῦτο φιλοστοργίαν. ἡ δὲ οὐ σιέροντος εἶπεν εἶναι τὸ κάμει ἀπολέσθαι ἐντελλασθαι, εἰ γέ σοι παρ' Ἀρ-
 5 βωνίου χαλεπὸν τι ἐπενεχθῆ. οὗτος δὲ λόγος τὸν Ἡρώδην ἐτά-
 ραξε, καὶ ἔβρα σαφῶς ἐκ τούτου πεφωρᾶσθαι τὸν τοῦ Ἰωσήφ
 πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. οὐ γὰρ ἂν ἔξεϊκεν, ἔλεγε, τὸ ἀπόρητον, C
 μὴ μεγάλης συναψάσης αὐτοῦς διαδέσεως. καὶ ἀπέκτεινεν ἂν
 τὴν γυναῖκα αὐτίκα, εἰ μὴ τῶ αὐτῆς ἰδιδούλωτο ἔρωτι. τὸν
 10 Ἰωσήφ δὲ μηδ' εἰς ὕψιν αὐτοῦ ἀγαγὼν προσέταξε διαχρήσασθαι,
 καὶ τὴν Ἀλεξάνδρην ὡς ἀπάντων αἰτίαν δήσας ἐφύλαττε.

Ἀντώνιος δὲ τῷ Κλεοπάτρᾳ ἔρωτι, μᾶλλον δὲ φαρμακείαις
 διεφθαρμένος, ταῖς ἐκείνης θελήσειν ἰδιδούλωτο. ἡ τὸν μὲν
 ἀδελφόν, ᾧ ἡ βασιλεία διέφερε, φαρμάκῳ διέφθειρε, τὴν δ'
 15 ἀδελφὴν Ἀρσινόην δὲ Ἀντωνίου ἀπέκτεινε τὸν μὲντοι Ἀντώνιον
 ἐβιάζετο τὴν Ἰουδαίαν αὐτῇ καὶ τὴν Ἀραβίαν προσνεύειν. ὁ δὲ D
 τὸ προφανές τῆς ἀδικίας δυσωπούμενος, ἐκείνη τε χαρίζεσθαι διὰ
 τοὺς ἔρωτας καὶ τὰς γοητείας ἀναγκαζόμενος, ἐξ ἑκατέρων τῶν
 χωρῶν μέρη ἀποτιμώμενος, τούτοις αὐτῆς τὴν ἀπλησίαν παρε-
 20 μυθῆσατο. ὁ μὲν οὖν Ἀντώνιος εἰς Ἀρμενίαν ἰστρούτευσεν, ἡ
 δὲ ὑποστρέφουσα εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐγένετο, συντυχόντος αὐτῇ W I 170
 τοῦ Ἡρώδου. συνηθείας δὲ αὐτῇ πρὸς Ἡρώδην γενομένης προ-

5 χαλεπὸν] κακόν A. ἐτάραξε τὸν Ἡρώδην A. 7 ἔξεϊκεν
 ἔλεγε τὸ ἀπόρητον A, ἔξεϊκε τὸ ἀπόρητον, ἔλεγεν PW. 8 μὴ
 A Iosephus, εἰ μὴ PW. 9 ἰδιδούλωτο A, διδούλωτο PW.

amne ignobilitatem. Herodes vero statim perturbatus ex aemulatione
 Mariam seorsum percontatur. illa crimen eiecante, remissa iracundia
 victus amore suum erga illam affectum tastatur. illa vero respondet,
 mandatum illud non esse amantis, quo si quid ipsi accidisset ab Antonio
 gravior, se quoque interfici iussisset. id dictum Herodem ita percalit
 ut exclamaret, ex eo constare de Iosephi erga illam amore. neque enim
 arcanum fuisse proditurum, nisi magnus eos affectus copulasset. ac sta-
 tum uxorem occidisset, nisi amore illius subactus fuisset. Iosephum
 certe quidem, nec in conspectum suum admissum, interfici iussit: Ale-
 xandram, ut malorum omnium auctorem, in vincula coniectam asservavit.

Antonius porro amore ac potius veneficiis Cleopatras corruptas
 cupiditatibus illius serviebat. ea fratrem, ad quem regnum pertinebat,
 veneno sustulerat; sororem Arsinoen per Antonium occiderat; Antonium
 ipsum cogere nitabatur ut sibi Iudaeam et Arabiam attribueret. qui ut
 et manifestam iniuriam velaret, et mulieris amoribus ac potius praesti-
 giis indulgeret, ablatiis ab utraque provincia partibus insatiabilem illius
 cupiditatem mitigavit. Antonio in Armesiam ducente exercitum Cleopa-
 tra in reditu cum Herode in Iudaeam venit, familiaritate in tantam

σεκαλιτο αὐτὸν εἰς εὐνήν, ἀκρατῶς πρὸς μῆξιν διακειμένη, τάχα
 P I 238 ἀρχὴν ἐνέθρας τὴν ἐπ' αὐτῇ ὀμίλιαν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς συσκευά-
 ζουσα. Ἡρώδης δὲ τοὺς μὲν λόγους αὐτῆς διεκρούσαστο, δωρε-
 αῖς δὲ θεραπεύσας ἐκ' Αἴγυπτον προῦπεμψεν. 5

Ἐβδόμου δὲ ἤδη ἔτους Ἡρώδου τῆς βασιλείας ἐκαστηκότος
 ἐσιίσθη τῶν Ἰουδαίων ἡ γῆ ὡς οὐκ ἄλλοτε, καὶ τῶν τε κτηρῶν
 φθορὰ πολλὴ γέγονε, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὡσεὶ τρισμῦριοι ἐν ταῖς
 καταπεπτακωσίαις οἰκίαις συγκατεχώσθησαν. τοὺς φόρους δὲ τῶν
 ἀπονημηθειῶν τῇ Κλεοπάτρᾳ χωρῶν ἐξ Ἀραβίας καὶ Ἰουδαίας 10
 Ἡρώδου μισθωσαμένον, ὃ Ἄραψ περὶ τὴν τοῦ δασμοῦ καταβο-
 B λην ἠγνωνόμει. ἔγνω οὖν ὁ βασιλεὺς χωρῆσαι κατὰ τοῦ Ἀρα-
 βος, καὶ ὑπ' Ἀντωνίου τοῦτο ἐπιτραπέις, καὶ συμβαλῶν πολ-
 λάκις, τελευταῖον ρικᾶ, καὶ προστατεῖν τοῦ ἔθνους ὑπὸ τῶν
 Ἀράβων ἠρέθη. καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεία, μέγα διὰ τὰ 15
 ἀνδραγαθήματα κτησάμενος ὄνομα καὶ φρονήματος ἐμπλεως.

Ἄρτι δὲ Καίσαρος τὸν Ἀντώνιον ἐν Ἀκτίῳ μάχῃ νικήσαν-
 τος, Ἡρώδῃ τὰ πράγματα τεθροῦβητο ἢ καὶ ἀπέγνωστο τίλειον.
 οὐ γὰρ ἦν ἐλπίς, τοσαύτης αὐτῷ πρὸς Ἀντώνιον φιλίας γενομέ-
 νης, μὴ κακωθῆναι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Ἡρώδης δὲ τὸν Ὑρκα-
 20 πὸν ἐκ μέσου ποιῆσαι διανοούμενος, τότε μᾶλλον ὤπειο συμφέρειν
 αὐτῷ τὴν ἐγγελησιν, ἵνα μὴ ἀνὴρ περιωρίζοιτο τυχεῖν τῆς βασι-

6 Ἡρώδη Α. 8 τρισμῦριοι] περὶ μολοὺς Iosephus vulgo.
 9 συνεχώσθησαν Α. 15 ὑπέστρεψεν Α. 16 καὶ φρονήμα-
 τος ἐμπλεως om Α. Iosephus. 18 καὶ om Α. 20 Ἡρώδης
 δὲ] 38en Α.

aucta, ut eum etiam ad cubile invitarit, sive ex offrenata libidine, sive
 ex illius amore, sive, quod probabilius est, ut principium insidiarum ex
 illo congressu contra hominem captaret. sed Herodes verbis illius elusis,
 maneribus placatam in Aegyptum deduxit.

Septimo Herodis anno Iudaea tante terrae motu est concussa,
 quante nunquam alias: nec iumenta duntaxat multa perierunt, sed et
 hominum ad 30 milia ruinis aedificiorum sunt oppressa. Herodes vero
 redemptis vectigalibus earum provinciarum quae in Arabia et Iudaea
 Cleopatrae attributae erant, cum Arabs in pendendis tributis parum
 aequum se praebere, bellum ei Antonii permisso inferre constituit; ac
 multis praeliis factis tandem victor gente supplice in clientelam accepta
 domum revertitur, ob rem fortiter gestam nomine magno parte et plenus
 animorum.

Sed Antonio recens ad Actium a Caesare superato res eius turbatae
 sunt ac potius plane deploratae. neque enim sperari poterat eum in
 tanta Antonii amicitia nullam a Caesare cladem accepturum. cum autem
 iam ante in animo habuisset Hircanum e medio tollere, tum magis etiam
 id consilium probabat, ne vir superesset regno se dignior. idque tali

- λειας αὐτοῦ ἀξιώτερος. Ἡρώδης μὲν οὖν οὕτω διανενοήτο, ἡρέ- C
θισε δέ τι συμβῆν πρὸς τὴν κρῶζιν πλέον αὐτόν. ἡ γὰρ Ἀλε-
ξάνδρα φιλότικον ὑπάρχουσα γυναῖον, οὐκ ἀνίει ἀναπειθούσα
τὸν πατέρα Μάλχῳ προσχωρήσαι τῷ τὴν Ἀραβίαν ἔχοντι. ὁ δὲ
5 πρῶτον μὲν διωδεῖτο τοὺς λόγους, ἐγκαιμῆτος δ' ἐκείνης τέλος
ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μάλχον ἐγγαράττει περὶ τοῦ δεῖξασθαι σφᾶς,
καὶ Δοσιθέῳ τινὶ τῶν φίλων δίδωσι ταύτην. καὶ ὃς Ἡρώδη τὴν
ἐπιστολὴν ἐνεχείρισεν, ὁ δὲ ἀποδοῦναι τῷ Μάλχῳ τὴν γραφὴν
ἤξιωσε τὸν Δοσιθεόν, καὶ τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα ἐνεγκεῖν.
10 ταῦτα δὲ τοῦ Δοσιθέου πληρώσαντος ἀντιπέστελεν ὁ Ἄραψ αὐτόν
τε τὸν Ἰσχυρὸν δεῖξασθαι καὶ πάντας τοὺς σὸν αὐτῷ. ταύτην
οὖν Ἡρώδης δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν μεταπέμπεται Ἰσχυρὸν, καὶ D
περὶ τῶν πρὸς τὸν Μάλχον ἀνέκρινε συνθηκῶν ἀρνούμενου δὲ
τὰς ἐπιστολάς δεῖξας τῷ συννεδρίῳ τὸν ἄνδρα διεχειρίσατο. πολ-
15 λοι δὲ σπήριεν Ἡρώδου τὰ κατὰ τὸν Ἰσχυρὸν γενέσθαι φασί,
βουλομένου αὐτὸν ποιήσασθαι ἐκποδῶν, καὶ τούτου ποιοῦνται
τεκμήριον τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπιείκειαν ἢ ἀφίλειαν καὶ τὸ μηδὲ ἐν
νόστῃ θράσους τι ἢ προπετείας ἐνδείξασθαι· τότε δὲ ἦν ἐτῶν
ὄγδοήκοντα πρὸς ἐνί.
20 15. Ἡρώδης δὲ σπειῶδων πρὸς Καίσαρα, τὴν μὲν μητέρα
καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ πᾶσαν τὴν γενεὰν ἐν Μασαίοις κατέστησε, P I 239
Μεριοῦμ δὲ τὴν γυναῖκα σὸν Ἀλεξάνδρα τῇ μητρὶ εἰς Ἀλεξάνδριον

3 ὑπάρχουσα] ἐγγάμουσα A. 15 τὰ] τοῦ A. 17 μηδὲ]
μη A. 18 δὲ] γὰρ A. 21 πᾶσαν γενεὰν ἐν μασαδί A.
supra τῆς Μασάδας, τὴν Μασάδαν.

Fontes. Cop. 15. Iosephi Ant. 15 6 § 5—7 § 5.

casu est confirmatum. nam Alexandra, contentiosa muliercula, non prius
urgere patrem desistit ut ad Malchum Arabum principem confugeret,
quam principio refragantem denique impulisset ut per litteras ab illo se
suscipi peteret, iis Dositheo amico ut perferret datis. is vero cum epi-
stolam Herodi tradidisset, iussus est ea ad Malchum peritata responsum
illius afferre. quo per Dositheum confecto rescripsit Arabs se et Hyr-
canum et omnes illius necessarios esse recepturum. ea epistola recepta
Herodes Hyrcanum arcessit, de foedere cum Malcho icto quaerit: ius-
tias euntem, litteris in concilio prolatis, interficit. sunt qui Herodem
hoc contra Hyrcanum commentum esse arbitrentur ut hominem e medio
tollere posset, argumento ex facilitate et simplicitate viri sumpto, qui
ne adolescens quidem quidquam audax aut temerarium tentavit, nedam
tunc 81 aetatis annum agens.

15. Herodes vero ad Caesarem festinans matrem sororem et
omnes liberos Masadis collocavit: Meriammen uxorem cum eius matre
Alexandra Alexandrinam duxit, custodibus per speciem honoris adhibitis

ἤγαγα, προφάσει τιμῆς φρουροὺς ἐγκαταστήσας αὐταῖς Ἰωσήφ
τὸν ταμίαν καὶ τὸν Ἰτουραῖον Σόμιον πιστοτάτους αὐτῷ, ἐντε-
λάμενος αὐτοῖς, εἴ τι περὶ αὐτοῦ πόθουτο δυσχερεῖς, ἐξ αὐτῆς
καὶ ἄμφω διαχειρίσασθαι, τὴν δὲ βασιλείαν τοῖς παισὶν αὐτοῦ
καὶ τῷ ἀδελφῷ Φερώρα διατηρεῖν. τοιαύτας δοὺς ἐντολὰς εἰς 5
Ῥόδον ἤπιέγετο πρὸς τὸν Καίσαρα. κατακλείσας δὲ περιεῖλε μὲν
τὸ διάδημα, τοῦ ἄλλου δ' ἀξιώματος οὐδὲν ὑφῆκεν, ἀλλὰ καὶ
κοινωνήσας λόγον τῷ Καίσαρι τὸ μεγαλεῖον ἐπέφηνε τοῦ φρονή-
ματος, οὔτε πρὸς ἐκείνας τραπέμενος καὶ τὸν λογισμὸν τῶν πε-

B πραγμάτων οὐ μεθ' ἑποστολῆς ἀποδοῦς. οὐ μετρίως οὖν ἐπε- 10

W I 171 σπάσατο τὸν Καίσαρα· καὶ τό τε διάδημα πάλιν ἀποκατέστησεν
αὐτῷ, καὶ ἤγε διὰ τιμῆς. οὕτω δὲ κατ' ἐλπίδα ἐσχηκὸς βεβη-
στέραν τὴν βασιλείαν, κατέπεμψε ἐπ' Αἴγυπτον Καίσαρα, δω-
ρησάμενος αὐτὸν τε καὶ τοὺς φίλους φιλοτιμώτατα· ἐπανῆμι δὲ
πρὸς τὴν Ἰουδαίαν πλείονι τιμῇ καὶ παρρησίᾳ. καὶ τεταραγμένην 15
αὐτῷ τὴν οἰκίαν κατέλαβεν. οἰηθεῖσαι γὰρ ἦ τε Μαριάμ καὶ ἡ
Ἀλεξάνδρα, ὅπερ ἦν, ὅτι ὡς ἐν φρουρῇ κατακλεισθήσαν εἰς τὸ
Ἀλεξάνδριον, ἵνα μηδ' ἑαυτῶν ἕξουσίαν ἔχουσι, χαλεπῶς ἔφερον,
C καὶ διὰ θεραπείας τοὺς φρουροὺς ἐπικολήντο, καὶ μᾶλλον τὸν
Σόμιον, λόγοις αὐτὸν καὶ δωρεαῖς θεραπεύουσαι. ὁ δ' ἠτάτο 20
κατὰ μικρὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως ταύταις ἐξέφηεν.
αἱ δὲ χαλεπῶς πρὸς ταύτας δέκοντο, καὶ μᾶλλον ἡ Μαριάμ.
Ἡράδου γὰρ πρώτη τῇ γυναικὶ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ὡς εἰκὸς

2 ταμίαν] λαμίαν A. 10 ἑποστολῆς] ὑπερβολῆς A. 11 ἀπο-
κατέστησεν A, ἀπεναιτέστησεν PW. 17 κατελείφθησαν A.

Josepho quaestore et Ituræo Socmo fidissimis suis, cum hoc mandato, si quid de se adversi audivissent, ut ambabus statim interfectis regnum suis filiis et fratri Pheroræ conservarent. deinde ad Caesarem Rhodum profectus, solo diademate posito, aliis in rebus nihilo se humiliter gessit; et in colloquio cum Caesare magnitudinem animi prae se tulit, non ad preces conversus, et ratione actorum suorum citra submissionem reddita. quæ Caesar non mediocriter ei conciliatus et diadema restituit et honorem habuit. sic regno præter opinionem suam firmato Caesarem cum amicis munificentissime donatum in Aegyptum prosecutus est. inde in Indeam maiore cum honore et fiducia regressus domum suam turbam reperit. nam Alexandra et Mariamne ratae, id quod res erat, ac in Alexandria tanquam in custodia conclusas esse ut nec in semetipsas potestatem haberent, graviter id tulerunt, ac custodibus, Socmo praesertim, tum verbis tum muneribus conciliatis, hominem paulatim eo usque impulerunt, donec regis mandata eloqueretur. quibus auditis commotæ sunt, Mariamne potissimum. cui cum Herodes primæ, ut uxori par

εὐαγγελιζομένου καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀσπιζομένου, ἣ δὲ πρὸς μὲν τοὺς ἀσπασμοὺς ἕστηκε, πρὸς δὲ τὰς ἐντυχίας ἀχθόμενη λέγει, ὡς ἐκταράττεσθαι τὸν βασιλέα καὶ ἀθημονεῖν διὰ τὸ τοῦ μίσους παράλογον, καὶ ὀρμηθεῖν μὲν πολλάκις εἰς ἄμνην τῆς ὑπεροφίας ὁ αὐτῆς, ἀνακόπτεσθαι δὲ ὅτι προκατελήπτο ἐπὶ ἔρωτος. τὸ δὲ σύμπαν, ἐδεδοίκει μὴ λάθῃ κολάσας ἐκείνην μᾶλλον ἑαυτὴν κακῶς **D** διαθέμενος, τῆς ἐρωμένης οὐκ οὔσης. ἣ δὲ γε μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ παρωξύνον τὸν Ἑρώδη διαβολαῖς ζηλοτυπίαν αὐτῶ καὶ μῖσος ἐνείσασαι. καὶ ὅς χειρὸν εἶχεν αἰεὶ πρὸς αὐτήν, τῆς μὲν **10** οὐκ ἀποκρηπτούσης τὴν πρὸς ἐκείνον διάθεσιν, τοῦ δὲ τὸν ἔρωτα πρὸς ὀργὴν αἰεὶ μεταβάλλοντος. καὶ εἰ μὴ πρὸς Καίσαρα ἔπειθεν ἤδη κειρατηκότα, Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας θανάτων, εἰς Αἴγυπτον, τάχα εὐθὺς ἂν ἐπράχθη τὸ δεινόν. νῦν δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ὡς εἶχε κατέλιπε, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενος μεγί- **15** στων ἤξιώθη παρὰ τοῦ Καίσαρος, καὶ ἐπαγγεῖ λαμπρότερος. ἦρα **P I 240** δὲ τῆς Μαρίας καὶ σφόδρα διακαῶς· ἣ δὲ τὰ μὲν ἄλλα σώφρων ἦν αὐτῶ καὶ πιστῆ, κατατροφῶσα δὲ τοῦ ἀνδρὸς δεδουλωμένου διὰ τὸν ἔρωτα πολλάκις μὲν ἐξέβριζεν εἰς αὐτόν, καὶ τὴν αὐτοῦ δὲ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ δυσγενεῖα ἐχλεύαζεν. ἐξερράγη **20** δὲ τὸ μῖσος εἰς τοῦμφανὲς ἐκ τοιαύτης λαβῆς. μισημβρίας οὔσης ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν θάλαμον εἰσῆει ἀνακωνσόμενος καὶ ἐκάλεε τὴν Μαρίας, ἣ δὲ εἰσελθούσα ἐλοιδορεῖτο αὐτῶ ὡς τὸν πάππον αὐτῆς

4 εἰς] πρὸς A. 6 ἑαυτὸν] καὶ ἑαυτὸν A. 8 διαβολαῖς A.
 14 post μεγίστων A add τῶν, om Isosophus. 22 πάππον]
 κατέρα Isosophus, male.

est, statum suum nuntiasset et prae caeteris salutem dixisset, illa ad salutationes ingemuit, ad felicitatis commemorationem maerorem prae se tulit, ut percelleretur rex et angereetur inexpectato sui odio, et ad eam insolentiam vindicandam saepius concitaretur: sed amoris vehementiam impetum illius retardavit. ad summam veritus est ne, dum per imprudentiam adamatam multet, in seipsum gravius amissa illa animadverteret. sed quoniam a matre et sorore calumniis ad zelotypiam et odium exstimulabatur, in dies peius erga eam est affectus, illa suum animum non dissimulante, ipso amore ira commutante. quod si ad Caesarem victricem in Aegyptum non festinasset, Antonio et Cleopatra iam mortuis, statim fortasse facinus perpetratum esset. nunc rebus domesticis relictis maxima a Caesare in Aegypto est consecutus, maioriq; cum splendore reversus. Mariam vero, quam ardentissime amabat, alias casta erat et fida illi; sed amore subacto interdum contumeliose insultabat, et matri ac sorori eius ignobilitatem per derisum obiciebat. odium porro hac occasione erupit. rex meridiano tempore thalamum ingreus ut quiesceret, Mariam vocavit: ea vero illi male dixit ob fratrem et

καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντι. ἐχαλέπαινε δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς. καὶ ἡ Σαλώμη τοῦ καιροῦ δραξαμένη, τὸν οἰνοχόον
B προδιαφθείρασα κατηγορήσασαι τῆς Μαρίας, πείθει τοῦτον τότε τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν καὶ ἂ παρ' ἐκείνης ἐδιδάχθη αὐτῷ διαλέξασθαι. ὁ δὲ δώροις ἔλεγε παρὰ τῆς Μαρίας δεξωθῆναι, ἀνα-
 πειθούσης φίλτρον αὐτῷ δοῦναι· τὸ δ' εἶναι τι φάρμακον οὐ τὴν δύναμιν ἰσχυρίζετο ἀγορεῖν. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔτι μᾶλλον κενήτο εἰς ὀργήν, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς οἰνοχόον, πιστότατον ὄντα αὐτῇ, ἐβασάνειεν. ὁ δὲ οὐδὲν περὶ ὧν ἐβασανίζετο οὐτ' ἤδει οὐτ' ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸ μῦθος τῆς γυναικὸς ἔφρασε γενέσθαι 10
C ἐκείνος εἰς τέλος ἤνεγκε, καὶ μέγα βοήσας Ἡρώδης "οὐκ ἂν" ἔφη "Σόεμος τὰς ἐντολὰς ἐξεφύλισεν, εἰ μὴ τις αὐτῷ πρὸς τὴν γυναῖκα κοινωνία ἐγένετο." τὸν μὲν οὖν Σόεμον εὐθὺς κτανθῆναι ἐκέλευσε, τῆς δὲ γυναικὸς κατηγορεῖ, τοὺς οικειοτάτους συναγα-
 γῶν, περὶ φίλτρων καὶ φαρμάκων, καὶ ὀργίλως κατ' αὐτῆς διέ-
W I 172 κειτο. οὕτω δ' ἔχοντα ὀρώντες αὐτὸν οἱ παρόντες, θάνατον ἐκείνης κατεψηφίσαντο. καὶ ἡ μὲν ἤγετο τὴν ἐπὶ θανάτῳ, Ἀλεξάνδρα δ' ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤδη καὶ περὶ ἑαυτῆς δεδοικυῖα, καὶ τὴν ἄγνοιαν ὧν ἡ Μαρίαμ κατηγορήθη ἐμφαίνουσα, ἐκηδηόουσα 20
 κακὴν καὶ ἀχάριστον πρὸς τὸν ἄνδρα τὴν θυγατέρα ἐκάλει, καὶ
D δίκαια πάσχειν ἔλεγεν. ἡ δὲ οὔτε τυραχθεῖσα πρὸς ταῦτα οὔτε

1 ἀποκτείναντα A.
 19 περὶ ἑαυτῆς A.

3 τούτων] τούτω A.

12 εἰς τέλος ἐκείνος A.

4 προδιαλέξασθαι A.
 15 οικειώσας A.

avum suum interfectos. quod illo graviter ferente Salome opportuno tempore arrepto pincernam, quem ante corruerat ut Mariam accusaret, impulit ut tum regem conveniret, et ea quae ab ipsa edoctus esset proferret. ille vero sibi munera ab illa oblata esse assererat ut philtum ei propinaret: id vero esse venenum quoddam cuius ipse vires ignoraret. his rex auditis, iracundia maiore inflammatus, de pincerna uxoris, quem ei fidissimum esse sciebat, quaestiones habuit. is cum de his ob quae torquebatur neque sciret neque dicere quiddam, odium mulieris e Soemi verbis ortum ducere assererat. nondum eam rationem finierat, cum Herodes magna voce exclamavit, Soemum mandata sua non fuisse pro nihilo habiturum, nisi aliquid rei cum muliere habuisset, eoque statim interfecit: uxorem vero intimis suis convocatis de poculis amatorii et veneficis iratus arcusavit. quam ii qui aderant, ut rex affectus esset cernentes, capitis condemnarunt. dum ad necem abducitur, Alexandra mater eius iam suae quoque vitae timens, et ignominiam criminum quae Mariam obiecta essent prae se ferens, exsiliit, siliamque malam et ingratiam erga maritum appellavit. illa vero

λόγον δοῦσα ἀπῆει πρὸς τὸν θάνατον ἀτρεμεῖα τῷ καταστάματι καὶ γενναίῳ φρονήματι, καὶ τὴν εὐγένειαν κὰν τοῖς ἐσχάτοις ἐμφαίνουσα.

16. Καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπέθανε τῆς Σαλώμης αὐτῇ κατα-
 5 πειξίσεως τὸν θάνατον, Ἡρώδης δὲ τότε μᾶλλον ἐξῆπτο πρὸς τὸν
 ἐκείνης ἔρωτα, καὶ πολλάκις ἀνακλήσεις ἦσαν αὐτῆς καὶ θρήνοι
 ἀσχήμονες. καὶ οὕτως αὐτοῦ τὸ πάθος ἐκράτησεν, ὡς καὶ καλεῖν
 τὴν Μαριάμ κελεύειν τοῖς ὑπηρέταις. καὶ τέλος ταῖς ἐρήμοις
 ἐκδοὺς ἑαυτὸν, καὶ ταύταις ἐναδημονῶν, θειῶν περιπίπτει νόσῳ. P I 241
- 10 ἡ δὲ φλόγῳσις ἦν καὶ πείσις ἰσίου καὶ τῆς διανοίας παραλλαγῆ.
 καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐνοσηλεύετο, ἡ Ἀλεξάνδρου δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις
 διάγουσα καὶ τὰ τῶν νόσων πυθομένη τοῦ βασιλέως, τῶν περὶ
 τὴν πόλιν δύο φρουρίων ἐπειρῶτο κρατῆσαι. ὁ μαθὼν ὁ Ἡρώ-
 15 δης αὐτίκα αὐτὴν ἀποκτεῖναι προσέταξεν. αὐτὸς δὲ μόλις δια-
 φυγῶν τὸν ἐκ τοῦ νοσῆν κίνδυνον χαλεπὸς ἦν καὶ δυσάρεστος καὶ
 πρὸς τιμωρίας καὶ φόνους ἔτοιμος· καὶ οὐ τῶν πολλῶν μόνον ἐγι-
 νοντο φόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων αὐτοῦ. παρ-
 20 βαινε δὲ καὶ τὰ ἔθνη τὰ πάτρια, καὶ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασι διέ-
 φθειρε τὴν πάλαι κατάστασιν. πρὸς ἡ τὸ πλῆθος τετύρακτό τε B
 καὶ ἔγαλέπαινε. δέκα δὲ ἄνδρες τῶν πολιτῶν συνωμοσάμενοι καὶ
 ξιφίδια τοῖς ἱματίοις ὑποβαλόντες εἰς τὸ θέατρον ἐχώρον ἀπὸ
 συνθήματος ἢ καὶ αὐτὸν τὸν Ἡρώδη διαχρησόμενοι ἢ τίως τῶν

10 πείσις etiam Isosophus: Wolfius varitit putrefactio, πένσις.
 13 ὁ add A.

FOURNA. Cap. 16. Iosephi Ant. 15 7 § 6—9 § 6.

neque perturbata ea re neque ullum effata verbum, vultu intrepido et
 forti animo ad mortem ivit, generosam indolem in extremis etiam prae
 se ferens.

16. Cum Mariamme interitū a Salome maturato ita perisset,
 Herodes amore illius magis exarsit, saepe nomine eam inelamavit, in
 decore lamentatus et usque adeo affectu illo victus ut per ministros Ma-
 riammen vocari iuberet. denique in deserta egressus, ibique maerori
 indulgens, in gravem morbum incidit, qui erat inflammatio et dolor oc-
 cipitis et mentis alienatio. Alexandra vero Hierosolymis degens cum
 regem iis malis conflictari audivisset, duo suburbana castella occupare
 conata, iussu eius statim occiditur. qui cum mortis periculum aegre
 evitasset, saevum se praebuit et implacabilem, ad vindictam et caedea
 propensus non vulgi duntaxat sed intimorum etiam amicorum. patria
 quoque instituta violavit, et peregrinis moribus veterem statum corrupit.
 quibus rebus populo turbato et concitato cives decem coniurati sicas
 sub vestibus gestantes theatrum ex composito ingressi sunt, vel ipsum
 Herodem vel satellitum eius multos interfectori. deprehensi autem nec

δυσπραγοῦντας ἐπ' Ἰσῆς τῆς συμφορᾶς ἐπεκούφισεν, ὥστε γενέσθαι τοὺς μὲν ἔξω τῆς ἀρχῆς δοθέντας σίτου κέρους μυρίους, τοὺς δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ βουσίλειαν περὶ δεκακισμορίους. ὁ δὲ κέρως δύναιται κατὰ τὸν Ἰώσηπον μεδύμους Ἀττικὸς δέκα. W I 173
 5 τοῦτο τὸ φιλοτιμία καὶ τὸ τῆς χάριτος εὐκαιρον καὶ τοὺς Ἰουδαίους εἰς ἀγάπην ἔξ ἀπεχθείας μετήνεγκε, καὶ παρὰ τῶν ἔξωθεν αὐτῷ προδξέντησεν εὐκλειαν. P I 242

Προσακτιογᾶσατο δὲ καὶ γάμον ἑαυτῷ ἔξ ἑρωτικῆς ἐπιθυμίας. ἱερὸς γάρ τις Σίμων ἐν Ἱεροσολύμοις θυγατέρα εἶχε καλεῖσθαι τούτης ὁ Ἡρώδης ἤκειν εἰς ἔρωτα. ὄντος δὲ τοῦ Σίμωνος ἀνοικίειον πρὸς κῆδος δι' ἀδοξίαν, ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἱερουσύνην τὸν ταύτην ἔχοντα τότε Ἰησοῦν τὸν τοῦ Βάβητος, ἀρχιερεῖα δὲ ποιῆται τὸν Σίμωνα, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα γαμῆι. πάντων δὲ αὐτῷ προκεχωρηκότων εἰς δέον, περιβάλλετο τὴν ἔξωθεν ἀσφάλειαν, πόλεις τε δεξιῶς ὁμιλῶν καὶ τοὺς δυνάστας θραπέων, ὥστε αὐτῷ πάντα διὰ πάντων ἀδύεσθαι. ὑπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο φιλοτιμίας καὶ τῆς εἰς Καίσαρα καὶ τοὺς [εἰς] πλείστον δυναμένους Ῥωμαίων θραπέας καὶ τὰ ἔθνη παρέραινε καὶ τὰ νόμια παρεχάραττε, πόλεις τε κίλων καὶ ναοὺς ἐγείρων οὐκ ἐν τῇ τῶν Ἰουδαίων, τῇ δ' ἔξω χώρα, Ἰουδαίους μὲν ἀπολογοῦμενος ἐκ προσαγαμάτων ταῦτα ποιῶν ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, Καίσαρι δὲ καὶ Ῥωμαίοις χάριτας νέμων τῷ καὶ τῶν πατέρων ἐκβαί-

1 ἐπίσης PW. 4 Ἰώσηπον] Ant. 15 9 2. 8 προσακτιογᾶσατο A, Προσακτιογᾶσατο PW. 14 προκεχωρηκότων P.
 20 τῶν Ἰουδαίων] Ἰουδαίαι A; illud Iosephus.

laborantes sublevavit, extra regnum decies mille, in ipso regno octogies mille coros dimensus. continet autem corus auctore Iosepho decem medimnos Atticos. ea liberalitas, tamque opportuna beneficentia, et Iudaeos ex inimicis amicos ei reddidit, et apud externos gloriam conciliavit.

Adornavit sibi quoque nuptias, amoris impulsu. nam Simon quidam Hierosolymitanus sacerdos filiam habuit formosissimam, cuius lepore captus, quia pater ob humilitatem tantae affinitati minime par erat, pontificatum Iesu Phabetis filio, a quo tum gerebatur, ademptum in illum contulit, et filiam eius duxit. cum autem ei omnia ex sententia succederent, etiam foris se movit, tum urbes comiter tractando, tum dynastas officia adiungendo, ut res eius undique incrementa caperent. verum ambitio illa et Caesaris ac potentissimorum Romanorum cultu atque observantia fiebat ut receptos mores et patria instituta violaret, urbibus condendis et templis aedificandis, non quidem in Iudaea, sed in exteris provinciis. Iudaeis quoque se excusabat, facere illa non sumpsit sponte, sed ex mandatis et in gratiam et honorem Caesaris et

κειν ἐθῶν διὰ τὴν ἐκείνων τιμὴν. ἀγάλματά τε γὰρ ἀρίστα καὶ
 C τύπους μεμορφωμένους, καὶ πόλεις ὑψοδοῦμαι καὶ λιμένας εὐρεῖς
 καὶ ἀκλύστους καὶ βασιλεία πολυτελῆ καὶ διατάς λαμπράς.

17. Ἐν τοιοῦτοις δὲ ὦν τοὺς παῖδας Ἀλέξανδρον τε καὶ
 Ἀριστοβουλὸν εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν ἐντευξομένους τῷ Καίσαρι. 5
 τούτους ὁ Καίσαρ φιλανθρωπίως ἐθέξατο, καὶ δίδωσιν Ἡρώδη
 διω βούλεται τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων ἀπονεύσαι τὴν βασιλείαν,
 καὶ χώραν ἔτι προσέθετο, ἔγκαταμίγνυσι δὲ αὐτὸν καὶ τοῖς τῆς
 Συρίας ἐπιτροπεύουσιν, ἐντειλάμενος πάντα μετὰ τῆς ἐκείνου
 γνώμης ποιεῖν. τοσαῦτα δ' ὠνυχῆσας τῷ μὲν ἀδελφῷ Φερῶρα 10
 D τετραρχίαν ἤτησατο παρὰ Καίσαρος, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῶν
 πόρων ἠρώηκε τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὡς μὲν ἐκεῖνος ἔλεγεν, ἵνα
 ἀνακτηθῆεν ἐκ τῆς ἀφορίας, ὡς δὲ τοῖς ἄλλοις ἰδοῦκει, ἵνα τὴν
 τοῦ πλήθους εἰς ἑαυτὸν θρασυτέραν δυσμένειαν· μετακινουμένων
 γὰρ αὐτοῖς τῶν ἐθῶν χαλεπῶς ἔφερον. διὸ καὶ ἀφῆρητο τὰς 15
 ἀδείας αὐτῶν, αἱ καμιάτους ἐπιτάτων αὐτοῖς καὶ τὰς συνόδους
 καλύσων καὶ τοὺς περιπάτους καὶ τὰς διατάς ἐπιτηρῶν καὶ τοὺς
 φωραθέντας κολάζων βαρύντατα. κἂν τῇ πόλει κἂν ταῖς ὁδο-
 πορίαις ἦσαν οἱ τοὺς εἰς ταῦτ' ἐπισημαίνοντας ἐπισκοποῦντες. τινὲς
 P I 243 δὲ φασὶ καὶ αὐτὸν ἰδιώτου οἰκῆμα λαμβάνοντα ἐνόησε νόκτωρ τοῖς 20
 ὄχλοις ἔγκαταμίγνυσθαι καὶ ἀποπειρᾶσθαι αὐτῶν τὴν δαίνοιαν ἦν

1 ἀρίστη A.
 add A.
 συνέστασ A.

4 τοῦτοις A.
 17 κολούτων A.

8 καὶ χώραν ἔτι προσέθετο
 19 "ma. εἰς αὐτὸν" Duclosius.

Fontes. Cap. 17. Iosephi Ant. 15 10 § 1—16 1 § 1.

Romanorum. nam et statuas collocabat et exsculpta insignia, et urbes
 condebat et portus amplios ac tutos et regias sumptuosas et aedes
 splendidas.

17. His rebus occupatus filios Alexandrum et Aristobulum Ro-
 mam ad salutandum Caesarem misit. quibus Caesar humaniter susceptis,
 Herodi potestatem dedit cui vellet ex filiis relinquendi regni, et alias ei
 ditiones adiecit, et in Syriae procuratores eum rettulit: quibus man-
 davit ut omnia illo consentiente agerent. tantam sollicitatem adeptus
 fratri Pheroerae tetrarchiam a Caesare petiit, et subditis trientem tri-
 butorum remisit, sive ut, quod ipse dicebat, populus ex annonae cari-
 tate recrearetur, sive, quemadmodum aliis videbatur, ut odium a se
 amoveret. Iudaei enim patriorum rituum mutationem iniquis ferebant
 animis. quamobrem libertatem eis adimebat, subinde laboribus impo-
 randis et conciliis prohibendis, deambulationibus etiam et diversariis
 observandis, et iis qui deprehensi essent gravissimo puniendis. erant
 enim tam in urbe quam in itineribus qui congressus hominum obser-
 varent. quidam etiam auctores sunt, eum ipsum privati habitus se inter-
 dum noctu turbis immiscuisse, quid de imperio sentirent, animos eorum

περὶ τῆς ἀρχῆς εἶχον. καὶ τοὺς μὲν ἔξουθιαζομένους ἐπέφηε
 ἅπασι τρόποις, τὸ δὲ πλῆθος ὄρκους ἤξειον τὴν πίστιν αὐτῶν
 βεβαιοῦν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ εἶκον, τοὺς γὰρ μὴ δυσχεραίνοντας
 ἠγάπιζεν ἐκ παντός. συνέπειθε δὲ καὶ τοὺς περὶ Πολλῶνα τὸν
 5 Φαρισαῖον καὶ Σαμαίαν καὶ τῶν συμφοιτῶντων αὐτοῖς τοὺς πλεί-
 στους δμνύειν. οἱ δὲ οὕτως ἐπεισθῆσαν οὐτ' ἐκολάσθησαν διὰ τὸν
 Πολλῶνα ὑπὸ τοῦ βασιλέως αἰδούμενον. ἀφείθησαν δὲ ταύτης
 τῆς ἀνάγκης καὶ οἱ Ἑσσαῖοι καλούμενοι· γένος δὲ τοῦτο διαίτη
 χρώμενον Ἰουδαγοικῆ. ἐτίμα δὲ τούτους διὰ τὸν Μαναῆμ. B
 10 ἦν δ' οὗτος εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνὴρ τᾶλλά τε ἀγαθὸς καὶ τὰ μέλ-
 λοντα προορᾶν, ὃς ἔτι παῖδα τὸν Ἡρώδην ἐς διδασκάλου φοι-
 τᾶντα ἰδὼν βασιλεῖα Ἰουδαίων προσεῖπεν. ὁ δὲ ἰδιώτης ἔλεγεν
 εἶναι. Μαναῆμ δὲ μειδιᾶσας καὶ τύπτων αὐτὸν ἤρημα "ἀλλὰ
 καὶ βασιλεύσεις" ἔφη "καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνύσεις ἐδδαιμονέστατα, W I 174
 15 καὶ μέμησο τῶν ἐμῶν τούτων πληγῶν. ἄριστος δ' ἔφη εἰ
 δικαιοσύνην ἀγαπήσεις καὶ εὐσέβειαν πρὸς θεὸν καὶ πρὸς τοὺς
 πολίτας ἐπιτελεῖαι. ἀλλ' οὐ γὰρ αἰδῶ σε τοιοῦτον ἔσεσθαι."
 βασιλεύσας δὲ ὁ Ἡρώδης μετακαλεῖται τὸν Μαναῆμ καὶ περὶ τοῦ
 χρόνου τῆς ἀρχῆς ἐπυνθάνετο. ὡς δὲ, σιωπῶντος ἐκείνου, C
 20 αὐτὸς εἰ δέκα γενήσονται τῆς βασιλείας ἡρώτα ἐνιαυτοὶ ἢ εἴκοσι
 ἢ τριάκοντα, ὁ δὲ ὄρον οὐκ ἐπέθηκε τῷ τέλει τῆς προθεσμίας,
 Ἡρώδης καὶ τούτοις ἀρκεσθεῖς, τὸν τε Μαναῆμ ἀφῆκε δεξιωσά-
 μενος καὶ πάντας δι' ἐκείνον ἐτίμα τοὺς Ἑσσηνοῦς.

I ἔξουθιαζομένους A. 5 σαμίαν A. συμφοιτητῶν A.
 11 διδασκάλους A. 12 προσεῖπεν A. 16 εἷς δὲ, margo
 πρὸς θεόν, A. 20 ἡρώτα post γενήσονται A. 22 καὶ] δὲ A.

perilitantem. contumaces omnibus mediis ulciscobatur: a plebe postu-
 labat ut sacramento fidem sibi firmaret. ac plebecula postulatis eius
 annuebat, refragantes autem quavis ratione tollebat. petiit a Pollione
 Phariseo quoque et Samaea eorumque discipulis plerisque ut iurarent.
 sed hi neque iurarent neque puniti sunt, ob regis erga Pollionem reve-
 rentiam. sunt et Esseni ea necessitate liberati, gens Pythagorici insti-
 tuti in victa aemulatrix, quos ob Manaimum illius scotae hominem,
 cum caetera bonum tamen futurorum praescium, honorabat. is Herodem
 adhuc puerum scholam frequentantem regem Iudaeorum salutavit: qui
 cum se privatae condictionis esse diceret, Manaimus leniter arridens
 eumque sensim percitens "atqui et regnabis" inquit "et imperium fel-
 icissime geres: horum igitur verberum memento. eris autem optimus,
 si iustitiae et pietatis erga deum et erga populum clementiae studueris.
 enimvero scio te talem non fore." Herodes regno potitus Manaimum
 arcessitum de imperii dignitate percontatus, tacente illo dixit an
 annis decem an viginti an triginta regnaturus esset, atque ille termi-
 num non adficiendo, vel his contentus Manaimo percontata dextera dimisso
 propter illum Essenos omnes honoravit.

ἤδη δὲ ὀκτωκιδέκατον ἀνῶν ἐνιαυτὸν τῶν ναδῶν ἔγνω μετασκευάσαι καὶ πρὸς ἕψος ἄραι μείζον καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἐκτελέσαι. τὸ δὲ πλῆθος ἄνοι πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. ὁ δὲ οὐ πρότερον ἔφη τὸν ναδὸν καθαιρῆσθαι, πρὶν ἂν πάντα ὧν ἂν δέοιτο εἰς τὸ ἔργον παρασκευάσῃται. ἤδη δὲ ἡτοιμασμένων αὐτῷ πάντων, καθελὼν αὐτὸν καὶ θεμελίους ἄλλους καταβαλλόμενος, τὸν D ναδὸν ἤγειρε, μήμει πηχῶν ἑκατὸν, τὸ δ' ἕψος ἐπέκεινα εἴκοσιν. ἠποδομήθη δὲ λίθοις λευκοῖς τε καὶ κραταιοῖς, ὧν ἑκάστῳ περι πέντε καὶ εἴκοσι τὸ μήκος πήχεις, τὸ δ' ἕψος ὀκτώ, ἕψος δὲ περι δάδεκα. κατὰ δὲ τὴν βόρειον πλευρὰν ἀρόπολις ἐγγώνιος 10 εὐερκῆς ἐντετελιχίωτο, διάφορος ὀχυρότητι, ἣν οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀσσυριαίων γεγονότες βασιλεῖς ὁμοῦ καὶ ἀρχιερεῖς ἠποδομήσαν καὶ βῆρην ἐκάλεσαν, ὥστε τὴν ἀρχιερατικὴν ἀποκτεῖσθαι στολὴν ἐν αὐτῇ. καὶ ταύτην οὖν τὴν βῆρην Ἡρώδης ἐπισκευάσας ὀχυρωτέραν ἐπ' ἀσφαλεῖα τοῦ ἱεροῦ, εἰς μνήμην Ἀντωνίου 15 P I 244 προσηγόρευσεν Ἀντωνίαν. αὐτὸς δὲ ὁ ναδὸς καὶ πάντα τὰ περι τῶν ναδῶν ἐν ὀκτῶ δεδόμετῳ ἔτισι. παραδίδεται δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὅτε αὐτὸς ὁ ναδὸς ἀνηγέρετο (ἐν ἐνιαυτῷ γὰρ ἐνὶ καὶ μηνσὶν ἕξ ἠποδομήθη) τὰς μὲν ἡμέρας μὴ ὕμιν, γίνεσθαι δὲ τοὺς βυμβροὺς ἐν ταῖς νυξίν, ἵνα μὴ τὰ ἔργα κωλύωνται. 20

Τὰς ἀδικίας δὲ ἀνοστέλλειν πειρώμενος ὁ Ἡρώδης τίθησι νόμον τοὺς τοιχαρῶν ἐπ' ἔξαγωγῇ τῆς χώρας πιπράσκεισθαι· ὁ καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν πασχόντων ἦν φορτικόν, οὐχ ἥκιστα δὲ

1 ὀκτωκιδέκατον A. 6 καταβαλλόμενος A. 10 περι om A. 16 προσηγόρευσεν A Iosephus, προσηγόρευσεν PW. 18 ἀνηγέρετο A, ἀνηγέρετο PW.

Anno autem regni 18 consilium templi mutandi idque altius et magnificentius exstruendi cepit. populo autem ab illo conatu abhorrente, se non prius id diritutum esse dixit quam omnia ad opus necessaria praeparasset. quae cum in promptu essent omnia, veteribus fundamentis sublati novisque iactis inchoavit longitudine 100 cubitorum, altitudine 120. structurae adhibuit saxa candida et robusta, singula circiter 25 cubitos longa, alta 8, lata fere 12. ad septentrionale latus arx angularis firma et manitissima inaedificata erat, quam reges iidemque pontifices ex Assyriacorum familia exstruxerant Baria vocatam, ut pontificia stola in ea reponeretur. eam igitur Baria Herodes instauratam et pro templi defensione multatiorem redditam in Antonii memoriam Antoniam vocavit. ipsum porro templum et quae in circuitu eius sunt omnia 8 annis sunt absoluta. traditum autem est, eo tempore quo ipsum templum strueretur (id quod uno anno et mensibus sex perfectum est) interdum non pluisse, sed imbres noctu esse factos, ne opera impedirentur.

Deinde Herodes ad facinora comprimenda legem tulit ut fures peregre venderentur: quae res et facinorosis gravis, et legibus ever-

καὶ τῶν νόμων κατέλυσαι. τὸ γὰρ ἀλλοφύλοις δουλεύειν καὶ βιάζεσθαι κατὰ τὰ ἐκείνων ἔθη βιωῶν, τῆς θρησκείας ἦν, ὅσον ἐπ' ἐκείνοις, κατάλυσαι. πιπρώσκισθαι μὲν γὰρ οἱ νόμοι τοὺς B φῶρας ἐκέλευον εἰ μὴ ἔχοιεν κατὰ τὸ τετραπλοῦν ἐκτιννύειν τὰ ὁ φῶρια, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλοφύλους, πρὸς δὲ γὰρ ὁμοειθεῖς, ἵνα μῆτε τῆς θρησκείας ἐκπίπτοιεν μῆτε παρ' ὄλον τὸν βίον δουλεύοιεν, ἀλλὰ τυγχάνοιεν μετὰ ἐξουσίαν ἀφροσύνης. ταῦτα μέρος ἦν τῶν κατ' ἐκείνου διαβολῶν καὶ τῆς δυστοίας τοῦ πλήθους τῆς ἐπ' αὐτῶ.

10 18. Εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον παραγενόμενος Ἡρόδης, ἵνα Καίσαρι τε προσομιλήσῃ καὶ τοὺς παῖδας ἐν τῇ Ρώμῃ διατρέβοντας ὄψῃται, φιλοφρόνως τε ὑπαδέχθη παρὰ τοῦ Καίσαρος καὶ τοὺς παῖδας ὡς ἤδη τελιωθέντας ἐν τοῖς μυθῆ- C μασιν ἔλαβεν ἄγειν εἰς τὰ οἰκεία. ὡς δ' ἐπαγγέλλον, περιόπτοι 15 γέγονασι τῷ τε τῆς ψυχῆς παραστήματι καὶ τῇ κατὰ τὰς μορφὰς ὠραιότητι, ἐπίφθονοι τε ἦσαν Σαλώμῃ τῇ τοῦ βασιλέως ἑταίρῳ καὶ τοῖς τῆν αὐτῶν μητέρι καταγεγραμμένοις διαβολαῖς. καὶ ἤδη καὶ κατ' ἐκείνων τὰ ἔθλα ἤτομαζον δι' ὧν καὶ τὴν αὐ- τοὺς γενναίην κατηγωνίσσαντο, λογοποιούντες ἀηδῶς τῷ πατρὶ 20 προσφέρεσθαι τὰ μειράκια διὰ τὸν θόνον τῆς μητρὸς, ἀντιεῦθεν μίσος φηῖναι τῷ πατρὶ πρὸς τοὺς παῖδας ὡς ἐνὸν κατασκευάζον. τίως μέντοι φιλοστόργως εἶτι πρὸς αὐτὰ ὁ πατὴρ διακείμενος καὶ τιμῆς μετεδίδου καὶ γυναῖκας ἐν ἡλικίᾳ γεγονόσιν ἱξέγγυεν, D

3 ἐκείνης A. 7 ἑκατίας A. 12 ὄφρατι A. 17 post
μητέρα A add τὴν μαριὰμ. 18 καὶ alterum om A. 20 τῆς]
τὸν τῆς A.

Fontes. Cap. 18. Iosephi Ant. 16 1 § 2—4 § 6.

tendis erat. nam extoris servire, eorumque ritu necessario vivere, quod ad illos quidem attinebat, religionis erat abrogatio. lex enim fures, ni quadruplum solvere possent, vendi iubebat, sed popularibus, ne et religione exciderent et per omnem autatem servirent, sed post sexennium manumitterentur. hoc in parte erat criminationum et adversus illam odii popularis.

18. Sub id tempus in Italiam profectus Herodes, ut cum Caesare colloqueretur et filios Romae degentes viseret, benigne a Caesare susceptos filios ut absolute iam in disciplinis institutos domum reduxit. qui in patriam reversi, cum animorum magnitudine tum formae elegantia vulgo conspicui, Salomae regis sorori et iis qui matrem eorum calumniis sustulerant invidi fuerunt. itaque iam contra ipsos etiam arma eadem expeditaverant quibus genitricem eorum confecerant, rumor sparso, adolescentes abhorrere a patris consuetudine ob matris necem, et ita patre ad odium filiorum pro virili instigato. is vero eos et dilexit et honoris participes aliquamdiu fecit et adultis uxores dedit, Aristobulo

Ἀριστοβούλῳ μὲν τὴν Σαλώμης θυγατέρα Βερνίκην, Ἀρχελαίου
 δὲ τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως τὴν παῖδα Γλαφύραν τῷ Ἄλε-
 W I 175 ξάνδρῳ. τῇ δὲ Σαλώμῃ ταῦτα τὴν κατὰ τῶν νεανίσκων δυσμε-
 νειαν μᾶλλον ὑπέτρεφεν, οικειομένη καὶ πάντας ὅσοιτερ αὐτῇ
 τὸν τῆς Μαριάμ φόνον συνεπιχεύασαντο. διδόντων δὲ τινὰς καὶ 5
 τῶν νεανίσκων λαβὰς μνήμη τε τῆς μητρὸς καὶ τῇ τοῦ κράτους
 ἐπιθυμίᾳ, βλασφημίαι μὲν ἐκείνων εἰς τὴν Σαλώμην καὶ τὸν
 Φερῶραν ἐγίνοντο, πρὸς ἐκείνους δ' ἢ τοῦτιον ἐπηρέητο δύνουσι,
 καὶ διαβολαὶ κακοήθειαι κατ' αὐτῶν προῦβαινον, παρ' αὐτῶν
 P I 245 ἐκείνων τὰς αἰτίας λαμβάνουσαι. κακῶς γὰρ τῆς μιαρᾶς Σαλώ- 10
 μης καὶ σφᾶς καὶ τὴν μητέρα λεγούσης καὶ πρὸς λόγους ἐκκυλου-
 μένης αὐτοῦς, ἐκείνοι ἐλειπὴν ἀπέφαινον τὴν καταστροφὴν τῆς
 μητρὸς, ἀθλοῦς δ' ἑαυτοῦς ἐκάλουν τοῖς ἐκείνης φονεῦσαν
 ἀναγκαζομένους συζῆν. ταῦτα ἦν ἀποδημοῦντος τοῦ βασιλέως.
 ἐπανελθόντι δ' εὐθὺς παρὰ τε Φερῶρα καὶ τῆς Σαλώμης οἱ 15
 λόγοι προσήγοντο, λεγόντων μέγαν αὐτοῖς ἐπηρτησθαι τὸν κί-
 δυνον, ἀναφανδὸν ἀπειλουμένων τῶν νεανίσκων τὸν φόνον τίσασ-
 θαι τῆς μητρὸς. Ἡρώδης δὲ ταῦτα καὶ ἄλλων ἀπαγγελλόντων
 τετάρακτο. οὕτω δὲ διατεθεὶς ἔγνω ἐπὶ καθαιρέσει τῶν κίων
 ἔτερον υἱὸν Ἀντίπατρον ὄνομα, ἰδιωτέοντι ἔτι αὐτῷ γεγονότα, 20
 προσουκειώσασθαι· καὶ τοῦτον ἰδοῦναι τιμῶν, ἵνα καταστειλῇ τὸ
 B θράσος τοῖς ἐκ τῆς Μαριάμ, γνοῦσιν ὡς οὐ μόνους αὐτοῖς οὐδ'

4 καὶ] δὲ A. 5 συνεπιχεύασαντο] haec aliter apud Iosephum.
 interpungendum fortasse ante βλασφημίαι, addito καὶ τοῖς οὖν.
 καὶ om A. 6 τῶν νεανίσκων A Iosephus, τοῖν νεανίσκων PW.
 8 δύνουσι] δυσπένεια A.

Salomae filiam Bernicem, Archelai Cappadocum regis filiam Glaphyram Alexandro. quibus rebus Salomes inimicitiae contra adolescentes magis aiebantur, omnes eos sibi adiungentis qui caedis Mariammae adiutores fuerant. adolescentibus autem causas quoque nonnullas suppeditantibus tam recordatione matris quam imperii cupiditate, maledicta quidem ab his in Salomen et Pheroram conferebantur, illorum autem malevolentia urgebatur, et subdolo calumniae, causa ab ipsis suppeditata, contra eos adorabatur. nam cum nefaria Salome et matri et ipsis conviciaretur, ut eos ad respondendum irritaret, illi et interitum matris et suae fortunae miserabantur, qui parricidarum illius consuetudine uti cogerentur. haec absente rege acta. reverso Pheroras et Salome statim ea verba insurrant, se in magno versari periculo, adolescentibus se vocem matris ulturos aperte militantibus. Herodes his per alios quoque nuntiatis turbatus, alium filium Antipatrum, in privata vita susceptum, ad coercendos adolescentes sibi conciliare statuit, eique honorem habuit, ut Mariammae filiorum audaciam reprimeret, cum

ἔξ ἀνάγκης ἢ διαδοχῇ τῆς βασιλείας ὀφείλεται. ἔθεν ὡς ἔφε-
 δρόν τινα τὸν Ἀντίπατρον ἐπισήγαγεν. ὁ δὲ δειδὸς ὢν, ἐπεὶ
 παρρησίως ἐλάβετο, μίαν ἔσχεν ὑπόθεσιν, ἔχεσθαι τοῦ πατρὸς
 καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀλλοτριοῦν ταῖς διαβολαῖς. κἀκίνοι δ' ἔτι
 5 ἐδίδωσαν ἀφορμὰς, καὶ δακρύοντες ὡς ἀτιμαζόμενοι καὶ τὴν μη-
 τέρα ἀνακαλοῦμενοι καὶ τὸν πατέρα φανερῶς οὐ δίκαιον λέγοντες.
 ἄπειρ κακοήθως οἱ περὶ τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδῃ μετὰ προσθήκης
 ἔξαγγέλλοντες μέλλουσα τὴν πρὸς ἐκείνους ἐνεποιοῦν ἀπέχθειαν.
 βουλόμενος δὲ ὁ πατήρ ταπεινώσαι τοὺς ἐκ τῆς Μαρίας, πλειό- C
 10 νος Ἀντιπάτρῳ μετεδίδου τιμῆς· τέλος δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
 ἐπισήγαγε. καὶ Καίσαρι συνίστη αὐτὸν γράφων ὑπὲρ αὐτοῦ,
 καὶ εἰς Ῥώμην αὐτὸν μετὰ πολλῶν δῶρων ἀπέστειλεν, ὥστε ἤδη
 ἐπ' ἐκείνῳ δοκεῖν πάντα, παρεῖσθαι δ' ἐκ τῆς ἀρχῆς παντάπασι
 τὰ μειράκια. Ἀντίπατρος δὲ δεδοικὼς μὴ αὐτοῦ ἐυδημήσαντος
 15 ἐπιεικέστερος εἰς τοὺς ἐκ Μαρίας γένηται ὁ πατήρ, καὶ ἀποδη-
 μῶν οὐκ ἀνέει συνεχῶς ἐπιστέλλον κατὰ τῶν ἀδελφῶν τῷ πατρὶ
 καὶ προσερεθίζων πρὸς τὴν δυσμένειαν, ἕως εἰς τοῦτο προήγαγεν
 αὐτὸν εἰς τὸ πλεῖσαι πρὸς Ῥώμην κἀκεῖ τῶν παίδων κατηγορεῖν
 παρὰ Καίσαρι. ἀπειθῶν δ' εἰς Ῥώμην σὺν τοῖς παισὶ, παρε- D
 20 στήσατο μὲν αὐτοὺς τῷ Καίσαρι, ἤτιθέτο δὲ τῆς ἀπονοίας, ὡς
 τὸν ἰαυκῶν πατέρα μισοῦντας καὶ διαχειρίσασθαι μελετῶντας
 αὐτὸν καὶ οὕτω τὴν βασιλείαν λαβεῖν. τῶν δὲ νεανίσκων καὶ

2 ἐπισήγαγεν A. 8 ἐποιοῦν A. 11 συνίστη A Iosephus, συνί-
 στήσιν PW. 13 πάντα ἐκ' ἐκείνῳ δοκεῖν A. 22 αὐτὸν A,
 αὐτῶν PW.

intelligere non sibi solis neque necessario regni successionem deberi.
 itaque Antipatrum tanquam spectatorem certaminis ad dimicandum para-
 tum introduxit. qui, ut homo callidus, data occasione unum sibi nego-
 tium esse ratus est patri adhaerere, eumque per calumnias a fratribus
 alienare: quibus calumniis illi ansas dabant, sui contemptum deplorando
 et matrem invocando et patrem aperte iniustum vocitando. ea verba
 cum additamento renuntians Antipater patris erga illos similitatem mali-
 tiosae augebat; ab eoque ut Mariam filios premeret amplioribus
 honoribus auctus, denique matre ipsius etiam introducta cum multis
 muneribus Romam mittitur Caesarique commendatur, ut iam penes illum
 esse omnia, adolescentes vero spe imperii plane deiectioni viderentur.
 caeterum Antipater veritus ne se absente pater Mariam filios aequior
 fieret, nec in itinere subinde ad eum scribere destitit et eius inimicitias
 contra fratres exacerare: donec perpulit ut ipse Romam navigaret, filios
 apud Caesarem accusatum. quos cum secum adduxisset, de eorum
 deplorata indole querebatur, qui patrem exosi, eiusque perimendi avidi,
 regnam affectarent. adolescentes vero patre quoque adhuc dicente fle-

λέγοντος ἔτι τοῦ πατρὸς δάκρυα ἦν καὶ τέλος οἰμωγῆς, δεδοικότεον
ὡς εἰ σιγῶν δόξουσιν ἐκ τοῦ συνειδότεος μὴ εὐπορεῖν ἀπολογίας.
ὡς δ' ἔργων ἐμμένειαν παρὰ Καίσαρος, τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν

P I 246 χεῖρι διαλβεῖν τὰς αἰτίας, πρὸς τὸν πατέρα λόγους ποιούμενος. 5
καὶ διαλεχθέντος πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον ὁ Καῖσαρ, οὐδὲ πρό-
τερον ταῖς κατ' αὐτῶν πιστεύων διαβολαῖς, ἔτι μάλιστα ἐξη-
λάττειτο, καὶ συνεχῶς εἰς τὸν Ἡρώδη ἀπέβλεπεν, ὄρων κάκεινον
ὑποσυγκιχημένον. καὶ ἤγωνία τὸ θάνατον· Καῖσαρ δὲ τοὺς μὲν
νεανίσκους, εἰ καὶ τῶν διαβολῶν πόρρω δοκοῦσιν, αὐτὸ τοῦτο 10
ἀμαρτεῖν ἔφη τὸ μὴ τοιοῦτους ἑαυτοὺς τῷ πατρὶ παρασχεῖν ὡς
μηδὲ γενέσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον, Ἡρώδη δὲ παρεκάλει

W I 176 διαλλάττεισθαι τοῖς παισὶν ἀφελόντα πᾶσαν ὑπόνοιαν· καὶ τὸ
B πιστὰ γὰρ ἠγεῖσθαι ταῦτα κατὰ τῶν παιδῶν οὐ δίκαιον ἔκρινε.
τοιαῦτα συμβουλευόντων ἔνευσε τοῖς νεανίσκοις προσπειεῖν τῷ πατρὶ. 15
κάκεινων ὠρηκρότων προλαβῶν αὐτοὺς ὁ πατὴρ δακρύνοντας ἠσπά-
ζετο ἀγκαλιζόμενος ἕκαστον. τότε μὲν οὖν εὐχαριστήσαυτις Καί-
σαρι μετ' ἀλλήλων ἀπήσαν, καὶ Ἀντίπατρος μετ' αὐτῶν, ταῖς
διαλλαγαῖς ὑποκρινόμενος ἤδεσθαι· τῇ δ' ὑστεραία περὶ τῆς
βασιλείας τῷ Ἡρώδῃ τὴν ἔξουσίαν ἀφῆκεν ὁ Καῖσαρ, ὃν ἂν 20
αἰραῖτο τῶν παιδῶν δάδοχον καθιστῶν, ἣ καὶ διατέμειν ἅπασιν
ταύτην, μετὰ θάνατον μέντοι. ζῶντι δὲ οὐκ ἐπέτρεπε τὴν δια-
νομήν, ἀλλὰ καὶ τῶν παιδῶν ἤθελεν αὐτὸν καὶ τῆς βασιλείας

2 πῆ AW, πῆ δ' P.

4 δακρύνοντας A.

bant, et tandem suspirabant, veritē ne silentium suum confessio cri-
minis et conscientiae argumentum haberetur. ut autem et Caesaris
benevolentiam et aliorum lacrimas et commiserationem omnium animad-
verterunt, Alexander oratione ad patrem instituta crimina diluere ex-
orsus cum probabiliter discernisset, Caesar, qui ante quoque illorum
criminationibus non credidisset, magis in ea sententia confirmatus,
Herodem continenter intuetur: quem cum et ipsum subtristem cerneret,
ac spectatoribus aestuantibus, adolescentibus ait, etai sese criminis
omnino expertes esse putarent, tamen id ipsum eos delinquere, quod
patrem non ita colerent ne quis de ipsis rumor spargi posset. Herodem
autem hortatus est ut omni suspitione ablecta filiis reconciliaretur:
nam talia contra liberos credere iniquum esse. dum haec monet, inasit
adolescentibus ut coram patre procumbant. quod cum alacriter factari
essent, pater prior eos lacrimantes salutavit et utrumque amplexus est.
ac tum gratis actis Caesari una discesserunt, Antipatro etiam comi-
tante, qui se illorum reconciliatione gaudere simulabat. postridie
Caesar Herodi liberum fecit quem vellet e filiis successorem designare,
aut regnum inter eos dividere, sed post obitum demum: nam dum
viveret, eum et regnum et imperium in filios tenere iussit. in reditu

κρατεῖν. ἐπανόντι δὲ περὶ Κιλικίαν Ἀρχέλαος ὁ πενθερός Ἄλε- C
ξάνδρου συναγῆ τῷ Ἡρώδῃ, συνηδόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν παιδῶν
διαλλαγῶς. ἐντεῦθεν Ἡρώδης ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν, καὶ
συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῷ πεπραγμένα
5 διηγήσατο, καὶ ἐπὶ νομισθεῖα τῶν παιδῶν τὸν λόγον κατέστραψε,
καὶ τοῖς υἱοῖς προεῖπε τὴν βασιλείαν καταλιμπάνειν, πρῶτῳ μὲν
Ἀντιπάτρῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἐκ Μαρίας. ταῦτα εἰπὼν τὸν σὺλ-
λογον διελύσατο.

19. Ὑπῆρχε δὲ τὴν γνώμην πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους φιλοτι-
10 μόντατός τε καὶ εὐεργετικώτατος, πρὸς δὲ τοὺς ὑπηκόους ἐπαχθῆς
τε καὶ ἀδικιώτατος, πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους καὶ φίλους κολαστῆς D
ἀπαράιτητος. ἡ δὲ αἰτία τούτων φιλοδοξία καὶ φιλαρχία. ὑπὸ
μὲν γὰρ φιλοδοξίας, εἰ μνήμης ἔμελλε τυγχάνειν εἰσαυθις ἢ εὐφη-
μίας κατὰ τὸ ἐνεσθῆς, οὐκ ἐφείδετο δαπανῶν, πολυδάπανος δ'
15 ὡν βαρεῖαις εἰσπράξει τοὺς ὑποτεταγμένους ἐπίεζε καὶ χαλεπὸς
ἦν αὐτοῖς· ὑπὸ δὲ φιλαρχίας, εἰ κατὰ τινας ὑπόνοιαν ἔσχεν ἐφι-
σθαι τῆς ἀρχῆς ἢ τι περὶ αὐτὴν παροικεῖν, ἴσα πολεμίοις αὐτῷ
προσεφέρετο, κἀντεῦθεν συγγενεῖς τε καὶ φίλους ἐτιμωρήσατο
ἀφειδῶς, μόνος θέλων τετιμῆσθαι. τεκμήριον δὲ τοῦ πάντοθεν P I 247
20 χρηματιζέσθαι θέλειν διὰ τὸ πολυδάπανον, ὅτι ἀκηχοῦς ὡς Ὑρ-
κανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσας ἀνοήτως τὸν τάφον Λαβιδ ἀφην-

6 πρῶτα A. 7 καὶ om A. 10 εὐεργετικώτατος A,
εὐεργετικώτατος PW. 11 πρὸς δὲ] καὶ πρὸς A. 12 αὐ-
τῷ αἰτία A. 14 ἐστῶς A. δαπανῶν A. 15 ἐπι-
πέζε A.

Fontes. Cap. 19. Iosephi Ant. 16 5 § 4—7 § 3.

Archelaus Alexandri socer ei circa Ciliciam occurrit, filiorum reconci-
liationem gratulans. inde in Iudaeam reversus indicto concilio, ut in
itinere secum esset actum, exposuit, orationemque filiorum admonitione
concluit: quibus cum denuntiasset se regnum relinquere primum Anti-
patro, deinde Mariamæ quoque filiis, concilium dimisit.

19. Fuit Herodes erga alios liberalissimus et beneficentissimus,
subditis vero gravis et iniquissimus, cognatorum et amicorum paniter
inexorabilis. in causa fuit gloriae imperique cupiditas. nam gloriae
gratia, si vel posteritatis memoriam vel in praesentia nominis celebri-
tatem consecuturus esset, nullis parcebat impensis: quas cum multas
requireret, gravibus exactionibus subditos cum saevitia onerabat.
imperii porro cupiditas in causa erat ut, si quam contra aliquem suspi-
cionem regni affectati aut studii novarum rerum concepisset, eum pro
hoste ulcisceretur. itaque cum solus honorari vellet, cognatos et amicos
inclementer supplicis afficiebat. eius avaritiae ex profusionibus ortae
illud argumentum est, quod cum audisset Hircanum decessorem suum

ρίον λάβοι τρισχίλια τάλαντα, νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον εἰσέρχεται, τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων παρεληφώς, ἴν' ἀνέκφορον εἶη τὸ δρώμενον. καὶ χρήματα μὲν οὐκ εὗρεν ἀγγύρια δηλαδὴ, κόσμον δὲ πολὺν κειμηλίων χρυσῶν, ὃν ἀνέλλετο πάντα. ἔσπευδεν αὖν καὶ ἐνδοτέρω χωρεῖν κατὰ τὰς θήκας ἐν αἷς τῶν βασιλέων 5 Δαβὶδ καὶ Σολομώντος τὰ σώματα τεθησαύριστο. ὡς δ' ἐβιάζετο εἰσεῖναι, δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων ἐφθάθησαν φλογὸς B ἐνδοθεν ἀπαντησάσης, ὡς λόγος, αὐτοῖς, αὐτὸς δὲ περιδιὲς ἔζηε. καὶ διὰ τὴν ἐπιχώρησιν χεῖρον ἔχειν ἐδόκει τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῷ· ἐμψυλῶ γὰρ ἐφίκει πολέμῳ τὰ κατὰ τὴν αὐλήν τὴν βοσι- 10 λικὴν. ἐστρατήγει δὲ αἶε κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὁ Ἀντίαιτρος, δεινὸς ὢν, δι' ἄλλων μὲν αὐτοὺς περιβάλλων αἰτίαις, αὐτὸς δὲ πολλάκις ὑπεραπολογούμενος, ἵνα δοκῶν εὖνους ἐκείνοις, ἀτύποπτος εἶη τῷ πατρὶ πρὸς τὰς ἔγχειρήσεις, καὶ μόνος τῆς ἐκείνου σωτηρίας φροντίζεν δοκῆ. καὶ ὁ μὲν τὰ πάντα ἦν τῷ πατρὶ, 15 οἱ δ' ἐκ τῆς Μαρίας χαλιπρώτερον αἰε διετίθεντο, καὶ τὴν ἀτιμίαν οὐκ ἔφερον ὑπ' εὐγενείας, παρρωσμένοι καὶ τῶν ἀτιμῶν ἔχοντες. αἶ τε γυναῖκες, ἣ μὲν Ἀλεξάνδρῳ συνοικοῦσα C Γλαφύρα ἢ Ἀρχελαίου μῖσος εἶχεν εἰς τὴν Σαλώμην διὰ τε τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα διάδοσιν καὶ διὰ τὴν ἐκείνης θυγατέρα συνοι- 20 κοῦσαν Ἀριστοβούλῳ, ἥπερ ὑπερηφάνως προσεφέρετο ἢ Γλαφύρα, καὶ τὴν ἰσοτιμίαν αὐτῆς ἀνηξιοπάζει. γέγονε δὲ τις ὑπόθεσις καὶ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Φερώραν εἰς ὑποφίαν καὶ

1 τρισχίλια τάλαντα A Iosephus, τάλαντα τρισχίλια PW.
 2 ἀνέκφορον A. 6 Σολομώντος supra. 15 δοκῆ A.
 22 δὲ om A.

aperto Davidis monumento tria millia talentum argenti abstulisse, nocta fidissimis amicorum adhibitis, ne res efferretur, idem monumentum aperit, ingreditur, et argentum quidem non reperit, sed multum auri ornatus. quo omni sublato ad cellas interiores, quibus Davidis et Salomonis regum cadavera condita erant, properat, quo dum penetrare contendit, duo eius satellites perierunt flamma, ut fertur, erumpente: ipse perterritus discessit. atque ob id facinus res eius domesticas laborare videbantur. nam quae in regia gerebantur, belli civilis faciem prae se ferebant. Antipater enim homo callidus bellum instruat contra fratres: quos cum per alios crimisaretur, ipse aliquando defendebat, ut per benevolentiae speciem amota insidiarum suspicione patrem falleret, et solus salutem eius curare videretur. atque in eo patri erant omnia: Marianus vero filii in dies magis exasperabantur, ignominiam, ut generosis erant animis, non ferentes, cum repulsi ac quasi in ordinem conoti essent, eo incitabantur ab uxoribus etiam. nam Alexandri coniux Glaphyra Salomen oderat ob eius in maritum suum malevolentiam, et ob filiam illius Aristoboli uxorem, quam superbe tractabat et sibi dignitate aequatam esse indignabatur. Pheras quoque frater in regis

20. Φερώρας δ' αὖθις τὰ πρῶτα συνετάραξεν, εἰπὼν Ἀλεξάνδρῳ ἀηκόειν Σαλώμης λεγούσης ἐρῶν τὸν Ἡρώδην Γλαφύρας. Ἀλέξανδρος δὲ πρὸς τὸν λόγον ἐκ ζηλοτυπίας τετάρακτο, καὶ τὴν δόνην οὐκ ἐνεγκὼν τὰ ὑπὸ τοῦ Φερώρα λεγόμενα τῷ πατρὶ κατεμήνησεν. ὁ δ' Ἡρώδης περιπαθήσας καὶ τὸ τῆς ὀφθαλμοῦ ἐψευσμένον οὐ φέρων θοροβηθεὶς τε μπαπέμπεται τὸν Φερώραν, καὶ "κάκιστε" εἶπε, "τοιῦτα καθ' ἡμῶν λαλήσας πότερον οἶε λόγον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς ἢ ἕλφος εἰς τὴν C δεξιὰν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν;" Φερώρας δὲ Σαλώμην ἔφη ταῦτα συμπερίσειν, κάκιστος εἶναι τοὺς λόγους. ἡ δὲ ἀπηρνέτο καὶ 10 τῶν τριγῶν ἐπιδράττειτο καὶ ἐστειροτυπείτο, διὰ δὲ τὴν τῶν τρώπων οὐκ ἐπιστεύετο κακοήθειαν. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπέπεμπετο, τὸν εἶδν δὲ τῆς ἐγκρατείας ἐπήνεσε καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ἀνενεγκεῖν.

Ἐτερον δὲ τι συνέπεισε ταρυχὰς αὖθις ἐγείραν κατὰ τὴν 15 οἰκίαν τῷ βασιλεῖ. ἦσαν αὐτῷ ἐνοῦχοι διὰ κάλλος σκοποῦσθαι μνηστοί, ὧν ὁ μὲν οἰνοχοεῖν ὁ δὲ δειπνον προσφέρειν ὁ δὲ κατενόζειν αὐτὸν ἐτέτακτο. τούτους ὑπ' Ἀλεξάνδρον χρήμασι διαφραD ρῆσαι μνηστέται. καὶ βασάνοις ἐκδοθέντες οἱ ἐκτομίαι μῆξιν μὲν αὐτῶν γενέσθαι πρὸς τὸν νεανίαν ἀνωμιολόγουν, ἄλλα δὲ οὐδὲν 20

6 σβ] μὴ A. 10 συμπερίσειν ABC et aliquot codices Iosephi Ant. 16 7 5, ubi nunc συνθῆσαι legitur. PW συνθεῖναι ex coniectura Wolfii. fortasse συμπερίσειν vel συμπερίσειν, si emendatione opus est. 11 τῶν ἐπιτρόπων A. 16 σκοποῦσθαι μνηστοί διὰ κάλλος A.

FOURTES. Cap. 20. Iosephi Ant. 16 7 § 4—8 § 6.

20. Pheroras deinde res denuo turbavit: dixit enim Alexandro se ex Salome audivisse Herodem Glaphyras amore captum esse. qua oratione turbatus Alexander, ac zelotypias dolorem non ferens, quod ex illo audierat patri indicavit. Herodes vero magno dolore affectus et essentiae calumniae impatiens ac turbatus accessit Pherora "peccissimo" inquit, "istis contra nos dictis utrum te verba infingere animo filii, an dextram eius armare gladio censes?" Pheroras respondit Salomen haec comprobaturam, et illius esse ea verba, cui quamvis neganti et capillum vellenti et pectus plangenti ob insitam morum improbitatem fides non habebatur. tandem rex et fratrem et sororera abiecit, filio ob continentiam et relatos ad se sermones collaudato.

Caeterum aliud quiddam accidit quo tumultus in aedibus regis est renovatus. habebat Herodes eunuchos ob formas elegantiam caros, quorum uni pincernae, alteri dapiferi munus assignarat, tertius ipsi a somnis erat. ii ab Alexandro pecunia corrupti esse dicebantur. et quaestionibus adhibiti, rem secum habuisse adolescentem confessi sunt,

κατὰ τοῦ πατρὸς συνειδέναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ἐπιτινόντων δὲ τῶν βασιλευσάντων τὰς μάστιγας, ἔλεγον ὡς εἶη δυσμένεια καὶ μῖσος Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τὸν πατέρα, παρακοιή δὲ Ἑρωδῆν μὲν ἀπεγνωσκέναι διὰ τὸ γῆρας, αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὡς τῆς βασι-
 5 λείας αὐτῷ περιελευσομένης κἄν μὴ βοήληται ὁ πατήρ, καὶ διὰ τὸ γένος καὶ διὰ τὴν τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν φίλων διάθεσιν. τούτων ἀκούσας Ἑρωδῆς περιφοβὸς ἦν καὶ πρὸς πάντας ὑποψίας εἶχε καὶ μίση, πολλοῖς δὲ τῶν φίλων καὶ τὴν εἰς τὰ βασι- P I 249
 λεια πρόσδοον ἀπηγόρευσε. πάντων δ' αἷτιος ἐτύχησαν ὁ Ἀντί-
 10 πατρος. πρῶτον μὲν σὺν ὄσους ᾤετο πιστοὺς Ἀλεξάνδρῳ βασι-
 νοῖς ὁ Ἑρωδῆς ἐξήταζεν εἴ τι κατ' αὐτοῦ τολμηθὲν εἰδείτεσαν· οἱ δὲ ἀπέθνησκον οὐδὲν ἔχοντες λέγειν. εἰς δὲ τις τὰς βυσάνους μὴ φέρων εἶπε λέγειν Ἀλεξάνδρον, ἐπαινούμενον διὰ τὸ τοῦ σώ- W I 178
 ματος μέγεθος καὶ τὸ εὐστόχως βάλλειν ἐκ τόξου καὶ τῦλλα, ὅτι
 15 εἴ τι παρὰ τῆς φύσεως αὐτῷ δέδοται καλὸν ἢ ἐξ ἀσκήσεως προσε-
 γένητο, εἰς δυστύχημα περιπίπτει· ἀχθισθαι γὰρ ἐπὶ τοῖς καλοῖς B
 αὐτοῦ τὸν πατέρα. προσεῖθαι δὲ ὡς καὶ βουλευσάιτο σὺν Ἀρι-
 στοβούλῳ ἐν κυνηγεσίῳ ἀνελεῖν τὸν πατέρα καὶ εἰς Ῥώμην φεγεῖν τὴν βασιλείαν μετελευσόμενος. εὐρέθη δὲ καὶ γράμματα Ἀλε-
 20 ξάνδρου πρὸς τὸν ὀμαιμονα μὴ δίκαια λέγοντα ποιῶν τὸν πατέρα προτιμῶντα τὸν Ἀντίπατρον. ἐπὶ τούτοις συλλαβὼν ἴδυσσε τὸν Ἀλεξάνδρον. ἔσπευδε δὲ καὶ μείζον τι λαβεῖν τεκμήριον κατὰ

14 8τι om A.

sed de patre nullius consilii se conscios esse Alexandro affirmarunt. verum tortoribus flagra intendentibus adiecerunt, intercedere Alexandro inimicitias et odium cum patre, seque ab eo monitos ut Herode ob senectutem destituto sibi anascultarent, ad quem regnum vel invito patre venturum esset, tum ob genus tum propter ducum et amicorum erga se benevolentiam. his auditis Herodes in metu fuit, omnes suspectos atque invisos habuit, multis amicorum adita regiae interdixit: quarum rerum omnium causa erat Antipater. primum igitur, quos Alexandro fidos esse putabat, questionibus adhibitos examinabat numquid ei facinoris alicuius, quo ipse peteretur, conscii essent: illi vero cum quod dicerent non haberent, cruciatibus immoriebantur. quidam tamen tormentorum dolore victus dixit, Alexandrum, cum ob proceritatem corporis, sagittandi peritiam caeterasque dotas laudaretur, dixisse, si quid sibi praecleari vel a natura tributum vel studio comparatum esset, id sibi calamitati esse, quod pater suis bonis doleret. adiecit, eum cum Aristobulo consilia agitasse de patre in venatione occidendo et vindicandi regni causa Romam confugiendo. sunt et litterae Alexandri inventae, quibus ad fratrem scribebat, patrem inique facere qui Antipatrum ipsis antiferret. ob haec Alexandrum in vincula coniecit. sed evidentius

τοῦ νόθου, ἵνα μὴ προπετιῶς δόξῃ αὐτὸν δεδωκώς. πολλοὺς οὖν
 καὶ τῶν ἐν τέλει βασιανίζων διέφθειρε, μηδὲν εἰπόντας οἷον Ἰακί-
 C ρος ᾤετο. ὡς δὲ τις τῶν νεωτέρων ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἐγένετο,
 ἐπιστέλλων ἔλεγε τὸν Ἀλέξανδρον τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις, ἀξιοῦντα
 κληθῆναι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, μηνύοντα Μιθριδάτην τὸν βασι- 6
 λεύα Πάρθων τῷ πατρὶ φιλιωθέντα κατὰ Ῥωμαίων· εἶναι δὲ αὐτῷ
 καὶ φάρμακον κατασκευασμένον ἐν Ἀσκάλωνι. ταῦτα Ἡρώδης
 τῆς προπετείας ἐλογίζετο παραμύδιον. τὸ μόντοι φάρμακον
 εὐθὺς ζητηθὲν οὐχ εὗρέθη. διὰ δὲ τὴν τῶν κακῶν ὑπερβολὴν
 ὁ Ἀλέξανδρος φιλονεικῶς διατεθείς, καὶ βουληθεὶς ἀμύνεσθαι 10
 D τοὺς ἐχθροὺς ἴν' αὐτῷ συναπέλωνται, γράμματα πέπομφε τῷ
 πατρὶ ὡς οὐδὲν δεῖ βασιανίζειν· μελετηθῆναι γὰρ τὴν ἐπιβουλήν,
 καὶ ταύτης μετέχειν τὸν τε Φιρώραν καὶ τοὺς πιστοτάτους αὐτῷ
 τῶν φίλων· Σαλώμην δὲ καὶ νύκτωρ ἐπεισελθοῦσαν αὐτῷ μιγή-
 ναι καὶ ἔκοντι· ἀλλὰ καὶ πάντας εἰς ταῦτόν ἤκειν, ἴν' ἐκ μέσου 15
 αὐτοῦ γεγονότος ἀκαλλαγείεν τοῦ ἀεὶ φθυρήσεισθαι προσδοκῶν.
 Ἀρχέλαος δὲ ὁ τῶν Κυπριαδικῶν βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν,
 καὶ ἀγωνιῶν ὑπὲρ τε τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κηδεστοῦ, παρα-
 γέγωνε, καὶ εὐφρῶς μετῆι τῶν λυπούντων τὴν ἐπαρῆρθωσαν,
 τοῦ μὲν νεανίσκου καταγεννώσκων, ἐπιεικῆ δὲ τὸν Ἡρώδην ἀπο- 20
 P I 250 καλῶν· τὸν τε γάμον διαλύειν ἔλεγε. τοιαῦτα δὲ λέγοντος τοῦ

1 "alter e regis δεδωκός, Colbertous δεδοικός" Δυσκαίσιος.
 5 μηνύοντα A, μηνύσαντα PW. 7 κατασκευασμένον A,
 κατασκευασμένην PW. 9 εὐθὺς om A. 16 γεγονότος
 αὐτοῦ A. 21 ἔλεγε διαλύειν A.

argumentum quaesivít, ne filium temere vixisse videretur. ac multos
 insignes viros in quaestionibus occidit, nihil tale eloquentis quale exspe-
 ctabat. sed quidam adolescens fiducialis contentis dixit Alexandrum ab
 amicis Romanis petisse ut a Caesare vocaretur, ad iudicium faciendum
 de Mithridate Parthorum rege, qui cum patre amicitiam contra Romanos
 inlisset: eundem habere venenum Ascalone praeparatum. haec temeri-
 tatem Herodis consolata sunt. ac venenum statim quaesitam est, sed
 non inventum. Alexander autem malorum magnitudine exacerbatus, ut
 inimicos ulcisceretur et una secum in exitum traheret, ad patrem scri-
 psit, nihil opus esse quaestionibus: nam se insidias cogitantes, eorum-
 que socios esse Pheroram et intimos eius amicos: Salomon vero etiam
 noctu cubiculum ingressam secum invito rem habuisse: enimvero
 omnes in eo consentire ut ipso e medio sublato perpetuo exiti metum
 liberentur.

Caeterum Archelaus Cappadocum rex, his cognitis, de filia et
 genere sollicitus Hierosolyma venit, artificioso molestias sedare conat-
 us. nam adolescentem accusabat, et Herodem aequum vocabat, equum
 dirampturum esse coniugium profitebatur. ille ea dicente Herodes sac-

Ἀρχελαῶν ἐνεθίδου τῆς χαλεπότητος ὁ Ἡρώδης καὶ κατήνεκτο πρὸς λύπην καὶ δάκρυα, ἰδεῖτό τε μὴ λύειν τὸν γάμον ἀλλὰ χαλᾶν τὴν ὄργην ἐφ' οἷς ὁ νεανίσκος ἡμάτηκεν. Ἀρχελαῶς δὲ ἤδη μαλαχθέντι τὸν Ἡρώδη θεώμενος εἰς ἄλλους τὰς αἰτίας 5 μετέφερε, καὶ μᾶλλον εἰς τὸν Φερῶρα. ὁ δὲ πρὸς Ἀρχελαῶν ἐτρέπετο; ἔν' ἔσοιτο πρὸς Ἡρώδη ἀντὶ διαλλακτῆς. καὶ ὅς συνεβούλευεν αὐτῷ, βέλτιον εἶναι δι' ἑαυτοῦ προσίεναι τῷ ἀδελφῷ καὶ δεῖσθαι, πάντων ὁμολογοῦντα αἴτιον ἑαυτῶν· μαλάξαι γὰρ οὕτω τὸ σκληρὸν τῆς ὄργης· καὶ αὐτὸς δὲ περὶ τὴν συλλήψεσθαι 10 ἐπηγγέλλετο. πείθεται ὁ Φερῶρας. καὶ Ἀλέξανδρος μὲν τῶν Β αἰτιῶν ἀπελύετο, Ἀρχελαῶς δὲ τῷ Ἡρώδῃ τὸν Φερῶρα δέηλαξε.

21. Μετὰ καιρὸν δὲ πολὺ χεῖρον ἔσχε τὰ κατὰ τοὺς καί-
δας καὶ τὴν οὐλίαν Ἡρώδη. Εὐρυκλῆς γὰρ ἀπὸ Λακεδαιμόνος 15 οὐκ ἄσημος τῶν ἐκεῖ, κάκιστος δὲ τὴν προαίρεσιν ἄνθρωπος, ἐπιδημήσας πρὸς Ἡρώδη δίδωσιν αὐτῷ δῶρα, καὶ πλείω λαβῶν γέγονε φίλος ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ βασιλέως. ἦν δὲ αὐτῷ καταγωγή ἐν τοῖς Ἀντιπάτρον· προσῆμι δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ, γνωστὸς εἶναι λέγων καὶ Ἀρχελαῶ, ὅθεν καὶ τὴν Γλαφύραν τιμῶν 20 ὑπεκρίνετο. τούτῳ συνήθει γεγονότι Ἀλέξανδρος τὰ καθ' ἑαυτὸν C ἔξετραγώδει, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητέρα ἐδίδασκε, καὶ ἔλιγε μὴ δοκεῖν ἀνεκτά. καὶ ὁ μὲν ἀλγῶν τοσούτους λόγους νεποήητο πρὸς

1 ὁ add A. 6 ἀντὶ πρὸς Ἡρώδη διαλλακτῆς A. 7 εἶναι
add A Iosephus. 13 πολὺ A Iosephus, πολὺν PW.
16 δῶρον A. 22 ἀποκρίθη] ἐποίησεν A.

Fontes. Cap. 21. Iosephi Ant. 16 10 § 1—11 § 1.

vitia remissa in maerorem et lacrimas erupit, eoque rogavit ne matrimonium dirimeret, sed omissa iracundia delictis adolescentis veniam daret. Archelaus cum Herodem iam mitigatum videret, culpam in alios transferebat, Pheroram praesertim. cui roganti ut pro se apud Herodem intercederet, suavit ut ipse fratrem conveniret et oraret et culpam omnem agnosceret: sic enim iracundiae rigorem facilius mitigaturum: neque illi affore est pollicitus. paret Pheroras, per Archelaum Herodi reconciliatur, etiam Alexandro crimine liberato.

21. Verum aliquo tempore post liberi et res domesticae Herodis longe peius habebant. nam Eurycles Laecodaeonius, homo apud suos non obscurus sed pessimi animi, Herodi muneribus oblati, et pluribus acceptis, in regis intimam amicitiam est receptus. diversabatur autem apud Antipatrum; sed et Alexandri aedes frequentabat, se Archelae quoque notum esse asserens, eoque de causa Glaphyram colere suscebat. huic in familiaritatem recepto Alexander suas iracundias et matris interitum referebat, se non ferenda esse illa dicebat. quo cum

τὸν Εὐρυκλῆν, ὃ δὲ πάντα τῷ Ἀντιπάτρῳ ἀπέφερεν. Ἀντιπατρος δὲ δώροις αὐτὸν ἐδειξιοῦτο καὶ ἤξιον πρὸς τὸν πατέρα τοὺς λόγους φράζειν. ὃ δὲ οὕτω τὸν βασιλέα διεθῆκεν ὡς ἀμετάγνωστον
 W I 179 ποιῆσαι τὸ μῖσος. καὶ ὃ μὲν ἀπῆμι χρηματισάμενος, Ἡρώδης δὲ τοσοῦτον πρὸς τοὺς παῖδας ἐξώργιστο ὡς μηκέτι δεῖσθαι δια-
 D βολῶν, ἀλλ' αὐτὸς περιεργάζεσθαι τὰ ἐκείνων καὶ παρατηρεῖν ἕκαστα.

Δύο γοῦν τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως κατ' ὁρῆν αὐτοῦ ἀπεισμένοι τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον συνιππάζοντο καὶ δῶρα ἐξ ἐκείνου ἐλάμβανον. ἑποπιεύσας οὖν τούτους Ἡρώδης εὐθὺς 10 ἔβασάνιζεν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον διακατέρουσιν, εἰς ἀπήγγελλον ὡς πείθοι αὐτοὺς κτεῖναι θηρῶντα τὸν Ἡρώδην Ἀλέξανδρος. καὶ ὃ φρούραρχος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἠτάζετο ὡς ἐπαγγελάμενος δέξασθαι τοὺς νεανίσκους ἐν τῷ φρουρίῳ. κάκεινος μὲν οὐδὲν ὠμολόγει, ὃ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ταῦτα γενέσθαι κατέθετο, καὶ γράμμα 15
 P I 251 ἐπέδωκε περὶ τούτων, ὡς εἰκάσαι τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου χειρὸς. ὃ μὲν οὖν Ἡρώδης οὐκέτι ἐνδοιάσμιος ἦν περὶ τῆς τῶν παίδων ἐπιβουλῆς, Ἀλέξανδρος δὲ δι' Ἀντιπάτρου τὸ γραμματεῖδιον κακουργηθῆναι διαχυρίζετο. τότε μὲν οὖν φυλακῇ τῶν νεανίσκων ἐγένετο, καὶ καταδικῶν εἶχον ἀδοξίαν καὶ δόλοσ. ὃ δὲ 20 Ἀριστόβουλος τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν Σαλώμην συναλγεῖν οἰόμενος καὶ μισαῖν τὸν τὰ τοιαῦτα πειθόμενον, "ταῦτα καὶ σοί"

8 Δύο PW. 13 ἠτάζετο? Iosephus εἰσέειν εἶχε. 16 γράμματα A Iosephus. 19 ἀπισχυρίζετο A.

dolenter effaretur, Eurycles omnia narrabat Antipatro; ab eoque muneribus acceptis ut eadem patri referret, ac regem commovit, ut odio implacabili arderet. hac ratione partis opibus discessit. Herodes vero tanta iracundia contra filios efforbuit, ut calumniatoribus iam nihil esset opus, sed ipse dicta factaque eorum omnia curiose indagaret atque observaret.

Cum autem duo ex regis satellitibus per iracundiam expulsi cum Alexandri ministris equitarent, ab eoque munera accepissent, Herodes statim sinistra aliquid suspicatus, quaestiones de his habuit. ii vero principio cruciatus tolerantes, deinde narrarunt Alexandrum a se petiisse ut Herodem in venatu occiderent. sunt et de Alexandri castelli praefecto quaestiones habitae, quasi promississet se adolescentes castello recepturum. ille autem nihil confitente, filius eius ita factum esse affirmavit et litteras ea de re obtulit quae Alexandri manu scriptae viderentur. tum vero Herodes non iam dubitabat de filiorum insidiis, licet Alexandro Antipatri dolo id scriptum esse concinnatum affirmante. adolescentes igitur tum observabantur atque in ignominia et metu damnatorum erant. Aristobulus autem socrum Salomen vicem suam dolere et eam edisse qui talia crederet putans, "haec" inquit "tibi

ἔφη "κίνδυνον προμηρῶν, διαβεβλημένη κατ' ἐλπίδα γάμων
 Συλαίου." τούτους ἐκείνη τοὺς λόγους εὐθὺς προσφέρει τῷ
 ἀδελφῷ. ὁ δὲ δεθῆναι κελεύει καὶ ἄμφω τοὺς υἱοὺς καὶ ἀπ' B
 ἀλλήλων διαστῆναι, γράψαι τε ἕκαστον ὄσση κατὰ τοῦ πατρὸς
 5 ἐμελέτησαν. οἱ δὲ γράφουσιν ἐπιβουλήν μὲν οὐτ' ἐννοῆσαι κατὰ
 τοῦ πατρὸς οὔτε μὴν σσσεκιάσασθαι, δρασμὸν δὲ μελετῆσαι,
 καὶ τοῦτον δι' ἀνάγκην, ὑπόπτου καὶ περιδιοῦς οὔσης αὐτοῖς
 τῆς ζωῆς. τότε τοῖσιν ἤκοντος ἐξ Ἀρχελαίου πρεσβευτοῦ ἔξῃγα
 τὸν Ἀλέξανδρον δεσμώτην, καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἐπυθάνετο ἐπ'
 10 ἀκροῦσαι τοῦ πρεσβευτοῦ, ὅπου καὶ πῶς ἐγνωκασιν ἀποχωρεῖν·
 ὁ δὲ πρὸς Ἀρχελαίον ἔφη, ἐκείθεν εἰς Ῥώμην συνθένεινον δια-
 πέμψειν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἢ δυσχερὲς λογίσασθαι κατὰ
 τοῦ πατρὸς. τούτων οὕτω φηθέντων ὁ βασιλεὺς γράμματα πρὸς C
 Καίσαρα δούς δύο τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐκλευσεν ἐν παράλλῳ τῇ
 15 Κιλικίᾳ προσσχόντας ἐντυχεῖν Ἀρχελαίῳ καὶ μέμψασθαι ὅτι τῆς
 ἐπιβουλῆς τοῖς παισὶ συνεψάψαιτο. Ἀρχελαὸς μέντοι ἀπελο-
 γεῖτο, δέξασθαι τοὺς νειανίας συνθέσθαι διὰ τὸ συμφέρον κἀκεί-
 νοις καὶ τῷ πατρὶ, οὐ μὴν πρὸς Καίσαρα πέμψειν. εἰς Ῥώμην
 δὲ ἀποκομισθέντες οἱ τῶν ἐπιστολῶν κομιστὰς ταύτας δεδώκασι
 20 Καίσαρι. ὁ δὲ ἀντεπέστειλεν, ἄχθεσθαι ἐπὶ τοῖς παισίν, ἐπ'
 ἐκείνῳ δὲ τὴν πᾶσαν ἔξουσίαν ποιεῖν. καὶ εἰ μὲν τι ἀνόσιον
 πεποιήκασιν, ἐπεξίνασι ὡς πατραλοίας, εἰ δὲ δρασμὸν ἐνεόησαν, D
 ἄλλως ρουθετήσαντα μηδὲν ἀνήκεστον διαπράξασθαι. συμβου-

1 γάμον A.

2 Συλλαιῶν Iosephus.

15 προσχόντας PW.

quoque periculum denuntiant, cui spes nuptiarum Sylaei crimini datur." ea verba mulier statim ad fratrem defert. qui utrumque filium vincetum seorsim custodiri ac singulatim scribere iubet quae contra patrem meditatae esset. illi scribunt se insidias contra patrem neque animis agitatae neque comparatae, sed fugam spectatae necessario, quod vitam sollicitam et suspectam degerant. tum igitur Alexandrum vincetum eduxit, praesente et audiente Archelai legato, et de fuga percontatus est, quo et quomodo discedere voluerint. ille vero, ad Archelaum, respondit, qui sollicitus esset se eum inde Romam missurum; nihil autem aliud gravius in patrem cogitasse. his dictis rex duos e suis Romam ad Caesarem cum litteris misit, ac iussit navi ad Ciliciam appulsa cum Archelaeo exostulare quod insidiarum filii suis adiutor fuisset. Archelaus vero respondit se promississe adolescentes suscepturum, propter et ipsorum et patris utilitatem, sed ad Caesarem missurum fuisse negavit. illi Romam profecti Caesari litteras reddiderunt, qui rescripsit, se dolere propter eius filios, sed omnem ipsi auctoritatem dare: qui si facinus impium in se admisissent, puniendos pro parricidis; sin fugam duntaxat cogitarent, in eos verbis castigatos nihil gravius consulendum.

Zonarae Annales.

29

λεύειν δ' αὐτῶ περὶ Βηρυτῶν συναγαγόντι συνέδριον, καὶ παραλάβοντι τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὸν τῶν Καππαδοκῶν βασιλεῖα Ἀρχελαον καὶ ἄλλων τῶν ἄλλων οἶδεν ἐπιφανεῖς ἀξιώμασι, μετ' ἐκείνων τὸ δέον σκοπεῖν.

22. Ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἑρῴδης ἐκάλεσε πρὸς τὸ συνέδριον οὓς ἐβούλετο, Ἀρχελαον δὲ ἔχθραν παραιτήσιμος, ἢ καὶ ἐναντιωθῆσεσθαι τῇ γνώμῃ νομιζῶν αὐτοῦ. ἤδη δὲ συνηγμένων τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν ἄλλων, κατηγόρου τῶν
 P I 252 παιδῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐκείνων γραφέντι ὑπερηγνώσκων· ἐν οἷς οὐδὲν ἐγγράπτι ἕτερον ἢ ὅτι φυγεῖν βουλεύοντο,¹⁰ καὶ λοιδορεῖαι τινὲς εἰς αὐτὸν ὀνειδῆ διὰ τὴν δύσνοιαν ἔχουσαι καὶ τέλος εἰπῶν καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἐκ τοῦ Καίσαρος αὐτῶ τὴν ἔξουσίαν δοθῆναι, καὶ νόμον προσέθηκε πατριον, ὃς ἐκλεῦεν, εἴ τον κατηγορήσαντες οἱ γονεῖς ἐπιδοῖεν τὰς χεῖρας τῇ κεφαλῇ, τοὺς περιεσιτώτας τούτου δουλεύειν λιθολευστεῖν καὶ οὕτως¹⁵
 W I 180 ἀποκτείνειν. ὅπερ ἔλεγε δύνασθαι καὶ αὐτὸς ἐν τῇ πατρὶδι καὶ τῇ βασιλείᾳ ποιεῖν, ἀναμῆναι δὲ τὴν ἐκείνων κρίσιν. ταῦτα τοῦ
 B Ἑρῴδου εἰπόντος οἱ συνεδριάζοντες τὴν ἔξουσίαν ἐκέρουσαν αὐτῶ, τῶν νεανίσκων μὴδὲ παρηγμένων εἰς τὸ συνέδριον· καὶ τινὲς μὲν κατεψηφίζοντο τῶν τοῦ Ἑρῴδου υἱῶν, ἄλλ' οὐ μόντοι καὶ κτε-²⁰
 νειν, οἱ δὲ γε πλείους καὶ θανάτῳ κολάζειν αὐτοὺς ἀπεφαίνοντο. καὶ ἐπὶ τούτοις διελύετο τὸ συνέδριον. Ἑρῴδης δὲ ἦκεν εἰς

7 νομιζῶν τῇ γνώμῃ αὐτοῦ A. 10 ἕτερον om A. φωνὴν A.
 11 δυσνόησαν A. 20 τοῦ add A. 22 διελύετο A, διαλύετο PW.

FOUNTES. Cap. 22. Iosephi Ant. 16 11 § 1—17 1 § 3.

consultum autem videri sibi ut convocato Beryti concilio, et ducibus atque Cappadocum rege Archelao et aliis viris dignitate illustribus adhibitis, quid statuendum esse videretur deliberet.

22. Herodes hac epistola accepta ad concilium vocavit quos voluit, Archelao, sive quod eum oderat sive quod voluntati suae refragaturum putabat, ducibus et caeteris iam congregatis, rex filios accusat, recitatis ipsorum scriptis: quae nihil aliud continebant praeter fugae consilium et convitia quaedam patri malevolentiam exprobrantia. postremo dixit, et a natura et a Caesare potestatem sibi datam esse; legemque patriam adiecit, quae iuberet, si quem parentes manibus illius capiti impositis accusarent, eos qui circumstant, necessario lapidibus reum occidere. quod cum ipse domi in patria facere potuisset, illorum tamen suffragia expectasse. haec Herode locute, qui in consilio aderant, adolescentibus nec in medium productis, auctoritatem ei confirmarunt: ac nonnulli sane adolescentes condemnarunt, non tamen capitis; plerique capitis etiam eos condemnarunt, concilio

Τύρον, καὶ τοὺς παῖδας ἄγων. ὡς δὲ ἦλθον εἰς Καισάρειαν, μετέωροι πάντες ἦσαν, καὶ τὰ κατὰ τοὺς νεανίας χωρήσειεν ἐκδεχόμενοι· καὶ τοῖς μὲν γενομένοις ἰδοσχέρανον, οὐκ ἦν δὲ ἀκίνδυνον οὔτε τι ὑπὲρ ἐκείνων εἰπεῖν οὔτ' ἀκούειν ἑτέρου λέγοντος, ἀλλ' ὀδυνηρῶς μὲν ἀναόδως δὲ τοῦ πάθους ἔφερον τὴν ὑπερβολήν.

Στρατιωτῆς δὲ τις ὀνόματι Τήρων, υἱοῦ αὐτοῦ καθ' ἡλί- C
κίαν ὄντος Ἀλεξάνδρῳ φίλου, πολλὰ καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἔλεγε, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα δὲ παρρησιασάμενος μόνος μόνῳ ἐντυχεῖν 10 ἤξιον. καὶ ἐνδόντος "ποῦ ποτέ σοι" ἔφη "ὃ περιττός ἐκείνος τοῦς; τίς δὲ ἢ τῶν φίλων καὶ συγγενῶν ἰρημία; εἶτα οὐ σιγήη τί τὸ πραττόμενον, εἰ δύο νεανίας ἐκ βασιλίδος σοι γυναικὸς γενομένους εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρους ἀναιρήσεις, σιωπῶν ἐν γήρῳ καταλιπὼν ἔφ' ἐνὶ παιδί καὶ συγγενέσι ὧν αὐτὸς τοσαυτάκις 15 κατέγνωσ θάνατον; οὐκ ἐνοήσεις ὅτι καὶ τῶν ἔχλων ἢ σιωπῆ διὰ μέγεθος τοῦ πάθους ἐστὶ, καὶ πῦσα ἢ στρατιὰ ἔλιον μὲν τῶν ἀτυχοῦντων, μίσος δὲ τῶν ταῦτα ἐργαζομένων λοχῆκασιν;" D ἤκουε ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ οὐκ ἀγνωμόνως. ὁ δὲ Τήρων ἀμέτρῳ καὶ στρατιωτικῇ χρώμενος παρρησίᾳ τὸν Ἡρώδην ἐτά- 20 ραξε. καὶ πρὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν κικλήνητο ἀγανάκτησιν, καὶ προστάττει τὸν Τήρωνα δήσαντις ἔχειν ἐν φυλακῇ. ἐπιτίθεται δὲ τῷ καιρῷ καὶ Τρύφῳ τοῦ βασιλέως κουρετός, εἰπὼν ὡς ἀνα-

7 ὄνομα Α. αὐτοῦ Α. 8 ὄντος om Α. 9 δὲ om Α.
17 ἐξεργαζομένων Α.

sic dimisso Herodes adductis filiis Tyrum venit, inde Caesarem. ubi omnes expectatione suspensi erant quo tandem res illorum evasurae essent; quamvis autem ea graviter ferrent, non tutum tamen erat vel quicquam de illis loqui vel aliis dicentibus audire. itaque casum illum maesto silentio dissimulabant.

Verum miles quidam nomine Teron, qui filium Alexandro aequali atque amico habebat, multa in populi frequentia locutus, etiam a rege petere ausus est cum eo solo colloquendi facultatem. qua impetrata "quo tandem" inquit "excellens ista prudentia abiit? quae est ista ab amicis et cognatis solitudo? non aliquando considerabis quae res evasura sit si duobus adolescentibus ex matre regina susceptis, omni virtutum genere praestantibus, interfectis tua senectus uni filio innotetur, et cognatis quos ipse toties capitis condemnasti? non cogitabis silentii populi causam esse doloris magnitudinem, totumque exercitum in calamitosos misericordiam, in calamitatis auctores odium gerere?" rex illa principio non iracunde audiebat: sed Teronis immoderate et militari libertate et militum indignatione commotus Teronem in vinculis asservari iussit. qua occasione arrepta Tryphon regis con-

πέθοιτο πολλάκις ἐπὶ τοῦ Τήρωνος ἔμφρ' τὸν λαμὸν τοῦ βασι-
λέως τεμῆν· ἔσθαι γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ταῦτα
εἰπὼν καὶ αὐτὸς συλλαμβάνεται. καὶ ἐν βασάνοις ἦσαν ὁ Τήρων
P I 253 τε καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ὁ κουρέυς. διακαρτεροῦντος δ' ἐν
ταῖς βασάνοις τοῦ Τήρωνος, ὄρων ὁ παῖς τὸν πατέρα χαλιπῶς 5
διακείμενον, ἔφη μὴνύσειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ μέλλει
ῥύσασθαι τῶν βασάνων τὸν πατέρα καὶ ἑαυτὸν. λαβὼν δὲ πί-
στεις, ἔλεγεν εἶναι συνθήκη ἐπιθέσθαι τῷ βασιλεῖ δι' αὐτο-
χειρίας τὸν Τήρωνα. ταῦτα εἰπὼν ἔξαιρεῖται τὸν πατέρα τῆς
ἀνάγκης. ὁ δ' Ἡρώδης οὐδὲν ἔτι ἐνδοιάσμενος τῇ ψυχῇ καταλα- 10
λοιπῶς περὶ τὴν τεκνοκτονίαν, τέλος τῇ προαιρέσει ἐπέθετο. καὶ
ἀχθέντες εἰς Σεβαστὴν Ἀλέξανδρος τε καὶ Ἀριστόβουλος ἐπιτά-
ξαντος τοῦ πατρὸς στραγγάλη ἀπηγγονήθησαν. προαγαγὼν δ' εἰς
B τὸ πλῆθος τριακοσίους τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐν αἰτία γενομένους καὶ
τὸν Τήρωνα σὺν τῷ παιδί καὶ τὸν κουρέα κατηγόρει αὐτῶν· οὗς 15
οἱ τοῦ πλήθους βάλλοντες τοῖς παρατυχοῦσιν ἀπέκτειναν.

Ἀντιπάτρῳ δὲ κατεργασαμένῳ τοὺς ἀδελφούς ἐργωδεστέρα
ἦν ἢ τῆς βασιλείας ἐπιτυχία, μίσους τῷ ἔθνει φυέντος πρὸς αὐτὸν,
καὶ μάλιστα τῷ ὀπλεικῷ. τίως δὲ συνήρχε τῷ πατρὶ καὶ ἐπι-
σιτέετο παρ' αὐτοῦ. τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου γυναῖκα Ἡρώδης 20
πρὸς τὸν πατέρα ἀνέπεμψεν. ἔτρεφε δὲ τὰ τῶν θανόντων τέκνα
πάνυ ἐπιμελῶς. ἦσαν δὲ Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας ἄρρενες

2 τοῖς add A.

11 τεκνοκτονίαν A, τεκνογονίαν PW.

14 γενομένους om A.

21 ἀπέκτεψεν A.

sor dixit se a Terone saepius sollicitatum ut regis gulam novacula ab-
scinderet, quo facto principem locum apud Alexandrum habiturus esset.
his dictis et ipse comprehenditur: quaestiones de Terone, eius filio, et
tonsore habentur. quam necessitatem patre fortiter tolerante, filius,
qui quam si misere affectus esset cerneret, dixit se regi veritatem indi-
caturum, si patrem et se illis cruciatibus liberare vellet. fide accepta,
convenisse ait ut Teron suis manibus regem occidat. his dictis patrem
aerumna liberat. Herodes vero omni de filiis occidendis dubitatione
sublata decretum suum exsequi statuit. itaque Alexander et Aristo-
bulus Sebasten perducti, illius insu laqueo praefocantur. sunt et tre-
centi duces rei et Teron cum filio et tonsore producti atque secumati,
quos populus telis obiter arreptis interfecit.

Antipatro, cum fratres sustulisset, difficilior facta est regni
adeptio, susceptis popularium odiis ac militum in primis: sed regni
fuit interea cum patre particeps, qui ei fidem habebat. Alexandri uxorem
ad patrem remisit Herodes. interfectorum liberos magno studio
alobat, susceperat enim Alexander ex Glaphyra duos mares, Aristo-

δύο, Ἀριστοβοσῶν δὲ ἐκ Βερνίκης υἱοὶ τρεῖς καὶ δύο θυγάτρια.
 γέγονε δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἐκ τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς Ἡρώδης
 υἱός. ἐντέτα γὰρ τῷ βασιλεῖ συνώκουν γυναῖκες, πατριος δὲ καὶ C
 πλείοσι κατὰ ταυτὸν συνοικεῖν. ἦσαν δὲ ἢ τε τοῦ Ἀντιπάτρου W I 181
 5 μήτηρ, καὶ ἢ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ, ἔξ ἧς, ὡς εἴρηται, παῖς
 αὐτῷ ἐγεννήθη δμῶνυμος. ἦν δὲ καὶ ἀδελφοῦ παῖς αὐτῷ μία
 γεγαμημένη, καὶ ἀνεψιὰ σὺν αὐτῇ, ἑξαδέλφη θηλαδὴ· τὴς γὰρ
 ἑξαδέλφας ἀνεψιάς ἐκάλουν οἱ καλαιοί, ὡς ἔστιν εὐρεῖν πολλαχοῦ
 καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ καὶ παρὰ ταῖς βίβλοις ταῖς νομικαῖς.
 10 ἦν δ' ἐν ταῖς γυναιξίν Ἡρώδου καὶ τοῦ Ἰθνοῦς τῶν Σαμαρέων
 μία, ἧς ἦσαν παῖδες Ἀντίπας τε καὶ Ἀρχιλαος καὶ θυγάτηρ
 Ὀλυμπιάς. καὶ Κλεοπάτρα δὲ Ἱεροσολυμίτις ταῖς τούτου γυναιξὶ
 σσηρηθῆμετο· καὶ ταύτης παῖδες Ἡρώδης καὶ Φίλιππος. καὶ
 Παλλὰς δὲ ἦν ἐν ταῖς αὐτοῦ γαμεταῖς, Φασάηλον πεποιημένη
 15 παῖδα αὐτῷ. καὶ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς Φαίδρα καὶ Ἑλπίς συνώκουν D
 αὐτῷ. ἦσαν δὲ Ἡρώδῃ καὶ δύο θυγάτρια ἐκ Μαρίας, καὶ ἐκ
 Φαίδρας δὲ καὶ Ἑλπίδος ἔφυσαν αὐτῷ θυγατέρες Ῥωξάνη καὶ
 Σαλώμη.

23. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ γένος Ἡρώδου· τὰ δὲ πράγματα
 20 πρὸς μὲνον τὸν Ἀντιπάτρον ἀφεώρων. καὶ ἦν ἄσπις φοβερός,
 οὐ τοσοῦτον τῇ δυναστείᾳ ὅσον τῇ τῶν τρόπων κακότητι· μάλιστα
 δὲ ἀπὸν Φερῶρας ἰθεράπειε καὶ ἀντιθεραπεύετο. ἠγανθίωτο

1 δύο prius PW.

νηθῆ αὐτῷ A.

Zonaras (cf. p. 462 a);

16 θυγατέρες A.

2 τῆς τοῦ ἀρχιερ. Iosephus.

7 ἑξαδέλφη — 9 νομικαῖς additamentum

quae infra de Salome nomine.

17 δὲ em A.

FOURTES. Cap. 23. Iosephi Ant. 17 1 § 3—4 § 2.

bulus e Bernice tres filios et duas filias. natus est et regi e ponti-
 ficis filia Herodes. habebat enim novem mulieres in matrimonio; idque
 more gentis, apud quam receptum erat eodem tempore plures uxores
 alere. inter quas fuere Antipatri mater, et filia pontificis, e qua, ut
 dictum est, filium sibi cognominem procreavit. fuit et et fratris filia
 nupta, et consobrina cum ea (ἀνεψιά: sic patrualem antiqui appella-
 bant, ut saepe apud Plutarchum et in iuris prudentum libris legere est),
 praeterea Samaritana quaedam, cuius filii fuere Antipas et Archelaus
 et Olympias filia. inter eius uxores etiam Cleopatra Hierosolymitana
 numerabatur, cuius filii fuerunt Herodes et Philippus. praeterea Pallas,
 e qua Phasaelum suscepit; ac Phaedra et Elpis, quae ei Roxanen et
 Salomen filias pepererunt. suscepit et e Mariamme duas filias.

23. Atque haec familia Herodis fuit: sed summa rerum ad solum
 Antipatrum spectabat, omnibus formidabilem non tam potestate quam
 morum improbitate: quem Pheroras maxime colebat, et ab eo vicissim

δὲ αὐτοῖς ἡ Σαλώμη, ἐναντίως αἰετὸς πρὸς τὴν τῆς ἀλήσεως αὐτῆς
 σημασίαν διακειμένη· ἡ μὲν γὰρ εἰρήνης σημαντικὸν καὶ εἰρηρικὴν
 εἶναι τὴν οὕτω κεκλημένην ἐδήλων, ἡ δὲ καὶ σφόδρα μάχμος ἦν
 P I 254 καὶ ἑτέροισι πρὸς στάσεις καὶ μάχας καὶ συγγενείας ἀλλοτριώσιν
 διεγείρουσα. αὕτη κατασκοποῦσα τὴν Ἀντιπάτρου καὶ Φερῶρου
 οἰκίωσιν, ἔλεγε τῷ Ἡρώδῃ ἐπὶ κακῷ τῷ αὐτοῦ τὴν τούτων
 γίνεσθαι εὐνοίαν. γινόντες οὖν ἐκείνοι τὴν τῆς Σαλώμης δια-
 βολήν, ἐν τῷ φανερῷ μὲν μῖσος κατ' ἀλλήλων καὶ λοιδορίας
 ἦσαν ἐπιτηδεύοντες, κερυμμένως δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐτή-
 ρουν ὁμόνοιαν. τὴν Σαλώμην δ' οὐκ ἐλάττανον, πάντα τε 10
 ἀνιχνεύουσαν καὶ τῷ βασιλεῖ ἀπυγγελλουσαν συνόδους λαθραίας
 συμπόσια τε καὶ ἀνέκφορα βουλευτήρια. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὰ
 πολλὰ συνίει. Φαρισαῖοι δὲ τὴν γυναικωνίτιδα οἰκισθέντες,
 B ἄνθρωποι μέγα φρονοῦντες ἐπ' ἀκριβῶσει τοῦ πατρῶου νόμου
 καὶ βασιλεῖ ἀντιπράττοντες, οἱ πάντων ὁμωμοκότων Καίσαρι 15
 ἐδοῦν καὶ τῷ βασιλεῖ Ἡρώδῃ αὐτοὶ οὐκ ἐπέσθησαν, ὅτι
 ὑπερεξακισχίλιοι, τῇ δὲ γυναικὶ Φερῶρου εὐνοοῦντες, προὔλεγον
 Ἡρώδῃ τέλος τῆς ἀρχῆς κατεψηφίσθαι παρὰ θεοῦ, νικηθῆναι
 δὲ αὐτὴν Φερῶρα τε καὶ τοῖς ἕξ αὐτοῦ. οὐδὲ ταῦτα τὴν τῆς
 Σαλώμης μοχθηρίαν δίδρα, καὶ αὐτίκα τῷ βασιλεῖ ἀπηγγε- 20
 λοντο. τῶν μὲν οὖν Φαρισαίων οἱ ἐπὶ τούτοις ἐληλεγμένοι
 ἀνήρητο, καὶ ὁ εὐνοῦχος Βαγῶας, Κῆρος τε τις ἐπὶ σώματος

2 σημαντικὴ A. 4 πρὸς μάχας καὶ στάσεις A. 5 σκοποῦσα —
 6 αὐτοῦ om A. 7 γίνεσθαι A, γενέσθαι PW. 13 συνίει A.
 15 βασιλεῖς A, βασιλεῖσι Iosephus. 16 τῷ om A. 17 εὐνο-
 οῦντες A, εὐνοοῦντες PW. 18 κατεψηφίσθαι A. 19 τε
 om A. 22 ὁ om A. 23 Κῆρος PW.

colobatur. Salome vero eis adversabatur; quae rebus suo nomini con-
 trariis (id enim pacem significat) semper studebat, non pacifica sed
 pugnae admodum, et alios ad seditiones, ad pugnas, ad iura cognationis
 et necessitudinis dirimenda incitare solita. ea explorata Antipatri et
 Pherorae coniunctione, Herodi ait eorum benevolentiam in ipsius frau-
 dem tendere. cuius illi calumnia intellecta, quamvis clam concordiam
 coleret, publice autem mutuis odiis et convitiis certarent, Salomen
 tamen non fefellerant, indagantem omnia et regi nuntiantem, occulta
 conciliabula, computationes et consilia arcana: quae ipse etiam pleraque
 intelligebat. Pharisei vero gynaeconicide sibi conciliata, homines accu-
 rata patriae legis observatione tumidi, regi adversabantur. nam cum
 caeteri omnes in fidem Caesaris et regis Herodis iurassent, illi soli
 refragati sunt, plus quam sex milium numero. et quia Pherorae con-
 fugi bene cupiebant, praedixerunt regnum Herodi divinitus adrogatum
 Pherorae eiusque posteris attributum esse. ne haec quidem Salomes
 improbitatem latuerunt quin statim regi renuntiarentur. Pharisei autem
 erationis illius convicti, eunuchus Bagoas, Carus quidam excellenti

κάλλει διαπρεπῆς καὶ Ἡρώδου ὦν παιδικά, καὶ ἕτεροι τῶν περὶ C
 τὸν βασιλέα, ὡς συνίστορες. εἶτα συνέδριον καθίσας ὁ βασι-
 λεὺς τῆς Φερώρου γυναικὸς κατηγορεῖ καὶ ἀπηριθμεῖ πολλὰ αἰτιά-
 ματα, καὶ τέλος πρὸς τὸν Φερώραν τὸν λόγον τρέψας "δεῖν"
 5 ἔλεγε "καὶ πρὶν αὐτοκτευστὸν σε διὰ ταῦτα τὸ γύναιον ὑποπέμ-
 ψασθαι. τὸν γοῦν εἰ τῆς ἐμῆς συγγενείας ἀντιποιῆ, τὴν μετ'
 αὐτῆς συμβίωσιν παραίτου." ὁ δὲ πρότερον θανεῖν αἰρεῖσθαι
 ἀνταπεκρίνατο ἢ ζῶν ἀπιστερεῖσθαι τῆς γυναικὸς. ἐντιῦθεν
 Ἡρώδης Ἀντιπάτρω καὶ τῇ ἐκείνου μητρὶ Φερώρα συνομιλεῖν
 10 ἀπηγόρευσεν ἢ ταῖς γυναιξὶ συνίεναι. οἱ δὲ κατετίθεντο, συγγέ-
 σαν δὲ ἀλλήλοις καὶ συνεκώμαζον ἢ καιρὸς. Ἀντίπατρος δὲ D
 τὴν ἀρχὴν τοῦ πατρὸς ὑφορώμενος γράφει τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις,
 ἐπιστέλλειν Ἡρώδῃ στέλλειν πρὸς Καίσαρα τὸν Ἀντίπατρον.
 πέμπεται γοῦν εἰς Ῥώμην μετὰ δώρων Ἀντίπατρος, φέρων καὶ
 15 διαθήκην Ἡρώδου ἀπὸ τῆν ἀρχὴν διδοῦσαν, εἰ δὲ φθάσει
 θανόν, Ἡρώδῃ τῷ ἐκ τῆς ἀρχιερέως γενομένῳ θυγατρὸς. W I 182
 Φερώραν δὲ, μὴ ἀφιέντα τὴν γυναῖκα, ἀναχωρεῖν ἐπέταττεν ὁ
 Ἡρώδης. καὶ ὅς ἐπὶ τὴν τετραρχίαν ἀπῆρεν, δμῶσας οὐ πρό-
 τερον ἤξειν ἢ πύθοιτο τελευτῆσαι τὸν ἀδελφόν. ὥστε καὶ νοσή-
 20 σαντος τοῦ βασιλέως κληθεὶς οὐχ ὑπήκουσεν, ἵνα μὴ παραβιῇ P I 255
 τὸν Ἔρκον. Ἡρώδης δ' ὕστερον Φερώρῃ νοσήσαντος ἤκε πρὸς
 ἐκείνων αὐτοκλήτος, καὶ θανόντα ἐτίμησεν.

6 ἀντιποιῆ συγγενείας A. 8 ἀπεκρίνατο A. ἀπιστερεῖ-
 σθαι A. 16 θυγατρὶ γενομένῳ φερώρα δὲ A.

forma Herodis amasius atque alii regii tanquam arcanorum concilii inter-
 facti sunt. deinde rex indicto concilio Pherorae coniugem multis crimi-
 nibus in medium adductis accusavit, ac denique oratione ad Pheroram
 conversa "his de causis" inquit "muliercula pridem ultro tibi repudianda
 fuit. at nunc saltem si frater meus perhiberi cupis, illius consuetu-
 dinem vitato." ille vero se mortem praeoptare potius respondit quam
 ut vivens uxorem deserat. ex eo Herodes Antipatro et matri eius Phe-
 rorae consuetudinem, et mulieribus ne inter se convenirent interdixit.
 qui etsi id pollicerentur, tamen per tempus commissatum conveniebant.
 Antipater vero patris iram metuens, ab amicis petit ut Herodi scribant
 ut se Romam mittat. ita pater eum cum muneribus in urbem mittit,
 testamentum ferentem quo ei regnum legabatur: sin ipsi aliquid acci-
 diasset, Herodi ex filia pontificis genito. Pheroram, cum uxorem non
 repudiaret, discedere iussit. is vero cum in tetrarchiam suam abiret,
 iuravit se ante auditum fratris obitum reverti nolle. unde factum ut
 nec rege aegrotante arcessitus venerit, ne iusiurandum violaret. Hero-
 des vero postea Pheroram aegrotantem ultro invisit et mortuae honorem
 habuit.

Ἡ δὲ Φερῶρου τελευταῖα ἀρχὴ κακῶν τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐγένετο, τινυμένου τῷ θείου τῆς ἀδελφοκτονίας αὐτοῦ. ἀπειλούμενοι γὰρ δύο τῶν Φερῶρα τιμῶν ἤξισον Ἡρώδην μὴ εἶσαι τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδέκτητον φαρμάκῳ διαφθαρέντα. ταῦτα πιστὰ δοκοῦντα εἰς ἐξέτασιν τὸν βασιλεῦα ἐκίνησαν, καὶ ἐβασανίσθησαν γυναῖκες δοῦλαι τε καὶ ἐλευθέραι. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι ἐνεκαρτίερον
 B ἔχευθον, μία δὲ τις ἄλλο μὲν ἔφη σδέν, θεὸν δ' ἐπεκαλεῖτο, τοιαύταις ἀνάγκαις τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα περιεσεῖν, ὡς κακῶν αἰτίαν. τοῦτο εἰς πλείονα τὸν Ἡρώδην ἐκίνησεν ἔριοναν· καὶ πάντα σφοδρότεραις βυσάνοις αἱ γυναῖκες περι-
 10 βληθεῖσαι πεποήκασιν ἔκπυστα, τοὺς κόμους καὶ τὰς κρυπτὰς συνόδους, καὶ λόγους Ἀντιπάτρου πρὸς τὰς γυναῖκας γενομένους Φερῶρου, μῖσος πρὸς τὸν πατέρα, δλοφύροεις πρὸς τὴν μητέρα ὅτι ἐπιμήκιστον ἢ ζωὴ παρατίταται τῷ πατρί, ὡς μὴδ' αἰσθ-
 σθαι τῶν τῆς βασιλείας ἡδέων, εἰποτε αὐτῷ γένηται, διὰ γῆρας
 C ἡδὴ αὐτῷ ἐπικείμενον· καὶ ἄλλα δὲ πλείω καὶ τοῦ πατρὸς καταπτόμενα αἱ γυναῖκες ἔλεγον. τούτοις ἡδὴ καταγνοὺς Ἀντιπάτρου ὁ βασιλεὺς ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἐκείνου μητέρα τὴν Δωρίδα τὸν περὶ αὐτὴν πάντα κόσμον ταλάντων ὄντα πολλῶν, αὐτὴν δὲ ἀποπέμπεται. μάλιστα δ' ἐξώτρυνε κατὰ τοῦ υἱοῦ τὸν Ἡρώδην
 20 ἐπίτροπος ἐκείνου Ἀντιπάτρος, ἄλλα τε κατεπαῖν ἐν τῷ βασανίσεισθαι, καὶ ὅτι φάρμακον δοίη Φερῶρα, ἐντειλόμενος δοῦνα

1 τῷ om A.
 2 οὔσαι, A.

3 Ἡρώδη A.

7 ἐχευθον, corr. ἔχευθον.

Caeterum Pherorae exitium Antipatro malorum fuit initium, wmine fratricidium eius ulciscente. nam duo honorati Pherorae liberti rogarunt Herodem ne fratris necem veneno sublato iunctam esse pateretur. quod cum probabile videretur, regem ad rem certius indagandam permovit: habitae sunt quaestiones de mulieribus ingenuis et ancillis. caeteris cum silentio cruciatus tolerantibus, una quaedam nihil aliud dixit nisi quod deum precata est ut Antipatri mater, malorum auctor, tali necessitate urgeretur. ea oratio regem ad diligentiorum inquisitionem perpulit: ac mulieres cruciatibus auctis arcana omnia detexerunt, comasationes, occultos congressus, sermones Antipatri cum Pherorae mulieribus habitos, odium patris, lamentationes apud matrem, quod pater dulcissime viveret, itaque se suavitatis imperii sensu carituram, si quando id adipisceretur, ob urgentem iam senectutem. haec atque alia plura, quae patrem quoque tangerent, mulieres referabant. ob quas rex Antipatro iam apud animum suum condemnato matrem eius Doridem repudiat, et omnem ei mundum eripit, pretii multorum talentum. in primis tamen Herodem contra filium inflammavit Antipater procurator illius, cum alia in quaestionibus confessus, tum illud, cum

αὐτὸ τῷ πατρὶ παρὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ, ἔν' εἴη ἀνόητος
 μὴ παρών, καὶ τοῦτο τὸν Φερῶραν φυλάσσειν δοῦναι τῇ γυναικί. **D**
 καὶ ἡ γυνή δὲ ὠμολόγει, καὶ ἀπιούσα κομίσει τὸ φάρμακον, ἐκ
 τοῦ τέλους ἔρριπεν ἑαυτήν, οὐ μὴν ἐτελεύτησε. καὶ ἀνακτη-
 θῶταίσαν πάλιν ἤρωτα ὁ βασιλεὺς· ἡ δὲ ὤμοσε πάντα ἔρειν ὡς
 ἐπέπρακτο. καὶ λαβεῖν ἔφη τὸ φάρμακον παρὰ τοῦ ἀνδρός,
 ἠτοιμασμένον ἐπ' αὐτὸν τὸν πατέρα ὑπ' Ἀντιπάτρου. τοσῆ-
 σαντος δὲ Φερῶρα, ἐπεὶ ἐλθὼν αὐτὸς ἐθιράκευε τὸν ἀδελφόν,
 ὄρων σου τὴν εὐνοίαν ἐκείνος "πρὸς ἐμέ" ἔφη "κόμισον ὦ γύναι
 10 τὸ φάρμακον, καὶ κατάκουσον ἐπ' ὄψει ἐμῇ." καὶ γὰρ αὐτίκα
 ὡς ἐκείνος ἐνετέλλετο ἔπραττον, τὸ μὲν πλεῖστον πυρὶ παραδοῦσα, **P I 256**
 ἑαυτῇ δ' ὑπολειπομένη ὀλίγον, ἔν' αὐτῷ χρησαίμενη εἰ μεταστάν-
 τος Φερῶρου κακὰ μοι παρὰ σοῦ ἀπαντᾷ. παρῆγε δὲ εἰς τὸ
 μέσον τὴν πυρῖδα τε καὶ τὸ φάρμακον. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ἡ
 15 τοῦ βασιλέως γυνή, ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ, ὡς συνίστωρ
 ἀπάντων· ἦν αὐτίκα ἐξέβαλε, καὶ τὸν νίδν αὐτῆς ἀπήλειψε τῶν
 διαθηκῶν, εἰς τὸ βασιλεῦσαι μεμνημένων ἐκείνου. καὶ τὸν
 πενθερὸν Σίμωνα τὸν τοῦ Βοηθοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφείλετο,
 ἕταρον δὲ καθιστᾷ τὸν τοῦ Θεοφίλου Μαθθίαν.

20 24. Ἐν τούτῳ δὲ ἀπελεύθερος Ἀντιπάτρου Βάθυλος **B**
 ἀπὸ Ῥώμης παρῆν φάρμακον κομίσων τῇ τοῦ Ἀντιπάτρου μητρὶ
 καὶ Φερῶρα· ὃς ἐξεταζόμενος ἔλεγε πεμφθῆναι αὐτό, ἔν' εἰ μὴ

1 αὐτῷ τῷ Α. κατὰ, corr. παρὰ, Α. 3 καὶ prius om Α.
 5 ἤρωτα πάλιν Α. 13 φερῶρα Α. 20 Βάθυλλος Iosephus.
 22 ἐξεταζόμενος Α, ἐταζόμενος PW.

Fontes. Cap. 24. Iosephi Ant. 17 4 § 3—5 § 7.

Pherorae venenum dedisse, ac mandasse ut id patri per absentiam suam, quo minus suspectus esset, offerret: Pheroram autem id uxori asserendum dedisse. mulier id fatebatur, atque ad venenum afferendum egressa, de tecto se praecipitem dedit; nec tamen illo casu mortua est. recreata igitur et denuo a rege interrogata iuravit se rem omnem ut gesta esset exposituram. dixit autem se venenum a marito accepisse ab Antipatro contra ipsum patrem praeparatum: sed cum aegrotante Pherora ipse rex fratrem coram coluisset, Pheroram eius benevolentia perspecta sibi dixisse ut venenum afferret atque in conspectu suo cremaret. se statim dicto audientem, maxima parte in ignem coniecta, parum sibi reservasse, quo uteretur si post mariti obitum a rege male tractaretur. ipsam quoque pyxidem cum veneno in medium protulit. accusata est et regis uxor, pontificis filia, quam statim eiecit, ejusque filium ex testamento delevit, in quo ut regis eius mentio fiebat: et socero Simoni Boethi filio pontificata abrogato Matthiam Theophili filium successorem dedit.

24. Interca Bathylus Antipatri libertus Roma adest, patroni matri et Pherorae venenum ferens: qui in tormentis dixit, id missum

τὸ πρότερον ἀπαιτοῦ τοῦ πατρὸς, τούτῳ γοῦν κατεργασθεῖη.
 W I 183 ἐπεφέρετο δὲ καὶ γράμματα παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ τῷ Ἡρώδῃ
 φίλων, κατηγορίαν ποιούμενα Ἀρχελαίου καὶ Φιλίππου, ἐν
 Ῥώμῃ διαγόντων ἐπὶ μαθήμασιν, ὡς τάχα τὸν πατέρα κατηγο-
 ρούντων ἐπὶ τῷ φόνῳ τῶν ἀδελφῶν, καὶ δεδουκότων καὶ περὶ 5
 ἑαυτοῖς. ταῦτα δὲ μεγάλων μισθῶν τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐκράτιστο.
 Ἡρώδης δ' ἐπικρυφάμενος τὴν ὀργὴν ἐκέλευε μὴ βραδύνειν
 καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ μέμψεις ἐπάγων, ἐπηγγέλλετο ἀναδείξασθαι
 C ταύτας αὐτῷ ὄντες ἀφίκοιτο. τούτοις τοῖς γράμμασι περὶ Κιλι-
 κίαν ἐνέτυχεν. ἐν Τάραντι δὲ τὴν Φερῶρου μαθῶν τελευταίην 10
 δεινῶς ἤνεγκεν, οὐ δι' εὐνοίαν, ἀλλ' ὅτι μὴ φθάσας, ὡς ἐπέ-
 σχετο, τὸν Ἡρώδην ἀναιρήσασθαι, ἀπέθανε. καταχθεις δὲ εἰς τὸν
 κλυόμενον Σεβαστὸν λιμένα, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Καίσαρος οὕτως
 καλούμενον, ἐν προὔπτοις ἦν ἤδη τοῖς κακοῖς, μὴ τινας αὐτῷ
 προσιόντος μήτι προσαγορεύοντος. παρῆν δ' ἐν Ἱεροσολύμοις, 15
 Οὐάρου τοῦ τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντος συνεδρεύοντος Ἡρώδῃ,
 κληθέντος ἐπὶ συμβουλῇ περὶ τῶν ἐνεστηκότων. καὶ εἰσῆμι τὰ
 βασιλεια πορφυρίδα ἔτι φορῶν. οἱ γοῦν ἐπὶ ταῖς θύραις δέχονταί
 μὲν τὸν Ἀντίπατρον, τοὺς δὲ φίλους ἀνείργουσιν. Ἱερουβῆτο
 D δὲ ἤδη κατανοῶν ὅτι ἐληλύθει, ἐπεὶ καὶ ὁ πατήρ αὐτὸν ἀσπᾶ- 20
 σασθαι προσιόντα ἀπώσατο, ἀδελφοκτόνον τε καλῶν καὶ ἐπί-
 βουλον αὐτοῦ τῇ ζωῇ, ἀκροατὴν τε τούτων καὶ δικαστὴν ἕσσεσθαι

4 μίθησιν A. 5 περὶ] κατ' A. 6 ἐκράτιστο A, ἔγένετο
 PW: Iosephus of φίλοι τῷ Ἀντιπάτρῳ συνέκρασσαν. 9 περὶ]
 παρὰ A. 10 τῆν AW Iosephus, τοῦ P. 17 εἰσῆμι A,
 εἰσῆμι PW. 20 ἤδη om A. 22 αὐτῷ A.

came ut, si prius patrem non attigisset, vel hoc eum conficeret. affe-
 rebat etiam litteras Roma ab amicis Herodis, quibus Archelaus et
 Philippus, Romae studiorum gratia degentes, accusabantur quasi patrem
 fratrumque caedium reum agerent ac sibi ipsis timerent. esse litteras
 magnis largitionibus Antipatro constiterunt. Herodes vero ira occultata
 eum maturare iussit, et de matre eius quaedam conquestus, eum se
 arbitrum sumpturum dixit, ubi redisset. eas litteras in Cilicia accepit:
 sed Phororae obitum Taranti cognitum aegerime tulit, non ex benevo-
 lentia, sed quod ille Herodem non ut receperat, ante suum obitum
 sustulisset. cum in portu Augusto, cui id nomen a Caesare est indi-
 tum, appulisset, mala sua in conspectu habuit, nemine obviam eunte,
 nemine alloquente. venit autem Hierosolyma, Varo Syriae praetore in
 concilio assidente, quem Herodes arcessierat ut de rebus praesentibus
 cum eo consultaret. regiam ingreditur purpuratus adhuc: a janitoribus
 admittitur, amicis eius exclusis. et quo redactus esset cogitans tur-
 batur, praesertim cum a patre, ad quem salutandum accedebat, repel-
 leretur et fratricide atque insidiator vocaretur, quarum rerum audi-

τὴν αὔριον τὸν Οὐάρου ἔλεγε. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοιαύτοις κακοῖς
 ὤχετο; ὑπαντάσει δ' αὐτῷ ἢ τε μήτηρ καὶ ἢ γυνή (αὕτη δὲ ἦν
 παῖς Ἀντιγόνου τοῦ πρὸ Ἑρώδου βασιλευσάντος)· παρ' ἃν
 ἅπαντα ἐκμαθὼν πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάζετο. τῇ δ' ἐξῆς
 5 συνήδρενον Ἑρώδης καὶ Οὐάρου, συνήλθον δὲ καὶ οἱ ἀμφοῖν
 φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς Ἑρώδου καὶ οἱ μηνυταὶ τῶν Ἀντιπάτρου
 μελετωμένων καὶ δοῦλοι μητρῶσι τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐπιστολὴν P I 257
 φέροντες αὐτῆς, μὴ ἐπαρήκειν, ὡς πάντων τῶ πατρὶ πιστῶν
 ἡγουμένων, μόνην τε ἂν καταφυγὴν αὐτῷ λείπεσθαι Καίσαρα
 10 καὶ τὸ μὴ γενέσθαι τῷ πατρὶ ὑποχείριον. Ἀντιπάτρου δὲ προσ-
 πεσόντος τῷ πατρὶ καὶ δεομένου ἀκροάσασθαι αὐτοῦ καὶ οὕτω
 ψηφισάσθαι, τοῦτον μὲν εἰς μίσου ἀπάγειν ἐκλείπειν, αὐτὸς δὲ
 ἄλοφύρατο τὴν τῶν παίδων διάδοσιν καὶ ὅτι τὸ γῆρας αὐτοῦ
 περιόστηκεν εἰς Ἀντίπατρον, τεθηπέναι τε ἔλεγε ὅπως Ἀντί-
 15 πατρος ἐπὶ τοιαῦτα χωρήσειε, διάδοχος μὲν τῆς ἀρχῆς γεγραμ-
 μένος, ζῶντος δ' αὐτοῦ τὰ πάντα δυνάμενος, καὶ ἀντὶ τούτων B
 πρὸς τὸν αὐτοῦ φόνον ἐρεθίζων τοὺς συγγενεῖς. ταῦθ' ἅμα
 λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται. καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηδὸς τοῦ
 βασιλέως ἐπιτρέψαντος κατηγορεῖ τοῦ Ἀντιπάτρου, πάντα ἐξῆς
 20 διηγούμενος. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι κατ' Ἀντιπάτρου αὐτεπαύ-
 γηλοι ἔλεγον. Οὐάρου δὲ Νικολάου πανουσιμένου τῶν λόγων
 ἐκέλευε τὸν Ἀντίπατρον ἀπολογεῖσθαι. ὁ δ' ἐπὶ στόμα ἔκειτο

8 ἡρόντων εἰς κύστιν Iosephus. legendum ἐκκύστων γενομένων
 WOLFIIUS. 9 αὐτῶ om A. 12 ἐκέλευσεν A. 18 τρέ-
 πεται εἰς δάκρυα A.

tozem et indicem postridie Varum fore. cum in tantis malis abiret,
 occurrunt ei mater et uxor, filia Antigoni eius qui ante Herodem
 regnavit: e quibus toto negotio cognito se ad iudicium parabat.
 postridie Herodes et Varus consederunt, convenerunt utriusque amici
 et cognati Herodis et consiliorum Antipatri indices et materni servus
 Antipatri, epistolam mulieris ferentes, qua filium monebat ne rediret:
 patrem enim rescisse omnia, et unum ei confugium inperessee Caesarem:
 caveret ne in patris manus incideret. cum autem Antipater supplex
 ante patrem procubisset, obtestans ut se audito demum sententiam
 ferret, Herodes eum in medium produci iubet, ipse filiorum in se scelus
 et senectutem suam deplorat quas in Antipatrum inperessee Caesarem:
 haec dicenti lacrimas eruperunt. Nicolaus vero Damascenus iussu regis
 Antipatrum accusavit, cunctis ordine commemoratis: sed et alii multi
 ultro in illum orationes habuerunt. Varus, postquam Nicolaus perora-
 verat, Antipatrum se defendere iussit: ille vere pronus humi iacens

ἀνατετραμμένους, τὸν θεὸν ἐπικαλούμενος ἐπιμαρτυρῆσαι αὐτῷ
μηδὲν ἀδικεῖν. ὡς δ' οὐδὲν παρ' Ἀντιπάτρου ἔλεγτο πλὴν τῆς
C ἀνακλήσειώς τοῦ θεοῦ, τὸ φάρμακον εἰς τὸ μέσον ἐνεχθῆναι ἐκέ-
λευσε. καὶ κομισθέντος, τῶν ἐπὶ θανάτῳ τις ἐαλωκότων πίπτεν
κεκλεινοστο, καὶ πῶν εὐθὺς ἔθανε. καὶ Οὐάρος ἔξαναστὰς ἀπῆει 5
τοῦ συνεδρίου, Ἡρώδης δὲ αὐτίκα ἔδρασε τὸν Ἀντίπατρον· καὶ
εἰς Ῥώμην ὡς Κάισαρα γράμματα πέμπει περὶ αὐτοῦ.

25. Ἐάλω δὲ τότε καὶ ἐπιστόλιον ὑπ' Ἀντιφίλου σταλὲν
πρὸς Ἀντίπατρον, φραζόν "ἐπεμψά σοι τὴν παρὰ Ἀκμῆς ἐπι-
στολὴν, μὴ φεισάμενος τῆς ἐμῆς ψυχῆς. οἶσθα γὰρ ὅτι αὐθις 10
κινδυνεύω ὑπὸ δύο οἰκιστῶν, εἰ γνωσθείη. σὺ δ' εὐτυχολίης περὶ
W I 184 τὸ πρῶγμα." ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὴν ἑτέραν ἐζήτει ἐπιστολὴν.
D καὶ ὁ τοῦ Ἀντιφίλου δοῦλος μὴ λαβεῖν ἑτέραν ἀπισχυρῆζετο.
ἰδὼν δὲ τις τὸν ἐντὸς τοῦ δούλου χιτῶνα ὑπερραμμένον, εἶχασεν
ἐκεῖ κεκρυφθῆναι τὸ γραμματίον· καὶ εἶχεν οὕτως. λαμβάνουσι 15
εὖν τὴν ἐπιστολὴν δηλοῦσαν ὡς "Ἀκμῆ Ἀντιπάτρου. ἔγραψα
τῷ πατρὶ σου διὰν ἤθελες ἐπιστολὴν, καὶ ἀντίγραφον ποιήσασα
τῆς πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν ὡς παρὰ Σαλώμης ἑσταλμένης,
ἐπεμψα, ὃ ἐπέλθων οἶδα ὡς τιμωρήσεται Σαλώμην." ἡ δὲ
πρὸς Ἡρώδην ἐπιστολὴ τοιαύδε ἦν "ἔργον ἐγὼ ποιουμένη μηδὲν σε 20
λανθάνειν τῶν κατὰ σοῦ γινομένων, εὐρόσσαι ἐπιστολὴν Σαλώμης

5 ἀπίθανοι A.

10 οἶσθα — γνωσθείη om A et codex Col-

berteus. 16 Ἀκμῆ Ἀντιπάτρου om A et codex Colberteus.

21 τῶν κατὰ σοῦ γινομένων A Iosephus, κατὰ τῶν τοῦ γενομέ-
νων P, τῶν κατὰ τοῦ γενομένων W.

Fontes. Cap. 25. Iosephi Ant. 17 5 § 7—6 § 4.

deum invocabat ut suam innocentiam testaretur. cum autem nihil pro-
ter dei obtestationem afferret, venenum in medium afferri et cuidam
captis condemnato dari iussit: qui eo epoto statim exanimis concidit.
quo facto Varus surrexit et e concilio abiit, Herodes vero statim vi-
xit Antipatrum: et Romam ad Caesarem de eo scripsit.

25. Interceptam est eodem tempore epistolium ab Antiphilo ad
Antipatrum missum in hanc sententiam "misi tibi Acmes epistolam, nulla
vitae meae ratione habita. nosti enim mihi, si deprehensus fuero, a
duabus familiis imminere periculum. tibi, quod agis, velim bene vertat."
rege alteram Antiphili epistolam requirente, servus illius negabat se
alteram accepisse. sed quidam conspicatus servi tunicam subutam,
illuc latere epistolium recte coniecit. quod ita habebat "Acme Anti-
patro. scripsi patri tuo litteras quales voluisti, et exemplam litterarum
quas Salome ad dominam meam scripserit misi: qua lecta scio ei Salo-
men poenas daturam." epistola vero ad Herodem huiusmodi fuit "cum
in eo elaborarem ne quid earum rerum quae contra te parantur igaeres,

πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν κατὰ σοῦ, τὸ ἀντίγραφόν σοι αὐτῆς ἔστειλα, P I 258
 ἐπικινδύνως ἐμοί, ὠφελίμως δὲ σοί." ἦν δὲ ἡ Ἀκμὴ Ἰουδαία τὸ
 γένος, ἰδοῦλευε δὲ Ἰουλία τῇ Καίσαρος γυναικί, καὶ ἔκρασσα
 ταῦτα χρήμασι πολλοῖς ὠνηθεῖσα ἐπὶ Ἀντιπάτρου. Ἡρώδης δὲ
 5 ὤρμησε μὲν εὐθὺς ἀνελεῖν τὸν Ἀντιπάτρου ὡς κύκηθρον μεγάλων
 πραγμάτων (ἐξώτρυνε δὲ αὐτὸν ἡ Σαλώμη στεροτοτυπούμενη καὶ
 κτείνειν αὐτὴν ἀξιοῦσα εἰ εὐραὶ πίστιν τιὰ ἐπὶ τοῖς κατ' αὐτῆς
 ἀξιοῦσιν), κατασχὼν δ' ἐαυτὸν μεταπέμψατο τὸν υἱόν, κελύων
 ἀντιπεῖν μηδὲν ὑπειδόμενον. ὃ δὲ Ἀντιφίλω τὴν πάντων αἰτίαν
 10 ἀνείλεται. Ἡρώδης δ' αὐθις γράμματα πρὸς Καίσαρα ἔστειλεν
 ἐπὶ κατηγορίᾳ τοῦ Ἀντιπάτρου, δηλοῦντα καὶ ὅσα ἡ Ἀκμὴ συ- B
 κακουργήσασα εὐρητο· ἔστειλε δὲ καὶ τῶν ἐκείνης ἐπιστολῶν τὰ
 ἀντίγραφα.

Εἰς νόσον δὲ μεταξὺ ὁ βασιλεὺς ζυμπεσὼν διαθήκας γράφει,
 15 τῷ πωτότῳ τῶν υἱῶν τὴν βασιλείαν διδούς, μίσει τῷ πρὸς
 Ἀρχέλαον καὶ Φίλιππον ἐκ τῶν Ἀντιπάτρου διαβολῶν. ἀπεγνω-
 κῶς δὲ βιώσας ἔτι περὶ ἔτος ὧν ἑβδομηκοστὸν ἐξηγρίωτο· αἰτίων
 δ' ἦν ὅτι καταφρονεῖσθαι ἐδόκει καὶ ἡδισθαι πάντας ἐπὶ τοῖς
 αὐτοῦ δυστυχήμασιν. εἰς τοῦτο δ' ἐκ τοιοῦδε παρώρητο.
 20 πολλὰ παρὰ τὸν νόμον Ἡρώδης πεποίητο, ὧν ἐν ἦν καὶ ὁ παρὰ
 τῶν μέγαν τοῦ ναοῦ πυλῶνα ἀνατεθεὶς χρυσοῦς αἰετός. κωλύει
 δὲ ὁ νόμος εἰκότων ἀναθέσεις ἢ ζώων ἐπιτηδεύεσθαι. τοῦτον C

3 Ἰουλία libri mss omnes cum Iosepho, Διβλία FW ex coniectura
 Wolfii, ut p. 465 v. 2, 477 v. 8. 10 ἀνείλεται A. 12 δὲ
 om A. 14 διαθήκην A. 20 πεποίητο A.

Salomes epistolae ad dominam meam contra te scriptae exemplum tibi
 misi cum periculo meo fructuque tuo." erat autem Acme Iudaea genere,
 Iuliae Caesaris uxoris sorva; et illa agebat magna pecunia ab Antipatro
 conducta. Herodes etsi concitatus erat ad Antipatrum statim tollendum
 ut magnarum rerum turbatorem, et a Selome irritabatur, quae pectus
 tunderet seque occidi iuberet si quod argumentum fide dignum contra se
 deprehenderetur, tamen se repressit, et filium arcessitum nihil metuen-
 tem respondere iussit. qui cum omnem culpam in Antiphilum conferret,
 ab Herode deus per litteras apud Caesarem accusatur, etiam Acmes
 fraudibus detectis, et exemplis litterarum illius adiectis.

Interea rex morbo oppressus testamentum scribit, in quo filio
 nato minimo regnum reliquit, Archelao et Philippe ex Antipatri calumniais
 iofensus. et longiore vita desperata, cum annum septuagesimum ageret,
 seque contemni ac sub infortunis laetari omnes putaret, effloratus est
 huiusmodi occasione. Herodes cum multa contra legem fecisset, inter
 alia in magno templi vestibulo auream aquilam dedicarat, lege imagines
 hominum aut animantium dedicari vetante. eam aquilam Indas et Mat-

τὸν αἰτὸν Ἰούδας καὶ Ματθίας Ἰουδαίων λογιώτατοι καὶ δῆμος
 προσφιλεῖς διὰ παιδείαν τῶν νεωτέρων ἐκέλευον κατασπῆν. κἄν
 γὰρ τινι κίνδυνος διὰ τοῦτο γένηται, ἔλεγον, μακάριός ἐστιν ἐκεί-
 νος ὑπὲρ τῶν νόμων θανούμενος. τοιοῦτοις οὖν λόγοις ἐπαλει-
 φόντων τὴν νεότητα, γίνεται λόγος τεθνάναι τὸν βασιλέα. καὶ 5
 αὐτίκα μεσοῦσης ἡμέρας κατέσπων τὸν αἰτὸν καὶ συνέκοπτον τοῖς
 κελέεσι. συλλυμβάνονται τοῖσιν καὶ τῶν νέων πολλοὶ καὶ Ἰού-
 δας καὶ Ματθίας οἱ τοῦ τολμήματος εισηγηταὶ καὶ ἀλειπτῆς τῶν
 D τοῦτο ἐργασαμένων, καὶ ἀνήχθησαν πρὸς Ἡρώδη. ὃ δὲ ἤρετο
 εἰ ἐτόλμησαν καθελθῆναι αὐτοῦ τὸ ἀνάθημα. καὶ οἱ ἄνδρες 10
 "πέπρακται" εἶπον, "καὶ θαυμάζειν οὐ χρὴ εἰ τῶν σῶν δογμα-
 των τοὺς νόμους οὕς Μωσοῦς ἡμῖν καταλλοίπειν ἐκ Θεοῦ διδα-
 χθῆεις προτιμώμεθα." τοὺς μὲν οὖν δεδεμένους ἐπεμψεν εἰς
 Ἱεριχώ, καλέσας δὲ τοὺς ἐν τέλει τῶν Ἰουδαίων, κατακεκλιμένος
 ἐν κλινιδίῳ τῶν εἰς αὐτοὺς ἐποιοῦν ἀνεμίμησθε καὶ τῆς δομῆ- 15
 σιως τοῦ ναοῦ, καὶ κατεβόα ὅτι καὶ ἔτι ζῶντα ἔξυβρῆζον καθαι-
 ροῦντες τὰ αὐτοῦ ἀνάθηματα, ὡς δοκεῖν μὲν αὐτῶν ὄβριζον,
 P I 259 κατὰ δὲ γε τὸ ἀληθές ἱεροσουλεῖν. οἱ δὲ δεδιότες τὴν ἐκείνου
 ὀμότητα, τοὺς τοῦτο τολμήσαντας ἀξιόους εἶναι κολάσιως ἐφα-
 σκον. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς μὲν ἄλλοις πρῶτον προσεφέρετο, 20
 W I 186 Ματθίαν δὲ τὸν ἀρχιερέα τὴν τιμὴν ἀφελόμενος, ἕτερον εἰς τὸ
 ἱεραῖον κατέστησεν, Ἰώζαρον ἀδελφὸν τῆς αὐτοῦ γυναίκος.

1 Ἰουδαίων om A. 3 γένηται om A. 12 Μωσοῦς PW.
 14 κατακλιόμενος A. 17 ὅς] καὶ ὡς A. 22 [Ιωζαρον]
 Ιωδς A, Ιωας alter codex Wolfii, Ιωας vel Ιωας codices Ducangii,
 Ἰωζαρον Iosephus: cf. p. 472 v. 11, 474 v. 7, 476 v. 19.
 τῆς αὐτοῦ γυναίκος] γυναίκος [δίας A, γυναίκος [δίου codex Du-
 cangii. Mariamne Herodis uxor, Simonis Boethi filia, Iozari soror.

thias Indaeorum doctrinam et plebi ob adolescentum institutionem cari-
 simi revelli insenserunt. nam etiam periculum ex eo alicui crearetur, tamen
 beatum esse qui pro defensione legum interiret. cum humanam sermonem
 adolescentum auribus insurrarent, rumor oritur de regis obitu:
 aquila sub meridiem revellitur, securibus conciditur. comprehenduntur
 multi adolescentes, et Indas ac Matthias facinoris auctores et quasi
 lanistae, et ad Herodem perducti rogantur an ausi fuerint suum dona-
 rium revellere. illi respondent factum esse: neque vere mirandum si
 Moysis leges divinitus edocti ipsius decretis anteferrent. eos igitur via-
 ctos Hierichontem misit: et primoribus Indaeorum atrocissimis, in lectulo
 recubans suorum beneficiorum et temporii aedificatae memoriam refricuit,
 exclamans sibi adhuc viveat contumeliam fieri detractis suis donariis,
 ac populum, dum sibi insultare studeat, sacrilegio se obstringere. illi
 crudelitatem eius veriti, eos qui id ausi essent supplicium esse meritos
 dixerunt. rex caeteris clementius tractatis pontificatum Matthias adom-

Ματθίαν δὲ τὸν τῆν στάσειν ἐγείραντα καὶ τινὰς τῶν στασιαστῶν κατέκασσε ζῶντας.

26. Ἡ μέντοι νόσος ἐπὶ μᾶλλον ἐκείνῳ ἐνεπικραίνετο, δίκην ὣν παρηγόμησε τίνοντι. πῦρ γὰρ μαλθακὸν τὰ ἐντὸς ἐκάσκει αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐντέρων ἦσαν ἐλκώσεις, καὶ μάλιστα τοῦ Β κώλου ἀλγήματα, καὶ φλέγμα περὶ τοὺς πόδας ὑγρὸν τε καὶ διαυγές, τοῦ ἥτρου τε κάκωσις, καὶ τοῦ αἰδοίου σῆψις γεννώσα σκώληκας, καὶ ἐπὶ τούτοις ὀρθόπνοια τῇ τε ἀποφορᾷ ἀγῆς καὶ τῷ τοῦ ὕσθματος συνεχεῖ, καὶ σπασμοὶ περὶ πᾶν αὐτοῦ μέλος 10 ἐγίνοντο. ὁ δὲ καὶ οὕτω κακῶς διακειμένος ἐν ἐλπίδι ζωῆς ἦν, οὐδὲ ἀποτετραμμένοις κεχρησθαι ἀπαναινόμενος. περάσας δὲ καὶ τὸν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιφρόνην ἐχρήθη θερμοῖς, ἃ σὸν τῇ λοιπῇ ἀρειῇ τυγχάνει καὶ πότιμα. ἔνθα εἰς πύelon ἐλαίου πλέον παρα τῶν ἰατρῶν ἐμβληθεὶς ἔδοξεν ἐκλιπεῖν. ἀνενεγκὼν 15 δὲ εἰς Ἱεριχοῦντα κεκόμεστο, ἐνθα μέλαινα αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν ἤρει χολή.

Τελευτῶν δὲ ἀνοσίαν προῖξιν ἐπινοεῖ. προστάγματι γὰρ C αὐτοῦ ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους τῶν ἐντιμοτέρων ἀφικομένων ἐκεῖ, συγκλείσας πάντας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, τῇ ἀδελφῇ Σαλωμῇ καὶ τῷ 20 ἀνδρὶ αὐτῆς Ἀλεξῆϊ ἐνετίλλετο, ἐπὶ αὐτὸς ἀφῆ τὴν ψυχὴν,

1 στασιαστῶν A, στασιαζόντων PW. 9 μέλος αὐτοῦ A. 11 οὐδὲ — ἀπαναινόμενος] sic libri mas omnes ("etiam tres Regii et Colbertani" Ducanovius). Iosephus ἰατροῦς τε μετακρίπων καὶ ὀκῶσα ἀρωγὰ ὑκαγορεύσειαν χρῆσθαι μὴ ἀποτετραμμένος. sed ex Iosephi exemplo Busbequiano annotatum καὶ ἀποστρεφ. μὴ ἀναινό-μενος. 14 πλέον A et Iosephus vulgo.

Fontes. Cap. 26. Iosephi Ant. 17 6 § 5—8 § 3.

ptum Iozaro suae coniugis fratri dedit, Matthiam seditious auctorem et quosdam ex seditiosis viuentes cremavit.

26. Enimvero morbus exasperabatur, ut poenas scelerum daret. ignis enim lentus eius viscera torrebat, intestina exulcerata erant, in primis colli doloribus cruciabatur, et pituita mollis ac pellucida pedes vexabat: accedebat imi ventris dolor et pudendorum putredo vermicibus scatens nec non orthopnoea et foetor tetor, et crebra anhelitum convulsiones omnium membrorum comitabantur. etsi autem in tantis malis versabatur, tamen vitae spem aiebat nec ab ullo medicamenti genere abhorrebat. itaque Iordane traiecit calidis aquis Callirhoe usus est, quae praeter caeteras virtutes etiam potui sunt. ibi a medicis in alveum oleo plenum iniectus animam agere visus est. sed recepto spiritu Hierichuntum perlatum ad caetera mala atra bilis accessit.

Moriturus nefarium consilium capit. nam cum totius gentis primores edicto convocasset, omnes in hippodromo conlocavit, et sorori Salomae eiusque marito Alexae mandavit, ubi animam exhalavit, ut eos

τοὺς καθειργμένους ἕπαντας ἀνελεῖν, "ἵνα μὴ ἐφθόσωτό μου" λέγων "οἱ δῆμοι τῆ τελευταῖῃ, μηδ' ἐπικροτοῖεν, ἀλλ' ἐκίσταν θρηνησάντων τοὺς ἑαυτῶν, οὕτως καὶ αὐτὸς δόξω θρηνηεῖσθαι, καὶ πολλοῖς ἢ ἔξωδός μου τιμηθίῃ τοῖς δάκρυσι." καὶ ὁ μὲν ἐπέσκηπτε ταῦτα θακρῶν καὶ ποτινῶμενος, οἱ δὲ μὴ παραβή-
6 σασθαι τὴν ἐντολὴν ἐπηγγέλλοντο.

Ἐν τούτοις γράμματα ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἀπισταλμένα
D κεκόμιστο, τὴν τε Ἀκμὴν ἀνηρημένην δηλοῦντα καὶ τὰ περὶ
τὸν Ἀντίπατρον τῆ τοῦ πατρὸς γνώμη ἀνατιθέμενα. τούτων
ἀκούσας Ἡρώδης ἥσθη καὶ βραχὺ τι ἀνήνεγκε. τῶν δ' ἄλγη-
10 δόνων εἰς μέγα ἠρμένων ἀπέχετο μὲν σιτίων, μῆλον δ' αἰτήσας
καὶ μάχαιραν, γνώμης ἦν ἑαυτὸν ἀναιρήσων. καὶ πέπραχεν ἂν
τὸ ἐνθύμημα, εἰ μὴ τις αὐτοῦ προγόνος κατέσχε τὴν δεξιάν.
καὶ μέγα ἀνακραγόντος οἰμωγῆ τε ἦν καὶ θόρυβος μέγας ὡς οἰχο-
μένου τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ Ἀντίπατρος ὡς ἦδη θανόντος ἀν-
15 θάρσησε, καὶ τῷ δεσμοφύλακι ἀφείναι αὐτὸν ἤξιον μεγάλην ὑπε-
σχνούμενος. ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ γνωρῆζει τὴν ἐκείνου διάνοιαν. καὶ
P I 260 ὅς ἀνεβόησέ τε καὶ πέμπει τινας τοὺς αὐτίκα κτενοῦντας αὐτόν.
μεταποιεῖ δὲ αὐτῶν τὰς διαθήκας, Ἀντίπα μὲν τετραρχίαν διδοὺς
Γαλιλαίαν τε καὶ Περαιίαν, Ἀρχελαῶ δ' ἀπονέμων τὴν βασιλείαν, 20
τὴν δὲ Γαυλανίτιν καὶ Τραχωνίτιν καὶ Βατανυίαν καὶ Παναιάδα
Φιλίππῳ πνιδί μὲν αὐτοῦ Ἀρχελαῶν δὲ ἀδελφῷ γησίῳ τετραρ-
χίαν ἀποκληρῶν, Ἰάμνιαν δὲ καὶ Ἄζωτον καὶ Φασαηλίδα Σα-

3 δόξη codex Ducangli. 11 μὲν om A. 14 ἀνακραγόντος A.
22 γησίῳ add A Iosephus.

omnes tollerent, "ne" inquit "populi meam mortem sibi gratulentur neve applaudant, sed singulis suos deplorantibus ipse quoque deplorari videar, et obitus meus multis lacrimis honoretur." quae cum fiens et deum obtestans diceret, illi se mandatum non neglecturos pollicentur.

Interea litterae Roma afferuntur quibus certior reddebatur Acmen esse interfectam, et negotium Antipatri patris arbitrio permitti. quibus Herodes laetatus est et nonnihil recreatus, sed doloribus in immensum auctis cibo abstinuit, ac malo et cultello petito, in animo habuit semetipsum occidere. ac fecisset, nisi quidam animadverso consilio dexteram eius inhibuisset, qui cum exclamasset, gemitus et tumultus magnus fuit quasi rege mortuo. eaque spe Antipater animis receptis a carceris custode magno munere promissis petiit se dimitti. quo indicato rex exclamavit: ac statim speculatores mittit qui illum interficerent. testamentum denuo mutavit, Antipae tetrarchia Galilaeae et Peraeae legata, Archelao regno assignato, Philippo filio Archelai fratri tetrarchia Gaultanidis, Trachonitidis, Batanaeae et Paneadis concessa: Iamnam vero,

λώμῃ τῇ ἀδελφῇ χαρίζομενος. ταῦτα πράξας, καὶ Καίσαρι καὶ τῇ ἐκείνου γαμετῇ Ἰουλίᾳ δωρεὰς πολυτάλανθους καταλιπών, ἡμέρᾳ πέμπτῃ μεθ' Ἀντίπατρον κτείνειε τελευτῆ, βασιλεύσας μεθ' ἂν ἀπέλειεν Ἀντίγονον ἕτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μεθ' ὧν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποδέδεικτο βασιλεὺς ἐπὶ καὶ τριάκοντα. B

Σαλώμῃ δὲ καὶ Ἀλεξᾶς, πρὶν ἔκπυστον γενέσθαι τὸν αὐτοῦ θάνατον, τοὺς ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ κατακεικλισμένους ἐκπέμπουσι, λέγοντες τὸν βασιλέα κελύειν ἀπιούσιν αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ ἀγροῦς νέμεισθαι τὰ οἰκεία. καὶ μεγίστη αὕτη ἐδεργισία παρ' αὐτῶν εἰς τὸ ἔθνος ἐγένετο. εἴτα ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως διδημοσίετο, καὶ αἱ διαθήκαι ἀνεγνώσκοντο, τὴν βασιλείαν ἀποκληροῦσαι τῷ νύμφῳ Ἀρχελάῳ. Πτολεμαῖος δὲ τὸν σημαντήρα τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος δακτύλιον οὐκ ἄλλως ἔλεγε κυροῦσθαι τὰς διαθήκας ἢ διὰ Καίσαρος. βολῆ δ' εὐθὺς ἦν εὐφημούντων W I 186
15 Ἀρχελαὸν βασιλέα. καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ τοῦ βασιλέως ἐκφορὰ C ἐτελείτο πολυτελῶς.

LIBER SEXTUS.

1. Καὶ Ἡρώδης μὲν οὕτως ἀπέτισε τὸ χρεῖν, Ἀρχελαὸς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν καὶ εὐφημηθεὶς ἐπὶ θρόνου τε καθίσας

2 *Ιουλίᾳ libri mss omnes cum Iosepho, Διβία PW ex coniectura Wolfii, ut p. 461 v. 3, 477 v. 8.* 3 *κτείνει Iosephus.*
4 *μεθ' ὧν* — *τριάκοντα om A.* 7 *ἵπποδρόμῳ A.* 12 *ἀρχελάου A.* 14 *δὲ ἦν εὐθὺς A.* 16 *πολυτελῶς A, πολυτελής PW.* 17 *post Καὶ PW add ὧν, om A Iosephus.*

FOURTH. Cap. 1. Iosephi Ant. 17 8 § 4—10 § 6.

Azotum et Phasælidem Salomæ sorori donavit. his actis, ac Caesari et uxori eius Iuliae muneribus multorum talentum relictis, quinto post occisum Antipatrum die obiit. regnavit post sublatam Antigonom annos 34, postquam a Romanis rex appellatus fuerat 37.

Salome vero et Alexas, priusquam eius mors vulgo innotesceret, eos qui in hippodromo conclusi erant emittunt, dicentes regem iubere ut in agros egressi rebus suis fruantur: idque summum eorum in gentem beneficium existit. deinde regis obitu publicato lectum est testamentum, quod Archelæo regnum assignabat. Ptolemaeus vero, cui sigillum regis erat creditum, negavit id nisi Caesaris auctoritate ratum fore. tum statim sublato clamore Archelæus rex est salutatus: post regi funus magnifice factum.

1. Atque ita Herodes naturæ debitum exsolvit, Archelæus vero cum lætis acclamationibus in templum ascendit et in solio aureo conzonæ Annales.

χρυσού ἰδέξιοτο τὸ πλῆθος. τοῦ μέντοι στρατεύματος καὶ τὸ διάδημα περιτιθέντος αὐτῷ, οὐκ ἔδεξατο εἰ μὴ πρότερον Καίσαρ τὰς πατρικὰς διαθήκας ἐπικυρώσει· καὶ θύσας ἐπ' εὐωχίας D ἐτράπετο.

Συνελθόντες οὖν τῶν Ἰουδαίων τινὲς Μαθθίαν καὶ τοὺς οὖν αὐτῷ κολασθέντας ὑπὸ Ἡρώδου διὰ τὴν τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ κατάσπασιν ἄλοφύροντο, ἐπὶ μέγα τὴν οἰμαγὴν αἴροντες· συνόδου τε αὐτοῖς γενομένης ἤξιον τοὺς ὕψ' Ἡρώδου τιμωμένους κολάσαντα τὸν Ἀρχέλαον ἐκδικῆσαι τοὺς τεθνηῶτας, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸν ἀρχιερέα παῦσαι ἑτερόν τε καταστήσασθαι νομι-10 μώτερον. τούτοις Ἀρχέλαος κάλιερ ἀχθόμενος τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐπέχων ἐπένευε· καὶ τὸν στρατηγὸν τῷ πλῆθει διαλεξόμενον P I 261 ἔστειλεν, ὡς οὐ νῦν τούτων καιρὸς, ἀλλ' ὅτε αὐτῷ ἡ ἀρχὴ βεβαιωθῆ ἐπινεύσει τοῦ Καίσαρος. οἱ δὲ βοῶντες καὶ θορυβοῦντες οὐκ εἶον λέγειν τὸν στρατηγόν, οὐδέ του ἄλλου ἤνειχοντο ἐπὶ 15 σωφρονισμῷ καὶ ἀποτροπῇ τῶν στάσεων ὠρμημένου λέγειν αὐτοῖς. ἄρτι δὲ τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνιστηκυίας, καὶ πλῆθους πάντοθεν συρρεούσαντος εἰς τὸ ἱερόν, ἐπὶ μέγα τὴν στάσιν ἐξάραι προεδυμοῦντο. ὁ δὲ ἰσας Ἀρχέλαος χιλλαρχον μετὰ σπέρας ἐξέπριψε τὴν ὁρμὴν καταστελοῦντα τοῦ δήμου τοῦ στασιάζοντος. 20 καὶ οἱ στασιασταὶ παραχρῆμα ἐπὶ τοὺς στρατιώτας ὠρμήκασιν καὶ

2 παρατιθέντος A.
 3 παρὰ τὸν A.
 4 παρὰ τὸν A.
 5 παρὰ τὸν A.
 6 παρὰ τὸν A.
 7 παρὰ τὸν A.
 8 παρὰ τὸν A.
 9 παρὰ τὸν A.
 10 παρὰ τὸν A.
 11 παρὰ τὸν A.
 12 παρὰ τὸν A.
 13 παρὰ τὸν A.

10 ἕτερον δὲ A.

11 τούτοις A Iosephus.

12 ἐπένευσε A: Iosephus ἐπένευσε.

13 ὅταν A.

18 τὸ ἱερόν] τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτήν A.

sicens populum humaniter est allocutus. sed coronam regiam a militibus accipere recusavit, ni Caesar prius testamentum patris confirmasset; factaque re divina convivium celebravit.

Caeterum Iudaei quidam congressi Matthiam et ceteros ob revulsam auream aquilam ab Herode supplicis affectos lamentati sunt cum magno eulatu; et concillabulo indicto, ab Archelao postularunt ut penitus iis qui apud Herodem auctoritate valuissent, necem illorum ulcisceretur, et in primis pontifici sacerdotum abrogaret et aliam secundam leges crearet eo honore digniorem. his Archelaeus, quamvis impetum eorum moleste ferret, tamen tempori inserviens annuebat; ac per praefectum militum populo dici iussit, ea nunc intempestiva esse, ac tum rectius actum iri cum sibi regnum Caesaris auctoritate confirmatum esset. sed illi vociferantes et tumultuantes neque docem neque alium quemquam dicere quidquam passi sunt quod ad castigationem et seditionis repressionem pertineret. festo autem azymorum instante cum magna multitudine in templum confluisset, seditionem amplificare studebant. quare territus Archelaeus tribunum cum cohorte misit ad populi motum sedandum. verum seditiosi impetu in milites facto plerosque

κατέλευσαν τοὺς πλειστοὺς αὐτῶν, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ ὁ χιλαρχὸς τραυματῆται διαφυγόν. Ἀρχέλαος δὲ συνιδὼν ὡς εἰ μὴ τὸ τῆς Β πληθύος ὄρημα κωλυθῆ, εἰς μέγα κακὸν τὰ τῆς στάσεως ἀποβῆσεται, ἐκπέμπει πᾶν τὸ στρατόπεδον· καὶ εἰς μὲν τρισχιλίους ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ γε λοιποὶ ἐπὶ τὰ ὄρη διεσκειδάσθησαν. καὶ κήρυγμα γέγονε πάντας ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκία· οἱ δὲ τὴν ἑορτὴν λιπόντες ἀπήσαν.

Ἀρχέλαος δὲ ἐπὶ Ῥώμην ἐξέλει σὺν τῇ μητρὶ, Φιλίππῳ τῷ ἀδελφῷ πιστεύσας τὰ πράγματα· συνέξει δὲ αὐτῷ καὶ Σα- 10 λώμῃ ἢ ἀδελφῇ Ἡρώδου. καὶ Ἀντίπας δὲ ὁ Ἡρώδου υἱὸς ἐτέρωθεν ἐπὶ Ῥώμην ὤρμητο, καὶ αὐτὸς τῆς βασιλείας ἀντιληφόμενος, ὡς ἐν προτέροις διαθήκαις καταγεγραμμένης αὐτῷ· ἐπέ- C ρου δὲ τοῦτον πρὸς τὰς ἐλπίδας Σαλώμῃ. ἐπὶ δὲ εἰς Ῥώμην ἀφίκοντο καὶ παρίστησαν Καίσαρι, οἱ μὲν ὑπὲρ Ἀρχελάου τοὺς 15 λόγους πεποίητο, οἱ δὲ ὑπὲρ Ἀντίπα, τοῦ Ἀρχελάου κατηγοροῦντες. Καίσαρ δὲ μᾶλλον ὑπὲρ Ἀρχελάου ῥοπήν εἰδείκεν.

Ἐν τούτοις δὲ ἀγγέλλεται Καίσαρι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος στασιασάν καὶ τοὺς ἐκεῖ Ῥωμαίους πολιορκεῖν. κατὰ γὰρ τὴν τῆς πεντηκοστῆς ἑορτῆν μυριάδων πολλῶν συναθροισθειῶν παν- 20 ταχόθεν, ὑπ' αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι συγκατεκλιόθησαν καὶ αὐτὸς Σαβίνος· στρατηγὸς δὲ ἦν οὗτος Ῥωμαίων. καὶ μάχη ἦν καρτερὰ, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκράτουν. περιδυσάντες οὖν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τὰς στοὰς ἀνήλθον τὰς ἔξω τοῦ ἱεροῦ, κἀντεῦθεν ἔξ ὑπερ- D

16 ῥοπήν] Iosephus τροπήν γνώμης τῆς αὐτοῦ οὐκ ἄλλα πράξις ἀλλ' ὁπόσα — Ἀρχελάῳ συνέφερον. 17 τῶν om A.

lapidibus obruerunt: pauci admodum et tribunus vulnerati effugerunt. cum igitur perspiceret, nisi populus concitatus reprimeretur, magnum e seditione malum oriturum, misit omnem exercitum: a quo tribus circiter milibus caesis, caeteri dissipati in montes confugerunt. et ex regia edicto festiuitate omnia ad sua quique redierunt.

Archelaus vero cum matre et Herodis sorore Salome Roman abiit, summa rerum interea Philippi fratris fidei commissa. alia ex parte Antipas Herodis filius eodem contendebat, regnum et ipse vindicaturus, ut quod sibi ex priore testamento deberetur, eam spem eius Salome incitante. cum in urbem venissent, aliis Archelao aliis Antipae patrocinantibus, Caesar propensiosem se Archelao praebat.

Dum haec geruntur, Iudaeorum seditio nuntiatur. nam in festo pentecostes multis milibus undique congregatis Romani cum praetore Sabino sunt obsessi: et acri pugna commissa vicerunt. Iudaei vero porticibus, quae extra templum sunt, per circuitum concansis, et inde telis ex superiore loco coniectis, multum Romanis nocuerunt. at illi ignem porticibus iniecerunt, eumque materia aluerunt quae flammam

δεξιῶν βάλλοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ῥωμαίους. οἱ δὲ πῦρ ταῖς στοαῖς ἐνῴσι καὶ τοῦτο ὑπέρεφον ὕλαις ἐγείρειν φλόγα πεφυκνύλαις· καὶ ταχὺ ἤπτετο τοῦ δρόφου, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν στοῶν οἱ μὲν τῷ δρόφῳ καταρρηγνυμένῳ συγκατεφέροντο, τοὺς δὲ περισταδῶν ἔβαλλον οἱ πολέμιοι, οἱ δὲ εἰς τὸ πῦρ ἐνέισαν ἑαυτούς, 5 οἱ δὲ τοῖς ἑαυτῶν ἐκτείνοντο ξίφειν, ἐσώθη τε τῶν ἐν ταῖς στοαῖς ἀνελεθόντων οὐδ' ὅστισοῦν. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκράτουν τοῦ ἱεροῦ

W I 187 θησαυροῦ, καὶ πολλὰ μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν δειήραστο, Σαβίνος δὲ εἰς τὸ φανερὸν τετρακόσια περιέσωσε τάλαντα. οἱ γι

P I 262 μὴν περιλειμμένοι τῶν μαχομένων τὸ βασιλεῖον περισχόντες πῦρ 10 ἐμβαλεῖν αὐτῷ ἠπέλουν καὶ ἅπαντας κτείνειν, εἰ δ' ἀπίοιεν ἄδειαν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπηγγέλλοντο καὶ Σαβίνῳ· καὶ πολλοὶ τῶν βασιλικῶν πρὸς αὐτοὺς ἠτομώθησαν. Ῥούφος δὲ καὶ Γράτος, τριαχιλίους τοῦ Ἡρώδου στρατεύματος ἔχοντες ἄνδρας ἐρρωμένους τοῖς σώμασι, Ῥωμαίοις προστίθενται. Ἰουδαῖοι δὲ οὐ μεθύνοντο τῆς 15 πολιορκίας, καὶ Σαβίνος ἐκαρτέρει πολιορκούμενος.

Ἐπὶ τούτοις καὶ ἕτεροι θέρυβοι τὴν Ἰουδαίαν κατέλαβον. Ἰούδας γὰρ Ἐζεκιου τοῦ ἀρχιεπιστοῦ υἱὸς τοῦ ὕφ' Ἡρώδου μεγάλους ληφθέντος πόνοις, συστησάμενος πλῆθος τῷ περὶ Σέπφωρον τῆς Γαλιλαίας ἐπέδραμε βασιλεῖω, καὶ τῶν ἐκεῖ κρατήσεως ὀπλων 20

B ὤπλισε τοὺς περὶ αὐτόν, φοβερός τε ἅπασιν ἦν. ἀλλὰ καὶ Σίμων, δοῦλος μὲν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἀγῆρ δ' ἐμπρηγῆς καὶ μεγάλου

9 τετρακόσια A Iosephus, τριακόσια PW. 11 αὐτῷ ἐμβαλεῖν A. 13 in Γράτος, Πλάτος et similibus libri sibi constant. 16 καὶ δ σαβίνος A. 19 τῷ AW, τὸ P.

excitare posset. ea celeriter in altum elata, alii una cum tectis correrunt, alios hostes circumfusi iaculis confecerunt, alii se in ignem coniecerunt, alii in suos enses incubuerunt: nemo denique ex iis qui in porticus consunderant evasit. Romani autem sacro thesauro sunt potiti; et quantum magna pecunia direpta a militibus, Sabinus tamen 400 talenta conservata in apertum protulit. sed qui ex pugnantis superfuere, regiam circumdederunt, eam se crematuros esse minati atque omnes occisuros: sin abirent, impunitatem Romanis et Sabino pollicebantur. ac multi regii satellites ad illos defecerunt. Rufus autem et Gratus, qui tria milia ex Herodis exercitu virorum robustorum habebant, ad Romanos se contulere: nec tamen obaidionem Iudaei solverunt, quam Sabinus fortiter toleravit.

Praeter haec alii quoque tumultus orti sunt. nam Judas Ezechiae Iatronum ducis filius, quem Herodes aegre ceperat, collecta manu apud Sepphorim Galilaeae oppidum regiam adortus, armis quae ibi erant suos instraxit, et omnibus fuit formidabilis. sed et Simon Herodis regis

καὶ δώμη σώματος προῦχων, ἄρθεις τῇ ταραχῇ τῶν πραγμάτων ἐτόλμησε περιθίσθαι δαΐδημα. καὶ πλήθους συστάντος περὶ αὐτῶν, βασιλεὺς καὶ αὐτὸς ἀναρρηθὶς τὸ ἐν Τριχοῦντι βασιλεῖον πέμψησι καὶ ἄλλους δὲ τῶν βυσιλικῶν οἴκων, διαρπάσας τὰ ἐν 5 αὐτοῖς. ἀλλὰ τούτῳ Γράτος μάχην συνάψας, τό τε πολλὸ τοῦ μετ' αὐτοῦ πλήθους διέφθειρε, καὶ αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος τὴν κεφαλὴν κρατήσας ἀπέτεμε. καὶ ἄλλοι δὲ στασιασταὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ἐγένοντο, κακοῦντες καὶ Ῥωμαίους καὶ τοὺς βασιλικούς.

10 2. Οὐάρος δὲ ἐν Συρίᾳ μαθὼν τὰ κατὰ τὸν Σαβῖνον, C ἠπειλέγετο τοῖς ἐν Ἰουδαίᾳ πολιορκουμένοις ἀλλεῖσθαι. ἀφροσθείσης δὲ ἐν Πτολεμαίδι τῆς αὐτοῦ δυνάμεως πάσης, μέρος τι ταύτης τῷ υἱῷ παραδοὺς Γαλιλαίους ἐξέπεμψε πολεμεῖν· ὃς συμβαλὼν ἐκείνοις ἐκράτησεν. Οὐάρος δὲ τῷ λοιπῷ τοῦ στρατεύ- 15 ματος προσιών εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰς δεξιὰν τοὺς πολιορκουῦντας τῶν Ἰουδαίων ἐνέβαλε· καὶ λιπόντες τὴν πολιορκίαν ἡμίεργον ἔχοντο. Οὐάρου δὲ τοῖς Ἱεροσολυμίταις ἐγκαλοῦντος διὰ τὸν πόλεμον, ἐκείνοι τὴν τοῦ πλήθους σύνοδον διὰ τὴν ἑορτὴν ἔλεγον γεγενῆσθαι, τὸν δὲ πόλεμον παρὰ τῶν ἐπηλύδων. καὶ ὁ Οὐάρος 20 πέμψας κατὰ τὴν χώραν ἐπεζήτηε τοὺς αἰτίους τῆς στάσεως, καὶ D εὐρών ἐνίσως ἐκόλασε· διασχίλιοι γὰρ ἐσταυρώθησαν. καὶ ἕτεροι δὲ περὶ μυρίους Οὐάρῳ κατ' αὐτῶν ὠρμηκῶτι παρίδωκαν ἐνυ-

1 καὶ δώμη σώματος A Iosephus, σώματος καὶ δώμη PW.
 13 γαλιλαίους A Iosephus, Γαλιλαίους PW.

Fontes. Cap. 2. Iosephi Ant. 17 10 § 9—13 § 4.

servus, vir pulcher et magnitudine et robore corporis praecegens, rerum turbis impulsus diadema sumere audeat, ac multitudinis concursu et ipse rex appellatus Hierichuntiam et alias multas domos regis incendit atque diripuit. verum Gratus praelio commisso plerosque cecidit, ipsiusque Simonis caput amputavit. atque alii quoque illo tempore seditionibus motis et regio et Romanos infestarunt.

2. Varus autem cum in Syria audivisset quo loco res Sabini essent, opem obsessis in Iudaea ferre maturabat; et omnibus legionibus suis Ptolemaide coactis filium cum parte ad bellum Galilaeis inferendum ablegavit: quos ille adortus vicit. ipse cum reliquo exercitu Hierosolyma profectus Iudaeis terrorem incussit, ut omnia obsidione abirent. Hierosolymitani vero a Varo ob bellum factum accusati responderunt, populi conventum ob festivitatem esse factum, bellum vero ab adventu esse excitatum. itaque Varus militibus in agros missis auctores seditionis inquisivit; et nonnullis repertis ad duo milia in cruces egit. sed et alii circiter decies mille Varo contra eos ducenti se dediderunt.

τούς· ὁ δὲ πρὸς Καίσαρα πέμπει τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν· Καίσαρ δὲ μόνους ἐκόλασεν ὄσοι συγγενεῖς ὄντες Ἡρώδου συνεστράτευον τοῖς στασιασταῖς.

Εἰς δὲ Ῥώμην ἐξ Ἰουδαίας πρόσβεις ἀφίκοντο, καὶ τοῦ Καίσαρος συστησαμένου συνέδριον οἱ πρόσβεις συνισταμένους ἔχοντες τῶν ἐπὶ Ῥώμης Ἰουδαίων περὶ ὀκτακισχιλλοὺς αὐτονομίαν ἦθουν. καὶ ἐπὶ κατηγορίαν τῶν Ἡρώδου τρέπονται παρανομημάτων· οὐ γὰρ βασιλέα, τύραννον δ' ἐκείνον ἐκάλουν. πολλῶν γὰρ πολλαῖς κακώσεων τῷ ἔθνει ἔφησαν συμβεβηκυῖων οὐδεμίαν ἐξισούσθαι ταῖς αὐτῷ ἐπιτηγεμέναις παρ' ἐκείνου κακώσεσιν. 10 οἴδμενοι οὖν πάντα τῆς βασιλείας κρατήσονται Ἡρώδου ἴσασθαι μετρωτέρον, ἀσμένως τὸν Ἀρχέλαον προσεπιπῆν βασιλέα. ὁ δὲ δείσας ὥσπερ μὴ οὐχ Ἡρώδου νομιζοίτο παῖς εἰ τοῖς Ἰουδαίοις ἡπιώτερος φαίνοιτο, τρισχιλίων ἀνδρῶν σφαγὴν κατὰ τὸ τέμενος ἐποιήσατο, καὶ ταῦτα μηδέτω σοῦ, Καίσαρ, αὐτῷ τὴν ἀρχὴν 15 βεβαιώσατος. καὶ ταῦτα λέγοντες ἤξιον βασιλείας καὶ τοιῶνδε Β ἀρχῶν ἀπηλλάχθαι, προσθήκην δὲ γεγονέναι Συρίας καὶ τοῖς ἐκεί στείλλομένοις Ῥωμαίων στρατηγοῖς ὑποκίψθαι.

Οἱ μὲν οὖν ταῦτα ἤτοῦντο, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρχέλαον ἀπολογούμενοι τοὺς τε βασιλεῖς, τὸν πατέρα λέγω καὶ τὸν υἱόν, τῶν 20 ἐγκλημάτων ἀπέλυσον, καὶ Ἰουδαίους ἐπενεκάλουν στάσεις καὶ νε-

2 συνεστράτευοντο A. 7 Ἡρώδου — παρανομημάτων A, Ἡρώδη — παρανομηθέντων PW, Ἡρώδου παρανομημάτων Iosephus. 11 κρατήσονται A, κρατήσαντα PW: Iosephus τὸν ἐπὶ βασιλεῖς ἐκόλασεν. 13 μὴ ὥσπερ A. 14 σφαγὴν post τέμενος A. 15 τὴν ἀρχὴν αὐτῷ A.

quorum principibus Romam missis, Herodis duntaxat cognati qui cum seditiosis militabant a Caesare supplicii affecti sunt.

Post haec Iudaeorum legati Romam venerunt, et indicto a Caesare concilio, Iudaeorum circiter octo milibus qui Romae degebant suffragantibus, libertatem postularunt. ad iniquitatis Herodianae accusationem conversi eum non regem sed tyrannum vocabant, nam cum Iudaica gens saepe graviter afflicta esset, nullas tamen aerumnas cum iis esse conferendas quas sub illo tolerassent. cum autem Archelaum, quem rerum potitum Herode moderatiorem fore putassent, cupide regem appellassent, eum veritum ne non germanus Herodis filius haberetur si mitiorem Iudaeis se praebere, trium milium virorum caedem in templo edidisse, idque regno a Caesare nondum confirmato. his dictis petierunt ut regno et id genus imperiis liberati, et Syriae attributi, Romanorum praetoribus eo mitti solitis parere iuberentur.

Quae cum Iudaei postulerent, Archelai patroni defensione utriusque regis, tam patris quam filii, suscepta, et obiectis criminibus refutatis, Iudaeis seditiones novarumque rerum studium obiecerunt. Caesar

τρισμοῦς. ὁ μόντοι Καῖσαρ βασιλέα μὲν οὐκ ἀποδείκνυσι τὸν
 Ἀρχέλαον, τὸ δ' ἡμῶν δίδωσι τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, ἐπαγγελλό- W I 168
 μενος ὀνομάσειν καὶ βασιλέα εἰ καλῶς ἄρχοι· ἦν δὲ ὁ τῆς αὐτῆ
 νεμηθείσης χώρας δασμὸς ἐτήσιος ἑξακόσια τάλαντα. τὴν δ'
 6 ἑτέραν ἡμισίαν μοῖραν διχῆ διελὼν Ἀντίπα καὶ Φιλίππῳ παισὶν
 ἑτέροις Ἡρώδου δένειμι· καὶ τῷ μὲν Ἀντίπα ἡ νεμηθεῖσα χώρα C
 εἰσφορὰν ἐποιεῖτο διακόσια τάλαντα, Φιλίππῳ δὲ ἡ παραδοθεῖσα
 μερὶς ἑκατὸν εἰσέφερε τάλαντα. τῇ δὲ Σαλώμῃ ἐφ' οἷς ἡ Ἡρώ-
 δης κατέλιπε καὶ τὸ ἐν Ἀσκάλωνι βασιλείον δίδωσιν· ἐκ πάντων
 10 δ' εἰσῆγετο ταύτῃ δασμὸς ἑξήκοντα τάλαντα.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως διώκητο· νεανίας δὲ τις Ἰουδαῖος
 εἰσέφυκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν Ἡρώδου συγγένειαν, ἐπεὶ τὴν μορφὴν
 ὁμοίωτο Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἀνηρημένῳ υἱῷ Ἡρώδου. καὶ τινα
 παραλαβὼν ὁμοφυλον ἄνδρα πονηρὸν τε καὶ συγγλῆι δυνάμετον
 15 πράγματα, Ἀλεξάνδρον ὠνόμαζεν ἑαυτὸν τὸν Ἡρώδου υἱόν, ὡς
 ὑπὸ τῶν τῶν ἀνελθῆν ἄμφω τοῦ ἀδελφοῦ ἐσταλμένων ἄλλων D
 ἀνηρημένων, αὐτῶν δὲ περισωθέντων καὶ διακεκλεμένων. καὶ
 λόγοις τοιούτοις ἠπάτα τοὺς ἐντυγχάνοντας, κἀντεῦθεν πλείστα
 συναγαγὼν χρήματα εἰς Ῥώμην ἤπειγετο. Καῖσαρ δὲ ἠπίσται
 20 μὲν φρόνως ἀπατηθῆναι Ἡρώδην, ἀγαγὼν δ' εἰς ὄψιν αὐτῷ τὸν
 ψευδαλέξανδρον, οὐκ ἠπάτητο. τὸ μὲν γὰρ εἶδος εἶχεν ἐμφερές
 πρὸς τὸν Ἡρώδου Ἀλεξάνδρον, ὑπ' αὐτουργίας δ' ἐτετράχωτο,

3 post βασιλέα A add αὐτὸν.

4 δασμὸς δ' ἐτήσιος A.

11 διώκητο δὲ τις Ἰουδαῖος νεανίας A.

13 Ἡρώδου υἱῷ A.

20 ἀντὶ] αὐτὸν A.

22 ἐτετράχωτο A: idem Io. Cocceius

ad Iosephum.

autem Archelaum non declaravit regem; sed paterni principatus semisse
 concessio pollicitus est, si bene imperaret, se eum etiam regem appel-
 laturum esse. fuit autem proventus ditionis illi attributae 600 talentum.
 alterum semissem in duas partes divisum Antipae et Philippo, aliis He-
 rodis liberis, distribuit; unde hic 100, ille 200 talentum reditus porci-
 piebat. Salomae legata Herodis reliquit et Ascalonensem regiam attri-
 buit; ex quibus omnibus 60 talenta ad eam redibant.

His ita ordinatis Iudaeus quidam adolescens, quia Alexandro
 Herodis interfecto filio facie similis erat, adscito quodam populari suo,
 viro improbo et turbulento, Alexandrum Herodis filium se professus est.
 nam cum quidam ad utrumque fratrem tollendum missi essent, alios esse
 interfectos, ipsos vero conservatos et clam subductos asserabat. qua
 oratione imponebat hominibus. et maxima pecunia sic coacta Romam
 properavit. Caesar vero, qui non temere deceptum esse Herodem cre-
 deret, Alexandro ficticio in conspectum adducto non deceptus est: nam
 facie quidem similis erat Herodis Alexandro, sed opere manuum factus

καὶ πρὸς τὸ σκληρότερον αὐτῷ ἐπεφόκει τὸ σῶμα, ἀλλ' οὐχ ὡς
τὸ ἐκείνου ὑπὸ τρυφῆς μεμαλάκιστο. ἐξήταζεν οὖν ὁ Καῖσαρ
περὶ Ἀριστοβούλου πῶς ἂν εἴη· φαιμένου δ' ἐκείνου ἐν Κύπρῳ
P I 264 καταλειψθαι, ἔν' εἴ τι περὶ ἐμὲ συμβαίη δεινόν, μὴ πάντῃ τὸ
τῆς Μαρίας ἐπιλήρη γένος, κατὰ μόνας ὁ Καῖσαρ τὸν ψευδαλλ- 5
ξανθρον ἀπολαβών, τὸ ἀληθές ἐρεῖν αὐτῷ προετρέπετο, ἐπὶ μισθῷ
τοῦ τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ ἐκφαίνει τῷ Καίσαρι τὸ σκαιώρημα.
ὁ Καῖσαρ δὲ ἐρωμένον αὐτὸν πρὸς αὐτουργίαν ὄρων, τοῖς ἐρέ-
ταις συνέταξε· τὸν δ' ἐπὶ τούτοις ἐκείνῳ συμπνέοντα ἔκτεινεν.

Ἀρχέλαος δὲ τὴν ἐθναρχίαν παραλαβὼν ἀφαιρείται τὴν 10
ἀρχιερωσύνην ἐξ Ἰωαζάρου τοῦ Βοηθοῦ, καὶ ἀντικαθίστησιν
Ἐλεάζαρ τὸν ἐκείνου ἀδελφόν. καὶ Γλαφύραν ἄγειται πρὸς γάμον
τὴν Ἀρχελίου παιδα, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ γαμε-
τήν, ἀπ' οὗ καὶ τέκνα ἦν αὐτῆ, ἀπειρημένον τῷ νόμῳ ἀδελφῶν
B ἄγεσθαι γυναίκας παῖδας ἐκ τῶν τεθνεώτων ἐχούσας. καὶ τὸν 15
Ἐλεάζαρ δὲ μετὰ μικρὸν ἐκβαλὼν Ἰησοῦν ἀντεισηγάγε τὸν παῖδα
Σεί. ἀνών δ' ἔτος ἐν τῇ ἀρχῇ δέκατον κατηγορήθη παρὰ Καί-
σαρι πρὸς τῶν ὑπηκόων ὡς ὠμῶς καὶ τὸ ὄλον τυραννικῶς κειρη-
μένος τοῖς πράγμασιν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ μετακαλεῖται ταχέως
αὐτόν, καὶ ἀκροασάμενος τῶν κατηγορῶν κἀκείνου, ἐκείνου μὲν 20
φυγαδεῖαν κατανηφίζεται, τὰ δὲ χρήματα ἀπηνέγκατο.

Ἄνερω δὲ τὸ μέλλον ἐδηλώθη τῷ Ἀρχελίῳ. ἐδόκει γὰρ
ἀσπάχνας ὄραν δέκα ἀκμαίους καὶ πλήρεις σίτου βιβρωσκομένους

6 τάληθδς Α.

9 ἐκείνου Α.

11 Ἰωαζάρου] ἰωᾶς Α.

cf. p. 462 v. 22, 474 v. 7, 476 v. 19. 15 παιδας — ἐχούσας

additamentum Zonarae.

17 Σεί] σιδ W. utrumque in Iosephi

codicibus.

23 ἀσπάχνας Α Iosephus, σπάχνας PW.

asperior et corpore rigidior, non, ut ille, delicato et molli. Caesare vero quaserens ubi Aristobulus esset, respondit in Cypro esse relictam, ut si quid sibi accidisset, Mariammae genus non penitus interiret. Caesar vero hominem seductum hortatus est ut veritatem sibi diceret, salute promissa. qui cum imposturam exposuisset, Caesar illum tolerando labori aptum videns in remiges retulit: eius vero socium occidit.

Archelaus ethnarchia suscepta sacerdotium Iozarum Boethi filio ereptum in fratrem eius Eleazarum transfert. Glaphyram matrimonio sibi iungit, Archelai filiam, et Alexandri fratris, e quo liberos suscepit, viduam. est autem lege interdictum ne mortuorum fratrum uxores, e quibus illi susceperint liberos, fratribus nubant. Eleazaro quoque paulo post eiecto Iesum Seis filium in eius locum substituit. decimo imperii anno accusatus est a subditis apud Caesarem quod crudeliter ac plane tyrannum se praeberet; ab eoque celeriter arcessitus, causa dicta, opibus ademptis in exsilium missus est.

Eum eventum Archelaus somnio ante cognoverat. visus enim sibi erat decem spicas robustas et frumento plenas videre, quae a bebis

ὑπὸ βοῶν. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλως ἐξηγοῦντο τὸν ὄνειρον, Σίμων δὲ τὸ γένος Ἑσσαῖος μεταβολὴν πραγμάτων ἔλεγε φέρειν Ἀρχελάω τὴν ὄψιν, οὐ μέντοι ἐπ' ἀγαθῷ. τοὺς μὲν γὰρ βόας κυκοπαθείας σύμβολον εἶναι, ζῶα ἐπ' ἔργοις ταλαιπωρούμενα καὶ 5 δηλωτικὰ πραγμάτων μεταβολῆς οὗτι δὲ αὐτῶν ἀρουμένη ἢ γῆ οὐκ ἔσται μένειν ἀκίνητος, τοὺς δὲ δέκα στάχνας σημαίνειν ἑτῶν ἀριθμῶν· περιόδῳ γὰρ ἑνιαυτοῦ πληροῦσθαι τούτους καὶ ἀπαρτίζεσθαι θέρος, καὶ τὸν τῆς ἡγεμονίας χρόνον ἐξήκειν τῷ Ἀρχελάω.

10 Καὶ τῇ γυναικὶ δὲ τοῦ Ἀρχελάου Γλαφύρα ὄνειρος τεθίσταται ἕτερος. αὕτη γὰρ, ὡς ἰσθόρηται, Ἀλεξάνδρῳ πρότερον συνίκει Ἀρχελάου ὀμαιμόνι· ἀναιρεθέντος δ' ἐκείνου Τόβα τῷ W I 189 Λιβύων γεγάμητο βασιλεῖ· κακείνου δὲ τὴν ζωὴν μεταλλάξαντος D Ἀρχελάω γίνεται τὴν συνοικοῦσαι αὐτῷ Μαρίαμ ἀποπειμαμένην, 15 καὶ ταῦτα παῖδας ἕξ Ἀλεξάνδρον ἔχουσα. ἰδοὺ γοῶν ἢ γυνῆ τὸν Ἀλεξάνδρον αὐτῇ ἐπιστάντα μέμφεσθαι τε αὐτῇ καὶ λέγειν “Γλαφύρα, ἀληθεύειν ἄρα τὸν λόγον ἀπέδειξας ὅς ἀπίστους εἶναι τοῖς ἀνδράσι τὰς γυναῖκας φησί. παρθένος γὰρ μοι συνοικήσισσα, καὶ παῖδας γεννήσασα ἕξ ἐμοῦ, λήθη τῶν ἐμῶν ἐρώτων 20 δευτέροις γάμοις συνωμίλησας· καὶ οὐδ' οὕτως σοι κόρος τῆς εἰς ἡμᾶς ἐγένετο ὕβρεως, ἀλλὰ καὶ τρίτον σαντῇ νυμφίον παρακατέκλινας, καὶ ταῦτα ἐμὸν ἀδελφόν. ἀλλ' ἐγὼ σε αὖθις ἐμὴν ποιησάμενος τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀπαλλάξω αἰσχρόνης.” ταῦτα

2 τὸ μὲν γένος PW: μὲν om A Iosephus. 6 στάχνας Iosephus.
13 ἐκείνου A. 18 τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσι A. 20 ὀμ-
λήσας A.

comederentur. id somnium aliis aliter interpretantibus, Simon Essaeus visione illa mutationem ei portendi, eamque non felicem, dixit. boves enim aerumnarum esse symbolum, animal quod laboribus urgeatur, et rerum vicissitudinem designare propterea quod terra ab his arando invertatur. decem vero spicas totidem annos significare, quibus tanto spatio completis messis absolvatur, ac tum principatus Archelai finem fore.

Atque etiam Glaphyrae coniugi eius visum quoddam in somnis est oblatum. quae, ut antea dictum est, maritum habuit Alexandrum Archelai fratrem, eo mortuo Iubae Libyae regi, et post huius mortem Archelaeo, qui uxorem Mariammen repudiarat, nupsit, idque cum liberos ex Alexandro suscepisset. visus igitur est Alexander adstare mulieri et cum ea expostulare his verbis “utique verum illud verbum esse demonstrasti Glaphyra, uxores infidas esse maritis. nam tu cum mihi virgo nupta fueris et liberos pepereris, mei amoris oblita secundas nuptias experta es; nec ea nostri contumelia contenta cum tertio sponso concubulisti, eoque fratre meo. sed ego te rursus mihi vindicatam isto dede-

P I 265 διηγησαμένη πρὸς τὰς συνήθεις τῶν γυναικῶν μετὰ μικρὸν τελευτᾷ.

3. Ἡ δὲ Ἀρχελάω ὑπήκοος χώρα τῇ Συρίᾳ προσενημήθη. ἐπέμφθη δὲ καὶ Κυρήνιος ἀπογραφόμενος τὴν Συρίαν καὶ αὐτὴν Ἰουδαίαν προσθήκην ἐκείνης γεγενημένην. Ἰουδαῖοι δέ, ὅ καίπερ πρότερον καὶ μέχρις ἀκοῆς τὴν ἀπογραφὴν δυσχεραίνοντες, τότε τοῦ ἀρχιερέως Ἰωαζάρου πείσαντος αὐτοὺς ἐπέδοσαν. Γαυλανίτης δὲ τις ἀνήρ, Σαδὼκ Φαρισαῖον προσεταιρισάμενος, πολλῶν καὶ ληστῆριων τὸ ἔθνος ἐνέπλησεν, λέγοντες οὐδὲν ἕτερον εἶναι τὴν τῶν οὐσιῶν ἀποτίμησιν ἢ δουλείαν ἄντικρυς· καὶ ἰδόν-
 B κουν μὲν ἐπὶ διορθώσει τῶν κοινῶν κεινήσθαι, τῇ δ' ἀληθεῖα οἰκείων ἔσπευδον κερδῶν ἀφορμὰς. ἐξ ὧν στάσεις ἐφύησαν καὶ φόρος πολλῶν καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων ἀνδρῶν, ὁ μὲν ἐμφυλοῖς σφαγαῖς, ὁ δὲ τῶν πολεμίων, λιμός τε καὶ πόλεων ἀλώσεις καὶ κατασκαφαὶ καὶ τοῦ ἱεροῦ ἱμπερησμός. 15

Τριῶν γὰρ οὐσιῶν ἐκ παλαιοῦ τοῖς Ἰουδαίοις φιλοσοφίας ὀδῶν, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, τῆς τῶν Ἑσσηνῶν, τῆς τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς τῶν Σαδδουκαίων, τετάρτη αὕτη ἐπίσαστος παρὰ Σαδὼκ καὶ Ἰούδα κεκαίνισται. οἱ μὲν γὰρ Φαρισαῖοι ἐπέ-

4 ἀπογραφόμενος A, ἀπογραφόμενος PW. 7 Ἰωαζάρου] ἰωᾶς A, ἰωᾶς alter codex Wolfii (nisi forte uterque): "ita etiam cod. Reg. et Colbert." DUCANUS. Iosephus Ἰωαζάρου. cf. p. 462 v. 22, 472 v. 11, 476 v. 19. 12 οἰκείων] δι' οἰκείων A. 17 πρόσθεν] p. 390 v. 15. 18 φαρισαίων A, et sic passim. 19 κεκαίνισται A.

FOXTON. Cap. 3. Iosephi Ant. 17 13 § 5—18 2 § 2.

core liberabo." haec ubi mulieribus familiaribus exposuit, paulo post decessit.

3. Regle vero quae Archelaeo parnerat Syriae est attributa, ac Cyrenius (Quirinius) missus qui Syriam ipsamque Iudaeam, Syriae additamentum, describeret. ac Iudaei, qui pridem ne nomen quidem descriptionis audire voluerant, suasu Ioxari pontificis refragari destiterunt. verum quidam Gaulanites, Sadoco Pharisaeo adscito, bellis et atrociniis Iudaeam implevit. dicebant enim facultatum aestimationem nihil esse aliud nisi manifestam servitatem: ac praetendebant illi quidem rei publicae curam, sed re vera privatorum emolumentorum occasiones captabant. unde seditiones et multorum caedes, principum etiam virorum, existerunt, partim ex intestinis bellis, partim ab hostibus. accesserunt fames, urbium expugnationes, excidia et templi conflatio.

Nam cum antiquitus tria essent apud Iudaeos philosophiae genera, Essenorum Pharisaeorum et Sadducaeorum, quartum hoc et novum a Iuda et Sadoco introductum est. nam Pharisaei villi victu utentes ad

λῶς διακίβνται, οὐδ' ἐπικλίνονται πρὸς τὸ μαλακώτερον, περὶ τε τῶν νομίμων φυλακὴν εἰσιν ἀκριβεῖς, καὶ τοῖς ἐν γῆρᾳ παραχωροῦσι τιμῆς, οὐδ' ἀντιλέγουσι θρασείως τοῖς παρ' ἐκείνων εἰσηγούμενοις. εἰμαρμένην τε δογματίζοντες, καὶ τοῖς ἀνθρώποις διδόντες μὴ εἶκειν ταῖς ταύτης ὁρμαῖς μετὰ σπουδῆς ἀντιπράττουσιν. ἀθανασίαν τε ταῖς ψυχαῖς ἀπονέμουσι, καὶ δικαιώσεις ὑποχθονίους τῶν βεβιωμένων δοξάζουσι. δι' αὐτοῖς τε δῆμοις εἰσὶ κινδανώτατοι, καὶ ἐν εὐχαῖς καὶ ποτήρσιαν ἱερῶν ἐκείνοις χρῶνται ἐξηγηταῖς.

10 Σαδδουκαῖοι δὲ θνητὰς δοξάζουσι τὰς ψυχὰς, καὶ ταύτας τοῖς σώμασι συνδιαφθεῖρασθαι λέγουσι. καὶ ἡ τῶν νόμων αὐτοῖς οὐ παρατηρεῖται παράβασις, καὶ τὸ πρὸς τοὺς γερατέρους καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς ἀντιλέγειν ἀρετὴν οἴονται. εἰ δὲ τινες αὐτῶν εἰς ἀρχὰς Ἰλδοιεν, προσχωροῦσι τοῖς τῶν Φαρισσαίων λόγοις καὶ ἄκοιτες· οὐ γὰρ ἄλλως ἀνεκτοὶ δοκοῦσι τοῖς πλῆθυσιν.

Ἔσσηνοι δὲ ἐπὶ θεῶν τὰ πάντα πεποιήνται· ἀθανάτους ἡγήνται τὰς ψυχὰς· τοῦ δικαίου ἀντέχονται. ἀναθήματα μὲν εἰς τὸ ἱερὸν στέλλουσιν, οὐ μὴν γε καὶ θύουσι, διαφερόμενοι τοῖς ἄλλοις περὶ ἀγνισμῶν· διὸ καὶ εἰργόμενοι τοῦ κοινοῦ τιμενίσματος, ἐφ' ἑαυτῶν θύουσι. καὶ ἐπὶ πόρους γεωργικοὺς τρέπονται.

2 τῶν] τὴν τῶν A. 8 κινδανώτατοι A codex Colberteus et Iosephus, κινδανώτεροι PW. 11 καὶ ἡ τῶν νόμων] legebat Zonaras apud Iosephum, quod nescio an illi ex libris mss restituendum sit, φυλακὴ δὲ οὐδαμῶς μετακλήσις αὐτοῖς ἡ τῶν νόμων, nequaquam curant ne quid in legibus mutetur, rescitur. 12 γερατέρους] πρεσβυτέρους codex Colberteus. 14 Ἰλδοιεν] περιπέσειεν codex Colberteus.

mollitiem se non deflectunt, observatores legum et rituum accurati: senibus honorem praebent, neque confidenter illorum auctoritati adversantur: fatum esse docent, hoc tamen hominibus tribuentes ut illius impulsus vincere possint si serio renitentur: animos immortales, et sub terra vitae actae rationes reddendas esse censent. qua de causa et apud populum plus auctoritate valent, et ad vota, ad sacra peragenda tanquam interpretes adhibentur.

Sadduceae mortales esse animos arbitrantur atque una, cum corporibus interire. leges ut conserventur non anxie curant: senioribus ac magistris refragari in parte virtutis ponunt. si qui vero illorum ad magistratus adhibentur, vel invitati assentiuntur Pharisaeis: alioqui enim a populo non tolerantur.

Easeni deo adscribunt omnia: animorum immortalitatem credunt: iustitiam colunt. donaria in templum mittunt, sed in eo non immolant, de expiationibus a caeteris dissentientes: unde cum a communi sacrario arceantur, privatim sacrificant. labores agriculturae capeant: res

P I 265 κοινὰ τὰ χρήματα ἔχουσιν· ὄθεν οὐδὲν τι πλέον ὁ πλοῦσιος τῶν οἰκείων ἀπολαύει παρὰ τὸν πᾶν πενέστατον. καὶ οὔτε γαμετὰς εἰσάγονται οὔτε δούλους κτῶνται, τὸ μὲν ἀδικίαν οἰόμενοι, τὴν δὲ τῶν γυναικῶν ἐπεισαγωγὴν στάσεως ἀφορμὴν· καθ' ἑαυτοὺς δὲ βιοῦντες ἀλλήλοις ὑπηρετοῦσι. καὶ ἀποδέκτας τῶν τῆς γῆς 5 καρπῶν καὶ τῶν ἄλλοθεν κομιζομένων αὐτοῖς προχειρίζονται.

Ἡ δὲ τετάρτη, ἧς ὁ Γαλιλαῖος Ἰούδας γέγονεν ἡγεμῶν, τὰ W I 190 μὲν ἄλλα τοῖς Φαρισαίοις ὁμογνώμων ἐστὶ, τῆς δ' ἑλευθερίας αὐτῇ δομῆς ἕως ἐντέτηκεν, ἧς οἱ τρόφιμοι μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν θεὸν ὀνομάζουσιν, ἀνθρώπων τῶν ὀνομάτων τούτων 10 B μεταδιδόναι μὴ ἀνεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ θανάτου καὶ τιμωρίας ποικίλας τε καὶ δεινὰς ὑφίστασθαι μὴ ἀπανανόμενοι ἵνα μὴ τῆς σφετέρως ἐκσταῖεν ἐνοτάσεως.

Ἐντεῦθεν οὖν ἤρξατο τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος νοσεῖν ἐξ ἀνοίας ἀπόνου, Γεσίου Φλώρου τοῦ ἡγεμόνος εἰς ταύτην ἀ- 15 τοὺς ἐρεθίσαντος ἕβρειον. ὁ μέντοι Κυρήνιος, τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν ἀποτιμήσεων περαιωθεισῶν, αἷ ἐγένοντο ἐν ἐπιτριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ἦταν τοῦ Ἀντωνίου ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, Ἰωάζαρον τὸν ἀρχιερέα καταστασιασθέντα ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀφελόμενος τὴν τιμὴν, Ἄνναν τὸν Σεθὶ ἀρχιερέα 20 καθίστησι. Κυρήνιου δὲ εἰς Ῥώμην ἀπάραντος Κοπώνιος τὴν Ἰουδαίαν διεῖπε. τούτῳ δὲ διάδοχος γίνεται Μάρκος Ἀμβιβούχος.

14 οὖν add A.
Iωάν A, ut supra.
Iosephus Ἄνανον.
Σεθὶ PW.
A add δ.

15 Γεσίου Iosephus.

19 Ἰωάζαρον]

20 Ἄνναν secundum Evangelia, quem
σεθὶ A cum codicibus Regiis et Colbertis,
21 Κοπώνιος Iosephus.
22 post Μάρκος
Ἀμβιβούσιος Iosephus.

communes habent: quare dives omnium pauperrimo nihil vivit lautius. neque uxores ducunt neque servos emunt, hoc iniquum esse rati, illud discordiae incitamentum. vitam agentes solitariam alii aliis ministrant: quaeiores et terrae frugum et eorum quae aliunde afferuntur desigant.

Quarta secta, cuius princeps fuit Iudas Galilaeus, cum Pharisaeis caetera consentit, sed libertatis alte infixum amorem gerit. cuius alumni solum principem et dominum deum appellant, ea nomina tribuere homini dedignant, immo nec mortes nec supplicia varia et atrociora recusantes ne ab instituto suo recedant.

Hinc populus Iudaicus ex amentiae morbo in desperationem est delapsus, Gessii Flori contumeliis irritatus. nam Cyrenius descriptione ac censu peracto trigesimo septimo anno post Caesaris Actiascam victoriam ab Antonio relatam, Ioazaro pontifici factione populi oppressam ademptam dignitatem in Annam Sethi filium contulit. Cyrenio Romam reverso Coponius Iudaeam administravit. ei successit Marcus Ambibu-

καὶ τὸν Μάρκον Ρούφος διαδέχεται Ἄννιος. ἐφ' οὗ δὴ τελευτῶ C
 Καῖσαρ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ἄρξας ἔτη ἑπτὰ καὶ πενήκοντα
 μῆνάς τε ἕξ ἐφ' ἡμέραιν δυοῖν, ἀφ' ὧν τισσαρισκαίδεκα ἔτη
 αὐτῷ συνῆρξεν Ἀντώνιος, ὡς εἶναι τὸν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ
 5 χρόνον ἐνιαυτοὺς τισσαυράκοντα πρὸς τρισί, κατὰ δὲ τινὰς τέσ-
 σαρσιν. ἔβλω δὲ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ.

Ἡ δὲ μοναρχία μετήνεκτο εἰς Τιβερίον τῆς τοῦ Καίσαρος
 γυναικὸς Ἰουλίας υἱόν. ἐφ' οὗ Γράτος Οὐαλλέριος εἰς Ἰουδαίαν
 ἔσταλτο ἡγεμῶν. 8ς παύσας τὸν Ἄνναν τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰσαμαήλ
 10 ὑποδείκνυσι τὸν τοῦ Φαβί, καὶ τοῦτον δὲ μεταστήσας μετ' οὗ
 πολὺ Ἐλεάζαρ τῷ τοῦ Ἄννα υἱῷ ἀπονέμει τὴν τοῦ ἱερῶσαι τι-
 μὴν, καὶ μετ' ἐνιαυτὸν ἀντισάγει Σίμωνα τὸν Καμίζου. καὶ D
 τούτῳ τὸν ἴσον χρόνον ἱερασαμένῳ Ἰωσήφ ὁ Καϊάφας διά-
 δοχος ἦν.

15 4. Καὶ Γράτος ἐπὶ ἕνδεκα ἔτη τῆς Ἰουδαίας ἄρξας, καὶ
 ταῦτα πρῶτος, εἰς Ῥώμην ὑπανεχώρησε· Πόντιος δ' ἦκε Πιλάτος
 τὴν ἡγεμονίαν ἀναδεξάμενος. ὁ δὲ τετραρχῆς Ἡρώδης φίλος τῷ
 Τιβερίῳ χρηματίζων πρὸ τῆς ἀρχῆς, οἰκοδομεῖ μετὰ τὴν μοναρ-
 χίαν πόλιν αὐτῷ ἐπώνυμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἐπὶ τῇ λίμνῃ Γενη-
 20 σαρέτ, Τιβεριάδα καλέσας αὐτήν. Πιλάτος δὲ στρατιῶν ἐκ

1 Ἄννιος Iosephus. 6 κατὰ δὲ τινὰς τέσσαρσιν om codex
 Colberteus. addita videntur ex Dione 56 30. 8 Ἰουλίαν libri
 mss omnes cum Iosepho, Ἀβίας PW ex coniectura Wolfii, ut
 p. 461 v. 3, 465 v. 2.

FOUNTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 18 2 § 2—3 § 3. liber de
 universitate rerum, cuius fragmentum edidit David Hoerschelius
 in notis ad Photii Bibliothecam 1601 p. 923 (Iosephi Op. ed.
 Haverc. II 2 p. 146).

ebus (Ambivius); Marco Annio Rufus. sub quo Romanorum imperator
 Caesar oblit, cum annos 57, menses 6, dies 2 regnasset. collegam
 Antonium habuit annis 14: solus imperavit annos 43 aut, ut quidam
 tradunt, 44: vixit annos 77.

Monarchia vero translata est in Tiberium, Caesaris ex Julia pri-
 vignum. a quo Valerius Gratus dux in Iudaeam missus est. qui pon-
 tificatu Annae abrogato Ismaelem Phabi filium summum sacerdotem de-
 signavit: et hoc etiam non multo post in ordinem coacto, Eleazaro
 Annae filio sacerdotii honorem largitus est: annoque elapso Simonem
 Camithi filium illi substituit. huic pari tempore sacris operato Iosephus
 Caiaphas successor fuit.

4. Grato, cum Iudaeae per annos undecim praefuisset, his actis
 Romam reverso Pontius Pilatus successit. Herodes tetrarcha Tiberii
 privati adhuc usus amicitia, eo rerum petito urbem de illius nomine
 Tiberiadem ad Genesaretae lacum condidit. Pilatus exercitum Caesarea,

Καισαρείας μεθιδρύσας χειμαδιούσαν ἐν Ἱεροσολύμοις, σημαίας
 εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ νύκτι εἰσήγαγεν εἰκόνας ἔχουσας Καίσαρος,
 P I 267 ἀπαγορευόντος Ἰουδαίους τοῦ νόμου εἰκόνας ἔχειν. ἐπεὶ δ' ἔγνω-
 σθη τὸ πεπραγμένον, πλῆθος ὤρμησεν εἰς Καισάρειαν αἰτούμενον
 τὴν τῶν εἰκόνων μετάθεσιν, καὶ πενθημέρους ἱκετείας διὰ τοῦτο 5
 πεποιήντο. μὴ συγχωραῦντος δὲ Πιλάτου ὡς ἐντεῦθεν δῆθεν
 ὄβριζομένου τοῦ Καίσαρος, ἐπεὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἄνλει δεόμενον,
 κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν περιστήσας στρατιώτας ἐνόηλους σφίσι
 ἠπέλει θάνατον εἰ μὴ παύσοιντο θορυβεῖν. οἱ δὲ πρηνεῖς κατα-
 βλλόντες ἑαυτοὺς σὺν ἡδονῇ δέξασθαι τὸν θάνατον ἔλεγον. καὶ 10
 θαυμάσας Πιλάτος τὸ γενναῖον αὐτῶν καὶ πρόθυμον ἐπὶ τηρήσει
 τῶν νόμων, παραχρῆμα τὰς εἰκόνας ἐπανεκόμισεν εἰς Καισά-
 ρειαν.

B Ὑδάτων δ' εἰσαγωγὴν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, τὰ ἱερὰ
 πρὸς ταύτην ἀνήλισκε χρήματα. συνελθόντες οὖν πολλοὶ κατε- 15
 βῶν Πιλάτου, παύσασθαι ἀξιοῦντες, τινὲς δὲ καὶ λοιδορίας
 ἐκέχρητο κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ στολοῦς Ἰουδαϊκῆς πλῆθος στρα-
 τιωτῶν κεχηρμένον σκυτάλας τε ὑπὸ ταῖς στολαῖς ἔχον περιελθεῖν
 κύκλῳ τῶν θορυβοῦντων ἐκέλευσε, καὶ οὕτως ἀναχωρῶν τοῖς
 Ἰουδαίοις ἐπέειπτεν. ὡς δ' ἤρξαντο λοιδορεῖν, τοῖς στρατιώταις 20
 δίδωσι σύνθημα· οἱ δὲ πληγαῖς τοὺς θορυβοῦντας ἐκόλαζον.
 ἐκεῖνοι δὲ ἄοπλοι ὄντες καὶ πληττόμενοι οὐδὲν ἐνδόσιμον ἐφρό-
 νουν, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν ἔπαιον, οἱ δ' ἄλλοι τραυματίαι
 ἀπήσαν.

3 δ' A, γ' PW.

6 δῆθεν om A.

8 ἐκιστήσας A.

ut Hierosolymis hibernaret, traduxit, ac noctu vexilla cum Caesaris
 imaginibus in urbem intulit, quibus lege Iudaeis interdictum est. quo
 cognito multitudo properare Caesaream occurrit, petentes ut illa trans-
 ferrentur, supplicatione per dies quinque continuata. cui cum Pilatus
 refragaretur, ea enim re laedi maiestatem Caesaris, nec populus orare
 desisteret, die sexto militibus armatis circumpositis mortem eis commi-
 natus est nisi tumultuandi finem facerent, at illi praei prostrati se
 mortem cum voluptate appetituros dixerunt. Pilatus igitur fortitudinem
 eorum et alacritatem observandae legis admiratus, e vestigio Caesa-
 ream imagines rettulit.

Ad aquae ductum vero Hierosolymis struendum sacrum pecuniam
 Pilatus insumpsit. ob eam rem multi convenere cum clamoribus atque
 etiam per convicia postulantes ut desineret, at ille cohortes militum
 sub stolis Iudaeis flagella gerentes circumire tumultuantes, atque ita
 Iudaeos abire iussit, ut vero maledicere coeperunt, signo militibus
 dato verberibus eos castigare instituit. illi vero quamvis inermes cae-
 derentur, de pertinacia nihil remittebant, sed multi cadebant, mult
 vulneribus affecti recedebant.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς W I 191
 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν Ἰουδαίᾳ ἐφάνη, περὶ οὗ ταῦτα κατὰ λέξιν C
 φησὶν ὁ Ἰώσηπος ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας.
 "γίνεται δὴ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς, σοφὸς ἀνὴρ (εἶγε
 5 ἀνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής),
 διδύσκαλος ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τάληθῆ δεχομένων· καὶ
 πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπηγά-
 γετο. ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδειξίει τῶν πρώτων
 ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὗκ ἐπαύ-
 10 σαυτο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρί-
 τήν ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν Θεῶν προφητῶν ταῦτ' τε καὶ
 ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων. εἰσὶ τε νῦν τῶν
 Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὀνομασμένων οὗκ ἐπέλιπε τὸ φῶλον." D

Καὶ ταῦτα μὲν ἀρχαιολογῶν ὁ Ἰώσηπος ἔγραψε περὶ τοῦ
 15 Χριστοῦ· ἐν δὲ τῷ πρὸς Ἑλλήνας αὐτοῦ λόγῳ δες κατὰ Πλά-
 τῶνος ἐπιγέγραπται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, οὗ καὶ ὁ ἅγιος
 Ἰωάννης ὁ Λαμασκηνὸς μυσίαν πεποιήσας ἐν τῇ πονηθείᾳ αὐτῷ
 βίβλῳ τῇ καλουμένῃ Παράλληλα, ταῦτα φησὶ. "πάντες γὰρ
 δίκαιοι τε καὶ ἄδικοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λόγου ἀχθήσονται.
 20 τοῦτ' γὰρ ὁ πατὴρ τὴν κρίσιν δέδωκε, καὶ αὐτὸς βουλήν πα-

5 αὐτὸν] τοῦτον A. 6 τῶν om A. 12 τε om A.
 15 κατὰ Πλάτωνα apud Hoeschellum (H) et in Ioannis Damasceni
 (I) codicibus, ed. Lequien t. II p. 789. 17 δ add A.
 18 Παράλληλα] loco indicato. at fragmentum quod sequitur non
 Iosepho sed Meletio Antiochiæ episcopo tributum legitur p. 755,
 nonnullis mutatis. γὰρ PH, δὲ I, om AW. 20 κρίσιν]
 κρίσιν πάσαν H, πάσαν κρίσιν I.

Hoc tempore dominus quoque noster et deus Iesus Christus in
 Iudæa visus est, de quo hæc Iosephi verba in 18 libro Antiquitatum
 exstant. "nascitur hoc tempore Iesus, vir sapiens (si modo vir dicen-
 dus est: fuit enim mirabilium operum effector), et magister hominum
 qui veritatem amplectebantur; ac multos Iudæos, multos ex gentibus
 sibi conciliavit. Christus ille fuit, quem cum a principibus apud nos
 viris delatum cruci Pilatus affixisset, eum ille, qui principio adamarant,
 colere non destiterunt. nam triduo post eis vivens iterum apparuit:
 id quod, aliaque infinita et admiranda, vates divini de eo prædixe-
 runt. ac natio Christianorum, nomine ex illo accepto, vel hodie non
 defecit."

Hæc in Antiquitatibus Iosephus de Christo scripsit: In oratione
 vero sua ad Græcos, quæ et contra Platonem inscribitur, de causa
 universitatis, cuius etiam S. Ioannes Damascenus in Parallelis suis me-
 minit, hæc dicit. "omnes enim iusti et iniusti ad dei verbum addu-
 centur. huic enim pater iudicium dedit, atque ipse patris voluntatem

τὸς ἐπιτελῶν κριτῆς παραγίνεται, ὃν Χριστὸν προσωγορούμεν.
 P I 268 οὐδὲ γὰρ Μίνως καὶ Ῥαδάμανθους κριταί, καθ' ἑμῶς, Ἕλληνες,
 ἀλλ' ὃν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἐδόξασε· περὶ οὗ ἐν ἑτέρῳ λεπτο-
 μερίστερον διεληλύθαμεν πρὸς τοὺς ζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν.
 οὗτος τὴν πατρὸς ἐκάστῳ δικαιοκρασίαν ποιούμενος, πᾶσι κατὰ 5
 τὰ ἔργα παρασκευάσει τὸ δίκαιον. οὗ κρίσει παραστάντες πάν-
 τες ἄνθρωποι τε καὶ ἄγγελοι καὶ δαίμονες μίαν ἀποφθίγγονται
 φωνὴν οὕτω λέγοντες, δικαία σου ἡ κρίσις. ἥς φωνῆς τὸ ἀντα-
 πόδομα ἐπ' ἀμφοτέροις ἐπάγει τὸ δίκαιον, τοῖς μὲν εὖ πράξασι
 δικαίως τὴν ἀίδιον ἀπόλασιν παρασχόντος, τοῖς δὲ τῶν φαύλων 10
 B ἔρασταῖς τὴν αἰώνιον κόλασιν ἀπονεύμαντος. καὶ τούτοις μὲν τὸ
 πῦρ ἄσβεστον διαμένει καὶ ἀτελείωτον, σκώληξ δὲ τις ἔμπυρος
 μὴ τελειωτῶν μηδὲ σῶμα διαφθείρων, ἀπαύστῳ δ' ὀδύτῃ ἐκ σώ-
 ματος ἐκβράσσων παραμένει." καὶ ἄλλα δ' ἐπὶ τούτοις φησὶν.

Οὕτω μὲν οὖν περὶ Χριστοῦ γέγραπεν ὁ Ἰωσήφος. (5) ἐν 15
 δὲ Ῥώμῃ τότε Παυλίνα τις ἦν καὶ γένους περιφανεία καὶ τρόπων
 χρηστότητι διαφέρουσα καὶ πλοῦτον περιττῶς ἔχουσα· οὕσα δὲ
 καὶ τὴν ὄψιν χαρῆσσα καὶ τῆς ἡλικίας ἐν ἧ γυναικες ἀγάλλονται,
 σωφροσύνη κεκόσμητο. συνώκει δὲ Σατορνίνῳ, ἀνδρὶ μηδὲν
 αὐτῆς εἰς ἕκαστον τῶν καλῶν ἀποδόντι. ταύτης εἰώλω τῷ ἔρωτι 20

1 κριτῆρ Η. 2 Ῥαδάμανθος ΗΙ. post κριταί ΗΙ add οὗ
 vel οὗ. 4 ἐπιζητοῦντας ΗΙ. 5 ἐκάστῳ] εἰς πάντας ΗΙ.
 πᾶσι] ἐκάστῳ ΗΙ. 6 παρασκευάσει ΗΙ. 8 οὕτως ΔΗ, σα Ι.
 10 παρασχόντος] παρέχον et μοχ ἀκονίμον Ι. 13 ἐκ στόματος Ι.
 17 χρηστότητι διαφέρουσα] σεμνομένη χρηστότητι Δ. 18 τὴν
 ἡλικίαν Α: Iosephus τῆς ὄρας.

Fontes. Csp. 5. Iosephi Ant. 18 3 § 4—4 § 5.

exsequens index adventat, quem Christum appellamus. neque enim
 Mínos aut Rhadamanthys, o Graeci, quemadmodum vestra fert opinio,
 sententiam ferent, sed is quem deus et pater gloria ornavit. de quo
 alibi subtilius disseruimus ad eos qui veritatem inquirunt. is de patris
 sententia iustum de unoquoque iudicium faciens, ius unicuique pro factis
 suis reddet. cuius iudicio omnes homines angeli et daemones adstantes
 una voce clamabunt, iustum tuum est iudicium. post quam vocem ita
 ut aequum est remunerabitur utrosque, eos qui virtutem rite coluerunt
 aeterna beatitate, improbitatis amatores aeterno supplicio. et hos ignis
 aeternus atque infinitus manet, et vermis quidam ignitus immortalis et
 corpus non perimens cum perpetuo cruciatu e corpore erumpens in-
 festabit." his alia quoque subiungit.

Ac de Christo ad hunc modum Iosephus scripsit. (5) Romae
 autem Paulina quaedam, et generis splendore et morum integritate praes-
 tans et opibus abundans et vultu venusto et aetate integra et mode-
 stia ornata, nupta erat Saturnino, viro nullo bonorum genere ipsa in-

Μέλιος Μούνδος, ἐν ἀξιώματι ὧν μεγάλῳ τῶν τότε ἱππέων, καὶ C
 ἐπίερα δώροις· εἴκοσι γὰρ μυριάδας δραχμῶν Ἀττικῶν ἐνῆς
 ἰδίῳ μᾶς. ἣ δὲ οὐκ ἠνείχετο. κάκεινος ἐξῆπτο πλέον εἰς
 ἔρωτα, ὥστε βρώσιως ἀποχῆ ἑαυτῷ μνηστειέσθαι θάνατον. ἦν
 5 δὲ τούτῳ ἀπελευθέρῳ πατρῴῳ Ἰδῆ καλουμένη, παντοίων ἰδρις
 κακῶν. αὕτη οὕτως ἔχοντα τὸν νεανίαν ἠρώσα ἀναθαρσύνει λό-
 γοις καὶ ἀναζωπυροῦ ὑποσχέσει, πάντα μυριάδων αὐτῇ δεήσειν
 λέγουσα μόνων ὥστε τὴν πρῆξιν αὐτῷ κατεργάσασθαι. καὶ λα-
 10 βούσα τὸ αἰτηθῆν ἀργύριον, ἐπεὶ οὐκ ἄλωτῆν ἰώρα τὴν Παυλί-
 τοῖς Ῥωμαίοις τότε νεόμιστο) ἦδει ταύτην προσκειμένην θερμό-
 15 τατα, πρόσσει τῶν τῆς ψευδοῦς ἐκείνης θεοῦ ἱερῶν τισί, καὶ
 χρήμασιν ἀναπέθει τὴν Παυλίαν ἔξαπατήσαι αἷς δύναντο μη-
 χαναίς, καὶ τῷ Μούνδῳ συγκατακλῖναι. οἱ δὲ θεληθέντες τοῖς
 20 χρήμασι τῇ πράξει ἐπέβαλον. καὶ αὐτῶν ὁ γεραίτατος πρὸς τὴν
 Παυλίαν ἐλθὼν, καὶ ἰδίᾳ αὐτῇ ἐντυχῶν, ἔλεγεν ἡμῖν πεμπτός W I 192
 ὅπῃ τοῦ Ἀνουβίδος, κελεύοντος τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἦσαν αὐ-
 τῆς ἐρῶντα. τῇ δὲ ὁ λόγος ἔδοξεν ἐκταϊστότατος, εἰ ἐρῶτο ὅπῃ
 25 θεοῦ· καὶ τῷ ἀνδρὶ κοινοῦται τὸ ἀγγελθῆν, κάκεινος συνεχώρει, P I 269
 τὴν σωφροσύνην γινώσκων τῆς γυναικός. ἀπῆλθεν οὖν εἰς τὸ
 τέμενος· καὶ ὡς ἕνθου καιρὸς ἦν, ἔνδον ἐν τῷ ταῦ τῇ γυναικὶ
 καθενδῆσαι ἠτοίμαστο, καὶ τὰ λόγῳ κατέσβεστο. ὁ γοῦν
 Μούνδος (προεικέρυπτο γὰρ ἐκεῖ) παννύχιον ἐνεφορήθη αὐτῆς,

18 αἷς] ὡς A.
 23 ἐπίερα A.

18 ἐκταϊστότατος A, ἐπίερα Iosephus.

feriori. huius amore captus Decius Mandus, inter equites dignitate
 praestans, mulieris pudicitiam muneribus sollicitabat, 200 milia drachma-
 rum Atticarum pro uno concubitu pollicens; eaque recusante amore ma-
 gis inflammabatur, adeo ut abstinentia ciborum necesse sibi consciscere
 institueret. habebat autem paternam libertam nomine Iden, omnis ge-
 neris malorum peritam. ea adolescentem sic affectum verbis confirmat
 et pollicitationibus refecillat, ac sibi duntaxat quinquagies mille drachmis
 opus esse dicit ad rem conficiendam. quibus acceptis, cum illam pecu-
 nia expugnari non posse cerneret, sed cultui Isidis (ea tum a Romanis
 pro diva colebatur) esse deditissimam, quosdam falsae illius deae sacer-
 dotes convenit, pecuniam offert, ut Paulinam quibus possint dolis cir-
 cumventam Mundo sui copiam facere cogant. illi pecunia delinuti fac-
 tus aggreduuntur: eorum natu maximus Paulinam seorsim convenit, se
 ab Anubide ipsius amore capto misum esse profitetur ut eam arcesseret.
 mulieri ea verba optatissima acciderunt, si a deo amaretur: et nuntium
 illum cum marito communicat. qui gnarus modestiae coniugis eam abire
 sinit. cum in templum venisset, sub somni tempus mulieri in ipsa aede
 lectus paratur, lucernae exstinguuntur. Mundus, iam antea ibi additus,
 Zonaras Annales.

ὡς Ἄνουβις αὐτῇ προσφερόμενος. εἶτα ὁ μὲν ἀπῆλθεν, ἡ δὲ πρὸς τὸν ἄνδρα φοιτήσασα διηγείτο τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἄνουβιδος, καὶ πρὸς τὰς συνήθεις ἐνελαμπρόντο ὡς ὁμίλιας ἀξιώθισα θεοῦ. τρίτη δὲ μετὰ τὴν πρᾶξιν ἡμέρα συνατήσας ὁ Μοῦνδος αὐτῇ "Παυλίνα" φησί, "καὶ τὰς εἴκοσι μυριάδας ἔχω, καὶ σὺ μοι τούτων διηκονήσω χωρὶς. ἂ δὲ πρὸς Μοῦνδον ἐξοβρίζεις, τούτων οὐδέν μοι προσήπτετο, Ἄνουβιν ὄνομα θεμέλιον αὐτῶ." ἐκ τούτων εἰς ἔννοιαν ἐλθοῦσα τοῦ τολμήματος ἡ γυνὴ περιρρήγνυται τὴν στολήν, καὶ τῷ ἀνδρὶ ἐδήλου τὸ ἐπιβούλευμα· ὁ δὲ τῷ Τιβερίῳ προσῆλθε. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἑξετάσας τὸ γεγονός, τοὺς μὲν ἱερεῖς ἀνισταύρωσε καὶ τὴν Ἰδην, τὸν τε ναὸν καθεῖλε, καὶ τὸ τῆς Ἰσιδος ἄγαλμα εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸν κατεπόντισε, τὸν δὲ Μοῦνδον φυγῇ ἐδικαίωσε, συγγνώμην νείμας αὐτῷ ὥστε μὴ μῆζον κολασθῆναι διὰ τὴν βίαν τοῦ ἔρωτος.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπέπρακτο, ἐν δὲ Σαμαρείᾳ¹⁵ συμβέβηκε θόρυβος. ἀνὴρ γάρ τις ἐκέλευε τοὺς Σαμαρεῖς ἐπὶ τὸ Γαριζὶν ὄρος αὐτῶ συνελθεῖν (ἀγνότατον δὲ τοῦτο αὐτοῖς ἐπέληπται τῶν ὁρῶν), καὶ ἀφικομένοις ἐπηγγέλλετο ἱερὰ σκεύη ἐμφανίσαι κατορωρυγμένα ἐκεῖ ὑπὸ Μωυσεώς· οἱ δὲ ἤθρολλοντο καὶ ἐν ὄπλοις ἦσαν. Πιλάτος δὲ στρατιώτας πέμψας τοὺς μὲν²⁰ ἔκτεινε, τοὺς δὲ ἐτρέφετο εἰς φυγὴν, καὶ τῶν ζωορηθέντων τοὺς

1 ἀνοσῆβιος A. 2 post διηγείτο PW add αὐτῶ, om A
 Iosephus. 7 ἀνοσῆβιον A, Ἄνοσῆβιον Iosephus. 8 αὐτῶ
 PW, ἐμαντῶ Iosephus. 9 περιρρήγνυται PW. 12 Θύβριν
 libri mas et W, Τύβριν P. 16 ἐκέλευσε A. 19 μω-
 σείος A.

per totam noctem sub Anubidis nomine libidine sua expleta discedit. illa reversa Anubidis apparitionem marito narrat, apud familiares de congressu dei gloriatur. sed tertio post id facinus die Mundus ei obviam factus "Paulina" inquit, "et ducenta milia habeo, et tu mihi gratis gessisti morem. tua vero erga Mundum iniuria me non attigit, qui Anubidis nomen ipse mihi fecarim." e quibus verbis mulier intellectu facinore, vestibus laceratis marito insidias indicat: is apud Tiberium conqueritur. imperator facinore comperto sacerdotes et Idea in cruce tollit, aedem diruit, Isidis simulacrum in Tiberim demergit, Mundeum in exsilium agit, poenam graviolem ob amoris vim clementia moderatus.

Haec Romae acta sunt: Samaritae vero tumultus hac de causa exstitit. quidam Samaritanos Garizinum montem sanctitatis opinione celeberrimum secum conscendere iussit: nam ibi se eis sacra vasa a Mose defossa ostensurum esse. qui cum armati convenissent, Pilatus exercitu misso alios occidit alios in fugam vertit, et captivorum prae-

κορυφαίους διέφθειρεν. οἱ δὲ Σαμαρεῖς πρὸς Οὐτιέλλιον ἦλθον Συρίας ἡγεμονεύοντα, Πιλάτου κατηγοροῦντες ἐπὶ τῇ τῶν ὁμοφύλων σφαγῇ. καὶ Οὐτιέλλιος Μάρκελλον πέμψας τῶν Ἰουδαίων προνοησόμενον, ἐπὶ Ῥώμην ἀπιέναι τὸν Πιλάτον ἐκέλευεν
 5 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπολογησόμενον ἐφ' οἷς ἐγκαλεῖται. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει ἐπὶ δέκα ἔτεσιν ἡγεμονεύσας τῆς Ἰουδαίας, πρὶν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἔγγισαι αὐτόν, ἔφθη Τιβέριος μεταστάς.

Οὐτιέλλιος δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθὼν τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς D
 τελουμένης ὑπέδελθη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τὰ τέλη τῶν γεωργου-
 10 μένων καρπῶν τοῖς Ἱεροσολυμίταις ἀνήσει, καὶ τὴν στολὴν τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸ ἱερόν συνεχώρησε κείσθαι καὶ παρὰ τοῖς ἱερεῦσιν εἶναι καθάπερ καὶ πρότερον· τότε δὲ ἐν τῇ Ἀντωνίᾳ ἀπέκειτο.
 τῶν γὰρ ἀρχιερέων τις, ὁ πρῶτος δηλαδὴ Ὑρκανός, ἔγγιστα
 τοῦ ἱεροῦ βῆρην ἐγείρας, καὶ ἐν αὐτῇ διατώμενος, ἐκεῖ καὶ τὴν
 15 στολὴν τὴν ἀρχιερατικὴν εἶχεν, αὐτῷ ἀνήκουσαν ὡς ἀρχιερεῖ.
 τὰ αὐτὰ δὲ ἐκείνῳ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου ἐπράσσετο. Ἡρώδης δὲ
 τὴν βῆρην ἐκείνην ἐπικατασκευάσας ἐπὶ τὸ πολυτελέστερον, φίλος
 ὢν Ἀντωνίου, ἐπὶ τῷ ἐκείνου ταύτην ὀνόματι μετωνόμασε· καὶ P I 270
 τὴν στολὴν ἐν αὐτῇ εὐρηκῶς κατεῖχεν ἐκεῖ. τοῦτο δὲ ἐποίησε καὶ
 20 ὁ Ἀρχέλαος, καὶ μετ' ἐκείνου οἱ Ῥωμαῖοι τὰ αὐτὰ ἐπὶ τῇ στολῇ
 ἔπραττον, ἀποκειμένη ἐκεῖ ὑπὸ σφραγίδι τῶν ἱερέων καὶ τῶν
 γαζοφυλάκων. ἑορτῆς δ' ἐφειστώσης ἀπιδίδοδο τοῖς ἀρχιερεῦσιν
 ὑπὸ τοῦ φρουράρχου, καὶ μετὰ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν αὐθις

1 οὐτιέλλιον A, et sic ubique. PW v. 1 3 8 2, in sequentibus 11.
 14 καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν αὐτῷ ἀνήκουσαν εἶχεν ὡς ἀρχιερεῖ A. 2 ἀπιδίδοδο A Iosephus, ἐπιδίδοδο PW.

cipuos interfecit. Samaritani vero Vitellium Syriae praetorem conveniunt, Pilatum ob popularium suorum caedem accusantes. is Marcello Iudaeis praeposito, Romam ire Pilatum iubet ad causam apud Caesarem dicendam. abit ille cum decennium Iudaeis praefuisset: sed antequam Romae appropinquaret, Tiberius iam obierat.

Vitellius vero in festo paschatis Hierosolymis magnifice exceptus, vectigalia frugum Hierosolymitanis remisit, et stolam pontificis in templo reponi ac penes sacerdotes esse, ut olim, passus est, cum ea tempestate in Antonia servaretur. nam primus Hyrcanus pontifex proxime templum aedificavit turrim, in qua vitam egit, stolamque pontificiam, ut quae ad se ex officio pertineret, asservavit. idem etiam eius successores imitati sunt. Herodes turrim illam magnificentius adornatam de Antonii amici nomine appellavit, et stolam ibi repertam in ea detinuit. idem Archelaus fecit: idem Romani illum secuti de stola statuerunt, quae illic sub sigillis sacerdotum et gazae custodum reponebatur. eam igitur, cum in festivitatibus pontifici restitueretur, et post annum

ἐκεῖ ἀπειθίετο. Οὐτιτέλλιος δὲ παραχωρεῖ τῆς στολῆς τῷ ἔθνει. τὸν δὲ ἀρχιερεῖα Ἰωσήφ τὸν καὶ Καϊάφαν ἀφηρηκώς τὴν ἱερωσύνην, Ἰωνάθῃ δίδωσι ταύτην τῷ Ἄννα τοῦ ἀρχιερέως υἱῷ.

W I 193

Κατ' ἐπιτολὰς δὲ Τιβερίου στένδεται Οὐτιτέλλιος Ἀρταβάνῳ Β τῷ Πάρθων βασιλεῖ, πέμπαντι τὸν υἱὸν Δαυρίον μετὰ δώρων 5 πολλῶν ὀμηρεῖσόντα. παρῶν δ' ἐν ταῖς σπονδαῖς καὶ ὁ τετράρχης Ἡρώδης ἐκπέμπει πρὸς Καίσαρα παραχαρῆμα γράψας τὰ γεγονότα. εἶτα τοῦ Οὐτιτέλλιου περὶ τούτων ἐπιστελλαντος Τιβερίῳ, ἐκεῖνος ἀντίγραψε μαθεῖν πάντα παρὰ Ἡρώδου. τοῦτο εἰς ὄργην τὸν Οὐτιτέλλιον κατὰ τοῦ Ἡρώδου κινήθηεν· ἰβυσοσο- 10 δόμενε δὲ τὸν θυμὸν, καὶ μετῆλθεν αὐτὸν Γάβου κρατήσαντος.

6. Τότε καὶ Φιλίππος Ἡρώδου τούτου ὢν ἀδελφὸς τετε- 15 λεύτηκεν, εικοσιτῷ ἔνιαντῷ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, ἄρξας ἐκτὴ καὶ τριάκοντα ἔτη. ἦν δὲ τὸν τρόπον ἀπράγμων καὶ μέτριος τοῖς C ἀρχομένοις, προόδους σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιλέκτων ποιοῦμενος· 15 καὶ εἴ τις προΐοντι προσῆμι δέόμενος βοθηθείας, εὐθὺς αὐτῷ κατὰ τὸν τόπον τοῦ θρόνου τιθεμένου (εἶποντο γὰρ οἱ τοῦτον φέροντες) καθήμενος ἤκροῦτο καὶ ἐποινηλάτει τοὺς ἀδικούντας καὶ τοὺς ἀδίκως αἰτιωμένους ἀπέλυε. τὴν δὲ ἀρχὴν ὁ Τιβερίος (παῖδες γὰρ Φιλίππῳ οὐκ ἦσαν) τῇ τῶν Σύρων ἐπαρχίᾳ προσέ- 20 20 θετο.

6 ὀμηρεῖσόντα A. 14 τοῖς ἀρχομένοις καὶ μέτριος A.
16 προΐοντι εἴ τις προσῆμι A.

Fontes. Corp. 6. Iosephi Ant. 18 4 § 6—5 § 3.

festi diem ibidem reponeretur, Vitellius populo concessit. Iosepho vero, qui et Caiaphas, pontificatum ademptum Ionathae dedit, pontificis Annae filio.

Insan Tiberii Vitellius cum Artabano Parthorum rege pacem fecit, qui Darium filium cum multis muneribus obsidem miserat. ei pacificationi Herodes quoque tetrarcha interfuit, et ad Caesarem quae acta essent continuo scripsit. quae cum post Vitellius quoque per litteras exposuisset, Caesar ei rescripsit se ex Herode cognovisse omnia. ea re Vitellius contra Herodem irritatus clam iram aluit, eumque Gaio demum imperante ultus est.

6. Tunc Philippus quoque huius Herodis frater diem suum obiit vigesimo imperii Tiberii anno, cum annis 37 rerum potitus esset, vir quieti ingenii, moderatus erga subditos, cum paucis delectis in publicum prodire solitus: quod si quis inter eundem opem eius implorasset, statim eo ipso in loco sella posita (nam qui eam ferrent sequebantur) aediebat, iniurios poenias afficiebat, iniquis criminibus circumventos absoluebat. dictionem eius, quia liberis orbis decesserat, Tiberias provinciae Syriae adiecit.

Ἡρώδης δὲ ὁ τετράρχης ἐπὶ Ῥώμην στείλλόμενος κατέκλυσε
 ἐν Ἡρώδου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃν ἡ τοῦ Σίμωνος τοῦ ἀρχιε-
 ρεύως θυγάτηρ τῷ βασιλεῖ Ἡρώδῃ ἐγένετο. ἑρασθεὶς δὲ Ἡρω-
 διάδος τῆς τοῦ ἀδελφοῦ γυναικός, θυγατρὸς Ἀριστοβοῦλου τοῦ
 5 ἀδελφοῦ αὐτῶν, ἀδελφῆς δὲ τοῦ μεγάλου Ἀγρίππα, λόγους περὶ
 γάμων πρὸς αὐτὴν ἐποιήσατο. καὶ δεξαμένη συνέθετο μετοικί-
 σασθαι πρὸς αὐτόν, εἰ τὴν Ἀρέτα θυγατέρα ἐκβάλου. καὶ ὁ
 μὲν ἐπὶ Ῥώμην ἐπλεῖ ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις· ὡς δ' ἐκπατήθη,
 γνοῦσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ, τοῦ δὲ Ἀρέτα θυγάτηρ, τὰς πρὸς Ἡρω-
 10 διάδα συνθήκας, ἤτιι πρὸς Μαχαιροῦντα πεμφθῆναι τὸ φρού-
 ριον· μεθόριον δὲ τοῦτο ἦν τῆς Ἀρέτα καὶ τῆς Ἡρώδου ἀρχῆς.
 καὶ ὁ Ἡρώδης ἐξέπεμψε, μὴ γινώσκων ὅ τι ἐστὶν αὐτῇ τὸ βου-
 λεόμενον· ἡ δὲ ἐκείθεν πρὸς Ἀραβίαν πρὸς τὸν πατέρα ἐξώρ-
 μησε, καὶ τὴν Ἡρώδου δεηγέτο γνώμην περὶ αὐτῆν. κἀκείνος P I 271
 15 ἔλαχε τοῦτο ἔχθρας ὑπόθεσιν· καὶ μάχη μέσον ἀμφοῖν συγκερό-
 τητο διὰ στρατηγῶν, καὶ οἱ Ἡρώδου ἠττήθησαν καὶ ἄπαν τὸ
 ἐκείνου στρατεύμα πέπτωκε. ταῦτα διὰ γραφῆς Ἡρώδης μηνύει
 τῷ Τιβερίῳ· ὁ δὲ γράφει πρὸς Οὐιτέλλιον, πόλεμον πρὸς Ἀρέταν
 ποιήσασθαι καὶ ἡ ζωρηθέντα δέσμην ἀναπέμψαι εἰς Ῥώμην ἢ
 20 ἀνηρημένον στείλαι τὴν κεφαλὴν.

Τισὶ δὲ ὑπὸ θιτοῦ τὴν Ἡρώδου στρατιὰν δλεσθαι ἰδοῦντι,
 δίκας τινόντος διὰ τὸν φόνον τοῦ προφήτου καὶ βαπτιστοῦ
 Ἰωάννου. πᾶντα γὰρ καὶ περὶ τούτου κατὰ λέξιν ὁ Ἰωσήπος

1 ὁ add A Iosephus. 6 μετοικίασθαι Iosephus, μετοικήσασθαι
 PW. 23 [Ἰωσήπος] Ant. 18 6 § 2. pauca differunt.

Herodes vero tetrarcha Romam proficiscens apud Herodem fra-
 trem ex Simonis pontificis filia Herodi regi natum divertit; atque amore
 captus Herodiadis quam frater in matrimonio habebat, Aristobulo fratre
 ipsorum natam et magni Agrippae sororem, de coniugio mulierem appel-
 lavit. illa vero se ad illum transiuram pollicita est, si Aretae filiam
 repudiasset. ea pactione inita Romam ille proficiscitur; unde cum re-
 diisset, uxor eius Aretae filia, re illa comperta, se Machaeruntem
 (id castellum fuit in confinio dicionis Herodis et Aretae) mitti petit.
 annuit Herodes, ignarus quid consilii mulier cepisset. illa vero inde
 in Arabiam ad patrem properavit, eique quid Herodes de se animo
 agitaret exposuit. unde Aretas inimicitiarum occasionem arripuit.
 pugna per utriusque duces commissa Herodiani victi sunt et omnia
 eius exercitus caesus. quae cum Herodes Tiberio per litteras signifi-
 casset, ille Vitellio scribit ut Aretae bellum inferat, et aut viventem
 in vinculis aut interfecti caput Romam mittat.

Quidam credidere Herodis exercitum ira nominis interitissae ob
 caedem prophetae et baptistae Iohannis. de quo Iosephus his verbis

- B** ἔγραψε. "κτείνει γὰρ τοῦτον Ἡρώδης θγαθὸν ἄνδρα καὶ τοὺς Ἰουδαίους κελύοντα ἀρετῆν ἐπασκοῦντας καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνη καὶ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβεία χρωμένους βαπτισμῶ συνίεναι· οὕτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν αὐτῷ φανεῖσθαι ἀπόδεικτῆ. δέσας δὲ Ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσοῦτον πιθανὸν αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώ-
ποις μὴ ἐπὶ στάσει φέροι τι (πάντα γὰρ ἐώρασι συμβουλή τῇ ἐκείνου πράξοντες) πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται, πρὶν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι, προλαβὼν ἀνελεῖν, τοῦ μεταβολῆς γενομένης μὴ εἰς πράγματα ἐμπειῶν μετανοεῖν. καὶ ὁ μὲν ὑποψία τοῦ Ἡρώ-
C δου δέσμιος εἰς Μαχαίρουστα πεμφθεὶς ταύτῃ κτίννυται, τοῖς δὲ 10 Ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνου τὸν ὄλεθρον τοῦ στρατοῦ γενέσθαι, τοῦ θεοῦ κακῶσαι Ἡρώδην θέλοντος."

Ὀδύπτελλιος δὲ πρὸς Ἀρέταν πολυμήσων ἠπειλετο. ἄρη-
μῶν δὲ διὰ τῆς Ἰουδαίων διέρχασθαι παρηγοῦντο οἱ πρῶτοι ἀ-
τῶν τὴν διὰ τῆς χώρας ὁδόν· οὐ γὰρ πάτριον εἶναι αὐτοῖς εἰκό-
15 νας φέρεσθαι διὰ τῆς χώρας αὐτῶν, πολλὰς δ' ἐπικειῶσαι ταῖς
σημαίαις εἰκόνας. πισθεῖς οὖν διὰ τοῦ μεγάλου πεδίου διεβί-
βαζε τὸ στρατόπεδον, αὐτὸς δὲ μετὰ Ἡρώδου εἰς Ἱεροσόλυμα
W I 194 ἀγγεῖ θύσων τῷ θεῷ. καὶ τρεῖς ἐπιμεινας ἡμέρας ἐκεῖ, Ἰονά-
θην μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης μεθίστησι, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ 20
Θεόφιλον ἐγκαθίστησιν εἰς αὐτήν. τῇ τετάρτῃ δὲ γραμμῶν

2 τὰ] τῇ, omisse sequenti τὰ, Iosephus. 4 φανεῖσθαι] γεν-
σθαι A. 6 φέρον A. ἐώρασι] sic PW pro ἐώρασαν:
ἐώρασι A et aliquot Iosephi codices. 7 πράξαντες A.
10 δέσμιος A Iosephus, δέσμοις PW. 11 δόξα A Iosephi
codex Busbequianus. 18 εἰς τὰ ἴσα. A.

scribit. "hunc Herodes interfecit, virum bonum, qui Iudaeos virtutem colere atque inter sese iustitiae et religioni erga deum dare operam iussit, ac sic ad baptismum accedere: tum demum futurum acceptum. Herodes autem veritus ne tanta eius in vulgus auctoritas ad seditionem spectaret, quod nihil non eo mandante factarum videretur, consilium esse duxit cum antequam res novas moliretur e medio tollere, ne sese mutatione facta negotiis et molestiis conflictantem tarditatis suae paciteret. sic ex Herodis suspicione Machaeruntem missus Ioannes occiditur: Iudaei vero credere in ultionem necis eius exercitum perisse, deo in Herodem animadvertente."

Caeterum Vitellius bellum Aretae illaturus cum Iudaeam pertransire vellet, a Iudaeorum proceribus, ne per eam iret, quod in vexillis multas haberet imagines, quas per suam regionem ferri patria lege nefas esset, exoratus, copias per magnam planitiem traduxit: ipse cum Herode Hierosolyma adscendit ut sacrificaret deo. ibi triduo emecto Ionatham pontificata movet et fratrem eius Theophilam in eo collocat:

αὐτῷ κομισθέντων περὶ τῆς Τιβερίου τελευτῆς, ὥρμισε τὸ πλῆ- D
θος εἰδοεῖν τῷ Γαίῳ, ἀνεκάλει δὲ καὶ τὸ στρατεύμα. λέγεται
δὲ καὶ τὸν Ἀρέταν οἰωνοσκοπησάμενον φάναι ἀμήχανον εἶναι
τῷ στρατῷ πολεμῆσαι· τεθνήξασθαι γὰρ τῶν ἡγεμόνων ἢ τὸν
5 κλειύσαντα πολεμῆν ἢ τὸν κλειωθέντα ἢ καθ' οὗ τὸ κλειύσμα
γένοι.

7. Καὶ Οὐτιέλλιος μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἀνεχώρησεν,
Ἀγρίππας δὲ ὁ Ἀριστοβούλου υἱὸς ἐπὶ Ῥώμῃς ἔτυχεν ὡν τοῦ
Τιβερίου θνήσκοτος. οὗτος γὰρ πρὸ μικροῦ τῆς Ἡρώδου τοῦ
10 μεγάλου τοῦ πάππου αὐτοῦ τελευτῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ τριφόμενος,
συνήθης ἐγένετο Δρούσῳ τῷ Τιβερίου υἱῷ, καὶ Ἀντωνίᾳ τῇ P I 272
Δρούσου τοῦ μεγάλου γυναικὶ γνωστὸς γέγονε, Βερνίκης τῆς
αὐτοῦ μητρὸς τιμωμένης παρ' αὐτῆς. μεγαλοπρεπῆς δὲ ὡν
Ἀγρίππας καὶ δωρεῖσθαι πολυτελής, τῆς μητρὸς αὐτοῦ θανού-
15 σης τὰ μὲν τῶν χρημάτων εἰς ἑαυτὸν ἀνάλωσε πολυτελῶς δια-
τώμενος, τὰ δὲ εἰς δωρεάς, τὰ πλείω δ' εἰς τοὺς ἀπειλευθέρους
τοῦ Καίσαρος. καὶ ταχὺ ἐν ἐνδείᾳ ἐγένετο. θανόντος δὲ τοῦ
υἱοῦ Τιβερίου, ἀπέφηκεν εἰς ὄψιν αὐτοῦ φοιτᾶν τοὺς συνήθεις
ταῦς τοῦ παιδός, ἵνα μὴ δι' αὐτῶν εἰς ἀνάμνησιν ἐκείνου ἰδὼν εἰς
20 λόπην ἀνερεθίζηται. διὰ τε γοῦν τοῦτο καὶ ὅτι χρημάτων ἠπό-
ρησεν εἰς Ἰουδαίαν κακοπραγῶν ἐπανήλθεν. ἀποτίσαι δὲ καὶ
ταῖς δανεισταῖς τὰς ὀφειλάς βιαζόμενος πολλοῖς οὔσι, καὶ μὴ B

8 ἑώραν A.
om AW.

11 ἀντωνίνα A.
21 ἐπανήλθε κακοπραγῶν A.

18 post εἰς P add ἐκείνος,
om AW.

Fontes. Corp. 7. Iosephi Ant. 18 5 § 3—6 § 5.

quarto vero die litteris de obitu Tiberii acceptis, populo iureiurando
adacto ut Gaius faveret, exercitum revocavit. serunt Aretam quoque
consultis auguris dixisse non posse exercitum illum bellam gerere:
brevi enim morituum esse ducem vel qui iussisset vel qui iuscu esset
vel eum contra quem iussa esset expeditio.

7. Ac Vitellius Antiochiam recessit: Agrippa vero Aristobuli
filius moriente Tibenio Romae vivebat. ubi cum paulo ante obitum
magni Herodis avi sui educaretur, in familiaritatem Drusi, Tiberii filii,
atque Antoniae Drusi maioris uxoris notitiam pervenerat, ob honorem
matris suae Berenices. et quia magnificus atque magnificentissimus erat,
defuncta matre, pecunia partim in semetipsum (nam sumptuose vivebat)
partim in donationes, maiori tamen ex parte in Caesaris libertos in-
sumpta, celeriter ad egestatem est redactus. mortuo vero filio Tiberii,
is edixit ne pueri familiares in conspectum suum venirent, ne per illos
renovata defuncti memoria luctus suus redintegraretur. Agrippa igitur
cum ea de causa tum ob pecuniae inopiam afflictus in Iudaeam rediit.
et cum a multis creditoribus aes alienum repetentibus nummis omnino

ἔχων, εἰς ἔννοιαν ἦλθεν ἀποχειρίας. συνῆκε δὲ τὸ ἐννόημα ἢ γυνὴ αὐτοῦ Κύπρος, ἢ θυγάτηρ ἦν Φασαήλου τοῦ ἀδελφάουδος τοῦ βασιλέως Ἡρώδου, ἐκ Σαλαμψιούσιν αὐτῷ γεννηθεῖσα τῆς Ἡρώδου θυγατρὸς, ἣν ἔσχεν ἐκ Μαρίας τῆς ὑπ' ἐκείνου ἀνηρημένης, ὡς δεδιήγηται. αὕτη γοῦν ἢ Κύπρος συνοικοῦσα τῷ Ἀγρίππῃ, καὶ αἰσθομένη τὸ βούλευμα, ἀπέργε τοῦτον αὐτοῦ, διαπέμπεται δὲ πρὸς Ἡρωδιάδα τὴν τῷ τετράρχῃ συνοικοῦσαν Ἡρώδῃ, Ἀγρίππα τυγχάνουσαν ἀδελφὴν, δηλοῦσα τὴν ἔννοιαν τοῦ συγγόνου, καὶ βοηθεῖν ἀξιούσα καὶ τὸν οἰκτεῖον ἄνδρα πρὸς ἐπικουρίαν παρακαλεῖν. οἱ δὲ μετεπέμψαντό τε αὐτὸν καὶ οἰκη-
C τήριον τὴν Τιβεριάδα δεδώκασιν, καὶ τι καὶ ἀργύριον ἀπέταξαν αὐτῷ εἰς τὴν διαίταν. μετὰ καιρὸν δὲ διαφορᾶς γενομένης Ἡρώδῃ τε καὶ Ἀγρίππῃ, πρὸς Φλάκκον Συρίας ἡγούμενον ὁ Ἀγρίππας μεθίσταται, φιλῶς ἐκ Ρώμης πρὸς αὐτὸν διακείμενον, καὶ ἐκείνῳ δεξιμένον τοῦ Φλάκκου. ὧν δὲ ἐκεῖ καὶ 15 ὁ Ἀγρίππου ἀδελφὸς Ἀριστόβουλος, διαφερόμενός τε τῷ ἀδελφῷ, διαβολαῖς αὐτὸν πρὸς τὸν Φλάκκον ἐξικολέμωσεν καὶ ἐξωθεῖται ἐκεῖθεν Ἀγρίππας. ὁ δὲ εἰς ἐσχάτην περιστάς ἀπορίαν εἰς Ἰταλίαν ἐκπλεῖν ἐβούλετο, καὶ ἤξιον Μαρσύαν αὐτοῦ ἀπαιλούμενον χρήματά οἱ πορίσαι ποδὲν δανεισόμενον. ἐκεῖνος δὲ Πέτρον **D** πρόσεισιν ἀπελευθέρῳ Βερνίκῃς τῆς Ἀγρίππου μητρὸς, καὶ ὁ Πέτρος συμβόλαιον ἔλεγε ποιησάμενον δύο μυριάδων Ἀτθίδιον λαβεῖν τὰς μυριάδας πεντακοσίας καὶ διαχιλίας ἑλασσουμένας, καὶ ὁ Ἀγρίππας συνέθετο, καὶ λαβὼν τὸ δάνεισμα ἀποπλεῖν

2 Φασαήλου om A. 8 Ἀγρίππα PW. 16 ἀγρίππα A ut supra. 17 τὸν add A. 21 ἀγρίππα A. 22 δύο PW. 23 χιλίας A et codex Iosephi Busbequiana.

destitutus urgeretur, de manibus sibi afferendis cogitavit. id eius consilium uxor Cyprus animadvertit, Phasaeli filia, Herodis regis ex fratre nepotis, nata ex Salampsione Herodis filia, quam ex Mariamme ab ipso, ut expositum est, occisa susceperat. haec igitur Cyprus mariti conata inbibito Herodisdi Herodi tetrarchae nuptae, Agrippae sorori, fratris institutum nuntiat, petens ut adiuvet maritumque ad opem ferendam exhortetur. illi vero ei Tiberiadem habitandam tradiderunt, assignata etiam pecunia unde viveret. aliquanto post Agrippa controversia inter ipsum et Herodem orta ad Flaccum Syriae praetorem migrat, a quo ob familiaritatem Romae contractam amice est susceptus. sed per fratris Aristoboli, a quo dissidebat, calumnias Flacci inimicitias susceptis, inde electus et ad extremam inopiam reductus in Italiam navigare statuit, ac Marsyam libertum alicunde mutua sumere pecuniam iussit. is Petrum Berenices Agrippae matris libertum adit, a quo Agrippa syngrapha data de 20 milibus Atticarum drachmarum, bis mille et 500 mi-

ἔμιλλεν. Ἐρρένιος δὲ Καπίτων Ἰαμνείας ἐπίτροπος τριάκοντα μυριάδας ἀργυρίου ὀφειλομένης τῷ Καίσαρι ἔπραττεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μένειν ἐκέλευεν. Ἀγρίππας δὲ προσποιησόμενος πείθεσθαι, νυκτὸς ᾤχετο. καὶ καταπλεύσας εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Ἐλεξάνδρου δέεται τοῦ ἀλαβάρχου μυριάδας εἴκοσι δάνειον αὐτῷ παρασχεῖν. ὁ δ' ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἂν ἔφη παρασχεῖν, Κύπρῳ δὲ τῇ αὐτοῦ γυναικὶ παρεῖχε διὰ τε τὴν φιλανδρίαν αὐτῆς καὶ τὴν λοιπὴν ἀρετήν. δεξαμένης δὲ τὸ δάνειον ἐκείνης ὁ μὲν Ἀγρίππας P I 273 εἰς Ἰταλίαν ἀπέπλευσε, Κύπρος δὲ μετὰ τῶν τέκνων εἰς Ἰου- W I 195
 10 δαίαν ἀνέβηξε. καὶ Καίσαρι Τιβερίῳ προσελθὼν φιλανθρωπῶς ἐδέχθη. γραφῆς δὲ τοῦ Καπίτωνος Ἐρρένιου κοιμισθείσης τῷ Καίσαρι ὡς ἀπίδρα Ἀγρίππας τριάκοντα μυριάδας πρᾶττόμενος δάνειον, ἀργύροισι, καὶ μὴ συγχωρεῖσθαι αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν εἰσοδὸν ἄχρι δὴ τὸ χρέος καταβαλεῖ. ὁ δὲ δανεισά-
 15 μενος ἀπίδοτο τὸ ὀφειλόμενον, καὶ αἰδοῖς εἰσῆμι πρὸς τὸν Τιβερίον. καὶ ὁ Καίσαρ ἐκέλευεν αὐτὸν τῷ νόμῳ αὐτοῦ παρατυγχάνειν καὶ θεραπεύειν αὐτόν. Ἀγρίππας δὲ πρὸς Γάϊον μᾶλλον ἀπένευεν, B Ἀντωνίας τυγχάνοντα νόμον τῆς Γερμανικοῦ μητρὸς καὶ Κλαυδίου τοῦ μετὰ Γάϊον μοναρχήσαντος. τοῦτον θεραπεύων περὶ-
 20 λητο ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ποτε συμπροῖοῦσιν ἀμφοῖν περὶ Τιβερίου λόγος ἐγένετο. καὶ ὁ Ἀγρίππας θεοκλυτῶν τάχος ὑπεκστῆσαι Τιβέριον τῆς ἀρχῆς Γαίῳ ἐπηύχετο. Εὐτυχὸς δὲ ἀπελεύθερος

2 ἀπ' AW, ἐπ' P. 5 μυριάδας A, μυριάδα PW. 8 δ' ἐκείνης τὸ δάνειον A. 11 τοῦ om A. 15 ὄφλημα A. 16 ἐκέλευε, omisso αὐτόν, A. 18 ἀντωνίας A. "τῆς Γερμανικοῦ μητρὸς] Colb. Γερμ. νόμῳ" DUCALANUS. 21 ὁ om A.

nus acceptis, navigaturus ab Herennio Capitone Iamneae procuratore manere iubetur, dum 300 milia argenti, quae Caesari deberat, solveret. ille se obtemperatum simulans noctu solvit: et Alexandriam profectus ab Alexandro alabarcha 200 milia mutuo petit. qui illo repudiato eam pecuniam Cypro eius uxori cum propter conjugalem amorem tum ob caeteras eius virtutes dedit. qua accepta Agrippa in Italiam profectus, Cypro cum suis liberis in Iudaeam reversus, a Caesare humaniter excipitur. sed Capitonis Herennii litteris allatis ut fugam cepisset cum 300 milia aeri alieni ab eo poscerentur, Caesar iratus non prius ei aditum ad se permitti iussit quam eam pecuniam numerasset. qua mutuo sumpta et dissoluta, rursus Tiberii aniam frequentavit. sed a Caesare se ad suum nepotem conferre eumque colere iussus, magis erga Gaium propensus fuit Antoniae nepotem, Germanici et Claudii, qui post Gaium imperavit, matris: et observantia sua Gaii erga se amorem emendit. cum autem aliquando inter prodeundum Tiberii mentio incidisset, atque Agrippa deo invocato optasset ut Tiberius Gaium quam primus

Ἀγρίππῳ τῶν λόγων ἀκροασάμενος Καίσαρι πρόβεισιν ὡς δὴ τι λέγων αὐτῷ σωτήριον. ὁ δὲ βραδὺς εἰς πάντα γινόμενος, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τι προσαγγελλόντων κατεφρόνει. οὔτε γὰρ πρέσβεισι τάχιστα ἐχρημάτιζε, λέγων, ἵνα μὴ ἐπανόντων συν-
 C τώμως προσίοιεν ἕτεροι, καὶ ὄχλος αὐτῷ γίνοιτο, οὔτε μὴν ἡγε- 5
 μῶσι καὶ ἐπιτρόποις παρ' αὐτοῦ σταλεῖσι διαδόχους ἀντικαθίστα, εἰ μὴ φθάσαιεν τελευτήσαντες. τοῦτο δὲ ποιεῖν ἔφρασκε προμη-
 θεία τῶν ὑπηκόων, ἵνα αὐτάρκως τῷ χρόνῳ σχόντες κερδῶν ἀμβλύτεροι πρὸς ἀδικήματα εἴεν. παράδειγμά τε τραυματίαν
 πεποίητο ᾧ μυῖαι περικυκλήθητο τὰς πληγὰς, καὶ τις οὐκτείων 10
 αὐτὸν ἀποσοβεῖν αὐτὰς ἐπιχειρεῖ, ἀποτρέψαντος δὲ ἐκείνου ἤρτο τὴν αἰτίαν ὁ διώκειν τὰς μυῖας πειρώμενος, ὁ δὲ γε τραυματίας
 "αὐταὶ μὲν" ἀπεκρίναντο "τοῦ αἵματος ἐμπλησθεῖσαι οὐ πάνυ μοι δι' ὄχλου εἰσίν, εἰ δ' ἀποσοβηθεῖεν αὐταὶ, ἤξουσι νεαλεῖς καὶ
 D λιμώττουσαι μῦλλον με ὀδυνήσουσι." τῆς δὲ πρὸς ταῦτα βρα- 15
 δύτητος τοῦ Τιβερίου καὶ τότε μαρτύριον, ὅτι δύο καὶ εἴκοσι ἀνύσας ἐπὶ τῇ αὐταρχίᾳ ἐνιαυτούς, δύο τοῖς Ἰουδαίοις ἐξέπεμψεν ἄρξοντας τοῦ ἔθνους αὐτῶν, Γράτον τε καὶ Πιλάτον. τοιοῦτος οὖν τυγχάνων ἐν ἕσασιν, οὐδὲ τὸν Εὐτύχον ἤξιον ἀκροάσεως.

8. Ἀγρίππας δὲ τὴν Ἀντωνίαν ἐπέτευ πυρασκευάσαι τὸν 20
 Καίσαρα ἀκροάσασθαι τοῦ Εὐτύχου. ἡ δ' Ἀντωνία διὰ τιμῆς ἦν Τιβερίῳ καὶ ὡς γαμετῇ γινομένη Δρούσου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ

1 τὸν λόγον A. 5 γίνοιτο A Iosephus, γένοιτο PW.
 13 ἀποδιώκειν A. 17 ἐκὶ τῆς αὐταρχίας ἀνύσας A. δὴν
 PW. 20 ἀντωνίαν A.

Fontes. Csp. 8. Iosephi Ant. 18 6 § 6 — § 10.

imperio cederet, Eutychus libertus iis Agrippae verbis auditis Caesarem adiit, ut nuntiaturus aliquid quod ad salutem eius pertineret. ille vero ut lentus erat in rebus omnibus, eos etiam despiciebat qui aliquid quod ipsius interesset nuntiabant. neque etiam legatis celeriter respondebat, ne eis cito digressis alii sibi negotium facerent; neque ducibus et procuratoribus a se missis successores dabat, nisi illi decessissent, idque se propter subditorum commodum facere dicebat, ut diuturnitate temporis expleta avaritia ad iniurias tardiores essent. ac vulnerati exemplo utebatur, qui, cum quidam misericordia motus ei muscas ictus circumsidentes abigere vellet, id prohibuerit, causamque rogatus dixerit, eas sanguine plenas non adeo sibi molestas esse: quae si abigantur, venturas recentes et famelicas, gravius afflicturas. ac tarditatis eius in hoc genere illud argumentum est, quod annos 22 rerum potitas, in Iudaeam duos duntaxat praesides misit, Gratum et Pilatum. talem igitur in rebus omnibus se praebens nec Eutychum audire voluit.

8. Agrippa vero Antoniam oravit ut efficeret ut Eutychus a Caesare audiretur. Tiberius enim eam eam ut Drusi fratris coniugem

καὶ διὰ τὸ σῶφρον ὡς μάλιστα. νέα γὰρ χρησάμενα τῇ χηρείᾳ
 παρέμεινε καὶ γάμον ἀπέπατο δεύτερον, καίπερ τοῦ αὐτοκράτορος P I 274
 αὐτὸν ἐπιτρέποντος, καὶ οὕτω τὸν βίον διήρτησεν ὡς καὶ λοιδο-
 ριῶν ἀνωτέρα γενέσθαι. διὰ δὲ ταῦτα τῷ Τιβερίῳ τετίμητο καὶ
 5 ὅτι καὶ εὐεργέτις αὐτῷ γέγονεν, ἐπιβουλήν παρὰ πολλῶν καὶ δυ-
 νατῶν συστάσασιν μνήσασα. ὑπὸ ταύτης οὖν ἀξιούμενος ἐξετάσαι
 τὸν Εὐτυχον, ἔφη "ἴστωσαν οἱ θεοί, Ἀντωνία, ὅτι οὐ κατὰ γνώ-
 μην ἐμὴν τὰ πραχθησόμενα ἔσονται, ἐκ δὲ γε σῆς παρακλήσεως."
 καὶ τὸν Εὐτυχον ἀχθῆναι κελεύει. καὶ παραστάς ἔλεγεν ὡς
 10 "Γαῖός τε καὶ Ἀγρίππας, ὧ δέσποτα, συνωμῖλουν, καὶ Ἀγρίππας
 ἔφη, εἰ γὰρ ἀφικοιτό ποτε ἡμέτερον ἢ μεταστάς οὗτος ὁ γέρον χει- B
 ροστονοίη σε ἡγεμόνα τῆς οἰκουμένης· οὐδὲν γὰρ ἔσται ἡμῖν ἐμπο-
 δῶν Τιβέριος ὁ αὐτοῦ νιόνος, ὑπὸ σοῦ τελευτῶν. καὶ ἡ τε οἰ-
 κουμένη γένοισ' ἂν μακαρία, καὶ πρὸ ταύτης ἐγώ." Τιβερίῳ
 15 δὲ οἱ λόγοι ἤγητο ἀληθεῖς· ἅμα δὲ καὶ μῆνιν Ἀγρίππᾳ τηρῶν
 ὅτι μὴ τὸν νιόνον αὐτοῦ θεραπεύειν εἴλετο, ὄλος δὲ μετέπεισε
 πρὸς τὸν Γαῖον, ἐνὶ τῶν παρεστηκότων δῆσαι αὐτὸν ἐκλείψει.
 καὶ ἤγετο δέσμιος ἐν πορφυρίσιν ὧν ἔτι, καὶ πρὸ τοῦ βασιλείου W I 196
 εἰστήκει δένδρον ἐπ' ἀθυμίας ἐκικλιθεῖς. ἦσαν δ' ἐκεῖ καὶ ἕτεροι
 20 ἐν δεσμοῖς. καὶ ὄρνεν πρὸς τὸ δένδρον ἐκείνο καταπατιμένου C
 (βουβῶνα τὸν ὄρνιν Ῥωμαῖοι καλοῦσι) τῶν δεσμοτῶν τις θεα-
 σάμενος ἤρετο τὸν αὐτὸν τηροῦντα στρατιώτην ὅστις εἶη ὁ ἐν τῇ

2 ἀπέπατο A, ἀπόπατο PW: Iosephus γάρμ ἀπέπατο. 3 αὐτὴν A.
 4 ἀνωτέρω A. δὴ A, δὲ PW. 5 αὐτοῦ A. 7 ἀντωνία A.
 11 εἰ A Iosephus, εἴθε W, εἴτε P. 21 Βουβῶνα PW, quae
 p. 504 v. 1 βουβῶνα cum Iosepho.

tum ob pudicitiam maxime honorabat. nam cum maritum adolescentula
 amisisset, vidua mansit, repudiatis secundis nuptiis, quanquam ad eas
 hortante Caesare; itaque vitam exegit ut omni probro superior esset.
 erat igitur in honore apud Tiberium tum ob haec, tum ob beneficium
 indicatae matorum potentum conspirationis. hac rogante ut Eutychem
 examinaret, "testor deos" inquit Tiberius, "Antonia, ea quae sicut non
 ex animi mei sententia futura esse sed propter preces tuas." et Euty-
 chum adduci iubet. is dixit "Agrippa, o domine, in colloquio cum Gaio
 dixit, utinam tandem veniat dies qua senex iste decedens te principem
 orbis terrarum designet. nam Tiberius eius nepos impedimento nobis
 haud fuerit, si a te tollatur. tum et orbis terrarum floreret, atque ego
 in primis." ea verba Tiberio vera esse visa; simul etiam Agrippae
 succensebat quod nepotem ipsius colere nolisset et totus se ad Gaium
 contulisset: eumque a quodam adstante vinciri iussit. sic ille purpu-
 ratus adhuc victus abducitur. et dum ante regiam adstet ad arborem,
 ubi etiam alii vincti erant, prae animi aegritudine inclinat, bube in
 eam devolat. quo captivorum quidam conspecto, militem Agrippae cu-

πορφυρίδι· καὶ μαθὼν ἤξιωσε τὸν συνδεδεμένον αὐτῷ στρατιώτην πλησίον ἔλθεῖν. καὶ τυχὼν “ὦ νεανία” φησὶν, “ἀκαλλαγὴν τέ σοι τῶν δεσμῶν ταχίστην εὐαγγελίζομαι καὶ προκοπὴν ἐπὶ μήκιστον ἀξιώματος καὶ δυνάμειος, καὶ ὡς ζηλωτὸς ἔση τοῖς ἄριστοις οὐκ ἐπιζομένοις σε, καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ τελευτήσεις, παισὶ τὸν ἄλθρον 5 λιπῶν. δεῖ δ’ εἰσαυθίς τὸν ὄρνιν τοῦτον θεάσασαι, ἴσθι σου τηρικαῦτα μετὰ πάντε ἡμέρας ἐσομένην τὴν τελευτήν. εὐδαιμον-
D νήσιος μέντοι κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόβηρσιν, μνήμην ποιῶ καὶ ἡμῶν, ὡς διαφευξόμεθα τὴν δυστυχίαν ἧ ταῦν σύνεσμεν.” καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν τότε μὲν γέλωτα ὤφλεν, ὕστερον δ’ ἐφάρη 10 θαύματος ἄξιος.

Ἦν οὖν ἐν τοῖς δεσμοῖς ὁ Ἀγρίππας ἐπὶ μῆνας ἕξ. Τιβέριος δὲ μαλακιστόμος τῆς νόσου κραταιουμένης Εὐδοκὸν κελύει, δε τῶν ἀπικλυθέρων ἦν αὐτῷ τιμιώτατος, τὰ τέκνα προσυγαλῶν αὐτῷ διαλεξομένῳ σφίσι πρὶν τελευτῶν. οὐκ ἦσαν δὲ παῖδες 15 αὐτῷ· ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ Δροῦσος ἔτυχε τεθνεῶς· υἱῶνός δ’ ἔξ ἐκείνου αὐτῷ ἦν Τιβέριος Γέμελλος, καὶ ἀδελφιδούς Γάιος Γερ-
P I 275 μανικοῦ παῖς συγγενῆς ὦν αὐτοῦ, νεανίας ᾗδη καὶ παιδείᾳ ἐχολακῶς καὶ παρὰ τοῦ δήμου φιλούμενος καὶ τιμιώμενος διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀρετήν. κελύσας οὖν ὁ Τιβέριος ἔωθεν τοὺς παῖδας 20 εἰσυγαλῶν εἰς τὴν αἴριον (ἦν δ’ αὐτῷ τὸ βουλόμενον τῷ υἱῶνῳ μάλιστα καταλιπεῖν τὴν ἀρχήν, τέως δ’ οὖν οὐάνισμα ἔθετο εἰς

8 καὶ om A. 15 τελευτῆς A. 16 ἕξ om A. 17 γέμελος A. 18 συγγενῆς ὦν] συγγόνου A et codex Colberteus.

istodem rogat quis ille purpuratus esset: eoque cognito, cum a captivo milite ut secum propius ad illum accederet impetrasset, “adolescens” inquit, “nuntio tibi celerem vinculorum liberationem et maximae dignitatis et potentiae adeptionem. felicem ii te praedicabunt qui nunc miserantur: in prosperitate obibis et opes tuis liberae relinques, sed cum istam volucrem denuo videris, te scito quinquae diebus post esse moriturum. cum autem, ut nos tibi praedicimus, fortunatus fueris, nostri quoque rationem habeto, ut calamitatem cum qua nunc conflictamur effugiamus.” haec ille locutus tam quidem deridebatur, post autem admiratione dignus est habitus.

Agrippa in vinculis fuit ad menses sex. Tiberius autem invalescente morbo debilitatus Evodum libertum, quem maximi faciebat, liberos ad se adducere iussit, ut eos ante obitum alloqueretur. neque vero habebat liberos: nam filius eius Drusus obierat: sed nepotem ex eo habebat Tiberium Gemellum, et nepotem ex fratre Galium Germanici filium, illius patruelem, qui iam adolescens et disciplinis eruditus a populo et amabatur et colebatur ob patris virtutem. cum autem Tiberius pueros postridie mane ad se adduci iussisset, atque in animo ha-

ἐκείνον βούλεσθαι τὸ θεῖον περιελθεῖν τὴν ἀρχὴν ὅς ἂν πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο πρότερος) πέμπει κελύων τῷ παιδαγωγῷ τοῦ νίωνοῦ πρωϊότερον ἄγειν τὸν παῖδα. καὶ ἤδη γεγρονίας ἡμέρας πέμπει τὸν Εὐδοκὸν εἰσκαλεῖν τὸν παρόντα τῶν παιδῶν· ἐκείνος δὲ τὸν Γάϊον πρὸ τοῦ δωματίου καταλαβὼν εἰσήγαγε πρὸς Τιβερίου. ὁ δὲ τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμειος εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν καταλοφύρατο ὡς ἐπ' ἀπολωλότι τῷ νίωνῷ. καίπερ δὲ διὰ τοῦτο τεταραγμένος, φησὶ πρὸς τὸν Γάϊον "ὦ παῖ, εἰ καὶ Τιβέριος συγγενέστερός μοι ἔστιν ἢ σύ, ἀλλ' αὐτὸς καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν καὶ 10 κατὰ ψῆφον θεῶν σοὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐγγυφίλω ἀρχὴν, καὶ ἀξιῶ μὴ ἀμνημονῆσαι τῆς συγγενείας τῆς πρὸς Τιβέριον, κήδεσθαι δὲ τούτου ὡς συγγενοῦς· οὐ γὰρ ἀτιμώρητα τῇ θεῷ προνοίᾳ ὅσα παρὰ δίκην πρόσσοιτο."

Τιβέριος μὲν οὖν τὸν Γάϊον ἀποδείξας τῆς ἡγεμονίας διά- 15 δοχον, ὄλιγος ἐπιβιώσας ἡμέρας θνήσκει, ἄρξας ἐπὶ ἐνιαυτοῖς εἴκοσι καὶ δυοῖν μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἕσας, (9) Γάϊος δὲ αὐτοκράτωρ περιελλειπτο. ἠγγέλ्लετο δὲ Ῥωμαίοις τοῦ Τιβερίου ἡ ἀποβίωσις· οἱ δὲ ἡλίστον τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ πάνυ τὸ πρᾶγμα βούλεσθαι. πλείωσι γὰρ ἐκείνος δεινὰ Ῥωμαίων τοὺς εὐπατριδᾶς 20 εἰργάσατο, δόσσορος ὢν καὶ θανάτῳ καὶ τὰ κουφώτατα τῶν πταισμάτων τιμώμενος.

2 πρότερος A: PW πρότερον. Καὶ. 16 δύο καὶ εἴκοσι A.
 μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἕσας] haec ex Dione 58 28: Iosephus
 ἡμέρας τρεῖς καὶ πέντε μῆνας. 19 βουλευέσθαι A.

Fontes. Cap. 9. Iosephi Ant. 18 6 § 10—8 § 1.

beret imperium nepoti relinquere, id augurium sibi fluxit, deos imperium ei tradituros qui ad se prior accessisset. ac paedagogo nepotis mandavit ut puerum maturius ad se adduceret. cum autem iam diluissset, Evodum mittit ut puerum qui adit intro vocet. is Gaium ante conclave inventum ad Tiberium adducit. qui divina potentia considerata nepotem pro perditō deplorat; et quanquam ea re turbatus, tamen Gaiō ait "fili, etsi mihi Tiberius genere propior est, ego tamen et meo iudicio et deorum suffragio Romanam imperium tibi trade: petoque ne eius necessitudinis, qua Tiberio coniunctus es, obliviscaris, sed eius ut cognati rationem habeas. nam divina providentia non inulta ea esse patitur quae praeter ius et aequum fiunt."

Tiberius igitur Gaiō principatus successore declarato paucis post diebus obiit, cum regnasset annos 23, menses 7 et dies totidem. (9) Romani prae cupiditate obitum Tiberii credere non potuerunt, qui patricios Romanos plurimis cladibus affecerat, homo iracundus et levissima quaeque delicta capitalibus suppliciis vendicare solitus.

Μαρσύας δὲ τοῦ Ἀγρίππου ἀπειθέστερος, πυθόμενος τοῦ
 Τιβερίου τὴν τελευτήν, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν καὶ Ἑβραϊδὶ φωνῇ
 "τέθνηκεν ὁ λέων" φησίν. ὁ δὲ χάριτας ἀμολογεῖ αὐτῷ εἰ
 κατήγγειλεν ἀληθῆ. καὶ ὁ ἑκατόνταρχος ὀρώων τὸν Ἀγρίππαν ἐν
 χάριματι, ὑπετίθησέ τι γεγονέναι καινόν, καὶ ἤρετο τί ἂν εἴη τὸ
 D ἀγγελθέν· καὶ ὁ Ἀγρίππας ἤδη συνήθησεν γενόμενος τῷ ἀνδρὶ τὸ
 ἀπόρητον ἀνεκάλυψεν· ὁ δὲ ἐκοινοῦτο τὴν ἡδονήν, καὶ προ-
 τίθει δειπνον. εὐχουμένων δὲ παρῆν τις περιεῖναι λέγων Τιβ-
 W I 197 ριον. καὶ ὁ ἑκατόνταρχος δεισὺς ὅτι συνδηριῶτο δεσμώτῃ τοῦ
 αὐτοκράτορος, κελεύει δῆσαι αὐτόν, λευκῶς ἤδη. τῇ δ' ὕστε- 10
 ραία λόγος τε ἦν πλατὺς περὶ τῆς τελευτῆς Τιβερίου, καὶ ἐπι-
 στολαὶ παρὰ Γαίου ἐπέμφθησαν, ἣ μὲν πρὸς τὴν σύγκλητον,
 τὸν Τιβερίου θάνατον καταγγέλλουσα καὶ τὴν αὐτοῦ τῆς ἡγι-
 μονίας διαδοχὴν, ἣ δὲ πρὸς Πείσωνα τὸν τῆς πόλεως φύλακα,
 ἐπιτρέπουσα τὸν Ἀγρίππαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου μεταγαγεῖν εἰς 15
 P I 276 τὴν οἰκίαν ἐν ἣ πρὸ τοῦ δεῖθῆναι ἦν. Γάιος δὲ εἰς Ῥώμην τὸν
 τοῦ Τιβερίου νεκρὸν ἀγαγὼν καὶ θάψας πολυτελεῶς, αὐτίκα λῦ-
 σαι τὸν Ἀγρίππαν ἐβούλετο· ἣ δ' Ἀντωνία κειώλυκεν, οὐ μίσει
 τοῦ λυθησομένου, φροντίδι δὲ γε τοῦ λύσοντος, ἵνα μὴ δοκῇ τῇ
 μεταστάσει τοῦ αὐτοκράτορος ἐφηδόμενος ἐκ τοῦ λύσαι τὸν ἐκεί- 20
 νον δέσμιον τάχιστα. ἡμερῶν δὲ μετρίων παρελθουσῶν μετα-
 πέμπεται τὸν Ἀγρίππαν, κίρει τε τὸ περιττὸν τῆς τριχὸς καὶ

5 ὑπετίθησάς Α. 7 ἀνεκάλυψεν Α. 16 εἰς] εἰς τὴν Α.
 17 τοῦ οὐκ Α. 18 ἡβούλετο Α. 19 λύσοντος Α, λῶσαντος
 PW. 21 μετρίων Α, τριῶν PW: Iosephus οὐ πολλῶν.
 DUCANGIUS "Ἡμερῶν δὲ τριῶν] ma. μετρίων δὲ."

Marsyas vero Agrippae libertus audita Tiberii morte ad patro-
 num accurrit et Hebraico sermone leonem esse mortuum dixit. ille vero
 cum gratiam ei se habere diceret si vera nuntiaret, centurio, qui Agrip-
 pam laetum videret, suspicatus aliquid accidisse novi, rogat quid nun-
 tiatum sit. is iam viro familiaris factus arcanum detegit: ille vero vo-
 luptate cum eo communi fraens cenam ei apponit, dum convivatur,
 adest qui dicat Tiberium superstitem esse. itaque centurio territus
 quod captivi Imperatorii consuetudine usus esset, hominem de integro
 vinciri iubet. postridie rumor de Tiberii obitu latius manavit, et epi-
 stolae a Gaio missae sunt; ad senatum una Tiberii mortem et suam
 imperii successionem nuntians, altera ad Pisonem urbis praefectum qua
 iubebat Agrippam e castris in eas aedes transferri in quibus fuisset
 antequam vinciretur. Gaius vero Tiberii cadaverem Romam perducto et
 sumptuose sepulto Agrippam statim solvere voluit: sed Antonia prohib-
 uit, non odio solvendi, sed cura soluturi, ne is imperatoris decessu
 laetari videretur, victo illius celerrime soluto. sed paucis diebus
 elapsis Agrippam arcessit, promissiozem capillam toadet, alias vestes

μεταμφιένυσιν, ἵτα καὶ τὸ διάδημα περιτίθεισι καὶ βασιλεία τῆς Φιλίππου τετραρχίας καθίστασι, προσθέμενος καὶ τὴν Λυσανίου τετραρχίαν εἰς αὐξήσασιν, καὶ χρύσεια χαλκίμων ἀλλάττει, ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς ἀλύσεως μεθ' ἧς εἰδέετο χρυσῆν ἰσορροπον αὐτῷ παρα- B
5 σχόμενος.

Τῷ δὲ δευτέρῳ ἐνιαυτῷ τῆς μοναρχίας Γαίου ἤξιον Ἀγρίπ-
πας ἐκχωρηθῆναι αὐτῷ ἀφικέσθαι πρὸς τὰ οἰκεία, καὶ αὐδῆς
ἐπανιθῆναι κατετίθειτο, οἰκονομησάμενος εἰς δέον τὰ τῆς ἀρχῆς
καὶ ἐνδόντος Γαίου ἐξέπλευσεν. Ἡρωδίας δὲ ἡ αὐτοῦ ἀδελφῆ
10 ἐφθόνηι τῆς ἐδραργίας τῷ ἀδελφῷ, καὶ μάλιστα ὅποτε μετὰ τῶν
τῆς βασιλείας παρασήμων ἑώρα αὐτὸν τοῖς πλήθεσι χρηματίζοντα,
ἐξηρέτιξέ τε τὸν ἄνδρα ἐπὶ Ῥώμης κλεῖν καὶ ἴσην ἀρχὴν μνηστυ-
σασθαι ἐναντῷ· ὃ δὲ ἤσυχάζειν ἐβούλετο. καὶ ἡ γυνὴ σφοδρό-
τερον ἠνώχλει τάνδρῃ, πάντα πράσσειν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ κελύουσα,
15 καὶ οὐκ ἀνῆκεν ἕως καὶ ἄκοιντα τὸν Ἡρώδην ἐναντῇ πεποίηκεν C
ὁμογνώμονα. ἀνήγετο οὖν οὖν τῇ γυνικῇ ἐπὶ Ῥώμης. Ἀγρίππας
δὲ καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν Ῥώμην παρισκευάζετο, προὔπεμψε δὲ τῶν
ἀπελευθέρων ἕνα δῶρα τῷ αὐτοκράτορι κομίζοντα καὶ ἐπιστολάς
κατὰ τοῦ Ἡρώδου. καὶ καταλαμβάνουσι τὸν Γάιον ἐν Βαίταις
20 πολυχρῶ τῆς Καμπανίας. ἅμα τε τῷ Ἡρώδῃ εἰς ὄψιν ἦκεν ὁ
Γάιος, καὶ ἅμα τὰς Ἀγρίππου ἐπιστολάς ἐπέημι, κατηγορούσας
ἐκείνου πρὸς Σηιανὸν ὁμολογίαν κατὰ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, καὶ

2 προσθεμένον A.

PW. 12 Ῥώμην A.

22 σκιανὸν A.

3 χαλκίων A.

17 πρὸς] εἰς A.

8 δέον τὰ] δέοντα

21 ἐπαρῆσι A.

induit: deinde imposito diademate Philippi tetrarchiae regem constituit, additamenti vice Lysaniae quoque tetrarchia adiecta; et aere in aurum commutato tanti ponderis aureum torquem ei dedit quanti ferrea catena fuerat quam vinculus gestarat.

Anno autem monarchiae Gaii secundo petiit Agrippa facultatem ad sua abundi, seque rediturum promisit regno suo rite constituto. ea impetrata solvit. Herodias vero soror eam felicitatem fratri invidabat, praesertim quando eum regis insignibus ornatum cum populo agere vidit; ac maritum extimulavit ut Romam profectus parem honorem ambiret. qui cum quietus esse mallet, mulier vehementius instat, regni causa nihil non facere iubens: neque destitit prius quam Herodam etiam invitum in suam sententiam pertraxisset. Romam igitur cum uxore pergit. sed et Agrippa ad idem iter se parans unum ex libertatis praemisit, imperatori munera et litteras contra Herodem afferentem. Gaius vero tum Baia in Campaniae oppidulo degens eodem tempore et Herodi in conspectum prodiit et Agrippae litteras legit, quibus ille accusabatur quod cum Seiano contra Tiberii imperium conspirasset, ac cum Artabano

πρὸς Ἀρτάβανον αὐθις τὸν Πάρθον τότε κατὰ τῆς αὐτοῦ Γαίου.
 D τεκμήριον δ' ἐποιεῖτο τοῦ λόγου ἔπλων ἀπόθεσιν ἐν ταῖς ἑλο-
 θήκαις Ἡρώδου, μυριάσις ἑπτακλῶν ἀρκεύοντων ἑπτά. ἐποίητο
 δ' ὑπὸ τῶν ἐπισταλμένων ὁ Γάιος, καὶ ἠρώτα τὸν Ἡρώδην εἰ
 ἀληθῆς ὁ περὶ τῶν ἔπλων λόγος. τοῦ δὲ καταθεμένου, πιστώ-
 σας τῇ ἀποστάσει αὐτοῦ τὴν τετραρχίαν ἀφαιρεῖται καὶ τῇ βασι-
 λείᾳ τοῦ Ἀγρίππου προστίθεται, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως αὐτῷ
 δωρεῖται, τὸν δὲ Ἡρώδην ἀειφυλίαν κατέκρινεν. Ἡρωδιὰδὲ δὲ
 ὡς Ἀγρίππου ὁμαίμονι τὰ τε χρήματα ὄσα ἐκείνη διέφερεν ἰδίῳ,
 καὶ μηδὲ κοινωνεῖν ἐκέλευε τῆς φυγῆς τῷ ἀνδρὶ, διὰ τὸν Ἀγρίπ-
 παν. ἡ δὲ χάριτας μὲν ὠμολόγηε Γαίῳ, οὐ δίκαιον δ' ἔλεγεν
 P I 277 εἶναι τῆς ἐδαιμονίας τῷ ἀνδρὶ κοινωνήσασαν ἐγκαταλειπὴν ἐπὶ
 ταῖς δυσπραγίαις αὐτόν.

Ὁ μὲντοι Γάιος τὸν μὲν πρῶτον ἐνιαυτὸν καὶ τὸν ἐφεξῆς
 μετριώτερον ἐχρητο τοῖς πράγμασι, προῖων δὲ ἐξεθείλαζεν ἐαυτὸν¹⁵
 καὶ θεοῦν ἐπεχειρεῖ. καὶ δὴ στίσεως γεγενυίας τοῖς ἐν Ἀλεξαν-
 δρείᾳ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσι, τρεῖς ἀφ' ἑκατέρου μέρους παρήσας
 πρὸς τὸν Γάιον προσβενταί. (10) Ἀπίων δὲ τῶν Ἀλεξανδρείων
 πρέσβειων εἰς ἄλλα τε κατηγορεῖ τῶν Ἰουδαίων καὶ ὡς πάντων
 τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους βωμοδὸς τῷ Γαίῳ καὶ ναοὺς ἀνιστάτων καὶ²⁰
 ὡς θεῶν τιμῶντων οὗτοι μόνοι ἄδοξον ἤγηται ἀνδριῶσι τιμῶν
 W I 198 αὐτὸν καὶ ὄρκιον αὐτοῦ ποιῆσθαι τὸ ὄνομα. ἐπὶ τούτοις Φίλων
 B

7 ἀπὸ ὁμοίως A. 8 ἀειφυλίαν A, ἀειφυλίαν PW. 15 ἐ-
 τὸν A. 18 τὸν add A Iosephus. ἀπίων W, Ἀπίων codex
 Colbertens. 21 μόνοι om A.

Fontes. Cap. 10. Iosephi Ant. 18 8 § 1—19 5 § 1.

Parthorum rege contra ipsum Gaium: argumento esse arma in armamentariis ab Herode reposita quibus 70 virorum millia armari possint. Gaius eo scripto motus Herodem rogat an vera essent quae de armis dicerentur. illo affirmante, creditis defectionis crimine tetrarchiam et pecuniam eius Agrippae donat, ipsum perpetuo exsilio multat. Herodiadi vero pecuniam quae ad ipsam pertineret concessit, neque exsiliū mariti participem esse voluit, ob fratrem Agrippam. illa vero Gaius gratias actis non sequum esse dixit maritum in rebus adversis deserere, cui rerum secundarum socia et particeps fuisset.

Caeterum Gaius anno primo et secundo moderatius se gessit, sed temporis progressu se ipsum pro deo et haberi et coli voluit. orta porro inter Alexandrinos Iudaeos et Graecos seditione, terni ab utraque seditione legati ad Gaium iverunt. (10) Apio vero Alexandrinorum legatorum unus cum alia Iudaeis obiecit, tum illud, cum omnes Romanae provinciae Gaius templa et aras aedificent divinosque honores decernant, eos solos ignominiosum ducere eum statuis honorare ac per eius nomen

τῆς τῶν Ἰουδαίων πρεσβείας προεισηκώς, ἀνὴρ ἔνδοξος καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄπειρος, ἕτοιμος ἦν ὑπεραπολογήσασθαι τῶν ὁμογενῶν. ὁ δὲ Γάιος οὐκ ἠθέλητο, κελύσας ἐκποδῶν ἀπελευθερῆσθαι, δῆλός τε ἦν κακώσων αὐτούς. καὶ ὁ Φίλων ἐξελεβθῶν περιβρωσμένος φησὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν Ἰουδαίους ὡς χρὴ θαρρεῖν· οὐ γὰρ εἰς αὐτούς ὁ Γάιος πεπαρώνηκεν, εἰς δὲ τὸ θεῖον αὐτό.

Ὁ δ' αὐτοκράτωρ δεινὸν ἠγούμενος ὑπὸ Ἰουδαίων μὴ ὡς θεὸς σεβασθῆναι, Πιτρώνιον ἐπέμπει διάδοχον τῆς Οὐτιλλίου 10 ἀρχῆς, κελύσας χεῖρὶ πολλῇ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἰστῶν C αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ μὴ ἐκόντες παραχωροῦεν, πόλεμῳ κρατήσαντα τοῦτο ποιῆν. καὶ ὁ Πιτρώνιος τὴν τῆς Συρίας παρεληφώς ἀρχὴν ἠπέλεγτο πληρώσων τὰς τοῦ Καίσαρος ἐντολάς. καὶ εἰς Πτολεμαίδα γενομένῳ προσῆλθον 15 Ἰουδαίων πολλὰι μυριάδες δεόμεναι μὴ βιάζεσθαι σφᾶς ἐπὶ παραβάσει τῶν πατρίων, "εἰ δ' ἀπαραίτητος εἶ" ἔλεγον, "ἡμᾶς πρότερον διαχειρισάμενος οὕτως ἴστα τὸ ἄγαλμα." Πιτρώνιος δ' ἀπεκρίνατο ὡς "εἰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτ' ἔκραττον, δίκαιος ἦν πρὸς με ὑμῖν ὁ λόγος, Καίσαρος δὲ κελύσαντος πᾶσα ἀνάγκη D 20 τὰ ἐκείνῳ δεδογμένα πληροῦν." ταῦτα εἰπὼν ἐπὶ Τιβεριάδα ἀφίκετο, κατηνοήσων ὡς γνώμης ἔχουσιν Ἰουδαῖοι. καὶ πολλὰι μυριάδες συνήντων αὐτῷ ἐκτεύουσαι μὴ εἰς ἀνάγκας αὐτούς

15 μυριάδες πολλὰι A.
πρότερον ἡμᾶς PW.

16 ἡμᾶς πρότερον A cum Iosepho,
19 πρὸς με etiam Iosephus.

jurare. Philonem vero Judaeae legationis principem, virum illustrem et philosophiae non expertem, populares suos defendere paratum Gaius verba facere non passus e medio excedere iussit; ac satis prae se tulit se cladem Iudaeis illaturum. at Philo contumeliose habitus, Iudaeos qui foris adstabant bonis animis esse iussit: Gaium enim non ipsis sed ipsi deo insultasse.

Verum imperator non ferendum ratus si a Iudaeis pro deo non coleretur, Petronium Vitellio successorem mittit, et cum magna manu in Iudaeam profectum suam imaginem in templo dei collocare iubet: quod si volentes concedere nolint, ut per vim et armis id faciat. Petronius Syriae praetura suscepta imperatoris exsequi iussa properabat. sed cum Ptolemaidem venisset, Iudaeorum multa millia eum adierunt orantium ne ad patria inastata violanda cogerentur: sin nullis precibus moveretur, ut se prius interfectis ita demum statuum collocaret. Petronius respondit, si suapte auctoritate illa ageret, iure secum agi posse; sed quia Caesar iussisset, decretis illius necessario acquiescendum esse. his dictis Tiberiadem venit, Iudaeorum animos exploraturus. sed ibi quoque multa Iudaeorum millia ei occurrerunt itidem orantium ne sibi

Zonaras Annales.

32

καθιστῶν μηδὲ μιαινεῖν ἀνδριάντι τὴν πόλιν. καὶ ὁ Πετρώνιος ἔφη "πολεμήσετε ἄρα;" οἱ δ' "οὐ πολεμήσομεν" ἔφασαν, "τεθνηξόμεθα δὲ πρότερον ἢ παραβῆναι τὰ πάτρια," καὶ παρήχον ἑαυτοὺς ἀποσφάττεσθαι. καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμέρας ἐπράττετο τεσσαράκοντα. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Ἀγρίππου ἀδελφός καὶ ἄλλος
 P 1 278 τῶν ἐκκρίτων ἐδέοντο Πετρωνίου μηδὲν εἰς ἀπόνοιαν τοῦ πλήθους παρακινεῖν, ἀλλὰ γράφειν πρὸς Γάϊον τὸ ἀνήκιστον αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἀνδριάντος ὑποδοχὴν· ἴσως γὰρ μαλαχθέντα αὐτὸν ἀποστῆναι τοῦ δόξαντος· εἰ δ' ἐμμένοι καὶ αὐδῆς τῇ ψήφῳ, τότε καὶ αὐτὸν τοῦ πράγματος ἄπτεσθαι. Πετρώνιος δὲ πευσθεῖς¹⁰ ἐπέστειλε τῷ Γαίῳ περὶ τῆς πράξεως.

Ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ διάγων προέκοπε τῇ πρὸς Γάϊον οἰκειώσει. θαυμασθεῖς τε ἐν τῷ δευτηζῶν τὸν αὐτοκράτορι τῆς πολυτελείας χάριν καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς, αἰτήσασθαι προετρέπετο ὃ ἂν αὐτῷ πρὸς βουλήν. ὁ δὲ "αἰτήσομαι σε"¹⁵
 B ἔφη "τῶν μὲν ἄλλων περιποιούντων οὐδέν, ὃ δ' ἂν σοὶ τε πρὸς δόξαν εὐσεβείας κάμοι πρὸς εὐκλειαν γένηται. ἀξιῶ σε γὰρ τὴν τοῦ ἀνδριάντος ἀνάθειν, ἣν ποιήσασθαι κελεύεις Πετρώνιον εἰς τὸ Ἰουδαίων ἱερόν, δι' ἐμὲ καταλείψειν." Γάϊος δὲ αἰσχυνθεὶς ἐπὶ τοσῶνδε μαρτύρων δόξαι ψευδόμενος, συνεχώρει. καὶ γρά-²⁰
 φει πρὸς τὸν Πετρώνιον, εἰ μὲν ἤδη τὸν ἀνδριάντα ἐφθασε στήσαι, μὴ καθελεῖν, εἰ δὲ μήπω πεποιήται τὴν ἀνάθειν, μηκέτι

6 τοῦ πλήθους] τὸ πλήθος A.
 21 ἐφθασας A.

20 δόξαι A, μὴ δόξαι PW

vim afferret neve urbem simulacro pollueret. qui a Petronio regatium bellum gestari essent, se bellum gesturos esse negarunt, sed statim mortem appetituros potius quam commissuros ut patria instituta violarent; ac iugulos porrexerunt. his per dies 40 actis Aristobulus Agrippae frater et alii delecti Petronium precati sunt ne rebus novandis populum ad desperationem impelleret, sed ad Gaium scriberet quomodemum Iudaei nullis rationibus ad statuam recipiendam adduci possent: fortassis enim eum mitigatum iri et sententiam mutaturam esse: sia in proposito perseveraret, tum et ipse rem aggrederetur. his Petronius obsecutus ad Gaium ea de re scripsit.

Regis vero Agrippae Romae degentis cum Gaiο familiaritas magis ac magis augebatur. qui convivio ab eo exceptus, et canae sumptus ac magnificentiam admiratus, eum potere iussit quidquid vellet. hi Agrippa "nihil" inquit "petam quo opes meae auvantur, sed id quod et tibi pietatis opinionem et mihi gloriam parabit. oro igitur ut statuam dedicationem in templo Iudaico Petronio mandatam mea causa omittas." id Gaius coram tam multis mentiri veritus concessit, et ad Petronium scripsit, si statuam iam crexisset, ne tolleret, sin aedam

πειρᾶσθαι ποιήσασθαι· “οὐ γὰρ ἔτι βούλομαι τοῦτον στήναι, διὰ τὸν Ἀγρίππαν, ἄνδρα τιμώμενον παρ’ ἐμοί.” Γάϊος μὲν οὖν ταῦτα πρὸς Πειτρώνιον γράφει πρὶν ἐντυχεῖν ταῖς ἐκείνου ἐπιστολαῖς ἐμφανούσαις πρὸς ἀποστασίαν τοὺς Ἰουδαίους διὰ τὸν C δ’ ἀνδριάντα ἐπειγεσθαι· περιαλήσας δὲ διὰ ταῦτα γράφει αὐτῷ τῷ Πειτρώνῳ “ἐπεὶ σοὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων δῶρα ἐν μείζονι γεγέ-
 10 νασι λόγῳ τῶν ἐμῶν ἐντολῶν, οὐ περὶ τῶν σεαυτοῦ τὸ ποιητέον συλλόγισαι. παράδειγμα γὰρ σε ποιήσομαι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα, μὴ ἀκροῦν ἐντολᾶς αὐτοκράτορος.” ταύτην τὴν ἐπι-
 15 σταλὴν οὐκ ἔφθη ζῶντος Γαίου δεδεγμένος Πειτρώνιος, ἀλλὰ πρότερον τὰ περὶ τῆς ἐκείνου τελευτῆς ἐδέξατο γράμματα, καὶ οὕτω τὰ πρὸς αὐτὸν τοῦ Γαίου.

Ὁ μὲν οὖν Γάϊος κάκιστος γεγονὼς ὤλετο ἕξ ἐπιβουλῆς ἀνηρημένος· τὸν δὲ τρόπον τῆς κατ’ ἐκείνου ἐπιβουλῆς, καὶ παρὰ W I 199
 15 τίνων ἀνήρηται, ὅτε τὰ περὶ τῶν αὐτοκρατόρων ὁ λόγος διεξιῖσι D
 δεηγήσεται. ἤδη δὲ φθαρέντιος, Κλαύδιος κρυπτόμενος διὰ φόβον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἔξάγεται καὶ αὐτοκράτωρ ἀνακηρύτ-
 20 τεται, πολλὰ πρὸς τὴν ἀνύρρησιν αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀγρίππα σπου-
 δάσαντος. ἄρτι δὲ βεβιωθείσης τῆς αὐταρχίας αὐτῷ, τὴν τε
 25 ἀρχὴν ἐκώρυσεν τῷ Ἀγρίππᾳ καὶ δι’ ἐγκωμίων ἐποιεῖτο αὐτόν, προσθήκην τε αὐτῷ ἔδωκε πῦσαν ἧς ἤρξεν ὁ βασιλεὺς καὶ κάππος αὐτοῦ Ἡρώδης. ὁ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ Ἡρώδῃ τὴν βασιλείαν

1 τοῦτον βούλομαι A.

2 τὸν om A.

4 ἐμφανούσαις A.

5 αὐτῷ om A Iosephus.

7 περὶ τῶν A, τῶν περὶ PW: Iose-

phus λογίσασθαι περὶ τοῦ ποιητέου σοι.

12 τοῦ om A.

17 φόβον A, φόβου PW.

22 Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς καὶ κάππος

αὐτοῦ A.

collocasset, ut eo conatu abstineret: neque enim se amplius eam erectu-
 rum, propter Agrippam, virum quem magni faceret. haec ad Petronium
 scripsit, litteris illius nondum lectis, quae significabant Iudaeos ob sta-
 tuam illam ad seditionem concitatos esse. quibus irritatus Petronio re-
 scripsit “quoniam Iudaeorum munera meis mandatis praetulisti, tu quid
 tibi agendum sit videto. exemplum enim in te edam, quo et praesentes
 et posterī moneantur, edicta imperatoris non esse negligenda.” has
 litteras vivente Gaio Petronius non accepit, sed tum demum cum illius
 obitum ex aliis litteris cognovisset.

Gaio viro pessimo per insidias interfecto, quarum modum et au-
 ctorem in rebus imperatorum exponemus, Claudius prae metu occultatus
 a militibus e latebris extractus est et imperator salutatus: quam ad rem
 Agrippa quoque non parvo adiumento fuit. Is recens firmato imperio
 etiam Agrippae regnum confirmavit, eique collaudato omnem eam dicio-

Χαλκίδος παρὰ Κλαυδίου ἤτήσαστο· καὶ ἰδὼθῃ ἐκείνῳ παρὰ τοῦ Καίσαρος.

11. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον στασιάζουσι πρὸς τοὺς
 P I 279 Ἀλεξανδρίεις οἱ ἐκεῖ Ἰουδαῖοι. ὃν γὰρ εἴρηται τρόπον κακῶς
 Γαίου διατεθέντος πρὸς αὐτούς, ἔκακουτο μοναρχούντος ἐκείνου
 παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει Ἑλλήνων, Γαίου δὲ τελευτήσαντος ἀνε-
 θάρτησαν καὶ ἦσαν ἐν ὄπλοις. Κλαύδιος δὲ τῷ ἱππαρχοῦντι
 κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπέστειλε καταστῆλαι τὴν στάσιν, ἔπεμψε
 δὲ καὶ διάταγμα ἐκ παρακλήσεως τοῖν βασιλεῶν Ἀγρίππου τε καὶ
 Ἡρώδου εἰς Συρίαν καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ εἰς τὴν ἄλλη-
 10 οἰκουμένην ὅση Ῥωμαίοις ὑπήκοος, φράζον ὅτι "τῶν Ἰουδαίων
 ἀνέκαθεν ἴσης πολιτείας τοῖς Ἀλεξανδρέεσι καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν
 πόλεων πολίταις ἀξιοθέντων, ὁ Γάιος ἐξ ἀπονοίας ὅτι μὴ θίγον
 B προσηγορεύειν αὐτὸν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἠέσχετο, αὐτοὺς ἐπα-
 κείνωσεν. ἐγὼ δὲ μηδεὶς διὰ τὴν ἐκείνου παραφροσύνην τῶν
 15 παλαιῶν δικαίων τὸ ἔθνος ἐκπεσεῖν διατάσσομαι, συντηρεῖσθαι
 δὲ σφίσι τὰ πρότερον δίκαια τοῖς Ἰουδαίων νομίμοις ἐμμένουσι,
 ταῦτά με αἰτησαμένων τῶν βασιλέων Ἀγρίππα καὶ Ἡρώδου τῶν
 φιλιτύων μοι." ἔξέπεμψε δὲ καὶ Ἀγρίππαν ἐπὶ τὴν βασιλείαν
 αὐτοῦ, λαμπροτέραν γεγενημένην. κάκεινος ἔλθων εἰς Ἱεροσό-
 20 λυμα χαριστήρια ἔθυσσε, καὶ τὴν χρυσῆν ἄλυσιν τὴν ὑπὸ Γαίου
 δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὲρ τὸ γαζοφυλάκιον ἀκηρώσσει, δῆγμα τῆς τοῦ

5 πρὸς αὐτοὺς γαίον διατεθέντος A.
 17 πρότερον A.

16 διατάττομαι A.
 19 ἀγρίππα A.

Fontes. Cap. 11. Iosephi Ant. 19 6 § 2—8 § 2.

nam quam rex Herodes avus eius tenuerat adiecit, eiusdemque rogatu fratri Herodi Chalcidis regnum concessit.

11. Hoc tempore orta est contra Alexandrinos Iudaeorum ibi degentium seditio. nam cum Gaius ita ut dictum est erga eos affectus esset, illo imperante a Graecis vexabantur, eo vero defuncto receptis animis arma sumpserunt. Claudius autem magistro equitum Aegyptiae scripsit ut seditionem comprimeret, edictamque rogatu Agrippae et Herodis regum in Syriam Alexandriam et alias orbis partes quae Romanis parent misit in hanc sententiam "cum olim Iudaei eodem iure quae Alexandrini et aliarum urbium cives fruerentur, Gaius per summam temeritatem, quod Iudaeica gens eum pro deo colere destructasset, eos depressit. ego vero ne ea ob illius vecordiam veteribus iuribus spoliatur, sed pristina eis privilegia, Iudaeorum ritus observantibus, conserventur constituo, regum Agrippae et Herodis amicissimorum meorum rogatu." Agrippam quoque in regnum suum splendidius factum dimisit, qui Hierosolyma profectas victimas pro gratiarum actione immolavit, et auream catenam a Gaio sibi datam supra gazophylacium suspendit, di-

Θεοῦ δυναστείας καὶ τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, καὶ ὅτι καὶ τὰ μεγάλα κίπτει ποτὲ καὶ ὑψοῦται τὰ ταπεινά. Θύσας οὖν C πολυτελῶς, Θεόφιλον μὲν τὸν Ἄννα τῆς ἀρχιερωσύνης μεθίστησι, τῷ δὲ Βοηθοῦ Σίμωνι, ᾧ Κανθηρᾶς ἢ ἐπικλήσις, ἀπένευμε τὴν 5 τιμὴν. δύο δ' ἦσαν τῷ Σίμωνι ἀδελφοί, καὶ πατὴρ ὁ Βοηθός, οὗ τῇ θυγατρὶ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης συνώκησεν, ὡς ἰστορεῖται. τοὺς δὲ Ἱεροσολυμίτικας τῆς πρὸς αὐτὸν ἐνόλιας ἡμέψατο, ἀφίς αὐτοῖς τὰ ὑπὲρ ἐκάστης οἰκίας. Ἰππαρχον δὲ παντὸς τοῦ στρατεύματος τὸν Σίλαν ἀπέδειξεν, ἄνδρα πόντων αὐτῷ συμμετα- 10 σχόντα πολλῶν.

Νεανίσκοι μὲντοι Δωριταὶ παράβολοι καὶ Θρασίεις Καλσαφος ἀνδριάντα εἰς τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν κομίσαντες D ἔστησαν. τοῦτο τὸν Ἀγρίππαν ἐτάραξε· καὶ αὐτίκα πρὸς τὸν τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντα Πούπλιον Πετρώνιον παραγίνεται καὶ 15 κατηγορεῖ τῶν Δωριτῶν. ὁ δ' ἐκατόνταρχον στείλας, τοὺς μὲν τὸ τόλμημα πράξαντας ἐπ' αὐτὸν ἀχθῆναι προσέταξε, τοῖς δὲ τῶν Δωριτῶν ἄρχουσιν ἐπιδιῆξαι τῷ ἐκατοντάρχῳ τοὺς αἰτίους ἐπέστειλεν, εἰ μὴ βούλοιντο δοκεῖν συνεργάται τῆς πράξεως.

Ἀγρίππας δὲ ἀφελθόμενος τὴν ἱερωσύνην τὸν Κανθηρᾶν 20 Σίμωνα, Ἰωνάθην αἰδὶς ἐπ' αὐτὴν ἤγε τὸν Ἄνανιον. ὁ δὲ παρηγέτο, ἀρκιόσθαι λέγων ἅπαξ τὴν ἀρχιερωσύνην λαχών, τὸν δὲ ἀδελφὸν Ματθίαν πρὸς ταύτην ἤξιον προάγεσθαι ὡς P I 280

3 Ἄννα A, Ἄνναν PW.

4 καθηρᾶς A.

5 δύο PW.

18 ἀπίστευτον A.

19 καθηρᾶν A.

20 αὐτὴν A,

οὐδὲν PW.

Ἄνανον Iosephus ut solet pro Ἄννα, sed codex Busbequianus Ἄνανιον. p. 484 v. 3 Ἰωνάθη τῷ Ἄννα υἱῷ.

vinae potentiae specimen et vicissitudinis rerum, magna labefactantis et humilia erigentis. sacrificio magnifice peracto, Theophile Annae filio sacerdotium abrogavit, et Boethi filio Simoni cognomento Cantherae honorem illum tribuit. is Simo duos fratres habuit, et patrem Boethum, cuius filia Herodi regi, ut supra dictum est, nupta fuit. Hierosolymitanorum erga se benevolentiam remuneratus est condonatione tributi quod per singulis aedibus pendebatur. toti exercitui praefecit Silam, qui multarum aerumnarum ei particeps fuerat.

Cum autem Doritani adolescentes audaces et temerarii Caesaris statum in Iudaeorum synagoga collocassent, Agrippa turbatus statim Syriae praetorem P. Petronium convenit, et Doritanos accusat. is misso centurione eos qui id facinus ausi essent ad se adduci iussit, et Doritanis magistratibus mandavit ut centurioni scotes demonstrarent, nisi in eodem crimine esse vellent.

Agrippa vero sacerdotium Simoni Cantherae ademptum rursus in Ionatham Ananiae (Annae) filium contulit. quo ille recusato satis sibi esse dixit quod semel pontificatu functus fuerit, fratremque Matthiam

ἄξιον τῆς τιμῆς. πεισθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ Μαρτίᾳ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένευμε.

Σίλας δὲ ὁ Ἀγρίππου ἵππαρχος, πεποιδῶς οἷς ὑπὲρ αὐτοῦ κεικιδένευκεν, ἀκαίρου πυρρησίας ἀντιποιεῖτο, καὶ ἦν φορητὴς, τὰ στυγνὰ τῆς τέχης εἰς μνήμην ἄγων αὐτῷ καὶ ἑαυτὸν σιμνύσας
 W I 200 ἐκ τῆς τότε σπουδῆς τε καὶ πίστεως. ἀηδῶς οὖν πρὸς τὴν ἀταμειυτον αὐτοῦ παρρησίαν ὁ Ἀγρίππας διέκειτο. τοῦ δὲ Σίλα μὴ ἐνδιδόντος εἰς ὄργην ὁ βασιλεὺς ἀνηρέδιστο, καὶ οὐ μόνον τῆς ἱππαρχίας αὐτὸν μετέστησεν, ἀλλὰ μέντοι καὶ δέδωκε. χρόνῳ δὲ τὸν θυμὸν ἀμβλυθυεῖς, καὶ λογισάμενος ὄσους ὑπὲρ ἐκείνου
 B ἀνέτηλ πόνοισ, ἡμέραν ἰορτάζων ἑαυτοῦ γενέθλιον ἐκάλεε τὸν Σίλαν αὐτῷ συνέστιον ἐσόμενον. ὁ δὲ οὐκ ἐπέιδετο "ἐπὶ τίνα" λέγων "ὁ βασιλεὺς ἀνακαλεῖ με τιμὴν τὴν ὄσον ἤδη ἀπολουμένην; ἢ πεπαῦσθαί με νομίζει τῆς παρρησίας; νῦν βοήσομαι μᾶλλον ὄσαν αὐτὸν ἐξερρησάμην δεινῶν, ὄσους ἦνεγκα πόνοισ ἐκείνῳ πορῶν σωτηρίαν καὶ τιμὴν· ὦν γέρας μοι ὄσσμα καὶ σκότιος εἰρηκτῆ, ὦν οὔποτε λήσομαι." ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα μαδῶν, καὶ ἀνιάτως συνιδῶν διακειμένον, αὔθις εἶπασεν ἐν φρουρᾷ.

Ἦν δὲ ἐδεργετικὸς ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐν δωρεαῖς οὐδὲν ἦτιον Ἡρώδου τοῦ πάππου· ἐκείνου μέντοι εἰς ἀλλοφύλους τὰ φιλότιμον ἐπιδεικνυμένον, οὐ μὴν καὶ εἰς Ἰουδαίους, οὗτος πρὸς πέν-

5 στυγνὰ A Iosephus, φορητὴς PW. 12 συνέστιον ἐσόμενον] συνεστιαθησόμενον AW: Iosephus συνέστιον γενεσόμενον.
 13 ἀνακαλεῖται A. 14 πεπαῦσθαί A Iosephus, πεπαῦσαι PW. 19 οὗτος ὁ βασιλεὺς A. ἐν δωρεαῖς om A.
 21 εἰς] εἰς τοὺς A.

ad eum honorem, quo dignus esset, promoveri petiit; idque impetravit a rege.

Silas vero praefectus militum Agrippas, fretus meritis suis, importunae dicendi libertati studuit, ac molestus fuit tristis fortunae memoria renovanda, suoque illorum temporum studio et fide iactantiam eam effrenem licentiam cum Agrippa aegro ferret, neque Silas quidquam de ea remitteret, rex ira commotus eum non modo praefectura privavit, sed etiam vincit. verum ira tempore mitigata, et consideratis eius causis exhaustis laboribus, cum natalem suum celebraret, hominem ad epulas invitavit. ille vero detrectavit: nam "ad quem" inquit "me honorem Agrippa vocat, e vestigio perituum? num libertatem meam desisiase censet? ego vero nunc magis clamabo e quibus eum periculis eripuerim, quos labores, quae discrimina pro eius dignitate et salute adierim. pro quibus officiis me vinculis et obscuro carcere remuneratus, quorum nunquam obliviscar." quibus rex cognitis insanabili ingenio hominem in custodia reliquit.

Beneficus fuit hic rex non minus ayo Herode, qui quidem in exteros liberalitatem exercuit, non etiam in Iudaeos: hic promissus eo

τας ὁμοίως ἦν εὐεργετικὸς καὶ τὸν τρόπον πραΰς. ἤδεῖα γοῦν C
 αὐτῷ δαίαια συνεχῆς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἦν, καὶ τὰ πάτρια
 καθαρῶς ἐτήρει. καὶ δὴ τις Σίμων ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀκριβῆς
 δοκῶν τὰ νόμιμα· αὐτὸς πλήθος ἀθροίσας ἐτόλμησε τοῦ βασι-
 6 λέως κατεπειῶν ἀποδημήσαντος εἰς Καισάρειαν. τοῦτο τὸν Ἀγρίπ-
 παν οὐκ ἔλαθε. μεταπέμπεται οὖν τὸν Σίμωνα καὶ φησιν “εἰπέ
 μοι τί τῶν γινομένων ἐστὶ παράνομον;” ὁ δὲ μὴ ἔχων εἰπεῖν
 ἔδειτο συγγνώμης τυχεῖν. καὶ ὁ βασιλεὺς παρὰ προσδοκίαν αὐτῷ
 10 Διηλλάτετο, καὶ ἐξέπεμψε δωρησάμενος. τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ D
 Μαιθίαν ἀφελόμενος, Ἐλιωναίῳ τῷ τοῦ Κιθαίρου παιδὶ παρέ-
 σχεν αὐτήν.

Βασιλεύσας οὖν ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς τῆς ὅλης Ἰουδαίας,
 εἰς πόλιν Καισάρειαν, ἣ πρότερον Στράτωνος ἐκαλεῖτο κύργος,
 θεωρίας ἐτίλει. δευτέρα δὲ τῶν θεωριῶν ἡμέρα στολὴν ἐνόδς
 15 ἔξ ἀργύρου πεποημένην παρῆλθεν εἰς τὸ θέατρον ἀρχομένης
 ἡμέρας. καὶ ταῖς πρώταις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιτολαῖς ὁ
 ἄργυρος καταγασθεὶς θαυμασίως ἀπέστειλε, μαρμαίρων τε φο-
 βερὸν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀπεικλῶσιν. εὐθύς τε οἱ κόλακες ἄλλος
 ἄλλοθεν ἀνιβδῶν, θεὸν προσαγορεύοντες, εὐμενῆς τε εἶης, ἐπι-
 20 λέγοντες· εἰ γὰρ καὶ μέχρι νῦν ὡς ἄνθρωπον ἐφοβήθημεν, ἀλλὰ P I 281
 τοῦντεῦθεν ὁμολογοῦμεν θεοῦ εἶς σε φύσει κρείττονα. οὐκ ἐπέ-
 κληξε τούτοις ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τὴν κολακίαν ὡς ἀσεβοῦσαν

1 γοῦν A Iosephus, οὖν PW. 10 Κιθαίρου] Κανθησαῖ,
 Κιθαίου, Κιθαίρας et similia Iosephi codices. 22 ὡς om A
 Iosephus.

omnibus bene mereri studuit, omnibus se elementem praebeuit. itaque
 libenter Hierosolymis perpetuo vixit, et patrias leges inuolatas obser-
 uauit. exstitit tamen Simon quidam legis peritia celebris, qui coetu
 coacto regem Caesarem profectum deferre non dubitauit. quo cognito
 Agrippa illum arcessitum rogat in quo leges a se violatas essent. quod
 ille cum dicere non haberet, veniam rogauit; eaque praeter expecta-
 tionem impetrata donatus abiit. pontificatum Matthiae ademptam rex
 Elionaeo Cithaeri filio contulit.

Cum autem triennium toti Iudaeae dominatus esset, in urbe Caesarea, quae prius Stratonis turris appellata fuit, spectacula edidit. quorum die secundo veste argentea indutus sub auroram theatrum ingreditur; atque argentum primo solarium radiorum ortu illustratum mirabiliter resplenduit, cum horrore quodam intuentium. statim igitur adulatorem alius aliunde exclamarunt, eumque deum appellarunt, utque propitius esset petiverunt. nam ut hactenus eum ut hominem timuissent, at in posterum se confessuros eum natura mortali praestantiorum esse. ea verba rex non castigauit, neque adulationem ut impiam reiecit.

ἀπετρέψατο. ἀνακύψας οὖν μετ' ἄλλον ὄρα τὸν βοσβῶνα τὸν
 ἔστην τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ὑπερθεῖν, ἄγγελόν τε κακῶν τοῦτον
 ἐνενόησε τότε, ὡς ποτὲ τῶν ἀγαθῶν μηνυτήν. καὶ διακάρδιον
 ἔαχεν ὀδύνην, καὶ τῆς κοιλίας ἀθρόον ἐπιέλεγεν ἄλγημα. καὶ
 πρὸς τοὺς φίλους φησὶν "ὁ θεὸς ὑμῖν ἐγὼ ἤδη καταστρέφω τὸν
 βίον, καὶ ὁ κληθεὶς ἀθάνατος παρ' ὑμῶν θανεῖν ἐπέλογμαι."
 ταῦτα λέγων τῆς ὀδύνης ἐπιτεινομένης κατεπονείτο, καὶ μετὰ
 B σπουδῆς ἀνεκομίσθη πρὸς τὸ βασιλεῖον. λόγου δὲ γενομένου
 θρήσκειν αὐτόν, ἡ πληθὺς αὐτίκα σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ
 σάκκου καθεσθίσα τῷ πατρὶω νόμῳ τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως 10
 ἰκέτευε, καὶ πάντες ἐθρήνουν. ἐν ὑψηλῇ δὲ ὁ Ἀγρίππας κατα-
 κειμενος διωματιῷ, καὶ κάτω βλέπων αὐτοὺς πρηνεῖς προσπί-
 πτοντας, οὐδὲ αὐτοὺς ἄδακρυς ἦν. ἐφ' ἡμέρας δὲ πάντα τῷ τῆς
 γαστρὸς ἀλγήματι καταργουμένῳ κατέστρεψε τὴν ζωὴν, βιώσας
 ἔτη τέσσαρα καὶ πενήκοντα, βασιλεύσας δ' ἑπτὰ, ἐπὶ Γαίου μὲν 15
 τέσσαρα, τρεῖς δ' ἐπὶ Κλαυδίου. (12) ἀγροουμένης γε μὴν ἔτι
 τοῖς πληθεσὶ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, συμφορησάντες Ἡρώδης ὁ
 C ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ τῆς Χαλκίδος ἄρχων καὶ Ἑλκίας ὁ ἱππάρχος,
 W I 201 πέμψαντες τὸν Σίλαν ἐχθρὸν αὐτοῖς ὄντα κατέσφαξαν, ὡς τάχα
 τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. 20

Οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀγρίππας ἀπεβίω, εἶδὼν Ἀγρίππαν κατα-
 λικῶν ἐτῶν ἑπτακαίδεκα, τρεῖς δὲ θυγατέρας· ὧν ἡ μὲν Ἡρώδη

4 τῆς A, τοῖς PW. 5 ἤδη ἐγὼ A. 8 πρὸς τὸ βασιλεῖον A.
 10 σάκκου A Iosephus, σακκῷ PW. πατρὶω A Iosephus,
 πατρῷω PW. 18 ἱππάρχος A: Iosephus ἱππάρχος. 21 ὁ σὺν A.

Fontes. Cap. 12. Iosephi Ant. 19 8 § 3—20 1 § 3.

ac paulo post cum se erexisset, bubonem supra caput suum vidit, eam-
 que malorum esse nuntium intellexit qui aliquando bonorum significator
 exstitisset. igitur cordis cruciatibus affectus et ventriculi doloribus
 subito oppressus amicis ait "en ego deus vester iam vitam relinquo, et
 quem vos immortalem vocastis, ad mortem rapior." dum haec dicit,
 doloribus fatigatus festinanter in regiam est reportatus. ortoque rumore
 sum animam agere, populus lacrimis oppletus statim cum uxoribus et
 liberis patrio ritu saccis insidens deo pro rege supplicavit. quae Agrippa
 in alto conclave decumbens nec ipse siccis oculis spectavit; ac diebus
 quinque cruciata ventris subactus mortem cum vita commutavit. vixit
 annos 54, regnavit 7, sub Gaio 4, sub Claudio 3. (12) obita eius
 vulgo adhuc incognita Herodes frater eius Chalcidis princeps et Helcias
 equitum magister Silam, cui inimici erant, quasi rex id iussisset, occi-
 dendum curaverunt.

Agrippa hoc modo vita defunctus filium Agrippam reliquit annos
 natum 17, et tres filias, quarum una Herodi eius patris nupta fuit

τοῦ πατρὸς ἀδελφῶ γεγάμητο, Βερνίκη δ' ἐκέλητο, παρθένου
 δ' ἦσαν αἱ δύο Μαρίας καὶ Δρουσίλλα. γνωσθέντος δὲ τοῦ
 θανάτου τοῦ βασιλέως, Καισαρεῖς καὶ Σεβαστηνοὶ ἐπιλεησμένοι
 τῶν αὐτοῦ ἐπουσιῶν ἐβλυσσόμενοι τε εἰς αὐτὸν καὶ τὰ τῶν τοῦ
 5 βασιλέως θυγατέρων ἀγάλματα ἀρνύσαντες εἰς τὰ πορνεία ἐκό-
 μισαν καὶ ἀφύβριζον εἰς αὐτά· καὶ πανδήμους ἐστιάσεις ἐποιοῦν
 στεφανούμενοι καὶ μυριζόμενοι καὶ σπένδοντες τῷ Χάρωντι. ὁ δὲ D
 τοῦ τεθνεώτος υἱὸς Ἀγρίππας ἐν Ῥώμῃ τότε διήγε παρὰ Κλαυδίῳ
 τριφόμενος Καίσαρι. ὃν αὐτίκα πέμπειν ὤρητο τὴν βασιλείαν
 10 διαδεχόμενον· ἀπήγαγον δ' αὐτὸν τοῦ σκοποῦ οἱ περὶ αὐτὸν,
 σφαλερὸν εἶναι λέγοντες κομιδῇ νέῳ βασιλείας ἐπιτρέπειν μέγεθος
 τόσον. ἀπέστειλεν οὖν Κούσιον Φάδον τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς
 βασιλείας ἀπάσης ἐπιτροπεύσοντα, ἐντεταμένους αὐτῷ Καισαρεῦσι
 καὶ Σεβαστηνοῖς ἐπιπλήξαι τῆς εἰς τὸν κατοιχόμενον ἔβρωσι.
 15 ἀφικόμενος δὲ Φάδος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, στάσις τότε γενομένην
 κατέστειλε, καὶ λησθηρίων τὴν χώραν ἐκάθηρε, καὶ τὴν τοῦ P I 282
 ἀρχιερέως στολὴν εἰς τὴν Ἀντιωνίαν τὸ φρούριον ἀποτεθῆναι
 προσέταξεν ὡς καὶ πρότερον. οἱ δ' ἱερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἐν
 Ἱεροσολύμοις ἀντιλέγειν μὲν οὐκ ἐτόλμων, παρεκάλουν δὲ ὅμως
 20 ἐπιτρέψαι αὐτοῖς πρέσβεις πέμψαι πρὸς τὸν Καίσαρα τοὺς
 αἰτησομένους τὴν ἱερὰν στολὴν παρ' αὐτοῖς εἶναι· καὶ ἐπετρέ-
 ψησαν. παραγενομένων δὲ εἰς τὴν Ῥώμην τῶν πρέσβιων, καὶ
 ὁ τοῦ Ἀγρίππου παῖς ὁ νεώτερος Ἀγρίππας ἐκεῖ διάγων, ὡς εἶ-

2 Δρουσία PW, quae p. 516 v. 10 et 15 Δρουσίλλα: Δρουσίλλα
 Iosephus. 4 αὐτοῦ] ἐκείνου A. 13 ἐπιτροπεύσοντα AW,
 ἐπιτροπεύοντα P. ante Καισαρεῦσι PW add καὶ, om A.
 15 τότε] τὴ A. 16 τοῦ om A. 18 οἱ alterum om A.
 21 αἰτησομένων A, αἰτησάμενους PW. 22 καὶ om A.

(ea Berenice vocabatur), duae virgines fuerunt, Mariamme et Drusilla. caeterum regis obitu cognito Caesarienses et Sebasteni beneficiorum ob-
 liti eum maledictis insectati sunt, et filiarum eius statuas in lupanaria
 abreptas ludibrio habuerunt; publica quoque convivia coronati et unguentis
 delibuti celebrantes Charonti libaverunt. cum autem Agrippae defuncti
 filium Romae apud se degentem Claudius Caesar statim ad regni suc-
 cessionem ablegare in animo haberet, propter familiarium sermones,
 periculose tantum regnum admodum adolescenti committi asserentium,
 consilio mutato, Cuspium Fadum Iudaeae totiusque regni procuratorem
 misit, cum mandato ut Caesarienses et Sebastenos ob contumeliam de-
 functo factam obiurgaret. Fadus in Iudaeam profectus aedilicium tum
 ortam compressit, atrociniis provinciam repurgavit, et pontificis stolam
 in Antonia castello, ut olim, reponi iussit. sacerdotes vero et proceres
 Hierosolymitani refragari non auri, rogarunt ut sibi liceret eam rem a
 Caesare petere. quo concesso legati Romam profecti, intercessione iu-

ρηται, παρικόλλισε τὸν Καίσαρα συγχωρηθῆναι τοῖς Ἰουδαίοις ἔχειν τὴν ἱερὰν στολήν. καὶ ὁ Κλαύδιος συνεχώρησε, καὶ τῷ Φάδῳ περὶ τούτων ἐπέστειλε. καὶ Ἡρώδης δὲ ὁ τοῦ Ἀγρίππου ἀδελφός, τῆς δὲ Χαλκίδος ἄρχων, ἤτησατο παρὰ Καίσαρος τὴν
 B τοῦ νεῶ ἔξουσίαν καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων ἢ χειροτονίαν. καὶ ἔτρεχε τῆς αἰτήσεως, καὶ ἐξ ἐκείνου πᾶσι τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ ἡ ἔξουσία παρέμεινε μέχρι τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀλώσεως. καὶ δὴ μεθίστησι τῆς ἀρχιερασύνης τὸν Κανθηρῶν, Ἰωσήφ ἀντισυναγωγῶν τὸν τοῦ Καμεί.

13. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς Ἑλένη 10 καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης εἰς τὰ Ἰουδαίων τὴν διαγωγὴν μετέβαλον νόμιμα. Μονόβαζος γὰρ ὁ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς, ᾧ καὶ Βαζαῖος ἐπικλήσις ἦν, τῆς ἀδελφῆς Ἑλένης ἀλοὺς ἔρωτι, ἄγεται ταύτην. καὶ ποτε συγκαθεύδων αὐτῇ οὕση ἐγκύμονι, τῇ ἐκείνης γαστρὶ τὴν χεῖρα ὑπερέθετο. καὶ ὑπνώσας ἔδοξεν ἀκοῦσαι 15
 C φωνῆς ἄραι κελουούσης ἐκ τῆς νηδύος τὴν χεῖρα καὶ μὴ θλίβειν τὸ ἐν αὐτῇ βρέφος, θεοῦ προνοία καὶ ἄρξον καὶ τέλος τευξόμενον εὐτυχούς. τυραχθεὶς οὖν ὑπὸ τῆς φωνῆς ἔφραξε ταῦτα τῇ γυναικί. καὶ τὸν υἱὸν τεχθέντα Ἰζάτην ὠνόμασεν. ἦν δ' ἕτερος τούτου πρεσβύτερος ἐκ τῆς Ἑλένης αὐτῷ γεννηθεὶς ἄλλοι 20 τε παῖδες ἐκ γυναικῶν ἑτέρων, ἕστεργε δὲ τὸν Ἰζάτην ὥσπερ μονογενῆ. ἐφθόρουσι τοῖσιν οἱ ἀδελφοί. ὁ δὲ πατὴρ δεδουκῶς

4 δὲ om A. 8 καθηρῶν A. 15 ἀπερέθετο] ἐπέθετο A.
 20 τούτου] τούτῳ A.

Fontes. Corp. 13. Iosephi Ant. 20 2—4.

nioris Agrippae, quod voluere a Claudio datis ad Fadum litteris impetrarunt. Herodes quoque Agrippae frater, Chalcidis princeps, a Caesare templi potestatem sacraeque pecuniae et creandi pontificis auctoritatem obtinuit: atque ab illo omnibus eius posteri ea potestas usque ad urbis excidium mansit. igitur loco moto Canthera, Iosepho Cami filio pontificatum tribuit.

13. Hoc tempore Adiabenorum regina Helena et filius eius Isates religionem Iudaicam sunt amplexi. Monobazus enim Adiabenorum rex cognomento Basaeus Helenam sororem amore captus uxorem ducit; et aliquando cum ea praegnanse cubans manum eius ventri imposuit, ac sopitus audire vocem visus est quas manum a ventre tollere iuberet, ne infantem qui eo gestaretur laederet, dei providentia et regnaturum et felicem finem consecuturum. ea voce turbatus uxori quid audisset narrat, natum filium Isaten vocat, quem prae aliis omnibus tum ex Helena tum ex aliis mulieribus ante eum susceptis liberis tanquam amicam dilexit, ac fratrum eius invidiam voritus adolescentem ad Abene-

περὶ τούτῳ, ἐπέμπει πρὸς Ἀβερνήριον τὸν Σπασίνου χάρακος βασιλέα. καὶ ὃς ἀσμένως τὸν Ἰζάτην ἐδέξατο καὶ κηδεστήν ἐπὶ θυγατρὶ ἐποιήσατο καὶ χώραν αὐτῷ παρέσχε. γεγηρακῶς δὲ ὁ Μονοβάζος ἰδεὶν ἐπεθύμει τὸν Ἰζάτην πρὸ τοῦ θανεῖν. μετα-
 5 πεμφόμενος ὄν αὐτὸν φιλοφρόνως ἀσπάζεται, καὶ χώραν αὐτῷ ἀπεκλήρωσεν, ἐν ἧ καὶ διέτριβε μέχρι τελευτῆς τοῦ πατρὸς. D

Ἐκλιπόντος δὲ Μονοβάζου ἡ βασίλισ Ἑλένη μετεπέμψατο τοὺς μεγαστᾶνας καὶ τοὺς σατράπας· οἷς ἀφικομένοις "οὐ λέλη-
 10 θεν" εἶπεν "ὕμῃς ὅτι ὁ ἀνὴρ ὃ ἐμὸς τὸν Ἰζάτην ἤθελε τῆς βασι- W I 202
 15 λείας γενέσθαι διάδοχον. εἰδόντα δὲ μακάριον τὸν μὴ παρ' ἐνὸς ἀλλὰ τῶν πλείοντων καὶ τούτων ἐκόντων τὴν βασιλείαν λαμβάνοντα, καὶ ὑπὸ τὴν ἡμῶν τὸ πρῶγμα κρίσιν πεποιημαί." οἱ δ' αὐτίκα καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κρίσιν βεβαιοῦν ἔλεγον, καὶ ὑπέ-
 20 ξιν ἐκόντες Ἰζάτη δικαίως προκεκριμένη τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὰς P I 283
 25 ἀπάντων ἐσχάζ, καὶ δεῖν προσηγορεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς συγγενεῖς, ἵν' ἀσφαλῶς ἐκείνος ἄρχοι. ἡ δὲ βασίλισ τὴν
 περὶ τῆς ἀναιρέσεως τῶν προσηκόντων τῷ Ἰζάτη γνώμην ἐπισχεῖν συνεβούλευε μέχρις ἂν ἐκεῖνος συνδοκιμάσῃ παραγενόμενος. οἱ δὲ δεσμεῖν τίως αὐτοὺς παρήγγον μέχρι τῆς ἐκείνου ἐπιδημίας.
 30 καθίστησι δὲ τὸν πρεσβύτατον υἱὸν ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῶν πραγμά-
 των, ἕως ἂν ἐπανέλθῃ ὁ ἀδελφός, δίδωσι δὲ καὶ τὸν τοῦ πατρὸς

1 ἀβερνήριον A.

6 διέτριβε A cum Iosepho, διέτριψε PW.

10 γενέσθαι om A.

11 ἀλλὰ τῶν πλείοντων] τῶν πλείονων

δὲ A.

12 δὲ, omisso αὐτίκα, A.

13 βεβαιοῦν codex

Colbertens et Iosephus, ἀσπασίαν ἠγείσθαι PW.

14 ante κατὰ

PW add καὶ, om A.

17 γνώμην ante τῶν προσηκόντων A.

21 ἐπανέλθοι A.

rigum Spasinae valli regem misit. a quo amanter susceptus et gener adscitus est, assignata ditione. Monobazus autem cum senuisset, Izaten ante obitum suum videre desideravit, eique ditionem attribuit, in qua is usque ad patris obitum vitam egit.

Quo defuncto Helena regina magnatibus et satrapis accessit "non vos latet" inquit "maritum meum Izaten regni successorem designasse. sed cum eum beatum esse sciam, non qui ab uno, sed qui a pluribus iisque volentibus regnum acceperit, negotium hoc vestro quoque iudicio permitto." illi statim se regis iudicium confirmare, et ultro Izati, recte ex votis omnium fratribus praelato, parere velle, fratres autem ac cognatos eius, ut secure imperaret, in primis occidendos esse dixerunt. Helena vero sententiam de caede cognatorum differendam esse consuit donec ille venisset et eandem comprobasset. proceres vero illos interea in vinculis habendos esse monuerunt donec ille venisset. regina

σημαντήρα δακτύλιον. ἦκεν οὖν ὁ Ἰζάτης, καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐπέδρατο καὶ ἐπέξιστη αὐτῷ τῆς ἀρχῆς.

Ὅντι δ' αὐτῷ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ Ἰουδαίος τις Ἀνανίας κα-
B λούμενος γνωστὸς γεγονὼς ἐδίδασκεν αὐτὸν τὸν θεὸν καὶ τὰ τῶν
 Ἰουδαίων νόμιμα. συνέβη δὲ καὶ τὴν Ἑλένην ὑφ' ἑτέρου Ἰου-
 δαίου κατηχηθεῖσαν εἰς τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθνη μετατεθῆναι. ἐλθὼν
 οὖν ὁ Ἰζάτης καὶ δεδιμένους τοὺς συγγενεῖς εὐρηκῶς ἐδυσχεράει,
 καὶ ἔλυσε μὲν, ἐπεμψε δέ, ἵνα μὴ ὑποπτοὶ παρόντες εἴεν, τοὺς
 μὲν εἰς Ῥώμην δημεύοντας, τοὺς δὲ πρὸς Πάρθους. γνοὺς
 δὲ τὴν μητέρα τὰ Ἰουδαίων ἀσπασαμένην, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς ¹⁰
 εἰς ἐκείνα μετατεθῆναι, καὶ περιτμηθῆναι ἔτοιμος ἦν. ἡ δὲ
 μήτηρ ἐκώλυε, λέγουσα εἰς δυσμένειαν τοὺς ὑπηκόους διὰ τοῦτο
 ἐλθεῖν, οὐκ ἀνέξισθαί τε ὑπὸ Ἰουδαϊζόντος βασιλεύεσθαι. ὁ δὲ
 εἰς τὸν Ἀνανίαν παρόντα τοὺς λόγους ἀνέφερε. τούτου δὲ τὰ
C αὐτὰ συμβουλεύσατος ἐπέσθη μὲν τότε ὁ βασιλεὺς ἕτερος δ' ¹⁵
 αὐθις ἐκ Γαλιλαίας Ἰουδαίος Ἐλεάζαρ ἀφικόμενος, καὶ κατα-
 λαβὼν αὐτὸν τὸν Μωυσέως νόμον ἀναγινώσκοντα "οὐ λόγους
 μόνον ἀναγινώσκεις σε δεῖ βασιλεῦ" ἔφη, "ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπ'
 αὐτῶν διατεταγμένα ποιεῖν. μέχρι τίνος ἀπερίτμητος μένεις;"
 ὁ δὲ οὐχ ὑπερβιάλετο τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ περιετμήθη· καὶ τῇ ²⁰
 μητρὶ καὶ τῷ Ἀνανίᾳ πεπράχθαι τὸ ἔργον ἐδήλου. οἱ δ' εἰς

1 ὑπεδέξατο καὶ om A. Iosephus καὶ διαδέχεται τὸν ἀδελφὸν
 Μουράβαζον ὑπερκατάνα τῆς ἀρχῆς αὐτῷ. 14 τούτου } τοῦ A.
 16 Ἰουδαίος ἐκ γαλιλαίας A. 17 Μωσέως PW. 18 μόνος A.
 20 ὑπερβιάλετο A.

vero filium natu maximum summae rerum praefecit, paterni sigilli anulo
 dato: qui Izati reverso regno cessit.

Sed Iudaeus quidam nomine Ananias Izati peregre aganti fami-
 liaris factus doctrinam de deo et Iudaeorum legibus tradidit. accidit
 porro ut et Helena ab alio Iudaeo instituta Iudaeas caerimonias ample-
 cteretur. Izates cum venisset ac cognatos in vinculis repperisset, id
 aegre tulit: ac solutos, ne suspecti essent, partim obseides Romam misit,
 partim ad Parthos. et quia matrem Iudaismo studere videbat, ipse quo-
 que eodem ritus suscipere properabat, etiam circumcidi paratus. sed
 mater id prohibuit: subditorum enim odium suscepturam, neque leturos
 illos imperium regis iudaissantis. cumque eam orationem cum Anania,
 qui tum aderat, communicasset, isque idem suaderet, tum quidem pe-
 ruit: post cum alius ex Galilaea Iudaeus venisset Eleazarus, cumque
 legem Mosaicam legentem deprehendisset, "non verba tantam, rex" in-
 quit, "legenda tibi sunt, sed mandata etiam, quae illis continentur, ex-
 sequenda. quamdiu tandem incircumcisus manebis?" rex igitur nulla
 interposita mora circumcisus est. quod cum matri et Ananiae signifi-

φόβον ἐπέσειον μὴ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσωσιν.
ὁ δὲ θεὸς τὸν φόβον ἐλάθειν εἰς τέλος οὐ συνεχώρησεν.

Ἐλθὼν δὲ ἐπιθυμίαν ἔσχεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀφικέσθαι καὶ
προσκυνῆσαι τὸ τοῦ θεοῦ ἱερόν. καὶ τοῦ νιοῦ ἐπιτρέψαντος καὶ D
5 χρήματα πλείστα δόντος ἄπεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ λιμῶ
φθειρομένους πολλοὺς εὐροῦσα ἐκεῖ, οἷτόν τε ἐξ Ἀλεξανδρείας
ἐκόμισε, καὶ ἰσχυδίων φόρτον ἐκ Κύπρου πολλῶν χρημάτων
πριαμένη τοῖς ἀπορομένοις δίνεμι. καὶ ὁ παῖς δὲ αὐτῆς πολλὰ
χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἐπέμψεν, ἔν' οἱ λι-
10 μώτιοντες διὰ τούτων ὡς ἐνὸν ἐπικουρηθῶσι.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως Ἀρταβάνης δὲ τῶν Πάρθων ὁ βα-
σιλεὺς, ἐπιβουλὴν γνοὺς τοὺς σατράπας κατ' αὐτοῦ μελετήσαν-
τας, ἀφικνεῖται πρὸς Ἰζάτην, συγγενῶν τε καὶ οἰκετῶν περὶ χι-
λλοὺς ἐπαγόμενος. καὶ καθ' ὁδὸν τῷ Ἰζάτῃ ἐνένυχε, καὶ φησι
15 "μὴ με παρίδης, ὦ βασιλεῦ, ταπεινὸν ἐκ μεταβολῆς γεγονότα P I 284
καὶ ἰδιώτην ἐκ βασιλείως, ἀλλ' ἐπικούρησον." ταῦτα σὺν δά-
κρυσιν ἔλεγεν. ὁ δὲ Ἰζάτης ἀκούσας τὸ ὄνομα, κατεπήδησε τοῦ
ἵππου καὶ "θάψει" ἔφη "ὦ βασιλεῦ· ἢ γὰρ εἰς τὴν Πάρθων
βασιλείαν σε καταστήσω ἢ τῆς ἐμῆς σοὶ ἐκοστήσομαι." ταῦτα
20 εἶπε καὶ ἐπὶ τὸν ἵππον αὐτὸν ἀνεβίβασεν, αὐτὸς δὲ πεζὸς παρί-
πετο. καὶ ὁ Ἀρταβάνης ὤμοσεν, εἰ μὴ κάκεινος ἀναβαίῃ τὸν
ἵππον καὶ προηγοῖτο, ἀποβήσισθαι καὶ αὐτός. πεισθεὶς δ' ὁ W I 203

8 δίνεις A Iosephus. N Ἀρταβάνης] sic et Ἀρτάβανος
Iosephi codices. p. 484 v. 4 et in sequentibus Ἀρταβάνη, Ἀρτά-
βανος. ὁ τῶν Πάρθων βασιλ. W. 19 σε βασιλείαν A.

casset, veriti sunt ne ex ea re et sibi et regi pericula crearentur: sed
eum metum deus avertit.

Helena porro visendi Hierosolyma et sancti dei templi adorandi
cupida, permisso filii cum maxima pecunia in urbem proficiscitur. ubi
cum multos fame pereuntes invenisset, frumentum Alexandria advectum
et sarcinas sicum in Cypro emptas inter egentes distribuit. filius quo-
que eius principibus Hierosolymitanis multum pecuniae misit, quo pau-
peres iuvarentur.

Atque haec ita gesta sunt: Artabanus autem Parthorum rex,
cognitis insidiis quas sibi pararent satrapae, ad Izaten venit cum co-
gnatis et famulis circiter mille. atque in itinere illum adeptus "ne me"
inquit, "rex, mutata fortuna depressum et e regio fastigio ad privatam
condicionem redactum neglexeris, sed opem ferto." quas illo cum lacri-
mis dicente Izates, eius nomine audito, equo desilnit ac "bono" inquit
"animo esto, rex: aut enim in Parthorum regnam te redcam, aut meo
tibi cedam." his dictis illum in equum sustulit, ipse pedes secutus est.
Artabanus vero iuravit, nisi et ille equum conscendisset atque anteiret,

Ἰζάτης ἐπὶ τὸν ἵππον ἤλατο, καὶ πᾶσαν τιμὴν ἀπέτιμε τῷ
 Β Πάρθῳ, εἰς τὰ βασιλεία ἀγαγών. γράφει τε πρὸς τοὺς Πάρ-
 θους τὸν Ἀρταβάνην δεξασθαι. τῶν δὲ Πάρθων δεξασθαι μὲν
 συντιθεμένων, μὴ δύνασθαι δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπονεῖμαι ἤδη
 ἐτέρῳ πεπιστευμένην, ὃ Κινάμωμος (οὕτω γὰρ ὠνόμαστο ὃ τῆς
 βασιλείαν παρειληφώς) γράφει τῷ Ἀρταβάνῳ (ὑπ' αὐτοῦ γὰρ
 ἐτέθραπτο, καὶ ἦν ἀγαθός) παρακαλῶν αὐτὸν ἀφικέσθαι πιστεύ-
 σαστα καὶ τὴν ἀρχὴν παραλήψασθαι. καὶ ὁ Ἀρτάβανος πιστεύ-
 σας ἀπήει. ὑπήντα οὖν αὐτῷ ὁ Κινάμωμος· ὃς δὴ προσκνήσας
 καὶ βασιλεία προσαγορεύσας περιτίθεισιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ τὸ διά-
 δημα, τῆς ἑαυτοῦ ἀφελόμενος. οὕτω δὲ χρόνῳ ἕξαετεί εἰς τὴν
 ἀρχὴν ἀποκαταστάς ὁ Ἀρτάβανος οὐκ ἡμημόνησε τῶν Ἰζάτου
 καλῶν, ἀλλ' ἀμείβεται τοῦτον.

Κ Μετὰ δὲ τινα χρόνον Ἀρταβάνου θανάτος Οὐαρδάνης ὁ
 παῖς ἐκείνου τὴν βασιλείαν περιεζώσατο. καὶ πρὸς Ἰζάτην ἐλ-
 θὼν συμμαχῆσαι αὐτῷ ἤξιόν κατα Ῥωμαίων· ὃ δὲ οὐκ ἐπέθετο,
 ἀλλὰ καὶ συμβούλευε πᾶσασθαι τῆς ἐπ' ἐκείνους στρατίας καὶ
 μὴ ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν. ὃ δὲ πόλεμον τῷ Ἰζάτῃ μὴ πεδομένῳ
 κατήγγειλεν. ἀλλ' οἱ Πάρθοι μαθόντες ὡς ἐπὶ Ῥωμαίους στρα-
 τεύσειν βούλεται, αὐτὸν μὲν ἀναιροῦσι, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ
 ἀδελφῷ Ἰκοτάρδῃ διδώσιν· ὃν ἐξ ἐπιβουλῆς τελευτήσαντα δια-
 δέχεται Οὐολογέσης ὁ ἀδελφός.

4 συντιθεμένων A, συντιθεμένων PW. 5 et 9 Κινάμωμος] sic
 et Κίναμος codices Iosephi. οὕτω] τοῦτο A. 9 ἀπήντα A.
 11 χρόνῳ ἕξαετεί] Iosephi codices aliquot δι' ἕξαετοῦς χρόνον,
 reliqui δι' Ἰζάτου. 14 μετὰ τινα δὲ A. 21 Ἰκοτάρδῃ] qui
 Tacito Annal. 11 8 Gotarzes.

so quoque descensurum. Izates igitur ei obsecutus in equum insiluit,
 et Parthos in regiam perducto omnem honorem habuit. scripsit etiam
 ad Parthos ut Artabanum recipiant. qui cum se illum quidem receptu-
 ros, sed in regnum restituere non posse iam alteri creditum, respos-
 derent, Cinamomus (id enim ei nomen erat qui regnum susceperat),
 vir bonus, Artabanum, a quo educatus fuerat, per litteras hortatus est
 ut sua fide veniat atque imperium recipiat. Artabano redeanti obviam
 progreditur, eum adorat, regem appellat: diadema suo capiti demptum
 illius capiti imponit. sic ab Izate sex annis in regnum restitutus Art-
 abanus meritorum eius non fuit immemor, sed ea remuneratus est.

Verum aliquanto post eo mortuo Bardanes eius filius regno poti-
 tus ad Izaten venit, ab eoque petit ut secum belli societatem contra
 Romanos coiret. qui cum refragaretur, eumque hortaretur ut illam ex-
 peditionem omitteret neque res aggrederetur quae fieri non possent,
 Bardanes bellum Izati indicit. sed Parthi eius consilio intellecto eum
 occidunt, et regnum fratri eius Icotardae deferunt. cui per insidias
 caeso Vologeses frater succedit.

Ὁ δὲ τοῦ Ἰζάτου ἀδελφὸς Μονόβαζος καὶ οἱ συγγενεῖς
 Ἰουδαῖοι καὶ αὐτοὶ ἐπεθύμησαν, καὶ τὴν ἔφεσιν εἰς ἔργον ἐξή-
 νεγκαν. γίνεται δ' ἡ πρῶξις αὐτῶν τοῖς ὑπηκόοις κατάφωρος.
 καὶ γράφουσι πρὸς Ἀβίαν τῶν Ἀράβων βασιλέα, εἰ στρατεύ- D
 5 σοιτο κατὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως, χρήματα πολλὰ παρασχεῖν
 αὐτῷ, ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πρώτην συμβολὴν καὶ αὐτοὶ κα-
 ταλείπειν αὐτόν. πείθεται τούτοις ὁ Ἄραψ, καὶ πολλὴν ἐπα-
 γόμενος δύναμιν ἦκεν ἐπὶ τὸν Ἰζάτην. καὶ συμβολῆς γενομένης
 καταλείπουσι τὸν Ἰζάτην οἱ αὐτοῦ ἐκ συνθήματος καὶ νῦτα τρέ-
 10 ψαντες ἔφευγον. γνοὺς δὲ τὴν προδοσίαν Ἰζάτης γενομένην ὑπὸ
 τῶν μεγιστάνων, εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπεχώρησε, καὶ εὐρῶν τοὺς
 αἰτίους ἐκόλασε. τῇ δ' ἐπιούσῃ συμβαλὼν νικᾷ, καὶ εἰς φυγὴν
 τοὺς Ἀραβας ἔτρεψε, τὸν δὲ βασιλέα αὐτῶν εἰς φρούριον τι P I 295
 15 σνήλασε διακόμενον. καὶ ὁ μὲν ἑαυτὸν ἀνείλεν ἀμισκόμενος
 ἦδη, τὸ δὲ φρούριον ἐάλω καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διηρπάγη. καὶ
 Ἰζάτης εἰς τὰ οἰκίαι ὑπέστρεψεν.

Οἱ δὲ τῶν Ἀδιαβηνῶν μεγιστᾶνες Οὐολογέση τῷ Πάρθων
 γράφουσι βασιλεῖ, ἀξιοῦντες ἀποκτεῖναι μὲν τὸν Ἰζάτην, κατα-
 στήσαι δὲ σφίσι δυνάστην ἐκ Πάρθων· μισεῖν γὰρ τὸν ἑαυτῶν
 20 βασιλέα ξένη θρησκεία προσηλυτεύσαντα. ὁ γοῦν Πάρθος αὐ-
 τίαι μετὰ πλείστης δυνάμειος ὤρμησε, καὶ ὁ Ἰζάτης ἀντεστρα-
 τοπεδεύσατο. σταλεῖς δὲ τις ἐκ τοῦ Πάρθου ἔλεγε τῷ Ἰζάτῃ
 ὀπόση ἐστὶ τῶν Πάρθων ἡ δύναμις, καὶ ὡς Οὐολογέσης ἀπειλεῖ
 δίκας ἐισπράξει αὐτόν, ἀχάριστον περὶ δεσπότας γενόμενον·

4 τῶν] τὸν A.
 λούντες Iosephus.

18 ἀξιοῦντες A, καὶ ἀξιοῦσιν PW, παρακα-

At Izatis frater Monobazus et cognati, Iudaeis amore capti, cum desiderium suum explevisent, subditi re animadversa Abiae Arabum regi per litteras magnam pecuniam promiserunt si regi bellum inferret, cum se quoque in primo congressu relicturos polliciti. parat Arabs et cum magnis copiis Izaten adortur. qui in primo congressu a suis ex composito desertus tergis obversis fugientibus, magnatum proditione cognita in castra recedit et sceleris auctores supplicio afficit. postridie Arabes vincit fugatque, et regem eorum in castellum quoddam compellit: qui se in hostium manus veniret, ipse sibi necem conscivit. quo castello capto atque direpto Izates ad sua rediit.

Caeterum cum Adiabenorum satrapae a Vologese Parthorum rege per litteras petiissent ut Izate interfecto dynasten Parthicum sibi praeficeret (se enim odisse regem suum peregrinam superstitionem amplexum), Parthus statim cum maximis copiis irruit: Izates ex adverso castra locat. ei quidam a Partho missus narrat quantae sint Parthorum vires, et ut Vologeses minitetur se poenas ab eo exacturum ingrati animi erga do-

Β ῥύσασθαι γὰρ αὐτὸν τῶν αὐτοῦ χειρῶν οὐδὲ τὸν θεὸν ὃν σέβει
 δυνήσεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Ἰζάτης τὴν μὲν δύναμιν τῶν Πάρ-
 θων γενώσκειν ἀνταπεκρίνατο, εἰδέναι δ' ἀνθρώπων τὸν θεὸν
 δυνατώτερον. ταῦτα εἶπε καὶ ἰκέτευε τὸν θεόν. κατ' ἐπιτηρ-
 σὸν τὴν νύκτα ἐπιστολὰς Οὐδολογέσης δεξάμενος πολεμίους ἐμβα-
 λόντας τῇ Παρθουγῇ ταύτην πορθεῖν, αὐτίκα σπυῖδων ἀνέβηξεν
 ἄπρακτος. καὶ οὕτως Ἰζάτης προμηθεῖα θεοῦ τὰς ἀπειλὰς τοῦ
 Πάρθου διέφυγε. μετὰ δὲ τινα χρόνον θνήσκει, πενήτηκοντα καὶ
 πέντε ζήσας ἑνιαυτούς, εἴκοσι δὲ καὶ τέσσαρας ἀτίσας ἐν τῇ
 ἀρχῇ· θνήσκει δ' ἐπὶ παισὶν εἴκοσι καὶ τέσσαρσιν ἄρρεσι καὶ 10
 τοσαύταις θηλείαις. τὴν δ' ἀρχὴν τῷ ἀδελφῷ Μονοβάζῳ κατέ-
 λιπεν.

W I 204
 C

14. Φάδου μέντοι τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος ἀνή τις
 γόης Θευδᾶς ἄρομα πείθει τὸν πλείστον ὄχλον ἀναλαβόντα τὰς
 κτήσεις ἐπεσθαι πρὸς τὸν Ἰορδάνην αὐτῷ· προφήτης γὰρ ἔλεγεν 15
 εἶναι καὶ οὐλοῖναι τὸν ποταμὸν προστάγματι δύνασθαι· καὶ πλεί-
 στους ἠπάτησε. πέμψας δ' ἐπ' αὐτούς ἔλην ἰππέων ὁ Φάδος
 πολλοὺς μὲν ἀνέλεν, οὐ μείους δ' ἐζώγησε, καὶ αὐτὸν τὸν
 Θευδᾶν, οὗ τὴν κεφαλὴν ἐκτιμόντες ἐκόμισαν εἰς Ἱεροσόλυμα.
 Φάδου δὲ Τιβέριος Ἀλέξανδρος διεδέξατο, Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀλα- 20
 βαρχήσαντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ υἱός. καὶ οἱ παῖδες δὲ τοῦ Γαλι-
 λαίου Ἰούδα Ἰάκωβος καὶ Σίμων, τοῦ τὸν λαὸν ἀποστήσαντος

6 ὁ οὐδολογέσης A. 10 ἄρρεσι A. 11 τὴν δ' ἀρχὴν τ. ἔ.
 M. κατέλιπεν, omissa in AW, ex libris mss. supplavit Ducangius.
 21 ἀλεξανδρείᾳ A, ἀλεξανδρία PW. 22 ἀποστήσαντος A lom-
 phus, ἀποστατήσαντος PW.

Fontes. Cap. 14. Iosopki Ant. 20 5.

minos, ac ne deum quidem, quem colat, eum e manibus Vologesis eri-
 pere posse. ad haec Izates se Parthorum nosse vires respondet, sed
 deum hominibus potentiozem esse scire. his dictis supplicavit deo.
 Vologeses autem ea nocte per litteras edoctus hostes Parthiam vastare,
 statim re infecta discessit. sic Izates dei providentia minis Parthi eri-
 tatis, aliquanto post moritur, anno aetatis 55, regni 24, relicto 24
 filiis et totidem filiabus, regno vero fratri Monobazo relicto.

14. Fado Iudaeam procurante quidam impostor Theudas maxi-
 mae turbae persuasit ut possessionibus secum acceptis se, qui vates sit
 et suo iussu fluvium scindere possit, ad Iordanem sequantur: ac pluri-
 mos seduxit. Fadus vero turmis equitum in eos immissis multos occidit,
 plures cepit ipsamque Theudam; cuius caput amputatum et Hierosolyma
 perlatum est. Fado Tiberius Alexander successit, Alexandri alabarchae
 Alexandrini filius. Iacobus quoque et Simon, Iudae Galilaei filii, a quo

Κυρηλιου τιμητέοντος, ἀηρέθησαν, οὓς ἀνισταίρωσιν ὁ Ἄλ- D
ξανδρος. ὁ δὲ τῆς Χαλκίδος βασιλείων Ἡρώδης μεταστήσας
τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰωσήφ τὸν τοῦ Κεμεδῆ, Ἀνανία τῷ τοῦ
Νεδεβαίου παρέλαχεν αὐτήν. Τιβεριῶ δὲ Ἀλεξάνδρω Κούμανος
5 ἤλθα διάδοχος. ἐν ἡγῶ δ' ἔτι τῆς Κλαυδίου μοναρχίας
Ἡρώδης ὁ τοῦ μεγάλου Ἀγρίππου ἀδελφὸς τελευτᾷ ἐφ' οὐλοῖ
τρισί· τὴν δ' ἀρχὴν αὐτοῦ τῷ νεωτέρῳ Ἀγρίππῃ δέδωκε Κλαυ-
διος.

Κουμάνου δὲ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος πλήθος κατὰ
10 τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα εἰς Ἱεροσόλυμα ἤθροιστο. ἵνα γοῦν μὴ τι
νεωτερισθεῖη παρὰ τοῦ πλήθους ὄντος πολλοῦ, στρατιώτας ἐνό-
πλους ἐπὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ στοῶν ὁ Κούμανος ἔστησε, καταστε-
λοῦντας τὸν Θόρυβον ἐὰν γένηται· τοῦτα δὲ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ. P I 286
ἐποιοῦν. τετάρτη δ' ἡμέρα τῆς ἑορτῆς στρατιώτης τῶν ἐν ταῖς
15 στοαῖς ἀνακαλυψάμενος τὴν αἰδῶ τοῖς πλήθεσιν ἐπέδεικνεν. οἱ
δ' ἰθνημοῦντο ὡς εἰς τὸν θεῖον τοῦ στρατιώτου ἡσεβηκότος, καὶ
οἱ θρασύτεροι τὸν Κούμανον ἐβλασφήμον. καὶ ὡς πρὸς τὰς
βλασφημίας ἤρθειστο, καὶ κελύει τὸ στράτευμα πᾶν ἔκειν εἰς
τὴν Ἀντωνίαν τὸ φρούριον τῷ ἱερῷ ἐπικείμενον. τὸ πλήθος οὖν
20 τοὺς ὀπλίτας θεασάμενοι εἰς φυγὴν ὤρμησε, καὶ τῶν ἑξῶν
στενῶν οδοῶν συνωθούμενοι κατὰ τὴν φυγὴν πολλοὶ ἐπ' ἀλλήλων
συνθλιβόμενοι καὶ συμπατούμενοι διεφθάρησαν, ὡς εἰς δύο μυ-
ριάδας ἀριθμηθῆναι τοὺς τότε διαφθαρέντας· καὶ πένθος ἦν
ἀντὶ πυνηγύρεως.

3 Κεμεδῆ] p. 506 v. 9 Καμεί. τοῦ alterum om A. 4 νεδε-
βαίου A, Νεδεβαίου codex Ducangii: Iosephi codices Νεδεβαίου et
Νεδεβαίου. 14 ταῖς om A. 19 τῶ] τὸ A. 22 καὶ]
τε καὶ A. εἰς om A.

populus ad defectionem impulsus fuerat Cyrenis censore, interfecti sunt,
quos Alexander in cruce sustulit. Herodes Chalcidis rex Iosepho Co-
medi filio pontificatum ademptum Ananiae Nedebaei filio tribuit. Tiberio
Alexandro Cumanus successor datus est. octavo monarchiae Claudii anno
Herodes maioris Agrippae frater obit, tribus filiis relictis. eius prin-
cipatum Claudius iuniori Agrippae dedit.

Cumanus Iudaeae procurator, multitudine paschatis in festo Hi-
erosolymia congregata, ad res novas cavendas tumultumque sedandum
milites armatos in templi porticibus disposuit, id quod et decessores eius
fecerant. quarto autem festi die eorum militum quidam pudenda palam
ostendit. eam ob rem populi ira, quasi in decem milies impius existi-
tisset, atque audaciorum conviciis Cumanus irritatus omnem exercitum
in Antoniam castellum templo ianicens convocavit. quibus conspectis
populus in fugam se dedit: in qua propter exitus angustias ad 20 milia
oppressa et conculcata sunt, festivitate in luctum conversa.

B Οὕτω τὸ πένθος τοῦτο κατηύραστο, καὶ καιρὸν προστίθεται ἕτερον. τινὲς γὰρ τῶν ἐπὶ νεωτερισμοῖς ἡδομένων Σείφανόν τινα δοῦλον τοῦ Καίσαρος ὁδοιποροῦντα ληστεύσαντες, ἄπασαν αὐτοῦ τὴν κτήσιν ἀρπάξουσι. διὸ πέμπει στρατιώτας ὁ Κούμανος, κελεύσας αὐτοῖς τὰς πλησίον χώρας λητσασθαι καὶ τοὺς ἐπιφανέ-
στάτους αὐτῶν δεσμίους ἐπ' αὐτὸν ἀγαγεῖν. τῆς δὲ τῶν χωρίων ἐκείνων κορθεύσεως γινομένης νεανίας τις τῶν στρατιωτῶν θρασὺς καὶ ἀτάσθαλος τοῖς Μωυσείως ἐντοχῶν νόμοις ἐν τινὶ κώμῃ σεβασμῶς κειμένους ἐπ' ἕρσει πολλῶν διέρρηξεν αὐτοὺς βλασφημῶν καὶ καταχερομῶν. προσίασιν οὖν τῷ Κουμάνῳ οἱ Ἰουδαῖοι, 10
C ἐκτείνοντες μὴ αὐτοὺς ἀλλὰ τὸν θεὸν οὐπερ οἱ νόμοι καθυβρί-
Cσθησαν ἐδικήσαι. καὶ ὁ Κούμανος δέισας μὴ τὸ πλήθος πάλιν νεωτερίσει, τὸν ἐνυβρίσαντα τοῖς νόμοις πελεκίσας τὴν στάσιν κατέπασεν.

15. Ἀλλὰ καὶ Σαμαρείταις ἔχθρα πρὸς Ἰουδαίους ἐγί-
νετο ἢ δ' αὐτίκα ἦν αὕτη. Γαλιλαῖοι εἰς Ἱερουσόλυμα πορευό-
μενοι διὰ τινος κώμης ᾔδιδον τῶν Σαμαρειτῶν, καὶ τινες αὐτοῖς ἐπιθήμενοι πολλοὺς ἀνέilon. οἱ πρῶτοι τοῖσιν τῶν Γαλιλαίων τῷ Κουμάνῳ προσίασιν, παρακαλοῦντες τοὺς ἀνηρημένους ἐδικηθῆναι. ὁ δὲ ἠωροδοκῆταίς τῆς ἐδικήσεως οὐκ ἐφρόντισεν. 20
ἀγανακτήσαντες οὖν οἱ Γαλιλαῖοι πρὸς ὅπλα ἐχώρησαν, καὶ κώ-
μας τινὰς τῶν Σαμαρείων ἐμπρήσαντες διαρπάξουσι. Κούμανος

2 ἡδομένων] ἡγομένων A. 5 ἐπιφανείσους A. 8 Μωσείας
 PW. 9 αὐτοὺς om codex Colberteus. 10 προσίασιν, omisso
 οὖν, A. 12 πάλιν τὸ πλήθος A.

Fontes. Cap. 15. Iosephi Ant. 20 6 § 1—8 § 3.

Ex hactenus nondum finito malum aliud accessit. nam cum quidam novis rebus gaudentes Stephano Caesaris servo in itinere insidiis ex-
 cepto omnia bona eripulissent, Cumanus milites e vicinis agris praedas
 agere et clarissimos quosque in vinculis ad se adducere iubet. quod
 cum fieret, miles quidam adolescens audax et temerarius leges Moysis in
 pago quodam venerabiliter repositas in conspecta multorum cum con-
 viciliis et ludibriis discerpit. quamobrem Iudaei Cumanum adire, sup-
 plicantes ut contumeliam non sibi sed deo factam vindicaret. is veritas
 ne populus denique concitaretur, milite illo securi percussio motum illum
 compressit.

15. Sed et Samaritani cum Iudaeis inimicitias exercebant, tali
 de causa. cum Galilaei Hierosolyma iter habentes per quendam Sama-
 ritanorum pagum transirent, eorum complures quidam ex insidiis adorti
 occiderunt. principes vero Galilaeorum a Cumanis petierunt ut nocem
 illorum ulcisceretur: quod ille manibus corrupto negligente indignati
 sumptis armis aliquot Samaritanorum pagos diripuere atque incende-

δὲ σὺν δυνάμει τοῖς Γαλιλαίοις ἐπῆλθε, καὶ κολλοὺς μὲν αὐτῶν D
ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλεν. οἱ πρῶτοι δὲ γε τῶν Ἱερο-
σολύμων μεταμφιασάμενοι σάκιους καὶ τὰς κεφαλὰς σποδῶ κατα-
πάσαντες παρεκάλουν τοὺς ἀφρωσιῶτας μεταθίσθαι τὸν λογισμὸν
5 καὶ τὰ ἔπλα φέροντας ἡρεμεῖν· καὶ ἔκτισαν. οἱ μὲν οὖν διελύ-
θησαν, ἢ χώρα δ' ἔξ ἐκείνου λησστηρίων πεπλήρωτο. Σαμαρεῖς W I 205
δὲ πρὸς Κοουαδράτον τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντα κατηγοροῦν τῶν
Ἰουδαίων ὡς ἐμπρησάντων χώρας αὐτῶν. Ἰουδαῖοι δὲ Σαμαρεῖς
ἤτιῶντο ὡς αἰτίους τῆς στάσεως, καὶ πρὸ αὐτῶν Κούμανος,
10 δῶροις διεφθαρμένον καὶ τοὺς ἀνηρημένους μὴ ἐκδικήσαντα.
Κοουαδράτος δὲ ὑπερέθετο τὴν κρίσιν, εἰπὼν ἤξειν εἰς τὴν Ἰου- P I 267
δαίαν κάκει τὴν ἀλήθειαν γνοῦς ἀποφῆναι. ἦκεν οὖν εἰς
Σαμαρείαν, καὶ ἐξετάσας τὰ πεπραγμένα, αἰτίους τῆς ταραχῆς
διέγνω τοὺς Σαμαρεῖς· Ἰουδαίους δὲ οὕς δεδεμένους εἶχεν 3
15 Κούμανος, ἀνισταύρωσεν ὡς νειωτερίσαντας. τοὺς δὲ περὶ Ἀνα-
νίαν τὸν ἀρχιερεῖα καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνανον δῆσας εἰς Ῥώμην
ἀπέστειλε, λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων Κλαυδίῳ ὑφ' ἑξόντας.
καλεῖται δὲ καὶ τοῖς Σαμαρείων καὶ Ἰουδαίων πρώτοις καὶ Κο-
μάνῳ τῷ ἡγεμόνι καὶ τῷ χιλιάρχῳ Κλερι ἀφικέσθαι καὶ αὐτοὺς
20 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κριθησομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους
ζητήσεων. ἀπελθόντων δὲ, δικαστῆς καθίσας ὁ Κλαύδιος, καὶ B
γνοῦς τοὺς Σαμαρεῖς τῶν κακῶν ἀρχηγούς, τοὺς ἀναβάντας πρὸς

2 ἀπέκτεινε A Iosephus, ἔκτισε PW. Ἱεροσολυμιτῶν Iose-
phus. 3 σποδοῦ A. 5 διεληλύθησαν A. 16 Ἀνανον]
άνταν A. 18 καὶ primum om A.

runt. eos Cumanus cum exercitu adortus multos occidit, plures cepit. Hierosolymitani vero principes saccos induti et capitibus cinere conspersis, precibus a seditiosis impetrarunt ut mutatis consiliis abiectisque armis quiescerent. quibus dispersis regio latrocinia infestata est. Samaritani porro Indaeos apud Quadratum Syriae praetorem de incensis pagis accusarunt: quos Iudaei contra ut seditiosis auctores criminati sunt, ac Cumanum in primis, qui largitionibus delinitus necem interfectiorum non vindicasset. Quadratus iudicio dilato se in Iudaeam venturum et cognita veritate pronuntiatum esse dixit. Samaritaniam profectus, rebus inquisitis Samaritanos turbarum auctores esse compertit: Indaeos, quos Cumanus in vinculis tenebat, ut novas res molitos in cruce egit: Ananiam pontificem et Ananum ducem exercitus victos Romanis misit ad actorum enormium rationem Claudio reddendam. Samaritanorum quoque et Indaeorum principes Cumanusque praesidem et Celarem tribunum ad imperatorem ire iussit, ut sibi controversias suas discernerent. Claudius cum pro tribunali sedens Samaritanos malorum

αὐτὸν ἀναιρεθῆναι προσέταξε, φυγὴν δὲ τοῦ Κομμαίου κατεπι-
φύσατο, τὸν μόνου Κέλρα τὸν χιλιάρχον εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπα-
χθῆναι ἐκέλευσε καὶ σφέντα πάντων ὁρώτων διὰ τῆς πόλεως
οὕτως ἀναιρεθῆναι.

Πέμπει δὲ ὁ Καῖσαρ Φήλικα τῶν Ἰουδαίων ἐπιτροπεύ-
σοντα Ἀγρίππα δὲ δωρεῖται τὴν Φιλίππου τετραρχίαν καὶ Βα-
τανάαν καὶ τὴν Τραχανίτιν σὺν Ἀβέλλα (αὗται δὲ Λυσανίου
ἦσαν τετραρχίαι), τὴν δὲ Καλιίδα ἀφαιρεῖται αὐτὸν, ἔτη τε-
σσαρα ταύτης ἄρξεντα. ὁ δ' Ἀγρίππας ἐκιδώσει πρὸς γάμον
Ἀξίλῳ τῷ Ἐμεσαῶν βασιλεῖ, περιτμηθῆναι θελήσαντι, Δρον-
C σίλλαν τὴν ἀδελφὴν, τοῦ ἐπιφανοῦς Ἀντιόχου παραιτησαμένου
τὸν γάμον οὐκ ἰουδαῖσαι ἰβουόλετο. καὶ Μαριάμ καταγγύησεν
Ἀρχιλάῳ τῷ Ἐλκίου παιδί, ὅπ' Ἀγρίππα τοῦ πατρὸς πρώην
μνηστευθεῖσαν αὐτῷ. Φήλιξ δὲ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύων, καὶ
τὴν Δρουσίλλαν ἰδὼν κάλλους περιττῶς ἔχουσαν, ἑάλω τῷ πατ-
15 τῆς ἔρωτι, καὶ κίθει καταλιποῦσαν τὸν ἄνδρα αὐτῷ γαμηθῆναι.
τεκοῦσα δ' ἔξ αὐτοῦ παῖδα Ἀγρίππαν αὐτὸν ὠνόμασε. λέγεται
δὲ κατὰ τοὺς Τίτου χρόνους ἢ γυνὴ σὺν τῷ παιδί νεανία γεγενη-
μένῳ ἀφανισθῆναι κατὰ τὸ Βέσβιον ὄρος, πυρφόρον ὃν καὶ τότε
μᾶλλον ἐκπυρωθέν. Βερονίκη δὲ ἑτέρα ἀδελφὴ τοῦ Ἀγρίππου,
D μύσθη, περιτμηθῆναι θελήσαντι, διὰ τὴν φάμπην τὴν λέγουσαν
αὐτὴν τῷ ἀδελφῷ συνίεναι κατ' ἔρωτα, ἔν' οὕτω τὴν διαβολὴν

1 προσέταξε] ἐκέλευσε A Iosephus. τῷ κομμαίῳ A. 5 φήλικα,
et sic ubique, A. 6 καὶ τὴν βτανάαν A. 7 Ἀβέλλα etiam
Iosephi codices: Hudsonus et Havercampus Ἀββλα.

existitisse auctores cognovisset, eos qui venerant occidi, Cumanum exsu-
lare, Colerem tribnum Hierosolyma reduci et in conspectu omnium per
urbem tractum ita demum occidi iussit.

Felix Caesar procuratorem Iudaeae mandavit Agrippae, Chal-
cide quam annos quattuor tenuerat erepta, Philippi tetrarchiam, Bata-
naeam et Trachonitidem cum Abella, quae Lysaniae tetrarchia fuerat,
donavit. Agrippa vero Drusillam sororem Azizae Emesaarum regi, cir-
cumcisionem non recusanti, in matrimonium collocat, nuptiis eius ab
Antiocho Epiphane ritus Iudaici odie repudiatis. Mariamnen Archelae
Helciae filio despondit a patre Agrippa olim promissam. Felix Iudaeae
procurator Drusillae excellenti pulchritudine captus, mulieri persuadet
ut marito relicto sibi nubat: quae filium ex eo susceptum Agrippam
nominavit. fertur autem Titi temporibus cum eo adolescente in Vesuvio
monte ignifero ac tum magis inflammato periisse. Berenice altera
Agrippae soror, Herode patre et marito defuncto, Ptolemaei, cum cir-

ἀποφῆν ψευδῆ. οὐ μὴν ἔμεινεν ὁ γάμος ἐπὶ πολῦ, τῆς Βερενίκης καταλιπούσης τὸν Πολέμωνα.

Τελευτῆ δὲ Κλαύδιος Καῖσαρ βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα καὶ μῆνας ὀκτώ ἐφ' ἡμέραις εἴκοσι. λόγος δὲ ἦν ὡς ὑπὸ τῆς θυγατρὸς Ἀγριππίνης φαρμάκοις ἀνήτητο ἧς πατὴρ ἦν Γερμανικὸς ὁ Καῖσαρος ἀδελφός, ἀνὴρ δὲ Δομέτιος Αἰνόβαρβος τῶν ἐπισήμων ἐν Ῥώμῃ, οὗ τελευτήσαστος χηρέουσαν αὐτὴν ὁ Κλαύδιος ἀγεται ἔχουσαν καὶ παῖδα Δομέτιον ὁμώνυμον τῷ πατρὶ. προανηγήκει γὰρ τὴν γυναῖκα Μισσαλίαν διὰ ζηλοτυπίαν, ἐξ ἧς P I 288
10 παῖδας εἶχε Βρετανικὸν καὶ Ὀκτάβιον. καὶ Ὀκταβίαν δὲ πρεσβυτάτην τῶν ἀδελφῶν ἐκ προτέρας ἑτέρας γυναικὸς εἶχεν, ἣν τῷ Νέρωνι ἤμευσε· τοῦτο γὰρ τὸν τῆς Ἀγριππίνης υἱὸν τὸν Δομέτιον μετανόμασεν ὕστερον ὁ Καῖσαρ, εἰσποιησάμενος αὐτόν. ἵνα τοίνυν τοῦτω τὴν ἀυταρχίαν περιποιήσεται ἢ μήτηρ Ἀγριππίνα,
15 κτείνει φαρμάκῳ τὸν Κλαύδιον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς οἰκείοις κειροῖς καὶ τόποις εἰρήσεται, ὁ δὲ λόγος τῆς ἀκολουθίας ἐχέσθω.

16. Εἶχε μὲν οὖν ὁ Νέρων μετὰ Κλαύδιον τὴν πῶν Ῥωμαίων ἀρχήν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπέδίδου πρὸς τὸ χεῖρον W I 206
20 διηγετικῶς, καὶ λησθησίων ἢ χώρα ἐμπέπληστο καὶ γοήτων ἀπαυόντων τὸν ὄχλον, ἃν πολλοὺς ὁ Φῆλιξ συλλαμβάνων ἀνήρει.

4 ἦν δὲ λόγος A.

6 Αἰνόβαρβος] βάρβαρος Colbertens,

6 βάρβαρος A.

10 βρετανικὸν A Iosephus, Βρετανικὸν PW.

12 τὸν altorum om A.

Fontes. Corp. 16. Iosephi Ant. 20 8 § 5 — § 9.

cumcisus esset, nupsit, ad abolendam incestus cum fratre calumniam: sed dinturnum coniugium non fuit, Polemone a Berenice deserto.

Claudius Caesar mortuus est anno imperii decimo tertio, mense octavo, die vigesimo, veneno, ut ferebatur, ab uxore Agrippina sublatus: quae patrem habuit Germanicum Caesaris fratrem, maritum Domitium Aëno-barbum, virum Romae illustrem; quo defuncto eam viduam Claudius duxit, cum filium haberet Domitium patri cognominem. nam Messalinam uxorem ex zelotypia sustulerat, e qua liberos habebat Britannicum et Octavianum, et filiam Octaviam natu maximam ante has ex alia coniuge susceptam, quam Nerone (id enim nomen Agrippinae filio Domitio Caesar pater adoptivus fecit) despondit. cui ut mater imperium acquireret, Claudium veneno sustulit, sed haec suo loco et tempore referentur: nunc institutam historiae seriem prosecuemur.

16. Post Claudii interitum Nerone imperium adepto res Iudaicae continenter in deterius sunt prolapsae, provincia Iudaeis et impostoribus populam seducantibus repleta: quorum multos Felix sustulit. qui

ἔχων δὲ ἀπειχθῶς πρὸς Ἰωνάθην τὸν ἀρχιερεῖα ὁ Φῆλιξ, πολλάκις αὐτὸν νουθετοῦντα περὶ τοῦ κρείττονως προσησιασθαι τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, πρόφασιν ἐζήτει δι' ἣν τὸν ἐνοχλοῦντα συνεχῶς μεταστήσεται· καὶ διὰ τῶν ληστῶν αὐτὸν ἀναίρει, οἱ ἐν τῷ ναῷ παραγεγονότες ὡς προσκυνήσοντες, καὶ ξιφίδια φέροντες ὑπὸ τὰς ἑσθῆτας, ἀνemiχθήσαν τῷ πλήθει καὶ τὸν Ἰωνάθην ἀνείλαν.

C ἀνεκδικήτου δὲ τοῦ τολμήματος μείναντος, ἀδιῶς οἱ λησται ἀναβαίνοντες οὓς μὲν οὐκ εὖ ἐχθροὺς ἀγῆρουν, οὓς δ' ἐτέρων ἐπιμισοῦ. γόητες δὲ καὶ ἀπαταιῶνες ἄνθρωποι τὸν ἄχλον ἀνέπειθον ἔπεισαι σφίσι εἰς τὴν ἐρημίαν, δείξουσιν ἐναργῆ σημεῖα καὶ 10 τέρατα γινόμενα ἐκ Θεοῦ· ὧν πολλοὺς ὁ Φῆλιξ ἐκόλασεν. οἱ δὲ γε λησται τὸν δῆμον εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἡρέθιζον πόλεμον, θέλοντες μὴ ὑπακούειν αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν μὴ πειδομένων κόμας ἐμπιπρῶντες διέφθειρον.

Σύρων δὲ καὶ Ἰουδαίων τὴν Καισάρειαν οἰκούντων οἱ μὲν 15 D Ἰουδαῖοι πρωτεύειν ἤξελον ὡς Ἡρώδου τοῦ αἰῶν βασιλέως τὴν πόλιν ἐγείραντος, Σύροι δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἡρώδη ὠμολόγουν, ἔφασαν δὲ καὶ πρῶτην πόλιν εἶναι Σιράτωνος καλουμένην κύρρον, καὶ μηδένα τότε τὴν πόλιν Ἰουδαίου οἰκεῖν. διὰ ταῦτα τοῖνυν τῶν Καισαρέων στασιαζόντων, οἱ τῆς χώρας ἐπιμελούμενοι πλη- 20 γαῖς τοὺς αἰτίους ἤκισαντο, καὶ πρὸς ἄλλῃον τὸν θόρυβον κατακόμισαν. πλοῦτω δὲ τῶν Σύρων οἱ Ἰουδαῖοι προέχοντες, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονοῦντες αὐτῶν, ἐβλασφήμουν αὐτούς. οἱ δὲ

2 περὶ τοῦ κρείττονως] καλῶς A. 19 διὰ add A. 21 αἰτίους] τοιούτους A.

Ionathae pontifici ob crebras eius, ut Iudaeam melius gubernaret, admonitiones infensus, occasionem tam molesti interpellatoris tollendi quaeritans, curat ut latrones per speciem adorandi turbae hominum in templo immitti siccas sub vestibus gestantes Ionatham occidant, quo facinore non vindicato sicarii citra metum urbem ingressi tum suos tum aliorum inimicos mercede peremerunt. ad haec praestigiatiores et impostores turbae persuaserunt ut se in loca deserta sequerentur, evidentia signa et miracula divinitus edita ostensuros: quorum multos Felix supplicis affectu. latrones vero plebem ad bellum Romanis, quibus parere detrectabant, inferendam concitabant; eorumque pagos, qui parere nolent, incendebant.

Caesareae vero, quam Iudaei et Syri incolabant, principatum Iudaei hac ratione sibi vindicabant, quod eam urbem Herodes rex suus instaurasset, quod etsi constabantur Syri, tamen prius quoque urbem fuisse Stratonis turrem asserabant, nomine tum ibi Iudaeo degente. hac de causa Caesariensibus tumultuantibus, provinciae praesides soubus flagria caesis tumultum nonnihil represserunt, caeterum Iudaei opibus superiores Syros contemnebant et conviciis incoesebant. illi vero

χρήμασι μὲν ἠττώμενοι, θαρροῦντες δὲ ἔτι πλείστοι τῶν ὑπὸ
 Ῥωμαίους στρατευομένων Καισαρεῖς ἦσαν, μέχρι μὲν τινος καὶ
 αὐτοὶ λόγοις τοὺς Ἰουδαίους ἀνθύβριζον· ἔτα λίθοις ἀλλήλους
 ἔβαλλον, ἕως πολλοὶ ἐτρώθησάν τε καὶ ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν· P I 289

5 βακχῶσι δὲ Ἰουδαῖοι. ὁ μὲντοι Φῆλιξ παύσασθαι τοὺς Ἰουδαίους
 ἐκέλευε, καὶ μὴ πειθομένους τοὺς στρατιώτας ἐπαφίησι· καὶ πολ-
 λούς μὲν ἀνείλε, πλείους δὲ ζῶντας συνέσχε, καὶ οἰκίαις διαρ-
 πάζεν τοῖς στρατιώταις ἐπέτριψεν. εἰ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐπιει-
 10 κότεροι καὶ οἱ προῆγοντες περιεκάλεον τὸν Φῆλικα τοὺς στρα-
 τιώτας ἀνακαλῆσαι καὶ φέουσαι αὐτῶν, δοῦναι τε ἐπὶ τοῖς
 πεπραγμένοις μετάνοιαν. καὶ ὁ Φῆλιξ ἐπέσθη.

Ἄδὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰσμαὴλ
 υἱῷ τοῦ Φαβι. ἔχον δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν εἰ τε ἀρχιερεῖς
 καὶ ἱερεῖς σὺν τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, καὶ ἐκακώλου
 15 ἀλλήλους καὶ λίθοις ἔβαλλον, καὶ ὁ ἐπακλήξων καὶ τὴν στάσι
 κωλύσων οὐκ ἦν. ἐς τοσοῦτον δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἠγαιδεύσαντο, ὡς B
 καὶ πέμπειν ἐπὶ τὰς ἀλινας καὶ βία λαμβάνειν τὰς τοῖς ἱερεῦσιν
 ὀφειλομένας δεκάτας, ἔθεν οἱ ἄποροι τῶν ἱερῶν ὑπ' ἐνδείας
 ἀπέθνησκον.

20 Πορκίων δὲ Φῆστον ὑπὸ Νέρωνος σταλέντος διαδόχου τῷ
 Φῆλικι, οἱ Καισαρεῖς Ἰουδαῖοι κατηγορήσαν τοῦ Φῆλικος παρὰ
 Νέρωνι· καὶ τάχα ἂν ἔτιαι δίνας τῶν εἰς αὐτοὺς ἀδικημάτων,
 εἰ μὴ Πάλλας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μέγα δυνάμενος παρὰ Νέρωνι

3 εἶτα — 4 ἀμφοτέρωθεν om A. 13 ἔχθραν] στάσι A.
 οὐκ τε — 15 ἀλλήλους om A. 21 νέρωνος A.

ut minus pecuniosi, ita eo freti quod plurimi Caesarienses sub Romanis
 stipendia mererent, aliquamdiu verbarum contumelias in Iudaeos reges-
 serunt: inde ad lapides ventum, donec utrinque multi vulnerati sunt,
 multi occubuerunt. victoria tamen penes Iudaeos fuit. quos cum Felix
 frustra monisset ut desinerent, militibus inmissis multos occidit, plures
 vivos comprehendit, eorumque domos diripi iussit. sed qui moderatiores
 inter Iudaeos erant, ab illo precibus impetrarunt ut revocatis militibus
 populo parceret, delictorum venia concessa.

Agrippa rex pontificatum Ismaeli Phabi filio dedit. cum autem
 inter pontifices et sacerdotes atque primos civitatis Hierosolymitaneae
 inimicitiae intercederent, et conviciis et lapidibus est cartatum, neque
 qui eos castigaret aut seditionem promeret quisquam fuit. ac pontifices
 eo impudentiae sunt progressi ut ministris suis in areas missis decimas
 sacerdotibus debitas raperent. unde sacerdotes tenuiores ad egestatem
 redacti fame perierunt.

Porcio Festo a Nerone Felici successore dato Iudaei Caesarienses
 Felicem spud imperatorem accusarunt: ac dedisset ille forte poenas in-
 iuriarum, nisi frater eius Pallas, qui gratia multum valebat, Nervae

τὴν αὐτοῦ δρογὴν παρητήσατο. καὶ οἱ ἐν Καισαρείᾳ δὲ Σύροι
 Βήρυλλον τὸν Νέρωνος παιδαγωγὸν δεξιωσάμενοι χρήμασιν, ἐπι-
 στολὴν κομίζονται Καισαρος δι' αὐτοῦ τὴν Ἰουδαίαν ἰσπολιτείαν
 τοῖς ἐν Καισαρείᾳ Σύροις ἄκυρον ἀποφαίνουσαν. ἔξ ἧς τὰ μετὰ
 C ταῦτα κατὰ τῷ ἔθνεϊ ἐφύησαν· διὰ ταύτην γὰρ τὴν ἐπιστολὴν S
 Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς Σύρους μᾶλλον στάσιως εἶχοντο, μέχρις ἂν
 ἀνήφθη ὁ πόλεμος.

W I 207

17. Φησιος δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἔλθων κακουμένην
 ταύτην εἶρεν ὑπὸ ληστών. καὶ οἱ σικάριοι γὰρ καλούμενοι
 (λησταὶ δὲ καὶ οὗτοι ἦσαν) τότε μᾶλλον εἰς πλήθος συνέστησαν, 10
 χρώμενοι ξιφιδίοις ἐπικαμπέσι καὶ ὁμοίοις ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίων
 καλουμέναις σίκαις, ἀφ' ὧν καὶ σικάριοι ἠνομάσθησαν· οἱ κατὰ
 τὰς ἑορτὰς τῷ πλήθει ἀναμιγνύμενοι οὗς ἐβούλοντο ῥαδίως ἀπέ-
 σφαττον, καὶ τὰς κόμας δὲ διήρπαζόν τε καὶ ἐνεπίμψασαν.
 πέμπει δὲ Φησιος δύναμιν ἐπὶ τοὺς ἀπατηθέντας ὑπὸ τινος γόη- 15
 D ῥημίας αὐτῷ· κἀκείνῳ τε τὸν ἀπατεῶνα καὶ τοὺς ἀκολουθή-
 σοντας οἱ πεμφθέντες διέφθειραν.

Ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀγρίππας οἴκημά τι μέγα δομησάμενος
 ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐκείθεν ἔδεικτο τὰ ἐν τῷ ἱερῷ ἐνεργούμενα. 20
 πρὸς τοῦτο δ' ἐχάλεπαινον οἱ τῆς πόλεως. τοῖχον οὖν ἐγείρουσιν,
 ὅς οὐ τῆς βασιλικῆς οὐκίας μόνης τὴν ἄποψιν ὑπετίμετο, ἀλλὰ
 καὶ τῆς πρὸς δύσιν στοῦς, ἔνθα τὰς φυλακὰς οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς

2 Βήρυλλον etiam Iosephi codices: Βοδρρον rescipit Hudsonus.
 3 Ἰουδαίων Iosephus. 6 αὖ] δὴ Iosephus. 9 εἶρεν τῷ-
 εην A. 11 ὁμοίως PW. 22 ὑπετίμετο A.

Fontes. Cap. 17. Iosephi Ant. 20 8 § 10—11 § 1.

iram mitigasset, sed et Caesarienses Syri Beryllo Neronis paedogogo pecunia conciliato litteras impetrarunt quibus Iudaeis aequale ius Caesariensis civitatis adimebatur. unde mala quae gentem post oppressuram ortam habuere: ob eas enim litteras Iudaei seditionem contra Syros magis urserunt, donec bellum exarsit.

17. Festus autem Iudaeam latrocinibus afflictam reperit. nam sicarum aucti numero, ensiculos curvos gestantes, in festivitatibus populo immixti facile quos libitum erat perimebant, pagosque et diripiebant et incendebant. porro cum praestigiator quidam salutem iis polliceretur qui se usque ad desertum comitari vellent, Festus et ipsam et eos quos seduxerat copis immixtis interfecit.

Agrippam vero regem ex magno domicilio, quod in regia aedificarat, quidquid in templo ageretur spectare cives aegre ferentes murum straxerunt, quo non tantum regiae conspectus sed et occidentalis porticus, ubi Romani propter templum in festivitatibus custodias habebant,

ἰορταῖς ἐποιοῦντο διὰ τὸ ἱερόν. ἐπὶ τούτοις ἡγανάκτησεν Ἀγρίπ-
 πας, καὶ πλέον ὁ Φῆστος, καὶ καθελεῖν τὸν τοίχον ἐβούλετο.
 οἱ δὲ παρεκάλεισαν ἐνδοθῆναι αὐτοῖς δεηθῆναι τοῦ Καίσαρος.
 καὶ συγχωρήσαντος Φῆστου, πέμποσι δέκα ἐκ τῶν πρώτων πρὸς P I 290
 5 Νέρωνα, καὶ Ἰσμαὴλ τὸν ἀρχιερεῖα καὶ Ἐλκίαν τὸν γασφύλακα.
 καὶ ὁ Νέρων τῇ γυναίκῃ Ποππαῖα ὑπὲρ Ἰουδαίων ἀξιούσῃ χαρι-
 ζόμενος ἐκέλευσεν ἕαν τὴν οἰκοδομήν. καὶ ἡ Ποππαῖα τοὺς
 μὲν ἄλλους ἀφῆκεν ἐπανελεθεῖν, τὸν δὲ Ἰσμαὴλ καὶ τὸν Ἐλκίαν
 κατέσχε παρ' ἐαυτῇ δημερεύοντας. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας
 10 ταῦτα πυθόμενος δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰωσήφ τῷ καλουμένῳ
 Δεκαβί, υἱῷ τοῦ ἀρχιερατεύσαντος Σίμωνος· ἔτα τῷ Ἄννα
 υἱῷ τοῦ Ἄννα ταύτην ἐξ Ἰωσήφ ἀφελόμενος προσεκλήρωσεν.
 Οὗτος οὖν ὁ νέος Ἄννας τὴν ἀρχιερωσύνην παρεληφώς
 15 τολμητίας ἦν καὶ θρασύς. Φῆστου τοίνυν θανόντος, καὶ Ἀλ- B
 βίνου μῆπω καταλαβόντος τὴν Ἰουδαίαν, ὃς ἀπὸ Φῆστου παρὰ
 Νέρωνος ἰσχυρῶς τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπος, καθίσας συνέδριον
 (ἵν' αὐτοῖς τοῖς Ἰωσήπου χρήσωμαι φήμασι) παράγει τὸν ἀδελ-
 φὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ)
 καὶ τινες ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ
 20 παρίδωκε λευοθησομένους. ὅσοι δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐδόκουν
 ἐπιεικίστατοι καὶ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖς, βαρέως ἤνεγκαν ἐπὶ
 τούτῳ, καὶ κατέπον αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀλβίνον καὶ πρὸς Ἀγρίπ-

1 ὁ ἀγρίππας A. 7 ἐκέλευσεν — 8 ἄλλους om A. 11 δεκαβί A,
 Δεκαβίξ PW: Iosephus Ἰωσήπου τῷ Σίμωνος καὶ δι' ἀρχιερείας,
 ἐπικαλούμενον δὲ Καβί. ἄνα υἱῷ τοῦ ἀνα A, Ἄναξ υἱῷ
 τοῦ Ἄνα PW. 13 Ἄνας PW. 17 τοῖς τοῦ Ἰωσήπου A.
 Antiq. 20 9 1. 21 ἐπιεικίστατοι A: Iosephus ἐπιεικίστατοι.
 22 καὶ πρὸς ἀγρίππαν καὶ πρὸς ἀλβίνον A.

intercipiatur. id aegre Agrippa, Festus aegrinus talit, ac murum di-
 guere voluit. sed rogatu civium permisit, ut decem principes viros una
 cum Ismaele pontifice et Helcia thesauri custode ad Neronem de ea re
 ablegarent. qui in gratiam Poppaeae uxoris pro Iudaeis intercedentis
 aedificium id manere iussit. Poppaea porro caeteris dimissis Ismaelem
 et Helciam obsides retinuit. quo Agrippa rex audito Iosepho Decabi
 Simonis viri pontificii filio, deinde eodem eiecto Annae filio Annae
 pontificatum confert.

Is iunior Annas pontificatu suscepto, homo confidens et temera-
 rius, Festo mortuo eiusque successore Albino nondum in Iudaeam pro-
 fecto, indicto concilio, ut Iosephi verbis utar, Iacobum, Iesu qui Chris-
 tus dicitur fratrem, et alios quosdam in medium productos violatarum
 legum reos facit et lapidandos curat. id factum modestissimi quique et
 legum observantissimi cives aegre tulerunt, eamque et apud Albianam et

παν. διδ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος ὁ βασιλεὺς ἐξ αὐτοῦ,
C μῆνας ἄρξαντος τρεῖς, Ἰησοῦν τὸν τοῦ Μνασέα κατέστησεν.

Ἄλβινος δ' ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, σπουδῆν εἰσήμεγεν
εἰρηνεύειν τὴν χώραν, καὶ πολλοὺς τῶν σικαρίων διέφθειρεν.
Ἀγρίππας δὲ δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰησοῦ τῷ τοῦ Γαμαλιήλ,
5 παύσας τὸν τοῦ Μνασέα Ἰησοῦν. στάσις οὖν τῶν ἀρχιερέων
ἐγένετο, προσεταιρισσάμενων τοὺς θρασυτάτους, καὶ μέχρι λίθων
ἢ στάσις ἐξ ἕβρων τῶν πρὸς ἀλλήλους προὐχώρησεν. ὅθιν ἐξ
ἐκείνου τοῦ χρόνου μάλιστα κακῶς ἔχειν τὴν τῶν Ἱεροσολύμων
πόλιν συμβέβηκε, καὶ πάντα ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτον. Ἄλβινος 10
δὲ Γέσιον Φλώρον μαθὼν ἀφικνεῖσθαι οἱ διάδοχον, προαγαγὼν
τοὺς δεσμώτας ὅσοι ἦσαν αὐτῷ προδήλως θανεῖν ἄξιοι, τούτους
μὲν ἀναιρεθῆναι προσέτιξε, τοὺς δ' ἐκ μικρῶν αἰτιῶν καθυμεγ-
D νους χρήματα λαμβάνων ἀπέλυε. καὶ οὕτως ἢ μὲν εἰρκτὴ τῶν
δεσμοῦτων ἐκενώθη, ἢ χώρα δὲ ληστῶν ἐπληρώθη. ὁ δ' Ἀγρίπ- 13
πας τὸν τοῦ Γαμαλιήλ Ἰησοῦν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκβαλὼν Ματ-
θαῖα τῷ Θεοφίλῳ προσέτιμεν, ἐφ' οὗ ὁ πρὸς Ῥωμαίους ἤρξατο
πόλεμος.

ἤρξατο μὲν οὖν ἡ ἀρχιερωσύνη ἐξ Ἀαρῶν, τελευτήσαντος
δὲ ἐκείνου οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτὴν διεδέξαντο, καὶ ἐξ ἐκείνων τοῖς 20
W I 208 ἀπ' αὐτῶν διέμειναν ἡ τιμὴ. ὅθιν πάτριον ἦν Ἰουδαίοις μηδένα
τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνειν, κἂν βασιλεὺς ἦν αὐτῆς ἐφιέμενος,

2 et 6 Μνασέα] Σαμαρείου Iosephus. 5 τὴν ἀρχ. δίδωσιν A.
Γαμαλιήλ] γαβριήλ Wolfii codices. 8 ἐχώρησεν A. 11 γενέ-
σιν A. 17 Θεοφίλου A Iosephus, Θεοφίλω PW.

apud Agrippam detulerunt. quomobrem rex ei pontificatum, tres menses
eo factio, ereptum Mnaseae filio Iesu tradidit.

Albinus vero cum Hierosolyma venisset, operam dedit ut pro-
vincias pacata esset, multis sicariis interfectis. Agrippa Iesu pontifici
Mnaseae filio successorem dat Iesum Gamalielis filium. unde inter pon-
tifices, quorum uterque audacissimos sibi homines adscivit, orta seditio
a conviciis usque lapidationem est progressa. ab eo tempore Hieroso-
lymitana urbs pessime habere atque omnia in paus ruere coeperunt.
Albinus vero cum didicisset Gesium Florum sibi successorem datum,
productis vinctis, eos qui manifeste necem meruerant occidi iussit; qui
vero ob parva crimina in carcerem compacti fuerant, eos accepta pecu-
nia dimisit. ita carcer maleficis factus est vacuus, regio latronibus
referta. Agrippa, Iesu Gamalielis filio eiecto, pontificatum Matthiae
Theophili filio assignavit, sub quo bellum Romanum coepit.

Pontificatus initia sunt ab Aarene profecta, cui defuncto filii
eorumque posteri in eo honore successerunt. unde receptum apud
Indaeos fuit ne cui vel regi pontificatus expotenti tribueretur, nisi iis

εἰ μὴ τοὺς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ· εἰ καὶ οὐ μέχρι παντός τὸ ἔθνος τοῦτο τετήρητο. ἐγένοντο οὖν πάντες ἀπὸ Ἰσραὴλ μέχρι Φινεὲς τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν στασιασάτων ἀναδειχθέντος ὀδομήμοντα καὶ τρεῖς.

P I 291

6 Ἰσίδιος δὲ Φλώρος εἰς Ἰουδαίαν Ἀλβίνου διάδοχος ἀφικόμενος πολλῶν ἐπέπλησεν Ἰουδαίους κακῶν, τοσοῦτον δὲ γέγονε κάκιοςτος, ὥστε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς αὐτοῦ κακίας ἐπαινεῖσθαι τὸν Ἀλβίνον ὡς εὐεργέτην. ὁ μὲν γὰρ τὴν πονηρίαν ἐπέκρουπε καὶ ἀδικῶν μὴ γίνεσθαι κατάφωρος ἔπειθε, Φλώρος δὲ ἀπαρα-
10 καλύπτως καὶ ἀναιδῶς τὰς εἰς τὸ ἔθνος καφανομίας ἐποίησε, ὥσπερ ἐπιδεικνύμενος. καὶ τί δεῖ τῶν ἐκείνου κακῶν ἀπαριθμεῖν τὸ καδ' ἕκαστον; τοσοῦτον δ' εἰκῶν δηλώσω τὸ πᾶν, ὅτι ὁ τοὺς Ἰουδαίους τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἄρασθαι πόλεμον βιασόμενος Φλώρος ἦν. ἔλαβε δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν
15 ἔτει τῆς Φλώρου ἐπιτροπῆς, δωδεκατῷ δὲ τῆς μοναρχίας τοῦ Β Νέρωνος.

18. Ἐντεῦθεν οὖν ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀποστασία εἰς πρό-
πτον ἀνερρώγη καὶ ὁ πόλεμος ἤρξατο. διηγήσασθαι δὲ τοῦτον ἕκαστα πλείονος ἂν γένοιτο πραγματείας ἢ κατὰ τὴν παρούσαν
20 ἐγχείρησιν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα εἰσαί μοι κέρκεται, μόνα δ' ἐπι-
τεμῖν τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων αὐτῶν. Οὐσπασιανὸς γὰρ παρὰ Νέρωνος, μαθόντος τὴν Ἰουδαίων ἀποστασίαν,

16 post Νέρωνος inscriptio Ἐπιτομή τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱεροσολήμων
AW. 18 ἐρρώγη A.

Fontes. Cap. 18. Iosephi de bello Iudaeo libri 3 et 4.

qui essent ex sanguine Aaroni: etsi ea consuetudo non perpetuo observata est. pontifices ab Aarone usque ad Phineem in bello a seditionis declaratum 83 fuere.

Gessius autem Florus Albini successor Iudaeos plurimis oppressit malis. nam tantum improbitate excellit, ut propter insignem eius maleficentiam Albini beneficentia celebraretur. nam hic quidem malitiam suam occultare studuit ac sollicito cavet ne sese iniuriae deprehenderentur, Florus autem palam atque impudenter iniquitatem in populum et quasi per ostentationem exercuit. sed quorsum attinet eius scelera singulatim recensere, cum res paucis expediri queat: qui Iudaeos bellum Romanis inferre coegerit, Florum fuisse. id vero bellum coepit secundo anno procuratoris Flori, monarchiae Neronis duodecimo.

18. Hinc igitur Iudaeorum defectio palam erupit bellumque coepit: cuius singulos veluti actus referre maioris operae fuerit quam instituta brevitatis patitur. quare caeteris omissis Hierosolymorum duntaxat excidium compendio referre decrevi. nam cognita Iudaeorum defectione Vespasianus, cui Nero belli administrationem crediderat, non

τὴν τοῦ πολέμου διοίκησιν πιστευθεὶς, οὐ κρώτοις τοῖς Ἱεροσολύμοις προσέβαλεν, ἀλλὰ τὰς ὑπὸ τὴν μητρόπολιν ἔσπειρε πρότερον εἰλεῖν πόλεις, καὶ οὕτως αὐτὴν χειρώσασθαι τὴν μητρό-
C πολιν. καταλαβὼν οὖν τὴν Πτολεμαῖδα, καὶ ἐνωθεὶς ἐν αὐτῇ τῷ νιῷ Τίτῳ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀφικομένῳ καὶ τὸ πεντεκαίδεκατον⁵ τάγμα κομισσόντι, σταλέντι παρ' αὐτοῦ ἐξ Ἀχαΐας, ὅπου τοῦ πολέμου στρατηγὸς χειροτόνητο παρὰ Νέρωνος (ἐν Ἀχαΐᾳ γὰρ ἐτύγχανεν ὢν ἐκεῖνος ὅτι ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀποστασία κατηγορήθη αὐτῷ), κατὰ τῆς Γαλιλαίας πρότερον ὄρησεν, καὶ τῇ πόλει τῶν Ἰωταπάτων πρώτη προσβαλὼν, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα πολιορ-
D κήσας ἡμέρας, πορθεῖ μὲν αὐτήν, αἶρεί δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον στρατηγούντα τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς εἰρημένης ὑπερμαχοῦντα πόλεως. ἐκείθεν δὲ καθ' ἑτέρων ἐχώρει φρουρίων καὶ πολισιμιά-
E των, καὶ τὰ μὲν ὁμολογῆτα, τὰ δὲ πολιορκίᾳ ὑπὸ Ῥωμαίους πεπαθήτο. καὶ ταῦτα ἤδη κατεργασάμενος ἠτοιμάζετο καὶ αὐτῇ¹⁵ προσμιῖξαι τῇ μητροπόλει, διακιμένη κακῶς ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους στασιάζειν τοδὸς ἐν αὐτῇ, καὶ εἰς ἐμφυλίους ἐκκυλισθῆναι μάχας καὶ ἀλλήλων σφαγὰς, κἀντεῦθεν τὸ μάχιμον διαφθείρεσθαι. ἐπέσχε δὲ τῷ Οὐεσπασιανῷ τὴν ὁρμὴν ἀγγελθεὶς ὁ Νέρων τῆς ἀνταρχίας ἐκπεπρωκῶς καὶ τῆς Ῥώμης λαθραῖως ἐκδρὰς καὶ²⁰ ἑαυτὸν ἀνιλῶν. εἶτα Γάλβαν μαθὼν γενόμενον ἀτοκράτορα, Τίτον πέμπει πρὸς αὐτὸν, προσερούντά τε καὶ ὅ τι περὶ Ἰου-
F I 292 δαίων κελύει πεισόμενον. ἔτι δὲ καθ' ὅδον ὄντος Τίτου καὶ ὁ

ὁ τό τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον τάγμα Iosephus male. 10 τσε-
 παρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἐβδόμῃ Iosephus vulgo: καὶ ἐβδόμῃ om
 codex Florentinus. 11 καὶ add A.

Hierosolyma invasit primū, sed urbibus metropoli subiectis prius expugnatis, tam demum ipsam quoque domare instituit. occupata igitur Ptolemaide, cum filio Tito, qui ab eo ex Achaia missus, ubi a Nerone belli dux designatus fuerat, legionem decimam quintam Alexandria adfluxerat, se coniunxit: Neroni enim in Achaia degenti Iudaeorum defectio nuntiata fuit. ac Galilaeam primū aggressus, Iotapatibus diebus 40 expugnatis, Iosephum Galilaeae ducem, eius urbis defensorem cepit. inde alia castella atque oppidula partim deditione partim obsidione Romanis parere coegit. iis iam confectis ad ipsam metropolim obsidendam se accingebat, seditionibus et factionibus adeo afflictam ut civili bello et mutuis caedibus inter sese grassantes homines bellicosos interirent. verum id eius consilium nuntius de Nerone, qui amisso imperio clam Roma profugisset atque ipse sibi manus attulisset, repressit. deinde cum Galbam imperio petitum esse cognovisset, Titum misit ad eum salutandum, et percontandum quid de Iudaea fieri vellet. sed Titus im

Γάλβας ἀνήγητο. ὅπερ ἀκούσας ὁ Τίτος πρὸς τὸν πατέρα καλι-
 ρουσι. καὶ διὰ τὸ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀμφίβολον οὐκ
 ἐπιχείρουν τῇ κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ προσβολῇ, ἀλλ' ἤρξον ἐν
 Καισαρείᾳ. Γάλβου δὲ ἀνηρημένου Ὄθων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο.
 5 τὰ δὲ ἐν Γερμανίᾳ τυγχάνοντα τάγματα Οὐτιέλλιον ἀνηγάρευσαν
 αὐτοκράτορα. στείλας οὖν Ὄθων ἐπολέμει Οὐτιέλλιον. ἤτη-
 μένων δὲ τῶν ἀπιστυμένων Ὄθων ἑαυτὸν διεχώρησατο. καὶ W I 209
 Οὐτιέλλιος εἰς Ῥώμην ἀπῆκε. οὖν τοῖς στρατεύμασιν· ἤδη γὰρ
 αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ Ὄθωνος προσεχώρησαν. Οὐσιπασιανὸς δέ, εἰ
 10 τινα ἦσαν περιλοιπὰ τῶν Ἰουδαίων καλῆνθια μῆπω ἐαλωκότα, B
 στείλας ἐπόρθει καὶ ταῦτα, ὡς μόνην ἤδη τὴν τῶν Ἱεροσολύμων
 πόλιν σκοπὸν Ῥωμαίοις περιλιμπάνεσθαι. ἔνδοσι δὲ δεινῶς, ὡς
 εἴρηται, τὰ τῆς πόλεως. ἔξωθεν μὲν γὰρ ὁ Σίμων καὶ οἱ περὶ
 αὐτὸν τοῖς Ἰουδαίοις Ῥωμαίων ἐτύγγανον φοβερῶτεροι, ἔνδοσιν
 15 δ' οἱ ζηλωταὶ καλούμενοι καὶ ὁ τούτων ἑξάρχων Ἰωάννης καὶ
 Ῥωμαίων ἦσαν καὶ τοῦ Σίμωνος χαλεπώτεροι. σφοδρότατα δὲ
 βιαζομένων τοὺς ἐν τῇ πόλει τῶν ζηλωτῶν, ἠναγκάσθησαν οἱ τοῦ
 δήμου τὸν Σίμονα μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν πλήθους εἰς τὴν πόλιν
 παρακαλοῦντες εἰσαγαγεῖν, ὡς τάχα τῆς τῶν ζηλωτῶν τυραννίδος
 20 αὐτοὺς ἀπαλλάξοντα· ἔλαθον δὲ χεῖρον κατ' ἑαυτῶν εἰσοδεξά-
 μενοι τύραννον. τούτων δ' ἐν Ἱεροσολύμοις κραττομένων Οὐ- C
 τέλλιος τὴν Ῥώμην κατέλαβεν αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείς. Οὐ-
 σιπασιανῶ δὲ μαθόντι ταῦτα οὐκ ἤρρισκε, καὶ ἀπηξίου δεσπότην
 ἔχειν τὸν Οὐτιέλλιον. οἱ δ' ἠγιμόνες τῶν οὖν αὐτῷ ταγμάτων

8 τοῖς om A.

20 ἑαυτὸν A.

24 οὖν] ὅπ' A.

Itinere Galbae quoque caede cognita ad patrem est reversus: neque Hierosolymorum obsidionem tentarunt, ob incertum Romani imperii statum, sed Caesareae quieverunt. Galba sublato Otho factus imperator contra Vitellium, quem Germanicae legiones imperatorem salutarant, copias misit: quibus superatis sibi ipse manus intulit. Vitellius adiunctis etiam Othonis Romanis cum legionibus abiit. Vespasianus vero, si qua Iudaica oppidula nondum expugnata supererant, ea quoque vastavit, ut sola Hierosolyma Romanis expugnanda restarent, quae quidem, ut diximus, pessime se habebant: foris enim Simon cum sua factione Iudaeis formidabilior erat quam Romani, intus vero il qui se zelotas a studio religionis iactabant eorumque dux Ioannes et Romani et Simone graviore erant, qui urbanos eo necessitatis adegero, ut populus Simonem cum sua turba in urbem arcesseret, spe ille quidem reprimendae zelotarum tyrannidis: sed non animadvertit se graviores suis cervicibus tyrannum imposuisse. dum haec Hierosolymis gerantur, Vitellius Romam profectus imperator appellatur, quem cum Vespasianus

ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ στρατιῶται συνελθόντες ἀναγορεύουσι τὸν Οὐε-
σπασιανὸν αὐτοκράτορα.

19. Ὁ δὲ μὲλλον ἤδη ἐκπλεῖν, τῷ υἱῷ Τίτῳ τὴν τῶν
Ἱεροσολύμων πολιορκίαν ἀπέθετο. ὃς τὰς δυνάμεις συναγαγὼν
ἀπήει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τριάκοντα σταδίων ἑστρα-
3 τοπεδευκώς, ἐκείθεν ἑξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἰππέων παραλα-
βῶν, ἤει τὴν πόλιν κατασχεψόμενος καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἐντός.
D ἐκκρέουσι δὲ τῆς πόλεως ἀπειροὶ· καὶ οἱ μὲν πλείστοι τῶν μετὰ
Τίτου μανιώδη τὴν ὄρμην τῶν Ἰουδαίων ὀρώντες ἀνακόπησαν
τοῦ πρόσω χωρεῖν, ὃ Τίτος δὲ μετ' ὀλίγων τῶν ἄλλων ἀποτμη- 10
θεις εἰς μέσους τοὺς πολέμιους ἐμπεριεληπτο. καὶ γνοὺς ἐν κιν-
δύνῳ τὰ κατ' αὐτόν, ἐπιστρέφει τὸν ἵππον, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν
ἐμβοήσας ἐπισθαι, ἐμβάλλει τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τῷ ἕξφι τοὺς
ἐπιόντας ἀναστέλλων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διασιώζεται, δύο πεσύν-
των ἐκ τῶν ἐπομένων αὐτῷ.

15

Μεθ' ἡμέραν οὖν ἐπὶ τὸν σκοπὸν ἐλθὼν (τόπος δ' ἐστὶν
σῆτι καλούμενος δέχων τῆς πόλεως σταδίους ἐπτά, ὅθεν ἦ τε
πόλις καὶ ὁ ναὸς καταφαινεται) περιβαλέσθαι κελεύει στρατό-
P I 293 πεδον. τῶν δ' ἐν τῇ πόλει συρροηγυμένων ἀλλήλοις ἀεὶ, τότε
πολὺς ἐπελθὼν ὁ ἔξωθεν πόλεμος τὴν ἔριν ἀνέπαυσεν. ἐμάχοντο 20
οὖν ταῖς βαλλομένοις στρατόπεδον οἱ Ἰουδαῖοι τῆς πόλεως ἐκτρέ-
χοντες καὶ ἐκάκων τοὺς ἐναντίους, μᾶλλον δ' ἐκακοῦντο αὐτοί.

21 οἱ om A.

Fontes. Cap. 19. Issephi de bello Iudaico 5 1—7 § 4.

eo nuntio minime delectatus dominum habere recusaret, a suis ducibus
et militum consensu imperator salutatur.

19. Soluturus filio Tito Hierosolymorum obsidionem mandat.
qui contractis in unum copiis Hierosolyma contendit, et triginta ab
urbe stadiis castrametatus, 600 equitibus assumptis ad urbem specu-
landam et animos hostium periclitandos abit. statim vero infanti ex
urbe procurrunt. ac plurimi ex Titī equitibus furiosum Iudaeorum im-
petum cernentes substitērunt, ipse vero cum paucis avulsis a caeteris
undique ab hostibus circumventas, animadverso periculo convertit equum
et suis sequi iussis in Iudaeos irruit, atque obvīs quibusque gladio
propulsatis salvus in castra revertitur, duobus duntaxat comitum suo-
rum caesis.

Postridie consensu loco qui speculator dicitur, 7 stadiis ab urbe
distans, unde et urbs et templum spectatur, castra muniri iubet.
urbani vero subinde prius inter se dimicare soliti, ob ingentem externi
belli procellam dirempta lite urbe excurrunt, cum iis qui vallum mu-
niunt dimicant, et dum hostes cladibus afficiunt, pluribus ipsi affi-

λωφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τοῦ θύραθεν πολέμου, πάλιν τοῖς ἔνδον ἢ στάσις ἠγέρετο. καὶ δόλω τὸ ἱερὸν ὃ Ἰωάννης σὺν τοῖς ἱηλωταῖς κατασχών, πολλῶν ἀναιριθέντων, κατεδάρρι τοῦ Σίμωνος.

8 Ὁ δὲ Τίτος ἔξομαλίσαι προσέταξε τὸ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα. καὶ τὸ μὲν ἐγένετο, Ἰουδαίους δὲ κατὰ Ῥωμαίων ἐνέδρα τις μεμηχάνητο. οἱ γὰρ τολμηρότεροι τῶν στασιαστικῶν προελθόντες τῆς πόλεως, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν τὰ εἰρημικὰ φρονούντων, περὶ τὸ τεῖχος ἦσαν εἰλού-
10 μνοι· ἄλλοι δὲ στάντες ἐπὶ τοῦ τείχους, ὡς ἐκ τοῦ δήμου τυγχάνοντες, εἰρήνην ἐβόων καὶ δεξιῶν ἤτοῦντο, καλοῦντες τοὺς Ῥωμαίους ὡς τὰς πύλας ἀνοίξοντες. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις οὐδὲν ὑποπτέυετο, καὶ ἐχώρουν ἐπὶ τὸ ἔργον, Τίτις δὲ δι' ὑποψίας ἦν τῆς ἐπικλήσεως τὸ παράλογον. πρὸ μιᾶς γὰρ ἡμέρας
15 διὰ τοῦ Ἰωσήπου ἐπὶ συμβάσεις αὐτοὺς προκαλούμενος, οὐδὲν φρονούντως εὐρισκε μέτριον. μένειν οὖν κατὰ χώραν τοὺς στρατιώταις ἐκέλευε. φθασάντων δὲ τινῶν πρὸς τὰς πύλας δραμεῖν, τὸ μὲν πρῶτον οἱ ἐκβεβλησθαι δοκοῦντες ἐπέφευγον, ὡς δὲ μεταξὺ τῶν τῆς πόλεως ἐγένοντο πόργων, ἐξέθειον καὶ ἐκύκλουν
20 αὐτούς. καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ τείχους βέλη κατ' αὐτῶν ἠφίσσαν καὶ
λίθους ἠκόντιζον καὶ ἀνεῖλον συχνοὺς καὶ πλείους κατέτριψαν. καὶ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἐκίρτων τοὺς θυρεοὺς ἀναισιόντες, τοῖς δὲ στρατιώταις ὁ Τίτος ἠπειλεῖ καὶ οἱ ταξίαρχοι.

1 τοῦ] τὸ Α.

9 τὰ om A.

15 συμβάσει A: Iosephus

συμβάσεις.

ciuntur. externo bello paulisper quiescente seditio rursus exoritur; et Ioannes cum zelotis templo multis caesis per dolum occupato Simocai se opponere ausus est.

Dum autem intervallum, quod a speculatore ad moenia pertinet, Titī iussu exaequatur, Iudaei Romanis insidias struant. nam audaciores e seditiosis urbem egressi, quasi a pacis studiosis electi essent scilicet, iuxta moenia versabantur; alii in moenibus stantes quasi ex plebe homines pacem clamabant et dexteram petebant, Romanosque vocabant, quasi portas aperturi essent. ac milites quidem nihil suspecti opus aggrediebantur, Titus autem inexpectatam vocationem suspectam habebat: nam cum eos pridie per Iosephum ad pactiones provocasset, nihil moderati responsi acceperat. milites igitur suo loco manere iussit. sed cum quidam ad portas iam procurrisent, ii qui se electos esse fingebant fugiebant: ut vero iatra urbis turres illi pervenerant, excurrerunt eosque circumvenerunt, qui vero in moenibus erant, tela et saxa contra eos iaculantes occiderunt multos, plures convulserunt. quo successu Iudaei exultabant et scuta concutiebant: Titus vero et centuriones milites castigabant.

Ἦδη δὲ τοῦ πρὸ τῶν τειχῶν χώρου ἐξισωθέντος, ἐκεῖ μετα-
 θεῖναι βουλόμενος τὸ στρατόπεδον, τὸ κατεργάτατον τῆς δυνά-
 μως ἀντιπαρεξέτεται τῷ τείχει, καὶ οὕτω πεφραγμένον Ἰουδαίους
 τῶν ἐκδρομῶν, ἐστρατοπεδεύσαντο οἱ Ῥωμαῖοι ἐκεῖ. τριαὶ δὲ
 τείχεσιν ἢ πόλις περιβέβλητο· ὅπου δ' ἡ φύσις τοῦ τόπου ταύ-5
 πην ὠχέρον, ἐνὶ περιβόλῳ διέλωτο. οὕτως δ' ἐχούσης τῆς πό-
 D λιος ἄπορος ἐδόκει τῷ Τίτῳ ἢ προσβολή. τέλος δ' ὅν ἔδοξε
 κατὰ τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημῖον προσβάλλειν. καὶ τοῖς
 τάγμασι θροῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἐγκλειέται, συμφορεῖν τε τὴν
 ᾠλην, ἢ' ἐλείφουεν χώματα. καὶ οἱ μὲν εἰς ἔργον ἦγον τὸ κέ-10
 λυσμα, τῶν δὲ χωμάτων ἐγγεγερμένων προσάγειν τοὺς κρινοὺς ὃ
 Τίτος προσέτατε καὶ τόπειν τὸ τεῖχος.

Ἦδη τῶν κριῶν ἠρηγμένων τριχόδην, ἐξασίου τε κτύπον
 τὴν πόλιν περιηχῆσαντος, κραυγὴ παρὰ τῶν ἔνδον ἤρθη, καὶ οἱ
 στασιασταὶ δαίσαντες ἁμονήσαν, κοινήν τὴν ἄμυναν πρὸς τοὺς 15
 πολέμιους ποιεῖσθαι συνθέμενοι. τῶν γε μὴν κριῶν τυπτότων
 P I 294 οὐκ ἐπέδιδον τὸ τεῖχος πληττόμενον, γωνία δὲ τις μόνον ἐνὸς
 τῶν πύργων παρακεκλήθητο, τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν. Ἰουδαῖοι
 δὲ τοὺς Ῥωμαίους λακεδασμένους παρατηρήσαντες κατὰ τὸ στρα-
 τόπεδον, ἐκτίουσι πάντες, πῦρ ταῖς μηχαναῖς ἐπιφέροντες. δευτῆ 20
 δὲ περὶ τὰς ἐλεπόλεις μάχη συνέπεσε, τῶν μὲν ὑποπιμπρῶν, τῶν
 δὲ κωλύειν βιαζομένων· Ἰουδαῖοι δὲ ὑπερέχον ἐξ ἀπονοίας. καὶ
 τὸ πῦρ τῶν ἐλεπόλειων ἤπτετο, καὶ εἰ μὴ ὃ Τίτος σὺν τοῖς ἰππεῶ-
 σιν ἐπεβοήθησε, καὶ κατεφλέγησαν ἄν. τῶν δὲ τῶν προμάχων

3 πεφραγμένων AW, πεφραγμένων P.

Ex spatio quod ante moenia est complanato Titus copiarum robur
 ad muros extendit, obstructisque Iudaeorum excursionibus castra ibi
 posuit. urbs triplici muro circumdata fuit, ubi vero situ ipso munie-
 batur, simplici duntaxat, quod cum ita esset, oppugnatione difficillima
 Tito videbatur. sed tamen visum est iuxta Ioannis pontificis moni-
 mentum eam adiri. ac legiones suburbana vastare iubet materiamque
 ad excitandos aggeres comportare. quo facto et agguribus extractis
 Titus arietes admoveri ac muros pulsari iussit.

Iam cum arietes tribus ex partibus moenia ferire coepissent, et
 insuitatus fragor urbem circumsonuisset, clamore ab obsessis sublato
 seditiosi territi se hostes communi ope propulsaturos esse pepigerunt.
 muros tamen ictibus arietum non cessit, angulo duntaxat turris unius
 emoto, muro incolemi. Iudaei vero cum Romanos in castris dissipatos
 observassent, excurrunt omnes et ignem machinis iniiciunt. ubi atrox
 pugna exorta est, his eas incendere, illis incendium cohibere conantibus.
 sed Iudaei ex desperatione superiores fuerunt, et machinae iam arde-
 bant, ac nisi Titus cum equitibus subsidio venisset, conflagrassent.

τῶν Ἰουδαίων πειθόντων ὡς δώδεκα, οἱ λοιποὶ ἐνέκλιναν καὶ
 συνηλύθησαν εἰς πῆν πόλιν. ζωρηθεῖς δὲ τῶν Ἰουδαίων εἰς
 πρὸ τοῦ τείχους ἀνισταυρώθη, εἰ πρὸς τὴν ὕψω οἱ λοιποὶ κατα-
 πλαγῆντες ἐνδοῖεν. πύργους δὲ πενήκοντα πηχέων ἕκαστον ἐκ
 6 ξύλων τοῦ Τίτου κατασκευάσαντος καὶ τοῖς χώμασιν αὐτοὺς ἐπι-
 στήσαντος οὐκέτι ἐκίλων Ἰουδαῖοι τὰς ἐμβολὰς τῶν κριῶν, ἐκ
 τῶν πύργων βυλλόμενοι καὶ κακούμενοι. ἤδη δὲ τῷ Νίκωνι τοῦ
 τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ Ἰουδαῖοι τὴν μεγίστην ἐλέπολιν τῶν
 Ῥωμαίων οὕτως ἐκάλεσαν) μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί.
 10 καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβάντων αὐτοῦ, πάντες εἰς τὸ δεύτερον ἀνα-
 φεύγουσι τείχος.

Καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου τείχους ἐν πεντεκαίδεκα
 ἡμέραις ἐκράτησαν. ἐντιῦθεν αὐτοῖς κατὰ τοῦ δευτέρου τείχους
 ἐγένοντο προσβολαί. καὶ προσάγεται ἡ ἐλέπολις· σαλευόμενον
 15 δὲ τοῦ πύργου καθ' οὗ τὰς ἐμβολὰς ἐποιεῖτο, οἱ μὲν ἄλλοι C
 πεφύγασιν, (20) Κάστωρ δὲ τις ἀγῆρ γόης μὲθ' ἑτέρων δέκα
 προπέλων τὰς χεῖρας ὡς ἰκετεύων ἐκάλεε τὸν Τίτον. ὁ δὲ πι-
 στεύσας ἐπέχει τὴν ἐμβολὴν τοῦ κριοῦ. καὶ ὁ Κάστωρ κατα-
 βῆναι βούλεσθαι ἐπὶ δεξιᾷ ἔλεγε, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δέκα οἱ μὲν
 20 τὴν ἐκείαν συνπεκρίνοντο, οἱ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν Ῥω-
 μαίοις ἔβδων. τριβόμενης δ' ἐν τούτοις τῆς ὥρας, ὁ Κάστωρ
 ἐδήλου τῷ Σίμωνι, περὶ τῶν ἐπιεργόντων βουλεύεσθαι, ὡς ἐμπαι-

1 συνάλικων Α.

16 γόης ἀγῆρ Α.

FONTE. Cap. 20. Ioséph de bello Iudaico 6 7 § 4—10 § 5.

nunc vero propugnatoribus Iudaeorum circiter duodecim caesis, reliqui
 in urbem sunt compulsi. unus Iudaeus vivus captus ante moenia in
 crucem actus est, ut eo adspectu parcusset caeteri se dederent. sed cum
 Titus lignea turres singulas 50 cubitum in aggeribus collocasset, Iudaei
 arietum impetum non amplius prohibuerunt, cum ex illis ferirentur ac
 male tractarentur. iam vero muro etiam a Nicone (sic enim ipsi Iudaei
 Romanorum maximam vocabant machinam) labefactato, plerique debilitatis
 animis recesserunt, eodemque a Romanis occupato in alterum mu-
 rum confugerunt.

Muro primo 15 diebus capto, secundus etiam adducta ma-
 china oppugnari coepit. ac turri quadam labefactata alii fugerunt,
 (20) Castor vero quidam, homo impostor, cum aliis decem suppli-
 citer extensis manibus Titum vocat: cui ille fide adhibita, machinae
 ictum inhibuit. Castor se descensurum professus est ad petendam dex-
 teram. illi vere decem partim supplicem cum eo gestum simulabant,
 partim se nunquam Romanis servituros clamabant. quare dum tempus
 teritur, Castor Simonem monet ut quid facto sit opus delibaret, dum

Zonarae Annales.

34

ζοντος Ῥωμαίοις αὐτοῦ καὶ τὸ σφῶν ἐπέχοντος ὄρημα. τέλος δὲ γνωσθεὶς ἀπάτη τὸν καιρὸν παρέλκων, παράξονε τοὺς Ῥωμαίους τὰς ἐμβολὰς τοῦ κριοῦ ποιῆσαι δυνατωτέρας. ἴαλος
 D τοῖνον καὶ τὸ δεύτερον τεῖχος ἡμέρα πέμπτη μετὰ τὸ πρῶτον. παρέλθων δ' ἐντός ὁ Τίτος, κτείνειν τε τοὺς καταλαμβανομένους 5 ἐκώλυσε, καὶ μηδὲ τὰς οἰκίας ὑποκιμῶν τοῖς στρατιώταις ἐκλευσεν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦ τεύχους πολὺ μέρος καθαιρεθῆναι ἤθελήσει· περὶ πλείονος γὰρ ἐποιεῖτο τὴν μὲν πόλιν ἑαυτῷ περιῶσαι,
 W I 211 τῇ πόλει δὲ τὸν ναόν. ἐπιτίθενται τοῖνον οἱ στασιασταὶ ταῖς ἐπέλθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν Ῥωμαίοις, καὶ οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενω-10 πούς, οἱ δ' ἐκ τῶν οἰκιῶν, οἱ δ' ἐκ τοῦ τεύχους αὐτοὺς ἔβαλλον. καὶ οἱ τούτου φρουροὶ Ῥωμαῖοι καθαλλόμενοι τῶν πύργων ἀνεχώρουν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἰουδαῖοι δὲ κατ' ἐμπειρίαν τῶν
 P I 295 στενωπῶν ἐπίρωσχόν τε πολλοὺς καὶ προσπίπτοντες ἐξώθουν. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν κρατήσαντες καὶ τοῦ δευτέρου τεύχους, αὐτίς 15 ἐξώσθησαν, ἐπῆροτο δὲ τοῖς στασιασταῖς τὰ φρονήματα. ἦδη δὲ καὶ ὁ λιμὸς ὑπέρπων τὴν πόλιν πολλοὺς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐνδοτεία τῶν ἐπιτηδεῶν διέφθειρε. τοῦτο δὲ τοῖς στασιασταῖς καταδίμνον ἦν, μόνους ἀξιοῦσαι σώζεσθαι τοὺς τὴν εἰρήνην μὴ
 θλιόντας, τὴν δὲ τῶν ἄλλων φθορὰν οἰόμενοις κουφισμὸν ἑα-20 τῶν. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτίς ἀπειριῶντο κατασεῖν τὸ τεῖχος τὸ δεύτερον, οἱ δὲ διεκώλυον· καὶ ἐπὶ τρισὶ μὲν ἡμέραις ἀντέσχον,
 B τῇ δὲ τετάρτῃ μὴ ἐνεγκόντες τὴν προσβολὴν εἰς τὸ ἐνδοτερον μετεχώρησαν.

6 τε om A. 6 ἐκώλυε A. ἀποκιμῶν A. 19 ante σῶζεσθαι PW add τοῦ, om A Iosephus. 22 τρισὶ μὲν] τρισὶν A.

ipse Romanorum impetum inhiberet atque eluderet. dolo tandem adverso Romani concitati, maioreque vi machinis impulsis, etiam secundum murum quinto post primum die ceperunt. Titus ingressus ventum ne comprehensi caederentur neve aedes incenderentur, neque etiam magnam partem muri dirui voluit. malebat enim urbem sibi, templum urbi conservare. seditiosi vero Romanos urbem ingressos adorti, alii in angiportis, alii ex aedibus, alii ex moenibus feriebant: itaque praediarum e turribus desilientes in castra revertebantur. Iudaei vero cum ex notitia angiportium multos vulnerassent, et Romanos post secundam quoque murum captum fortiter reppulissent, sustulerunt animos; ac fame iam per urbem serpente, multorum bonorum virorum ex annonae penuria interitu seditiosi delectabantur, eos solos salvos esse cupientes qui pecem aversarentur, aliorumque perniciem suam salutem interpretabantur. Romanis vero secundum murum denovo occupare studentibus, triduum restiterunt: quarto die impetum eorum non ferentes in interiorum transierunt.

Καὶ πάλιν ὁ Τίτος τοῦ τείχους κρατήσας ἀπέταξε τοῦτον καθήρησε τὸ προσάρκιον· τῷ λοιπῷ δ' ἐγκαταστήσας φρουράν, τῷ τρίτῳ προσβαλεῖν ἤτοιμάζετο. καὶ διχῆ τὰ τάγματα διελάων λυγρὴν ἤρατο χώματα. τῶν δ' ἐντὸς οἱ μὲν στασιασταὶ ἦσαν ὀκταετακοιοὶ καὶ ἀνένδοτοι, ὁ δὲ δῆμος πρὸς αὐτομολίαν κελίητο, καὶ πολλοὶ λανθάνοντες ἠδομόλουσαν. οὓς δὲ τοῦτο βουλομένους οἱ στασιαζόντες ἔγνωσαν, ἢ καὶ μόνην ἔαχον ὑπονοίας σκιάν, ἐθελῶς ἀπέσφατον· τοῖς δ' εὐπόροις καὶ ψευδῆ τὴν τῆς αὐτομολίας κατηγορίαν προσάπτοντες τοὺς μὲν αὐτίκα διέφθειρον, 5 τὰς δὲ κελίων οὐσίας διήρπαζον. ὁ λιμὸς δ' ἀκμάζων τὴν τῶν στασιασῶν ὠμότητα ἤΐξανε. δι' ἐνδειαν γὰρ τῶν τροφῶν ἐσπιδῶντες τὰς οἰκίας ἠρεύνων, καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἀρνούμενους ἔχειν, εἰ μὲν εὐρισκόν, ἤκιζον, εἰ δὲ οὐχ εὐρισκόν, ὡς κρύψαντας ἐπιμελέστερον ἤταζον. ἐποιοῦντο μέντοι τοῦ ἔχειν τροφῶς ἢ μὴ τὰ σώματα τῶν ἀθλίων τεκμήριον. οἷς μὲν γὰρ ἔτι μετὴν ἰσχύος, ἔχειν ἐδόκουν, οἷς δ' ἐξετάχθη τὰ σώματα, παρωδέοντο. εἰ δὲ τις εὐπόρησε πυρῶν ἢ κρηθῆς, κατακλείσας τὴν οἰκίαν ἠσθιε· τινὲς δ' ὑπὸ βίας τῆς τοῦ λιμοῦ καὶ ἀνέργαστον 15 τὸν σίτον προσέτετο· καὶ ἀφήρπαζον ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τὰς τροφὰς μητίρες βρεφῶν, παῖδες πατέρων, γυναῖκες ἀνδρῶν. καὶ οὕτω δ' ἰσθιόντες, ὅμως τοὺς στασιαστὰς οὐκ ἐλάττανον. ἔπου δὲ κεκλεισμένην οἰκίαν κατέδοιεν ἢ καπνὸν ἀποθρώσκοντα,

7 ἔγνωσαν] εὐρισκόν Α.

18 τῆς om Α.

Titus iterum potitus moenibus quantum ad septentrionem spectat diruit, reliquis partibus praesidio imposito ad tertium oppugnandum se paravit. et legiones bifariam dispersitas aggeres excitare coepit. ex his qui intus erant seditiosi pertinaciter resistebant, populos vero transfugium spectabat, ac multi sane clam transfugiebant. quod qui in animo habere videbantur, aut umbram tantum auspicionis praebabant, ingulabantur statim, eorumque bona diripiebantur. locupletes vero, etiam falso transfugii crimine confecto, statim caedebantur, ut res eorum familiaris praedae esset. eam seditiosorum crudelitatem fames augebat. nam ob cibarium penuriam in aedes insilliebant, easque pervestigabant: quarum habitatores se habere negantes, si quid reperiebant, excruciebant; si nihil, torquebant, quasi accuratius occultassent; et utrum miserum alimoniam haberent necne, e corporibus eorum confectionem capiebant. nam quibus adhuc aliquid virium supererat, habere putabantur; quorum vero corpora contabuerant, praeteribantur. si cui vero triticum aut hordeum suppetebat, is eo clausis aedibus vescabatur. aliqui etiam ob famis violentiam rude triticum comedebant. cibosque ex ore infantium matres, liberi parentum, uxores maritorum rapiebant: et cum ita ederent, tamen seditiosos latere non poterant. sicubi enim clausam domum aut fumum exillientem conspicissent, id argumentum putabant

σημίον ταῦτ' ἐποιούντι τοῦ τοὺς ἐντὸς ἐσθλαιν, καὶ ῥήσονται τὰς θύρας ἐκ τῶν φαρύγγων αὐτῶν ἀνέφρον τὰς τροφάς· οὐδέ τις ἦν οἶκτος ἢ πολιῦς ἢ νεότητος. τοῖς δὲ φθάσαι προβρωκέναι τὸ ἐσθιόμενον δεινὰς ἐπήγον ὡς ἀδικοῦσι καὶ ἀπηγεῖς
 P I 296 τιμωρίας, ὁρόβοις τοὺς αἰδοίων κόρους ἐμφράττοντες καὶ τὰς ἔδρας ῥάβδοις ὀξείαις ὡμῶς ἀναπέφροντες. τὰ φοικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἔπασχέ τις εἰς ἐνὸς ἄφρον ἐξομολόγησιν, ἢ ἴνα θάνατον μίαν ἀλφίτων τοῖς λησταῖς καταπρόηται. καθ' ἕναστον μὲν ἐὼν ἐπεξίμναι τὰ τότε γερόμενα δυσχερὲς ἢ καὶ ἀδύνατον, συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε κέλευν ἄλλην τοιαῦτα παθεῖν, μήτε γένος ἕτερον
 10 ἔξ αἰῶνος γενέσθαι κακίας γονιμώτερον.

21. Τοιαῦτα μὲν ὄν ἔπασχον Ἰουδαῖοι, Τίτῳ δὲ τὰ χρώματα προδοκπετε, καίτοι κακουμένων ἀπὸ τοῦ τεύχους τῶν
 B στρατιωτῶν. οἱ δὲ πρὸς συλλογὴν ἐξιώντες τροφῆς ἐνηδρῶντο (ἦσαν δὲ οὐ δημόται μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν μαχίμων τινὲς οὐκ αἰσ
 15 ταῖς ἀρπαγαῖς ἀρκοῦμενοι), καὶ συλλαμβανόμενοι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μετὰ πᾶσαν βίωσαν πρὸ τοῦ τεύχους ἀνεσταυροῦνται.
 W I 212 Τίτῳ μέντοι οἰκτρὸν τὸ πάθος ἐδόκει, πενταχοσίων ἐκάστης ἡμέρας ἢ καὶ πλείονων ἀλισχομένων. οὔτε δὲ φυλάττειν αὐτοὺς οὔτ' ἀφίμναι ἔκρινεν ἀσφαλές, καὶ ἅμα πρὸς τὴν δυνὴν ἐνδοῦναι
 20 τοὺς λοιποὺς ἤλπιζεν. οἱ στασιασταὶ δὲ τοὺς τῶν αὐτομάτων

8 ἀλφίων A.

12 ὄν om A.

Fontes. Cap. 21. Josephi de bello Judaico b 11—13.

edentis familiae, perfractisque foribus cibos ex ipsis faucibus extrahabant, nulla ullius aetatis misericordia affecti. si qui vero cibum iam deglutierant, eos scorbis dirisque supplicis ut iniurios persequerentur, erobis pudendorum meatus obtarantes, et sedes virgis acutis perforantes. eaque patiebatur aliquis, quae auditu quoque horrenda fuerint, ut si vel unum habere panem confiteretur, aut unum farinam pugillum pro donibus daret. ac quae tum facta sunt, singulatum commemorari difficile ac potius nullo modo queant: sed illud compendio dici potest, neque aliam urbem talia perpassam esse, neque gentem ullam ab omni aevio accleratiorem exstitisse.

21. Dum ita cum Iudaeis agitur, Titi aggeres promovebantur, quamvis milites de muris affigerentur, qui vero ad conquiendam urbem egrediebantur, non plebsii duntaxat sed etiam ex bellicosis aliquos, rapinis haud contenti, insidiis excepti a Romanis post omnia cruciatum genera pro moenibus in cruces tollebantur. ea calamitas etsi Titō miranda videbatur, cum in dies quingenti aut plures etiam caperentur, tamen nec custodiri eos nec dimitti tutum putabat: simul etiam caeteris his conspectis facilius deditionem factures opinabatur, verum seditioni

οικείλους ἐπὶ τὸ τεῖχος Ἰλιοντες, καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ πλείον
 ὄρημένους, οἷα πάσχουσι οἱ Ῥωμαίους προσφεύγοντες ἐπιειδί-
 κνον, καταψευδόμενοι καὶ τῶν πολεμίων καὶ τῶν οικείων. C

Ἦδη δὲ τῶν χωμάτων συντελειοθέντων αἱ ἐλεπόλις προσή-
 5 γοντα. ἐπερὶξάντες δ' ἔνθοθεν Ἰουδαῖοι τὸ κατὰ τὴν Ἀττωνίαν
 μέχρι τῶν χωμάτων διάστημα, καὶ τοὺς ὑπονόμους ξύλοις ὑπο-
 στηρίζαντες, μετέωρα τὰ χώματα πεποιθήσαν. εἶτα ἕλης τὸ
 ὄρυγμα πλῆσαντες, πῦρ τῇ ἕλῃ ἐπέβαλον, καὶ τῶν ὑποστηριζόν-
 10 τῶν ξύλων καθέντων ἢ διαρῶξ ἀδρόον ἐπέδωκε καὶ κατεείσθη
 τὰ χώματα· καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἔκκληξις καὶ ἀδύναμα πρὸς τὴν
 ἐπίνοιαν γίνεται. κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ τὰς ἐλεπόλις οἱ Ῥωμαῖοι
 προσάγοντες δίασιον τὸ τεῖχος. ἀλλὰ τινες παραβόλως ὀρημή- D
 σαντες κατ' αὐτῶν πῦρ ἐτήκην καὶ πάντα κατέλησαν. διεφθα-
 μένων δὲ τῶν χωμάτων Ῥωμαῖοι μὲν ἠθύμουν, Τίτος δὲ μετὰ
 15 τῶν ἡγεμόνων βουλευέτο. καὶ οἱ μὲν αὖτις ἕτερα ἑγείρων ἐπέ-
 λευον, οἱ δὲ χωμάτων ἄνω προσκαθίξασθαι καὶ φυλάττειν τὰς
 ἐξόδους αὐτῶν καὶ τὰς τῶν ἐπιστηδίων εἰσαγωγάς, καὶ οὕτως
 ἔλεγον λιμῷ τὴν πόλιν ἴσασθαι ἄλωτῆν, τοῖς δὲ πᾶσαν ἐδέκει
 προσύγειν τὴν δύναμιν καὶ ἀποπειρῶσθαι τοῦ τεύχους· μηδὲ γὰρ
 20 οἷσιν Ἰουδαίους τὴν ἔφοδον. τῷ γε μὴν Τίτῳ τούτων οὐδὲν
 ἤρισκεν, ἐδέκει δὲ περιβέλω τὴν πόλιν κυκλῶσαι, ἦν' οὕτως P I 297
 πᾶσαν ἐμφράξῃ τοῖς ἔνδοσιν διέξοδον. καὶ τὸ ἔργον τῇ στρατιᾷ
 κατεμέρισε. τοῖς δὲ τις ἕρις ἐμπέταται ἐπὶ τὴν ἐργασίαν καὶ ὀρημή

1 πύστιν? ut Iosephi Ant. 17 5 § 3. 4 δὲ καὶ τῶν A.
 8 κληρώσαντες A. 13 πῦρ κατ' αὐτῶν A.

transugarum necessariis in muros pertractis, hisque popularium qui se
 hostium fidei committere studebant, ut tractarentur illi qui ad Romanos
 confugerent, ostendebant, tam de hostibus quam de suis mentientes.

Aggeribus absolutis machinae produebantur. Iudaei vero eo
 spatio quod inter Antoniam et aggeres interioros suffocato, et cavernis
 lignis suffultis, aggeres pensiles reddiderunt, qui, fossa materia impleta,
 et infecto igne fulcris combustis subito cedente, corruerunt. Romani
 ea sollicita obstupescit et consternati machinis sibi adductis muros
 labefactarunt. sed quidam praecipiti audacia eos omnes cremarunt,
 aggeribus collapsis Romani tristes fuerunt: Titus vero cum ducibus
 deliberavit. quorum sibi aggeres alios excitandos, alii sine his assiden-
 dum et Iudaeorum eruptiones et commotus importationes observandas
 censebant: ita enim urbem fame expugnatam iri. erant etiam qui sua-
 derent ut omnibus copiis adductis moenia tentaret: Iudaeos enim impe-
 tum earum non laturos. Titus vero, qui nihil horum prebaret, muro
 urbem circumdare statuit, ut obsessis omnem exitum obstrueret; eumque
 laborem inter milites distribuit. qui contentiones quadam divineque im-

τις δαμιόθιος, ταχό τε τὸ ἔργον ἐξηκοδόμητο. περιάλασας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιῶν αὐτὸς ἐπεσκέπτετο, τὰς δὲ λοιπὰς ἑτέροις ἐπέτρεψε· διεκλήροῦντο δὲ τὸν ὕπνον αἱ φύλακες.

Ἰουδαίους δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκλείσθη πᾶσα σωτηρίας ἔλπις, καὶ ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐβόσκειτο, καὶ τὰ μὲν τέγη γυναικῶν καὶ βρεφῶν ἐκλελυμένων πεπλήρωτο, οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν· παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διαρκότες ὡς εἶδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς περιήρισαν, καὶ κατέκτανον
 B ἔπη ἕκαστος ἀποθήσας ἔτυχε. θάπτειν δὲ τοὺς προσήκοντας οἱ¹⁰ ἔτι ζῶντες οὐκ ἴσχυον· πολλοὶ δὲ καὶ θάπτειν ὀρμήσαντες τοῖς θάπτομένοις ἐπαπέθνησκον. οἱ δὲ στασιασταὶ καὶ τῶν ἐκ τοῦ λιμοῦ κακῶν ἐγίνοντο χαλεπιώτεροι, τυμβωρυχοῦντες καὶ τὰς οἰκίας σουλῶντες. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ θάπτειν ἐκέλευον τοὺς νεκρούς, τὴν δυσωδίαν μὴ φέροντες, ἕτ'¹⁵ ἐρρίπτουν αὐτοὺς ἐκ τῶν τειχῶν εἰς τὰς φάραγγας. περιῶν δ' ὁ Τίτος καὶ θιασάμενος νεκρῶν πεπληρωμένους αὐτὰς καὶ βαθρὰ ἰχώρα μυδῶντων σωμάτων ἐκρέοντα, ἰστέναξε καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας ἐμαρτύρετο τὸν θεὸν ὡς οὐκ εἶη τὸ ἔργον αὐτῷ πρὸς
 C βουλή. καὶ πάλιν ἤπιετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ἕλης²⁰ ποριζομένης· πρὸ γὰρ σταδίων κεκόμεστο ἐνεθήκοντα.

Πολλοὶ δ' ἠτομόλουν τοῦ δήμου, οἱ μὲν ἐκ τῶν τειχῶν κρημνίζοντες ἑαυτούς, οἱ δὲ προϊόντες ὡς ἐπὶ μάχην μετὰ χει-

5 πᾶσι A. 11 καὶ om A. 12 ἐκ τῶν A. 21 πρὸ] ἀπ' Iosephus.

potu concitati celeriter opus absoluerunt. ita clausa civitate primas noctis excubias Titus ipse obibat ac lustrabat, reliquas aliis mandabat, militibus sortito dormientibus.

Iudaeis vero exita intercluso spes etiam salutis una est interclusa, fame totas domos atque familias depascente. atque aedes quidem mulierum et puerorum viribus defectorum, angipertos senibus mortuis referri erant. pueri et adolescentes tamesfacili simulacrorum instar in foris circubant, et quo quemque loco vires defecerant, occumbebant. mortuos cognati sepelire non poterant, et multi inter sepeliendum amoriebantur. seditiosi vero etiam famis cladibus sacviores sepulcra effodiebant et aedes spoliabant. ac principio ex aerario mortuos sepeliri iubebant ob foetorem intolerabilem, deinde in valles ex muris praecipitabant. quae cum circumiret Titus, et cadaveribus plenas, e quibus patrescentibus copiosa manabat sanies, videret, ingemuit, sublatisque manibus deum testatus id sua voluntate non fieri, denovo aggeres instatit, etiam materiae aegre 90 stadis comportabatur.

Multi interim e populo transfugiebant, qui partim de muris se deiciebant, partim saxa veluti ad pugnam parati manibus gustantes

μάδων πρὸς Ῥωμαίους κατέφραγον. καὶ οὕτω δ' οἱ πλείους ἀπώλλυντο· λιμνύττοντες γὰρ καὶ ἀφθονία τροφῶν ἐντυγχάνοντες ἀπλήστως τε κορεσνύμενοι διεφθέρησαντο. συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον τοὺς αὐτομόλους φθεῖρον. τινὲς γὰρ αὐτῶν κεκτημένοι χρυσαοῦς, δὲν τῷ μέλλειν πρὸς Ῥωμαίους αὐτομαλεῖν κατέπεινον σφᾶς, ἵνα μὴ ἀλόντες ἀφαιρεθῶσιν αὐτούς. παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις γενόμενοι τοῖς τῆς γαστρὸς σκυβάλοις τοὺς χρυσαοῦς συνεξέκρωσεν, καὶ ἐκλέγοντες αὐτοὺς ἐλάβανον. φηρᾶται τοίνυν τῶν αὐτομόλων τις τοῦτο ποιῶν· καὶ φήμης γεγονῆναι εἰς τὸ στρατοπέδον ὡς 10 μιστοὶ χρυσίου προσίσουσιν οἱ αὐτόμολοι, ἀνετίμοντο τὰς γαστέρας οἱ ἄθλιοι, ὡς ἐντιῦθεν πολλὴν γενέσθαι τῶν Ἰουδαίων φθορὰν· μὴ γὰρ νυκτὶ ὑπὲρ τριαχιλίου ἀνασχισθῆναι συνέβη. δ' ἦν οὖν ὁ Τίτος ἠπέλησε τῷ στρατεύματι· ἀλλὰ μικρὸν ἢ οὐδὲν τοῖς αὐτομόλοις ἐπήμνηεν ἢ τοῦ Τίτου ὀργῆ. ἐν ὀλίγοις δ' εὐφ- 15 σκετο τὰ ἀργύρια, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίθεις μόνας ἀπώλλυνον. λέγεται δὲ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως διὰ τῶν πυλῶν ἐκκομισθέντας καὶ ῥιφέντας νεκροὺς τῶν ἀπόρων γενέσθαι μυριάδας ἐξήκοντα, τῶν P I 298 δ' ἄλλων ἀνεξέμετρον εἶναι τὸν ἀριθμὸν, τοῦ μέντοι σίτου τὸ μέδιμνον πρᾶθῆναι ταλάντων. (22) περιτελιωθῆναι δὲ τῆς 20 πόλεως παρὰ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἄνω μοι εἴρηται, οὐδὲ πηλογοῦν οἶόν τι ἦν· ὅθεν τὰς τῶν ζώων κέρους τὰς παλαιὰς ἀνερευνῶντες ἐποίησαντο τροφῆν.

12 πρὸς διαχιλίους Iosephus. 16 τῶν κολλῶν A. 18 ἀνεξέμετρον A et Iosephi codex optimus Parisiensis apud E. Card-wellum. 19 μέδιμνον] μέτρον Iosephus.

Fontes. Cap. 22. Iosephi de bello Iudaico 5 13 § 7—6 4 § 1.

Romanorum fidei se committabant. et tamen sic etiam maiori ex parte interibant: nam famelici ciborum copiam insatiabiliter ingerentes rumpebantur. accidit etiam aliud quod exitium transfugis afferebat. nam eorum quidam ad Romanos confugituri aurum, quod habebant, deglutiebant, ne capti eo spoliarentur, idque in castris cum excrementis eiectionum colligebant. in quo uno deprehenso, famaque in castris sparsa transfugas auro plenos venire, miserorum ventres dissecabantur. qua de causa plurimi, unaque nocte tria milia et amplius perierunt, quod ne fieret etsi Titus interdicebat, tamen eius minae parum aut nihil miseris commoderunt: et cum in paucis nummi reperirentur, caeteros praedae spes perdebat. ferunt autem pauperum, qui mortui per portas civitatis elati et proiecti sint, 600 fulisse milia, aliorum numerum inexplicabilem; frumentique medianum talento venisse. (22) urbe autem, ut supra diximus, a Romanis mure circumdata cum non amplius herbas colligere liceret, animantium stercoora vetera inquirentes comedebant.

Ῥωμαίοις δὲ ἤδη ἠγέρθη τὰ χόματα, καὶ ταῖς ἐπιπέλοις τὸ τεῖχος τῆς Ἀρτωνίας ἐτόπτετο, οὐ μὴν καθήρειτο τοπιόμενον. τινὲς δὲ τῶν στρατιωτῶν ὑπὲρ τῶν σωμάτων τοὺς θυρεοὺς ὀροφώσαντες, μοχλοῖς τοὺς θεμιλλοὺς ὑπώρυστον, καὶ τέσσαρας τῶν λίθων ἐξέσκιον. τῷ δ' ἐπιλεθούσα τοὺς πολλοὺς ἐκατέρωθεν
 B ἔκασσε· καὶ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σαλευθὲν κατ' αὐτὴν αἰφνίδιον κατερείνεται. ὤφθη δ' ἄλλο τεῖχος ἀνοικοδομημῶν ἐπιός, ὃ τὴν ἐπὶ τῷ πεδῶντι χαρὰν τοῖς Ῥωμαίοις εἰς ἀδυμίῳ μετέβαλεν. ὁ Τίτος δὲ τοῖς στρατιώταις διαλεχθεὶς ἐπήγειρεν αὐτῶν τὰ φρονήματα. καὶ τις ἀπὸ Συρίας ἀγὴρ Σαβίνος τὸ ἴδιον ὄνομα, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τῇ λαίᾳ τὸν θυρεὸν ἐκανατενάμενος, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐχώρησεν· ἔπειτα δὲ αὐτῷ καὶ ἕτεροι ἕνδεκα, τὴν ἀνδρείαν ζηλώσαντες, οἱ δ' ἐν τῷ τείχῳ κατηκόντιζόν τε αὐτοὺς καὶ βέλειον ἔβαλλον, καὶ λίθους ὑπερμεγέθεις ἐκύλιον, δι' ὧν τῶν ἕνδεκα παροῦσιν 15 ῥησάν ἔτιοι. ὁ δὲ Σαβίνος οὐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν ἢ ἀνελθεῖν εἰς τὸ τεῖχος καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. διὲ γοῦν ἐκράτησε τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐσφάλη προσπταίσις πέτρα τοῖ, καὶ προηῆς ἐν αὐτῇ μετὰ ψόφου τῶν ὅπλων κατέπεσε. πρὸς
 C γοῦν τὸν ψόφον ἐπιστραφέντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ μόνον αὐτῶν 20 ἰδόντες καὶ κείμενον, ἔβαλλον πάντοθεν. ὁ δ' εἰς γόνυ καταστὰς ἤμυνοτο, ἀπὸ δὲ πλήθους τραυμάτων παρεβῆ τὴν δεξιάν καὶ κατεχώσθη τοῖς βέλεισι. τῶν δὲ λοιπῶν τρεῖς μὲν ἤδη πρὸς

3 θυρεοὺς] ὀφρανοὺς A.
 ἀνδρείαν P.

13 ἀνδρείαν AW cum Iosepho,
 15 τῶν AW, om P.

Aggero iam a Romanis excitate cum Antoniae murus machinis feriretur ille quidem sed nullis ictibus everteteretur, milites aliquot clipeis in humeros reiectis, actaque testudine fundamentis suffocatis, quattuor saxa vectibus amoliti sunt. nox praelium utrinque diremit: eaque muro machinis quassatus subito corruit. sed alius murus post illum aedificatus Romanorum laetitiam e prostrato conceptam in moerorem convertit. Titus autem habita concione militum animos excitavit. et quidam ex Syria Sabinus, scuto in caput elato dexteraque strictum enses tenens, moenibus successit: cuius virtutem undecim alii sunt aemulati. propugnatoribus vero iaculis et telis saxisque praegrandibus subeuntes propulsantibus aliquot ex undecim illis defecti sunt; Sabinus vero non destitit prius quam muro superato fugasset hostes. sed cum saxo impigisset et pronus in eo concidisset, Iudaei ad sonitum armorum converiti eum solum laentem undique petiverunt. is vero in genu consurrexit aequae defendit, donec dextera vulnere multitudine laxata talis est ob-

τοῖς ἄκροισι γενομένους τοῖς λαοῖσι ἀπέκτεναν, οἱ δ' ἄνω τραυματῆται πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐκοιμώθησαν.

Μετὰ δὲ δύο ἡμέρας νυκτὸς τινες ἠσυχῆ διὰ τῶν ἐρεπιῶν εἰς τὴν Ἀντωνίαν προσβαίνοσι, καὶ τοὺς ἐκεῖ φρουροῦντας ἀποσφάζαντες κοιμωμένους, ἐσάλπισαν. καὶ φωνὴ τῶν ἄλλων φρουρῶν ἦν, Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἀνέβη, καὶ τὰ τύγματα **D** ἔπιετο. τῶν Ἰουδαίων δὲ καταπεφυγόντων εἰς τὸ ἱερόν, καὶ οἱ τοῦ Τίτου εἰσέπιπτον διὰ τῆς θαύρατος ἦν ἔνδρα τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπόφυζαν. συρρήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη **10** καρτερὰ, καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι συνεπλέκοντο, φόβος δὲ ἦν πολλὸς ἐκατέρωθεν. κλειομένης δὲ ἤδη τῆς Ῥωμαϊκῆς παρατάξεως, Ἰουλιανὸς τις ἑκατοντάρχης, ἀριστος ἀνὴρ, προπηδῆ καὶ νικῶντας τοὺς Ἰουδαίους τρέπεται μόνος. ἔφραγε δὲ τὸ πλῆθος καὶ διεσπένδυτο. καταδιώκων οὖν τοὺς σκιδαννυμένους ὁ γεν- **15** νῆτος ἐκεῖνος ἀνὴρ κατολισθαίνει κατὰ τοῦ λιθοστρώτου, ἤλους πυκνὸς ἐν τοῖς ὑποδήμασιν ἔχων, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται. **P I 299** καὶ Ἰουδαῖοι περιστάντες αὐτὸν ἐτίρωσκον πάντοθεν. ὁ δὲ καὶ κείμενος ἤμόνητο, μέχρι κατατρωδὶς ἐνέδωκε, καὶ τοῖς πολεμίοις αὐτοῖς θανατούμενος.

20 Ἰουδαῖοι μὲν οὖν τοὺς Ῥωμαίους ὀσάμενοι κατακλείουσαν εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ὁ Τίτος δὲ πολλὰ καὶ διὰ Ἰωσήφου παρακα- **W I 214** λίσας τοὺς στασιαστὰς καὶ δι' ἑαυτοῦ, ὡς ἀμειλίκτους ἰώρα, πάλιν ἐχώρει καὶ ἄκων πρὸς πόλεμον. καὶ τοὺς ἀρίστους ἐπιλε-

B δύο PW.
codicibus.

7 καταπεφυγόντων A: utrumque in Iosephi
B ἔνδρα] ἐκὶ A et aliquot Iosephi codices.

ruina. e caeteris tres, qui iam ad summum evaserant, lapidibus occisi, octo vulnerati in castra sunt relati.

Biduo post quidam tacite per ruinas ad Antoniam progressi, custodibus qui obdormierant caesis tuba cecinerunt. caeteris autem defensoribus fugientibus Titus cum delecta manu, sequentibus legionibus, ascendit. Iudaeis ad templum confugientibus, Titi milites per fossam quam hostes subter aggres excavant irruunt: ibique acris pugna strictis gladiis committitur: cadunt utriusque multi. sed Romana acie iam inclinata Iulianus centurio, vir fortissimus, assiluit ac Iudaeos victores solus in fugam vertit. quos dum fugientes et palantes persequitur, in solo constrato lapidibus (in calceis enim crebros clavos, ut et caeteri milites, infixos habebat) prolapsus, et a Iudaeis circumventus, tandem coconvulneratur; sed et iacens se defendit, donec confossus interit, etiam hostibus admirabilis.

Iudaei Romanos propulsatos in Antoniam concluserunt. Titus vero seditiosos et per Iosephum et per semetipsum cohortatus, ut nulla re molliri vidit, invitus bellum repetiit; delectaque ex optimis habito,

ξάμενος περι ὄραν ἕως νυκτὸς ἐννάτην ταῖς φυλακαῖς ἐπιδέσθαι
 προσέταξεν. οὐ μὴν κοιμωμένους εἶρον τοὺς φύλακας, ἀλλὰ
 γρόντες τὴν ἐπίθειον συνεπλέκοντο, καὶ πρὸς τὴν βεθὴν καὶ οἱ
 B ἄλλοι συνήεσαν. Ἐξ ἐννάτης δὲ τῆς νυκτὸς ὥρας εἰς πέμπτην
 τῆς ἡμέρας τοῦ πολέμου συνισταμένον ἀγχώμαλος ἦν ἡ μάχη,⁵
 μηδενὶ τῆς νίκης ἐπιβρισάσης. καὶ οὕτως τότε διελύθησαν οἱ
 μαχόμενοι. τὰ δὲ λοιπὸν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως ἡμέρας
 ἑπτὰ τοὺς τῆς Ἀντιωνίας θεμέλους καταστρεφόμενον πλατῆσαν
 πρὸς τὸ ἱερὸν ἠδὲ τρέψουσιν ἄνοδον. καὶ πλησάσαντα τῷ κρούει
 περιβόλῳ τὰ τμήματα χωματίων κατήρχειτο. καὶ τὰυτα μὲν ἤγρη-¹⁰
 ρετο σὺν μάχῳ πολλῷ· Ἰουδαῖοι δὲ τῆς βορείου καὶ κατὰ ὄσω
 στοῦς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν Ἀκκιανίαν ἐμαρῆσαντες ἀπέρρηξαν ὄσω
 πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἐαυτῶν χερσὶν ἀρξάμενοι καλεῖν τὰ ἄγια.
 C ὑποκιμπερῶσι δὲ καὶ Ῥωμαῖοι τὴν πλησίον στοῶν· καὶ μέχρι πεπε-¹⁵
 καίδεκα πηχέων προκίβαντος τοῦ πυρός, ἀποκόπτονσιν Ἰουδαῖοι¹⁵
 τὴν ὄροφῆν. οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ καὶ φανερώς τοῖς
 ἐπὶ τῶν χωματίων ἐπετίθεντο στρατιώταις, καὶ μετὰ δόλων ἠμύ-
 νοντο. ὑπὸ δὲ τοῦ λιμοῦ ἄπειρόν τι πλῆθος ἦσαν οἱ δῆσποτικῆς.
 πάδη δὲ τοῖς περιοῦσιν ἔτι συνέβαινε καὶ φρικτὰ διαγγήσουσαι
 καὶ δύσπιστα τοῖς ἀκούουσιν· ὧν ἔν διαγγήσομαι.²⁰

Γυνὴ τις ἐπὲρ τὸν Ἰορδάνην διὰ γένος καὶ πλοῦτον οὐκ
 ἄσημος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης

2 εἶρον A Iosephus, εἶρων PW mntata verborum distinctione.
 4 συνήεσαν A. 8 καταστρεφόμενον A. 11 et 15 Ἰουδαῖοι A,
 Οἱ Ἰουδαῖοι PW. 14 ἐπικιμπερῶσι A.

sub noctis horam nonam custodes aggredi iussit. qui cum vigilarent,
 animadversa aggressionē clamoribus caeteros quoque advocarunt. ac praes-
 entium a nona hora noctis usque ad quintam diē commissam anceps fuit,
 victoria in neutram partem inclinante: itaque tam diruptum est. reli-
 qua vero pars Romanorum septem diebus Antonias fundamentis eterris
 latam ad templum viam munivit. tam legiones muro primo appropin-
 quantes aggeres moliri coeperunt, qui magno cum labore erigebantur.
 Iudaei porticum, quae a septentrione et occasu Antonias coniungitur,
 incensam ad cubitos 20 interruperunt, suis manibus sacra adyta urere
 aggressi. Romani quoque vicinam porticum incenderunt: flamma vero
 ad cubitos 15 progressa, Iudaei tectum rescuerunt. seditiosi qui in
 templo erant et aperte milites in aggere versantes sunt aggressi, et
 dolia eos propulsarunt. sed fame infinita multitudo perit: superstitēs
 eas clades oppresserunt, quae et dicta sunt horrendae, et auditu in-
 credibiles: quarum unam recensabo.

Mulier quaedam trans Iordanem habitans, et genere et opibus
 hand obscura, Hierosolymis, quo confugerat, obsequium tolerabat.

πολλάκις ἐπιτη τροφὰς πορεύομένης οἱ ἀγορεύοντες ἐν τῇ πόλει ταύτας διήρπαζον. ἡ δὲ πρὸς ταῦτα ἀγανακτοῦσα, θυμῷ τε καὶ Β λιμῷ στρατηγουμένη, ὃ ἦν αὐτῇ ὑπομάζιον τέκνον καταθύσασα καὶ ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἔφαγε, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς δευτέρων ἐτήρει β τροφήν. οἱ δὲ στασιασταί, τῆς κνίσσης προσβαλλούσης αὐτοῖς, παρήσαν εὐθύς, καὶ εἰ μὴ δαίη τὸ παρασκευασθέν, ἀποσφάζειν ἠέλιον αὐτήν. ἡ δὲ τὰ τοῦ παιδὸς ἀνεκάλυψε λείψανα· κἀκείνο ἐξέστησάν τε πρὸς τὴν θείαν καὶ ἔφριξαν, καὶ τρέματες ὑπεχώρησαν, μόλις ταύτης τέως τῆς τροφῆς παραχωρήσαντες τῇ 10 μηρῖ.

Ἦδη δὲ τῶν χωμάτων τετελεισμένων προσήγγοντο οἱ κριαί· ἦνον δ' οὐδὲν διὰ τὴν τοῦ τείχους στενρότητα. ἕτεροι δὲ τοὺς θεμελίους ὑπάρυττον· καὶ οὐδ' οὕτως τὸ τεῖχος κατασείσειτο. P I 200 ἀπογνόντες οὖν τῶν ἄλλων, κλίμακας προσέφερον ταῖς στοαῖς. 15 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, τοῖς δ' ἀναβᾶσι συμπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ ἦν οὐκ ὀλίγος αὐτῶν φόνος.

23. Ὁ δὲ γε Τίτος ὡς ἰώρα τὴν ἐπὶ τῷ ἱερῷ φειδῶ πρὸς βλάβης γινομένην τοῖς στρατιώταις, τὰς πύλας ὑφάπτειν προστάξει. προσυχθέντος δ' αὐταῖς τοῦ πυρός, τηρόμενος ὁ ἄγγυρος 20 ᾧ ἐπεδίδυντο παρεχώρει τῇ φλογὶ τῶν ξύλων ἐφάπτεσθαι, κἀντεῦθεν ἐπιλαμβάνετο τῶν στοῶν. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις ὄρωσι τὸ

6 ἀποσφάζειν A. 12 ἦνον δ' οὐδὲν τοῦ τείχους στενρότητα A: Iosephus ἢ στενρότητα πασῶν ἐλέκοις τύπτοουσα τὸν τοῖχον οὐδὲν ἦνυσιν. 13 κατέσειτο A. 15 ἀναβαίνουσι A. 18 βλάβην AW et aliquot Iosephi codices. ὑφάπτειν] φράττειν W: Iosephus ὑφάπτειν. 20 ἐπεδίδυντο A, ἐπεδίδετο PW.

Fontes. Cap. 23. Iosephi de bello Iudaico 6 4.

ea sibi cibos paratos saepe ab urbanis latronibus eripi iniquo anime ferens, iraque et fume percita, puerum lactantem mactatum atque aenum partim voravit, partim in aliud tempus asservavit. seditiosi vero nidorem odorati statim adsunt: nisi det quod pararit, mortem minitantur. illa pueri reliquias reteggit: quibus latrones visis obstupefacti exhorruerunt ac tremantes recesserunt, vix eo cibo matri concessa.

Aggeribus iam perfectis adducuntur arietes: sed ea erat muri firmitas ut nihil inde laederetur. alii fundamenta suffodiebant: sed ne sic quidem est delectus. caeteris igitur desperatis scalas porticibus admoverunt. id Iudaei non anteverterunt, sed cum iis qui ascenderant dimicarunt: neque parva caedes est edita.

23. Titus cum templi reverentiam militibus esse noxae carneret, portis insisit admoveri ignem: unde argento liquefacto, quo obductae erant, flamma ligna corripuit atque inde ad porticus evasit. Iudaei

πῦρ ἐν κύκλῳ μετὰ τῶν σωματίων παρείθρησεν αἱ ψυχαί. ἐκείνη
 B μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν τότ' αὖτε ἐκυράται·
 παρὰ μέρος δέ, οὐχ ἑμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑπάγει τὰς στεάς·
 τῇ δ' ἐπιούσῃ, μέρει τῆς δυνάμειος ὁ Τίτος σφενδόει τὸ πῦρ
 κελύσας, καὶ παρὰ τὰς πύλας ὄδοποιεῖν εἰς εὐμαρστέρην τῶν 5
 ταγματίων ἀνοδοῦν, ἀπὸς ἕξ τοὺς κορυφαιοτάτους τῶν ἡγεμόνων
 προσκαλεσάμενος περὶ τοῦ ναοῦ ἐβουλεύετο. τοῖς μὲν οὖν ἰδέσθαι
 τῷ τοῦ πολέμου κεκρησθαι νόμῳ καὶ μὴ τινος φείδασθαι, τινὲς
 δὲ παρήγγον, εἰ μὲν πολεμῶεν ἐπιβάντες αὐτοῦ Ἰουδαῖοι, κατα-
 φλέγειν (φρούριον γὰρ καταφλεγῆσεσθαι καὶ οὐκέτι ναόν), εἰ δὲ 10
 W I 215 μὴ τοῦτο, σώζειν. ὁ δὲ Τίτος οὐδ' ἂν ἐπιβάντας ἐπ' αὐτοῦ
 C πολεμῶσιν Ἰουδαῖοι ἔφησεν ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἀψόχοις ἐπά-
 γειν τὴν ἄμυναν, οὐδὲ καταφλέξειν τηλικούτον ἔργον· Ῥωμαίους
 γὰρ ἴσασθαι πρὸς βλάβην φθαρῆν, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγε-
 μονίας εἰ σώζοιτο. 15

Τῷ μὲν οὖν Τίτῳ σκοπὸς ἦν τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μετὰ πάσης
 ἐμβολεῖν τῆς δυνάμειος καὶ τὸν ναὸν περιματᾶσθαι, τοῦ δὲ ἄρα
 πάλαι ὁ θεὸς φθορὰν κατεψήφιστο. οἱ γὰρ στασιασταὶ ἐκτί-
 θενται τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξω ἱεροῦ, οἱ δὲ κλήθει τε τῶν ἐκτε-
 χόντων καὶ θυμοῖς ἠττώμενοι ἐνεδίδουσιν. καὶ ὁρῶν ταῦτα Τίτος 20
 ἀνωθεν ἐκ τῆς Ἀντωνίας, ἐπαμῶναι μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἰππέων.
 D καὶ Ἰουδαῖοι τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' εἰς τὸ ἔνδον συν-
 κλισθήσαν ἱερὸν. ὑποχωρήσαντος δὲ Τίτου πρὸς ἄλγαν λωπή-

B κατὰ μέρος γὰρ Iosephus.
 10 καὶ om A.

4 τὸ πῦρ σφενδόειν A.

circumcirca igne conspecto et animis et corporibus defecerunt. atque
 illo die secutaque nocte ignis grassatus est, sed in partibus: nec enim
 omnes porticus simul incendere valuerunt: postridie Titus parte copia-
 rum restinguere incendium iussa, viamque ad portas parare ut legiones
 expeditius adscenderent, sex praecipulis ducibus advocatis de templo
 deliberavit. ibi alii censuerunt belli iure utendum nec ulli rei parco-
 dum, alii monuerunt, si Iudaei se consensere bellarent, combarendum
 esse neque iam templum sed castellum habendum, sin minus, conser-
 vandum esse. Titus vero, etsi Iudaei eo occupato repugnarent, tamen
 se loco virorum res inanimatas ultarum esse negavit, aut tantum opus
 crematurum, cuius vastatio Romanis damno, conservatio ornamento
 futura esset.

Titus igitur in animo habuit postridie cum omnibus copiis im-
 pressionem factam templum occupare: sed deus iam olim eius excidium
 decreverat. nam cum Titus ex Antonia vidisset templi exterioris cu-
 stodes multitudinali et furori excurrentium Iudaeorum cedere, cum de-
 lectis equitibus opem illis tulit: cuius impetu Iudaei reformidato se in
 templo interiori conducerunt. regresso Tito seditionem eam paulisper

σαντες οὐ στασιασταὶ πάλιν Ῥωμαίοις ἑπιπέθονται. καὶ τροφόμενοι ἀπόδος οἱ Ῥωμαῖοι μέχρι τοῦ ναοῦ παρήλθον. καὶ τις τῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς φλεγομένης ἕλης μέρος ἀρπιάσας, καὶ ὑψ' ἑτέρου ἀνακουφισθεὶς στρατιώτου, ἐπέσει τὸ πῦρ θυρίδι χρυσοῦ-
 5 αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς Ἰουδαίων μὲν ἐγίγεται κραυγὴ, καὶ συνέθεον πρὸς τὴν ἄμυναν, Τίτος δὲ γνούς ἔδει πρὸς τὸν ναὸν κωλύσων τὸ πῦρ, καὶ τῇ φωτῇ καὶ τῇ δεξιᾷ δισημάεινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. οὔτε δὲ βλαῖντος ἤκουον οὔτε τῆς χειρὸς προσείχον τοῖς νόμασι. τὰ δὲ τάγματα εἰσιόντα καὶ τῷ
 10 ναῷ πλησιάζοντα τῶν μὲν τοῦ Τίτου παραγγελλμάτων προσε- P I 301 ποιοῦντο μηδὲ ἀκούειν, τοῖς πρὸ αὐτῶν δὲ πῦρ ἐμέναι παρεκλεύοντο. ἀμχανία δ' ἦν τοῖς στασιασταῖς, ἀπειρηκῆσσι πρὸς ἄμυναν, καὶ φόβος πανταχοῦ καὶ τροπῆ. Τίτος γε μὴν ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς τῶν στρατιωτῶν ἐνθουσιῶντων οἶός τε ἦν κατασχεῖν,
 15 καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐθείασατο τοῦ θεοῦ τὸ ἅγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. τῆς δὲ φλογὸς οὐδέπω δικνουμένης ἔσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν νεμομένης οἴκους, ἔτι δύνασθαι τὸ ἔργον σωθῆναι οἰόμενος, αὐτὸς τα παρακαλεῖν ἐπειρᾶτο τοὺς στρατιώτας τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ τινα τῶν περὶ αὐ-
 20 τὸν ἔσλοισ παιόντα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν εἶργειν. οἱ δὲ B νικώμενοι τῷ θυμῷ καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει, οὔτε τῇ πρὸς Τίτον αἰδοὶ ἐνεκώτατοντο οὔτε φόβῳ τῷ τοῦ κωλύοντος. τοὺς δὲ

δ ἀρπιάσας AW, διαρκάσας P: Isoperhus ἀρπιάζει. 11 πρὸ
 αὐτῶν] πρὸς αὐτὸν A. 15 δὲ] οὐκ A. 18 σωθῆναι
 το ἔργον A.

quiescent, denno Romanos invaserunt: quibus Romani pulsus usque ad templum penetrarunt. et miles quidam torre correpto atque ab alio sublevatus ignem per fenestram auream inlicit. excitata flamma Iudaei exclamantes ad defensionem concurrunt. quo Titus cognito ad templum ignis prohibendi causa et ipse appropinquans pugnantibus et voce et manu significat ut incendium restinguant. sed illi nec vocem eius exaudiverunt nec manus signum observarunt. legiones quoque ingressae cum templo appropinquarent, Titi mandata se audire dissimulabant, et eos qui praecedebant hortabantur ut ignem inlicitent. itaque seditiosi propulsando hoste fatigati, consilii inopes, passim fugiebant et caedebantur. Titus vero cum impetum militum furore quodam irruentium reprimere non posset, atque incendium angeretur, cum ducibus dei sanctuarium et quidquid in eo fuit spectavit. et cum flamma nondum introrsum penetrasset, sed aedes quae in templi circuito erant depasceret, opus illud adhuc conservari posse ratus, operam dedit ut milites ad restinguendum incendium exhortaretur. et quandam fusta contumaces cohercere iussit: at illi iracundia et odio Iudaeorum victi nec verescundia Titi nec eius qui prohibebat meta desistebant, multos etiam rapinae spes incitabat,

πολλοὺς καὶ ἄλλας παρέθηνεν ἀρπαγῆς, μετὰ χρημάτων εἶναι τὰ ἔνδον δοξάζοντας. ἔφθη δέ τις καὶ εἰς τοὺς στροφῆας τῆς κύλης πῦρ ἐμβαλῶν· καὶ φλογὸς ἔνδοθεν ἐκφανείσης ἐξάπτα, οἱ τε ἡγεμόνες ἀνεχώρουν καὶ ὁ Τίτος αὐτός, καὶ τοὺς ὑφάπτοντας οὐδεὶς ἔτι ἐκόλυεν.

Ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως τὸ πῦρ ἰδέξατο, τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων ἰσχυρῶς καθαρτήριον, ἢ τῶν τελόντων αὐτὰ κολαστήριον.

C Θαυμάσιε δ' ἂν τις διτι καὶ μὴν ὁ αὐτὸς καὶ ἡμέρα συνέπεσε τῷ ἐμπρησμῷ τοῦ ναοῦ, καθ' ἣν καὶ ὁ πρότερος ὑπὸ Βαβυλωνίων κατεφλέγη ναός. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἦν Σολομῶν ἐποίησατο μέχρι τῆς ἰστορουμένης τῶν καθαιρέσεως, ἢ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐδισπασιανοῦ μοναρχίας, ἔτη γίνεται χίλια καὶ ἑκατὸν τριάκοντα καὶ μῆνες ἑπτὰ ἡμέραι τε πεντεκαίδεκα· ἀπὸ δὲ τῆς ὕστερον, ἣτις ἔτι δευτέρῳ τῆς Κύρου βασιλείας ἤρξατο γίνεσθαι, μέχρι τῆς τελευταίας ἀλώσεως, ἔτη ἑξακόσια καὶ τριάκοντα καὶ ἑνὲν καὶ ἡμέραι πέντε καὶ τισσαράκοντα.

D 24. Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ τῶν μὲν προσπιπτότων ἦν ἀρπαγή, τῶν δὲ καταλαμβανομένων σφαγή. οὐδαμῷ δὲ ἢ γῆ ἐκ τῶν νεκρῶν διεφαίνετο, ἀλλὰ σωροῖς οἱ στρατιῶται σωματίων ἐπιμβαινόντες ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἔθειον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς Ῥωμαίους διεξέπεσον εἰς τὴν πόλιν, τοῦ δημοτικῷ δὲ τὸ περιλειφθὲν εἰς τὴν ἔξω σιτῶν κατέφυγε. τῶν

13 χίλια ἑκατὸν καὶ τριάκοντα A.

15 τῆς om A.

Forster. Cap. 24. Iosephi de bello Iudaeo 6 5 § 1 — § 3.

interiora pecuniis referta esse existimantes. ac iam quidam portas cardinibus ignem iniocerat: unde cum subito flamma emicuisset, et duces et Titus ipse recesserunt, neque quisquam amplius eos qui ignem iniiciebant prohibebat.

Sic flamma templum corripuit, sive nefariorum sacrorum lustratio, sive sacerdotum poena. in quo illud mirari possis, quod conflagratio in eundem et mensem et diem incidit, quo prius templum a Babyloniis exustum fuerat. a prima Salomonis substructione usque ad vastationem, quae secundo monarchiae Vespasiani anno accidit, intercesserunt anni 1130, menses 7, dies 15; a posteriore, quae anno secundo Cyri coepit, usque ad extremum excidium anni 639, dies 45.

24. Templo ardente obvia quaeque rapta sunt, et qui deprehendi potuerunt occisi; neque usquam solum prae cadaveribus videri potuit, sed milites per acervos caecorum fugientes persequerantur. latronum vero multitudo perruptis Romanorum agminibus in urbem evasit: reliquae popularis turbae in exteriorum porticum confugerunt. ex

δ' ἱερῶν τινές ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαυτες, ὅταν τὸ εὖρος
 δεκάπηχον, ἔμεινον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων φέροντες ἑαυ-
 τοὺς εἰς τὸ πῦρ συγκυτεπλήγησαν τῷ ναῷ. Ῥωμαῖοι δὲ ματαίαν,
 τὴν ἐπὶ τοῖς πέριξ τοῦ ναοῦ φειδῶ κρίναντες, ἤδη αὐτοῦ φλεγο-
 μένου, πᾶσιν ἐπήγον τὸ πῦρ· τὸ δὲ καὶ τῶν γυζοφυλακίων ἐπι- P I 302
 λαμβάνεται, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν πλήθος τεθησαύριστο χρημάτων,
 ἄπειροι δ' ἐσθῆτες πολυτελεῖς καὶ ἄλλα κειμήλια. ἅπας γὰρ δ'
 Ἰουδαίων πλοῦτος πανταχόθεν ἐκεῖ σσειώρευτο, τῶν κεκτημένων
 ἀποτιθεμένων ταῦτα ἐκεῖ ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς ταμιείου.

10 Ἄπειρον δὲ τι πλήθος διεφθάρη δημοτικόν, οἷς αἴτιος ἀπω-
 λείας ἐγένετό τις ψευδοπροφήτης, κηρύξας τοῖς ἐν τῇ πόλει ὡς ὁ
 Θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς
 σωτηρίας. πολλοὶ δὲ τοιοῦτοι παρὰ τῶν τυράννων ταῦτα λέγειν
 καθένετο, 7' ἦττον αὐτομολοῖεν· δι' ὧν ὁ δειλαῖος ὄχλος παρα- B
 15 βωκολοῦμενος, τοῖς ἐναργέσι σημεῖοις ὡς ἐμβρόντητοι οὐκ ἐπί-
 στευσον. πολλὰ δὲ σημεῖα γέγονασιν. ἴσθη μὲν γὰρ ὑπὲρ τῆς
 πόλεως ἄστρον ῥομφαία παρακλήσιον, καὶ κομήτης φανείς παρα-
 τύθη ἐπ' ἑνιαυτόν. καὶ φῶς πρὸ τοῦ πολέμου ποτὲ τὸν ναὸν
 καὶ τὸν βωμὸν περιέλαμψεν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν,
 20 παραμείναν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. καὶ βοῦς εἰς θυσίαν ἀναχθεῖσα
 ἔτεκεν ἄρνα. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρου ναοῦ χαλκῆ
 οὔσα καὶ στιβαρά, ὡς μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν εἰκοσιν ἀνοίγνυσθαι τε

2 Δύο PW. 6 πλήθος A, τὸ πλήθος PW. 8 σσειώρευτο A,
 σσειώρευται PW. 9 ἐκεῖ add A Iosephus. 12 δεξαμένους A.
 16 γὰρ add A. 20 ἐπὶ] καὶ A. 21 τοῦ ἐνδοτέρου ναοῦ A.
 22 ἀνοίγεσθαι A.

sacerdotibus aliquot murum octo cubitos latum consecenderunt, duo in-
 signes in ignem insilierunt et una cum templo conflagrarunt. tum Ro-
 mani, vicinis aedificiis frustra parci existimantes ipso templo ardente,
 omnibus ignem iniecerunt: qui etiam gazophylacia comprehendit, in
 quibus infinita pecuniae multitudo reposita fuit, infinitas pretiosae ve-
 stes et alia ornamenta. ibi enim omnis Iudaeorum opulentia in unum
 veluti eumulum congesta erat tanquam in tutum aerarium.

Ibi etiam infinita multitudo plebis perit, pseudoprophetae seducta
 concionibus, qui praedicarat iubere deum eos in templum ascendere,
 signa salutis accepturos. subornabantur autem multi tales a tyrannicis,
 ut populus minus transfugeret: per quos deceptus, evidentibus portentis
 tanquam attonitus nos movebatur, quorum multa acciderunt. nam supra
 urbem astrum stetit gladio simile: cometa per annum apparuit: et ali-
 quando lux ante bellum noctu aram tam clara per dimidium horam cir-
 cumfulsit, ut dies esse videretur. bos ad sacrificium adducta agnum
 peperit. porta orientalis aerea, itaque robusta ut a viris viginti vix

καὶ κλείσθαι, καὶ μοχλοὺς καὶ καταπέγγας ἔχουσα βαθυτάτους,
 ὡφθη νύκτωρ αὐτομάτως ἠνεπιγμένη. ἰδέσθω δὲ λυομένην τὴν
 C τοῦ ναοῦ ἀσφάλειαν, καὶ τοῖς πολέμοις ἰσομένην τὴν εἰσοδὸν
 εἰσαρῆ. καὶ φάσμα τι θαυμάσιον ἄλλοτε ὡφθη πρὸ ἡλίου
 θυσιῶν, ἄρματα κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν διόντα μετέωρα, καὶ
 φάλαγγες ἔνοπλοι διάπτουσαι τῶν νεφῶν. κατὰ δὲ τὴν τῆς
 πεντηκοστῆς ἑορτὴν εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν οἱ ἱερεῖς παρελθόντες
 κινήσειας ἤσθοντο καὶ κτύπου· εἶτα φωνῆς ἤκουσαν λεγομένης
 "μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν." πρὸ δὲ τεσσαύρων ἐνιαυτῶν τοῦ πο-
 λέμου, ἐν τῇ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῇ, Ἰησοῦς τις ἀγροῖκος ἀπὸ
 D ἑλθῶν εἰς τὴν ἑορτὴν βοῶν ἤρξατο "φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῆς, φωνὴ
 ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσαύρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱερο-
 σόλυμα καὶ τὸν ναόν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νέμφας, φωνὴ
 ἐπὶ πάντα τὸν λαόν." καὶ περιήει τὴν πόλιν ταῦτα κεκραγὼς
 μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ. παιόμενος δὲ διὰ τὸ κακόφημον, ὃ
 δὲ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰς αὐτὰς ἔββα φωνάς. ἀναχθεὶς δὲ καὶ πρὸς
 τὸν τῆς χώρας ἐπιτροπικόντα τότε Ῥωμαῖον, καὶ καταξανθεὶς
 μάλιστα, οὐδ' ἐκέλευσεν οὐτ' ἰδάσκειν, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ὁλο-
 φυστικῶς παρακλίνων πρὸς ἐκάστην κληγὴν "αἱ αἱ Ἱεροσολύμοις"
 ἔββα, μέχρι καταγνοῦς μανίας αὐτοῦ ὁ Ἀλβίνος (οὗτος γὰρ ἐπι-
 P I 303 τρέψει τότε) ἀπέλωσεν αὐτόν. ὃ δ' ἔκτοτε μέχρι τοῦ πολέμου
 "αἱ αἱ Ἱεροσολύμοις" ἐθρήνει. ἐν δὲ ταῖς ἑορταῖς μάλιστα τὴν

4 ἄλλο A. 12 τῶν om A. ἐπὶ τὰ Ἱεροσ. A. 19 κερ-
 κλίνων A, παρακλίνων Iosephus. 22 ante ἐθρήνει PW add
 ἔββα καὶ; om A Iosephus.

clauderet atque aperiretur, cum vectes et pessulos profundissimos haberet, noctu ultro patuit: id quod securitatem temporis sublatam esse declarabat, et facilem in id hostium ingressum, alio tempore visum esse ante occasum solis spectrum mirabile, currus in sublimi omnem regionem peragrantes, et phalanges armatae huc atque illic in nubibus saltantes. in festo pentecostes sacerdotes interius ingressi templum, metum et sonitum senserunt, deinde vocem audiverunt dicentem "migravimus hinc." quadriennio ante bellum in tabernaculorum festo Iesus quidam homo rusticus ad festivitatem profectus exclamavit "vox ab oriente, vox ab occidente, vox a quattuor ventis, vox super Hierosolyma et templum, vox super sponsos et sponsas, vox super omnem populum." haec vociferans noctu atque interdum circūibat urbem; et quanquam eb voces mali omnis verberaretur, tamen eandem perpetuo cantilenam canebat. adductus ad Romanum provinciae praesidem et flagris cinctus neque supplicavit neque lacrimavit, sed voce lugubriter inflexa ad singulas plagas "vae vae Hierosolymis" clamavit: donec Albinus (is enim tum Iudaeae procurator erat) hominem absolvit, insanire ratus. Ille vero ab eo tempore usque ad bellum "vae vae Hierosolymis" lamenta-

συνθροῦσθην ἐκεκράγμυ κληθόντα. καὶ τοῦτ' ἐποίησεν ἐπὶ ἔτη ἑκτὰ καὶ μῆνας πέντε, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν περιῶν ἐπὶ τοῦ τεύχους "αἰ αἰ" πάλιν "τῆ πόλει καὶ τῷ ναῷ καὶ τῷ λαῷ" διαπρυσίως ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέειπεν "αἰ αἰ κάμοι,"

ὁ λόγος ἐκ τοῦ πετροβόλου πληξῆς αὐτὸν ἔκτεινε.

25. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν μὲν στασιαστῶν καταπεφυγόντων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν πλείων ἀπάντων, κομισαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερόν, μετὰ μεγίστων ἐδημηῶν τὰν Β Τίτου ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. οὕτω δὲ ταῖς ἀρπυγαῖς οἱ στρατιῶται πάντες ἐχρηματίσταντο, ὥστε κατὰ τὴν Συρίαν πρὸς ἡμῶν W I 217 τῆς πύλαι τιμῆς τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσοῦ πικρῶσκεισθαι.

Οἱ δὲ ἀπὸ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ, ὡς εἴρηται, ἀναλθόντες ἱερεῖς, ἐπὶ πέντε ἡμέραις προσκαυτερήσαντες καὶ λιμώξαντες, κατέβησαν ἱκετεύοντες τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ Τίτος καὶ τὸν τῆς Β συγγνώμης καιρὸν παρελθεῖν ἐφησε, καὶ τοῦ ναοῦ οὐχομένου καὶ τοὺς ἱερεῖς συνυπολιεσθαι αὐτῷ δεῖν εἰπὼν κολασθῆναι τοὺς ἀνδρας ἐκέλευσεν.

Οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους διαδράναι μὴ ἰσχύοντες προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. καὶ ὅς ἤκε, καὶ τὴν ἀπόνοιαν C 20 αὐτοῖς ἐκωνείδισε, καὶ ῥήσασιν τὰ ὄπλα καὶ παραδοῦσιν τὰ σώματα χαρῆσθαι τὴν ζωὴν ἐπηγγέλλετο. καὶ οἱ ληστὰι δεξιῶν μὲν μὴ

5 καιροβόλου A.

10 πέντε A.

Fonten. Cap. 25. Iosephi de bello Iudaeico 6 6 § 1—8 § 1.

batur, sed in festiuitatibus praecipue triste illud augurium proclamabat. idque fecit annos septem et quinque menses, donec in obsidione in moenibus obambulans rursus "vae vae urbi et templo et populo" contenta voce clamavit. et ut postremo adiecit "vae etiam mihi," lapide ex balista excusso ictus occubuit.

25. Romani, cum seditionis in urbem compulsi templum et quae circum templum sunt arderent omnia, signis in templum illatis Titum cum faustissimis acclamationibus imperatorem designarunt. milites tantum ex rapinis pecuniae coacervarunt, ut in Syria pondus auri dimidie minoris quam olim venderetur.

Sacerdotes qui, ut dictum est, murum templi conscenderant, cum quinque dies ibi eregissent, fame coniecti descenderrunt, utque sibi parceretur supplicarunt. quibus Titus respondit, venias tempore iam praeterito sacerdotibus cum templo persequendum esse; et homines supplicis affici iussit.

Tyranni, qui effugere non poterant, Titum ad colloquium evocant: qui cum venisset, eisque desperationem obiecit, vita se illos donaturum promisit, si abiectis armis se dederent. latrones vero se

Zonaras Annales.

85

δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἔφησαν, δειμακόντες μηδέποτε τοῦτο ποιήσιν, ἔξωδον δὲ ἤθρονον μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ καταλείψιν τὴν πόλιν αὐτῷ. ἤγανάκτησε πρὸς ταῦτα ὁ Τίτος, καὶ μήτε αὐτομολεῖν ἔτι τιτὰ σφῶν ἐκέλευσε μήτε δεξιᾶς ἑλθεῖν τυχεῖν (φείσασθαι γὰρ οὐδενός), μάχεσθαι δὲ καὶ σάξεν ὡς δού-
D ναιτο ἑαυτούς. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπρῶν τὴν πόλιν καὶ διαρκάζειν ἐκέλευσεν· οἱ δὲ τὸ πῦρ ἐπέκειον πανταχοῦ. οἱ στασιασταὶ δὲ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν οἰκίαν ὀρμήσαντες, εἰς ἣν δι' ἔχρησθητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἀπέθρονον, τοὺς τε Ῥωμαίους ἀπ' αὐτῆς τρέπονται, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν ἰθρονεύσαντες, εἰς ἑκαταχιλλούς καὶ τετρακοσίους ἀριθμωμένους, τὰ χρήματα διήρπασαν. τῇ δ' ἐξῆς Ῥωμαῖοι τρεψάμενοι τοὺς ἄριστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ Σιλαμῆ πάντα ἐνέκρησαν. κωιωμένην δὲ τὴν πόλιν ὄρωντες οἱ στασιασταί, ἰλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθύμοι τὴν τελευταίην προσδέχεσθαι ἔλεγον. οὗτε ἴθρο-
P I 304 δὲ παραδοῦναι ἑαυτούς ὑπέμενον, οὔτε πολεμεῖν Ῥωμαίοις οἷοι τε ἦσαν· σκιδνάμενοι δὲ κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, εἰ τινὰς αὐτομολεῖν ἐθέλοντας εὗρισκον, ἀπέσφαττον. καὶ οὐδεὶς ἐν τῇ πόλει τόπος γεγόμενω, ἀλλ' ἅπας ἡ λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ στάσιως. ἔθαλπε δὲ τοὺς τε τυράννους καὶ τὸ σὸν αὐτοῖς ληστραδῶν ἔλλπτις ἰσχάτη τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς εἰ καταφύγοιεν, οὐ προσδόκων ἐρευνηθῆσθαι· ἀναλευξάντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐθάφρον προελθεῖν τε καὶ ἀποθρᾶναι. τὸ δὲ ἦν ἄρα ὄνηρος· οὔτε γὰρ πὸν θεὸν οὔτε Ῥωμαίους λήσειεν ἔμελλον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλή-

2 καὶ alterum add A.

dexteram ab eo accipere posse negarunt: iurasse enim se id nunquam facturum: sed potiverunt ut cum uxoribus et liberis urbe excedere liceret. quem ob rem Titus iratus edixit ne quis eorum amplius transfugeret aut spem dexterarum haberet: se enim parsurum esse nemini: pugnarent igitur ac salutem suam pro viribus consulerent. milites urbem incendere ac diripere iussit. qui cum incendia ubique spargerent, latrones ad regiam decurrerunt, in quam ob loci munitionem multi suas opes contulerant: ac Romanis inde pulsis, et coetu plebis ibi congregatae ad 8400 omni interfecto, pecuniam diriperunt. postridie Romani latronibus ex inferiore urbe profligatis usque ad Siloam omnia incomderunt. seditiosos cum ardere urbem viderent, hilari vultu se alacres obituros dixerunt, cum se neque Romanis dedere vellent neque repugnare possent: sed ante urbem dispersi, quos transfugere volentes deprehendebant, ingulabant: neque ullus urbis erat locus qui non fame aut seditione peremptos haberet. tyrannos una spes reliqua subterraneorum meatuum fovebat: quo si confugissent, se non indagatum iri stulta opinione putabant. nam cum Romani castra moverent, progredi atque aufugere ausi, neque deum neque Romanos latere poterant, et

λους ἐν ταῖς ἀρπαγαῖς πόλιμος αὐτοῖς. Καίσαρ δέ, ὡς ἀμήχανον ἦν τὴν ἄνω πόλιν ἐλεῖν χωμάτων ἄτερ, οὐσαν περιέκρημον, διατέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν. B

26. Κατὰ ταύτας οὖν τὰς ἡμέρας οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες πέντε ἀνδρας πέντε πρὸς Τίτον ἰκέτευον δοῦναι αὐτοῖς δεξιάν. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνδύσειν ἐλπίας ἀποσπασθέντων τῶν Ἰδουμαίων, κατατεύει τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς. καὶ ὁ Σίμων γνοὺς τὴν γνώμην αὐτῶν, τοὺς μὲν πέντε τοὺς ἐντοχόντας τῷ Τίτῳ αὐτίκα ἀναιρεῖ, τοὺς δ' ἡγμόνας συλλαβῶν εἰργουσι· B
 10 Ἰδουμαίους δὲ οὐκ ἀφυλάκτους εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελειστέραις διαλάμβανε διὰ τοὺς αὐτομολοῦντας. πολλῶν δὲ φραγευμένων, πλείους ἦσαν οἱ διαφεύγοντες. ἐδέχοντο δὲ οἱ C
 Ῥωμαῖοι πάντας κόρῳ τοῦ κτελεῖν καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς ἑῶντες μόνους, τοὺς ἄλλους ἐπώλων σὺν γυναιξί
 15 καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, διὰ πλῆθος τῶν πωλουμένων καὶ ὀλιγότητα τῶν ὠνούμενων. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων ἄπειράν τι πλῆθος ἦν, οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους. τῶν ἱερῶν δὲ τις ἕνομα Ἰησοῦς, λαβὼν περὶ σωτηρίας δρῶν ὥστε τινὰ παραδοῦναι τῶν κειμηλίων, ἔξεισι καὶ
 20 παραδίδωσι λυχνίας δύο τράπεζάν τε καὶ κρατῆρας καὶ φιάλας, πάντα ὀλόχρυσα, καὶ τὰ καταπετάσματα καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων W I 218
 ἐνδύματα καὶ πολλὰ τῶν σκευῶν ἕτερα. ὁ δὲ γε γαζοφύλαξ τοῦ D

16 καὶ alterum add A.

21 τὰ prius om A.

Fontes. Cap. 26. Iosephi de bello Iudaeo 6 8 § 2—7 2 § 2 et 5 § 6.

inter se de rapinis bellum gerebant. Caesar vero cum urbs superior in praecipiti alta loco sine aggeribus capi non posset, copiis opus distribuit.

26. His diebus Idumaeorum principes quinque legatis ad Titum missis supplices pacem petierunt: qui etiam tyrannos Idumaeis avulsis pertinaciam abiecturos sperans, incolumitatem illis promisit. at Simon eorum consilio cognito quinque legatos statim occidit, duces in carcerem compingit, Idumaeos observari iubet, et moenia praesidiis accuratioribus munit propter transfugas, sed quamvis multi occiderentur, plures erant qui discurrerent atque a Romanis ob caedium satietatem et lucri spem susciperentur, nam solis plebeis retentis caeteros cum uxoribus et liberis minime vendebant, ob mancipiorum multitudinem et emptorum paucitatem. eorum qui venditi sunt multitudo infinita fuit: e plebeis ultra 40 milia sunt conservati. quidam sacerdos nomine Iesus pacta incolumitate duo candelabra tradidit, mensam crateres et phialas, ex solido auro omnia, nec non aulaca, pontificias vestes et multa alia

ιεροῦ Φινεὲς συλληφθεὶς τοὺς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας τῶν ἀρχιερέων ὑπέδειξε καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων πολλὰ.

Συντετελειωμένων δὲ ἤδη τῶν χωμάτων προσῆγον οἱ Ῥωμαῖοι τῷ τείχει τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν οἱ μὲν ἀνχώρουν εἰς τὴν ἄκραν, οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις, πολλοὶ δὲ καὶ ἠμύνοντο. ὡς δὲ περὶ ἐρράγη μέρος τοῦ τείχους, θεὸς καὶ τοῖς τυράντοις ἐμπέπει, καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς οὐκ εἶχον (λοκιδάσθησαν γάρ), οἱ δὲ πολλοὶ μὲν πηλοῖον εἶναι ἠγγέλλοντο, ἐπὶ στόμα πεσόντες ἀνψύμωξαν τὴν ἐαυτῶν φρενοβλάβειαν, καὶ τῶν πύργων ἐπόντες 10
 P I 305 κατέβησαν, ἀφ' ὧν βία μὲν οὐδέποτε ἀλῶναι ἠδύνατο, λιμῆ δὲ μόνῳ, καὶ εἰς τὴν Σιλωὰμ φάραγγα καταφεύγουσιν, εἰς κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν τευχῶν κρατήσαντες ἀναιμωτί, τοὺς καταλαμβάνομένους ἐφόρουν καὶ τὰς οἰκίας ὑφῆπτον. ἐπαύσαντο δὲ πρὸς ἐσπέραν. τῇ δ' ἐκωσῆθη 15
 παρελθὼν ὁ Τίτος εἶσω, τῆς τε ὀχυρότητος τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἰθαύμασε, καὶ "ὄν θεῶ ἐπολεμήσομεν" ἔφη, "καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων Ἰουδαίουσιν καθέλων." τὴν ἄλλην τε πόλιν ἀφανίσαν καὶ τὰ τεῖχη κατασκάπτων τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἣ σσ-20
 στρατιώτιδι χρῆσάμενος ἐκράτησε τῶν ἀλῶναι μὴ δυναμένων.

B Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων, οἳ δι' ὄλου τοῦ πολέμου ἀήφθησαν, ὁ ἀριθμὸς εἰς ἑνὴ μυριάδα καὶ ἑπτακισχι-

3 δὲ om A.

5 δὲ κατεδύοντο A.

11 ἐφ' Iosephus.

vase. sacri thesauri custos Phinees comprehensus tunicas et cingula pontificia ac plures alias res pretiosas demonstravit.

Aggeribus iam confectis Romani machinas ad muros adduxerunt. at seditiosi partim in arcem retedebant, partim in subterraneis meatibus se abdebant, multi propugnabant. sed muri parte abrupta etiam tyrannus metus incessit ut fugae consilia agitarent. cum enim eos quorum fidei opera pridem usi fuerant non haberent (nam dispersi erant), et hostes in propinquo esse nuntiarentur, in faciem prolapsi recordiam suam deplorarunt, atque ultro e turribus descenderunt, e quibus vi nunquam sed sola fame depelli potuissent, et in vallem Siloam confugerunt, deinde meatus subierunt. Romani moenibus citra sanguinem potiti deprehensos trucidabant, atque sedes incendebant: sed ante vesperum desierunt. postridie Titus urbem ingressus et munitiones ac turres admiratus "deo" inquit "iuvante bellum gessimus: deus fuit qui Iudaeos munitionibus istis expulerit." cum autem urbem alibi deleret et moenia evorteret, eas turres fortunae suae monumentum reliquit, quae adiutricis filis potius esset quae expugnari non possent.

Totius belli tempore virorum capta sunt ad nonaginta septem milia: totius obsidionis tempore undecies centena hominum milia perie-

λίους συνήχθη, τῶν δὲ ἀπολλυμένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν
 περὶ ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλεον ἑμάφυλον μὲν,
 ἀλλ' ὅσα ἐπιχώριον· ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν ἀξί-
 μων ἰορτὴν συνεληλυθότες ἔξαιτίας τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν,
 5 καὶ μιστῆν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Ἐκεῖ δὲ τῶν φανερῶν οὐς μὲν ἀκίλον οὐς δ' ἤγχαλώτισαν
 Ῥωμαῖοι, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρείων, καὶ ἀναρρηγνύντες
 τὸ ἴδιον, ὅσοις ἐνετύχχανον ἔκτεινον. ὠρέθησαν δὲ καὶ
 νεκροὶ διασχίλων ἐπέκεινα. δεινὴ δὲ ὑπήντη τοῖς ἐπικυπτοῦσι C
 10 τῶν σωμάτων ὁδμή, ὡς πολλοὺς εὐθὺς ἀναχωρεῖν. ἄλλοι δ'
 ὑπὸ πλειονείας εἰσεδύοντο, σωρείαις ἐμπατοῦντες νεκρῶν· εὐρι-
 σκον γὰρ πολλὰ τῶν νεμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν. ἀνήγοντο δὲ
 καὶ πολλοὶ ὑπὸ τῶν τυράννων κατεχόμενοι δεσμῶται καὶ ἀπε-
 λύοντο.

15 Τούτων δὲ τῶν ἀλαστέρων ὁ μὲν Ἰωάννης ἐν τοῖς ὑκονό-
 μοις μετὰ τῶν ἀδελφῶν λιμώτων δεξιὰν παρὰ Ῥωμαίων λαβεῖν
 ἐκέτευε, Σίμων δὲ μετέπειτα συνελήφθη, τοῦ Τίτου διύγοντος
 εἰς τὴν Φιλίππου λεγομένην Καισάρειαν. πολιορκουμένων γὰρ
 Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀνω πόλιος ὧν, τῶν Ῥωμαίων ἐντὸς γενο-
 20 μένων τῆς πόλιος, ὁ Σίμων τοὺς πιστοιότατους παραλαβὼν τῶν D
 φίλων, καὶ σὺν αὐτοῖς λεθωτάτους καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν
 ἐπιτηδύον τούτοις ἀδύφρον, εἰς τινα τῶν ὑπανόμων σὺν ἐκείνοις
 καθέσθην ἑαυτὸν, καὶ τὸ παλαιὸν ὄρυγμα διελθὼν τὴν γῆν ὑπερ-

4 συνεσχέθησαν A.

6 Ἐκὶ γοῦν τῶν φανερῶν Iosephus.

9 ἐπικυπτοῦσι W.

17 ἐκέτευε A: utrumque in Iosephi

codicibus. τοῦ] καὶ τοῦ A.

vant. quorum plerique gentiles erant sed non indigentes: nam e tota
 provincia ad festum asyrorum congregatas bellam subito oppresserat,
 et viris plenam urbem circumvallarat.

Romani cum ex manifestis aliis sustulissent alios cepissent, in
 cavernis delitantes indagabant, perruptoque solo evbios quosque
 trucidarunt. ibi quoque cadaverum ultra duo milia sunt reperta. ac
 substantibus teter occurrit foetar, ut multi recederent. sed alii prae
 avaritia intrabant, mortuorum cumulos calcantes: nam in iis cavernis
 multa ornamenta reperiebantur. multi etiam educebantur et dimitte-
 bantur quos tyranni captivos tenerant.

Ex iis patriae pestibus Ioannes cum fratribus in cavernis esu-
 riens pacem a Romanis suppliciter petiit, Simon postea comprehensus est
 Tito Caesarea Philippi degente. nam cum Hierosolyma obsiderentur
 atque urbem Romani intrassent, in superiore eius parte degens Simon
 assumptis amicorum intimis unaque lapicidis et ferramentis idoneis in
 quandam cavernam se demisit, et vetere fossa perambulata terram ex-

μειν, ἵνα πορρωτέρω προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ κοίησονται τῆν ἀνάδυσιν. ὀλίγον μόντοι τῶν μεταλλεύοντων προχωρησάντων ἢ τροφή αὐτοὺς ἐπέλειπτε. τότε δὲ λευκοὺς ἐνδύεται χιτωνίσκουσ, καὶ χλαμύδα πορφυρῶν ἱμπερονησόμενος ἀνέβη τῆς γῆς κατ' ἐκείνον τὸν τόπον ἐν ᾧ πρόσθεν τὸ ἱερὸν ἦν. πρῶτον μὲν οὖν θάμ-

P I 306 βος τοῖς ἰδοῦσι προσέειπεν, εἰτα δ' ἔγγυτέρω προσίοντες ὅστις εἶη ἠρώτων. Σίμων δὲ καλεῖται τὸν ἄρχοντα σφῶν προσέειπε.

W I 219 καὶ ἦκε κληθεὶς Τερέντιος Ῥούφος, δεσφίων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο. ᾧ γνωρίσας ὅστις ἦν ὁ Σίμων συνελήφθη καὶ δεθεὶς ἐφυλάττετο. τῷ δὲ γε Τίτῳ ἢ σύλληψις αὐτοῦ ἐδηλώθη. 10 καὶ ὁ μὲν εἰς τὸν θριαμβὸν ἐτηρεῖτο, καθ' ὃν καὶ ἀηρέθη ἀγχόνη σურεὶς ἐν τῇ κατὰ τὴν Ῥώμην ἀγορᾷ, ὅπου κτείνων Ῥωμαίους εἰδωσται τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ θανατουμένους.

Τοῦτο μὲν οὖν γέγονε τέλος τῷ τοῦ Γιώρα Σίμωνι. Ἰουδαίῳ δὲ, ἢ λοιπῇ τῶν Ἰουδαίων ἐριννύς, δεσμὰ κατερέθη δε- 15 B κειῆ. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλήθος τὸ μὲν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα ἰσάλη, τὸ δὲ ἐν ταῖς κατὰ πόλεις τελοῦμέναις θεωρίαις ἐφθεύρετο ἢ θηριομαχίαις ἐκδιδόμενον ἢ ἀλληλοκτονούμενον. ἢ δὲ τοῦ Σίμωνος γῆθεν ἀνάδυσις πολὺ καὶ τῶν ἄλλων στασιωστῶν πλήθος εὐρίσκεισθαι κατὰ τοὺς ὑπονόμεους ἐποίησεν, ὡς ἐ- 20 τεῦθεν καὶ τὰ τοῦ ναοῦ ἀνορυχθῆναι θεμέλια.

27. Οὐ μόνον δὲ τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίαις ἐπήνεκτο κίνδυνος, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι. πάντα δὲ διεγή-

3 ἀποτοῖς Α. 4 ἐνέδν Α. 9 καταλέλειπτο Α. 10 ἐδη-
λοῖτο Α. 22 ἐπήνεκτο Α.

Fontes. Cap. 27. Iosephi de bello Iudaeo 7 3—5 § 2.

canavit, ut cuniculis longe promotis tuto loco emergerent. sed paulum progressis metallicis commeatu destitutus, candida indutus tunica et ehiansyde purpurea insibilatus, eo in loco e terra emerisit ubi templum dudum fuerat. quem qui viderunt, primum stupore correpti sunt: deinde propius accesserunt, interrogantes quis esset. Simon cum ducem vocari iussisset, Terentius Rufus (hunc enim Titus exercitui praefecerat) arcessitus Simonem audito eius sermone in vincula coniectam Titii iussu ad triumphum asseravit. in quo laqueo enectus est, per id forum tractus ubi de maleficis supplicium sumitur.

Hic fuit exitus Simonis Glorae. Ioannes vero, altera Iudaeorum furia, ad perpetuum carcerem est damnatus. captivorum multitudine partim ad Aegyptia metalla missa est, partim in spectaculis urbium interfecta, seu cum foris seu inter sese dimicando. Simonis ex terra emerge in causa fuit ut caeterorum etiam seditiosorum magna turba in montibus inveniretur: unde etiam templi fundamenta sunt suffocata.

27. Neque vero Hierosolymitani duntaxat Iudaei discrimina subierunt, sed aliarum quoque urbium incolae: quae difficile fuerit

αυθαίμα δόσεργον· τὰ δὲ ἐπ' Ἀντιοχείας τοῖς ἐκλήθην οἰκοῦσιν Ἰουδαίοις συμβεβηκότα διαγγέλειον. πολὺ μὲν γὰρ ἀνὰ πῦσαν C τὴν οἰκουμένην τὸ Ἰουδαίων ἔθνος κατέσπαρται, πολλὰκις αἰχμαλωτισθέν, ὡς ἤδη ἰστέθηται, καὶ σκεδασθέν πανταχοῦ· πλείστον δὲ τῆ. Συρία ἔγκαταμέμικται κατὰ τὴν γειτονίαν, μᾶλλον δὲ τῶν ἄλλων ταύτης πόλιων Ἀντιόχεια κατοίκους Ἰουδαίους ἐκείνητο, διὰ τε τὸ τῆς πόλιως μέγεθος καὶ ὅτι ἀδεῖα τὴν καταίεθαι ἐν αὐτῇ παρέσχον αὐτοῖς οἱ μετ' Ἀντιόχον βασιλεῖς. ὁ μὲν γὰρ ἐπιφανῆς Ἀντίοχος τὰ τε Ἱεροσόλυμα ἐξεπόρθησε καὶ τὸν ναδὺν 10 ἐσύλησεν, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεῖς ἔξισαν τοῖς Ἕλλησι μετέχειν τῆς πόλιως αὐτοῖς συνεχώρησαν. διὸ καὶ εἰς πληθὺς ἐπέδωκαν, D πολὺ πληθὺς Ἑλλήνων προσαγόμενοι τῇ θρησκείᾳ.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ τῶν Ἱεροσολύμων πόλεμος ἐξεργάγη, καὶ εἰς τὴν Συρίαν κατέπλευσεν Οὐδισπασιανός, τὸ δὲ μῖσος κατὰ 15 τοῦ ἔθνους παρὰ πῦσιν ἤματι, τότε δὴ τις Ἰουδαῖος Ἀντίοχος, υἱὸς τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίων τοῦ πρώτου, εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀντιοχείων παρελθὼν κατηγορεῖ μὲν τοῦ πατρὸς, κατηγορεῖ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν Ἰουδαίων, ὅτι καταπρήσαι τὴν πόλιν ἄπασαν ἐβουλεύσαντο, καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς ὡς τοῦ 20 βουλευμάτος κοινωνούς. τὸ δὲ τῶν Ἀντιοχείων δημοτικῶν τοῦς μὲν παραδοθέντας αὐτίκα κατέκασαν, κατὰ δὲ τῶν ἀπόθιγανῶν P I 307 Ἰουδαίων ὤρημητο κάκεινους τιμωρησόμενοι. ὁ δὲ τῶν ὁμοφύ-

6 ἢ ἀντιόχεια A.
δὲ om A.

21 ἀπόθιγανῶν A.

22 ὄρημητο A.

recensero omnia. unum tamen exponendum est, quomodo cum Antiochenis Iudaeis actum fuerit. nam multum Iudaicae gentis per totum orbem terrarum est dispersum: saepe capta est et ubique dissipata, ut iam exposuimus: maxima tamen pars Syriae propter vicinitatem est iamista, et Antiochia, cum ob urbis amplitudinem tum propter liberam ibi habitandi facultatem ab Antiochi successoribus impetratam, plures Iudaeos inquilinos habuit quam aliae civitates. nam Antiochus Epiphaneus Hierosolyma vastavit et templum spoliavit, qui autem secuti sunt reges eis concesserunt ut ex aequo cum Graecis participes urbis essent. itaque in magnam multitudinem excreverunt, multa subiada Graecis ad suam religionem perductis.

Caeterum quo tempore bellum Hierosolymitanum erupit et Vespasianus in Syria appulit, omnibus Iudaeorum odio flagrantibus, tunc Iudaeus quidam Antiochus, Iudaeorum Antiochenorum principis filius, in concionem Antiochenorum progressus et patrem et caeteros Iudaeos accusavit, eos de incendienda tota urbe deliberasse; et peregrinos quosdam Iudaeos ut eius consilii consocios tradidit. plebs Antiochena traditos Iudaeos statim exussit, ad indigenas quoque Iudaeos puniendos

λων κατήγορος Ἀντίοχος, ἀποστῆναι τῆς πατρῆου λέγων θρησκείας, ἔδυνε ὡς νόμος τοῖς Ἕλλησι, παρῆναι δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖν ὁμοίως βιάζεσθαι· ἴσασθαι γὰρ φανεροὺς τοὺς ἐπιβουλεύσαντας τῷ μὴ τὴν σφετέρην θρησκείαν ἀπόμνησθαι· χρωμένον δὲ τῇ πείρᾳ τῶν Ἀντιοχείων, ὀλίγοι μὲν ὑπέκτισαν, οἱ δὲ μὴδ' ἔλληρῆσαι ἀνασχόμενοι διεφθάρησαν. ὁ δ' εἰρημικὸς Ἀντίοχος καὶ στρατιώτας παρὰ τοῦ Ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβῶν, χαλεπὸς ἦν τοῖς ὁμοφύλοις, ἀργεῖν τὴν ἐβδόμην σὺν ἐκτιρέκτων· οὕτω τε **B** τὴν ἀνάγκην ἔθετο ἰσχυράν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' Ἀντιοχείας τὴν τοῦ σαββάτου ἀργίαν καταλελυθῆσαι, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις πό-10 λειν ἐπὶ τινα χρόνον τοῦτο ἐκικρατῆσαι.

Οὐ ταῦτα δὲ μόντα ταῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ δευτέρα προσετέτετο συμφορὰ. συνέβη μὲν γὰρ κατα-
 κρησθῆναι τὴν τῆς πόλεως τετραγώνου ἀγοράν, ἀρχαῖά τε καὶ
 χωροφυλάκεια. ὁ δ' εἰρημικὸς Ἀντίοχος τοῖς Ἰουδαίοις προσῆκτα **15**
W I 220 τὸν ἐμπρησμόν, καὶ τοὺς Ἀντιοχεῖς ὑπόπτους ἔχοντας ἤδη αὐτοῦς
C ἠρέθισαι κατ' αὐτῶν· καὶ ὥσπερ ἐμμανεῖς πρὸς τοὺς διαβεβλη-
 μένους ἄπαντες ὤρηγντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς κατέσχον τινές, συμ-
 βουλεύσαντες Τίτῳ τὴν ὑπόθεσιν ἀναθεῖναι. ἐν τῷ μίῳ δὲ τινες
 ποιούμενοι ἐπιμιλῆ τοῦ πράγματος ζήτησιν, εὗρον τὸ μὲν τῶν **20**
 Ἰουδαίων γένος ἀνάστιον, ποιηροὺς δ' ἀνθρώπους τὸ ἔργον τολ-
 μήσαντας διὰ χειρῶν ἀνάγκης, αἰθθέντας, εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ
 δημόσια γραμματεῖα ἐμπρήσειαν, ἔξιν ἀπαλλαγὴν τῆς εἰσπράξεως.

1 παρθένου A.

2 ἔδυνε A, ἔδυσεν PW.

13 γὰρ om A.

concitata. Antiochus popularium suorum accensator, se patriam religio-
 nem reliquias professus, more Graeco immolavit, et populum hortatus
 est ut caeteros etiam idem facere cogeret: nam ita insidiosos depre-
 hensum iri, si religionem suam eicere nollent. eius rei cum Antiocheni
 periculum fecissent, pauci cessarunt: qui Graecum ritum repudiarunt,
 interfecti sunt. Idem Antiochus multibus etiam a Romano praeside
 acceptis saevum se popularibus suis praebuit, otium diei septimae eos
 agere non passus; eoque necessitatis redegit, ut sabbati ignavia non
 Antiochiae duntaxat sed in aliis quoque urbibus ad tempus abrogaretur.

Noque vero haec duntaxat Antiochenis Iudaeis acciderunt, sed
 et alia calamitas accessit. accidit ut quadratum urbis forum, praetoria
 et tablina cremarentur. cuius incendio idem Antiochus Iudaeos crimina-
 batur, et Antiochenos iam ante male suspicantes contra eos concitavit,
 ut furiosorum instar omnes contra accusatos ruerent, et aegre a quibus-
 dam reprimerebantur, suadentibus ut causam eam Tito disceptandam reser-
 varent. Interea quidam re diligenter inquisita gentem Iudaicam insontem
 reppererant, et eius facinoris auctores esse homines improbos ob aeris
 alieni necessitatem, ratos, si curias et publica tablia incendissent,
 fore neminem a quo appellarentur.

Ἐν ταύτοις δὲ καὶ ὁ Τίτος ἀφικνεῖτο εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ
 δ τῶν Ἀντιοχείων δῆμος προσηύχεν αὐτῷ καὶ εὐφρόνι, ταῖς δ'
 εὐφροναῖς συνείρε καὶ δέησιν ἐκβαλεῖν ἀξιοῦσαν τοὺς Ἰουδαίους
 τῆς πόλεως. ὁ δὲ τότε τῶν λεγομένων ἠσυχῆ κατακούσας παρήει,
 6 ὅστιρον δ' αὐδῖς σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων τῶν Ἀντιοχείων D
 ἐξίλασθαι τοὺς Ἰουδαίους τῆς πόλεως, "ἀλλ' ἦ γε πατὴρ ἀν-
 τῶν" ἔφη, "εἰς ἦν ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐχρῆν, ἀνήρηται, καὶ
 οὐδαμῶς ἂν αὐτοὺς οὐδεὶς ἔτι τόπος." ἀποτυχόντες οὖν τῆς
 αἰτήσεως ταύτης, ἐπὶ δευτέρω ἐτράποντο, καὶ τὰς χαλκᾶς
 10 ἤξιον δέλτους ἀναρεθῆναι, αἷς τὰ δίκαια τῶν Ἰουδαίων ἐγέ-
 γραπτο. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τοῦτο Τίτος ἐπένευσε, πάντα δὲ τοῖς
 ἐπ' Ἀντιόχειας Ἰουδαίοις εἶπεν ὡς πρότερον εἶχον αὐτά. αὐτὸς
 δ' εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπιῶν, καὶ κατὰ τὴν πορείαν τὰ Ἱεροσόλυμα
 Θεασάμενος, ᾤκτειρε τὸν τῆς πόλεως ἕλεθρον, ἐπαρώμενος τοῖς
 15 αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως, ὡς αἰτίοις τῆς τῆς πόλεως ἐρημώσεως. P I 308
 πόλεως ἀρχαῖος τε καὶ εὐδαίμωνος. εὐρίσκοντο δ' ἔτι κἂν τοῖς
 ἐρείπιοις αὐτοῖς μέρη τοῦ βαθυτάτου πλοῦτου αὐτῆς. πολλὰ μὲν
 γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι ἀνέσκαπτον, τὰ πλείω δὲ οἱ αἰχμαλώτοι ὑπεδεί-
 κνον, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀθήλους τοῦ πολέμου φονδᾶς
 20 κατὰ γῆς ἐθησαύριζον.

28. Τίτος δ' ἐπ' Αἴγυπτον πορευθεὶς καὶ κατανήσας
 εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κἀκεῖθεν πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν μελλῶν, τῶν
 αἰχμαλώτων τοὺς ἡγεμόνας Ἰωάννην καὶ Σίμωνα, καὶ ἄλλους

2 προσεπήξα A. 3 συνέησ A. 8 τόπος ἔτι A. 15 ἀπο-
 στασίας A. τῆς tertium om A. 17 αὐτοῖς] αὐτῆς A.

Fontes. Cap. 28. Josephi de bello Judaico 7 5 § 3—6 § 6.

Interdum Titum Antiochiam proficiscentem populus Antiochenus ob-
 viam egressus laetis omnibus excipit, mistis precibus de Iudaica urbe
 pellendis. is vero tam ea verba placide dissimulans praeteribat: deinde
 rursus Antiochenis idem acriter flagitantibus "et" inquit "patria eorum,
 quo revertendum illis esset, overa est, neque ullus locus est quo reci-
 piantur." hac postulatione frustrati ad aliam convertuntur, petentes ut
 aereae tabulae, quibus iura Iudaica inscripta erant, tollerentur. sed ne
 id quidem Titus concessit, Indaeos Antiochenos omnia quae prius ha-
 buerant tenere passus. inde Alexandriam profecturus cum Hierosolyma
 praeteriret, miseratus est urbis excidium, et defectionis auctores dete-
 status, ut excidii quoque urbis antiquae et felicitis auctores. in cuius
 ruinis etiam partes ingentis opulentiae reperiebantur, Romanis multa
 effodientibus, captivis plura demonstrantibus quae possessores ob in-
 certos belli casus terrae mandarant.

28. Titus ex Aegypto et Alexandria in Italiam navigaturus
 captivorum duces Ioannem et Simonem atque alios septingentos viros

ἄνδρας ἑπτακοσίους μεγάλαι τε καὶ κύλλαι σώματος διαπρέποντας
 B εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπείκτα μύλα ἐκλευσεν ἄγεσθαι, ἵν' ἐν τῷ
 θριάμβῳ πληρώσωσι τὴν πομπήν.

Μετὰ δὲ τὴν εἰς Ῥώμην τοῦ Τίτου ἄφιξιν πεμφθεὶς στρα-
 τηγὸς εἰς Ἰουδαίαν Λούκιος Βάσσος τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρώδιῳ 5
 φρούριον μετὰ τῶν κατεχόντων αὐτὸ προσηγάγετο· εἶτα πᾶν ὅσον
 ἦν ἐκεῖ στρατιωτικῶν συνυγυγῶν ἐπὶ Μαχαιροῦντα στρατεύει
 ἦν δὲ τὸ φρούριον τοῦτο λίαν δυσάλωτον, κειρώδης ὢν ὄχθος
 τεταχισμένος· οὕτω δ' ὑπὸ τῆς φύσεως κατεσκευάστο ὡς μηδὲ
 προσιτὸς εἶναι· φάραγμα γὰρ πάντοθεν βαθείαις ἐτετάφρευτο. 10
 οὕτω δ' ὀχυρότητος ἔχον, καὶ βασιλεῖον εἶχεν ἐντὸς μεγάλαι τε
 καὶ κύλλαι τῶν οἰκήσιων θαυμαστόν, πολλὰς δὲ καὶ δειξαιμένους
 εἰς ὑποδοχὴν ἕδατος ἐν τοῖς ἐπιτηδαιοτάταις τῶν τόπων ἐκείνητο.
 C πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ πύργων ἦν ἄξιον διὰ
 μέγεθος θαύματος· οὐκ ἦν γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψους καὶ πύχους ἐλα- 15
 πετο· λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν Ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι,
 καὶ ἐπὶ πλείστον ἰσως ἔμεινεν ἄν, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν παραλαβόντων
 τὸν τόπον Ἰουδαίων ἐκείκοπτο. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὴν ἄρκτον τοῦ
 φρουρίου φάραγγι ὀνομάζεται τις τόπος Βαάφ, καὶ οἷον ἔβλεψεν
 ὀμωνύμως καλουμένην αὐτῷ. αὕτη φλογὶ μὲν ἔοικε τὴν χροιάν, 20
 περὶ δὲ τὰς ἐσπέρας σέλας ἀπαστρέπτει· τοῖς δὲ βουλομένοις λα-
 βεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχεύρατος, ἀλλ' ἔποφρεύγει καὶ σὸ πρότερον
 D ἴσταται πρὶν ἂν τις οὖρον γυναικὸς ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα καταχέη

5 Λούκιος] sic et Λουκίος Iosephi codices.
 18 τὸν τόπον om A. 20 μὲν φλογὶ A.
 αἷμα A Iosephus, τὸ αἷμα τὸ ἔμμηνον PW.

14 διὰ τὸ μ. A.
 23 τὸ ἔμμηνον

proceritate et elegantia corporum praestantes statim in Italiam duci
 iussit ad explendam triumphali pompam.

Tito Romam reverso Lucius Bassus praetor in Iudaeam missus
 castello Herodie deditone capto omnes eius provinciae copias contra
 Machaeruntum castellum munitissimum parat. est enim in petroso tumule
 situm, moenibus obseptam, itaque a natura paratum at nec accessus in
 id patet, profundis vallibus tanquam fossis cinctam. neque vero muni-
 tione duntaxat sed et ob regiam magnitudine et elegantia conclavium
 insignem admirandum fuit, et multas cisternas idoneis locis ad pluviam
 aquam excipiendam habuit. in regia quoque ruta fuit mirae magnitudi-
 nis, nulla sic vel altitudine vel crassitudine inferior, quae ab Herodis
 durasse temporibus ferebatur, et longissimo forsan tempore mansisset,
 nisi a Iudaeis, qui locum illum occuparant, excisa fuisset. in castelli
 valle septentrionali Baar locus est qui radicea gignit eiusdem nominis,
 colere flammeo, vespere iubar quoddam eiaculantem, sed captu difficilli-
 mam. refugit enim neque prius consistit quam urinam mulieris aut san-

αὐτῆς. καὶ τότε δὲ τοῖς ἀψαμένοις θάνατός ἐστι προφανής, α. W I 221
 μὴ τύχη τις αὐτὴν ἐκείνην ἀκινεγκάμνος τὴν ῥίξαν ἀπηρημένην
 ἐκ τῆς χειρός. ἀλλοικαται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινετόνως.
 κύκλω γὰρ αὐτὴν περιορῶσουσιν, ὡς εἶναι τὸ τῆ γῆ κρυπτόμενον
 5 τῆς ῥίξης βραχύτερον, εἰτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κάκινου τῆ
 δῆσαντι συνακολουθεῖν ὀρμήσαντος, ἣ μὲν ἀνασπᾶται ῥαδίως,
 θνήσκαι δ' εὐδὺς ὁ κύων· φόβος δ' οὐδέεις τοῖς μετὰ ταῦτα λαμ-
 βάνουσιν. ἔστι δὲ διὰ μίαν ἰσχὺν περισπούδατος. τὰ γὰρ κω-
 λούμενα δαιμόνια καὶ τισιν ἐισθνόμενα αὐτῆ ταχέως ἐξελαῦναι,
 10 κἂν μόνον τοῖς νοσοῦσι προσερχθῆ.

Τοῦτο τὸ φρούριον ὁ Βάσσος παραστήσασθαι θέλων, τὴν P I 309
 πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ φάραγγα χῶσαι ἀπειριβάτο. οἱ δ' ἐναπει-
 λημένοι τῶν Ἰουδαίων ἔνδον ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες ἐκεί-
 νους μὲν ἠπάγκασαν ἐν τῆ κάτω πόλει παραμένειν, τὸ δ' ἕνω.
 15 φρούριον εἶχον αὐτοί. ἐποιοῦντο μέντοι τὰς ἐξόδους προθύμως
 ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπληρόμενοι πολλοὶ μὲν
 ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀτήρουν πονοῦντας ἐπὶ τοῖς
 χώμασιν.

Ἐκ δὲ τινος συντυχίας ἣ τοῦ φρουρίου παράδοσις γέγονε
 20 καὶ τῶν χωμάτων χωαίς. νεανίας τις ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις
 τόλμη θρασὺς καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος Ἑλιάζαρ καλούμενος,
 ὃς ἐξίνασι καὶ κολύειν τὴν χῶσιν παρακαλῶν τοὺς πολλοὺς, ἐν B
 ταῖς μάχαις ἐπιφανέστατος γέγονε, πολλὰ δεινὰ τοῖς Ῥωμαίους

4 τὸ ἀδὲ A. 9 αὐτῆ A, αὐτῆ PW. 23 δευτὴ add A Iose-
 phus. τοῖς Ῥωμαίοις A.

guineam monstrum affuderis; ac tum eam attingentibus indubia mors
 imminet, nisi quis eam radicem de manu suspensam abtulerit. capitur
 etiam alia ratio extra periculum. nam undique eam circumfodiunt, ut
 eius quam minimum terra togatur; deinde canem ei alligant, qui, cum
 dominum suum comitari cupit, illa facillime evulsa statim moritur.
 accipientibus vero eam post nihil est periculi. expectatur autem ob unam
 virtutem: nam quae daemonia vocantur et quosdam intrant, si modo
 aegrotantibus admoveatur, facile expellit.

Id castellum Bassus subigere cupiens, vallem orientalem aggesta
 terra explere instituit. Iudaei obsesi, a peregrinis separati, illos in
 urbe inferiore manere coegerunt, superiores castellum ipsi tenuerunt.
 ac quotidianas eruptiones fecerunt et cum obvius congressi sunt: nec
 ipsorum duntaxat multi perierunt, sed et Romanes multos in aggeribus
 laborantes occiderunt.

Casa tamen quodam factum est ut castellum sine aggeribus de-
 deretur. inter obsesos adolescens fuit Elazarus, animo confidens et
 manu strenuus, qui populum ad eruptiones et aggerem prohibendum
 hortari solitus in praeliis illustrissimas evaserat, Romanisque multas

διατιθείς. καὶ ποτὲ τῆς μάχης διακρινθείσης αὐτὸς μείνας ἔξω
 τῶν πυλῶν τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἄμυλοι. Ῥούφος δὲ τις τοῦ
 Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου, τὸ γένος Αἰγύπτιος, ἑξαίφνης ἐπιθρα-
 μίων, σὺν ἄλλοις αὐτοῖς τὸν Ἐλεάζαρ ἀράμενος φθάσει μεταθεῖς
 εἰς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. τοῦ δὲ στρατηγοῦ γυμνωθῆναι⁶
 κελύσαντος αὐτὸν καὶ μαστιγισθαι βλεπόντων τῶν ἐκ τῆς πόλεως,
 ἄθρόον ἢ πόλις ἀνέμωξε. ταῦτο κατὰ τῶν παλαιῶν ὁ Βάσσος
 στρατήγημα ἐποιήσατο, καὶ σταυρὸν προσέταξε καταπήγνυσθαι,
 C ὡς αὐτίκα κρεμάσων τὸν Ἐλεάζαρ. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ φρουρίου
 ὄρωντες ὠδυνῶντο μᾶλλον καὶ ἀνέμωζον δαυλίγιον. καὶ ὁ¹⁰
 Ἐλεάζαρ ἰκέτευε σφᾶς, μήτ' αὐτὸν περικυβῆν οὕτω θνήσκοντα,
 καὶ ἑαυτοῖς τὴν σωτηρίαν προμηθεύσασθαι, εἴησιν τῇ Ῥωμαίων
 ἰσχυί καὶ τύχῃ. οἱ δὲ καὶ πρὸς τοὺς λειπὸν κατακλιόμενοι λό-
 γους, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων (ἦν γὰρ ἐκ μεγά-
 λης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας), εἰς οἴκτον ἐπέδωκαν.¹⁵
 καὶ στείλαντες τὴν τοῦ φρουρίου παράδοσιν ἐπηγγέλοντο, ἵνα
 ἀδελφεὶς ἀπαλλάττανται, τὸν Ἐλεάζαρ λαβόντας.

Διζυμένον δὲ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, οἱ ἐν τῇ κάτω πόλει
 τὴν γινομένην ἰδίᾳ τοῖς Ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, ἀποδράναι
 D νυκτὸς αὐτοὶ ἐβουλεύσαντο. καὶ τὰς πύλας αὐτῶν ἀνοξάντων,²⁰
 παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἦτι
 μήνυσαι. οἱ μὲν οὖν τῶν ἐξιόντων ἐρωμενεύσασθαι ἐφθασαν

6 αὐτὸν om A. 7 ἄθροα A. 9 ἰλεάζαρ A. 11 ἰκέτευε
 A cum Iosepho, ἰκέτευσε PW.

clades intulerat, aliquando autem cum praedio dirempto extra portas
 cum iis qui in muro erant colloqueretur. Rufus quidam Romanus miles
 genere Aegyptius subito occurrit, et Eleazarum cum ipsis armis sub-
 latum celeriter in castra Romanorum transfert, quem cum dux nudari
 et in conspectu civium flagris caedi iussisset, universa civitas ingemuit,
 ea re Bassus opportune contra hostes usus crucem deflagi iussit, quasi
 Eleazarum statim in eam vellet tollere. quo conspecto ii qui in castello
 erant magis doluerunt, maximis suspiriis editis. Eleazarus quoque eos
 rogavit ne se ita mori sinerent, et suae ipsorum salutis memores Roma-
 norum viribus et fortunae cederent. illi et Eleazari verbis fracti et
 multorum pro eo deprecantium precibus (erat enim ex magna et popu-
 losa familia) adducti ad commiserationem deflexerunt, missisque legatis
 castelli deditioem promiserunt, si accepto Eleazare salvis discedere
 liceret.

Eam conditionem ubi dux acceperat, qui inferiorem urbem tene-
 bant, audita Iudeorum privata pactione fugam nocturnam capessere statuo-
 runt: et cum portas aperuissent, ab iis qui cum Basso pepigerant pro-
 dicti sunt. ac fortissimi quique evaserunt: intus vero deprehensi ad

διακτεσεῖν, τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων ἄνδρες μὲν ἀηρέθησαν ἐπὶ χιλοῖς ἐπτακόσιοι, γυναῖκα δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς πυρῦδοντας τὸ φροσύριον ὁμολογίας φυλάσσωσεν ὁ Βάσσοσ, αὐτοὺς τε ἀπέηκε καὶ τὸν Ἐλεάζαρ ἀπέδωκε.

5 Ταῦτα διαπραξόμενος ἠπέλιγετο ἐπὶ τὸν λεγόμενον Ἰάρδην δρυμόν· πολλοὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἦσαν τῶν κατὰ τὰς πολιουρίας πρότερον ἀποδησάντων. ἔλθων οὖν ἐπὶ τὸν τόπον, κυκλοῦται P I 310 αὐτὸν τοῖς ἰκπιόσιν ἅπαντα, τοὺς δὲ πικροὺς δεινροσομεῖν τῆν ἕλην ἐκέλευσεν, οἱ δ' ἐκεῖ προσπεφρογότες Ἰουδαῖοι ἀθρόοι 10 μετὰ βοῆς ἀΐξαντες ἐνέπικτον τοῖς κυκλωσυμένοις αὐτοῖς, ὡς δὲ καρτερῶς αὐτοὺς ἐκείνοι ἐδέχοντο, χρόνος μὲν οὐ βραχὺς τῆ W I 222 μύχη ἐτρίβη, τέλος δὲ αὐτῆ οὐχ ὁμοιον τοῖς ἐναντίοις ἀπέβη μέρισι. Ῥωμαίων μὲν γὰρ ἔπεσον δώδεκα ἄλλοι δ' ἐκράθησαν, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἐκ τῆς μάχης πάντης οὐδεὶς διέφυγεν, ἄλλόντες 15 δὲ καὶ τρεσχιλίων ὄσχι ἦτους πάντες ἀπέθανον.

Βάσσοσ μέντοι καὶ Λιβέριος Μάξιμοσ, ὃσ ἦν ἑπιτροποσ, κῆσυν τῆν γῆν ἀποδοῦσαι τῶν Ἰουδαίων πρὸς Καῖσαρες ἐκαλιῶσθησαν. ὁκακτοῖοις δὲ μένοις ἀπὸ τῆσ στρατείας διαφρομμένοισ B χωρίων ἔδωκεν εἰσ κατοικησιν, ὃ καλεῖται μὲν Ἐμμαοῦσ, ἀπέχε 20 δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους τριάκοντα. φέρον δὲ τοῖσ ὀποιδήποτε οὔσιν Ἰουδαίοις ἐπέταξε δύο δραχμάσ ἕκαστον ἐτησίωσ εἰσφέρειν εἰσ τὸ Καπιτώλιον, ὄσπερ πρότερον εἰσ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοισ ναὸν συνετέλων.

5 Iardim W. 8 τοῖς om A. 13 γὰρ om A. 19 ἔμμαοῦσ A, ἔμμαοῦσ Iosephus:

mille septingentos sunt occisi: mulieres et pueri sub corona venierunt. dediticiis vero Bassus fidem servavit, ipsas dimissis et Eleazaro reddito.

His confectis ad Iardim saltum properavit, quo multi ex prioribus obsidionibus elapsi se contulerant. cum igitur locum equitibus undique circumdat, pedites arbores succidere iubet. Iudaei vero qui illo confugerant conforti cum clamore in Romanos irruerunt: a quibus cum fortiter excepti essent, non parum temporis in pugna tractum est. sed eventus eius adversis partibus non ex aequo respondit: nam ex Romanis duodecim ceciderunt, pauci vulnerati sunt; Iudaeorum nullus evasit, et cum non infra tria milia capta essent, omnes perierunt.

Bassus et Liberius Maximus procurator a Caesare omnem Iudaeorum terram vendere iussi sunt: octingentis duntaxat emeritis Emmauntum castellum, triginta stadia Hierosolymis distant, incolendum tradidit. et Iudaeos ubicunque degentes quotannis binas quemque drachmas in Capitolium inferre iussit, quemadmodum prius in templum Hierosolymitanum conferre consueverant.

29. Βάσσαν δὲ τελευταίως Φλάβιος Σίλβας διαλέχεται τὴν ἡγεμονίαν. ὃς ἐπὶ Μασάδαν τὸ φρούριον ἰσχυράτερον, μόνον ἔτι τῶν ἀφεισθηκότων περιλαμβανέν. καταχθόν δὲ τοῦτο σιγήσει, ὡς προεισηται δυνάτως ἀντὶ τῆς Ἐλεάζαρ, ἀπόγονος Ἰουδα τοῦ πειρώσαντος πολλοὺς Ἰουδαίων μὴ κείσθαι ταῖς ἀπογραφαῖς ἐπὶ Κασσηρίου. καὶ τῆς μὲν χώρας εὐδὺς ἐκράτει, τὸ δὲ φρούριον τελεῖ περιεκύκλωσι, τὴν εἰς φυγὴν ἔξοδον τοῖς ἔνδοι ἀποφραγνός. εἰς πρὸς παλιωρικίαν ἐκράπετο, καὶ χῶμα χῶσας ἔνθα δυνατὸν ἦν (ἐπὶ πύργου γὰρ ὑψηλῆς τὸ φρούριον ἐκδομένη, φάραγγι βάθος ἔχουσαις ἀπειραν ἰσχυροσμήνης), ἐπήγαγε τὴν 10 ἐλέπολεν καὶ ἀίερωξεν μέρος τοῦ τείχους. ὦφθη δ' ἕτερον ἐνὶς ὕψος τῶν οὐραίων ἀνταποδομηθὲν τοιοῦτον οἶον μηδὲ ταῖς ἐμβολαῖς εἴξεν μέλλον τῶν ἐλαπίλων. ἐκ ζύλων γὰρ ἦν δύο στήλαι παραλλήλους ἔχοντων, ὡς μίσην ἀνταφύρον τὸν χοῦν. αἱ γὰρ 15 τῶν μηχανημάτων ἐμβολαὶ οὐ μόνον οὐ διερεγγύοντο τοῦτο, ἀλλὰ 15 καὶ στερεότερα τῆς σάλας συνίζαντο ἐργάζοντο· ὁ δὲ τοῖς στρατιώταις ὁ Σίλβας λαμπάδας κομομένης ἀποπέλλεν ἀδρόους παρκαλίωσαντο. τὸ δὲ πεποιημένον ἐκ ζύλων τοῦ πύργου ἀπὸ τῆς πύργου καὶ φλόγα πολλὴν ἀπέχευε. τὸ μὲν οὖν πρῶτον πύργου βορρῆς ἀνωθεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὴν φλόγα ἐπέλαυνε, καὶ μικροῦ τῶν 20

10 ἰσχυροσμήνης A, ἰσχυροσμήνης PW. 12 ἐπὶ] παρὰ A.
 13 εἴξεν A, ἔξεν PW. στήλαι] τοίχους A. 18 ἀνταφύροντο A. 20 ἀπέλαυνε A.

Fontes. Cyr. 29. Iosephi de bello Iudaeo 7 8—11. de Iudaeis sub Hadriano devictis Dio 69 12. in extremo capite reperitur pars Praefationis p. 12 v. 10 sq.

29. Basae defuncto Flavius Silva provincia suscepta Masadae castellum, solum adhuc ex his quae defecerant reliquum, obsidere instituit. tenebatur autem a sicariis, quibus vir potens praecorat Eleazarus, ex Iudae illius posteritate qui sub Cyrenio multis persuaserat ne descriptionibus parerent. ac regione statim potitus ipsam castellum muro circumdedit ad fugam intercludendam. deinde ad oppugnationem conversus. et qua poterat aggere excitato (castellum enim in alto saxo erat constructum, vallibus infinitae profunditatis coronato) machinis ad ductis muri partem persegit. sed alium sicarii intus construxerant qui ictibus arietum cessurus non esset: constabat enim ex lignis duplici serie inter se connexis, in quorum medium terram ingererant, quoniam cum machinarum ictus non modo non perumpserat, sed ex concussione, illa decidente materia, firmiorem redderant, Silva milites hortatus est ut crebras faeces ardentis incularentur. tum murus ligneus igno concepto magnam flammam edidit, quam boreas spirans principie superius ad Romanos devolvebat, adeo ut machinas propemodum incohereret,

μηχανημάτων ἤρατο ἂν· ἔπειτα νότος ἀντιπνεύσας πολλὰς τῶν
 τείχει ταύτην προσέβαλε, καὶ ἄπαν ἕδη κατέφλεκτο. ἐπὶ τού-
 τοις οἱ μὲν Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν ἐπιούσαν κοῦς πολεμίοις ἐπιχειροῦν P I 311
 ἔμελλον, Ἐλευθέριος δὲ τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ διαλεχθεὶς ἔκτισε πάν-
 τας τὰς τε γυναῖκας ἰουδαίων καὶ τὰ τέκνα ἀνηρημέτους ἐκείνοισ
 ἐπαπέλαθεν ἕκαστον. καὶ δὴ τούτου δόξαντος, ὁμοῦ τε τὰς
 γυναῖκας ἠσπάζοντο καὶ τὰ τέκνα προσηγκαλλίζοντο, τοὺς φιλή-
 μασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύνοντες, καὶ διεχειροῦντο τὰ φιλτάτα
 ταῖς χερσίν, ὡς μὴ τι σφίσι προσήκοντα. εἶτα τὴν κτῆσιν ἀπα-
 1000σαν συναθροίσαντες πῦρ ἐπέβαλλον εἰς αὐτήν. ἀλφειῶ δ' ἐλό-
 μενοι δέκα τοὺς ἰουδαίους σφαγεῖς ἀπάντων, ἐπ' αὐτῶν ἕκαστος B
 ἐπὶ τοῖς φιλιτάτοις ἐκτόννυτο. εἶπ' αὖθις ὁ κλήρω λαχὼν τοὺς
 ἑννέα διαχορησάμενος, καὶ κέκλω πειριασθήσας μήκου τις ζωὸς
 15βλείσις ἐτίθει, ὅταν δὲ τὸ ξίφος ἐλάσας δι' αὐτοῦ πλησίον τῶν
 οἰκτιῶν κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτιθήκεισαν ἐπιληθόντες μὴ τινα
 ζῶντα καταλειφθῆναι, ἔλαθεν δὲ γυνὴ προσηύδισ καὶ τις ἑτέρα
 καὶ πέντε παιδία τοῖς ὀπνοῦμοις κατακρυφθέντα. ἦν δὲ τὸ τῶν
 σφαγέντων πλήθος ὄν γυναιξὶ καὶ πασι δακρύοισι πρὸς ἐξήκοντα.
 20 Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι προσβολὴν ἔωθεν ἐποιούντο· βλέποντες W I 223
 δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, πολλὴν δ' ἔνδον ἡρμείαν καὶ πῦρ C
 ἀναπτόμενον, διαπύρουον. καὶ τέλος ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν

7 τὰ om A. 8 ἐμφοροῦμενοι A. 13 διαχειρισάμενος A.
 17 ἔλαθεν A, ἔλαθε Iosephus. ἑτέρα A, ἑταῖρα PW. Iose-
 phus καὶ συγγενῆς ἑτέρα τις Ἐλευθέριου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ
 πλείστον γυναικῶν διαφέρουσα. 19 δακρύοισι πρὸς ἐξήκοντα]
 ἐξήκοντα πρὸς τοῖς ἑννακισίοις (vel πεντακισίοις) Iosephus.

deinde vehemens auster contra exortas eandem ad murum volavit. que
 penitus consumpto cum Romani posttridie hostes aggressuri essent, Eleu-
 tharus militibus suis persuasit ut quatuor uxoribus et liberis suis inter-
 fectis ipsi quoque sibi manus afferret. eo consilio probate simul uxores
 salutarunt et liberos amplexi sunt, oculis eorum cum fletu inhaerentes,
 simul carissimos suos suis manibus tanquam alieni peremerunt. deinde
 opes universas congestas in ignem coniecerunt, et decem viris sorte
 defectis a quibus omnes mactarentur, quisque super carissimis suis
 occubuit. deinde unus, cui id sorte evenerat, novem sociis interfectis,
 intratisque angulis omnibus ne quis forte vivus relictus esset, ut intol-
 lexit omnes occisis esse, regiam incendit, et adacte per totum corpus
 ense prope suos occidit. et illi quidem perierunt, nomenque vivum rel-
 ctum esse credentes: sed una mulier senior et alia quaedam et quinque
 pueri in cavernis additi eos latuerant. Interfecti cum mulieribus et
 pueris fuere 360.

Ῥωμαῖοι cum mane inspetum in castellum fuerant nec ullam ho-
 stem cernerent, intus autem tranquilla essent omnia et ignis arderet,

ἐντὸς προσκαλλέσονται. τῆς δὲ βοῆς αἰσθηθεὶς τοῖς γυνάμοις ἐγέ-
νετο, καὶ τῶν ὑποκείμενων ἀναβῆσαι τὰ πραχθέντα τοῖς Ῥωμαίοις
ἐμήνουν· οἱ δ' ἠπίστευον. ὡς δὲ τῶν βασιλείων παρῆλθον ἔνδον
καὶ τοῖς ἀνηρημένοις ἐνέτυχον, ἰθαυμάζον τὴν γενναϊότητα τῶν
ἀνδρῶν καὶ τοῦ θανάτου τὴν καταφρόνησιν. 6

Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ τῆς Μασάδας γένητο ἄλωσις· καὶ
κατὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν πολλοὺς ἀποθανεῖν Ἰου-
δαίους συμβέβηκεν. εἰ γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σιαιρῶν κατα-
D φηγόντες ἐκεί πολλοὺς τῶν ἀποδοξαμένων ἐπειθον τῆς ἐλευθερίας
ἀντιποιεῖσθαι. εἰ δὲ τινες αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν Ἰουδαίων 10
ἀπέβησαν, τοὺς μὲν ἔκτεινον τοὺς δ' ἄλλους πρὸς ἀποστασίαν
προεκάλοῦντο. εἰ δὲ τῆς γενομένης πρωτεύοντες εἰς ἐκκλησίαν
τοὺς Ἰουδαίους ἀθροίσαντες ἤλεγχε τὴν τῶν σικυρίων ἀπόνοιαν,
καὶ φυλάξασθαι τὸ πλῆθος παρεκάλουν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον,
παραδοῦναι δὲ Ῥωμαίοις αὐτούς. ἐπεισθη τοίνυν τὸ πλῆθος 15
ταῖς λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς σικυρίους ἀξίαντες συνηρπάζον
αὐτούς. καὶ ἔλωσαν μὲν περὶ ἑξακοσίους, ὅσοι δὲ τότε διέ-
φθγον οὐκ εἰς μαιρῶν συλληφθέντες ἐπατήχθησαν. καὶ πάσης
P I 312 αὐτοῖς ἐπέριχθείσης βασιάνου ὀπιωσ Καίσαρα δεσπότην ὁμολογή-
σασαι, οὐδεὶς ἐπέδωκεν, ἀλλὰ πάντες τὴν γνώμην ὑπερέβαν τῆς 20
ἀνάγκης ἐτήρησαν. μάλιστα δ' ἡ τῶν παιδῶν ἡλικία τοὺς θου-
ραμένους ἐξέπλησεν· οὐδὲ γὰρ ἐκείνοι τις ἐξενικήθη Καίσαρα
δεσπότην ἐξονομάσαι.

11 δ' ἄλλους] δὲ A. 15 αἰετούς A cum Iosepho, ἐαυτούς PW.
21 τῶν θιωμένων A. 22 ἐξέπληξεν A Iosephus. οὐδὲ γὰρ οὐδ' A.

animi dubii tandem clamorem sustulerunt, ut aliquem elicerent, quo
clamore mulierculae et cavernis excoltae Romanae quid actum esset expo-
nerent. neque vero illi crediderunt, donec regiam, ingressi visis inter-
fectis generosam virorum indolem et mortis contemptum sunt admirati.

Atque ad hunc modum expugnata est Masada: accidit autem ut
Alexandriae quoque in Aegypto multi Iudaei caederentur. nam factio
sicariorum eo profuga multis hospitum suorum persuaserat ut se in liber-
tatem asserent. sed qui vero ex Iudaeis haud ignobilibus refragarentur,
illis occisis ceteros ad defectionem hortabantur. principes vero senatus,
Iudaeis ad rationem vocatis, sicariorum desperationem arguebant, et
populum hortabantur ut exitium ab illis imminens caverent, eosque Ro-
manis dederent. paruit multitudo, et in sicarios impetu facto ad 600
eorum comprehendit, qui vero tum effugerant, non multo post capti
reductique sunt: et cum omnis generis tormentis excruciantur, a nullo
extorqueri potuit ut Caesarem dominum agnoscerent, sed omnes animos
necessitate superiores conservarunt. in primis tamen paucorum actus
spectatores obstupescit: nam ne ab illorum quidem ullo exprimi potuit
ut Caesarem dominum appellaret.

Ἡφατο δὲ καὶ τῶν περὶ Κυρήνην πόλειον ἢ τῶν σικαρίων ἀπόνοια. διεκπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν Ἰωνάθης πονηρότατος ἀν-
 θρωπος τὴν τέχνην ὑφάντης, τινὰς τῶν ἀπόρων ἀνέκεισε προσέ-
 χειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα δεῖξεν καὶ
 5 τέρατα ὑπισχοούμενος. οἱ δὲ τῶν ἐπὶ Κυρήνης Ἰουδαίων προ-
 τεύοντες Κατύλλῳ τῷ τῆς Κυρήνης ἡγεμόνι ταῦτα ἀγγέλλουσιν. B
 ὁ δὲ στρατιώτας ἀποστείλας συνέσχε τοὺς μετὰ Ἰωνάθου. αὐτὸς
 δὲ ὁ Ἰωνάθης τότε μὲν διέφυγεν, ἐπιμελῶς δὲ ζητηθεὶς ἤλω,
 καὶ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἑαυτῷ μὲν ἰμνηχανῆτο τῆς
 10 τιμωρίας ἐξάλυξεν, τῷ Κατύλλῳ δὲ ἀφορμὰς ἀδίκων κερδῶν
 περιποιήσατο. τοὺς γὰρ πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε,
 καταψευδόμενος αὐτῶν, διδασκάλους αὐτῷ τῶν δρωμένων γενέ-
 σθαι· καὶ ὁ ἡγεμὼν προθύμως ἰδέχετο τὰς διαβολὰς. πρὸς
 15 δὲ τῷ πιστεύειν ῥαδίως καὶ τὴν ψευδῆ κατηγορίαν τοὺς σικα-
 ρίους ἐδίδασκε· καὶ πολλῶν κατέπειον ὑπ' ἐκείνου ὑποβαλ-
 λόμενοι.

Ἐνταῦθα μὲν οὖν τότε τὰ τῶν Ἰουδαίων ἐτελεύτησε πάθη, C
 ὑπὸ Ῥωμαίων τῆς Ἱερουσαλήμ τὴν τελευταίαν ὑποστάσης ἄλωσιν.
 καὶ αὐθις δὲ Ἄλλων τῶν Ῥωμαίων κρατούντος Ἀδριανοῦ ἰστα-
 20 σίασαν Ἰουδαῖοι καὶ κατὰ Ῥωμαίων ὀπίσθησαν. ἀλλὰ καὶ τότε
 ἠτήθησαν τε καὶ ἐξετρίβησαν, πολλῶν φθαρειῶν μυριάδων,
 ὡς λίαν περιλειφθῆναι βραχεῖς, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις
 ἱστορηθήσεται.

11. ἐκοιήσατο A. 14 τῶ] τὸ A.
 23 ἱστορηθήσεται] lib. 11 c. 23 p. 589.

17 ἐτελεύτησαν A.

Sicariorum desperationis contagium etiam Cyrenen invasit. nam cum Ionathas vir improbissimus, arte textor, eo evasisset, aliquot pauperes sibi conciliatos in desertum eduxit, prodigia et signa editurum pollicitus. eam rem Cyrenensium Iudaeorum proceres Catullo praesidi nuntiaverunt: qui militibus missis Ionathas coniuratos comprehendit. ipse Ionathas tum quidem effugit, sed diligenti indagacione captus et ad praesidem perductus id confecit ut ipse supplicium effugeret et Catullo iniquorum emolumentorum ansas praeberet. ditissimos enim Iudaeos eorum facinorum sibi auctores existitasse falso asserbat: quas calumnias praeses alacriter amplexus, praeter eam credulitatem sicarios eandem calumniam edocebat; qui ab illo subornati multos accusarunt.

Ac Iudaeorum calamitates tum hunc finem habuerunt, Hierosolymis a Romanis extremum eversis. post sub Aelio Hadriano imperatore rursus per seditionem arma contra Romanos ceperunt, sed tum quoque victi attritique sunt, multis milibus interfectis, perpaucis superstitibus: id quod suo loco referetur.

Zonaras Annales.

36

W II 3 Ῥωμαίων δὲ μνησθείσης τῆς ἱστορίας καὶ τούτοις κράτος ἀναθιμένης ἀήτητον, ἀναγκαῖον πάντως εἶπεν καὶ διδάξαι ἢ D ἀναμνήσαι τοὺς ἐντευξομένους τούτῳ δὴ τῷ συγγράμματι, τίνας τε οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ὄθεν τὸ τούτων ἔθνος συνέστη τὸ ἐξ ἀρχῆς, καὶ πόθεν τὴν κλήσιν ἔσχε, καὶ τίσι πολιτείαις ἐχρήσατο, καὶ οἷαις τύχαις ἐπέκυρσε, καὶ ὅπως προὔκοπεν εἰς εὐδαιμονίας ἀκρότητα ὡς μικροῦ κυριεῦσαι τῆς οἰκουμένης ἀπάσης καὶ τὸ κράτος κατὰ πάντων σχεδὸν ἀναδήσασθαι, καὶ ὅπως βασιλευσθὲν ἐξ ἀρχῆς εἰς ἀριστοκρατίαν ἤτοι δικτατορίας καὶ ὑπατείας μετέπεισε, καὶ εἰς δημοκρατίαν αὖθις μετήνεκτο, εἶτα εἰς μοναρχίαν¹⁰ ἐπανελήλυθεν. ἔρητόν μοι τοίνυν καὶ περὶ τούτων καὶ διηγήσειν ὡς ἐνδὸν ἐπιτέμνοντι τὸ πλάτος τῆς διηγήσεως καὶ τὴν μακρογραφίαν σοσιέλλοντι, ἴν' εἴεν εὐσύνοπτα τὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆ τῶν ἐπιόντων ταῦτα μνήμην μὴ διαφεύγοιεν.

1 ante Ῥωμαίων inscriptio περὶ τῆς ἀρχαιογενείας Ῥωμαίων CW.
 4 τὸ prius add A. συνέστη τὸ ABCW, συνέστηκε P.
 7 μικρῶ A. 9 ἀριστοκρατίαν A, ἀριστοκρατίαν PW.
 10 δημοκρατίαν A, δημοκρατίαν PW. 11 ἐπανελήλυθεν A,
 ἐναντιήλυθε C, ἀπανελήλυθε PW. 14 ταῦτα om A.
 μὴ om C.

Iam cum Romanorum mentionem fecerit historia, easque potentiam invictam tribuerit, omnino necessarium est dicere ac docere aut admonere lectores, qui sint Romani, quas gentis origo, unde nomen habeat, quibus rerum publicarum formis usa, quibus casibus iactata sit, quibus rationibus ad summam felicitatem adscenderit, ut toti fere terrarum orbi imperarit suamque potestatem ad omnes paene propagarit, et ut principio regibus paruerit ac post ad optimatum potestatem sive dictatnam et consulatam reciderit, deinde rursus ad democratiam devoluta mox ad monarchiam sit reversa. de his igitur etiam dicendum est, prolixitate narrationis quantum fieri potest in compendium contracta vitataque verborum multitudine, ut historia et facile intelligi et memoris teneri queat.

N O T A E.

L E C T O R I.

Eiusmodi sunt qui generalem praesertim spectant historiam, quemadmodum sunt Zonarae quos modo recudimus Annales, ut fusioribus illustrari commentariis minime debeant, cum qui id faciendum sibi proponeret, inutilibus potius ac supervacaneis lectorem fatigaret observationibus quam labore quovis sublevaret. ea quippe est scriptionis istius ratio, ut quae ex auctoribus decerpuntur, attingantur duntaxat nec pleniori oratione conscribantur. continua gestorum series et secundum certiores temporum notas digesta in illis attenditur potissimum, adeo ut ipsas consulere origines necesse habeat qui prolixiores expetierit narrationes, cum eorum qui condunt Annales praecipuum sit consilium ut universali quadam rerum cognitione lectoris animum informet. ita Zonarae illud in primis fuit, ut recte in Praefatione ait Wolfius, "certam quandam historiae quasi disciplinam constituendi, et dispersa in plurimis voluminibus membra et partes eius in unum quoddam corpus redigendi. delegit enim sibi non omnium sed praecipuarum gentium historias, neque eas omnes, sed vel praecipuas duntaxat vel eas quae ad ecclesiae seriem perspiciendam facere videbantur." in hac igitur tot eventuum atque rerum expositione quam Annales complectuntur, qui mundi primordia Veterisque Foederis historias, quae ex sacris libris et ex Iosepho ac Georgio Syncello, aut res Graecanicas vel etiam Romanas, seu rei publicae seu imperii tempora spectentur, ex scriptoribus refert Zonaras, cum iis conferre vellet ac eorum auctoritate firmare qui singulas ex professo pertractarunt, vel quae ille de industria omisit afferre, duo pariter subiret incommoda, ut et nimium diceret nec tamen totum, ut Quintiliani verbis utar. fatendum tamen occurrere interdum in iis multa quae critica indigeant manu, cum in ipsa videlicet narratione, aut in personarum vel locorum nomenclaturis, atque adeo in factis ipsis a suis discedunt authenticis, de quibus lectorem interest admonere. nonnulla sunt praeterea quae locis exoticis possunt adornari, cum lumen sibi invicem plerumque

commodent scriptores: quod quidem in Notis, quas hic in praesens edimus, pro virili praestitimus, in iis maxime quae Byzantinae historiae illustrandae conducunt; quandoquidem haec Annales publicamus caeteris rerum Byzantarum scriptoribus typis Regiis hactenus expressis adiungendos. nam ut Theophanem ac illius Continuatores, vel qui ut Zonaras Annales a mundi condita ad sua tempora, alia forte methodo, perduxerunt, Georgium Cedrenum, Georgium Hamartolum, Symeonem Logothetam, Ioannem Scylitzen, Constantinum Manassem, Michaelen Glycam, Ioelem et alios istiusmodi cum ipso Zonara compararem, ab eorum prorsus visum esset, cum satis et abunde sit, si quae sunt extra usum communem vel a caeteris intacta, in Notis referantur, ex quibus scriptori lux utroque affulgeat. iam vero cum in universam Byzantinam historiam perpernos, ut ita dicam, seu qui singulis illius scriptoribus aptari possint, commentarios antehac ediderim, duobus publicatis voluminibus, quorum alterum Familias Augustas et Dalmaticas una cum urbis Cpolitanae descriptione, alterum mediae et infimae Graecitatis Glossarium complectatur, in quo non modo vocabula mixobarbara sed etiam dignitates palatinae militares ecclesiasticae et monasticae explicantur, unum supererat ut sola duntaxat facta illustrari posse arbitrarer. quod quidem ita a me praestitum est ut, si quid in supra memoratis lucubrationibus excidisset, subinde annotarem, idque saepe ex scriptoribus ineditis, ne vel ex incuria nostra vel ex memoriae lapsu dispendium lector patiatur. sed et varias interdum lectiones ex Zonarae manu descriptis codicibus, quos videre contigit, subinde inserimus, praetermissis interea synonymis tanquam nullius compendii, quod et se fecisse profitetur Wolfius interpres; cuius alioquin Notas priori editioni subditas cum nostris edi suis locis curavimus, littera nominis initiali W indicatas, praetermissis quibusdam inutilibus. atque haec quidem priorem Annalium partem et alteram usque ad Constantinum Magnum potissimum spectant, ubi paulo visus est accuratior quam in iis quae Byzantinorum imperatorum historiae erant subiunctae, in qua minus scientem fuisse palam est, quod et ipsemet ingenue agnoscit; quemadmodum et Xylander in Notis ad Cedrenum singulis fere locis, qui res Byzantinas spectant, non modo haesitare cogitur, sed fatetur ultro vocum sibi insolentium, partim hybridarum ac *μῆσοβαρβάρων*, partim prorsus et apud Latinos et apud Graecos peregrinarum, notiones ignotas nec alibi lectas: quod non omnino mirandum, siquidem hac tempestate nulli tam fere essent editi Byzantinae historiae scriptores, et in iis illustrandis nemo ex tot viris eruditis studia sua hactenus contulerat. DUCANGIUS.

Quinque codicibus in totius operis interpretatione sum usus, quorum tres liberalitate magnisque sumptibus magnifici et generosi viri d. Antonii Fuggeri, opera vero honesti et eruditionis amantissimi viri Ioannis Dernschwam Cpoli sunt allati; quartum {D} Ioannis Iacobi Fuggeri, Maecenatis mei, bibliotheca suppeditavit; quintum ex Viennensi bibliotheca clarissimus vir d. Gaspar a Nydprug, senator regius, ultro liberaliter communicavit, eoque officio saepe quam necessario multum conatus nostros iuvit. nam absque eo si fuisset, multae lacunae in Zonara relinquendae fuissent. ex his duo duntaxat integri fuere, Cpolitanus ab Antonio Cantacuzeno Byzantii emptus [C], et Viennensis [B]: reliqui tres historiam imperatorum duntaxat habuerunt, nec eam omnes integram, neque ullus ex his omnibus fuit in quo non multa et depravata et mutilata essent: quae ex caeteris partim explevi partim correxi. etsi autem in integrum omnia restituere non licuit (alicubi enim omnes noti atque amici, ut ille queritur, me deseruerunt), tamen eam operam navasse videor, ut lectores aliquid meis laboribus debituri et praetermissa boni consulturi sint, nisi iniqui esse velint. nam quantae molestiae esse putas (ut conversionis aerumnas taceam) cramben non bis sed quinque repetitam devorare? apparet hoc opus olim in magno fuisse pretio, ac saepissime descriptum ab iis qui sententias auctoris sequi contenti, verba eius non curiose observarint, ac potius cum illo certare voluerint paraphrasi quadam et copia elocutionis, in primo tomo praesertim: quae omnia annotare et magni laboris et supervacaneum fuisset. quorsum enim attinet perscribere synonyma, ut pro *δημοθινίς δημογινίς, ἀντίθεα* pro *διέθεα* et id genus alia, in quibus vel nullum discrimen est vel adeo tenue ut et plurimorum animadversionem effugiat, et ab iis qui linguarum libertatem grammaticorum angustiis limitibus praeferunt negligatur? atque in hac diversitate vetustissimi codicis Cpolitani fidem secutus sum, nisi ubi manifesti errores ab eo recedere coegerunt: caetera quae aliquid momenti habere videbantur, nec tamen apparebat quid cui praeferendum esset, breviter annotavi, ut lectori suum iudicium in legendo aequae esset integrum ut mihi in convertendo meum. in hoc primo tomo duo tantum codices, Cpolitani et Viennensis, usui mihi fuerunt: nam reliqui tres historiam Iudaicam non habebant. WOLFII.

Initio codicis Parisiensis Regii 1715 (A) ab alia manu negligenter scripta leguntur haec. Ὡς μὲν, εἴπερ τις σὺν ἀκριβείᾳ σκοποῖτο, διδασκαλιῶν καθέστημεν ἀρετῆς ἢ κακοῦσα βιβλος, ἀντίθεον καὶ ἀπ' αὐτῶν ἴσκι πρόδηλον τῶν ἡμπερομένων ταύτῃ διηγημάτων· ἢ γὰρ φιλοτιμῶς διέξισι, τῶν ἐν βίᾳ ταῦτα πραγμάτων ἀψευδῆς παιδεία καὶ ὁδηγὸς πρὸς τὰ

κάλλιστα· ἀφοτίρων γὰρ εἰκόνας, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἐναντίου, καθωσπερὶ τούς τῶν ἀπ' αἰῶνος βίους ἀνθρώπων ἐπέκεινται· ὡς δὲ σπουδαῖος ὁ ταύτην συντεταχώς ἦν καὶ ἔργων οὐκ ἤματα ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, παριστᾷ μὲν καὶ τὸ ἔμφανόμενον ἦθος τῇ κατ' αὐτὸν φιλοπονηθείσῃ συγγραφῇ, ἔστι δὲ καὶ ἐξ ἄν οὐκ ὀλίγων ὄντων ἑτέρων τῶν τοῦ ἀνδρός σπουδασμάτων οὐκ ἄδηλον, καὶ μάλιστα' ὅτι πρὸς τὸν ἀγγελικὸν τούς κοσμικοὺς Θεοφύτους ἀποσεισάμενος καὶ μονήρῃ βίῳ ἀπέδραμε, προσωπίστερον. καὶ γὰρ, ἴν' ἐν ἐπιτομῇ τὰ ἐκείνου διέλωμαι, ἦν μὲν τῶν εὐπατριδῶν, ἦν δ' οὐκ ἀμάκτυρον τὴν τοῦ γένους ἔχων εὐδαιμονίαν ἀπὸ τῶν λόγων· τὴν γὰρ ἐκ τοῦ πλουτεῖν καὶ τὰ πρῶτα φέρειν ἐν βασιλείοις αὐλαῖς εὐδοκίαν εἶχῶ. κράτιστος δὲ καὶ ἐπίδοξος ἀρετῇ καὶ λόγοις γενόμενος, καὶ δι' ἐκάστου τούτων εὐδοκίμησας, ὡς καὶ τιμῶν οὐ μετρίων πρὸς βασιλῆως ἀξιοθῆναι καὶ παρρησίας οὐ μείον τῶν μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δυναμῆων προσκολληθεῖσαι, ἐπειδὴ τὸ περιστάτουμένον ἔγνω τοῦ βίου καὶ ἄστατον, ὥσπερ κύβον ἀναρρίψας τὰ ἐν τῷ βίῳ πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς προστεγῆρησε στάδιον, οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ μείζον τῶν ἐνοηλούντων ἐπιφεισόμενος. διὸ καὶ διὰ πασῶν τῶν τῆς κρείττονος διδοθείσας μοίρας ὀδῶν, ἐξ ἀπάντων καλῶν τὰ βελτίω καὶ κράτιστα συνέλεξατο. εἶτα καὶ τοῖς ἐξῆς καὶ μεθ' αὐτὸν ἀνθρώποις καταλιπεῖν ἀρετῆς εἰκόνα καὶ τῶν ἐν βίῳ πραγμάτων διδασκαλείον, ἐξ ὧσπερ τὰς μετακλίσεις τε καὶ ἀντικυλίσεις ἔμελλον ἐκμανθάνειν καὶ ὅπως ὁ περιάγων κύκλος τῷ ἀνηρέμῳ τῆς ἄξεως καὶ περιφορᾷ ἐναλλάττειν οἶδε καὶ περιάγειν, βουλόμενος, ἐνεσπούδασαι πάντων τῇ ἱστορίᾳ, οὐκ ἄλλην ἢ ταύτην καλῶς ἐπικρίνας εἶναι τοῦ βίου διδάσκαλον καὶ ὑπόδειγμα τῶν ἐν κόσμῳ γίνεσθαι πεφρονότων.

Ὁ μὲν οὖν, ὅτι πρὸς ἄκρον παιδείας καὶ ἀρετῆς ἀνελήλακός, διὰ τὰδε τὰς ἐν τῇ βίβλῳ σπουδασας ἐντέταχτῃ τῆδε τῶν βίων ὑποτυπώσεσι, ἐκάστης δ' ἀξίας καὶ τάξεως ὡς ἐν πίνακι τὰς εἰκόνας αὐτῇ ἐνετάξατο· δεῖ δὲ τούς αὐτῇ ἐντυγνάνοντας τῆς τε ὅλης φιλανθρωπίας τὸν ἄνδρ' ἔκαινεῖν καὶ ὡς ὀδηγὸν τῶν καλλίστων τρόπων καὶ παιδευτῆν ἐπιτηδευμάτων χρησιῶν τοῦ καθήκοντος μὴ ἀποστηρεῖν ἔκαινον. εἰ δὲ καὶ τῆς ἀπάσης αὐτὸν οἰκονομίας θαυμάζειν τῆς ἐν τοῖς λόγοις ἰδέλλει τις, οὐδ' ἐν τούτῳ τοῦ κρείττονος ἀμαρτάνοι· λέγω δὲ πρὸς αὐτὰ τὰ τῇ ἱστορίᾳ καθήκοντα ἀποβλέπων. σαφηνείας μὲν γὰρ, ἐπειδὴ τὸ σαφές τοῖς ἱστορικοῖς ἀναίται καὶ μὴ ἐπίδειξιν ἀκάρου τῆς ἐν λόγοις δυνάμεως ποιουμένοις, τοσοῦτον πεφροντικῶν ἔσον ὁ λόγος ἀπῆται τῆς προκαιμένης αὐτῷ διηγήσεως. διαίτη γὰρ ῥητορικῇ τοῦ ὑπερίου τε καὶ συντόνου μίσην βαδίσαι. διὸ καὶ ἰδέσθαι τούτῳ σεμνότητος καὶ δι' ἄν κατορθοῦμαι τὸ βέλτεστον εἶδος ἐν λόγοις καὶ ἱστορίαις, ἰδέσθαι δὲ συντομίας τὸ οἶον δυσκίνητον ἢ πωθρόν τῶν διηγημάτων διεγειρούσης καὶ οἶον ὑκίνητον τῇ διακοπῇ ποιούσης, κάλλους δὲ καὶ γλυκύτητος

ὅσον ἔμελλε μὴ διακορεῖς τοὺς ἀκούοντας διαθεῖναι τῷ πᾶν
 τραγῆ καὶ δυσήνῳ τῆς ἑρμηνείας καὶ ὅλον σπλήρῳ. ἀλλὰ μὴν
 οὐδ' ἐπισκευῆς ὅποσον ἀκίνδυνον ἦν διαπύρφυρα. τὸ δ' ἐπι-
 λάμπον ἐφ' ἅπασιν τοῖς συμφοῖς τῶν διηγημάτων ἠδύειαν τὴν
 ὀμιλίαν τῆς ἱστορίας ποιεῖ τῷ ἀνδρὶ. θαυμάσια δ' ἂν τις αὐ-
 τοῦ καὶ τὸ καθαρὸν τῆς ἑρμηνείας καὶ ὅλον ἀκραῖον καὶ σύντο-
 μον πᾶν τοῖς σχήμασι διαλλάττον. τὸ δὲ τῆς λέξεως ἀνθηρὸν
 καὶ ποικίλως μεταποιούμενον οὐ μικρᾶς τινας ἀξίον εὐφημίας.
 εἰ δὲ μὴ χαίρει τραγείαις τε καὶ πεπονημέναις προσετιθεσθαι
 λέξεσιν, ἐξ ὧν τὸ δυσσεπιχείρητον καὶ κικρόν καὶ στρυφνὸν ἀνα-
 φαίνεται τῷ λόγῳ, οὐ θαυμάζειν εἰκός· οὐ γὰρ λόγων ἐπίδειξιν
 ἀλλὰ βίον προτύπωσιν ἐνεργεῖν ἤθετο. διὸ καὶ τοῖς μὲν ὅσοι
 μὴ βίον αἰρουῦνται ἐυθυμίζουσιν τὸν ἑαυτῶν πρὸς τὸ βέλτιον, ἀλλὰ
 λόγων ἀσκητὴν τὴν ἐπίδειξιν, ἀταρπῆς εἰς ἀκρόασιν φαίνεται ἂν.
 κτήμα δὲ τίμιον ὅσοι τὸν ὀρθὸν βίον τοῦ διαστραμμένου λόγου
 προκρίνουσιν.

Ἀλλὰ τὴν μὲν ἰδέαν, ὡς ἐν βραγχεῖ παρεθέμην, τοῦ λόγου
 τοιοῦτος ἐκείνος ἦν, ἱστορεῖ δὲ τόπους ἅμα καὶ πράγματα προσώ-
 πων τε καὶ ἡθῶν διαθείσας ὡς ὁ ἑκάστου τῶν ἀναγεγραμμένων
 ὑποβάλλει τρόπος· ἀλλ' οὐδὲ ποταμῶν οὐδὲ πελαγῶν παρεῖται
 τὰς ἐξηγήσεις, νήσους τε καὶ ἀκτίλους ἀφηγεῖται πόλεις· πολέμων
 δὲ καὶ ἐμπλοκάς καὶ ναυμαχιῶν, οἷς ἀξιόλογόν τι καὶ κρένον
 παραδοθῆναι γραφῇ διεγένετο, κάλλιστα μέτεισιν, οὐ τὰς τάξεις
 μόνον ὡς ἐκατέρωθεν παρετάξαντο μετιῶν, ἀλλὰ καὶ ὅποσα πρὸ
 τῆς συγγραφῆς καὶ τοῦ ἔργου συμβέβηκε. διαιρεῖ δὲ τὴν τῆς
 ὅλης αὐτοῦ μεταξίωσιν πραγματείας εἰς τε τὰ Ἰουδαϊκά, τὰ τῆς
 Περσικῆς καὶ τῶν Μήδων ἡγεμονίας, καὶ ὡς γε προεχώρησε τὰ
 τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Μακεδόνων καὶ εἰλε τὴν τῶν Περσῶν ἀρχήν,
 καὶ ὡς ἡ Ῥωμαίων ἐπιστασία τὸ τελευταῖον εἰς μοναρχίαν ἀνα-
 ληλάκει. ἥς ἄρχεται μὲν ἐξ Ἀδάμ καὶ τῆς πρώτης τοῦ γένους
 ἡμῶν διαρκείας τε καὶ συμπήξεως, κἀντίσει δὲ διὰ τῶν ἐν μέσῳ,
 καὶ ἐς Ἀλέξιον καταλήγει τὸν Κομνηνὸν τὰ καθ' ἕκαστα διερχό-
 μενος. οὐ βασιλέων δὲ μόνον οὐδὲ τῶν ἄλλως τυραννικᾶς ἐλο-
 μένων *) πράξεις ἐκτίθησιν, ἀλλὰ καὶ ἀρχιδυτῶν ἱστορεῖ τοὺς
 καθ' ἕκαστα καὶ κατὰ καιροὺς ἐπὶ τῶν οὐκ ἄνωγ τῆς ἱερᾶς ἀνα-
 βῆνας καθίδρας ἀξιοθέτους· ὧν καὶ εἴ τί που παρὰ τὴν τῶν
 νομῶν ἀξίωσιν ἐξειδιαιτήθη, καλῶς ποιῶν οὐδὲ τοῦτο παρεῖσι.

Πάντα οὖν ταῦτα τῇ προκειμένῃ βίβλῳ ἐκουδαίας ἐντέταξε,
 πρὸς τῶν κατὰ μέρος συγγραφευμένων ἀπολεξόμενος ἕκαστα.
 ἐκ μὲν γὰρ Μωυσέως καὶ Ἰωσήφου τὰ τῶν Ἰουδαίων, ἐξ Ἡρο-
 δότου δὲ τὰ τῶν Περσῶν, καὶ ἐξ ἄλλων ἄλλα συνηγορεῖτο, καὶ
 μίαν ἐκ διαφόρων συντέταχεν ἱστορίας βίβλῳ, τὰ κράτιστα ἡρη-
 μένος. καθάπερ οὖν οἱ ἱεράγραφοι καὶ οὗτος τῶν ἀναγεγραφ-
 μένων ἀπολαβῶν τὰ τῷ βίῳ λυσिताλῇ συνεκρίσασθαι ἄριστα καὶ

*) addo ἀρχάς: nisi τυραννίδας legendum.

εἰκόνα παντοδαποῦ τοῦ ζώου καὶ πολυμόρφου καθάπερ εἰ συνεστή-
σατο τοῦ ἐν κόσμῳ βίου, ὡς ἂν ἔχοιεν ἕκαστος ἀφορῶν εἰς αὐ-
τὴν ἀπευθύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν σπουδαῖον αἰρεῖσθαι φιλεῖν καὶ
διὰ μισήσεως κατορθοῦν σκουδάξαι τὰ ἐκαινούμενα, τὸ δὲ
φῶλον μισεῖν καὶ ἐκτροπιάζεσθαι.

Τουτοῦτος μὲν ὁ τῆς ἱστορίας σκοπός, καὶ διὰ τὰς συγ-
γράψαι καὶ ἱστορεῖν τὰ γενηθέντα προεἶλετο. οὐ γὰρ οἶμαι τινα
δι' ἑτέραν αἰτίαν ἢ τὴν οὐχὶ ῥαδίως εὐρισκομένην αἰρεσιν τοῦ
συμφόρου ταῦτα συννεχθῆναι. διὸ καὶ προσήκει τὸ χρησίμον
κατειδότας τῆς ἱστορίας ἐπισπουδάξαι αὐτῇ καὶ τῶν πράξεων
ἤγεμνα κοιῖσθαι τῶν ἡμετέρων, ὁμοίως συμβάλλοντας ὅμοια
τοῖς προηγνοῦσιν ἔργα, καὶ ὥσπερ οἱ τὰς μορφὰς καὶ τὰ χρώ-
ματα μειοῦντες πρὸς τὰ ἀρχιτέκνα τῶν πραγμάτων ὁρῶντας ἐπὶ
ταῖς ἡμετέροις ἰστορίαις τε καὶ μεταχειρίσεις ὁρῶν. οὐ γὰρ ἔστιν
ἄλλως κατεστοχηῆσαι τοῦ λυσιτελοῦς, οὐδὲ οὐ στοχαζόμεθα κρᾶτ-
τοντες τοῦ βελτίστου τέλους, μὴ πρὸς ἐκείνα ὁρῶντες καὶ ὡς τῶν
πράξεων ἀπευθύνεσθαι τούτοις τῶν ἰσομένων εἰκόσι σπουδα-
ζοντες. ἴδοι δὲ ἂν τις τὸ χρησίμον οὐ φημι, εἰ τὴν εὐβουλίαν
ὅπασα εἰς κατορθώσεως πραγμάτων συντίθει μὴ παρατιθέσαστο
διαγνώσκει. εἰ γὰρ αἰτίαν ταύτην τῶν πράξεων οὐσαν οὐκ
ἀγνοήσει, οὐκ ἂν ἀντιλέγοι μὴ τῆς τῶν ἀνωθιων γενομένων
πίστεως τὴν εὐβουλίαν συνίστασθαι. οὐκοῦν χρησίμον, μᾶλλον
δὲ ἀνεγκαῖον, εἰ μᾶλλον τις μὴ τοῦ κρείττονος λόγου ἀμαρτη-
σασθαι, μετίναι τὰς ἱστορίας. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ καλονομίαν
ἔχει, καὶ διαφόρων γνώμῃ πραγμάτων ἐπιχειρήσεις, καὶ γνώνας
μὲν τὰ παρεργηθέντα τῶν ἔργων δυνήσεται, στοχασάσθαι δὲ τὰ
ἄσόμενα. Φηρένεται γὰρ ἐκ τῶν παρελθόντων τὰ μέλλοντα. ἴδοι
δὲ τὸ διαφόρον ἀρετῆς καὶ κακίας αὐταῖς, καὶ ὡς ἔχουσι πρὸς
ἀλλήλους, καὶ ἂ μὲν ἢ πρὸς βασιλικὰς ἀναχθέντες ἀξίας καὶ
ἔξουσίας ἢ πρὸς στρατηγικὰς δυναστείας κατώρθωσαν οἱ μετ'
ἀρετῆς, ἐκαινούμενα, ὅσα δὲ τῇ κακίᾳ προσκαίμενοι, διαθού-
μενα καὶ μισοῦμενα. τὸ γὰρ ὅλον εἰπεῖν, ἀρετῆς καὶ κακίας ἢ
βίβλος ἢδε διδασκαλεῖον, μᾶλλον δὲ στήλη τὰ ἐκατέρω προσόντα
παραδεικνύσα. εἰ δὲ καὶ κρατικῆς ἐπιστήμην δυνάμειος θεωρεῖ
συνούσαν ἀποκαλοῖ ἢ τις, οὐ τοῦ δόντος ἴαν διακρίσεται. καὶ
γὰρ ἔστι ταύτῃ μαθεῖν θεωρίαν τῇ πράξει συγκαταρτημένην καὶ
μειγμένην, εἰς ἃ πᾶς ὁ βίος ἡμῶν ἀναστίνεται καὶ δι' ἧν
κατορθοῦνται τὰ κρᾶτιστα. οὐτε δὲ θεωρίας ἢ πράξεως διακρίσεισα
τῶν καθηκόντων τι διακρίσεται ἂν, οὐδ' ἢ σύζυγος θεωρία
τῆς πράξεως. ἐκατέρωσιν οὖν ἐνταυθοῖ τὸ κέρδος οὐκ ἀδελον.
πάντι δὲ βίῳ καὶ ἀξίᾳ πάση πρὸς πᾶν ἐπιτηδευμα χρησίμον τὸ
αἰδέσθαι τὰ ἐν αὐτῇ. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ εἰσηγᾶται τὰ κρᾶτιστα
ἰδιώτῃ, καὶ στρατηγῷ τὰ τῆς στρατηγίας, παραινεί δὲ μὴ πρὸς
ἡδονὰς ἐκκλίνειν τοὺς βασιλέας μηδὲ τῶν νόμων ἔχειν ὑπεροψίαν,
πάντα δὲ κατὰ τὴν ἐκείνων εἰσήγησιν ἐνεργεῖν, τῶν κοινῶν μὲν
ὡς γε βέλτεστα ἔξουσι πρόνοιαν ποιοιμένους, τῶν δὲ οὐκίμων

ὑπεροφᾶν τὴν μετὰ ἁστυνῆος γίνεσθαι ἐπιθυμίαν ὑπεροφίαν, εὐμενεῖς τε εἶναι καὶ ὑπηκόοις ἡδέως προσφερομένους, πόνων τε μὴ ὀλιγοῦσθαι μηδὲ ἡδοναῖς δουλεύειν, ἀλλὰ πονεῖν καὶ διαγρῦναι τὰς ἀρίστας τῶν πράξεων ἐνεργείαις, καὶ βουλεύεσθαι μὲν ὑπὲρ ὧν χρεῖα, πράττειν δὲ τὰ βεβουλευμένα (ἑστῶτα γὰρ, ἔφη τις τῶν ἀρίστων εἰς βασιλέας, προσήκει θνήσκειν τὸν ἡγεμόνα καὶ βασιλέα, διδάσκων ὡς χρῆ διὰ βίον ποιεῖν καὶ ταῖς τῶν κοινῶν διοικήσεων ἐργασίαις τὸν βίον συγκαταλήγειν), εἶναι δὲ καὶ χρήματων ὑπερόπτας καὶ μὴ βαρύνειν ταῖς ἀπαιτήσεις τὸ ὑπήκοον μηδ' ἄνους τίθεσθαι τὰς ἀρχὰς μηδὲ τὰ κοινὰ πιστεύειν οἷς οὐχ ὁ τρόπος χρηστός καὶ ὅσοις οὐκ ἄμεικτος, πάντα δὲ πράττειν ὀρθῶντας ἐπὶ τὸ κοινῆ συμφέρον. ἀλλὰ κρατοῦσι μὲν ταῦτα, ἀρχιερεῦσι δὲ τῶν ὀρθῶν περὶ πίστιως ὄρων ἀντίχεσθαι καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ περιποιεῖσθαι λαοῦ, πᾶσι τε καὶ κοινῆ καὶ ἰδίᾳ τὰ βέλτεστα καὶ νομομαρῆτα ποιεῖν ἐπιθέσθαι, ὧν ἡ ἀρίστη γίνεται πολιτεία καὶ κατορθοῦται τὰ ἐν ταῖς πόλεσι διοικουμένα.

Τοιαύτη μὲν τῶν κρατίων ἢ βίβλος διδάσκαλος, ἔστι δὲ καὶ πρὸς ἱμεριφίαν πραγμάτων ἐπιτηδεῖα. οὐκοῦν, ὃ καὶ τοῦ λόγου εἶπον ἀρχομένου καὶ ἐν μέσῳ τούτου γινόμενος ἐξεθέμην, διδασκαλεῖον καθίστηεν ἡ παρούσα βίβλος τῆς κρείττονος ἔξωσφιλοπρονώτερον οὐν μετιτίον ταύτην. εἰ γὰρ τις ἐπὶ πείραν ἴοντος ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ διηγουμένου τὰ κατ' ἐπινοῦν ἀκούειν καλὸν καὶ ὀνήσιμον τοῖς ἀκούουσι, πῶς οὐ τῶν πάντων λυσιστάσιρον ἐντυγχάνειν τῇ παρουσίᾳ βίβλου, μὴ περιέργως μηδ' ἀπειμῆως ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἅμα δὲ καὶ τῶν φαύλων τοὺς βίους διεξιούσῃ. δεῖ γὰρ καὶ τῶν φαύλων ἔχειν τὴν ἱστορίαν, ἵνα τῇ παραδίσει τῶν βελτιῶνων τὸ βλαβερὸν αὐτῶν διδασκόμενοι ἀκριβέστερον ἀποκρούοιεν. οὕτω γὰρ καὶ οἱ κάλλιστοι ἐαυτῶν πρὸς τὰ κρείττω καὶ δασ σπουδάζοντες προβιβάζειν ἐντυγχάνον, ὡς ἂν ἐκ τῶν ἐναντίων φαύλων τὰ κρείττω καὶ κάλλιστα ἐπιδιδάσκοντο. ἀλλ' ἢ μὲν βίβλος τοιαύτη καὶ οὕτως ὀνήσιμος, ἀξιὸς δ' ὁ μισθὸς τῷ συνταχῆναι ταύτην τοῦ ἔργου θεοθεν ἀπομνηστεύει, καὶ ὅς τοῖς περὶ τὰ κάλλιστα σπεύδουσιν ἐκοφίεται.

p. 4 v. 7. οὐκ οἰκοθεν ὀρηθήσῃ πρὸς τὸ ἐγγίσημα] similiter in commentariis quos in canones apostolorum et conciliorum composuit p. 2 ed. Paris. 1618 μὴ τις δὲ μου καταγνοίη προσπέσειαν· οὐ γὰρ ἀπ' ἐαυτοῦ τῷ πονήματι ἐγγισθῆ, ἀλλὰ παρακληθεὶς ὑπέκνωσεν καὶ τῷ πόνῳ δίδωκε ἑμαυτὸν, ἵνα μὴ δι' ἀνηκολων κατακρίθῃ.

p. 5 v. 12. γνωμολογεῖν τε καὶ ἡθικεύεσθαι] moralizare, P 5 verbo Latino-barbaro, scriptores aevi inferioris aliquot utuntur. Duc.

p. 7 v. 20. ἡρεμοῦντι γὰρ τῷ νοῦ] anonymus monachus Ratisponensis de suis tentationibus, nuper editus a viro doctis-

simo I. Mabillonio t. IV Analectorum "ideoque in tanta molestia tentationis, quas eo magis imminabat, quo maior sospitas corporalis inerat, omnimodo tractare coepi, quali studio qualique labore corpus spiritui subiicerem, nam ea quae communiter cum caeteris fratribus in coenobio agere docebar, sed et illa quae speciali devotione scribendo aut legendo seu etiam ieiunando sponte subii, non satis affligere corpus videbantur. cumque diu tractarem, quo potissimum studio memet in tantis periculis constitutum aptissime iugiterque constringerem, occurrit animo ut in dictamine me occuparem aliquo: quod et saepe expertus sum mentem lascivam cuiuslibet scholastici instructi in nullo posse magis constringi quam studio dictandi." Duc.

p. 13 v. 5. εἰ καὶ μὴ πάντα, ἐνδείξι βιβλίων] progressus enim usque ad Carthagini et Corinthi excidium, abrupta historia, Gn. Pompeii Magni res gestas statim orditur, historia aunorum circiter 60 praetermissa. W.

p. 14 v. 13. Κωνσταντῖος ὁ Χλωρός] hunc Κώνσταντα alibi appellat, quomodo etiam scriptores aliquot, ut suo loco observamus. Duc.

p. 16 v. 10. ταξίαρχος] *centuriones* vertit interpres, quae vis est vocis ταξίαρχος apud Tacticos: melius *caelestis militiae principes* seu *duces*: nam ἀρχιστρατηγὸν passim indignantur SS Michael et Gabriel apud Graecos. vide Gloss. med. Graecit. in ταξίαρχος. Duc.

p. 18 v. 4. Ἀσπιγὴ Γένεσι] quam unica voce Ἀστρογένεσιν alii vocant; de qua pluribus egit vir doctissimus I. B. Cotelerius ad lib. 6 Constit. Apostol. c. 16. Duc.

P 6 p. 19 v. 14. τῇ πέμπτῃ δ' αὐθιγῶν τῶν ἡμερῶν] Crolitanus codex [C] mutilus est hoc loco: sic enim in eo legitur κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἡμέραν τὰ μὲν ὕδατα πάν γένος πτηνῶν προήγαγον, ἢ γῆ ψυχὴν ζῶσαν, τετράποδα ζῶα τὸ θεῖον ἐξήκτο σύμπαντα πρόσταγμα. W.

p. 21 v. 14. ἢ παρθένος γῆ] pro ἢ καθαρὰ καὶ ἀμυγῆς dictam putat Wolfius: malim *quod nondum aratro proscissa esset*. Duc.

p. 24 v. 14. ἐκπύνησε καὶ πρώτος ὄρους ἐπήξαστο] alter codex hoc loco mutilus haec duntaxat habet ἐκπύνησε. τούτω γεννᾶται παῖς ἑνός. ἐξ οὗ γαϊδάς, ἀφ' οὗ μαλιετή. τῷ δὲ μαθουάλα τίκτεται λαμὲχ υἱός. οὗτος ετο. W.

p. 30 v. 6. ἀλλ' ὁ θεὸς τὰς τούτων βουλάς [sic enim legebatur] οὕτω δὲ μεμνήστας αὐτοὺς ὁρῶν ὁ θεός, ἐτρογλώσσους εἰργάσατο. et paulo post ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον φθοδόμον. W.

p. 40 v. 3. θεῖοκρίτον εἰποιεν] haec latine satis commode reddi non possunt, sive *divinum iudicium* aut *iudicem*, sive *divinitus iudicatum* dicas. εὐμηγάνητος passivae significationis

esse potius videtur: quare *arte quaesitum* vertere malui quam *astutum* aut *artificiosum*. ita etiam μακαριστής beatorem, si dicere liceat, quam beatum potius significat: prosperum ego verti. W.

p. 47 v. 22. Φουδομαάνηζον reposuimus ex Iosepho lib. 1 c. 19. Wolfius perperam ediderat τοθομαάνηζον. duo codd. Regii et Colberteus φοθομαάνηζον praeferunt, sed ut Iosephus, ita et Philo Iudaeus in lib. de Mutat. nomin. hanc vocem sic effert, cuius significationem ita declarat in lib. de Iosepho μετονομάζει δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὀνειροκριτικῆς ἐγκωμίου γλῶσση προσαγορεύσας. paulo aliter hanc effert auctor Chronici Alexandrini, quo loco scribit Mosem, haud secus ac Iosephum, eodem nomine fuisse ab Aegyptiis appellatum, quod futura praedixerit, τὸν Μωυσῆν μετὰ τὸ ἐπαγογεῖν αὐτὸν τὰς πληγὰς of Αἰγύπτιοι φομδομααγή [Φομ-Θου-Φου-Χθῆ ed. Bonn. p. 141] προσηγόρευσαν, ὃ ἐρμηνεύεται, ὃ ἀπεκαλύφθη τὸ μέλλον. Duc.

p. 53 v. 12. βασίλισσα] ita Thermuthim, regis filiam, reginam vocat Iosephus lib. 2 c. 5 [c. 9 § 5]; unde sua hausit P 7 Zonaras. scribit Suidas ex Aristotele, apud Cyprios regum filios Ἐναπίας, ut filias ἀνάσσης appellatas. vide Gloss. med. Lat. in Regina. Duc.

p. 57 v. 23. κατ' Ἑλλήνων Ἀπρίλλιος] immo apud Latinos, seu ut habet S. Maximus in Computo Ecclesiastico parte 1 c. 13 κατὰ Ρωμαίους. sed hic ut et alibi non semel Ἑλληνας vocat Zonaras quos alii Romanos, contra quam Eunapius in Chrysanthio p. 189. Duc.

p. 58 v. 11. Ἐκθῆτικὸς πέμπτη καὶ δεκάτη κατὰ σελήνην] Xanthici seu Aprilis decimo quinto secundum Ianam. ambiguum est utrum sub ortum lunae an mense lunari, inquit Wolfius. Duc. illud ineptum. latina corrigere oportebat.

p. 65 v. 14. ἐν τῷ τῆς σκηπῆς αἰθέρῳ] in ea tabernaculi parte quas patet, vel sub dio iuxta tabernaculum. W.

p. 66 v. 15. ποιότητα] ita Reg. et Colberteus. Duc.

p. 82 v. 5. ἡ ἀριστοκρατία] ὁ τριετοκράτης [ita enim codex C] magistratus ad triennium praeesse solitus. ἡ ἀριστοκρατία rectius in Viennensi codice (et in Reg. et Colb. Duc.) legitur. W.

p. 87 v. 11. εἰς τὸ] ita Colberteus: alter πρὸς τὸ. Duc.

p. 114 v. 5. Ἀβιμέλεχ] Biblia Ἀχιμέλεχ legunt. W.

p. 114 v. 14. Ἀγγούς] hic in Bibliis Achiis dicitur. W.

p. 115 v. 7. παρεστηκώς τότε αὐτῷ] ambiguum utrum sacerdoti an Davidi an Sauli. W.

p. 138 v. 2. τοῦ Ἰεσοῦθ] [PW Μιμφιβοσοῦθ] φεισάμνες] legendum Μιμφιβοσοῦθ, auctoritate Bibliorum. W.

p. 139 v. 20. πεντακσίον χιλιάδων ἀνδρῶν] Biblia habent πενήκοντα, pro 500 tantum 50. W.

p. 142 v. 9. τὸν Ἀμεσίαν] ita mss Reg. et Colb. Duc.

p. 142 v. 20. καὶ εἰ τι νεὶ δὲ λίθος ἦν τῶν τιμίων, ἐκόμισεν ἑαυτὸς καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θεσσαρούς] haec eiusmodi [] notis interclusi, ait Wolfius, cum ad institutum minime pertineant, quod etiam verum sit, habentur tamen in mss Reg. et Colberteo. Duc. ex Iosephi Antiquit. 7 14 10.

p. 145 v. 22. καὶ ταύτην τὴν θερασίαν] quae quidem ex Iosephi lib. 8 c. 2 hic narrat Zonaras de Salomonis excantationibus daemonum, occasionem praebuit quibusdam recentioribus Graeculis libellum nugicanoricorum, uti appellatur a Gaulmino in notis ad Psellum de Operatione daemon. p. 113, confingendi hoc titulo Διαθήκη Σολομώντος υἱοῦ Δαβὶδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐκράτησεν καὶ ἐπέταξε πάντων ἀσπίων καὶ καταχθονίων πνευμάτων, δι' ὧν καὶ πάντα τὰ ἔργα τοῦ ναοῦ τὸ ὑπερβάλλοντα πεποιήκεν καὶ τίνας αἱ ἔξουσίαι αὐτῶν κατὰ ἀνθρώπων, καὶ παρὰ ποίαν ἀγγέλων εἶδος οἱ δαίμονες καταργοῦνται. legimus apographum ex Bibl. Thanaea. Duc. of. L. A. Fabricii Cod. pseudopigr. Vet. Test. I 1047 ed. 2.

P 8 p. 150 v. 23. Βασιλείων] ita libros *Regnorum*, quos alii *Regum*, hic et alibi non semel vocat Zonaras, quomodo etiam plerosque ex Patribus Latinis appellasse notavimus in *Gloss. med. Lat. Duc.*

p. 154 v. 17. εἰ δὲ τὸ τὴν ἀνίσρον] carpit hoc loco Zonaras Simoniacos suae aetatis apud Graecos mores, cuiusmodi fuisse ea ipsamet tempestate apud Latinos observamus in nova appendice ad *Glossarium med. Lat. in v. Praebenda. Duc.*

p. 174 v. 18. ἀλλασσομένης στολάς] vetus *Bibliotheca* translatio *decem mutatoria vestimentorum*. Castalio *lautiores vestes* convertit: quem ego auctorem secutus sum. vide *Gloss. med. Lat. in Mutatorium*, et *Gloss. med. Graecit. in ἀλλασσεν. Duc.*

p. 186 v. 14. σωτηρίαν εὗρατο καὶ ἀνακαγὴν τῶν δαιμονίων] ἑλληνικῶς τὸ ἀνακαγὴν adicitur. *salutem consecutus est et malorum inducias*, id est periculum in praesentia evitavit, quanquam quod differebatur, non auferebatur. W.

p. 187 v. 2. καὶ ἔνυξ τωφῆς] illius corpus translatum Alexandriam Leone M. imperante, et in ecclesia S. Pauli Leprosi depositum. chronicon ms Georgii Hamartoli in Leone M. καὶ τὸ τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου σῶμα μετέβη ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Παύλου τοῦ Ἀπεροῦ· λεγὸν γὰρ ἴσατο, λέπρον ἐποίησε, καὶ εἰς τὰ τοῦ Ἀπεροῦ ἐπέβη. Duc.

p. 206 v. 6. τῷ δὲ προφήτῃ ... προσετέρετο] malim τὸν δὲ προφήτην. etiam enim aliquot insolentiores constructiones et phrases in hoc auctore reperiuntur, eas tamen haud scio an librariis sint imputandae. W.

p. 222 v. 19. τὸ ἴσον τοῖς ἀπαιτοῖς γενήσασθαι] verte- P 9
ram principio *aequitatis erga subditos observationem*: nam τὸ
ἴσον καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς καὶ ἀδελφικόν significat.
sed quia de eversione regni agitur, repositi *id subditis par fore,*
nullam potestatis praerogativam habiturum. W.

p. 225 v. 12. σκάρφουσις Persis usitatum supplicium,
illudque praes caeteris acerbissimum ac atrocissimum, ut testa-
tur Eusebius in Maximo p. 105 μικρὰ γὰρ (ἢ συμφορὰ) καὶ
ἢ Περσῶν λεγομένη σκάρφουσις, nam *scaphismus, supplicium*
Persis usitatum, praes tormentis huic allatis parvum fuerit.
hinc σκαρφύειν apud Ctesiam in Persicis p. 11, ubi de Aspa-
mitra qui Xerxem et Dariacum interfecerat, et apud Plutar-
chum in Artaxerxe, a quo hausit Zonaras quae habet de
huiusce supplicii Persici descriptione, tametsi verbis aliquan-
tum immutatis, ubi de Mithridate qui Cyrum se interfecisse
gloriabatur. vide praeterea Baron. ad Martyrol. 28 Iulii, et
Antonium Gallonium de Cruciatibus Martyrum p. 12. Duc.

p. 225 v. 8. τὸ δ' ἐν μέρει σῆναι] ἐν μέρει alias *per*
vices, vicissim, alternis significat; sed hic aliter esse verten-
dum sententia docet. W.

p. 225 v. 23. καὶ ἐξουσίαν λέγει δοθῆναι αὐτῷ] λέγει,
scilicet ὁ προφήτης· αὐτῷ, τῷ Θεῷ. neo enim intelligendum
ἔτι τὸ Θεῖον λέγει αὐτῷ δοθῆναι ἐξουσίαν, *potestatem sibi*
esse datam: nam in Daniele hoc tantum legitur, *eique datum*
est imperium. W.

p. 227 v. 15. τὰς βίβλους τοῦ Παύλου Διωνος] Dionem
Cassium Nicaeum intelligit, qui Romanorum historiam con-
scripsit, et quem Zonaras integrum, non ut hodie exstat ma-
xima sui parte mutilum, vidit et saepe exscribit. Duc.

p. 229 v. 3. ποταμὸς πυρὸς ἔλκεν ἐκπορευόμενος ἤ-
προσθεν αὐτοῦ] ἔλκεν poni videtur ἀντὶ τοῦ εἰλίτικο vel ἐκ-
μαινε, *volvebatur vel undabat.* W.

p. 230 v. 21. τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινεν ἐπ' ἑσχάτου] *altius*
urgebat posterius. propter coactam Zonarae interpre-
tationem visionis istius coactus sum vertere τὸ ἐπ' ἑσχάτου
ad extremum. W.

p. 240 v. 7. τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομησαί] sic
in LXX interpretibus legitur. sed vetus translatio habet tantum
ab exitu sermonis ut iterum aedificetur Hierusalem. Castalio
convertit *ab edito mandato de reditu et de instauranda Hiero-*
solyma. sed si ἀποκριθῆναι recte legitur, poni videtur pro
προηθῆναι τοὺς Ἰουδαίους τῶν ἀλλοφύλων, dum Iudaei a bar-
baris aspersione. quanquam nihil yetat quo minus accipiatur
de responso a regibus Persarum dando. W.

p. 261 v. 10. ἦν αὐτοῖς ἀγορὰ] ex Xenophonte lib. 1. P 10
vide Brissonium de Regno Persar. lib. 2 p. 240. Duc.

p. 288 v. 7. καὶ παριών τὰς τάξεις] melim περιών vel ἐπιών. W.

p. 298 v. 18. προπομπήν] supra [p. 296 v. 10] εἶτα τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δορυαλώτου τῆς πόλεως ὄψεως ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν. locus paulo intricatior est. ποιήσασθαι προπομπήν εἰς τὰ τεμένη est *ire supplicatum ad pulvinaria deorum*. sed τὰ τοῖς θεοῖς ἐξηρημένα τεμένη videntur esse fana de manubiis constructa: nisi forte non aedificia sed luci diis consecrati intelligantur. W.

p. 298 v. 22. οὔτε ὄρφνινων οὔτε καρυκίνων [sic enim W] ἱματίων] ms cod. καρυκίνων, atque ita reposuimus. ὄρφνινον esse colorem nigricantem, qualis sit combustae purpurae, Isach. Camerarius ex Platone in Timaeo annotat. Philelphus in Xenophonte *ferruginium* vertit. Pollux τὰ μέλανα ἱμάτια dicta fuisse ὄρφνινα tradit: unde Hesychio ὄρφνιον et ὄρφνις, μέλαν ἱματίον exponitur. de carycino colore agimus in Gloss. med. Graecit. Duc.

p. 313 v. 13. μυριάδες τετρακισίας] ita cod. ms. Duc. quater milles mille, sexcenties mille, vicies octies mille, immensus hic est numerus et fortasse falsus, ex imperitia scriptoris atque oscitantia, qui pro μ 40 posuit υ 400, et pro χιλιάδες μυριάδες. apud Iosephum quidem lib. Antiquit. 11 P 11 tantundem legitur: sed Esdrae lib. 3 c. 5 ex conversione Castalionis numerantur 40000 Israelitarum: quibus cum servi ancillae cantores psaltriae adduntur, fiunt 49952. vetus translatio numerat Israelitas 42340, servos et ancillas 7337, cantores et cantatrices 265: qui faciunt 49942. W.

p. 313 v. 18. πεχρισμένοι] ita cod. ms. Duc.

p. 316 v. 11. ἐκπάρχονς] ita cod. ms. Duc.

p. 317 v. 5. ὠνομασμένος τῷ θεῷ] *nominatum deo pro dedicatum*, ἀφιερωμένος, καθωσιωμένος. W.

p. 324 v. 12. τῶν ἰδίων πράξεων τὰ ὑπομνήματα] vide Gloss. med. Graecit. in ἀναμνήσεις. Duc.

p. 331 v. 3. Βουκεφάλα] βουκεφάλου W. quem alii Βουκέφαλον vocant. Constantinus Manasses p. 170 [versu 1786] ex codd. Allatiano et Reg. p. 146 et 170

καθάπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἵππος ὁ Βουκεφάλας.

ita etiam appellatur ab Eustathio Iliad. β p. 309 et aliis. Duc.

p. 331 v. 12. παρακαλιόσας] vide Gloss. med. Graecit. in κάλη. Duc.

p. 333 v. 14. εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ στρατίαν] ita habent mss: at Wolfius legendum putabat ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, haecque subdit "auctor noster non adeo barbarus est, sed est multis in locis depravatus, ut me collatio codicum docuit." Duc.

p. 337 v. 1. τὸν Ὀμηρον] vide Eustathium in Iliad. β p. 289. Duc.

p. 337 v. 19. Ἑλληνι φωνῇ] ita mss cod. Wolfius Ἑλλην-
νίδι mavult, ut infra legitur lib. 4 n. 16, ubi etiam Ἑλλάδα
διάλεκτον dixit. observat Eustathius Iliad. ω Atticos et Do-
rienses τοῖς κυριωτέροις uti solitos ἀντι κητικῶν, ὡς φασιν οἱ
παλαιοί, οἷον Ἑλλῆνα στρατὸν τὸν ἑλληνικόν, ἄνθρωπον ἦθος
ἀντι τοῦ ἀνθρώπινον, ἑλλάδα διάλεκτον, δοῦλον γένος etc. Duc.

p. 338 v. 9. ἐκτὸς Εὐφράτου [sic enim codex C] Vien-
nensis habet ἐντὸς, ut referatur ad Macedoniae situm et ad
Alexandrum. sequitur non ita multo post τὴν ἐντὸς Εὐφράτου
χώραν παραλαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος. si ἐκτὸς legitur, referatur ad
Darium et Persiae situm. W. Regii et Colbertens ἐντὸς ha-
bent. Duc.

p. 346 v. 14. τριάκοντα πρὸς δυοῖ] Arrianus in lib. rer.
Indicar. scribit patere Gangem, qua maxime angustus est, ad
centum stadia. Duc.

p. 346 v. 15. ἀπρόιτος] ita mss codices Reg. et Colb. Duc.

p. 347 v. 19. ἐπιτίξασθαι] vide Gloss. med. Graecit. in
hac voce. Duc.

p. 355 v. 17. Θανάτος δὲ Ἀλεξάνδρου] hanc post Ale-
xandri obitum provinciarum direptionem ex Satyro, veteri
scriptore, ut et Ptolemaeorum genealogiam, attigit prae cae-
teris Eudocia Augusta, Diogenis Romani imp. uxor, in Ionis;
ex quibus, quia inedita, haud ingratum forte lectori videbitur,
si qualiacunq; sunt hoc loco describantur. [non nihil differ-
runt ab editis, Villoisoni Anecd. gr. t. I p. 366—368. Ἦλον
et similia facile lector corriget.] ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν τῶν Πτο-
λεμαίων προσηγορίαν κατηντήσαμεν, φέρε καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ
γένους αὐτῶν καταγωγὴν τε καὶ διαδοχὴν παρεμβατικώτερον πως
διεξέλθωμεν· Ἡρακλίδαι γὰρ καὶ αὐτοί. Σάτυρος τοὺς τῶν
Ἀλεξανδρείων δήμους ἱστορῶν, ἀρχάμενος ἀπὸ τοῦ Φιλοπάτορος
τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγορευθέντος, τούτου μηνύει Διόνυσον
ἀρχηγέτην γεγονέναι. λέγει οὖν ὁ Σάτυρος οὕτως· Διονύσου
καὶ Ἀλθαίας τῆς Θεσπίου γεγενῆσθαι Δηϊάνειραν, τῆς δὲ καὶ
Ἡρακλέους τοῦ Διὸς Ἦλον, τοῦ δὲ Ἀριστομάχου, τοῦ δὲ Τή-
μενου, τοῦ δὲ Κρίστου, τοῦ δὲ Μάρωνα, τοῦ δὲ Θεσπίου, τοῦ
δὲ Ἀκούου, τοῦ δὲ Ἀριστομήδου, τοῦ δὲ Καρανόν, τοῦ δὲ Κοινῶν,
τοῦ δὲ Τυρίμμαν, τοῦ δὲ Περδίκκου, τοῦ δὲ Φιλίππου, τοῦ δὲ P 12
Ἀίροπον, τοῦ δὲ Ἀλεκτάν, τοῦ δὲ Ἀμύνταν, τοῦ δὲ Βόκρον,
τοῦ δὲ Μιλίαρχου, τοῦ δὲ Ἀσινίῳν, τῆς δὲ καὶ Λάγου Πτο-
λεμαίου καὶ Σωτήρα, τοῦ δὲ καὶ Βερνίκης Πτολεμαίου τὸν
Φιλάδελφον, τοῦ δὲ καὶ Ἀρσινόης Πτολεμαίου τὸν Εὐεργέτην,
τοῦ δὲ καὶ Βερνίκης τῆς Μέγα τοῦ ἐν Κυρήνῃ βασιλεύσαντος
Πτολεμαίου τὸν Φιλάδελφον. ἢ μὲν οὖν πρὸς Διόνυσον τοῖς ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ βασιλεύσασι συγγένεια οὕτω περιέχει, ἢ δὲ τῆς
Zonarae Annales.

Πτολεμαίου βασιλείας ἀρχή τοιοῦτοτρόπως τὴν πρόφασιν ἔσχε. μετὰ Δαρείου ἐβασίλευσεν Ἀρταβάνης μῆνας ἑπτὰ, μετὰ δὲ Ἀρταβάνην ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ὁ Μακροχρῆϊς ἔτος τεσσαρακοστὸν πρῶτον, ἐφ' οὗ Σοφοκλῆς καὶ Ἡράκλειτος καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Πυθαγόρας καὶ Θουκυδίδης καὶ Εὐριπίδης καὶ Ἡρόδοτος καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Διογένης καὶ Ζήνων καὶ Φερεκύδης καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Ἰπποκράτης καὶ Παρμενίδης καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Δημοσθένης κατὰ τινες ἔγνωρίζοντο, καὶ Σακράτης, ὃς φανείσας τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων θανατοῦται τὸ κώνειον πιὼν ἐν τῷ δεσποτηρίῳ. μετὰ δὲ Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσεν ἄλλος Ἀρταξέρξης καὶ οἱ καθ' ἑξῆς ἕως Δαρείου Ἀσάμου, ὃν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἔκτον ἄγων διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου ἔτη σλ'. τῆς δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλείας κατασχούσης ἀπὸ Κρανκοῦ ἕως Ἀλεξάνδρου ἔτη φηί, καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλωνί, διαροῦνται τὴν βασιλείαν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ μεγιστάνεις. τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος ἐβασίλευσε, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτησε, τῆς δὲ Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ Παλαιστίνης Σέλευκος ἐβασίλευσεν ὁ Νικάνωρ. ὃς καὶ πόλεις κτίσας δύο εἰς τὰ μέρη Κιλικίας καὶ ἄλλην ἐν Συρίᾳ, τὴν μὲν Σελεύκιαν ὠνόμασε, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν, τὴν δὲ Λαοδικεῖαν, εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ Ἀντιόχου καὶ τῆς θυγατρὸς Λαοδικίας. καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλεξάνδρου οὗτοι εἶσι· μετὰ Σέλευκον τὸν Νικάνωρα Ἀντιόχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐπικληθεὶς Σωτήρ, Ἀντιόχος ὁ νόθος, Σέλευκος ὁ Καλλίνικος, Ἀλέξανδρος, Ἀντιόχος, Σέλευκος ὁ Φιλοπάτωρ, Ἀντιόχος ὁ Ἐπιφανής, Ἀντιόχος ὁ Εὐπάτωρ, Δημήτριος, Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλά, Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντιόχος, Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀντιόχος ὁ Σιδήτης, Δημήτριος, Ἀντιόχος ὁ Γρυπός, Ἀντιόχος ὁ Κυβικηνός, Σέλευκος ὁ τοῦ Γρυποῦ, ἐφ' οὗ ἡ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥωμαίων ἤλω καὶ ἡ τῆς Συρίας ἀρχὴ κατελύθη διαρκέσασα ἔτη σν'. τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ἐβασίλευσεν ὁ Λάγος καὶ οἱ καθ' ἑξῆς Πτολεμαῖοι ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονύσου. οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλεξάνδρου εἰσὶν οἷδε. Πτολεμαῖος ὁ Λάγος, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμωδοποιὸς ἔγνωρίζετο καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος· Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ἐφ' ᾧ οἱ ἑβδομήκοντα Ἑβραῖων σοφοὶ τὸν νόμον ἤρμηνηυσαν· Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανής, Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ, Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγάτηρ, ἣν Ἀγύουστος ἀνελὼν ἐν ἔτει κδ' τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἔτη σ'. Duc.

p. 355 v. 18. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ προγεγραμμένοι] scilicet Seleucus, Ptolemaeus, Antigonus, Antipater, Aridaeus, Perdiccas, de quibus supra [p. 226 v. 7]. W.

p. 356 v. 13. ὃς τὰς τε γραφὰς τὰς Ἑβραϊκὰς] in his sacris libris a LXX conversis Danielis librum Visionum extitisse fingunt Graeci, de quo sequentia ex codice ms bibliothecae Regiae exsorsimus. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδαλφος ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ὑπῆρχε βασιλεύσας ἑτη λή. ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ οὗτος Ἑβραῖος καταδουλωσάμενος εἰς τὴν Ἑλληνίδα μεταβαλεῖν ἠνάγκαζε φωνὴν ἐκ τῆς Ἑβραϊτιδος πάσας τὰς θείας γραφὰς. καὶ ποιοῦντες τὴν ἐρμηνείαν ἄνδρες ὁ ἦν σοφία παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπαιρούμενοι. ἐν τούτοις ἄπανι ἦν καὶ ἡ βίβλος ἧδε Δανιὴλ τοῦ προφήτου ὀπτασιῶν, ὑπάρχουσα βίβλος θανμαστῆ καὶ ἔγκριτος, τὰ ἐπερχόμενα ἀναγγέλλουσα μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου κατὰ τυχὴν τῶν συμβαινόντων αἰθερίων τεράτων. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Κώνστα τοῦ βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως, ἑγγόνου δὲ Ἡρακλείου, Μααβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ δυνάμεως πλείστης ἐξελθεὶν κατήλθε μέχρι καὶ τῆς Ρόδου τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων ληΐων. ὃς καὶ ταύτην κατέστρεψε καὶ πᾶσαν τὴν παραλίαν ταύτης ἐληλάτει. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας λαὸν συναθροίσας ἦλθεν εἰς Φοίνικα καὶ τοῦτον τὸν Μαβίαν ἀντιπαρτάξασθαι. καὶ πόλεμον συνάψας ἤττινται Ῥωμαῖοι, ὁ δὲ αὐτὸς Κώνστας μόλις διασθθεὶς ὑπέρστρεψεν ἐν τῇ πόλει μετ' αἰσχύνης. ὁ δὲ Μαβίας ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ ἐπήρθη, κατεδαφίσας τὴν περιχωρον μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ὃς καὶ τὴν βίβλον ταύτην ἐντυχῶν, καὶ τὰ γεγραμμένα θανμασας, δούς τοῖς Ἀραβῶν μετέφρασεν τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, μείνας ἐν τούτοις μέχρι καὶ τὴν σημερον. ἐν δὲ τῷ 579 ἔτι (Chr. 1145) ἐντυχῶν τήνδε Ἀλέξιός τις ἀπὸ Βυζαντίων δοῦλος αἰχμητὸς ὑπάρχων βασιλεύσιν Ἀράβων, τὰς γραφὰς καὶ τὴν διάλεκτον ἄμφω γινώσκων, καὶ τὴν διήγησιν ἀναγνοῦς, ἐπόθησε τοῦ φράσαι ταύτην Ῥωμαίαν, καθὼς ὑπόκειται, συμμαρτυροῦντα καὶ συμφωνοῦντα * αἵτων τὴν τῶν Ἀράβων περικὴν γλώτταν. ὃς καὶ εὔχησε τοῦ διορηθῆναι αὐτῷ παρὰ θεοῦ προθυμίας τοῦ εἰς τέλος ταύτην ἐξάγειν etc. Duc. cf. L. A. Fabricii Cod. pseudepigr. Vet. Test. I 1136 ed. 2.

p. 359 v. 20. Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου] cuius res gestas et pugnam cum Galatia ab eo commissam, cum eius equitatum cum elephantis profligarunt, ut est in Ioniis mss Eudociae Augustae et apud Suidam, Duc. sic.

p. 363 v. 17. δυσκόμιστος] phrasis nostris usitata, qui n'estoit pas portatif. Duc.

p. 407 v. 19. ἀνγρέθη δ' ἂν ὑπὸ Κασσίου ὁ Μάλιχος] Iosephus lib. 14 τὰ δὲ Μάλιχῳ κακοήθως πρὸς αὐτὸν διακειμένῳ, τὰ δ' ἄλλοις προσέταξεν εἰσπράττεσθαι, pecuniam partim Malicho, a quo insidias ei struebantur, partim aliis exigendam

mandavit. noster auctor (si nihil deest) ex abrupto hanc clausulam nescio quo pacto inseruit, ut non intelligatur cur Malicho iratus fuerit Cassius. sed ex Iosepho apparet pecuniam segnius exactam causam fuisse iracundiae. W.

p. 408 v. 4. Μάρκος δ' ἐν τῇ Συρίᾳ στρατηγῶν] quis Marcus? Antonius an Brutus an alius? Iosephus etiam tantum praenomen hoc ponit. W.

p. 409 v. 17. τῶν ἄκρων ἐπιβάντι τῆς Ἰουδαίων γῆς] ἄκρα sive montana sive extremos fines et limites significant. W.

p. 411 v. 14. ὁ δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς [στρατηγός] Iosephus aequè obscurus est in hac Parthica expeditione, ut videatur πεκτώνα potius miscuisse quam rem explicasse. W.

p. 414 v. 21. πεμφθεὶς ἐκ Συρίας Πάρθους ἀντιγγεῖν] ambiguum utrum τὸ ἐκ Συρίας ad τὸ πεμφθεὶς an ad τὸ ἀντιγγεῖν referatur. W.

p. 418 v. 13. μήτε τῆς τότε τύχης μήτε τῆς πάλαι μεμνημένος] Iosephus pro μεμνημένος ponit ἔννοϊαν λαβῶν, quod tantundem est. sed videtur Antigonus praesentis fortunae rationem habuisse. quid enim victo relinquitur nisi ut deditio- nem faciat aut (idque fortassis eum deculasse Iosephus censet) necem sibi consciscat? W.

p. 430 v. 13. τὰς ἐντολάς ἐξεφάνισεν] fortassis ἐξεφάνισεν. Iosephus οὐκ ἂν καταπροδοῦναι τὰς ἐντολάς. W.

P 14 p. 449 v. 14. ἐν παράπλῳ τῇ Κιλικίᾳ προσχόντας [προσσχόντας] Iosephus ἐν παράπλῳ μὲν Ἐλούσης τῆς Κιλικίας προσχόντας. ubi τὸ μὲν Ἐλούσης depravatam esse apparet. Gelenius vertit, ut inter navigandum appellerent ad Eleusam oppidum Ciliciae. W. Hudsonus et Havercampus Ἐλεούση.

p. 463 v. 11. οὐδὲ ἀποτετραμμένοις κεχρησθαι ἀπανανόμενος] Iosephus habet ὅποσα ἀρωγὰ ἐπαγορεύσειαν χρῆσθαι ἀποτετραμμένος, quae medici profutura dicerent, ab eorum usu non abhorrebat. Zonaræ verba mendosa videntur. ἀποτετραμμένος et ἀπανανόμενος idem fere significant: sed si lectio non fallit, ἀποτετραμμένοις posuit pro ἀπειρημένοις, remediis interdictis. W.

p. 471 v. 14. συγχαίει δυνάμενον] turbulentum verti. quod si quis τὸ συγχαίει pro ἀπατήσαι intelligere mavult, reponat *vasfrum* vel *callidum*. W.

p. 474 v. 7. τοῦ ἀρχιερέως ἰώας [Ἰωαχάρου] postremus Archelai pontifex Ἰησοῦς τοῦ Σίε supra dicitur. W.

p. 475 v. 11. καὶ ἡ τῶν νόμων αὐτοῖς οὐ παρατηρεῖται παράβασις] fortasse νομίμων παράδοσις, rituum traditiones non observant. Iosephus habet φυλακῆς δὲ οὐδαμῶν τινων μεταποιήσεις αὐτοῖς ἢ τῶν νόμων. W.

p. 476 v. 22. Ἀμβιβούχος] haud scio an recte ita legatur. W.

p. 479 v. 15. ὃς κατὰ Πλάτωνος ἐπιγράφεται] quid si κατὰ Πλάτωνα, more Platonis? W.

p. 480 v. 5. οὗτος τὴν πατρὸς ἐκείστῃ δικαιοκρίσιαν ποιούμενος] mendosus videtur hic locus. W.

p. 482 v. 12. Θύβριν] sic mss omnes cum Θ Tiberim efferant. Claudianus lib. 2 in Eutropium
*ni memor imperii Stilico morumque priorum
 turpe relegasset defenso a Thybride nomen,
 servatamque novo servasset crimine Romam.*

Paeonius in metaphrasi Eutropii lib. 1 πρὸς ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἰμβολαῖς. Duc.

p. 488 v. 6. αὕτη γοῦν ἢ Κύπρος] vide observata a Scalligero ad Eusebium p. 162 II edit. Duc.

LIPSIÆ,

IMPRESSIT B. G. TEUBNER.

CORRIGENDA.

p. 42, 20 <i>lego σοφ.</i>	51, 16 βιάσας.	65, 13 <i>δικνελοθα.</i>
71, 18 <i>φωνήν.</i>	72, 2 Βαλαάμ.	81, 7 δύο (<i>sic ubique</i>
<i>codex C</i>).	127, 2 οἶα.	152, 18 <i>ιδού.</i>
200, 17 Ἰωάχαζ.	355 <i>ims urbes pro rebus.</i>	357, 12 γράφει γούν.
373, 20 Νικάνας.	415, 20 Γαλιλαίαν.	527, 24 ταξίαρχοι.
531, 11 εἰς — <i>πηδῶντες et similia</i>		568, 35 ἀποστρεφῖν.
569, 31 κάτεις.	571, 9 <i>χηρμάτων.</i>	<i>cacterum cum a nobis</i>

ubique milia scriptum sit, non millia, operae temere aliquoties mille etiam mutaverunt in mille.

